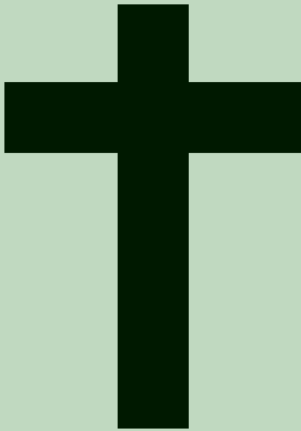

Yesus Aqa Anjam Bole

2000

The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,

2000 edition

Yesus Aqa Anjam Bole 2000
The New Testament in the Anjam language of Papua New
Guinea, 2000 edition
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2000

Copyright © 2000 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2001-01-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023
6bd977a8-0139-583b-a367-c04faf6223cc

Contents

intro	1
Matyu	2
Mak	71
Luk	113
Jon	184
Aposel	234
Rom	302
1 Korin	333
2 Korin	363
Galesia	383
Efesus	394
Filipai	404
Kolosi	411
1 Tesalonaika	418
2 Tesalonaika	425
1 Timoti	429
2 Timoti	438
Taitus	444
Filemon	448
Hibru	450
Jems	474
1 Pita	482
2 Pita	491
1 Jon	496
2 Jon	503
3 Jon	504
Jut	506
Uli Anjam	509
OTH	541
BAK	542
Anjam Mutu Qudei	549

Namo Qaji Anjam

Anjam endi Yesus Kristus aqa anjam bole. Anjam endi iga bulyosim tamo uýgasari Astrolabe Bay di unub qaji naýgo anjam na neýgreýyem. Astrolabe Bay di agi Madang Provins di unu.

Yesus Kristus aqa anjam bole agiende. Qotei na Yesus qariýyonaqa a mandamq aisiqa ýamburbasq di moiej. Osiqa olo subq na tigelej. Yesus aqa anjam bole agide.

Anjam endi Qotei aqa segi anjam. Endi tamo naýgo anjam sai. Qotei aqa Mondor Bole a na aqa wau tamo naýgi powo enjrnaqa naýgi anjam bole endi neýgreýyeb. Naýgi Grik anjam na neýgreýyeb. Ariya bunuqna tamo qudei naýgi olo anjam endi bulyoqnsib anjam gargekoba na neýgreýyoqneb. Tamo qudei naýgi bulyosib Inglis anjam na neýgreýyeb. Tamo qudei naýgi bulyosib Qebari anjam na neýgreýyeb. O anjam gargekoba na neýgreýyoqneb.

Tulay nami Moses a ti Qotei aqa medabu o qaji tamo naýgi ti Qotei aqa anjam bei neýgreýyeb. Di Qotei aqa anjam namij. Ariya bunuqna Yesus a bosiqqa Qotei na iga oqajqa gam torei babtekrítej. A Qotei aqa anjam bunuj osi bej. Anjam di agiende.

MATYU

Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil

¹ Endi Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil. Yesus Kristus a Devit aqa leŋ na ñambabej. Devit a Abraham aqa leŋ na ñambabej.

² Abraham a Aisak aqa abu. Aisak a Jekop aqa abu. Jekop a Juda aqa was nanŋi ti nanngo abu.

³ Juda a Peres Sera wo nanngo abu. Nanngo ai Tamar. Peres a Hesron aqa abu. Hesron a Ram aqa abu.

⁴ Ram a Aminadap aqa abu. Aminadap a Nason aqa abu. Nason a Salmon aqa abu.

⁵ Salmon a Boas aqa abu. Boas aqa ai Rahap. Boas a Obet aqa abu. Obet aqa ai Rut. Obet a Jesi aqa abu.

⁶ Jesi a Mandor Koba Devit aqa abu.

Devit a Solomon aqa abu. Solomon aqa ai a nami Uria aqa ñaun soqnej.

⁷ Solomon a Rehoboam aqa abu. Rehoboam a Abiya aqa abu. Abiya a Asa aqa abu.

⁸ Asa a Jehosafat aqa abu. Jehosafat a Jehoram aqa abu. Jehoram a Usia aqa abu.

⁹ Usia a Jotam aqa abu. Jotam a Ahas aqa abu. Ahas a Hesekia aqa abu.

¹⁰ Hesekia a Manase aqa abu. Manase a Emon aqa abu. Emon a Josaia aqa abu.

¹¹ Josaia a Jehoiakin aqa was nanŋi ti nanngo abu. Aqa bati qa jeu tamo nanŋi na Israel nanŋi tontnjrsib joqsib Babilon qureq di taqatnjresoqneb.

¹² Babilon qureq di nanŋi tontnjrnab sonabqa Jehoiakin aqa anŋro Sealtiel a ñambabej. Sealtiel a Serubabel aqa abu.

¹³ Serubabel a Abiut aqa abu. Abiut a Eliakim aqa abu. Eliakim a Asor aqa abu.

¹⁴ Asor a Sadok aqa abu. Sadok a Akim aqa abu. Akim a Eliut aqa abu.

¹⁵ Eliut a Eleasar aqa abu. Eleasar a Matan aqa abu. Matan a Jekop aqa abu.

¹⁶ Jekop a Josep aqa abu. Josep a Maria aqa gumbulun.

Maria aqa miligiq na Yesus a ñambabej. Nanŋi a qa mareqñub, a Kristus.

¹⁷ Deqa Abraham aqaq dena bosiq Devit a ñambabej di moma 14. Devit aqaq dena bosiq bosiq Israel nanŋi Babilon qureq di soqneb di dego moma 14. Nanŋi Babilon qureq di soqneb dena bosiq bosiq Kristus a ñambabej di dego moma 14.

Yesus Kristus a ñambabej

¹⁸ Yesus Kristus a endegsi ñambabej. Aqa ai Maria Josep na oqajqa saga gameb. Ariya Josep a Maria ombla ñereñjosaionabqa Mondor Bole a Maria aqaq ainaqa a gumañej.

¹⁹ Onaqa Maria aqa gumbulun Josep a endegsi quej, “Maria a gumañqo.” Josep aqa kumbra tulan boledamu deqa a endegsi are qalej, “E lumu na Maria uratqai. E boleq di uratqasai. Maria a jemaio uge.”

²⁰ Degsi are qaleqnaqa Tamo Koba aqa lan anŋro bei a Josep aqaq ainaqa ñeibilqei na unej. Unnaqa lan anŋro na minjej, “O Josep, Devit aqa moma, ni Maria ame. Ni ulaaim. Ni que. Mondor Bole a Maria aqaq aiqoqa a gumañqo.

²¹ Deqa a anġro mel oqas. Amqa bunuqna anġro dena aqa segi tamo unġasari nanġo une kobotetnrjsim nanġi elenqas. Deqa ni aqa ñam Yesus waiyqam.”

²² Kumbra kalil di brantej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

²³ “Niġi quiy. Bunuqna dungenġe bei a tamo ombla nġerenġosaisosimqa a gumanġosim anġro mel oqas. Amqa nanġi aqa ñam Emanuel waiyqab.” Ñam di aqa damu, “Qotei a iga koba na unum.”

²⁴ Onaqa Josep a qutuosiqa Tamo Koba aqa lanġ anġro na anjam minnej qaji di dauryosiqa Maria ej.

²⁵ Bati deqa a Maria ombla nġerenġosai oqneb. Gilsil gilsiq Maria a anġro mel ej. Onaqa Josep na anġro di aqa ñam Yesus waiyej.

2

Bongar sisiyo qaji tamo nanġi Yesus unqajqa beb

¹ Yesus a Betlehem qureq di nġambabej. Qure di Judia sawaq di unu. Bati deqa Mandor Herot a Judia sawa taqatesoqnej. Yesus a nġambabonaqa bongar sisiyo qaji tamo gudei nanġi sen oqo sawaq na walwelosib gilsib Jerusalem qureq di brantosib tamo gudei nanġi endegsib nenemnjroqneb,

² “Judia nanġo mandor koba nġambabej qaji a qabi unu? Iga sen oqo sawaq di aqa bongar unsimqa dauryosim bonum. Iga a qa louqajqa deqa bonum.”

³ Onaqa Mandor Herot a nanġo anjam di qusiqa a are koba qaloqnej. Tamo unġasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nanġi dego are koba qaloqneb.

⁴ Deqa Herot a Israel nanġo atra tamo kokba ti nanġo dal anjam qalie tamo nanġi ti kalil metnjrnaqa nanġi bosib koroona bqa a na nanġi endegsi nenemnjrej, “Kristus a qabia nġambabqas?”

⁵ Onaqa nanġi na kamba minjeb, “Kristus a Betlehem qureq di nġambabqas. Qure di agi Judia sawaq di unu. Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a nami endegsi nenġrenġej,

⁶ “O Betlehem tamo unġasari, nunġo qure Judia sawaq di unu. Qure kokba kalil Judia sawaq di unub qaji nanġi na nunġo qure bunyqasai. Di kiyaqqa? Nunġo qureq dena gate koba bei tigelosimqa a na ijo segi Israel tamo unġasari nanġi taqatnjrqas.”

⁷ Onaqa Herot a anjam di qusiqa bongar sisiyo qaji tamo nanġi lumu na metnjrnaqa nanġi aqa areq bonabqa nenemnjrej, “Bati gembu bongar di brantej?”

⁸ Onaqa nanġi bongar brantej qaji aqa bati di ubtosib Herot minjnbqa a na kamba minjrej, “Niġi Betlehem aisib anġro deqa geregere nġamoiy. Nġamosib a tal qabi unu di unsib bosib e merbiy. Yim e kamba aisiy a qa louqai.”

⁹ Onaqa nanġi Mandor Herot aqa anjam di qusib Betlehem aiyeb. Aisib nġam atsibqa bongar nami sen oqo sawaq di uneb qaji di namo aisiq anġro soqnej qaji tal di tiñsi sonaq uneb.

¹⁰ Unsib nanġi tulan areboleholeinjrej.

¹¹ Onaqa nanġi tal miligiq gilsib anġro aqa ai Maria wo sonab unjrsibqa anġro aqa areq di sinġa pulutosib a qa loueb. Osib nanġo qasanġ ingi ingi gudei ti gol ti gorenġi qa ti walaqajqa quleq bole bole di elenġosib anġro atraiyeb. Inġi ingi di nanġi nami silali kokba na awaiyelenġeb.

¹² Ariya nanġi tal uratosib olo puluqa laqna bqa Qotei a njeobilqei na minjrej, “Ninġi olo Herot aqaq di brantaib.” Degsi minjrnaqa nanġi gam bei dauryosib nanġo segi qure utruq aiyeb.

Josep na Yesus aqa ai wo joqsiq Isip sumeb

¹³ Nanġi ainabqa bati di Tamo Koba aqa lan angro bei a Josep aqaq gilsiq njeobilqei na minjej, “Herot a bosim angro Yesus qalsim moiyo tqajqa njamqas. Deqa ni tigelosim angro aqa ai wo joqsim Isip sawaq sumiy. Sumsib di soqnebqa bunuqna e ni mermitqa sawa endeq olo bqaq.”

¹⁴ Onaqa Josep a qolo tigelosiqa angro aqa ai wo joqsiq Isip sawaq sumeb.

¹⁵ Sumsib di sonabqa bunuqna Herot a moiyej. Josep a kumbra di yej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Ijo angro mel a Isip sawaq di soqnimqa e dena metit a Isip sawa uratosim ijoq bqaq.”

Qaja tamo nanġi na angro mel nanġi nnumelejeb

¹⁶ Herot a bongar sisiyo qaji tamo nanġi qa tarijonaq ugeiyonaq qalieej, nanġi a gisanjeb. Deqa a minjin ani oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanġi qarinjrnjaqa aisib Betlehem qureq di angro mel kiñilala wausau aiyel osaisoqneb qaji nanġi kalil nnumelejosib moiyo tnjreb. Qure qure Betlehem jojmoq di soqneb qaji dia dego angro mel kiñilala wausau aiyel osaisoqneb qaji nanġi kalil moiyo tnjreb. Herot a bongar brantej qaji aqa bati dauryosiq kumbra degyej.

¹⁷ Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

¹⁸ “Rama qureq di Resel a akamkobaoqnsiq pailoqnej. Aqa angro kalil nanġi nnumnab morejeb deqa akameqnaqa tamo unġasari nanġi aqa are latetqa yeqnab a nanġo anjam quqwa uratoqnej. Di kiyaaqa? Aqa angro kalil nanġi morejkriteb deqa.”

Josep na Yesus aqa ai Maria wo joqsiq olo Israel sawaq beb

¹⁹ Bati Herot a moinaqa Tamo Koba aqa lan angro bei a Isip sawaq di Josep aqaq di brantosiq njeobilqei na minjej,

²⁰ “Ni tigelosim angro kiñala Yesus aqa ai Maria wo joqsim olo Israel sawaq gile. Tamo nanġi Yesus qalsib moiyo tqa maroqneb qaji nanġi morejkriteb deqa ni olo gile.”

²¹ Onaqa Josep a tigelosiqa Yesus aqa ai Maria wo joqsiq olo Israel sawaq gilej.

²² Bati deqa Arkelaus a na aqa abu Herot aqa sawa osiq Judia sawa taqatesoqnej. Deqa Josep a anjam di qusiqa Judia sawaq gilqa ulaej. Onaqa Qotei a Josep njeobilqei na minjej, “Ni Galili sawaq gile.”

²³ Onaqa Josep a Qotei aqa anjam di dauryosiq Galili sawaq gilej. Gilsiq qure bei aqa nam Nasaret di soqnej. A di soqnej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo qudei nanġi nami maroqneb qaji di aqa damu brantej. Nanġi endegsib maroqneb, “Nanġi a qa maroqnaqab, ‘A Nasaret tamo.’ ”

3

Jon yansnjro qaji a Qotei aqa anjam palontoqnej

¹ Bunuqna Jon yansnjro qaji a Judia nango wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo unġasari nanġi Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjroqnej,

2 “Qotei laŋ qureq di unu qaji a nuŋgo Mandor Koba sosim niŋgi taqatŋwajqa bati jojomqo. Deqa niŋgi are bulyiy.”

3 Jon a kumbra degyej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A Jon qa endegsi marej, “Tamo bei a wadau sawaq di tigelosimqa a tulaŋ leleŋoqnsim tamo uŋgasari naŋgi endegsim minjroqnas, ‘Tamo Koba a bɔqajqa gam gereiyeti. Gam tingiteti.’ ”

4 Jon a wadau sawaq di sosiq a gara jugo kamel aqa juŋgum na gereiyo qaji di jugoqnsiq alalag na siŋilatosisiq laqnej. A iŋgi uyo saiqoqi deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej.

5 Bati deqa tamo uŋgasari Jerusalem di soqneb qaji naŋgi ti Judia sawaq di soqneb qaji naŋgi ti qure kalil Jordan ya qalaq di soqneb qaji naŋgi ti tigelosib Jon aqa areq boqneb.

6 Boqnsibqa naŋgo une kalil babteqnaq Jon na Jordan yaq di yansjroqnej.

7 Bati deqa Farisi tamo ti Sadyusi tamo ti tulaŋ gargekoba naŋgi Jon na yansjrqa marsibqa aqa areq beqnaqqa unjrsiqa naŋgi endegsi minjroqnej, “Niŋgi kumbra uge yo qaji tamo. Niŋgi amal uge bul. Niŋgi yai na merŋwoqa mondoŋ Qotei aqa minjiŋ nuŋgoq aiyaim deqa ulaosib ijoq bonub?”

8 Niŋgi are bulyosib nuŋgo kumbra uge kalil uratosib kumbra bole bole yoqniy. Yim e unsiy marqai, ‘Bole, niŋgi are bulyonub.’ Osiy niŋgi yansŋwai.

9 Niŋgi endegsi are qalaib, ‘Abraham a gago moma utru unu deqa iga Qotei aqa ŋamgalaq di tamo bole.’ Niŋgi deqsi are qalaib. Niŋgi quiy. Qotei na marimqa meniŋ kalil endi dego tamo bulyosib tigelosib Abraham aqa moma brantqab.

10 Qotei na tapor qalat ojsiq ŋam qomqajqa utruq di atej unu. Deqa ŋam kalil gei bole atosaeqnaq qaji di Qotei na tapor dena qomelenosim ŋamyuwoq di breinjrqas.

11 “Niŋgi are bulyqajqa deqa e ya na niŋgi yansjgeqnum. Ariya Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bɔqas. A tamo siŋila koba. Ijo siŋila aqa siŋila ti keresai. Deqa e a kaŋgalyqajqa e tamo bolesai. A bosimqa Mondor Bole aqa siŋila na ti ŋamyuwo na ti niŋgi yansŋwas.

12 A bem sum ŋoqoryosim damu elenosisim aqa talq di atqas. Osim a bem sum aqa suwi breinjrim ŋamyuwo gaigai yuejunu qaji dia yuekritqab.”

Jon na Yesus yansej

13 Bati deqa Yesus a Galili sawaq dena tigelosiq walwelosiq Jordan yaq gilej. A Jon na yansqa marsiq aqa areq gilej.

14 Gilnaqa Jon na saidyosiq minjej, “Ni e yansbqam di kere. Kiyaqa e ni yansmqqa marsim ijoq bonum?”

15 Onaqa Yesus na kamba minjej, “Uŋgum. Ni ijo anjam dauryosim e yansbe. Yimqa kumbra dena iga Qotei aqa areqalo kalil keretosim dauryom.” Onaqa Jon a Yesus aqa anjam di dauryosiq a yansej.

16 Yesus a yanso osiq a yaq na tigelosiq tarosiq laŋ goge koqyonaqa laŋ waqej. Laŋ waqonaqa Qotei aqa Mondor a binonj bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoonaq unej.

17 Unnaqa laŋ goge dena Qotei aqa anjam bei endegsi brantej, “Endi ijo angro qujai. E a tulaŋ qalaqalaiyeqnum. E a qa tulaŋ areboleboleibeqnu.”

1 Onaqa bati deqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiga di uratonaqa Satan bosiga Yesus a une bei atqa marsiga walawalaiyoqnej.

2 Qanam 40 qolo 40 Yesus a wadau sawaq di soqnej. Sosiqa inji uratoqn-siga qurien ti soqnej. Deqa bati 40 di koboonaqa a mamyej.

3 Onaqa walawalaiyo tamo Satan a Yesus aqa areq bosiga minjej, "Ni Qotei aqa Njiriamqa meni kalil endi minjrim bem bulybqa ni uye."

4 Degsi minjnaqa Yesus na kamba minjej, "Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, 'Tamo nanngi inji uyo na segi nambile sqasai. Anjam kalil Qotei aqa medabuq na branteqnu qaji dena nanngi nambile sqab.' "

5 Onaqa Satan na Yesus olo osiga Qotei aqa qure koba Jerusalem gilsiq atra tal quraq oqsig goge dia Yesus atsiqa minjej,

6 "Ni Qotei aqa Njiriamqa endina prugosim mandamq aiye. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, 'Qotei na aqa lan angro nanngi minjrimqa bosib ni taqatmqab.' Anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, 'Lan angro nanngi bosib ban na ni soqtmibqa ino singa meni na qalqasai.' "

7 Onaqa Yesus na kamba Satan minjej, "Qotei aqa anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, 'Ni ino Tamo Koba Qotei aqa singila lan tenemtqa osim a gisanjaim.' "

8 Degsi minjnaqa Satan a Yesus olo osiga mana goge kobaq oqsig dia Yesus tigeltosiqa sawa sawa kalil mandor kokba nanngi na taqatejunub qaji nanngo singila ti nro ti di Yesus osoryosiqa minjej,

9 "Ni ijo ulatamuq endi singa pulutosim e qa louimqa sawa sawa kalil di nanngo singila ti nro ti ni emqai."

10 Onaqa Yesus na minjej, "Satan, ni ulan. Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, 'Ino Tamo Koba Qotei a segi qa louoqnsimqa aqa sorgomq di soqne.' "

11 Degsi minjnaqa Satan a Yesus uratosiq ulanej. Onaqa Qotei aqa lan angro nanngi bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a olo Galili sawaq gilej

12 Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a di qusiqa olo tigelosiq Galili sawaq gilej.

13 Gilsiq Nasaret qureq di brantej. Dena walwelosiqa Kaperneam qureq gilsiq di soqnej. Kaperneam qure agi Galili ya agu kobaquja qalaqsi unu. Ya agu jojomq di Sebulun sawa ti Naptali sawa ti unub.

14 Yesus a Kaperneam qureq gilej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegi marej,

15 "Gam kobaquja Jordan ya qalaq dena ayejenu qaji di Galili sawa ambleq na ayejenu. Aisig yuwalq di dijejenu. Gam qalaq di Sebulun ti Naptali ti unub. Sawa bei bei qaji nanngi belenosib Galili di unub.

16 Deqa tamo ungasari ambruq di unub qaji nanngi pulon kobaquja unqab. Tamo ungasari padalo gam dauryosib ambruq di unub qaji nanngi pulon dena suwantnrqas."

Yesus na tamo qolqe nanngi metnrnaqa dauryeb

17 Bati deqa Yesus na aqa wau utru atsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiga tamo ungasari nanngi endegi minjroqnej, "Qotei lan qureq di unu qaji a nanngo Mandor Koba sosim ninngi taqatngwajqa bati jojomqo. Deqa ninngi are buliyiy."

18 Osiqa a Galili ya agu qalaaq aisiq alile dia walweloqnsiqa nam atej di Saimon aqa nam bei Pita aqa was Andru wo sonab unjrej. Nangi ayel qe o qaji tamo soqneb deqa nangi kakan waiyeq nab unjrsiqa minjrej,

19 “Ningi e daurbiy. Ningi qe o qaji tamo unub deqa ningi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ningi olo tamo oqngab.”

20 Yesus a nangi degsi minjrnaqa nangi nanjo kakan uratosib Yesus dauryeb.

21 Onaqa Yesus a olo walweloqnsiqa Sebedi aqa niri Jems aqa was Jon wo nangi ayel qobun miligiq di nanjo abu ti kakan branjo qandimeq nabqa unjrsiqa metnjrej.

22 Metnjrnaqa nanjo abu Sebedi a qobun miligiq di sonaqa uratosib Yesus dauryeb.

Yesus a Qotei aqa anjam palontoqnsiqa ma tamo nangi boletnjroqnej

23 Yesus a dena walweloqnsiqa Galili sawa keretoqnsiqa Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa dia Qotei aqa anjam palontoqnej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam bole di Yesus na palontoqnej. Osiqa tamo ma utru segi segi kalil nangi boletnjroqnej.

24 Ye qnaqa tamo ungasari kalil Siria sawaq di soqneb qaji nangi Yesus qa quoqnsib deqa tamo ma utru segi segi joqnsib aqa areq boqneb. Tamo jejamu jaqatnjro qaji nangi ti tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nangi ti tamo nanarioqnsib mangaloqneb qaji nangi ti tamo jejamu lainjro qaji nangi ti kalil joqnsib beq nab Yesus na boletnjroqnej.

25 Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi Yesus dauryoqnsib laqneb. Galili sawa nangi ti Dekapolis sawa nangi ti Jerusalem qure nangi ti Judia sawa nangi ti qure qure Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nangi ti kalil Yesus dauryoqnsib laqneb.

5

Yesus a manaq oqsiq dia anjam palontej

1 Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nangi di unjrsiqa a manaq oqsiq di awesonaqa aqa segi angro nangi aqa areq beb.

2 Bonabqa a Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjrej,

3 “Tamo ungasari qudei nangi poinjrqa, nangi Qotei aqa namgalaq di sougete-junub. Tamo ungasari nangi di areboleboleinjreme. Qotei lan qureq di unu qaji a nanjo Mandor Koba sosim nangi taqatnjrqas.

4 “Tamo ungasari akam ti unub qaji nangi dego areboleboleinjreme. Qotei na nanjo are olo boletetnjrqas.

5 “Tamo ungasari lawo na sosib nanjo segi nam aguq ateqnub qaji nangi dego areboleboleinjreme. Qotei na mandam kalil osim nangi enjrqas.

6 “Tamo ungasari kumbra bole dauryqajqa arearetnjreqnu qaji nangi dego areboleboleinjreme. Nangi tulan kere na sqab. Iga inji ti ya ti uyqajqa arearetgeqnu dego kere.

7 “Tamo ungasari duleq nab qaji nangi dego areboleboleinjreme. Qotei a kamba nangi qa duloq nab.

8 “Tamo ungasari nanjo are miligiq di jiga bei saiqoji unub qaji nangi dego areboleboleinjreme. Nangi Qotei aqa ulatamu unqab.

9 “Tamo ungasari jeu turyeq nab qaji nangi dego areboleboleinjreme. Qotei a nangi qa marqas, ‘Nangi ijo segi angro bole.’

10 “Tamo unğasari qudei nanğı kumbra bole dauryeqnub deqa jeu tamo nanğı na nanğı gulbe enjreqnub. Tamo unğasari nanğı di dego arebolebolein-jreme. Qotei lan qureq di unu qaji a nanğı Mandor Koba sosim nanğı taqatnrqas.

11 “Ninğı ijo ñam ti unub deqa bunuqna tamo qudei na ninğı misilingoqnsib ugeugeingqnsib nunço jejamu lanğa gisanıyoqnqab. Di unğum. Ninğı areboleboleingeme.

12 Od, nunço are tulan boleingim soqniy. Nunço awai bole agi lan goqe di unu. Nami jeu tamo nanğı na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanğı dego degsib ugeugeinjroqneb.”

Ninğı bar ti pulon ti bul soqniy

13 Osiqa Yesus a olo marej, “Ninğı mandamq endi bar bul soqniy. Ariya bar aqa qajarara koboqas di ingi kiye na olo qajararatqas? Di keresai. Bar aqa qajarara koboqas di a ugeqas. Deqa bar di mandamq di waiyibqa tamo qudei nanğı bosib sinğa na sosqab.

14 “Ninğı mandamq endi pulon bul soqniy. Ninğı are qaliy. Qure kobaquja a mana gogeqsi sqas di a boleq di sqas. A uliesqa keresai.

15 Tamo bei a lam qatrentosim guwe na kabutqasai. Boleq di gaintim warum suwanamqqa tamo kalil tal miligiq di unub qaji nanğı warum geregere unqab.

16 Dego kere ninğı pulon bul sosib boleq di kumbra bole bole yoqniy. Yoqniyqa tamo unğasari nanğı na nunço kumbra di unoqnsib nunço Abu lan qureq di unu qaji aqa ñam soqtoqnqab.”

Yesus a dal anjam qa marej

17 Osiqa Yesus a olo marej, “E Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanço anjam ti kalil dauryosiy keretqajqa deqa mandamq aiyem. Ninğı endegsib are qalaib, ‘Yesus a dal anjam di taqal waiyqajqa bej.’ Di sai.

18 E bole mernğwai. Lan ti mandam ti koboosaisoqnmqqa dal anjam mutu kiñala bei koboqasai bole sai. Dal anjam soqnm soqnm Qotei na aqa wau kalil keretqas.

19 Deqa ninğı qiy. Tamo bei a dal anjam mutu kiñala bei uge qa marsim tamo unğasari nanğı dego titnjroqnm nanğı uge qa marqab tamo di aqa ñam tulan aguq aiqas. Deqa Qotei lan qureq di unu qaji a na tamo di taqatqasai. Osim aqa Mandor Koba sqasai dego. Ariya tamo bei a dal anjam kalil dauryosim tamo unğasari nanğı dego dauryqa minjroqnqas tamo di aqa ñam tulan kobaqas. Deqa Qotei na tamo di taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

20 E ninğı endegsi mernğwai. Ninğı kumbra tulan bolequja yoqniy. Yoqniy nunço kumbra bole dena dal anjam qalie tamo nanğı ti Farisi ti nanço kumbra bole bunıyoqneme. Bunıyqasai di Qotei lan qureq di unu qaji a nunço Mandor Koba sosim ninğı taqatngwasai.

Yesus a njirin kumbra qa anjam palontej

21 “Ninğı dal anjam endegsib queb, ‘Ninğı tamo bei moiyoıtaib. Ninğı tamo bei moiyoıtqab di ninğı une ti sqab.’ Dal anjam di nunço moma nanğı nami minjreb.

22 Ariya e dal anjam di bunıyosiy ninğı endegsi mernğwai. Tamo bei na aqa was njirıntqas di a une ti sqas. Tamo bei na aqa was misilinyqas di une kobaquja aqa jejamuq di sqas. Deqa a ojsib anjam pegiyo talq di tigeltosib aqa une ubtqtqab di kere. Tamo bei na aqa was minjıqas, ‘Ni tulan nanari,

areqalo saiqo'ji,' degyqas di aqa une deqa Qotei na a osim n̄amyuwoq waiyqas di kere.

²³⁻²⁴ “Deqa ni Qotei atraiyqa marsimqa ino was bei a ni qa n̄irin ti soqnimqa ni deqa are qalsim atraiyo in̄gi in̄gi mati atra bijal qalaq di uratosim ino was aqaq gile. Gilsim a ombla anjam gereiyekritosim dena bosim Qotei atraiyqam.

²⁵ “Deqa tamo bei a ni qa anjam bei soqnimqa n̄ingi ombla walwelosib anjam pegiyo talq gilqnsibqa gamq di n̄ingi segi aiyel na anjam urur gereiyogu'jatiy. Yosib anjam moi'yotosib a ni osim anjam pegiyo talq gilqasai. Ariya n̄ingi gamq di anjam gereiyqasai di a na ni osi gilsimqa anjam pegiyo tamo aqa ulatamuq di tigeltmimqa anjam pegiyo tamo a ni osim qaja tamo nan̄go ban̄q di atqas. Yimqa nan̄gi na ni osib tonto talq di waimqab.

²⁶ Deqa e bole mermqai. Ni tonto talq dena olo oqedqasai. Ni mati ino une aqa awai kalil keretimqa qaja tamo nan̄gi na ni uratmib oqedqam.

Yesus a un̄a jejamu ojetqajqa kumbra qa anjam palontej

²⁷ “N̄ingi dal anjam endegsib queb, ‘N̄ingi tamo bei aqa un̄a jejamu ojetaib.’

²⁸ Ariya e dal anjam di bun̄yosiy n̄ingi endegsi mern̄gwai. Tamo bei a un̄a bei lan̄a kokogyosiq̄a are prugyqo di aqa are miligiq̄ na a un̄a di aqa jejamu ojetqo.

²⁹ “Ino n̄amdamu wo na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa n̄amdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaq̄a? Ino n̄amdamu qujai lounimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni n̄amdamu aiyel ti soqnimqa Qotei na ni n̄amyuwoq waimqas di keresai.

³⁰ Ino ban̄ wo na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ban̄ di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaq̄a? Ino ban̄ qujai lounimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni ban̄ aiyel ti soqnimqa Qotei na ni n̄amyuwoq waimqas di keresai.

Yesus a un̄a uratqajqa kumbra qa anjam palontej

³¹ “Nami nan̄gi dal anjam endegsib mareb, ‘Tamo bei na aqa un̄a uratqa osimqa pepa bei n̄engren̄yosim yosim di a uratqas.’

³² Ariya e dal anjam di bun̄yosiy n̄ingi endegsi mern̄gwai. Tamo bei na aqa n̄aun̄ lan̄a uratim a olo tamo bei oqas di tamo dena aqa n̄aun̄ kumbra ugeq waiyqo. Tamo bun̄uj a dego une atqo. Di kiyaaq̄a? Un̄a di a nami tamo bei ombla une atosai deqa.

N̄ingi anjam bei marqa osibqa in̄gi bei na singilataib

³³ “N̄ingi dal anjam endegsib queb, ‘Ni anjam bei singilatosisim Tamo Koba min̄qam di ni na olo urataim. Ni anjam di dauryosim ye.’ Dal anjam di nun̄go moma nan̄gi nami min̄jreb.

³⁴ Ariya e dal anjam di bun̄yosiy n̄ingi endegsi mern̄gwai. N̄ingi anjam bei singilataib. N̄ingi anjam bei marqa osibqa in̄gi bei na singilataib. Lan̄ qure a Qotei aqa awo jaram koba. Deqa n̄ingi lan̄ qure aqa n̄am na anjam bei singilataib.

³⁵ Mandam a Qotei aqa singa atqajqa sawa. Deqa n̄ingi mandam aqa n̄am na anjam bei singilataib. Jerusalem a Mandor Koba aqa segi qure koba. Deqa n̄ingi Jerusalem aqa n̄am na anjam bei singilataib.

³⁶ Ni anjam bei marqa osimqa ino gate na anjam singilataim. Ni segi na marimqa ino gate ban̄ga sara qat bei oqwa keresai. Tulu bei dego oqwa keresai. Deqa ni ino gate na anjam singilataim.

³⁷ N̄ingi od qa segi marsib said qa dego segi mariy. N̄ingi anjam bei totoryosib marqab di n̄ingi Satan aqa areqalo dauryqab.

Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim

38 “Ninigi dal anjam endegsib queb, ‘Tamo bei na tamo bei aqa njamdamu ugetetqas di ninigi kamba aqa njamdamu ugetetiy. Tamo bei na tamo bei aqa qalagei ugetetqas di ninigi kamba aqa qalagei ugetetiy.’

39 Ariya e dal anjam di bunyosiy ninigi endegsi merngwai. Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim. Tamo bei na ula ponmimqa belosim waliŋe bei osoryimqa ponyem.

40 Tamo bei a ni qa anjam bei soqnm ino gara jugo yaimqajqa mermimqa ni na saidyaim. Olo ino gara olekoba dego ye.

41 Qaja tamo bei na ni ojsim singila na mermqas, ‘Ni ijo ingi ingi qoboiyetbosim e daurbosim gam truquyala endeq gile.’ A degsi mermimqa ni aqa anjam di bunyosim aqa ingi ingi qoboiyetosim dauryosim gam olekobaq osi gilete.

42 Tamo bei na ino ingi bei yaimqajqa mermimqa ye. Tamo bei na ino ingi bei yaimosim bunuqna a kamba olo ni emqajqa mermimqa ingi di ye. A saidyaim.

Ninigi na jeu tamo nanŋi geregerejnroqniy

43 “Ninigi dal anjam endegsib queb, ‘Ni ino was nanŋi qalaqalainjroqne. Osim ino jeu tamo nanŋi qoreinjroqne.’

44 Ariya e dal anjam di bunyosiy ninigi endegsi merngwai. Ninigi nunŋo jeu tamo nanŋi dego qalaqalainjroqniy. Tamo qudei na ninigi ugeugeinŋibqa ninigi olo nanŋi qa Qotei pailyoqniy.

45 Ninigi kumbra degyqab di ninigi nunŋo Abu laŋ qureq di unu qaji aqa anŋro bole sqab. Ninigi qalie, Qotei a dego tamo bole ti tamo uge ti nanŋi turtnjroqnsiq kumbra bole bole enjreqnu. Agi a na aqa seŋ qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nanŋoq aiyeqnu. Awa dego qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nanŋoq aiyeqnu.

46 Tamo unŋasari ninigi qalaqalainŋeqnub qaji nanŋi segi ninigi kamba qalaqalainjroqnaqab di kumbra tulaŋ bolesai. Nunŋo kumbra deqa Qotei a ninigi awai bole enŋwasai. Takis o qaji tamo nanŋi dego kumbra degyeqnub.

47 Ninigi nunŋo was nanŋi segi gerejnroqnaqab di kumbra tulaŋ bolesai. Nunŋo kumbra dena ninigi na tamo qudei bunjnrcasai. Tamo nanŋi Qotei qaliesai qaji nanŋi dego nanŋo segi was nanŋi gerejnreqnub.

48 Nunŋo Abu laŋ qureq di unu qaji a gaigai kumbra bole bole keretoqnsiq yeqnu. Deqa ninigi dego nunŋo Abu aqa kumbra di dauryosib kumbra bole bole keretoqnsib yoqniy.

6

Ninigi laŋa baban na kumbra bole yaim

1 “Tamo qudei nanŋi endegsib are qaleqnu, ‘E laŋa baban na kumbra bole yoqnit tamo nanŋi e nuboqnsib ijo ñam soqtetboqnaqab.’ Ariya ninigi degyaib. Ninigi degyqab di nunŋo Abu laŋ qureq di unu qaji a ninigi awai bole enŋwasai.

2 “Ninigi gisaŋ tamo nanŋo kumbra dauryaib. Gisaŋ tamo nanŋo kumbra agiende. Nanŋi na tamo ingi ingi saiqoji nanŋi aqaryainjrqa oqnsib tamo qudei qarijnreqnab nanŋi qa namooqnsib gul anjameqnu. Gul anjameqnu tamo unŋasari nanŋi na gisaŋ tamo nanŋi di unjroqnsib nanŋo ñam soqtetjnreqnub. Gisaŋ tamo nanŋi di Qotei tal miligiq di, gam kokbaq di kumbra degyeqnub. Deqa e bole merngwai. Qotei a tamo nanŋi di awai bole

enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnub di kere.

³Deqa ni degyaim. Ni tamo inji inji saiqoji nanji aqaryainjrqa osimqa ban qonan a uli na aqaryainjrimqa ban wo a qalieqasai.

⁴Di yawo anjam. Aqa damu endegsi unu. Ni uli na tamo inji inji saiqoji nanji aqaryainjrimqa tamo ungasari kalil nanji qalieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi unoqngas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqngas.”

Yesus a pailyo kumbra qa anjam palontej

⁵Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi Qotei pailyo osibqa gisan tamo nanji pailyeqnuq degsib pailyaib. Gisan tamo nanji Qotei pailyo oqnsib tamo ungasari kalil nanjo ñamdamuq di tigeleqnuq unjroqnsib nanjo ñam soqtetnjreqnub. Tamo nanji di Qotei tal miligiq di, qure ambleq di, gam kokba qalaq di kumbra degyeqnuq. Deqa e bole merngwai. Qotei a nanji awai bole enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnub di kere.

⁶Deqa ni degsi pailyaaim. Ni Qotei pailyo osimqa ino segi warum miligiq gilsim siran qandimosim ino Abu uliejunu qaji a pailymqa tamo kalil nanji ni numqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi unoqngas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqngas.

⁷“Tamo nanji Qotei qaliesai qaji nanji lanja lanja pailyo olekokba yoqnsibqa endegsib are qaleqnuq, ‘Iga pailyo olekokba yoqnimqa Qotei a gago pailyo quqwas.’ Di gisan, Deqa ningi Qotei pailyo osibqa degsib pailyaib.

⁸Ningi nanjo kumbra di dauryaib. Ningi inji bei qa truquosib nunjo Abu pailyoaisoqniqbqa a nami qalieqo.

⁹“Deqa ningi endegsib Qotei pailyoqniy, ‘O gago Abu, ni lanj qureq di unum. Ino ñam tulan getento.

¹⁰Ni bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgoqniime.

Lanj qureq di nanji ino areqalo dauryeqnuq dego kere iga mandamq endi ino areqalo dauryoqngom.

¹¹O Abu, gago inji uyo bati gaigai keretgoqniime.

¹²Tamo nanji iga qa une ateqnuq qaji nanjo une kalil iga na kobotetnjreqnum deqa ni kamba gago une kalil dego kobotetgime.

¹³Gulbe bei na iga walawalaigosim uneq waigwa laqnimqa ni iga aqaryaigime.

Yim Satan na iga ugetgwasai.’

¹⁴“O ijo angro, ningi degsib Qotei pailyoqniy. Ningi quiy. Ningi tamo bei qa anjam soqnimqa ningi na aqa une kobotiy. Yimqa nunjo Abu lanj qureq di unu qaji a na kamba nunjo une kalil kobotetngwas.

¹⁵Ningi aqa une kobotetqasai di nunjo Abu a dego nunjo une kobotetngwasai.”

Yesus a qurien qa anjam palontej

¹⁶Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi qurienqa marsibqa gisan tamo nanji qurieneqnuq ningi degsib qurienyaib. Gisan tamo nanji qurienoqnsibqa ulatamu ageinjreqnuq. Tamo ungasari kalil nanji na unjrsib nanjo ñam soqtetnjraqajqa deqa nanji kumbra degyeqnuq. Deqa e bole merngwai. Tamo nanji di Qotei na awai bole enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnuq di kere.

¹⁷ Ariya ni kumbra degyaim. Ni qurienqa osimqa ino ulatamu geregere yansoqnsim ino gate banqa pranjoqnsim ino jejamu gereiyosim laqne.

¹⁸ Yimqa tamo ungasari kalil nanqi ni numoqnsib ni qurien ti unum di nanqi galieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnm ino Abu a segi na unoqngas. Deqa a segi na ino nam soqtetmosim awai bole emoqngas.”

Ningi mandam qa ingi ingi koroiyaib

¹⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi mandam qa ingi ingi koroiyaib. Di sisimbin na ugetqab. Baisuwi ojgas. Bajin tamo nanqi tal paratosib oqab.

²⁰ Deqa ningi lan qure qa ingi ingi koroiyiy. Di sisimbin na ugetqasai. Baisuwi ojgasai. Bajin tamo nanqi tal paratosib oqasai dego.

²¹ Sawa gabia ino fioro bole unu dia ino are miligi dego singilatim sqas.”

Ino namdamu a ino jejamu qa pulon bul

²² Osiqa Yesus a olo marej, “Ino namdamu a ino jejamu qa pulon bul. Deqa ino namdamu boleqas di ino jejamu kalil suwanesqas.

²³ Ariya ino namdamu ugeqas di ino jejamu kalil ambruesqas. Deqa pulon ino are miligiq di unu qaji a olo ambruqas di ino are miligi kalil ambruekritqas.”

Ni tamo kokba aiyel nanqi wauetnrqa keresai

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo qujai a tamo kokba aiyel nanqi wauetnrqa keresai. A tamo kobaquja bei qalaqalaiyosim olo tamo kobaquja bei jeutqas. Bei aqa anjam dauryosim olo bei qoreiyqas. Dego kere ningi silali ti Qotei ti turtnrsib nanqi wauetnrqa keresai.”

Ningi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi mandamq endi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib. Osib endegsib maraib, ‘Iga ingi ti ya ti qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Ningi degsib maraib. Ningi ingi uyo na segi hambile oqasai. Ningi gara jugoqngab dena segi nunjo jejamu bole sqasai.

²⁶ Ningi qebari nanqi unjriy. Nanqi ingi yagosaieqnu. Ingi otorosib talq di atosaeqnu. Ariya nunjo Abu lan qureq di unu qaji a na qebari nanqi ingi anainjreqnu. Ningi qalie, qebari nanqi qunun saiqoji. Ningi tamo qunun ti. Ningi na qebari nanqi tulan bunjrejunub.

²⁷ Ningi mandamq endi sokobaiyqajqa deqa are koba qalaib. Ningi are koba qalqab dena ningi nunjo segi sqajqa bati olo yala totoryqa keresai. Sai bole sai.

²⁸ “Deqa ningi kiyaaq gara qabe na osib jejamu kabutqajqa are koba qaleqnu? Ningi nam so unjriy. Nanjo wala kiyersib branteqnu di ningi qaliesai. Nanqi segi wauosaieqnu. Nanjo segi wala gereiyosaieqnu.

²⁹ Deqa e ningi endegsi merngwai. Nami Solomon a gara wala boledamu jugoqnej. Ariya nam so aqa wala dena Solomon aqa wala tulan bunyejunu.

³⁰ Man lanaj a bini oqwas nebe tamo nanqi na gingenyosib namyuwoq waiyqab. Man lanaj di Qotei na wala enjreqnu. Deqa ningi kiyaaq Qotei qa nunjo areqalo singilatqa yonub keresaingwo? Ningi man lanaj sai. Ningi tamo qunun ti. Deqa ningi endegsi poingem, Qotei a ningi dego gara engoqngas.

³¹ Ningi areqalo kobaiyosib endegsib maraib, ‘Iga ingi ti ya ti qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Ningi degsib maraib.

³² Tamo unğasari Qotei qaliesai qaji nanği inği inği deqa are koba qaleqñub. Ariya ninği deqa are koba qalaib. Nunğo Abu lañ qureq di unu qaji a qalie, ninği laña sqa keresai. Ninği inği inği deqaji oqnsib sqab.

³³ Deqa ninği kumbra qujai endi yoqñiy. Ninği Qotei na taqatñgosim nunğo Mandor Koba sqajqa ti aqa kumbra bole bole dauryqajqa ti sinğilaoqñiy. Ninği degyqab di Qotei na kamba inği uyo ti gara ti dego enğoqñqas.

³⁴ Deqa nebe kumbra kiye nunğoq di brantqas ninği deqa are koba qalaib. Nebe a bati bei. Nebe qa gulbe di aqa segi gulbe. Bati segi segi aqa gulbe di nanğo segi segi. Deqa ninği are koba qalaib.”

7

Ninği na tamo qudei nanği peginjraib

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği na tamo qudei nanği peginjraib. Ninği peginjraqasai di Qotei a kamba dego ninği peginğwasai.

² Ariya ninği na tamo nanği peginjraqab kere dego Qotei a kamba ninği peginğwas. Ninği na tamo nanğo jejamuq di une qametñjqab kere dego Qotei a kamba nunğo jejamuq di une qametñğwas.

³ Kiyayqa ni ino was aqa ñamdamuq di ñam ñenği kiñala unu di unsimqa ino segi ñamdamuq di ñampañ kobaquja unu di ni unosai?

⁴ Kiyayqa ino segi ñamdamuq di ñampañ kobaquja soqñimqa ni na tentosim ino was minğam, “Was, e ino ñamdamuq di ñam ñenği kiñala unonum di osiy taqal waiyetmqai?”

⁵ Ni gisan tamo. Ni mati ñampañ kobaquja ino segi ñamdamuq di unu qaji di taqal waiyosim ñamdamu suwanmimqa ariya degam ñam ñenği kiñala ino was aqa ñamdamuq di unu qaji di geregere unsim taqal waiyete.

⁶ “Ninği ñoro bole bole oqnsib bauñ nanği enjroqñab. Enjraqab di nanği ñoro di taqal waiyosib bosib ninği uñingwab. Ninği kolilei bole bole oqnsib bel nanği enjroqñab. Enjraqab di nanği kolilei di mandamq di waiyosib nanğo sinğa na soselenqab.”

Ninği Qotei pailyqab di a na ninği aqaryainğwas

⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği inği bei qa Qotei pailyqab di a na enğwas. Ninği inği bei oqa marsibqa ñamqab di itqab. Ninği siranme kindokindonabqa Qotei na siran waqtetñğwas.

⁸ Tamo kalil Qotei pailyeqñub qaji nanği inği eqñub. Tamo kalil inği qa ñameqñub qaji nanği iteqñub. Tamo kalil siranme kindokindoneqñub qaji nanği Qotei na siran waqtetñjreqñu.

⁹ “Tamo bei aqa anğro a mamyim inği qa minjimqa a inği yqas. A menin yqasai.

¹⁰ A na qe qa minjimqa a qe yqas. A amal yqasai.

¹¹ Deqa ninği quiy. Ninği tamo bolesai. Ariya ninği nunğo anğro nanği inği bole bole enjreqñub. Ninği nanği saidñrosaieqñub. Nunğo kumbra dena ninği endegsi poingem, nunğo Abu lañ qureq di unu qaji a dego ninği saidñgosaieqñu. Ninği pailyqab di a na inği bole bole ninği enğoqñqas. A na ninği saidñğwasai bole sai.

¹² “Kumbra bole bole tamo nanği na ninği enğwajqa arearetñgeqñu qaji di ninği na olo nanği enjroqñiy. Ninği degyqab di ninği Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanğo anjam ti kalil keretosib dauryqab.”

Ninği siranme kiñala miligiq gily

13 Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi siranme kiñala miligiq giliy. Ningi siranme kobaquja miligiq gilqab di ningi padalo sawaq aiqab. Gam di kobaquja. Tamo gargekoba nanği gam di dauryeqnub.

14 Ningi siranme kiñala miligiq gilqab di ningi gam kiñala dauryosib nambile gaigai sqajqa sawaq di brantqab. Tamo quja quja segi gam di itosib dauryeqnub.”

Ningi gisan anjam maro tamo nanği qa nam atoqniy

15 Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei na bosib gisanosib merngwab, ‘Iga Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Di sai. Tamo nanği di kaja bul lawo na boqnsib ningi walawalaingoqnsib anjam merngeqnu. Ariya nanço are miligiq di nanği tamo uge. Nanği baun juwan kaja nanği ñumeqnu dego bul.

16 Ningi nanço kumbra di geregere tenemtosib poingwas, nanği Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai. Ningi are qaliy. Tamo nanği sil luwit marinq dena wain gei osib uyeqnu e? Sai. Man luwit marinq dena qura gei osib uyeqnu e? Sai.

17 Ningi qalie, nam bole nanği gei bole ateqnu. Nam uge nanği gei uge ateqnu.

18 Nam bole nanği gei uge atosaieqnu. Nam uge nanği gei bole atosaieqnu.

19 Nam kalil gei bole atosaieqnu qaji di tamo nanği na qomelenoqnsib namyuwoq di breinjreqnu.

20 Dego kere ningi gisan tamo nanço kumbra geregere tenemtosib poingwas, nanği Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai.

21 “Ningi endegsib are qalaib. Tamo ungasari nanği ‘O Tamo Koba, O Tamo Koba’ e degsib metbqab di Qotei na nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Di sai. Tamo ungasari ijo Abu aqa areqalo dauryeqnu qaji nanği segi Qotei na taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Qotei agi lan qureq di unu.

22 Mondon diño bati bamqa tamo ungasari gargekoba nanği ijo ulatamuq di tigelosib endegsib merbqab, ‘O Tamo Koba, iga ino nam na anjam mare mare laqnem. Iga ino nam na mondor uge uge winjroqnsimqa manwa gargekoba yoqnem.’ Nanği e degsib merbqab.

23 Merbibqa e kamba minjrqai, ‘Ningi tal qabe? E ningi qaliesai. Deqa ningi jaraiyy. Ningi kumbra uge yo qaji tamo.’ ”

Yesus a tal gereiyo kumbra qa yawo anjam marej

24 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo a ijo anjam kalil endi qusim dauryqas di a tamo bei menin quraq di aqa tal atej a bul sqas.

25 Bunuqna awa jagwa ti bosimqa ya meli dosim tal di qamsim putqasai. Singila na tigelesqas. Di kiyaaqa? A menin quraq di tal atej deqa.

26 Ariya tamo a ijo anjam kalil endi qusim olo dauryqa uratqas di a nanari tamo bei lanja sub gogeq di aqa tal atej qaji a bul sqas.

27 Tal atnaq sonaqa awa jagwa ti bosiq ya meli dosiq tal di qamsiq renjintosiq putonaq aisiq tulan niñaqej. Od, tal di a torei padalej.”

28 Yesus a anjam kalil di marsiq koboonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği queb. Qusib nanği prugugeteb.

29 Di kiyaaqa? Yesus aqa anjam maroqnej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanço anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu.

8

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

1 Yesus a manaq dena aiyecnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aiyeb.

2 Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa sinqaq di sinqa pulutosiqa minjej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnmqa e boletbe.”

3 Degsi minjnaqa Yesus a ban waiyosiq tamo di ojsiqa minjej, “E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.” Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mososiq aqa jejamu boleej.

4 Onaqa Yesus na olo minjej, “Ni que. Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanqi minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa ingi ingi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiyime. Yimqa tamo ungasari nanqi ni numsis marqab, ‘Bole, ino jejamu boleqo.’”

Yesus na qaja tamo gate aqa kanjal tamo boletej

5 Onaqa Yesus a walwelosiq Kaperneam qureq di brantej. Dia qaja tamo gate bei soqnej. A Rom tamo. A Yesus aqa areq bosiq pailiyosiq minjej,

6 “O Tamo Koba, ijo kanjal tamo a makobaiyqo. Aqa tanu kalil laiyosiq jejamu tulan jaqatinjqoqa talq di njeijunu.”

7 Onaqa Yesus na minjej, “E gilsiy boletqai.”

8 Degsi minjnaqa qaja tamo gate na olo minjej, “O Tamo Koba, e tamo bolesai deqa ni ijo talq baim. Ni anjam segi marimqa ijo kanjal tamo a boleqas.

9 E dego tamo kokba qudei nango sorgomq di unum. Ijo qaja tamo nanqi ijo sorgomq di unub. E bei minjqai, ‘Ni gile.’ Yimqa a gilqas. Bei minjqai, ‘Ni au.’ Yimqa a bqas. Ijo kanjal tamo bei minjqai, ‘Wau di ye.’ Degsi minjitqa a ijo anjam dauryqas.”

10 Onaqa Yesus a qaja tamo gate aqa anjam di qusiqa tulan prugugetej. Osiga bulosiq tamo ungasari gargekoba a dauryoqneb qaji nanqi minjrej, “E bole merngwai. Qaja tamo gate endi a e qa aqa areqalo tulan singilatqo. Israel tamo nami e qa degsi aqa areqalo singilato qaji bei unosai.

11 “Deqa e ninqi endegsi merngwai. Tamo ungasari gargekoba nanqi sawa guta na guma na ti bosib koroosib Abraham, Aisak, Jekop nanqi koba na awoosib ingi uyoqnqab. Yimqa Qotei lan qureq di unu qaji a nango Mandor Koba sosim nanqi taqatnrqas.

12 Ariya tamo qudei Qotei a nami taqatnrqa osiq metnjrej qaji nanqi a qa nango areqalo singilatosa deqa a nango Mandor Koba sosim nanqi taqatnrqasai. A na nanqi osim qalaq di breinjrimqa nanqi sawa ambruq di sqab. Sawa dia nanqi akamkobaoqnsib pailoqnsib nango jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.”

13 Osiga Yesus a qaja tamo gate di minjej, “Ni gile. Ni e qa ino areqalo singilatonum deqa ni gilsim unime. Ino kanjal tamo a boleosiq unu.” Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa kanjal tamo aqa ma koboonaqa a boleej.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

14 Onaqa Yesus a Pita aqa tal gogetosiqa Pita aqa mimibe makobaiyonaqa jejamu kanjanjonaq bijalq di njeisonaq unej.

15 Unsiqa aqa ban ojsiqa tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di koboonaqa a tigelosiqa ingi goiyetej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanngi boletnjroqnej

16 Senj aiqu laqnaqa tamo ungasari mondor uge uge na ojeleno qaji nanngo was nanngi na joqsib Yesus aqa areq osi boqneb. Osi beq nabqa Yesus a anjam segi minjre qnaqa mondor uge nanngi aqa anjam quoqnsib jaraiyoqneb. Tamo ma utru segi segi so qaji nanngi dego osi beq nab Yesus na boletnjroqnej.

17 A kumbra di yoqnej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej, "Kristus a gago ma utru segi segi kalil yayetgoqnsiq taqal waiyeqnu."

Tamo qudei nanngi Yesus dauryqajqa minjeb

18 Bati deqa Yesus a nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanngi aqa areq di koroesonab unjrej. Deqa a na aqa angro nanngi minjrej, "Iga qobun gogetosim jaraiyosim ya agu taqal beiq gilqom."

19 Degsi minjr siqa nanngi joqsiq koba na gilqa laq nabqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa areq bosiq minnej, "O Qalie Tamo, ni sawa sawaq giloqnimqa e ni daurmoqnqai."

20 Onaqa Yesus na minnej, "Bauj juwan nanngi tal ti. Agi sub miligiq di nereneqnub. Qebari nanngi simi ti. Deqa nanngi simiq di nereneqnub. Ariya e Tamo Angro nej qajqa tal saiqoji. Deqa ni e daurbqajqa gulbe koba."

21 Onaqa Yesus aqa angro bei na minnej, "O Tamo Koba, ni e odbimqa e mati aisiy ijo abu qa tarijoqnqai. A moiymqa subq atsiy di e ni daurm qai."

22 Onaqa Yesus na minnej, "Unqum. Tamo moiyo qaji nanngi segi na tamo moiyo qaji nanngi subq atelenoqnqab. Ariya ni bosim e daurbe."

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

23 Osiqa Yesus a qobun gogetonaqa aqa angro nanngi a dauryosib koba na qobun gogetosib gileb.

24 Nanngi gileq nabqa Yesus a qobun miligiq di nejsiq qambumtej. Onaqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkortosiqa qobun qaloqnsiq morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej.

25 Deqa Yesus aqa angro nanngi tulan ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, "O Tamo Koba, ni iga aqaryaige. Iga padalqa laqnum."

26 Onaqa Yesus a tigelosiqa minjrej, "Ninggi e qa nungo areqalo sinqilatqa yonub tulan keresaiingwo. Ninggi kiyayaq ulaonub?" Degsi minjr siqa jagwa ti ya ti njirintjrnaqa nanngi laeb.

27 Onaqa Yesus aqa angro nanngi are koba qalsib segi segi maroqneb, "Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjr qoqa aqa anjam qusib laonub?"

Yesus a tamo aiyel nanngo jejamuq na mondor uge gargekoba winjrej

28 Onaqa Yesus aqa angro nanngi ti qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gadara nanngo sawaq di tiryeb. Tiryonabqa tamo aiyel nanngi tamo sub ato sawaq dena brantosib walwelosib Yesus aqa areq beb. Tamo nanngi di mondor uge uge na ojeleno qaji. Nanngi aiyel qaja ani. Deqa tamo kalil nanngi gam dena walwelqa keresai.

29 Nanngi aiyel Yesus aqa areq bosib lelenkobaosib minjeb, "O Qotei aqa Niri, ni iga kiyergwajqa bonum? Iga padalqajqa bati bosaisonaqa ni lanja ambleq di iga jaqatin egwa bonum e?"

30 Bati deqa isaq yala dia bel tulan gargekoba nanngi suwaroqneb.

31 Deqa mondor uge nanngi sinqila na pailosib Yesus minjeb, "Ni iga qarinqimqa iga bel nanngo jejamuq gilelenqom."

³² Onaqa Yesus na minjrej, “Di kere. Niŋgi jaraiyosibqa bel naŋgo jejamuq gilelenjoiy.” Degsi minjrnaqa mondor uge naŋgi na tamo aiyel di uratnjrsib bel naŋgo jejamuq gilelenjeb. Gilnabqa bel kalil naŋgi gurgurosib botau dena prugelenjosib yaq aisib ya uysib morenejeb.

³³ Onaqa bel taqatoqneq qaji tamo naŋgi kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aiyeb. Aisib bel qa ti tamo aiyel mondor uge uge na ojelenjo qaji naŋgi qa ti saocqsib laqneq.

³⁴ Onaqa qure deqaji kalil naŋgi qusibqa Yesus unqajqa aqa areq beb. Bosib Yesus unsib minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

9

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi ti olo qobun gogetosibqa ya agu taqal beiq aisib Yesus aqa segi qureq di branteb.

² Brantosib sonabqa tamo qudei na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsib Yesus aqa areq osi beb. Onaqa Yesus a naŋgo areqalo unej di naŋgo areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, “O ijo aŋgro, ni areboleimeme. Ino une kalil e na kobotetmonum.”

³ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa naŋgo areqalo na mareb, “Yesus a Qotei misilinyqo.”

⁴ Naŋgi degsib are qaleqnaqqa Yesus a naŋgo areqalo di qalieosiqa minjrej, “Niŋgi kiyaaqa areqalo uge di onub?”

⁵ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjit niŋgi qusib e qa poingwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim walwel,’ anjam de kiyo?

⁶ Ariya e segi Tamo Aŋgro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo naŋgo une kobotetnrqqa kere. Niŋgi degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a naŋgi degsi minjrsiqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiqa minjej, “Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.”

⁷ Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiqa aqa talq gilej.

⁸ Onaqa tamo ungasari kalil naŋgi Yesus aqa maŋwa di unsibqa naŋgi tulan ulaosib Qotei aqa ñam soqtoqneq. Di kiyaaqa? Qotei na singila kobaquja Yesus yej deqa.

Yesus na Matyu minjej, “Ni e daurbe”

⁹ Onaqa Yesus a dena walwelosiqa takis o qaji tamo bei aqa ñam Matyu a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. Osiqa minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqa Yesus dauryej.

¹⁰ Onaqa bati bei Yesus aqa aŋgro naŋgi ti Matyu aqa talq gilsib awoosib iŋgi uyoqneq. Naŋgi segi sai. Takis o qaji tamo ti une tamo ti tulan gargekoba naŋgi dego bosib awoosib Yesus aqa aŋgro naŋgi ti iŋgi uyoqneq.

¹¹ Onaqa Farisi qudei naŋgi bosib Yesus a takis o qaji tamo ti une tamo ti naŋgi koba na iŋgi uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa aŋgro naŋgi nenemnjreb, “Nunjo Qalie Tamo a kiyaaqa takis o qaji tamo ti une tamo ti naŋgi koba na awoosib iŋgi uyeqnaq?”

¹² Onaqa Yesus a Farisi naŋgo anjam di qusiqa minjrej, “Tamo ma saiqqoi naŋgi yu qangra tamo aqaq gilosaieqnaq. Tamo ma ti naŋgi segi yu qangra tamo aqaq gileqnaq.”

¹³ Qotei aqa anjam bei nami nenḡrenyeb qaji di ninḡi sisiyosib geregere poingem. Agi endegsib nenḡrenyeb, ‘Ninḡi e laḡa atraibeqnuḡ. E nunḡo kumbra deḡa arearetbosaieqnu. Ariya ninḡi tamo nanḡi qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqḡqab di e tulaḡ arearetbqas.’” Osiaḡa Yesus a olo anjam endegsi minjrej, “Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nanḡi metnjrit ijoḡ bḡajqa deḡa mandamḡ aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nanḡi metnjrit ijoḡ bḡajqa deḡa mandamḡ aiyem.”

Yesus a qurienḡ qa anjam mareḡ

¹⁴ Bati bei Jon aqa anḡro nanḡi Yesus aqa areḡ bosib minjeb, “Iḡa ti Farisi nanḡi ti inḡi uratoqnsim qurienḡeqnum. Kiyaaḡa ino anḡro nanḡi qurienḡosaieqnuḡ?”

¹⁵ Onaḡa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a uḡa baḡ ojqa bati qa aqa was nanḡi ti soqḡnibqa nanḡi are gulbeinjrḡas e? Sai. Bunuḡna nango was a nanḡi uratnjrimḡa bati deḡa nanḡi qurienḡoqnsib sqab.

¹⁶ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari braḡoḡ di qandimḡa keresai. Degsi qandimḡas di bunuḡna a na gara jugo sari di yansimḡa gara mutu bunuj a kiḡalaosim gara jugo sari di uratim braḡ gelikobaqas.

¹⁷ Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariḡ di qamḡa keresai. Ya nobu sari di nami kaḡḡraḡosiq siḡḡilaeḡ deḡa tamo dena wain bunuj qamimḡa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimḡa wain bileḡosim mandamḡ aiḡas. Ya nobu a deḡo uḡeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujḡ di qamḡas di nanḡi ombla bole sqab.”

Uḡa bei a Yesus aqa gara ojnaḡ boletosiq olo anḡro moiyeḡ qaji a tigelteḡ

¹⁸ Yesus na Jon aqa anḡro nanḡi yawo anjam degsi minjrsiq koboonaḡa Qotei tal taḡato tamo bei a walwelosiq Yesus aqa areḡ bosiaḡa siḡḡa puluḡosiq minjrej, “O Tamo Koba, ijo anḡro sebiḡ a endego moiḡo. Deḡa ni bosim ino baḡ aqa jejamuḡ di atimḡa a olo ḡambile sqas.”

¹⁹ Onaḡa Yesus na tamo di odyosiaḡa tigelosiq a dauryosiq gileqnaḡa aqa anḡro nanḡi deḡo nanḡi aiyel daurnjrsib gileb.

²⁰ Nanḡi gileqnaḡaḡa uḡa bei ma ti soqḡnej qaji a Yesus aqa qoreḡ na dadauryosiaḡa baḡ waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojeḡ. Uḡa di a nami bai na uneḡ leḡ aiyooḡnsiq degsi soqḡnej wausau 12 urateḡ.

²¹ A endegsi are qaleḡ, “E Yesus aqa gara mutu segi baḡ na ojitḡa ijo ma kobaḡas.” Degsi are qalsiaḡa baḡ waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojeḡ.

²² Ojnaḡa Yesus a bulosiaḡa uḡa di unsiḡa minjrej, “O ijo anḡro, ni are lawo soḡnime. Ni ino areqalo e qa siḡḡilatosisim ijoḡ bonum deḡa ino ma agi koboḡo.” Onaḡa bati qujai deḡa aqa leḡ aiyooḡnej qaji di koboḡeḡ.

²³ Yesus a dena walwelosiq Qotei tal taḡato tamo aqa talḡ di brantosiaḡa ḡam ateḡ di tamo unḡasari nanḡi yumba anjamoqnsib akam murqumyeqḡab unjrej.

²⁴ Unjrsiaḡa minjrej, “Ninḡi sasaloiy. Anḡro sebiḡ di a moiyyosai. A laḡa ḡeisiq ḡambumteḡunu.” Degsi minjrnaḡa nanḡi Yesus kikiyeḡ.

²⁵ Osib nanḡi sasalosib tal uratonabḡa Yesus a anḡro moiyeḡ qaji aqa warum miligiq ḡilsiaḡa anḡro aqa baḡ ojsiq soḡtonaḡa a olo ḡambile osiq tigelosiq awoeḡ.

²⁶ Onaḡa bunuḡna sawa sawa kalilḡ di tamo unḡasari nanḡi Yesus aqa maḡwa deḡa saooḡnsib laḡneḡ.

Yesus a tamo qudei nanngi boletnjrej

²⁷ Onaqa Yesus a qure di uratosiq walwelosiq gileqnaqa tamo aiyel nam qandimnjro qaji nanngi gam na Yesus dauryosib giloqneb. Nanngi giloqnsib lelenqnsib Yesus minjoqneb, “O Devit aqa Njiri, ni iga qa are ugeimeme.”

²⁸ Degsib Yesus minjeqnaqqa a tal bei gogetej. Tal gogetosiq sonaqa nanngi aiyel Yesus aqa areq bonabqqa minjrej, “E ninngi boletnjgwa kere ninngi degsib are qalonub e?” Onaqa nanngi aiyel na minjeb, “Od, Tamo Koba.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninngi e qa nunngo areqalo singilatosib ijoq bonub deqa e ninngi boletnjgwa.” Osiaqa aqa ban waiyosiq nanngo namdamu ojej.

³⁰ Ojnaqa nanngo namdamu poinjrnaqa nanngi sawa uneb. Onaqa Yesus a singila na minjrej, “Nunngo namdamu boleqo deqa ninngi tamo qudei nanngi ubtosib minjraib.”

³¹ Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus a nanngi aiyel boletnjrej deqa nanngi gilsib mare mare laqnaq sawa deqaji tamo ungasari kalil nanngi quekriteb.

³² Nanngi aiyel gileqnaqqa tamo bei mondor uge na ojnaq medabu getenyej qaji a tamo qudei na osib Yesus aqa areq beb.

³³ Bonabqqa Yesus na mondor uge di wiyetonaqa aqa menj otyonaqa medabu waqtosiqqa anjam maroqnej. Onaqa tamo ungasari kalil nanngi manjwa di unsiqqa are koba qaloqnsib maroqneb, “Israel sawaq endi tamo bei na kumbra deqaji bei yeqnaq iga nami unosaiqnem.”

³⁴ Onaqa Farisi nanngi maroqneb, “Mondor uge nanngo gate koba Satan a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanngi winjreqnu.”

Yesus a tamo ungasari nanngi qa dulej

³⁵ Yesus a dena walwelosiqqa qure kokba ti qure kiñilala ti dia brantoqnsiqqa Juda nanngo Qotei tal miligiq giloqnsiqqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam bole di Yesus na palontoqnsiqqa Juda nanngi minjroqnej. Osiaqa tamo ma utru segi segi so qaji nanngi boletnjroqnej.

³⁶ Tamo ungasari tulanj gargekoba nanngi Yesus aqa areq beqnaqqa unjroqnsiq a nanngi qa duloqnej. Di kiyaaqa? Nanngi tulanj sougetesoqneb deqa. Nanngi kaja bul mandor saiqoji.

³⁷ Deqa Yesus na aqa angro nanngi yawo anjam bei endegsi minjrej, “Wauq di inji gargekoba melionub. Ariya inji meli bunuj otorqajqa wau tamo gargekoba sai.

³⁸ Deqa ninngi wau lanja minjibqqa a na wau tamo nanngi qarinjrimqqa nanngi aqa wauq gilsib inji meli bunuj otorelenqab.”

10

Yesus aqa angro 12 nanngo ñam

¹ Onaqa Yesus na aqa angro 12 nanngi metnjrnaqa aqa areq beb. Bonabqqa a na nanngi singila enjrej. Nanngi na tamo ungasari nanngo jejamuq dena mondor uge uge winjrqaqqa ti tamo ungasari nanngo ma utru segi segi kalil kobotetnjrqajqa ti deqa marsiq nanngi singila enjrej.

² Aqa anjam maro tamo 12 singila enjrej qaji nanngo ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. Nanngi aqa was Andru wo. Bei Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo.

³ Ariya Filip Bartolomyu wo. Bei Tomas nanġi takis o qaji tamo Matyu wo. Bei Alfias aqa ħiri Jems nanġi Tadius wo.

⁴ Bei Saimon agi Rom nanġi winjrqajqa maroqnej qaji. Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqa jeu tamo nanġo banq di atej qaji.

Yesus na aqa anġro 12 nanġi wau enjrej

⁵ Osiqa Yesus na aqa anġro 12 nanġi di qarinjrqqa osiqa minjrej, “Ninġi qure qureq giloqniy. Ninġi sawa bei bei qaji nanġoq giloqnaib. Samaria nanġo qureq dego giloqnaib.

⁶ Ninġi Israel nanġo segiq giloqniy. Israel nanġi sougetejunub. Nanġi kaja bul mandor saiqoji.

⁷ Deqa ninġi giloqnsibqa anjam endegsib minjroqniy, ‘Qotei lan qureq di unu qaji a nunġo Mandor Koba sosim ninġi taqatngwajqa bati jojomoqo.’

⁸ O ijo anġro, ninġi na Israel nanġi degsib minjroqnsibqa nanġo ma tamo nanġi boletnjroqniy. Tamo morenjoqnsibqa olo tigeltnjroqniy. Tamo nanġo jejamu yu na ugeelejo qaji nanġi olo gereinjroqniy. Mondor uge uge nanġi dego tamo unġasari nanġo jejamuq dena winjroqniy. E singila enġonum qaji di ninġi awaiyosai. E lanja enġonum. Deqa ninġi dego tamo nanġi lanja gereinjroqniy. Nanġi awai bei yainjraib.

⁹ “Ninġi menij silali agi gol ti silva ti kapa ti di osib gilalib.

¹⁰ Ninġi walwelosib nunġo qaquj aib. Gara jugo aiye aiyel aib. Singa tatal aiye aiyel aib. Walwelqajqa toqon ojaib. Ninġi Qotei aqa wau tamo unub deqa ninġi qure qureq giloqnsibqa nanġi na inġi inġi deqaji ninġi enġoqnaqab.

¹¹ “Ninġi qure bei beiq di brantoqnsibqa tamo bole bei itoqnsib aqa talq di soqniy. Dia sosib dena tigeloqnsib olo qure beiq giloqniy.

¹² Ninġi tal bei gogetoqnsibqa tamo unġasari tal miligiq di unub qaji nanġi endegsib minjroqniy, ‘Ninġi lawo na soqniy.’

¹³ Degsib minjroqnsibqa nanġi ninġi joqnsib gereinjibqa nunġo lawo anjam di nanġoq di uratib soqnem. Ariya nanġi ninġi gereinjogosaibqa nunġo lawo anjam di olo puluosim nunġoq bem.

¹⁴ Tamo bei a ninġi gereingwa uratimqa kiyo nunġo anjam quqwa asgiyimqa kiyo ninġi qure di uratqa oqnsib nunġo singa tumburum butuyoqniy.

¹⁵ E bole mernġwai. Mondon Qotei a tamo unġasari nanġo une qa peginjrqqa batiamqa Qotei na qure deqaji nanġi tulan padaltnjrougetqas. Sodom qure ti Gomora qure ti nanġi Qotei na mondon degsim padaltnjrqasai. A nanġi gulbe kiñala enjrqas.”

Gulbe bei bei brantoqnaqab

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninġi quiy. Ninġi kaja du du bul unub deqa e na ninġi qarinjritqa gilsib baun juwan nanġo ambleq di wauoqnaqab. Deqa ninġi amal nanġo kumbra dauryiy. Agi amal nanġi gaigai ħam atoqnsib laqnaib. Ninġi binon nanġo kumbra dego dauryiy. Agi binon nanġi kumbra bole segi yeqnaib. Nanġi kumbra uge yosaieqnaib.

¹⁷ Deqa ninġi tamo nanġi qa geregere ħam atoqniy. Nanġi bosib ninġi ojelenosib anjam pegiyo talq di ninġi tigeltngoqnaqab. Osib nanġo Qotei tal miligiq di ninġi kumbainġoqnaqab.

¹⁸ Osib ninġi olo joqoqnsib Rom nanġo gate ti nanġo mandor ti nanġo ulatamuq di ninġi tigeltngoqnaqab. Yimqa ninġi ijo anjam bole palontoqnsib nanġi minjroqnaqab. Osib sawa bei bei qaji nanġi dego ijo anjam minjroqnaqab.

19 Nangi na ningi ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngoqnsibqa ningi ulaaib. Osib endegsib are qalaib, 'Iga na kamba anjam kiyersim minjrqom?' Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo enjgimqa ningi kamba anjam minjrqab.

20 Ningi segi na anjam minjrqasai. Nungo Abu aqa Mondor na nungo medabu singilatetngim ningi anjam marqab.

21 "Bati deqa kumbra uge endeqaji brantelenqas. Tamo qudei na nanngo segi was nanngi ojoqnsib jeu tamo nanngo banq di atoqnsibqa nanngi na nanngi nūmoqnsib morenjoqnsib. Tamo qudei na nanngo segi angoro nanngi dego degsib ojoqnsib. Angro qudei na nanngo segi ai abu nanngi ojoqnsib jeu tamo nanngo banq di atoqnsibqa nanngi na nanngi nūmoqnsib morenjoqnsib.

22 Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo ungasari kalil nanngi ningi qa tulan ugeognsib jeutnngoqnsib. Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas.

23 Ningi qure bei beiq di brantoqnsibqa tamo ungasari nanngi na ningi ugeugeinjoqnsibqa ningi nanngo qure di uratoqnsib olo qure beiq giloqnsiy. E bole merngwai. Ningi Israel nanngo qure kalil keretosaisoqnsibqa e Tamo Angro olo bqai.

24 "Skul angro na aqa qalie tamo a bunyqa keresai. Kanjal tamo na aqa tamo koba a bunyqa keresai.

25 Skul angro a kobaqujaosimqa di aqa qalie tamo ombla kerekereqab. Kanjal tamo a powo koba osimqa di aqa tamo koba ombla kerekereqab. E tal aqa abu bul. Jeu tamo nanngi na e merbeqnsib, 'Ni Satan.' Degsib ñam merbeqnsib. Ningi ijo talq di unub deqa jeu tamo nanngi na ningi dego ñam tulan ugedamu merngjoqnsib."

Ningi Qotei segi ulaiyy

26 Osiqa Yesus a olo marej, "Ningi jeu tamo nanngi di ulainjraib. Kumbra kalil kabuejunu qaji di boleq dqas. Anjam kalil uliejunu qaji di tamo nanngi qnsib poinjrqas.

27 Deqa anjam e ambruoq di merngqnum qaji di ningi olo suwanjoq di maroqnsiy. Anjam ningi lumu na queqnsib qaji di ningi olo bijal gogeq di tigelosib palontognsiy.

28 Ningi jeu tamo nanngi ulainjraib. Nanngi nunngo qunuy moiyoqnsib keresai. Nanngi nunngo jejamu segi moiyoqnsib kere. Deqa ningi nanngi ulainjraib. Qotei a segi ulaiyy. A na qujai tamo nanngo qunuy ti jejamu ti turtnjrsim njamuwoq di breinjraqa kere.

29 "Ningi qalie. Tamo nanngi qebari sinjir silali kobaquja na awaiyo-saieqnsib. Silali kiñala na awaiyeqnsib. 10 toea dego. Ariya nunngo Abu a na qebari sinjir nanngi geregere taqatnjreqnu. A na marimqa bei a ulonosis mandamq aiqa keresai.

30 Dego kere Qotei a nunngo gate banqa segi segi sisiyoqnsiq geregere taqateqnu.

31 Deqa ningi ulaaib. Ningi qebari kalil nanngi tulan bunnjrejunub."

Ningi Yesus aqa ñam marqajqa ulaaib

32 Osiqa Yesus a olo marej, "Ningi mandam tamo nanngo ulatamuq di ijo ñam boleq atsib marqab di mondon e kamba ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa ulatamuq di nunngo ñam boleq atsiy marqai.

33 Ariya ningi mandam tamo nanngo ulatamuq di ijo ñam marqajqa asgingwas di mondoñ e kamba ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa ulatamuq di nunngo ñam marqajqa asgibqas.”

Iga Yesus tulan qalaqalaiyoqnqom

34 Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi kiyersib are qalonub? E na qaja kobotitqa tamo ungasari nanngi geregere lawo na sqajqa e deqa bem kiyo? Sai. E na qaja kobotqajqa bosai. E na tamo ungasari nanngi pupoinjritqa nanngi jeu jeu sqajqa deqa bem.

35 Od, e jeu kumbra tigeltqa bem. Deqa angro mel nanngi na nanngo segi abu nanngi jeutnjroqnqab. Angro sebin nanngi na nanngo segi ai nanngi jeutnjroqnqab. Ain yala nanngi na nanngo segi ain qeli nanngi jeutnjroqnqab.

36 Tamo ungasari tal qujaiq di unub qaji nanngi jeu jeu sqab.

37 “Deqa ningi quiy. Tamo bei na aqa ai abu nanngi tulan qalaqalainjrsimqa ariya di bunyosim e tulan qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai. Tamo bei na aqa angro mel nanngi ti aqa angro sebin nanngi ti tulan qalaqalainjrsimqa ariya di bunyosim e tulan qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai.

38 Tamo bei na aqa segi ñamburbas qoboyosim e daurbqasai di a e ombla wauqa keresai.

39 Tamo bei a aqa segi ñambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi ñambile uratqas di a olo ñambile bole oqas.”

Tamo bei na Yesus aqa angro gereiyqas di Qotei na a awai bole yqas

40 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na ningi osim geregereingwas di a na e dego osim geregereibqas. Tamo a e oqas di a na ijo Abu e qarinjbej qaji di dego oqas.

41 Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa medabu o qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyayqa? A na Qotei aqa medabu o qaji tamo di gereiyqo deqa. Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyayqa? A na Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo di gereiyqo deqa.

42 Tamo bei a ijo angro bei unsim endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Yesus aqa angro.’ A degsi are qalsimqa ijo angro di osim ya ulili tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. E bole merngwai. A ijo segi angro gereiyqo deqa aqa awai bole Qotei na yqas qaji di tamo bei na olo yaiyqa keresai.”

11

Jon yansnjro qaji aqa angro qudei nanngi anjam bei Yesus nenemyeb

1 Yesus na aqa angro 12 nanngi anjam degsi minjrsiq koboonqa a sawa di uratosiq qure qureq giloqnsiq tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

2 Bati deqa Jon yansnjro qaji a tonto talq di soqnej. Sonaqa wau kalil Kristus a yoqnej qaji di tamo qudei nanngi unsib deqa mare mare laqñab Jon a quej. Qusiqa aqa angro qudei nanngi qarinjrnjaq Yesus aqa areq gilsib endegsib nenemyeb,

3 “Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa marej qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tarinqom kiyo?”

4 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi aisib anjam ningi queqñub qaji deqa ti kumbra ningi uneqñub qaji deqa ti Jon saiyosib minjiy.

⁵Endegsib minjiy, ‘Tamo ñam qandimnjro qaji nanği olo ñam poinjreqnaqa sawa uneqñub. Tamo jejamu lainjro qaji nanği olo walweleqñub. Tamo nango jejamu yu na ugeeleño qaji nanği yu kalil koboeqñu. Tamo dabkala geteñjro qaji nanği dabkala olo waqeqñu. Tamo moreño qaji nanği olo tigeleqñub. Tamo sougetejunub qaji nanği Qotei aqa anjam bole queqñub.

⁶Tamo nanği e qa nanği areqalo singilatoqnsib olo ijo ñam ulontosaieqñub qaji nanği tulan areboleboleinjreqñu.’ ”

⁷Onaqa Jon aqa anğro nanği Yesus aqa anjam di qusibqa olo puluosib Jon minjqajqa aiyeb. Aiyeqñabqa Yesus na tamo unğasari gargekoba a ombla soqñeb qaji nanği Jon qa endegsi minjrej, “Ninği tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ninği tamo silai aqa banğa bul jagwa na pileteqnaqa di unqajqa gileb kiyo? Sai. Jon a tamo deqaji sai.

⁸Deqa ninği tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ninği tamo gara bole walaosi laqñu qaji di unqajqa gileb kiyo? Di dego sai. Tamo gara bole walaeqñub qaji nanği mandor kokba nanği talq di unub.

⁹Deqa ninği kiyaqqa wadau sawaq gileb? Ninği Qotei aqa medabu o qaji tamo bei unqajqa gileb kiyo? Od. Agide. Ninği deqa unqa gileb. Deqa e ninği endegsi mernğwai. Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja. A na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği tulan bunjrejunu.

¹⁰Agi nami e mandamq aiyosaisonamqa Qotei a Jon qa endegsi merbej, ‘Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinjyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.’ Tamo di agi Jon. Anjam di Qotei aqa nenğrenq di unu.

¹¹Deqa e bole mernğwai. Jon yansnjro qaji a na tamo kalil mandamq endi unub qaji nanği tulan bunjrejunu. Ariya tamo qudei ñam saiqoji unub qaji nanği Qotei na taqatnjroqnsiqa nanği Mandor Koba unu deqa nanği olo Jon tulan bunyejunub.

¹²⁻¹³“Nami Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nango anjam ti maroqñeb dena bosi bosiq Jon yansnjro qaji aqa bati brantej. Dena bosiq bini tamo unğasari nanği Qotei na taqatnjrsim nanği Mandor Koba sqajqa tulan singilaeqñub. Qotei agi lan qureq di unu.

¹⁴Ninği quiy. Qotei aqa medabu o qaji tamo Elaija a olo bqas. Anjam di nenğrenq di unu. Elaija agi bej. E Jon qa mernğwa osimqa Elaija aqa ñam na yawo anjam mernğeqnum. Ninği ijo anjam di quqwa are soqñimqa quiy.

¹⁵Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam di geregere quem.

¹⁶“Tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanği kumbra qa e yawo anjam kiyersiy marqai? E nanği kumbra qa endegsi marqai. Nanği anğro du du bul qure ambleq di alanqnsib anğro qudei na qudei minjreqñub,

¹⁷‘Iga yumba anjamunmqa ninği lou tuosai. Iga are uge qa louonumqa ninği akamosai.’ ”

¹⁸Osiqa Yesus a olo marej, “Jon a bosiqa inği ti wain ti uratosiq sonaqa tamo nanği a qa maroqñeb, ‘A mondor uge ti unu.’

¹⁹Ariya e Tamo Anğro bosimqa inği ti wain ti uyeqñamqa tamo nanği e nuboqnsib mareqñub, ‘Ninği uniy. Yesus a qunjan ani. A wain uyo ani. A takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na walweleqñub.’ ” Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei aqa tamo unğasari nanği aqa wau kalil unoqnsib dena nanği bole qalieqñub, aqa powo tulan kobaquja.”

Yesus na tamo unğasari are bulyosai qaji nanği njirinjtnej

²⁰Qure qudei Yesus a dia manwa gargekoba yoqnej qaji nanği are bulyosai deqa a nanği qa njirinej.

²¹ Osiqa minjrej, “O Korasin qure ti Betsaida qure ti, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqnem qaji di Tair qure ti Saidon qure ti nanggoq di brantej qamu nanngi nami are bulyosib are uge qa gara jigsib nam sumq di awoeb qamu.

²² Deqa e ningi endegsi merngwai. Mondon Qotei a tamo ungasari nanngo une qa peginjrqa batiamqa a na ningi tulan padaltnjougetqas. Qotei na Tair qure ti Saidon qure ti nanngi degsim padaltnjrqasai. A nanngi gulbe kiñala enjrqas.

²³ O Kaperneam tamo ungasari, ningi lan qureq oqwa kere e? Keresai. Qotei na ningi breingimqa moiyo qureq aiqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqnem qaji di Sodom qure nanngoq di brantej qamu nanngi bini unub qamu. Nanngi padalosai qamu.

²⁴ Deqa e ningi endegsi merngwai. Mondon Qotei a tamo ungasari nanngo une qa peginjrqa batiamqa a na ningi tulan padaltnjougetqas. Qotei na Sodom qure nanngi degsim padaltnjrqasai. A nanngi gulbe kiñala enjrqas.”

Yesus na ningi aqaryaingimqa ningi aqaratqab

²⁵ Bati deqa Yesus a endegsi Qotei pailyej, “O Abu, ni segi lan qa ti mandam qa ti Koba. E ino nam soqteqnum. Di kiyaga? Ni ijo anjam kalil powo tamo nanngi qa ulitoqnsimqa tamo nanngi angro du du bul unub qaji nanngi segi qa babteqnam nanngi poinjreqnu.

²⁶ Od, Abu, ni ino segi areqalo dauryosim agi degyeqnum.”

²⁷ Yesus a degsi Qotei pailyej. Osiqa marej, “Ijo Abu na ingi ingi kalil ijo banq di atelenej unu. E segi Qotei aqa Niri. Tamo bei a e qa qaliesai. Ijo Abu a segi e qa qalie. Tamo bei a ijo Abu qa qaliesai dego. E segi ijo Abu qa qalie. E na tamo qudei nanngi ijo Abu osornjrqa areibqas di osornjrqai. Yim nanngi dego ijo Abu qa qalieqab.

²⁸ “Ningi gulbe qoboioqnsib waukobaeqnum qaji ningi kalil ijoq babqa e na aqaryaingitqa ningi aqaratqab.

²⁹ E ijo segi nam aguq atoqnsim tamo nanngi lawo kumbra enjreqnum. Deqa ningi e qa geregere qaliesib ijo anjam dauryoqniy. Yim ningi aqaratqab.

³⁰ Ningi ijo anjam dauryqajqa di gulbe sai. Di oto. Wau e na ningi engeqnum qaji di dego gulbe sai. Di oto.”

12

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

¹ Yori bati bei Yesus aqa angro nanngi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa angro nanngi mamnjrnaqa bem sum gei elejoqnsib uye uye giloqneb.

² Nanngi degsib gileq nabqa Farisi qudei nanngi bosib nanngi unjrsib Yesus minjeb, “Ni une. Ino angro nanngi gago dal anjam groteqnum. Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

³ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanngi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo nanngi ti mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di ningi buk miligiq di sisiyosai kiyo?

⁴ Devit a atra tal miligiq gilsiq Qotei atraiyqajqa bem osiq aqa wau tamo nanngi koba na uye. Bem di getento. Di atra tamo nanngo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa namgalaq di une saiqoji.

⁵ Dal anjam bei dego nenjrenq di unu. Anjam agiende. Atra tamo nanngi yori bati gaigai atra tal miligiq di waueqnum. Nanngo kumbra dena nanngi dal anjam groteqnum. Ariya nanngi Qotei aqa namgalaq di une saiqoji. Ningi anjam di nami buk miligiq di sisiyosai kiyo?

6 Ariya e ningi endegsi mernɣwai. Bini tamo bei atra tal tulaŋ bunyejunu qaji a nuŋgo ambleq di unu.

7 Qotei aqa anjam bei dego nami endegsib nenɣrenyeb unu, 'Ningi e laŋa atraibeɣnub. E nuŋgo kumbra deqa arearetbosaieɣnu. Ningi tamo nanɣi qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqŋqab di e tulaŋ arearetbqas.' O Farisi, ningi Qotei aqa anjam di sisiyosib poiŋgo qamu nuŋgi tamo une saiqoji nanɣi gulbe enjrosai qamu.

8 E Tamo Anɣro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba."

Yori bati qa Yesus a tamo baŋ qandamyey qaji di boletej

9 Onaqa Yesus a dena walwelosiqa qure beiq di brantosiqa Juda nanɣo Qotei tal miligiɣ gilej.

10 Qotei tal miligiɣ di tamo bei baŋ qandamyey qaji a soqnej. Deqa tamo qudei nanɣi Yesus aqa jejamuq di anjam laŋa qametqa marsibqa endegsib nenemyeb, "Iga yori bati qa tamo boletqom di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo?"

11 Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo bei aqa kaja a yori bati qa uloŋosim subq aiyimqa a uratqasai. A na aqaryaiyosim olo subq dena osim goge atqas. Di ningi qalie.

12 Ariya tamo nanɣi kaja sai. Nanɣi tamo qunun ti. Deqa iga yori bati qa tamo aqaryaiyim a bole sqas di kumbra bole."

13 Yesus a nanɣi degsi minjrsiqa tamo baŋ qandamyey qaji di minjej, "Ni ino baŋ waiy." Degsi minjnaqa aqa baŋ waiyonaq boleej. Aqa baŋ bei ombila na kerekereeb.

14 Onaqa Farisi nanɣi Qotei talq dena oqedosib nanɣi gam kiyersib Yesus qalib moiqaŋqa deqa qairoqneɣ.

Yesus a segi qujai Qotei aqa wau tamo bole

15 Farisi nanɣi Yesus qalqajqa qairoqneɣ di qalieosiqa qure di uratosiq walwelosiɣ gilej. A gileqnaqa tamo unɣasari gargekoba nanɣi a dauryeqnaɣ a nanɣo ma tamo kalil nanɣi boletnjroqnej.

16 Osiqa a na nanɣi saidnjroqnej, "Ningi ijo ñam ubtosib maraib."

17 Yesus a kumbra di yey deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A anjam endegsi marej,

18 "Endi ijo wau tamo e segi na giltem qaji. E a tulaŋ qalaqalaiyeɣnum. E a qa areboleboleibeɣnu. E ijo Mondor aqaq di atitqa a na sawa bei bei qaji nanɣi enjroqnsib minjroqŋqas, 'Ningi kumbra bole dauryiy.'

19 A njriŋ anjam maroqŋqasai. A lelenkobaoqŋqasai. Gamq di tamo unɣasari nanɣi aqa kakro quoqŋqasai.

20 Silai aqa baŋga geŋqa laqnimqa a na torei gentqasai. Waŋal aqa puloŋ kiñalaamqa a na torei mosotqasai. A degsim lawo na wauoqnsim gilsim gilsim kumbra bole torei siŋgilatqas.

21 Yimqa sawa bei bei qaji nanɣi a qa nanɣo areqalo siŋgilatosib a na nanɣi aqaryainjrqajqa deqa tariŋoqnsib sqab."

Tamo qudei nanɣi maroqneɣ, "Yesus a Belsebul aqa siŋgila na waueɣnu"

22 Onaqa bati di tamo bei mondor uge na medabu getentosiɣ ŋam qandimyej qaji a soqnej. Sonaqa tamo qudei na a osib Yesus aqa areq beb. Bonabqa Yesus na mondor uge di wiyetonaqa aqa meŋ otyonaqa aqa ŋamdamu boleosiɣ a sawa unsiqa anjam bole maroqnej. 23 Onaqa

tamo ungasari kalil nanġi Yesus aqa maŋwa di unsibqa tulaŋ prugugetosib maroqneġ, “Tamo di a Devit aqa Nġiri kiyo?”

²⁴ Onaqa Farisi nanġi nanġo anjam di qusibqa maroqneġ, “Sai. Mondor uge nanġo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena a na mondor uge nanġi winjreġnu.”

²⁵ Onaqa Yesus a nanġo areqalo di qalieosiqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo nanġi sawa qujaiq di unub qaji nanġi segi poaiyelosib qotqab di nanġi koba na geregere sqa keresai. Nanġi niñaqosib koboqab. Tamo nanġi qure qujai kiyo tal qujai kiyo di unub qaji nanġi segi poaiyelosib qotqab di nanġi dego koba na geregere sqa keresai.

²⁶ Deġo kere Satan na aqa segi mondor uge nanġi winjrqas di nanġi poaiyelqab. Deqa Satan a kiyersim aqa mondor uge nanġi olo taqatnjrqas? Di keresai.

²⁷ Niġi mareġnub, ‘Yesus a Belsebul aqa singila na mondor uge nanġi winjreġnu.’ Di sai. E Belsebul aqa singila na mondor uge nanġi winjrqai di yai aqa singila na nunġo anġro nanġi mondor uge winjrqab? Deqa nanġi segi na mernġwab, niġi anjam groteġnub.

²⁸ Ariya e Qotei aqa Mondor aqa singila na mondor uge nanġi winjrqai di niġi endegsi poiġwas, ‘Bole, Qotei a gago Mandor Koba sosim iġa taqatġwajqa bati brantqo.’ Niġi degsi poiġwas.

²⁹ “Tamo bei a kiyersim tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa iġi iġi kalil bajinġas? E marqai. A mati tamo di sil na tontim soqnimqa di aqa iġi iġi kalil bajinġas. Tontqasai di aqa iġi iġi bajinġa keresai.

³⁰ “Tamo bei na e beterbqasai di a na e jeutbqas. Tamo bei a e ombla wauqasai di a na ijo wau ugetetbqas.

³¹ “Deqa e niġi endegsi mernġwai. Tamo ungasari nanġo une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Nanġo misilinġ anjam mareġnub qaji une di dego Qotei na kobotetnjrqas. Ariya nanġi Qotei aqa Mondor misilinġyqab une di Qotei na kobotetnjrqasai.

³² E Tamo Anġro. Tamo a e misilinġbqas une di Qotei na kobotqas. Ariya tamo a Mondor Bole misilinġyqas une di Qotei na kobotqasai. Bini bati endeqa Qotei na kobotqasai. Mondor dego Qotei na kobotqasai.”

Nam uge nanġi ġei uge ateqnub

³³ Osiqa Yesus a olo marej, “Nam bole nanġi ġei bole ateqnub. Nam uge nanġi ġei uge ateqnub. Deqa tamo nanġi nam aqa ġei unsibqa dena poinjrqas, ‘Nam di bole. Nam di uge.’

³⁴ Niġi amal uge bul. Niġi tamo uge. Deqa niġi kiyersib anjam bole maroqneqab? Tamo nanġo areqalo kalil nanġo are miligiq na oqoqnsiq medabuq na branteġnu.

³⁵ Tamo bole nanġo are miligi di areqalo bole na maġejunu. Deqa nanġi kumbra bole yeġnub. Ariya tamo uge nanġo are miligi di areqalo uge na maġejunu. Deqa nanġi kumbra uge yeġnub.

³⁶ “Deqa e niġi endegsi mernġwai. Mondor Qotei a tamo ungasari nanġi peginjrqqa batiamqa nanġo anjam kalil nanġi lanġa lanġa mareġnub qaji di Qotei na nanġo jejamuq di qametnjrqas.

³⁷ Ino anjam boleamqa Qotei na mernqas, ‘Ni tamo bole.’ Ino anjam ugeamqa Qotei na mernqas, ‘Ni tamo uge.’”

Tamo qudei nanġi Yesus aqa maŋwa unqajqa minjeb

³⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei ti Farisi qudei ti nanği na kamba Yesus minjeb, “O Qalie Tamo, ni Qotei aqa manjwa bei babtım iga unqom.”

³⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra tulanğ ugedamu. Nanği Qotei areiyosaeqñub. Nanği gaigai ijo manjwa lanğa unqajqa metbeqñub. Deqa e na ijo manjwa bei nanği osornjrğasai. Qotei aqa medabu o tamo Jona aqa manjwa segi osornjrıtqa nanği unqab.

⁴⁰ Agi Jona a bati qalub qolo qalub qe ani aqa miligiğ di soqnej. Dego kere e Tamo Angro bati qalub qolo qalub sub miligiğ di sqai.

⁴¹ Mondonğ Qotei na tamo unğasari nanği peginjırqa batiamqa Ninive tamo nanği tigelqab. Tigelosibqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra uge babetnjırqab. Nanği degyqab. Di kiyaaqa? Ninive tamo nanği nami Jona aqa anjam qusib are bulyeb deqa. Ariya bini tamo bei Jona tulanğ bunyejunu qaji a nunğo ambleğ di unu.

⁴² Mondonğ Qotei na tamo unğasari nanği peginjırqa batiamqa unğa mandor nami guta di sawa taqatoqnej qaji a dego tigelqas. Tigelosimqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra uge babetnjırqas. A degyqas. Di kiyaaqa? Unğa di a nami Solomon aqa powo kobaquja unğa marsıqa sawa isağ na walwewosi bej deqa. Ariya bini tamo bei Solomon tulanğ bunyejunu qaji a nunğo ambleğ di unu.”

Mondor uge a tamo aqa jejamu uratosim olo bqas

⁴³ Osiqa Yesus a olo marej, “Mondor uge a tamo bei aqa jejamuğ dena ulanğosim sawa kanğranğoğ gilqas. Gilsim dia laqnsimqa aqaratqajqa sawa nğamam ugeiyim marqas,

⁴⁴⁻⁴⁵ ‘E olo puluosiy ijo tal uratem qaji değ olo aıqai.’ A degsi marsimqa aisim tal di lanğa unu degsim unqas. Tal di nami manğ solsis inği inği kalil gereiyeb milalejunu di unsimqa olo puluosim gilsim mondor uge 7 tulanğ ugedamu nanği joqsım bosım koba na tal dia sqab. Soqñibqa tamo di aqa so tulanğ ugeqas. Aqa so uge namij degwasai. Aqa so olo tulanğ ugedamuqas. Dego kere tamo unğasari bini bati endeqa kumbra uge uge yeqñub qaji nanği degsib sougetesqab.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?”

⁴⁶ Yesus na tamo unğasari gargekoba nanği anjam degsi minjreqnaqa aqa was nanği aqa ai koba na Yesus qa bosib talğ di iteb. Yesus a warum miligiğ di sonaqa nanği na anjam bei minjıajqa deqa oqeq di tigelesoqñeb.

⁴⁷ Onaqa tamo bei na Yesus minjrej, “Ni que. Ino was nanği ino ai ombła na ni anjam bei mermqa bonub agi oqeq di tigelejunub.”

⁴⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?”

⁴⁹ Deksi minjsıqa aqa banğ na aqa segi angro nanği osoryosıqa minjrej, “Ni une. Ijo ai ijo was nanği agide.

⁵⁰ Tamo a ijo Abu lanğ qureğ di unu qaji aqa areqalo dauryoqñqas di a ijo was bole. A ijo jaja. A ijo ai.”

13

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹ Bati deqa Yesus a tal uratosıqa alile aisıq ya agu qalağ di awoej.

² Onaqa tamo unğasari tulanğ gargekoba nanği bosib aqa areğ di koroonağqa a sasalosıqa qobunğ gogetosıq di awoej. Awesonaqa tamo unğasari kalil nanği alile di tigelesoqñeb.

³ Tigelesonabqa a na yawo anjam gargekoba nanği minjroqnej. Yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ninği quiy. Tamo bei a gilsıqqa aqa inği wauq di saga yago breiyelenej.

⁴ Breiyonaqa saga yago qudei gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa qebari nanği bosib uyekriteb.

⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma menin ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb.

⁶ Nanğo jirim tulanğ guma aiyosai deqa sen oqsıq kanğanonaqa nanği laosib morenej.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosıq oqsıq kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulanğ gargekoba ateleneb. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.

⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaqa tamo unğasari nanği yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa yawo anjam di qusibqa nanği aqa areq bosib nenemyeb, “Ni kiyaqa tamo unğasari nanği yawo anjam minjreğnum?”

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei lanğ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtımqa ijo anğro ninği segi utru qalieqab. Ariya a na tamo unğasari lanğ nanği yawo anjam aqa utru osornjrqasai.

¹² Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yımqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqay di unu qaji di Qotei na olo yayımqa a lanğ sqas.

¹³ Tamo unğasari nanği di nğam atoqnsib ijo anjam aqa damu unosaięqñub. Nanği dab atoqnsib ijo anjam aqa utru quosaieqñub. Osib poinjrosaięqñu. Deqa e na nanği yawo anjam segi minjreğnum.

¹⁴ Nanğo kumbra dena anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu branteqñu. A endegsi marej, ‘Ninği dab atoqñqab di ijo anjam aqa utru poinğwasai. Ninği nğam atoqñqab di ijo anjam aqa damu dego poinğwasai.

¹⁵ Tamo unğasari di nanğo are miligi getenğrejunu. Nanğo dabkala na ijo anjam quqwjıqqa asinğreğqñu. Nanği nğam brunğejunub. Deqa nanğo nğamdamu na ijo kumbra unğasai. Nanğo dabkala na ijo anjam qusib utru poinjrqasai. Nanği are bulyosıb ijoq bqasai dego. Deqa e na nanği boletnjrqasai.’ Qotei a nami degsi marej.

¹⁶ “O ijo anğro, ninği nunğo nğamdamu na ijo kumbra uneqñub. Nunğo dabkala na ijo anjam queqñub. Deqa ninği tulanğ areboleboleinğgem.

¹⁷ E bole mernğwai. Nami Qotei aqa medabu o tamo nanği ti tamo bole bole nanği ti gargekoba kumbra ninği bini uneqñub qaji di unğajıqqa are koba soqnej. Ariya nanği unosaioqñeb. Anjam ninği bini queqñub qaji di dego nanği quqwjıqqa are koba soqnej. Ariya nanği quosaiioqñeb.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹⁸ Osıqqa Yesus a olo marej, “Saga yago qa yawo anjam e maronum di aqa utru e na babtıtqa ninği quiy.

¹⁹ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanği bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Qotei lanğ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Anjam di tamo qudei nanği

qusibqa ariya nanḡi geregere poinjrosai. Deqa Satan a bosim anjam di olo yainjrḡas. Qotei na nanḡo are miligiḡ di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrḡas.

²⁰ Saga yago qudei mandam lanjaḡ di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanḡi Qotei aqa anjam qusib tulaḡ areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanḡo areḡ atqab.

²¹ Ariya anjam di nanḡo are miligiḡ tulaḡ guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotraḡyo qaji tamo qudei na bosib nanḡi gulbe enjrsib ugeugeinjraqab. Yimqa nanḡo areqalo Yesus qa sinḡilateqḡub qaji di nanḡi olo ulontqab.

²² Saga yago qudei sil luwit ambleḡ di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanḡi Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuḡna nanḡi olo mandam qa inḡi inḡi qa are koba ḡaloḡnsib ñoro koba oḡajqa are prugnḡroḡḡas. Yimqa kumbra dena nanḡi gisaḡnjrsim Qotei aqa anjam nanḡo are miligiḡ di tentim loumḡas. Saga yago uge nanḡi gei bole atosaeḡḡub deḡo kere.

²³ Saga yago qudei mol mandam boledamuḡ di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanḡi Qotei aqa anjam qusib geregere poinjrimqa nanḡo are miligiḡ di sinḡilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanḡo are miligiḡ di saga bul tulaḡ kobaḡas. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.”

Pilagiḡ yago breiyḡajqa yawo anjam

²⁴ Osiḡa Yesus a olo yawo anjam bei tamo unḡasari nanḡi endegsi minjrej, “Qotei laḡ ḡureḡ di unu qaji a na aqa segi tamo unḡasari nanḡi taḡatnjrsim nanḡo Mandor Koba sḡas. Kumbra di tamo bei a gilsiq aqa inḡi wauḡ di bem sum yagelenḡej deḡo kere.

²⁵ Bem sum yagelenḡonaḡa ḡolo tamo unḡasari nanḡi ḡereḡesonabqa jeu tamo bei a bosiq bem sum yago ambleḡ di pilagiḡ yago deḡo breiyej. Breiyosiq ulaḡej.

²⁶ Ariya bunuḡna bem sum oḡsib geitelenḡonabqa pilagiḡ na deḡo dauryosiq oḡej.

²⁷ Deqa kaḡgal tamo nanḡi na bosib unsibqa wau lanja minjeb, ‘O Tamo Koba, ni bem sum segi yagem. Deqa kiyaga bem sum oḡsib geitonubqa pilagiḡ deḡo dauryosib oḡonub?’

²⁸ “Onaḡa wau lanja na kamba minjrej, ‘Jeu tamo bei a bosiq pilagiḡ yago breiyej.’ Degsi minjraḡa nanḡi na kamba minjeb, ‘O Tamo Koba, ni marimḡa iḡa pilagiḡ di otorelenḡom.’

²⁹ Onaḡa minjrej, ‘Niḡi pilagiḡ otoraib. Niḡi otorḡab di bem sum ti turtosib otoro uge.

³⁰ Deqa niḡi uratib soḡneb. Bem sum ti pilagiḡ ti koba na oḡsib geitelenḡabqa e na ijo wau tamo qudei nanḡi endegsi minjrḡai, “Niḡi pilagiḡ otorosib ruwoelenḡosib ḡamyuwoḡ di koitiy. Koitosib bem sum olo osib ijo talḡ di atelenḡiy.” ’ ”

Sis yago qa yawo anjam

³¹ Osiḡa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei laḡ ḡureḡ di unu qaji a na aqa segi tamo unḡasari nanḡi taḡatnjrsim nanḡo Mandor Koba sḡas. Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauḡ di yagej deḡo kere.

³² Sis yago nanḡi tulaḡ kiñilala kas yago bul. Inḡi inḡi qudei nanḡo yago kokba yala. Sis yago nanḡi tulaḡ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauḡ di yagiḡmqa bunuḡna a oḡsim tulaḡ kobaḡujaḡas. Osim ḡam qudei

bunjrnsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanqi bosib aqa daniq di simi atelenqab.”

Bem tiyeqnu qaji sum aqa yawo anjam

³³ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnrnsim nanqo Mandor Koba sqas. Kumbra di bem tiyeqnu qaji sum bul. Unja bei a bem tiyeqnu qaji sum kinala osiqa bem sum lanaj ti turtosiq web kobaqujaq di bulyonaqa bem kalil tiyekritej.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³⁴ Yesus a na tamo ungasari nanqi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. A anjam bei minjrosaijoqnej. Yawo anjam segi minjroqnej.

³⁵ A kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “E yawo anjam tamo ungasari nanqi minjroqnaqai.

Tulan nami yawo anjam di aqa utru uliesoqnej. Sosisq agi bini uliejunu.

Deqa e na ubtosiy maroqnaqai.”

Pilagin yago breiyqajqa yawo anjam aqa utru

³⁶ Osiqa Yesus na tamo ungasari nanqi uratnrnsiqa tal gogetosiq di sonaqa aqa anqro nanqi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni na pilagin qa yawo anjam di aqa utru gegerere plaltosim merge.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Tamo bem sum yagej qaji di agi e segi. E Tamo Angro.

³⁸ Bem sum aqa wau di mandam endi. Bem sum yago di tamo ungasari Qotei na taqatnrneqnu qaji nanqi. Pilagin yago di Satan aqa segi tamo ungasari nanqi.

³⁹ Jeu tamo pilagin yago breiyej qaji di Satan. Bem sum geitelenjo bati di diño bati. Wau tamo bem sum otorelenjeb qaji di lan anqro nanqi.

⁴⁰ Deqa ninqi quiy. Wau tamo nanqi bosib pilagin otorosib njamyuwoq di koitelenjeb dego kere lan anqro nanqi diño bati qa kumbra degyqab.

⁴¹ Bati deqa e Tamo Angro na ijo lan anqro nanqi qarinnjritqa aisib ingi uge uge kalil tamo nanqi uneq breinjreqnub qaji nanqi ti tamo kalil kumbra uge uge yeqnub qaji nanqi ti pilagin bul breinjrib njamyuwo kobaq aiqab. Deqa Qotei a nanqo Mandor Koba sqasai. Osim nanqi taqatnrnqasai dego.

⁴² Nanqi njamyuwo kobaq aisib dia akamkobaoqnsib pailoqnsib nanqo jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.

⁴³ Bati deqa tamo ungasari kumbra bole bole yeqnub qaji nanqo Abu Qotei na nanqi taqatnrnsim nanqo Mandor Koba sqas. Deqa nanqi sen bul tulan suwanjesqab. Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi gegerere quem.”

Silali ulitqajqa yawo anjam

⁴⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnrnsim nanqo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo qude di na silali kobaquja osib nam monqum miligiq di ateb dego kere. Atsib nañu agu beiq di sub bogsib sub miligiq di nam monqum uliteb. Onaqa tamo bei na bosiq nam monqum di itosiq tulan areboleboleiyej. Deqa a nam monqum di olo subq di mororyosiq gilsiq aqa ingi ingi kalil qarinyosiq dena silali osiq nañu agu di awaiyej.”

Kolilei qa yawo anjam

⁴⁵ Osıqa Yesus a olo marej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di ingi ingi qarinyo tamo bei a kolilei qa nıamoqnej dego kere.

⁴⁶ A gilsiq kolilei tulan boledamu bei itosiq olo puluosi bosiq aqa ingi ingi kalil qarinyosiq dena silali osiq kolilei di awaiyej.”

Kakan waiyqa yawo anjam

⁴⁷ Osıqa Yesus a olo marej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo nanqi yuwalq di kakan waiyosib qe gargekoba utru segi segi eleneb dego kere.

⁴⁸ Kakan maqonaqa tamo nanqi na titosib bosib ululq di goge atsib awoosib qe bole bole gumba q di jigeleneb. Osib qe uge uge uratosib qalaq di breinjreb.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kumbra deqaji dijo bati qa brantqas. Lan angro nanqi bosib tamo bole bole nanqi elenqab. Osib tamo uge uge nanqi breinjribqa nıamyuwoq aiqab. Nıamyuwo koba dia nanqi akamkobaoqnsib pailoqnsib nanjo jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.”

⁵¹ Osıqa Yesus na aqa angro nanqi endegsi nenemnjrej, “Yawo anjam kalil mernjonum qaji endi nıngi utru poinqwo e?” Onaqa nanqi na minjeb, “Od.”

⁵² Onaqa Yesus na olo minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Anjam di dal anjam qalie tamo qudei nanqi poinjreqnu. Poinjreqnu qaji nanqi tal aqa abu bul sqab. Deqa nanqi nanjo talq dena nıoro bunuj ti nıoro namij ti elenqnsib oqeq atoqnqab.”

Yesus aqa qure utru nanqi aqa anjam quetosai

⁵³ Yesus a yawo anjam di kalil marsiq koboonaqa a sawa di uratej.

⁵⁴ Osıqa aqa segi qure utru q gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nanjo Qotei tal miligiq gilsıqa tamo ungasari gargekoba sonab tigelosıqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjreqnaqa tamo ungasari nanqi aqa anjam qusibqa tulan pruguetosib maroqneb, “Yesus a powo qabe na osıqa anjam sıngila deqaji palontosiq mergeqnu? A kiyersiq manıwa deqaji babtelenejnu?”

⁵⁵ Aqa abu a lanıa tal gereıyo qaji tamo. A Maria aqa nıiri. A Jems na Josep na Saimon na Judas na nanjo was.

⁵⁶ Aqa jaja kalil nanqi agi ıga koba na endi unum. Deqa a kiyersiq manıwa deqaji babtelenejnu?”

⁵⁷ Nanqi deqsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. Onaqa a na minjrej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utru q gilsim anjam minjroqnqas di nanqi aqa anjam quetqa asginjrıqas. Deqa a nıam sıaiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a nıam sıaiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nanqi aqa anjam quetoqnsib aqa nıam soqtoqnqab.”

⁵⁸ Yesus na tamo ungasari nanqi degsi minjrej. Aqa segi qure utru q di a manıwa gargekoba yosai. Di kiyaqqa? Nanqi a qa nanjo areqalo sıngilatosai deqa.

14

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

¹ Bati deqa tamo ungasari nanqi Yesus qa saosib laqna qqa Mandor Herot a quej.

² Qusıqa aqa wau tamo nanqi minjrej, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moısiq olo subq na tigelqo. A deqa sıngila osıqa manıwa babtelenejnu.”

³⁻⁴ Herot a nami aqa was Filip aqa n̄aun Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa uña em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei qarijnjrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb.

⁵ Jon a tonto talq di sonaqa Herot a endegsi are qaloqnej, “E Jon qalit moiqas.” Ariya tamo ungasari kalil nan̄gi maroqneb, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” Nan̄gi degsib maroqneb deqa Herot a nan̄gi ulainjrsiq Jon qalqa uratej.

⁶ Ariya bati bei Herot a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Aqa n̄ambabo bationaqa a na maruro atsiqa tamo qudei nan̄gi metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb. Koroosib in̄gi uyeqnaqqa Herot aqa n̄aun aqa an̄gro sebin̄ a warum miligiq bosiq nan̄gi lou tuetnjroqnej. Onaqa Herot a di unsiqa tulan̄ areboleboleiyej.

⁷ Deqa a na an̄gro sebin̄ di minjej, “Ni ijo in̄gi kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” Osiaqa aqa anjam di olo singilatosiq minjej, “Ijo anjam di e bole dauryqai. E uratqasai bole sai.”

⁸ Onaqa an̄gro sebin̄ aqa ai na minjej, “Ni Jon aqa gate qa Herot minje.” Onaqa an̄gro sebin̄ na Herot minjej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.”

⁹ Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan̄ gul-bekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nango ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiqa an̄gro sebin̄ di minjej, “Di kere.”

¹⁰ Osiaqa aqa qaja tamo bei qarinyonaq gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentetej.

¹¹ Osiaqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq an̄gro sebin̄ di yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

¹² Onaqa bunuqna Jon aqa an̄gro nan̄gi deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb. Osib Yesus aqa areq gilsib minjeb, “Herot na Jon qalnaq moiyej.”

Yesus a tamo 5,000 nan̄gi in̄gi anainjrej

¹³ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa a sawa di uratosiq qobun̄ bei gogetosiq wadau sawaq gilej. Aqa an̄gro nan̄gi ti gileb. A gileqnaqa tamo ungasari kalil nan̄gi deqa qusibqa nan̄go segi segi qureq na tigelosib singa na gurgurosib Yesus n̄amqajqa gileb.

¹⁴ Onaqa Yesus a qobun̄ na gilsiq tiryosiqqa n̄am atej di tamo ungasari tulan̄ gargekoba nan̄gi nami tiryqa sawaq di tariñesonab unjrej. Unjrsiq a nan̄gi qa are ugeiyej. Deqa a nango areq aisiqa nango ma tamo kalil boletnjroqnej.

¹⁵ Yesus seŋ aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Seŋ aiqo. Qoloqas. Deqa ni na tamo ungasari nan̄gi minjrimqa qure qureq gilsib di in̄gi awaiyosib uyqab.”

¹⁶ Onaqa Yesus na minjrej, “Nan̄gi kiyaa qure qureq gilqab? Nin̄gi segi na in̄gi anainjriy.”

¹⁷ Degsi minjrn̄aqa nan̄gi na kamba minjeb, “Iga in̄gi sai. Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

¹⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “Bem ti qe ti di ijoq osib boiy.”

¹⁹ Onaqa nan̄gi bem ti qe ti di osi bosib Yesus yonabqa a na tamo ungasari kalil nan̄gi minjrej, “Nin̄gi kalil ñin̄q di awoelen̄oiy.” Onaqa nan̄gi kalil awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan̄ goge tarosiq Qotei

pailyej. Pailyo koboonaqa bem ti qe ti ginjenyosiq aqa angro nanngi enjrnaqa nanngi na osi giloqnsibqa tamo unngasari nanngi jeisib enjreqnab uyoqneb.

²⁰Uynab kalil menetnjrej. Onaqa ingi oto urateleneb qaji di Yesus aqa angro nanngi na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

²¹Tamo kalil bem ti qe ti uyeb qaji nanngi sisiyeb 5,000. Ariya unngasari ti angro du du ti nanngi sisiyosai.

Yesus a ya banngaq na walwelej

²²Onaqa Yesus na aqa angro nanngi endegsi minjrej, “Ninngi qobun gogetosib namoosib gilsib ya agu taqal beiq di tiryosib soqniy. E na tamo unngasari nanngi minjritqa nanggo qure qureq jaraiyoqni b e bqai.”

²³Onaqa Yesus aqa angro nanngi namoosib qobun na gileq nabqa Yesus na tamo unngasari nanngi minjrnaq jaraiyeq nabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. Oqsiq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej.

²⁴Onaqa aqa angro nanngi qobun na gileq nabqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosiq ya korkortosiq nanngi pulutnjrej.

²⁵Nobqolo ambru Yesus a aqa angro nanggoq bosiq ya banngaq na walwelosiq nanngi daurnjrsiq gilej.

²⁶Onaqa nanngi nam ateb di Yesus a ya banngaq na walwelosiq nanggo areq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib nanngi tulan ulaugetosib lelenkobae b.

²⁷Onaqa Yesus na minjrej, “Nunngo are singilat iy. Endi e beqnum. Ulaaib.”

²⁸Onaqa Pita na minnej, “O Tamo Koba, ni kiyo beqnum? Ni degam e odbimqa e kamba ya banngaq na walwelosiy ino areq bqai.”

²⁹Onaqa Yesus na Pita minnej, “Od, endi e. Ni au.” Degsi minjnaqa Pita a qobun uratosiq ya banngaq na walwelosiq gilsiq Yesus jojom yej.

³⁰Yesus jojom yosiq nam atsiq jagwa unsiq ulaej. Ulaosiq tugoqnsiq maosiq Yesus minnej, “O Tamo Koba, e tuqeqnum. Deqa ni e aqaryaibe.”

³¹Onaqa Yesus na aqa banngaq waiyosiq Pita ojsiq soqtej. Soqtosiq minnej, “Kiyaqa ni areqalo aiyeltonum? Ni e qa ino areqalo singilatqa yonum keresaiimqo.”

³²Degsi minjrsiq nanngi aiyel qobun gogetonabqa jagwa laej.

³³Onaqa tamo qobunq di soqne b qaji nanngi Yesus aqa manwa di unsibqa nanngi aqa nam soqtosib minjeb, “Bole, ni Qotei aqa Niri.”

Tamo unngasari nanngi Yesus aqa gara mutu ojeq nab nanggo ma kobooqnej

³⁴Yesus aqa angro nanngi koba na qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb.

³⁵Tiryonabqa qure deqaji nanngi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrej. Poinjrnaqa anjam qarinyonab qure qure kalil jojom di soqne b nanngi quocnsib nanggo ma tamo nanngi joqocnsib Yesus aqa areq osi belenjoqne b.

³⁶Belenjoqnsib Yesus endegsib minjoqne b, “Nanngi ino gara mutu segi ojbqa nanggo ma kobooqngas.” Onaqa Yesus na odnrnaqa tamo unngasari kalil ma ti soqne b qaji nanngi aqa gara mutu ojoqne b. Ojoqne b qaji kalil nanggo ma kobooqnej.

15

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanggo kumbra qa ti marej

¹Onaqa bati deqa Farisi nanngi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanngi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. Koroosib minjeb,

2 “Ino anğro nanği kiyaaqã gago moma nanğo kumbra gotranıyeqñub? Agi nanği inği uyqa oqñsib mati bañ yansosaisosib laña uyeqñub.”

3 Onaaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği kiyaaqa Qotei aqa dal anjam gotranıyoqñsibqa olo nuñgo segi moma nanğo kumbra dauryeqñub?”

4 Qotei a nami marej, ‘Ni ino ai abu nanğo sorgomq di geregere sosimqa nanğo anjam dauryoqñe. Tamo bei na aqa ai abu nanği misilinjrimqa a qalib moyem.’ Qotei a nami degsi marej.

5 Ariya ninği mareqñub, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo inği qa truquamqa a na minjqas, “Ijo inği inği ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraıyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.”’

6 A degsi minjqas di ninği marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanği aqaryainjraiç.’ Ninği degsib marqab. Nuñgo kumbra dena ninği Qotei aqa anjam gotranıyoqñsibqa olo nuñgo segi moma nanğo kumbra dauryeqñub.

7 “Ninği gisañ tamo. Ninği anjam maro aiyelteqñub. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere ninği qa anjam endegsi marej,

8 Tamo nanği di nanğo medabu na ijo ñam soqteqñub. Ariya nanğo are miligi e qa sosai. İsaq di unu.

9 Nanği laña babañ na e qa loueqñub. Osib mandam tamo nanğo dal anjam palontoqñsib olo beltoqñsib mareqñub, “Anjam endi Qotei aqa anjam.”’

Inği kiye na tamo a jiga yeqñu?

10 Yesus a Farisi nanği anjam degsi minjrısqã olo tamo unğasari kalil nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ninği ijo anjam endi geregere qusib poingem.

11 Tamo bei a inği uyimqa aqa miligiq aıqas dena tamo jiga yqasai. Inği uge uge tamo aqa medabuq na branteqñu qaji dena tamo jiga yeqñu.”

12 Yesus na tamo unğasari nanği anjam degsi minjrısqã koboonaqa aqa anğro nanği aqa areq bosib minjeb, “Farisi nanği ino anjam di qusib ni qa are ugeinjrqo. Di ni qalie e?”

13 Onaaqa Yesus na minjrej, “Ijo Abu lañ qureq di unu qaji a inği yagobuleqñu. Inği kalil a yagosai qaji di a na jirim qoji otorosim taqal breinjrqas.

14 Deqa ninği Farisi nanği uratnjrib soqñeb. Nanği tamo ñam qandimo bul unub deqa nanği na tamo bei gam osoryqa keresai. Ninği qalie, tamo ñam qandimo bei na tamo ñam qandimo bei aqa bañ ojsim ombla walwelqab di ombla mañgalsib subq aıqab. Farisi nanği tamo deqaji bul.”

15 Onaaqa Pita na Yesus minjeç, “O Tamo Koba, inği jiga qa yawo anjam ni maronum di aqa utru geregere plaltosim mergim iga quqñom.”

16 Onaaqa Yesus na kamba aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ninği dego ijo yawo anjam di aqa utru poingosai e?”

17 Tamo nanği inği uyeqñabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqñub. Ninği di poingosai kiyo?

18 Inği uge uge tamo aqa are miligiq na oqoqñsiq medabuq na branteqñu qaji dena tamo jiga yeqñu.

19 Inği uge uge di agi ubtosiy mernğwai. Areqalo uge uge, tamo qaloqa, unğa qa laoqa, was aqa ñauñ anjamıyoqa, bajıñoqa, was aqa jejamu laña gisañyoqa, was yomuiyoqa.

20 Kumbra uge uge dena tamo jiga yeqñu. Tamo a bañ yansosaisosim laña inği uyqas dena a jiga yqasai.”

Kenan qaji unğa a Yesus qa aqa areqalo sıngilatej

21 Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure ti Saidon qure ti nango sawaq gilej.

22 Gilsiq di sonaqa Kenan qaji uña bei a sawa dena brantosiq Yesus aqa areq bosiq siñgila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, Devit aqa Njiri, ni e qa are ugeimeme. Mondor uge na ijo angro sebin a tulan ugeugeiyooqnsiq jaqatin koba yeqnu.”

23 Onaqa Yesus a uña di aqa anjam qusiq quosaibulosiq anjam bei kamba minjosai. A mequmej. Deqa Yesus aqa angro nanqi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, uña di a siñgila na iga pailgoqnsiq daurgeqnu. Deqa ni na saidyimqa a puluosim ulanqas.”

24 Onaqa Yesus na minjrej, “Israel nanqi sougetejunub. Nanqi kaja bul mandor saiqoji. Qotei na e qarinjbonaq nanjo segiq bem.”

25 Onaqa uña di a Yesus aqa areq di siñga pulutosiq pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni e aqaryaibe.”

26 Onaqa Yesus na kamba minjej, “Iga angro du du nango ingi yainjrsim olo bauñ nanqi anainjrqom di kumbra bolesai.”

27 Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Angro du du nanqi ingi uyeq nabqa ingi ñengi ululoñeqnaqa bauñ nanqi dego uyeqnu.”

28 Onaqa Yesus a anjam di qusiq minjej, “O uña, ni e qa ino areqalo tulan siñgilatonum. Osim agi ni na anjam degsi merbonum. Deqa ni gilime. Ino anjam di e na dauryosiy ino angro boletqai.” Degsi minjnaqa bati qujai deqa mondor uge na aqa angro di uratonaqa a boleelj.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanqi boletnjroqnej

29 Onaqa Yesus a sawa di uratosiq walwelosiq Galili ya aguq di brantej. Brantosiq dena manaq oqsic dia awesoqnej.

30 Awesonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi na tamo siñga qandamnjo qaji ti tamo ñam qandamnjo qaji ti tamo jejamu lainjro qaji ti tamo meñ siñgilainjro qaji ti tamo ma utru segi segi so qaji nanqi ti joqsib boqnsib Yesus aqa areq di atoqneb. Ateq nabqa a na nanqi kalil boletnjroqnej.

31 Deqa tamo meñ singilainjro qaji nanqi olo anjam bole maroqneb. Tamo jejamu lainjro qaji nango jejamu olo siñgilaoqnej. Tamo siñga qandamnjo qaji nanqi olo tigelosib walweloqneb. Tamo ñam qandamnjo qaji nanqi olo ñam poinjre qnaqa sawa unoqneb. Deqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unoqnsib tulan prugoqnsib Israel nango Qotei aqa ñam soqtoqneb.

Yesus a tamo 4,000 nanqi ingi anainjrej

32 Onaqa Yesus na aqa angro nanqi olo metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo ungasari nanqi bati qalub e koba na soqneb nanqi ingi saiqoji. Deqa e nanqi qa are ugeibqo. E nanqi mam ti suweinjrirtqa gamq di nanqi mam na lao uge.”

33 Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb, “Sawa endi wadau. Deqa iga ingi qabe na osimqa tamo ungasari gargekoba endi anainjronam kereqas?”

34 Onaqa Yesus na minjrej, “Ñingi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu. Qe kiñilala quja quja dego unu.”

35 Onaqa Yesus na tamo ungasari nanqi minjrej, “Ñingi kalil mandamq di awoeleroiy.”

36 Degsi minjrnaqa nanqi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 ti qe ti di osiq Qotei pailyej. Pailyosiq bem ti qe ti giñgenyosiq aqa angro

nanği enjreqnaqa nanği na osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği anainjreqnab uyoqneb.

³⁷ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa ingi oto urateleneb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenej.

³⁸ Tamo kalil ingi uyeb qaji nanği sisiyeb 4,000. Ariya unğasari ti anğro du du ti nanği sisiyosai.

³⁹ Onaqa Yesus na tamo unğasari kalil nanği suweinjrnaqa nanço qure qureq gileqnaqqa a qobun gogetosiqqa Magadan sawaq gilej.

16

Farisi nanği Qotei aqa manwa bei unqajqa mareb

¹ Onaqa Farisi ti Sadyusi ti nanği Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa gisanjosib minjeb, “Ni endego Qotei aqa manwa bei babtım iga unqom.”

² Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Bilaqteqnaqa ninği mareqnu, ‘Sen lentqo. Lanbi usriņqo. Deqa sawa boleqas.’

³ Nebeeqnaqa ninği mareqnu, ‘Lanbi tuluqo. Sen lentqo. Deqa jagwa awa ti bqas.’ Od, ninği lan unoqnsib geregere pegiyeqnu. Ariya Qotei aqa manwa bini branteqnu qaji di ninği kiyaaqqa utru poingosaieqnu?

⁴ Tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanço kumbra tulan ugedamu. Nanği Qotei areiyosaieqnu. Nanği gaigai Qotei aqa manwa lanja unqajqa metbeqnu. Deqa e na Qotei aqa manwa bei nanği osornjrqsai. Jona aqa manwa segi osornjritqa nanği unqab.” Yesus na Farisi ti Sadyusi ti nanği degsi minjrısiqa uratnjrsiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

⁵ Osiqa Yesus na aqa anğro nanği joqsıqa koba na olo qobun gogetosibqa ya agu taqal beiq di branteb. Bati deqa aqa anğro nanği bem oqajqa are walnjrej.

⁶ Onaqa Yesus a nanği endegsi minjrej, “Ninği geregere nam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanço bem ti bulyımqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Sadyusi nanço bem dego tiyekritosim tulan kobaqujaqas.”

⁷ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?”

⁸ Onaqa Yesus a nanço anjam di qalieosıqa minjrej, “Nunço areqalo e qa singilatqa yonub tulan keresaiingwo. Ninği kiyaaqqa bem osai deqa mareqnu?”

⁹ Ninği e qa poingosai unu kiyo? E nami bem 5 gingenjosımqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninği ingi oto koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej. Ninği deqa are walngwo kiyo?

¹⁰ E bati bei bem 7 dego gingenjosımqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninği ingi oto koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenej. Ninği deqa are walngwo kiyo?

¹¹ O ijo anğro, e ninği bem tiyeqnu qaji sum qa merngonum di e ninği yawo anjam merngonum. E ninği bem bole qa merngosai. Ninği kiyaaqqa deqa poingosai? Ninği quiy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi ti Sadyusi ti nanço bem ti bulyımqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Ninği deqa geregere nam atsib soqniy.”

12 Yesus na aqa anğro nanđi degsi minjrnaqa nanđi qusib poinjrej, “Bole, Yesus a bem bole tiyosim kobaqujaqas deqa iga mergosai. Farisi ti Sadyusi ti nanđo gisan anjam bem bul tulañ kobaqas deqa iga mergwo.”

Pita a Yesus qa poiyoñaqa aqa ñam ubtej

13 Onaqa bati bei Yesus na aqa anğro nanđi olo joqsıqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nanđo sawaq di branteb. Brantosib Yesus na aqa anğro nanđi endegsi nenemnjrej, “Tamo unğasari nanđi e Tamo Anğro e qa kiyersib mareqñub?”

14 Onaqa nanđi na minjeb, “Tamo qudei nanđi mareqñub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanđi mareqñub, ni Elaija. Qudei nanđi mareqñub, ni Jeremaia kiyo Qotei aqa medabu o tamo nanđi nami soqñeb deqaji bei kiyo?”

15 Onaqa Yesus a nanđi olo nenemnjrej, “Niñgi segi e qa kiyersib mareqñub?”

16 Onaqa Saimon Pita na minjej, “Ni Kristus. Ni Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa ñiri.”

17 Pita a kamba Yesus degsi minjnaqa a na minjej, “O Saimon, Jona aqa ñiri, ni tulañ areboleimeme. Di kiyaaqa? Ino anjam merbonum di mandam tamo bei na babtosiq mermosai. Ijo Abu lañ qureq di unu qaji a segi na anjam di babtosiq mermqo.

18 Deqa e ni endegsi mermqai. Ni Pita. Ni meniñ bul. Meniñ quraq di e na ijo segi tamo unğasari kalil nanđi koroinjrqi. Koroinjritqa Moiyo Qure aqa siñgila na nanđi ugetnjrqa keresai.

19 O Pita, ni que. Qotei a lañ qureq di Mandor Koba unu deqa e ni siñgila emqai. Emitqa ni mandamq endi gam getentqam di Qotei a dego lañ qureq di gam getentqas. Ni mandamq endi gam waqtqam di Qotei a dego lañ qureq di gam waqtqas.”

20 Yesus na Pita degsi minjsıqa olo aqa anğro nanđi endegsi minjrej, “E Kristus. Niñgi ijo ñam di ubtosib tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

21 Bati deqa Yesus na aqa anğro nanđi endegsi minjrej, “E Jerusalem aiyeqnum. Dia Juda gate nanđi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanđi ti e jaqatiñ koba ebsib lubsib moiyoñbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” Yesus a anjam di ubtosiq minjrej.

22 Onaqa Pita a anjam di qusiqa Yesus osıqa qalaq gılsıqa ñirintosiq minjej, “O Tamo Koba, kumbra di inoq di degsi brantqa maraim.”

23 Onaqa Yesus a bulosiqa Pita koqyosiqa ñirintosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni e uneq walbaim. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanđo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

24 Osıqa Yesus na aqa anğro kalil nanđi endegsi minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osımqa a aqa segi areqalo kalil uratekritisim aqa segi ñamburbas qobıyosim e daurbem.

25 Tamo bei na aqa segi ñambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsımqa aqa segi ñambile uratqas di a olo ñambile bole oqas.

26 Tamo bei na mandam qa ñoro kalil korıyosim ariya mondoñ aqa segi qunuj padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. Aqa qunuj padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunuj olo aqaryaiyosim a ñambile sqas? Di keresai.

²⁷ E Tamo Anġro. Mondorj e ijo Abu aqa rian na ti aqa lanj anġro nanġo rian na ti bġai. Bosiy tamo unġasari kalil nanġo kumbra qa peginjrsiy awai keretosiy enjrqai.

²⁸ E bole mernġwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanġi morenosaisoqniqbqa e Tamo Anġro bġai. Bosiy nanġi taqatnjrsiy nanġo Mandor Koba soqnit nanġi e nubqab.”

17

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa anġro qalub nanġi unobeiteb

¹ Osiqā bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqā Pita na Jems na aqa was Jon na nanġi segi qalub joqsīqā koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb.

² Sosibqā Yesus aqa jejamu bulyonaq nanġi unobeiteb. Aqa ulatamu senj bul tulan suwanjoqnej. Aqa gara dego tulan pulonosiq qatekritej.

³⁻⁴ Onaqa Moses Elaija wo nanġi brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareqnaqbqa Yesus aqa anġro nanġi na nanġi aiyel unjrsibqā Pita a Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanġi bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni na e odbimqā e tal kiñilala qalub gereiyqai. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.”

⁵ Pita a degsi mareqnaqa lanjbi tulan suwanjosiq aisiqā nanġi kabutnjrej. Onaqa lanjbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanġi queb, “Endi ijo Anġro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji. E a qa areboleboleibeqnu. Deqa ninġi aqa anjam quetoqniy.”

⁶ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi anjam di qusibqā tulan ulaugeteb. Osib sinġa pulutosib mandamq di njam quosib njernejeb.

⁷ Onaqa Yesus a nanġo areq gilsiqā nanġo gateq di aqa banj atsiqā minjrej, “Ninġi tigeliy. Ninġi ulaaib.”

⁸ Degsi minjrnaqa nanġi tigelosib njam ateb di Yesus a segi nanġi koba na sonab uneb. Nanġi tamo bei unosai.

⁹ Nanġi Yesus ombla manaq dena olo aiyooqnsibqā Yesus a singila na minjrej, “Manjwa ninġi mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Anġro moisiy olo subq na tigelotqā bati deqa ninġi na ubtosib minjroqnaqab.”

¹⁰ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib kamba minjeb, “Dal anjam qalie tamo nanġi mareqnum, ‘Elaija a namo bamqā Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyāqā degsib mareqnum?”

¹¹ Onaqa Yesus na minjrej, “Nanġo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo unġasari kalil nanġo areqalo gereiyetnjrsim soqnimqā bunuqna Kristus a bqas.

¹² Ariya e ninġi endegsi mernġwai. Elaija agi bej. Bonaqa tamo nanġi a qa poinjrosai. Deqa gulbe kalil nanġi a yqajqā are soqnej qaji agi yeb. E Tamo Anġro dego degsib jaqatinj ebqab.”

¹³ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusib endegsi poinjrej, “Bole, Yesus a Elaija qa bole marosai. A Jon yansjro qaji qa marqā osiqā Elaija aqa njam na yawo anjam marqo.”

Yesus a anġro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa anġro qalub nanġi di joqsīqā koba na aisib tamo unġasari tulan gargekoba mana utruq di tarinjonab itnjreb. Onaqa tamo bei a bosiqā Yesus aqa areq di sinġa pulutosiqā minjej,

15 “O Tamo Koba, ni ijo anğro mel qa are ugeimimqa aqaryaiye. A bati gaigai nanarioqnsiqa dena aqa jejamu tulan ugeeqnu. Bati gargekoba a uloŋoqnsiqa ŋamyuwoq o yaq aiyeqnu.

16 Deqa e a osim ino anğro nanğoq osi bonumqa nanği na boletqa yonub keresaijnraqo.”

17 Onaqa Yesus a anjam di qusiqa endegsi marej, “Niŋgi tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nunğo areqalo e qa singilatosai bole sai. Nunğo kumbra tulan uge. Bati gembub e niŋgi koba na sosiyqa nunğo gulbe di qoboiyoqnqai? Anğro mel di ijo areq osib boiy.”

18 Onaqa osi bonabqa Yesus na mondor uge di ŋirinŋtosiq minjej, “Ni anğro di uratosim ulan.” Degsi minjnaqa mondor uge na anğro di uratosiq ulanjej. Ulanonaqa bati qujai deqa anğro a boleej.

19 Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaca mondor uge di wiyqa yonum keresaiigwo?”

20 Onaqa Yesus na minjej, “Utru agiende. Niŋgi e qa nunğo areqalo singilatqa yonub niŋgi tulan truquonub. E bole mernğwai. Nunğo areqalo e qa singilato qaji di sis yago bul kiŋala sqas di kereqas. Degesqas di niŋgi mana kobaquja endi minjibqa a nunğo anjam dauryosim tigelosim sawa beiq gilqas. Nunğo areqalo e qa singilato qaji degesqas di niŋgi kumbra kalil yqa kereinğwas.

21 Deqa niŋgi mondor uge deqaji winjrqa osibqa niŋgi mati inği uratosib qurienosib Qotei pailyoqniy. Dena qujai niŋgi na mondor uge winjrib jaraiqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

22 Onaqa Yesus na aqa anğro nanği olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawaq gilsib dia sosibqa Yesus na minjej, “E Tamo Anğro. Jeu tamo nanği na e ojsib tamo qudei nanğo banğ di e atqab.

23 Atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” Onaqa Yesus aqa anğro nanği anjam di qusib utru poinjrosai. Deqa nanği are tulan gulbekobainjej.

Yesus a atra tal takis waiyej

24 Onaqa bati bei Yesus aqa anğro nanği koba na walwelosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib di sonabqa atra tal takis o tamo nanği Pita aqa areq bosib nenemyeb, “Nunğo Qalie Tamo a atra tal takis oqnsiq ateqnu e?”

25 Onaqa Pita na minjej, “Od, a ateqnu.”

Osiqa Pita a tal gogetosiq takis o tamo nanğo anjam di Yesus minjqa laqnaqa Yesus a nami qalieosiq deqa minjoqujatej, “O Saimon, ni kiyersi are qalonum? Mandam endeqaji mandor nanği yai nanğoq dena takis eqnub? Nanğo segi anğro nanğoq dena eqnub kiyo tamo lanaj nanğoq dena eqnub kiyo?”

26 Onaqa Pita na kamba minjej, “Tamo lanaj nanğoq dena eqnub. Nanğo segi anğro nanğoq dena osaieqnub.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni kere maronum. E Qotei aqa Anğro unum deqa e atra tal takis atqa uratqai di kere.

27 Unğum. Iga takis o tamo nanğo are ugetetjnraqasai. Deqa ni alile aisim yima waiyosim qe namoqna oqam qaji di aqa medabu waqtosimqa aqa medabu miligiq di silali bei soqnim unqam. Unsim silali di osi gilsim gago aiyel qa takis atqa osimqa takis o tamo nanği enje.”

18

Ningi angro kiñilala bul soqniye

¹ Bati deqa Yesus aqa angro nanği aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, Qotei lan qureq di unu qaji a na iga taqatgosim gago Mandor Koba soqnim bati deqa ino angro yai a iga kalil bungosim ñam ti sqas?”

² Onaqa Yesus na angro kiñala bei metonaq aqa areq bonaqa nanço ambleq di tigeltosiqa osornjrej.

³ Osornjrşiqa minjrej, “E bole mernğwai. Ningi are bulyosib angro kiñala endeqaji bulqasai di Qotei lan qureq di unu qaji a na ningi taqatğwasai. Osim a nunço Mandor Koba sqasai dego.

⁴ Tamo bei na aqa segi ñam aguq atsim angro kiñala endeqaji bulqas di Qotei na tamo di aqa ñam olo soqtetimqa a tamo kalil nanği bunjrşim a ñam ti sqas. Deqa Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

⁵ “Tamo bei a e qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas.”

Ningi une torei uratiy

⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala endeqaji bei e qa aqa areqalo şingilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniñ kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aisim moiqas di kere.

⁷ “Bunuqna tamo qudei nanği tamo qudei uneq breinjroqñqab. Bole, kumbra di brantogñqas. Ariya tamo nanği kumbra di yoqñqab qaji nanği tulan padalougetqab.

⁸ Ino ban na kiyo ino şinga na kiyo ni titmosim uneq waimqa laqñimqa di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ban geño kiyo şinga geño kiyo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban aiyel ti kiyo şinga aiyel ti kiyo sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di gaigai yuoqñsim sqas.

⁹ Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqñimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ñamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas.

¹⁰ “Deqa ningi angro kiñilala endeqaji nanği qa ugeaib. E mernğwai. Nanço lan angro nanği na ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa ulatamu gaigai koqye-ğñub.

¹¹ E segi Tamo Anğro. E na tamo unğasari padalo gamq di unub qaji nanği elenğeqnum. E deqa mandamq aiyem.

Kaja du alelqo qaji aqa yawo anjam

¹² “Ningi kiyersib are qalonub? Tamo bei aqa kaja 100 nanği manaq di soqñibqa qujai bei alelamma a kiyerqas? E mernğwai. A na kaja 99 nanği uratnrşim qujai alelqo qaji di ñamosim gilsim itqas.

¹³ E bole mernğwai. A na kaja qujai di itosim tulan areboleboleiyqas. A kaja du du 99 alelosai qaji nanği qa tulan areboleboleiyqasai. Qujai alelqo qaji a qa tulan areboleboleiyqas.

¹⁴ Deqa kere nunço Abu lan qureq di unu qaji a angro kiñala endeqaji bei padalqajqa a deqa are sosai.”

Ningi nunço was aqa une olo gereiyeti

15 Osiqa Yesus a olo marej, “Ino Kristen was bei na ni une bei emimqa ninji segi ayiel ombla awoosib aqa une ni emqo qaji di ubtosim minje. Minjimqa a ino anjam qusim are bulyqas di ni na ino was olo onum.

16 Ariya a ino anjam quetmosaiamqa ni na Kristen tamo qujai kiyo ayiel kiyo joqsimqa nanji ni taqmosib ino was aqa une di olo ubtosib minjqab.

17 Ariya a nanjo anjam dego quetnjrosaiamqa ni na Kristen tamo ungasari kalil nanji metnjrim koroosib ni taqmosib ino was aqa une di olo ubtosib minjqab. Ariya a nanjo anjam dego quetnjrosaiamqa ni na a qoreiye. Ni na une tamo ti takis o qaji tamo ti nanji qoreinjreqlum dego kere ni na ino was di qoreiye.

18 “E bole mernjwai. Ninji mandamq endi gam getentqab di Qotei a dego lanj qureq di gam getentqas. Ninji mandamq endi gam waqtqab di Qotei a dego lanj qureq di gam waqtqas.

19 “E olo mernjwai. Mandamq endi ijo angro ayiel nanji inji bei oqa marsibqa areqalo qujaitosib ijo Abu lanj qureq di unu qaji a pailyqab di a na inji di enjrqas.

20 Tamo ayiel kiyo qalub kiyo ijo ñam qa are qalsib koroqab di e nanjo ambleq di sqai.”

Gago Kristen was aqa une kobotqajqa yawo anjam

21 Onaqa bati deqa Pita a Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “O Tamo Koba, ijo Kristen was bei na e une gembub ebimqa e aqa une di moiyoqai? E endegyqai kiyo? A na une 7 ebimqa aqa une di moiyoqai. Ariya a olo une bei ebimqa e moiyoqasai. Degyqai kiyo?”

22 Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ino was bei na ni une 7 emimqa aqa une di segi moiyoqam di keresai. A na une gargekoba emoqnsim soqnim ni aqa une kalil di dego moiyoqone. A ni une 7 emoqnim une di moiyoqone. Olo une 7 emoqnim moiyoqone. Degsim giloqnem.

23 “Ninji quiy. Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di mandor bei aqa kumbra sigitejunu. Mandor dena aqa kanjal tamo qudei nami silali yayieb qaji di kamba olo yqajqa minjrej.

24 Aqa kanjal tamo bei 10 milion kina yayiej qaji di osib aqa ulatamuq di tigelteb.

25 Tigeltonabqa a na silali di kamba olo yqajqa keresaiyiej. Deqa mandor a na minjej, ‘Ni silali di kamba olo e ebqa keresaiimqo deqa e ni ino ñaun wo ino angro nanji ti osiy tamo bei aqa banq di uratnjitqa tamo dena silali ebimqa ninji a lanja wauetoqngab. Ino inji inji kalil dego e ni yaimosiy tamo qudei nanji enjritqa nanji na kamba silali ebqab. Gam dena ni silali nami yayieb qaji di kobotqam.’

26 Degsi minjnaq qusiqa aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjej, ‘O Tamo Koba, ni e kumbra degbaim. Ni e qa dulosim mati e qa tariñoqnime. E silali nami yaimem qaji di kalil itosiy e kamba emekritqai.’

27 Onaqa mandor a kanjal tamo deqa dulosiqa silali kalil nami yayiej qaji di lanja kobotej. Osiqa a uratonaj gilej.

28 “Gilsiqqa kanjal tamo bei ombla wauo qaji a itosiqa ojsiq kakro apiyetosiq minjej, ‘Ni nami 10 kina yayieb qaji di kamba olo ebe.’

29 “Degsi minjnaq qusiqa aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjej, ‘Ni e qa dulosim mati e qa tariñoqnime. E 10 kina nami yaimem qaji di itosiy e kamba emekritqai.’

³⁰ Degsi minjnaqa a aqa anjam di quetqa asgiyonaqa a osi gilsiq tonto talq di waiyosiq minje, 'Ni tonto talq endi soqne. Bunuqna ni 10 kina nami yaibem qaji di kamba ebekritimqa e ni olo uratmit oqedqam.'

³¹ "A degyonaqa kanjal tamo qudei a koba na wauo qaji nanqi unsibqa are ugeinjrnaqa aisib nanjo mandor a deqa saiyosib minjeb.

³² Minjnab qusiq kanjal tamo di metonaq bonaqa minje, 'Ni kanjal tamo uge. Ni e pailbonumqa silali ni nami yaibem qaji di e na kobotonum.

³³ E ni qa dulosim silali di kobotonum. Ariya kiyaga ni olo gilsim kanjal tamo bei ni ombla wauo qaji a qa dulosai? Osim silali a na nami yaimej qaji di ni kobotosai?'

³⁴ Degsi minjsiq a qa tulan minjin oqetonaga osiq qaja tamo nanjo banq di atsiqa minjrej, 'Ningi a wau koba yibqa a jaqatin ti wauosim gilsim gilsim silali kalil nami yaibej qaji di kamba ebekritimqa ningi a olo uratib gilqas.'

³⁵ "O ijo angro, dego kere ningi nunjo are miligiq na nunjo Kristen was nanjo une kobotetnrqasai di ijo Abu lan qureq di unu qaji a dego nunjo une kobotetngwasai."

19

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa a Galili sawa uratosiq Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej.

² A di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aqa areq di koroonabqa a na nanjo ma tamo kalil nanqi boletnjroqnej.

³ Onaqa Farisi nanqi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanqi a ojqajqa deqa gisanjosib endegsib nenemyeb, "Tamo bei aqa njan aqa jejamuq di une kiñala bei soqnimqa tamo dena a uratqa kere e? Gago dal anjam a kiyersi marqo?"

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di ningi nami sisiyosai kiyo? Anjam endegsi unu, 'Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiq bati deqa a tamo unja wo dego gereinjrej.

⁵ Gereinjrsiq marej, "Tamo bei na aqa ai abu nanqi uratnjrsimqa aqa njan wo heterosib jejamu qujaitosib sqab."

⁶ Qotei aqa anjam di agi nengrenq di unu. Deqa tamo unja wo nanqi jejamu qujai sqab. Nanqi olo jejamu aiyel sqasai. Qotei na nanqi aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjrai.

⁷ Onaqa Farisi nanqi na kamba Yesus minjeb, "Ni anjam degsi mergonum deqa Moses a kiyaga dal anjam endegsi marej, 'Tamo bei na aqa njan uratqa osimqa pepa bei nengrenjosim yosim di a uratqas?'"

⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Nunjo are getenjejunu deqa Moses a ningi unja uratqa merngej. Ariya tulan nami kumbra degsi sosai.

⁹ Ningi quiy. Tamo bei na aqa njan lanja uratosim olo unja bei oqas di a na aqa njan kumbra ugeq waiyqo. Di kiyaga? Unja di a nami tamo bei ombla une atosai deqa."

¹⁰ Onaqa Yesus aqa angro nanqi na minjeb, "Tamo unja ti unub qaji nanqi gulbe deqaji oqab deqa unqum. Nanqi unja aib. Nanqi lanja soqneb."

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi anjam maronub di tamo kalil nanqi dauryqa keresai. Tamo nanqi Qotei na singila enjreqnu qaji nanqi segi anjam di dauryqa kere.

12 Tamo qudei nanngo jejamu bolesai. Nanngi degsib ai miligiq na n̄ambabeb. Deqa nanngi un̄a oqa keresai. Tamo qudei nanngi tamo qudei na welum etnjreb deqa nanngi an̄grotqa keresai. Deqa nanngi dego un̄a oqa keresai. Nanngi lan̄a unub. Ariya tamo qudei nanngo segi areqalo na Qotei aqa wau ojqa marsibqa un̄a oqa urateqnub. Tamo nanngi ijo anjam endi dauryqa kereamqa nanngi dauryebe.”

Angro du du nanngi Yesus aqa areq beb

13 Onaqa tamo un̄gasari qudei nanngi nanngo an̄gro du du joqsib Yesus na aqa ban̄ nanngo gateq di atetnjrsim nanngi qa Qotei pailyqajqa deqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqnabqa Yesus aqa an̄gro nanngi na saidnjrsib minjreb, “Nun̄go an̄gro du du nanngi joqsib endeq baib.”

14 Degsib saidnjrnabqa Yesus na aqa an̄gro nanngi minjrej, “An̄gro du du nanngi uratnjrib ijo areq beb. Nanngi saidnjraib. Tamo un̄gasari nanngi an̄gro du du bul sqab di Qotei lan̄ qureq di unu qaji a nanngo Mandor Koba sosim nanngi taqatnjrqas.”

15 Osiqa Yesus na an̄gro du du nanngo gateq di aqa ban̄ atetnjrsiqa a sawa di uratosiq gilej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

16 Onaqa tamo bei a Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “O Qalie Tamo, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e n̄ambile gaigai sqai?”

17 Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni kiyaa e kumbra bole qa nenembonum? Qotei a segi qujai tamo bole. Ariya ni n̄ambile gaigai sqajqa osimqa ni Qotei aqa dal anjam daurye.”

18 Onaqa tamo dena olo Yesus nenemyej, “E dal anjam kiye dauryqai?” Onaqa Yesus na minnej, “Ni tamo bei qalsim moiyoaim. Ni tamo bei aqa un̄a jejamu ojetaim. Ni bajinjaim. Ni tamo bei aqa jejamu lan̄a gisanymaim.

19 Ni ino ai abu nanngo sorgomq di geregere sosimqa nanngo anjam dauryoqne. Ni ino segi jejamu gereyeyqnum dego kere ino was nanngi degsim gereinjroqne.’ ”

20 Onaqa an̄gro wala dena olo Yesus minnej, “E dal anjam kalil di nami dauryosim boqnem agi bini degsi unum. Deqa e Qotei aqa kumbra kiye keretosai unum?”

21 Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni Qotei aqa kumbra kalil keretqa osimqa endegye. Ni gilsim ino in̄gi in̄gi kalil qarinyosim silali osim tamo in̄gi in̄gi saiqoji nanngi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Osim bunuqna ni lan̄ qureq di awai bole itqam.”

22 Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulan̄ gulbeiyej. A in̄gi in̄gi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulan̄ej.

23 Onaqa Yesus na aqa an̄gro nanngi minjrej, “E bole mern̄gwai. Tamo un̄gasari in̄gi in̄gi koba ti unub qaji nanngi Qotei na taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqa marsibqa lan̄ qureq oqwajqa tulan̄ ban̄gi koba.

24 E nin̄gi olo mern̄gwai. Kamel a yumba miligiq gilqajqa ban̄gi koba. Dego kere tamo un̄gasari in̄gi in̄gi koba ti unub qaji nanngi Qotei na taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqa marsibqa lan̄ qureq oqwajqa tulan̄ ban̄gi koba.”

25 Onaqa Yesus aqa an̄gro nanngi anjam di quсібqa tulan̄ prugugetosib minjeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa tamo yai nanngi Qotei na elenamqa nanngi n̄ambile gaigai sqa kere?”

²⁶ Onaqa Yesus a nanği koqnjrşiqa minjrej, “Tamo nanği segi nřambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanği elenqa kere. Di kiyaya? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁷ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago inği inği kalil uratosim ni daurmeqnum. Deqa iga awai kiye oqom?”

²⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mernğwai. Mondonj Qotei a lanj bunuj ti mandam bunuj ti atimqa bati deqa e Tamo Anğro nřam kobaquja osiy ijo segi awo jaram kobaq di awesqai. Awesosiyqa ninği tamo e daurbeqnum qaji metnğitqa ninği dego awo jaram kokba 12 di awoelenqab. Awoosib Jekop aqa anğro 12 nanngo moma kalil nanği taqatnjroqnqab.

²⁹ Deqa tamo nanği ijo nřam qa are qaloqnsib nanngo segi tal, nanngo was nanği, nanngo jaja nanği, nanngo ai abu nanği, nanngo anğro nanği ti nanngo wau kalil dego uratnjrsib e daurbqab di Qotei na olo inği bole bole tulanj gargekoba nanği enjrqas. Yimqa mondonj nanği nřambile gaigai sqab.

³⁰ Deqa ninği quiy. Tamo gargekoba bini nřam ti unub qaji nanği mondonj nřam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini nřam saiqoji unub qaji nanği mondonj nřam ti sqab.”

20

Yesus a inği wauqa yawo anjam marej

¹ Osiqa Yesus a olo aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Kumbra di wau lanja bei aqa kumbra sigitejunu. Wau lanja dena nobqolo ambru tigelosıqa aisiq tamo qudei nanği aqa inği wauq di wauetqajqa itnjrej.

² Itnjrsıqa minjrej, ‘Ninği ijo inği wauq di wauoqñib wau qa bati kobooamqa e na silali quruño quja quja enğwai.’ Degsi minjrsıq qarınjnřnaqa nanği gilsıb aqa inği wauq di wauoqñeb.

³ Sej kiřala goge oqnaqa wau lanja a koro sawaq aisiqa dia tamo qudei nanği lanja tigelesonab unjrsıqa minjrej,

⁴ ‘Ninği dego gilsıb ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai enğwai.’

⁵ Degsi minjnřnaqa nanği gilsıb aqa inği wauq di wauoqñeb. Qanam jige tamo qudei nanği dego lanja tigelesonab unjrsıqa minjrej, ‘Ninği dego gilsıb ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai enğwai.’ Degsi minjnřnaqa nanği gilsıb aqa wauq di wauoqñeb. Sej kelınřtonaqa olo tamo qudei dego degsi minjnřnaqa nanği gilsıb wauoqñeb.

⁶ “Sej bilaqtonaqa wau lanja a aisiqa gamq di tamo qudei nanği lanja tigelesonab unjrsıqa nenemnjrej, ‘Ninği kiyaya lanja tigelesonab sej bilaqtqo?’

⁷ Onaqa nanği na minjeb, ‘Tamo bei na iga wau egosai deqa iga lanja tigelejnum.’ Onaqa wau lanja na minjrej, ‘Ninği dego gilsıb ijo inği wauq di wauoiy.’

⁸ “Ariya wau qa bati kobooanaqa wau lanja na aqa wau taqato tamo bei qarınjyosıq minjej, ‘Ni gilsim wau tamo nanği di metnjrim ino areq di koroabqa nanngo awai enjre. Enjrqas osimqa tamo nanği bilaq bosib wauonub qaji nanngo awai namo enjrsimqa ariya tamo nanği nobqolo ambru bosib wauosib bilaqtonub qaji nanngo awai bunuqna enjre.’

⁹ Degsi minjnřnaqa quisiqa tamo nanği bilaq bosib wauab qaji nanği namo metnjřnaq aqa areq bonabqa silali quruño quja quja enjrej.

¹⁰ Onaqa tamo nanği nobqolo ambru bosib wauosib bilaqteb qaji nanği degsıb unsıbqa are qaleb, ‘Iga nobqolo ambru bosim wauosim bilaqtonum.’

Deqa iga silali kobaquja oqom.' Degsib are qalnabqa wau taqato tamo na nanği metnjrnaq aqa areq bonabqa nanği dego silali quruño quja quja enjrej.

¹¹ Onaqa nanği degsib unsibqa nanği na wau lanja njrintosib minjeb,

¹² 'Tamo nanği di bilaq bosib waukiñalayonubqa silali ni na iga egonum qaji dego kere nanği enjronum. Iga nobqolo ambru waueqnam senj oqsıq gago jejamu tulanj kanjanjeqaqı bilaqtqo. Iga silali koba osai.'

¹³ "Onaqa wau lanja a nanço anjam di qusiqa bei endegsi minjej, 'O was, e ni kumbra uge emosai. Aqo ombla bini nobqolo anjam keretosimqa e ni silali quruño qujai emqa mermonum.

¹⁴ Deqa ni ino silali quruño qujai osim aiye. E ni silali quruño qujai emonum dego kere tamo nanği bunuqna bosib wauponub qaji nanği silali quruño quja quja enjronum. E ijo segi areqalo na degyonum.

¹⁵ Silali di ijo segi silali. Deqa e ijo segi areqalo dauryosiy ijo silali jeiqı kere. E na tamo nanği bunu bonub qaji nanği kumbra bole enjrqa areibqas enjrqaı. Deqa ni kiyıqa e qa are ugeimqo?" "

¹⁶ Yesus a yawo anjam degsi marsıqa olo marej, "Dego kere tamo bini ñam ti unub qaji nanği mondoñ ñam saıqoñi sqab. Ariya tamo bini ñam saıqoñi unub qaji nanği mondoñ ñam ti sqab."

Yesus a marej, "E moisiy olo subq na tigelqai"

¹⁷ Osiqa Yesus na aqa anğro 12 nanği joqsıqa koba na walwelosib Jerusalem aiyoqneb. Aiyoqnsibqa Yesus na nanği segitnjrsıqa endegsi minjrej,

¹⁸ "Ninği quiy. E Tamo Anğro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo gudei na e ojsib atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo ti nanço banq di e atqab. Yimqa nanği na ijo jejamuq di une qamsib merbqab, 'Ni une ti. Deqa ni moişam.'

¹⁹ Nanği e degsib merbosib tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanço banq di e atqab. Yimqa nanği na e misilinboqnsib bu toqon na kumbainboqnsib ñamburbasq di lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai."

Jems Jon wo nanği aiyel tamo kokba sqajqa mareb

²⁰ Onaqa Sebedi aqa njiri aiyel nanço ai ombla na Yesus aqa areq bosibqa nanço ai a sinğa pulutosıqa Yesus minjej, "O Tamo Koba, e ni anjam bei mermitqa ni ijo anjam dauryqa kere kiyo?"

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Ni inği kiye qa merbqam?" Onaqa a na Yesus minjej, "Mondoñ ni gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa ijo anğro aiyel endi nanği ino banq woq ino banq qonanq di awoqab."

²² Onaqa Yesus na kamba nanği aiyel endegsi minjrej, "Anjam ninği merbonub di aqa utru ninği geregere poingosai. E jaqatin koba oqai. Jaqatin di ya uge uyo bul. Jaqatin e oqai di ninği aiyel dego oqa kere e?" Onaqa nanği na minjeb, "Od, aqo aiyel oqa kere."

²³ Onaqa Yesus na olo nanği aiyel minjrej, "Bole, jaqatin e oqai di ninği dego oqab. Ariya tamo yai nanği ijo banq woq ijo banq qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanği ijo Abu na gıltnjrej qaji nanği segi ijo banq woq ijo banq qonanq di awoqab."

²⁴ Yesus aqa anğro 10 nanço ñamdamuq di was aiyel nanği na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanği aiyel qa njirinjeb.

²⁵ Onaqa Yesus na aqa anğro 10 nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Ninği qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqnum qaji nanği nanço segi ñam soqtoqnsib tamo unğasari nanği njirin na taqatnjreqnub.

²⁶ Ariya kumbra di nungoq di saiq. Nungo ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nungo wau tamo soqnem. Osim a ñam ti sqas.

²⁷ Nungo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nungo kanjal tamo soqnem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas.

²⁸ E Tamo Angro. Ningi ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniy. Ijo kumbra agiende. E na tamo ungasari nanngi wauetnjreqnum. E deqa bem. Tamo ungasari nanngi e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi ñambile uratosiy tamo ungasari gargekoba nanngi elenqai.”

Yesus na tamo aiyel ñam qandimnjro qaji nanngi boletnjrej

²⁹ Osiqa Yesus na aqa angro nanngi joqsiqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeqnabqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi Yesus dauryosib koba na aiyeqneb.

³⁰ Aiyeqnabqa tamo aiyel ñam qandimnjro qaji nanngi gam qalaq di awe-sosibqa anjam endegsib queb, “Yesus a beqnu.” Nanngi degsib qusibqa tulan lelenosib mareb, “O Tamo Koba, Devit aqa Njiri, ni aqo aiyel qa dulame.”

³¹ Onaqa tamo ungasari gargekoba Yesus dauryosib aiyeqneb qaji nanngi na nanngi aiyel njirintjrsib minjreb, “Ningi lelenkobaab. Kirioiy.” Degsib minjrn-abqa nanngi aiyel kiriosai. Nanngi olo tulan lelenoqnsib Yesus minjoqneb, “O Tamo Koba, Devit aqa Njiri, ni aqo aiyel qa dulame.”

³² Onaqa Yesus a tigelosiq nanngi aiyel metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E ningi aiyel kiyerngwajqa deqa ningi e qa lelenoqneb?”

³³ Onaqa nanngi aiyel na minjeb, “O Tamo Koba, aqo aiyel olo ñam poigim sawa unqajqa deqa iga ni qa lelenoqnam.”

³⁴ Onaqa Yesus a nanngi aiyel qa dulosiq aqa ban waiyosiq nanngo ñamdamu ojetnjrej. Ojetnjrnaqa nanngi aiyel ñam poinjrnaqa sawa unsibqa tigelosib Yesus dauryosib aiyeb.

21

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanngi koba na walwelosib aisib Jerusalem jomyosib Betfage qureq di branteb. Betfage qure agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa angro aiyel qarintjrsiq minjrej,

² “Ningi aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei aqa du wo tontnjronub unub di unjrqab. Unjrsib sil palontosib titnjrsib joqsiq boiy.

³ Ningi sil palontoqnebqa tamo bei na nenemngwas kiyo, ‘Ningi kiyaga donki aiyel nanngo sil palonteqnub?’ Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki aqa du wo qa mergwo.’ Yimqa a na donki aqa du wo nanngi qarintjrim ijoq bqab.”

⁴ Yesus a kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

⁵ “Ningi na Saion qure nanngi endegsib minjriy, ‘Ningi uniy. Nungo Mandor Koba a nungoq beqnu. A lawo na beqnu. A areqalo minjin saiqoji. Deqa a donki quraq di awoosiq beqnu. Od, a donki aqa du quraq di awoosiq beqnu.’”

⁶ Onaqa Yesus aqa angro aiyel nanngi aisib anjam Yesus na minjrej qaji di dauryeb.

⁷ Osib nanġi donki aqa du wo Yesus aqa areq joqsib beb. Bosib nanġo segi gara jugo piqtosib donki aiyel nanġo quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiqa quraq di awoej.

⁸ Awoonaqa donki aiyel nanġi walwelosib aiyeqnabqa tamo unġasari tulan gargekoba nanġi beļeņosib nanġo segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenjoqneb. Tamo qudei nanġi nañuq dena ñam banġa ġinġenjosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenjoqneb.

⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo unġasari namooqneb qaji nanġi ti bunuoqneb qaji nanġi ti tulan lelenjoqnsibqa maroqneb, "O Devit aqa Niri, iga ni qa tulan areboleboleigeqnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Deqa iga Qotei lan ġoge di unu qaji aqa ñam tulan soqtoqnqom." Tamo unġasari nanġi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹⁰ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jerusalem di brantonaqa tamo unġasari kalil nanġi a unsibqa tulan prugugetosib segi segi maroqneb, "Tamo endi yayo?"

¹¹ Degsib mareqnaqba tamo unġasari qudei Yesus dauryosib aiyuqneb qaji nanġi na kamba minjreb, "Tamo endi Yesus. A Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. Aqa qure utru Nasaret. Qure di Galili sawaq di unu."

Yesus na tamo unġasari nanġi atra talq dena winjrej

¹² Onaqa Yesus a walwelosi aisiqa atra tal koba miligiq ġilej. Ġilsiq ñam atej di tamo unġasari gargekoba nanġi inġi inġi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqqa nanġi winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanġi silali piloqneb. Qudei nanġi binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nanġo jar ti jaram ti bilbelyosiqa nanġi dego winjrnaq jaraiyeb.

¹³ Nanġi kalil jaraiyeqnaqba Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenġrenyeb unu, 'Ijo tal endi pailyqajqa tal.' Ariya ninġi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanġo tal bulqo."

¹⁴ Yesus a atra tal miligiq di sonaqa tamo ñam qandimnjro qaji ti tamo singa qandamnjro qaji ti nanġi aqa areq beqnaqba a na nanġi kalil boletnjroqnej.

¹⁵ Onaqa anġro du du atra tal miligiq di soqneb qaji nanġi Yesus aqa manwa di unsibqa tulan lelenjoqnsib minjoqneb, "O Devit aqa Niri, iga ni qa tulan areboleboleigeqnu." Onaqa dal anjam ġalie tamo nanġi ti atra tamo kokba ti nanġi anġro du du nanġo anjam di qusibqa Yesus qa ugeeb.

¹⁶ Osib Yesus minjeb, "Anġro du du nanġi lelenjoqnsib anjam mareqnum di ni queqnum e?" Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Od, e nanġo anjam queqnum. Ariya anjam bei nenġrenq di unu qaji di ninġi nami sisiyosai kiyo? Anjam aġiende, 'O Abu, anġro du du ti anġro mom ti nanġi ino ñam soqteqnum.' "

¹⁷ Yesus a nanġi degsi minjrsiq koboonaqa a tigelosiq Jerusalem uratosiq Betani qureq ġilej. Ġilsiq qoloonaq di ñeiej.

Yesus a qura minjej, "Ni olo bunu ġeitqasai"

¹⁸ Nebeonaqa Yesus a olo tigelosiqqa Jerusalem aiyuqnsiqqa gamq di a mamyej.

¹⁹ Mamyonaaqa ñam atsiqa qura banġa ti gam qalaq di tigelesonaq unsiqa aqa ġei unqajqa utruq ġilej. Ġilsiq unej qura ġei bei saiqoji. Banġa segi sonab unej. Unsiqa qura di minjej, "Ni olo bunu ġeitqasai." Degsi minjnaqa bati qujai deqa qura di utru ti kalil laosiq moiyej.

²⁰ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa kumbra di unsibqa tulan prugugetosib Yesus nenemyeb, "Qura di kiyersi urur laosiq moiqo?"

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. Ningi Qotei qa nungo areqalo singilatosib nungo areqalo aiyeltqasai di ningi dego qura minjibqa a laosim moiqa. Qura segi sai. Ningi mana kobaquja endi dego minjqab, ‘Ni tigelosim yuwalq aye.’ Minjibqa a nungo anjam di dauryosim tigelosim yuwalq aiqa.

²² Deqa ningi Qotei qa nungo areqalo singilatosib ingi bei qa pailyqab di ningi ingi di oqab.”

Juda nanji na Yesus nenemyeb, “Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

²³ Osiqa Yesus a olo atra tal miligiq gilsiq dia Qotei aqa anjam palontoqnej. Onaqa Israel nango gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na Yesus aqa areq bosib nenemyeb, “Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinqej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei ningi nenemngwai. Nenemngitqa ningi e merbibqa e yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy merngwai.

²⁵ Ningi na merbiy. Yai na Jon qarinqyonaq bosiq tamo ungasari nanji yansjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

Onaqa nanji Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinqej,’ degi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaca ningi Jon aqa anjam quetosai?’”

²⁶ Ariya iga minjqom, “Tamo bei na Jon qarinqej,” degi minjqom di dego keresai. Tamo ungasari nanji mareqnuh, ‘Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Deqa iga nanji ulainironum.”

²⁷ Nanji degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyo Jon qarinqej di iga galiesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ningi mernjwasai.”

Yesus a yawo anjam bei marej

²⁸ Osiqa Yesus a olo Juda gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji endegsi minjrej, “Ningi kiyersib are qalonub? Tamo bei aqa njiri aiyel soqneb. Bati bei a aqa njiri matu aqaq bosiq minje, ‘O ijo angro, ni gilsim ijo ingi wauq di wauame.’”

²⁹ Onaqa aqa njiri matu na minje, ‘Sai. E wauqa uratonum.’ Degsi aqa abu saidyosiq bunuqna areqalo bei osiqa gilsiq wauetej.

³⁰ Onaqa abu a aqa njiri yala aqaq bosiq minje, ‘O ijo angro, ni gilsim ijo ingi wauq di wauame.’ Onaqa aqa njiri yala na minje, ‘Od, Abu, e wauqai.’ Degsi aqa abu odyosiq ariya a wauosai. A lanja talq di soqnej.

³¹ Deqa ningi na merbiy. Angro yai na aqa abu aqa anjam dauryej?” Onaqa nanji na kamba Yesus minjeb, “Njiri matu a na aqa abu aqa anjam dauryej.”

Nanji degsib Yesus minjnabqa a na olo minjrej, “E bole merngwai. Takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanji na ningi bunjosib namoosib Qotei aqaq oqibqa a nangi elenosim nango Mandor Koba sosim nanji taqatnjrqas.

³² Di kiyaca? Jon yansjro qaji a nungoq bosiq Qotei aqa kumbra bole ningi osornonaqa ningi Jon aqa anjam quetosai. Ariya takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanji Jon aqa anjam geregere queteb. Quetonab ningi di unsibqa ariya ningi olo are bulyosai. Osib ningi Jon aqa anjam quetosai dego.”

Wain wau qa yawo anjam

³³ Yesus a Juda tamo kokba nan̄gi degsi minjrsiqa olo endegsi minjrej, “E nin̄gi yawo anjam bei mern̄git nin̄gi quiy. Tamo bei a tigelosiqa aqa wauq gilej. Gilsiq a wain sil yagelenosiqa jen̄ gosej. Qoso koboonaqa meniñ qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib paraparaiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nan̄go ban̄q di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej.

³⁴ Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kan̄gal tamo qudei nan̄gi qarinjrn̄naqa wau taqato tamo nan̄goq aisib minjreb, ‘Wau lan̄ja a na iga qarinjwo bonum. Deqa nin̄gi wain gei egibqa iga na osi gilqom.’

³⁵ Degsi minjrnabqa nan̄gi na nan̄gi ojelenosib bei qalougeteb. Bei qalnab moiyej. Bei meniñ na qalnab moiyej.

³⁶ Onaqa wau lan̄ja a di qusiqa olo aqa kan̄gal tamo gargekoba nan̄gi qarinjroqnej. Qarinjreqlaqa aiyeq nab nan̄gi dego ñumoqneb.

³⁷ “Onaqa wau lan̄ja a endegsi are qalej, ‘E ijo segi an̄go qujai qarinyit aiqas di nan̄gi a qalqasai. Nan̄gi aqa anjam quetqab.’ Degsi are qalsiqa aqa segi njri qarinyonaq aiyej.

³⁸ Aiyeqnaqa wau taqato tamo nan̄gi a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a b̄qo endi wau lan̄ja aqa segi njri. A na aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiotosimqa wau endi iga na oqom.’

³⁹ Degsib marsibqa wau lan̄ja aqa njri ojsib osi gilsib wau qalaq di qalnab moiyej.

⁴⁰ Deqa nin̄gi kiyersib are qalonub? Wau lan̄ja a bosimqa wau taqato tamo uge nan̄gi di kiyernjrqas? Nin̄gi na merbiy.”

⁴¹ Onaqa nan̄gi na minjeb, “Wau lan̄ja a bosimqa tamo uge nan̄gi di tulan̄ ugegeinjrsim padaltnjrougetqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nan̄go ban̄q di uratetnjrimqa nan̄gi na kamba wau taqatosib wain gei melioqnimqa koroiyoqnsib wau lan̄ja yoqnaqab.”

⁴² Nan̄gi degsib Yesus minjnabqa a na olo minjrej, “Qotei aqa anjam bei unu. Nin̄gi anjam di nami sisiyosai kiy o? Anjam agiende,

‘Tal gereiyo qaji tamo nan̄gi na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal sin̄gilatqajqa deqa tigeltej.

Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

“Tal ai di tulan̄ bolequja.”

⁴³ Deqa e nin̄gi endegsi mern̄gwai. Qotei a nan̄go Mandor Koba sosim nin̄gi taqatngwajqa uratosim nin̄gi taqal breingwas. Osim olo tamo un̄gasari qudei aqa kumbra bole dauryeqnub qaji nan̄gi elenosim nan̄go Mandor Koba sosim nan̄gi taqatnjrqas. Nan̄gi gei bole atobuleq nub deqa Qotei na nan̄gi taqatnjrqas.

⁴⁴ Tamo un̄gasari ululoñosib tal ai quraq aiqab qaji nan̄gi di tal ai dena nan̄go tanu gin̄gen̄yqas. Ariya tal ai di uloñosim tamo un̄gasari qudei nan̄goq aisim jejamu ti tanu ti torei paraparainjrqas.”

⁴⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Farisi nan̄gi ti yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nan̄go jejamuq di une qametnjrej.

⁴⁶ Nan̄gi degsib qalieosib deqa nan̄gi Yesus ojqa mareb. Ariya nan̄gi tamo un̄gasari nan̄gi ulainjrsib deqa Yesus ojqa urateb. Di kiyaqqa? Tamo un̄gasari kalil nan̄gi maroqneb, “Yesus a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

22

Yesus a maruro qa yawo anjam marej

1 Onaqa Yesus a olo Juda tamo kokba nanği yawo anjam bei endegsi minjrej,

2 “Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di mandor bei aqa njiri unja ban ojqa bationaqa maruro atej dego kere.

3 A maruro atsiqa aqa kanğal tamo qudei qarinjrnnaqa nanği gilsib tamo unğasari nami aqa maruro unqa minjrej qaji nanği metnjreb, ‘Ninği boiy.’ Onaqa nanği bqa asginjrej.

4 Asginjrnnaqa mandor a deqa qusiqa aqa kanğal tamo qudei olo qarinjrsiqa minjrej, ‘Ninği gilsib tamo unğasari e ijo maruro unqa minjrem qaji nanği olo endegsib minjriy, “Ninği quiy. Mandor a inği inği kalil gereyosiq atqo unu. Makau ti wagme namur bole bole ñumsiqa goiqo. Deqa ninği asgingaiq. Ninği bosib aqa maruro uniy.” O kanğal tamo, ninği gilsib nanği degsib minjriy.’

5 “Onaqa nanği gilsib tamo unğasari nanği di minjreb, ‘Ninği boiy.’ Minjrnabqa nanği kalil bqa asginjrej. Bei a ulanjosiqa aqa inği wauq gilej. Bei a ulanjosiqa aqa silali wauq gilej.

6 Qudei na kanğal tamo nanği di ojelenosib ugeugeinjrsib ñumnab moreñeb.

7 Onaqa mandor a deqa qusiqa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo nanği qarinjrnnaqa gilsib tamo nanği kanğal tamo ñumeb qaji nanği kamba ñumekriteb. Osib nango tal inği inği kalil qatrentonab yuekriteb.

8 “Onaqa mandor a olo aqa kanğal tamo qudei qarinjrsiqa minjrej, ‘Ijo anğro aqa unja ban ojqa bati kereqo deqa e na maruro atonum unu. Tamo unğasari e nami ijo maruro unqa minjrem qaji nanği bqa asginjrej. Nanği tamo unğasari bolesai deqa nanği ijo maruro unqa keresai.

9 Deqa ninği gilsib gamq di tamo unğasari lanja lanaj nanği turosib metnjrib ijo maruro unqa beb.’

10 Onaqa nanği gilsib gamq di tamo unğasari gargekoba bole ti uge ti nanği turosib metnjrnabqa nanği kalil maruro unqajqa bosib koroonaqqa tal tamo na maqej.

11 “Onaqa mandor a na tamo unğasari nanği di unjrqa marsiqa tal miligiq gilej. Gilsiq ñam atej di tamo bei a maruro qa gara wala jugosai di unsiqa minjej,

12 ‘O was, ni kiyaya maruro qa gara wala jugosai? Ni degsim maruro unqa baim.’ Degsi minjnaqa tamo di a na kamba olo anjam bei minjqa keresaiyonaqa lanja kiriesoqnej.

13 Onaqa mandor a na aqa kanğal tamo nanği minjrej, ‘Ninği na tamo di sinğa ti ban ti tontetosib oqeq waiyibqa sawa ambruq di soqnem. Sawa dia tamo nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanço jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.’”

14 Osiqa Yesus a olo marej, “Ninği quiy. Qotei a tamo tulanj gargekoba nanği metnjreqnu. Ariya a tamo quja segi giltnjreqnu.”

“Iga Sisar takis yqom e?”

15 Onaqa Farisi nanği gilsib nanği anjam kiye Yesus nenemyib a anjam grotim qusib a ojajqa deqa qairoqneb.

16 Qairosib anjam kereonaq nanço anğro qudei Herot aqa wau tamo qudei ti qarinjrnab Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam

bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo ungasari nanngi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjregnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanngi anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nanngi anjam bei minjrosaiieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanngi minjregnum.

17 Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

18 Onaqa Yesus a nanngo areqalo uge di poiyoanaqa minjrej, “Ninngi gisan tamo. Kiyaaqa ninngi e anjam bei grotitqa qusib e ojqajqa deqa gisanbeqnum?”

19 Ninngi menin silali bei osorbiy.” Degsi minjrnaqa nanngi menin silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej,

20 “Menin silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?”

21 Onaqa nanngi na minjeb, “Di Sisar aqa.” Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa inngi inngi a qa olo yiy. Qotei aqa inngi inngi a qa olo yiy.”

22 Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteb. Osib nanngi Yesus uratosib jaraiyeb.

Tamo moreño qaji nanngi olo subq na tigelqab

23 Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanngi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanngi mareqnum, “Tamo moreño qaji nanngi olo subq na tigelqasai.” Deqa nanngi bosib Yesus endegsib minjeb,

24 “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami endegsi marej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa ñauñ angoro saiqoji soqnimqa aqa was bei na olo unja qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angoro ñambabtetas.’ Moses a nami degsi marej.

25 Deqa ni que. Was 7 nanngi soqneb. Nanngo was matu a unja osiqa moiyej. A angoro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo unja qujai di ej.

26 Osiqa a dego moiyej. A angoro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo unja qobul di osiqa a dego moiyej. A angoro saiqoji. Was 7 kalil nanngi unja qujai di osib moreñeb. Nanngi angoro saiqoji.

27 Nanngi kalil moreñonabqa ariya bunuqna unja di a dego moiyej.

28 Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelobati tamo kalil nanngi subq na tigelabqa unja di a yai aqa ñauñ tintin sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanngi unja qujai di eb.”

29 Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu ninngi poingosai. Qotei aqa singila dego ninngi poingosai. Deqa ninngi anjam grotionub. Grotosib agi nenembonub.

30 Mondon tamo ungasari nanngi subq na tigelosibqa nanngi unjatqasai. Nanngi tamotqasai. Nanngi lan angoro bul lanja sqab.

31 “Ninngi quiy. Tamo nanngi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Qotei a nami babtosiq ninngi merngej. Di ninngi sisiyosai kiyo? Qotei a endegsi marej,

32 ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ Qotei a degsi marej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreño qaji nanngo Qotei sai. A tamo ñambale so qaji nanngo Qotei.”

33 Onaqa tamo ungasari kalil nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteb.

Dal anjam kiye a tulan bolequja?

34 Yesus a Sadyusi nanngi anjam degsi minjrnaqa nanngi na kamba olo anjam bei minjqaa keresaiinrej. Onaqa Farisi nanngi deqa qusib olo Yesus aqa areq beb.

35 Nanjo ambleq dena dal anjam qalie tamo bei a tigelosiqqa Yesus gisanjyosiq nenemyej,

36 “O Qalie Tamo, ni mare. Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil bunjnrejunu?”

37 Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalayiime. Qalaqalayiysim ino are miligi ti ino qunun ti ino areqalo ti kalil a yekritime.’

38 Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil bunjnrejunu.

39 Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanji degsim geregereinjroqni-me.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum.

40 Ni dal anjam aiyel di dauryqam di ni Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam ti kalil keretosim dauryqam.”

Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?

41 Onaqa Farisi nanji olo Yesus aqa areq di koroesonabqa a na nenemnjrej,

42 “Ningi Kristus qa kiyersib are qalonub? A yai aqa njiri?” Onaqa nanji na kamba minjeb, “Kristus a Devit aqa njiri.”

43 Onaqa Yesus na olo minjrej, “Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Qotei aqa Mondor na Devit aqa medabu sinjilatetonaqa a endegsi marej,

44 ‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, “Ni ijo banj woq endi awo.

Awesoqnmqa e ino jeu tamo kalil nanji elenjosiyo ino sorgomq di atitqa ni na nanji taqatnjroqnmqa.”’

45 Ningi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?”

46 Yesus a Farisi nanji anjam degsi minjrnaja tamo bei na kamba anjam bei minjqa keresai. Deqa tamo nanji olo bunuqna anjam bei Yesus nene-myqajqa ulaeb.

23

Juda tamo kokba nanji kumbra uge uge yoqneb

1 Onaqa Yesus na olo aqa anjro nanji ti tamo unjasari kalil nanji ti endegsi minjrej,

2 “Dal anjam qalie tamo nanji ti Farisi nanji ti Moses aqa nam osib dal anjam plaltoqnsib ningi merngeqneub.

3 Deqa anjam kalil nanji na merngeqneub qaji di ningi qusib dauryoqniyo. Ariya kumbra nanji yeqneub qaji di ningi dauryaib. Nanji anjam maroqnsib ariya nanji segi anjam di dauryosaieqneub.

4 Nanji gulbe kokba tamo unjasari nanji enjreqneub qoboiyoqnsib unub. Ariya nanji olo tamo unjasari nanjo gulbe di qoboiyetnjrosaeqneub.

5 Kumbra kalil nanji yeqneub qaji di tamo unjasari nanji unoqnsib nanjo nam soqtetnjrqajqa deqa yeqneub. Nanjo kumbra bei agiende. Nanji Qotei aqa dal anjam mutu qudei pepa kiñilalaq di nengrenyoqnsibqa lopo miligiq di jigelenoqnsib nanjo lanjaq di gara ñengi na qoseqneub. Osib nanjo gara jugo mutuq di gara burbur nengren ti wala bole bole tonteqneub.

6 Nanji goiyo kokbaq di, Qotei tal miligiq di sosibqa tamo nam ti nanjo awo jaramq di awoqajqa tulan areboleboleinjreqnu.

⁷ Nanġi koro sawaq di tamo unġasari nanġi na nanġo ñam soqtoqnsib ban ojetnjqajqa deqa areboleboleinjreqnu. Tamo unġasari nanġi na 'O Qalie Tamo Koba' degsib minjroqnqajqa deqa ti nanġi areboleboleinjreqnu.

⁸ "O ijo anġro, tamo qudei na ninġi 'O Qalie Tamo Koba' degsib mernġaib. Tamo qujai a segi nunġo Qalie Tamo. Ninġi kalil was.

⁹ Mandamq endi ninġi na tamo bei endegsib minjaib, 'O Abu.' Tamo qujai a segi nunġo Abu. Aġi a lanġ qureq di unu.

¹⁰ Tamo qudei na ninġi endegsib mernġaib, 'O Gate Koba.' Tamo qujai a segi nunġo Gate Koba. Aġi e Kristus.

¹¹ Nunġo ambleq di anġro bei a ñam ti sqqa marsimqqa a mati nunġo wau tamo soqnem. Osimqqa a ñam ti sqas.

¹² Tamo kalil nanġo segi ñam soqteqñub qaji nanġi Qotei na olo ñam aguq atetnjqas. Ariya tamo kalil nanġo segi ñam aguq ateqñub qaji nanġi Qotei na olo ñam soqtetnjqas."

Yesus a Juda tamo kokba nanġo kumbra uge qa marej

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, "O dal anġam qalie tamo ti Farisi ti, ninġi gisanġ tamo. Deqa ninġi tulañ padalougetqab. Ninġi anġam maro aiyelteqñub. Aġi tamo unġasari nanġi lanġ qureq oqwjajqa gam itqa mareqñabqa ninġi na olo gam getentetnjqreñub. Ninġi segi lanġ qureq oqwjajqa gam itqa keresai. Deqa tamo unġasari nanġi dego lanġ qureq oqwjajqa gam itqa yeqñab ninġi na gam getentetnjqreñub.

¹⁴ O dal anġam qalie tamo ti Farisi ti, ninġi gisanġ tamo. Deqa ninġi tulañ padalougetqab. Ninġi anġam maro aiyelteqñub. Aġi ninġi unġa qobul nanġi gisanġjroqnsibqa nanġo tal ti inġi inġi ti lanġa yainjqreñub. Osib tamo unġasari nanġi na ninġi nunġsib nunġo ñam soqtetnġwjajqa deqa pailyo olekokba yeqñub. Deqa mondoñ Qotei na tamo nanġi peginjrqqa batiamqqa a na ninġi awai tulañ uge eñgwas.

¹⁵ "O dal anġam qalie tamo ti Farisi ti, ninġi gisanġ tamo. Deqa ninġi tulañ padalougetqab. Ninġi anġam maro aiyelteqñub. Aġi ninġi na tamo qujai segi ninġi daurnġgwa maroqnsib sinġa na kiyo qobuñ na kiyo sawa sawa kalil keretoqnsib laqñub. Ariya tamo qujai di a ninġi daurnġgwas di a na ninġi bunġosim tamo tulañ ugedamu sqas. Deqa a ninġi qa namoosim terei ñamyuwoq aiqas.

¹⁶ "Ninġi tamo ñam qandimo bul unub. Deqa ninġi tamo nanġi gam osornjqqa keresai. Aġi ninġi mareqñub, 'Tamo bei a anġam sinġilatqa osimqqa atra tal aqa ñam na sinġilatqas di aqa anġam sinġilaqasai. Deqa a na anġam di uratqas di kere. Ariya a gol atra tal miligiq di unu qaji aqa ñam na anġam sinġilatqas di aqa anġam bole sinġilaqas. Deqa a anġam di urataiq.' Ninġi degsib mareqñub.

¹⁷ Ninġi tamo ñam qandimo bul unub. Ninġi tulañ nanari. Ninġi na merbiy. Inġi kiye a Qotei aqa ñamgalaq di tulañ bole? Atra tal a tulañ bole kiyo atra tal aqa gol a tulañ bole kiyo? Od, atra tal a tulañ bole. Ariya gol atra tal miligiq di unu qaji a dego inġi bole.

¹⁸ Ninġi endegsib mareqñub, "Tamo bei a anġam sinġilatqa osimqqa atra bijal aqa ñam na sinġilatqas di aqa anġam sinġilaqasai. Deqa a na anġam di uratqas di kere. Ariya a atraiyo inġi inġi atra bijal gogeq di unub qaji nanġo ñam na anġam sinġilatqas di aqa anġam bole sinġilaqas. Deqa a anġam di urataiq.' Ninġi degsib mareqñub.

19 Ningi tamo nam qandimo bul unub. Ningi na merbiy. Ingi kiye a Qotei aqa namgalaq di tulan bole? Atra bijal a tulan bole kiyo atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji nanngi tulan bole kiyo? Od, atra bijal a tulan bole. Ariya atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji nanngi dego bole kalil.

20 Deqa ningi quiy. Tamo bei a atra bijal aqa nam na anjam singilatqas di a atra bijal ti ingi ingi kalil atra bijal gogeq di unub qaji nanngi ti nanngo nam na anjam singilatqas.

21 Tamo bei a atra tal aqa nam na anjam singilatqas di a atra tal ti Qotei agi atra tal miligiq di unu qaji a ti nanngo nam na anjam singilatqas.

22 Tamo bei a lan qure aqa nam na anjam singilatqas di a Qotei ti aqa awo jaram ti nanngo nam na dego anjam singilatqas.

23 “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnu. Agi ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnu. Ningi lei ti lombo ti saga ti oqnsib poto 10 yoqnsib oto qujai Qotei atraiyeqnu. Ariya ningi Qotei aqa dal anjam kokba dauryqajqa urateqnu. Agi ningi kumbra bole bole dauryqa asgingeqnu. Ningi tamo nanngi qa dulosaieqnu. Ningi Qotei qa nunngo areqalo singilatosaieqnu. Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnu. Deqa e ningi endegsi merngwai. Ningi are bulyosib dal anjam kokba dauryosib laqniy. Ningi dal anjam kiñilala dego dauryqa urataib.

24 Ningi tamo nam qandimo bul unub. Deqa ningi tamo nanngi gam osornjrqa keresai. Agi ningi qui uyqa oqnsib añiñig kiñala quiq di sonaqa unoqnsib taqal ateqnu. Ariya kamel a quiq di sonaqa ningi unosaieqnu. Qoji uyeqnu.

25 “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnu. Agi ningi ya gamban ti tabir ti qore segi yanseqnu. Ningi miligi yansosaieqnu. Dego kere ningi baban na tamo bole. Ariya nunngo are miligi bajin kumbra ti jeamu qa kumbra uge ti dena maqejunu.

26 O Farisi ningi tamo nam qandimo bul unub. Deqa ningi endegyiy. Ningi mati ya gamban ti tabir ti miligi yansiy. Yansib milalamqa qore dego milalqas.

27 “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnu. Agi ningi tamo moiyo qaji sub bul unub. Sub gogeq di wala boledamu. Nam qaq na liyeb. Ariya sub miligiq di tamo aqa qusa ti tanu ti dena maqejunu.

28 Ningi sub di bul. Deqa tamo ungasari nanngi na ningi nunngoqnsib mareqnu, ningi tamo bole. Ariya nunngo are miligi gisan kumbra ti dal anjam gotranjqajqa kumbra ti dena maqejunu.”

29 Osiqua Yesus a olo marej, “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteqnu. Bole, ningi Qotei aqa medabu o tamo nanngo sub gereiyosib tamo ungasari nami kumbra bole bole yoqneb qaji nanngo sub walateqnu.

30 Ariya ningi olo endegsib mareqnu, ‘Iga nami soqnem qamu iga gago moma nanngi ti beterosim Qotei aqa medabu o tamo nanngi numosai qamu.’ Di gisan koba. Ningi nunngo moma nanngi ti areqalo qujai.

31 Ningi mareqnu, ‘Gago moma.’ Nunngo anjam dena ningi segi qa ubtosib endegsib marobuleqnu, ‘Tamo nanngi na Qotei aqa medabu o tamo nanngi numoqneb qaji nanngo angro agi iga.’

³² Ningi degsib marobuleqñub. Deqa unğum. Nungo moma nanço kumbra uge di ningi na olo keretosib yoqñiy.

³³ Ningi amal uge bul. Deqa mondoñ Qotei a nunço une qa mernğsim ningi ñamyuwoq di breingwas. Yimqa ningi kiyersib olo bole sqab? Keresai.

³⁴ “Deqa ningi quiy. E na Qotei aqa medabu o tamo nançi ti Qotei aqa powo tamo nançi ti Qotei aqa dal anjam qalie tamo nançi ti qarinjroqñit nunçoq boqñqab. Boqñqab ningi na nançi qudei ñumoqñis moyotñjroqñqab. Osib nançi qudei ñamburbasq di gaintñjrqab. Osib nançi qudei ojelenosib nunço Qotei tal miligiq di kumbainjroqñqab. Osib nançi qudei teteinjribqa nançi jaraiyosib qure bei beiq giloqñqab.

³⁵ Ningi nançi degnjroqñibqa bati deqa Qotei a nunço moma nanço une kalil osim nunço jejamuq di atelenqas. Nunço moma nanço une agiende. Nançi na tamo unğasari kumbra bole bole yoqñeb qaji nançi ñumoqñeb. Nanço une di agi nançi nami yqajqa utru atsib Kein na Abel qalnaq moiyej. Dena bosib Bosib Berekia aqa ñiri Sekaraia atra bijal ti atra tal ti ambleq di qalnab moiyej. Une kalil di Qotei na osim nunço jejamuq di atelenqas.

³⁶ E bole mernğwai. Une kalil di aqa awai uge Qotei na osim tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nançi enjrqas.”

Yesus a Jerusalem nançi qa dulej

³⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “O Jerusalem qure, O Jerusalem qure, ni na Qotei aqa medabu o tamo nançi ñumoqñis moyotñjreqnum. Osim tamo unğasari Qotei na inoq qarinjreqnu qaji nançi meniñ na ñumeqnam moreñeqñub. Bati gargekoba e ino anğro nançi tuwe du du bul koroinjrqajqa yeqnam ningi saideqñub.

³⁸ Deqa ningi quiy. Qotei a nunço atra tal koba uratetñgimqa a lança sqas.

³⁹ Deqa e ningi endegsi mernğwai. Ningi olo e nubqasai. Degsim gilsim mondoñ e olo lanç qureq na boqñitqa ningi e nubsib marqab, “Tamo a bqo endi Tamo Koba aqa ñam na bqo. Deqa Qotei na a tulan geregereiyeqnu.”

24

Bunuqna jeu tamo nançi na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus a atra tal koba uratosiq gileqnaqa aqa anğro nançi na aqa areq bosib atra tal osoryeb.

² Osoryonab Yesus na minjrej, “E bole mernğwai. Atra tal ningi unonub endi bunuqna jeu tamo nançi na bosib tulan niñaqyosib aqa meniñ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniñ bei meniñ bei aqa quraq di sqasai. Meniñ kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Yesus na aqa anğro nançi degi minjrsiqa Oliv manaq oqsıq goge di awesonaqa aqa anğro nançi aqa areq bosib lumu nenemyeb, “Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nançi bosib atra tal endi niñaqyqab? Mandam endi kobaqa laqñimqa ni olo lanç qureq na boqñim kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi geregere ñam atoqñiy. Tamo qudei na ningi gisanço uge.

⁵ Bunuqna gisanç tamo gargekoba nançi ijo ñam na boqñsib tamo unğasari nançi endegsib minjroqñqab, ‘E Kristus.’ Degsib tamo unğasari tulan gargekoba nançi gisanjroqñqab.

⁶ Bunuqna sawa bei bei qaji nanği an na qotokobaoqnqab. Niği deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, 'Kumbra di brantqas.' Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.

⁷ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnqab. Mandor qudei nanği tigelqnsibqa mandor qudei nanği qoto itnjroqnqab. Sawa bei beiq di mimin kokba ti mam ti inği saio bati dego brantelenqas.

⁸ Kumbra kalil di unja angtotqa osiqa mati jaqatin kiñala eqnu dego kere.

⁹ "Bati deqa nanği na niği ojelenqnsib jaqatin ti gulbe ti engoqnqab. Osib niği qudei lunqsib moyotnjwab. Niği ijo ñam ejunub deqa sawa bei bei qaji nanği niği qa tulan ugeoqnsib jeutnjgoqnqab.

¹⁰ Bati deqa tamo ungasari gargekoba e qa nanço areqalo singilato qaji nanği ijo ñam ulontosib segi segi jeu sqab. Sosibqa nanço segi was nanği ojelenqnsib tamo uge nanço banq di atoqnqab.

¹¹ Gisan tamo tulan gargekoba nanği boqnsib ijo segi tamo ungasari nanği endegsib minjroqnqab, 'E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib nanği gisanjroqnqab.

¹² Kumbra uge deqaji tulan kobaoqnimqa tamo gargekoba nanği qalaqalaiyo kumbra uratoqnqab.

¹³ Ariya niği ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na niği elenqas.

¹⁴ Ijo wau tamo nanği sawa sawa kalil keretoqnsibqa Qotei aqa anjam bole mare mare laqnqab. Amqa diño bati brantqas. Anjam bole di aqa damu agiende. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas."

Inği tulan ugedamu brantqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanği endegsi minjrej, "Diño batiamqa inği tulan ugedamu Qotei aqa medabu o tamo Daniel a nami deqa marej qaji di brantim niği unqab. Inği ugedamu di a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesqas." E Matyu. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqnuq qaji nanği geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole.

¹⁶ Osiqa Yesus na aqa angro nanği olo endegsi minjrej, "Niği inği ugedamu di unsibqa bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nanği jaraiyosib manaq oqoqujatebe.

¹⁷ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nanği jaraiqa oqnsib inği inği oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanği jaraiyoqujatebe.

¹⁸ Tamo ungasari wauq di unub qaji nanği jaraiqa oqnsib nanço gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanği tori dena jaraiyoqujatebe.

¹⁹ Bati deqa unja guman ti unja angro mom ti jaraiyo banqioqnsib gulbe koba oqab.

²⁰ Deqa niği endegsib pailyoqniy, 'Gulbe di awa bati qa brantaiq. Yori bati qa dego brantaiq.'

²¹ Niği degsib pailyoqniy. Di kiyaya? Bati deqa tamo ungasari nanği gulbe tulan kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaiqnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas.

²² Gulbe di aqa bati Qotei na truqtqas. A na truqtqasai di tamo ungasari kalil nanği padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltjrej qaji nanği padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqtqas.

23 “Bati deqa tamo qudei na mernḡwab, ‘Ninḡi uniy. Kristus bḡo agiende’ o ‘Kristus bḡo agide.’ Degsib mernḡgibqa ninḡi nanḡo anjam quetnḡraib.

24 Tamo qudei nanḡi bosib gisaḡosib marḡab, ‘E Kristus.’ Qudei marḡab, ‘E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Degsib maroqnsib marḡwa kokba babtoqnḡab. Nango marḡwa dena nanḡi na tamo unḡasari kalil areqalo niḡaqyetnḡroqnḡab. Osib Qotei aqa segi tamo unḡasari nami giltḡnḡrej qaji nanḡi dego areqalo niḡaqyetnḡrḡajqa wauoqnḡab.

25 “Ninḡi quiy. Kumbra kalil di brantosaisonaqa e namoqna mernḡgonum.

26 Deqa tamo qudei na ninḡi endegsib mernḡwab, ‘Ninḡi uniy. Kristus bḡo agi wadau sawaq di unu.’ Degsib mernḡgibqa ninḡi nanḡo anjam di dauryosib wadau sawaq gilaib. Tamo qudei na ninḡi mernḡwab, ‘Kristus bḡo agi talq di unu.’ Degsib mernḡgibqa ninḡi nanḡo anjam quetnḡraib.

27 Ninḡi qalie, kola minjaleqnaqa lanḡ kalil suwanḡqnu. Dego kere e Tamo Anḡro lanḡ qureq na boqnitqa tamo unḡasari kalil nanḡi e nubḡab.

28 “Tamo nanḡo jejamu qusaeqnu qaji sawa dia qal nanḡi koroḡab.”

Tamo Anḡro a sinḡila ti rian ti bḡas

29 Osiqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di nanḡo bati koboamqa senḡ ambruḡas. Bai dego suwanḡasai. Bongar nanḡi lanḡ goge na ululoḡosib mandamḡ aiyelenḡab. Lanḡ goge dia inḡi inḡi kalil renḡinḡyelenḡab.

30 Bati deqa e Tamo Anḡro bḡai. Ijo toḡor a lanḡ goge dia brantimḡa tamo unḡasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanḡi e qa akamuḡetḡab. E sinḡila ti rianḡ ti lanḡbiq na boqnit tamo unḡasari kalil nanḡi e nubḡab.

31 Yimḡa e sinḡila na gul anjamosiḡ ijo lanḡ anḡro nanḡi qarinḡritqa nanḡi sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo unḡasari nami giltḡnḡrej qaji nanḡi lanḡ utru utruq na koroinḡrḡab.”

Ninḡi qura qa yawo anjam dena poiḡgem

32 Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam ninḡi mernḡitqa dena poiḡwas. Qura banḡa qalsim olo ḡalguyoqnimḡa ninḡi unsib qalieḡab, ‘Senḡ aqa bati jojomḡo.’

33 Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernḡgonum qaji endi brantimḡa ninḡi unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Kristus bḡajqa bati jojomḡo. A siranḡmeḡ di tigeleḡunu.’

34 E bole mernḡwai. Tamo unḡasari bini bati endeqa unub qaji nanḡi kalil moreḡosaisoqḡnḡbqa kumbra kalil endi branteleḡas.

35 Lanḡ ti mandam ti koboḡab. Ariya ijo anjam koboḡa keresai.”

Yesus bḡajqa bati di tamo bei a qaliesai

36 Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bḡajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lanḡ anḡro nanḡi qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

37 Noa aqa bati qa tamo unḡasari nanḡi kumbra yoqneḡ dego kere e Tamo Anḡro bḡajqa bati qa tamo unḡasari nanḡi kumbra deḡyoqnḡab.

38 Aḡi Noa aqa bati qa mandam ya maḡosaisonaqa tamo unḡasari nanḡi inḡi ti ya ti uyoḡnsib unḡa banḡ oḡelḡoqnsib sonabḡa Noa a qobunḡ miligiḡ gileḡ.

39 Mandam ya maḡosim nanḡi padaltḡrḡas nanḡi deqa qaliesai. Nanḡi lanḡa nanari soqneḡ. Sonabḡa gulbe di nanḡoḡ di branteḡ. Dego kere e Tamo Anḡro bḡajqa bati qa tamo unḡasari nanḡi nanari degsib sqab.

40 Tamo aiyel wau qujaiḡ di inḡi yagoḡnḡbqa Qotei na bei lanḡ qureq osi oḡsimḡa bei uratimḡ sqas.

41 Unja aiyel tal qujaiq di saplan gereiyogqibqa Qotei na bei lan qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

42 Deqa ninji geregere nam atiy. E nungo Tamo Koba. E bati gembu bqai di ninji qaliesai.

43 Ninji are qaliy. Bati gembu bajin tamo a bosim tal paratqas di tal lanja a qalieqasai. A nami qalieosiq sonaq qamu bajin tamo bosiq tal paratqa yonaq unsiq wiyej qamu.

44 Dego kere e Tamo Angro bqajqa bati ninji qaliesai. E bosiy ninji pruatngaim deqa ninji geregere nam atoqnsib e qa tarinogqnsib soqniy.”

Tamo yai a kanjal tamo bole?

45 Osiqa Yesus a olo marej, “Kanjal tamo yai a areqalo bole ti sosisqa gaigai wau bole yeqnu? Kanjal tamo di tal lanja na endegsi minjqas, ‘Ni na ijo kanjal tamo kalil nanji geregere taqatnjroqnsimqa nanjo inji uyqajqa batioqnmqa inji anainjroqnsim soqne.’

46 Degsi minjsimqa sawa beiq gilsim di sqas. Olo puluosim wau kalil a na aqa kanjal tamo yej qaji di kalil keretosim soqnmqa a bosim unimqa kanjal tamo di a tulan areboleboleiyqas.

47 Deqa e bole merngwai. Kanjal tamo di a wau boledamu yej deqa tal lanja na aqa inji inji kalil osim aqa banq di atim a na taqatetoqngas.

48 Ariya kanjal tamo di a tamo uge sqas di a endegsi are qalqas, ‘Ijo tamo koba a urur bqasai.’

49 Degsi are qalsimqa a na kanjal tamo qudei a ombla wauo qaji nanji lanja kumbainjroqngas. Osim wain uyo tamo qudei nanji joqsim koba na inji ti wain ti uyoqnsib nanarioqngab.

50 Aqa tamo koba bqajqa bati a qaliesai deqa a kumbra degsim yoqnmqa aqa tamo koba brantogujatosim unimqa a tulan prugugetqas.

51 Deqa aqa tamo koba a na qalougetosim gisan tamo nanjo so sawaq waiyim aqas. Sawa dia tamo nanji tulan akamkobaoqnsib pailoqnsib nanjo jaqatin qa qalagei anjam atoqngas.”

25

Dunjenge 10 nanjo yawo anjam

1 Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di dunjenge 10 nanjo kumbra sigitejunu. E deqa ninji saingwai. Tamo bei a unja ban oje. A unja ban ojqa sawaq gilqa laqnaqa dunjenge 10 nanji a ombla gilqa marsib nanjo segi segi lam osib walwelosib aisib gamq di a qa tarinogqneb.

2 Dunjenge 5 nanji nanari. Dunjenge 5 nanji powo ti.

3 Dunjenge nanari nanjo lam miligiq di ya kiñala segi soqnej. Nanji lam ya bei o ti aiyosai.

4 Dunjenge powo ti nanji nanjo lam osibqa lam ya jalinjaq di qamsib o ti aiyeb.

5 Ariya tamo a unja ban ojqa sawaq urur gilosai. A sokobaiyej. Deqa dunjenge 10 nanji gamq di a qa tarinogqnsib sonabqa unjamjnraqa nereneb.

6 “Nerenesonabqa qolo jige tamo qudei nanji maosis mareb, ‘Tamo unja ban ojgo qaji agi gileqnu. Deqa ninji tigelosib walwelosib gamq di a turoiy.’

7 Onaqa dunjenge 10 nanji tigelosib nanjo lam gereiyeb.

8 Gereiyogqnsibqa dunjenge nanari nanji na dunjenge powo ti nanji minjreb, ‘Ninji lam ya kiñala egiy. Gago lam ya saiqo deqa mosoqa laqnu.’

⁹ Onaqa dungeŋge powo ti nanŋi na kamba minjreb, ‘Lam ya endi gago segi qa kere. Iga ninŋi qa ti keresai. Deqa ninŋi olo sumsib nunŋo segi lam ya awaiyyi.’

¹⁰ Onaqa dungeŋge nanari 5 nanŋi tigelosib lam ya awaiyqajqa sumeqnabqa tamo di a uŋa baŋ ojqa sawaq giloqnej. Gileqnaqa dungeŋge powo ti nanŋi nami nanŋo lam gereiyosib soqneb deqa nanŋi na tamo di dauryosib uŋa baŋ ojqa sawaq gileb. Gilsib tal miligiq gilekritisib siran kabuteb.

¹¹ “Sokiŋalayonaq dungeŋge nanari nanŋi tal meq di brantosib maosib tamo di minjeb, ‘O Tamo Koba, iga bonum. Ni na siranme waqtetgime.’

¹² Onaqa a na kamba minjrej, ‘E bole mernŋwai. E ninŋi qaliesai.’ ”

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Deŋo kere ninŋi geregere ŋam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Ijo bqajqa bati ninŋi qaliesai deqa.”

Silali taqatqajqa yawo anjam

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unŋasari nanŋi taqatnrsim nanŋo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a sawa isaq gilsiq di soqnej deŋo kere. A gilqa osiqa aqa kaŋgal tamo nanŋi koroinrsiqa nanŋi na aqa silali taqatqa minjrsiq nanŋo baŋq di uratetnrej.

¹⁵ A na aqa kaŋgal tamo nango segi segi siŋgila pegiyetnrsiqa nanŋi wau yqajqa kere deŋo silali pupoiyosiq enjrej. Bei 5,000 kina yej. Bei 2,000 kina yej. Bei 1,000 kina yej. Osiqa a sawa isaq gilsiq di soqnej.

¹⁶ Sonaqa kaŋgal tamo 5,000 kina ej qaji a silali dena wauosiqa olo 5,000 kina bei ej.

¹⁷ Kaŋgal tamo 2,000 kina ej qaji a deŋo silali dena wauosiqa olo 2,000 kina bei ej.

¹⁸ Ariya kaŋgal tamo 1,000 kina ej qaji a silali dena wauosai. A silali di osi gilsiq mandamq di sub bogsiq sub miligiq di ulitonaq soqnej.

¹⁹ “Bati olekoba yala koboonaqa tamo koba a olo puluosi bosiq aqa kaŋgal tamo nanŋi wauqa silali enjrej qaji di metnrej. Metnrnaqa nanŋi aqa areq bonabqa a na minjrej, ‘E nami silali engem qaji dena ninŋi waueb olo silali di osorbiy.’

²⁰ Onaqa kaŋgal tamo 5,000 kina ej qaji a na 5,000 kina bei osi bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 5,000 kina nami ebem qaji dena e wauonamqa olo 5,000 kina bei brantej agiende.’

²¹ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni kaŋgal tamo bolequja. Ni wau kiŋala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino baŋq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²² “Onaqa kaŋgal tamo 2,000 kina ej qaji a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 2,000 kina ebem qaji dena e wauonamqa olo 2,000 kina bei brantej agiende.’

²³ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni deŋo kaŋgal tamo bolequja. Ni wau kiŋala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino baŋq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²⁴ “Onaqa kaŋgal tamo 1,000 kina ej qaji a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni que. E nami qalieem, ni tamo ŋirin ani. Tamo qudei nanŋi iŋgi yageqnaq melieqnaq ni segi na otorosim uyeqnum. Tamo qudei nanŋi saga yago breiyeqnaq boleeqnaq ni segi na koroiyoqnsim uyeqnum.’

²⁵ Deqa e ni qa ulaosim ino 1,000 kina ebem qaji di osi gilsimqa mandamq di sub bogsim sub miligiq di ulitonam soqnej agiende.’

26 “Onaqa aqa tamo koba a na minjei, ‘Ni kanjal tamo uge. Ni lola ani. Ni nami qalieem, tamo qudei nanji ingi yageqnaq melieqnaqa e segi na otorosim uyeqnum. Tamo qudei nanji saga yago breieyqnaq boleeqnaq e segi na koroiyoqnsim uyeqnum. Ni nami e qa degsim qalieem.

27 Deqa ni kiyaaqa ijo silali di osi gilsim silali talq atosai? Ni di atem qamu e bosimqa silali talq dena ijo silali aqa oto kobaqo qamu turtosim onum qamu.’

28 Degsi minjsiqa aqa kanjal tamo qudei nanji minjrej, ‘Ninji 1,000 kina di yayosibqa kanjal tamo nami wauosiqa 10,000 kina ejunu qaji di olo yiy.

29 Ninji degyiy. Di kiyaaqa? Tamo a wau geregere taqatoqnqas di Qotei na olo wau yimqa a wau gargekoba taqatoqnqas. Ariya tamo a wau geregere taqatqasai di wau kiñala a na taqatejunu qaji di a olo bunu taqatqasai. Qotei na a kobotimqa a lanja sqas.

30 Deqa ninji na kanjal tamo uge di qalaq di waiyibqa sawa ambruc di soqnem. Sawa dia nanji akamkobaoqnsib pailoqnsib nanjo jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.’”

Mondonj Tamo Angro a bosim tamo ungasari kalil nanji peginjrqa

31 Osiqa Yesus a olo marej, “Mondonj e Tamo Angro ñam kobaquja oqai. Osiy lanj angro kalil nanji joqsiy mandamq aisii ijo segi awo jaram kobaq di awesqai.

32-33 Awesoqnit sawa bei bei qaji kalil nanji bosib ijo ulatamuq di koroabqa e na nanji peginjrqai. E na nanji qudei ijo banj woq di atelenosiy olo nanji qudei ijo banj qonanq di atelenqai. Wagne taqato tamo nanji na kaja ti meme ti nanji peginjreqnub dego kere.

34 Osiy tamo ungasari ijo banj woq di unub qaji nanji endegsi minjrqai, ‘Ijo Abu a ninji qa tulanj areboleboleiyeqnu. Nami a mandam atej bati deqa a nunjo Mandor Koba sosim ninji taqatngwajqa gam gereiyetngej. Deqa ninji ijoj babqa ijo Abu na ninji taqatngwas.

35 Di kiyaaqa? E mambonaqa ninji na e ingi anaibeb. E ya qarbonaqa ninji na e ya anaibeb. E yaun tamo sonamqa ninji na e osib nunjo talq di gereibeb.

36 E gara saiqoji sonamqa ninji na gara tigetbeb. E maibonaqa ninji na e taqatbeb. E tonto talq di sonamqa ninji na bosib e gereibeb.’

37 “E na tamo ungasari ijo banj woq di unub qaji nanji degsi minjritqa nanji e kamba nenembqab, ‘O Tamo Koba, bati gembu ni mammonaqa iga na ingi anaimem? Bati gembu ni ya qarmonaqa iga na ya anaimem?’

38 Bati gembu ni yaun tamo sonamqa iga ni osim gago talq di gereimem? Bati gembu ni gara saiqoji sonamqa iga na gara tigetmem?’

39 Bati gembu ni maimonaqa iga na taqatmem? Bati gembu ni tonto talq di sonamqa iga bosim ni gereimem?’

40 “Nanji e degsib nenembibqa e na kamba minjrqai, ‘E bole merngwai. Ninji na ijo was ñam saiqoji unub qaji nanji geregereinjroqneb di agi ninji e dego gereiboqneb.’

41 “Ariya e na tamo ungasari ijo banj qonanq di unub qaji nanji endegsi minjrqai, ‘Ninji tamo ungasari tulanj ugedamu. Deqa ninji jaraiyiy. Jaraiyosib aisib namyuwo gaigai yuejunu qaji dia soqniy. Satan aqa lanj angro nanji ti dia sqab. Qotei a nami namyuwo di nanji gereiyetnjrej.

42 Deqa ninji namyuwo deq aiyiy. Di kiyaaqa? E mambonaqa ninji na e ingi anaibosai. E ya qarbonaqa ninji na e ya anaibosai.

⁴³ E yaun tamo sonamqa ninḡi na e osib nunḡo talq di gereibosai. E gara saiqoḡi sonamqa ninḡi na gara tigetbosai. E maibonaqa ninḡi na e taqatbosai. E tonto talq di sonamqa ninḡi na bosib e gereibosai.'

⁴⁴ "E na tamo unḡasari iḡo baḡ qonanḡ di unub qaji nanḡi degsi minjritqa nanḡi e kamba nenembqab, 'O Tamo Koba, bati gembu ni mammej? Bati gembu ni ya qarmej? Bati gembu ni yaun tamo soqnem? Bati gembu ni gara saiqoḡi soqnem? Bati gembu ni maimej? Bati gembu ni tonto talq di soqnem? O Tamo Koba, bati gembu ni degsi sonamqa iḡa ni numsim gereimosai?"

⁴⁵ "Nanḡi e degsib nenembibqa e na kamba minjrḡai, 'E bole mernḡwai. Ninḡi na iḡo was ḡam saiqoḡi unub qaji nanḡi gereinjrosai oqneb di agi ninḡi e deḡo gereibosai oqneb.'

⁴⁶ E na nanḡi degsi minjrḡiyqa nanḡo awai uge enjrḡiy breinjrit ḡamyuwoḡ aiqab. Dia nanḡi bati gaigai jaqatin oqnsib sqab. Ariya tamo unḡasari kumbra bole yeḡnub qaji nanḡi ḡambile gaigai sqab."

26

Juda tamo kokba nanḡi Yesus qalib moiḡajqa gam ḡamoqneb

¹ Yesus a anjam kalil di marsiq koboonaqa a na aqa anḡro nanḡi endegsi minjrej,

² "Ninḡi qalie, yori bati koba jojomḡo. Bati aiyel unu. Yori bati di brantimqa Juda tamo kokba nanḡi na e Tamo Anḡro ojsib jeu tamo nanḡo baḡ di atqab. Atibqa nanḡi na e ḡamburbasq di lubib moiḡai." Yesus na aqa anḡro nanḡi degsi minjrej. Yori bati di Qotei a nami Israel nanḡi Isip sawaq di padalqa laqnaḡba aqaryainjrej deḡa olo are qalqajqa bati.

³ Yori bati di jojomej deḡa atra tamo kokba ti Israel nanḡo gate nanḡi ti gilsib atra tamo gate aqa ḡam Kaiafas aqa talq di koroeb.

⁴ Koroosib endegsib nenemoqneb, "Iḡa kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiḡotqom?"

⁵ Osib mareb, "Iḡa yori bati qa Yesus ojḡasai. Ojḡom di tamo unḡasari nanḡi iḡa nugsib ḡirinḡosib qoto tigelto uḡe."

Unḡa bei a gorenḡ quleḡ ti osiq Yesus aqa gateḡ di bilenteḡ

⁶ Onaqa Yesus a Betani qureḡ gilsiqḡa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeelenḡej qaji aqa ḡam Saimon aqa talq di soqnej.

⁷ Sosiḡa inḡi uyeḡnaqa unḡa bei a gorenḡ quleḡ ti tulanḡ boledamu silali kobaḡuja na awaiyeḡej qaji di jalinḡaq jigsiqḡa osi bosiqḡa Yesus aqa gateḡ di bilenteḡ.

⁸ Onaqa Yesus aqa anḡro nanḡi unḡa di aqa kumbra unsibqa ḡirinḡosib segi segi maroqneb, "Unḡa di a kiyaqḡa gorenḡ di lanḡa ḡanḡuiyḡoḡ?

⁹ A gorenḡ di osiq tamo qudei enjrḡo ḡamu silali kobaḡuja yonub ḡamu gilsiqḡa tamo inḡi inḡi saiqoḡi nanḡi jeisi enjrḡo ḡamu di kere."

¹⁰ Onaqa Yesus a nanḡo areḡalo di qalieosiqḡa minjrej, "Ninḡi kiyaqḡa unḡa di gulbe yeḡnub? A kumbra bole ebḡo.

¹¹ Tamo inḡi inḡi saiqoḡi nanḡi bati gaigai ninḡi ti sqab. Ariya e bati gaigai ninḡi ti sqasai.

¹² E moiḡai. Moiḡitḡa e subḡ atqab. Unḡa di a e qa are qalsiqḡa iḡo jejamuḡ di gorenḡ bilentosiqḡa dena iḡo jejamu subḡ atqajqa gereiyetḡo.

¹³ E bole mernḡwai. Bunuḡna iḡo wau tamo nanḡi sawa sawa kalilḡ di iḡo anjam bole mare mare laḡnsibqa unḡa endena kumbra ebḡo qaji deḡa are qaloḡnsib a qa saoḡnqab."

Judas a Yesus osim atra tamo kokba nanngo banq di atqas

14 Onaqa Judas Iskariot a tigelosiq a atra tamo kokba nanngoq gilej. Judas a Yesus aqa angro 12 nanngi deqaji bei.

15 A nanngoq gilsiq a minjrej, "Ningni na awai kiye ebibqa e Yesus osiy nunngo banq di atqai?" Onaqa nanngi na meniñ silali 30 yeb.

16 Yonab a gilsiq a Yesus osim nanngo banq di atqajqa gam nhamoqnej.

Yesus aqa angro nanngi ti yori bati aqa ingi uyeb

17 Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyoqajqa Bati brantonaqa Yesus aqa angro nanngi aqa areq bosib minjeb, "O Tamo Koba, ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa ingi ingi gereiyetmonamqa ni ingi uyqam?"

18 Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningni aisib qure ambleq di tamo bei itqab. Itosib minjiy, 'Qalie Tamo a marqo, 'Ijo bati jojomoqo. Deqa e ijo angro nanngi koba na ino talq di awoosim yori bati aqa ingi uyqom.' "

19 Onaqa Yesus aqa angro nanngi qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsib brantonab dauryosib ingi ingi kalil gereiyeleneb.

20-21 Onaqa bilaqtonaqa Yesus aqa angro 12 nanngi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus na nanngi endegsi minjrej, "E bole merngwai. Ningni ijo angro 12. Nunngo ambleq dena angro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanngo banq di atqas."

22 Degsi minjrnaq qusibqa are tulan gulbeinjrnaqa segi segi Yesus nene-myogneb, "O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?"

23 Onaqa minjrej, "Angro aqo ombla endego tabir qujaiq di bem quiq di tutteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanngo banq di atqas.

24 Ningni quiy. E Tamo Angro moiqai. Nami Qotei aqa anjam degsib e qa nenngenyeb. Deqa unqum. E anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanngo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nambabosai qamu di kere."

25 Onaqa Judas agi Yesus osim jeu tamo nanngo banq di atqas qaji a na Yesus nenemyej, "O Tamo Koba, ni e qa kiyo ubtosim maronum?" Onaqa Yesus na kamba minnej, "Od. Anjam agi ni na maronum."

Yesus na aqa angro nanngi bem ti wain ti anainjrej

26 Osiaq Yesus aqa angro nanngi koba na ingi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pail-yosiq a bem bei osiq gingenyosiq aqa angro nanngi enjrsiq a endegsi minjrej, "Endi ijo jejamu. Osib uyiy."

27 Osiaq wain osiaq gambanq di bilentosiq a Qotei pail-yosiq aqa angro nanngi enjrsiq a minjrej, "Ningni kalil wain endi uyiy.

28 Endi ijo len. Tamo ungasari gargekoba nanngo une kobotetnrqajqa deqa ijo len aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas.

29 E ningni merngwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonj diño batiamqa ijo Abu a nunngo Mandor Koba soqnimqa e ningni koba na awoosiy olo wain bunuj uyqai."

30 Yesus na aqa angro nanngi degsi minjrsiq a nanngi koba na louosib koboon-aqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nanngi minjrej, "Ningni kalil e uratbosib jaraiqab"

31 Yesus aqa angro nanngi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, "Qolo qujai endeqa ningni kalil ijo ñam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunngo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngenyeb, 'E na kaja

nanngo mandor qalitqa kaja nanngi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenngrenyeb.

³² Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ninngi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ninngi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.”

³³ Onaqa Pita na minnej, “Angro kalil nanngi ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamosaisoqnmqna ni gisanjoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

³⁵ Onaqa Pita a tulan saidosiq minnej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, unqum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa angro kalil nanngi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³⁶ Yesus aqa angro nanngi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa angro nanngi minjrej, “Ninngi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.”

³⁷ Degsi minjrjsiqa aqa angro qalub agi Sebedi aqa njiri aiyel nanngi Pita koba na joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiqqa pailyoqnsiqa a are tulan gulbekobaibej.

³⁸ Osiqa aqa angro qalub nanngi minjrej, “E are tulan gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ninngi e ombla endi sosimqa ñam atoqniy.”

³⁹ Degsi minjrjsiqa olo kiñala sasalosiq mandamq di ñam quosiqqa Qotei pailyosiq minnej, “O ijo Abu, gam bei soqnmqna ni na marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Unqum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

⁴⁰ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiqqa aqa angro nanngo areq aisiq ñam atej di nanngi are gulbe na njerenesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minnej, “Ninngi e ombla na ñam sokiñalayqa keresai e?”

⁴¹ Ninngi njerenjaib. Ninngi ñam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nunngoq bqas di gulbe dena ninngi uneq wainqwasai. Bole, nunngo are miligiq di ninngi e daurbqajqa are unu. Ariya ninngi segi gulbe di oqajqa singila saiqoji.”

⁴² Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq endegsi pailyej, “O ijo Abu, gam bei saiamqa, unqum, ni ino segi areqalo dauryosim marimqa e gulbe endi oqai.”

⁴³ Degsi pailyosiq bosiqqa aqa angro qalub nanngi urnjamnjrnaqa njerenesonab unjrej.

⁴⁴ Unjrjsiqa olo nanngi uratnjrsiq puluosi gilsiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyej.

⁴⁵ Osiqa a olo aqa angro nanngo areq aisiq minjrej, “Ninngi aqaratosib geregere njerenjunub e? Unqum. Bati koboqo. Ninngi uniy. E Tamo Angro osib unne tamo nanngo banq di atqajqa bati bqo.

⁴⁶ Ninngi tigelab gilqom. Tamo e osim nanngo banq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanngo banq di atej

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa angro 12 nanngi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanngi sebru ti torom ti elenonab joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Israel nanngo gate nanngi ti atra tamo kokba ti nanngi na nanngi qarinjrnab Yesus ojqa beb.

⁴⁸ Judas a nami nanngi ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E tamo kundoqyqai agide. A ojsib osib giliy.”

49 Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba, qolo bole.” Degsi minjsiq kundoqyej.

50 Kundoqyonaqa Yesus na minjej, “O was, ni kumbra kiye e ebqa bonum ni degye.” Degsi minjnaqa tamo nanji di brantosib ban waiyosib Yesus ojob.

51 Onaqa Yesus aqa angro bei na aqa sebru osiga atra tamo gate aqa kangal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiq dabkala segi gentetej.

52 Onaqa Yesus na aqa angro di minjej, “Ino sebru olo ate. Tamo kalil sebru na qotqab qaji nanji sebru na morenqab.

53 Ni que. E ijo Abu minjqai di a na lan angro 72,000 nanji qarinjrimqa bosib e aqaryabqab. Ni di qaliesai kiyo?

54 Ariya e ijo Abu degsi minjqasai. Minjqai di aqa anjam nenqrenq di unu qaji di aqa damu brantqasai. Agi nami endegsib nenqrenyeb, ‘Kristus a moiqas.’”

55 Osiga bati deqa Yesus na tamo nanji di minjrej, “E leñ ojo tamo unum deqa kiyo ninji sebru ti torom ti elejosib e ojqa bonub e? E bati gaigai atra tal miligiq di sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem. Bati deqa ninji yala ban waiyosib e ojosai.

56 Ninji kumbra degyeb deqa Qotei aqa medabu o tamo nango anjam nenqrenq di unu qaji di aqa damu agi brantej.” Yesus a nanji degsi minjrnaqa aqa angro kalil nanji a uratosib jaraiyeb.

Juda tamo kokba nanji Yesus aqa jejamuq di une qametqa marsib koroeb

57 Onaqa tamo Yesus ojob qaji nanji na a osib atra tamo gate aqa ñam Kaiafas aqa talq osi gileb. Dia Juda gate nanji ti dal anjam qalie tamo nanji ti kalil koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nanji na Yesus osi gilsib nango ulatamuq di tigeltelb.

58 Nanji Yesus osi gileq nabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqa nanji Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nango ambleq di awesoqnej.

59 Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti kalil koroesosibqa nanji gisan anjam na Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam ñamoqneb. Di kiyaqa? Anjam dena nanji Yesus qalib moiqajqa deqa.

60 Anjam ñamonab ñamonab ugeinjrej. Deqa nanji tamo gargekoba met-njreknab boqnsib gisan anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenqneb. Nango ambleq dena tamo aiyel tigelosib Yesus aqa jejamu lanja gisanjosib mareb,

61 “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E Qotei aqa atra tal koba endi konqrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’”

62 Onaqa atra tamo gate a nango anjam di qusiqa a tigelosiq Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “Tamo nanji endi une gargekoba ino jejamuq di qameqneb. Di ni kamba anjam bei marqasai e?”

63 Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa ñam na e ni nenemqai, ni Kristus e? Ni Qotei aqa Niri e? Ni e merbe.”

64 Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere. Ni que. E Tamo Anqro. Bunuqna e lan qureq oqsiy Qotei singila koba ti unu qaji aqa ban woq di awesosiy olo lanbiq na boqnit ninji e nubqab.”

65 Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulan minjin oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranjosiq marej, “Aqa une agi a segi

babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqo tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? Aqa misilin anjam ningi quonub.

⁶⁶ Deqa ningi kiyersib marqab?" Onaqa nanqi kalil mareb, "A bole une ti. Deqa qalib moiyeim."

⁶⁷⁻⁶⁸ Nanqi kalil degsib marnabqa nanqo ambleq dena tamo qudei nanqi tigelosib Yesus aqa ulatamuq di miselyoqnsib ban na qaloqneb. Osib aqa namdamu gara na qosetosib ula ponjoqnsib minjoqneb, "Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?"

Pita a gisañoqalubtosiq marej, "E Yesus qaliesai"

⁶⁹ Ariya Pita a tal meq di awesonaqa kanqal unja bei na aqa areq bosiqqa minnej, "Ni dego Yesus Galili qaji aqa angro bei. Ni nami a dauryosim laqnem."

⁷⁰ Onaqa Pita a tamo kalil nanqo namdamuq di tulan saidosiq unja di minnej, "Ni anjam merbonum di e qaliesai."

⁷¹ Degsi minjsiq tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. Sonaqa kanqal unja bei na Pita unsiqqa tamo nanqi Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanqi minjrej, "Tamo di a dego Yesus Nasaret qaji aqa angro bei. A nami Yesus dauryosiq laqnej."

⁷² Onaqa Pita a olo tulan saidosiq marej, "E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum."

⁷³ Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei jojom di tigelesoqneb qaji nanqi Pita aqa areq bosib minjeb, "Iga ino anjam maro na qalieonum, ni Galili qaji tamo. Dena iga poigwo, ni Yesus aqa angro bei."

⁷⁴ Onaqa Pita a olo tulan singila na saidosiq marej, "E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisañot Qotei na e lubem." A degsi marnaqa tuwe anjamej.

⁷⁵ Tuwe anjamonaqa Pita a qusiqqa anjam nami Yesus na minnej qaji, "Tuwe anjamosaisoqnimqqa ni gisañoqalubtosim marqam, 'E Yesus qaliesai,'" anjam deqa olo are qalsiqqa poiyonaqa oqedosiqqa tulan akamugetej.

27

Juda tamo kokba nanqi Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹⁻² Onaqa nobqolo malu gameqnaq atra tamo kokba ti Israel nanqo gate nanqi ti kalil koroesosibqqa Yesus qalib moiqajqqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanqi Yesus aqa banq tontetosib osi gilsib Rom nanqo gate Pailat aqa banq di ateb.

Judas na aqa segi jejamu qalsiq moiyej

³⁻⁴ Atra tamo kokba ti Juda gate nanqi ti Yesus qalib moiqajqqa anjam keretonabqqa Judas a qusiqqa olo areqalo bei osiqqa nanqo areq bosiq minjrej, "E une kobaquja yonum. Tamo e nunqo banq di atonum qaji a une saiqoqi. Ningi a lanja qalsib moiyoqtab. Deqa meniñ silali 30 ningi na ebeb qaji endi olo oiy." Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb, "Di gago gulbe sai. Di ino segi gulbe."

⁵ Onaqa Judas a silali di olo osi gilsiqqa atra tal meq di breiyosiqqa aisiqqa segi na aqa kakroq di sil waiyosiq gainosiq moiyej.

⁶ Onaqa atra tamo kokba nanqi mareb, "Silali endi tamo qalib moiqajqqa aqa awai. Deqa iga silali endi atra tal aqa silali ti turtqasai."

7 Nanġi degsib marsibqqa silali di olo osib web gereiyo qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyeb. Yaun tamo nanġi moreñoqñibqqa mandam mutu dia subq atelənqajqqa deqa awaiyeb.

8 Mandam mutu di “Leñ Aiyo Qaji Mandam” ñam degsib waiyeb. Ñam di bini mareqñub.

9-10 Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Israel nanġi Kristus aqa jejamu awaiyqqa marsib meniñ silali 30 atqab. Atsib silali di olo osib web gereiyo qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyqab. Tamo Koba a na anjam degsi merbqo.” Jeremaia a nami degsi marej.

Pailat na Yesus nenemyej, “Ni Juda nanġo Mandor Koba e?”

11 Onaqa Yesus a Pailat aqa ulatamuq di tigelonaqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nanġo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minnej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

12 Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanġi ti Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetñrnaqa Yesus gisanjoqñsib aqa jejamuq di une gargekoba qamelenjoqñeb. Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei kamba yala marosai.

13 Deqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Nanġi une gargekoba ino jejamuq di qameqñub. Di ni queqñum e?”

14 Onaqa Yesus a kamba anjam bei marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, “Niñgi Yesus a ñamburbasq di qamiy”

15 Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqñimqqa Juda tamo unġasari nanġi tamo qujai aqa ñam maroqñibqqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqñsim enjroqñqas.

16 Bati deqa tamo bei aqa ñam Barabas a tonto talq di soqnej. A leñ ojo tamo.

17 Deqa tamo unġasari kalil nanġi Pailat aqa areq di koroonaqqa a na nenemñrej, “E tamo yai tonto talq dena uratosiy enġwai? E Barabas uratosiy enġwai kiyo Yesus agi niñgi Kristus qa mareqñub qaji a uratosiy enġwai kiyo? Niñgi na merbiy.”

18 Pailat a nanġi degsi nenemñrej. Di kiyaqqa? A qalieej, atra tamo kokba nanġi Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb.

19 Bati di Pailat a une pegiyo qaji awo jaramq di awesonaqa aqa ñaun na anjam bei pepa mutu kiñalaq di nenġrenjoqñsiq Pailat aqaq qariniyej. A endegsi nenġrenjej, “Yesus aqa jejamuq di une saiqoqi. Deqa ni a kumbra uge bei yaim. Qolo e ñejobilqeiosim Yesus unonum. Deqa e are tulan gulbekobaibqo.”

20 Onaqa Juda gate nanġi ti atra tamo kokba ti nanġi na tamo unġasari nanġo areqalo tigeltetñreb. Tamo unġasari nanġi Pailat minjibqqa a na Barabas uratosim enjrsim olo Yesus qalim moiqaqqa deqa nanġo areqalo tigeltetñreb.

21 Onaqa Pailat na olo tamo unġasari nanġi nenemñrej, “E tamo yai uratosiy enġwai? Barabas kiyo Yesus kiyo? Niñgi na merbiy.” Onaqa nanġi na kamba minjeb, “Ni Barabas uratosim ege.”

22 Onaqa Pailat na olo minñrej, “E niñgi Barabas enġwajqqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi niñgi a qa mareqñub. ‘A Kristus.’” Onaqa nanġi kalil murqumyosib minjeb, “Ni Yesus osim ñamburbasq di qame.”

23 Onaqa minjrej, “Kiyaqa Yesus qalit moiqa? A une kiye yqo deqa a namburbasq di qamqai?” Degsi minjrnaqa nangi olo tulan murqumyoqnsib wainyoqnsib minjoqneb, “Ni a namburbasq di qame.”

24 Onaqa Pailat a nanjo anjam di qusiqa endegsi poiyej, “Tamo ungasari nangi ijo anjam quetbqasai. E nangi saidnjqrai di nangi njirinosis qoto tigeltqab.” Pailat a degsi poiyej deqa a tamo ungasari nanjo ulatamuq di ya bei tabirq di qamsiqa ya dena aqa ban yansosiqa minjrej, “Yesus a moiqa di nunjo une. Di ijo une sai.”

25 Onaqa tamo ungasari nangi na minjeb, “Di kere. Unqum. Yesus a moiqa di gago une. Di gago anqro nanjo une dego.”

26 Nanjo Pailat degsi minjnabqa a nanjo anjam di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nangi enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nanjo banq di atsiqa minjrej, “Ninji Yesus bu toqon na kumbainyiy.” Degsi minjrnaqa nangi na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Ninji Yesus namburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nangi Yesus misilinyoqneb

27 Pailat na qaja tamo nangi degsi minjrnaqa nangi Yesus osib Rom nanjo tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nangi metnjrnb bosib tal dia koroeb.

28 Koroosib Yesus aqa gara piqtetosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nangi gaigai jigeqnuv deqaji bei osib Yesus jigeteb.

29 Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanjo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Osib bu toqon kanenjo osib Yesus aqa ban woq di yonab a mandor koba bul ojsiq tigelesoqnej. Osib aqa areq di singa pulutosib a gisan na binjiyoqnsib minjoqneb, “O Juda nanjo Mandor Koba, kaiye.”

30 Degsi Yesus minjoqnsib a miselyoqnsib bu toqon esoqnej qaji di tatruiyosib dena aqa gateq di qaloqneb.

31 Nanjo degsi Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di namburbasq atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanjo Yesus osib namburbasq di qameb

32 Nanjo Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walweloq aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbasq yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa nam Saimon. A Sairini qure qaji.

33 Nanjo Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa nam Golgota di branteb. Nam di aqa damu, “Tamo gate tanu.”

34 Di brantosib qaja tamo nangi na wain ya ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej.

35 Onaqa qaja tamo nangi na Yesus osib namburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib gilteleneb. Osib meniñ silali alaneb. Tamo yai aqa meniñ na bunjqraqs di a na gara oqas. Degsi marsib meniñ silali alanosib gara eleneb.

36 Onaqa Yesus a namburbasq goge di gainesonaqa qaja tamo nangi namburbasq utruq di awoosib Yesus taqatesoqneb.

37 Osib namburbasq mutu gogeq di anjam endegsi nenqrenyeb, “Tamo endi Yesus. A Juda nanjo Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda nanjo Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di nenqrenyeb.

38 Bati deqa bajın tamo aiyel dego ɲamburbasq di gaintnırsib ɲımeb. Bei Yesus aqa baɲ woq di qameb. Bei Yesus aqa baɲ qonaɲq di qameb.

39 Yesus a ɲamburbas goge di sonaqa tamo ungasari naɲgi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilınyoqnsib gate gainyoqnsib minjoqneb,

40 “Ni nami marem, ‘E atra tal koba koɲgrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni degsi marem deqa ni ino segi jejamu aqaryaiye. Ni Qotei aqa ɲıriamqa ni ɲamburbas uratosim mandamq aiyे.”

41-42 Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo naɲgi ti Juda gate naɲgi ti dego Yesus degsib misilınyoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo ungasari gargekoba naɲgi aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. A Israel naɲgo Mandor Koba boleamqa a ɲamburbas uratosim mandamq aiyımqa iga unsim marqom, ‘Bole.’

43 A segi mareqnu, ‘E Qotei qa ijo areqalo singilatejunum. E segi Qotei aqa ɲıri.’ Aqa anjam di boleamqa Qotei na endego aqaryaiyem.”

44 Onaqa bajın tamo aiyel Yesus ombla gaintnıreb qaji naɲgi dego Yesus degsib misilın anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

45 Qanam jige seɲ bati 12 onaqa sawa kalil tulaɲ ambruosi sonaq gilsiq seɲ bati 3 onaq bilaqtej.

46 Onaqa Yesus a tulaɲ leleɲosıqa marej, “Eloi, Eloi, lema sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei, O ijo Qotei. Ni kiyaya e qoreibonum?”

47 Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji naɲgi aqa anjam di qusib mareb, “A Elaija meteqnu.”

48 Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ɲeɲgi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosıqa soruq di qosısiqa osi bosıqa Yesus anaiyqajqa soqtosıqa aqa medabuq di atej.

49 Onaqa tamo qudei naɲgi mareb, “Iga mati tariɲosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus ɲamburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?”

50 Onaqa Yesus a olo tulaɲ leleɲosıqa mondor titosıq aqa ɲambile uratosıq moiyej.

51 Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na braɲosıq aisıq poaiyelej. Onaqa mimiɲ kobaquja dego dosıq mandam reɲginyoɲaqa meniɲ kokba paraparaeleneb.

52-53 Bati deqa Qotei aqa segi tamo ungasari gargekoba nami moreɲeb qaji naɲgo sub waqelenonabqa naɲgi olo subq na tigeleb. Bunuqna Yesus a dego subq na tigelonaqa tamo ungasari naɲgi di Qotei aqa qure koba Jerusalem miligiq gileb. Gilnabqa tamo gargekoba naɲgi na unjreb.

54 Ariya qaja tamo naɲgi ɲamburbas utruq di Yesus taqatesoqneb qaji naɲgo gate ombla na mimiɲ dosıq mandam reɲginyoɲaqa meniɲ kokba paraparaelenonab unsıbqa naɲgi tulaɲ ulaugetosib mareb, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa ɲıri.”

55-56 Ungasari gargekoba naɲgi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems Josep wo nango ai. Ariya uɲa bei Sebedi aqa ɲıri aiyel nango ai. Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa ungasari naɲgi dena a dauryosib laqnsib kaɲgalyoqneb. Bati Yesus a Galili sawa uratosıqa a na naɲgi joqsıqa koba na Jerusalem beleneb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁵⁷⁻⁵⁸ Onaqa bilaqtonaqa ñoro tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A dego Yesus dauryoqnej qaji. Deqa a Pailat aqa talq gilsiqqa nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” Onaqa Pailat na odyosiqa aqa qaja tamo qudei nanqi minjrej, “Ninqi Yesus aqa jejamu osib Josep yiy.”

⁵⁹⁻⁶⁰ Onaqa Josep na Yesus aqa jejamu osi gilsiqqa gara qat omu na dalaosiq aqa segi sub bunuj nami meniñ miligiq di gereiyej qaji dia atej. Atsiqa meniñ kobaquja belbetsiqq dena sub me getentej. Osiqa olo aiyej.

⁶¹ Onaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo bosib sub areq di awoosib taqatesoqneb.

Qaja tamo nanqi sub me taqatesoqneb

⁶² Juda nanqo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa inqi inqi kalil gereiyosib atnab soqnej. Deqa atra tamo kokba ti Farisi nanqi ti Pailat aqa talq gilsib minjeb,

⁶³ “O Tamo Koba, Yesus a gisan tamo. Deqa a moiyoaisosiqa endegsi marnaq iga quem, ‘Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.’ A degsi marnaq iga quem.

⁶⁴ Deqa ni ino qaja tamo qudei qarinqnjrimqa nanqi gilsib sub me geregere getentosib taqatesoqnebq bati qalub koboqas. Ni degye. Ni degyqasai di Yesus aqa anqro nanqi gilsib aqa jejamu bajinqosib gisanqosib tamo unqasari nanqi minjrqab, ‘Yesus a subq na tigelqo.’ Yimqa nanqo gisanq anjam di tulan kobaosim Yesus aqa gisanq anjam nami marej qaji di tulan bunyqas.”

⁶⁵ Onaqa Pailat na minjrej, “Ninqi nunqo segi qaja tamo qudei joqsisb gilibqqa nanqi sub me geregere getentosib taqatesqab.”

⁶⁶ Pailat a nanqi degsi minjrnaqa nanqi na qaja tamo qudei nanqi joqsisb gilsib minjreb, “Ninqi na sub me geregere taqatesoqniy.” Degsisb minjrsib meniñ kobaquja nami sub me getentesoqnej qaji di olo geregere singilatosib sub meq di saga waiyeb. Nanqi degyeb. Di kiyaqqa? Yesus aqa anqro nanqi bunuqna bosib saga olo taqal atqab di tamo kalil nanqi poinjrqas, Yesus aqa anqro nanqi aqa jejamu bajinqonub.

28

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Yori bati kobonaqa nebeonaq nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo tigelosib Yesus aqa sub unqajqqa gileb.

² Nanqi gileqnaqqa Tamo Koba aqa lanq anqro bei a lanq goge na aisiqa meniñ kobaquja sub me getentesoqnej qaji di belbetsiqq qalaq di atsiqa meniñ quraq di awesoqnej. Awesonaqa mimiñ kobaquja dej.

³ Lanq anqro di aqa ulatamu kola bul tulan minjalej. Aqa gara lanqbi bul tulan qat.

⁴ Onaqa qaja tamo sub me taqatesoqneb qaji nanqi na lanq anqro di unsibqqa nanqi tulan ulaugetosib gindagindanosib mandamq di ululonqosib tamo moreñ bul tindanosqneb.

⁵ Onaqa lanq anqro na unqa aiyel di minjrej, “Ninqi ulaaib. E qalie, ninqi Yesus ñamburbasq di qameb qaji a qa ñameqneb. ⁶ A endi sosai. A subq na tigelqo. Agi a nami ninqi endegsi merñej, ‘E subq na tigelqai.’ Deqa ninqi aiyel bosib sub miligi uniy. A ñeioteb qaji lume agi unu.

⁷ Ninqi unsibqqa olo puluosib gurgur ti aisib Yesus aqa anqro nanqi endegsisb minjriy, ‘Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq ninqi qa namoosiq Galili sawaq

gilqo. Ningi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.' O unja aiyel, e ningi anjam di merngwa bonum."

⁸ Onaqa unja aiyel di nangi tulan ulaugeteb. Osib nangi olo arebolebolein-rej. Deqa nangi subq dena olo puluosib lan angro na anjam minjrej qaji di Yesus aqa angro nangi minjrqaqqa gurgur ti aiyeb.

⁹ Aiyeq nabqqa gamq di Yesus a segi nangi aiyel turosiqa minjrej, "Nobqolo bole." Degsi minjrnaqa nangi aiyel aqa areq bosibqqa aqa singa ojsib a binjyeb.

¹⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "Ningi ulaaib. Ningi aisib ijo was nangi endegsib minjriy, 'Ningi Galili sawaq giliy. Gilsib dia Yesus itqab.' "

Qaja tamo nanngo gisanj anjam

¹¹ Unja aiyel aiyeq nabqqa qaja tamo qudei sub taqatesoqneb qaji nangi tigelosib qure miligiq aiyeb. Aisib kumbra kalil subq di brantonaq uneb qaji di atra tamo kokba nangi sainjreb.

¹² Sainjrnab qusibqqa Juda gate kalil nangi metnjrnab bosib koroosib anjam qosisib qaja tamo nangi di silali kobaquja enjreb. Osib minjreb,

¹³ "Ningi na tamo ungasari nangi anjam endegsib minjroqniy, 'Iga sub taqatosim njerenesonamqa Yesus aqa angro nangi qolo bosib subq dena Yesus aqa jejamu bajinjosib jaraiyeb.'

¹⁴ Yimqa Pailat a nunngo anjam di qusim ningi qa njerinjamqa iga na aqa are olo latetosim anjam gereiyonamqa a ningi gulbe bei engwasai."

¹⁵ Onaqa qaja tamo nangi silali di osib atra tamo kokba nanngo anjam dauryosib Yesus aqa angro nangi na aqa jejamu subq dena bajinreb anjam di mare mare laqneb. Laq nab Juda tamo ungasari tulan gargekoba nangi anjam di quelenjosib nangi kamba saoqneb agi bini saqnsib unub.

Yesus na aqa angro nangi wau enjrej

¹⁶ Onaqa Yesus aqa angro 11 nangi Galili sawaq gilsib mana bei Yesus a nami nangi deq oqwaqqa minjrej qaji deq oqeb.

¹⁷ Oqsib dia Yesus itosib a binjyosib aqa ñam soqteb. Ariya nangi qudei areqalo aiyelteb.

¹⁸ Onaqa Yesus a nanngo areq gilsiqqa minjrej, "Ijo Abu na singila kalil ijo banq di atej deqa e mandam ti lan ti taqatejunum.

¹⁹ Deqa ningi walwelosib sawa sawa kalil keretoqnsibqqa tamo ungasari nangi ijo anjam minjre minjre laqniy. Yim nangi e daurbqajqa deqa. Ningi ijo Abu aqa ñam na ti e Qotei aqa Niri ijo segi ñam na ti Mondor Bole aqa ñam na ti nangi yansjroqniy.

²⁰ O ijo angro, anjam kalil e nami merngoqnem qaji di ningi walwelosib tamo ungasari nangi minjroqniy. Yim nangi anjam di dauryqajqa deqa. Ningi quiy. E bati gaigai ningi koba na wauoqnsiy sqai. Degsim soqnim soqnim dinjo bati brantqas."

MAK

Jon yansjro qaji a anjam palontoqnej

¹ Qotei aqa Njiri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai.

² Nami Qotei na aqa Njiri Yesus endegsi minjej, “Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.

³ A wadau sawaq di tulan lelenoqnsim tamo ungasari nanqi endegsi minjroqnaq, “Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiy. Aqa gam tingitetiy.” Qotei a nami aqa Njiri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam di nenjrenyonaq soqnej.

⁴⁻⁵ Bunuqna Jon yansjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Tamo ungasari Judia sawaq di soqneb qaji nanqi ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nanqi ti kalil Jon aqa areq gileqnaqqa a na nanqi endegsi minjroqnej, “Ningi are bulyibqa Qotei na nungo une kalil kobotetngwas. Amqa e na ningi yansngwai.” Degsi minjreqnaqa nanqi na nanjo une kalil babteqnaqqa Jordan yaq di yansjroqnej.

⁶ Jon a wadau sawaq di soqnej di a ingi ingi saiqoji. Deqa a gara jugo kamel aqa junqum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na singilatosiq laqnej. A ingi uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej.

⁷ A Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo ungasari nanqi endegsi minjroqnej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kangalyqajqa e tamo bolesai.

⁸ E ya na ningi yansngeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ningi yansngwas.” Jon na tamo ungasari nanqi anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹ Bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiqa Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej.

¹⁰ Yansonaqa a yaq na tigelosiqa tarosiq lan goge kogyonaqa lan waqej. Lan waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej.

¹¹ Awoonaqa lan goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakro quej. A endegsi minjnaq quej, “Ni ijo Angro qujai. E ni tulan qalaqalaimeqnum. E ni qa tulan arebolebolebeqnu.”

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹²⁻¹³ Onaqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaga bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiq Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej. Yesus a wagne juwan nanqi ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa lan angro nanqi bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaga Yesus a olo Galili sawaq aijej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontoqnej.

¹⁵ A endegsi maroqnej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqajqa bati jojomoq. Deqa ningi are bulyosib Qotei aqa anjam bole nungo areqaloq di singilatiy.”

Yesus na tamo qolqe nanngi metnjrnaq a dauryeb

¹⁶ Osiqa Yesus a Galili ya agu kobaquajaq gilej. Gilsiq alile dia walweloqn-siqa nam atej di Saimon aqa was Andru wo nanngi qe o qaji tamo soqneb deqa nanngi kakanj waieq nab unjrej.

¹⁷ Unjrsiqa minjrej, “Ninngi aiyel e daurbiy. Ninngi qe o qaji tamo unub deqa ninngi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ninngi olo tamo oqnqab.”

¹⁸ Yesus a nanngi degsi minjrnaqa nanngi nanngo kakanj uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹ Onaqa Yesus a olo walweloqni gilokiñalayosiq Sebedi aqa nri Jems aqa was Jon wo nanngi aiyel qobun miligiq di kakanj branjo qandimeq nabqa unjrsiqa metnjrej.

²⁰ Metnjrnaqa nanngo abu Sebedi wau tamo ti qobun miligiq di sonabqa nanngi uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

²¹ Onaqa Yesus aqa angro nanngi ti walweloqni gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib sonabqa Juda nanngo yori batiej. Deqa Yesus a Juda nanngo Qotei tal miligiq gilsiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

²² Aqa anjam palontej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanngo anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu. Aqa anjam dena dal anjam qalie tamo nanngo anjam tulan bunjoqnej. Deqa tamo ungasari nanngi Yesus aqa anjam di qusib tulanj prugeb.

²³ Bati di tamo bei mondor uge na oje qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a Yesus unsiqa tulanj leleñosiqa minnej,

²⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji.”

²⁵ Onaqa Yesus na mondor uge di nriñtosiq minnej, “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulanj.”

²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge dena tamo di kunjimyosiqa tulanj leleñosiqa a uratosiq ulanj.

²⁷ Onaqa tamo ungasari nanngi Yesus aqa manwa di unsibqa nanngi tulanj prugosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero? A anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi anjam di aqa abu. Agi a na mondor uge nanngi minjreñaqa nanngi aqa anjam dauryosib jaraiyeq nab.”

²⁸ Tamo ungasari nanngi degsib maroqneb. Osib nanngi walweloqni Galili sawa keretosib Yesus aqa manwa deqa saosib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanngi ti Qotei tal uratosib Saimon Andru wo nanngo tal gogeteb. Jems Jon wo nanngi koba na tal gogeteb.

³⁰ Tal gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq jejamu tulanj kanjanyonaqa ñeisonaq uneb. Deqa Yesus aqa angro nanngi na Yesus minjeb, “Ni na unja di boletqa kere e?” Onaqa minjrej, “Od, e na boletqa kere.”

³¹ Degsi minjrsiqa unja maiyej qaji aqa areq gilsiq ban ojsiqa tigeltej. Tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di koboonaqa a tigelosiqa nanngi injgi goiyet-njrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanngi boletnjroqnej

³² Serj aiyeqnaqa qure deqaji tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanği ti mondor uge uge na ojeleno qaji nanği ti nanęo was nanği na joqoqnsib Yesus aqa areq boqneb.

³³ Boqnsib Yesus soqnej qaji tal meq di korooqneb.

³⁴ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nanği boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nanği dego winjroqnej. Mondor uge nanği di Yesus qa qalieeb deqa nanği aqa nam ubtqa mareq nab a na nanği saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq di Qotei aqa anjam mare mare laqnej

³⁵ Onaqa nobqo ambro Yesus na tamo ungasari nanği alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiqqa dia Qotei pailyoqnej.

³⁶⁻³⁷ Pailyeqnaqa aqa anęro nanği Saimon koba na a qa namosib gilsib itosib minjeb, "Tamo ungasari kalil nanği ni qa nam eqnub."

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninęi tigelabqa iga qure qureq giloqn-simqa dia Qotei aqa anjam palontoqnsim tamo ungasari nanği minjroq nqom. E wau di yqajqa deqa mandamq aiyem."

³⁹ Degsi minjrsiqa walweloqnsiqa qure qure kalil Galili sawaq di brant-oqnsiqa juda nanęo Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge nanği winjreqnaqa nanği na tamo ungasari nanęoq dena jaraiyoqneb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰ Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiqqa aqa sięgaq di sięga pulutosiqa pailyosiq minnej, "O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe."

⁴¹ Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiqa a qa dulosiqa ban waiyosiq ojej. Ojsiqa minnej, "E ni boletmqqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme."

⁴² Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosiq aqa jejamu boleej.

⁴³ Onaqa Yesus a sięgila na minnej, "Ni tigelosim gile.

⁴⁴ Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanği minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa inęi inęi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo ungasari nanği ni numsiq marqab, 'Bole, ino jejamu boleqo.' "

⁴⁵ Onaqa a gilsiq ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na boletej deqa a anjam mare mare laqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği quekriteb. Deqa Yesus a segitosiqa gilsiq wadau sawaq di soqnej. Tamo ungasari nanği a jujunyaib deqa a qure beiq di brantosai oqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği qure qure kalilq dena tigelooqnsib aqa areq belenjoqneb.

2

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Bati bei Yesus a olo Kaperneam gilsiq di sonaqa qure deqaji nanği endegsib queb, "Yesus a gago qureq olo bqo. A talq di unu."

² Deqa tamo ungasari gargekoba nanği bosib siranmeq di jujunonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

³ Onaqa tamo qolqe nanği na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsibqa qoboiyosib Yesus aqa talq osi beb.

⁴ Osi bosib nam ateb di tamo ungasari gargekoba nanği siranme jujonab unjreb. Deqa nanği Yesus aqa areq gilqa keresaijnnaqa tal quraq oqsib

goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiyej.

⁵ Onaqa Yesus a nanjo areqalo unej di nanjo areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, “O ijo angro, ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁶ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nanji Yesus aqa anjam di qusibqa nanjo areqalo na mareb,

⁷ “Yesus a kiyaaqa anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nanjo une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.”

⁸ Nanji degsib are qaleqnaqba Yesus a nanjo areqalo di qalieosiqqa minjrej, “Ninji kiyaaqa areqalo di onub?”

⁹ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjitqa ninji qusib e qa poingwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim ino sapera osim walwel,’ anjam de kiyo?

¹⁰ Ariya e segi Tamo Angro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo nanjo une kobotetnrqa kere. Ninji degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a nanji degsi minjrsiqqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiqqa minjej,

¹¹ “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.”

¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiqqa aqa sapera osiqqa tamo ungasari kalil nanjo namdamuq di walwelosiq gilej. Onaqa tamo ungasari kalil nanji Yesus aqa manwa di unsibqa nanji tulan prugugetosib Qotei aqa nam soqtosib mareb, “Manwa iga endego unonum di kumbra tulan bei. Tamo bei na manwa deqaji bei yeqnaq iga nami unosaioqnem.”

Yesus na Livai minjej, “Ni e daurbe”

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari gargekoba nanji bosib aqa areq di koroonabqa a na Qotei aqa anjam palonteqnaq nanji quoqneb.

¹⁴ Dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa nam Livai a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa njiri. A itosiq minjej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus dauryej.

¹⁵ Onaqa bati bei Yesus aqa angro nanji ti Livai aqa talq gilsib awoosib inji uyoqneb. Nanji segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti gargekoba nanji dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa angro nanji ti inji uyoqneb.

¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanji bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nanji koba na inji uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa angro nanji minjreb, “Yesus a kiyaaqa une tamo ti takis o qaji tamo ti nanji koba na inji uyeqnaq?”

¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nanjo anjam di qusiqqa minjrej, “Tamo ma saiqoji nanji yu qangra tamo aqaq gilosaeqnaq. Tamo ma ti nanji segi yu qangra tamo aqaq gileqnaq. Tamo bei a marqas, ‘E tamo bole. E une saiqoji.’ E tamo deqaji nanji metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, ‘E une ti.’ E tamo deqaji nanji metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem.”

Yesus a qurien qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa angro nanji ti Farisi nanji ti inji uratoqnsib qurienqneb. Deqa nanji Yesus aqa areq bosib minjeb, “Jon aqa angro nanji inji uratoqnsib qurienqneb. Farisi nanjo angro nanji dego inji uratoqnsib qurienqneb. Ariya ino angro nanji kiyaaqa qurienqosaieqnaq?”

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo bei a unja ban ojqa bati qa aqa was nanji ti soqnaqba nanji qurienqab e? Sai.

²⁰ Bunuqna nanjo was a nanji uratnjrimqa bati deqa nanji qurienjoqnsib sqab.

²¹ “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim bran qelikobaqas.

²² Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanqrañosiq sinjilaej deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenjosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere.”

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

²³ Yori bati bei Yesus aqa angro nanji ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa angro nanji bem sum gei elenjoqnsib uye uye giloqneb.

²⁴ Nanji degsib gileqnaqqa Farisi qudeji nanji bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino angro nanji kiyayaqa kumbra degyeqneb? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanji minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nanji mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di ninji buk miligiq di sisiyosai kiyo?”

²⁶ Abiatar a atra tamo gate sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem uysiqqa aqa wau tamo nanji dego anainjrnaq uyeq. Bem di getento. Di atra tamo nanjo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji. Ninji anjam di sisiyosai kiyo?”

²⁷ Osiqa minjrej, “Qotei a yori bati qa are qalsiq tamo nanji atosai. A tamo nanji qa are qalsiq yori bati atej.

²⁸ E Tamo Angro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

3

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

¹ Olo yori bati bei Yesus a Juda nanjo Qotei tal miligiq gilsiqqa tamo bei ban qandamyey qaji a di sonaq unej.

² Onaqa Farisi nanji Yesus koqyoqneb. Nanji are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’ ” Deqa nanji Yesus koqyoqneb.

³ Onaqa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni tigelosim au.”

⁴ Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nanji nenemnjrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kiyo iga na uratonam a padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo? Ninji na merbiy.” Onaqa Farisi nanji kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nanji mequmesoqneb.

⁵ Nanjo are getenjnresoqnej deqa Yesus a nanji koqnjrej. Osiqa nanji qa minjin oqetonaqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej.

⁶ Onaqa Farisi nanji Qotei talq dena oqedosib Herot aqa wau tamo nanji ti koba na koroosib nanji kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneb.

Tamo ungasari gargekoba nanji Yesus dauryoqneb

7-8 Onaqa Yesus aqa angro nanqi ti tigelosib tamo ungasari kalil nanqi uratnjrsib alile aisib di soqneb. Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi endegsib queb, “Yesus a manjwa gargekoba yeleqenu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib alile aisib aqag di korooqneb. Galili sawa nanqi ti Judia sawa nanqi ti Jerusalem qure nanqi ti Idumia sawa nanqi ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nanqi ti Tair qure ti Saidon qure ti nanqi kalil belenjosib Yesus aqag di korooqneb.

9 Onaqa Yesus na aqa angro nanqi endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo ungasari nanqi bosib e jujunbaib deqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa angro nanqi qobun bei atnab soqnej. Nanqi degyeb. Di kiyaga?

10 Yesus a nami tamo ungasari gargekoba nanqi boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nanqi aqa areq boqnsibqa nanjo ban aqa jejamuq di atqa maroqnsib a jujunyoqneb.

11 Tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nanqi dego Yesus aqa areq boqneb. Boqnsibqa mondor uge nanqi na Yesus unoqnsib aqa singaq di singa pulutoqnsib lelenoqnsib minjoqneb, “Ni Qotei aqa Niri.”

12 Degsib minjeqnaqqa a nanqi singila na saidnjroqnsiq minjroqnej, “Ninji ijo nam ubtosib maraib.”

Yesus a tamo 12 nanqi giltnjrej

13 Onaqa Yesus a dena walwelosiqqa manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na tamo qudei giltnjritqa nanqi e koba na laqnsibqa ijo wau ojoqnaq.” A degsi are qalsiqqa manaq oqsic dia tamo qudei nanqi metnjrnaqa aqa areq beb.

14 Bonabqa a na tamo 12 nanqi giltnjrej. Nanqi a ombla sqajqa deqa ti a na nanqi qarinjrimqa nanqi aqa anjam mare mare laqajqa deqa ti nanqi giltnjrej.

15 Nanqi na mondor uge uge tamo ungasari nanjo jejamuq dena winjrqajqa deqa ti nanqi giltnjrej.

16 Tamo 12 giltnjrej qaji nanjo nam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa nam bei Pita waiwej.

17 Bei Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo. Nanjo nam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Nam di aqa damu, “Tamo kola bul.”

18 Ariya Andru Filip wo. Bei Bartolomyu Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa njiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nanqi winjrqajqa maroqnej qaji.

19 Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqqa jeu tamo nanjo banq di atej qaji.

Tamo qudei nanqi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

20 Onaqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanqi olo bosib korooqneb. Deqa aqa angro nanqi ti inji uyqa bati sainjrej.

21 Yesus aqa was nanqi aqa ai koba na degsib qusibqa Yesus oqajqa marsib qure deq gileb. Nanqi maroqneb, “Yesus a nanariqo kiyu?”

22 Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nanqi Yesus yomuiyoqnsib maroqneb, “Mondor uge nanjo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanqi winjreqnu.”

23 Onaqa Yesus a nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nanqi kiyersim winjrqas? Di keresai.

²⁴ Tamo nanġi ġure qujaiġ di unub ġaji nanġi segi poaiyelosib ġotġab di nanġi koba na ġereġere sġa ġeresai.

²⁵ Tamo nanġi tal qujaiġ di unub ġaji nanġi segi poaiyelosib ġotġab di nanġi deġo koba na ġereġere sġa ġeresai.

²⁶ Deġo ġere Satan na aġa segi mondor uġe nanġi jeutnjrsim winjrġas di aġa siġġila koboosim aġa wau uloġġas.

²⁷ “Tamo bei a tamo siġġila koba bei aġa tal goġetosim aġa iġġi iġġi kalil bajiġġa ġeresai. A mati tamo siġġila di sil na tontim soġnimġa di aġa iġġi iġġi kalil bajiġġas. Tontġasai di aġa iġġi iġġi bajiġġa ġeresai.

²⁸ “E bole merġġwai. Tamo uġġasari nanġo une kalil ġotei na kobotetnjrġas. Tamo uġġasari nanġi misiliġ anġam mareġnub une di deġo ġotei na kobotetnjrġas.

²⁹ Ariya tamo a Mondor Bole misiliġġas une di ġotei na kobotġasai. Une di tamo aġa jeġamuġ di ġaigai sġas.”

³⁰ Yesus na dal anġam ġalie tamo nanġi anġam deġsi minjrej. Di ġiyaġa? Nanġi maroġneb, “Yesus a mondor uġe ti.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nanġi tal ġabe?”

³¹ Onaġa Yesus aġa was nanġi aġa ai koba na bosib tal oġeġ di tiġeleb. Yesus a warum miligiġ di sonaġa nanġi oġeġ di tiġelosib tamo ġudei minjreb, “Iga Yesus ġa bonum. Deġa niġġi a minjib endeġ bem.”

³² Onaġa tamo uġġasari Yesus aġa areġ di awesoġneb ġaji nanġi na Yesus minjeb, “Ino was nanġi ino ai ombla na ni ġa bonub aġi oġeġ di tiġelejunub.”

³³ Onaġa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nanġi tal ġabe?”

³⁴ Deġsi minjrsiġa tamo uġġasari aġa areġ di awesoġneb ġaji nanġi koġnjrsiġa minjrej, “Niġġi segi ijo ai ijo was nanġi.

³⁵ Niġġi ġuiy. Tamo a ġotei aġa areġalo dauryoġġas di a ijo was bole. A ijo ġaja bole. A ijo ai bole.”

4

Yesus a saga yago ġa yawo anġam marej

¹⁻² Onaġa Yesus a olo alile ainaġa tamo uġġasari tulaġ ġargekoba nanġi bosib aġaġ di koroonaġa a sasaloġiġa ġobun bei goġetosiq di awoej. Awoosiġa tamo uġġasari kalil nanġi alile di sonaġa a na yawo anġam ġargekoba minjroġnej.

A na yawo anġam bei endegsi minjrej,

³ “Niġġi ġuiy. Tamo bei a ġilsiq aġa iġġi wauġ di saga yago breiyelenej.

⁴ Breiyonaġa ġaġwa na saga yago ġudei puyonaġa ġam ġalaġ aiyelenjeb. Ainabġa ġebari nanġi bosib uyekriteb.

⁵ Saga yago ġudei mandam lanġaġ di aiyelenjeb. Mandam di ġuma meniġ ti. ġoġeġ di mandam kiġala. Deġa saga yago aiyelenosib urur oġoġuġateb.

⁶ Nanġo ġirim tulaġ ġuma aiyosai deġa seġ oġsiġ kanġaġonaġa nanġi laosib morejeb.

⁷ Saga yago ġudei sil luwit ambleġ di aiyelenjeb. Dena oġeb ġaji sil luwit na deġo dauryosiġ oġsiġ kabutnjrnaġ ġeitosai.

⁸ Saga yago ġudei mol mandam boledamuġ di aiyeb. Di aisib oġboledamuyosib ġei tulaġ ġargekoba atelenjeb. ġudei 30. ġudei 60. ġudei 100.”

⁹ Yesus na tamo uġġasari nanġi yawo anġam deġsi minjrsiġ koboonaġa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sġas di a ijo anġam endi ġereġere ġuem.”

Yesus a kiyaqa tamo ungasari nanngi yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanngi uratnjrsiqa a kiñala qalaq gilsiq a segi sonaqa aqa angro 12 nanngi ti tamo qudei a dauryosib laqneb qaji nanngi ti aqa areq bosibqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb.

¹¹ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo angro ninngi segi utru qalieqab. Ariya tamo ungasari qala qalaq di unub qaji nanngi yawo anjam segi minjroqnaqai.

¹² Deqa nanngi nam atoqnaqab di ijo anjam aqa damu unsib poinjrqsai. Nanngi dab atoqnaqab di ijo anjam aqa utru quqwasai. Osib poinjrqsai dego. Deqa nanngi are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei a nanngo une kobotetnjrqasai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹³ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanngi endegsi minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru nanngi poinngosai e? Dego di ninngi kiyersib ijo yawo anjam kalil qa poinngwas?”

¹⁴ Tamo a saga yago breiyej di a Qotei aqa anjam breiyej.

¹⁵ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanngi bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya anjam di nanngo are miligiq di soqnmqa Satan a urur bosim anjam di olo yainjrqsai. Qotei na nanngo are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqsai.

¹⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanngo areq atqab.

¹⁷ Ariya anjam di nanngo are miligiq tulan guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanngi gulbe enjrsib ugeugeinjraqab. Yimqa nanngo areqalo Yesus qa singilateqnaqab qaji di nanngi olo ulontqab.

¹⁸⁻¹⁹ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuqna nanngi olo mandam qa ingi ingi qa are koba qaloqnsib ñoro koba oqnaqajqa are prugn-jroqnaqas. Yimqa kumbra dena nanngi gisanjrsim Qotei aqa anjam nanngo are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanngi gei bole atosaiqnaqab dego kere.

²⁰ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusib nanngo are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanngo are miligiq di saga bul tulan kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentosim pulonamqa guwe na kabutqasai

²¹ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Tamo bei a lam qatrentosim pulonamqa guwe na kabutqasai. Bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanjesqas.

²² Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atqas. Kumbra kalil kabuejunu qaji di dego Qotei na babtqas.

²³ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Anjam ninngi queqnaqab qaji di geregere quoniy. Ninngi geregere quonaqab kere dego Qotei a kamba powo engoqnaqas. Osim olo powo tulan koba engoqnaqas.

²⁵ Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayiim a lanja sqas.”

Saga yago nanği segi oqeleneqnub

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqnu dego kere.

²⁷ Tamo di a qolo ñeioqnsiqa nobqolo a olo tigelocnsiqa walweleqnu. A kumbra degyeqnaqa saga yago nanği segi kokitoqnsibqa oqeleneqnub. Saga yago nanği kiyersib oqeleneqnub di tamo a qaliesai.

²⁸ Mandam a segi wauqnaqa saga yago nanği kokitoqnsibqa banğateqnub. Dena sotoqnsibqa geitoqnsibqa melieqnub.

²⁹ Meli sau bqo deqa tamo di a bosim serie na giñgenjosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Kumbra di aqa utru ningi gegerere poingwajqa deqa yawo anjam bei endegsi mernğwai.

³¹⁻³² Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Sis yago nanği tulan kiñilala kas yago bul. Ingi ingi qudei nanğo yago kokba yala. Sis yago nanği tulan kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulan kobaqujaqas. Osim ñam qudei bunjrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanği bosib aqa waburq di awoelenqab.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³³ Yesus na tamo unğasari nanği yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. Nanği aqa yawo anjam quqwa kere deqa a degsi minjroqnej.

³⁴ A anjam bei minjrosaiqnej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiqa aqa segi anğro nanği yawo anjam aqa utru gegerere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

³⁵ Onaqa bilaqtonaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.”

³⁶ Degsi minjrsiqa nanği koba na tamo unğasari kalil nanği uratnjrsibqa qobun na gileqnaqqa tamo qudei nanği dego nanğo qobun osib Yesus dau-ryosib giloqneb.

³⁷ Yesus aqa anğro nanği ti qobun na gileqnaqqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkortosiqa qobun qaloqnsiqa morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej.

³⁸ Yesus a nami qobun bunuq di gate kulun atsiqa ñeisiq qambumtej. Deqa aqa anğro nanği tulan ulagetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kiyo?”

³⁹ Onaqa Yesus a tigelosiqa jagwa ti ya ti singila na minjrej, “Ningi laoiy.” Minjrnaqa jagwa laej. Ya dego maninej.

⁴⁰ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ningi kiyaca ulaosib e qa yala poingosai?”

⁴¹ Onaqa aqa anğro nanği olo tulan ulagetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrroqqa aqa anjam qusib laonub?”

5

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

¹ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi ti qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tiryeb.

² Tiryosib Yesus a qobun uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq Yesus aqa areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojleno qaji.

³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di njeioqnej. A tamo singila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na a tontqa keresai dego.

⁴ Bati gargekoba tamo qudei nanġi aqa sinġa ti ban ti sil kokba na tonteqn-abqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bole sai.

⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub ato sawaq di tulan lelenoqnsiqa aqa segi jejamu menin na pupoiyoqnej. A manaq di dego kumbra di yoqnej.

⁶⁻⁸ Deqa a isaq na nham atsiqa Yesus unsiqa urur ti aqa areq bosiqqa aqa sinġaq di sinġa pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minnej, "O mondor uge, ni tamo di uratosim ulan." Degsi minjnaqa mondor uge dena tulan lelenoqnsiqa singila na pailosiq Yesus minnej, "O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Niri, ni e kiyerbqajqa bonum? E Qotei aqa nham na ni mermqai, ni e jaqatin ebaim."

⁹ Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, "Ino nham yai?" Degsi nenemy-onaqa minnej, "Ijo nham Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulan gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum."

¹⁰ Osiqa sinġila na pailosiq Yesus minnej, "Ni iga sawaq beiq waigaim."

¹¹ Bati deqa bel tulan gargekoba nanġi mana goge dia suwaroqneb.

¹² Deqa mondor uge nanġi na Yesus minjeb, "Ni iga qarinqimqa iga bel nanġo jejamuq gilelenqom."

¹³ Mondor uge nanġi degsib Yesus minjnabqa a na nanġi odnjrnaqa tamo di uratosibqa bel nanġo jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanġi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb. Bel moreneb qaji nanġi sisiyeb 2,000.

¹⁴ Onaqa bel taqatoqneb qaji tamo nanġi kumbra di unisibqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo unġasari kalil nanġi sainjroqnsib laqneb. Gamq di dego sainjroqnsib laqneb. Onaqa tamo unġasari nanġi kumbra di unqajqa beb.

¹⁵ Bosib Yesus aqa areq di koroosib nham ateb di tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiqa gara tigsig awesonaq uneb. Unsib tulan ulaugateb. Di kiyaaqa? Mondor uge tulan gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneb deqa.

¹⁶ Onaqa tamo nanġo nhamdamu na Yesus a mondor uge di winjrnabq uneb qaji nanġi bel qa ti mondor uge qa ti tamo unġasari nanġi sainjrnab queb.

¹⁷ Qusibqa Yesus minjeb, "Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile."

¹⁸ Onaqa Yesus a qobun gogetosiq gilqa laqnaqa tamo aqaq na Yesus na mondor uge uge winjretej qaji a sinġila na pailosiq minnej, "E ni daurmqai."

¹⁹ Onaqa Yesus na saidyosiq minnej, "Ni olo ino segi qureq gile. Gilsim Tamo Koba a ni qa dulosiqa kumbra tulan boledamu emqo deqa ino was nanġi sainjre."

²⁰ Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulan boledamu yej deqa Dekapolis sawa (nham di aqa damu, Qure 10) dia tamo unġasari kalil nanġi sainjroqnsiq laqnej. Sainjreqlaqa nanġi aqa anjam quoqnsib tulan prugoqneb.

Unja bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo anġro moiyej qaji a tigeltej

21 Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiqa ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba bosib aqag di korooqneb.

22-23 Koroosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa ñam Jairus a wal-welosiq Yesus unsiqa aqa areq bosiq singa pulutosiq singila na pailyosiq minjej, "O Tamo Koba, ijo angro sebin a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino ban aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim ñambile sqas."

24 Onaqa Yesus na Jairus odyosiqa a dauryosiq gileqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi dego nanqi aiyel daurnjrsib jujunqosib giloqneb.

25 Gileqnaqba nanqo ambleq di unja bei ma ti soqnej qaji a nanqi daurnjrsiq giloqnej. Unja di a nami bai na unej leñ aiyognsiq degsi soqnej wausau 12 uratej.

26 Yu qanqra tamo gargekoba nanqi nami a boletqa yeqnab a jaqatinqobaiyoqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiq silali koba urateqnaqa nanqi aqa jejamu gereieyqnaqba a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaqnej.

27-28 Deqa a Yesus aqa ñam qusiqa are qalej, "E aqa gara mutu segi ban na ojitqa ijo ma koboqas." Degsi are qalsiq Yesus aqa qoreq na dadauryosiqa ban waiyosiq aqa gara mutu ojej.

29 Ojnaqa aqa leñ aiyognej qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu qalieosiqa marej, "Bole, ijo ma saiqo."

30 Onaqa Yesus a poiyej, "Singila qudei ijo jejamu uratosiq gilqo." Degsi poiyoonaqa bulosiq tamo ungasari tulan gargekoba soqneb qaji nanqi unjrsiq a nenemnjrej, "Yai na ijo gara ojpo?"

31 Degsi nenemnjrnaqa aqa angro nanqi na minjeb, "Ni kiyaaq degsi nenemonum? Ni une. Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi ni daurmosib jujunmejunub."

32 Onaqa Yesus a unja gara mutu ojej qaji di unqajqa ñam atoqnej.

33 Onaqa unja di a endegsi qalieej, "Ijo ma saiqo deqa Yesus a e nubqajqa ñam ateqnu." A degsi qalieosiqa tulan ulaugetosiq are tonqonyonaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq a segi qa ubtosiq minjej, "E na ino gara mutu ojonum."

34 Onaqa Yesus na minjej, "O unja, ni ino areqalo e qa singilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime."

35 Yesus a unja degsi minjeqnaqa tamo qudei nanqi Jairus aqa talq dena bosibqa gamq di Jairus Yesus wu turosib nanqi na Jairus minjeb, "Unqum. Ino angro a nami moiqo. Deqa ni na Qalie Tamo a lanja wau koba yaim. Uratim aiyem."

36 Onaqa Yesus a nanqo anjam di qusiqa Jairus minjej, "Ni ulaaim. Ni e qa ino areqalo singilatime."

37-39 Degsi minjsiq tamo ungasari kalil nanqi a dauryqa saidnjrsiq Jems aqa was Jon w Pita ombla nanqi segi joqsqa Jairus koba na gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a ñam atej di tamo ungasari gargekoba nanqi qatron koba yoqnsib akam murqumyeqnaq unjrej. Unjrsiq tal gogetosiqa minjrej, "Ninqi kiyaaq qatron koba yoqnsib akameqnu? Anqro di a moiyoasai. A lanja ñeisiq qambumtejunu."

40 Degsi minjrnaqa nanqi Yesus kikiyeb. Nanqi qalieeb, "Anqro a nami moyoboletqo." Degsiq qalieosib deqa Yesus kikiyeb. Onaqa Yesus a nanqi kalil minjrej, "Ninqi sasaloiy." Degsi minjrnaqa nanqi sasalonabqa Yesus a anqro moiyej qaji aqa ai abu osiq aqa segi anqro qalub nanqi dego joqsqa anqro aqa warum miligiq gilej.

⁴¹ Gilsiq angro aqa ban titosiq minjej, “Talita, kum.” Di Hibu anjam. Anjam di aqa damu, “O angro, ni tigel.”

⁴² Degsi minjnaqa angro di a olo nambile osiq urur tigelej. Tigelosiq walwelej. Angro aqa wausau 12. Onaqa nanqi kalil Yesus aqa manwa di unsibqa tulan prugeb.

⁴³ Onaqa Yesus a nanqi singila na endegsi minjrej, “Ningi ijo manwa endi unonub deqa tamo qudei minjraib.” Osiqa marej, “Ningi angro endi ingi anaiiyi.”

6

Yesus aqa qure utru nanqi aqa anjam quetosai

¹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiq aqa angro nanqi joqsqa aqa segi qure utruq gilej.

² Gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nanjo Qotei tal miligiq gilsiq tamo ungasari gargekoba sonabqa tigelosiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjretnaqa tamo ungasari nanqi aqa anjam qusibqa tulan prugugetosib maroqneb, “Yesus a powo qabe na osiq anjam singila endeqaji palontosiq mergeqnu? A kiyesiqa manwa endeqaji babtelejeqnu?”

³ Iga qalie, a lanja tal gereiyo qaji tamo. A Maria aqa niri. A Jems na Joses na Judas na Saimon na nanjo was. Aqa jaja kalil nanqi agi iga koba na endi unum.” Tamo ungasari nanqi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb.

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqngas di nanqi aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a nam saiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a nam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqngas di nanqi aqa anjam quetoqnsib aqa nam soqtoqngab.”

⁵ Yesus a nanqi degsi minjrsiq aqa segi qure utruq di manwa bei yqajqa keresaiyej. A tamo quja quja segi nanjo gateq di aqa ban atnaqa nanjo ma koboj.

⁶ Aqa segi qure utru nanqi a qa nanjo areqalo singilatosa deqa a are gulbeiyej.

Yesus na aqa angro 12 nanqi wau enjrej

Onaqa Yesus a walwelosiq qure bei beiq giloqnsiq Qotei aqa anjam palontoqnej.

⁷ Osiqa bati bei a na aqa angro 12 nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanqi tamo ungasari nanjo jejamuq na mondor uge uge winjroqngajqa deqa singila enjrej. Osiqa minjrej, “Ningi aye aiyel giloqnsibqa qure qureq di ijo anjam palontoqnsib laqniy.

⁸ Ningi ingi ingi osib gilaib. Ingi uyo bei aib. Nunjo qaquj aib. Silali osib gilaib. Toqon segi osib walweliy.

⁹ Singa tatal dego jigsib giliy. Gara jugo aye aiyel aib.”

¹⁰ Osiqa minjrej, “Ningi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniy.

¹¹ Tamo bei na ningi gereingwa uratimqa kiyo nunjo anjam quqwa asgiyimqa kiyo ningi qure di uratqa oqnsib nunjo singa tatal tumbum butuy-oqniy. Yimqa nanqi nunjo kumbra di unsib poinjrqas, ‘Bole, iga kumbra ugetonum.’”

12 Yesus na aqa anġro 12 nanġi degsi minjrsiq qarinjrnnaqa nanġi qure qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontoqnsib tamo unġasari nanġi endegsib minjroqneb, “Niġi are buliyi.”

13 Osib mondor uge uge nanġi winjroqnsibqa tamo unġasari nanġo gateq di goren bilenteqnabqa nanġo ma saioqnej.

Herot a are qalej, “Yesus a Jon yansnjro qaji”

14 Yesus aqa anġro nanġi aqa ñam mare mare laq nabqa Mandor Herot a quej. Tamo unġasari gargekoba nanġi dego qusib maroqneb, “Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa singila osiqa manwa endeqaji babteleneqnu.”

15 Onaqa tamo qudei nanġi maroqneb, “Tamo di a Elaija olo bqo.” Onaqa qudei nanġi maroqneb, “Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanġi nami soqneb deqaji bei.”

16 Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, “Tamo di a Jon e nami kakro getetem qaji. A moisiq olo subq na tigelqo.”

17-18 Herot a nami aqa was Filip aqa nawn Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa unja em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanġi qarinjrnnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb.

19 Bati deqa Herot aqa nawn a Jon qa tulan ħirinjugetej deqa a na Herot wainyosiq minjoqnej, “Ni na Jon qalim moiye.” Yeqnaqa Herot na saidy-oqnej.

20 Di kiyaaq? A Jon qa ulaoqnej deqa. Deqa a Jon geregere taqatoqnej. A endegsi qalieej, “Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di une bei saioqji. A Qotei aqa tamo tinjin.” Herot a degsi qalieosiq deqa a Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwjaja tulan arearetoqnej.

21 Ariya bati bei Herot aqa nawn a Jon qalim moiqajqa gam endegsi itej. Herot aqa nambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa tamo kokba ti aqa qaja tamo nanġo gate kokba ti Galili sawa taqato tamo nanġi ti metjnnaq bosib aqa talq di koroeb.

22 Koroosib inġi uyeq nabqa Herot aqa nawn aqa anġro sebin a warum miligiq bosiq nanġi lou tuetjnreqnaqa nanġi a unsibqa tulan areboleboleinjrej. Deqa Herot na anġro sebin di minnej, “Ni ijo inġi kiye oqajqa merbqam e ni emqai.”

23 Osiq aqa anjam di olo singilatosiqa minnej, “Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam emqai. E ijo anjam di uratqasai bole sai.”

24 Onaqa anġro sebin a gilsiq aqa ai nenemyej, “E inġi kiye qa Herot minjqai?” Onaqa minnej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate qa mare.”

25 Onaqa a olo uru ti warum miligiq gilsiq Herot minnej, “Ni Jon yansnjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.”

26 Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan gul-bekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nanġo ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiq anġro sebin di saidyqa uratej.

27-28 Osiq aqa qaja tamo bei qarinyosiq minnej, “Ni gilsim Jon aqa kakro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiq tonto talq di Jon aqa kakro gentosiq aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq anġro sebin di yej. Yonaqa a na osi gilsiq aqa ai yej.

29 Onaqa bunuqna Jon aqa angro nanqi deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Yesus a tamo 5,000 nanqi inji anainjrej

30 Bati bei Yesus aqa anjam maro tamo nanqi olo aqa areq di koroosib kumbra kalil nanqi yoqneb qaji deqa ti anjam kalil nanqi palontoqneb qaji deqa ti Yesus saiyuqneb.

31 Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi gile be eqnab Yesus aqa angro nanqi ti inji uyqa bati sainjrej. Deqa a na nanqi endegsi minjrej, “Ninji tigeliy. Iga tamo ungasari nanqi uratnjrsim segitosim wadau sawaq di kiñala aqaratqom.”

32 Degsi minjrsiqa aqa angro nanqi joqsiqa koba na qobun gogetosib wadau sawaq gileb.

33 Nanqi qobun na gileq nabqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa nango qure qureq na tigelosib sinqa na gurgurosib gilsib Yesus tiryqajqa sawaq di namoqna branteb.

34 Onaqa Yesus a qobun na gilsiq tiryosiqa nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanqi nami tiryqa sawaq di tarinesonab unjrej. Nanqi kaja bul mandor saiyoji. Deqa Yesus a nanqi qa dulosiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej.

35 Onaqa sen aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Sen aiqo. Qoloqas.

36 Deqa ni na tamo ungasari nanqi minjrimqa qure qureq gilsib dia inji uysib nerenqab.”

37 Onaqa Yesus na minjrej, “Ninji na inji anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanqi na kamba minjeb, “Iga kiyersim inji anainjrqom? Iga 200 kina qabe na osimqa inji awaiyosim nanqi anainjrqom?”

38 Onaqa Yesus na nenemnjrej, “Ninji inji gembub unu? Ninji gilsib uniy.” Onaqa nanqi gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

39 Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanqi minjrej, “Ninji qur segi segi yosibqa ninj di awoelenjoiy.”

40 Onaqa nanqi kalil dedegsib awoeb. Qudei nanqi qur segi segi 100 awoelenjeb. Qudei nanqi qur segi segi 50 awoelenjeb.

41 Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ginjenyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa minjrej, “Bem endi jeisib tamo ungasari nanqi anainjriy.” Osiqa qe aiyel dego ginjenyosiqa aqa angro nanqi enjrsiqa minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo ungasari nanqi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanqi bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo ungasari nanqi jeisib anainjreqnab uyoqneb.

42 Uynab kalil menetnjrej.

43 Onaqa inji oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa angro nanqi na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenjeb.

44 Tamo kalil bem ti qe ti uyeq qaji nanqi sisiyeb 5,000.

Yesus a ya banjaq na walwelej

45 Onaqa Yesus na aqa angro nanqi endegsi minjrej, “Ninji qobun gogetosib namoosib gilsib Betsaida qureq di tiryosib soqniy. E na tamo ungasari nanqi minjritqa nango qure qureq jaraiyoqniq b qbai.”

⁴⁶ Onaqa Yesus aqa angro nanği namoosib qobuñ na gileqñabqa Yesus na tamo unğasari nanği minjrnaq jaraiyeqñabqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej.

⁴⁷⁻⁵⁰ Oqsıq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej. Onaqa aqa angro nanği qobuñ na gileqñabqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosiqa ya korkorosiqa nanği pulutñrej. Nobqolo ambru Yesus a ya banğaq na walweloşiqa aqa angro nanği daurnjrısq gilej. Gilsiq nanği jojomnrısq buñjrıqa laqnaqa ñam ateb di Yesus a ya banğaq na walweloşiq nanğoq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulañ ulagetosib lelenkobaeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nuñgo are şingilatiy. Endi e beqnum. Ulaaib.”

⁵¹⁻⁵² Degsi minjrısq qobuñ gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa angro nanği tulañ prugugeteb. Di kiyacaq? Nanği Yesus aqa mañwa di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nanği inği anainjrej mañwa di dego aqa angro nanği unsib poinjrosai. Nanğo are geteññresoaqnej.

Yesus a Genesaret sawaq di ma tamo gargekoba nanği boletñjroqnej

⁵³ Ariya Yesus aqa angro nanği koba na qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb.

⁵⁴⁻⁵⁵ Tiryonabqa qure deqaji nanği na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa gurgur ti qure qureq giloqnsibqa Yesus tiryej qaji sawa di ubtosib tamo unğasari nanği minjroqneb. Minjreğñab quoqnsib nanğo ma tamo nanği sapersaq di ateleñoqnsib qoboıyoqnsib Yesus aqa areq osi beleñeqñab a na nanği boletñjroqnej.

⁵⁶ A qure kiñilala ti qure kokba ti ga gamq di dego branteqnaqa tamo unğasari nanği a unoqnsibqa tamo ma ti nanği joqoqnsib nanğo qure ambleq di atosınsib endegsib minjoqneb. “O Tamo Koba, nanği ino gara mutu segi ojibqa nanğo ma saioqñas.” Onaqa Yesus a nanği odñjreğnaqa ma tamo kalil nanği aqa gara mutu ojoqneb. Ojeqñab nanğo ma kalil kobooqnej.

7

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanğo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanği Jerusalem dena bosıbqa Yesus aqa areq di koroeb.

² Koroosib ñam ateb di Yesus aqa angro qudei nanği ban yansosaisosib laña inği uyeqñab unjreb.

³ Farisi nanğo kumbra agiende. Bati gaigai nanği inği uyqa oqnsib mati ban yanseqñub. Nanği ban yansqasai di nanği inği uyqasai. Juda kalil nanği kumbra degyeqñub. Di nanğo moma nanğo kumbra dauryeqñub.

⁴ Nanği inği qarınjo sawaq dena boqnsibqa inği uyqa oqnsib mati nanğo jejamu geregere yanseqñub. Nanği nanğo jejamu yansqasai di nanği inği uyqasai. Nanği kumbra deqaji gargekoba yeqñub. Nanğo ya gamban, ya nobu, web dego mati geregere yanselenoqnsib inği uyeqñub. Kumbra di nanğo moma nanğoq dena elenşosib dauryeqñub.

⁵ Deqa bati di Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus nenemyeb, “Ino angro nanği kiyacaq gago moma nanğo kumbra gotranıyeqñub? Agi nanği inği uyqa oqnsib mati ban yansosaisosib laña uyeqñub.”

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niñgi gisañ tamo. Niñgi anjam maro aiyelteqñub. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere niñgi qa anjam endegsi neñgreñeyej, “Tamo nanği di nanğo medabu na ijo ñam soqteqñub. Ariya nanğo are miligi e qa sosai. İsaq di unu.

7 Nangi lanja baban na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nango dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqnu, "Anjam endi Qotei aqa anjam."

8 Aisaia a anjam degsi nengrenyej. Aqa anjam di bole. Agi ningi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo mandam tamo nango dal anjam dauryqajqa tulanj singilaeqnu."

9 Yesus na Farisi nangi anjam degsi minjrsiqa olo minjrej, "Ningi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nango kumbra dauryeqnu."

10 Moses a marej, 'Ni ino ai abu nango sorgomq di geregere sosimqa nango anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai abu nangi misilinjrimqa a qalib moiye.' Moses a degsi marej.

11 Ariya ningi mareqnu, "Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo ingi qa truquamqa a na minjqas, 'Ijo ingi ingi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.'" "

12 A degsi minjqas di ningi marqab, 'A keretqo. A na aqa ai abu nangi aqaryainjrai.' Ningi degsib marqab.

13 Nunjo kumbra dena ningi Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunjo segi moma nango kumbra dauryeqnu. Ningi kumbra deqaji gargekoba yeqnu."

Ingi kiye na tamo a jiga yeqnu?

14 Yesus a Farisi nangi anjam degsi minjrsiqa olo tamo ungasari kalil nangi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Ningi kalil ijo anjam endi geregere qusib poinjem.

15 Tamo bei a ingi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu.

16 Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem."

17 Yesus na tamo ungasari nangi anjam degsi minjrsiq koboonaqa a nangi uratnjrsiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa aqa angro nangi na aqa yawo anjam di aqa utru qa nenemyeb.

18-19 Nenemyonabqa minjrej, "Ningi dego ijo yawo anjam di aqa utru poingosai e? Ningi quiy. Tamo nangi ingi uyeqnbqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqnu. Ingi di tamo aqa are miligiq aiyosai. Aqa bi aniq aiqo koboqo. Deqa ingi dena tamo jiga yqa keresai." Yesus aqa anjam dena a ingi uyo kalil jiga saiqoji qa marej.

20 Osiqa aqa angro nangi olo minjrej, "Ingi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu.

21 Di kiyaaq? Ingi uge uge di tamo aqa are miligiq na branteqnu. Ingi uge uge di agi ubtosiy mernjwai. Areqalo uge uge, unja qa laoqa, bajinoqa, tamo qaloqa,

22 was aqa njanj anjamyoqa, was aqa ñoro qa maulyoqa, kumbra uge uge yoqa, gisañoqa, lanja lanja laoqa, was qa ugeoqa, was yomuiyoqa, aqa segi ñam soqtoqa, nanari kumbra yoqa.

23 Kumbra uge uge deqaji tamo aqa are miligiq na brantoqnsiq dena tamo jiga yeqnu."

Fonisia qure qaji unja a Yesus qa aqa areqalo singilatej

24 Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure nango sawaq gilej. Tamo nangi a qa qalieaib deqa a uliosiq gilej. Gilsiq tal bei gogetosiq sosiq a uliesqa keresai. Tamo qudei nangi a unsib mareb, "Yesus a gago sawaq bqo. A talq di unu."

²⁵ Degsib marnabqa uña bei a qusiqa aqa anğro sebiñ a mondor uge ti soqnej deqa a Yesus aqa talq giloqujatosiqa aqa areq di singa pulutej.

²⁶ Uña di a Grik qaji. A Juda uña sai. A Siria sawaq di ñambabej. A Fonisia qure qaji. A Yesus aqa areq di singa pulutosiq a wainyoqnsiqa minjoqnej, “Ni na mondor uge di wiyimqa a ijo anğro uratosim ulanqas.”

²⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Iga anğro du du nanği mati ingi anainjrim uyib menetnjrqas di kumbra bole. Iga anğro du du nanğo ingi yainjrsim olo bauñ nanği anainjrqom di kumbra bolesai.”

²⁸ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Anğro du du nanği ingi uyeqñabqa ingi ñenği ululoñeqnaqa bauñ nanği dego uyeqñub.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O uña, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni gilime. Mondor uge a ino anğro uratosiq ulanqo.”

³⁰ Degsi minjnaqa a aqa talq gilsiqqa ñam atej di mondor uge a nami aqa anğro uratonaga a bijalq di ñeiesonaq unej.

Tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji di Yesus na boletej

³¹ Onaqa Yesus a Tair qure nanğo sawa uratosiqa Saidon qure ambleq na walwelosiqa Dekapolis sawaq gilsiqqa Galili ya aguq di brantej.

³² Di brantosiq sonaqa tamo qudei na tamo bei dabkala geteño meñ singilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ino ban aqa gateq di atimqa a boleqas.”

³³ Onaqa Yesus a tamo di osiqa tamo unğasari nanği uratnjrsiq a segi sosiqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsiqqa aqa segi maul osiqa tamo di aqa meñ tonjyetej.

³⁴ Osiaq lanj tarosiqa are tulanj gulbekobaiyonaqa jagwa titosiq marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.”

³⁵ A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa meñ dego bolelej. Boleonaqa a anjam bole maroqnej.

³⁶ Onaqa Yesus na tamo unğasari nanği endegsi minjrej, “Ninği kumbra unonub endi tamo qudei nanği ubtosib minjraib.” Degsi minjrnaqa nanği aqa anjam di quetosai. Nanği giloqnsibqa Yesus aqa manwa deqa mare mare laqneb.

³⁷ Mare mare laqñabqa tamo gargekoba nanği quoqnsib tulanj prugoqnsib maroqneb, “Manwa kalil Yesus a yeqnu qaji di a geregere yeqnu. Agi a na tamo dabkala geteñjro qaji nanği boletnjreqnaqa nanğo dabkala olo waqeqnaqa nanği anjam queqñub. Tamo meñ singilainjro qaji nanği dego gereñjreqnaqa nanği anjam bole mareqñub.”

8

Yesus a tamo 4,000 nanği ingi anainjrej

¹ Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo unğasari tulanj gargekoba nanği olo aqa areq di koroqñeb. Nanği ingi saiqoji. Deqa Yesus na aqa anğro nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej,

² “Tamo unğasari nanği bati qalub e koba na soqñeb nanği ingi saiqoji. Deqa e nanği qa are ugeibqo.

³ Nanği qudei isaq na beb. Deqa e nanği mam ti suweinjitqa gamq di nanği mam na lao uge.”

⁴ Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Sawa endi wadau. Deqa iga qabe na ingi osimqa tamo unğasari gargekoba endi anainjronam kereqas?”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninigi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu.”

⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanngi minjrej, “Ninigi kalil mandamq di awoelenoyi.” Degsi minjrnaqa nanngi kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 di osiqa Qotei pailyej. Pailiyosiqa bem ginjenyosiqa aqa angro nanngi enjreqnaqa nanngi na osi giloqnsibqa tamo ungasari nanngi anainjreqnab uyoqneb.

⁷ Qe kiñilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osiqa Qotei pailiyosiqa aqa angro nanngi minjrej, “Qe endi dego tamo ungasari nanngi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanngi na qe di osib tamo ungasari nanngi jeisib anainjreqnab uyoqneb.

⁸ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inngi oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa angro nanngi na koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenjeb.

⁹ Tamo kalil inngi uyeb qaji nanngi sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanngi suweinjrnaqa nanngo qure qureq giloqneb.

¹⁰ Nanngi gileqnaqqa Yesus na aqa angro nanngi olo joqsqa koba na qobun gogetosib Dalmanuta sawaq gileb.

Farisi nanngi Qotei aqa manwa bei unqajqa mareb

¹¹ Onaqa Farisi nanngi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa a ombla anjam na qoteb. Osib gisanjosib minjeb, “Ni Qotei aqa manwa bei babtini iga unqom.”

¹² Degsib Yesus minjnabqa a nanngi qa are tulan gulbeyonaqa jagwa titosiqa minjrej, “Ninigi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji kiyaga e Qotei aqa manwa bei lanja babbiti ninngi unqajqa metbeqneb? Ninngi quiy. E Qotei aqa manwa bei ninngi osorngwasai.”

¹³ Yesus a Farisi nanngi degsi minjrsiqa nanngi uratnjrsiqa olo qobun gogetsiqa ya agu taqal beiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

¹⁴ Bati deqa Yesus aqa angro nanngi bem oqajqa are walnjrej. Bem qujai bole qujai qobun miligiq di soqnej.

¹⁵ Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ninigi geregere nam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanngo bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulan kobaqujaqas.”

¹⁶ Onaqa Yesus aqa angro nanngi aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?”

¹⁷ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qalieosiqa nenemnjrej, “Ninngi kiyaga bem osai deqa mareqneb? Kiyaga ninngi e qa poingosai unu? Nunngo are getengejunu kiyo?”

¹⁸ Ninngi ijo singila unoqnsib unosabuleqneb. Ninngi ijo anjam quoqnsib quosabuleqneb.

¹⁹ E nami bem 5 ginjenyosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninngi inngi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenjeb?” Onaqa nanngi na Yesus minjeb, “Gumba 12.”

²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7 dego ginjenyosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ninngi inngi oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenjeb?” Onaqa minjeb, “Gumba 7.”

21 Onaqa minjrej, “Niŋgi kiyaq̄a e qa poiŋgosai unu?”

Yesus a tamo ŋam qandimyej qaji boletej

22 Yesus na aqa angro nanŋi degsi minjrsiqa koba na qobuŋ na gilsib Betsaida qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq̄ ainabq̄a tamo qudei na tamo bei ŋam qandimyej qaji a Yesus aqa areq̄ osi bosib minjeb, “Ni ino ban̄ aqa gateq̄ di atimq̄a a olo boleosis ŋam poiŋq̄as.”

23 Onaqa Yesus a tamo di aqa ban̄ ojsiqa qure polomq̄ osi gilsiq̄a aqa ŋamdamuq̄ di misel atetej. Osiqa aqa gateq̄ di aqa ban̄ atsiqa nenemyej, “Ni sawa unq̄a kere e?”

24 Onaqa a ŋam atsiqa marej, “E tamo nanŋi unjronum nanŋi ŋamtaŋ bul anŋileq̄nub.”

25 Onaqa Yesus a olo tamo di aqa ŋamdamuq̄ di aqa ban̄ atnaqa a ŋam atej ŋamdamu bole suwanej. A sawa kalil geregere unej.

26 Onaqa Yesus na minjej, “Ni ino talq̄ gilime. Ni qure miligiq̄ gilaim.”

Pita a Yesus qa poiŋonaqa aqa ŋam ubtej

27 Onaqa Yesus na aqa angro nanŋi olo joq̄siqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nanŋo sawaq̄ di brantosib gamq̄ di Yesus na aqa angro nanŋi endegsi nenemnjrej, “Tamo unŋasari nanŋi e qa kiyersib mareq̄nub?”

28 Onaqa nanŋi na minjeb, “Tamo qudei nanŋi mareq̄nub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanŋi mareq̄nub, ni Elaija. Qudei nanŋi mareq̄nub, ni Qotei aqa medabu o tamo nanŋi nami soq̄neb deq̄aji bei.”

29 Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Niŋgi segi e qa kiyersib mareq̄nub?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Kristus.”

30 Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa angro nanŋi siŋgila na getent-njrsiqa minjrej, “Niŋgi anjam di olo tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq̄ na tigelq̄ai”

31 Osiqa Yesus na aqa angro nanŋi endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Bunuq̄na e jaq̄atin̄ koba oq̄ai. Juda gate nanŋi ti atra tamo kokba ti dal anjam q̄alie tamo nanŋi ti e q̄oreibosib lubsib moiŋotbq̄ab. Bati q̄alub koboamq̄a e olo subq̄ na tigelq̄ai.”

32 Yesus a anjam degsi ubtosiq̄ marnaqa Pita na Yesus osiqa q̄alaq̄ gilsiq̄a ŋirin̄tej.

33 Onaqa Yesus a bulosiqa aqa angro nanŋi koq̄njrsiqa Pita ŋirin̄tosiq̄ minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo q̄oreq̄ gile. Ni Qotei aqa areq̄alo dauryosai. Ni mandam tamo nanŋo areq̄alo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

34 Osiqa Yesus na tamo unŋasari kalil nanŋi ti aqa segi angro nanŋi ti metnjrnaqa aqa areq̄ bonabq̄a minjrej, “Tamo bei na e daurbq̄a osimq̄a a aqa segi areq̄alo kalil uratekritisim aqa segi ŋamburbas q̄oboiyosim e daurbem.

35 Tamo bei na aqa segi ŋambile taq̄atq̄ajqa arearetq̄as di a padalq̄as. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are q̄alsimq̄a aqa segi ŋambile uratq̄as di a olo ŋambile bole oq̄as.

36 Tamo bei a mandam qa ŋoro kalil koroiyosim ariya mondoŋ aqa segi q̄unuj padalq̄as di ŋoro dena a kiyersim aq̄aryaiŋq̄as? Di keresai.

37 Aqa q̄unuj padalq̄as di a awai kiyē atsim dena aqa q̄unuj olo aq̄aryaiyosim a ŋambile sq̄as? Di keresai.

38 E Tamo Angro. Tamo unŋasari bini bati endeqa unub qaji nanŋi Qotei torei q̄oreiyosib une atoq̄nsib laq̄nub. Deqa bini bati endi tamo bei a e

qa ti ijo anjam qa ti jemaipyqas di mondon e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanjo rian na ti bosiyqa e kamba tamo deqa jemaibqas.”

9

1 Osiqa Yesus a olo aqa angro nanji endegsi minjrej, “E bole mernjwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanji morenosaisoqnibqa Qotei a singila ti bqas. Bosim nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba soqnim nanji unqab.”

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nanji unobeiteb

2 Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqa Pita na Jems na Jon na nanji segi qalub joqsiqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanji unobeiteb.

3 Aqa gara dego tulan pulonosiq qatekritej. Tamo bei na gara yansqas degsim qatqa keresai.

4-5 Onaqa Moses Elaija wo nanji brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareq nabqa Yesus aqa angro nanji na nanji aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanji bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.”

6 Yesus aqa angro nanji tulan ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiyonaqa anjam di lanja marej.

7 Onaqa lanbi aisiqa nanji kabutnjrnaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanji queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji. Ninji aqa anjam quetoqniy.”

8 Onaqa Yesus aqa angro nanji bulosib nam ateb di Yesus a segi nanji koba na sonab uneb. Nanji tamo bei unosai.

9 Onaqa nanji Yesus ombla manaq dena olo aiyooqnsibqa Yesus na minjrej, “Manwa ninji mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Angro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ninji na ubtosib minjroq nab.”

10 Onaqa nanji Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneb, “Yesus a kiyaaq subq na tigelqa marqo? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Degsib maroqnsib Yesus aqa anjam di nanjo areqaloq di atnab soqnej.

11 Osib nanji Yesus minjeb, “Dal anjam qalie tamo nanji mareq nub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaaq degsib mareq nub?”

12 Onaqa Yesus na minjrej, “Nanjo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo ungasari kalil nanjo areqalo gereiyetnjrsim soqnim bunuqna Kristus a bqas. Ariya anjam kiye nenjrenq di unu? Anjam agiende. Jeu tamo nanji na e Tamo Angro kumbra uge ebibqa e jaqatinj koba oqai.

13 E ninji olo mernjwai. Elaija agi bej. Bonaqa gulbe kalil nanji a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Anjam di nami a qa nenjrenyeb unu.”

Yesus a angro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

14 Onaqa Yesus na aqa angro qalub nanji di joqsiqa koba na aisib mana utruq di branteb. Brantosib nam ateb di Yesus aqa angro nanji nanji ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteq nab unjreb. Tamo ungasari gargekoba nanji dego Yesus aqa angro nanji kainjresonab unjreb.

15 Onaqa tamo ungasari kalil nanji Yesus unsibqa tulan prugugetosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, bilaq bole.”

16 Degsib minjnabqa Yesus na aqa anġro nanġi nenemnjrej, “Niġi nanġi ti anjam kiye na qoteqnu?”

17 Onaqa tamo unġasari nanġo ambleq dena tamo bei brantosiqqa Yesus minnej, “O Qalie Tamo, e ijo anġro mel osi bonum agiende. Ni na a boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenyejunu.

18 Mondor uge dena aqa jejamu ojoqnsiqqa mandamq waiyeqnaqa ara ġijiriqtoqnsiqqa tindaneqnu. Oqnsiqqa maul aiyeqnu. Deqa e na ino anġro nanġi minjronum, ‘Niġi mondor uge di wiyiy.’ Minjronumqa nanġi na wiyqa yonub keresaiinjro.”

19 Onaqa Yesus a anjam di qusiqqa marej, “Niġi tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nuġo areqalo e qa sinġilatosa boleari. Bati gembub e niġi koba na sosiyqa nuġo gulbe di qoboiyoqnaqi? Anġro mel di ijo areq osi boiy.”

20 Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsiqqa anġro di qunjimyon-aqa a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabuq na maul aiyoqnej.

21 Onaqa Yesus na anġro di aqa abu nenemyej, “Bati gembub a degeso-qnej?” Onaqa minnej, “A anġro kiñala qa degesoqnej agi bini unu.

22 Mondor uge na a qalsim moiyoqnaqa qnsiqqa bati gaigai a njamuwoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iqa aqaryaigwa kereamqa aqaryaige.”

23 Onaqa Yesus na minnej, “‘Kereamqa’ degsi merbaim. Tamo bei a e qa aqa areqalo sinġilatqas di a kumbra kalil yqa kere.”

24 Onaqa tamo dena lelenqosiqqa Yesus minnej, “E ni qa ijo areqalo sinġilatunum. Ariya ijo areqalo olo gulbeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e gegerere ijo areqalo ni qa sinġilatqai.”

25 Onaqa tamo unġasari gargekoba nanġi gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koroeqnaqqa Yesus a nanġi unjrsiqqa mondor uge di njirintosiq minnej, “Ni mondor uge. Ni na anġro di aqa dabkala getentunum. Ni aqa medabu dego getentunum. Deqa ni anġro di uratosim olo aqa jejamuq gilaim.”

26 Degsi minjnaqa mondor uge a lelenqobaosiqqa anġro di sinġila na qunjimyosiqqa a uratosiq ulanej. Ulanonaqa anġro di a moiyoqbulosiqqa njesonaqa tamo qudei nanġi unsib mareb, “A moiqo.”

27 Onaqa Yesus na anġro di aqa ban titonaqa a boleosiq tigelej.

28 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyayaq mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?”

29 Onaqa Yesus na minnej, “Niġi mondor uge deqaji winjra osibqa Qotei pailyoqniy. Dena qujai niġi na mondor uge winjrib jaraiqab. Gam bei na sai.”

Yesus a marej, “E moisy olo subq na tigelqai”

30 Onaqa Yesus na aqa anġro nanġi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo unġasari nanġi a qa qalieaib deqa nanġi uliosib giloqneb.

31 Giloqnsibqa gamq di Yesus na aqa anġro nanġi anjam endegsi minnej, “E Tamo Anġro. Jeu tamo nanġi na e ojsibqa tamo qudei nango banq di atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

32 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa anjam di gegerere poinjrosai. Deqa nanġi a olo nenemyaqajqa ulaeb.

Yesus aqa anġro yai a ñam ti sqas?

33 Onaqa Yesus aqa angro nanji ti gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei gogetosib di sosibqa Yesus na aqa angro nanji endegsi nenemnjrej, “Ninji gamq di anjam kiye na qotoqna?”

34 Onaqa nanji mequmosib soqneb. Di kiyaaqa? Nanji gamq di Yesus aqa angro yai a nanji kalil bujnrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb.

35 Onaqa Yesus a awoosiqqa aqa angro 12 nanji metnjrnaqa aqa areq bonabqqa minjrej, “Tamo bei a ñam ti sqa marsimqa a mati tamo kalil nanjo kanjal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.”

36 Yesus a nanji degsi minjrsiqqa angro kiñala bei osiqqa nanjo ambleq di tigeltosiqqa olo soqonyosiqqa nanji minjrej,

37 “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas. Tamo a e osim geregereibqas di a na e segi geregereibqasai. A na ijo Abu e qarinqej qaji di dego osim geregereiyqas.”

Tamo nanji iga jeutgosaieqnu di nanji iga koba na wau qujai

38 Onaqa Jon na Yesus minjrej, “O Qalie Tamo, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanji winjreqnaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaaqa? A iga koba na wauosaieqnu deqa.”

39 Onaqa Yesus na minjrej, “Ninji a saidyaib. A ijo ñam na manwa bei baltqas di a urur olo e misilinqba keresai.

40 Tamo nanji iga jeutgosaieqnu di nanji iga koba na wau qujai.

41 Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Kristus dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim ya tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yaiyqa keresai.”

Ninji une torei uratiy

42 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala bei e qa aqa areqalo singilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meninj kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aiqas di kere.

43-44 Ino ban na ni titmosim uneq waimqa laqnmqa ban di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ban gejo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqngas.

45-46 Ino sinja na ni titmosim uneq waimqa laqnmqa sinja di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni sinja gejo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni sinja aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas.

47 Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnmqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ñamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas.

48 Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqngas. Ñamyuwoq di tamo nanjo ambli bati gaigai sqab. Nanji morenqa keresai.”

49 Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo angro kalil nanji jaqatinj oqnsib sqab. Atraiyo injiq di bar atoqnsib ñamyuwo na koiteqnu dego kere.

50 “Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di inji kiye na olo qajararatqas? Di keresai. Dego kere ninji bar bul sosibqa nunjo was nanji koba na geregere lawo na laqniy.”

10

Yesus a uña uratqajqa anjam marej

1 Osiqa Yesus a sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanqi bosib aqaq di koroonaqqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

2 Onaqa Farisi nanqi olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanqi a ojqajqa deqa laña gisanjosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa uña uratqa kere e? Gago dal anjam degsi unu e?”

3 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Moses a dal anjam kiyersi marej?”

4 Onaqa nanqi na minjeb, “Moses a marej, ‘Tamo bei na aqa njaun uratqa osimqa pepa bei nengrenyosim yosim di a uratqas.’”

5 Onaqa Yesus na minjrej, “Nunqo are getengejunu deqa Moses a dal anjam degsi nengrenyosiq ningi engej.

6 Ariya ningi quiy. ‘Tulan nami Qotei a mandam ti inqi inqi kalil ti gereiyosiqa a tamo uña wo dego gereinjrej.

7-8 Deqa tamo bei na aqa ai abu nanqi uratnjrsimqa aqa njaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei aqa anjam di nengrenq di unu. Deqa tamo uña wo nanqi jejamu qujai sqab. Nanqi olo jejamu aiyel sqasai.

9 Qotei na nanqi aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjraiqa.”

10 Osiqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa aqa angro nanqi aqa areq bosib aqa anjam deqa nenemyeb.

11 Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa njaun uratosim olo uña bei oqas di a na aqa njaun kumbra ugeq waiyqo.

12 Uña a dego aqa gumbulun uratosimqa olo tamo bei oqas di a na aqa gumbulun kumbra ugeq waiyqo.”

Angro du du nanqi Yesus aqa areq beb

13 Onaqa tamo ungasari qudei nanqi nanqo angro du du joqsib Yesus na aqa ban nanqo gateq di atetnjrqqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqnaqqa Yesus aqa angro nanqi na saidnjrsib minjreb, “Nunqo angro du du nanqi joqsib endeq baib.”

14 Degsib saidnjrnabqa Yesus na aqa angro nanqi nirinjnrsiqa minjrej, “Angro du du nanqi uratnjrib ijo areq beb. Nanqi saidnjraib. Tamo ungasari nanqi angro du du deqaji bul sqab di Qotei a nanqo Mandor Koba sosim nanqi taqatnjrqas.

15 E bole mernqwai. Tamo nanqi angro du du bul sqasai di Qotei na nanqi osim taqatnjrqasai. Deqa a nanqo Mandor Koba sqasai dego.”

16 Osiqa Yesus na angro du du nanqi di soqonjrsiqa aqa ban nanqo gateq di atetnjrsiqa nanqi qa Qotei pailyej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

17 Osiqa Yesus a dena tigelosiqa gam dauryosiq gileqnaqa tamo bei urur ti aqa areq bosiqqa aqa sinqqa di sinqa pulutosiqa nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e nambile gaigai sqai?”

18 Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyaya e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole.

19 Ariya ni Qotei aqa dal anjam qalie. Anjam agiende. ‘Ni tamo bei qalsim moiyoatim. Ni tamo bei aqa uña jejamu ojetaim. Ni bajinaim. Ni tamo bei

aqa jejamu laña gisanÿaim. Ni was bei aqa inġi inġi laña gisan na yayiayim. Ni ino ai abu nanġo sorgomq di geregere sosimqa nanġo anjam dauryoqne.’ ”

²⁰ Onaqa tamo dena olo Yesus minġej, “O Qalie Tamo, e anġro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem aġi bini degsi unum.”

²¹ Onaqa Yesus a tamo di koqyosiqa qalaisyosiq minġej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino inġi inġi kalil qarinyosim silali osim tamo inġi inġi saiqoġi nanġi jeisim enġre. Degsim enġrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni lañ qureq di awai bole itqam.”

²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulañ gulbekobaiyej. A inġi inġi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulañej.

²³ Onaqa Yesus na aqa anġro nanġi koqnrjsiqa endegsi minġrej, “Tamo unġasari inġi inġi koba ti unub qaji nanġi Qotei na taqatnrjsim nanġo Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwjajqa banġi koba.”

²⁴ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa anjam di qusibqa tulañ prugeb. Onaqa Yesus na olo minġrej, “O ijo anġro, niñġi quiy. Tamo unġasari nanġi Qotei na taqatnrjsim nanġo Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwjajqa tulañ banġi koba.”

²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqa banġi koba. Dego kere tamo unġasari inġi inġi koba ti unub qaji nanġi Qotei na taqatnrjsim nanġo Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwjajqa tulañ banġi koba.”

²⁶ Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa anjam di qusibqa olo tulañ pruguges-tosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nanġi Qotei na elenamqa nanġi ñambile gaigai sqa kere?”

²⁷ Onaqa Yesus a nanġi koqnrjsiqa minġrej, “Tamo nanġi segi ñambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanġi elenqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸ Onaqa Pita na Yesus minġej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago inġi inġi kalil uratosim ni daurmegnum.”

²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minġrej, “E bole mernġwai. Tamo nanġi e qa ti ijo anjam bole qa ti are qaloqnsib nanġo segi tal, nanġo was nanġi, nanġo jaja nanġi, nanġo ai abu nanġi, nanġo anġro nanġi ti nanġo wau kalil dego uratnrjsib e daurbqab di Qotei na olo tal, was, jaja, ai, anġro, wau gargekoba nanġi enġrqas. Yimqa jeu tamo nanġi dego bosib nanġi gulbe enġroqñqab. Ariya mondoñ nanġi ñambile gaigai sqab.

³¹ Deqa niñġi quiy. Tamo gargekoba bini ñam koba ti unub qaji nanġi mondoñ ñam saiqoġi sqab. Ariya tamo gargekoba bini ñam saiqoġi unub qaji nanġi mondoñ ñam koba ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³² Osiqua Yesus na aqa anġro nanġi joqsiqa koba na gam dauryosib Jerusalem aiyooqneb. Aiyooqnsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa anġro nanġi bunuqna dauryoqnsibqa are tonġonġroqnej. Tamo unġasari qudei gam na dauryoqneb qaji nanġi dego ulaosib aiyooqneb. Onaqa Yesus na aqa anġro 12 nanġi segitnrjsiqa a une kiye turqas deqa nanġi sainġroqnej.

³³⁻³⁴ A na nanġi endegsi minġrej, “Niñġi quiy. E Tamo Anġro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo qudei na e ojsib dal anjam qalie tamo nanġi ti atra tamo kokba ti nanġo banq di e atqab. Yimqa nanġi na ijo jejamu laña gisanÿosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’ Nanġi e degsib gisanÿosib e olo ojsib tamo nanġi Qotei qaliesai qaji nanġo banq di e atqab. Yimqa

nanği na e misilin boqnsib miselboqnsib bu toqon na e kumbain boqnqab. Osib e namburbasq di lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nanği aiyel tamo kokba sqajqa mareb

³⁵ Onaqa Sebedi aqa nğiri aiyel Jems Jon wo nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dauryqa kere kiyoo?”

³⁶ Onaqa Yesus na nanği aiyel nenemnjrej, “E niği kiyernğwajqa deqa niği ijoq bonub?”

³⁷ Onaqa nanği aiyel na Yesus minjeb, “Mondoñ ni rian koba ti lan goge na bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino ban woq ino ban qonanq di awoqom.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam niği merbonub di aqa utru niği geregere poinğosai. E jaqatin koba oqai. Jaqatin di ya uge uyo bul. E gulbe koba dego oqai. Gulbe di tamo nanği ya tuqtjnro bul. Jaqatin ti gulbe ti e oqai di niği aiyel dego oqa kere e?”

³⁹ Onaqa nanği na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus na olo nanği aiyel minjrej, “Bole, jaqatin e oqai di niği dego oqab. Gulbe e oqai di niği dego oqab.

⁴⁰ Ariya tamo yai nanği ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanği Qotei na giltjnrej qaji nanği segi ijo ban woq ijo ban qonanq di awoqab.”

⁴¹ Yesus aqa angro 10 nanço nğamdamuq di Jems Jon wo nanği na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanği aiyel qa nğirineb.

⁴² Onaqa Yesus na aqa angro 10 nanği metjnraqa aqa areq bonabqa minjrej, “Niği qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqneb qaji nanği nango segi ñam soqtoqnsib tamo unğasari nanği nğirin na taqatjnreqnub.

⁴³ Ariya kumbra di nunçoq di saiç. Nunço ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nunço wau tamo soqnem. Osim a ñam ti sqas.

⁴⁴ Nunço ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nunço kanğal tamo soqnem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas.

⁴⁵ E Tamo Angro. Niği ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniy. Ijo kumbra agiende. E na tamo unğasari nanği wauetjnreqnum. E deqa bem. Tamo unğasari nanği e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi nambile uratosiy tamo unğasari garkekoba nanği elenqai.”

Yesus na tamo nğam qandimo boletej

⁴⁶ Osiaqa Yesus na aqa angro nanği joqsiaqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeq nabqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği Yesus dauryosib koba na aiyoqneb. Aiyeq nabqa tamo bei nğam qandimyej qaji aqa ñam Bartimeus a gam qalaq di awesosiaqa tamo unğasari nanği silali qa nğiljnroqnej. Bartimeus a Timeus aqa nğiri.

⁴⁷ A gam qalaq di awesosiaqa anjam endegsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beqnu.” A degsi quisiaqa tulan lelenosiq marej, “O Yesus, Devit aqa Nğiri, ni e qa dulame.”

⁴⁸ Onaqa tamo unğasari gargekoba Yesus dauryosib aiyoqneb qaji nanği na Bartimeus nğirintosib minjeb, “Ni lelenkobaaaim. Kiri.” Degsib minjeq nabqa a nanço anjam quetjnrosai. A olo tulan lelenoqnsiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa Nğiri, ni e qa dulame.”

⁴⁹ Onaqa Yesus a tigelosiqqa tamo ungasari nanngi minjrej, “Tamo di metib ijo areq bem.” Onaqa nanngi na tamo nam qandimyej qaji di metosib minjeb, “Ni are singilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeqnu.”

⁵⁰ Degsib minjnab qusiqqa aqa gara jugo taqal atsiqa urur tigelosiqqa Yesus aqa areq bej.

⁵¹ Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa lelenjoqnam?” Onaqa minjrej, “O Tamo Koba, e olo nam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenjoqnam.”

⁵² Onaqa Yesus na minjrej, “Ni e qa ino areqalo singilatunum deqa e ni boletmqai. Deqa ino namdamu olo poimimqa ni aiye.” Degsi minjnaqa aqa namdamu poiyoanaqa sawa unsiqa tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej.

11

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanngi koba na walwelosib aisib Jerusalem jomoyosib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiye di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa angro aiye qarijnrsiqqa minjrej,

² “Ninggi aisib qure bei jom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaiqnej qaji. Ninggi donki di unsib sil palontosib titosib osi boiy.

³ Ninggi sil palonteqnibqa tamo bei na nenemngwas kiyo, ‘Ninggi kiyaaqqa donki aqa sil palonteqnub?’ Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti deqa donki qa mergwo.’ Yimqa a na donki qarinyim ijoq bqas.”

⁴⁻⁵ Yesus a nanngi aiye degsi minjrsiq qarijnrsiqqa aisib gam jomom di donki uneb. Donki di tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nanngi na nanngi aiye nenemnjreb, “Ninggi kiyaaqqa donki aqa sil palonteqnub?”

⁶ Onaqa nanngi aiye na anjam Yesus a minjrej qaji di tamo nanngi di minjnab odjnrbabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb.

⁷ Bosib nanngo aiye gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiqqa quraq di awoej.

⁸ Awoonaqa donki a walweleri aiyeqnaqa tamo ungasari gargekoba nanngi belenosib nanngo segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenjoqneb. Tamo qudei nanngi nañuq dena nam banqa ginjenyosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenjoqneb.

⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanngi ti bunuoqneb qaji nanngi ti tulan lelenjoqnsibqa maroqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleiqe qnu. Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu.

¹⁰ Ni gago moma Devit aqa wau osimqa ni kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatgawajqa bonum. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa nam soqtoqngom!” Tamo ungasari nanngi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹ Onaqa Yesus a walweleri aisiq Jerusalem di brantosiqqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq ingi ingi kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di koqyoqnej. Osiq bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi angro 12 nanngi joqsiqa koba na puluosib Betani qureq gileb.

Yesus a qura minjrej, “Ni olo bunu geitqasai”

¹² Nebeonaqa Yesus aqa angro nanği ti olo tigelosib Betani qure uratosib aiyeb. Nanği aiyeqnsibqa gamq di Yesus a mamyej.

¹³ Onaqa a isaq na nam atsiqa qura banğa ti sonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banğa segi sonab unej.

¹⁴ Unsiqa qura di minjej, “Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai.” Degsi minjnaqa aqa angro nanği queb.

Yesus na tamo unğasari nanği atra talq dena winjrej

¹⁵ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti walwelosi aisib Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq nam atej di tamo unğasari gargekoba nanği inği inği qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa nanği winjrnaq jaraiyeb. Tamo qudei nanği silali piloqneq. Qudei nanği binon qarinyoqnsib dena silali oqneq. Deqa Yesus a nanço jar ti jaram ti bilbelyosiqa nanği dego winjrnaq jaraiyeb.

¹⁶ Osiqa tamo unğasari atra tal miligiq di inği inği osi laqneq qaji nanği dego saidnrjsiqa winjrnaq jaraiyeb.

¹⁷ Nanği kalil jaraiyeq nabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, ‘İjo tal endi tamo unğasari kalil nanço pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ninği na olo tal endi ugetonubqa a bajın tamo nanço tal bulqo.”

¹⁸ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qa ulaosib a qalib moiçajqa gam namoqneq. Di kiyaqa? Tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetjnroqneq deqa.

¹⁹ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanği koba na olo Jerusalem uratosib gileb.

Qura a laosiq moiyej

²⁰ Nebeonaqa Yesus aqa angro nanği ti olo tigelosib gam dauryosib aiyeqnsib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiyej.

²¹ Onaqa Pita a Yesus aqa anjam nami qura minjej qaji deqa olo are çalsiqa Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya nriñtem qaji agi laosiq moiçqo.”

²² Onaqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “Ninği Qotei qa nunço areqalo sinğilatıy.

²³ E bole merıñwai. Tamo bei a areqalo aiyeltqasai di a mana kobaquja endi minjqas, ‘Ni tigelosim yuwalq aiyey.’ Aqa are miligiq di a endegsi are qalqas, ‘Bole, mana di a ijo anjam dauryqas.’ Degsi are qalqas di mana a aqa anjam dauryosim tigelosim yuwalq aıqas.

²⁴ Deqa ninği quiy. Ninği inği bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qaliy, ‘İnği di Qotei na egwas.’ Degsib are çalsib pailyqab di a na enğwas.

²⁵ Deqa ninği Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa anjam soqnımqa ninği na aqa une kobotosib Qotei pailyy. Yımqa nunço Abu lan çureq di unu qaji a kamba nunço une kalil kobotetğwas.

²⁶ Ariya ninği tamo di aqa une kobotetqasai di nunço Abu lan çureq di unu qaji a dego nunço une kobotetğwasai.”

Juda nanği na Yesus nenemyeb, “Ni sinğila qabe na osımqa kumbra endi yeçnum?”

²⁷ Osiqa Yesus a aqa angro nanngi koba na walwelosib aisib olo Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia walweleqnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti Juda gate nanngi ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb,

²⁸ “Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinyej deqa ni bosim wau endi yeqnum?”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei ninngi nenemngwai. Nenemngitqa ninngi e merbibqa e yai na qarinybonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy merngwai.

³⁰ Ninngi na merbiy. Yai na Jon qarinyonaqa bosiqqa tamo ungasari nanngi yansjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?”

³¹ Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaqa ninngi Jon aqa anjam quetosai?’

³² Ariya iga minjqom, “Tamo bei na Jon qarinyej,’ degsi minjqom di dego keresai.” Nanngi tamo ungasari nanngi ulainjrsib deqa degsib qaireb. Di kiyaqa? Tamo ungasari nanngi maroqneb, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

³³ Nanngi degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyo Jon qarinyej di iga qaliesai.” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninngi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinybonaq bosim wau endi yeqnum di ninngi merngwasi.”

12

Wain wau qa yawo anjam

¹ Yesus na Juda tamo kokba nanngi degsi minjrsiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a tigelosiqqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelenosiqqa jen gosej. Qoso koboonaqa meninj qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib paraparaiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanngo banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej.

² Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kangal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nanngoq aisiqa minjrej, ‘Wau lanja na e qarinybqo bonum. Deqa ninngi wain gei ebibqa e na osi gilqai.’

³ Degsi minjrnaqa nanngi na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosiq gilej.

⁴ Gilnaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa ainaqa a dego ojsib aqa gate paratetosib tulanj ugeugeiyeb.

⁵ Onaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa ainaqa a dego qalougetosib moiyyoteb. Olo kangal tamo gargekoba nanngi qarinyneqnaqa aiyeqnab qudei numougetoqneb. Qudei moiyyotnjroqneb.

⁶ Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, ‘Ijo segi angro qujai e na tulanj qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aiqas di nanngi a qalqasai. Nanngi aqa anjam quetqab.’

⁷ Degsi are qalsiqa aqa segi njiri qarinyonaqa aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanngi a unsibqa segi segi qairosib mareb, ‘Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi njiri. A na aqa abu aqa inji inji kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.’

⁸ Degsib marsibqa wau lanja aqa njiri ojsib qalnab moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di waiyeb.

9 “Deqa ningi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanngi di kiyernjrqas? E ningi merngwai. A bosim nanngi nimsim moiyojnjrqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanngo banq di uratetnjrimqa nanngi na kamba taqatesqab.

10 “Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende,

“Tal gereiyo qaji tamo nanngi na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.

11 Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

“Tal ai di tulan bolequja.” ’ ’

12 Onaqa Juda tamo kokba nanngi yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanngo jejamuq di une qametnjrej. Nanngi degsib qalieosib deqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanngi tamo ungasari nanngi ulainjrsib deqa nanngi Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

“Iga Sisar takis yqom e?”

13-14 Juda tamo kokba nanngi jaraiyosib Farisi nanngi ti Herot aqa wau tamo qudei ti nanngoq aisib minjreb, “Ningi Yesus aqaq gilsib anjam bei nenemyibqa a anjam grotim iga qusim ojgom.” Degsib minjrsib nanngi qarijnjrjab Yesus aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo ungasari nanngi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosai eqnum. Ni tamo nam ti nanngi anjam bei minjroqnsim olo tamo nam saiqoji nanngi anjam bei minjrosai eqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanngi minjreqnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

15 Onaqa Yesus a nanngo gisan anjam di poiyoanaqa minjrej, “Kiyaqa ningi e anjam bei grotitqa qusib e ojqajqa deqa gisan beqnum? Meni silali bei osi boiy. Osab e unqai.”

16 Degsi minjrnaqa nanngi meni silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, “Meni silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti nam ti unu?” Onaqa nanngi na minjeb, “Di Sisar aqa.”

17 Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa ingi ingi a qa olo yiy. Qotei aqa ingi ingi a qa olo yiy.” Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteb.

Tamo moreno qaji nanngi olo subq na tigelqab

18 Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanngi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanngi mareqnum, “Tamo moreno qaji nanngi olo subq na tigelqasai.” Deqa nanngi bosib Yesus endegsib minjeb,

19 “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nengrenyej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa njan angro saiqoji soqnmqa aqa was bei na olo unja qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angro nambabtetqas.’ Moses a nami dal anjam degsi nengrenyej.

20 Deqa ni que. Was 7 nanngi soqneb. Nanngo was matu a unja osiqa moiyej. A angro saiqoji.

21 Onaqa aqa was yala na olo unja qujai di osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. Onaqa aqa was yala na olo unja di ej. Osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji.

22 Was 7 kalil nanngi unja qujai di osib moreneb. Nanngi angro saiqoji. Nanngi kalil morenonabqa ariya bunuqna unja di a dego moiyej.

23 Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelobati tamoma kalil nanqi subq na tigelabqa unja di a yai aqa njan tinjin sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanqi unja qujai di eb.”

24 Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam nenqrenq di unu qaji di aqa damu ninqi poingosai e? Qotei aqa singila dego ninqi poingosai e? Od, ninqi poingosai. Utru deqa ninqi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub.

25 Mondon tamo ungasari nanqi subq na tigelosibqa nanqi unjatqasai. Nanqi tamotqasai. Nanqi lanj angro bul lanja sqab.

26 “Ninqi quiy. Tamo nanqi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq nenqrenqeyej. Di ninqi sisiyosai kiyo? Nam marin miligiq di pulonqnaqa Qotei a nam pulonq di sosiq Moses metosiq endegsi minjej, ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’

27 Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreno qaji nanjo Qotei sai. A tamo nambile so qaji nanjo Qotei. Anjam di ninqi tulan grotonub!”

Dal anjam kiye a tulan bolequja?

28 Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiq Yesus a Sadyusi nanqi ti anjam na qoteq nab unjrej. Yesus a geregere Sadyusi nanqi kamba anjam minjraqa qusiqa Yesus nenemyej, “Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil bunjrejunu?”

29 Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. ‘O Israel ninqi quiy. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Tamo Koba.

30 Deqa ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalayime. Qalaqalayimosim ino are miligi ti ino qunun ti ino areqalo ti ino singila ti kalil a yekritime.’ Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil bunjrejunu.

31 Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanqi degsim geregereinjroqnum.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum. Dal anjam deqaji bei saiqoji.”

32 Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minjej, “O Qalie Tamo, ni bole maronum. Qotei a segi qujai. Qotei bei saiqoji.

33 Iga a tulan qalaqalayimosim gago are miligi ti gago powo ti gago singila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereiyeqnum dego kere gago was nanqi degsim geregereinjroqnum di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulan boledamu. Iga ingi ingi Qotei atraiyqom di lanja kiñala. Iga ingi bei nanyuwo na koitosim Qotei atraiyqom di dego lanja kiñala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulan bolequja.”

34 Dal anjam qalie tamo di a tulan poiyoonaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa minjej, “Ni anjam tulan boledamu maronum. Deqa sokiñala Qotei na ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas.”

Onaqa tamo ungasari nanqi olo anjam bei Yesus nenemyaqajqa ulaeb.

Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?

35 Onaqa Yesus a atra tal koba miligiq di sosiq Qotei aqa anjam plaltoqnej. Osiqa tamo ungasari nanqi anjam bei endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanqi kiyaga mareqnum, ‘Kristus a Devit aqa njiri?’

36 Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Mondor Bole na Devit aqa medabu singilatetonaqa a endegsi marej, ‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, ‘Ni ijo ban woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanġi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanġi taqatnjroqnaqam.” ’

37 Ninġi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanġi kumbra uge uge yoqneb

Tamo unġasari gargekoba nanġi sosibqa Yesus aqa anjam quqwjajqa tulaġ arearetnjroqnej.

38 Yesus a anjam bei endegsi plaltosiq minjrej, “Ninġi dal anjam qalie tamo nanġo kumbra uge geregere tenemtoqniy. Nanġi koro sawaq di tamo unġasari nanġi na nanġo ñam soqtetnjrsib baġ ojetnjrqajqa deqa gara olekokba jugoqnsib laqnu.

39 Nanġi Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nanġo awo jaramq di awoqnaqajqa deqa areboleboleinjreqnu.

40 Nanġi uġa qobul nanġi gisanjroqnsibqa nanġo tal ti inġi inġi ti laġa yainjreqnu. Osib tamo unġasari nanġi na unjrsib nanġo ñam soqtetnjrqajqa deqa pailyo olekokba yeqnu. Deqa mondoġ Qotei na nanġi awai tulaġ ugedamu enjrqas.”

Uġa qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

41 Osiqa Yesus a atra tal miligiq di sosisqa silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqqa ñam atej di tamo unġasari nanġi boqnsib silali ateqnaġ unjroqnej. Ñoro tamo gargekoba nanġi boqnsib silali tulaġ kokba atoqneb.

42 Onaqa uġa qobul bei ñoro tulaġ saiqoġi a dego bosiqqa meniġ silali kiñilala aiyel segi atej.

43 Atnaqa Yesus na unsiqa aqa anġro nanġi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “E bole mernġwai. Uġa qobul endi a ñoro tulaġ saiqoġi. Deqa a na ñoro tamo kalil nanġi bunjrsiqqa silali kobaquja atqo.

44 Ñoro tamo nanġi silali koba ejunub. Nanġi oto kiñala segi ateqnu. Ariya uġa qobul endi a silali tulaġ sai bole sai. Aqa meniġ silali kiñilala aiyel segi naj aġi atekritqo.”

13

Bunuqna jeu tamo nanġi na atra tal niñaqyqab

1 Osiqa Yesus na aqa anġro nanġi joqsiqa koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa anġro bei na minjej, “O Qalie Tamo, ni unime. Atra tal endi tulaġ bolequja. Atra tal walato qaji meniġ di tulaġ boledamu!”

2 Onaqa Yesus na kamba minjej, “Atra tal ni unonum endi bunuqna jeu tamo nanġi na bosib tulaġ niñaqyosib aqa meniġ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniġ bei meniġ bei aqa quraq di sqasai. Meniġ kalil segi segiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

3 Osiqa Yesus a Oliv manaq oqsiq atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nanġi qalub Yesus aqa areq bosib lumu nenemyeb,

4 “Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanġi bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

5 Onaqa Yesus na minjrej, “Ninġi geregere ñam atoqniy. Tamo qudei na ninġi gisango uge.

⁶ Bunuqna gisanj tamo gargekoba nanji ijo ñam na bosib tamo ungasari nanji minjroqnaqab, 'E Kristus.' Degsib tamo ungasari tulanj gargekoba nanji gisa gisanjnroqnaqab.

⁷ "Bunuqna sawa bei bei qaji nanji anj na qotokobaoqnaqab. Ningi deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, 'Kumbra di brantqas.' Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.

⁸ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnaqab. Mandor qudei nanji tigeloqnsibqa mandor qudei nanji qoto itnjroqnaqab. Sawa bei beiq di miminj kokba ti mam ti inji saio bati brantelenqas. Kumbra kalil di unja anjgrotqa osiqa mati jaqatinj kiñala eqnu dego kere.

⁹ "Deqa ninji geregere ñam atoqniy. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa Juda nanji na bosib ninji ojelenjosib anjam pegiyo talq di ninji tigeltngooqnaqab. Osib nanjo Qotei tal miligiq di ninji kumbaingoqnsib olo ninji joqoqnsib Rom nanjo gate ti nanjo mandor ti nanjo ulatamuq di ninji tigeltngooqnaqab. Yimqa ninji ijo anjam bole palontoqnsib nanji minjroqnaqab.

¹⁰ Sawa sawa kalilq di dego ninji ijo anjam bole ubtosib mare mare laqniqbqa tamo ungasari nanji quoqnaqab. Amqa diño bati brantqas.

¹¹ Nangi na ninji ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngooqniqbqa ninji endegsib are qalaib, 'Iga na kamba anjam kiyersi minjrqom?' Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo enjgoqniqbqa ninji kamba anjam minjroqnaqab. Ningi segi na anjam minjrqasai. Mondor Bole na nunjo medabu singilatetngim ninji anjam marqab.

¹² Bati deqa kumbra uge endeqaji brantqas. Tamo qudei na nanjo segi was nanj ojoqnsib qaja tamo nanjo banq di atoqniqbqa nanji na nanji ñumoqniqb moreñoqnaqab. Tamo qudei na nanjo segi anjgro nanji dego degsib ojoqnaqab. Anjgro qudei na nanjo segi ai abu nanji jeutnjroqnsib ojoqnsib qaja tamo nanjo banq di atoqniqbqa nanji na nanji ñumoqniqb moreñoqnaqab.

¹³ Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo kalil nanji ninji qa are tulanj ugeinjroqnaqas. Ariya ninji ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ninji elenqas."

Inji tulanj ugedamu brantqas

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Diño batiamqa inji tulanj ugedamu a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesoqnim ninji unqab." E Mak. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqnuqaji nanji geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole. Osiqa Yesus na aqa anjgro nanji olo endegsi minjrej, "Ningi inji ugedamu di unsibqa bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nanji jaraiyosib manaq oqoqujatebe.

¹⁵ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib inji inji oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nangi jaraiyoqujatebe.

¹⁶ Tamo ungasari wauq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib nanjo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nangi torei dena jaraiyoqujatebe.

¹⁷ Bati deqa unja gumanj ti unja anjgro mom ti nanji jaraiyo banjioqnsib gulbe koba oqab.

¹⁸ Deqa ninji endegsib pailyoqniy, 'Gulbe di awa bati qa brantaiq.'

¹⁹ Ningi degsib pailyoqniy. Di kiyaya? Bati deqa tamo ungasari nanji gulbe tulanj kobaqaja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaioqnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosib bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas.

²⁰ Gulbe di aqa bati Tamo Koba a na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nanği padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltnjrej qaji nanği padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²¹ “Bati deqa tamo qudei na mernğwab, ‘Ninği uniy. Kristus a bqo agiende’ o ‘Kristus a bqo agide.’ Degsib mernğibqa ninği nanço anjam quetnjraib.

²² Tamo qudei nanği bosib gisaşosib maroqnqab, ‘E Kristus.’ Qudei nanği maroqnqab, ‘E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Degsib maroqnsib maşwa kokba gargekoba babetoqnqab. Nanço maşwa dena nanği na tamo ungasari kalil areqalo niñaqyetnjroqnqab. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnjrej qaji nanço areqalo dego niñaqyetnjrqajqa wauoqnqab.

²³ Deqa ninği geregere şam atsib soqniy. Kumbra kalil di brantosaşonaqa e namoqna mernğonum.”

Tamo Anğro a şingila ti rian ti bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Gulbe kalil di nanço bati koboamqa şen ambruqas. Bai dego suwanqasai.

²⁵ Bongar nanği lan goşe na ululoşosib mandamq aiyelenqab. Lan goşe dia inği inği kalil renğinyelenqab.

²⁶ Bati deqa e Tamo Anğro şingila ti rian koba ti lanşiq na mandamq aiyooqnit tamo ungasari nanği tarosib e nubqab.

²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo lan anğro nanği qarınşritqa nanği sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltnjrej qaji nanği lan utruq na koroinşrqab.”

Ninği qura qa yawo anjam dena poingem

²⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “E na qura qa yawo anjam ninği mernğitqa dena geregere poingem. Qura banga qalsim olo şalguyoqnişqa ninği unsib qalieqab, ‘Şen aqa bati jojomqo.’

²⁹ Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernğonum qaji endi brantimqa ninği unsib endegsib qalieoşy, ‘Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A şiranşmeq di tigeleşunu.’

³⁰ E bole mernğwai. Tamo ungasari bini bati denedeqa unub qaji nanği kalil moreşosaşoşnibqa kumbra kalil endi brantqas.

³¹ Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo quşai bei a qaliesai. Lan anğro nanği qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Ninği ijo bqajqa bati qaliesai deqa ninği geregere şam atsib soqniy.

³⁴ Ijo bqajqa bati di tamo bei a sawa isaş gileş dego kere. A gilqa oşiq aqa kanşal tamo nanço banş di aqa tal ti inği inği ti uratetnjrsiq a nanği wau segi şen enşrej. Aqa kanşal tamo bei minşej, ‘Ni şiranşmeq di tigeleşosim geregere şam atoşne.’

³⁵ Degsib minşej. Dego kere ninği geregere şam atsib soqniy. Di kiyashaş Tal lanş a olo bqajqa bati ninği qaliesai. A bilaş kiyo, qolo kiyo, tuşe anşamoşnişqa kiyo, nobşolo kiyo bqas.

³⁶ A boqujatosim ninği şerenşesoşnib nuşşaim deqa ninği geregere şam atsib soqniy.

³⁷ E anjam mernğonum qaji endi tamo kalil nanği dego minşreqnum. Ijo anjam agiende, ‘Ninği geregere şam atsib soqniy.’ ” Yesus na aqa anğro nanği deşib minşrej.

14

Juda tamo kokba nanği Yesus qalib moiqaqqa gam n̄amoqneb

¹ Onaqa Juda nanço yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa n̄am Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalqa laqnaḅqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa bati jojomej. Bati aiyel soqnej. Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti endegsib nenemoqneb, “Iga kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiyoḅqom?”

² Osib mareb, “Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo ungasari nanği iga nugsib njirin̄osib qoto tigelto uge.”

Uña bei a goren̄ quleq ti osiq Yesus aqa gateq di bilentej

³ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsiqqa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeleñej qaji aqa n̄am Saimon aqa talq di soqnej. Sosiqqa inği uyeqnaqa uña bei a goren̄ quleq ti tulan̄ boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalin̄aq jigsisqa osi ḅosisqa aqa medabu paratosiqqa Yesus aqa gateq di bilentej.

⁴ Onaqa tamo qudei tal miligiq di awesoqneb qaji nanği uña di aqa kumbra unsibqa njirin̄osib segi segi maroqneb, “Uña di a kiyaaqa goren̄ di lan̄a n̄an̄guiyqo?”

⁵ A goren̄ di osiq tamo qudei enjr̄qo qamu meniñ silali 300 yonub qamu gilsiq tamo inği inği saiqoji nanği jeisi enjr̄qo qamu di kere.” Osib nanği uña di njirin̄teb.

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninği kiyaaqa uña di gulbe yeqnub? A kumbra bole ebqo.

⁷ Tamo inği inği saiqoji nanği bati gaigai ninği ti sqab. Deqa ninği na nanği aqaryainjr̄qa are soqnimqa aqaryainjroqniy. Ariya e bati gaigai ninği ti sqasai.

⁸ E moiqai. Moiytqa e subq atqab. Uña di a e qa are qalsiqqa ijo jejamuq di goren̄ bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetḅqo. A na kumbra di e qa yqa kere agi yqo.

⁹ E bole mern̄gwai. Bunuqna ijo wau tamo nanği sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa uña endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saonqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba nanço banq di atqas

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqqa atra tamo kokba nançoq gilej. Judas a Yesus aqa an̄gro 12 nanği deqaji bei. A nançoq gilsiqqa minjrej, “E Yesus osiy nunço banq di atqai.”

¹¹ Degsi minjr̄naqa nanği qusib tulan̄ areboleboleinjr̄naqa minjeb, “Ni Yesus osim gago banq di atimqa iga ni silali emqom.” Degsib minjnabqa a gilsiqqa a Yesus osim nanço banq di atqajqa gam n̄amoqnej.

Yesus aqa an̄gro nanği ti yori bati aqa inği uyeb

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei a nami Israel nanği endegsi minjrej, “Ninği kaja du du nanği n̄umeleñosib siran̄meq di len̄ liyibqa e na unsiy ninği uratn̄gwai. E ninği padaltn̄gwasai.” Qotei a nami Israel nanği degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaaqa Juda nanği mareb, “Iga kaja du du nanği n̄umeleñosim Qotei atraiyqom.” Onaqa bati deqa Yesus aqa an̄gro nanği na endegsib nenemyeb, “Ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa inği inği gereiyetmonamqa ni inği uyqam?”

13 Onaqa Yesus na aqa angro ayel qarinjrsiqa minjrej, “Ningi ayel aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboyosim giloqnm gamq di itosib dauryiy.

14 Ningi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “E ijo angro nanji koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa warum a qabi unu?”’

15 Ningi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di ningi osornjwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti atelenjeb unu. Ningi ayel aisib warum dia gago ingi ingi gereiyelenjoiy.”

16 Onaqa nanji ayel qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa ingi ingi kalil warum dia gereiyelenjeb.

17-18 Onaqa bilaqtonaqa Yesus aqa angro 12 nanji ti koba na aisib tal gogetosib awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus a nanji endegsi minjrej, “E bole mernjwai. Ningi ijo angro 12. Nunjo ambleq dena angro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanjo banq di atqas. Angro di agi iga koba na ingi uyeqnum.”

19 Degsi minjrnaq qusibqa are tulanj gulbekobainjrnaqa segi segi Yesus nenemyoqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kiyu maronum?”

20 Onaqa minjrej, “Angro aqo ombla endego tabir qujaiq di bem quiq di tuqteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanjo banq di atqas. A dego ijo angro 12 ningi deqaji bei.

21 Ningi quiy. E Tamo Angro moiqai. Nami Qotei aqa anjam e qa degsib nenjrenjeb. Deqa unjum. E anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanjo banq di atqas qaji a tulanj padalougetqas. A nami njambabosai qamu di kere.”

Yesus na aqa angro nanji bem ti wain ti anainjrej

22 Osiqa Yesus aqa angro nanji koba na ingi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqa bem bei osiq gingenjyosiqa nanji enjrnsiqa endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiy.”

23 Osiqa wain osiqa gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqa aqa angro nanji enjrnaqa nanji kalil osib uyeb.

24 Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gamban endi ijo lenj. Tamo unjasari gargekoba nanjo une kobotetnrqajqa deqa ijo lenj aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas.

25 E bole mernjwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonj diño batiamqa Qotei a nanjo Koba soqnmqa e olo wain bunuj uyqai.”

26 Yesus na aqa angro nanji degsi minjrnsiqa nanji koba na louosib koboon-aqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa angro nanji minjrej, “Ningi kalil e uratbosib jaraiqab”

27 Yesus aqa angro nanji ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Ningi kalil ijo ñam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunjo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenjeb unu, ‘E na kaja nanjo mandor qalitqa kaja nanji segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenjrenjeb.

28 Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ningi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ningi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.”

29 Onaqa Pita na minje, “Angro kalil nanji ino ñam ulontosib jaraiqab e segi ino ñam ulontqasai.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba Pita minjej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ñam ulitqam. Tuwe anjamoiyeltosaisoqnimqā ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’”

³¹ Onaqa Pita a tulañ saidosiq minjej, “Sai. E ni ombla moiqa marimqa, unqum, e ino ñam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa anqro kalil nanqi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani nañu aguq di aqa Abu pailyej

³² Yesus aqa anqro nanqi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ñam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa anqro nanqi minjrej, “Ninqi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.”

³³ Degsi minjrsiqa aqa anqro qalub agi Pita na Jems na Jon na nanqi segi joqsiqa pailyqajqa sasalej. Sasalosiqqa pailyoqnsiqa a are tulañ gulbekobaiyej.

³⁴ Osiqa aqa anqro qalub nanqi di minjrej, “E are tulañ gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ninqi e ombla endi sosimqa ñam atqniy.”

³⁵⁻³⁶ Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiqqa mandamq di ñam quosiqa endegsi pailyej, “O Aba. (Di Hibu anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnimqā ni na marimqa gulbe aqa bati bqo endi e bunbosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Unqum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiqqa aqa anqro nanqo areq aisiq ñam atej di nanqi are gulbe na ñereñesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, “O Saimon, ni ñeiejunum e? Ni ñam sokiñalayqa keresai e?”

³⁸ Ninqi ñereñajib. Ninqi ñam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nunqoq bqas di gulbe dena ninqi uneq wainqwasai. Bole, nunqo are miligiq di ninqi e daurbqajqa are unu. Ariya ninqi segi gulbe di oqajqa singila saiqoji.”

³⁹⁻⁴⁰ Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyosiq bosiqqa aqa anqro qalub nanqi urnamjnraqa ñereñesonab unjrej. Unjrnaqa nanqi Yesus anjam bei minjqa keresaiinjrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiq aqa anqro nanqi itnjrsiq minjrej, “Ninqi aqaratosib geregere ñereñejunub e? Unqum. Bati koboqo. Ninqi uniy. E Tamo Anqro osib une tamo nanqo banq di atqajqa bati bqo.

⁴² Ninqi tigelab gilqom. Tamo e osim une tamo nanqo banq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanqo banq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa anqro 12 nanqi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanqi sebru ti torom ti eleñonab joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Juda gate nanqi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti atra tamo kokba ti nanqi na nanqi qarinjrnab Yesus ojqa beb.

⁴⁴ Judas a nami nanqi ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliy.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundoqyej.

⁴⁶ Kundoqyonaqa tamo nanqi brantosib banq waiyosib Yesus ojeb.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa anqro bei jojom di tigelesoqnej qaji a na aqa sebru osiqqa atra tamo gate aqa kanqal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiqqa dabkala segi getentej.

48 Onaqa Yesus na tamo nan̄gi di minjrej, “E leŋ ojo tamo unum deqa kiyo nin̄gi sebru ti torom ti elen̄osib e ojqa bonub e?”

49 E bati gaigai atra tal miligiŋ di nin̄gi koba na sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem. Bati deqa nin̄gi yala baŋ waiyosib e ojsai. Nin̄gi kumbra degyeb deqa Qotei aqa anjam nen̄gren̄q di so qaji di aqa damu brantej.”

50 Yesus a nan̄gi degsi minjrn̄aqa aqa an̄gro kalil nan̄gi a uratosib jaraiyeb.

An̄gro wala bei a yosi ulaŋej

51 Bati deqa an̄gro wala bei a ŋeio gara segi na kabuosiq Yesus dauryej. Onaqa tamo nan̄gi na an̄gro di ojob.

52 Oj nabqa a ŋeio gara segi nan̄go baŋq di uratosiqa yosi ulaŋej.

Juda tamo kokba nan̄gi Yesus aqa jejamuŋ di une qametqa marsib koroeb

53 Onaqa tamo nan̄gi na Yesus osib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Dia atra tamo kokba ti Juda gate nan̄gi ti dal anjam qalie tamo nan̄gi ti kalil koroesoqneb. Koroesonabqa tamo nan̄gi na Yesus osi gilsib nan̄go ulatamuŋ di tigelteb.

54 Nan̄gi Yesus osi gileq nabqa Pita a kiŋala isa isaŋ na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meŋ di brantej. Brantosiqa nan̄gi Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nan̄gi tal meŋ di ŋam tun̄guyosib awesonabqa bosiq nan̄gi koba na ŋam yoroqneb.

55 Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nan̄gi ti kalil koroesosibqa nan̄gi Yesus aqa jejamuŋ di une qametqa are qalsib anjam ŋamoqneb. Di kiyaaqa? Anjam dena nan̄gi Yesus qalib moi qajqa deqa. Anjam ŋamonab ŋamonab ugeinjrej.

56 Deqa nan̄gi tamo gargekoba metnjreq nab boqnsib gisaŋ anjam Yesus aqa jejamuŋ di qamelenoqneb. Nan̄gi anjam laŋa laŋa maroqneb. Nan̄go anjam di qujaiosai.

57 Onaqa nan̄go ambleŋq dena tamo qudei nan̄gi tigelosib Yesus aqa jejamu laŋa gisaŋyosib mareb,

58 “Tamo endi a endegsi marnaŋ iga quem, ‘E atra tal koba endi tamo na gereiyo qaji di kongrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigtelqai.’”

59 Ariya nan̄go anjam di dego qujaiosai. Nan̄gi anjam laŋa laŋa maroqneb.

60 Onaqa atra tamo gate a nan̄go anjam di qusiqa a tigelosiqa Yesus aqa areŋq bosiq nenemyej, “Tamo nan̄gi endi une gargekoba ino jejamuŋ di qameq nub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?”

61 Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa Ŋiri e? Ni e merbe.”

62 Onaqa Yesus na minjej, “Od. Agi e segi. Ni que. E Tamo An̄gro. Bunuqna e laŋ qureŋq oqsiy Qotei singila koba ti unu qaji aqa baŋ woŋq di awesosiyo olo laŋbiŋ na boqnit nin̄gi e nubqab.”

63 Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulaŋ minjin̄ oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranyosiqa marej, “Aqa une agi a segi na babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas?”

64 Aqa misilin̄ anjam nin̄gi quonub. Deqa nin̄gi kiyersib marqab?” Onaqa nan̄gi kalil mareb, “A bole une ti. Deqa qalib moi yem.”

⁶⁵ Nanği kalil degsib marnabqa nanço ambleq dena tamo qudei nanği tigelosib Yesus miselyoqneb. Osib aqa ñamdamu gara na qosetosib ban na qaloqnsib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?” Onaqa qaja tamo qudei nanği Yesus aqa areq boqnsib a ula ponjoqneb.

Pita a gisañoqalubtosiq marej, “E Yesus qaliesai”

⁶⁶⁻⁶⁷ Ariya Pita a tal meq di awesosiq ñam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kanğal uña bei a bosiqqa Pita unsiqa kogyosiq minjej, “Ni dego Yesus Nasaret qaji aqa anğro bei. Ni nami a dauryosim laqnem.”

⁶⁸ Onaqa Pita a tulan saidosiq minjej, “Ni anjam merbonum di e qaliesai.” Degsi minjsiqa tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej.

⁶⁹ Sonaqa kanğal uña dena olo Pita unsiqa tamo nanği jojom di tigelesoqneb qaji nanği minjrej, “Tamo di a dego Yesus aqa anğro bei.”

⁷⁰ Onaqa Pita a olo tulan saidej.

Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği Pita kogyosib minjeb, “Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum, ni Yesus aqa anğro bei.”

⁷¹ Onaqa Pita a olo tulan singila na saidosiq marej, “E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisañot Qotei na e lubem.”

⁷² A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamañaqa Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minjej qaji, “Tuwe anjamañyeltosaisoqñimqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’” anjam deqa olo are qalsiqa poiyoñaqa tulan akamugetej.

15

Juda tamo kokba nanği Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹ Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqañqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanği Yesus aqa ban tontetosib osi gilsib Rom nanço gate Pailat aqa banq di ateb.

² Onaqa Pailat na Yesus nenemyej, “Ni Juda nanço Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

³ Onaqa atra tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnir-naqa aqa jejamuq di une gargekoba qametoqneb.

⁴ Deqa Pailat na olo Yesus minjej, “Nanği une gargekoba ino jejamuq di qamelenqñub. Ni kamba anjam bei marqasai e?”

⁵ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, “Ninği Yesus a ñamburbasq di qamiy”

⁶ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqñimqa Juda tamo unğasari nanği tamo qujai aqa ñam maroqñibqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqñsim enjroqñas.

⁷ Bati deqa tamo bei aqa ñam Barabas a tonto talq di soqnej. A nami tamo qudei joqsiqa Rom nanği ti qotsib tamo qudei ñumnab moreñeb. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb.

⁸ Waiyonab sonaqa tamo unğasari kalil nanği Pailat aqa areq gilsibqa a nanço yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb.

⁹ Minjnabqa a na nenemnjrej, “E Juda nanço Mandor Koba uratosiy engwai e? Ninği na merbiy.”

10 Pailat a nanği degsi nenemnırej? Di kiyaq? A qaliej, atra tamo kokba nanği Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banğ di ateb.

11 Onaqa atra tamo kokba nanği na tamo unğasari kalil nanğo areqalo tigeltetnıreb. Tamo unğasari nanği Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enırsımqa olo Yesus qalim moıqajqa deqa nanğo areqalo tigeltetnıreb.

12 Onaqa Pailat na olo minırej, “E nıngi Barabas enğwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi nıngi a qa mareqnub, ‘A Juda nanğo Mandor Koba.’”

13 Onaqa nanği kalil murqumyosib minjeb, “Ni a nğamburbasq di qame.”

14 Onaqa minırej, “Kiyaq Yesus qalit moıqas? A une kiye yqo deqa a nğamburbasq di qamqai?” Degsi minırnaqa nanği olo tulanı murqumyoqnsib wainyoqnsib minjoqneb, “Ni a nğamburbasq di qame.”

15 Onaqa Pailat a nanğo are latetnırqa osıqa nanğo anjam di dauryosıqa Barabas tonto talğ dena oqeq atısqı nanği enırej. Enırsıqa olo Yesus osıq qaja tamo nanğo banğ di atısqı minırej, “Nıngi Yesus bu toqon na kumbainıyiy.” Degsi minırnaqa nanği na Yesus osib kumbainıyeb. Kumbainıyosib koboonaqa Pailat na olo minırej, “Nıngi Yesus nğamburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nanği Yesus misilınıyoqneb

16-17 Pailat na qaja tamo nanği degsi minırnaqa nanği Yesus ban ojsib Rom nango tal kobaqujac osi gileb. Osi gılsib qaja tamo kalil nanği metnırnab bosib tal dia koroeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanği gaigai jıgeqnub deqaji bei osib Yesus jıgeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nango gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqıyeb.

18 Osib gısanı na Yesus bınyıyoqnsib minjoqneb, “O Juda nanğo Mandor Koba, kaiye!”

19 Degsib Yesus minjoqnsib bu toqon na aqa gateq di qaloqnsib miselyoqnsib aqa areq di sınğa pulutoqneb.

20 Nanği degsib Yesus misilınıyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jıgetosib aqa qawarq di aqa segi nğamburbas atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanği Yesus osib nğamburbasq di qameb

21 Nanği Yesus osi gıloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosıq Jerusalem aıyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena nğamburbas yaıyosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosıqa gam na Yesus dauryosıq gıloqnej. Tamo di aqa nıam Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander Rufus wo nanğo abu.

22 Nanği Yesus osi gılsib sawa agu kılala bei aqa nıam Golgota di branteb. Nıam di aqa damu, “Tamo gate tanu.”

23 Di brantosib qaja tamo nanği na wain ti kial aqa ya isa koba de ti bulıyosib Yesus anıyonab uyo oneıyonaq ugeıyonaq uratej.

24 Onaqa qaja tamo nanği na Yesus osib nğamburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenğa marsıb gıltelenjeb. Osib menıj silali alaıneb. Tamo yai aqa menıj na buınrqas di a na gara oqas. Degsib marsıb menıj silali alaınosıb gara elenjeb.

25 Senı bati 9 onaqa nobqolo nanği Yesus nğamburbasq di qameb.

26 Qamsib nğamburbas mutu gogeq di anjam endegsib nenğrenıyeb, “Tamo endi a Juda nanğo Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda nanğo Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di nenğrenıyeb.

²⁷ Bati deqa bajin tamo aiyel dego namburbasq di gaintnrsib n̄umeb. Bei Yesus aqa ban woq di qameb. Bei Yesus aqa ban qonanq di qameb.

²⁸ Kumbra dena Qotei aqa anjam bei nen̄gren̄q di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nen̄gren̄yeb, “Tamo un̄gasari nan̄gi marqab, ‘Kristus a dego une tamo.’”

²⁹ Yesus a namburbas goge di sonaqa tamo un̄gasari nan̄gi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilin̄yoqnsib gate gain̄yoqnsib minjoqneb, “Ni nami marem, ‘E atra tal koba kon̄grontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni nami degsi marem.

³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aiyē.”

³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nan̄gi ti dego Yesus degsib misilin̄yoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo un̄gasari gargekoba nan̄gi aqaryain̄roqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai.

³² A maroqnej, ‘E segi Kristus. E Israel nan̄go Mandor Koba.’ Aqa anjam di boleamqa a namburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim margom, ‘Bole.’” Onaqa bajin tamo aiyel Yesus ombla gain̄tn̄jreb qaji nan̄gi dego Yesus degsib misilin̄ anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

³³ Qanam jige sen̄ bati 12 onaqa sawa kalil tulan̄ ambruosi sonaq gilsiq sen̄ bati 3 onaq bilaqtej.

³⁴ Onaqa Yesus a tulan̄ lelen̄osiqa marej, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyāqa e qoreibonum?”

³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nan̄gi aqa anjam di qusib mareb, “Nin̄gi quiy. A Elaija meteqnu.”

³⁶ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara n̄en̄gi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiqa soruq di qosisiqa osi bosiq Yesus anaiyqajqa soqtosiqa aqa medabuq di atej. Osiqa marej, “Iga mati tarīnosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?”

³⁷ Onaqa Yesus a olo tulan̄ lelen̄osiqa mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiyej.

³⁸ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gain̄esoqnej qaji a goge na bran̄osiq aisiq poaiyelej.

³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiyej deqa qaja tamo nan̄go gate Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a unsiq marej, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Niri.”

⁴⁰ Un̄gasari qudei nan̄gi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala Joses wo nan̄go ai. Un̄a bei Salome.

⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa un̄gasari nan̄gi dena a dauryosib laqnsib kan̄galyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiq a na nan̄gi qalub un̄gasari qudei ti joqsiqa koba na Jerusalem belen̄eb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Juda nan̄go yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa in̄gi in̄gi kalil gereiyosib atnab soqnej.

⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa n̄am Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqqa Pailat nenemyqa gilej. Josep a Juda nan̄go gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulan̄ boledamu. Deqa tamo un̄gasari

kalil nanġi a qa maroqneġ, “A tamo bolequja.” A endegsi are qaloqnej, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tariñoqnsiq soqnej. A Pailat aqa talq gilsiq aqa areġ di tigelej. A ulaosai. Osiga Pailat nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?”

⁴⁴ Onaqa Pailat a tulaġ prugugetosiq marej, “Yesus a urur moiġo e?” Osiga qaja tamo nanġo gate a metonaq bonaq nenemyej, “Yesus a bole moiġo e?”

⁴⁵ Onaqa minnej, “Od, a moiġo.” Onaqa Pailat a anjam di quisiqa Josep odyosiq minnej, “Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq atē.”

⁴⁶ Onaqa Josep a gilsiq gara qat awaiyosiq Yesus aqa jejamu namburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsiq sub bei nami meniġ miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa meniġ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej.

⁴⁷ Josep na Yesus subq ateqnaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei agi Josep aqa ai wo bosib kogyesoqneġ.

16

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Onaqa yori bati koboonaqa Salome na Maria Makdala qure qaji na Jems aqa ai Maria na nanġi qalub nham so aqa ya quleq tulaġ boledamu awaiyeb. Nham so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb.

²⁻³ Osib nobqolo ambru nanġi tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq di segi segi maroqneġ, “Yai na meniġ kobaquja sub me getentejunu qaji di beltosim taqal atetgwas?”

⁴ Degsib maroqnsib gilsib nham ateb di meniġ kobaquja waqosiq taqal di sonaq uneb. Meniġ di tulaġ kobaquja.

⁵ Onaqa nanġi sub miligiq aisib anġro wala bei baġ woq di awesonaq unsib ulaugeteġ. Anġro wala di aqa gara tulaġ qat.

⁶ Onaqa anġro wala na minjrej, “Niġi ulaaib. E galie, niġi Nasaret tamo Yesus namburbasq di qameb qaji a qa nameqneb. A endi sosai. A subq na tigelqo. Niġi bosib sub miligiq uniy. A njeiteb qaji lume agi unu.

⁷ Niġi unsibqa olo puluosib aisib Yesus aqa anġro qudei nanġi Pita ombla endegsib minjriy, ‘Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq niġi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Agi a nami niġi endegsi mernġej, “E niġi qa namoosiy Galili sawaq gilqai.” Deqa niġi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.’”

⁸ Onaqa nanġi qalub tulaġ ulaugetosib are tonġonjrnqa sub uratosib olo puluosib aiyeb. Aiyosiqnsibqa gamq di tamo ungasari nanġi turoqnsib anjam bei minjrosai oqneġ. Nanġi lanja aiyosiqneġ. Di kiyaaqa? Nanġi tulaġ ulaugeteġ deqa.

Maria Makdala qure qaji a Yesus unej

⁹ Yori bati koboonaqa nobqolo ambru Yesus a subq na tigelosiq mati Maria Makdala qure qaji aqaq di brantonaq unej. Maria agi nami Yesus na mondor uge 7 nanġi aqaq dena winjretej qaji.

¹⁰⁻¹¹ A Yesus unsiq a olo puluosi gilsiq Yesus aqa anġro qudei nami Yesus dauryosib laqneġ qaji nanġi are ugeinjrnqa akameqnaqqa itnjrsiq minjrej, “E Yesus unonum. A nambile unu.” Onaqa nanġi Maria aqa anjam di qunab ugeinjrej. Nanġi aqa anjam deqa poinjrosai.

Yesus aqa anġro aiyel nanġi gamq di Yesus uneb

¹² Olo bati bei Yesus aqa angro aiyel nanngi nañu gam bei dauryosib gileq nabqa Yesus aqa jejamu bulyosiqa nanngoq di brantonaq uneb.

¹³ Unsibqa nanngi olo puluosib aisib Yesus aqa angro qudei nanngi minjreb, “Yesus a gagoq di brantqoqa iga unonum.” Degsib minjrnabqa nanngi dego qunab ugeinjrej. Nanngi anjam deqa poinjrosai.

Yesus na aqa angro nanngi wau enjrej

¹⁴ Olo bati bei Yesus aqa angro 11 nanngi tal miligiq di awoosib ingi uyeq nabqa Yesus a nanngoq di brantej. A nami subq na tigelonaqa tamo qudei na unsib nanngi sainjrnab qunab ugeinjrej. Nanngo are geterjnresoqnej. Deqa Yesus a segi nanngoq di brantosiqa nanngi njirinjnrej.

¹⁵ Osiqa minjrej, “Ningi tigelosib sawa sawa kalil keretoqnsib tamo ungasari kalil nanngi ijo anjam bole minjre minjre laqniy.

¹⁶ Tamo ungasari nanngi e qa nanngo areqalo singilatosis yanso oqab di Qotei na nanngi elenqas. Ariya tamo ungasari nanngi e qa nanngo areqalo singilatqasai di Qotei na nanngi elenqasai. A na nanngo une qa peginjrsim awai uge enjrqas.

¹⁷ Tamo ungasari e qa nanngo areqalo singilatqab qaji nanngi manwa gargekoba endeqaji babtoqnqab. Nanngi ijo ñam na mondor uge uge winjroqnqab. Qotei na nanngo meñ bulyetnjroqnmqa nanngi qure utru bei bei nanngo anjam bunuj maroqnqab.

¹⁸ Nanngi ban waiyosib amal uge ojoqnqab. Nanngi ya isa koba qaja ti di uyoqñib dena morenqasai. Nanngi ma tamo nanngo gateq di ban atoqñib nanngi olo boleqnqab.”

Yesus a lan qureq oqej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na aqa angro nanngi degsi minjrnaqa Qotei a Yesus lan qureq osi oqsiqa aqa ban woq di awotej.

²⁰ Onaqa aqa angro nanngi jaraiyosib sawa sawa kalil keretoqnsib Qotei aqa anjam palontoqneb. Palonteqnabqa Tamo Koba a nanngi koba na wauoqn-siqa manwa gargekoba babtoqnsiqa dena nanngo anjam singilatoqnej.

LUK

Luk a anjam endi nenngrenyosiq Tiofilus aqaq qarinyej

1-2 O Tamo Koba Tiofilus, kumbra kalil Qotei a nami gago ambleq di yoqnej qaji di aqa wau tamo nanngi unoqnsib deqa iga saigoqneb. Nanngo anjam di tamo gargekoba nanngi quoqnsib nenngrenyoqneb.

³ Deqa e dego anjam di nenngrenyosiy inoq qarinyeqa are qalem. Are qal-simqa anjam aqa damu geregere qalieqajqa deqa nenemosim laqnem. Nen-emosim laqnsimqa anjam di utruq na nenngrenyosim agi inoq qarinyonum.

⁴ Deqa ni sisiyosim qalieqam, anjam ni nami mermoqneb qaji di bole kalil.

Sekaraia aqa njanj Elisabet a gumanaj

⁵ Herot a Judia sawa nanngo mandor sonaqa bati deqa atra tamo bei aqa nam Sekaraia a soqnej. A atra tamo Abiya aqa moma. Sekaraia aqa njanj a atra tamo gate Aron aqa moma. Aqa nam Elisabet.

⁶ Sekaraia aqa njanj wo nanngo kumbra tulan boledamu. Nanngi Qotei aqa dal anjam kalil geregere dauryoqnsib soqneb. Nanngi Tamo Koba aqa njamgalaq di une saiqoji.

⁷ Elisabet aqa miligi ugeej deqa aqa gumbuluj wo angro saiqoji sosibqa qelib.

⁸ Bati bei Sekaraia aqa wau qujai nanngi ti Qotei atraiyqa marsibqa Jerusalem gileb. ⁹ Nanngo ambleq dena tamo bei giltibqa a Tamo Koba aqa atra tal miligiq gilsim nam qaq koitim quleqamqa Qotei atraiyqajqa deqa Jerusalem gileb. Gilsib nanngi tamo yai giltqab di qalieqajqa deqa nanngi meniñ alañ bubuneb. Meniñ alañonabqa Sekaraia aqa meniñ na bunyej. Deqa nanngi Sekaraia giltonabqa a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyej.

¹⁰ Qotei atraiyeqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi atra tal oqeq di koroosib Qotei pailyosib soqneb.

¹¹⁻¹² Onaqa Tamo Koba aqa lan angro bei aisiq Sekaraia aqa ulatamuq di brantosiqa atra bijal nam qaq koitoqnej qaji ban woq di tigelonaq unsiqqa tulan ulaugetej.

¹³ Onaqa lan angro na minnej, "Sekaraia, ni ulaaim. Qotei a ino pailyo quetmqo. Deqa ino njanj Elisabet a gumanosim angro mel oqas. Yim ni aqa nam Jon waiyqam.

¹⁴ Angro di a njambabimqa ni tulan areboleboleimqas. Tamo ungasari gargekoba nanngi dego a unsibqa tulan areboleboleinjrqas.

¹⁵ Angro di a Tamo Koba aqa njamgalaq di nam koba ti sqas. A wain ti ya singila ti uyoqnqasai. A aqa ai miligiq di soqnmqa Mondor Bole na a singilatoqnqas.

¹⁶ Bunuqna a na Israel gargekoba nanngi are bulyetnjroqnm nanngi nanngo Tamo Koba Qotei areiyoqnaqab.

¹⁷ Kristus a bqa laqnmqa Jon a namoosim Qotei aqa medabu o tamo Elaija aqa kumbra ti singila ti osim Kristus aqa gam gereiyetqas. A Kristus aqa gam endegi gereiyetqas. Abu nanngo angro nanngi ti jeu jeu soqnbqa a na nanngi are bulyetnjroqnm nanngi are quajaitosib sqab. Tamo ungasari Qotei aqa anjam gotranjeqnuq baji nanngi dego a na are bulyetnjroqnm nanngi kumbra bole bole dauryoqnaqab. Jon na degsim tamo ungasari nanngo areqalo gereiyetnjrim soqnbqa Tamo Koba a bqas."

18 Onaqa Sekaraia na kamba lanj angro di minjej, “E tulanj qelionum. Ijo nuanj a dego qeligo. Deqa e kiyersiy qalieqai, ino anjam di bole?”

19 Onaqa lanj angro na Sekaraia minjej, “Ijo ñam Gebriel. E Qotei aqa ulatamuq di tigelejunum. Qotei a segi na e qarinjboqqa bosim anjam bole endi ni mermonum.

20 Deqa ni que. Ni ijo anjam poimosai deqa bini medabu getenjimqqa sqam. Bunuqna anjam e ni mermonum qaji aqa damu kalil brantimqa ino medabu olo waqtosim anjam maroqnqam. Bati Qotei na giltqo qaji batiamqa ijo anjam aqa damu kalil brantim ni unqam.” Lanj angro na degsiqa Sekaraia minjej.

21 Tamo ungasari nanji Sekaraia a olo atra talq dena oqedqajqa deqa tarinjoqneb. Osib maroqneb, “Sekaraia a kiyaaqa atra tal miligiq di sokobaiyqo?”

22 Onaqa Sekaraia a oqedosiqa nanji anjam minjrqa yonaq keresaiyej. Deqa nanji mareb, “Qotei aqa manwa bei atra tal miligiq di brantqoqa Sekaraia a unqo. Deqa a anjam marqa keresai.” Sekaraia aqa medabu getenjej deqa a banj na segi nanji anjam minjrjoqnej.

23 Ariya bunuqna aqa atraiyo wauqa bati koboonaqa a olo puluosiqa aqa qureq oqej.

24 Bati bei aqa nuanj Elisabet a gumannej. Deqa a bai 5 aqa talq di soqnej. A boleq di walwelosaijoqnej. Osiqa marej,

25 “Bini Tamo Koba a kumbra tulanj boledamu e ebsiqa tamo ungasari nanjo namgalaq di ijo gulbe kobotetbqo.”

Lanj angro Gebriel a Maria aqaq di brantej

26 Onaqa bai 5 di koboonaqa Qotei na aqa lanj angro Gebriel olo qarinjyonaqa Galili sawa nanjo qure bei ñam Nasaret deq aiyej.

27 Aisiq dia dungenge bei aqa ñam Maria aqaq di brantej. Tamo bei aqa ñam Josep a na Maria oqajqa saga qameb. Josep a Mandor Koba Devit aqa moma.

28 Gebriel a Maria aqaq di brantosiqa minjej, “O Maria, kaiye. Tamo Koba a ni ombla unub. A ni kumbra tulanj boledamu emqo.”

29 Onaqa Maria a anjam di qusiqa tulanj prugugetej. Osiqa are qalej, “Lanj angro di aqa anjam e poibosai.”

30 Onaqa lanj angro na minjej, “Maria, ni ulaaim. Qotei a ni qa are tulanj boledamuiyqo.

31 Deqa ni gumanjosim angro mel oqam. Osim aqa ñam Yesus waiyqam.

32 A ñam tulanj kobaquja oqas. Nanji a qa maroqnqab, ‘A Qotei Goge Koba aqa Niri.’ Qotei na a giltimqa a Mandor Koba sqas. A na aqa moma Devit nami mandor koba soqnej qaji aqa wau osim a kamba Mandor Koba sqas.

33 Deqa a Jekop aqa moma kalil nanjo Mandor Koba sosimqa nanji bati gaigai taqatnjroqnqas. Aqa wau di koboqqa keresai.”

34 Onaqa Maria na lanj angro di minjej, “Kumbra di kiyersi brantqas? E tamo osaiunum.”

35 Onaqa lanj angro na minjej, “Mondor Bole a inoq aisim Qotei Goge Koba aqa singila emimqa ni angro oqam. Deqa nanji a qa maroqnqab, ‘A Qotei aqa Niri.’ A Qotei aqa segi kumbra ti sqas.

36 “Ni que. Ino gagai Elisabet a dego angro mel oqas. A qeliosiq gumanqo. Nanji nami a qa maroqneb, ‘A angro oqa keresai.’ Ariya bini a gumanqo bai 6 gilqo.

37 Qotei a kumbra kalil yqa kere. Kumbra bei a yqa keresai di sosai.”

³⁸ Onaqa Maria na lanj angro di minjej, “E Tamo Koba Qotei aqa kanjal unja. Anjam ni e merbonum qaji di Qotei na dauryosim kumbra degsi ebem.” Onaqa lanj angro a Maria uratosiqa gilej.

Maria a Elisabet unqajqa gilej

³⁹ Bati deqa Maria a tigelosiqa urur ti Sekaraia aqa qureq oqej. Qure di yamban. A Judia sawaq di unu.

⁴⁰ Oqsiq Sekaraia aqa talq di brantosiqa Elisabet itosiq metej, “O gagai Elisabet, kaiye.”

⁴¹⁻⁴² Metonaqa Elisabet a Maria aqa anjam di qunaqa angro a Elisabet aqa meneq di anñilej. Onaqa Mondor Bole a Elisabet aqaq aisiq singila yonaqa a tulan maosiqa Maria minjej, “Qotei a kumbra tulan boledamu ni emqo. Kumbra deqaji Qotei a nami ungasari qudei nanği enjrosaiqneje. Angro ino meneq di unu qaji a dego Qotei na kumbra tulan boledamu yqo.

⁴³ O Maria, ni ijo Tamo Koba aqa ai. E unja kiyero deqa ni ijo talq bonum?

⁴⁴ Ni que. Ni e metbonum e ino anjam quonumqa angro ijo meneq di unu qaji a areboleboleiyqoqa anñilqo.

⁴⁵ Tamo Koba a na ni kumbra boledamu emqas anjam di mermonaqa ni qusim marem, ‘Bole, Qotei aqa anjam di aqa damu brantqas.’ Ni degsi marem deqa ni tulan areboleboleimim sqam.” Elisabet na degsiqa Maria minjej.

Maria a Qotei aqa ñam soqtelj

⁴⁶ Onaqa Maria a kamba medabu waqtosiqa marej, “Ijo are na e Tamo Koba aqa ñam soqtosim a binjiyeqnum.

⁴⁷ E Qotei qa tulan areboleboleibeqnu. Agi a na iga padalo sawaq na elenjej.

⁴⁸ E aqa kanjal unja. E ñam saiqoji. Di unğum. Qotei na e uratbosai. A na e nubsuqa areibqo.

Deqa bati endeqa ti bunuq qa ti tamo ungasari kalil nanği e qa endegsib maroqncab, ‘Qotei na Maria kumbra tulan boledamu yej.’

⁴⁹ Qotei singila koba ti unu qaji a na e aqaryaiyeqnu.

Qotei aqa ñam getento koba. Une bei aqaq di sosai.

⁵⁰ Qotei a tamo ungasari kalil aqa sorgomq di unub qaji nanği qa tulan duleqnu. Bati endeqa ti bunuq qa ti Qotei a nanği qa duloqnsim sqas.

⁵¹ Qotei a wau singila koba yeqnu.

Tamo ungasari nanjo segi ñam soqtqa are qaleqnuq qaji nanği Qotei na olo winjreqlaq jaraiyeqnu.

⁵² A na mandor kokba nanği kobotnjroqnsiqa tamo ungasari nanjo segi ñam aguq ateqnuq qaji nanği olo ñam soqtetnjreqlaq.

⁵³ Tamo ungasari mam unub qaji nanği Qotei na inği anainjreqlaq nanği kere na unub.

Ariya tamo ungasari inği koba ti unub qaji nanği a na uratnjreqlaq nanği inği saiinjreqlaq.

⁵⁴⁻⁵⁵ A na aqa wau tamo Israel nanği aqaryainjreqlaq.

A nami marej, ‘E Israel nanği qa gaigai duloqncai.’

A aqa anjam deqa are qaloqnsiqa agi bini Israel nanği aqaryainjreqlaq.

Qotei aqa anjam di a na nami gago moma utru nanği minjrej.

Agi a na anjam di Abraham aqa moma kalil nanği ti minjrej.”

Maria a medabu waqtosiqa anjam degsi marej.

⁵⁶ Bai qalub Maria a Elisabet aqa talq di soqnej. Di koboonaqa a olo puluosuqa aqa qureq gilej.

Elisabet a aqaratonaq Jon a nambabej

⁵⁷ Onaqa Elisabet aqa bati kereonaqa a aqaratej. Aqaratonaq aqa angro mel nambabej.

⁵⁸ Nambabonaqa aqa qure qujai nanği ti aqa lej nanği ti kalil endegsi poinjrej, "Tamo Koba a Elisabet qa tulan dulosiqa aqa miligi gereiygoqa angro mel oqo." Nanği degsi poinjrej deqa nanği Elisabet koba na arebole-boleinjrej.

⁵⁹⁻⁶⁰ Bati 8 koboonaqa nanği angro di muluñ waiyqa marsib koroeb. Koroosib aqa ñam Sekaraia waiyqa laqnaqqa aqa ai na saidnjrsiqa minjrej, "Iga aqa ñam Jon waiyqom."

⁶¹ Onaqa nanği na minjeb, "Ñam di ino lej nanğoq di sosai."

⁶² Degsi minjsib ban na Sekaraia nenemyeb, "Ni ino angro ñam yai waiyqam?"

⁶³ Onaqa a ban na minjrej, "Pepa bei osbabqa e aqa ñam nenğrenyit nıngi unqab." Pepa osi bonabqa endegsi nenğrenyej, "Aqa ñam Jon waiyqom." Degsi nenğrenyonaqa nanği kalil tulan prugeb.

⁶⁴ Onaqa bati qujai deqa Sekaraia aqa meñ otyonaqa medabu waqtosiqa anjam maroqnsiqa Qotei aqa ñam soqtoqnej.

⁶⁵ Bati deqa tamo unğasari kalil qure dia soqneñ qaji nanği kumbra deqa qusib ulaeb. Ulaosib kumbra deqa mare mare laqnaqqa nanço anjam di tulan kobaonaqa qure kalil Judia sawaq di so qaji nanği quekriteb.

⁶⁶ Tamo unğasari anjam di queb qaji nanği kalil maroqneñ, "Anğro di a tamo kiyero sqas?" Nanği degsi maroqneñ. Di kiyaya? Qotei aqa singila anğro di aqaq di sonaq uneb deqa.

Sekaraia a Qotei aqa medabu osiqa anjam marej

⁶⁷ Onaqa Mondor Bole a Jon aqa abu Sekaraia aqaq aisiq singila yonaqa medabu waqtosiqa anjam endegsi marej,

⁶⁸ "Iga Tamo Koba Qotei aqa ñam tulan soqtoqnoqom. A Israel gago Qotei. Iga aqa segi tamo unğasari unum deqa a na bosim iga awaigim iga padalqasai.

⁶⁹ Aqa wau tamo Devit aqa lej na tamo singila koba bei nambabqas. Qotei na tamo di giltej deqa a na iga elenqas.

⁷⁰ Qotei aqa kumbra deqa nami aqa segi medabu o qaji tamo nanği anjam palontoqneñ.

⁷¹ Nanği anjam endegsib palontoqneñ, 'Qotei a gago jeu tamo nanço banq dena iga elenqas. Osim tamo kalil iga qa ugeeqnub qaji nanço banq na dego iga elenqas.' Nanği anjam degsib palontoqneñ.

⁷² Qotei a gago moma utru nanği qa dulosiqa aqaryainjrej. Aqa segi anjam nami singilatej qaji deqa are qalsiqa nanği aqaryainjrej.

⁷³ Aqa anjam di a singilatosisq gago moma utru Abraham minjej.

⁷⁴ Deqa a na gago jeu tamo nanço banq dena iga elenqamqa iga aqa wau ojoqnoqom. Iga ulaqasai.

⁷⁵ Iga bati gaigai Qotei aqa nıngalaq di aqa segi kumbra bole tıntıñ daury-oqnoqom.

⁷⁶ O ijo anğro Jon, bunuqna ni Qotei Goge Koba aqa medabu o qaji tamo sqam. Tamo unğasari nanği degsib ni qa maroqnaq. Tamo Koba a bqa laqnimqa ni namoosim aqa gam gereiyetosim soqnim a bqas.

⁷⁷⁻⁷⁸ Ni na Qotei aqa segi tamo unğasari nanği anjam minjroqnimqa nanği quoqnsib endegsi poinjroqnaq, 'Bole, Qotei a iga qa dulej deqa a na gago

une kobotetgosim iga elenqas.' Gago Qotei a lanj goge na suwan qarinyim gagoq bqas.

⁷⁹ Tamo unqasari ambruq di sosib morenqa ulaeqnuq qaji nanqi Qotei na suwantnjroqnas. Osim a na iga gam osorgoqnimqa iga lawo kumbra dauryoqnoqom." Sekaraia a anjam degsi marej.

⁸⁰ Onaqa Jon a kobaqujaeqnaqa Qotei aqa Mondor na singila yoqnej. A wadau sawaq di sosisqa a na Israel tamo unqasari nanqi Qotei aqa anjam minjraqajqa bati qa tarinoqnej.

2

Maria a aqaratonaga Yesus a nambabej

¹ Bati deqa Rom nanjo mandor koba Sisar Ogastus a marej, "Iga sawa sawa kalilq di tamo unqasari nanjo nam sisiyqom."

² Degsi marnaqa Kwirinius a Siria sawaq di gate sonaqa nanqi na nam sisiyeb. Nanqi nami nam sisiyosaiocneq.

³ Deqa tamo unqasari kalil nanqi na nanjo nam atelenqajqa marsibqa nanjo segi segi qure utruq gileleqeb.

⁴ Josep a Nasaret qureq dena tigelosiq Devit aqa qure utruq oqej. Nasaret qure a Galili sawaq di unu. Devit aqa qure utru aqa nam Betlehem. Betlehem a Judia sawaq di unu. Josep a deq oqej. Di kiyaaqa? A Devit aqa len na nambabej deqa.

⁵ Maria a Josep aqa njanj soqnej deqa nanqi aiyel ombla na nanjo nam atqa marsibqa Betlehem oqeb. Bati deqa Maria a gumanj ti.

⁶⁻⁷ Nanqi Betlehem di sonabqa Maria aqa bati kereonaqa a angro ej. Njerejo tal koba qaji tamo na maqej deqa aqa angro matu mel nambabonaqa gara na dalaosiq makau nanjo ingi uyo tabirq di njeiotej.

Lanj angro nanqi na kaja taqato tamo nanqi Qotei aqa anjam minjreb

⁸ Qolo qujai deqa qure qalaq di tamo qudei nanjo kaja ninj uyeqnaqqa taqatnjresoqneq.

⁹ Onaqa Tamo Koba aqa lanj angro bei aisiqa nanjo areq di tigelonaq uneb. Aqa rianj na nanqi suwantnjrnaqa nanqi unsib tulanj ulaugeteq.

¹⁰ Onaqa lanj angro dena nanqi minjrej, "Ningi ulaaib. E ningi anjam bole merngwajqa bonum. Merngitqa ningi qusib tulanj areboleboleingwas. Tamo unqasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi dego tulanj areboleboleinjraqas.

¹¹ Anjam bole agiende. Bini Tamo Koba Kristus a Devit aqa qure utruq di nambabqo. A na qujai tamo unqasari nanqi elenjamqa nanqi padalqasai.

¹² Angro mom di gara na dalaosib makau nanjo ingi uyo tabirq di njeiotonub unu. Ningi aisib unsib poingwas."

¹³ Degsi minjreqlaqa lanj angro tulanj gargekoba nanqi lanj goge na bosib lanj angro nami bej qaji a ombla tigelosibqa Qotei aqa nam soqtoqnsib endegsib maroqneq.

¹⁴ "Lanj goge di Qotei a nam kobaquja oqo. Mandamq endi tamo unqasari nanqi lawo na soqnebe. Qotei a nanqi qa are tulanj boleiyeqnu."

Kaja taqato tamo nanqi Yesus unqajqa marsib Betlehem qureq aiyeb

¹⁵ Lanj angro nanqi olo puluosib lanj qureq oqeqnaqqa kaja taqato tamo nanqi qairosib mareb, "Iga tigelosim Betlehem aisim Tamo Koba a iga kumbra deqa mergwo qaji di unqom."

16 Degsib marsibqa gurgur ti aisib Maria Josep wo nanjo angro mom a makau nanjo ingi uyo tabirq di njeitosib sonab unjreb. 17 Unjrsibqa angro deqa anjam lan angro na minjrej qaji di kalil ubtosib saogneb.

18 Saeq nab tamo ungasari kalil anjam di queb qaji nangi pruguetosib are koba qaloqneb.

19 Ariya Maria a anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq soqnej.

20 Onaqa kaja taqato tamo nangi olo puluosib gileb. Anjam kalil lan angro na minjrnaq queb qaji deqa ti kumbra kalil nangi uneb qaji deqa ti nangi tulan areboleboleinjnaqa Qotei aqa nam soqtoqnsib giloqneb.

Nangi angro aqa nam Yesus waiyeb

21 Ariya Yesus a njambabosiq sonaqa bati 8 kereonaqa a mulun waiyeb. Osib aqa nam Yesus waiyeb. Nam di nami lan angro na Maria gumanosaisonaq minje qaji.

Simeon Ana wo nangi atra talq di Yesus uneb

22 Juda nanjo dal anjam bei agiende. Unja angrotimqa bati 40 koboamqa nangi unja aqa jejamu yansetqab. Dal anjam di Moses a nami marej. Deqa Maria aqa jejamu yansetqa bati kereonaqa aqa gumbulun wo Jerusalem gilsibqa atra tal miligiq di Maria aqa jejamu yansetosib Yesus osib Tamo Koba aqa banq di ateb.

23 Agi Moses a nami Tamo Koba aqa dal anjam endegsi nengrenyej, "Angro matu mel njambabamqa ningi Tamo Koba Qotei aqa banq di atiy. Atibqa a Qotei aqa segi tamo sqas."

24 Nangi aiyel Tamo Koba Qotei aqa dal anjam di dauryosib wagme bei osib Qotei atraiyeb. Agi dal anjam endegsi unu, "Binon aiyel kiyo qebari bunuj aiyel kiyo osib Qotei atraiyiy."

25 Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa nam Simeon. Aqa kumbra tulan boledamu. A Qotei aqa sorgomq di geregere soqnej. Mondor Bole na a singilatonaq soqnej. A endegsi are qaloqnej, "Bati brantimqa Qotei na Israel tamo ungasari nanjo are boletetnrqas." A degsi are qaloqnsiq deqa bati di brantqajqa tarinjoqnsiq soqnej.

26 Mondor Bole na nami Simeon minje, "Ni mati moiqasai. Ni moiyosaisoqnmqa Tamo Koba a na aqa Kristus qarinyim bamqa ni unsim moiqam."

27 Onaqa bati bei Qotei aqa Mondor na Simeon aqa are tigeltetonaqa atra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa Maria Josep wo nanji dal anjam dauryosib nanjo angro Yesus osib Qotei aqa banq di atqa marsibqa atra tal miligiq gileb.

28 Onaqa Simeon a Yesus unsiq a osiq soqonyej. Soqonyosiqa Qotei aqa nam soqtosiq endegsi pailiej,

29 "O Tamo Koba, e ino wau tamo. Ino anjam ni nami e merbem qaji di ni uratosai. Deqa e lawo na moiqai.

30 Ni na ino segi tamo ungasari nangi elenam nangi padalaib deqa ino Kristus qarinyem agi e unonum.

31 Tamo ungasari kalil nanjo njamdamuq di ni kumbra di yqajqa gam gereiyem.

32 Kristus aqa rian na sawa bei bei qaji nangi suwantnjroqnsqas.

Osिम ino segi tamo ungasari Israel nangi dego suwantnjrimqa nanjo nam kobaqas."

33 Simeon a Yesus qa anjam degsi marnaqa Yesus aqa ai abu nangi qusib tulan prugeb.

34 Onaqa Simeon a nangi aiyel qa Qotei pailiyosiqa Yesus aqa ai Maria minje, "Ni que. Qotei na angro endi giltej deqa Israel gargekoba nangi

ulonosib padalqab. Gargekoba dego olo tigelosib nambile bole oqab. Anqro endi a toqor bul soqnimqa gargekoba nanqi na a jeutoqnqab.

³⁵ Deqa gargekoba nanqo areqalo uliejunu qaji di olo boleq dqas. Yimqa serie na ino are qametmo bul are jaqatin oqnam.”

³⁶ Bati deqa Qotei aqa medabu o qaji unja bei soqnej aqa ñam Ana. A Fanuel aqa anqro. A Aser aqa moma. A tulan qeliej. A nami tamo osiqa gumbulun wo wausau 7 soqneb.

³⁷ Aqa gumbulun moinaqa a segi qobul soqnej. Aqa wausau kalil 84. A qobul sosisqa a bati gaigai qolo ti qanam ti atra tal miligiq giloqnsiqa inji ti ya ti uratoqnsiqa Qotei pailyoqnej. A atra tal uratosaiyoqnej.

³⁸ Simeon a anjam marsiq koboonaqa Ana a bosiqqa anqro kiñala di unsiqa Qotei aqa ñam soqtej. Osiqa Jerusalem tamo unqasari kalil Qotei na awainjrqa marsib tariñoqneb qaji nanqi Yesus qa sainjroqnej.

Maria Josep wo nanqi olo Nasaret qureq gileb

³⁹ Maria Josep wo nanqi Jerusalem dia Tamo Koba aqa dal anjam kalil dauryekritosib nanqi olo puluosib Galili sawaq gilsib nanqo segi qure utru Nasaret di soqneb.

⁴⁰ Di sosibqa nanqo anqro kiñala Yesus a boleqnsiqa sinqilaoqnsiq powo qelikoba oqnej. Qotei a Yesus qa are tulan boleiyoyoqnej.

Yesus aqa wausau 12 kereonaqa a Jerusalem aiyej

⁴¹ Yesus aqa ai abu nanqi wausau gaigai Juda nanqo yori bati koba ñam Pasa di unqajqa maroqnsib Jerusalem aiyoqneb.

⁴² Deqa Yesus aqa wausau 12 kereonaqa a na aqa ai abu nanqi daurnjrsiqa yori bati di unqajqa koba na Jerusalem aiyej.

⁴³ Aisib yori bati di unsib koboonaqa tamo unqasari kalil nanqi puluosib nanqo segi segi qureq olo gileqnaqqa anqro wala Yesus a segi Jerusalem di soqnej. Aqa ai abu nanqi deqa qaliesai.

⁴⁴ Nanqi are qaleb, “Yesus a tamo qudei nanqi daurnjrsiqa nami gilqo kiyo?” Degsib are qalsibqa qanam qujai nanqi walwelosib gileb. Gilsib gamq di Yesus unosai deqa nanqi na nanqo segi kadoi nanqi ti nanqo segi lej nanqi ti Yesus qa nene nenemnjoqneb.

⁴⁵ Onaqa ugeinjrnaqa nanqi aiyej olo puluosib Jerusalem aisib dia Yesus qa njamqneb.

⁴⁶ Bati qalub nanqi Yesus qa njamqneb. Namosib gilsib atra tal miligiq di njam atsis Yesus a di awesonaq uneb. A dal anjam qalie tamo nanqo ambleq di awesosiqa nanqo anjam quoqnsiqa anjam qudei nanqi nenemnjoqnej.

⁴⁷ Aqa powo tulan kobaquja deqa a dal anjam qalie tamo nanqi kamba anjam bole bole minjreanaqa tamo kalil aqa anjam di quoqneb qaji nanqi prugoqneb.

⁴⁸ Onaqa aqa ai abu nanqi a unsib pruguetosib aqa ai na minjej, “O ijo anqro, ni kiyaaqa aqo ino abu wo kumbra deggonum? Ni que. Aqo aiyej are tulan gulbeigwoqa ni qa njamqnam.”

⁴⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi kiyaaqa e qa njamqnaq? E ijo Abu aqa talq endi sqai. Ningi di qaliesai kiyo?”

⁵⁰ Onaqa aqa ai abu nanqi aqa anjam di qusib poinjrosai.

⁵¹ Onaqa Yesus a tigelosiqa aqa ai abu nanqi daurnjrsiqa Nasaret qureq gileb. Gilsib dia a nanqo aiyej anjam geregere dauryoqnsiqa nanqo sorgomq

di soqnej. Aqa kumbra kalil di aqa ai na unoqnsiqa tulan areboleboleiyeq-naqa aqa areqaloq di atnaq soqnej.

⁵² Yesus a Nasaret qureq di sosisqa a tamo kobaqujaoqnsiqa aqa powo dego gelikobaoqnej. Qotei a Yesus qa are boleiyooqnej. Tamo ungasari nanqi dego Yesus qa are boleinjroqnej.

3

Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di Qotei aqa anjam palontoqnej

¹⁻² Bunuqna Sekaraia aqa niri Jon a wadau sawaq di sonaqa Qotei na aqa anjam minjnaq quej. Bati deqa Sisar Taiberius a wausau 15 Rom nanjo mandor koba soqnej. Pontius Pailat a Judia sawa nanjo gate soqnej. Herot a Galili sawa taqatoqnej. Herot aqa was Filip a Ituria sawa ti Trakonitis sawa ti taqatoqnej. Lisanias a Abilene sawa taqatoqnej. Anas Kaiafas wo nanqi aiyel atra tamo gate soqneb.

³ Jon a sawa kalil Jordan ya qalaq di soqneb qaji deq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq tamo ungasari nanqi endegsi minjroqnej, “Ningi are bulyibqa e na ningi yansngwai. Amqa Qotei a nunjo une kalil kobotetngwas.”

⁴ Jon a kumbra degyej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami nenngrenyej qaji di aqa damu brantej. A Jon qa anjam endegsi nenngrenyej, “Tamo bei a wadau sawaq di tigelosimqa a tulan lelenoqnsim tamo ungasari nanqi endegsim minjroqngas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti. Gam tingiteti.’

⁵ Botau kalil mororyiy. Mana kokba ti mana kiñilala ti kalil ginngrenjrsib taqal atiy. Gam kanenjo kalil tingitiy. Gam niñaqejunub qaji kalil di dego gereiyiy.

⁶ Yimqa tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi Qotei na padalo sawaq dena elenjam unqab.”

⁷ Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi Jon na yansnjrqqa marsibqa aqa areq beqnaqqa singila na endegsi minjroqnej, “Ningi kumbra uge yo qaji tamo. Ningi amal uge bul. Ningi yai na mernngwoqa mondonj Qotei aqa minjin nunjoq aiyaim deqa ulaosib ijooq bonub?”

⁸ Ningi are bulyiy. Osib nunjo kumbra uge kalil uratosib kumbra bole bole yoqniy. Yim e unsiy marqai, ‘Bole, ningi are bulyonub.’ Osiy ningi yansngwai. Ningi endegsib are qalaib, ‘Abraham a gago moma utru unu deqa iga Qotei aqa nqamgalaq di tamo bole.’ Ningi deqsib are qalaib. Ningi quiy. Qotei na marimqa meninj kalil endi dego tamo bulyosib tigelosib Abraham aqa moma brantqab.

⁹ Qotei na tapor qalat ojsiqa nqam qomqajqa utruq di atej unu. Deqa nqam kalil gei bole atosaiqgnub qaji di Qotei na tapor dena qomelenjosim nqamyuwoq di breinjrqas.”

¹⁰ Jon a tamo ungasari nanqi anjam degsi minjrnqaqa nanqi na kamba nenemyeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa iga kumbra kiyeryqom?”

¹¹ Onaqa Jon na minjrej, “Ni gara aiyel soqnimqa bei osim tamo gara saiqoji di ye. Ni inji uyo soqnimqa qudei osim tamo inji saiqoji di anaiye.”

¹² Onaqa takis o qaji tamo qudei nanqi Jon na yansnjrqqa marsibqa aqa areq bosib nenemyeb, “O Qalie Tamo, ni mare. Iga takis o qaji tamo. Deqa iga kumbra kiyeryqom?”

¹³ Onaqa Jon na minjrej, “Nunjo gate kokba nanqi takis silali gembub ningi oqajqa merngonub kere dego oqniy. Silali bei lanja goge ataub.”

14 Onaqa qaja tamo qudei nanği Jon aqa areq gilsib nenemyeb, “Ni mare. Iga kumbra kiyeryqom?” Onaqa Jon na minjrej, “Ningi tamo nanği ugeugein-jraib. Osib nanngo silali bajinjoqnaib. Ningi tamo qudei gisan na nanngo jejamuq di une qametnjraib. Ningi endegsib are qaloqniy, ‘Gago awai iga eqnum di iga qa kere.’”

15 Bati di tamo ungasari nanği Kristus bqajqa tarinjoqnsib soqneb. Deqa nanği Jon aqa anjam quoqnsib are qaloqneb, “Jon a Kristus kiyo?”

16 Onaqa Jon a nanngo areqalo di qalieosiqa minjrej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kanğalyqajqa e tamo bolesai. E ya na lanja yansngeqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ti nğamyuwo na ti ningi yansnğwas.

17 A bem sum nğoqyosim damu elenjosim aqa talq di atqas. Osim a bem sum aqa suwi breinjrim nğamyuwo gaigai yuejunu qaji dia yuekritqab.”

18 Jon na tamo ungasari nanngo are qametnjrqa osiq deqa anjam gargekoba nanği minjroqnej. A Qotei aqa anjam bole nanği minjroqnej.

Herot na Jon ojsiqa tonto talq di waiyej

19 Bati bei Jon na mandor Herot aqa une qa nğirinğej. Aqa une agi a na aqa segi was aqa nğauñ Herodias yayiosiq ej. Une deqa ti kumbra uge uge kalil Herot a yoqnej qaji deqa ti Jon na nğirinğej.

20 Deqa Herot a olo kumbra uge bei dego yej. Aqa kumbra uge bei agiende. A Jon ojsiqa tonto talq di waiyej.

21 Ariya tamo ungasari kalil nanği yanso eqnabqa Yesus a dego yanso ej. Yanso osiqa bati deqa a tarosiq lan goge koqyosiq Qotei pailyeqnaqa lan wajej.

22 Lan waqonaqa Mondor Bole a binon, bulosiq aisiqa Yesus aqa jejamuq di awoej. Awoonaqa lan goge na Qotei aqa anjam bei endegsi brantej, “Ni ijo segi anğro qujai. E ni tulan qalaqalaimeqnum. E ni qa tulan areboleboleibeqnu.”

Yesus aqa moma nanngo ñam kalil

23 Yesus aqa wausau 30 kereonaqa aqa wau utru atej. Nanği Yesus qa endegsib maroqneb, “A Josep aqa nğiri.” Yesus aqa moma nanngo ñam kalil agi marqai. Josep a Heli aqa nğiri.

24 Heli a Matat aqa nğiri. Matat a Livaı aqa nğiri. Livaı a Melki aqa nğiri. Melki a Janai aqa nğiri. Janai a Josep aqa nğiri.

25 Josep a Matatias aqa nğiri. Matatias a Amos aqa nğiri. Amos a Nahum aqa nğiri. Nahum a Esli aqa nğiri. Esli a Nagai aqa nğiri.

26 Nagai a Mat aqa nğiri. Mat a Matatias aqa nğiri. Matatias a Semen aqa nğiri. Semen a Josek aqa nğiri. Josek a Joda aqa nğiri.

27 Joda a Joanan aqa nğiri. Joanan a Resa aqa nğiri. Resa a Serubabel aqa nğiri. Serubabel a Sealtiel aqa nğiri. Sealtiel a Neri aqa nğiri.

28 Neri a Melki aqa nğiri. Melki a Adi aqa nğiri. Adi a Kosam aqa nğiri. Kosam a Elmadam aqa nğiri. Elmadam a Er aqa nğiri.

29 Er a Josua aqa nğiri. Josua a Elieser aqa nğiri. Elieser a Jorim aqa nğiri. Jorim a Matat aqa nğiri. Matat a Livaı aqa nğiri.

30 Livaı a Simeon aqa nğiri. Simeon a Juda aqa nğiri. Juda a Josep aqa nğiri. Josep a Jonam aqa nğiri. Jonam a Eliakim aqa nğiri.

31 Eliakim a Melea aqa nğiri. Melea a Mena aqa nğiri. Mena a Matata aqa nğiri. Matata a Natan aqa nğiri. Natan a Devit aqa nğiri.

³² Devit a Jesi aqa njiri. Jesi a Obet aqa njiri. Obet a Boas aqa njiri. Boas a Salmon aqa njiri. Salmon a Nason aqa njiri.

³³ Nason a Aminadap aqa njiri. Aminadap a Atmin aqa njiri. Atmin a Arni aqa njiri. Arni a Hesron aqa njiri. Hesron a Peres aqa njiri. Peres a Juda aqa njiri.

³⁴ Juda a Jekop aqa njiri. Jekop a Aisak aqa njiri. Aisak a Abraham aqa njiri. Abraham a Tera aqa njiri. Tera a Nahor aqa njiri.

³⁵ Nahor a Seruk aqa njiri. Seruk a Reu aqa njiri. Reu a Pelek aqa njiri. Pelek a Eber aqa njiri. Eber a Sela aqa njiri.

³⁶ Sela a Kainan aqa njiri. Kainan a Arpaksat aqa njiri. Arpaksat a Siem aqa njiri. Siem a Noa aqa njiri. Noa a Lamek aqa njiri.

³⁷ Lamek a Metusela aqa njiri. Metusela a Enok aqa njiri. Enok a Jaret aqa njiri. Jaret a Mahalalel aqa njiri. Mahalalel a Kenan aqa njiri.

³⁸ Kenan a Enos aqa njiri. Enos a Set aqa njiri. Set a Adam aqa njiri. Adam a Qotei aqa njiri.

4

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹⁻² Mondor Bole a Yesus aqa jejamuq di awoonaqa a Jordan yaq dena olo pulueqnaqa Mondor na a wadau sawaq osi gilej. Osi gilsiq uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiqqa Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej.

Bati deqa Yesus a ingi uratoqnsiqa qurien ti soqnej. Bati 40 koboonaqa a mamyej.

³ Onaqa Satan na minjej, “Ni Qotei aqa Njiriamqa menin kalil endi minjrim bem bulyibqa ni uye.”

⁴ Degsi minjnaqa Yesus na kamba minjej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Tamo nanngi ingi uyo na segi njambile sqasai.’”

⁵ Onaqa Satan a Yesus olo osiqa mana goge kobaq oqsic dia Yesus tigeltosiqa sawa sawa kalil mandor kokba nanngi na taqatejunub qaji di Yesus osoryej.

⁶ Osoryosiqa minjej, “Sawa sawa kalil di nanngo singila ti ñoro ti ni emqai. Sawa sawa kalil di ijo. Qotei na nami ebej. Deqa e na tamo bei yqa are soqnim yqai.

⁷ Deqa ni ijo ulatamuq endi singa pulutosim e qa louimqa sawa sawa kalil di ni emqai.”

⁸ Onaqa Yesus na minjej, “Nami Qotei aqa anjam bei endegsib nengrenyeb unu, ‘Ino Tamo Koba Qotei a segi qa louoqnsimqa aqa sorgomq di soqne.’”

⁹ Onaqa Satan na Yesus olo osiqa Jerusalem gilsiq atra tal quraq oqsic goge dia Yesus atsiqa minjej, “Ni Qotei aqa Njiriamqa endena prugosim mandamq aije.

¹⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Qotei na aqa lan angro nanngi minjrimqa bosib ni taqatmqab.’

¹¹ Anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, ‘Lan angro nanngi bosib ban na ni soqtmibqa ino singa menin na qalqasai.’”

¹² Onaqa Yesus na kamba Satan minjej, “Qotei aqa anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei aqa singila lanja tenemtqa osim a gisanjaim.’”

¹³ Satan a kumbra kalil dena Yesus uneq waiyqa yonaq ugeiyonaqa a uratosiq ulanej. Bunuqna a na olo Yesus walawalaiyqa marsiqa tarijosiq soqnej.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

14 Qotei aqa Mondor aqa singila Yesus aqaq di soqnej deqa a olo puluosiqqa Galili sawaq aiyej. Aisiq di sonaqa qure kalilq di tamo ungasari nanqi a qa saoqnsib laqneb.

15 A bati gaigai Juda nanqo Qotei tal miligiq giloqnsiqqa tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam minjreqlaqa nanqi quoqnsib aqa ñam soqtoqneb.

Nasaret qureq di nanqi Yesus qa minjin oqetnjrej

16 Onaqa Yesus a dena walwelosiq Nasaret qureq aiyej. Di aqa qure utru. A dia boleej. Aisiq di sosisqa yori batonaqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosisqa Juda nanqo Qotei tal miligiq gilsiqqa Qotei aqa anjam sisyqa osiq tigelej.

17 Onaqa buk Baibel yonabqa a na waqtosisqa Qotei aqa medabu o tamo Aisaia aqa anjam nami nenqrehyej qaji mutu bei itosiq endegsi sisyey,

18 “Tamo Koba aqa Mondor ijoq di unu deqa a na e giltbosiqqa merbej, ‘Ni na tamo ungasari sougetejunub qaji nanqi ijo anjam bole minjroqne.’ Osisa a na e qarinqbosiq merbej, ‘Ni na tamo ungasari ñam qandimo unub qaji nanqi boletnjroqne. Osim tamo ungasari nanqo segi une na ojejunu qaji nanqi gereinjroqne. Osim tamo ungasari jeu tamo nanqi na ugeugeinjreqlaqa qaji nanqi aqaryainjroqne.

19 Osim anjam endegsi palontqne, “Tamo Koba a na tamo ungasari nanqi boletnjraqajqa bati brantqo.” ’ ’ ”

20 Yesus a anjam degsi sisyosisq koboonaqa buk Baibel kabutosiqqa Qotei tal taqato tamo yosiq a olo awoej. Onaqa tamo ungasari kalil Qotei tal miligiq di soqneb qaji nanqi Yesus koqyesoqneb.

21 Onaqa Yesus na nanqi minjrej, “Qotei aqa anjam e endego sisyonum ningi quonub qaji di aqa damu agi bini brantqo.”

22 Degsi minjrnaqa nanqi kalil aqa anjam di qusib mareb, “Yesus aqa anjam di bolequja.” Osib olo areqalo kobaiyoqnsib maroqneb, “Yesus a Josep aqa ñiri. Deqa a powo qabe na osisa anjam bole endeqaji palontosisq mergeqnu?”

23 Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi yawo anjam endegsib merbqab kiyo, ‘O yu qanqra tamo, ni ino segi jejamu gereiye.’ Osib ningi endegsib merbqab, ‘Kaperneam qureq di ni manwa babteqnam iga deqa queqnum. Manwa kere dego ni ino segi qure utruq endi babtım iga unqom.’ ”

24 Osisa Yesus a olo endegsi minjrej, “E bole mernqwai. Qotei aqa medabu o tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnaqas di nanqi aqa anjam quetqa asginjqas. Deqa a ñam saiqoji sqas.

25 E bole mernqwai. Elaija aqa bati qa lanq getenqsonaqa wausau qalub bai 6 gilsiq awa bosaiqnej. Deqa sawa sawa kalilq di nanqi mam koba eb. Bati deqa Israel sawaq di unja qobul gargekoba soqneb.

26 Sonabqa Qotei na Elaija nanqoq qarinqyosai. A na Elaija qarinqyonaqa Saidon sawaq gilsiq Sarefat qureq di unja qobul bei aqaq di segi brantosisq aqaryaiyej.

27 Qotei aqa medabu o tamo Elisa dego aqa bati qa tamo gargekoba nanqo jejamu yu na ugeelenej qaji nanqi Israel sawaq di soqneb. Ariya Elisa a nanqi boletnjrosai. A Siria sawaq gilsiq dia tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji aqa ñam Naman a segi boletej.”

28-29 Yesus na tamo ungasari Qotei tal miligiq di soqneb qaji nanqi anjam degsi minjrnaqa nanqi kalil qusibqa minjin ani oqetnjrnaqa tigelosib Yesus

ojsib tututosib qure qalaq osi gileb. Nanjo qure mana goge di soqnej deqa nanji Yesus mana goge dena waiyqa mareb.

³⁰ Onaqa a nanjo ambleq na loumosiq ulanej.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

³¹ Onaqa Yesus a Kaperneam qureq gilej. Qure di Galili sawaq di unu. Gilsiq di sosisqa yori baticqnaqa tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

³² Yesus aqa anjam maroqnej di singila ti. A segi anjam di aqa Abu. Deqa tamo ungasari kalil nanji aqa anjam di quoqnsib tulan prugugetoqneb.

³³ Yori bati bei tamo mondor uge na ojej qaji a Qotei tal miligiq di soqnej. Deqa a tulan lelenosiq Yesus minjej,

³⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa segi Njiri bolequja. Ino jejamuq di une bei saiqoji.”

³⁵ Mondor uge dena Yesus degsi minjnaqa a singila na njirinjosiq minjej, “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulan.” Onaqa mondor uge dena tamo di uratqa osiq tamo ungasari nanjo ambleq di a waiyonaq mandamq di njiesonaqa uratosiq ulanej. Tamo di aqa jejamu yala ugetosai. A bole soqnej.

³⁶ Onaqa tamo ungasari kalil nanji Yesus aqa manwa di unsibqa nanji tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. Agi a na mondor uge nanji anjam minjreqlaqa nanji aqa anjam dauryoqnsib jaraiyeqnu.”

³⁷ Tamo ungasari nanji degsib maroqnsib olo walwelosib sawa sawa kalilq di Yesus aqa manwa deqa saqqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

³⁸ Onaqa Yesus a tigelosiq Qotei tal uratosiq Saimon aqa ñam bei Pita aqa tal gogetej. Tal gogetosiq Saimon aqa mimibe makobaiyonaqa jejamu kanjanjonaq unej. Deqa Yesus aqa angro nanji na minjeb, “Ni a boletime.”

³⁹ Onaqa Yesus a gilsiq unja maiyej qaji aqa areq di tigelosiq anjam segi minjnaqa aqa jejamu kanjan di koboej. Onaqa unja a tigelosiq nanji inji goiyetnjrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanji boletnjroqnej

⁴⁰ Senj aqqa laqnaqa tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanjo was nanji na joqqnsib Yesus aqa areq boqneb. Beqnaqqa Yesus na aqa ban nanjo gateq di ateqnaqa nanjo ma koboeqnaqa nanji jaraiyoqneb.

⁴¹ Mondor uge gargekoba dego Yesus na winjreqlaqa nanji olo tamo ungasari nanji uratnjroqnsib jaraiyoqneb. Jaraiyoqnsib tulan lelenoqnsib Yesus minjoqneb, “Ni Qotei aqa Njiri.” Yeqlabqqa Yesus a singila na saidnjroqnej, “Ningi ijo ñam ubtosib maraib.” Degsi saidnjroqnej. Di kiyaaq? Nanji qalie, Yesus a Kristus.

Yesus a qure qureq giloqnsiq Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej

⁴² Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nanji alelnjrsiqqa qure di uratosiq wadau sawaq gilej. Gilsiq di sonaqa nanji a qa njamosib gilsib itosib minjeb, “Ni iga uratgaim.”

⁴³ Onaqa Yesus na minjrej, “E qure bei beiq dego giloqnsiyqa Qotei aqa anjam bole endegi minjroqnaq, ‘Ningi are buliyibqqa Qotei a nunjo Mandor Koba sosim ninji taqatngwas.’ Degsi minjroqnaq. Qotei a deqa e qarinjbonaq mandamq aiyem.”

⁴⁴ Yesus na tamo ungasari nanği degsi minjrısiqa nanği uratnrısiq gılsıq Judia sawaq di walweloqnsıqa Juda nanęo Qotei tal miligiq gıloqnsıqa Qotei aqa anjam palontoqnej.

5

Yesus na Pita minjnaqa a kakan waiyosiq qe ani ej

¹ Bati bei Yesus a Genesaret ya agu kobaqujaq gılsıqa alile dia tigelesonaqa tamo ungasari tulan gargəkoba nanği Qotei aqa anjam quqwajqa are qalsıbqa Yesus aqa areq bosib koroeb.

² Koroesonabqa Yesus a nřam atsiqa qobun aiyel alile di tiryosib sonab unrej. Qe o qaji tamo nanği qobun dena mandamq aisib nanęo kakan yansoqneb.

³ Qobun bei Saimon aqa qobun. Yesus a Saimon aqa qobun gogetosiq di awoosıqa Saimon minjej, “Qobun tututim kiřala sasalem.” Onaqa Saimon na qobun tututonaq sasalonaqa Yesus a qobun miligiq di awoosıqa tamo ungasari kalil nanği alile di sonabqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

⁴ Anjam minjrısiq koboonaqa a na Saimon minjej, “Ninęi qobun oyoosib ya robuq oqsib nunęo kakan waiyqab qe oqab.”

⁵ Onaqa Saimon na kamba minjej, “O Tamo Koba, iga qolo waukobaonum gılsiq nebeqo. Iga qe bei yala osai. Di unęum. Ni maronum deqa e kakan olo waiyqai.”

⁶⁻⁷ Onaqa qe o qaji tamo nanği ya robuq oqsib kakan olo waiyosib qe tulan ani eb. Qe ani onabqa nanęo kakan qe na maqej deqa branqa laqnaqa titqa keresaiınrej. Deqa nanği na nanęo was qudei qobun beiq di soqneb qaji nanği metnrınb bosib koba na kakan titosib qe osib qobun aiyel miligiq di jugonab maqosib tugwa laqneb.

⁸ Onaqa Saimon aqa nřam bei Pita a Yesus aqa mańwa di unsiqa aqa sinęaq di sinęa pulutosiq minjej, “O Tamo Koba, e une tamo. Deqa ni e uratbosim gile.”

⁹ Saimon na Yesus degsi minjej. Di kiyaqqa? Aqa was nanği ti qe tulan koba elenjosib prugugeteb deqa.

¹⁰ Sebedi aqa nřiri aiyel Jems Jon wo nanği Saimon ombla wau qujai. Nanği dego Yesus aqa mańwa di unsiqa tulan prugeb. Onaqa Yesus na Saimon minjej, “Ni ulaaim. Ni qe o tamo unum deqa ni qe eqnum. Bunuqna ni deęsim olo tamo oqnqam.”

¹¹ Onaqa nanği nanęo qobun alile dia atsib nanęo ai abu nanği uratnrırsib nanęo nřoro ti inęi inęi kalil ti uratosib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenj qaji di boletej

¹² Nanği Yesus dauryosib bati bei nanği koba na qure beiq gileb. Dia tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenj qaji a Yesus unsiqa aqa areq bosıqa sinęa pulutosıqa mandamq di nřam quosıqa Yesus pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnim e boletbe. E qalie, ni e boletbqa kere.”

¹³ Degsi minjnaqa Yesus a ban waiyosiq tamo di aqa jejamu ojej. Ojsıqa minjej, “E ni boletmq are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme.” Onaqa bati qujai deqa aqa yu uęe kalil mosoosiq aqa jejamu boleej.

¹⁴ Onaqa Yesus na minjej, “Ino jejamu boleqo deqa ni tigelosim gile. Ni tamo qudei nanği ijo nřam ubtosim minjraim. Ni gılsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa inęi inęi Moses a nami marej qaji di osim Qotei

atraiyime. Yimqa tamo ungasari nanği ni numсіб marqab, ‘Bole, ino jejamu bolego.’”

¹⁵ Onaqa a gilsıqa ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na a boletej deqa mare mare laqnaqa aqa anjam tulan kobaosıqa sawa sawa kalil keretej. Deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanği Yesus aqa anjam quqwjıqa ti a na nanço ma boletetnjrqajqa ti are qalsıbqa boqnsıb aqa areq di koroqneb.

¹⁶ Ariya bati gargekoba Yesus a tamo ungasari nanği alelnjroqnsıq wadau sawaq giloqnsıqa dia a segi sosıq Qotei pailyoqnej.

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹⁷⁻¹⁸ Bati bei tamo ungasari nanği olo koroesonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontoqnsıq minjroqnej. Minjreanaqa bati di Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti bosıb Yesus aqa areq di awesoqneb. Nanği Galili sawa ti Judia sawa ti nanço qure qureq dena beleñeb. Nanği Jerusalem dena dego beleñeb. Tamo Koba Qotei aqa sıngıla Yesus aqaq di soqnej deqa a na tamo ungasari nanço ma boletetnjrqajqa wauoqnej. Onaqa tamo qudeı nanği tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di ñeiososıb Yesus aqa areq di atqa marsıbqa qoboyosıb beb.

¹⁹ Bosıb ñam ateb di tamo tulan gargekoba sıranmeq di jujuneb. Deqa nanği Yesus aqa areq gilqa keresaiinjnaqa tal quraq oqsıb goge na waqtosıbqa tamo sapera qojı gulaintosıb ura uratonab Yesus aqa areq aiyej.

²⁰ Onaqa Yesus a nanço areqalo unej di nanço areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Deqa a na tamo di minjej, “O ijo was, ino une kalil e na kobotetmonum.”

²¹ Onaqa dal anjam qalie tamo nanği ti Farisi nanği ti tal dia awesoqneb qaji nanği Yesus aqa anjam di qusıbqa nanço areqalo na mareb, “Yesus a Qotei misılınıyo. Yai na tamo nanço une kobotqa kere? Qotei a segi qujai.”

²² Nanği degsıb are qaleqnaabqa Yesus a nanço areqalo di qalieosıqa minjej, “Nınği kiyaqa degsıb are qaleqñub?”

²³ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyoq qaji di minjit nınği qusıb e qa poıngwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim walwel,’ anjam de kiyo?

²⁴ E segi Tamo Anqro. E mandamq endi sıngıla ti unum deqa e na tamo nanço une kobotetnjrqqa kere. Nınği degsı poıngwjıqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a nanği degsı minjrsıqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosıqa minjej, “E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.”

²⁵ Degsı minjnaqa a tamo ungasari kalil nanço ñamdamuq di tigelosıqa aqa sapera ñeiosoqnej qaji di qoboyosıqa Qotei aqa ñam soqtosıqa walwelosıq aqa talq gilej.

²⁶ Onaqa tamo ungasari kalil nanği Qotei aqa mañwa di unsıbqa nanği tulan prugugetosıb Qotei aqa ñam soqtosıb a bıñıyeb. Osıb nanği ulaosıb mareb, “Mañwa ıga endego unonum di kumbra bei. Tamo qudeı na mañwa deqajı yeqñab ıga nami unosaioqñem.”

Yesus na Livai minjej, “Ni e daurbe”

²⁷ Yesus a dena walwelosıqa takis o qaji tamo bei aqa ñam Livai a takis o talq di awesonaq gilsıq itej. İfosiqa minjej, “Ni e daurbe.”

²⁸ Onaqa a na aqa inği inği kalil uratosıqa tigelosıq Yesus dauryej.

²⁹ Osiqa bati bei Livai a maruro atsiqa takis o qaji tamo tulan gargekoba nanngi ti Yesus aqa segi angoro nanngi ti tamo lanja lanaj nanngi ti metnjrnaq bosib koba na awoosib ingi uyoqneq.

³⁰ Onaqa Farisi nanngi ti dal anjam qalie tamo nanngi ti bosib kumbra di unsibqa Yesus aqa angoro nanngi njirintjrsib minjreb, "Ninggi kiyaaqa takis o qaji tamo ti une tamo ti nanngi koba na awoosib ingi ti ya ti uyeqneq?"

³¹ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qusiqa minjrej, "Tamo ma saiqoji nanngi yu qangra tamo aqaq gilosaieqneq. Tamo ma ti nanngi segi yu qangra tamo aqaq gileqneq."

³² Tamo bei a marqas, 'E tamo bole. E une saiqoji.' E tamo deqaji nanngi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, 'E une ti.' E tamo deqaji nanngi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem."

Yesus a qurienq qa anjam marej

³³ Onaqa Farisi nanngi na olo Yesus minjeb, "Jon aqa angoro nanngi bati gaigai ingi uratoqnsib qurienqnsib Qotei pailyoqnsib unub. Farisi nanngo angoro nanngi dego kumbra degyeqneq. Ariya ino angoro nanngi kiyaaqa qurienjosaieqneq? Agi nanngi bati gaigai ingi ti ya ti uyoqnsib unub."

³⁴ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qusiqa a kamba yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo bei a unja ban ojqa bati qa aqa was nanngi ti soqneq nanngi qurienqab e? Sai."

³⁵ Bunuqna nanngo was a nanngi uratnjrimqa bati deqa nanngi qurienqnsib sqab."

³⁶ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di a na gara jugo bunuj di ugeugeyqas. Amqa gara sari aqa uno bolesaiqas. Di kiyaaqa? Gara sari ti gara bunuj ti kerekereqasai."

³⁷ Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kangranosiq singilaej. Deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenjosim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas.

³⁸ A ya nobu bunujq di wain bunuj qamimqa ombla bole sqab.

³⁹ Tamo bei a wain namij uysimqa a olo wain bunuj uyqasai. Di kiyaaqa? A marqas, 'Namij di bole.' "

6

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

¹ Yori bati bei Yesus aqa angoro nanngi ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa angoro nanngi bem sum gei elenqnsib ban na ñoqoryoqnsib uye uye giloqneq.

² Nanngi degsib gileqneq Farisi qudei nanngi bosib nanngi unjrsib minjreb, "Ninggi kiyaaqa kumbra degyeqneq? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba."

³ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanngi minjrej, "Nami Devit aqa wau tamo nanngi ti mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di ningi buk miligiq di sisiyosai kiyo?"

⁴ Devit a atra tal miligiq gilsiq Qotei atraiyqajqa bem uysiq aqa wau tamo nanngi dego anainjrnaq uyeq. Bem di getento. Di atra tamo nanngo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji. Ningi anjam di sisiyosai kiyo?"

⁵ Osiqa minjrej, "E Tamo Angoro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba."

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

⁶ Olo yori bati bei Yesus a Juda nanngo Qotei tal miligiq gilsiq Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej. Qotei tal miligiq di tamo bei ban wo qandamyey qaji a soqnej.

⁷ Onaqa dal anjam qalie tamo nanngi ti Farisi nanngi ti Yesus koqyoqneb. Nanngi are qaleb, "Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, 'Ni na yori bati grotonum.'" Deqa nanngi Yesus koqyoqneb.

⁸⁻⁹ Onaqa Yesus a nanngo areqalo di qalieosiq tamo ban qandamyey qaji di minnej, "Ni tigelosim gago ambleq au." Degsi minjnaqa a tigelosiq nanngo ambleq bonaqa Yesus na Farisi nanngi minjrej, "E ninngi anjam bei nenemngwai. Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam bole sqas di kere kiyo iga a uratonam padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo?"

¹⁰ Yesus na nanngi kalil degsi minjrsiq koqnjrsiq tamo ban qandamyey qaji di minnej, "Ni ino ban waiy." Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej.

¹¹ Onaqa Farisi nanngi Yesus aqa kumbra di unsibqa minjin oqetjnraqa nanngi Yesus kiyeryqajqa deqa qairoqneb.

Yesus na aqa angro 12 nanngi giltjnej

¹² Bati deqa Yesus a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. Manaq oqsic dia Qotei pailyeqnaqa nebeej. ¹³ Nebeonaqa Yesus na tamo kalil a dauryosib laqneb qaji nanngi metjnraqa aqa areq bonabqa nanngo ambleq dena angro 12 giltjnej. Nanngi a ombla sosib aqa anjam mare mare laqajqa deqa giltjnej.

¹⁴ Nanngo ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. Nanngi aqa was Andru wo. Bei Jems. Nanngi aqa was Jon wo. Bei Filip. Bei Bartolomyu.

¹⁵ Ariya Matyu Tomas wo. Bei Alfias aqa njiri Jems. Bei Saimon agi Rom nanngi winjrqaqqa maroqnej qaji.

¹⁶ Ariya bei Jems aqa njiri Judas. Bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqqa jeu tamo nanngo banq di atej qaji.

Yesus na tamo ungasari gargekoba nanngi boletjnroqnej

¹⁷⁻¹⁸ Onaqa Yesus na aqa angro nanngi di joqsic koba na manaq dena olo aiyeb. Aisib sawa gun dia sonabqa tamo ungasari gargekoba a dauryosib laqneb qaji nanngi bosib aqa anjam quqwajqa ti a nanngo ma boletetjnraqajqa ti koroeb. Tamo ungasari lanja lanaj gargekoba dego Judia sawa nanngo qure qureq dena ti Jerusalem dena ti Tair qure wo Saidon qure wo nanngo sawa alile jojom dena ti beleneb. Bonabqa Yesus a tamo kalil mondor uge uge na ojelenjo qaji nanngi boletjnroqnej.

¹⁹ Aqa jejamuq na sinjila gileqnaqa tamo ma ti kalil nanngo ma kobooqnej. Deqa nanngi kalil aqa jejamuq di nanngo ban atqa maroqnsib ban waiyoqnsib ojqoneb.

Tamo yai nanngi tulan areboleboleinjras?

²⁰ Onaqa Yesus a bulosiqqa aqa angro nanngi koqnjrsiq endegsi minjrej, "Ninngi bini sougetejunub qaji bunuqna Qotei a nunngo Mandor Koba sosim ninngi taqatngwas. Deqa ninngi tulan areboleboleingwas.

²¹ "Ninngi bini mam unub qaji bunuqna kere na sqab. Deqa ninngi tulan areboleboleingwas.

"Ninngi bini akam ti unub qaji bunuqna akam uratosib olo kikiqab. Deqa ninngi tulan areboleboleingwas.

22-23 “Ningi e Tamo Angro daurbegnub deqa bunuqna tamo qudei na ningi jeutngoqnsib misilingoqnsib nungo ñam ugeugeiyoqngab. Nami nanngo moma nangi na Qotei aqa medabu o qaji tamo nangi degsib ugeugeinjroqneb. Nanngi ningi ugeugeingibqa, di unngum, ningi tulan areboleboleingem. Ningi quiy. Nungo awai bole agi lan goge di unu. Bunuqna ningi oqsib awai di itqab.

24 “Ariya ningi bini ñoro koba ti unub qaji ningi ñam atoqniy. Nungo are boletetngwajqa ingi ingi agi ningi mandamq endi ekritonub deqa bunuqna ningi gulbe koba oqab.

25 “Ningi bini ingi qa kere na unub qaji ningi dego ñam atoqniy. Bunuqna ningi mam oqab.

“Ningi bini kiekeqngub qaji ningi dego ñam atoqniy. Bunuqna ningi are ugeingim akam ti sqab.

26 “Tamo kalil nangi na nungo ñam soqtetngwab di uge. Deqa ningi ñam atoqniy. Nami nanngo moma nangi na dego gisan anjam maro tamo nanngo ñam soqtetnjroqneb.

Ningi nungo jeu tamo nangi qa boleoqnsib gereinjroqniy

27 “Ningi ijo anjam endi queqngub qaji e na olo endegsi merngwai. Tamo qudei na ningi jeutngoqngibqa ningi kamba olo nangi jeutnjraib. Ningi nangi qa boleoqnsib qalaqalainjroqniy.

28 Tamo qudei na ningi misilingoqngibqa ningi kamba olo nangi misilinjraib. Ningi anjam bole bole minjroqniy. Tamo qudei na ningi ugeugeingqngibqa ningi kamba olo nangi ugeugeinjraib. Ningi nangi qa Qotei pailyoqniy.

29 Tamo bei na ula poñmimqa belosim waliñe bei osoryimqa ponyem. Tamo bei a ino gara jugo yaimimqa ni na saidyaim. Olo ino gara jugo bei dego ye.

30 Tamo bei na ino ingi bei yaimqajqa mermimqa ye. Yosim a na kamba olo ni emqajqa minjaim.

31 Kumbra bole bole tamo nangi na ningi engwajqa arearetngqnu qaji di ningi na olo nangi enjroqniy.

32 “Tamo ungasari ningi qa boleeqngub qaji nangi qa segi ningi kamba boleqngab di kumbra bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nangi dego kumbra degyeqngub.

33 Tamo ungasari ningi geregereingeqngub qaji nangi segi ningi na kamba geregereinjroqngab di kumbra bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nangi dego kumbra degyeqngub.

34 Ningi na tamo qudei nangi ingi bei enjrqa osibqa nangi kamba olo ningi engwajqa minjrsib ingi enjrqab di kumbra tulan bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nangi dego kumbra degyeqngub.

35 Deqa ningi ijo anjam endi quiy. Tamo qudei na ningi jeutngoqngibqa ningi kamba olo nangi jeutnjraib. Ningi nangi qa boleoqnsib nangi qalaqalainjroqniy. Osib ingi bole bole enjroqnsib nangi na kamba olo ningi engwajqa minjroqnaib. Ningi kumbra degyqab di ningi Qotei Goge Koba aqa angro bole sosib awai tulan boledamu oqab. Ningi qalie, tamo ungasari kumbra uge uge yoqnsib Qotei binjyqa urateqngub qaji nangi di Qotei na kamba kumbra uge uge enjrosaeqngub. A na nangi olo kumbra bole bole enjrengnu. Deqa ningi dego Qotei aqa kumbra di dauryosib tamo bole ti tamo uge ti nangi turtnjroqnsib kumbra bole bole enjroqniy. Ningi kumbra degyqab di ningi Qotei aqa angro bole sqab.

36 Nunjo Abu a tamo nanji qa duleqnu deqa ningi dego Qotei aqa kumbra di dauryosib tamo nanji qa duloqniy.

Ningi na tamo qudei nanji peginjraib

37 “Ningi na tamo qudei nanji peginjraib. Ningi peginjraqasai di Qotei a kamba dego ningi peginjwasai. Ningi na tamo qudei nanjo jejamuq di une qametnjraib. Yimqa Qotei a kamba dego nunjo jejamuq di une qametnjwasai. Ningi na tamo nanjo une kalil taqal atetnjroqniy. Yimqa Qotei a dego nunjo une kalil taqal atetnjgoqnas.

38 Ningi na tamo nanji lueinjroqnsib ingi ingi enjroqniy. Yimqa Qotei a kamba dego ningi lueinjgoqnsim ingi ingi enjgoqnas. Osim ingi ingi tulan koba enjgoqnsim nunjo mogomq di bilentoqnmqa ojqa keresaiingojqnmqa bilenjoqnsib dobulq aiyooqnaq. Ningi tamo nanji kumbra enjroqnaq kere dego Qotei a kamba ningi kumbra enjgoqnas.” Yesus na aqa anjro nanji anjam degsi minjrej.

39 Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei nam qandimo unu qaji a na tamo bei dego nam qandimo unu qaji di gam osoryqa keresai. A na aqa ban ojsim ombla walwelqab di ombla mangalsib subq aiqab.

40 Skul anjro na aqa qalie tamo a bunyqa keresai. A kobaqujaosimqa di aqa qalie tamo ombla kerekereqab.

41 “Kiyaqa ni ino was aqa namdamuq di nam nenji kiñala unu di unsimqa ino segi namdamuq di nampaj kobaquja unu di ni unosai?”

42 Kiyaqa ino segi namdamuq di nampaj kobaquja soqnmqa ni na tentosim ino was minjqam, “Was, e ino namdamuq di nam nenji kiñala unonum di osiy taqal waiyetmqai? Kiyaqa ni degsi minjqam? Kiyaqa nampaj kobaquja ino segi namdamuq di unu qaji di ni unosai? Ni gisan tamo. Ni mati nampaj kobaquja ino segi namdamuq di unu qaji di taqal waiyosim namdamu suwanjimqa ariya degam nam nenji kiñala ino was aqa namdamuq di unu qaji di geregere unsim taqal waiyete.”

Nam uge nanji gei uge ateqnub

43 Osiqa Yesus a olo marej, “Nam bole nanji gei bole ateqnub. Nanji gei uge atosaieqnub. Nam uge nanji gei uge ateqnub. Nanji gei bole atosaieqnub.

44 Deqa tamo nanji nam aqa gei unsibqa dena nanji poinjraqas, ‘Nam di bole. Nam di uge.’ Ningi man luwit marinq dena qura gei osib uyosaieqnub. Sil luwit marinq dena wain gei osib uyosaieqnub.

45 Dego kere tamo bole nanjo are miligiq di areqalo bole na maqejunu. Deqa nanji kumbra bole yeqnub. Ariya tamo uge nanjo are miligiq di areqalo uge na maqejunu. Deqa nanji kumbra uge yeqnub. Tamo nanjo areqalo kalil nanjo are miligiq na oqoqnsiq medabuq na branteqnu.”

Yesus a tal gereiyo kumbra qa yawo anjam marej

46 Osiqa Yesus a olo marej, “Kiyaqa ningi ‘O Tamo Koba, O Tamo Koba’ e degsi metboqnsib olo ijo anjam dauryosaieqnub?”

47-48 Ningi quiy. Tamo ungasari nanji ijoq bosib ijo anjam qusib dauryqab di nanji tal gereiyo tamo bul sqab. Tal gereiyo tamo di a tal utru atqa osiqa tal ai sub bogelenosiq guma koba aiyelenosiq meniñ itelenj. Bunuqna awa koba bosimqa ya meli dosim tal di qamsim putqasai. Singila na tigelesqas. Di kiyaqa? A meniñ quraq di tal atej deqa.

⁴⁹ Ariya tamo unğasari nanği ijo anjam qusib olo dauryqa uratqab di nanği tamo bei laña sub gogeq di aqa tal atej qaji a bul sqas. Tal atnaq sonaqa awa koba bosıqa ya meli dosıqa tal di qamsıq renğın̄tosıq putonaq aisıq tulan niñaqej.”

7

Yesus na qaja tamo gate bei aqa kanğal tamo boletej

¹ Yesus a anjam kalil degsi marnaqa tamo unğasari nanği qunabqa a nanği uratnrısiqa Kaperneam qureq aiyej.

² Dia qaja tamo gate bei soqnej. A Rom tamo. Aqa kanğal tamo a tulan qalaqalayıoqnej qaji di makobaiyosıqa moiqa laqnej.

³ Deqa tamo qudei na qaja tamo gate di minjeb, “Yesus a b̄qo Kaperneam endi unu.” Degsi minjnab quej. Qusıqa Juda gate qudei nanği Yesus minjib bosim aqa kanğal tamo boletqajıqa deqa qarın̄nrnaq gıleb.

⁴ Gılsib Yesus itosib sıngıla na pailıyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ıga uratgaim. Qaja tamo gate di a tamo bolequja.

⁵ A Juda kalil nanği qa tulan boleoqnsıqa gaıgai geregereın̄reçnu. Ađi a na gago Qotei tal gereıyej.”

⁶ Nanği degsib Yesus minjnab qusıqa tıgelosıq nanği daurn̄rsıq koba na aiyeb. Aisib tal jojomıyqa laqnaabqa qaja tamo gate dena aqa was qudei nanği olo qarın̄nrnaq gılsib gamq di Yesus turosib minjeb, “O Tamo Koba, gago was a marqo, ‘Unğum, ni laña waukobaaım. E tamo bolesai deqa ni ijo talq baim.

⁷ E dego ino areq bqa keresai. Deqa ni anjam segi marımqa ijo kanğal tamo a boleqas.

⁸ E dego tamo kokba qudei nanço sorgomq di unum. Ijo qaja tamo nanği ijo sorgomq di unub. E bei minjqai, “Ni gıle.” Yımqa a gilqas. Bei minjqai, “Ni au.” Yımqa a b̄qas. Ijo kanğal tamo bei minjqai, “Wau di ye.” Degsi minjitqa a ijo anjam dauryqas.”

⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusıqa tulan prugujetej. Osıqa bulosıq tamo unğasari gargekoba a dauryoqneb qaji nanği minjrej, “E nıngi endegsi mern̄ğwai. Qaja tamo gate di a e qa aqa areqalo tulan sıngilatqo. Israel tamo nami e qa degsi aqa areqalo sıngılato qaji bei unosai.”

¹⁰ Onaqa qaja tamo gate aqa was nanği a na qarın̄nrrej qaji nanği olo puluosib aqa talq gılsib kanğal tamo di a boleosıq sonaq uneb.

Yesus a unğa qobul bei aqa niri moiyej qaji di olo tıgeltej

¹¹ Olo bati bei Yesus a qure beiq aiyej. Qure di aqa ñam Nain. Tamo unğasari gargekoba nanği Yesus aqa anğro ti koba na aiyeb.

¹² Yesus a qure polomq di branteqnaqa tamo bei nami moiyej qaji a subq atqajıqa qoboiyosib gıloqneb. Tamo di aqa ai qobulej. Aqa anğro qujai bole qujai ađi a segi. Anğro di qoboiyosib gıleqnaabqa tamo unğasari tulan gargekoba qure dia soqneb qaji nanği unğa di koba na walwelosib gıloqneb.

¹³ Onaqa Tamo Koba a unğa di unsıqa a qa tulan dulosıqa minjej, “Ni akamaim.”

¹⁴ Degsi minjsıq walwelosıqa ban waiyosıq kulum anğro jıgeb qaji di ojnaqa tamo nanği a qoboiyosib gıloqneb qaji tıgeleb. Onaqa Yesus na anğro moiyej qaji di minjej, “O anğro, e ni mern̄qai, ni tıgel.”

¹⁵ Degsi minjnaqa a tıgelosıq awoosıq anjam maroqnej. Onaqa Yesus na a ban ojsıqa osi gılsıqa aqa ai yej.

¹⁶ Onaqa tamo ungasari kalil qure dia soqneb qaji nanqi Qotei aqa manwa di unsibqa nanqi tulan prugugetosib Qotei aqa nam soqtosib maroqneb, “Bole, bini Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja a gago ambleq endi brantqo. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi aqaryainjrqaqqa deqa tamo di qarinyqo bqo.”

¹⁷ Yesus a manwa di yonaqa tamo ungasari nanqi unsib deqa mare mare laqnaq Judia sawaq di, sawa bei beiq di nanqi quekriteb.

Jon yansnjro qaji aqa angro aiyel nanqi anjam bei Yesus nenemyeb

¹⁸ Jon aqa angro nanqi manwa kalil Yesus a yoqnej qaji deqa Jon saiyeb.

¹⁹ Saiyonab Jon na aqa angro aiyel nanqi metnjrnaq aqa areq bonabqa minjrej, “Ningi Tamo Koba aqa areq gilsib endegsib nenemyiy, ‘Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa marej qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tarinqom kiyo?’ ”

²⁰ Jon na nanqi aiyel degsi minjrsiq qarinjrnnaqa Yesus aqa areq gilsib minjeb, “Jon yansnjro qaji a na iga qarinqwoqa inoq bonum. A ni endegsi nenemmqo, ‘Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa marej qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tarinqom kiyo?’ ”

²¹ Bati deqa Yesus na tamo ungasari tulan gargekoba ma utru segi segi nanqi ti tamo nanqo jejamu mondor uge uge na ojelejo qaji nanqi ti boletnjroqnej. Tamo nam qandimo gargekoba dego boletnjreqnaqa nam poinjroqnej.

²² Deqa Yesus a tamo aiyel Jon na qarinjnjrej qaji nanqi di minjrej, “Ningi aisib kumbra ningi uneqnuq qaji deqa ti anjam ningi queqnuq qaji deqa ti Jon saiyosib minjjiy. Endegsib minjjiy, ‘Tamo nam qandimnjro qaji nanqi olo nam poinjreqnaqa sawa uneqnuq. Tamo jejamu lainjro qaji nanqi olo walweleqnuq. Tamo nanqo jejamu yu na ugeelejo qaji nanqo yu kalil koboeqnu. Tamo dabkala getenjro qaji nanqo dabkala olo waqeqnu. Tamo morejo qaji nanqi olo tigeleqnuq. Tamo sougetejunub qaji nanqi Qotei aqa anjam bole queqnuq.

²³ Tamo nanqi e qa nanqo areqalo singilatoqnsib olo ijo nam ulontosaieqnuq qaji nanqi tulan areboleboleinjreqnu.’ ”

²⁴ Onaqa Jon aqa angro aiyel nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nanqi olo puluosib Jon minjqajqa aiyeb. Aiyeqnaqqa Yesus na tamo ungasari gargekoba a ombla soqneb qaji nanqi Jon qa endegsi minjrej, “Ningi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ningi tamo silai aqa banqa bul jagwa na pileteqnaqa di unqajqa gileb kiyo? Sai. Jon a tamo deqaji sai.

²⁵ Deqa ningi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ningi tamo gara bole walaosi laqnu qaji di unqajqa gileb kiyo? Di dego sai. Tamo gara bole walaqnsib nro koba ti unub qaji nanqi mandor kokba nanqo talq di unub.

²⁶ Deqa ningi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ningi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei unqajqa gileb kiyo? Od. Agide. Ningi deqa unqa gileb. Deqa e ningi endegsi merngwai. Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja. A na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanqi tulan bunjrejunu.

²⁷ Agi nami e mandamq aiyosaisanamqa Qotei a Jon qa endegsi merbej, ‘Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.’ Tamo di agi Jon. Anjam di Qotei aqa nengrenq di unu.

²⁸ Deqa e bole merngwai. Jon yansnjro qaji a na tamo kalil mandamq endi unub qaji nanqi tulan bunjrejunu. Ariya tamo qudei nam saiqoji unub qaji nanqi Qotei na taqatnjroqnsiqa nanqo Mandor Koba unu deqa nanqi olo Jon tulan bunjejunub.”

29 Onaqa tamo ungasari nanği ti takis o qaji tamo nanği ti anjam di qusib mareb, “Bole. Qotei aqa kumbra kalil di bole tinñi.” Nanği degsib mareb. Di kiyaaqa? Nanği nami are bulyonab Jon na yansnjrej deqa.

30 Ariya Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti Jon na yansnrqa urateb deqa nanği gam bole Qotei na osornjrej qaji di qoreiyeb.

31 Onaqa Yesus a olo marej, “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanngo kumbra qa e yawo anjam kiyersiy marqai?”

32 E nanngo kumbra qa endegsi marqai. Nanği anğro du du bul qure ambleq di alanoqnsib anğro qudei na qudei minjreqnub, ‘Iga yumba anjamonumqa ninği lou tuosai. Iga are uge qa louonumqa ninği akamosai.’ ”

33 Osiqa Yesus a olo marej, “Jon yansnjro qaji a bosiqanği ti wain ti uratosiq sonaqa ninği a qa mareqnub, ‘A mondor uge ti unu.’ ”

34 Ariya e Tamo Anğro bosimqa inği ti wain ti uyeqnamqa ninği e nubooqnsib mareqnub, ‘Ninği uniy. Yesus a qunjan ani. A wain uyo ani. A takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na walweleqnub.’ ”

35 Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei aqa tamo ungasari nanği bole qalieeqnub, aqa powo tulan kobaquja.”

Unja bei a goreñ quleq ti osiq Yesus aqa sinğa liyoqnej

36 Bati bei Farisi tamo bei aqa ñam Saimon a Yesus minjeñ, “Ni ijo talq bamqa aqo ombla inği uyqom.” Onaqa Yesus a Saimon odyosiq aqa talq bisiqa Saimon ombla awoosib inği uyoqneñ.

37-38 Onaqa sambala unja bei qure dia soqnej qaji a anjam endegsi quej, “Yesus a Saimon aqa talq di sosiqanği inği uyeqnu.” A anjam degsi qusiq a goreñ jalinja quleq ti osiq a Saimon aqa tal miligiq gilsiq Yesus aqa qoreq na bosiq aqa sinğa jojomq di tigelosiq akamej. Akamonaqa aqa ñam ya Yesus aqa sinğaq ainaqa sinğa tombol na awoosiq aqa ñam ya sinğaq aiyej qaji di aqa segi gate bañga na piyoqnsiq Yesus aqa sinğa kundoqyoqnsiq a goreñ quleq ti dena Yesus aqa sinğa liyoqnej.

39 Unja a kumbra di yonaqa Saimon a unsiq are qalej, “Yesus a Qotei aqa medabu o tamo unu qamu unja endi bosiq aqa jejamu ojgo qaji di sambala unja a degsi poiyyo qamu.”

40 Onaqa Yesus a Saimon aqa areqalo di qalieosiq minjeñ, “Saimon, e ni anjam bei mermqai.” Onaqa Saimon na minjeñ, “O Qalie Tamo, ni mare.”

41 Onaqa Yesus na yawo anjam endegsi Saimon minjeñ, “Tamo aiyeñ na tamo bei silali yayieñ. Bei na 100 kina yayieñ. Bei na 10 kina yayieñ. Yayionabqa minjrej, ‘Bunuqna ninği na kamba silali di olo e ebqab.’ ”

42 Ariya bunuqna nanği aiyeñ na kamba silali di a olo yqa keresai deqa a na nanği aiyeñ minjrej, ‘Unğum, ninği na silali di olo ebaib. Uratiy.’ Degsi minjrej. Deqa Saimon, ni merbe, tamo yai a tamo deqa tulan are boledamuiyqas? Tamo 100 kina yayieñ qaji a kiyo tamo 10 kina yayieñ qaji a kiyo?”

43 Onaqa Saimon na minjeñ, “E are qalonum, tamo 100 kina ej qaji a tamo deqa tulan are boledamuiyqas.” Onaqa Yesus na Saimon minjeñ, “Ni kere maronum.”

44 Osiq bulosiq a sambala unja di areiyosiq Saimon minjeñ, “Ni unja endi unime. E ino tal miligiq gilonumqa ni ijo sinğa yansetbosai. Ariya unja endi a bosiq aqa ñam ya na ijo sinğa yansetbosiq aqa gate bañga na ijo sinğa piyyo.

45 E ino tal miligiq gilonumqa ni e kundoqbosai. Ariya unja endi a bosiq a ijo sinğa kundoqyoqnaj agi kundoqyoqnsiq unu.

46 Ni na ijo gate goreñ na liyosai. Ariya unja endi a goreñ boledamu quleq ti osi bosiq dena ijo sinğa liyyo.

⁴⁷ Deqa Saimon, e ni mermqai. Sambala unja endi aqa une tulan gargekoba. E na aqa une kalil kobotetonum deqa a e qa are tulan boledamuiygo. Ariya e na tamo bei aqa une quja quja segi kobotetqai di a e qa are bolekiñalayqas.”

⁴⁸ Osiqa unja di minjej, “Ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁴⁹ Onaqa tamo nanji Yesus koba na awoosib inji uyoqneq qaji nanji aqa anjam di qusibqa segi maroqneq, “Yesus a tamo kiyero deqa a na tamo nanjo une kobotetnjreqnu?”

⁵⁰ Onaqa Yesus na unja di minjej, “Ni ino areqalo e qa singilatonum deqa Qotei na ni oqo. Deqa ni are lawo na gilime.”

8

Unjasari qudei nanji Yesus dauryosib koba na walweloqneq

¹ Bati bei Yesus a walweloqiqa qure kokba ti qure kiñilala ti dia brantonsiqa Qotei a tamo unjasari nanjo Mandor Koba sosim nanji taqatnjrqas anjam bole di minjre minjre laqnej. Tamo 12 Yesus na giltnjrej qaji nanji a ti walweloqneq.

² Unjasari qudei nami nanjo jejamuq dena Yesus na mondor uge uge winjrej qaji nanji ti unja qudei nami mainjrnaqa Yesus na boletnjrej qaji nanji ti Yesus dauryosib koba na walweloqneq. Unja bei aqa ñam Maria. A Makdala qure qaji. Nami mondor uge 7 nanji aqa jejamuq di sonabqa Yesus na winjretej.

³ Unja bei aqa ñam Joana. A Kusa aqa ñauñ. Kusa a Mandor Herot aqa tal taqatoqnej qaji. Unja bei aqa ñam Susana. Unjasari gargekoba nanji dego Yesus dauryoqneq. Nanji nanjo segi silali na Yesus aqa angro nanji ti inji awaiyetnjroqneq.

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

⁴ Bati deqa tamo unjasari tulan gargekoba nanji qure qure kalilq dena bosib Yesus aqa areq di koroonaqqa a tigelosiqa yawo anjam endegsi minjrej.

⁵ “Tamo bei a saga yago osiq aqa inji wauq di breiyej. Breiyonaqa saga yago qudei gam qalaq aiyeleneq. Ainabqa tamo qudei nanji walwelosib saga yago di soselenonabqa qebari nanji bosib uyekriteb.

⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneq. Mandam di guma menin ti. Gogeq di mandam kiñilala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqjateb. Onaqa mandam olo kangranonaq saga yago laosib moreneq.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneq. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsic kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulan gargekoba ateb. 100 dego.” Yesus na tamo unjasari nanji yawo anjam degsi minjrsiq koboonaqa a tulan lelenosiq marej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaqa tamo unjasari nanji yawo anjam minjroqnej?

⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanji aqa yawo anjam di qusibqa nanji anjam aqa utru geregere qalieqajqa deqa Yesus nenemyeb.

¹⁰ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo unjasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo angro ninji segi utru qalieqab. Ariya tamo unjasari lanaj nanji yawo anjam segi minjroqñqai. Deqa nanji ñam atoqñqab

di nanġi ijo anjam aqa damu unqasai. Nanġi dab atoqnqab di nanġi ijo anjam aqa utru poinjrqsai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtje

11 Osiqa Yesus a olo marej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru e na babbitqa ninġi quiy. Saga yago di Qotei aqa anjam.

12 Saga yago qudei gam qalaq aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam qusib nanġo are miligiq di atib soqnimqa Satan a bosim anjam di olo yainjrqsas. Yim nanġi Qotei aqa anjam nanġo areqaloq di singilatqa keresai. Deqa Qotei a nanġi elenqasai.

13 Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam qusib tulaj areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanġo areq atqab. Ariya anjam di nanġo are miligiq tulaj guma aiyosai. Deqa sokiñala gulbe bei bei nanġoq bamqa nanġo areqalo Yesus qa singilatequnub qaji di nanġi olo ulontqab.

14 Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya bunuqna nanġo segi jejamu qa ulaqajqa ti ñoro koba oqajqa ti mandam qa inġi inġi qa areboleboleinjrqajqa ti kumbra dena anjam bole nanġo are miligiq di unu qaji di tentim loumqas. Saga yago uge nanġi gei bole atosaequnub dego kere.

15 Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam qusib ojsib dauryoqnqab. Nanġo are miligi bolequja deqa nanġi singila na tigelesosib gulbe qoboioqnqab. Saga yago bole nanġi gei bole atelequnub dego kere.”

Tamo bei a lam qatrentosim kulum miligiq jugwasai

16 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei a lam qatrentosim web na kabutqasai. A bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanjamqa tamo unġasari nanġi tal miligiq gilsib warum geregere unqab.

17 Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di olo boleq dqas. Inġi inġi kalil kabuejunu qaji di dego olo boleq dimqa tamo unġasari nanġi unsib utru qalieqab.

18 “Deqa ninġi ijo anjam geregere qusib poinġem. Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yaiymqa a lanja sqas. Tamo di a marqas, ‘E powo ti.’ Di sai. A powo saiqoji.”

Tamo yai nanġi Yesus aqa was bole? Tamo yai nanġi Yesus aqa ai bole?

19 Onaqa Yesus aqa was nanġi aqa ai koba na Yesus aqaq bosib talq di iteb. Itosib tamo unġasari gargekoba siranmeq di jujuneb deqa nanġi aqa areq gilqa keresaiinjrej.

20 Deqa tamo qudei na Yesus minjeb, “Ino was nanġi ino ai ombra na ni numqa bonub agi oqeq di tigelejunub.”

21 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo unġasari Qotei aqa anjam qusib dauryeqnub qaji nanġi ijo ai bole. Nanġi ijo was bole dego.”

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

22-23 Bati bei Yesus aqa anġro nanġi ti qobun bei gogetosibqa Yesus na minjrej, “Iga ya agu taqal anġ gilqom.” Degsi minjrnsiqqa nanġi koba na qobun na gileqnaqba Yesus a urjamyonaqa qobun miligiq di ñeisiq qambumtej. Onaqa jagwa koba tigelosiq ya korkortosiqqa qobun qaloqnsiqqa morman miligiq aiyeqnaqa ya maqonaqa qobun tugwa laqnej.

24 Deqa Yesus aqa anġro nanġi tulaŋ ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Tamo Koba, iga padalqa laqnum.” Degsi minjnabqa Yesus a nanġo anjam di qusiqa qutuosiqa tigelej. Tigelosiqa jagwa ti ya ti siŋgila na minjrej, “Niŋgi laoiy.” Onaqa jagwa ti ya ti laosib tulaŋ maninej.

25 Onaqa Yesus na aqa anġro nanġi minjrej, “Niŋgi kiyaaqa e qa nunġo areqalo siŋgilatosai?” Degsi minjrnaqa nanġi tulaŋ ulaugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrqaqa aqa anjam qusib laonub?”

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

26 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi ti Galili sawa uratosib ya agu ambleq na potosib qobuŋ na gilsib Gerasa sawaq di tiryeb.

27 Tiryosib Yesus a mandamq ainaqa qure deqaji tamo bei a bosiqqa Yesus itej. Tamo di a mondor uge uge na oġeleŋo qaji. A bati gaigai yosi laqnej. A nami koba degsi soqnej. A talq di ŋeiosaiqqnej. A gaigai tamo sub ato sawaq di ŋeioqqnej.

28 Deqa a Yesus unsiqa tulaŋ leleŋosiqa bosiqqa Yesus aqa areq di siŋga pulutosiqa minjrej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Niri, ni e kiyerbqa bonum? E ni endegsi mermqai, ni e jaqatiŋ ebaim.”

29 Mondor uge dena Yesus degsi minjrej. Di kiyaaqa? Yesus na siŋgila na minjoqqnej, “Ni tamo di uratosim ulaŋ.” Mondor uge dena bati gargekoba tamo di aqa jejamu ugeugeiyeteqnaqa tamo qudei na oġoqnsib sil kokba na aqa siŋga ti baŋ ti tontoqnsib gerere taqatoqneb. Yeqnaqa mondor uge dena sil kokba kukoqyelenoqnsiqa tamo di oqnsiqa wadau sawaq osi giloqqnej.

30 Deqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Onaqa minjrej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba.” A na Yesus degsi minjrej. Di kiyaaqa? Mondor uge tulaŋ gargekoba tamo di aqa jejamuq di soqneq deqa.

31 Onaqa mondor uge nanġi siŋgila na pailosib Yesus minjreb, “Ni iga sub guma kobaq di waigaim.”

32-33 Bati deqa bel tulaŋ gargekoba nanġi mana goge dia suwaroqneq. Deqa mondor uge nanġi na Yesus minjreb, “Ni iga qarinqimqa iga bel nanġo jejamuq gileleŋqom.” Onaqa Yesus a mondor uge nanġi odnrnaqa nanġi na tamo di uratosibqa segi segi bel nanġo jejamuq gileleŋeb. Gilnabqa bel kalil nanġi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneq.

34 Onaqa bel taqatoqneq qaji tamo nanġi kumbra di unsiqqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo unġasari kalil nanġi sainjroqnsib laqneq. Gamq di dego sainjroqnsib laqneq.

35 Onaqa tamo unġasari nanġi kumbra di unqajqa beb. Bosib Yesus aqa areq di koroosib ŋam ateb di tamo nami mondor uge ti sosiq yosi laqnej qaji aqa areqalo boleosiq gara tigsig Yesus aqa siŋga jojomq di awesonaq uneb. Unsiq ulaugeteb.

36 Onaqa tamo nanġi Yesus aqa maŋwa di uneb qaji nanġi na tamo unġasari nanġi sainjreb. Yesus na mondor uge winjrnaq tamo a bolelej deqa sainjreb.

37 Yesus a maŋwa di babtej deqa tamo unġasari kalil Gerasa sawaq di soqneq qaji nanġi tulaŋ ulaugetosib minjreb, “Ni iga uratgosim ulaŋ.” Onaqa Yesus a qobuŋ gogetosiqa nanġi uratnrjsiq aiyej.

38 Aiqa laqnaqa tamo Yesus na mondor uge winjretej qaji a siŋgila na pailosiq minjrej, “E ni daurmqai.” Onaqa Yesus na saidyosiq minjrej,

39 “Ni olo ino segi qureq gilsim Qotei na kumbra tulan boledamu emqo deqa nanqi sainjre.” Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na kumbra tulan boledamu yej deqa tamo ungasari kalil nanqi sainjroqnsiq laqnej.

Unja bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo angro moiyej qaji a tigeltej

40 Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiq Galili sawaq gilej. Gilsiq qobun tiry-onaq mandamq aisiq nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanqi nami bosib a qa tarijesonab unjrej. Deqa nanqi a unsibqa tulan areboleboleinjrej.

41 Onaqa Qotei tal taqato tamo bei aqa nam Jairus a bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq pailiosiq minjej, “Ni ijo talq au.”

42 Degsi minjej. Di kiyaga? Aqa angro sebin qujai bole qujai moiqa laqnej deqa. Angro aqa wausau 12.

Onaqa Yesus na Jairus odyosiq tigelosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi dego nanqi aiyel daurnjrsib jujunosib giloqneb.

43 Gileqnaqqa nanjo ambleq di unja bei ma ti soqnej qaji a nanqi daurnjrsiq giloqnej. Unja di nami bai na unej leñ aiyosiq degsi soqnej wausau 12 uratej. Tamo gargekoba nanqi nami a boletqa yeqnaq nanqi keresainjroqnej.

44 Deqa a Yesus aqa qoreq na dadauryosiq ban waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojej. Ojnaqa aqa leñ aiyosiq qaji di koboej.

45 Onaqa Yesus a marej, “Yai na ijo gara ojjo?” Onaqa tamo ungasari kalil nanqi saidonabqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni unime. Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi ni daurnmosib jujunmejunub.”

46 Onaqa Yesus a kamba marej, “E qalieonum, bei na ijo gara ojjoqa singila qudei ijo jejamu uratosiq aqaq gilqo.”

47 Onaqa unja di a are qalej, “E Yesus aqa gara ojonum ijo ma koboqo di ulitqa keresai.” A degsi are qalsiq are tonTonyonaqa jinja na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq tamo ungasari kalil nanjo namdamuq di aqa kumbra yej qaji di ubtekritej. A Yesus aqa gara ojej deqa ti aqa ma urur koboej deqa ti ubtej.

48 Onaqa Yesus na minjej, “O unja, ni ino areqalo e qa singilatosisim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

49 Yesus na unja degsi minjeqnaqa tamo bei a Jairus aqa talq dena bosiq Jairus minjej, “Unjam. Ino angro nami moiqa. Deqa ni Qalie Tamo a lanja wau koba yaim. Uratim aiyem.”

50 Degsi minjnaqa Yesus a anjam di qusiq Jairus minjej, “Ni ulaaim. Ni e qa ino areqalo singilatimqa ino angro a boleosisim nambile sqas.”

51 Osiqa Jairus ombla gilsib Jairus aqa talq di branteb. Brantosib Yesus na tamo ungasari kalil nanqi tal gogetqa saidnjrsiq angro moiyej qaji aqa ai abu aqa angro qalub agi Pita na Jon na Jems na nanqi segi joqsiaq tal gogeteb.

52 Tamo ungasari kalil nanqi na angro moiyej qaji a akamkobatoqneb. Deqa Yesus na minjrej, “Ninji akamaib. Angro di a moiyoasai. A lanja nejsiq qambumtejunu.”

53 Degsi minjnaqa nanqi Yesus kikiyeb. Nanqi qalieeb, “Angro a nami moiyoqoletqo.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb.

54 Onaqa Yesus a warum miligiq gilsiq angro aqa ban ojsiq soqtosiq minjej, “O Angro, ni tigel.”

55 Degsi minjnaqa a olo nambile osiq urur tigelej. Onaqa Yesus na aqa ai abu nanqi minjrej, “Ninji inji osib a anaiyiy.”

⁵⁶ Aqa ai abu nanği Yesus aqa manwa di unsib deqa nanği tulan prugugeteb. Onaqa Yesus na minjrej, "Ninği ijo manwa endi unonub deqa ninği ijo ñam ubtosib tamo qudei minjraib."

9

Yesus na aqa anğro 12 nanği wau enjrej

¹ Bati bei Yesus na aqa anğro 12 nanği koroinjrşiqa singila enjrej. Nanği tamo unğasari nanğoj jamuq dena mondor uge uge winjrşajqa ti tamo nanğoj ma kobotetnrşajqa ti deqa singila enjrej.

² Osiqa nanği qarınjrşiqa minjrej, "Ninği giloqnsibqa Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnrşim nanğoj Mandor Koba şqas anjam di minjre minjre laqnsibqa nanğoj ma kobotetnrşoqniy."

³ Osiqa olo minjrej, "Ninği inği inği osib gilaib. Toqon ojaib. Nunğoj qaquş aib. Inği uyo bei osib gilaib. Silali osib gilaib. Gara jugo aye aiyel aib.

⁴ Ninği qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dena olo tigelqnsib qure beiq giloqniy.

⁵ Tamo nanği ninği gereinğosaiabqa ninği qure di uratqa oqnsib nunğoj şinğa tumburum butuyoqniy. Yimqa nanği nunğoj kumbra di unsib poinjrşas, 'Bole, iga kumbra ugetonum.'

⁶ Onaqa Yesus aqa anğro 12 nanği tigelosib qure qureq giloqnsibqa Yesus aqa anjam bole tamo unğasari nanği minjre minjre laqnsib nanğoj ma kobotetnrşoqneb.

Herot a qalieqajqa, "Yesus a tamo yai?"

⁷ Mandor Herot a manwa kalil Yesus a yoqnej qaji deqa quej. Qusiqa areqalo kobaiyej. Di kiyayqa? Tamo qudei nanği maroqneb, "Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo."

⁸ Onaqa qudei nanği maroqneb, "Tamo di a Elaija kiyo olo bqo?" Olo qudei nanği maroqneb, "Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqneb deqaji bei. A olo subq na tigelqo."

⁹ Ariya Herot a segi marej, "Tamo di a Jon sai. Jon agi e na kakro gentem moiyej koboej. Di tamo yai olo bqo? E a qa anjam gargekoba queqnum." Herot a degsi marsiqa Yesus unqajqa are qalsiq soqnej.

Yesus a tamo 5,000 nanği inği anainjrej

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo 12 nanği olo bosib aqa areq di koroosibqa kumbra kalil nanği yoqneb qaji deqa saiyosib minjoqneb. Minjnabqa Yesus a qusiqa nanği joqsiq qure bei ñam Betsaida gileb.

¹¹ Gileqnaqbqa tamo unğasari nanği endegsib queb, "Yesus a Betsaida gileqnu." Degsib qusibqa Yesus dauryosib gileb. Dauryosib gileqnaqbqa unjrşiqa Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnrşim nanğoj Mandor Koba şqas anjam di minjroqnej. Tamo unğasari ma ti so qaji nanği dego Yesus dauryosib gileqnaqbqa a na nanği kalil boletnrşoqnej.

¹² Onaqa şej aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa anğro 12 nanği aqa areq bosib minjeb, "O Tamo Koba, ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib dia inği uysib ñerenqab. Endi wadau sawa. Inği saiqoji."

¹³ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninği na inği anainjriy." Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, "Iga inği sai. Iga bem 5 qe aiyela segi unu. Di keresai. Iga aisim inği tulan koba awaiyosim tamo unğasari kalil endi nanği anainjrşom di dego kereqasai."

14 Nanġi degsib mareb. Di kiyaqqa? Tamo 5,000 soqneb deqa.

Onaqa Yesus a kamba aqa anġro nanġi endegsi minjrej, “Ninġi na tamo unġasari nanġi minjribqa qur segi segi 50 awoelenqab.”

15 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi na tamo unġasari nanġi minjrnab dedegsib awoelenqeb.

16 Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiqa Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ti qe ti ġinġenjosiqqa aqa anġro nanġi enjreqnaqa nanġi na osi ġiloqnsibqa tamo unġasari nanġi jeisib enjreqnab uyoqneb.

17 Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inġi oto uratelenqeb qaji di Yesus aqa anġro nanġi na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenqej.

Pita a Yesus qa poiyoonaqa aqa ñam ubtej

18 Bati bei Yesus aqa anġro nanġi ti sasalosib nanġi segi sosibqa Yesus a Qotei pailyoqnej. Pailyo koboonaqa a na aqa anġro nanġi endegsi nenemnjrej, “Tamo unġasari nanġi e qa kiyersib mareqñub?”

19 Onaqa aqa anġro nanġi na minjeb, “Tamo qudei nanġi mareqñub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanġi mareqñub, ni Elaija. Qudei nanġi mareqñub, ni Qotei aqa medabu o tamo nanġi nami soqneb deqaji bei agi subq na tigelqo.”

20 Onaqa Yesus a nanġi olo nenemnjrej, “Ninġi segi e qa kiyersib mareqñub?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Qotei aqa Kristus.”

Yesus a marej, “E moisy olo subq na tigelqai”

21 Pita a anjam degsi marnaqa Yesus na aqa anġro nanġi sinġila na getentnjrsiqa minjrej, “Ninġi anjam di ubtosib tamo qudei minjraib.”

22 Osiqa minjrej, “E Tamo Anġro. Bunuqna e jaqatinj koba oqai. Juda gate nanġi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanġi ti e qoreibosib lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

23 Osiqa aqa anġro kalil nanġi endegsi minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritisim bati gaigai aqa segi ñamburbas qoboïyosim e daurboqñem.

24 Tamo bei na aqa segi ñambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi ñambile uratqas di a olo ñambile bole oqas.

25 Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroiyosim ariya mondoj aqa segi qunun padalqas di ñoro deña a kiyersim olo aqaryaiyqas? Di keresai.

26 E Tamo Anġro. Tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaïyqas di mondoj e bosiyqa e kamba tamo deqa jemaïbqas. Bati di e ijo segi rianj na ti ijo Abu aqa rianj na ti ijo Abu aqa lan anġro nanġo rianj na ti bqai.

27 E bole mernġwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunos qaji nanġi morej osaisoqñibqa Qotei na nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba soqñimqa nanġi unqab.”

Yesus aqa anġro qalub nanġi mana goge di Yesus aqa jejamu bulyonaq unobeiteb

28 Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa bati 8 onaqa a Qotei pailyqa marsiqa Pita na Jon na Jems na nanġi qalub joqsiqa koba na manaq oqeb.

29 Manaq oqsib dia Yesus a Qotei pailyeqnaqa aqa ulatamu bulyonaq nanġi unobeiteb. Aqa gara dego tulanj puloñosiq gatekritej.

30 Onaqa tamo aiyel brantosib Yesus ombla anjam maroqneb. Tamo aiyel di Moses Elaija wo.

31 Nanġi aiyel rian koba ti Qotei aqa singila ti beb. Bosibqqa Yesus a bunuqna Jerusalem dia aqa wau kobotosim moisis mandam uratqas anjam deqa Yesus ombla qairoqneb.

32 Yesus aqa anġro qalub nanġi tulan urnamjnraqa njerensaqneb deqa olo qutuosiqqa nam poinjraqa Yesus aqa rian koba de ti tamo aiyel a ombla tigelesaqneb qaji nanġi ti unjreb.

33 Onaqa Moses Elaija wo nanġi olo Yesus urateqnaqqa Pita na minjej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.” Pita a anjam bei marqa saiyonaqa anjam di lanja marej.

34 Mareqnaqa lanbi aisiqa nanġi kabutjnraqa nanġi ulaugteb.

35 Onaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanġi queb, “Endi ijo Anġro qujai e segi na giltem qaji. Niġi aqa anjam quetoqniy.”

36 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi anjam di qusib nam ateb di Yesus a segi nanġi koba na sonab uneb. Nanġi tamo bei unosai. Bati deqa nanġi kumbra uneb qaji di ubtosib tamo qudei nanġi minjrosaiqbne. Nanġi mequmosib soqneb.

Yesus a anġro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

37 Nebeonaqa nanġi manaq dena olo aisib tamo unġasari tulan gargekoba mana utruq di tarijessonab itnjreb.

38 Onaqa tamo unġasari nanġo ambleq dena tamo bei a brantosiqa tulan maosiq Yesus minjej, “O Qalie Tamo, ni ijo anġro mel unime. A ijo anġro qujai bole qujai.

39 Mondor uge na aqa jejamu ojoqnsiqa mandamq waiyeqnaqa a tulan lelenoqnsiqa aqa medabuq na maul aiyeqnu. Mondor uge dena a qunjimyoqnsiqa aqa jejamu tulan ugeugeiyeqnu. A olo uratosaiqnu.

40 Deqa e na ino anġro nanġi minjronum, ‘Niġi mondor uge di wiyiy.’ Minjronumqa nanġi na wiyqa yonub keresaijnraqo.”

41 Onaqa Yesus a anjam di qusiqa marej, “Niġi tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nunġo areqalo e qa singilatosa bole sai. Nunġo areqalo ti kumbra ti tulan uge. Bati gembub e niġi koba na sosiyqa nunġo gulbe di qoboiyoqnaqai?” Degsi marsiqa anġro di aqa abu minjej, “Ino anġro mel di osau.”

42 Onaqa osi beqnaqa mondor uge dena aqa jejamu ojsiq mandamq waiyosiq qunjimyoqnej. Yeqnaqa Yesus na mondor uge di njirintosiq wiyonaq anġro aqa jejamu uratonaq boleje. Boleonaqa Yesus na anġro di ban ojsiq osi gilsiqqa aqa abu yej.

43 Onaqa tamo unġasari kalil mana utruq di soqneb qaji nanġi Qotei aqa manwa di unsibqa tulan prugugeteb.

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

Tamo unġasari nanġi manwa kalil Yesus a yoqnej qaji deqa are koba qaleqnaqqa a na aqa anġro nanġi endegsi minjrej,

44 “Niġi ijo anjam endi geregere quiy. E Tamo Anġro. Jeu tamo nanġi na e ojsib tamo qudei nanġo banq di atqab.”

45 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi aqa anjam di qusib anjam aqa utru Qotei na ulitej deqa nanġi poinjrosai. Deqa nanġi Yesus nenemyqajqa ulaeb.

Yesus aqa anġro yai a ñam ti sqas?

46 Bati bei Yesus aqa anġro nanġi segi segi njirinosib anġro yai a nanġi kalil bunjnrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb.

47-48 Onaqa Yesus a nanngo areqalo di qalieosiqa angro kiñala bei osiqa aqa areq di tigeltosiqa nanngi osornjrej. Osornjrsiqa minjrej, “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas. Tamo a e osim geregereibqas di a na ijo Abu e qarinjbej qaji di dego osim geregereiyqas. Nunngo ambleq di tamo bei a aqa segi ñam soqtqa uratqas di tamo dena ninji kalil bungosim ñam ti sqas.”

Tamo nanngi ninji jeutngosaieqnuub di nanngi ninji koba na wau qujai

49 Onaqa Jon na Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanngi winjreñnaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaaqa? A iga koba na wauosaieqnu deqa.”

50 Onaqa Yesus na minnej, “Ninji a saidyaib. Tamo nanngi ninji jeutngosaieqnuub di nanngi ninji koba na wau qujai.”

Samaria tamo nanngi na Yesus qoreiyeb

51 Onaqa Yesus a mandam uratosim lanj qureq oqwjajqa bati jomonaqa a Jerusalem aiqajqa areqalo qujaitosiqa Jerusalem areiyosiq walwelej.

52-53 Walweloqnsiqa aqa angro qudei nanngi qarinjrnnaqa nanngi namo aisib Samaria nanngo qure beiq di brantosib Yesus a di ñeijajqa minjrnabqa nanngi na saideb. Di kiyaaqa? A Jerusalem aiyoqnej deqa.

54 Onaqa Yesus aqa angro aiye Jems Jon wo nanngi kumbra di unsibqa minjinj oqetjnnaqa Yesus minjeb, “O Tamo Koba, ni marimqa iga ñamyuwo metonam lanj goge na aisim tamo nanngi di koitjnraqas.”

55 Onaqa Yesus a bulosiqa nanngi aiye ñirinjnrej.

56 Osiqa aqa angro kalil nanngi joqsiqa koba na qure beiq aiyeib.

Tamo qudei nanngi Yesus dauryqajqa mareb

57 Nanngi gam dauryosib aiyeqnbqqa tamo bei na Yesus minnej, “Ni sawa sawaq giloqnmqa e ni daurmoqnqai.”

58 Onaqa Yesus na minnej, “Bauñ juwanj nanngi tal ti. Agi sub miligiq di ñereñeqnuub. Qebari nanngi simi ti. Deqa nanngi simiq di ñereñeqnuub. Ariya e Tamo Angro ñeijajqa tal saiqoji. Deqa ni e daurbqajqa gulbe koba.”

59 Osiqa tamo bei minnej, “Ni e daurbe.” Degsi minjnaqa tamo dena minnej, “O Tamo Koba, ni e odbimqa e mati aisiy ijo abu qa tariñoqnqai. A moiymqa subq atsiy di e ni daurmqai.”

60 Onaqa Yesus na minnej, “Unjum. Tamo moiyo qaji nanngi segi na tamo moiyo qaji nanngi subq atelenoqnbqab. Ariya ni sawa sawaq giloqnsimqa Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatjnrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam di minjre minjre laqne.”

61 Onaqa tamo bei na Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni marimqa e mati gilsiy ijo was nanngi banj ojeleñosiy bosiy ni daurmqai.”

62 Onaqa Yesus na minnej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatjnrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam di ni mare mare laqne. Ni que. Tamo bei a kuñi ojsimqa a bulosim qoreq ñam atoqnqas di a Qotei aqa wau ojqa keresai.”

10

Tamo 72 nanngi Yesus aqa anjam mare mare laqne

1 Bati bei Tamo Koba a na tamo kalil a dauryoqneeb qaji nanngi metjnnaqa aqa areq bonabqa nanngo ambleq dena tamo 72 nanngi giltjnrej. Nanngi aqa anjam mare mare laqajqa deqa giltjnrej. Giltjnrsiqa nanngi aiye aiye

namoosib qure kalil a segi bunuqna walwelosim aiqas qaji nanngi deq aiqajqa minjrnsiq qarinjnraq aiyeb.

² A nanngi qarinjnraq osiqa yawo anjam endegsi minjrej, “Wauq di ingi gargekoba melionub. Ariya ingi meli bunuj otorqajqa wau tamo gargekoba sai. Deqa ningi wau lanja minjibqa a na wau tamo nanngi qarinjnrimqa nanngi aqa wauq gilsib ingi meli bunuj otorelenqab.

³ “Deqa ningi aiyyi. Ningi kaja du du bul unub deqa e na ningi qaringitqa aisib bauj juwan nanngo ambleq di wauoqnqab.

⁴ Ningi silali osib aiyab. Nungo qaquj aib. Singa tatal jigaib. Ningi aiyooqnsibqa gamq di tamo qudei turoqnsibqa nanngi anjam bei minjraib.

⁵ Ningi tal bei gogetoqnsibqa tamo ungasari tal miligiq di unub qaji nanngi endegsib minjroqniy, ‘Ningi lawo na soqniy.’

⁶ Degsib minjroqnsibqa lawo tamo bei sqas di a nungo lawo anjam di oqas. Ariya lawo tamo bei sqasai di nungo lawo anjam di olo puluosim nungoq bqas.

⁷ Ningi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Olo tal bei bei gogetoqnaib. Nanngi na ningi joqsib ingi ti ya ti anaingoqnsibqa uyoqniy. Ningi Qotei aqa wau tamo unub deqa nungo awai agi oqniy.

⁸ “Ningi qure beiq di brantoqnsibqa nanngi ningi joqoqnsib ingi anaingoqnsibqa uyoqniy.

⁹ Ningi qure dia sosibqa tamo ungasari ma ti unub qaji nanngi boletnjroqnsib endegsib minjroqniy, ‘Qotei a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngwajqa bati jojomqo.’

¹⁰ Ariya ningi qure beiq di brantoqnsibqa nanngi ningi gereingosaiabqa ningi nanngi uratnjrqa oqnsib nanngo qure ambleq di tigelooqnsibqa endegsib minjroqniy,

¹¹ Ningi Qotei qoreiyonub deqa nungo qure qa tumbum gago singa qandratqo qaji agi butuyetngonum. Ariya ningi endegsib qalieoiy, Qotei a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngwajqa bati jojomqo.’ O ijo angoro, ningi degsib minjroqniy.

¹² E ningi merngwai. Mondonj Qotei a tamo ungasari nanngo une qa peginjraq batiamqa a na qure deqaji nanngi tulan padaltnjrougetqas. A na Sodom qure nanngi degsim padaltnjrqsasai. A nanngi gulbe kiñala enjraqas.

Tamo ungasari are bulyosai qaji nanngi mondonj tulan padalougetqab

¹³ “O Korasin qure ti Betsaida qure ti, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaaqa? Manwa e nungoq di yoqnem qaji di Tair qure ti Saidon qure ti nanngoq di brantej qamu nanngi nami are bulyosib are uge qa gara jigsib njam sumq di awoeb qamu.

¹⁴ Deqa e ningi endegsi merngwai. Mondonj Qotei a tamo ungasari nanngo une qa peginjraq batiamqa a na ningi tulan padaltnjrougetqas. A na Tair qure ti Saidon qure ti nanngi degsim padaltnjrqsasai. A nanngi gulbe kiñala enjraqas.

¹⁵ O Kaperneam tamo ungasari, ningi lanj qureq oqwa kere e? Keresai. Qotei na ningi breingimqa moiyo qureq aiqab.”

¹⁶ Osiqa Yesus na aqa angoro nanngi endegsi minjrej, “Tamo bei a nungo anjam qusim dauryqas di a ijo anjam dego qusim dauryqas. Ariya tamo a ningi qoreingwas di a na e dego qoreibqas. Tamo a e qoreibqas di a na ijo Abu e qarinbej qaji di dego qoreiyqas.”

Tamo 72 Yesus na qarinjrej qaji nanngi olo aqa areq beb

17 Yesus na tamo 72 nanği di qarınjrnaq aisib aqa anjam mare mare laqneb. Onaqa bunuqna nanço wau di koboonaqa nanği olo puluosib Yesus aqa areq bosib areboleboleinjnaqa minjeb, “O Tamo Koba, iga ino ñam na mondor uge uge nanği winjreqnamqa nanği gago anjam dauryoqnsib jaraiyoqneb.”

18 Onaqa Yesus na minjrej, “Kola minjal urur mandamq aiyeqnu dego kere Satan a urur lan goge na ulonşosiş aiyeqnaş e unonum.

19 Ningi quiy. E na Qotei aqa şingila ningi enşonum. Deqa ningi şingila di osib amal uge ti deşin ti nanço şingila tentoqnsib laşnqab. Gago jeu tamo Satan aqa şingila kalil deşo ningi na kobotoşnqab. Deqa inşi bei na yala ningi ugeuşingwa keresai.

20 Mondor uge nanği nunço anjam dauryoqnsib jaraiyeqnuş di bolequja. Ariya ningi deqa tulaş areboleboleinşaiş. Qotei a nunço ñam lan şureş di nenşrenşej unu. Ningi deqa tulaş areboleboleinşem.”

Yesus a tulaş areboleboleiyonaqa Qotei pailyej

21 Bati deqa Mondor Bole a Yesus aqaş aşiş areşalo şinşilatetonaqa a tulaş areboleboleiyonaqa Qotei endegşi pailyej, “O Abu, ni şegi lan qa ti mandam qa ti Koba. E ino ñam soşteşnum. Di kiyayaş? Ni ijo anjam kalil powo tamo nanşi qa ulitoşnsimşqa tamo nanşi anşro du du bul unuş qaji nanşi şegi qa babteşnam nanşi poinşreqnu. Od, Abu, ni ino şegi areşalo dauryoşim aşı deşyeşnum.”

22 Yesus a deşşi Qotei pailyej. Oşiş mareş, “Ijo Abu na inşi inşi kalil ijo başq di ateleşej unu. E şegi Qotei aqa Niri. Tamo bei a e qa şaliesai. Ijo Abu a şegi e qa şalie. Tamo bei a ijo Abu qa şaliesai deşo. E şegi ijo Abu qa şalie. E na tamo qudeşi nanşi ijo Abu oşornjrqa areibşas di oşornjrşai. Yim nanşi deşo ijo Abu qa şalieşqab.”

23 Yesus a deşşi marşişqa aqa anşro nanşi joşşişqa nanşi şegi şasalosib a na minjrej, “Ninşi nunço şamdamu na ijo kumşra uneqnuş deqa ninşi tulaş areboleboleinşem.

24 Ningi quiy. Nami mandor kokba ti Qotei aqa medabu o tamo nanşi ti gargekoba kumşra ninşi bini uneqnuş qaji di unşajşqa are koba soşnej. Ariya nanşi unosaioqneb. Anjam ninşi bini queşnuş qaji di deşo nanşi quşwajşqa are koba soşnej. Ariya nanşi quosaioqneb.”

Samaria tamo bei a kumşra bole yeş

25 Onaqa dal anjam şalie tamo bei a Yesus aqa şingila laşa tenemşqa oşiş endegşi nenemyej, “O Şalie Tamo, e kumşra bole kiye dauryoşiy dena e şambile şaiş?”

26 Onaqa Yesus na kamba minşej, “Dal anjam nenşrenş di kiyerşi unu? Ni şaişai şisişyeşnum. Deqa ni şegi na mare.”

27 Onaqa tamo dena minşej, “Dal anjam endegşi unu, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei a tulaş şalaşalaisyime. Şalaşalaisyim ino are mişligi ti ino şunuş ti ino şingila ti ino areşalo ti kalil a yekritime. Oşim ni ino şegi şejamu şeriyeyşnum deşo kere ino waş nanşi deşşim şerereşinşroşnime.’ ”

28 Onaqa Yesus na minşej, “Ni kere maronum. Deqa ni kumşra di yoşnşam dena ni şambile oşam.”

29 Onaqa tamo di a dişoşiq aqa şegi powo babaşqa are şalşiş deşo olo Yesus nenemyej, “Tamo yai a ijo waş unu deşo e na şeriyşşai?”

30 Onaqa Yesus na kamba yawo anjam endegşi minşej, “Tamo bei a Jeruşalem dena tişelosişqa şam dauryoşiq Jeriko şureş aişyeşnaşqa şamş

di bajin tamo qudei nanği na a ojsib aqa inği inği kalil yayiekriteb. Osib aqa gara palontetosib qalougetonab a moiqa jojomonaqa gam qalaq di a uratosib jaraiyeb. ³¹ A gam qalaq di ñeiesonaqa atra tamo bei a gam dena walwelosiq gilsiq tamo di unej. Unsiqa a aqaryaiyqa uratosiqa gam qala beiq na bunyosiqa gilej.

³² Onaqa sokiñalayonaq tamo bei a dego gam dena walwelosiq gilej. A Livai tamo. A atra tal taqatoqnej qaji. A gam dena walwelosiq tamo di gam qalaq di ñeiesonaq unsiqa a dego tamo di aqaryaiyqa uratosiqa gam qala beiq na bunyosiqa walwelosiq gilej.

³³⁻³⁴ “Ariya olo sokiñalayonaq Samaria tamo bei a dego gam dena walwelosiq gilej. Gilsiq tamo di unsiqa a qa tulan dulosiqa aqa areq bosiq goren ti wain ti osiq aqa jejamu pupoiyeleneb qaji di yanselenosiqa qoseleñetej. Osiqa a soqtosiqa aqa donki quraq di atsiqa osi gilsiq tamo ñereño qaji talq di gereiyosiq taqatoqnej.

³⁵ Onaqa nebeonaqa Samaria tamo di aqa segi qureq gilqa osiqa ñereño qaji tal taqato tamo aqa banq di silali banqa qudei atsiqa minjej, ‘Ni silali endena tamo di geregereiyogne. E bosiy ino segi silali banqa gembub ni olo uratqam di ni kamba emqai.’”

³⁶ Yesus na dal anjam qalie tamo di yawo anjam degsi minjsiqa olo minjej, “Tamo qalub nanği gam dena walwelosib gileb. Deqa ni merbe. Tamo yai a tamo gam qalaq di qalnab ñeiesoqnej qaji aqa was bole?”

³⁷ Onaqa dal anjam qalie tamo na kamba Yesus minjej, “Samaria tamo agi tamo deqa dulej qaji di aqa was bole.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni kere maronum. Deqa ni gilsim kumbra degsim yoqne.”

Yesus a Marta Maria wo nanngo talq di soqnej

³⁸ Onaqa bati bei Yesus aqa anğro nanği koba na walwelosib aisib qure beiq di branteb. Qure dia uña bei soqnej aqa ñam Marta. A nanği joqsıq koba na aqa tal gogeteb.

³⁹ Marta aqa jaja bei soqnej aqa ñam Maria. A Tamo Koba aqa sinğa jojomq di awoosiqa aqa anjam quoqnej.

⁴⁰ Ariya Marta a nanngo inği goiyetnjrqa marsiqa wau koba yoqnej. Osiqa Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo jaja na e uratbqoqa e segi inği goiyognsim inği inği kalil gereiyeqnum. A na e yala aqaryaibosai. Deqa ni na minjimqa a e aqaryaibem.”

⁴¹ Onaqa Tamo Koba a na kamba Marta minjej, “O Marta, ni inği inği kalil qa are koba qaleqnum. Ni inği inği deqa are kobaimaiq.

⁴² Inği qujai qa are qalqam di kere. Maria a inği qujai di oqo. Inği di tulan boledamu. Inği di tamo bei na olo yayiqa keresai.”

11

Yesus a pailyo kumbra qa anjam palontej

¹ Onaqa bati bei Yesus a sawa beiq gilsiq dia Qotei pailyosiq sonaqa aqa anğro bei na minjej, “O Tamo Koba, Jon a nami aqa anğro nanği pailyqajqa gam osornjroqnej dego kere ni na iga dego pailyqajqa gam osorge.”

² Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ninği Qotei pailyqa osibqa endegsib pailyoqniy, ‘O Abu, ino ñam tulan getento.

Ni bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgoqnime.

³ Gago inği uyo bati gaigai keretgoqnime.

4 Tamo nan̄gi iga qa une ateqnub qaji nan̄go une kalil iga na kobotetnjre-
qnum deqa ni kamba gago une kalil dego kobotetgoqnime.
Gulbe bei na iga walawalaigosim uneq waigwa laqnimqa ni iga aqaryaigo-
qnime.’”

5-6 Osıqa Yesus na olo minjrej, “Ino kadoi bei a qolo jige ino talq bosımqa
oqeq di tigelosim mermqas, ‘O kadoi, ijo was a sawa isaq na walwelosiq ijo
talq bgoqa e ıngi bei anaiyqajqa di saiqoji. Deqa ni bem qalub ebımqa e
anaiyqai.’”

7 A degsi mermımqa ni na kamba minjqam, ‘Ni e ıneio ınam gentbaim. E
sıraı qandıntonum. E ijo an̄gro nan̄gi ti ıneiejunum. Deqa e ni bem emqa
keresai.’

8 Ni na ino kadoi degsi minjimqa a ni tulan̄ wainmqas. Wainmımqa ni
tigelosim bem yqam. A ino kadoi unu ni deqa are qalsim bem yqasai. A ni
tulan̄ wainmqo deqa ni tigelosim ıngi keretosim yqam.

9 Deqa e ıngi endegsi mern̄gwai. ıngi ıngi bei qa Qotei pailyqab di a
na engwas. ıngi ıngi bei oqa marsibqa ınamqab di itqab. ıngi sıraıme
kindokindon̄abqa Qotei na sıraı waqtetıngwas.

10 Tamo kalil Qotei pailyeqnub qaji nan̄gi ıngi eqnub. Tamo kalil ıngi qa
ınameqnub qaji nan̄gi iteqnub. Tamo kalil sıraıme kindokindoneqnub qaji
nan̄gi Qotei na sıraı waqtetnjreqnu.

11 “Tamo bei aqa an̄gro a mamıym qe qa minjimqa a qe yqas. A amal uge
yqasai.

12 A na tuwe tawel qa minjimqa a tuwe tawel yqas. A degin̄ yqasai.

13 Deqa ıngi quiy. ıngi tamo bolesai. Ariya ıngi nun̄go an̄gro nan̄gi
ıngi bole bole enjreqnub. ıngi nan̄gi saidn̄rosiaieqnub. Nun̄go kumbra
dena ıngi endegsi poıngem, nun̄go Abu lan̄ qureq di unu qaji a dego ıngi
saidn̄gosaieqnu. ıngi pailyqab di a na aqa Mondor Bole engwas. A na ıngi
saidn̄gwasai bole sai.”

Tamo qudei nan̄gi maroqneb, “Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu”

14 Onaqa Yesus a tamo bei mondor uge na medabu getentesoqnej qaji di
mondor uge wiyetej. Wiyetonaqa a olo boleosiqa anjam maroqnej. Deqa
tamo un̄gasari nan̄gi Yesus aqa man̄wa di unsibqa tulan̄ prugueteb.

15 Onaqa tamo qudei nan̄gi dego Yesus aqa man̄wa di unsib Yesus
yomuiyosib maroqneb, “Mondor uge nan̄go gate koba Belsebul a Yesus aqa
jejamuq di unu. Singila dena a na mondor uge nan̄gi winjreqnu.”

16 Onaqa tamo qudei nan̄gi Yesus aqa singila lan̄a tenemtqa osib gisan̄yosib
minjeb, “Ni Qotei lan̄ goge di unu qaji aqa singila bei babtım iga unqom.”

17 Onaqa Yesus a nan̄go areqalo di qalieosiqa yawo anjam endegsi minjrej,
“Tamo nan̄gi sawa qujaiq di unub qaji nan̄gi segi poaiyelosib qotqab di nan̄gi
koba na geregere sqa keresai. Nan̄gi niınaqosib koboqab. Tamo nan̄gi tal
qujaiq di unub qaji nan̄gi segi poaiyelosib qotqab di nan̄gi dego koba na
geregere sqa keresai.

18 Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nan̄gi winjrqas di nan̄gi
poaiyelqab. Deqa Satan a kiyersim aqa mondor uge nan̄gi olo taqatnjrqas?
Di keresai. ıngi mareqnub, ‘Yesus a Belsebul aqa singila na mondor uge
nan̄gi winjreqnu.’

19 Di sai. E Belsebul aqa singila na mondor uge nan̄gi winjrqai di yai aqa
singila na nun̄go an̄gro nan̄gi mondor uge winjrqab? Deqa nan̄gi segi na
mern̄gwab, ıngi anjam groteqnub.

²⁰ Ariya e Qotei aqa singila na mondor uge nanği winjrçai di ningi endegsi poingwas, 'Bole, Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bati brantqo.' Ningi degsi poingwas.

²¹ "Tamo singila koba bei a anğ ti qaja ti ojelenosim aqa segi tal geregere taqatqas di aqa ingi ingi kalil bole sqab.

²² Ariya tamo bei tulaņ singila koba a bosim koba di ombla qotsim singilaqas di a na qaja ti anğ ti tal aqa abu a dena singilaoqnej qaji di yaিয়েলেনসিম aqa ingi ingi kalil elenqas. Osim ingi ingi di tamo qudei nanğo banğ di olo atelenqas.

²³ "Tamo bei na e beterbqasai di a na e jeutbqas. Tamo bei a e ombla wauqasai di a na ijo wau ugetetbqas."

Mondor uge a tamo aqa jejamu uratosim olo bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Mondor uge a tamo bei aqa jejamuq dena ulaņosim sawa kaņğraņoq gilqas. Gilsim dia laqnsimqqa aqaratqajqa sawa ņamam ugeiyim marqas, 'E olo puluosiy ijo tal uratem qaji deq olo aiqai.'

²⁵⁻²⁶ A degsi marsimqqa aisim tal di nami maņ salsib ingi ingi kalil gereiyeb milalejunu di unsimqqa olo puluosim gilsim mondor uge 7 tulaņ ugedamu nanği joqsim bosim koba na tal dia sqab. Soqņibqqa tamo di aqa so tulaņ ugeqas. Aqa so uge namij degwasai. Aqa so olo tulaņ ugedamuqas."

Tamo yai nanği tulaņ areboleboleinjrim sqab?

²⁷ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo unğasari nanğo ambleq dena unğa bei a brantosiqa tulaņ leleņosiqa Yesus minjej, "Ino ai agi ni nami ņambabtmosiqa muņğum anaımoqnej qaji a Qotei aqa ņamgalaq di unğa tulaņ bolequja. Deqa a tulaņ areboleboleiyim sqas."

²⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Ijo ai a segi areboleboleiyqasai. Tamo nanği Qotei aqa anjam quoqnsib dauryeqnub qaji nanği dego tulaņ areboleboleinjrim sqab."

Tamo qudei nanği Yesus aqa maņwa unqajqa minjeb

²⁹ Onaqa tamo unğasari tulaņ gargekoba nanği Yesus aqa areq di koroeqņabqqa a na nanği endegsi minjroqnej, "Tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra tulaņ ugedamu. Nanği gaigai Qotei aqa maņwa laņa unqajqa metbeqņub. Deqa e na Qotei aqa maņwa bei nanği osornjrçasai. Jona aqa maņwa segi osornjritqa nanği unqab.

³⁰ Agi Jona a segi maņwa bul sonaqa tamo unğasari Ninive qureq di soqņeb qaji nanği maņwa di uneb. Dego kere e Tamo Anğro maņwa bul soqņit tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanği maņwa di unqab.

³¹ Mondor Qotei na tamo unğasari nanği peginjrqqa batiamqqa unğa mandor nami guta di sawa taqatoqnej qaji a tigelqas. Tigelosimqqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra uge babetnjrqas. A degyqas. Di kiyaya? Unğa di a nami Solomon aqa powo kobaquja unğa marsiqa sawa isaq na walwewosi bej deqa. Ariya bini tamo bei Solomon tulaņ buņyejunu qaji a nuņğo ambleq di unu.

³² Mondor Qotei na tamo unğasari nanği peginjrqqa batiamqqa Ninive tamo nanği dego tigelqab. Tigelosibqqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanğo kumbra uge babetnjrqab. Nanği degyqab. Di kiyaya? Ninive tamo nanği nami Jona aqa anjam qusib are bulyeb deqa. Ariya bini tamo bei Jona tulaņ buņyejunu qaji a nuņğo ambleq di unu."

Ino ņamdamu a ino jejamu qa puloņ bul

³³ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei a lam qatrentosim tal surumq di atqasai. Kulum miligiq jugwasai. Boleq di gaintim warum suwanamqa tamo ungasari nanqi tal miligiq gilsib warum geregere unqab.

³⁴ Ino namdamu a ino jejamu qa pulon bul. Deqa ino namdamu boleqas di ino jejamu kalil suwanesqas. Ariya ino namdamu ugeqas di ino jejamu kalil ambruesqas.

³⁵ Deqa ningi geregere unoqniy. Nunqo jejamu suwanjejunu qaji di olo ambruo uge.

³⁶ Ino jejamu kalil suwanekritqas di taqal bei ambruqa keresai. Deqa ino jejamu kalil suwanjoq di soqneme. Lam pulonjoq ni suwantmeqnu dego kere.”

Farisi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti kumbra uge uge yeqnub

³⁷ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa Farisi tamo bei a Yesus aqa areq bosiq minjej, “Aqo ombla ijo talq gilsim ingi uyqom.” Osiqa nanqi ombla aqa talq gilsib awoeb.

³⁸ Awoosib Yesus a ingi uyqa osiqa a mati ban yansosaisosiq lanja uyej. Deqa Farisi tamo a Yesus aqa kumbra di unsiqa tulan prugugetej.

³⁹ Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Ningi Farisi nunqo kumbra uge agi ubtosiy merngwai. Ningi ya gamban ti tabir ti qore segi yanseqnub. Ningi miligi yansosaieqnu. Di yawo anjam. Aqa damu agiende. Ningi baban na tamo bole. Ariya nunqo are miligi kumbra uge ti bajin kumbra ti dena maqejunu.

⁴⁰ Ningi nanari tamo! Qotei a nunqo jejamu gereiyosiq nunqo are miligi dego gereiyej. Di ningi qaliesai kiyo?

⁴¹ Deqa ingi ingi kalil nunqo are miligiq di unu qaji di ningi elenosib tamo ingi saiqoji nanqi enjroqniy. Ningi kumbra degyibqa nunqo ingi ingi kalil milalesqas.

⁴² “O Farisi tamo, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaaq? Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnub. Agi ningi lei ti lombo ti saga ti oqnsib poto 10 yoqnsib oto qujai Qotei atraiyeqnu. Ariya ningi Qotei aqa dal anjam kokba dauryqajqa urateqnu. Agi ningi kumbra bole bole dauryosaieqnu. Ningi Qotei qalaqalaiyosaieqnu. Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnu. Deqa e ningi endegsi merngwai. Ningi are bulyosib dal anjam kokba dauryosib laqniy. Ningi dal anjam kiñilala dego dauryqa urataib.

⁴³ “O Farisi tamo, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaaq? Ningi Qotei tal miligiq di tamo ñam ti nanqo awo jaramq di awoqajqa tulan areboleboleingeqnu. Ningi koro sawaq di dego tamo ungasari nanqi na nunqo ñam soqtetngosib ban ojetngawajqa deqa areboleboleingeqnu.

⁴⁴ “O Farisi tamo, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaaq? Ningi tamo moiyo qaji sub bul unub. Sub gogeq di marin na kabutqo. Deqa tamo ungasari nanqi quraq na walweloqncqab di nanqi qalieqasai.”

⁴⁵ Yesus a anjam degsi marnaqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa anjam di qusiqa minjej, “O Qalie Tamo, ni Farisi nanqi anjam degsi minjronum deqa ni gago ñam dego ugetoyonum.”

⁴⁶ Onaqa Yesus na kamba minjej, “O dal anjam qalie tamo, ningi dego tulan padalougetqab. Di kiyaaq? Ningi tamo ungasari nanqi gulbe kokba enjreqnub qoboiyoqnsib unub. Ariya ningi na olo nanqo gulbe di qoboiyet-njrosaiqnu.

⁴⁷ “Ningi tulan padalougetqab. Di kiyacaq? Nungo moma nanngi nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngi ñumeq nab moreñoqneb. Ariya ninngi na olo nanngo sub gereiyeq nub.

⁴⁸ Nungo kumbra dena ninngi endegsib marobuleq nub, ‘Gago moma nanngo kumbra bole.’ Ninngi degsib marobuleq nub. Agi nunngo moma nanngi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngi ñumoqneb. Ariya ninngi na olo nanngo sub gereiyeq nub.

⁴⁹ “Utru deqa Qotei powo koba ti unu qaji a endegsi marej, ‘E ijo medabu o tamo nanngi ti ijo anjam maro tamo nanngi ti qarinjritqa tamo ungasari bini bati endega unub qaji nanngoq giloq nabqa nanngi na nanngi jeutnjroqnsib tulan ugegeinjroq nab. Osib qudei ñumoq nab moreñoq nab.’

⁵⁰⁻⁵¹ O dal anjam qalie tamo, Qotei a nungo moma nanngo une kalil osim tamo ungasari bini bati endega unub qaji nanngo jejamuq di atelenqas. Nungo moma nanngo une di agi nanngi nami yqajqa utru atsib Kein na Abel qalnaq moiyej. Qotei a mandam atej bati deqa nanngi une di yqajqa utru ateb. Dena bosib bosib Sekaraia atra bijal ti atra tal ti ambleq di qalnab moiyej. E bole merngwai. Une kalil di aqa awai uge Qotei na osim tamo ungasari bini bati endega unub qaji nanngi enjrqas.

⁵² “O dal anjam qalie tamo, ninngi tulan padalougetqab. Di kiyacaq? Tamo ungasari nanngi Qotei qalieqajqa gam itqa mareq nabqa ninngi na olo gam getetetnjreq nub. Ninngi segi Qotei qalieqajqa gam itqa keresai. Deqa tamo ungasari nanngi dego gam di itqa yeq nab ninngi na olo gam getetetnjreq nub.”

⁵³ Osiqa Yesus a tigelosiq tal di uratosiq gilej. Bati deqa dal anjam qalie tamo nanngi ti Farisi nanngi ti a qa minjin oqetnjrnaqa anjam gargekoba nenemyoqneb.

⁵⁴ A anjam bei grotimqa nanngi a oj qajqa deqa anjam gargekoba nenemyoqnsib a dadauryoqneb.

12

Yesus a Farisi nanngo kumbra uge qa anjam marej

¹ Onaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi Yesus unqajqa bosib ko-roosib jujun kobaeb. Singa waiyosib walwelqa keresai. Deqa tamo qudei na tamo qudei nanngo singa sosenjroqneb. Bati deqa Yesus a aqa angro nanngi joqsiga nanngi sasalosib a na minjrej, “Ningi geregere ñam atoqniy. Farisi nanngi gisan tamo. Nanngi anjam maro aiyelteq nub. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanngo bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas.

² Deqa ninngi quiy. Kumbra kalil kabuejunu qaji di boleq dqas. Anjam kalil uliejunu qaji di tamo nanngi qusib poinjrqas.

³ Deqa anjam kalil ninngi ambruq di mareq nub qaji di suwanamqa tamo nanngi quqwab. Anjam kalil ninngi warum miligiq di mareq nub qaji di tamo nanngi bijal gogeq di tigelosib palontqab.”

Ninngi Qotei segi ulaiyiy

⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “O ijo angro, ninngi quiy. Ninngi jeu tamo nanngi ulainjraib. Nanngi nungo jejamu segi qalsib moiyoqta kere. Nanngi ninngi gulbe bei engwa keresai. Deqa ninngi nanngi ulainjraib.

⁵ Tamo ninngi ulaiyqab qaji agi deqa merngwai. Qotei a segi nunngo jejamu moiyoqsim bunuqna nunngo qunun dego ñamyuwoq waiyqa kere. Deqa ninngi a segi ulaiyiy.

6 “Ningi qalie. Tamo nanği qebari sinjir silali kobaquja na awaiyosaieqñub. Silali kiñala na awaiyeqñub. Ariya Qotei na qebari sinjir nanği geregere taqatñjreñnu. A na nanği uratñjrosaieqñu.

7 Dego kere Qotei a nunğo gate banğa segi segi sisiyoqñsiq geregere taqateqñu. Deqa ninği ulaaib. Ninği qebari kalil nanği tulan bunñjrejñunub.”

Iga Yesus aqa ñam marqajqa jemaigwasai

8 Osiqa Yesus a olo marej, “E Tamo Anğro. Ninği mandam tamo nanğo ulatamuq di ijo ñam boleq atsib marqab di mondonj e na kamba Qotei aqa lan anğro nanğo ulatamuq di nunğo ñam boleq atsiy marqai.

9 Ariya ninği mandam tamo nanğo ulatamuq di ijo ñam marqajqa asgingwas di mondonj e kamba dego Qotei aqa lan anğro nanğo ulatamuq di nunğo ñam marqajqa asgibqas.

10 “E Tamo Anğro. Tamo bei na e misilinqbas une di Qotei na kobotqas. Ariya tamo bei na Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai.

11 “Bunuqna Juda tamo kokba nanği ninği ojsib nanğo Qotei tal miligiq di tigelñgosib nenemñgibqa ninği na kamba anjam kiye minjrqaqqa deqa are koba qalaib. Rom nanğo gate ti nanğo mandor ti nanğo ulatamuq di dego ninği tigelñgibqa ninği na kamba anjam minjrqaqqa ulaaib.

12 Bati deqa Mondor Bole na areqalo enğimqa ninği anjam marqab.”

Ñoro tamo qa yawo anjam

13 Onaqa tamo unğasari koroesoqñeb qaji nanğo ambleq dena tamo bei a tigelosiqa Yesus minjej, “O Qalie Tamo, ni ijo was minjimqa a na gago abu moiyej qaji aqa ñoro kalil ambleq na potosim taqal bei ebqas.”

14 Onaqa Yesus na minjej, “Tamo yai na e giltbqo deqa e nunğo gulbe di gereiyqai?”

15 Degsi minjsiqa tamo unğasari kalil nanği endegsi minjrej, “Ninği ñoro koba oqajqa mamaulñgaiq. Ninği ñoro koba ti sqab dena ninği ñambile bole oqa keresai. Ninği ijo anjam deqa geregere are qaloqñny.”

16 Osiqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ñoro tamo bei soqnej. Aqa wauq di inği tulan koba melioqnej.

17 Deqa a endegsi are qalej, ‘E kiyerqai? Ijo inği tulan koba melielenqo. Deqa e inği di atqajqa tal keresaiibqo.’

18 Osiqa marej, ‘E endegyqai. E ijo tal kalil koñelenosiy olo tal kokba atelenqai. Osiy ijo inği meli kalil tal kokbaq di jugwai. Ijo ñoro kalil dego dia jugelenqai.

19 Jugelenosiy marqai, “Ijo inği inği tulan koba agi atonum unu. Deqa e aqaratosiy lanja awesqai. Sosiy inği ti ya ti uyoqñsiy areboleboleiboqñqas. Wausau gargekoba gilqas ijo inği inği di koboqasai.”

20 Tamo di a degsi marnaqa Qotei na minjej, ‘Ni nanari tamo. Qolo qujai endeqa e ino qunun yaimitqa ni moişam. Yimqa inği inği kalil ni na gereiyosim atonum qaji di tamo yai na olo oqas?’ Qotei na degsi minjej.

21 Dego kere tamo nanği ñoro koba koroieyjunub qaji nanğo ñoro qoji padalqab. Nanği lan qure qa ñoro saiwoji unub deqa nanği Qotei aqa ñamgalaq di sougetesosib moreñqab.”

Ninği bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib

22 Osiqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ninği mandamq endi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib. Osib endegsib maraib, ‘Iga inği qabe

na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom? Ningsi deqsib maraib.

²³ Ningsi ingi uyo na segi nambile oqasai. Ningsi gara jugoqnqab dena segi nungo jejamu bole sqasai.

²⁴ Ningsi qebari nangi unjriy. Nangi ingi yagosaieqnu. Ingi otorosib talq di atosaeqnu. Ariya Qotei na qebari nangi ingi anainjreqnu. Ningsi qalie, qebari nangi qunun saiqoji. Ningsi tamo qunun ti. Ningsi qebari nangi tulan bunjrejunub.

²⁵ Ningsi mandamq endi sokobaiyqajqa deqa are koba qalaib. Ningsi are koba qalqab dena ningsi nungo segi sqajqa bati olo yala totoryqa keresai. Sai bole sai.

²⁶ Ningsi wau kiñala deqaji yqa keresai deqa ningsi kiyaaqa ingi qudei qa are koba qaleqnu?

²⁷ “Ningsi nam so unjriy. Nango wala kiyersib branteqnu di ningsi qaliesai. Nangi segi wauosaieqnu. Nango segi wala gereiyosaieqnu. Deqa e ningsi endegsi merngwai. Nami Solomon a gara wala boledamu jugoqnej. Ariya nam so aqa wala dena Solomon aqa wala tulan bunyejunu.

²⁸ Man lanaj a bini oqwas nebe tamo nangi na ginjenyosib namyuwoq waiyqab. Man lanaj di Qotei na wala enjreqnu. Deqa ningsi kiyaaqa Qotei qa nungo areqalo singilatqa yonub keresaiingwo? Ningsi man lanaj sai. Ningsi tamo qunun ti. Deqa ningsi endegsi poingem, Qotei a ningsi dego gara engoqnqas.

²⁹ Ningsi areqalo kobaiyosib endegsib maraib, ‘Iga ingi ti ya ti qabe na osim uyqom?’ Ningsi deqsib maraib.

³⁰ Tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nangi ingi ingi deqa are koba qaleqnu. Ariya ningsi deqa are koba qalaib. Nungo Abu a qalie, ningsi lanja sqa keresai. Ningsi ingi ingi deqaji oqnsib sqab.

³¹ Deqa ningsi Qotei na taqatngosim nungo Mandor Koba sqajqa singilaoqniy. Ningsi degyqab di Qotei na kamba ingi uyo ti gara ti dego engoqnqas.”

Ningsi lanj qure qa ingi ingi oqajqa deqa are qaloqniy

³² Osiqa Yesus a olo marej, “O ijo kaja du du ningsi ulaaib. Nungo Abu a nungo Mandor Koba sosim ningsi taqatngwajqa areareteqnu.

³³ Deqa ningsi kumbra endegyiy. Ningsi nungo ñoro kalil qarinyosib silali osib tamo ingi ingi saiqoji nangi di jeisib enjriy. Osib silali jugwajqa qun ugeosaieqnu qaji di gereiyosib lanj qure qa ingi ingi elenjosib di jugelenjoiy. Ingi ingi di koboqa keresai. Bajin tamo nangi bosib oqasai. Sisimbin na ugetqasai. Ingi ingi di gaigai sqas.

³⁴ Sawa qabia ino ñoro bole unu dia ino are miligi dego singilatim sqas.”

Kanjal tamo bole a tal lanja olo bqajqa bati qa tarijeqnu

³⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningsi nungo gara tigenjosib nungo ingi ingi kalil gereiyosib wanjal qatrentosib ijo bqajqa bati qa tarijosib soqniy.

³⁶ Tamo bei a goiyo kobaq dena olo bosim aqa talq di brantosim siranme kindokindonamqa aqa kanjal tamo nangi a qa tarijejunub qaji nangi siranme waqtoqajatqab. Dego kere ningsi ijo bqajqa bati qa tarijosib soqniy.

³⁷ Tal lanja aqa kanjal tamo nangi a qa tarijosib nam atoqniqbqa bosim degsi unjrimqa nangi tulan areboleboleinjrqas. Deqa a na nangi metnjrim awoelenabqa ingi anainjroqnqas.

³⁸ A qolo jige kiyo nebeqa laqnimqa kiyo bosim aqa kanjal tamo nangi a qa tarijosib nam atoqniqbqa degsi unjrimqa nangi tulan areboleboleinjrqas.

39 “Ninigi are qaliy. Bati gembu bajin tamo a bosim tal paratqas di tal lanja a qalieqasai. A nami qalieosiq sonaq qamu bajin tamo a bosiq tal paratqa yonaq unsiq wiyey qamu.

40 Dego kere e Tamo Angro bqajqa bati ninigi qaliesai. E bosiy ninigi pruqtngaim deqa ninigi geregere nam atoqnsib e qa tariñoqnsib soqniy.”

Tamo yai a wau tamo bole?

41 Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni yawo anjam maronum di iga segi quqwajqa kiyo tamo ungasari kalil nanigi dego quqwajqa kiyo?”

42 Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Kanjal tamo yai a areqalo bole ti sosisqa gaigai wau bole yeqnu? Kanjal tamo di tal lanja na endegi minjqas, ‘Ni na ijo kanjal tamo kalil nanigi geregere taqatnjroqnsimqa nanigo ingi uyqajqa batioqnmqa ingi anainjroqne.’

43 Degsi minjsimqa sawa beiq gilsim di sqas. Olo puluosim wau kalil a na aqa kanjal tamo yey qaji di kalil keretosim soqnmqa a bosim unimqa kanjal tamo di a tulan areboleboleiyqas.

44 Deqa e bole merngwai. Kanjal tamo di a wau boledamu yey deqa tal lanja na aqa ingi ingi kalil osim aqa banq di atim a na taqatetoqngas.

45 Ariya kanjal tamo di a endegi are qalqas, ‘Ijo tamo koba a urur bqasai.’ Degsi are qalsimqa a na kanjal tamo ti kanjal unja ti nanigi lanja lanja kumbainjroqngas. Osim ingi ti wain ti uyoqnsim nanarioqngas.

46 Aqa tamo koba bqajqa bati a qaliesai deqa a kumbra degsim yoqnmqa aqa tamo koba brantoqujatosim unimqa a tulan prugugetqas. Deqa aqa tamo koba na a qalougetosim tamo nanigi Qotei qa nanigo areqalo singilatosaeiqnub qaji nanigo so sawaq waiyim aiqas.

47 “Tal lanja na aqa kanjal tamo bei minjqas, ‘Ni wau di ye.’ Yimqa a geregere qusim ariya a olo asgimosim wau di yosaiamqa tal lanja na a kumbainjyogargekobatqas.

48 Ariya tal lanja na aqa kanjal tamo bei minjqas, ‘Ni wau di ye.’ Yimqa a geregere quosai deqa a wau di yosaiamqa tal lanja na a jinja na kumbainjyoqujaitqas. Ninigi quiy. Qotei na tamo bei wau koba yimqa a wau di ojsim olo wau tulan koba dego ojeme. Qotei na tamo bei aqa banq di wau koba atimqa a wau di taqatosim olo wau tulan koba dego taqateme.”

Yesus na tamo ungasari nanigi pupoinjrimqa nanigi jeu jeu sqab

49 Osiqa Yesus a olo marej, “E namyuwo waiyit mandamq aiqas. E deqa bem. Deqa e Qotei endegi pailyeqnum, ‘O Abu, namyuwo di urur pulonjeme.’

50 Ninigi quiy. E yanso bei oqai. E yanso di osaiunum deqa e are tulan jubekobaibeqnu.

51 O ijo angro, ninigi kiyersib are qalonub? E na qaja kobotitqa tamo ungasari nanigi geregere lawo na sqajqa e deqa bem kiyo? Sai. E na qaja kobotqajqa bosai. E na tamo ungasari nanigi pupoinjritqa nanigi jeu jeu sqajqa deqa bem.

52 Bini bati endeqa ti bunuq qa ti tamo 5 tal qujaiq di unub qaji nanigi ijo nam qa jeu jeu sqab. Tamo qalub nanigi na tamo aiyel jeutnjroqngab. Tamo aiyel nanigi na tamo qalub jeutnjroqngab.

53 Abu nanigi na nanigo segi angro mel nanigi jeutnjroqngab. Angro mel nanigi na nanigo segi abu nanigi jeutnjroqngab. Ai nanigi na nanigo segi angro sebin nanigi jeutnjroqngab. Angro sebin nanigi na nanigo segi ai nanigi jeutnjroqngab. Ain qeli nanigi na nanigo segi ain yala nanigi jeutnjroqngab. Ain yala nanigi na nanigo segi ain qeli nanigi jeutnjroqngab.”

Kumbra bini branteqnu qaji di tamo nanği utru poinjrosaieqnu

⁵⁴ Osiqa Yesus na tamo unğasari kalil nanği endegsi minjrej, “Senj aiyog dena lanji tigelamqa ninği unsib marqab, ‘Awa bğas.’ Degsib marqab awa bğas.

⁵⁵ Meli jagwa bamqa ninği unsib marqab, ‘Sawa kanğanqas.’ Degsib marqab sawa kanğanqas.

⁵⁶ Ninği gisanj ani. Ninği mandam ti lanj ti unoqnsib geregere pegiyeqnub. Ariya kiyaga kumbra bini branteqnu qaji di ninği unoqnsib utru poinjrosaieqnu?”

Tamo bei a ni qa anjam soqnimqa ninği segi aiyel anjam urur gereiyuqjatiy

⁵⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Kumbra bole ti kumbra uge ti di ninği kiyaga geregere pegiyosaieqnub?”

⁵⁸ Tamo bei a ni qa anjam soqnimqa ninği ombla walwelosib anjam pegiyu talq giloqnsibqa gamq di ninği segi aiyel anjam urur gereiyuqjatiy. Yosib anjam moyotosib a ni osim anjam pegiyu talq gilqasai. Ariya ninği gamq di anjam gereiyqasai di a na ni osi gilsimqa anjam pegiyu tamo aqa ulatamuq di tigeltmimqa anjam pegiyu tamo a ni osim qaja tamo nanžo banq di atqas. Yimqa nanği na ni osib tonto talq di waimqab.

⁵⁹ Deqa e ni mermqai. Ni tonto talq dena olo oqedqasai. Ni mati ino une aqa awai kalil keretimqa di ni uratmib oqedqam.”

13

Tamo a are bulyqasai di a padalqas

¹ Onaqa bati deqa tamo qudei nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, Galili tamo qudei nanği wagme osib Qotei atraiyeq nabqa Pailat na aqa qaja tamo nanği qarınjnraq gilsib nanği ñumnab nanžo lenj aisiq wagme nanžo lenj ti tuturej.”

² Onaqa Yesus na minjrej, “Ninği kiyersib are qalonub? Galili tamo nanği di une gargekoba yoqneb deqa gulbe di nanžoq di brantej. Galili tamo qudei nanği une gargekoba yosaieqnub. Ninği degsib are qalonub kiyo?”

³ Di sai. E ninği mernğwai. Ninği are bulyqasai di ninği kalil dego padalqab.

⁴ Jerusalem dia tal olekoba aqa ñam Siloam di puosiqa tamo 18 nanği ñumnaq moreñeb. Deqa ninği kiyersib are qalonub? Tamo 18 moreñeb qaji nanği une gargekoba yoqneb deqa nanği degsib moreñeb. Tamo qudei Jerusalem di unub qaji nanği une gargekoba yosaieqnub. Ninği degsib are qalonub kiyo?”

⁵ Di sai. E ninği mernğwai. Ninği are bulyqasai di ninği kalil dego padalqab.”

Qura geitosai qaji aqa yawo anjam

⁶ Osiqa Yesus a yawo anjam bei endegsi marej, “Tamo bei a aqa wauq di qura yagej. Bunuqna a qura gei oqajqa marsiq bej. Bosiq unej qura geitosai.

⁷ Deqa a na aqa wau taqato tamo minjej, ‘Ni que. Wausau qalub gilqo e boqnsim ñam atoqnem qura geitosai. Deqa unğum. Qomsim waiy. A kiyaga mandam aqa namur lanja saitqas?’

⁸ Onaqa wau taqato tamo na minjej, ‘O Tamo Koba, ni mati uratim soqnem. Wausau qujai endega e na qura utruq di moror qamsiy namur atsiy unqai.

⁹ Degyitqa wausau bei qa geitqas kiyo sai kiyo? Siamqa ni marim e gomsiy waiyqai.’ ” Yesus a yawo anjam degsi marej.

Yori bati qa Yesus na uña bei boletej

10-11 Onaqa yori bationaqa Yesus a Juda nanço Qotei tal miligiq gilsıqa Qotei aqa anjam minjroqnej. Minjroqnsıqa ñam atej uña bei sonaq unej. Uña di a maiyej. Mondor uge na ma yonaqa wausau 18 a gronşıq laqnej. A tıntın tıgelqa keresai.

12 Deqa Yesus na uña di usıq metonaqa aqa areq bonaqa minnej, “O uña, ni que. Endego ino ma di ni uratmqas.”

13 Degsi minjsıqa uña aqa jejamuq di ban atnaqa aqa ma koboonaqa a tıntın tıgelosıqa Qotei aqa ñam soqtoqnej.

14 Onaqa Qotei tal taqato tamo a Yesus aqa manwa di usıqa minjin oqetej. Di kiyaga? Yesus a yori bati qa uña di boletej deqa. Deqa Qotei tal taqato tamo na tamo unğasari nançi endegsi minjrej, “Bati 6 iga waueqnum. Deqa wau qa bati segi nunço ma boletqajqa boqniy. Yori bati qa nunço ma boletqajqa baib.”

15 Onaqa Tamo Koba a na kamba minnej, “Nıñgi gısan tamo. Nıñgi yori bati gaigai nunço makau ti donki ti tontonub unub di sil palontoqnsib joqoqnsib ya anainjreqnub.

16 Ariya uña endi a Abraham aqa moma. Satan na ma yonaqa wausau 18 ma ti soqnej. Deqa e kiyaga yori bati qa aqa ma di uratit sqas? Sai. E boletqai.”

17 Yesus a degsi marnaqa aqa jeu tamo kalil nançi aqa anjam di qusıbqa jemainjrej. Kumbra kalil Yesus a yoqnej qaji di tulan bolequja deqa tamo unğasari kalil nançi tulan areboleboleinjroqnej.

Sis yago qa yawo anjam

18 Onaqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nançi taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Yawo anjam kiye nıñgi mernjıtqa Qotei aqa kumbra di aqa utru nıñgi geregere poingwas?”

19 Od, e qalieronum. Qotei aqa kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Bunuqna sis a oqsıq tulan kobaqujaonaqa qebari nançi bosib aqa daniq di simi ateleneb.”

Bem tiyeqnu qaji sum aqa yawo anjam

20 Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nançi taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Yawo anjam kiye nıñgi mernjıtqa Qotei aqa kumbra di aqa utru nıñgi geregere poingwas?”

21 Od, e qalieronum. Qotei aqa kumbra di bem tiyeqnu qaji sum bul. Uña bei a bem tiyeqnu qaji sum kiñala osıqa bem sum lanaj ti turtosıq web kobaqujaq di bulyonaqa bem kalil tiyekritej.”

Nıñgi siranme kiñala miligiq gilqajqa şingılaoy

22 Yesus a dena tıgelosıqa Jerusalem aiqajqa gam dauryosıq qure kokba ti qure kiñilala ti dia Qotei aqa anjam minjre minjre aiyoqnej.

23 Aiyeqnaqa tamo bei na minnej, “O Tamo Koba, Qotei na tamo quja quja segi elenqas kiyo? Ni iga geregere merge.” Onaqa Yesus na kamba minjrej,

24 “Nıñgi siranme kiñala miligiq gilqajqa şingılaoy. E nıñgi mernjwai. Tamo gargekoba nançi siranme kiñala miligiq gilqajqa şingılaqnib ugeinjroqnas.

25 Tal aqa abu a tıgelosim siranme kabutımqa nıñgi oqeq di tıgelosıbqa siranme kindokındonşosib minjoqnqab, ‘O Tamo Koba, ni na siranme waqtetgime.’ Amqa a na kamba mernjwas, ‘Nıñgi tal qabe? E nıñgi qaliesai.’

26 Degsi mernjimqa nıñgi na minjqab, ‘O Tamo Koba, iga ni ombıla nıñgi ti ya ti uyoqnem. Ni gago qureq di Qotei aqa anjam plaltosim mergoqnem.’

²⁷ Degsib minjibqa a na kamba mernɔwas, ‘Ninɔi tal qabe? E ninɔi qaliesai. Deqa ninɔi kalil jaraiyi. Ninɔi kumbra uge yo qaji tamo.’

²⁸ A na ninɔi degsim mernɔsim ninɔi qalaq di breinɔwas. Yimqa Abraham, Aisak, Jekop, Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanɔi ti Qotei na taqatnjrsim nanɔi Mandor Koba sqas. Soqnimqa ninɔi nanɔi unjrsibqa akamkobaoqnsib pailoqnsib nunɔi jaqatinɔi qa qalagei anjam atoqnas.

²⁹ Tamo unɔasari gargekoba nanɔi sawa guta na guma na tauɔ na beberɔ na ti bosib Qotei aqa sinɔaq di koroelenabqa Qotei a nanɔi Mandor Koba sosim nanɔi taqatnjrqas. Yimqa nanɔi Qotei ombla awoosib inɔi uyoqnaqab.

³⁰ Deqa ninɔi quiy. Tamo qudei bini ñam ti unub qaji nanɔi monɔɔr ñam saiɔɔji sqab. Ariya tamo qudei bini ñam saiɔɔji unub qaji nanɔi monɔɔr ñam ti sqab.”

Yesus a Jerusalem nanɔi qa dulej

³¹ Onaqa bati deqa Farisi qudei nanɔi Yesus aqa areq bosib minjeb, “Mandor Herot a ni lumsim moiyoɔtmqa mareqnu. Deqa ni sawa endi uratosim ulan.”

³² Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninɔi gilsib gisanɔi tamo Herot a endegsib minjiy, ‘Yesus a marqo, “Bini e monɔɔr uge uge nanɔi winjroqnsiyqa tamo ma ti nanɔi boletnjroqnaqai. Nebe dego e wau di yoqnaqai. Ariya alieb e ijo wau di kobotqai.” ’ Ninɔi gilsib Herot degsib minjiy.

³³ Bini e walwelosi aisiy nebe olo tigelosiy aisiy ariya alieb e Jerusalem di brantqai. E degyqai. Di kiyaqa? Jerusalem dia qujai jeu tamo nanɔi na Qotei aqa medabu o tamo nanɔi ñumeqnaqab moreneqnaqab. Nanɔi qure beiq di nanɔi ñumosaieqnaqab.

³⁴ “O Jerusalem qure, O Jerusalem qure, ni na Qotei aqa medabu o tamo nanɔi ñumoqnsim moiyoɔtnjreqnu. Osim tamo unɔasari Qotei na inoq qarinjnjreqnu qaji nanɔi meniɔi na ñumeqnaqab moreneqnaqab. Bati gargekoba e ino anɔro nanɔi tuwe du du bul koroinjrqajqa yeqnaqab ni saideqnaqab.

³⁵ Deqa ninɔi quiy. Qotei a nanɔi atra tal koba uratetɔgimqa a lanɔi sqas. Deqa e ninɔi endegsi mernɔwai. Ninɔi olo e nubqasai. Degsim gilsim monɔɔr e olo lanɔi qureq na boqnitqa ninɔi e nubsib marqab, ‘Tamo a bɔo endi Tamo Koba aqa ñam na bɔo. Deqa Qotei na a tulanɔi geregereiyeqnu.’ ”

14

Tamo bei jejamu sunyelenɔi qaji di Yesus na boletej

¹ Yori bati bei Yesus a Farisi gate bei aqa talq gilsiqqa a ombla inɔi uyoqnaqab. Inɔi uyeqnaqabqa tamo qudei tal dia soqnaqab qaji nanɔi Yesus koqyoqnaqab.

² Yesus aqa areq di tamo bei jejamu sunyelenɔi qaji a awesoqnaqab.

³ Deqa Yesus na tamo di unsiqa dal anjam qalie tamo nanɔi ti Farisi nanɔi ti endegsi nenemnjrej, “Ninɔi mariy. Yori bati qa tamo boletqajqa di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo?”

⁴ Onaqa nanɔi na kamba anjam bei Yesus minjosai. Nanɔi mequmesoqnaqab. Deqa Yesus na tamo di aqa jejamu ojsiqqa aqa ma boletej. Osiqa qarinyonaq gilej.

⁵ Onaqa Yesus na Farisi nanɔi olo nenemnjrej, “Nunɔi anɔro kiyo nunɔi makau kiyo yori bati qa ulonɔsim subq aiyimqa ninɔi na aqaryaiyosib subq dena osib goge atqab e? Ninɔi na merbiy.”

⁶ Onaqa nanɔi na kamba olo anjam bei Yesus minjqa yonab keresaiinjrej.

Ninji na nunjo segi ñam soqtaib

⁷ Bati deqa Yesus a ñam atej di tamo qudei nanji ingi uyo qa marsib talq bosib tamo ñam ti nanjo awo jaramq di awoosib ingi uyeq nab unjrej. Deqa a na nanji yawo anjam endegsi minjrej,

⁸⁻⁹ “Tamo bei na maruro atsim ni metmimqa ni tamo ñam ti nanjo awo jaramq di namo awoaim. Ni tamo ñam ti nanjo awo jaramq di awoqam di goiyo lanja na tamo ñam ti bei metim bam ni mermqas, ‘Ni awo jaram di uratosim tamo endi yim awoqas.’ Yim ni jemaimim tamo lanaj nanjo awo jaramq di awoqam.

¹⁰ Deqa tamo bei na maruro atsim metmimqa ni tamo lanaj nanjo awo jaramq di awo. Yimqa goiyo lanja na bosim mermqas, ‘O was, ni bosim tamo ñam ti nanjo awo jaramq endi awo.’ Yim tamo kalil ingi uyeq nub qaji nanjo ñamgalaq di ni ñam ti sqam.

¹¹ Tamo kalil nanjo segi ñam soqteq nub qaji nanji Qotei na olo ñam aguq atetnjrqas. Ariya tamo nanjo segi ñam aguq ateq nub qaji nanji Qotei na olo ñam soqtetnjrqas.”

Ninji na tamo sougetejunub qaji nanji gereinjri

¹² Osiqa Yesus na goiyo lanja minjej, “Ni maruro atsimqa ino segi was nanji ti ino segi kadoi nanji ti tamo ungasari ñoro koba ejunub qaji nanji ti metnjraim. Ni degyqam di ni endegsi are qalqam, ‘Nanji na kamba maruro atsim e metbib gilit ingi anaibqab.’

¹³ Ni degyaim. Ni maruro atsimqa tamo ñoro saiqoji nanji ti tamo jejamu lainjro qaji nanji ti tamo singa uge nanji ti tamo ñam qandimo nanji ti metnjrim bab ingi anainjre.

¹⁴ Amqa ni tulan areboleboleimqas. Di kiyaaqa? Nanji ni kamba ingi anaimqa keresai. Deqa mondoñ tamo bole bole nanji olo subq na tigelo batiamqa Qotei na kamba awai tulan boledamu ni emqas.”

Yesus a maruro qa yawo anjam marej

¹⁵ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo bei Yesus ombila awoosib ingi uyoqneb qaji a qusiqa minjej, “Mondoñ Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Sosimqa a na nanji ingi anainjrim awoosib koba na ingi uyoq nqab. Deqa nanji tulan areboleboleinjrim sqab.”

¹⁶ Onaqa Yesus na kamba yawo anjam bei endegsi minjej, “Tamo bei a maruro atqa osiqa tamo gargekoba nanji aqa maruro unqa metnjrej.

¹⁷ Aqa maruro bati brantonaqa a na aqa kanjal tamo bei qarinyonaq gilsimqa tamo nanji di minjrej, ‘Ningi boiy. Ingi ingi kalil gereiyosib atonub unu.’

¹⁸ Degsi minjraña nanji kalil bqa urateb. Osib minjoqneb, ‘Iga bqa keresai.’ Bei na minjej, ‘E mandam bunuj awaiyonum. Di unqajqa aiqai. Deqa ni goiyo lanja minje, “E bqa keresai.”’

¹⁹ Bei na minjej, ‘E makau bunuj 10 awaiyem. Deqa bini e nanji wau enjrqai. Deqa ni goiyo lanja minje, “E bqa keresai.”’

²⁰ Bei na minjej, ‘E bini unja bunuj onum. Deqa e dego bqa keresai.’

²¹ “Onaqa kanjal tamo a olo puluosiq aisiq anjam kalil nanji na minjeb qaji di aqa tamo koba minjnaqa a minjin oqetonaqa olo qarinyosiq minjej, ‘Ni urur gilsimqa gam kokbaq di gam kiñilalaq di tamo ingi ingi saiqoji nanji ti tamo jejamu lainjro qaji nanji ti tamo ñam qandimnjro qaji nanji ti tamo singa ugeinjro qaji nanji ti itnjrsimqa joqsim ijo talq boiy.’

²² Onaqa kanjal tamo a olo gilsiqqa tamo nanqi di kalil joqsi bosiqqa aqa tamo koba minjej, 'O Tamo Koba, e ino anjam dauryosim agi nanqi kalil joqsi bonum. Ariya ino tal tamo na maqosai unu.'

²³ "Onaqa goiyo lanja na olo aqa kanjal tamo qarinyosiqqa minjej, 'Ni gilsim gam kalilq dena ti nañuq dena ti tamo nanqi joqsim boiy. Nanqi kalil babqa ijo tal magwas.

²⁴ E ni mermqai. Tamo nanqi e nami metnjronum bqa uratonub qaji nanqi ijo maruro unqasai.' "

Tamo a Yesus dauryqa marsimqa a mati geregere are qalsim Yesus dauryem

²⁵ Yesus a dena tigelosiqqa walwelosiq ayeqnaqa tamo unqasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aiyogqneb. Deqa a bulosiqqa nanqi endegsi minjrej,

²⁶ "Tamo bei a e daurbqa osimqa aqa abu, aqa ai, aqa ñaun, aqa anqro nanqi, aqa was nanqi, aqa jaja nanqi, aqa segi jejamu dego jeutnjrqasai di a ijo anqro sqa keresai.

²⁷ Tamo bei na aqa segi ñamburbas qoboyosim e daurbqasai di a ijo anqro sqa keresai."

²⁸ Osiqa nanqi endegsi minjrej, "Tamo bei a tal atqa osimqa a mati awoosim tal kobotqajqa aqa awai geregere are qalsim aqa silali sisiyqas. Aqa silali kereqas kiyo sai kiyo degsi are qalqas.

²⁹⁻³⁰ A mati degsi are qalqasai di a tal aqa utru atsim bati amble di aqa silali saiamqa tal kobotqa keresaiiyimqa tamo nanqi unsib a kikiyosib minjqab, 'Ni tal aqa utru atem di ni kobotqa keresai.' Yim a jemaiyqas.

³¹ "Mandor bei na mandor bei qoto itqa marsimqa a mati awoosim geregere endegsi are qalqas, 'Ijo qaja tamo 10 tausen nanqi na mandor di aqa qaja tamo 20 tausen nanqi ñumsib winjqra kere kiyo?'

³² A degsi are qalsim marqas, 'E na mandor di qoto bunyqa keresai.' Degsi marsimqa aqa wau tamo qudei nanqi qarinyjrim gilsib mandor di minjqab, 'Unqum, iga qotqa uratonum.'

³³ "Dego kere tamo bei na e daurbqa osimqa a mati aqa segi inqi inqi kalil uratqasai di a ijo anqro sqa keresai."

Bar qa yawo anjam

³⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Bar a bole. Ingiq di bar atoqñib aqa uyo boledamuqas. Ariya bar aqa qajarara koboqas di inqi kiye na olo qajararatqas? Di keresai.

³⁵ Bar aqa qajarara koboqas di a ugeqas. Iga bar di mandam ti bulyonamqa mandam namuryqa keresai. Deqa iga bar di uratosim waiyqom. Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem."

15

Kaja du alelqo qaji aqa yawo anjam

¹ Bati bei takis o qaji tamo nanqi ti une tamo nanqi ti kalil Yesus aqa anjam quqwa marsibqa aqa areq bosib koroeb.

² Koroonabqa Farisi nanqi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti Yesus yomuiyosib mareb, "Yesus a une tamo nanqi joqoqnsiqqa koba na inqi uyeqñub."

³ Degsib marnabqa Yesus a nanngo anjam di qusiqa yawo anjam endegsi minjrej,

⁴ “Tamo bei aqa kaja 100 nanngi ñiñ uyoqñibqa qujai bei alelamqa a na kaja 99 nanngi uratñrsim qujai alelqo qaji di ñamosim gilsim itqas.

⁵ Itosim areboleboleiyim soqtosim qoboiyqas.

⁶ Qoboiyosim aisim aqa qureq di brantosim aqa was nanngi ti aqa qure qujai nanngi ti kalil koroinjrsimqa minjrqas, ‘Ningi uniy. Ijo kaja alelqo qaji agi olo itonum! Deqa ningi e ombla areboleboleigim sqom!’ ”

⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Dego kere une tamo qujai a are bulyqas di lan goge dia nanngi a qa tulan areboleboleinjrqas. Tamo 99 nanngi mareqñub, ‘Iga tamo bole une saiqqoi. Deqa iga are bulyqasai.’ Nanngi qa lan goge dia nanngi areboleboleinjrqasai. Ariya une tamo qujai a are bulyqas di nanngi a qa tulan areboleboleinjrqas.”

Silali lounmqa qaji aqa yawo anjam

⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “Unja bei aqa meniñ silali 10 soqñimqa meniñ silali qujai lounimqa a wanjal qatrentosim aqa talq di man solsim ñamosim itqas.

⁹ Itosim gilsim aqa was nanngi ti aqa qure qujai nanngi ti kalil koroinjrsimqa minjrqas, ‘Ijo meniñ silali qujai lounmqa qaji agi olo itonum! Deqa ningi e ombla areboleboleigim sqom!’ ”

¹⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Dego kere une tamo qujai a are bulyqas di Qotei aqa lan angoro nanngi a qa tulan areboleboleinjrqas.”

Tamo bei aqa ñiri aiyel qa yawo anjam

¹¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei aqa ñiri aiyel soqñeb.

¹² Bati bei ñiri yala na aqa abu minjej, ‘O Abu, ni ino ñoro kalil ambleq na potosim taqal bei e ebe.’ Degsi minjnaqa abu na aqa ñoro ambleq na potosiqqa taqal bei aqa ñiri yala yej. Taqal bei aqa ñiri koba yej.

¹³ Onaqa bati bei ñiri yala na aqa ñoro kalil qarinyosiqqa silali osiq tigelosiqqa sawa beiq gilej. Gilsiq dia diqosi laqñsiqa aqa silali kalil uyekritej.

¹⁴ Onaqa sawa dia mam koba aiyej deqa ñiri yala a inñi tulan saiiyej.

¹⁵ Deqa a sawa deqaji tamo bei aqaq gilnaqa minjej, ‘Ni ijo bel taqatñjroqñsim inñi anainjroqñe.’

¹⁶ Onaqa a bel nanngi taqatñjroqñsiqa inñi anainjroqñej. Osiqa are qaloqñej, ‘E mam koba unum. Deqa e endegyqai. Bel nanngi inñi oto uratoqñibqa di oqñsiy uyoqñitqa dena e kereoqñqas.’ A degsi are qalsiq soqñej. Di kiyaaqa? Tamo bei na inñi anaiyosaiyoqñej deqa.

¹⁷ “Osiqa olo are qalej, ‘E kumbra grotonum deqa e mam na moiqa laqñum. Ijo abu aqa wau tamo nanngi inñi koba uyeqñub. E segi qujai mam na moiqa laqñum.

¹⁸ Deqa e olo puluosiy ijo abu aqaq aisiy minjqai, “O Abu, e Qotei aqa ñamgalaq di une kobaquja atonum. Ino ñamgalaq di dego e une kobaquja atonum.

¹⁹ Deqa e ino angoro sqqa keresai. Deqa ni marimqa e ino wau tamo sosiy ni wauetmoqñqai.”

²⁰ Degsi are qalsiqqa tigelosiqqa aqa abu aqaq olo aiyej.

“Aiyeqnaqa aqa abu ñam atsiqa isaq di unsiq a qa tulan dulosiqqa urur ti gilsiq a soqñyosiqqa qalaqalayoqñsiqa kundogyoqñej.

²¹ Onaqa minjej, ‘O Abu, e Qotei aqa ñamgalaq di une kobaquja atonum. Ino ñamgalaq di dego e une kobaquja atonum. Deqa e ino angoro sqqa keresai.’

²² Degsi minjnaqa aqa abu na aqa kangal tamo qudei nanği minjrej, ‘Ninği urur ti gilsib gara jugo tulan boledamu olekoba di osi bosib jigetiy. Banriņ dego osi bosib aqa ban duq di jigetiy. Singa tatal dego osib aqa singaq di jigelenjetiy.

²³ Makau meli bunuj didiqo di qalsib goiyiy. Goisib osib babqa iga koba na uysim areboleboleigim sqom.

²⁴ Iga degyqom. Di kiyaaqa? Ijo anğro yala a moiyołosiq olo nambile sosiq bqo deqa. A loumej agi gagoq di olo brantqo.’ Degsi minjrnaqa nanği aqa anjam kalil di dauryosib makau goisib koba na awoosib areboleboleinjnaq soqneb.

²⁵⁻²⁶ “Ariya niri koba a wauq di sosiq dena puluosi bosiq tal jojomyosiq nanği areboleboleinjreçnaq lou tueqnab qusiq kangal anğro bei metonaq aqa areq bonaqa nenemyej, ‘Nanği kiyaaqa lou tueqnub?’

²⁷ Degsi nenemyonaqa kangal anğro dena minnej, ‘Ino was yala a olo bqo. Deqa ino abu na makau meli bunuj didiqo di qalqo nanği uyoqnsib areboleboleinjreçnaq lou tueqnub. Aqa anğro a bole sosiq olo brantqo deqa lou tueqnub.’

²⁸ Degsi minjnaq qusiq niriņosiq qudalej. Osiqa tal miligiq gilqa uratej. Deqa aqa abu a talq dena oqedosiq minnej, ‘O ijo anğro, ni tal miligiq au. Bamqa iga koba na awoosim inği uysim areboleboleigim sqom.’

²⁹ Onaqa niri koba a na kamba aqa abu minnej, ‘O Abu, ni que. E wausau gargekoba ino anjam dauryosim ni wauetmoqnem. E ino anjam bei gotranjosaiqnem. Ni deqa e qa are qalsim kaja du bei qalsim goiyosaieqnum. E ijo kadoi nanği ti koba na areboleboleigosaieqnu.

³⁰ Ariya ino anğro yala a na ino ñoro osiq gam qaji uņa nanği ombla sambalaoqnsiq silali kalil uyekritej. Osiq olo bqoqa ni a qa tulan areboleboleimqoqa makau meli bunuj didiqo di agi qaletonum.’

³¹ “Degsi minjnaqa aqa abu na kamba minnej, ‘O ijo anğro, ni gaigai e ombla unum. Ijo inği inği kalil di ino dego.

³² Ariya bini iga maruro atsimqa areboleboleigeqnu. Di kiyaaqa? Ino was a moiyołosiq olo nambile sosiq bqo. A loumej agi gagoq di olo brantqo.’ ”

16

Yesus a ñoro taqato tamo qa yawo anjam marej

¹ Osiqa Yesus a olo aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ñoro tamo bei soqnej. Aqa ñoro kalil aqa wau tamo bei na taqatoqnej. Bati bei tamo qudei na ñoro tamo di minjeb, ‘Ino ñoro taqato tamo a ino ñoro kalil laņa uyeqnu.’

² Degsi minjnabqa a na ñoro taqato tamo di metonaq aqa areq bonaqa minnej, ‘Ni qa anjam degsi merbonubqa e quonum. Ni kiyaaqa kumbra degyonum? Deqa ijo ñoro kalil ni uyonum qaji di sisiyosim merbimqa e geregere qalieosiy ni kobotmqai. Yim ni ijo ñoro olo bunu taqatqasai.’

³ “Onaqa ñoro taqato tamo di a segi are qalej, ‘E kiyerqai? Ijo tamo koba a na e kobotbqa marqo. E singila saiqoji deqa e wau bei yqa keresai. E tamo qudei nanği minjrit silali laņa ebqab di e jemaibqas.

⁴ Deqa e kiyerqai? E qalieonum. Tamo qudei nami ijo tamo koba aqaq dena ñoro osib nanği a kamba olo yqajqa minjeb qaji nanği di metnrqai. Metnrjit ijog babqa ñoro nami eb qaji di e na aguq atitqa nanği e qa tulan areboleboleinjrqas. Deqa ijo tamo koba a na e wibimqa tamo nanği dena e osib nanço talq di e geregereibonqab.’

5 A degsi are qalsiqa tamo kalil nami aqa tamo koba aqaq dena ñoro eb qaji nanği metnjrnaq bonabqa tamo namo bej qaji di nenemyej, 'Ni ñoro gembub ijo tamo koba aqaq dena em?'

6 Onaqa minjej, 'E goren kulum 100 em.' Degsi minjnaqa ñoro taqato tamo na minjej, 'Ni olo goren kulum 50 segi nenğrenye.'

7 Osiqa tamo bei nenemyej, 'Ni ñoro gembub ijo tamo koba aqaq dena em?' Onaqa minjej, 'E bem sum aqa quj 100 em.' Degsi minjnaqa ñoro taqato tamo na minjej, 'Ni olo bem sum aqa quj 80 segi nenğrenye.'

8 "Onaqa ñoro tamo a aqa ñoro taqato tamo aqa kumbra gisañ di poiyoñaqa aqa ñam soqtosiq minjej, 'Ni keretonum.' Degsi minjej. Di kiyayaq? Ñoro taqato tamo uge di a powo ti sosiq deqa kumbra gisañ di yej. Deqa ninği quiy. Mandam endeqa tamo unğasari nanği mandam qaji powo koba ti unub. Ariya suwañqa tamo unğasari nanği mandam qaji powo kiñala ti unub.

9 "Deqa e ninği endegsi mernğwai. Ninği mandam qaji ñoro uge oqnsib dena tamo unğasari nanği kumbra bole enjroqñib nanği ninği qa tulañ are-boleholeinjroqñqas. Yim bunuqna ninği moisiñ mandam qaji ñoro uge kalil uratibqa Qotei na ninği joqsim tal gaigai sqas qaji dia ninği geregereingwas.

10 "Ninği ñoro kiñala geregere taqatqab di ninği ñoro qelikoba dego geregere taqatqab. Ariya ninği ñoro kiñala geregere taqatqasai di ninği ñoro qelikoba dego geregere taqatqasai.

11 Ninği mandam qaji ñoro uge geregere taqatqasai di ninği lañ qure qaji ñoro dego geregere taqatqasai. Deqa tamo yai na lañ qure qaji ñoro nunño bañq di atqas? Tamo dego bei sosai.

12 Ninği tamo bei aqa ñoro geregere taqatqasai di ninği nunño segi ñoro dego geregere taqatqasai. Deqa tamo yai na ñoro bei nunño bañq di atqas? Tamo dego bei sosai.

13 "Tamo qujai a tamo kokba aiyel nanği wauetnjrqa keresai. A tamo kobaquja bei qalaqalaiyosim olo tamo kobaquja bei jeutqas. Bei aqa anjam dauryosim olo bei qoreiyqas. Dego kere ninği silali ti Qotei ti turtnjrsib nanği wauetnjrqa keresai."

Yesus a dal anjam qa ti Mandor Koba Qotei qa ti anjam palontej

14 Onaqa Farisi nanği Yesus aqa anjam di qusib a yomuiyeb. Farisi nanği bati gaigai silali oqñqajqa are koba soqnej. Utru deqa nanği Yesus yomuiyeb.

15 Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninği are qaleqñub, 'Iga kumbra bole bole laña babañ na yoqñim tamo unğasari nanği na iga nugoqñsib iga tamo bole qa mergwab.' Ninği degsib are qaleqñub. Di gisañ. Nunño are miligi di Qotei a segi qalie. Kumbra qudei tamo nanği deqa arearetnjreqnu qaji di Qotei aqa ñamgalaq di kumbra tulañ ugedamu.

16 "Nami Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanño anjam ti maroqñeb dena bosib bosiq Jon aqa bati brantej. Jon aqa bati brantej dena bosiq bini ijo anjam maro tamo nanği Qotei aqa anjam bole palonteqñub. Palonteqñab tamo unğasari kalil nanği Qotei na taqatnjrsim nanño Mandor Koba sqajqa tulañ singilaeqñub.

17 "Lañ ti mandam ti koboqab. Ariya Qotei aqa dal anjam mutu kiñala bei koboqasai bole sai."

Tamo bei na aqa ñauñ uratqa anjam

18 Osiqa Yesus a olo marej, "Tamo bei na aqa ñauñ uratosim olo unña bei oqas di a na aqa ñauñ kumbra ugeq waiyqo. Unña bei dego aqa gumbuluj na

a uratimq̄a bunuq̄na tamo bei na olo oq̄as di tamo bunuj dena uṅa di kumbra ugeq̄ waiyq̄o.”

Ñoro tamo Lasarus wo nanḡo sa anjam

¹⁹ Osiq̄a Yesus a olo marej, “Ñoro tamo bei soq̄nej. A bati gaigai gara wala bole juḡoq̄nsiq̄a tulaṅ areboleboleiyeq̄naq̄a inḡi bole bole uyoq̄nsiq̄ soq̄nej.

²⁰ Aq̄a tal meq̄ di tamo bei inḡi tulaṅ saiḡoḡi aq̄a ñam Lasarus a bati gaigai awoq̄nsiq̄ ṅeioq̄nsiq̄ soq̄nej. Aq̄a jejamu k̄alil yu na ugetej.

²¹ Deq̄a a tal meq̄ di awesonaq̄a ñoro tamo a inḡi uyeq̄naq̄a ñeṅḡi ulu-loṅeq̄naq̄a osiq̄ uyoq̄nej. Aq̄a yuq̄ dena leṅ aiyeq̄naq̄a bauṅ nanḡi boq̄nsib nanḡo meṅ na yu bilgetoq̄neb.

²² “Bati bei Lasarus a moiyej. Moinaḡa Qotei aq̄a laṅ aṅgro nanḡi bosib aq̄a q̄unuj osib Abraham aq̄a areq̄ di awoteb. Bunuq̄na ñoro tamo a dego moinaḡa subq̄ ateb.

²³⁻²⁴ Subq̄ atnabq̄a aq̄a q̄unuj aisiq̄ moiyo q̄ureq̄ di soq̄nej. Sosiḡa jaq̄atiṅ kobaiyeq̄naq̄a tarosiḡa Abraham isaḡ di sonaḡ unej. Lasarus a Abraham aq̄a areq̄ di awesonaḡ unsiq̄a tulaṅ maosiḡa Abraham minḡej, ‘O Abu Abraham, e ṅamyuwoq̄ endi sosimḡa tulaṅ kaṅkaṅoq̄nsim jaq̄atiṅ koba eq̄num. Deq̄a ni e q̄a are ugeimimḡa Lasarus minḡim aq̄a baṅ gei yaq̄ di tuq̄tosim bosim ijo meṅq̄ di atimḡa kiñala ulilibq̄as.’

²⁵ “Onaḡa Abraham na minḡej, ‘O aṅgro, ni are q̄ale. Ni nami mandamḡ di sosimḡa ni inḡi bole bole uyoq̄nem. Ariya Lasarus a inḡi uge uge uyoq̄nej. Deq̄a bini Lasarus a sawa boleq̄ endi sosiḡa a tulaṅ areboleboleiyeq̄nu. Ariya ni ṅamyuwoq̄ di sosimḡa jaq̄atiṅ koba eq̄num.

²⁶ Ni ṅam atsim une. Ni iḡa ti ambleq̄ di sub guma koba unu. Deq̄a iḡa sub di laq̄aiosim nuṅḡoq̄ bqa keresai. Niṅḡi dego sub di laq̄aiosib gaḡoq̄ bqa keresai.’

²⁷⁻²⁸ “Onaḡa ñoro tamo dena kamba Abraham minḡej, ‘O Abraham, ni na Lasarus minḡimḡa olo puluosim ijo abu aq̄a talḡ gilsim ijo was 5 nanḡi saidnḡrimḡa nanḡi sawa uge endeḡ bq̄asai.’

²⁹ Onaḡa Abraham na minḡej, ‘Ino was nanḡi Moses aq̄a dal anjam q̄alieonub. Nanḡi Qotei aq̄a medabu o q̄aji tamo nanḡo anjam dego q̄alieonub. Nanḡi anjam di dauryq̄ab di kere.’

³⁰ Onaḡa ñoro tamo dena olo minḡej, ‘O Abu Abraham, di keresai. Ariya tamo moiyej q̄aji a subq̄ na tigelosim anjam minḡrḡas di nanḡi q̄usib are bulyosib dauryq̄ab.’

³¹ “Onaḡa Abraham na minḡej, ‘Tamo nanḡi Moses aq̄a dal anjam ti Qotei aq̄a medabu o q̄aji tamo nanḡo anjam ti q̄usib are bulyq̄asai di tamo bei a subq̄ na tigelosim nanḡi anjam minḡrḡas di dego nanḡi q̄usib are bulyq̄asai.’ ”

17

Tamo a Yesus aq̄a aṅgro kiñala bei uneq̄ waiyq̄as di a tulaṅ padalougetq̄as

¹ Osiq̄a Yesus na aq̄a aṅgro nanḡi olo endegsi minḡrej, “Bunuq̄na tamo ḡudei na tamo ḡudei uneq̄ breinḡroq̄nq̄ab. Bole, kumbra di brantoq̄nq̄as. Ariya tamo nanḡi kumbra di yoq̄nq̄ab q̄aji nanḡi tulaṅ padalougetq̄ab.

² Iḡa tamo deq̄aji nanḡi ojsim meniṅ kobaḡuja osim sil na nanḡo kakroḡ di tontosim breinḡrim ya robuq̄ aiq̄ab di kere. Yim nanḡi bunuq̄na aṅgro kiñala bei uneq̄ waiyq̄asai.

3 “Deqa ningi geregere ñam atoqniy. Ino was bei a une bei atimqa ni na minje, ‘Une di urat.’ Yim a ino anjam di qusim are bulyqas di ni aqa une di torei moyotome.

4 Ariya a bati qujai qa une 7 ni emoqnsim olo boqnsim ni mermoqngas, ‘O was, e kumbra grotonum.’ Degsi mermo 7 yimqa ni aqa une kalil di torei moyotome.”

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqajqa anjam

5 Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo nangi na minjeb, “O Tamo Koba, gago areqalo ni qa singilateqnum qaji di ni na olo kobaqujatime.”

6 Onaqa Tamo Koba a na kamba minjrej, “Nungo areqalo e qa singilato qaji di sis yago bul kiñala sqas di kereqas. Degesqas di ningi subar endi minjibqa a nungo anjam dauryosim jirim qoji waqosim aism yuwalq di tigelqas.”

Yesus a kanjal tamo aqa kumbra qa anjam marej

7 Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na aqa kanjal tamo qarinyonaqa gilsiq aqa ingi wauq di mandam qamsiq bulyej. Osiqa aqa kaja nangi dego taqatnjrej. Ariya a wau di kobotimqa aqa tamo koba a na kiyersi minjqas? ‘Ni namo ingi uye’ degsi minjqas e? Sai.

8 A minjqas, ‘Ni ijo ingi goiyetbosim gara tigsim ingi suweiyosim ebimqa ingi ti ya ti uyqai. Uyit menetbimqa bunu ni kamba ingi ti ya ti uyqam.’ A na aqa kanjal tamo degsi minjqas. Di kiyaaqa? A kanjal tamo lanaj deqa.

9 Kanjal tamo dena aqa tamo koba aqa anjam dauryimqa a na kamba aqa ñam soqtetqasai. Osim ‘Ni keretonum’ degsi minjqasai. Di kiyaaqa? A kanjal tamo lanaj deqa.

10 Dego kere ningi Qotei aqa kanjal tamo sosibqa wau kalil a na ningi engoqngas qaji di yoqniy. Yoqnsib maroqniy, ‘Iga kanjal tamo lanaj. Deqa wau kalil Qotei na iga egeqnu qaji di agi yeqnum.’”

Yesus a tamo 10 nanjo jejamu yu na ugeelenej qaji nangi boletnjrej

11 Yesus a dena tigelosiq Jerusalem aiqajqa gam dauryosiq Samaria sawa ti Galili sawa ti ambleq na walwelosiq aiyooqnej.

12-13 Aiyooqnsiq qure beiq di brantej. Onaqa tamo 10 nanjo jejamu yu na ugeelenej qaji nangi bosib Yesus itosibqa nangi kiñala isaq di tigelosib tulan maosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iga qa dulosim aqaryaige.”

14 Onaqa Yesus a nangi unjrnsiq minjrej, “Ningi olo puluosib aisib nungo jejamu atra tamo nangi osornjriy.” Degsi minjrnaqa nangi aiyooqnsibqa gamq di nanjo yu kalil mosoonaga nanjo jejamu boleonaq uneb.

15 Onaqa nanjo ambleq dena qujai a segi olo puluosiq Yesus aqa areq gilej. A lelej ti Qotei aqa ñam soqtoqnsiq giloqnej.

16 Gilsiq Yesus aqa singaq di singa pulutosiq binjyosiq minjej, “O Tamo Koba, ni keretosim ijo jejamu boletonum.” Tamo di a Samaria qaji.

17 Onaqa Yesus a tamo di unsiqa marej, “E na tamo 10 nanjo jejamu boletetnjronumqa ariya qujai a segi ijoq bqo. Tamo 9 nangi qabi unub?”

18 Nangi olo ijoq bosai. Nangi Qotei aqa ñam soqtosai dego. Sawa bei qaji tamo endi a segi qujai olo bosiq Qotei aqa ñam soqtqo.”

19 Yesus a degsi marsiq tamo di minjej, “Ni tigelosim aiye. Ni ino areqalo e qa singilatonum deqa ino jejamu boleqo.”

Mondorj Tamo Angro a lanj qureq na bqas

20 Bati bei Farisi nangi Yesus endegsib nenemyeb, “Bati gembu Qotei a bosim aqa segi tamo ungasari nanjo Mandor Koba sosim nangi taqatnjrqas?”

Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei a Mandor Koba sqajqa bati brantognimqa manwa bei namoqna bam ningi unqasai.

²¹ Tamo bei na endegsi mernjwasai, ‘Ningi uniy, Mandor Koba a bqo agiende,’ o ‘Mandor Koba a bqo agide.’ Degyqasai. Ningi quiy. Bini Qotei a nunjo ambleq endi Mandor Koba unu.”

²² Osiqa Yesus na aqa angro nanji endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Bati bei brantimqa ningi ijo bqajqa bati unqa maroqnsib unqasai.

²³ Tamo qudei na ningi gisanjoqnsib mernjoqngqab, ‘Ningi uniy. Tamo Angro bqo agide,’ o ‘Tamo Angro bqo agiende.’ Degsib mernjoqngqab ningi nanji daurnjraib.

²⁴ Kola minjaleqnaqa lan kalil suwanjenu dego kere mondonj e Tamo Angro brantitqa tamo ungasari kalil nanji e nubqab.

²⁵ Ariya e brantosaisoqnitqa tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanji na e qoreibosib jaqatinj koba ebqab.

²⁶ “Noa aqa bati qa tamo ungasari nanji kumbra yoqneb dego kere e Tamo Angro bqajqa bati qa nanji kumbra degyoqngqab.

²⁷ Agi Noa aqa bati qa tamo ungasari kalil nanji ingi ti ya ti uyoqnsib unja ban ojelenjoqnsib sonabqa Noa a qobun miligiq gilnaqa awa koba aisiqa mandam ya maqonaqa nanji kalil morenjekriteb.

²⁸⁻²⁹ Lot aqa bati qa dego tamo ungasari nanji ingi ti ya ti uyoqnsib ingi ingi awaiyoqnsib silali oqnsib ingi yagoqnsib tal atoqneb. Nanji kumbra degyoqnsib sonabqa Lot a Sodom qure uratosiq ulanjqnaqa njamyuwo ti meninj pulonj ti lanj goge na awa bul aisiqa Sodom tamo ungasari kalil nanji padaltnjrej.

³⁰ Dego kere bunuqna tamo ungasari nanji kumbra degyoqnsib soqngqab e Tamo Angro brantqai.

³¹ “Bati deqa tamo ungasari tal meq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanji jaraiyoqngqatebe. Tamo ungasari wauq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanji torei dena jaraiyoqngqatebe.

³² Kumbra nami Lot aqa njanj aqag di brantej qaji ningi deqa are qaliy.

³³ Tamo bei a aqa segi njanjile taqatqajqa areqalo kobaiyqas di a padalqas. Ariya tamo bei a aqa segi njanjile uratqas di a olo njanjile bole oqas.

³⁴ “E ningi endegsi mernjwai. Ijo bqajqa bati brantimqa qolo deqa tamo aiyel warum qujaiq di njerenjoqngqab Qotei na bei lanj qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

³⁵ Unja aiyel tal qujaiq di saplanj gereiyoqngqab Qotei na bei lanj qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

³⁶ Tamo aiyel wau qujaiq di ingi yagoqngqab Qotei na bei lanj qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.” Yesus na aqa angro nanji anjam degsi minjrej.

³⁷ Onaqa nanji na kamba nenemyeb, “O Tamo Koba, kumbra kalil di sawa qabia brantqas?” Onaqa Yesus a nanji yawo anjam endegsi minjrej, “Tamo nanjo jejamu qusaeqnu qaji sawa dia qal nanji koroqab.”

18

Iga Qotei pailyqajqa asgigwasai

¹⁻² Yesus aqa angro nanji bati gaigai Qotei pailyoqngqab asginjraim deqa a na yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qure beiq di anjam pegiyo tamo soqnej.

Tamo di aqa kumbra bolesai. A Qotei ulaiyosai oqnej. A tamo ungasari nanji qa dego are qalosaioqnej.

³ Qure dia unja qobul soqnej. A bati gaigai anjam pegiyo tamo di aqa areq giloqnsiqa minjoqnej, 'Tamo bei na e gulbe ebeqnu. Deqa ni na aqaryai-bosim gago aiyel anjam pegiyetgimqa tamo dena e olo gulbe ebqasai.'

⁴ A degsi minjeqnaqa a aqaryaiyqa uratoqnej. Bunuqna a areqalo bei osiqa marej, 'Bole, e Qotei ulaiyosai eqnum. E tamo ungasari nanji qa are qalosaieqnum.

⁵ Ariya unja qobul di a bati gaigai e wainboqnsiqa merbeqnu, "Ni aqaryai-be." A merbo gaigai yeqnu deqa unjum e aqa anjam gereiyetqai. E aqa anjam gereiyetqasai di a bati gaigai ijo areq boqnsim sqas. Yim e tulan asgibo uge.' "

⁶ Osiqa Tamo Koba a olo marej, "Anjam pegiyo tamo uge aqa anjam marej qaji di ninji quiy.

⁷ Qusib are qaliy. Qotei a tamo bole. A anjam pegiyo tamo di bul sai. Deqa tamo ungasari a na giltnej qaji nanji qolo ti qanam ti pailyoqngab di a nanjo pailyo qusimqa tarin sokobaiyqasai. A nanji urur aqaryainjqatqas.

⁸ E ninji mernjwai. Qotei na nanji urur aqaryainjqatqas. Ariya mondonj e Tamo Anjro bosiyqa tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanji e qa nanjo areqalo singilatosib soqneb degsi unqai e?"

Farisi tamo bei takis o qaji tamo bei wo nanji aiyel Qotei pailyej

⁹ Tamo qudei nanji mareqnu, "Iga tamo bole. Iga tamo qudei nanji unub dego sai." Yesus na tamo deqaji nanji yawo anjam bei endegsi minjrej,

¹⁰ "Tamo aiyel nanji Qotei pailyoqa marsibqa atra tal miligiq gileb. Bei Farisi tamo. Bei takis o qaji tamo.

¹¹ Nanji atra tal miligiq gilsibqa Farisi tamo a namo tigelosiqa endegsi pailyej, 'O Qotei, e tamo qudei nanji unub dego sai. E gisanj na tamo ungasari nanji silali yainjrosai eqnum. E sambala kumbra yosai eqnum. E kumbra uge bei dego yosai eqnum. E takis o qaji tamo di bul sai.

¹² E gaigai ni pailmqa oqnsim ingi ti ya ti urateqnum. E ijo segi ingi ingi kalil potelenjoqnsim oto bei ni atrameqnum.'

¹³ Farisi tamo a degsiqa Qotei pailyej. Onaqa takis o qaji tamo a kiñala isaq di tigelesosiqa lan goge koqyosim pailyoqajqa jemaiyonaqa turuosiqa are soqonyosiqa marej, 'O Qotei, e une ti. Deqa ni e qa dulosi ijo une kalil kobotetbime.' Takis o qaji tamo a degsiqa Qotei pailyej."

¹⁴ Yesus a yawo anjam degsi minjrsiqa olo minjrej, "E ninji mernjwai. Takis o qaji tamo di aqa une kalil Qotei na kobotetonaqa a olo puluosiqa aqa talq aiyej. Ariya Farisi tamo di aqa une Qotei na kobotetosai. Di kiyaaq? Tamo kalil nanjo segi ñam soqteqnuq qaji nanji Qotei na olo ñam aguq atetnjrqas. Ariya tamo nanjo segi ñam aguq ateqnuq qaji nanji Qotei na olo ñam soqtetnjrqas."

Yesus a marej, "Anjro du du nanji ijo areq bqajqa saidnjraib"

¹⁵ Onaqa tamo ungasari qudei nanji nanjo anjro du du ti anjro mom ti joqsis Yesus na aqa ban nanjo gateq di atetnjrqas marsib aqa areq beb. Beqnaqqa Yesus aqa anjro nanji na saidnjrsib minjreb, "Nunjo anjro du du nanji joqsis endeq baib."

¹⁶ Degsib saidnjrnabqa Yesus na anjro du du nanji di metnjrej. Osiqa aqa anjro nanji minjrej, "Anjro du du nanji uratnjrib ijo areq beb. Nanji saidnjraib. Tamo ungasari nanji anjro du du bul sqab di Qotei a nanjo Mandor Koba sosim nanji taqatnjrqas.

17 E bole merngwai. Ningi angro du du nangi bul sqasai di Qotei a ningi osim taqatngwasai. Deqa a nungo Mandor Koba sqasai dego.”

Noro tamo bei a Yesus ombla na anjam mareb

18 Onaqa Juda gate bei na Yesus endegsi nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kiyersiyqa nambile gaigai sqai?”

19 Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni kiyaaqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole.

20 Ariya ni Qotei aqa dal anjam kalil qalie unum. ‘Ni tamo bei aqa unja jejamu ojetaim. Ni tamo bei qalsim moyotaim. Ni bajinjam. Ni tamo bei aqa jejamu larja gisanjaim. Ni ino ai abu nanjo sorgomq di geregere sosimqa nanjo anjam dauryoqne.’ ”

21 Onaqa Juda gate dena olo Yesus minnej, “E angro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum.”

22 Degsi minjnaq qusiqa kamba minnej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino ingi ingi kalil qarinyosim silali osim tamo ingi ingi saiqoji nangi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Osim bunuqna ni lanj qureq di awai bole itqam.”

23 Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are gulbekobaiyej. Di kiyaaqa? A ingi ingi koba ti soqnej deqa.

24 Onaqa Yesus a tamo di koqyosiqqa marej, “Tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lanj qureq oqwajqa tulan banji koba.

25 Kamel a yumba miligiq gilqajqa banji koba. Dego kere tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nangi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqa marsibqa lanj qureq oqwajqa tulan banji koba.”

26 Onaqa tamo qudei Yesus aqa anjam di queb qaji nangi na minjeb, “Ni anjam degsi maronum deqa tamo yai nangi Qotei na elenjamqa nangi nambile gaigai sqa kere?”

27 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo nangi segi nambile sqa keresai. Ariya Qotei na nangi elenqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

28 Yesus a nangi degsi minjrnaqa Pita na minnej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago ingi ingi kalil uratosim ni daurmeqnum.”

29-30 Onaqa Yesus na minjrej, “E bole merngwai. Tamo bei a Qotei na taqatosim aqa Mandor Koba sqa marsimqa aqa segi qure, aqa njanj, aqa was nanji, aqa ai abu nangi, aqa angro nangi ti kalil uratnjrsim e daurbqas tamo di Qotei na ingi ingi gargekoba olo yelenqas. Yimqa mondon a nambile gaigai sqas.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

31 Yesus na aqa angro 12 nangi anjam degsi minjrsiq koboonaqa nangi joqsqa segitnjrsiqqa endegsi minjrej, “Ningi quiy. E Tamo Angro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nangi nami e qa nengrenyeb qaji di aqa damu brantqas.

32 Agi tamo qudei na e ojgab. E ojsib tamo nangi Qotei qaliesai qaji nanjo banj di e atqab. Yimqa nangi na e misilinboqnsib miselboqnsib ugeugeiboqnsib.

33 Osib e kumbainbosib lubsib moyotbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

³⁴ Yesus na aqa anġro nanġi anjam degsi minjrnag qusibqa anjam di aqa utru Qotei na ulitej deqa nanġi geregere poinjrosai.

Yesus na tamo bei ħam qandimyej qaji di boletej

³⁵ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jeriko qure jomyeqnaqa tamo bei ħam qandimyej qaji a gam qalaq di awesosiq tamo unġasari nanġi silali qa ħilnjroqnej.

³⁶ Tamo unġasari tulaġ gargekoba nanġi Yesus dauryosib qatronjoqnsib aiyeqnab tamo dena qusiqā nenemnjrej, “Niġi kiyāqa qatronjoqnsib?”

³⁷ Onaqa nanġi na minjeb, “Yesus Nasaret qaji a aiyeqnu.”

³⁸ Degsi minjnabqa a tulaġ lelenjosiqā marej, “O Yesus, Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.”

³⁹ Onaqa tamo unġasari namoeb qaji nanġi na tamo di nġirinjosib minjeb, “Ni lelenkobaaam. Kiri.” Degsi minjnabqa a nanġo anjam quetnjrosai. A olo tulaġ lelenjoqnsiq Yesus minjoqnej, “O Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.”

⁴⁰ Onaqa Yesus a tigelosiqā tamo unġasari nanġi minjrej, “Tamo di osib ijo areq osi boiy.” Onaqa nanġi na a osib Yesus aqa areq osi beb. Osi bonabqa nenemyej,

⁴¹ “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa lelenjoqnam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo ħam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenjoqnam.”

⁴² Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo sinġilatonum deqa e ni boletmqai. Deqa ino ħamdamu olo poimeme.”

⁴³ Degsi minjnaqa aqa ħamdamu poiyoonaqa sawa unsiqa Qotei aqa ħam soqtosiqā tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej. Onaqa tamo unġasari kalil nanġi Yesus aqa marja di unsibqa nanġi dego Qotei aqa ħam soqtoqneb.

19

Yesus a Sakius aqa talq gilej

¹⁻³ Onaqa Yesus a aisiqa Jeriko qureq di brantosiq qure ambleq na walweleqnaqa tamo bei aqa ħam Sakius a Yesus tamo kiyero degosiq unqajqa dauryej. Sakius a takis o qaji tamo nanġo gate. A ħoro koba ti soqnej. A tamo truquyala deqa a Yesus dauryosiq unqajqa yonaq ugeiyej. Di kiyāqa? Tamo gargekoba nanġi na sawa getenteb deqa.

⁴ Deqa Sakius a urur ti aisiq tamo unġasari kalil nanġi bunjrsiqā namoosiq gam qalaq di ħam bei oqsij ħam atej. ħam atsiqa are qalej, “Yesus a gam endena bamqa e geregere unqai.”

⁵ Onaqa Yesus a gam dena walwelosi aisiq ħam utruq di tigelosiq tarosiq Sakius unsiqa minjej, “O Sakius, ni mandamq aiyuqujat. Bini e ino talq di sqai.” ⁶ Degsi minjnaqa a qusiqā mandamq aiyuqujatosiq tulaġ areboleboleiyonaqa Yesus osiqā ombla na aqa talq gileb.

⁷ Gileqnaqba tamo unġasari kalil nanġi di unsib nġirinjosib mareb, “Niġi uniy. Yesus a une tamo aqa talq gileqnu.”

⁸ Onaqa talq di Sakius a tigelosiqā Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni que. E ijo inġi inġi kalil ambleq na potosiy tamo inġi inġi saiqqi nanġi jeisi enjrqai. E nami tamo bei gisanjosim silali dala qujai yayiem kiyo? Degamqa e kamba silali dala qolqe olo yqai.”

⁹ Onaqa Yesus a Sakius aqa anjam di qusiqā tamo unġasari nanġi minjrej, “Bini Sakius a dego Abraham aqa anġro tinjinqo. Deqa Qotei na a ti tamo kalil aqa talq endi unub qaji nanġi ti elenqo.

10 E segi Tamo Anġro. E na tamo unġasari padalo gamq di unub qaji nanġi namoqnsim elenġeqnum. E deqa mandamq aiyem.”

Silali taqatqajqa yawo anjam

11 Onaqa tamo unġasari nanġi Yesus aqa anjam di qusib are qaleb, “Bini kiyo Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatgwajqa bati brantqas?”

12 Nanġi degsib are qaleb. Di kiyaaqa? Yesus a Jerusalem jojomyej deqa. Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo kobaquja bei a sawa isaq gilej. Tamo di a are qalej, ‘E sawa deq gilitqa sawa deqaji nanġi na e mandor atqab. Yibqa e olo puluosiy bosiy ijo segi qure qujai nanġo mandor sosiy nanġi taqatnjrqai.’ A degsi are qalsiqa sawa isaq gilej.

13 A gilqa osiqa aqa kanġal tamo 10 nanġi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanġi segi segi 20 kina enjrsiqa minjrej, ‘Silali endena wauosib silali aqa oto dego oiy. Bunuqna e olo bosiy unqai.’

14 “Tamo kobaquja a degsi minjrsiqa sawa isaq gilsiq di sonaqa aqa qure qujai nanġi a qa tulanġ ugeosib are qaleb, ‘A gago mandor sqasai.’ Degsib are qalsibqa tamo qudei nanġi qarinjrnab sawa deq gilsib sawa deqaji nanġi minjreb, ‘Tamo di a gago mandor ataib. A na iga taqatgwajqa iga uratonum.’

15 Ariya sawa deqaji nanġi na tamo di mandor ateb. Onaqa bunuqna a olo puluosiq aqa segi qureq aisiqa kanġal tamo nanġi wau qa silali enjrej qaji nanġi metnjrej. Metnjrnaqa nanġi aqa areq bonabqa a na minjrej, ‘E nami silali enġem qaji dena ninġi wauoqneb olo silali di osorbij.’

16 “Onaqa kanġal tamo deqaji bei a bosiq minjej, ‘O Tamo Koba, ino 20 kina ebem qaji dena e waueqnamqa olo 200 kina brantej agiende.’

17 Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni kanġal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e qure kokba 10 ino banq di uratitqa ni na taqatnjroqnam.’

18 “Onaqa kanġal tamo bei a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ino 20 kina ebem qaji dena e waueqnamqa olo 100 kina brantej agiende.’

19 Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘E qure kokba 5 ino banq di uratitqa ni na taqatnjroqnam.’

20 “Onaqa kanġal tamo bei a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 20 kina ebem qaji agi olo osibetmonum. E gara ñenġi na dalaosim atnam soqnej.

21 E kumbra degyem. Di kiyaaqa? E ni qa ulaem deqa. E qalieem, ni tamo njriñ ani. Tamo qudei nanġi waueq nab silali branteqnaqa ni segi na eqnum. Tamo qudei nanġi inġi yageq nab melieqnaqa ni segi na otorosim uyeqnum.’

22 “Onaqa tamo koba dena kamba endegsi minjej, ‘Ni kanġal tamo uge. Ino segi anjam dena e ino une ubtosiy ni pegimqai. Ni nami qalieem, e tamo njriñ ani. Tamo qudei nanġi waueq nab silali branteqnaqa e segi na eqnum. Tamo qudei nanġi inġi yageq nab melieqnaqa e segi na otorosim uyeqnum. Ni nami e qa degsim qalieem.

23 Deqa ni kiyaaqa ijo silali di osi gilsim silali talq di atosai? Ni di atem qamu e bosimqa silali talq dena ijo silali aqa oto kobaqo qamu turtosim onum qamu.’

24 Degsi minjsiqa tamo qudei aqa areq di tigelesoqneb qaji nanġi minjrej, ‘Ninġi aqa 20 kina di yayiosibqa kanġal tamo nami wauosiq 200 kina ej qaji di olo yiy.’

25 Onaqa nanġi na minjeb, ‘O Tamo Koba, a 200 kina ejunu. Deqa ni kiyaaqa 20 kina olo yqa maronum?’

26 “Onaqa tamo koba a na minjrej, ‘E ningi mernjwai. Tamo a wau geregere taqatoqnqas di Qotei na olo wau koba yimqa a na taqatoqnqas. Ariya tamo a wau geregere taqatqasai di wau kiñala a na taqatejunu qaji di a olo bunu taqatqasai. Qotei na a kobotimqa a lanja sqas.’

27 Osiqa minjrej, ‘Tamo nanji e qa jeu ateb qaji nanji di joqsib boiy. Nanji e qa mareb, “Tamo di a gago mandor atab.” Deqa tamo nanji di joqsib bosib ijo ulatamuq endi nanji ñumib moreñqab.’”

28 Yesus a yawo anjam degsi marsiqa a Jerusalem aiqajqa gam dauryosiq aiyoqnej.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem aiyej

29-30 Yesus a aisiqa Betfage qure ti Betani qure ti Oliv mana utruq di jojomyosiqa aqa angro aiyel qarinjrsiqa minjrej, “Ningi aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaiyoqnej qaji. Ningi donki di unsibqa sil palontosib titosib osib boiy.

31 Ningi sil palontoqnbqqa tamo bei na nenemjwas kiyo, ‘Ningi kiyaaqqa donki aqa sil palonteqnub?’ Degsi nenemjgimqa ningi na minjiy, ‘Tamo Koba a wau ti. Deqa a donki qa mergwo.’”

32 Yesus a nanji aiyel degsi minjrsiq qarinjrnnaqa aisib anjam Yesus na minjrej qaji di dauryosib donki di uneb.

33 Unsib sil palonteqnabqqa donki aqa abu nanji na nanji aiyel nenemn-jreb, “Ningi kiyaaqqa donki aqa sil palonteqnub?”

34 Degsi nenemn-jrnabqqa nanji aiyel na kamba minjreb, “Tamo Koba a wau ti. Deqa a donki qa mergwo.”

35 Degsi minjrnab odnjrnab nanji aiyel donki di osib Yesus aqa areq osi gileb. Osi gilsib nango segi gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tusib Yesus soqtosib donki aqa quraq di awoteb.

36 Yesus a donki aqa quraq di awoonaqa donki a walwelosi aiyeqnaqa tamo ungasari nanji nanjo gara jugo piqtelenjosib gamq di tuelenjoqneb.

37 Onaqa Yesus a Oliv mana utru jojomyeqnaqa aqa angro gargekoba nanji tulan areboleboleinjreçnaqa lelenjoqneb. Yesus a nami manjwa gargekoba yeqnaqa nanji unoqneb deqa nanji Qotei aqa ñam soqtoqnsib endegsib maroqneb,

38 “Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Ni gago Mandor Koba. Iga Qotei Goge Koba aqa ñam tulan soqtoqnqom! Lan qureq di lawo kumbra gaigai sqas.”

39 Onaqa tamo ungasari nanjo ambleq dena Farisi qudei nanji tigelosib Yesus minjeb, “O Qalie Tamo, ni ino angro nanjo medabu getentetnjrime.”

40 Onaqa Yesus na minjrej, “Ijo angro nanjo medabu getentqab di menin nanji tamo bulyosib tulan murqumyoqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnqab.”

Yesus a Jerusalem nanji qa akamej

41 Osiqa Yesus a Jerusalem jojomyosiq unsiqa akamej.

42 Akamosiq marej, “O Jerusalem tamo ungasari, bini bati endeqa ningi Qotei aqa kumbra qalieeb qamu ningi geregere lawo na unub qamu. Ariya kumbra di ningi qa uliejunu deqa ningi qalieqa keresai.

43-44 Deqa ningi quiy. Bati bei brantimqa tamo qudei na bosib ningi jeutngosib nunjo qure koba endi agutibqa ningi jaraiqa keresaijngwas. Amqa nanji na ningi qoto itngosib tulan ugeugeingosib nunjo qure koba endi niñaqekritqab. Osib qure aqa menin kalil paraparinjsib breinjribqqa menin

bei meniņ bei aqa quraq di sqasai. Meniņ kalil segiseqiqab. Jeu tamo naņgi bosib niņgi degņgwab. Di kiyaya? Qotei na niņgi aqaryaiņgwajqa bati brantqo di niņgi poiņgosai deqa.”

Tamo uņgasari naņgi atra tal miligiq di iņgi iņgi qarinyoqneb

⁴⁵ Osiqa Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq ęam atej di tamo uņgasari gargekoba naņgi iņgi iņgi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqa naņgi winjrnaq jaraiyeb.

⁴⁶ Naņgi jaraiyeq nabqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib neņgrenyeb unu, ‘Ijo tal endi pailyqajqa tal.’ Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya niņgi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo naņgo tal bulqo.”

⁴⁷ Yesus a bati gaigai atra tal miligiq giloqnsiq dia tamo uņgasari naņgi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Bati deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo naņgi ti Juda gate naņgi ti Yesus qalib moiqaqqa gam ęamoqneb.

⁴⁸ Ariya tamo uņgasari kalil naņgi Yesus aqa anjam quqwajqa tulaņ arearet-njroqnej. Deqa Juda gate naņgi Yesus qalib moiqaqqa gam ęamonab ugeinrej.

20

Juda naņgi na Yesus nenemyeb, “Ni siņgila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?”

¹⁻² Bati bei Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia tamo uņgasari naņgi Qotei aqa anjam bole palontosiq minjroqnej. Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo naņgi ti Juda gate naņgi ti bosib nenemyeb, “Ni iga merge. Ni siņgila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinyej deqa ni wau endi yeqnum?”

³ Onaqa Yesus na minjrej, “E kamba anjam bei niņgi nenemęitqa niņgi e merbiy.

⁴ Yai na Jon qarinyonaqa bosiqqa tamo uņgasari naņgi yansnjroqnej? Qotei na kiyoy? Tamo bei na kiyoy? Niņgi na merbiy.”

⁵ Onaqa naņgi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib maroqneb, “Iga Yesus minjqom, ‘Qotei na Jon qarinyej’ degsi minjqom di a iga mergwas, ‘Kiyaya niņgi Jon aqa anjam quetosai?’

⁶ Ariya iga minjqom, ‘Tamo bei na Jon qarinyej’ degsi minjqom di tamo uņgasari naņgi ęirięosib bosib iga meniņ na lugwab. Di kiyaya? Naņgi mareq nub, ‘Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’”

⁷ Naņgi degsib qairosib olo Yesus minjeb, “Yai na kiyoy Jon qarinyej di iga qaliesai.”

⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niņgi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinybonaq bosim wau endi yeqnum di niņgi merywasai.”

Wain wau qa yawo anjam

⁹ Osiqa Yesus a olo tamo uņgasari naņgi yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a tigelosiqqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelenosiqqa wau taqato tamo qudei naņgo banq di aqa wau uratetnjrsiqqa sawa isaq gilsiq dia sokobaiyey.

¹⁰ Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kaņjal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo naņgoq aisiq minjrej, ‘Wau lanja na e qarinybqo bonum. Deqa niņgi wain gei ebibqa e na osi gilqai.’ Degsi minjrnaqa naņgi na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosiq gilej.

11 Gilnaqa wau lanja na olo kanjal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego qalougetosib ugeugeiyosib wiyonabqa a lanja puluosiq gilej.

12 Onaqa wau lanja na olo kanjal tamo bei qarinyonaq ainaqa a dego qalougetosib ugeugeiyosib wiyonab gilej.

13 Onaqa wau lanja a are qalej, 'E kiyerqai? E endegyqai. E ijo segi angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji di qarinyit aiqas nanqi aqa anjam quietqab.'

14 Degsi are qalsiqa aqa segi niri qarinyonaq aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanqi a unsibqa segi segi qairosib mareb, 'Tamo a bgo endi wau lanja aqa segi niri. A na aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.'

15 Degsib marsibqa wau lanja aqa niri ojsib wau qalaaq osi gilsib dia qalnab moiyej.

"Deqa ninqi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanqi di kiyernjrqas?"

16 E ninqi merngwai. A bosim nanqi nūmsim moiyyotnrqas. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanqo banq di uratetnrjmqa nanqi na kamba taqatesqab." Yesus na tamo ungasari nanqi yawo anjam degsi minjrnaqa nanqi qusib minjeb, "Wau taqato tamo nanqi kumbra uge di yaib."

17 Onaqa Yesus na nanqi koqnjrnsiqa minjrej, "Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu. Aqa damu ninqi poingwo e? Anjam agiende,

'Tal gereiyo qaji tamo nanqi na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu. Tal ai di tal sinqilatqajqa deqa tigeltej.'

18 Ninqi quiy. Tamo ungasari ululojosib tal ai quraq aiqab qaji nanqi di tal ai dena nanqo tanu ginjenyqas. Ariya tal ai di ululojosim tamo ungasari qudei nanqoq aisim jejamu ti tanu ti torei paraparainjrqas."

19 Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanqi ti yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanqo jejamuq di une qametnrrej. Nanqi degsib qalieosib deqa minjin oqetnrjnaqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanqi tamo ungasari nanqi ulainjrsib deqa nanqi Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

"Iga Sisar takis yqom e?"

20 Ariya atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanqi ti Yesus koqyesoqneeb. Osib endegsib are qaleb, "Iga tamo qudei qarijnrnab nanqi Yesus aqa areq gilsib gisanjosib anjam bei nenemyibqa a nanqi tamo bole edegwas. Osim anjam grotimqa iga qusim ojsim Rom nanqo gate aqa banq di atqom." Nanqi degsib are qalsibqa tamo qudei qarijnrnab nanqi Yesus aqa areq gileb.

21 Gilsib minjeb, "O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo ungasari nanqi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo niam ti nanqi anjam bei minjroqnsim olo tamo niam saiqoji nanqi anjam bei minjrosaiqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanqi minjreqnum.

22 Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?"

23 Onaqa Yesus a nanqo areqalo uge di poiyoonaqa minjrej,

24 "Ninqi meniñ silali bei osorbiy." Degsi minjrnaqa nanqi meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, "Meniñ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti niam ti unu?" Onaqa nanqi na minjeb, "Di Sisar aqa."

²⁵ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa ingi ingi a qa olo yiy. Qotei aqa ingi ingi a qa olo yiy.”

²⁶ Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugetosib mequmosib soqneb. Tamo ungasari nanngo nmandamuq di nanngi Yesus gisanjyib a anjam bei grotqa yonab ugeinjrej.

Tamo moreño qaji nanngi olo subq na tigelqab

²⁷ Onaqa Sadyusi tamo qudei nanngi Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanngi mareqnuq, “Tamo moreño qaji nanngi olo subq na tigelqasai.”

²⁸ Deqa nanngi bosib Yesus endegsib minjeb, “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nengrenyej, ‘Tamo bei a moiymqa aqa njan angro saiqoji soqnimqa aqa was bei na olo unja qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa angro nambabtetas.’ Moses a nami dal anjam degsi nengrenyej.”

²⁹ Deqa ni que. Was 7 nanngi soqneb. Nanngo was matu a unja osiqa moiyej. A angro saiqoji.

³⁰ Onaqa aqa was yala na olo unja qujai di osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji.

³¹ Onaqa aqa was yala na olo unja qobul di osiqa a dego moiyej. A angro saiqoji. Was 7 kalil nanngi unja qujai di osib moreneb. Nanngi angro saiqoji.

³² Nanngi kalil moreñonabqa ariya bunuqna unja di a dego moiyej.

³³ Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelq batiamqa tamo kalil nanngi subq na tigelabqa unja di a yai aqa njan tinjin sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanngi unja qujai di eb.”

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Mandamq endi tamo nanngi unjateqnuq. Unja nanngi tamoteqnuq.

³⁵ Ariya mondon tamo ungasari Qotei na subq na tigelq giltinjrej qaji nanngi subq na tigelosibqa nanngi tamotqasai. Nanngi unjatqasai.

³⁶ Nanngi lan angro bul lan sqab. Qotei na nanngi subq na tigeltnjrimqa nanngi aqa segi angro bole sqab. Deqa nanngi olo morenqa keresai.

³⁷ Ninngi quiy. Tamo nanngi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq endegsi nengrenyej, ‘Nam mariñ miligiq di puloneqnaqa Qotei a njan pulonq di sosiqa Moses metosiq minjej, “E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.”’

³⁸ Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreño qaji nanngo Qotei sai. A tamo nambile so qaji nanngo Qotei. Deqa tamo kalil nanngi Qotei aqa nambilaq di nambile unub.”

³⁹⁻⁴⁰ Onaqa dal anjam qalie tamo nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa nanngi olo anjam bei nenemyqajqa ulaeb. Deqa nanngi na minjeb, “O Qalie Tamo, ino anjam di bole.”

Kristus a kiyersim Devit aqa niri sqas?

⁴¹ Onaqa Yesus a olo nanngi endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanngi kiyayaq mareqnuq, ‘Kristus a Devit aqa niri?’

⁴²⁻⁴³ Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi louqa buk miligiq di Devit a anjam endegsi nengrenyej, ‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, “Ni ijo baj woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanngi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanngi taqatnjroqnaqam.”’

44 Nĩngi uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njiri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanġi kumbra uge uge yeqnu

45 Tamo unġasari kalil nanġi Yesus aqa anjam di queqna bqa a na aqa anġro nanġi endegsi minjrej,

46 “Nĩngi dal anjam qalie tamo nanġo kumbra uge geregere tenemtoqniy. Nanġi koro sawaq di tamo unġasari nanġi na nanġo ñam soqtetnjrsib bañ ojetnjrqajqa deqa gara jugo olekokba jugoqnsib laqnu. Nanġi Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nanġo awo jaramq di awoqajqa tulañ areboleboleinjreanu.

47 Nanġi unġa qobul nanġi gisañnjroqnsibqa nanġo tal ti inġi inġi ti laña yainjreanu. Osib tamo unġasari nanġi na unjrsib nanġo ñam soqtetnjrqajqa deqa pailyo olekokba yeqnu. Deqa mondonj Qotei na nanġi awai tulañ ugedamu enjrqas.”

21

Unġa qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

1 Yesus a atra tal miligiq di sosiqa ñam atej di ñoro tamo nanġi boqnsib silali ato qaji kulumq di silali ateqna b unjroqnej.

2 Onaqa unġa qobul bei ñoro tulañ saiqoji a dego bosiqqa meniñ silali kiñilala aiyel segi atej. Atnaqa Yesus na unsiqa aqa anġro nanġi minjrej,

3 “E bole mernġwai. Unġa qobul endi a ñoro tulañ saiqoji. Deqa a na ñoro tamo kalil nanġi burñjrsiq silali kobaquja atqo.

4 Ñoro tamo nanġi silali koba ti unub. Nanġi oto kiñala segi ateqnu. Ariya unġa qobul endi a silali tulañ sai bole sai. Aqa meniñ silali kiñilala aiyel segi naj agi atekritqo.”

Bunuqna jeu tamo nanġi na atra tal niñaqyqab

5 Onaqa Yesus aqa anġro qudei nanġi atra tal di koqyosibqa Yesus minjeb, “O Tamo Koba, ni unime. Atra tal walato qaji meniñ di tulañ boledamu. Qotei atraiyqajqa inġi inġi ti meniñ ti turtosib atra tal endi walateb.” Onaqa Yesus na kamba minjrej,

6 “Atra tal nĩngi unonub endi bunuqna jeu tamo nanġi na bosib tulañ niñaqyosib aqa meniñ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniñ bei meniñ bei aqa quraq di sqasai. Meniñ kalil segiseqiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

7 Onaqa Yesus aqa anġro nanġi na kamba nenemyeb, “O Qalie Tamo, bati gembu jeu tamo nanġi bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

8 Onaqa Yesus na minjrej, “Nĩngi geregere ñam atoqniy. Tamo qudei na nĩngi gisañgo uge. Bunuqna gisañ tamo gargekoba nanġi ijo ñam na boqnsib maroqnaqab, ‘E Kristus.’ Qudei maroqnaqab, ‘Kristus bqaqqa bati agi jojomqo.’ Degsib gisañosib maroqnaqab nĩngi nanġi daurnjraib.

9 Bunuqna sawa bei bei qaji nanġi an na qotokobaoqnaqab. Nĩngi deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diñjo bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.”

¹⁰ Yesus a nanġi degsi minjrŝiqa olo minjrej, “Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqnqab. Mandor kokba qudei nanġi dego tigelognsibqa mandor kokba qudei nanġi qoto itnjroqnqab.

¹¹ Sawa bei beiq di mimiŋ kokba ti ma uge ti mam ti iŋgi saio bati brantelenqas. Lanġ goge di manwa bei bei brantognsibqa tamo unġasari nanġi unognsib ulaugetognsibqa.

¹² “Ariya kumbra kalil di brantosaisognsibqa Juda nanġi na bosib niŋgi jeutŋognsib ugeugeiŋognsib ojelenognsibqa. Ojelenognsib anjam pegiyo talq di niŋgi tigelŋognsib tonto talq di breiŋognsibqa. Osib ijo ñam ugetqa are qalognsib niŋgi joqognsib Rom nanġo mandor ti nanġo gate ti nanġo ulatamuq di niŋgi tigelŋognsibqa.

¹³ Yimqa gam dena niŋgi ijo anjam bole palontognsib nanġi minjroqnqab.

¹⁴ Deqa niŋgi na kamba anjam kiye minjrŝajqa deqa nami are koba qalaib.

¹⁵ E segi na nuŋgo medabu siŋgilatetŋognsib powo enġitqa niŋgi kamba anjam minjroqnqab. Minjroqnibqa nanġi nuŋgo anjam di gotranjyqa yoqnsib ugeinjroqnqas.

¹⁶ “Bati deqa nuŋgo ai abu nanġi ti nuŋgo was nanġi ti nuŋgo len nanġi ti nuŋgo kadoi nanġi ti tigelognsib niŋgi ojelenognsib jeu tamo nanġo banq di atelenognsibqa. Osib niŋgi qudei luŋognsib moreŋognsibqa.

¹⁷ Niŋgi ijo ñam ejunub deqa tamo unġasari kalil nanġi niŋgi qa tulan ugeognsib jeutŋognsibqa.

¹⁸ Ariya Qotei na niŋgi gegerere taqatŋognsibqa deqa ijo anġro bei padalqasai. Niŋgi kalil bole sqab. Nuŋgo gate banġa bei dego ugeqasai.

¹⁹ Deqa niŋgi gulbe di qoboiyognsib siŋgila na tigelesognsib. Sosib dena niŋgi ñambile bole oqab.

Bunuqna qaja tamo nanġi Jerusalem qure niñaqyqab

²⁰ “Bunuqna qaja tamo nanġi bosib Jerusalem agutesqab. Agutesognsib niŋgi unsibqa endegsib qalieqab, ‘Bole, Jerusalem padalqajqa bati brantqo.’

²¹ Bati deqa tamo unġasari Judia sawaq di unub qaji nanġi jaraiyosib manaq oqoqujatebe. Tamo unġasari Jerusalem di unub qaji nanġi qure uratosib jaraiyoqujatebe. Tamo unġasari wauq di, gamq di unub qaji nanġi olo puluosib qureq baib. Nanġi torei dena jaraiyoqujatebe.

²² Bati deqa Qotei na tamo unġasari nanġo une qa kambatnjrougetqas. Yimqa aqa anjam kalil nami nenġrenjyeb qaji di aqa damu brantqas.

²³ O aiyoi! Bati deqa Qotei aqa minjŋ Juda nanġoq aiyimqa gulbe tulan kobaquja nanġo mandamq di brantqas. Deqa unja guman ti unja anġro mom ti nanġi jaraiyo banġiognsib gulbe gargekoba oqnqab.

²⁴ Jeu tamo nanġi bosib Juda nanġi serie na ñumoqnsib moreŋognsibqa. Osib qudei ojelenognsib joqnsib sawa bei beiq di uratnjroqnqab. Tamo Juda sai nanġi bosib Jerusalem tulan niñaqyosib siŋgila na taqatesqab. Taqatesognsib bati Qotei a nami giltej qaji di kereamqa a na nanġi olo taqal breinjrqas.

Tamo Anġro a siŋgila ti rianġ ti lanġbiq na mandamq aiqas

²⁵ “Bati deqa seŋ ambruqas. Bai dego suwanqasai. Bongar nanġi ululoŋosib mandamq aiyelenqab. Yuwal dego korkortosim anjam atoqnqas. Yimqa sawa bei bei qaji nanġi quoqnsib areqalo niñaqyetenjroqnsibqa nanġi tulan ulaugetognsibqa.

26 Lan goge di ingi ingi kalil renginyelenamqa tamo ungasari nanği unsib maroqnqab, 'Bole, gulbe oqa batiqo.' Nanği degsib maroqnsib ulaugetoqnsib nam eririqnjroqnas.

27 Bati deqa e Tamo Anğro singila ti rian koba ti lanbiq na mandamq aiyooqnit tamo ungasari nanği tarosib e nubqab.

28 Kumbra kalil di brantqa utru atoqnimqa ninği ulaaib. Ninği tigelosib tarosib nam atoqnıy. Di kiyaaqa? Qotei na ninği awainğim ninği bole sqajqa bati jojomqo deqa."

Ninği qura qa yawo anjam dena poiğgem

29 Osiqa Yesus a yawo anjam endegsi minjrej, "Ninği qura ti nam kalil ti unjriy.

30 Nam banğa qalsim olo ñalguyooqnmqa ninği unsib qalieqab, 'Señ aqa bati jojomqo.'

31 Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernğonum qaji endi brantimqa ninği unsib endegsib qalieoiy, 'Bole, Qotei na aqa segi tamo ungasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqajqa bati jojomqo.'

32 "E bole mernğwai. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanği kalil moreñosaisoqniqbqa kumbra kalil e ubtosim mernğonum qaji endi brantelenqas.

33 Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai."

Ninği geregere nam atsib soqniye

34 Osiqa Yesus a olo marej, "Ninği geregere nam atsib soqniy. Ninği ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Nunğo segi jejamu qa ingi ingi qa areqalo kobaiyoqnaib. Aliem urur bel qaleqnu dego kere bati uge di bosim ninği prugtğo uge.

35 Od, bati uge di bosim tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nangooq di brantoqujatqas.

36 Deqa ninği gaigai nam atoqnsib Qotei pailyoqnsib soqniy. Yimqa Qotei a singila engoqnmqa kumbra kalil brantelenqas qaji di ninği na britosib e Tamo Anğro ijo ulatamuq di tigelesqab." Yesus a degsi marej.

37 Bati gaigai qanam Yesus a atra tal miligiq di sosiqa tamo ungasari nanği Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Qoloeqnaqa a olo qure uratoqnsiq mana ñam Oliv di ñeioqnej.

38 Tamo ungasari kalil nanği Yesus aqa anjam quqwa maroqnsib nobqolo ambru tigeloqnsibqa atra tal miligiq giloqneb.

22

Judas a Yesus osim jeu tamo nanğo banğ di atqas

1 Onaqa Juda nanğo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa ñam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalqa laqnaqbqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej.

2 Yori bati jojomonaga atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus qalsib moiyoqajqa gam ñamoqneb. Di kiyaaqa? Nanği tamo ungasari nanği ulainjreb deqa.

3 Onaqa Satan a Judas aqa miligiq aiyej. Judas aqa ñam bei Iskariot. A dego Yesus aqa anğro 12 nanği deqaji bei.

⁴ Satan a Judas aqa miligiq aisiq walawalaiyonaqa tigelosiqa atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanqi ti nanqoq gilsiq minjrej, “E Yesus osiy nunqo banq di atqai.”

⁵ Degsi minjrnaqa nanqi areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago banq di atinqa iga ni silali emqom.”

⁶ Degsi minjnabqa a nanqo anjam di qusiqa minjrej, “Di kere.” Osiqa Judas a gilsiq a na Yesus osim nanqo banq di atqajqa gam nqamoqnej. A are qalej, “Yesus a tamo unqasari nanqi uratnjrsim a segi soqnmqa e na osiy Juda tamo kokba nanqo banq di atqai.”

Pita Jon wo nanqi yori bati aqa inji inji gereiyeb

⁷ Onaqa Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei a nami Israel nanqi endegsi minjrej, “Ninqi kaja du du nanqi nqumelenqosib siranqmeq di lenq liyibqa e na unsiy ninqi uratnqwai. E ninqi padaltngwasai.” Qotei a nami Israel nanqi degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Juda nanqi mareb, “Iga kaja du du nanqi nqumelenqosim Qotei atraiyqom.”

⁸ Onaqa bati deqa Yesus na Pita Jon wo nanqi minjrej, “Bini yori bati koba. Deqa ninqi aiyel aisib gago inji inji gereiyetgibqa iga koba na inji uyqom.”

⁹ Onaqa nanqi aiyel na minjeb, “Ni iga merge. Iga aisim tal qabia inji inji gereiyqom?”

¹⁰⁻¹¹ Onaqa Yesus na nanqi aiyel qarinqjrsiq minjrej, “Ninqi aiyel aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboiyosim giloqnm gamq di itosib dauryiy. Ninqi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “E ijo anqro nanqi koba na awoosim yori bati aqa inji uyqajqa warum a qabi unu?”’

¹² Ninqi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di ninqi osornqwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti atelenqeb unu. Ninqi aiyel aisib warum dia gago inji inji gereiyelenqoiy.”

¹³ Onaqa nanqi aiyel aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa inji inji kalil gereiyelenqeb.

Yesus na aqa anqro nanqi bem ti wain ti anainjrej

¹⁴ Onaqa inji uyqa bati brantonaqa Yesus aqa anjam maro tamo nanqi ti koba na awoosib inji uyoqneb.

¹⁵ Nanqi inji uyoqnsibqa Yesus na nanqi endegsi minjrej, “E jaqatinq osaiunum. Deqa e ninqi koba na awoosim yori bati aqa inji uyqajqa tulanq areboleboleibqo.

¹⁶ E ninqi mernqwai. E inji endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonq Qotei na ninqi taqatngosim a nunqo Mandor Koba soqnmqa inji endi aqa utru e na geregere babtosisiy olo uyqai.”

¹⁷ Osiqa a wain osiq gambanq di bilentosiq Qotei pailyosiq aqa anqro nanqi endegsi minjrej, “Ninqi wain gambanq endi osib uyiy.

¹⁸ E ninqi mernqwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondonq Qotei na ninqi taqatngosim a nunqo Mandor Koba soqnmqa e olo uyqai.”

¹⁹ Osiqa Yesus a olo Qotei pailyosiq bem osiq ginqenqyosiq nanqi enjrsiq minjrej, “Endi ijo jejamu. E ninqi aqaryainqwa osim deqa enqonum. Deqa ninqi osib uyiy. Bunuqna ninqi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy.”

²⁰ Onaqa nanqi bem uynabqa Yesus na olo wain gambanq osiq Qotei pailyosiq minjrej, “Wain gambanq endi ijo lenq. Nunqo une kobotqajqa deqa ijo lenq aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di sinqilatqas.

²¹ Ariya ningi quiy. Ijo angro bei na e osim tamo qudei nanjo banq di atqas. Angro di agi iga koba na endego awoosim ingi uyeqnum.

²² E Tamo Angro. Deqa Qotei na nami merbej, 'Ni moiqam.' A degsi merbej deqa e aqa anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanjo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas."

²³ Yesus na aqa angro nanji degsi minjrnaq qusibqa segi segi maroqneb, "Angro yai a kumbra di yqas?"

Yesus aqa angro nanji njirinosisib anjam na qotoqneb

²⁴ Onaqa Yesus aqa angro nanji segi segi njirinosisib yai a angro kalil bunjrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb.

²⁵ Onaqa Yesus na minjrej, "Mandor kokba sawa sawa kalil taqateqneb qaji nanji njirin na sawa taqateqneb. Yeqnab tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtoqnsib mareqneb, 'Nanji sawa taqato tamo bole.'

²⁶ Ariya kumbra di nungoq di saiq. Nunjo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqas marsimqa a mati tamo lanaj bul soqnem. Osim a tamo kobaquja sqas. Nunjo ambleq di angro bei a ñam ti sqas marsimqa a mati nunjo wau tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas.

²⁷ Ningi are qaliy. Tamo yai a tamo kobaquja? Tamo awoosiq ingi uyeqnu a kiyo? Tamo wauosiq ingi suweiyeqnu a kiyo? Tamo agi awoosiq ingi uyeqnu qaji a tamo kobaquja. Ariya ijo kumbra degsi sosai. E nunjo ambleq endi sosim ningi wauetnqeqnum.

²⁸ "O ijo angro, e gulbe qoboiyeqnam ningi e uratbosaieqneb. Ningi e beterbegneb.

²⁹ Ijo Abu na e Mandor Koba atej dego kere e kamba ningi mandor atelinqai.

³⁰ Osiy mondonj e nunjo Mandor Koba sosiy ningi koba na ingi ti ya ti uyoqnqom. Yimqa ningi awo jaram kokbaq di awoosib Jekop aqa angro 12 nanjo moma kalil nanji taqatnjroqneb."

Pita a gisanjoqalubtosim marqas, "E Yesus qaliesai"

³¹ Osiqa Yesus a olo marej, "O ijo angro kalil Saimon ombla ningi quiy. Satan na ningi uneq waingwa marqo. Ningi singila na tigelesosib e daurbqab kiyo e uratbosib jaraiqab kiyo di Satan a nunjo areqalo tenemosim qalieqajqa deqa ningi uneq waingwa marqo. Agi tamo nanji bem sum ñoqoryoqnsib damu elenqneb dego kere.

³² O Pita, e ni qa gaigai endegsim pailyeqnum, 'O Abu, ni na Pita aqa areqalo singilatetimqa a e uratbqasai.' E ni qa degsim pailyeqnum. Bole, ni mati ulonqam. Ariya bunuqna ni olo are bulyosim ijoq bqam. Bosim ino was nanji singilatnjroqnmqam."

³³ Onaqa Pita na Yesus minjrej, "O Tamo Koba, ni na marimqa aqo ombla tonto talq aism morenqom. E ulaqasai."

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "O Pita, ni que. Bini tuwe anjamosaisoqnmqam na gisanjoqalubtosim marqam, 'E Yesus qaliesai.' "

Yesus aqa angro nanji silali ti qaquj ti sebru ti oqab

³⁵ Osiqa Yesus na aqa angro nanji endegsi minjrej, "E ningi nami qaringsosim merngem, 'Ningi gilsib ijo anjam mare mare laqniy. Ningi silali ti gilaib. Nunjo qaquj aib. Singa taqal jigaib.' Degsi merngonamqa ningi ingi bei qa truqueb e?" Onaqa nanji na minjrej, "Sai. Iga ingi bei qa truquosai."

³⁶ Onaqa a na minjrej, “Ariya bini e anjam di beltosiy olo endegsi merngwai. Nungo silali bei soqnim oiy. Nungo qaquj bei soqnim di dego oiy. Ningi sebru saiamqa nungo gara jugo bei qarinyosib silali osib dena sebru awaiyiy.

³⁷ E ningi merngwai. Anjam e qa nami nengrenyeb qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo ungasari nanqi marqab, “Kristus a une tamo.”’”

³⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanqi na minjeb, “O Tamo Koba, ni unime. Iga sebru aiyej ejunum.” Onaqa Yesus na minjrej, “Di kere.”

Yesus a Oliv manaq oqsiq dia Qotei pailyej

³⁹ Yesus aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosiqq Jerusalem uratosiqq Oliv manaq oqej. Aqa angro nanqi dego a dauryosib oqeb.

⁴⁰ Oqsiq nañu agu beiq di brantosib Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Ningi endegsib pailiy, ‘O Abu, gulbe bei na iga uneq waigai.’”

⁴¹ Yesus a degsi minjrsiqq nanqi uratnjrsiqq kiñala sasalej. Tamo bei na meniñ waiyim isaq yala gilqas dego kere a sasalosiqq singa pulutosiqq Qotei pailyej.

⁴² A endegsi pailyej, “O Abu, ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Ungum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

⁴³⁻⁴⁴ Yesus a degsi singila na Qotei pailyoqnsiqq a are tulan gulbekobaiyej. Onaqa a neskobaiyosiqq aqa nes lej ti mandamq aiyocnej. Bati deqa lan angro bei aisiqqa Yesus taqyosiqq singilatej.

⁴⁵⁻⁴⁶ Yesus a pailyo koboonaqa a olo tigelosiqq aqa angro nanqo areq aisiq qam atej di nanqi are gulbe na nerenesonab unjrej. Unjrnaqa minjrej, “Ningi kiyaca nerenejunub? Ningi tigelosib Qotei pailyoqniy. Yim gulbe bei nunqoq bqas di gulbe dena ningi uneq wainqwasai.”

Judas a Yesus osiqq jeu tamo nanqo banq di atej

⁴⁷ Yesus a anjam degsi mareqnaqa aqa angro 12 nanqi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanqi joqsiqqa Yesus aqa areq di branteb. Brantonabqa Judas a Yesus aqa areq bosiq kundoqyej.

⁴⁸ Kundoqyonaqa minjej, “O Judas, e Tamo Anqro. Tamo nanqi endi e ojqajqa deqa ni na e kundoqbonum e?”

⁴⁹ Onaqa tamo nanqi di Yesus ojqqa laqnaqqa aqa angro nanqi unsibqa Yesus minjeb, “O Tamo Koba, ni marimqa iga gago sebru osim tamo nanqi di ñumnam morenqab.”

⁵⁰ Degsi minjsibqa aqa angro bei na aqa sebru osiqq atra tamo gate aqa kanqal tamo bei gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiqq dabkala wo segi gentetej.

⁵¹ Onaqa Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Kumbra degyaib. Uratiy.” Degsi minjrsiqq tamo di aqa dabkala ojnaqa olo boleej.

⁵² Onaqa Yesus na atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanqi ti Juda gate nanqi ti minjrej, “E lej ojo tamo unum deqa kiyo ningi sebru ti torom ti elejosib e ojqqa bonub e?”

⁵³ E bati gaigai atra tal miligiq di ningi koba na soqnem. Bati deqa ningi yala banq waiyosib e ojosai. Ariya bati uge nunqoq di brantqo deqa ningi e ojonub. Endego amburu aqa singila agi brantqo.”

Pita a marej, “E Yesus qaliesai”

54-55 Onaqa nan̄gi Yesus ojsib walwelosib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Nan̄gi Yesus osi gileqnaqqa Pita a kiñala isa isaq na nan̄gi daurn̄rsiq gilej. Gilsiq̄ atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqa qaja tamo qudei nan̄gi tal meq di ñam tun̄guyosib awesonabq̄a bosiq nan̄gi koba na ñam yoroqnej.

56 Pita a ñamyuwo areq di awesonaqa kan̄gal uña bei na unsiq̄a koqyosiq̄ qaja tamo nan̄gi min̄jrej, “Tamo endi Yesus ombla soqneb.”

57 Onaqa Pita a saidosiq̄ min̄jej, “Uña, e tamo di qaliesai.”

58 Sokiñalayonaq tamo bei na olo Pita unsiq̄a min̄jej, “Ni dego Yesus aqa an̄gro bei.” Onaqa Pita na min̄jej, “E aqa an̄gro sai.”

59 Olo kiñala soboleiyonaq tamo bei na Pita koqyosiq̄a siñgila na marej, “Tamo endi a dego Galili qaji tamo. Deqa e qalieonum, a Yesus ombla soqneb.”

60 Onaqa Pita na min̄jej, “Ni anjam maronum di e poibosai bole sai.” Degsi min̄jnaqa tuwe anjamej.

61-62 Tuwe anjamonaqa Tamo Koba a bulosiq̄a Pita koqyej. Koqyon-aqa anjam nam̄i Yesus na min̄jej qaji, “Bini tuwe anjamosaisoqñim̄qa ni gisañq̄alubtosim marq̄am, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiq̄a poiyoñaq̄a tal qalaq̄ gilsiq̄a tulan̄ akamugetej.

Nan̄gi na Yesus misilij̄yoqnsib ban̄ na qaloqneb

63 Tamo Yesus ojeb qaji nan̄gi a misilij̄yoqnsibq̄a ban̄ na qaloqneb.

64 Qaloqnsibq̄a aqa ñamdamu gara na qosetosib min̄joqneb, “Ni Kristus am̄qa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?”

65 Degsib min̄joqnsib olo misilij̄ anjam gargekoba min̄joqneb.

Yesus a Juda tamo kokba nan̄go ulatamuq di tigelej

66 Onaqa nobqolo malu qameqnaq̄ Juda gate nan̄gi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nan̄gi ti koroosib Yesus osib tigeltosib nenemyeb,

67 “Ni Kristus am̄qa geregere merge.” Onaqa a na min̄jrej, “E kamba anjam mern̄gwai di nin̄gi ijo anjam quetbq̄asai.

68 E anjam bei nenem̄gwai di nin̄gi olo anjam merbq̄asai.

69 Deqa e nin̄gi endegsi mern̄gwai. E Tamo An̄gro. Bini bati endeqa ti bunuq̄ qa ti e Qotei siñgila koba ti unu qaji aqa ban̄ woq di awesqai.”

70 Yesus a nan̄gi degsi min̄jrnaqa nan̄gi na min̄jeb, “Deqa ni Qotei aqa Njiri e?” Onaqa a na min̄jrej, “Od. Anjam nin̄gi maronub di kere.”

71 Onaqa nan̄gi Yesus aqa anjam di qusib tulan̄ min̄jin̄ oqetnrnaqa segi segi maroqneb, “Aqa une agi a segi babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaq̄a tamo bei olo metonam bosim aqa une marq̄as?”

23

Juda tamo kokba nan̄gi Yesus osib Pailat aqa ulatamuq di tigelteb

1 Juda tamo kokba nan̄gi degsib marsibq̄a Yesus osi gilsib Rom nan̄go gate Pailat aqa ulatamuq di tigelteb.

2 Tigeltosib Pailat min̄jeb, “Iga Yesus uneqnum, a na Juda tamo un̄gasari nan̄gi kumbra ugeq breinj̄reqnu. Osiqa nan̄gi mandor koba Sisar takis q̄ajqa saidnr̄oqnsiq̄a min̄jreqnu, ‘E segi nun̄go Mandor Koba. E segi Kristus.’ ” Juda tamo kokba nan̄gi degsib Yesus aqa jejamuq di une qameteb.

3 Onaqa Pailat a nan̄go anjam di qusiq̄a Yesus nenemyej, “Ni Juda nan̄go Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na min̄jej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

⁴ Onaqa Pailat na atra tamo kokba ti tamo ungasari kalil nanği ti minjrej, “E segi are qalonum, Yesus aqa jejamuq di une bei saiqoji.”

⁵ Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Yesus a tamo ungasari nanği kumbra uge dauryqajqa are tigeltetjregnu. Agi a Galili sawaq di aqa wau urut atsiqa dena Judia sawaq aisiq qure qure kalilq di walweloqnsiqa dena bosiq gago qure endia dego kumbra degyeçnu.”

Pailat na Yesus qarinyonaqa Herot aqaq gilej

⁶ Onaqa Pailat a nanço anjam di qusiqa nenemnjrej, “Yesus a Galili qaji tamo e?”

⁷ Degsi nenemnjrnaqa nanği na minjeb, “Od, a Galili qaji tamo.” Onaqa Pailat a nanço anjam di qusiqa minjrej, “Mandor Herot a Galili sawa taqatejunu. Bini a Jerusalem endi unu. Deqa e Yesus qarinyitqa a Herot aqaq gilimqa a kamba Yesus aqa anjam quqwas.” Degsi minjrsiqa Yesus qarinyonaqa Herot aqaq gilej.

⁸ Herot a nami Yesus qa anjam quoqnej deqa a Yesus itqajqa arearetoqnej. Yesus a bosim Herot aqa ulatamuq di manwa bei yim unqajqa deqa are qaloqnej. Deqa a Yesus aqa ulatamuq unsiqa tulan areboleboleiyej.

⁹ Onaqa a na Yesus anjam gargekoba nenemyoqnej. Nenemyeqnaqa Yesus a kamba anjam bei marosai. A torei mequmesoqnej.

¹⁰ Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti bosib Herot aqa ulatamuq di tigelosib Yesus aqa jejamuq di une gargekoba qamelenoqneq.

¹¹ Onaqa Herot aqa qaja tamo qudei nanği ti Yesus tulan ugeugeiyosib misilinyoqneq. Osib gara jugo olekoba mandor kokba nanği gaigai jigeqnuq deqaji bei osib jigetosib qarinyonab olo Pailat aqaq aiyej.

¹² Bati qujai deqa Herot Pailat wo nanği jeu turyeb. Nami nanği ombla jeu soqneq.

Pailat a marej, “Ninği Yesus a namburbasq di qamiy”

¹³⁻¹⁴ Onaqa Pailat na atra tamo kokba ti Juda gate nanği ti tamo ungasari kalil nanği ti metnrnaqa aqa areq bosib koroonabqa endegsi minjrej, “Ninği Yesus osib ijo areq di tigeltosib merbonub, ‘Tamo endi a tamo ungasari nanği kumbra ugeq breinjregnu.’ Merbonubqa e segi Yesus geregere nenemyonum ninği quonub. Une kalil ninği aqa jejamuq di qameqnuq qaji di e quonum ugeibqo. E aqa jejamuq di une bei itosai.

¹⁵ Herot a dego Yesus aqa jejamuq di une bei itosai. Deqa a na Yesus olo qarinyoqqa ijoq bqo. Deqa ninği quiy. Ninği Yesus aqa une bei babtosai. Deqa e a lanja moiyoqta keresai.

¹⁶⁻¹⁷ Deqa e ijo qaja tamo nanği minjrit nanği bu toqon na kumbainyosib a uratib gilqas.”

¹⁸ Onaqa tamo ungasari kalil nanği Pailat aqa anjam di qusibqa nanği tulan murqumyosib minjeb, “Ni Yesus urataim. Ni a moiyoqtime. Osim Barabas ogeq atsim iga ege.”

¹⁹ Barabas a nami tamo qudei nanği joqsiqa Rom nanği ti qotsib tamo qudei ñumeb deqa qaja tamo nanği Barabas osib tonto talq di waiyeq.

²⁰ Ariya Pailat a Yesus uratim oqedqajqa are soqnej deqa a na tamo ungasari nanği olo minjrej, “Ninği marib e Yesus uratit gilqas.”

²¹ Onaqa nanği olo tulan murqumyoqnsib wainyoqnsib minjoqneq, “Ni Yesus urataim. Ni a namburbasq di qame! Ni a namburbasq di qame!”

²² Onaqa olo minjrej, “Kiyaca Yesus qalit moiqas? A une kiye yej deqa a namburbasq di qamqai? Ninği Yesus aqa une bei babtosai. Deqa e a lanja

moyotqa keresai. Deqa e ijo qaja tamo nanği minjrit nanği bu toqon na kumbainyosib a uratib gilqas.”

²³⁻²⁴ Onaqa tamo unğasari nanği olo tulan murqumyoqnsib singila na Pailat saidyoqnsibqa wainyoqnsib minjoqneb, “Ni Yesus namburbasq di qame!” Degsib singila na Pailat minjeqneb nanžo anjam dena Pailat aqa anjam qalotoqnej. Deqa a nanžo anjam di dauryosiq minjrej, “Di kere. Unğum. E na ijo qaja tamo nanği minjrit Yesus osi gilsib namburbasq di qamib moiqas.”

²⁵ Degsi minjrsiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanği enjrej. Osiqa tamo unğasari nanžo areqalo dauryosiqqa Yesus osiqa qaja tamo nanžo banq di atnaqa nanği na aqa qawarq di aqa segi namburbas atetosib a osib gileb.

Nanği Yesus osib namburbasq di qameb

²⁶ Nanği Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbas yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboyosiqqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa nam Saimon. A Sairini qure qaji.

²⁷ Tamo unğasari tulan gargekoba nanği Yesus gam na dauryosib giloqneb. Giloqnsibqa nanžo ambleq di unğa qudei nanği are tulan gulbeinjnaqa Yesus qa akamoqnsib lou ti giloqneb.

²⁸ Gileqnaqqa Yesus a qusiqa bulosiqqa nanği minjrej, “O Jerusalem unğasari, niği e qa akamaib. Niği nunžo anğro nanği qa ti niği segi qa ti akamoiy.

²⁹ Niği quiy. Bati bei brantimqa tamo nanği endegsib marqab, ‘Unğa nanžo miligi ugeej qaji nanği ti unğa anğrotosaieqneb qaji nanği ti areboleboleinjrqas. Unğa anğro munğum anainrosaieqneb qaji nanği dego areboleboleinjrqas.’ Tamo nanği degsib marqab.

³⁰ Osib mana nanği minjrqab, ‘Niği bosib iga kabutgosib ulitgiy.’

³¹ O unğasari, e nam gesgi bul. Tamo nanği na e kumbra uge ebegneb. Tamo nanği di nam moyo bul. Deqa kumbra tulan ugedamu nanžoq di brantqas.”

³² Bajinj tamo aiyel dego namburbasq di nımib morenqqajqa marsib Yesus koba na joqsib giloqneb.

³³ Nanği giloqnsib sawa agu kiñala bei aqa nam Tamo Gate Tanu di brantosib dia Yesus namburbasq di qameb. Qamsib bajinj tamo aiyel nanği dego namburbasq di nımeb. Bei Yesus aqa ban woq di qameb. Bei Yesus aqa ban qonanq di qameb.

³⁴ Yesus a namburbas goge di sosisqa a endegsi pailyej, “O Abu, ni na tamo nanği e gaintbonub qaji nanžo une di kobotime. Nanği une yonub di nanği qaliesai.” Bati deqa qaja tamo nanği Yesus aqa gara elenqqa marsib giltelenjeb. Osib meniñ silali alanjeb. Tamo yai aqa meniñ na bunjnrqas di a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alanjosib gara elenjeb.

³⁵ Onaqa tamo unğasari kalil nanği tigelesosib Yesus koqyeqnaqqa Juda gate nanği na Yesus misilinyoqnsib endegsib maroqneb, “A na tamo unğasari nanği aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. A maroqnej, ‘E Qotei aqa Kristus. A na e giltbej.’ Anjam di bolemqa a na aqa segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aiyem.”

³⁶⁻³⁷ Qaja tamo nanği dego Yesus degsib misilinyoqneb. Osib aqa areq gilsib wain isa kamba anaiyosib minjeb, “Ni Juda nanžo Mandor Koba bolemqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim namburbas urat.”

³⁸ Osib namburbas mutu gogeq di anjam endegsib nenğrenjeb, “Tamo endi a Juda nanžo Mandor Koba.”

39 Onaqa bajin tamo bei namburbasq di qameb qaji a na Yesus misilin yosiq minjej, “Ni Kristus amqa ni ino segi jejamu aqaryayosim aqo aiyel dego aqaryaiqe.”

40 Onaqa bajin tamo bei na aqa anjam di qusiqa nirin tosiq minjej, “Gulbe Yesus a oqo endi ni dego onum. Deqa ni kiyaqqa Qotei ulaiyosai?”

41 Aqo aiyel une tamo. Deqa iga kere morenqom. Ariya Yesus aqa jejamuq di une bei saiqoji.”

42 Osiqa Yesus minjej, “O Yesus, mondon ni olo bosim Mandor Koba sosimqa ni e qa are qalsim e ame.”

43 Onaqa Yesus na minjej, “Bini qujai ni e ombla lan qureq di sqom. E bole mermonum.”

Yesus a moiyej

44-45 Qanam jige sen bati 12 onaqa sawa kalil tulan ambruosi sonaq gilsiq sen bati 3 onaq bilaqtej. Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branosiqa aisiq poaiyelej.

46 Onaqa Yesus a tulan lelenosiqa marej, “O Abu, e na ijo qunun osim ino banq di atonum.” Degsi marsiqa mondor titosiq moiyej.

47 Onaqa qaja tamo nanqo gate a Yesus degsi mondor titosiq moiyej di unsiqqa Qotei aqa ñam soqtosiqqa marej, “Bole, Yesus aqa jejamuq di une bei saiqoji.”

48 Onaqa tamo unqasari kalil Yesus unqa beleneb qaji nanqi dego Yesus degsi moiyej di unsibqa a qa are tulan gulbeinjrnaqa are soqonyeb. Osib jaraiyosib nanqo segi segi talq gileleneb.

49 Yesus aqa kadoi kalil nanqi ti unqasari qudei nami Yesus dauryosib Galili sawa uratosib Jerusalem beleneb qaji nanqi ti isaq di tigelesosibqa Yesus a namburbasq di gainosiq moinaq koqyoqneb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

50 Tamo bei aqa ñam Josep a soqnej. A Juda nanqo gate bei. A Arimatea qure qaji. Arimatea a Judia sawaq di unu. Josep a tamo bolequja. Aqa kumbra tulan boledamu.

51 A endegi are qaloqnej, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatqwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tariñoqnsiq soqnej. Juda gate kokba nanqi Yesus qalib moiqajqa anjam qoseb bati deqa Josep a nanqi koba na anjam qososai. A nanqo anjam di uratoqnej.

52 Tamo di a Pailat aqa areq bosiq nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?”

53 Onaqa Pailat na odyonaqa gilsiq Yesus aqa jejamu namburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilsiq sub bei nami meni miligiq di gereiyeb qaji dia atej. Sub di bunuj. Sub dia nami tamo bei jugosaiqneb.

54 Juda nanqo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej.

55 Bati di unqasari qudei nami Yesus dauryosib Galili sawaq dena beleneb qaji nanqi Josep koba na subq gileb. Gilsib Josep na Yesus subq atnaq uneb.

56 Unsib olo puluosib nanqo talq aisib nam so aqa ya quleq tulan boledamu di gereiyosib atnab soqnej. Nam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa marsib deqa gereiyeb. Onaqa yori bati brantonaqa nanqi Qotei aqa dal anjam dauryosib wau getentosib aqaratosib soqneb.

24

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Yori bati koboonaqa nebeonaq nobqolo ambru unqasari nanqi olo tigelosib nam so aqa ya quleq boledamu nami gereiyeb qaji di osib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq gileb.

² Nanqi gilsib nam ateb di meninj kobaquja sub me getentesoqnej qaji di waqosiq taqal di sonaq uneb.

³ Unsib sub miligiq aiyeb di nanqi Tamo Koba Yesus aqa jejamu unosai.

⁴⁻⁵ Deqa nanqi are tulan kobainjrej. Onaqa tamo aiyel nanqi brantosib unqasari nanqo areq di tigelesonab unjrsib tulan ulaugetosib turuosib mandamq di nam queb. Tamo aiyel di nanqo gara tulan minjalo. Onaqa nanqi na unqasari nanqi minjreb, "Ninji kiyaqa tamo moiyo sawaq endi tamo nambile unu qaji a qa nameqnum?"

⁶ Yesus a endi sosai. A olo subq na tigelqo. Nami a Galili sawaq di sosiq bati deqa a na ninji endegsi merngej, 'E olo subq na tigelqai.' Ninji aqa anjam deqa olo are walngwo kiyo?

⁷ Agi a ninji endegsi merngej, 'E Tamo Angro ojsibqa une tamo nanqo banq di atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.' "

⁸⁻⁹ Onaqa unqasari nanqi Yesus aqa anjam deqa olo are qalsibqa subq dena puluosib aisib anjam kalil tamo aiyel na minjreb qaji di Yesus aqa angro 11 nanqi tamo qudei ti sainjreb. ¹⁰ Unja bei aqa nam Maria. A Makdala qure qaji. Bei Joana. Bei Maria. A Jems aqa ai. Unqasari qudei dego tamo aiyel nanqo anjam di qusib aisib Yesus aqa anjam maro tamo nanqi sainjreb.

¹¹ Sainjrnab qunab ugeinjrnab mareb, "Unqasari nanqo anjam di lanja sa anjam."

¹² Onaqa Pita a tigelosiq urur ti gilsiq sub miligiq di tirosiq nam atej di Yesus dalaeb qaji gara di segi sonaq unej. Unsiqa olo puluosiq aqa talq aisiq kumbra deqa are koba qaloqnej.

Yesus aqa angro aiyel nanqi Emeus gamq di Yesus tureb

¹³ Bati qujai deqa Yesus aqa angro aiyel nanqi Jerusalem uratosib qure bei aqa nam Emeus deq giloqneb. Jerusalem dena tigelosib Emeus qureq gilqajqa kiñala isaq 11 kilomita dego.

¹⁴ Nanqi aiyel giloqnsibqa kumbra kalil jeu tamo nanqi na Yesus yoqneb qaji deqa ombra maroqnsib giloqneb.

¹⁵ Gileqnaqqa Yesus a segi nanqoq di brantosiq nanqi koba na walwelosib giloqneb.

¹⁶ Nanqi Yesus uneb ariya nanqi a qa poinjrosai.

¹⁷ Deqa a na nanqi aiyel endegsi nenemnjrej, "Ninji anjam kiye maroqnsib gileqnum?" Degsi nenemnjrnaba nanqi tigeleb. Yesus a moiyej deqa nanqi aiyel ulatamu tulan ugeinjrej.

¹⁸ Onaqa bei aqa nam Kliopas a na kamba Yesus minjej, "Tamo gargekoba nanqi Jerusalem endi unub. Ni segi kiyo kumbra brantej qaji deqa qaliesai?"

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba nenemnjrej, "Kumbra kiye brantej?"

Onaqa nanqi aiyel na minjeb, "Kumbra kalil Nasaret tamo Yesus aqaq di brantej qaji iga deqa mareqnum. A Qotei aqa medabu o qaji tamo bole soqnej. A Qotei ti tamo unqasari kalil ti nanqo namdamuq di manwa kokba yoqnej. Osiqqa anjam singila ti dego maroqnej.

²⁰ Ariya a kumbra degyeqnaqa gago gate nanqi ti atra tamo kokba ti nanqi na a ojsib Rom nanqo banq di ateb. Atnabqa nanqi na a osib tigelosib minjeb,

'Ni une tamo. Deqa ni moiqam.' Degsib minjsib a osib namburbasq di qal nab moiyej.

²¹ Iga are qalem, 'Yesus a na qujai iga Israel tamo ungasari awaigim iga bole sqom.'

"Anjam bei dego unu. Yesus a moiyej bati qalub gilqo.

²²⁻²³ Yqoqa nobqolo amburu gago ungasari qudei nanji Yesus aqa subq gilonub nanji aqa jejamu unosai. Dena puluosib bosib iga mergonub, 'Iga subq di lan angro qudei unjronumqa nanji na mergonub, "Yesus a subq na tigelqo. Deqa a nambile unu." ' Ungasari nanji na iga degsi mergonubqa iga tulan prugugetonum.

²⁴ Tamo qudei nanji iga koba na sonam nanji dego subq gilonub. Gilsib kumbra kalil ungasari nanji na unsib saigonub qaji di unonub. Ariya nanji Yesus aqa jejamu unosai."

²⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Nunqo areqalo tulan truquingwo. Qotei aqa medabu o tamo nanjo anjam nami maroqneb qaji di ninji poingosai.

²⁶ Anjam agiende. Kristus a jaqatin koba osim moism lan qureq oqimqa Qotei na nam kobaquja yqas."

²⁷ Osiqa Yesus a segi qa anjam kalil nengrenq di so qaji di nanji sainjrej. A Qotei aqa medabu o tamo kalil nanji Moses ombra nanjo anjam nengrenq di so qaji dena utru atsiq anjam geregere plaltosiq minjroqnej.

²⁸⁻²⁹ Ariya nanji qalub koba na walwelosib qure nanji gilqa mareb qaji di jomyosib Yesus a nanji uratnjrsim gam bei dauryqa laqnaqa nanji aiyel na saidyosib minjeb, "Ni iga uratgaim. Qoloqas. Deqa ni iga koba na sqom." Degsi minjnabqa a nanji aiyel daurnjrsiqa nanjo tal gogetosib koba na soqneb.

³⁰ Sosib awoosib inji uyoqnsib Yesus a bem osiq Qotei pailyosiqa bem ginjenyosiqa nanji aiyel anainjrej.

³¹ Anainjrnaqa bati deqa nanji Yesus qa poinjrnaqa mareb, "Bole, tamo endi Yesus." Degsib marnabqa Yesus a nanjo ambleq na loumosiq ulanjej.

³² Ulanonaq nanji mareb, "Bole, aqa aiyel gamq di walweleqnamqa Yesus a Qotei aqa anjam nengrenq di so qaji di aqa utru geregere plaltosiq mergeqnaqa iga quoqnsim tulan arearetgoqnaj."

³³ Nanji aiyel degsib marsib bati qujai deqa nanji tigelosib olo puluosib Jerusalem aisib Yesus aqa angro 11 nanji tamo qudei ti koroesonab itnjreb.

³⁴ Onaqa nanji na nanji aiyel endegsib minjreb, "Tamo Koba a bole subq na tigelqo. Agi a subq na tigelosiq Saimon aqaq di brantqoqa a bole unqo."

³⁵ Degsib minjnabqa nanji aiyel kamba anjam kalil gamq di Yesus na minjrej qaji deqa ti a na bem ginjenyosiqa anainjrnaqa nanji a qa poinjrej deqa ti nanji sainjreb.

Yesus aqa angro nanji a uneb

³⁶ Degsib sainjreknabqa Yesus a segi nanjo ambleq di brantosiqa minjrej, "Ninji are lawo soqniy."

³⁷ Degsi minjrnaqa nanji kalil ulaosib tulan prugugetosib are qaleb, "Iga buga bei unonum kiyo?"

³⁸ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninji kiyaaqa e buga qa marsib ulaosib prugonub?"

³⁹ Endi e di. Ninji ijo ban bile unsib ijo singa unsib ban waiyosib ijo jejamu ojsib poingwas, e damu ti tanu ti. Buga a damu ti tanu ti saiqoji."

⁴⁰⁻⁴¹ Yesus na nanɓi degsi minjrsiqa aqa baɗ ti siɗga ti nanɓi osornjrnaqa nanɓi unsib tulaɗ areboleboleinjrej. Onaqa nanɓi olo areqalo aiyeltoqnsib are koba qaloqneɓ. Yeqnaqa Yesus na minjrej, “Niɗgi iɗgi bei unu e?”

⁴²⁻⁴³ Onaqa nanɓi qe bei koiteɓ qaji di gentosib mutu bei Yesus yonab osiq nanɓo ɗamdamuq di uyej.

⁴⁴ Uysiqa minjrej, “E nami niɗgi koba na sosimqa endegsi merngoqnem, ‘Dal anjam kalil Moses a e qa nengrenyej qaji di aqa damu brantqas. Anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nanɓi e qa nengrenyeɓ qaji di dego aqa damu brantqas. Anjam kalil louqa buk miligiq di e qa nengrenyeɓ qaji di dego aqa damu brantqas.’ E nami niɗgi degsi merngoqnem.”

⁴⁵ Osiqa Yesus a nanɓo areqalo waqtetjrnaqa nanɓi Qotei aqa anjam nengrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrej.

⁴⁶ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Kristus a jaqatiɗ koba osim moisim bati qalub koboamqa a olo subq na tigelqas anjam di nengrenq di unu.

⁴⁷⁻⁴⁸ Deqa ijo anjam maro tamo nanɓi sawa sawa kalilq giloqnsibqa dia ijo anjam palontoqnaqab. Palontoqniɓ tamo unɗasari nanɓi quoqnsib are bulyoqnaqab. Yimqa Qotei a ijo ñam na nanɓo une kobotetjroqnaqas. O ijo aɗgro, niɗgi segi ijo anjam maro tamo unub deqa kumbra kalil e nami nunɓo ɗamdamuq di yoqnem qaji deqa tamo unɗasari nanɓi sainjroqniy. Niɗgi Jerusalem endia wau di utru atsib laqniy.

⁴⁹ Niɗgi quiy. Mondor Bole ijo Abu a nami nunɓoq qarinyqa marej qaji di e na qarinyit nunɓoq bqas. Deqa niɗgi qure endia tariɗoqniy. Tariɗosib soqniɓqa laɗ goge na Qotei aqa siɗgila nunɓoq bqas.”

Qotei na Yesus osiq laɗ qureq oqej

⁵⁰ Osiqa Yesus na aqa aɗgro nanɓi joqsiqa Jerusalem uratosib Betani qureq gileɓ. Gilsib dia aqa baɗ soqtosiqa nanɓi qa pailyej.

⁵¹ Pailyeqnaqa Qotei na a metonaq nanɓi uratnjrsiqa laɗ qureq oqej.

⁵² A laɗ qureq oqeqnaqa nanɓi siɗga pulutosibqa a qa louosib tulaɗ areboleboleinjrej. Onaqa nanɓi olo puluosib Jerusalem aiyeb.

⁵³ Aisib bati gaigai atra tal miligiq di sosibqa Qotei aqa ñam soqtoqneɓ.

JON

Qotei a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej

¹ Tulaŋ nami ingi ingi kalil brantosaisonabqa Anjam a soqnej. Anjam a Qotei ombla soqneb. Anjam a segi Qotei.

² Tulaŋ nami Anjam a Qotei ombla soqneb.

³ Anjam a singila ti soqnej. Singila dena Qotei na ingi ingi kalil gereiyej. Ingi bei gam bei na brantosai. Ingi ingi kalil brantelenjeb qaji di Anjam a segi na gereiyej.

⁴ Anjam a segi ŋambile qa utru. Ŋambile di puloŋ bul. Ŋambile dena tamo uŋgasari naŋgi suwantnjreqnu.

⁵ Puloŋ di ambruq di suwanjeqnu. Ambru na puloŋ di mosotqa keresai.

⁶ Tamo bei brantej aqa ŋam Jon. Qotei na a qarinyonaq bej.

⁷ A bosiqqa puloŋ qa anjam palontoqnej. Di kiyaaqa? Tamo uŋgasari kalil naŋgi aqa anjam qusib puloŋ qa naŋgo areqalo singilatqajqa deqa.

⁸ Jon a puloŋ sai. A puloŋ qa anjam palontqajqa bej.

⁹ Puloŋ di puloŋ bole. A mandamq aisiqa tamo uŋgasari kalil naŋgi suwantnjreqnu.

¹⁰ Anjam a mandamq di soqnej. Aqa singila na Qotei a mandam atej. Ariya tamo uŋgasari mandamq di soqneb qaji naŋgi a qa poinjrosai.

¹¹ A aqa segi qure utruq ainaqa aqa leŋ qujai naŋgi a areiyosai.

¹² Ariya tamo uŋgasari a areiyosib aqa ŋam qa naŋgo areqalo singilateb qaji naŋgi a na giltjnnaqa naŋgi Qotei aqa aŋgro tiŋtiŋ branteb.

¹³ Ai abu na ŋambabtnjro qaji naŋgoq dena naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Naŋgo segi areqalo na naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Tamo bei aqa areqalo na dego naŋgi Qotei aqa aŋgro brantosai. Qotei a segi na marnaqa naŋgi aqa aŋgro tiŋtiŋ branteb.

¹⁴ Anjam di a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej. Sonaqa iga aqa ŋam koba ti aqa singila koba ti unem. A segi qujai Qotei aqa Niri. A iga qa are tulaŋ boleiyeqnu. A segi anjam bole qa utru.

¹⁵ A qa nami Jon a anjam palontoqnsiqa endegsi leleŋoqnej, “E nami maroqnem, ‘Tamo di a ijo qoreq na bqas. E ŋambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulaŋ bunbejunu.’”

¹⁶ Qotei aqa Niri a iga kalil qa are tulaŋ boleiyeqnu. Aqa kumbra dena a na iga tulaŋ geregereigeqnu.

¹⁷ Bole, nami Qotei a Moses aqa wau na iga dal anjam egej. Ariya Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are boleiyosiqa anjam bole egej.

¹⁸ Tamo bei na Qotei aqa ulatamu unosai. Qotei aqa Niri a na qujai iga Qotei osorgej. Qotei aqa Niri a segi Qotei. A aqa Abu aqa areq di sosisq beteryejunu.

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹⁹ Bati bei Juda tamo kokba naŋgi na atra tamo ti Livai naŋgi ti qarinyjnabqa Jerusalem qure uratosib Jon aqa areq gilsib nenemyeb, “Ni tamo yai?”

²⁰ Ariya Jon a anjam ulitosai. A segi qa ubtosiqa minjrej, “E Kristus sai.”

²¹ Onaqa naŋgi na olo nenemyeb, “Deqa ni tamo yai? Ni Elaija kiyo?” Onaqa a na minjrej, “Sai.” Onaqa naŋgi na olo nenemyeb, “Ni Qotei aqa

medabu o tamo iga a qa tariņeqnum qaji tamo de kiyo?" Onaqa a na kamba minjrej, "Sai. E a sai."

²² Deqa olo nenemyeb, "Ni tamo yai? Ni segi qa kiyersi mareqnum di geregere mergimqa iga olo aisim tamo nanđi iga qarīņgonub qaji di minjrqom."

²³ Onaqa Jon na minjrej, "Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam endegsi nenđrenyej, "Tamo bei a wadau sawaq di tulaņ leleņoqnsim tamo unđasari nanđi minjroqnaqas, "Tamo Koba a bđajqa gam gereiyeti." ' Aisaia a nami anjam degsi nenđrenyej. Gam gereiyqa tamo ađi e segi."

²⁴ Tamo nanđi di Farisi nanđi na qarīņjnab Jon aqaq gileb.

²⁵ Deqa nanđi olo Jon nenemyeb, "Ni Kristus sai. Ni Elaija sai. Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo di sai. Deqa ni kiyaaqa tamo unđasari nanđi yansnjreqnum?"

²⁶ Onaqa Jon na kamba minjrej, "E ya na nanđi yansnjreqnum. Ariya nunđo ambleq di tamo bei unu. Niņđi a qa qaliesai.

²⁷ A ijo qoreq na bđas. A ñam ti unu. E ñam saiqoji. Deqa e na a kaņgalyqajqa e tamo bolesai."

²⁸ Jon a Betani qureq di nanđi anjam degsi minjroqnej. Betani qure di Jordan ya taqal beiq di unu. Dia Jon na tamo unđasari nanđi yansnjroqnej.

Yesus a Qotei aqa Kaja Du

²⁹ Nebeonaqa Yesus a walwelosiq Jon aqa areq beqnaqa unsiq marej, "Niņđi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du. A na qujai tamo unđasari mandamq endi unub qaji nanđo une kobotetnjrqas.

³⁰ E tamo deqa nami endegsi mernđoqnem, 'A ijo qoreq na bđas. E ñambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulaņ bunbejunu.'

³¹ E nami a qa qaliesai. Ariya Israel nanđi a qa qalieqajqa deqa e bosim ya na tamo unđasari nanđi yansnjreqnum."

³² Jon a nanđi degsi minjrđiqa olo minjrej, "Qotei aqa Mondor a laņ qure uratosiq binon bulosiq mandamq aisiqa Yesus aqa gateq di awoonaq e unem.

³³ E nami Yesus qa qaliesai. Ariya Qotei ađi e ya na tamo unđasari nanđi yansnjrqajqa qarīņbej qaji a na merbej, 'Ijo Mondor Bole a aisim tamo bei aqa gateq di awoamqa ni unqam. A na qujai Mondor aqa siņgila na tamo unđasari nanđi yansnjroqnaqas.'

³⁴ Qotei na e degsi merbonaqa e tamo di unsim marem, 'Bole, a Qotei aqa Niri.'

Tamo qalub nanđi Yesus dauryeb

³⁵⁻³⁶ Olo nebeonaqa Jon aqa aņđro aiyel nanđi ti koba na tigelesonabqa Yesus a walwelosiq gileqnaqa Jon na unsiqa nanđi aiyel minjrej, "Niņđi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du."

³⁷ Degsi minjrnaqa nanđi aiyel Jon dauryqa uratosib olo Yesus dauryosib gileb.

³⁸ Onaqa Yesus a bulosiq nanđi aiyel a dauryosib beqnaqqa unjrđiqa nenemnjrej, "Niņđi aiyel kiyaaqa e daurbegnub?" Onaqa minjeb, "Rabai, ni tal qabia unum?" Ñam "Rabai" di Hibru anjam. Gago anjam, "Qalie Tamo Koba."

³⁹ Onaqa Yesus na nanđi aiyel minjrej, "Niņđi bosib ijo tal uniy." Onaqa nanđi Yesus dauryosib gilsib tal a soqnej qaji di uneb. Unsib senj bati 4 onađ bilaqtej deqa nanđi a ombla soqneb.

⁴⁰ Tamo aiyel Jon aqa anjam qusib Yesus dauryeb qaji bei aqa ñam Andru. A Saimon Pita aqa was.

⁴¹ A Yesus uratosiq walwelosiq aqa was Saimon itosiq minjej, "Iga Mesaia unonum." Ñam "Mesaia" di Hibru anjam. Gago anjam, "Kristus."

⁴² Degsi minjsiqa Saimon osiq Yesus aqa areq osi gilej. Onaqa Yesus na Saimon unsiqa minjej, "Ni Saimon. Ni Jon aqa ñiri. Bunuqna ino ñam Sifas mermoqñqab." Ñam "Sifas" di Hibru anjam. Gago anjam, "Pita." Aqa damu, "Meninj."

Yesus a Filip Nataniel wo nanjgi metnjrej

⁴³ Olo nebeonaqa Yesus a Galili sawaq gilqa osiqa tamo bei aqa ñam Filip itosiq minjej, "Ni e daurbe."

⁴⁴ Filip a Betsaida qure qaji. Di Andru Pita wo nanjgo qure utru.

⁴⁵ Onaqa Filip a aisiqa tamo bei aqa ñam Nataniel itosiq minjej, "Ni au. Iga tamo a qa nami Moses marsiq dal anjamq di nenjrenjey qaji a unonum. Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjgi dego a qa maroqnsib nenjrenjyoqneq. Tamo di Yesus Nasaret qure qaji. A Josep aqa ñiri."

⁴⁶ Onaqa Nataniel na kamba Filip minjej, "Nasaret di qure kiñala. Di qure kobaqña sai. Tamo bole bei a qure dena brantqa kere kiyo?" Onaqa Filip na minjej, "Ni bosim tamo di unime."

⁴⁷ Onaqa Nataniel a walwelosiq Yesus aqa areq beqnaqa unsiqa a qa marej, "Ñinji uniy. Tamo di a Israel tamo boleqña. A gisanj anjam marosaieqnu."

⁴⁸ Onaqa Nataniel na Yesus nenemyej, "Ni kiyersi e qa qalieonum?" Onaqa Yesus na kamba minjej, "Filip a ni metmosaisonaqa ni qura utruq di awesonamqa e ni numonum."

⁴⁹ Onaqa Nataniel a Yesus aqa anjam di qusiqa minjej, "O Qalie Tamo Koba, ni degsi maronum deqa e poibqo, ni Qotei aqa Ñiri. Ni Israel nanjgo Mandor Koba."

⁵⁰ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Ni qura utruq di awesonam e ni numonum e degsi ubtosim mermonumqa ni qusim ino areqalo e qa singilatonum e? Di ijo singila kiñala segi e babtonum. Bunuqna e ijo singila kokba babtoqñit ni unoqñqam."

⁵¹ Osiqa nanjgi kalil minjrej, "Ñinji quiy. E bole mernjwai. E segi Tamo Anjro. Deqa bunuqña lanj waqamqa Qotei aqa lanj anjro nanjgi ijo jejamuq na lanj qureq oqoqnsib olo mandamq aiyuqñib ñinji unjrqab."

2

Tamo bei unja banj ojqa bati brantej

¹ Bati aiyel koboonaqa Kana qure agi Galili sawaq di unu dia tamo bei unja banj ojqa bati brantej. Deqa tamo unjasari nanjgi koroosib injgi goiyeb. Anjam qarinyonab Yesus aqa ai a koro deq gilej.

² Yesus aqa anjro nanjgi ti dego metnjrnab koro deq gileb.

³ Koroosib injgi uyeqñabqña wain saiinjrnaja Yesus aqa ai na minjej, "Nanjgi wain saiinjrqo."

⁴ Onaqa Yesus na minjej, "Ai, di ino wau. Di ijo wau sai. Ijo wauqa bati brantosaiunu."

⁵ Onaqa aqa ai na kanjal tamo nanjgi endegsi minjrej, "Yesus a anjam kiye mernjimqa di dauryiy."

⁶ Tal dia ya nobu 6 kokba meniñ na gereiyo qaji ateleñonab soqneb. Juda nangi Qotei pailyqa oqnsib ya nobu dena ya tigoqnsib nango ban ti jejamu ti yansoqneb. Deqa ya nobu di ateleñonab soqneb. Ya nobu quja quja 100 lita.

⁷ Ariya Yesus na kanğal tamo nangi minjrej, “Ya nobu di maqteleniy.” Onaqa nangi ya nobuq di ya qamelenonab maqej.

⁸ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yiy.” Onaqa kanğal tamo nangi Yesus aqa anjam di dauryosib ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yeb.

⁹ Ya di Yesus na bulyonaq wain babej. Wain babonaqa goiyo lanja a uyo oneiyosiq marej, “Endi wain bolequja.” Wain di qabe na bej di a qaliesai. Kanğal tamo ya tige b qaji nangi segi qalie. Onaqa goiyo lanja a na tamo uña ban oje qaji di metonaq aqa areq bonaq minjej,

¹⁰ “Bati gaigai tamo nangi ingi goiyoqnsib wain qaqatinj bole namo tamo nangi anainjreqnab uyeqñub. Uyeqñab olo bunu wain qaqatinj bolesai di anainjreqñub. Ariya ni degyosai. Ni wain qaqatinj bole tentosim namo wain qaqatinj bolesai anainjronum uyonub olo bunu wain qaqatinj bole anainjronum.”

¹¹ Yesus a Kana qureq di mañwa di babtej. Kana qure agi Galili sawaq di unu. A nami mañwa bei babtosaioqnej. Bati di qujai a na mañwa babtqa utru atej. Mañwa dena a na aqa segi ñam koba ti aqa siñgila koba ti boleq atej. Onaqa aqa angro nangi mañwa di unsibqa a qa nango areqalo siñgilateb.

¹² Ariya uña ban ojqa bati di koboonaqa Yesus aqa was nangi ti aqa angro nangi ti aqa ai koba na Kana qure uratosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib dia bati qudei soqneb.

Tamo nangi atra tal miligiq di ingi ingi qarinyoqneb

¹³ Qotei a nami Israel nangi Isip sawaq di padalqa laqñabqa nangi elenje. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomonaqa Yesus a Jerusalem aiyej.

¹⁴ Aisiq atra tal kobaquja miligiq gilej. Gilsiq a ñam atej di tamo nangi na makau ti kaja ti binon ti qarinyeqñabqa tamo qudei na awaiyeqñab unjrej. Silali piloqñeb qaji tamo nangi nango awo jaramq di awesosib silali pileqñabqa nangi dego Yesus na unjrej.

¹⁵ Winjrsiq raunqa osiq dena toqon gereiyosiq ganinyoqnsiq nangi kalil nango kaja ti nango makau ti winjrnaqa atra tal uratosib jaraiyeb. Silali piloqñeb qaji tamo nangi dego winjrsiq nango awo jaram bilbelyosiq silali bimblyetñej.

¹⁶ Osiqa tamo nangi binon qarinyoqnsibqa dena silali oqñeb qaji nangi endegsi minjrej, “Ningi binon di elenjosib jaraiyiy. Ningi na ijo Abu aqa tal endi ingi qarinyo tal bulyaib.”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nangi aqa kumbra di unsibqa Qotei aqa anjam bei nenğrenq di so qaji deqa olo are qaleb. Agi nami endegsib nenğrenyeb, “O Abu, e ino tal qa tulañ arearetbqo. Deqa e ino tal bole sqajqa siñgilaeqnum.”

¹⁸ Yesus na tamo nangi di winjrnaqa Juda tamo kokba nangi unsibqa deqa nenemyeb, “Ni mañwa kiye babtim dena iga poigwas, ni Qotei aqa ñam na kumbra endi yeqnum?”

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi na atra tal kobaquja endi koñgrontibqa bati qalub qa e olo tigeltqai.”

²⁰ Onaqa nangi na minjeb, “Atra tal endi gereiyeqñab wausau 46 koboej. Ni kiyaqa bati qalub qa olo tigeltqa maronum? Keresai.”

²¹ Yesus a atra tal qa marej di aqa segi jejamu sigitosiq yawo anjam marej.

²² Deqa bunuqna a subq na tigelonaqa aqa anqro nanqi aqa anjam deqa olo are qalsibqa Qotei aqa anjam nami nenqrenyeb qaji deqa poinjrnaqa Yesus qa nanqo areqalo sinqilateb.

Yesus a tamo kalil nanqo kumbra qa qalie bole

²³ Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa nanqi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Yesus a Jerusalem di sosiqa manwa babteqnaqa tamo unqasari tulan gargekoba nanqi unoqnsib aqa nam qa nanqo areqalo sinqilatoqneb.

²⁴ Ariya Yesus a nanqi areinjrosai. A tamo kalil nanqi qa qalie bole.

²⁵ A powo bei qa truquosaieqnu. Deqa tamo bei na tamo nanqi qa ubtosim Yesus minjaiq. A segi tamo nanqo areqalo qalie bole.

3

Nikodemus a qolo Yesus ombla anjam qaireb

¹ Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa nam Nikodemus. A Farisi tamo. A Juda nanqo gate bei.

² A qolo Yesus aqa areq bosiqqa minnej, “O Qalie Tamo Koba, iga qalieonum, ni powo tamo bole. Ni Qotei aqaq na bem. Qotei a ni singila emosai qamu manwa ni yeqnum qaji di ni babtqa keresai qamu.”

³ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a anqro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. Deqa a Qotei unqa keresai.”

⁴ Onaqa Nikodemus na nenemyej, “Tamo a qeliqo di a kiyersim olo aqa ai miligiq aisim anqro mom bulosim nambabqas?”

⁵ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a ya na ti Qotei aqa Mondor na ti anqro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai.

⁶ Ningi nunqo ai abu nanqo jexamuq dena nambabeqnuq deqa ningi mandam tamo unub. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo bei nambabtqas di a mondor ti sqas.

⁷ E ni mermonum, ‘Ningi anqro mom bunuj bulosib nambaboiy.’ Ni ijo anjam di qusim prugugetaim.

⁸ Jagwa a segi puyoqnsiqqa sawa sawaq gileqnaqa ni aqa anjam ato queqnum. Ariya a qabe na kiyo boqnsiq qabiteqnu di ni qaliesai. Tamo kalil Qotei aqa Mondor aqa singila na anqro mom bunuj bulosib nambabeqnuq qaji nanqi kere dego.”

⁹ Onaqa Nikodemus na olo Yesus nenemyej, “Kumbra di kiyersi brantqas?”

¹⁰ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni Israel nanqo qalie tamo koba. Ni kiyaaqa ijo anjam endeqa poimosai?”

¹¹ E bole mermqai. Anjam iga qalieonum qaji deqa mareqnum. Kumbra iga uneqnum qaji deqa saeqnum. Ariya ningi gago anjam endi ojosaieqnuq.

¹² Endego e mandam qa anjam mernqonumqa ningi qusib nunqo areqaloq di sinqilatqab. Deqa e lan qure qa anjam dego mernqit ningi kiyersib nunqo areqaloq di sinqilatqab?

¹³ Tamo bei a lan qureq oqosai. E Tamo Anqro e segi qujai lan qureq dena mandamq aiyem.

¹⁴ Nami Moses a wadau sawaq di sosiqa a amal sigitosiq soqtosiqqa gaintej. Dego kere e Tamo Anqro soqtbosib gaintqab.

15 Amqa tamo kalil e qa nanjo areqalo singilatqab qaji nanji nambile gaigai sqab.

16 “Qotei aqa Njiri qujai unu. Qotei na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanji tulan qalaqalainjrsiq deqa aqa segi Njiri qujai di nanji enjrej. A endegsi are qalej, ‘Tamo ungasari nanji ijo Angro qa nanjo areqalo singilatqab di nanji padalqasai. Nanji nambile gaigai sqab.’ Qotei a degsi are qalsiq deqa aqa segi Njiri qujai nanji enjrej.

17 Qotei a tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanjo une qa peginjrqqa marsiq aqa Njiri qarinyosai. A nanji elenam nanji padalaib deqa osiq aqa Njiri qarinyonaq mandamq aiyej.

18 Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateq nub qaji nanji Qotei na peginjrqasai. Ariya tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilatosaieq nub qaji nanji Qotei na peginjrqasai. Di kiyaaqa? Nanji aqa segi Njiri qujai aqa nam qa nanjo areqalo singilatosaieq deqa.

19 Qotei na tamo ungasari nanji di peginjrqas di aqa utru agiende. Pulon a mandamq ainaqa nanji ambru qa arearetnjroqnej. Nanji pulon qa arearetnjrosaiqnej. Di kiyaaqa? Nanji kumbra uge yoqneb deqa.

20 Tamo ungasari kalil kumbra uge yeqnub qaji nanji pulon jeuteq nub. Nanjo kumbra uge di pulon na boleq ataim deqa nanji pulon aqaq bo-saieq nub.

21 Ariya tamo ungasari anjam bole dauryeqnub qaji nanji pulon aqaq beq nub. Boqnsib wau bole bole yeqnabqa tamo nanji unoqnsib mareq nub, ‘Bole, nanji Qotei aqa singila na wau di yeqnub.’ ”

Jon yansnjro qaji a Yesus qa anjam palontoqnej

22 Bati bei Yesus aqa angro nanji ti walwelosib Judia sawaq gileb. Gilsib dia sosibqa Yesus na tamo ungasari nanji yansnjroqnej.

23 Jon yansnjro qaji a Aion qureq di sosisqa a dego tamo ungasari nanji yansnjroqnej. Aion qure di Salim qure jojomq di unu. Dia ya koba soqnej deqa tamo ungasari nanji Jon aqa areq beq nabqa a na yansnjroqnej.

24 Herot na Jon tonto talq di waiyosaisoqnej deqa Jon a kumbra di yoqnej.

25 Bati bei Jon aqa angro qudei nanji Juda tamo bei ti jejamu yanso kumbra qa anjam na qotoqneb.

26 Osib nanji Jon aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, nami tamo ni ombla Jordan ya taqal beiq di sosibqa ni a qa anjam maroqnem qaji bini tamo ungasari kalil nanji aqa areq gileq nabqa a na yansnjreqnu. Nanji inoq bosaieq nub.”

27 Onaqa Jon na kamba minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na iga ingi bei egwasai di iga ingi bei oqa keresai.

28 Ningi segi ijo anjam bei quoqneb. Agi e mernjoqnem, ‘E Kristus sai. Qotei na e namoqna qarinjbonaq e Kristus bqajqa gam gereiyetem.’

29 Tamo uja ban ojqas qaji a segi na uja di oqas. Aqa was a lanq qalaq di tigelesosimqa tamo uja ban ojgo qaji aqa anjam quoqnas. Qusimqa tulan areboleboleiyqas. Dego kere e bini tulan areboleboleibqo.

30 Kristus aqa nam tulan kobaqas. Ijo nam aguq aiqas.” Jon na aqa angro nanji degsi minjrej.

31 Tamo lan qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na ingi ingi kalil tulan bunjrejunu. Mandam qaji tamo ungasari nanji mandam endeqa kumbra yoqnsib anjam mareq nub. Ariya tamo lan qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na ingi ingi kalil tulan bunjrejunu.

³² Kumbra a uneqnu qaji a deqa saegnu. Anjam a queqnu qaji di a na babtosiq mareqnu. Ariya mandam qaji tamo ungasari nanqi aqa anjam di ojosaieqnu.

³³ Tamo ungasari Yesus aqa anjam di ojeqnu qaji nanqi a qa nanjo areqalo singilatoqnsib mareqnu, “Bole, Qotei a anjam bole qa utru.” Nanqi degsib mareqnu.

³⁴ Tamo Qotei na qarinyej qaji a Qotei aqa anjam babtosiq mareqnu. Di kiyaga? Qotei na aqa Mondor a torei yekritej deqa. A na aqa Mondor potosiq taqal bei segi Yesus yosai.

³⁵ Abu na aqa segi Niri qalaqalaiyeqnu deqa a na ingi ingi kalil aqa banq di atelenej.

³⁶ Tamo ungasari Qotei aqa Niri qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanqi nambile gaigai sqab. Ariya tamo ungasari Qotei aqa Niri aqa anjam dauryqa urateqnu qaji nanqi nambile itqasai. Qotei aqa minjin nanjoq di sqas.

4

Yesus a Samaria uña bei wo anjam maroqneb

¹⁻³ Farisi nanqi endegsib queb, “Yesus a Jon bunyosiqa tamo ungasari tulan gargekoba yansnjreqlaqa nanqi a dauryeqnu. Jon a tamo gargekoba yansnjrosaiqnu.” Farisi nanqi degsib queb. Bole, Yesus a segi na tamo ungasari nanqi yansnjrosaiqnej. Aqa angro nanqi na yansnjroqneb. Tamo Koba Yesus a qalieej, Farisi nanqi degsib queb. Deqa a Judia sawa uratosiqa olo Galili sawaq gilej.

⁴ A gam dauryosiqa Samaria sawa amble potosiqa walwelosiq gilej.

⁵ Gilsiq Samaria nanjo qure kiñala bei aqa ñam Sikar di brantej. Qure qalaq di mandam mutu bei soqnej. Mandam mutu di Jekop a nami aqa njiri Josep yej.

⁶ Ya uyqajqa sub dia soqnej. Ya sub di Jekop a nami bogej qaji. Yesus a walwelosiq qanam jige señ bati 12 onaqa aqa jejamu asgiyonaqa aqaratqa osiqa ya sub qalaq di awoej.

⁷⁻⁸ Onaqa aqa angro nanqi ingi awaiyqa marsib qure miligiq aiyeb. Aiyeqnabqa Samaria uña bei a ya tugwajqa bej. Bonaqa Yesus na minnej, “Ya gamban tigsim e anaibe.”

⁹ Onaqa Samaria uña dena Yesus kamba minnej, “Ni Juda tamo. E Samaria uña. Deqa ni kiyaga e merbonum, “Ya gamban tigsim e anaibe?” Uña na degsiqa Yesus minnej. Di kiyaga? Juda nanqi Samaria nanqi ti koba na anjam marosaieqnu.

¹⁰ Onaqa Yesus na uña di minnej, “Ni ingi bole Qotei na laña emqajqa di qalieosim qamu tamo ni na ya tigsim anaiyqajqa mermqo qaji a qa poimqo qamu ni e merbimqa nambile gaigai sqajqa ya anaimonum qamu.”

¹¹ Onaqa uña dena minnej, “O Tamo Koba, ni ya tugwajqa gamban saiqoji. Ya sub endi tulan guma koba. Deqa ni qabe na nambile gaigai sqajqa ya di oqam?”

¹² Gago moma utru Jekop a nami ya sub endi bogsiqa gago moma nanqi enjrej. A sub endena ya uyoqnej. Aqa angro nanqi ti aqa makau ti aqa kaja ti nanqi dego sub endena ya uyoqneb. Ni na gago moma utru Jekop bunyqam kiyo?”

¹³ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Tamo nanqi sub endena ya uyoqnbab di nanqi olo bunu ya qarnjroqnas.

14 Ariya e na tamo nan̄gi ya anainjr̄qai di nan̄gi bunu ya qar̄njr̄qasai. Ya e na anainjr̄qai di nan̄gi uyibqa nan̄go are miligiq di ya ani bul polyoq̄nimqa nan̄gi n̄abile gaigai sq̄ab.”

15 Onaqa uña dena Yesus min̄jej, “O Tamo Koba, ni na ya di anaibimqa e olo ya qar̄boq̄nqasai. Amqa e olo bosiy sub endena ya tugoq̄nqasai.”

16 Onaqa Yesus na min̄jej, “Ni mati aisim ino gumbuluñ metosim nin̄gi ombla endeq̄ boiy.”

17 Onaqa uña na min̄jej, “E gumbuluñ saiq̄oji.” Onaqa Yesus na min̄jej, “Ni gumbuluñ saiq̄oji di kere maronum.”

18 Ni nami gumbuluñ 5 osim urat̄njrem. Ariya tamo ni bini ombla unum q̄aji di ino gumbuluñ sai. Deqa ino anjam di bole.”

19 Onaqa uña dena min̄jej, “O Tamo Koba, ni anjam di ubtosim merbonum deqa e poibqo, ni Qotei aqa medabu o q̄aji tamo bole.”

20 Gago moma nan̄gi nami manaq̄ endi korooq̄nsib Qotei qa louoq̄neb. Ariya Juda nan̄gi mareq̄nub, ‘Qotei qa louq̄ajqa sawa qujai agi Jerusalem.’ ”

21 Onaqa Yesus na olo min̄jej, “O uña, e ni anjam bei mermit ni qusim poimeme. Anjam agiende. Bati bei brantimqa manaq̄ endi nin̄gi Abu qa louoq̄nqasai. Jerusalem dia dego nin̄gi Abu qa louoq̄nqasai.”

22 Nin̄gi Samaria q̄aji. Deqa nin̄gi Abu qa loueq̄nub q̄aji a qa geregere poingosai. Ariya iga Juda q̄aji. Deqa iga Abu qa loueq̄num q̄aji a qa geregere poigeq̄nu. Di kiyaaqa? Abu na tamo ungasari nan̄gi elenq̄ajqa utru agi Juda iga segi.

23 Ariya bati bei brantimqa tamo nan̄gi Mondor na ti anjam bole na ti Abu qa louoq̄nqab. Osib nan̄go lou dena nan̄gi Abu qa bole louoq̄nqab. Yim Abu a nan̄gi qa tulañ areboleboleiyqas. Bati di agi brantqo.

24 Qotei a segi Mondor. Deqa tamo nan̄gi Qotei qa louqa oq̄nsib Mondor na ti anjam bole na ti louoq̄nqab di nan̄gi Qotei qa bole louoq̄nqab.”

25 Onaqa uña dena Yesus min̄jej, “E qalie, Mesaia a bqas.” “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.” Osiqa Yesus min̄jej, “Mesaia a bosimqa Qotei aqa anjam kalil ubtosim mergekritqas.”

26 Onaqa Yesus na min̄jej, “Mesaia agi e segi. Aqo ombla anjam mareq̄num.”

27 Yesus a uña degsi min̄jnaqa aqa an̄gro nan̄gi olo q̄ureq̄ na bosibqa a uña de wo anjam mareq̄nab unsibqa tulañ prugugeteb. Ariya nan̄gi Yesus nenemyosai, “Ni kiyaaqa uña de wo anjam mareq̄nub?” Degyosai.

28 Onaqa uña dena aqa ya nobu uratosiqa olo q̄ure miligiq aisiqa tamo ungasari nan̄gi min̄jrej,

29 “Nin̄gi bosib tamo di uniy. E kumbra nami yoq̄nem q̄aji di a na ubtekritqo. Tamo di a Kristus kiyo?”

30 Degsi min̄jr̄naqa nan̄gi q̄ure uratosib Yesus unq̄ajqa beb.

31 Beq̄nabqa Yesus aqa an̄gro nan̄gi na min̄jeb, “O Qalie Tamo Koba, ni bosim in̄gi uye.”

32 Onaqa Yesus na min̄jrej, “Ijo in̄gi uyo bei unu di nin̄gi qaliesai.”

33 Onaqa aqa an̄gro nan̄gi aqa anjam di qusibqa segi segi maroq̄neb, “Tamo bei na in̄gi bei osi bosiq̄ anaiyqo kiyo?”

34 Onaqa Yesus na min̄jrej, “Qotei e qar̄in̄bej q̄aji aqa areq̄alo e dauryosiy aqa wau kobotqai. Ijo in̄gi uyo bole agide.”

35 “Ninigi mareqñub, ‘Bai qolqe koboeqnaqa inġi melieqnu.’ Ninigi degsib mareqñub. Ariya e na ninigi yawo anjam bei endegsi mernġwai. Ninigi inġi wauq di ñam atsib inġi meliosiq unu di unqab.

36 Tamo inġi meli gentoqñsib koroiyeqñub qaji nanġi awai eqñub. Nanġo awai aġi nanġi ñambile gaigai sqab. Deqa tamo nanġi inġi yageqñub qaji ti tamo nanġi inġi meli genteqñub qaji ti koba na areboleboleinjrqs.

37 Deqa anjam endi bole, ‘Tamo bei na inġi yagwas. Olo tamo bei na inġi meli gentqas.’

38 E ninigi qarinqonumqa gilsib wau ninigi na wauosai qaji dena inġi elenqñub. Tamo qudei nanġi nami waukobaeb. Ariya ninigi lanġa gilsib inġi elenqñub.”

39 Uña dena Samaria tamo unġasari gargekoba qure dia soqñeb qaji nanġi Yesus qa sainjrnaq qusibqa Yesus qa nanġo areqalo sinġilateb. Di kiyaaqa? Uña na minjrej, “Kumbra kalil e nami yoqñem qaji di tamo dena ubteqritqo.”

40 Degsi minjrnaq qusibqa Yesus aqa areq bosib minjeb, “Ni gago qureq endi iga koba na sqom.” Degsi minjnabqa Yesus a bati aiyel nanġo qureq di soqñej.

41 Sosiqa Qotei aqa anjam palonteqnaqa tamo unġasari gargekoba nanġi aqa anjam quoqñsib poinjreqnaqa a qa nanġo areqalo sinġilatoqñeb.

42 Deqa nanġi na uña di minjeb, “Ni Yesus qa anjam mergonam qusim gago areqaloq di sinġilateb. Sinġilatosisim sonamqa a segi na olo anjam mergwo qusim turtosisim gago areqalo a qa torei sinġilatatonum. Osim deqa iga endegsi poigwo, ‘Bole, Yesus a na qujai tamo unġasari mandamq endi unub qaji nanġi elenqñas.’”

Yesus na Rom nanġo tamo gate aqa njiri boletej

43 Onaqa bati aiyel koboonaqa Yesus a qure di uratosiqa walwelosiq Galili sawaq gilej.

44 A segi nami endegsi marej, “Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjrnoqñas di nanġi aqa anjam quetqa asginjrqs. Deqa a qure dia ñam saiqoqi sqas.”

45 Yesus a Galili sawaq di brantonaqa tamo unġasari sawa dia soqñeb qaji nanġi a qa tulan areboleboleinjrrej. Di kiyaaqa? Nami Juda nanġo yori bati koba qa Yesus a Jerusalem dia mañwa babteqnaq nanġi unoqñeb deqa.

46 Ariya Yesus a olo Kana qureq aiyej. Qure dia aġi Galili sawaq di unu. Qure dia nami Yesus a ya bulyonaqa wain babej. Aisiq di sonaqa Kaperneam qureq di Rom nanġo mandor aqa tamo gate bei aqa njiri makobaiyonaq ñeiesoqñej.

47 Deqa tamo gate di Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di soqñej di qusiqa walwelosiq aqa areq aisiq pailiosiq minjrej, “O Tamo Koba, ijo anġro a moiqa laqnu. Deqa ni bosim a boletime.”

48 Onaqa Yesus na tamo di minjrej, “Ninigi ijo mañwa bei nunġo ñamdamu na unqasai di ninigi e qa nunġo areqalo sinġilatqasai.”

49 Onaqa tamo dena olo Yesus minjrej, “O Tamo Koba, ni boqujat. Ijo anġro a moiyo uge.”

50 Onaqa Yesus na minjrej, “Ni gile. Endego ino anġro a boleqo ñambile unu. A moiqasai.” Onaqa a Yesus aqa anjam di qusiqa bole qa marsiq gilej.

51 A gileqnaqa aqa kanġal tamo qudei nanġi aqa talq dena bosib gamq di turosib minjeb, “Ino anġro a boleosiq ñambile unu.”

⁵² Onaqa a na nenemnjrej, “Señ bati gembu a boleqo?” Onaqa minjeb, “Ya qanam señ bosiq inji uyo bati tinjonaqa aqa jejamu kanjan koboonaqa a bolelej.”

⁵³ Degsi minjnabqa a qalieej, señ bati deqa tintin Yesus na minjej, “Endego ino angro a boleqo nambile unu. A moiqasai.” A degsi qalieosiq deqa a Yesus qa aqa areqalo singilatej. Tamo kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanji dego Yesus qa nanjo areqalo singilateb.

⁵⁴ Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di sosisqa bati deqa a manwa di yej. A nami Galili sawaq di manwa bei yosaiognej. Aqa manwa qujai nami yej qaji agi a ya bulyonaq wain babej.

5

Yesus a ma tamo bei bolelej

¹ Bati bei Yesus a Juda nanjo yori bati koba unqa marsiqa Jerusalem aieje.

² Jerusalem dia ya kuru bei soqnej. Ya kuru di kaja nanjo siranme qalaq di soqnej. Ya kuru di aqa ñam Betesda. Di Hibru anjam na mareqnuub. Ya kuru areqsi jagwa oqajqa tal kiñilala 5 soqneb.

³ Tal dia tamo ma ti, tamo nam qandimo, tamo singa uge, tamo jejamu lainjro qaji tulan gargekoba soqneb. Nanji ya anñilqajqa tariñoqneb.

⁴ Bati qudei Tamo Koba aqa lanj angro ya kuru miligiq aiyognsiqa ya enteonaqa anñiloqnej. Ya anñiloqnimqa tamo a namo yaq aiqas qaji aqa ma koboqas. Utru deqa nanji ya anñilqajqa tariñoqneb.

⁵ Ariya bati deqa tamo bei wausau 38 ma ti soqnej qaji a dia tariñoqnej.

⁶ Onaqa Yesus na tamo di ñeiesonaq unsiqa a bati olekoba ma de ti soqnej di qalieosiqa nenemyeb, “Ni boleqajqa are unu e?”

⁷ Onaqa minjej, “O Tamo Koba, ya anñiloqnimqa tamo yai na e aqaryai-bosim urur yaq osi aiqas? Tamo dego bei sosai. E aiqa yeqnam ma tamo qudei nanji e bunboqnsib namo yaq aiyeqnuub.”

⁸ Onaqa Yesus na minjej, “Ni tigelosim ino sapera qoboiosim walwel.”

⁹ Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa jejamu boleonaqa a tigelogujatosiq aqa sapera qoboiosiq walwelosiq gilej.

Bati di Juda nanjo yori bati.

¹⁰ Deqa Juda tamo kokba nanji na tamo bolelej qaji di unsib minjeb, “Bini yori bati. Iga wauqa getento. Deqa ni ino sapera qoboiosim.”

¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo e boletbqo qaji a na merbqo, ‘Ni ino sapera qoboiosim walwel.’”

¹² Degsi minjrnaqa nanji na nenemyeb, “Tamo yai na ni mermqo, ‘Ni ino sapera qoboiosim walwel?’”

¹³ Onaqa a na minjrej, “Tamo e boletbqo qaji aqa ñam di e qaliesai.” A nanji degsi minjrej. Di kiyaaqa? Tamo gargekoba sonab Yesus a nanjo ambleq na ulanej.

¹⁴ Onaqa nebeonaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiq tamo di itosiq minjej, “Ni que. E ni boletmonum deqa ni olo une bei ataim. Gulbe kobaquja bei ino jejamuq di olo branto uge.”

¹⁵ Onaqa tamo di aisiqa Juda tamo kokba nanji minjrej, “Tamo e boletbej qaji agi Yesus.”

¹⁶ Onaqa Juda tamo kokba nanji Yesus ugeugeiyqajqa maroqneb. Di kiyaaqa? A manwa di yori bati qa yoqnej deqa.

¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo Abu a nami gaigai wauoqnej agi bini wauoqnsiq unu. Deqa e dego waueqnum.”

18 Onaqa Juda tamo kokba nanḡi Yesus aqa anjam di qusibqa nanḡi a qalib moiqaqqa torei singilaoqneb. Di kiyaaqa? A yori bati segi gentosai. A dego marej, “Qotei a ijo Abu.” Aqa anjam dena a segi qa marej, “Aqo Qotei wo ombla kerekere.”

Yesus a Qotei aqa Njiri

19 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernḡwai. E Qotei aqa Njiri. E ijo segi areqalo na kumbra bei yqa keresai. Kumbra ijo Abu na yeqnaq e uneqnum qaji di e dego yeqnum.

20 E ijo Abu aqa Njiri. Deqa a na e qalaqalaiboqnsiqa kumbra kalil a yeqnu qaji di e olo osorbeqnu. Bunuqna a kumbra tulanḡ singila kokba dego osorboqnaqas. Yim ninḡi unsib tulanḡ prugwab.

21 Ijo Abu na tamo moreḡo qaji nanḡi olo ḡambile enjroqnsiqa subq na tigeltjreqnu. Deqa e Qotei aqa Njiri e kamba dego ijo segi areqalo na tamo nanḡi ḡambile enjreqnum.

22 Ijo Abu na tamo nanḡo une qa nanḡi peginjrosai eqnu. Wau di a na e ebej. E Qotei aqa Njiri deqa e na tamo nanḡo une qa nanḡi peginjreqnum.

23 E wau di yeqnum. Di kiyaaqa? Tamo kalil nanḡi ijo ḡam soqtetboqnaqqa deqa. Agi nanḡi ijo Abu aqa ḡam soqteqnu dego kere. Tamo a ijo ḡam soqtetbosaieqnu di a ijo Abu e qarinjbej qaji aqa ḡam dego soqtosaieqnu.

24 “E bole mernḡwai. Tamo a ijo anjam qusim ijo Abu e qarinjbej qaji a qa aqa areqalo singilatqas di a ḡambile gaigai sqas. Deqa e aqa une qa pegiyqasai. A moiyo gam uratosim olo ḡambile oqas.

25 “E bole mernḡwai. E Qotei aqa Njiri. Bati bei brantimqa tamo unḡasari moreḡo qaji nanḡi ijo kakro qusib ḡambile oqab. Bati di agi brantqo.

26 Ijo Abu a segi ḡambile qa utru. E aqa Njiri. A na e singila ebej deqa e dego ḡambile qa utru.

27 E Tamo Anḡro unum deqa ijo Abu na e singila ebej. Singila dena e na tamo unḡasari nanḡo une qa peginjreqnum.

28 Ninḡi ijo anjam di qusib tulanḡ prugaib. Bati bei brantimqa tamo unḡasari kalil subq di unub qaji nanḡi ijo kakro quqwab.

29 Qusib olo sub uratosib tigelqab. Tamo unḡasari kumbra bole bole yeqnub qaji nanḡi tigelosib ḡambile sqab. Tamo unḡasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanḡi tigelabqa e na nanḡi peginjrsiy padaltjrqai.”

Tamo qudei na Yesus aqa ḡam ubteqnu

30 Osiqa Yesus a olo marej, “E ijo segi areqalo na wau bei yqa keresai. Ijo Abu na e anjam merbeqnaq quoqnsim tamo unḡasari nanḡi peginjreqnum. E kumbra tintinj na nanḡi peginjreqnum. E ijo segi areqalo dauryosaieqnum. Ijo Abu e qarinjbej qaji aqa areqalo dauryeqnum.

31 “E segi na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di tamo nanḡi bole qa maraib.

32 Tamo bei unu agi Qotei. A dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiq mareqnu. E qalieonum, anjam a mareqnu qaji di bole.

33 “Ninḡi na tamo qudei qarinjrnab Jon aqaq gilnabqa a anjam bole ubtosiq minjroqnej.

34 Bole, mandam tamo bei na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtqa keresai. Ariya Qotei na ninḡi elenqajqa deqa e ninḡi Jon qa mernḡonum.

35 Jon a ḡam pulonḡ bul sosiqa tamo unḡasari nanḡi suwantjreqnaqa ninḡi aqa suwanḡoq di sokiḡalayoqnsib areboleboleinqoqnej.

³⁶ “Ijo anjam e ubtosim mareqnum qaji di anjam kobaquja. Anjam dena Jon aqa anjam tulan bunyejunu. Di kiyaaqa? Wau kalil ijo Abu na ebej qaji di e yeqnam tamo ungasari nanji unoqnsib endegsi poinjreqnu, bole, ijo Abu na e qarinqbonaq bem.

³⁷ Ijo Abu e qarinqbej qaji a e qa anjam ubtosiq mareqnu. Ariya ningi aqa kakro nami quosaiqneq. Aqa ulatamu dego ningi nami unosaiqneq.

³⁸ Qotei aqa anjam dego nunjo are miligiq di sosai. Tamo Qotei na qarinqyonaq mandamq aiyej qaji aqa anjam ningi nunjo areqaloq di singilatosaiqneq.

³⁹ “Bole, ningi Qotei aqa anjam nenjrenq di unu qaji di sisiyoqnsib peleiyeqneq. Ningi are qaleqneq, anjam dena ningi nambile gaigai sqab. Ariya anjam di e ubtosiq mareqnu.

⁴⁰ Ningi kiyaaqa nambile oqajqa are qaloqnsib olo ijoq bqajqa urateqneq?

⁴¹ “E mandam tamo nanjoq dena nam koba osaiqneq.

⁴² Ariya e ningi qa qalieonum. Nunjo are miligiq di ningi Qotei qalaqalaiyosaiqneq.

⁴³ E ijo Abu aqa nam na bonamqa ningi ijo anjam osai. Tamo bei aqa segi nam na bqas di ningi aqa anjam oqujatqab.

⁴⁴ Ningi nunjo segi was nanjoq dena nam koba oqajqa are qaleqneq. Ariya ningi Qotei aqaq dena nam koba oqajqa are qalosaieqneq. Qotei agi a segi qujai Qotei bole. Ningi kumbra degyeqneq deqa ningi kiyersib e qa nunjo areqaloq singilatqab? Di keresai.

⁴⁵ “E ijo Abu aqa namdamuq di nunjo une qa mernjgawai edegaib. Nunjo une qa mernjgawajqa tamo qujai agi Moses. Ningi are qaleqneq, Moses a na ningi aqaryainjwas. Di sai.

⁴⁶ Ningi Moses aqa anjam nunjo areqaloq di singilateqneq qamu ijo anjam dego nunjo areqaloq di singilateqneq qamu. Di kiyaaqa? Moses a nami e qa anjam nenjrenyej.

⁴⁷ Ningi Moses aqa anjam nami nenjrenyej qaji di nunjo areqaloq di singilatosaiqneq deqa ningi kiyersib ijo anjam dego nunjo areqaloq di singilatqab? Di keresai.”

6

Yesus a tamo 5,000 nanji inji anainjrej

¹ Bati bei Yesus a Galili ya agu taqal beiq gilej. Ya agu di yuwal bul tulan kobaquja. Ya agu di aqa nam bei Taiberias ya agu.

² Yesus a tamo mainjro qaji nanjoq di manwa babteqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji unoqneq. Deqa a ya agu taqal beiq gileqnaqa nanji a dauryosib giloqneq.

³ Bati di Yesus na aqa anjro nanji joqsiqa koba na manaq oqsibqa mana goge dia awesoqneq.

⁴ Qotei a nami Israel nanji Isip sawaq di padalqa laqnabqa nanji elenje. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej.

⁵ Deqa Yesus a nam atsiqa tamo ungasari tulan gargekoba a dauryosib aqa areq beqnabqa unjrsiqa Filip nenemyej, “Iga qabe na inji awaiyosim tamo ungasari kalil di anainjronam kereqas?”

⁶ Filip a kamba Yesus kiyersi minjim quqwjajqa deqa Yesus na lanja nene-myej. Yesus a kumbra kiye yqas di a segi nami qalieej.

⁷ Onaqa Filip na kamba Yesus minjej, “Tamo ungasari nanqi di tulan gargekoba. Iga 200 kina osim dena ingi awaiyosim ingi kiñala kiñala anainjqom di tulan kereqasai.”

⁸ Onaqa Yesus aqa angro bei Andru di Saimon Pita aqa was a na Yesus minjej,

⁹ “Angro wala bei unu. A bem 5 qe kiñilala aiyel ojejunu. Ingi di dego tamo ungasari gargekoba endi anainjqom di tulan kereqasai.”

¹⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Ninqi na tamo ungasari kalil nanqi minjribqa mandamq di awoeleneb.” Sawa dia ñiñ koba soqnej deqa Yesus aqa angro nanqi na tamo ungasari minjrnabqa kalil ñiñq di awoeleneb. Tamo awoeleneb qaji sisiyeb 5,000.

¹¹ Awoonabqa Yesus na bem ti qe ti di osiqa Qotei pailyosiqa tamo ungasari awoeleneb qaji nanqi jeisi anainjreñnaq uyoqneb. Uynab kalil menetnrej.

¹² Menetnjrnaqa Yesus na aqa angro nanqi minjrej, “Ninqi ingi oto kalil koroiyiy. Oto bei urataib.”

¹³ Degsi minjrnaqa nanqi bem 5 aqa oto kalil tamo ungasari nanqi urateleneb qaji di koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

¹⁴ Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unsib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim mandamq aqajqqa marej qaji agi a di.”

¹⁵ Onaqa Yesus a nanjo anjam di qusiqa endegsi qalieej, “Nanqi bosib e ojsib e nanjo Mandor Koba atqajqa are qaleqñub.” A degsi qalieosiq deqa a sawa di uratosiqa a segi manaq oqsiq di soqnej.

Yesus a ya banqaq na walwelej

¹⁶ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi alile aiyeb.

¹⁷ Alile aisib qobun bei gogetosib qobun suweiyosib gileb. Nanqi mareb, “Iga ya agu taqal beiq gilsim Kaperneam qureq di tiryqom.” Nanqi degsib marsib gileb. Qoloonqa Yesus a nanjoq bosaisoqnej.

¹⁸ Nanqi ya agu ambleq di gileqñabqa jagwa koba tigelosiqa ya korkorosiqa nanqi pulutnrej.

¹⁹ Nanqi 5 o 6 kilomita oyoosib gileqñabqa Yesus a ya banqaq na walweloosiqa nanqi daurnjrsiq gilej. Gilsiq qobun jomomyonaqa ñam ateb di a ya banqaq na walweloosiq beqnaqa unsib ulakobaeb.

²⁰ Deqa a na minjrej, “Endi e beqnum. Ulaaib.”

²¹ Degsi minjrnaqa nanqi areboleboleinjrnaqa a metonab qobun gogetej. Onaqa qobun a ururosiq sawa nanqi gilqajqqa mareb qaji di tiryej.

Tamo ungasari nanqi Yesus qa ñamoqneb

²² Nebeonaqa tamo ungasari qudeu nanqi ya agu taqal beiq di soqneb. Nanqi qalie, ya bilaq qobun qujai segi dia tiryosiq soqnej. Yesus aqa angro nanqi qobun di gogetosib gileb. Yesus a nanqi koba na qobun di gogetosai.

²³ Ariya tamo ungasari nanqi alile di sonabqa qobun qudeu Taiberias qureq dena beb. Bosib sawa Tamo Koba Yesus a pailyosiq nanqi ingi anainjrej qaji sawa jomomq di tiryeb.

²⁴ Yesus aqa angro nanqi ti di sosai. Tamo ungasari nanqi degsi unsibqa qobun di gogetosib gilsib Kaperneam qureq di Yesus qa ñamoqneb.

Yesus a segi ñabile qa bem uyo bole

²⁵ Ariya nanqi ya agu taqal beiq di Yesus itosib nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, ni señ bati gembu endeq bem?”

26 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernɣwai. E maɲwa babteɲnam niŋgi unoqneɓ niŋgi deqa are qalsib e qa ɲamosai. E niŋgi bem anaɲŋonam uynab menetɲgej niŋgi deqa are qalsib e qa ɲameqneɓ.

27 Jejamu qa iŋgi a koboqas. Niŋgi iŋgi deqa wauaib. ɲambile gaigai sqajqa iŋgi deqa niŋgi wauoqniy. Iŋgi di e na niŋgi anaɲŋit uyqab. E Tamo Anɲro. Ijo Abu Qotei na e giltbej.”

28 Onaqa naŋgi na kamba Yesus nenemyeɓ, “Iga Qotei aqa wau kiye yoqneqom?”

29 Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei aqa wau agi mernɣwai. Niŋgi tamo Qotei na qarɲɲeyɛ qaji a qa nuŋgo areqalo siŋgilatiy. Tamo di agi e segi.”

30-31 Onaqa naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa olo nenemyeɓ, “Ni maɲwa kiye babtɲm iga unsiɲm ni qa gago areqalo siŋgilatqom? Nami gago moma naŋgi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneɓ. Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, ‘Moses a laɲ qure qa bem tamo unɲasari naŋgi anaɲɲreɲnaq uyoqneɓ.’ Deqa ni wau kiye yim iga unsiɲm ni qa poigim gago areqalo ni qa siŋgilatqom?”

32 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mernɣwai. Bem Moses na tamo unɲasari naŋgi anaɲɲrej qaji di laɲ qure qa bem bolesai. Bem Ijo Abu na niŋgi anaɲŋoqneqas qaji di laɲ qure qa bem bole.

33 Bem di Qotei aqa segi bem. Bem di laɲ qureq dena mandamq aisiq tamo unɲasari mandamq endi unub qaji naŋgi ɲambile enjreɲnu.”

34 Onaqa naŋgi na Yesus minjeb, “O Tamo Koba, bati gaigai bem di anaigoqne.”

35 Onaqa Yesus na minjrej, “E segi ɲambile qa bem uyo bole. Deqa tamo bei a ijoq bɲas di a bunu mamɲqasai. Tamo bei a e qa aqa areqalo siŋgilatqas di a bunu ya qaryqasai dego.

36 “Niŋgi nuŋgo ɲamdamu na e nubeqneɓ. Ariya niŋgi e qa nuŋgo areqalo siŋgilatosaieqneɓ. E nami degsi mernɲem.

37 Niŋgi quiy. Tamo unɲasari kalil Qotei na e ebej qaji naŋgi ijoq boqneqab. Tamo unɲasari ijoq bɲab qaji naŋgi di e na olo winjɲqa keresai.

38 E ijo segi areqalo dauryqajqa deqa e laɲ qure uratosim mandamq aiyosai. Abu e qarɲɲeyɛ qaji aqa areqalo dauryqajqa deqa e laɲ qure uratosim mandamq aiyem.

39 Abu e qarɲɲeyɛ qaji aqa areqalo agiende. Tamo unɲasari a na ebej qaji bei e uratiɲ padalqasai. E naŋgi kalil diɲo bati qa olo subq na tigeltɲɲqai.

40 Od, ijo Abu aqa areqalo agiende. Tamo unɲasari kalil e nuboqnsib e qa nango areqalo siŋgilatqneɓ qaji naŋgi ɲambile gaigai sqab. Diɲo bati qa e na naŋgi olo subq na tigeltɲɲqai. E Qotei aqa ɲiri unum deqa e kumbra di yqai.”

41 Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa naŋgi a qa ugeosib yomuoqneɓ. Di kiyaya? A marej, “E segi bem bole laɲ qure uratosim mandamq aiyem qaji.”

42 Naŋgi a qa yomuoqnsib maroqneɓ, “Tamo di Yesus. A Josep aqa ɲiri. Aqa ai abu naŋgi qa iga qalie bole. A kiyaya marqo, ‘E laɲ qure uratosim mandamq aiyem?’”

43 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niŋgi e qa laɲa laɲa ɲiriɲoqnaib.

44 Tamo bei aqa segi areqalo na ijoq bɲas keresai. Ijo Abu e qarɲɲeyɛ qaji a na tamo bei aqa are tigeltetɲm ijoq bɲas. Yim diɲo bati qa e na olo subq na tigeltqai.

45 Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanği nami anjam endegsib nenğrenyeb, 'Qotei na tamo kalil nanği anjam plaltosim minjroqnas.' Anjam degsib nenğrenyeb. Deqa tamo kalil ijo Abu aqa anjam quocnsib a qa poinjreqnu qaji nanği ijoq boqncab.

46 "Tamo bei a ijo Abu aqa ulatamu unosai bole sai. E segi qujai ijo Abu aqa ulatamu unem. Agi e nami Qotei aqaq dena mandamq ayiem.

47 E bole mernğwai. Tamo a e qa aqa areqalo singilatqas di a ħambile gaigai sqas.

48 E segi ħambile qa bem uyo bole.

49 Nami nuņgo moma nanği wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Bunuqna nanği kalil moreņekriteb.

50 Ariya e segi qujai bem bole laņ qure uratosim mandamq ayiem qaji. Tamo unğasari nanği bem di uyqab di nanği moreņqasai.

51 E segi ħambile qa bem bole laņ qure uratosim mandamq ayiem qaji. Tamo bei a bem di uyqas di a ħambile gaigai sqas. Bem di agi ijo jejamu. E na tamo unğasari mandamq endi unub qaji nanği ijo jejamu anainjrit uyqab. Uysib nanği ħambile sqab."

52 Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam di qusib segi segi anjam na qotoqnsib maroqneb, "Tamo di a kiyersim aqa jejamu iga anaigim uyqom?"

53 Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E bole mernğwai. E Tamo Anğro. Deqa niņgi ijo jejamu ti ijo leņ ti uyqasai di niņgi ħambile sqasai.

54 Tamo nanği ijo jejamu ti ijo leņ ti uyqab di nanği ħambile gaigai sqab. Deqa diņo bati qa e na nanği olo subq na tigeltņrjai.

55 Ijo jejamu di iņgi uyo bole. Ijo leņ di ya uyo bole.

56 Tamo nanği ijo jejamu ti ijo leņ ti uyqab di nanği e beterbesqab. E dego nanği beternjresqai.

57 Ijo Abu ħambile unu qaji a na e qarınbej deqa aqa singila na e dego ħambile unum. Dego kere tamo nanği ijo jejamu ti ijo leņ ti uyqab di nanği ijo singila na ħambile sqab.

58 E segi bem bole laņ qure uratosim mandamq ayiem qaji. Nuņgo moma nanği nami bem uyoqneb dego sai. Nanği bem uyoqnsib olo moreņoqneb. E segi bem uyo bole. Deqa tamo nanği bem bole di uyqab di nanği moreņqasai. Nanği ħambile gaigai sqab."

59 Yesus a Kaperneam qureq Juda nanço Qotei tal milligiq di sosisqa Qotei aqa anjam di palontosiq tamo unğasari nanği minjroqnej.

Yesus a segi ħambile gaigai sqajqa utru

60 Onaqa tamo unğasari Yesus dauryoqneb qaji nanği aqa anjam di qusibqa nanği gargekoba endegsib maroqneb, "Anjam di gulbe koba. Tamo yai nanği anjam di poinjrqa kere?"

61 Degsib maroqnsib Yesus qa yomueqncabqa di qalieosisqa minjrej, "Ijo anjam dena nuņgo areqalo ugetetņwoqa niņgi ijo ñam ulontonub e?"

62 E Tamo Anğro. Qure e nami soqnem qaji deq olo oqoqnitqa niņgi e nubsibqa kiyersib are qalqab?

63 Qotei aqa Mondor a segi na tamo unğasari nanği ħambile enjreqnu. Nuņgo jejamu na niņgi aqaryainğwa keresai. Ijo anjam kalil e niņgi mernğeqnum qaji endi Mondor aqa anjam. Anjam dena niņgi ħambile oqab.

64 Ariya niņgi qudei e qa nuņgo areqalo singilatosaieqneb." Yesus a nanği degsi minjrej. Di kiyaqqa? Tamo yai nanği a qa nanço areqalo singilatqasai di a

nami qalieej. Bunuqna aqa anġro bei na a osim jeu tamo nanġo banġ di atqas di dego a nami qalieej.

⁶⁵ Osiqa minjrej, "Utru deqa e niġi mernġonum, 'Qotei na tamo bei aqa are tigelтетqasai di a ijoq bqa keresai.'"

⁶⁶ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo unġasari gargekoba a nami dauryoqneb qaji nanġi a dauryqa uratosib jaraiyeb.

⁶⁷ Onaqa Yesus na aqa anġro 12 nanġi nenemnrej, "Niġi dego e uratbosib jaraiqab e?"

⁶⁸ Onaqa Saimon Pita na minjej, "O Tamo Koba, iga ni uratmosim tamo yai aqaq gilqom? Tamo dego bei sosai. Ni segi qujai nambile gaigai sqajqa anjam mergeqnum.

⁶⁹ Iga ni qa gago areqalo sinġilatosim endegsi qalieonum, Qotei aqa segi Tamo Bole a na nami giltej qaji agi ni qujai."

⁷⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "E segi na ijo anġro 12 niġi giltngem. Ariya nunġo ambleq di anġro bei a mondor uge ti unu."

⁷¹ Yesus a Saimon Iskariot aqa nġiri Judas a qa degsi marej. Yesus aqa anġro 12 nanġi deqaji bei agi Judas. A na bunuqna Yesus osiq jeu tamo nanġo banġ di atej qaji.

7

Yesus a Jerusalem aiyej

¹ Bati bei Yesus a Judia sawaq di laqajqa uratosiq walwelosiq Galili sawaq di laqnej. Di kiyaaqa? Juda tamo kokba nanġi a qalib moiqaqqa maroqneb deqa.

² Ariya Juda nanġo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa utru agiende. Juda nanġo moma nanġi nami jagwa oqajqa tal gereiyooqnsib osi laqneb.

³ Deqa Yesus aqa was nanġi na minjeb, "Ni Galili sawaq endi saim. Ni tigelosim Judia sawaq aiye. Aisim dia ino manwa babtoqnmqa ino anġro nanġi unoqnaqab.

⁴ Ni ino manwa boleq atqajqa are soqnim ni uli na yaim. Ni tamo unġasari kalil nanġo njamdamuq di yoqne."

⁵ Yesus aqa was nanġi a qa nanġo areqalo sinġilatosai deqa nanġi degsib misilij anjam minjeb.

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ijo bati kereosaiunu. Ariya bati kalil di nunġo bati.

⁷ Mandam tamo nanġi niġi jeutngwa keresai. Ariya nanġi e jeutbeqnum. Di kiyaaqa? E nanġo kumbra uge uge babetnjreqnum deqa.

⁸ Niġi segi aisib yori bati di uniy. Ijo bati kereosai unu deqa e aiqasai."

⁹ Yesus na aqa was nanġi degsi minjrsiqa a Galili sawaq di soqnej.

¹⁰ Ariya aqa was nanġi yori bati di unqajqa ainabqa a dego aiyej. A boleq di aiyosai. Tamo nanġi a unaib deqa a loumosiq aiyej.

¹¹ Yori bati di brantonaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus qa njamqneb. Njamqnsib maroqneb, "Yesus a qabi unu?"

¹² Onaqa tamo unġasari gargekoba nanġi segi segi niriñoqnsib anjam lanja lanja Yesus qa maroqneb. Qudei nanġi maroqneb, "Yesus a tamo bolequja." Qudei nanġi maroqneb, "Sai. A na tamo unġasari nanġi gisa gisanjreqnu."

¹³ Nanġi degsib maroqneb. Ariya nanġi Juda tamo kokba nanġi ulainjrsib deqa nanġi Yesus qa boleq di anjam marosaiñoqneb.

14 Ariya yori bati gilsiq ambleqyonaqa Yesus a segi brantosiqa atra tal miligiq gilsiq dia tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

15 Onaqa Juda tamo kokba nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nanqi tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus aqa powo kobaquja di qabe na osiqa anjam mareqnu? A nami skul beiq gilosai.”

16 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam e mareqnum endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinqej qaji aqa anjam.

17 Tamo bei a Qotei aqa areqalo dauryqajqa are soqnimqa anjam e mareqnum qaji endi aqa utru a geregere poiyyas. Osim qalieqas, ijo anjam endi Qotei aqaq na bej. E ijo segi areqalo na marosaieqnum. A degsim qalieqas.

18 Tamo bei aqa segi areqalo na anjam marqas di a aqa segi nam soqtqa osim deqa anjam marqas. Ariya e Qotei aqa nam soqtqa are qaleqnum. Agi a na e qarinqej. Deqa e tamo bole. E gisanj tamo sai.

19 “Nami Moses na ninqi dal anjam engej. Ariya ninqi dal anjam di dauryosaieqnum. Kiyaqa ninqi e lubsib moiyoqbqa mareqnu?”

20 Onaqa tamo ungasari nanqi na kamba Yesus minjeb, “Mondor uge inoq di unu. Yai na ni lumsim moiyoqmqa mareqnu?”

21 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E manwa qujai babtem deqa ninqi kalil prugugeteqnub.

22 Ariya ninqi are qaliy. Moses a ninqi mulun engej deqa nungo angro mel nanjo mulun waiyyqa bati bosiq yori bati tintineqnu di ninqi yori bati qa nanqi mulun breinjreqnub. Bole, Moses a mulun qa utru sai. Nunjo moma nanqi mulun qa utru.

23 Ninqi Moses aqa dal anjam dauryqa maroqnsib yori bati qa nunjo angro mel nanqi mulun breinjreqnub. Ariya e yori bati qa tamo qujai aqa jejamu boletonamqa ninqi unsibqa kiyaqa e qa njirineqnu?”

24 Ninqi lanja namdamu na ijo kumbra tenemtaib. Geregere ijo kumbra tenemtosis bole qa maroqniy.”

Yesus a tamo yai?

25 Bati deqa tamo ungasari qudei Jerusalem di soqneb qaji nanqi segi segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyo Juda gate nanqi na qalib moiqajqa laqnu?”

26 Ninqi uniy. A boleq di anjam palonteqnaqa nanqi a anjam bei minjosaieqnu. Nanqi qalie kiyo, a Kristus?

27 Kristus a qabe na bqas di tamo bei a qalieqasai. Ariya tamo endi aqa qure utru di iga qalie bole.”

28 Onaqa Yesus a atra tal miligiq di sosisqa a lelenosiqa Qotei aqa anjam palontosiq tamo ungasari nanqi endegsi minjrej, “Ninqi e qa qalie e? E qabe na bem di dego ninqi qalie e? Ariya e ijo segi areqalo na bosai. Ijo Abu na e qarinqbonaq bem. Ijo Abu a segi anjam bole qa utru. Ninqi a qa qaliesai.

29 E a qa qalie bole. E aqaq na bem. A na e qarinqej.”

30 Onaqa Juda tamo kokba nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa nanqi a ojsib tonto talq di waiyyqa maroqneb. Ariya a ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojsosai.

31 Bati deqa tamo ungasari gargekoba nanqi Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneb. Osib maroqneb, “Tamo endi a manwa gargekoba babteqnu. Kristus a bosim tamo endi bunyqa keresai.”

Farisi nanqi Yesus ojqa mareb

³² Tamo unğasari nanği Yesus qa anjam degsib mareqnab Farisi nanği qusibqa atra tamo kokba ti koroosib qaja tamo qudei qarinhjnab Yesus ojqa gileb.

³³ Deqa Yesus a endegsi marej, “E ninği koba na sokiñalayosiy ijo Abu e qarinhj qaji aqaq olo oqwai.

³⁴ Oqitqa ninği e qa ñamqab e nubqasai. Qure e sqai di ninği oqwa keresai.”

³⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanği segi segi maroqneb, “Yesus a qabitimqa iga a unqasai? A Grik nanžo sawaq oqsim dia Juda tamo qudei ti sosib Grik nanği anjam plaltosim minjroqnqas kiyo?

³⁶ A marqo, ‘Ninği e qa ñamqab di ninği e nubqasai. Qure e sqai di ninği oqwa keresai.’ Utru kiyaaqa a degsi marqo?”

Yesus a ñambile gaigai sqajqa ya qa marej

³⁷ Ariya yori bati gilsiq koboqa laqnaqa yori kobaquja brantonaqa Yesus a tigelosiq lelenosiq marej, “Tamo bei a ya qaryimqa ijoq bosim ya uyem.

³⁸ Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di aqa are miligiq na ñambile gaigai sqajqa ya oqoqnsim ya ani bul polyoqnqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.”

³⁹ Yesus a ya qa marej di a Mondor Bole sigitosiq yawo anjam marej. A lan qureq oqosaisosiq deqa a ñam koba osaisoqnej. Deqa bati di tamo nanği a qa nanžo areqalo singilateb qaji nanği Mondor Bole di osaisoqneb.

Tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam qusib poaiyeleb

⁴⁰ Onaqa tamo unğasari qudei nanği Yesus aqa anjam di qusib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim bqajqa marej qaji agi a endi.”

⁴¹ Onaqa qudei maroqneb, “Tamo endi a bole Kristus.” Onaqa qudei maroqneb, “Sai. Kristus a bqas di a Galili sawaq dena bqasai.

⁴² Kristus a Devit aqa leñ na ñambabosim aqa qure utru Betlehem dena bqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.”

⁴³ Tamo unğasari nanği degsib Yesus qa anjam tititosib ñirinjosib poaiyeleb.

⁴⁴ Osib nanği qudei Yesus ojqa mareb. Mareb di tamo bei na a ojosai.

Juda tamo kokba nanği Yesus qa nanžo areqalo singilatqas

⁴⁵ Onaqa qaja tamo nanği olo puluosib atra tamo kokba ti Farisi ti nanžoq ainabqa minjreb, “Ninği kiyaaqa Yesus ojsib osi bosai?”

⁴⁶ Onaqa qaja tamo nanği na kamba minjreb, “Iga Yesus aqa anjam quonum di anjam bolequja maroqnaj. Tamo bei nami anjam deqaji maro-saisoqnej. Deqa iga a ojosai.”

⁴⁷ Onaqa Farisi nanği na minjreb, “Yesus a ninği dego gisanğwo e?

⁴⁸ Ninği uniy. Juda gate bei Yesus qa aqa areqalo singilatqasai. Sai bole sai.

⁴⁹ Ariya tamo unğasari lanja lanaj nanği dal anjam qaliesai deqa nanği Yesus qa nanžo areqalo singilateqñub. Tamo unğasari nanği di Qotei na torei qoreinjrim padalqab.”

⁵⁰ Onaqa Juda gate Nikodemus agi nami Yesus aqaq gilsiq anjam minjrej qaji a Farisi nanžo ambleq di tigelosiq minjrej,

⁵¹ “Gago dal anjam kiyersi unu? Iga tamo bei lanja ojsim aqa une qa pegiyqom e? Sai. Gago dal anjam degsi sosai. Iga mati aqa anjam qusim aqa kumbra geregere qalieqom.”

⁵² Onaqa Farisi nanği na kamba minjeb, “Ni dego Galili qaji tamo kiyo? Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di geregere peleiye. Peleiym endegsi poimqas, Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a Galili sawaq dena bqasai.”

Uña bei une ateq qaji a ojsib Yesus aqa areq osi beb

⁵³ Onaqa koro koboonaca tamo unğasari kalil nanği jaraiyosibqa nanço segi segi talq gilelenjeb.

8

¹ Ariya Yesus a Oliv manaq oqej.

² Nobqolo ambru a olo tigelosiqa atra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa tamo unğasari kalil nanği aqa areq beq nabqa a awoosiqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

³ Ariya uña bei a tamo bei wo une ateq nab tamo qudei na uneb. Unsibqa dal anjam qalie tamo nanği ti Farisi nanği ti minjrnab qusibqa uña di ojsib osi bosib tamo unğasari nanço nğamdamuq di tigelteb.

⁴ Osib Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, uña endi a tamo bei wo une ateq nab tamo qudei na unjronub.

⁵ Ni qalie, Moses a nami dal anjam endegsi nengrenyej, ‘Uña bei a tamo bei wo une atibqa meniñ na a qalib moiym.’ Deqa ni kiyersi marqam?”

⁶ Nanği Yesus degsib nenemyeb. Di kiyaca? Nanği a larja are qametib a anjam bei grotimqa qusib a oj qajqa deqa. Onaqa Yesus a kamba nanği anjam bei minjrosai. A mana qamsiq turuosiqa ban gei na mandamq di nengrenjoqnej.

⁷ Onaqa nanği na olo anjam di Yesus nenemyonabqa a tigelosiqa minjrej, “Nunço ambleq di tamo bei une saiqoji unu kiyo? Soqnimqa ninği na minjib a namo meniñ osim uña di qalem.”

⁸ Osiqa olo turuosiqa mandamq di nengrenjoqnej.

⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi oqedosib jaraiyeb. Tamo qeli nanği namoosib jaraiyonab qudei bunueb. Osib nanği kalil Yesus uratonab a segi soqnej. Uña di a Yesus aqa ulatamuq di tigelesoqnej.

¹⁰ Onaqa Yesus a olo tigelosiqa uña di minjej, “Uña, tamo nanği qabitonub? Ni unime. Tamo bei na ino une qa olo ni mermosai.”

¹¹ Onaqa uña dena Yesus minjej, “Od, Tamo Koba, tamo bei na ijo une qa olo merbosai.” Onaqa Yesus na minjej, “E dego ino une qa mermqasai. Deqa ni gile. Olo une bei ataim.”

Yesus a pulon bulosiq tamo nanği suwantnjreqnu

¹² Osiqa Yesus na tamo unğasari nanği olo endegsi minjrej, “E mandamq endi pulon bul unum. Tamo a e daurbqas di a ambruq di walwelqasai. A suwançoq di walweloqnsim nğambile gaigai sqas.”

¹³ Onaqa Farisi nanği Yesus aqa anjam di qusib minjeb, “Ni segi ino kumbra ti ino wau ti ubtosim mareqnum. Deqa iga bole qa marqasai.”

¹⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di ninği bole qa marqa kere. Di kiyaca? E qabe na bem di e segi qalie bole. E puluosiy olo qabitqai di dego e qalie. Ariya e qabe na bem di ninği qaliesai. E puluosiy olo qabitqai di dego ninği qaliesai.

¹⁵ Ninği mandam qa kumbra na tamo nanği peginjreqnub. E tamo nanği peginjrosai eqnum.

16 Ariya e tamo nan̄gi peginjrqai di e kumbra tiñtin̄ na peginjrqai. Di kiyaya? E segi na tamo nan̄gi peginjrosai eqnum. Ijo Abu e qarınbej qaji a ombla na tamo nan̄gi peginjreqnum.

17 Nun̄go dal anjam bei endegsib nen̄gryeyeb unu, “Tamo aiyel nan̄gi anjam qujai marqab di nan̄go anjam bole brantqas.”

18 Deqa e segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum. Ijo Abu e qarınbej qaji a dego e ombla ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum.”

19 Onaqa Farisi nan̄gi na Yesus nenemyeb, “Ino Abu a qabi unu?”

Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Nin̄gi e qa qaliesai deqa nin̄gi ijo Abu qa dego qaliesai. Nin̄gi e qa qalie qamu nin̄gi ijo Abu qa dego qalie qamu.”

20 Yesus a atra tal miligiq di sosiqa anjam degsi plaltosiq marej. A silali ato qaji warum jomq di awesoqnej. Warum dia tamo nan̄gi Qotei atraiyoqnsibqa silali atoqneb. Yesus ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojsai.

Yesus a marej, “Qure e oqwai di nin̄gi oqwa keresai”

21 Onaqa Yesus na tamo un̄gasari nan̄gi olo endegsi minjrej, “E nin̄gi uratngitqa nin̄gi e qa n̄amqab e nubqasai. Nin̄gi nun̄go une ti sosib morenqab. Qure e oqwai di nin̄gi oqwa keresai.”

22 Onaqa Juda nan̄gi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi endegsib maroqneb, “Yesus a kiyaya marqo, ‘Qure e oqwai di nin̄gi oqwa keresai’? A na aqa segi jejamu qalim moiqas kiyo?”

23 Onaqa Yesus na olo minjrej, “Nin̄gi mandam endena branteb. E lan̄ goge na bem. Nin̄gi mandam qaji tamo. E mandam qaji tamo sai.

24 Deqa nin̄gi e qa nun̄go areqalo singilatiy. Osib poingem, e segi qujai gaigai degsi unum. Nin̄gi degyqasai di nin̄gi nun̄go une ti sosib morenqab. Agi e nami nin̄gi degsi merngonum.”

25 Onaqa nan̄gi na Yesus nenemyeb, “Ni tamo yai?” Onaqa Yesus na minjrej, “E nami ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim merngoqnsim agi bini merngeqnum.

26 E anjam gargekoba mern̄gsiy nun̄go une qa peginjwajqa ijo areqaloq di unu. Ariya ijo Abu e qarınbej qaji a anjam bole qa utru. Deqa anjam kalil a na merbeqnu qaji di e quoqnsim tamo un̄gasari mandamq endi unub qaji nan̄gi minjreqnum.” Yesus a nan̄gi degsi minjrej.

27 Juda nan̄gi qaliesai, Yesus a Abu qa nan̄gi minjrej.

28 Deqa a na olo minjrej, “Nin̄gi e Tamo Angro soqtbosib gaintbibqa bati deqa nin̄gi poingwas, e segi qujai gaigai degsi unum. Osib qalieqab, e ijo segi areqalo na kumbra bei yosaieqnum. Anjam kalil ijo Abu na merbeqnaq queqnum qaji di segi e mareqnum.

29 Ijo Abu e qarınbej qaji a e ombla sosiqa taqbejunu. E gaigai kumbra kalil a tulan areareteqnu qaji di dauryeqnum. Deqa a na e uratbosaieqnu.”

30 Yesus a anjam degsi marnaqa tamo un̄gasari nan̄gi qusibqa nan̄gi gargekoba a qa nan̄go areqalo singilateb.

Yesus na iga aqaryaimqqa gago une na iga taqatgwa keresai

31 Juda nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo singilateb qaji nan̄gi a na endegsi minjrej, “Nin̄gi ijo anjam singila na dauryoqniy. Nin̄gi degyqab di nin̄gi ijo angro tiñtin̄ sqab.

32 Sosibqa nin̄gi anjam bole geregere qalieqab. Yimqa anjam bole dena nin̄gi aqaryain̄gimqa in̄gi bei na nin̄gi ojsim taqatngwa keresai.”

³³ Onaqa nan̄gi na kamba minjeb, “Iga Abraham aqa moma. Iga nami tamo bei aqa kan̄gal tamo sosai. Deqa ni kiyaga mergonum, ‘In̄gi bei na nin̄gi ojsim taqat̄ngwa keresai?’”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mern̄gwai. Tamo kalil une yeqnub qaji nan̄gi une aqa kan̄gal tamo bul unub.

³⁵ Kan̄gal tamo nan̄gi lan̄a wau tamo unub deqa nan̄gi abu saiqoji. Ariya an̄gro nan̄gi abu ti unub deqa nan̄gi gaigai nan̄go abu ombla sqab.

³⁶ E Qotei aqa N̄iri deqa e Abu ti unum. Deqa e na nin̄gi aqaryain̄gitqa nun̄go une na nin̄gi ojsim taqat̄ngwa keresai bole sai.

³⁷ “E qalie, nin̄gi Abraham aqa moma unub. Ariya ijo anjam nun̄go are miligiq di sosai. Utru deqa nin̄gi e lubsib moiyoṭbqa mareq̄nub.

³⁸ Kumbra kalil ijo Abu na e osorbeq̄nu qaji deqa e saeq̄num. Nin̄gi dego kumbra kalil nun̄go abu na osorn̄geq̄nu qaji di dauryeq̄nub.”

³⁹ Onaqa Juda nan̄gi Yesus aqa anjam di qusibqa olo kamba minjeb, “Gago abu bole agi Abraham.” Onaqa Yesus na minjrej, “Nin̄gi Abraham aqa an̄gro unub qamu kumbra Abraham a yoq̄nej qaji di nin̄gi dego dauryeq̄nub qamu.

⁴⁰ Ariya nin̄gi dauryosaieq̄nub. Anjam bole kalil Qotei na e merbeq̄naq queq̄num qaji di e nin̄gi olo mern̄geq̄nam nin̄gi e lubsib moiyoṭbqa mareq̄nub. Abraham a kumbra deq̄aji yosaiq̄nej.

⁴¹ Nin̄gi nun̄go abu aqa kumbra dauryeq̄nub.” Onaqa nan̄gi na minjeb, “Gago ai nan̄gi lan̄a lan̄a laosib iga n̄ambabt̄gosai. Gago Abu qujai agi Qotei.”

⁴² Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei a nun̄go Abu qamu nin̄gi e qalaq̄alai-bonub qamu. Di kiyaga? E Qotei aq̄aq na bem deqa. E ijo segi areq̄alo na bosai. Qotei na e qar̄in̄bonaḡq̄ bem.

⁴³ “Kiyaga nin̄gi ijo anjam endi poiṅgosai? E mern̄gwai. Nin̄gi ijo anjam quq̄wa keresai deqa.

⁴⁴ Nin̄gi nun̄go abu Satan aqa an̄gro sosib aqa areq̄alo dauryq̄ajqa tulan̄ singilaeq̄nub. Satan a nami leṅ ojo tamo soq̄nej agi a bini degsi unu. A kumbra bole dauryosaieq̄nu. A kumbra bole dauryq̄ajqa torei urateq̄nu. A gisan̄ tamo. A anjam mar̄qas di a gisan̄ anjam segi mar̄qas. A gisan̄ anjam qa utru. A gisan̄ anjam kalil qa abu.

⁴⁵ Ariya e anjam bole palonteq̄nam nin̄gi ijo anjam nun̄go areq̄aloq di singilatosaieq̄nub.

⁴⁶ Nin̄gi ijo jejamuḡ di une qametbeq̄nub e? E anjam bole maritqa nin̄gi kiyaga ijo anjam nun̄go areq̄aloq di singilatq̄asai?

⁴⁷ Tamo un̄gasari Qotei aq̄aq na beb qaji nan̄gi aqa anjam queq̄nub. Nin̄gi Qotei aq̄aq na bosai deqa nin̄gi aqa anjam quosaieq̄nub.”

Yesus a segi qujai gaigai degsi unu

⁴⁸ Onaqa Juda nan̄gi Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “Iga bole maronum, ni Samaria qaji tamo. Mondor uge inoḡ di unu.”

⁴⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Mondor uge ijoḡ di sosai. E ijo Abu aqa n̄am soṭteq̄nam nin̄gi na olo ijo n̄am ugetetbeq̄nub.

⁵⁰ E ijo segi n̄am soṭtqa are qalosaieq̄num. Ijo Abu a segi na ijo n̄am soṭtetbqa are qaleq̄nu. Agi a na qujai nun̄go une qa nin̄gi pegin̄geq̄nu.

⁵¹ E bole mern̄gwai. Tamo bei na ijo anjam qusim dauryq̄as di a moiqa keresai. Sai bole sai.”

⁵² Onaqa Juda nan̄gi na minjeb, “Endego iga qalieonum, mondor uge inoḡ di unu. Abraham a moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nan̄gi dego

moreñekriteb. Ariya ni maronum, "Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai."

⁵³ Ni gago moma utru Abraham bunyqam kiyo? A moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği dego moreñeb. Deqa ni segi qa kiyersi marqam?"

⁵⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E ijo segi ñam soqteqnum qamu e lanja soqteqnum qamu. Ariya ijo Abu na ijo ñam soqtetbeqnu. Agi ninği a qa mareqñub, 'A gago Qotei.'

⁵⁵ Ninği a qa qaliesai. E segi a qa qalie. E a qa qaliesai degsi marqai di e ninği bul gisanj tamo sqai. E a qa qalieosim deqa agi aqa anjam dauryeqnum.

⁵⁶ "Nunjo moma utru Abraham a nami ijo bqajqa bati unqa marsiqa areboleboleiyonaq soqnej. A unsiqa tulan areboleboleiyej."

⁵⁷ Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, "Ino wausau 50 osaiunu. Ni Abraham unem e?"

⁵⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E bole mernjwai. Abraham a ñambabosaisonaqa e segi qujai gaigai degsi unum."

⁵⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa minjin oqetnjrnaqa meniñ eleñosib Yesus meniñ na qalsib moiyoťqa yonab a loumosiq atra tal uratosiq ulañej.

9

Yesus a tamo ñam qandimo boletej

¹ Yesus a walwelošiq gilsiq gam qalaq di tamo bei ai miligiq na ñam qandimo ñambabej qaji di awesonaq unej.

² Onaqa Yesus aqa anjro nanği na nenemyeb, "O Qalie Tamo Koba, yai aqa une na tamo di a ñam qandimo ñambabej? Aqa segi une na kiyo aqa ai abu nango une na kiyo?"

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo di aqa une na sai. Aqa ai abu nanjo une na sai dego. A ñam qandimo ñambabej di aqa utru agiende. Qotei na a boletimqa tamo unğasari nanği Qotei aqa wau unsib aqa ñam soqtqab. ⁴ Sawa suwaręesoqñimqa ijo Abu e qarinjbej qaji aqa wau yoqñqom. Ambruamqa tamo nanği wauqa keresai.

⁵ E mandamq endi sosimqa e mandam endeqa pulon bul unum."

⁶ Yesus na aqa anjro nanği degsi minjrsiqa mandamq di miselošiq aqa misel mandam ti ojnaq jagi bulonaq osiqa tamo di aqa ñamdamuq di atej.

⁷ Atsiqa qarinyosiq minjej, "Ni gilsim ya bei ñam Siloam di yal." "Siloam" di Hibu anjam. Aqa damu, "Qarinyqo." Onaqa tamo di a gilsiq yalonaqa ñam poiyoñaqqa sawa unej. Sawa unsiqa olo puluosi bej.

⁸ Bonaqa aqa qure qujai nanği ti tamo nanği a nami ñam qandimo sosiqa silali qa ñilñjroqnej qaji nanği ti a unsibqa mareb, "Tamo nami silali qa ñilgoqnej qaji agiende kiyo?"

⁹ Onaqa tamo qudei nanği mareb, "Od, agi a qujai." Onaqa tamo qudei nanği mareb, "A sai. Endi tamo bei. Aqa ulatamu tamo ñam qandimo aqa ulatamu bul." Onaqa a segi na minjrej, "Agi e segi."

¹⁰ Onaqa tamo unğasari nanği na nenemyeb, "Ni ñamdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?"

¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, "Tamo bei aqa ñam Yesus a na jagi gereiyosiq ijo ñamdamuq di atsiqa merbqo, 'Ni gilsim Siloam yaq di yal.' Degsi merbqoqa e gilsim yalonumqa ñam poibqoqa sawa unonum."

12 Onaqa tamo ungasari nanği na olo nenemyeb, “Tamo ni boletmqo qaji a qabi unu?” Onaqa a na minjrej, “A qabitqo kiyo di e qaliesai.”

13 Onaqa tamo ungasari nanği na tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di osib Farisi nanğoq osi gileb.

14 Bati Yesus na jagi gereyosiq tamo di boletej di Juda nanğo yori bati.

15 Deqa Farisi nanği na tamo di endegsib nenemyeb, “Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?” Onaqa a na minjrej, “Tamo bei aqa nam Yesus a jagi misel ti bulyosiq ijo namdamuq di atqoqa e yalonum nam poibqoqa sawa unonum.”

16 Onaqa Farisi qudei nanği mareb, “Yesus a yori bati grotqo deqa iga qalieonum, Qotei na a qarinyosai.” Ariya Farisi qudei nanği mareb, “Sai. Une tamo a kiyersim manjwa deqaji babtqas?” Farisi nanği anjam deqa nriņosib poaiyeleb.

17 Onaqa nanği na tamo di olo nenemyeb, “Yesus a ino namdamu boletqo deqa ni a qa kiyersi are qalonum?” Onaqa a na minjrej, “E are qalonum, a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

18 Tamo di a nami nam qandimo sosiqo olo nam poiyej deqa Juda tamo kokba nanği areqalo kobaiyeleb. Osib aqa ai abu nanği metnjrnab beb.

19 Bonabqa endegsib nenemjreb, “Tamo endi nunğo anğro e? A bole nam qandimo nambabej e? Boleamqa niņgi na mergibqa iga quqwom. A kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu?”

20 Onaqa aqa ai abu nanği na kamba minjreb, “Di bole, a gago anğro. A nam qandimo nambabej di iga qalie.

21 Ariya a kiyersi bini nam poiyoqoqa sawa uneqnu di iga qaliesai. Tamo yai na aqa namdamu boletqo di dego iga qaliesai. A tamo boleqo. A segi nenemyibqa a segi na marqas.”

22 Aqa ai abu nanği Juda tamo kokba nanği ulainjsrib deqa anjam degsib minjreb. Juda tamo kokba nanği nami maroqneb, “Tamo bei a marqas, ‘Yesus a bole Kristus,’ degsi marimqa tamo di iga taqal waiyonam a bunu olo Qotei tal miligiq gilqasai.”

23 Deqa nanği aiyel Juda tamo kokba nanği ulainjsrib minjreb, “A tamo boleqo. A segi nenemyiy.”

24 Onaqa tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di Farisi nanği na olo metonab bonaq minjeb, “Ni Qotei aqa nam soqtosim anjam bole merge. Iga qalieonum, Yesus a une tamo. Ni degsi merge.”

25 Onaqa a na kamba minjrej, “A une tamo kiyo sai kiyo di e qaliesai. Ariya e nami nam qandimo soqnem bini e olo nam poibqoqa sawa uneqnum di e qalieonum.”

26 Onaqa nanği na olo nenemyeb, “Yesus a ni kiyermqo? A kiyersi ino namdamu boletqoqa ni sawa uneqnum?”

27 Onaqa a na kamba minjrej, “E nami merngonum niņgi ijo anjam quetbosai. Kiyaqo ololo merngit quqwab? Niņgi dego Yesus aqa anğro sqajqa are unu e?”

28 Onaqa Farisi nanği na tamo di misilinyosib minjeb, “Ni Yesus aqa anğro. Iga Moses aqa anğro.

29 Iga qalie, Qotei a bole Moses anjam minjoqnej. Ariya Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.”

30 Onaqa tamo dena kamba minjrej, “E nunğo anjam di quonum ugeibqo. Niņgi mareqnu, ‘Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.’ Ariya Yesus a ijo namdamu boletqoqa e sawa uneqnum.

³¹ Iga qalie, tamo nan̄gi une ateqnub qaji nan̄gi Qotei pailyqab di a nan̄go pailyo quqwasai. Ariya tamo nan̄gi Qotei qa ulaoqnsib aqa areqalo dauryeqnub qaji nan̄gi pailyqab di a nan̄go pailyo quqwas.

³² Tamo ai miligiq na n̄am qandimo n̄ambabo qaji di tamo bei na nami boletonaq iga quosaloqnem.

³³ Qotei na Yesus qarinyosai qamu a man̄wa bei babtqa keresai qamu.”

³⁴ Onaqa Farisi nan̄gi na kamba minjeb, “Une aqa kumbra inoq di beterejunu. Ni une ti sosim n̄ambabem agi bini ni degsi unum. Deqa ni Qotei aqa anjam iga mergaim.” Degsib minjsib a taqal waiyosib a olo Qotei tal miligiq gilqajqa saidyeb.

Farisi nan̄gi tamo n̄am qandimo bul unub

³⁵ Farisi nan̄gi na tamo di taqal waiyonab Yesus a di qusiqa a qa n̄amosiq itosiq nenemyej, “Ni Tamo An̄gro qa ino areqalo singilatunum e?”

³⁶ Onaqa a na kamba Yesus minjej, “O Tamo Koba, Tamo An̄gro di yai? Ni merbimqa e qusiy ijo areqalo a qa singilatqai.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Ni na Tamo An̄gro agi itonum. Endego aqo ombla anjam mareqnum.”

³⁸ Onaqa a na Yesus minjej, “Od, Tamo Koba, e ni qa ijo areqalo singilatunum.” A degsi Yesus minjsiq aqa areq di singa pulutosiq a binjiyej.

³⁹ Onaqa Yesus a marej, “E tamo un̄gasari nan̄gi peginjrqajqa deqa mandamq aiyem. Deqa tamo n̄am qandimo unub qaji nan̄gi olo n̄amdamu bole atoqngab. Tamo n̄amdamu bole ateqnub qaji nan̄gi olo n̄am qandimnjresqas.”

⁴⁰ Onaqa Farisi qudei Yesus aqa jojomq di tigelesoqneb qaji nan̄gi aqa anjam di qusib nenemyeb, “Iga dego n̄am qandimgejunu kiyo?”

⁴¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Nin̄gi n̄am qandimn̄gejunu qamu nin̄gi une saiqoji unub qamu. Ariya nin̄gi mareqnum, ‘Iga n̄amdamu bole ateqnum.’ Dego di nin̄gi une ti unub.”

10

Yesus a kaja nan̄go mandor bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E bole mern̄gwai. Tamo bei a kaja nan̄go jen miligiq gilqa osimqa a siran̄meq na gilqa uratosim qalaq na jen prugosim miligiq gilqas di a bajin tamo.

² Tamo a siran̄meq na jen miligiq gilqas di a kaja nan̄go mandor bole.

³ Deqa siran̄me taqato tamo na siran̄ waqtetoqnm miligiq giloqnsim aqa segi kaja nan̄go n̄am metnjroqngas. Metnjroqnm nan̄gi aqa kakro qusib boqrib joqsim oqedoqngas.

⁴ A na aqa segi kaja kalil nan̄gi joqsim oqedoqnsim a nan̄gi qa namoosim giloqnmqa nan̄gi aqa kakro qa poinjrim deqa nan̄gi a dauryoqngab.

⁵ Tamo lan̄aj bei na nan̄gi metnjrqas di nan̄gi aqa kakro qalieqasai deqa nan̄gi a dauryqasai. Nan̄gi a uratosib jaraiqab.”

⁶ Yesus na yawo anjam degsi minjrn̄aqa nan̄gi qusib utru poinjrosai.

⁷ Deqa Yesus a damu ubtosiq endegsi minjrej, “E bole mern̄gwai. Kaja nan̄gi di ijo segi tamo un̄gasari nan̄gi sigitnjrejunub. Jen miligiq gilqajqa siran̄me agi e segi.

⁸ Anjam plalto tamo kalil e bosaisonam nami beb qaji nan̄gi bajin tamo bul. Deqa kaja nan̄gi nan̄go medabu dauryosaiogqneb.

⁹ E segi siran̄me. Tamo un̄gasari nan̄gi ijoq na jen miligiq giloqngab di Qotei na nan̄gi elenqas. Amqa nan̄gi miligiq gile oqede oqnsib in̄gi bole uyoqngab.

10 “Ninigi qalie, bajin tamo nanigi kaja bajinosib ugeugeinjsib ñumqajqa deqa beqñub. Ariya e degyqa bosai. E na kaja nanigi ñambile enjritqa nanigi ñambile tulan boledamu oqajqa e deqa bem.

11 E kaja nanigo mandor bole. Mandor bole aqa kumbra aghiende. A kaja nanigi aqaryainjrqa marsimqa aqa segi ñambile uratosim moiqas.

12 Ariya tamo lanaj aqa kumbra degosai. A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanigi geregere taqatnjqasai. A kaja nanigo mandor bolesai. Kaja nanigi aqa sai. Deqa bauñ juwan bamqa unsim kaja nanigi uratnjsim ulanqas. Yimqa bauñ juwan na kaja qudei ñumim kalil segisegiosib jaraiqab.

13 A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanigi geregere taqatnjqasai. A kaja nanigi qa are qalosai. Bauñ juwan bamqa a kaja nanigi uratnjsim ulanqas.

14 “E kaja nanigo mandor bole. E ijo segi kaja nanigi qa qalie bole. Ijo segi kaja nanigi e qa dego qalie bole.

15 Ijo Abu a e qa qalie bole. E ijo Abu qa qalie bole. Dego kere e ijo segi kaja nanigi qa qalie bole. Nanigi dego e qa qalie bole. Deqa e na ijo kaja nanigi aqaryainjrqa marsiy ijo segi ñambile uratosiy moiqai.

16 Ijo kaja qudei dego jen oqeq di unub. Nanigi jen miligiq di sosai. Deqa e nanigi dego joqsiy bosiy ijo kaja jen miligiq di unub qaji nanigi ti turtnjsiy jen qujaiq di breinjrit nanigi mandor qujai ti sqab. Sosib ijo medabu quoqnqab.

17 Ijo Abu na e tulan qalaqalibeqnu. Di kiyaza? E ijo segi ñambile uratosiy moisiy olo subq na tigelqai.

18 Tamo bei na ijo ñambile yaibqa keresai. E ijo segi areqalo na ijo ñambile uratosiy moiqai. E singila ti unum deqa e na ijo ñambile urataq kere. Osiy olo ijo ñambile oqa kere. Ijo Abu a nami merbej, ‘Ni degye.’ Deqa e degyqai.”

19 Onaqa Juda nanigi Yesus aqa anjam deqa ñirinosis poaiyeleb.

20 Osib nanigi gargekoba endegsib maroqneb, “Yesus a mandor uge ti unu deqa a tulan nanariqo. Kiyaza ninigi aqa anjam queteqñub?”

21 Onaqa nanigi qudei maroqneb, “Tamo a mandor uge ti sqas di a anjam bole deqaji marqa keresai. Mondor uge na tamo ñam qandimo boletqa kere e? Sai.”

Juda tamo kokba nanigi Yesus qa minjin oqetnjurej

22 Nami Juda nanigo moma nanigi atra tal bunuj sirañ waqteb. Deqa olo are qalqajqa yori bati Jerusalem dia brantej. Bati di ulili aiqa bati.

23 Onaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiqqa tal me ñam Solomon dia walweloqnej.

24 Walweleqnaqa Juda tamo kokba nanigi aqa areq di koroosib minjeb, “Bati gembub koboamqa ni na ino kumbra ti ino wau ti ubtosim geregere mergwam? Ni Kristus amqa geregere merge.”

25 Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E nami ninigi merngem, ‘E Kristus.’ Merngonam ninigi qunab ugeinjej. Wau kalil e ijo Abu aqa ñam na yeqnum qaji di ninigi geregere tenemtoqniy. Tenemtosib endegsi poingwas, bole, e Qotei aqa Niri.

26 Ninigi ijo kaja sai deqa ninigi e qa nungo areqalo singilatosaieqñub.

27 Ijo kaja nanigi ijo medabu queqñub. E nanigi qa qalie bole. Nanigi e daurbegñub.

28 E nanigi ñambile enjreqnum deqa nanigi ñambile gaigai sqab. Nanigi padalqasai. Sai bole sai. Tamo bei na nanigi ijo banq dena yaibqa keresai.

29 Ijo Abu na nanigi e ebej. A segi qujai inigi inigi kalil tulan bunjnjrejunu. Deqa tamo bei na ijo kaja nanigi ijo Abu aqa banq dena yaityqa keresai bole sai.

³⁰ Aqo ijo Abu wo tamo qujai.”

³¹ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qalib moiqajqa marsib meniñ elenje.

³² Osib Yesus qalqa laqnab endegsi minjrej, “E na Abu aqa wau bole gargekoba ninği osorņoqnem. Wau bole kiye qa ninği e lubsib moiyoṭbqa meniñ elenonub?”

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanği na kamba endegsib minjeb, “Wau bole bei qa iga ni meniñ na lumqasai. Ni Qotei misilinyonum deqa lumqom. Agi ni segi qa maronum, ni Qotei. Ni degsi maraim. Ni mandam tamo. Deqa ni lumqom.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba nanği minjrej, “Nuņgo dal anjam bei nami endegsib nenğrenyeb, ‘E ninği merņgonum, “Ninği qotei.”’

³⁵ Agi Qotei na tamo qudei nanği minjrej, ‘Ninği qotei.’ A na nanği degsi minjrej. Ninği qalie, iga Qotei aqa nenğrenj bei gentqa keresai.

³⁶ Abu a segi na e giltbosiqa qarinjbonaq mandamq aiyem deqa e maronum, ‘E Qotei aqa Niri.’ E degsi maronum deqa ninği kiyaaq merbonub, ‘Ni Qotei misilinyonum?’

³⁷ “E ijo Abu aqa wau yosaiotqa ninği ijo anjam quetbaib.

³⁸ Ariya e Abu aqa wau yitqa ninği ijo anjam quib ugeingim olo ijo wau unsib dena geregere poingem, bole, Abu na e beterbesonaqa e kamba Abu beteryejunum.”

³⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusib a ojqa yonab a nanği qa loumsiq ulanjej.

⁴⁰ Ulanosiqa olo Jordan ya taqal beiq gilej. Gilsiqqa Jon na nami tamo unğasari nanği yansjroqnej qaji sawaq di soqnej.

⁴¹ Sonaqa tamo unğasari gargekoba nanği aqaq giloqsib segi segi maroqneb, “Jon a mañwa bei babtosaioqnej. Ariya anjam kalil Jon a Yesus qa maroqnej qaji di bole.”

⁴² Nanği degsib maroqneb deqa Yesus a sawa dia sonaqa tamo unğasari gargekoba nanği a qa nanžo areqalo singilateb.

11

Lasarus a makobaiyosiq moiyej

¹ Tamo bei aqa ñam Lasarus a maiyej. Lasarus aqa qure utru Betani. Qure di Maria aqa jaja Marta wo nanžo qure utru.

² Maria agi bunuqna Tamo Koba Yesus aqa sinğaq di goreñ bilentsiq aqa gate baņa na piyej qaji a di. Aqa jaja Lasarus a maiyej.

³ Deqa Maria Marta wo nanği na tamo qudei qarinjrnab Yesus aqaq gilsib minjeb, “O Tamo Koba, tamo ni tulan qalaqalaiyeqnum qaji a maiyoqo.”

⁴ Onaqa Yesus a nanžo anjam di qusiqa minjrej, “Ma di moiqajqa ma sai. A maiyoqo di aqa utru agiende. Qotei aqa sinğila boleq dimqa tamo unğasari nanği unsib Qotei aqa ñam soqtqajqa deqa a ma di oqo. E Qotei aqa Niri dego ñam koba oqai.”

⁵ Yesus a Marta aqa jaja Maria wo nanği aiyel qalaqalainjrej. A Lasarus dego qalaqalaiyej.

⁶ Lasarus a maiyej anjam di qusiqa quosaibulosiqa sawa a soqnej qaji dia bati aiyel olo soqnej.

⁷ Sosiqa aqa anğro nanği minjrej, “Iga olo Judia sawaq aiqom.”

⁸ Onaqa nanği na Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, nami yala Juda nanği meniñ na ni lumqa mareb. Di ni olo deq aiqam e?”

⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Señ oqsıq qanam jigeqo sawa suwanqo. Deqa tamo nanği walwelqa kere. Manğalqasai.

¹⁰ Ariya seña aisiq qoloqo sawa ambruqo. Deqa tamo nanği walwelqa keresai. Manğalqab.”

¹¹ Yesus a anjam degsi marsıqa olo minjrej, “Gago was Lasarus a ñeiejunu. E aisiy dudumyqai.”

¹² Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa minjeb, “O Tamo Koba, a ñeiejunu degam aqa ma saıqas.”

¹³ Nanği Lasarus a bole ñeiejunu edegeb. Di sai. A bole moiyej. Yesus a Lasarus aqa moiyo sigitosıqa ñeio qa marej.

¹⁴ Deqa a na ubtosıq minjrej, “Lasarus a bole moiyej.

¹⁵ Niñgi ijo singila unsib e qa nunqo areqalo singilatqajqa deqa e aqaq aiyosaisonom a moiyej. E niñgi qa are qalsim kumbra degyem. E ijo kumbra deqa areboleboleibeqnu. Niñgi tigelab ıga Lasarus aqaq aıqom.”

¹⁶ Onaqa Tomas aqa ñam bei Didimus a na Yesus aqa anğro qudei nanği minjrej, “Uñgum. Iga kalil aisim Yesus a koba na moiqom.”

Yesus a marej, “E segi subq na tigelo qa utru”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa anğro nanği koba na aisib Betani qure jojomyosib anjam endegsib queb, “Lasarus a nami moiyej subq ateb. Bati qolqe kobogo.”

¹⁸ Betani qure di Jerusalem jojom. Kilomita qalub.

¹⁹ Deqa Juda tamo unğasari gargekoba nanği Betani qureq bosib Marta Maria wo nanqo jaja moiyej deqa are latetnrqajqa koroosib soqneb.

²⁰ Onaqa Marta a anjam endegsi quej, “Yesus a beqnu.” A degsi qusıqa walweloıqa gamq di Yesus turqajqa gilej. Maria a talq di awesoqnej.

²¹ Marta a gılsıq gamq di Yesus turoıq minjej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiyoıai qamu.

²² E qalieonum, ni iñgi kiye qa Qotei pailyqam a ni emqas.”

²³ Onaqa Yesus na Marta minjej, “Ino jaja a olo subq na tigelqas.”

²⁴ Onaqa Marta na kamba minjej, “E qalie, diño bati qa tamo unğasari kalil nanği subq na tigelabqa ijo jaja dego ombıa tigelqab.”

²⁵ Onaqa Yesus na minjej, “E segi subq na tigelo qa utru. E segi ñambile sqajqa utru. Tamo a e qa aqa areqalo singilatosim moiıas di unğum. A ñambile sqas.

²⁶ Tamo kalil ñambile sosib e qa nanqo areqalo singilateqnu b qaji nanği olo bunu moiıasai. O Marta, ni ijo anjam di qusim ino areqaloq di singilatonum e?”

²⁷ Onaqa Marta na Yesus minjej, “Od, Tamo Koba. E qalieonum, ni Kristus, Qotei aqa Niri. Ni qujai Qotei na qarınmonaqa mandamq aiyem qaji. Deqa e ni qa ijo areqalo singilatonum.”

Yesus a Lasarus qa are ugeiyonaqa akamej

²⁸ Marta a anjam degsi marsıqa olo puluosi aisiq aqa jaja Maria metonaq aqa areq bonaq ombıa sasalosıbqa minjej, “Qalie Tamo Koba a bqo. A ni qa marqo.”

²⁹ Onaqa Maria a Marta aqa anjam di qusıqa tigeloqıjatosıq Yesus unqa gilej.

³⁰ Yesus a qure miligiq aiyosaisoqnej. A Marta wo anjam mareb qaji sawaq di soqnej.

³¹ Sonaqa Juda tamo ungasari talq di Maria are latetoqneq qaji nanqi Maria a tigelokuqjatosiq tal uratosiq gileqnaqa unsib are qaleb, "A Lasarus aqa subq di akamtqajqa gileqnu kiyo." Nanqi degsib are qalsib tigelosib Maria dauryosib gileb.

³² Maria a gilsiq Yesus soqnej qaji sawaq di brantosiqqa Yesus unsiqqa aqa areq di singa pulutosiqqa minje, "O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiyoasai qamu."

³³ Onaqa Yesus a Juda tamo ungasari Maria dauryosib beb qaji nanqi Maria ombla akamoqneq di unsiqqa nanqi qa are gulbeyonaqa nenemnjrej,

³⁴ "Ninqi Lasarus qabia subq ateb?" Onaqa nanqi na minjeb, "O Tamo Koba, ni bosim aqa sub une."

³⁵ Degsi minjnabqa Yesus a dego akamej.

³⁶ A akamonaqa Juda nanqi di unsibqa mareb, "Ninqi uniy. Yesus a Lasarus tulan qalaqalaiyoqnej deqa akamqo."

³⁷ Onaqa nanqi qudei Yesus qa yomuosi mareb, "Yesus a nami tamo nam qandimo boletej. A kiyaca Lasarus boletosai? Yim a moiyoasai."

Yesus a Lasarus subq na tigeltej

³⁸ Onaqa Yesus a nanjo yomu anjam di qusiqa are gulbeyonaqa walwelosiq Lasarus aqa subq gilej. Sub di mana miligiq di bogeb. Lasarus nami subq atsib meninj kobaquja na sub me getenteb.

³⁹ Deqa Yesus na tamo qudei minjrej, "Ninqi meninj kobaquja di taqal atiy." Onaqa tamo moiyej qaji aqa jaja Marta na Yesus minje, "O Tamo Koba, a nami moiyej bati qolqe gilqo. Iga meninj taqal atqom di aqa qusa quleqwas."

⁴⁰ Onaqa Yesus na kamba minje, "E nami mermonum, ni e qa ino areqalo singilatqam di ni Qotei aqa singila unqam."

⁴¹ Degsi minjnaqa nanqi meninj kobaquja di taqal atnabqa Yesus a lan goge tarosiqqa Qotei endegsi pailyej, "O Abu, ni ijo pail endi quonum deqa e ni qa tulan areboleboleibqo."

⁴² E qalieonum, ni gaigai ijo pail queqnum. Ariya tamo ungasari ijo areq endi tigelejunub qaji nanqi e qa nanjo areqalo singilatqajqa deqa e ni pailmonum. Yim nanqi qalieqab, ni na e qarinjbonam bem."

⁴³ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a tulan maosiq marej, "O Lasarus, ni subq dena tigelosim au."

⁴⁴ Degsi marnaqa tamo moiyej qaji a subq dena tigelosiq oqedej. Aqa singa ti ban ti ulatamu ti nami gara na dalaeb. Deqa Yesus na minjrej, "Aqa gara di pambloyib walwelosim gilem."

Juda tamo kokba nanqi koroosib Yesus qalib moiqaqqa maroqneq

⁴⁵ Bati deqa Juda tamo ungasari Maria aqa are latetqa beb qaji nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi gargekoba Yesus qa nanjo areqalo singilateb.

⁴⁶ Ariya nanqi qudei tigelosib Farisi nanjoq gilsib kumbra Yesus yej qaji deqa sainjreb.

⁴⁷ Sainjrnab qusibqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti metnjrnab nanjo areq bosib koba na koroosib mareb, "Iga kiyerqom? Yesus a manwa gargekoba yelneqnu."

⁴⁸ Iga a uratonam degsi kumbra yoqnqas di tamo ungasari kalil nanqi a qa nanjo areqalo singilatqab. Yim Rom nanqi bosib gago atra tal niñaqyosib iga dego kobotgwab."

⁴⁹ Wausau deqa tamo bei aqa ñam Kaiafas a Juda nanngo atra tamo gate soqnej. Deqa a nanngo ambleq di tigelosiqa minjrej, “Ninği tulañ nanarionub. Anjam laña laña mareqñub.

⁵⁰ Ninği are qalij. Tamo qujai a tamo unğasari kalil nanği qa moiğas di kere. Amqa iga padalqasai.”

⁵¹ Kaiafas aqa segi areqalo na anjam di marosai. A wausau deqa atra tamo gate soqnej deqa a Qotei aqa medabu osiqa anjam di marej. Yesus a Juda nanği qa moiğas anjam di ubtosiq marej.

⁵² Bole, Yesus a Juda nanği segi qa moiğasai. Qotei aqa anğro kalil sawa bei beiq di unub qaji nanği qa ti moiğas. Moisis nanği kalil koroinjrimqa nanği aqa segi tamo unğasari sqab. Kaiafas a anjam di ubtosiq marej.

⁵³ Bati qujai deqa Juda tamo kokba nanği Yesus qalib moiğajqa anjam gereiyqa utru ateb.

⁵⁴ Yesus a di qaliesiq deqa a Juda nanngo ambleq di walwelosai oqnej. A segitosiqa qure kiñala bei wadaw sawa jojome deq gilsiq aqa anğro nanği koba na dia soqneb. Qure di aqa ñam Efraim.

⁵⁵ Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalqa laqñabqa nanği elenej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej. Yori bati jojomonaqa Juda tulañ gargekoba nanço qure qureq dena tigelosib yori bati di unqajqa deqa Jerusalem beb. Juda nango kumbra agiende. Yori bati di brantosaisoqñimqa nanği Jerusalem bosib nanço segi jejamu yansosib yori bati qa tarinqab. Utru deqa nanği Jerusalem beb.

⁵⁶ Ariya nanği Jerusalem bosib Yesus qa ñamoqñeb. Ñamoqñisib atra tal miligiq bosib segi segi maroqñeb, “Ninği kiyersib are qalonub? Yesus a yori bati unqajqa Jerusalem bğas kiyo sai kiyo?”

⁵⁷ Nanği degsib maroqñeb. Di kiyaaqa? Atra tamo kokba ti Farisi ti nanği na tamo unğasari nanği nami endegsib minjreb, “Tamo bei a Yesus qabi soqñimqa unsim bosim iga mergim iga na ojqom.”

12

Maria a goren quleq tulañ boledamu Yesus aqa sinğaq di bilentej

¹ Ariya Juda nango yori bati koba jojomej. Bati 6 amqa brantqas. Deqa Yesus a tigelosiqa Betani qureq gilej. Qure di Lasarus agi Yesus na subq na tigeltej qaji aqa qure utru.

² Gilnaqa qure deqaji tamo unğasari nanği a unsibqa areboleboleinjrnaqa inği goiyeteb. Marta a inği suweiyosiq Lasarus Yesus wo tamo qude di metnjrnaq bosib koba na awoosib inği uyoqñeb.

³ Onaqa Maria a goren quleq tulañ boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinğaq jigsisqa osi bosiqqa Yesus aqa sinğaq di bilentosiqqa aqa segi gate banga na piyetej. Onaqa goren aqa quleq na tal keretej.

⁴ Onaqa Yesus aqa anğro bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiq jeu tamo nango banq di atej qaji a Maria aqa kumbra di unsiqa njirinosiq marej,

⁵ “A kiyaaqa goren di qarinyosiq meniñ silali 300 osiq dena tamo inği inği saiqoji nanği aqaryainrosai?”

⁶ Judas a tamo inği inği saiqoji nanği qa are qalsiq anjam di marosai. A bajin tamo. A Yesus aqa anğro nango silali jugwajqa qun taqatoqnej. Deqa nanği qun miligiq di silali ateqñab a na olo bajinoqnej. A deqa are qalsiq anjam di marej.

⁷ Onaqa Yesus a Judas aqa anjam di qusiqa minje, “Unja di urat. A gorenj di ojesoqnem. A ijo jejamu subq atqajqa are qalsiq nami gereiyqo.

⁸ Tamo inji inji saiqoji nanji bati gaigai ningi ti sqab. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai.”

Atra tamo kokba nanji Lasarus qalsib moiyyotqa maroqneb

⁹ Juda tulan gargekoba nanji qalieeb, Yesus a Betani qureq gilsiq di soqnej. Deqa nanji a unqa belenjeb. Nanji Yesus segi unqajqa bosai. Yesus a nami Lasarus subq na tigeltej deqa nanji a dego unqa beb.

¹⁰ Atra tamo kokba nanji Lasarus dego qalsib moiyyotqa qairoqneb.

¹¹ Di kiyaaq? Yesus a Lasarus subq na tigeltonaqa Juda gargekoba nanji atra tamo kokba nanji uratnrsib olo Yesus qa nanjo areqalo sinjilatoqneb.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem bej

¹² Tamo ungasari tulan gargekoba nanji yori bati unqajqa marsib Jerusalem belenjeb. Belenosib nebeonaqa nanji endegsib queb, “Yesus a Jerusalem bqas.”

¹³ Nanji degsib qusib deqa nanji tuwom banja elenosib Yesus gamq di turqajqa aiyeb. Aisib Yesus beqnaqa unsib tulan lelenjoqnsib endegsib minjoqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleiqe qnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Ni Israel nanjo Mandor Koba.”

¹⁴ Onaqa Yesus a donki osiqa quraq di awoej. Aqa kumbra deqa nami Qotei aqa anjam bei endegsib nenjrenyeb unu,

¹⁵ “O Saion tamo ungasari, ningi ulaaib. Ningi uniy. Nunjo Mandor Koba a donki bunuj quraq di awoosiq beqnu.”

¹⁶ Bati deqa Yesus aqa angro nanji anjam di aqa utru poinjrosai. Bunuqna Yesus a moisiq ñam koba onaqa nanji anjam deqa olo are qalsib endegsib mareb, “Bole, anjam di Yesus qa nenjrenyeb deqa tamo ungasari nanji lelenjoqnsib a binjiyoqneb.”

¹⁷ Ariya tamo ungasari Yesus a Lasarus metosiq subq na tigeltonaq uneb qaji nanji manwa deqa saoqnsib laqneb.

¹⁸ Laq nab tamo ungasari tulan gargekoba nanji quoqneb. Deqa Yesus a donki bunuj quraq di awoosiq Jerusalem beqnaqa nanji a gamq di turqajqa aiyelenjeb.

¹⁹ Ainabqa Farisi nanji na unjrsibqa segi segi maroqneb, “Iga Yesus sinjila na saidyeqnamqa keresaiiqe qnu. Ningi uniy. Tamo ungasari kalil nanji a dauryeqnub.”

Grik tamo qudei nanji Filip minjeb, “Iga Yesus unqom”

²⁰ Tamo ungasari Qotei louqa marsib yori bati unqajqa Jerusalem aiyelenjeb qaji nanjo ambleq di Grik tamo qudei soqneb.

²¹ Grik tamo nanji di Filip aqaq di branteb. Di kiyaaq? Filip a dego Grik tamo. Filip aqa qure utru Betsaida. Qure di Galili sawaq di unu. Nanji Filip aqaq di brantosib nenemyeb, “O gago was, iga Yesus unqa kere e?”

²² Onaqa Filip a aisiqa nanjo anjam di Andru minjsiqa Andru ombla gilsib olo Yesus minjeb.

²³ Minjnab qusiqa nanji kamba minjrej, “E Tamo Angro. Deqa e ñam koba oqajqa bati brantqo.

²⁴ E bole mernjwai. Kurgus yago breiyibqa mandamq aisim moiqqasai di a lanja sqas. Moiqas di a olo qoqi oqsim gei gargekoba atelenjqas.

²⁵ Deگو kere tamo bei na aqa segi nambile tulan qalaqalaiyqas di a padalqas. Ariya a mandamq endi aqa segi nambile qoreiyqas di a nambile gaigai sqas.

²⁶ Tamo bei na e wauetbqa osimqa a e daurbem. Yimqa qure e sqai di a deگو e ombla sqom. A ijo wau yoqnqas di ijo Abu na a ñam kobaquja yqas.”

Jeu tamo nanqi na Yesus soqtosib goge gaintqab

²⁷ Osiqa Yesus a olo anjam endegsi marej, “Endego e are tulan gul-bekobaibqo. Deqa e endegsi Qotei pailyqai kiyo, ‘O ijo Abu, ni na marimqa bati uge endi ijoq baiq?’ Unqum, e degsi pailyqasai. Bati uge endi branteme. E deqa mandamq aiyem.

²⁸ O ijo Abu, ni na ino ñam tulan kobaqujatime.” Yesus a degsi marnaqa lan goge dena anjam endegsi brantej, “E ijo ñam kobaqujatonum. Ololo kobaqujatqai.”

²⁹ Anjam degsi brantonaqa tamo unqasari Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanqi qusibqa segi segi maroqneb, “Kola anjam atqo kiyo?” Onaqa tamo qudei nanqi mareb, “Sai. Lan anqro bei na Yesus anjam minjqo.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ninqi quonub qaji di e aqaryaiqbajqa brantosai. Di ninqi aqaryainqawajqa brantqo.

³¹ Ninqi quiy. Qotei na tamo unqasari mandamq endi unub qaji nanqi pegin-jrqajqa bati bqo. A na mandam endeqa gate koba Satan taqal waiyqajqa bati deگو bqo.

³² E bini mandamq endi unum. Ariya bunuqna jeu tamo nanqi na e soqtbosib goge gaintqab. Yimqa bati deqa e na tamo unqasari kalil nanqi are tigeltetnjritqa ijoo bqab.”

³³ Yesus a aqa segi moiqajqa gam boleq atqa osiqa deqa degsi marej.

³⁴ Onaqa tamo unqasari nanqi na kamba Yesus minjeb, “Kristus a bati gaigai sqas. Dal anjam nami degsib marnab iga quem. Deqa ni kiyaga maronum, ‘E Tamo Anqro soqtbosib goge gaintqab?’ Tamo Anqro di tamo yai?”

³⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Pulon a nunqo ambleq di sokiñalayosim ninqi olo uratnqwas. Deqa ninqi pulon ti sosib pulon na laqniy. Yimqa ninqi ambruinqwasai. Tamo ambruq na laqnu qaji a qabiteqnu kiyo di a qalieqasai.

³⁶ Ninqi pulon ti sosib pulon qa nunqo areqalo sinqilatiy. Ninqi degyqab di ninqi pulon aqa anqro sqab.”

Juda tamo gargekoba nanqi Yesus qa nanqo areqalo sinqilatosa

Yesus na tamo unqasari nanqi anjam degsi minjrsiqa nanqi uratnjrnaq nanqi a olo unosai.

³⁷ A Qotei aqa manwa gargekoba nanqo nãdamuq di yeqnaqa nanqi unoqneb. Unoqnsib ariya nanqi Yesus qa nanqo areqalo sinqilatosaioqneb.

³⁸ Nanqi kumbra di yeb deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo yai a gago anjam endi qusiqa aqa areqaloq di sinqilatqo? Tamo yai a Tamo Koba aqa sinqila unsiq poiyo? Tamo deگو bei sosai.” Aisaia a nami anjam degsi marej.

³⁹ Deqa nanqi Yesus qa nanqo areqalo sinqilatqa keresai. Utru deqa Aisaia a anjam bei deگو endegsi nenqrenqej,

⁴⁰ “Qotei a nanqo nãdamu getentetnjrej. A nanqo are miligi deگو getentetnjrej. Deqa nanqi nanqo nãdamu na Qotei aqa kumbra bei unqa keresai. Nanqi nanqo are miligiq na Qotei aqa anjam deگو poinjqra keresai. Deqa nanqi are bulyosib ijoq bqra keresai. Deqa e na nanqi boletnjrqasai.”

⁴¹ Aisaia a nami Yesus aqa siŋgila unsiq deqa anjam degsi marej.

⁴² Bole, Juda gate gargekoba nanŋi are bulyosib Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilateb. Ariya nanŋi Farisi nanŋi ulainjrsib deqa nanŋi boleq di Yesus aqa ñam marosai oqneb. Nanŋi are qaleb, “Iga boleq di Yesus aqa ñam marqom di Farisi nanŋi iga Qotei tal miligiq gilqa saidgwab.”

⁴³ Nanŋi degsib are qaleb. Di kiyaaqa? Nanŋi Qotei na nanŋo ñam soqtqajqa arearetnjrosai oqnej. Tamo nanŋi na nanŋo ñam soqtqajqa deqa arearetnjroqnej.

Yesus aqa anjam a tamo sigitosim tamo unŋasari nanŋi peginjrqas

⁴⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiq marej, “Tamo bei a e qa aqa areqalo siŋgilatqas di a e qa segi aqa areqalo siŋgilatqasai. Ijo Abu e qarinqej qaji a qa dego aqa areqalo siŋgilatqas.

⁴⁵ Tamo bei a e nubqas di a ijo Abu e qarinqej qaji di dego unqas.

⁴⁶ E pulon bulosim mandamq aiyem. Deqa tamo unŋasari kalil e qa nanŋo areqalo siŋgilateq nub qaji nanŋi ambruq di sqasai.

⁴⁷ Tamo bei a ijo anjam qusimqa ariya a dauryqasai di e na a pegiyqasai. E tamo unŋasari nanŋi peginjrqas bosai. E nanŋi elenqajqa bem.

⁴⁸ Tamo unŋasari nanŋi e qoreibosib ijo anjam quqwa uratqab di nanŋi peginjrqajqa tamo bei unu. Anjam e mareqnum qaji a segi tamo sigitosim tamo unŋasari nanŋi peginjrqas. Diŋo batiamqa anjam dena nanŋi peginjrqas.

⁴⁹ E ijo segi areqalo na anjam marosaieqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a na anjam merbeqnaqa quoqnsim agi mareqnum.

⁵⁰ E qalieonum, ijo Abu aqa anjam di ñambile gaigai sqajqa anjam. Deqa anjam kalil e mareqnum qaji di ijo Abu na e merbeqnaq quoqnsim agi mareqnum.”

13

Yesus na aqa anŋro nanŋo siŋga yansetnjreje

¹ Juda nanŋo yori bati koba jojomonaqa Yesus a endegsi qalieej, “E mandamq endi so bati koboqo. E moisiy ijo Abu aqaq olo oqwa bati brantqo.” Yesus na aqa segi anŋro mandamq di soqneb qaji nanŋi tulan qalaqalainjroqnsiq gilsiq gilsiq aqa moiqa bati itej.

² Deqa a nanŋi koba na awoosib inŋi uyoqneb. Di bilaq. Inŋi uyeqnaqba Satan a Judas Iskariot aqaq aiyej. Aisiqa Judas na Yesus osim jeu tamo nanŋo banq di atqajqa deqa are tigeltetej. Judas a Saimon Iskariot aqa ñiri.

³ Yesus a qalieej, aqa Abu na inŋi inŋi kalil aqa banq di atelenej. A Qotei aqaq na bej puluosim Qotei aqaq olo oqwas di dego qalieej.

⁴ Deqa a aqa anŋro nanŋi koba na inŋi uyoqnsibqa a tigelosiqqa aqa gara olekoba piqtosiq jejamu piyo qaji gara osiqa tigej.

⁵ Tigsiqu kanŋal tamo bulosiq tabirq di ya qamsiq aqa anŋro nanŋo siŋga yansetnjroqnsiq jejamu piyo qaji gara dena piyetnjroqnej.

⁶ Osiqa Pita aqa siŋga yansetqa laqnaqa minjej, “O Tamo Koba, ni ijo siŋga yansetbqam e?”

⁷ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Kumbra e endego yeqnum endi ni utru poimosai unu. Bunuqna ni poimqas.”

⁸ Onaqa Pita na Yesus saidyosiq minjej, “Ni ijo siŋga yansqasai. Sai bole sai.” Onaqa Yesus na minjej, “E ni yansmqasai di ni e ombla sqa keresai.”

⁹ Onaqa Saimon Pita na minjej, “O Tamo Koba, ni ijo sinğa segi yansaim. Ijo baŋ ti gate ti dego yansetbe.”

¹⁰ Onaqa Yesus na minjej, “Tamo a yalqo a olo yalqasai. Aqa sinğa segi yansqas di kere. Dena a torei milalo sqas. Niŋgi milalo unub. Ariya niŋgi kalil milalo sosai.”

¹¹ Yesus a qalieej, aqa aŋgro bei agi Judas a na Yesus osim jeu tamo naŋgo baŋq di atqas. Deqa a na minjrej, “Niŋgi kalil milalo sosai.”

¹² Yesus a naŋgo sinğa yansetnjrsiq koboonaqa aqa segi gara olekoba olo jigsıqa awoosiq nenemnjrej, “Kumbra e endego niŋgi eŋgonum qaji di niŋgi utru poiŋwo e?”

¹³ Niŋgi e merbeqnuub, ‘O Qalie Tamo Koba. O gago Tamo Koba.’ Niŋgi kere e merbeqnuub. Agi e segi qujai.

¹⁴ E nuŋgo Tamo Koba. E nuŋgo Qalie Tamo Koba dego. Ariya e nuŋgo sinğa yansetŋgonum deqa niŋgi dego segi segi qa kumbra degyoqniy.

¹⁵ Kumbra e endego niŋgi osorŋgonum qaji di niŋgi kamba dego degsib yoqniy.

¹⁶ E bole mernğwai. Kaŋgal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Tamo a wau qa gilqas di a na tamo a qarınıyqo qaji di bunyqa keresai.

¹⁷ Kumbra e yeqnum endi aqa utru niŋgi poiŋim dauryiy. Yimqa niŋgi tulaŋ areboleboleiŋwas.

¹⁸ “Ijo anjam endi e niŋgi kalil qa marosai. E na niŋgi gıltnğem deqa e niŋgi qa qalie bole. Ariya Qotei aqa anjam bei nenğreŋq di unu qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo e ombla bem quiq di tuqtosim uyqas qaji a na e jeutbqas.’

¹⁹ Kumbra di brantosaisonaqa e nami mernğgonum. Deqa kumbra di brantimqa niŋgi e qa nuŋgo areqalo siŋgilatosib marqab, ‘Bole, Yesus a segi qujai gaigai degsi unu.’

²⁰ E bole mernğwai. Tamo bei na tamo uŋgasari e qarınıjronum qaji naŋgi osim geregereinjrqas di a e dego osim gereibqas. A e osim gereibqas di a na ijo Abu e qarınbej qaji a dego osim gereiyqas.”

Judas a Yesus osim jeu tamo naŋgo baŋq di atqas

²¹ Yesus a degsi marsıqa are tulaŋ gulbekobaiyonaqa olo marej, “E bole mernğwai. Ijo aŋgro bei na e osim jeu tamo naŋgo baŋq di atqas.”

²² Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi segi segi kokoqoqneub. Yesus a aŋgro yai qa degsi marej di naŋgi qaliesai deqa naŋgi degyoqneub.

²³ Yesus aqa aŋgro bei agi Yesus na tulaŋ qalaqalaiyoqnej qaji a Yesus aqa areq di awesoqnej.

²⁴ Deqa Saimon Pita a baŋ na aŋgro di minjej, “Ni na Yesus nenemyimqa a aŋgro yai qa degsi marqo di mermqas.”

²⁵ Onaqa aŋgro dena Yesus beteryosiqa nenemyej, “O Tamo Koba, ni aŋgro yai qa degsi maronum?”

²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Aŋgro e endego bem osiy quiq di tuqtosiy anaiyqai qaji a na e osim jeu tamo naŋgo baŋq di atqas.” Degsi minjsıqa bem quiq di tuqtosiq Saimon Iskariot aqa ŋiri Judas anaiyej.

²⁷ Anaiyonaq Satan a Judas aqa are miligiq ainaqa Yesus na minjej, “Ni kumbra yqam qaji di endego yoqujat.”

²⁸ Yesus a Judas degsi minjnaqa aqa aŋgro kalil awesoqneub qaji naŋgi qusıbqa Yesus na Judas kiyaaqa anjam di minjej naŋgi deqa poinjrosai.

²⁹ Judas a nanngo silali jugwajqa qun taqatoqnej deqa nanngi qudei are qaleb, Judas a gilsim yori bati aqa ingi ingi awaiyqajqa deqa kiyo Yesus na degsi minnej. Nanngi qudei are qaleb, Judas a gilsim ingi awaiyosim tamo sougetejunub qaji nanngi anainjrqas.

³⁰ Onaqa Judas a bem di uysiqqa warum uratosiq oqedej. Di qolo.

Yesus na aqa angro nanngi dal anjam bunuj enjrej

³¹ Judas a oqedonaqa Yesus a endegsi marej, “Bini e Tamo Angro ñam koba oqai. E ñam koba otqa Qotei a dego ñam koba oqas.

³² Qotei a ñam koba osimqa a na e dego ñam koba ebqas. A urur ñam koba ebqas.

³³ O ijo angro ningi quiy. E ningi koba na sokiñalayosiy uratngitqa ningi e qa ñamoqnqab. Qure e oqwai di ningi oqwa keresai. E nami Juda tamo kokba nanngi degsi minjroqnem agi bini ningi dego olo merngonum.

³⁴ Endego e dal anjam bunuj engwai. Dal anjam bunuj agiende. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. E ningi qalaqalaingeqnum dego kere ningi kamba dego segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.

³⁵ Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniyqa tamo kalil nanngi nunngo kumbra di unoqnsib dena qalieoqnqab, ningi ijo angro bole.”

Yesus na Pita minnej, “Ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai’ ”

³⁶ Onaqa Saimon Pita na Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, ni qabitqam?” Onaqa Yesus na minnej, “Qure e oqwai di ni mati oqwa keresai. Bunuqna ni e daurbosim qure deq oqwam.”

³⁷ Onaqa Pita na olo Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaga e bini ni daurmqa keresai? Ni marimqa e ni qa ijo ñambile uratosiy moiqai.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni e qa ino ñambile uratosim moiqam e? E bole mermqai. Tuwe anjamosaisoqnmqa ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

14

Iga Qotei aqaq oqwajqa gam agi Yesus a segi qujai

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi are gulbeingaiq. Ningi Qotei qa nunngo areqalo singilateqnum ariya ningi e qa dego nunngo areqalo singilatoqniy.

² Ijo Abu aqa talq di warum gargekoba unub. E oqsiy nunngo segi segi warum gereiyetngwai. Ijo anjam di bolesai qamu e ningi merngosai qamu.

³ E nunngo segi segi warum gereiyetngsiy olo bosiy ningi joqsiy qure e sqai di ningi dego e ombla sqab.

⁴ Qure e sqai deq oqwajqa gam di ningi qalie.”

⁵ Onaqa Tomas na Yesus minnej, “O Tamo Koba, qure ni oqwam di iga qaliesai. Deqa iga kiyersim qure deq oqwajqa gam qalieqom?”

⁶ Onaqa Yesus na minnej, “E segi gam. E segi anjam bole qa utru. E segi ñambile qa utru dego. Tamo bei a gam bei na ijo Abu aqaq oqwa keresai. Ijo Abu aqaq oqwajqa gam agi e segi qujai.

⁷ Ningi e qa qalieonub qamu ningi ijo Abu qa dego qalieonub qamu. Agi endego ningi ijo Abu qa qalieqa utru atonub. Osib ningi a unonub.”

⁸ Onaqa Filip na Yesus minnej, “O Tamo Koba, ni na ino Abu osorgimqa di iga qa kereqas.”

⁹ Onaqa Yesus na minnej, “O Filip, e bati olekoba ningi koba na soqnem. Ni e qa qaliesai unum e? Tamo a e nubqo di a ijo Abu dego unqo. Deqa ni kiyaga e merbonum, ‘Ni na ino Abu iga osorge?’

¹⁰ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu di ni poimosai kiyo? Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo segi areqalo na merngosai. Ijo Abu na e beterbesosiqa aqa wau ojeqnu.

¹¹ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu. Ningi ijo anjam di qusib e qa nungo areqalo singilatiy. Siamqa wau kalil e nungo namdamuq di yeqnum qaji di ningi unsib e qa nungo areqalo singilatiy.

¹² “E bole merngwai. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di wau kalil e yeqnum qaji a dego yoqngas. Osim ijo wau di bunyosim wau tulan kokba yoqngas. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa.

¹³ E Qotei aqa Niri unum deqa ningi ijo nam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai. Yim dena ijo Abu a nam koba oqas.

¹⁴ Ningi ijo nam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai.”

Yesus a aqa Abu minjim a na aqa Mondor Bole qarinyqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi e qalaqalaibqab di ningi ijo anjam dauryoqngab.

¹⁶ Amqa e ijo Abu minjitqa a na Aqaryaingo Tamo qarinyim nungoq bosim singilatngwas. Osim a bati gaigai ningi koba na sqas.

¹⁷ Aqaryaingo Tamo di a anjam bole qa Mondor. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi Mondor di oqa keresai. Nanngi a unosaieqnum. Nanngi a qa qaliesai dego. Ariya ningi a qa qalie. A ningi koba na unub. Bunuqna a bosim nungo are miligiq di sqas.

¹⁸ “E ningi mandum angoro bul uratngwasai. E nungoq olo bqai.

¹⁹ Sokiñala tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi e olo nubqasai. Ariya ningi e nubqab. E nambile unum deqa ningi dego nambile sqab.

²⁰ Sosibqa bati deqa ningi endegsib qalieqab, e na ijo Abu beteryesonam ningi kamba e beterbesonab e ningi beterngejunum.

²¹ Ningi quiy. Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo dal anjam dego qusim dauryoqngas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaiyqas. E na dego tamo di qalaqalaiyoqnsiy aqaq di brantoqnsiyqa e segi qa babtoqngai.”

²² Onaqa Judas bei Judas Iskariot sai a na Yesus endegsi nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaaqa ni tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanngi di brantqa saidosim gago segiq di brantoqnsim ni segi qa babtoqngam?”

²³ Onaqa Yesus na minnej, “Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo anjam dauryoqngas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaiyimqa aqo ijo Abu wo aqaq bosim a ombla gaigai sqom.

²⁴ Tamo bei a e qalaqalaibqasai di a ijo anjam dauryqasai. Anjam e na ningi merngeqnum qaji endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinqbei qaji aqa anjam.

²⁵ “Anjam endi e ningi koba na sosim merngeqnum.

²⁶ Bunuqna Aqaryaingo Tamo a nungoq bosim singilatngwas. A Mondor Bole. Ijo Abu na a qarinyim ijo nam na bosim anjam kalil ningi merngekritqas. Osim nungo areqalo tigeltetngimqa anjam kalil e ningi merngeqnum qaji deqa olo are qaloqngab.

²⁷ “E ningi uratngwa osiy nungo are latetngwai. E segi are lawo unum deqa e nungo are latetngwai. Mandam tamo bei na degsim nungo are latetngwa keresai. Deqa ningi are gulbeingaiq. Osib ulaaib.

²⁸ E ningi endegsim merngonum quonub, ‘E ningi uratngsiy olo nungoq bqai.’ Ningi e qalaqalaibonub qamu ningi ijo anjam deqa areboleboleingwo qamu. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. Ijo Abu agi a na e tulan bunbejunu.

²⁹ E ijo Abu aqaq oqosaisosim anjam endi merngonum. Deqa bunuqna e ijo Abu aqaq oqitqa ningi e qa nunjo areqalo torei singilatqab.

³⁰ “Mandam endeqa gate koba Satan a beqnu. A na e gulbe bei ebqa keresai. Deqa e olo anjam olekoba totoryosiy mernjwasai.

³¹ Ijo are koba endegsi unu. Mandam qaji tamo unjasari nangi qalieqab, e ijo Abu qalaqalaiyeqnum deqa anjam a na merbeqnu qaji di e dauryeqnum. Ariya ningi tugelab iga gilqom.”

15

Yesus a wain namtan bole

¹ Osika Yesus a olo marej, “E segi wain namtan bole. Ijo Abu a wain wau qa lanja.

² Ijo dani qudei nangi gei bole atqasai di ijo Abu na nangi ginjenjrsim taqal breinjrqas. Ijo dani nangi gei bole atelenqab di ijo Abu na gereinjrimqa nangi olo gei koba atelenqab.

³ Anjam kalil e nami mernjoqnem qaji dena ningi gereinjegej koboej.

⁴ Ningi e beterbesoqniy. Yimqa e dego ningi beternjesqai. Nam dani a segi sqas di a geitqa keresai. Qoboq di beteresqas di a geitqas. Dego kere ningi e beterbesqasai di ningi gei bole atqa keresai.

⁵ “E segi wain namtan bole. Ningi ijo dani bul. Tamo bei a e beterbesqas di e dego a beteryesqai. Yimqa a gei koba atelenqas. Ningi e uratbqab di ningi wau bei yqa keresai.

⁶ Tamo bei a e beterbesqasai di a nam dani uge bul ginjenyosib taqal breiyib kangranamqa koroiyosib namyuwoq di breiyib yugwas.

⁷ “Ningi e beterbesosib ijo anjam nunjoq di soqnimqa ningi ingi bei qa Qotei pailyqab di a na ingi di engwas.

⁸ Ningi gei koba atelenosib ijo angro bole soqniy. Yimqa ijo Abu aqa nam tulan kobaqas.

⁹ Ijo Abu na e qalaqalaibeqnu dego kere e na ningi qalaqalainjeqnum. Deqa ningi gaigai ijo qalaqalaiyo kumbraq di soqniy.

¹⁰ Ningi ijo dal anjam kalil dauryoqniqab di ningi ijo qalaqalaiyo kumbraq di sqab. E ijo Abu aqa dal anjam dauryoqnsimqa aqa qalaqalaiyo kumbraq di unum dego kere.

¹¹ E segi areboleboleibeqnu deqa ningi dego areboleboleingoqnem. Ijo arebolebole di nunjoq di tulan kobaoqnem. Utru deqa e na anjam endi ningi merngonum.

¹² Ijo dal anjam agiende. E na ningi qalaqalainjeqnum dego kere ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.

¹³ Qalaqalaiyo kumbra tulan bolequja bei agiende. Tamo bei na aqa was nangi aqaryainjrqas osimqa aqa segi jambile uratosim moiqas. Qalaqalaiyo kumbra dena qalaqalaiyo kumbra kalil tulan bunjrejunu.

¹⁴ Ningi ijo anjam kalil e na mernjeqnum qaji endi dauryqab di ningi ijo segi was bole sqab.

¹⁵ Anjam kalil ijo Abu na e merbeqnaq queqnum qaji di e ubtosim ningi mernjeqnum. Deqa e ningi ‘was’ mernjeqnum. E ningi ‘kanjal tamo’ mernjosaieqnum. Kanjal tamo a aqa tamo koba aqa wau qaliesai.

¹⁶ “Ningi na e giltbosai. E na ningi giltngem. Osim ningi wau engem. Ningi gilsib gei koba atelenoqniqbqa nunjo gei gaigai sqajqa deqa e na ningi wau engem. Deqa ningi ijo nam na ingi bei qa ijo Abu pailyqab di a na ingi di engwas.

17 E na ningi dal anjam endegsi mernḡwai. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.”

Mandam qaji tamo unḡasari nanḡi na Yesus aqa anḡro nanḡi jeutnjreqnub

18 Osiqa Yesus a olo marej, “Mandam qaji tamo unḡasari nanḡi na ningi jeutnjreqnub. Deqa ningi endegsi poingem, nanḡi namoqna e dego jeutboqneb.

19 Ningi mandam qaji tamo unub qamu mandam qaji tamo unḡasari nanḡi na ningi qalaqalainḡreqnub qamu. Agi nanḡi na nanḡo segi was nanḡi qalaqalainḡreqnub dego kere. Ariya ningi mandam qaji tamo sai. E na ningi giltngem deqa ningi mandam qaji kumbra urateb. Utru deqa mandam qaji tamo unḡasari nanḡi na ningi jeutnjreqnub.

20 E nami mernḡonum, kanḡal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Ningi anjam deqa are qaliy. Jeu tamo nanḡi na e ugeugeiboqneb dego kere nanḡi na ningi ugeugeinḡoqnaqab. Nanḡi ijo anjam dauryoqneb qamu nanḡi nunḡo anjam dego dauryeqnub qamu.

21 Ariya nanḡi ijo Abu e qarinqbej qaji a qa qaliesai. Deqa nanḡi ningi ugeugeinḡoqnaqab. Di kiyaaqa? Ningi ijo ñam ejunub deqa.

22 “E bosim nanḡi anjam minjrosai qamu nanḡi une saiḡoji unub qamu. Ariya e nanḡi anjam minjrem deqa nanḡi nanḡo une ulitqa gam saiḡoji.

23 Tamo bei na e jeutbqas di a na ijo Abu dego jeutqas.

24 E manḡwa qudei tamo bei na nami yosaiḡoqnej qaji di nanḡo ambleq di babtosai qamu nanḡi une saiḡoji unub qamu. Ariya e nanḡo ambleq di manḡwa qudei babteqnamqa nanḡi unoqnsib aḡo ijo Abu wo jeutgeqneb.

25 Nanḡo kumbra dena dal anjam bei nenḡrenḡ di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, “Tamo nanḡi e lanḡa jeutbeqneb.”

26 “Aqaryainḡo Tamo a ijo Abu ombla unub. E na a qarinqyit nunḡoq bqas. A anjam bole qa Mondor. A ijo Abu aqaq dena bqas. Bosim ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim marqas.

27 Ningi dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosib marqab. Di kiyaaqa? Nami e ijo wau utru atem bati deqa ningi e ombla sosib ijo wau unoqneb dena bosib agi bini ningi e ombla unum.

16

1 “Ningi ijo ñam uratosib ulonḡaib deqa e na anjam endi mernḡeqnum.

2 Bunuqna jeu tamo nanḡi na ningi taqal breinḡosib ningi olo Qotei tal miligiq gilqa saidnḡwab. Osib bati bei bamqa nanḡi na ningi moiyoḡnḡoqnaqab. Osib endegsib are qaloqnaqab, ‘Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa iga na nanḡi moiyoḡnjreqnum.’

3 O ijo anḡro, jeu tamo nanḡi aḡo ijo Abu wo qa qaliesai deqa nanḡi ningi degnḡwab.

4 Nanḡi ningi degnḡibqa ningi ijo anjam e bini mernḡeqnum qaji endeqa olo are qaliy.”

Yesus a Mondor Bole qa anjam marej

Osiqa Yesus a olo marej, “Nami e ningi koba na soqnem bati deqa e na anjam endi ningi mernḡosaiḡoqnem.

5 Sokiñala e ningi uratnḡsiy ijo Abu e qarinqbej qaji aqaq olo oḡwai deqa bini e anjam endi ningi mernḡeqnum. Ariya ningi kamba e nenembosaieqneb, ‘Ni qabitqam?’ degbosai.

⁶ E ningi anjam endi merngeqnum deqa ningi are gulbeingeqnu.

⁷ E bole merngwai. E ningi uratngsiy oqwai. E oqwasai di Aqaryaingo Tamo agi Mondor Bole a nungoq bqasai. Utru deqa e ningi uratngsiy oqwai. E oqsiy Mondor qarinyitqa a nungoq bqas.

⁸ Bosimqa mandam qaji tamo ungasari nanjo une babetnjroqnm nanji poinjroqnas. Kumbra bole qa utru dego a na osornjroqnm nanji qalieoqngab. Qotei a tamo ungasari nanji peginjrqas kumbra di dego nanji qalieqajqa deqa Mondor na nanji osornjroqnas.

⁹ A na mandam qaji tamo ungasari nanjo une babetnjroqngas. Di kiyaaqa? Nanji e qa nanjo areqalo singilatosaieqnum deqa.

¹⁰ Kumbra bole qa utru dego a na nanji osornjroqngas. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq oqitqa ningi e olo nubqasai.

¹¹ Qotei a tamo ungasari nanji peginjrqas kumbra di dego Mondor na nanji osornjroqngas. Di kiyaaqa? Qotei na mandam endeqa gate koba Satan pegiyosim namyuwoq waiyqas.

¹² “E anjam gargekoba ningi merngwajqa ijo areqaloq di unu. Bini e merngwasai. Di kiyaaqa? Nungo areqalo na ojqa keresai deqa.

¹³ Ariya anjam bole qa Mondor a bosimqa nunjo areqalo gereiyetngimqa ningi anjam bole kalil poinjekritqas. Aqa segi areqalo na anjam merngwasai. A anjam quoqnsim di segi ningi merngoqngas. Osim kumbra mondon brantelenqas qaji di dego ubtoqnsim merngoqngas.

¹⁴ A ijo anjam osim ningi merngoqngas. Kumbra dena a na ijo ñam koba ti ijo singila koba ti boleq atqas.

¹⁵ Ijo Abu aqa ingi ingi kalil di ijo ingi ingi dego. Deqa e ningi merngonum, Qotei aqa Mondor na ijo anjam osim ningi merngoqngas.”

*Yesus aqa angro nanji are gulbeinjrimqa
olo bunuqna nanji areboleboleinjrqas*

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nanji segi segi maroqneb, “Yesus a marqo, ‘Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.’ A dego marqo, ‘E ijo Abu aqaq olo oqwai.’ A kiyaaqa degsi marqo?”

¹⁸ Nanji degsib maroqnsib olo maroqneb, “Yesus a kiyaaqa marqo, ‘Sokiñala’? Anjam di aqa utru iga poigosai.”

¹⁹ Nanji Yesus aqa anjam deqa nenemyqa laq nab di qalieosiqa endegi minjrej, “E ningi merngonum, ‘Sokiñala ningi e nubqasai. Olo sokiñala ningi e nubqab.’ Ijo anjam di aqa utru ningi poinjosai deqa ningi segi segi qaireqnum.

²⁰ O ijo angro, e bole merngwai. Ningi akam ti sosib are tulan gulbeingwas. Amqa mandam qaji tamo ungasari nanji areboleboleinjrqas. Ariya nunjo are gulbe di olo koboamqa ningi tulan areboleboleingwas.

²¹ Unja a angro oqajqa batieqnaqa aqa jejamu tulan jaqatinyeqnaqa a are gulbekobaiyeqnu. Ariya a angro osim aqa jaqatin koboamqa a aqa jaqatin deqa olo are qalqasai. A angro osim deqa tulan areboleboleiyqas.

²² Dego kere bini ningi are gulbeingwo. Ariya bunuqna e ningi olo ningitqa ningi are gulbe di uratosib tulan areboleboleingwas. Nungo arebolebole di tamo bei na olo yaingwa keresai.

²³ Bati deqa ningi olo e anjam bei nenembqasai. E bole merngwai. Ningi ijo ñam na ingi bei qa Abu pailiyqab di a na ingi di engwas.

²⁴ Niŋgi nami ijo ñam na Qotei pailyosaiogneb. Ariya bini niŋgi iŋgi bei oqajqa are soqnimqa niŋgi ijo ñam na Qotei pailyoqniy. Osib deqa niŋgi iŋgi di osib tulaŋ areboleboleiŋwas.”

Yesus a mandam endeqa siŋgila kalil gotraŋyosiq tigelejunu

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “E niŋgi yawo anjam merngoqnam. Bunuqna e olo yawo anjam bei niŋgi mernɣwasai. Anjam aqa damu geregere plaltosiy ijo Abu qa merngoqnai.

²⁶ Bati deqa e segi niŋgi qa Abu pailyqasai. Niŋgi ijo ñam na Abu pailyoqngab.

²⁷ Ijo Abu a segi na niŋgi qalaqalaingeqnu. Di kiyaaqa? Niŋgi e qalaqalaibonqnsib e Qotei aqaq na bem degsi poiŋgeqnu deqa.

²⁸ Nami e ijo Abu aqaq na bosim mandamq aiyem. Sokiñala e olo mandam uratosiy aqaq olo oqwai.”

²⁹ Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi aqa anjam di qusib minjeb, “Od, endego ni boleq di anjam ubtosim mergonum. Ni yawo anjam mergosai.

³⁰ Deqa bini iga poiŋwo, ni kumbra kalil qa qalieonum. Deqa iga ni anjam bei nenemmqasai. Ni namoqna gago nenem qalieonum. Utru deqa iga ni qa gago areqalo siŋgilatosim maronum, bole, ni Qotei aqaq na bem.”

³¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niŋgi e qa nungo areqalo siŋgilatonub e? Di keretonub.

³² Niŋgi quiy. Bati bei bqas agi bqo. Sokiñala jeu tamo naŋgi na niŋgi teteiŋgibqa niŋgi kalil segisegiosib nungo qureq jaraiqab. Jaraiyibqa e segi sqai. Bole, e segi sqasai. Ijo Abu a e ombla sqom.

³³ E anjam endi niŋgi merngeqnum. Di kiyaaqa? Niŋgi na e beterbosib are lawo sqajqa deqa. Bole, niŋgi mandamq endi gulbe koba oqngab. Di unɣum. E segi na mandam endeqa siŋgila kalil gotraŋyosim tigelejunum. Deqa niŋgi are siŋgilatosib soqniy.”

17

Yesus a aqa aŋgro naŋgi qa pailyej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa laŋ goge tarosiq Qotei endegsi pailyej, “O Abu, bati brantqo. E ino segi Aŋgro qujai unum deqa ni ijo ñam kobaqujatimqa e kamba dego ino ñam kobaqujatqai.

² Ni e siŋgila ebem. Siŋgila dena e na tamo unɣasari kalil naŋgi taqatnjoqngai. Osiy tamo kalil ni na ebem qaji naŋgi ŋambile enjritqa naŋgi ŋambile gaigai sqab.

³ ŋambile gaigai sqajqa kumbra agiende. Tamo e na ŋambile enjreɣnum qaji naŋgi ni qa bole qalieeqnub. Agi ni segi Qotei bole. Naŋgi e Yesus Kristus qa dego bole qalieeqnub. Agi ni na e qarinjbonam mandamq aiyem. ŋambile gaigai sqajqa kumbra agide.

⁴⁻⁵ “O Abu, e mandamq endi ino ñam koba ti ino siŋgila koba ti babtoqnem. Osim wau kalil ni na ebem qaji di yekritem. Nami mandam a brantosaison-aqa e ni ombla ñam koba ti soqnem. Ñam di ni na olo ebimqa aqo ombla ñam koba ti sqom.

⁶ “Tamo kalil ni na ebem qaji naŋgi di e na ino ñam osornjroqnem. Deqa naŋgi ino anjam dauryoqneb. Naŋgi ino segi tamo soqneb deqa ni na naŋgi mandamq endena elenjosim e ebem.

⁷ Bini naŋgi qalieonub, iŋgi iŋgi kalil ni na e ebem qaji di inoq dena branteb.

⁸ Nanġi degsib qalieonub. Di kiyaaqa? Anjam kalil ni na e merbem qaji di e kamba nanġi minjrnām nanġi queb. Qusib ni na e qarinjbonam bem anjam di nanġo areqaloq di singilateb. Osib endegsi poinjrej, e inoq dena bem.

⁹ “E nanġi qa ni pailmonum. E mandam qaji tamo unġasari nanġi qa ni pailmosai. Tamo ni na ebem qaji nanġi qa segi e ni pailmonum. Di kiyaaqa? Nanġi ino tamo unub deqa.

¹⁰ Ijo tamo kalil nanġi di ino dego. Ino tamo kalil nanġi di ijo dego. Nanġoq dena e ñam kobaquja eqnum.

¹¹ “E inoq olo bqai. Deqa e mandamq endi olo sqasai. Ariya tamo ni na ebem qaji nanġi mandamq endi sqab. O Abu, ino kumbra kalil tulañ boledamu. Ni segi qujai une saiġoji. Ino ñam koba ni na ebem qaji ñam dena ni na ijo tamo nanġi taqatnjroqñime. Amqa aqo aiyel are qujaitosim unum dego kere nanġi kamba are qujaitosib sqab.

¹² E nanġi koba na sosimqa ino ñam kobaquja ni na ebem qaji ñam dena nanġi taqatnjroqñem. Deqa ijo anġro bei padalosai. Anġro qujai agi ni nami padalqajqa giltem qaji a segi padalqas. A padalamqa ino anjam nenġrenq di unu qaji di aqa damu brantqas.

¹³ E olo inoq bqai. Ijo segi arebolebole tulañ kobaosim tamo ni na ebem qaji nanġoq di ġaġgai sqajqa deqa e mandamq endi sosimqa anjam endi mareqnum.

¹⁴ “E na nanġi ino anjam minjroqñem. Utru deqa mandam qaji tamo unġasari nanġi na nanġi jeutnjreġnub. Nanġi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai.

¹⁵ Ni na nanġi joqsim nanġi mandam uratosib lañ qureq oqwjajqa deqa e ni pailmosai. Nanġi mandamq endi soqñib ni na nanġi taqatnjroqñim tamo uge Satan na nanġi ugeuġejnraim deqa e ni pailmonum.

¹⁶ Nanġi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai.

¹⁷ Ino anjam kalil bole. Ni ino anjam bole di nanġi minjroqñe. Yimqa anjam di nanġo are milġiq di wauoqñimqa nanġi ino segi tamo tintinj sqab.

¹⁸ Nami ni na e qarinjbonam mandamq aisim tamo unġasari nanġo ambleq di soqñem. Deqa e kamba tamo ni na ebem qaji nanġi qarinjnjritqa mandam qaji tamo unġasari nanġo ambleq di sqab.

¹⁹ E nanġi qa are qalsiy ijo segi jejamu ni emekritqai. Ijo kumbra dena nanġi ino segi tamo tintinj sosib ino anjam bole dauryoqñqab.

²⁰ “E ijo anġro 11 nanġi qa segi ni pailmosai. Bunuqna nanġi ijo anjam mare mare laqñibqa tamo unġasari gargekoba nanġi nanġo anjam quoqnsib e qa nanġo areqalo singilatoqñqab. E nanġi qa dego ni pailmonum.

²¹ O Abu, ni ijoq di unum. E dego inoq di unum. Aqo aiyel are qujaitosim unum. Ijo segi tamo unġasari kalil nanġi dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa e ni pailmonum. Yimqa mandam qaji tamo unġasari nanġi qalieqab, ni na e qarinjbonam bem.

²² Aqo aiyel are qujaitosim unum. Ñam koba ni na ebem qaji di e kamba olo ijo segi tamo unġasari nanġi enjrem. Di kiyaaqa? Nanġi dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa.

²³ E ijo segi tamo unġasari nanġoq di unum. Ni ijoq di unum. Kumbra dena nanġi kalil dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqom. Soqñimqa mandam qaji tamo unġasari nanġi na nanġi unjrsibqa qalieqab, ni na e qarinjbonam bem. Osib qalieqab, ni e qalaqalaibeqnum dego kere ni ijo segi tamo unġasari nanġi qalaqalainjreġnum.

²⁴“O Abu, tamo unḡasari ni na ebem qaji qure e sqai di nanḡi dego e ombla qure dia sqom. E deqa ni pailmonum. Nanḡi e ombla sosibqa ñam koba ni na ebem qaji di unḡajqa deqa ti e ni pailmonum. Nami ni mandam atosaisosimqa ñam koba di e ebem. Di kiyaca? Ni na e qalaqalaiboqnem deqa.

²⁵O Abu, ino kumbra kalil tulaḡ bole tintiḡ. Mandam qaji tamo unḡasari nanḡi ni qa qaliesai. Ariya e ni qa qalie bole. Ijo segi tamo unḡasari nanḡi dego ni qa qalie bole. Deqa nanḡi qalieonub, ni na e qarinjbonam bem.

²⁶E ino ñam nanḡi osornjroqnem. Nanḡi olo osornjrqai. Yimqa ni na e qalaqalaibeqnum dego kere nanḡi ino qalaqalaiyo kumbraq di sqab. Amqa e segi nanḡi koba na sqom.”

18

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanḡo banḡ di atej

¹Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a na aqa anḡro nanḡi joqsiqa koba na walwelosib Kidron ya dosib taqal beiq aisib nañu agu beiq di soqneb.

²Bati gaigai Yesus aqa anḡro nanḡi koba na nañu agu dia korooqneb. Deqa Yesus aqa anḡro Judas agi Yesus osim jeu tamo nanḡo banḡ di atqas qaji a nañu agu di qaliesoqnej.

³Deqa a na qaja tamo gargekoba nanḡi waḡal ti lam ti sebru ti elenonab joqsiqa nañu agu deq gileb. Atra tamo kokba ti Farisi ti nanḡi na nanḡi qarinjnrnab Yesus ojqa gileb. Rom nanḡo qaja tamo qudei dego nanḡi koba na gileb.

⁴Gulbe kalil Yesus aqaq di brantqas qaji di a nami qaliesoqnej. Deqa qaja tamo nanḡi aqaq bonabqa a nanḡo areq aisqa nenemnjrej, “Niḡi yai qa bonub?”

⁵Onaqa nanḡi na kamba minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” Onaqa Yesus na minjrej, “E agiende.” Judas agi Yesus osiqqa qaja tamo nanḡo banḡ di atej qaji a nanḡi koba na tigelesoqneb.

⁶Onaqa nanḡi Yesus aqa anjam di qusibqa qore na ululoḡosib ñereḡeb.

⁷Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Niḡi yai qa bonub?” Onaqa nanḡi na minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.”

⁸Onaqa Yesus na minjrej, “E nami mernḡonum, e agiende. Niḡi e qa bonub di e segi ojjiy. Ijo anḡro nanḡi uratnjrib gileb.”

⁹Yesus a nanḡi degsi minjrej deqa aqa anjam bei nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi a nami endegsi marej, “O Abu, tamo nanḡi ni na ebem qaji bei e uratit padalqasai.”

¹⁰Onaqa jeu tamo nanḡi Yesus ojeq nab Saimon Pita na aqa sebru osiqqa atra tamo gate aqa kanḡal tamo bei gateq di qalqajqa waiyej grososiqqa dabkala segi gentetej. Kanḡal tamo di aqa ñam Malkus.

¹¹Onaqa Yesus na Pita minjrej, “Ino sebru olo ate. E jaqatiḡ koba oqai. Jaqatiḡ di ya uge uyo bul. Di uyqai. Ijo Abu na merbej, ‘Ni jaqatiḡ di oqam.’”

Qaja tamo nanḡi Yesus ojsib Anas aqa talq osib aiyeb

¹²Onaqa qaja tamo nanḡi ti nanḡo gate koba a ombla na Yesus ojsib aqa banḡ tonteteḡ.

¹³Osib Kaiafas aqa sou Anas aqa talq osib aiyeb. Kaiafas a wausau deqa Juda nanḡo atra tamo gate soqnej.

14 Agi a nami Juda tamo kokba nanġi minjrej, “Tamo qujai a tamo unġasari kalil nanġi qa moiqas di kere.”

Pita a marej, “E Yesus aqa anġro sai”

15 Qaja tamo nanġi Yesus osi aiyeqnabqa Saimon Pita a qoreq na Yesus dauryosiq aiyej. Yesus aqa anġro bei dego a dauryosiq aiyej. Anġro di atra tamo gate a qalie. Deqa a Yesus dauryosiq torei jeŋ miligiq gilsiq atra tamo gate aqa talq di brantej.

16 Ariya Pita a siranġme qala oqeq di tigelesoqnej. Onaqa Yesus aqa anġro agi atra tamo gate a qaliesoqnej qaji a na siranġme taqato unġa minjnaqa odyonaqa Pita osiq ombla na jeŋ miligiq gilsib tal qalaq di tigelesoqneb.

17 Onaqa siranġme taqato unġa a na Pita nenemyej, “Ni Yesus aqa anġro kiyu?” Onaqa Pita na kamba minjej, “Eo. E aqa anġro sai.”

18 Kanġal tamo nanġi ti tal taqato tamo nanġi ti yornjrnaqa nġam tunġuyosib nġamyuwo areq di tigelesosib nġam yoroqneb. Onaqa Pita a dego bosiq nanġi koba na tigelesosib nġam yoroqneb.

Atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej

19 Bati deqa atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej. Yesus aqa anġro nanġi qa ti aqa anjam a na tamo unġasari nanġi minjroqnej qaji deqa ti nenemyoqnej.

20 Onaqa Yesus na kamba minjej, “E boleq di tamo unġasari nanġi anjam minjroqnem. E bati gaigai Qotei tal miligiq di, atra tal miligiq di, Juda nanġo koro sawaq di anjam palontoqnsim minjroqnem. E uliosim anjam minjrosaiqnem.

21 Deqa ni kiyafa e nenemkobaibeqnum? Tamo unġasari ijo anjam quqneb qaji nanġi segi nenemnrimqa nanġi na mermqab. E anjam minjroqnem qaji di nanġi qalie.”

22 Yesus a atra tamo gate degsi minjnaqa qaja tamo bei Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a baŋ lubtosiq Yesus aqa ulatamuq di qalej. Osiqa minjej, “Ni kiyafa atra tamo gate aqa medabu ojonum?”

23 Onaqa Yesus na kamba minjej, “E anjam maronum endi gisanamqa ubtosim merbe. Ariya ijo anjam boleamqa ni kiyafa e lubonum?”

24 Onaqa Anas na aqa qaja tamo nanġi minjrnaqa Yesus osib atra tamo gate Kaiafas aqaq gileb. Yesus aqa baŋ tonto qorbi sonaq osi gileb.

Pita a olo marej, “E Yesus aqa anġro sai”

25 Saimon Pita a nġamyuwo areq di tigelesosiq nġam yoreqnaqa tamo qudei na minjeb, “Ni dego Yesus aqa anġro bei kiyu?” Onaqa Pita a saidosiq minjrej, “Eo. E aqa anġro sai.”

26 Onaqa atra tamo gate aqa kanġal tamo bei na Pita minjej, “E ni kiyu Yesus ombla nañu aguq di sonam numonum?” Tamo di agi Pita na tamo dabkala gentetej qaji aqa was.

27 Onaqa Pita a olo saidosiq minjej, “Di e sai.” Pita a degsi gisanjoqalubtonaqa tuwe anjamej.

Juda tamo kokba nanġi na Yesus osib Pailat aqa talq gileb

28 Onaqa nobqolo malu qameqnaq Juda tamo kokba nanġi na Kaiafas aqa talq dena Yesus osib Rom nanġo mandor Pailat aqa tal kobaqujaq gileb. Nanġi tal miligiq gilosai. Nanġi endegsib are qaleb, “Pailat a Juda tamo sai. A sawa bei qaji tamo. Deqa iga aqa tal miligiq gilqa getento. Gago dal anjam degsi unu. Iga aqa tal miligiq gilqom di iga une ti sqom. Deqa gago yori bati

koba brantimqa iga inġi uyqa keresaiigwas.” Nanġi deġsib are qalsib deqa nanġi Pailat aqa tal miligiq ġilosai.

²⁹ Nanġi oqeq di tigelesonabqa Pailat a segi oqedosiq nanġoq di brantej. Brantosiqa nenemnjrej, “Tamo endi aqa une kiye qa ninġi a osib ijoq bonub?”

³⁰ Onaqa nanġi na Pailat minjeb, “Tamo endi a kumbra uge yosai qamu iga inoq osi bosai qamu.”

³¹ Onaqa Pailat na olo minjrej, “Ninġi a olo osi aisib nunġo segi dal anjam na aqa une qa pegiyiy.” Onaqa nanġi na kamba Pailat minjeb, “Iga Juda tamo. Deqa iga na tamo moiyoqta keresai.”

³² Nanġi Pailat deġsib minjeb deqa anjam bei Yesus a nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi Yesus a gam kiye na moiqa di a segi nami ubtej.

³³ Onaqa Pailat a olo puluosiq aqa tal miligiq ġilsiq aqa qaja tamo nanġi minjrnaqa nanġi na Yesus osib aqa areq beb. Bonabqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nanġo Mandor Koba e?”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni ino segi areqalo na anjam di merbonum kiyo tamo qudei na e qa saimonub qusim anjam di merbonum kiyo? Ni e merbe.”

³⁵ Onaqa Pailat na olo minnej, “E Juda tamo e? Sai. Ni que. Ino segi lej agi Juda nanġi ti atra tamo kokba ti nanġi na ni osib ijoq bonub. Deqa ni merbe. Ni une kiye yonum deqa ni osi bonub?”

³⁶ Onaqa Yesus na minnej, “E mandam qaji mandor sosai. Deġsi so qamu Juda nanġi na e ojeqnaq ijo wau tamo nanġi nrijoq qoto itnjreb qamu.”

³⁷ Onaqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Ni bole mandor e?” Onaqa Yesus na minnej, “Od, ni kere merbonum. E mandor. E anjam bole ubtqajqa deqa mandamq aisim nambabem. Tamo kalil anjam bole dauryeqnub qaji nanġi ijo anjam queqnaq.”

³⁸ Onaqa Pailat na nenemyej, “Anjam bole di kiye?”

Juda nanġi na Pailat minjeb, “Ni Yesus namburbasq di qame!”

Pailat a deġsi marsiqa olo oqedosiq Juda tamo kokba nanġoq ġilsiq minjrej, “E tamo endi aqa jejamuq di une bei unosai.

³⁹ Deqa e nunġo kumbra bei dauryqai. Wausau gaigai nunġo yori bati koba branteqnaqa e na tamo qujai tonto talq dena uratoqnsim engeqnum. Deqa ninġi na merbiy. Wausau endeqa e tamo yai uratosiy enġwai? E Juda nanġo mandor endi uratosiy enġwai e?”

⁴⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanġi olo tulaq saidosib minjeb, “Ni a uratim oqedaiq. Tonto tamo Barabas a uratim oqedem.” Nanġi Pailat deġsib minjeb. Barabas a lej ojo tamo.

19

¹ Onaqa Pailat a Yesus osiqa aqa qaja tamo nanġo banq di atsiqa minjrej, “Ninġi Yesus bu toqon na kumbainjiy.” Deġsi minjrnaqa nanġi na Yesus osib bu toqon na kumbainjeb.

² Kumbainjosib koboonaqa nanġi na sil luwit osib lulumosib dena mandor kokba nanġo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atosib sinġila na teqiyeb. Osib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanġi gaigai jigeqnaq deqaji bei osib Yesus jigeteb. A segi qa Mandor Koba maroqnej deqa nanġi na kumbra deqyeb.

³ Osib nanği Yesus aqa areq bosib a misilinjoqnsib gisan na binjyoqnsib minjoqneb, “O Juda nanço Mandor Koba, kaiye.” Nanği degsib Yesus misilinjoqnsib ban lubtosib aqa ulatamuq di qaloqneb.

⁴ Onaqa Pailat a olo aqa talq dena oqedosiqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Ninği uniy. E Yesus aqa jejamuq di une bei yala unosai bole sai. Ninği di qalieqajqa deqa e Yesus olo nunçoq osi bonum.”

⁵ Degsi minjrnaqa Yesus a oqedej. Gate tatal sil luwit na gereiyosib aqa gateq di ateteb qaji de ti gara lent a jigeteb qaji de ti qorbi oqedej. Onaqa Pailat na minjrej, “Ninği tamo endi uniy.”

⁶ Degsi minjrnaqa atra tamo kokba ti nanço qaja tamo nanği ti Yesus unsi-bqa nanği murqumyoqnsib Pailat wainjoqnsib minjoqneb, “Ni a namburbasq di qame! Ni a namburbasq di qame!” Onaqa Pailat na minjrej, “Ninği segi na Yesus osib namburbasq di qamiy. E aqa jejamuq di une bei unosai.”

⁷ Onaqa Juda tamo kokba nanği na olo Pailat minjeb, “Yesus a segi qa março, ‘E Qotei aqa Njiri.’ Aqa une deqa a moiym. Gago dal anjam degsi unu.”

⁸ Onaqa Pailat a nanço anjam di qusiqa a tulan ulaugetej.

⁹ Osiga a olo Yesus osiq tal miligiq gilsiga nenemyej, “Ni sawa qabe qaji? Ni e merbe.” Onaqa Yesus a mequmesoqnej. A na kamba anjam bei Pailat minjosai.

¹⁰ Deqa Pailat na olo minjej, “Ni anjam bei merbqasai e? Ni que. E tamo kobaquja. Deqa e ni uratmit ni gilqam. E ni uratmqasai di ni namburbasq di gainjom moiqam. Ni degsi poimosai e?”

¹¹ Onaqa Yesus na Pailat minjej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na ni singila emosai qamu ni e gulbe bei ebqa keresai qamu. Deqa ino une kiñala. Ariya atra tamo gate agi e ojsiq ino banq di atqo qaji aqa une kobaquja.”

¹² Yesus na Pailat degsi minjnaq qusiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Unğum. E Yesus uratit gilqas.” A nanği degsi minjreqlaqa nanği na olo tulan saidoqnsib murqumyoqnsib minjoqneb, “Ni Yesus uratim gilaig. Ni a uratqam di ni mandor koba Sisar aqa wau tamo bolesai. Yesus a março, ‘E segi mandor koba.’ A degsi março deqa a na Sisar jeu atqo.”

¹³ Nanği na Pailat degsib minjeq nab qusiqa a olo Yesus osiq oqedosiqa aqa awo jaram kobaq di awoej. Pailat a gaigai tamo nanço une qa peginjraqa oqnsiq dia awooqnej. Jaram so qaji sawa di aqa ñam Meniñ Bijal. Hibiru anjam na “Gabata” mareqñub.

¹⁴ Juda nanço yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. Sen bati 12 onaq qanam jigeej. Deqa Pailat na Yesus osiga Juda tamo kokba nanği minjrej, “Ninği nunço mandor koba uniy.”

¹⁵ Onaqa nanği tulan leleñoqnsib minjoqneb, “Ni a taqal waiy! Osim namburbasq di qame!” Onaqa Pailat na nenemnjrej, “E nunço mandor koba osiy namburbasq di qamqai e?” Onaqa atra tamo kokba nanği na kamba minjeb, “Gago mandor bei saiqoji. Gago mandor qujai agi Sisar.”

¹⁶ Onaqa Pailat a nanço areqalo dauryosiqa Yesus osiq nanço banq di atsiqa minjrej, “Ninği na Yesus osib namburbasq di qamiy.”

Yesus a namburbasq di gainjej

¹⁷ Pailat a Juda tamo kokba nanği degsi minjrnaqa qaja tamo nanği Yesus osib aqa qawarq di aqa segi namburbasq atetosib a ban ojsib Jerusalem uratosib osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Tamo Gate Tanu di branteb. Ñam di Hibiru anjam na “Golgota” mareqñub.

18 Di brantosib Yesus osib namburbasq di qameb. Tamo aiyel dego namburbasq di qameleneb. Yesus a ambleq di tigeltosib tamo bei aqa ban qonanq di tigeltob. Bei aqa ban woq di tigeltob.

19 Onaqa Pailat a anjam bei nengrenyosiq namburbasq mutu gogeq di atej. A endegsi nengrenyey, “Yesus Nasaret qaji a Juda nango Mandor Koba.”

20 Sawa agu Yesus namburbasq di gainteb qaji di Jerusalem jom. Deqa Juda tamo ungasari gargakoba nanqi gile beoqnsib anjam Pailat na nengrenyey qaji di sisiyoqneb. Anjam di Hibru anjam na ti Rom nango anjam na ti Grik nango anjam na ti turtosiq nengrenyey.

21 Onaqa Juda nango atra tamo kokba nanqi na Pailat minjeb, “Yesus a Juda nango Mandor Koba’ anjam degsi nengrenyaim. ‘A marej, “E Juda nango Mandor Koba,”’ anjam degsi nengrenyey.”

22 Onaqa Pailat na minjrej, “Unqum. E anjam nengrenyonum degesoqnem.”

23 Ariya qaja tamo nanqi na Yesus namburbasq di qamsibqa aqa gara elenqa marsib gilteleneb. Giltelenosib tumbol qolqe ateb. Aqa gara jugo olekoba di gara banqa qujai na gereiyeb. Gara banqa bei na totoryosai. Gara di tulan boledamu.

24 Deqa qaja tamo nanqi segi segi qairosib mareb, “Iga gara di bum-branyqasai. Iga meniñ silali alanonam tamo yai aqa meniñ na bunñjqas a na gara di oqas.” Degsib marsib meniñ silali alaneb. Nanqi kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, “Nanqi ijo gara elenqa marsib giltelenqab. Giltelenosib meniñ silali alanqab.”

25 Yesus aqa ai wo aqa ai yala wo namburbasq utruq di tigelesoqneb. Maria Makdala qure qaji wo Klopas aqa nuan Maria wo nanqi aiyel dego bosib koba na tigelesoqneb.

26 Onaqa Yesus a tirosiqa aqa ai wo aqa angro agi a tulan qalaqalayoqnej qaji de wo namburbasq utruq di tigelesonab unjrsiqa aqa ai metosiq minnej, “O ai, di ino angro.”

27 Osiqa angro di minnej, “Di ino ai.” Onaqa bati qujai deqa angro dena Yesus aqa ai osiqa aqa segi talq di ombla sosibqa taqatoqnej.

Yesus a moiyej

28 Yesus a qalieej, wau kalil aqa Abu na yey qaji di kobotej. Osiqa marej, “E ya qarbbqo.” A degsi marej. Di kiyaaq? Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa damu brantqajqa deqa.

29 Onaqa qaja tamo nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa gara ñengi bei osib wain isa kobaq di tuqteb. Tuqtosib namtan bei aqa dani osib mutuq di gara ñengi qosisib osib Yesus anaiyqajqa soqtosib aqa medabuq di ateb. Wain di ya nobu bei namburbasq utruq di nami atnab soqnej qaji dena tigsib Yesus anaiyeb.

30 Onaqa Yesus a wain isa koba di uysiqa marej, “Bini e ijo wau kobotonum.” Degsi marsiqa aqa gate gulainosiqa mondor titosiq moiyej.

Qaja tamo bei na Yesus aqa jar banqaq di qamej

31 Juda nango yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnab soqnej. Nebe yori bati. Deqa Juda nanqi mareb, “Iga yori bati qa tamo nanqi namburbasq di uratnrim qasai.” Osib nanqi Pailat aqa areq bosib minjeb, “Ni ino qaja tamo nanqi minjrimqa gilsib tamo namburbasq di gainejunub qaji nango sinqa gentetnribqa urur moreñabqa osib subq atqab.”

³² Onaqa Pailat a nanġo anjam di qusiqa odosiq aqa qaja tamo qudei qarinjrnraq gilsib tamo aiyel Yesus koba na namburbasq di ġainesoqneb qaji nanġo singa gentetnjreb.

³³ Osib Yesus aqa areq gilsib uneb a nami moiyej. Deqa nanġi aqa singa gentosai.

³⁴ Onaqa qaja tamo bei na aqa qaja osiq Yesus aqa jar banġaq di qamnaq lej ti ya ti aiyej.

³⁵ Nanġi kumbra di yonabqa e ijo segi nġamdamu na unem. E kumbra deqa saognsim laqnum. E segi qalieonum, ijo anjam bole. Deqa ninġi qusib nunġo areqaloq di singilatiy.

³⁶ Qaja tamo nanġi kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nenġrenq di so qaji di aqa damu brantej. Aġi endegsib nenġrenjyeb, “Nanġi aqa tanu bei gentqasai.”

³⁷ Qotei aqa anjam bei dego aqa damu brantej. Anjam aġiende, “Nanġi qaja na aqa jar banġaq di qamsibqa a koqyeseqab.”

Tamo aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub bunujq di ateb

³⁸ Onaqa tamo bei aqa nġam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A Yesus dauryoqnej qaji. A Juda tamo kokba nanġi ulainjrnsiq deqa uliosiq Yesus dauryoqnej. A boleq di dauryosaioqnej. Ariya a Pailat aqa areq gilsiqqa nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?” Onaqa Pailat na Josep odyonaqa a Yesus aqa jejamu osiq subq atqa gilej.

³⁹ Nikodemus aġi nami qolo Yesus aqaq gilej qaji a dego Josep ombra na Yesus aqa jejamu osib subq atqa gileb. Nikodemus a gilqa osiqa nġam so aqa ya quleq ti utru aiyela turtosiq gereiyosiq osi gilej. Nġam so aqa ya di aqa ġulbe 30 kilogram.

⁴⁰ Onaqa nanġi aiyel Yesus aqa jejamu osib gara boledamu na dalaosib nġam so aqa ya di osib aqa jejamuq di liyeb. Juda nanġi na tamo subq atqa oqnsib degyeqnub.

⁴¹ Sawa Yesus namburbasq di qameb qaji qalaq di nañu agu bei soqnej. Nañu agu dia sub bunuj bei soqnej. Sub dia nami tamo bei atosaisoqneb.

⁴² Sub di isaq di sosai. A jojom di soqnej. Juda nanġo yori bati aqa inġi inġi kalil gereiyqa bati brantej deqa nanġi aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub miligiq di juġeb.

20

Yesus a subq na tigelej

¹ Yesus a subq di sonaq yori batiej. Olo nebeonaqa nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji a tigelosiqqa Yesus aqa subq gilej. Gilsiq nġam atej meniñ kobaquja sub me getenteb qaji di waqosiq taqal di sonaq unej.

² Unsiqu olo puluosiq urur ti aisiq Saimon Pita wo Yesus aqa anġro aġi a tulan qalaqalaiyoqnej qaji de wo nanġi aiyel itnjrsiqa minjrej, “Gago Tamo Koba aqa jejamu subq dena osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di iga qaliesai.”

³ Degsi minjrnaqa Pita anġro de wo nanġi anjam di qusibqa Yesus aqa sub unqajqa gileb.

⁴ Nanġi aiyel gurgurosib giloqnsib anġro dena Pita bunyosiqqa namoosi gilsiq subq di brantej.

⁵ Osiq sub meq di tigelosiq miligi tirosiq gara Yesus dalaeb qaji di sonaq unej. A sub miligiq aiyosai.

⁶ Onaqa Saimon Pita a bunuqna bosiq torei sub miligiq aiyej. Aisiq a dego gara Yesus dalaeb qaji di unej.

⁷ Gara mutu bei Yesus aqa gate qoseteb qaji di lubosiq taqal beiq di sonaq unej. Gara mutu di gara qudei ti turtosiq sosai. A segiq di soqnej.

⁸ Onaqa angro namo subq di brantej qaji a dego sub miligiq aiyej. Aisiq gara di unsiq marej, "Bole."

⁹ Bati deqa nanqi aiyel Qotei aqa anjam bei nenqrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrosaisoqnej. Anjam agiende, "Kristus a olo subq na tigelqas."

¹⁰ Ariya nanqi olo puluosib nanqo qureq aiyeb.

Maria Makdala qaji a Yesus unej

¹¹ Onaqa Maria a sub qalaq di tigelesosiq akamoqnej. Akamoqnsiq sub miligi tirej.

¹² Tirosiq lan angro aiyel sub miligiq di sonab unjrej. Nanqi gara qat jigsib Yesus nejoteb qaji lumeq di awesoqneb. Bei gateqsi bei singaqsi awesoqneb.

¹³ Awesosibqa Maria minjeb, "Unja, ni kiyaaq akameqnum?" Onaqa minjrej, "Nanqi ijo Tamo Koba osib jaraiyonub. Qabia kiyoo atonub di e qaliesai."

¹⁴ Maria a nanqi degsi minjrsiq bulosiq aqa qoreq di Yesus a tigelesonaq unej. A qaliesai, di Yesus.

¹⁵ Onaqa Yesus na Maria minjej, "O unja, ni kiyaaq akameqnum? Ni yai unqa bonum?" Onaqa Maria a are qalej, "Tamo endi a nañu agu taqateqnu kiyoo?" Degsi are qalsiq minjej, "Ni na kiyoo ijo Tamo Koba osim sawa qabia atonub di merbiñqa e gilsiy oqai."

¹⁶ Onaqa Yesus na minjej, "O Maria." Degsi minjnaqa Maria a Yesus qa poiyoñaqa areiyosiq minjej, "O Rabonai." Di Hibru anjam. Aqa damu, "O Qalie Tamo Koba."

¹⁷ Onaqa Yesus na Maria minjej, "E ijo Abu aqaq oqosaiunum deqa ni e ojam. Ni ijo was nanqooq gilsim endegsi minjre, 'Yesus a marqo, 'E ijo Abu aqaq olo oqwai. Ijo Abu agi nunqoo Abu dego. Ijo Qotei agi nunqoo Qotei dego.' Ni gilsim nanqi degsi minjre."

¹⁸ Onaqa Maria Makdala qaji a Yesus aqa anjam di qusiq gilsiq Yesus aqa angro nanqi itnjrsiq minjrej, "E gago Tamo Koba a unonum." Osiqa anjam kalil Yesus na minjej qaji di olo nanqi sainjrej.

Yesus aqa angro nanqi na a uneb

¹⁹ Yori bati koboosiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanqi tal bei gogetosib sirañme kalil qandimtelenosib warum miligiq di soqneb. Nanqi Juda tamo kokba nanqi ulainjrsib deqa degyeb. Onaqa bati qujai deqa Yesus a tal miligiq di brantosiq nanqo ambleq di tigelosiq minjrej, "O ijo angro, ninqi are lawo soqniy."

²⁰ Osiqa aqa ban ti jar banqa ti nanqi osornjrej. Onaqa nanqi kalil Tamo Koba a unsibqa tulan areboleboleinjrej.

²¹ Onaqa Yesus na olo minjrej, "Ninqi are lawo soqniy. Ijo Abu na e qarinqej dego kere e ninqi qarinqeqnum."

²² Yesus na aqa angro nanqi anjam degsi minjrsiq aqa mondor puynjrsiq minjrej, "Ninqi Qotei aqa Mondor Bole oiy."

²³ Niŋgi tamo unŋasari nanŋo une kobotetnrqab di Qotei a dego nanŋo une kobotetnrqas. Ariya niŋgi tamo unŋasari nanŋo une kobotetnrqasai di Qotei a dego nanŋo une kobotetnrqasai.”

Tomas a Yesus unej

²⁴ Yesus a nanŋoq di brantej di Tomas a nanŋi koba na sosai. Tomas a Yesus aqa anŋro 12 deqaji bei. Aqa ñam bei Didimus.

²⁵ Onaqa Yesus aqa anŋro nanŋi gilsib Tomas itosib minjeb, “Iga gago Tamo Koba a unonum.” Degsi minjnabqa a nanŋo anjam di qunaq ugeiyonaq minjrej, “E ijo ñamdamu na Yesus aqa ban bile tutu na qameb qaji pirigi di unsiy ojŋai di e marŋai, ‘Bole.’ E aqa jar banŋa qaja na qameb qaji pirigi di dego unsiy ojŋai di e marŋai, ‘Bole.’ E unŋasai di e bole qa marŋasai.”

²⁶ Ariya bati 7 koboonaqa Yesus aqa anŋro nanŋi olo tal miligiq di soqneb. Tomas a dego nanŋi koba na soqneb. Siranme kalil qandimesonabqa Yesus a tal miligiq di brantosiqa nanŋo ambleq di tigelosiq minjrej, “O ijo anŋro, niŋgi are lawo soqniy.”

²⁷ Osiqa Tomas minjeb, “O Tomas, ni ino ban gei na ijo ban bile qameb qaji pirigi ojsim unime. Ino ban waiyosim ijo jar banŋa qameb qaji pirigi dego oje. Areqalo aiyeltaim. Areqalo qujaitosim e qa ino areqalo siŋgilat.”

²⁸ Onaqa Tomas na Yesus minjeb, “O Yesus, ni ijo Tamo Koba. Ni ijo Qotei dego.”

²⁹ Onaqa Yesus na olo Tomas minjeb, “Ni ino ñamdamu na e nubsim deqa ino areqalo e qa siŋgilatonum e? Ariya tamo unŋasari nanŋo ñamdamu na e nubosaieqnuub qaji nanŋi e qa nanŋo areqalo siŋgilatqab di nanŋi tulan areboleboleinjrŋas.”

Jon a anjam endi nenŋrenjey di aqa utru

³⁰ Yesus a Qotei aqa manwa tulan gargekoba aqa anŋro nanŋo ñamdamuq di yoqnej. E aqa manwa quja quja segi buk miligiq endi nenŋrenjyonum.

³¹ E anjam endi nenŋrenjyonum. Di kiyaaqa? Niŋgi sisiyosib Yesus qa nunŋo areqalo siŋgilatosib a bole Kristus Qotei aqa Njiri degsi poiŋgwajqa deqa. Osib niŋgi Yesus aqa ñam na ñambile gaigai sqajqa deqa.

21

Yesus aqa anŋro 7 nanŋi na Yesus uneb

¹ Onaqa bati bei Yesus a Taiberias ya agu qalaq di sosiqa aqa anŋro nanŋoq di olo brantej. E deqa kiñala saqai.

² Ya agu qalaq di Yesus aqa anŋro 7 nanŋi soqneb. Anŋro bei Saimon Pita. Bei Tomas aqa ñam bei Didimus. Bei Nataniel. Nataniel aqa qure utru Kana. Kana a Galilil sawaq di unu. Sebedi aqa njiri aiyel nanŋi dego ya agu qalaq di soqneb. Ariya Yesus aqa anŋro aiyel dego nanŋi koba na soqneb.

³ Onaqa Saimon Pita na nanŋi minjrej, “E qe oqajqa deqa kakan waiyqa aiyeqnum.” Onaqa nanŋi na minjeb, “Iga kalil koba na aiqom.” Degsi minjsib nanŋi koba na aisib qobun gogetosib ya robuq oqsib kakan waiyoqneb. Di qolo. Waiyeqneb nebeej. Nanŋi qe bei osai bole sai.

⁴ Nobqolo ambru nanŋi qobun miligiq di sosib ñam ateb Yesus a alile di tigelesonaq uneb. Nanŋi qaliesai, di Yesus.

⁵ Deqa a na nenemnjrej, “O ijo anŋro, niŋgi qe onub e?” Onaqa nanŋi na minjeb, “Eo. Iga qe osai.”

⁶ Onaqa minjrej, “Ningi qobun aqa qala bei ban woq di kakan waiyiy. Waiyosib ningi qe oqab.” Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di dauryosib ban woq di kakan waiyeb qe tulan ani eb. Qe di tulan gargekoba deqa nanngi na soqtosib qobun goge di atqa keresaiinjrej.

⁷ Onaqa Yesus aqa angro agi a tulan qalaqalaiyoqnej qaji a na Pita minjej, “Tamo di gago Tamo Koba.” Onaqa Saimon Pita a anjam di qusiqa aqa gara jugo wauqa osiq piqtej qaji di olo jigsiqu qobun dena prugosiq yaq aisiq qawainjosiq Yesus aqa areq gilej.

⁸ Yesus aqa angro qobun miligiq di soqneb qaji nanngi alile jojom 100 mita. Deqa kakan qe na maqesonaq nanngi qobun na titosib aisib alile di tiryeb.

⁹ Alile di tiryosib nam ateb di Yesus a nami nam tunGuyosiq qe koitonaq namyuwoq di sonaq uneb. Bem qudei dego sonaq uneb.

¹⁰ Deqa Yesus na minjrej, “Ningi qe uneb di qudei osi boiy.”

¹¹ Onaqa Pita a olo qobun gogetosiq kakan qe ti titosiq alile di atej. Qe di kokba. Qe kalil sisiyeb 153. Di qe gargekoba. Ariya kakan yala branjosai.

¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi bosib ingi uyiy.” Angro bei na yala nenemyosai, “Ni tamo yai?” Degosai. Nanngi qalie, di nanngo Tamo Koba.

¹³ Onaqa Yesus a namyuwo jojomyosiq bem ti qe ti di osiq nanngi anainjronaq uyebe.

¹⁴ Yesus a subq na tigelosiq aqa angro nanngoq di brantoaiyeltej. Bini qalubqo.

Yesus na Pita minjej, “Ni ijo kaja du du nanngi gereinjrimé”

¹⁵ Nanngi ingi uynab koboonaqa Yesus na Saimon Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni ijo angro kalil nanngi bunnjrsimqa ni segi e tulan qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita na minjej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja du du nanngi gereinjrimé.”

¹⁶ Osisaq olo Pita nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e tulan qalaqalaibeqnum e?” Onaqa Pita na minjej, “Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na minjej, “Ni ijo kaja nanngi taqatnjrimé.”

¹⁷ Osisaq olo nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e qalaqalaibeqnum e?” Yesus na Pita anjam di nenemyoqalubtej deqa Pita a are gulbeyonaq minjej, “O Tamo Koba, ni kumbra kalil qa qalie. Deqa ni qalieonum, e ni qalaqalaimeqnum.” Onaqa Yesus na olo minjej, “Ni ijo kaja nanngi gereinjrimé.”

¹⁸ “O Pita, e bole mermqai. Ni angro wala sosimqa ni ino segi areqalo dauryoqnsim sawa ni gilqajqa are soqnej qaji deq giloqnem. Ariya bunuqna ni qeliosimqa ino ban aiyel soqtim tamo bei na ni tontmosim sawa ni gilqajqa asgimqas qaji deq osi gilqas.”

¹⁹ Pita aqa moiqajqa gam di Yesus na ubtosiq degsi minjej. Pita a gam dena moiym Qotei aqa nam goge oqwas. Pita a di qalieqajqa deqa Yesus na degsi minjej. Osisaq Pita minjej, “Ni e daurbe.”

Anjam getento

²⁰ Osisaq Yesus a Pita ombla walweloqnsibqa Pita a bulosiq angro Yesus na tulan qalaqalaiyoqnej qaji a nanngi aiyel daurnjreqlaq unej. Angro di agi nami Yesus aqa angro nanngi koba na ingi uyoqnsibqa a Yesus beteryosiq nenemyej, “O Tamo Koba, angro yai na ni osim jeu tamo nanngo banq di atqas?”

²¹ Deqa Pita a angro di unsiqa Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, bunuqna ino angro di a kumbra kiye turqas?”

²² Onaqa Yesus na Pita minjej, “Angro di a moiyoaisoqnimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim. Di ino wau sai. Di ijo wau. Ni e daurbe.”

²³ Yesus na Pita degsi minjej. Deqa angro di a moiqasai anjam di sawa sawaq gileqnaqa Kristen was kalil nanqi quoqneb. Angro di a moiqasai Yesus na Pita degsi minjosai. A na minjej, “Angro di a moiyoaisoqnimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim.”

²⁴ Yesus aqa angro di agi e segi. E na anjam endi nenngrenyonum. E ijo segi namdamu na Yesus aqa kumbra kalil endi unsim deqa nenngrenyonum. Iga qalieonum, ijo anjam endi bole.

²⁵ Yesus a mandamq endi sosisqa a kumbra tulan gargekoba yoqnej. Deqa e are qalonum, Yesus aqa kumbra kalil deqa nenngrenyqom di buk tulan tumbol kobaosim sawa sawa kalilq di maqosim sawa atqa keresaiqas.

YESUS AQA ANJAM MARO TAMO NANGI

Yesus na aqa Mondor qarinyim aqa angro nanngoq aiqas

¹ O Tiofilus, e nami anjam bei nenngrenyosim inoq qarinyem. Kumbra kalil Yesus a yoqnej qaji deqa ti anjam kalil a na tamo ungasari nanngi minjroqnej qaji deqa ti utruq na nenngrenyem.

² Nenngrenyosim gilsimqa Qotei na Yesus osiq lanj qureq oqej di patem. Yesus a lanj qureq oqosaisosiq aqa segi angro giltnjrej qaji nanngi koroinjrnaqa Mondor Bole na aqa medabu singilatetonaqa minjrej, "Ninggi ijo wau ojoqnsib ijo anjam mare mare laqniy."

³ Yesus a jaqatinj osiq moisiq olo nambile sosiq aqa angro nanngoq di brantocnsiq manjwa gargekoba yeqnaqa nanngi unoqneb. Unoqnsib maroqneb, "Bole." Bati 40 qa a nanngoq di brantocnej. Brantocnsiq Qotei a tamo ungasari nanngo Mandor Koba sosim nanngi taqatnjrqas anjam di minjroqnej.

⁴ Onaqa bati bei Yesus na aqa angro nanngi di olo koroinjrnsiq minjrej, "Ninggi Jerusalem urataib. Ijo Abu aqa Mondor ningi nami engwa marej qaji deqa tariñoqnsib soqniy. E nami ningi deqa mernngoqnem.

⁵ Jon a ya na tamo ungasari nanngi yansjroqnej. Ariya bati qudei koboamqa e Mondor Bole aqa singila na ningi yansjgwai."

⁶ Onaqa bati bei Yesus a olo aqa angro nanngi koroinjrnaqa nanngi na endegsib nenemyeb, "O Tamo Koba, bini bati endeqa kiyo ni na Rom nanngo singila kobotosim iga Israel tamo ungasari singila egimqa iga kamba mandam endi taqatqom?"

⁷ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninggi bati di qalieqa maraib. Di nungo wau sai. Di ijo Abu aqa wau. A segi na bati di giltej unu.

⁸ Ariya Mondor Bole a nunngoq bamqa ningi singila osib e qa anjam mare mare laqniy. Ningi Jerusalem endia, Judia sawaq di, Samaria sawaq di, sawa sawa kalil keretosib e qa anjam mare mare laqniy."

Yesus a lanj qureq oqej

⁹ Yesus na aqa angro nanngi anjam degsi minjrnsiq a mandam uratosiq lanj goge oqeqnaqa nanngi a koqyesoqneb. Onaqa lanbi na a kabutonaqa nanngi a olo unosai.

¹⁰⁻¹¹ Nanngi lanj goge tarosib njam ateqnabqa tamo aiyel gara qat jigeb qaji nanngi bosib nango areq di tigelosib minjreb, "O Galili tamo, ningi kiyaqa lanj goge tarosib njam ateqnub? Yesus a ningi uratngsiqa lanj goge oqeqnaq ningi unonub mondonj a degsim olo bqas."

Yesus aqa angro nanngi na tamo bei giltonab a Judas aqa sawa ej

¹²⁻¹³ Mana nanngi soqneb qaji aqa nam Oliv mana. Mana di Jerusalem jojomq di unu. Nanngi dena olo puluosib Jerusalem aisib tal gogetosib nanngo warum bei gogeqsi nanngi gaigai soqneb qaji deq gileb. Yesus aqa angro warum deq gileb qaji nango nam agiende. Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matyu, Alfius aqa njiri Jems, Jems bei aqa njiri Judas, Saimon agi nami Rom nanngi winjrqajqa maroqnej qaji. Yesus aqa angro 11 nanngi di warum deq gileb.

¹⁴ Nanngi ti ungasari qudei ti Yesus aqa was nanngi ti aqa ai Maria dego nanngi koba na gaigai warum dia korooqnsibqa are qujaitoqnsib Qotei pailyoqneb.

15 Bati bei tamo ungasari 120 Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanji koroosib sonabqa Pita a nanjo ambleq di tigelosiq minjrej,

16-17 “O ijo was ninji quiy. Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu bini brantqo. Anjam di aqa damu Qotei a nami brantqa marej deqa agi brantqo. Anjam di Qotei aqa Mondor na Devit minjnaq qusiq nengrenjonaq soqnej. A Judas qa nengrenjeyj. Judas agi iga koba na sosimqa Yesus aqa wau ojoqnem. Ninji qalie, bunuqna a na jeu tamo nanji gam osornjrnaqa Yesus ojeb.” Pita a nanji anjam degsi minjrej.

18 Judas aqa kumbra tulan uge. Aqa kumbra uge agiende. Juda tamo kokba nanji na a silali yonabqa Yesus osiqqa nanjo banq di atej. A silali di osiqqa mandam taqal bei awaiyej. Awaiyosiqqa a mandam dia ulonjosiqqa aqa mene paraonaqa bi bileneyj.

19 Bunuqna tamo ungasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nanji deqa qusibqa mandam di aqa ñam “Akeldama” waiyeb. Di nanjo segi anjam na ñam waiyeb. Ñam di aqa damu, “Leñ Aiqajqa Mandam.”

20 Ariya Pita a olo marej, “Devit a nami Qotei louqa buk miligiq di Judas qa endegsi nengrenjeyj, ‘Aqa tal lanja sqas. Tamo bei na olo aqa tal oqasai.’ Osiqa olo Judas qa endegsi nengrenjeyj, ‘Tamo bei na kamba aqa wau ojgas.’

21 “Deqa ijo was ninji quiy. Iga tamo bei giltonamqa a na Judas aqa sawa osim iga ti Yesus aqa wau ojgom. Iga nami Tamo Koba Yesus dauryosim laqnamqa bati deqa tamo nanji iga koba na soqnem deqaji bei giltqom.

22 Jon yansjro qaji aqa bati qa Yesus na aqa wau utru atej dena bosu bosiq Qotei a Yesus yaigosiqqa lan qureq oqej. Bati deqa tamo nanji iga koba na soqnem deqaji bei giltonamqa a iga ti Yesus aqa wau ojgom. Ojsimqa Yesus a moisiq olo subq na tigelej deqa mare mare laqnom.”

23 Pita a nanji anjam degsi minjrnaqa nanji na tamo aiyel giltjreb. Josep Matias wo giltjreb. Josep aqa ñam bei Barsabas. Aqa ñam bei Jastas.

24 Nanji aiyel giltjrsibqa endegsib pailiyeb, “O Tamo Koba, ni tamo kalil nanjo areqalo qalie. Deqa tamo aiyel endi ni yai giltqam di iga osorgimqa tamo dena Judas aqa sawa osim aqa wau ojgas.

25 Judas a wau di uratosiqqa moisiq sawa uge ni nami a aiqajqa gitem qaji deq aiyej.”

26 Nanji degsib pailiyosib koboonaqa tamo yai na kamba Judas aqa wau ojgas deqa marsibqa meniñ silali alañeb. Alañonabqa Matias aqa meniñ na bunjeyj. Deqa nanji Matias giltonabqa a Yesus aqa anjam maro tamo 11 nanji koba na sosib wauoqneb.

2

Qotei aqa Mondor a mandamq aiyej

1-2 Onaqa Juda nanjo yori bati koba ñam Pentikos di brantej. Juda nanjo moma nanji nami inji meli bunuj otoreleneb. Deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Yesus aqa tamo ungasari nanji tal qujaiq di koroosib soqneb. Sonabqa lan goge na jagwa koba anjam ato bulosiq tal nanji awesoqneb qaji deq aiyej. Aisiq tal keretej.

3 Onaqa inji bei a ñam pulon bulosiqqa aisiq segi segiosiqqa nanjo gateq di awoelenonaq uneb.

4 Bati deqa Mondor Bole a nanjo segi segi are miligiq aisiq meñ bulyetjrnnaqa nanji kalil qure utru segi segi nanjo anjam marelenoqneb.

⁵ Bati deqa Juda tulan gargekoba sawa sawa kalilq di nambabeb qaji nanği Jerusalem di soqneb. Nanği kalil Qotei qa louoqneb qaji.

⁶⁻⁷ Jagwa koba di anjam ato bulonaqa nanği kalil queb. Qusibqa manwa di unqajqa bosib koroeb. Koroosib nanği segi segi qure utru anjam Yesus aqa tamo unğasari nanği na mareqñab qusibqa prugugetoqneb. Osib maroqñeb, “Tamo unğasari kalil endi Galili qaji.

⁸ Nanği kiyersib gago segi segi qure utru anjam mareqñab iga queqnum?

⁹ Iga qudei Partia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia qaji.

¹⁰ Iga qudei Frigia, Pamfilia, Isip qaji. Iga qudei Libia sawa agi Sairini sawa jojom deqaji. Iga qudei Rom qaji.

¹¹ Iga qudei Juda tamo tiñtin. Iga qudei Juda nanği lou dauryqa marsim nanği miligiq aiyem. Iga qudei Krit. Iga qudei Arebia qaji. Nanği kiyersib gago segi segi qure utru anjam na Qotei aqa manwa kalil qa saeqñab iga queqnum?”

¹² Juda kalil nanği anjam degsib marsibqa prugugetoqñsib segi segi maroqñeb, “Endi kumbra kiyero?”

¹³ Onaqa nanği qudei yomuqñsib maroqñeb, “Nanği wain bunuj uysib deqa nanariosib anjam lanja lanja mareqñub.”

Pita a anjam palontej

¹⁴ Onaqa Yesus aqa anğro 11 nanği Pita ombla tigelosibqa Pita na aqa medabu waqtosiq endegsi marej, “Niñgi Juda ti tamo kalil Jerusalem endi unub qaji niñgi ti ijo anjam endi qusib poiñgem.

¹⁵ Niñgi maronub, ‘Tamo unğasari nanği di wain uysib nanarionub.’ Di sai. Endego nobqolo koba. Wain uyqa bati sai.

¹⁶ Manwa niñgi bini unonub qaji endeqa Qotei aqa medabu o tamo Joel a nami marej. Agi a endegsi marej,

¹⁷ ‘Qotei a marqo, “Diño bati jojomoqñimqa e na ijo Mondor qarinyitqa tamo unğasari kalil nanğoq aiqas. Aisim nunğo anğro mel ti nunğo anğro sebin ti nanği singila enjrimqa nanği ijo medabu osib anjam maroqñqab. Nunğo anğro wala nanği ti nunğo tamo bole bole nanği ti areqalo waqtetnjoqñimqa ñejo buloqñsibqa ijo kumbra gargekoba unoqñqab.

¹⁸ Bati deqa e na ijo Mondor qarinyitqa ijo wau tamo ti ijo wau ti nanğoq aisim singila enjroqñimqa nanği ijo medabu osib anjam maroqñqab.

¹⁹ Lan goge dia e manwa gargekoba yoqñqai. Mandamq di dego manwa gargekoba yoqñqai. Len ti ñamyuwo ti qurem koba ti qarinyit mandamq aiqas.

²⁰ Sen ambruqas. Bai lentosim len bulqas. Amqa Tamo Koba a rian koba ti singila koba ti bqas.

²¹ Bati deqa tamo unğasari gargekoba nanği Tamo Koba aqa ñam metosib pailyibqa a na nanği pailyo qusim nanği kalil elenamqa nanği so bole gaigai sqab.” ‘Qotei aqa medabu o qaji tamo Joel a nami anjam degsi marej.

²² “Deqa Israel tamo unğasari, niñgi ijo anjam endi quiy. Niñgi qalie, Qotei a Yesus Nasaret qaji aqa singila na manwa gargekoba nunğo ambleq di yoqnej. A degyoqnej. Di kiyaqa? Niñgi poiñğwajqa, Qotei na a qarinyonaq bej.

²³ Bunuqna Qotei na Yesus olo osiq nunğo banq di atej. A nami kumbra degyqa marsiq aqa segi areqalo dauryosiq degyej. Degyonaqa niñgi na Yesus ojsib tamo uge nanği banq di atnabqa nanği a osib namburbasq di qalñab moiyej. Nunğo kumbra dena niñgi segi na Yesus qalsib moiyoteb.

²⁴ Onaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltosiqqa moiyo aqa gulbe kobotej. Deqa moiyo na Yesus a olo ojqa keresai.

²⁵ Agi Devit a nami Yesus qa endegsi marej, 'Tamo Koba a bati gaigai ijo ulatamuq di sonaq e uneqnum. A ijo ban woq di unu deqa e padalqasai.

²⁶ Deqa e tulan areboleboleibeqnu. E arebolebole na anjam mareqnum. O Qotei, ingi bole bole ni na e ebqajqa marem qaji di e oqajqa tarinjoqnsim unum.

²⁷ Ni ijo qunun uratim moiyo qureq aiqasai. Ni ino segi angro bolequja ni na giltem qaji aqa jejamu dego subq di uratim qusaqasai.

²⁸ Nambile sqajqa gam di ni na e osorbeqnum. Ni e ombla sqam deqa e tulan areboleboleibeqnu.' Devit a nami anjam degsi marej.

²⁹ "O ijo was, e bole merngwai. Gago moma Devit a moinaqa subq ateb. Aqa sub agi bini unu iga gaigai uneqnum.

³⁰⁻³¹ Nami Qotei na Devit minjej, 'Mondon ino moma nanqi paraosibqa leŋ dena tamo bei a nambabqas. Amqa e na tamo di gilitqna ni mandor koba unum dego kere a kamba ino sawa osim Mandor Koba sqas.' Qotei a nami Devit anjam degsi minjsiqqa aqa anjam di singilatosiqqa olo minjej, 'E ijo anjam di uratqasai. E dauryqai.' Devit a Qotei aqa medabu o tamo soqnej deqa kumbra Qotei na mondon yqas qaji di Devit a nami qalieej. Osiqa Kristus qa endegsi marej, 'Bunuqna a subq na tigelqas.' Osiqa olo marej, 'Qotei na Kristus moiyo qureq di uratqasai. Aqa jejamu dego subq di uratim qusaqasai.'

³² O ijo was, Yesus qujai di Qotei a subq na tigeltonaqa iga kalil namdamu na unem. Deqa bini iga a qa mare mare laqnum.

³³ A lan qureq oqsiiq nam kobaquja osiq Qotei aqa ban woq di awoej. Osiqa Mondor Bole ninqi nami engwa marej qaji di aqa Abu aqaq dena yayosiqqa qarinyqo aiqoqa ninqi unsib nungo dabkala na dego quonub.

³⁴ Devit a subq na tigelosiq lan qureq oqosai. Ariya a Kristus qa endegsi marej,

'Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,
'Ni ijo ban woq endi awo.

³⁵ Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanqi elenjosiy ino sorgomq di atitqna ni na nanqi taqatnjrqam." '

Devit a nami Kristus qa degsi marej.

³⁶ "Deqa Israel tamo ungasari, ninqi kalil endegsi poinjem. Yesus agi ninqi na namburbasq di qalnab moiyej qaji a Qotei na olo giltosiqqa a gago Tamo Koba Kristus nam waiyej."

Tamo ungasari gargekoba nanqi are bulyosib yanso eb

³⁷ Onaqa tamo ungasari nanqi Pita aqa anjam di qunabqa anjam dena nanjo are qametnjrej. Deqa nanqi na Yesus aqa angro nanqi Pita ombla minjreb, "O gago was ninqi na mergiy. Iga kiyeronamqa Qotei na iga elenamqa iga padalqasai?"

³⁸ Onaqa Pita na kamba minjrej, "Ninqi segi segi are bulyosib Qotei aqaq boiy. Babqa iga Yesus Kristus aqa nam na ninqi yansjonam Qotei na nunjo une kalil kobotetngwas. Osim aqa Mondor Bole ninqi lanja engwas. Awai saiqoji.

³⁹ Qotei a nami marej, 'E na ninqi ti nunjo angro ti tamo kalil isa isaq di unub qaji nanqi ti ijo Mondor engwai.' Qotei a nami degsi marej. Deqa ninqi

quiy. Gago Tamo Koba Qotei a aqa anjam di uratqasai. Tamo ungasari kalil a na metnjrim aqaq bqab qaji nanği aqa Mondor enjrqas.”

⁴⁰ Pita a anjam deqaji gargekoba singila na nanği minjroqnej. Osiqa olo endegsi minjrej, “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanği kumbra uge uge yoqnsib laqñub. Niği nanği ti Qotei na padaltngaim deqa niği geregere ñam atoqñiy.”

⁴¹ Pita a anjam degsi marnaqa bati deqa tamo ungasari 3,000 nanği aqa anjam di qusib nanço are miligiq di ateb. Osib nanği yanso eb. Nanği Yesus qa nanço areqalo singilateb deqa nanği tamo ungasari nami Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanço miligiq aisib koba na soqñeb.

Yesus aqa tamo ungasari kalil nanği are qujaitoqnsib soqñeb

⁴² Tamo ungasari Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanği bati gaigai aqa anjam maro tamo nanço anjam quoqnsib dauryoqñeb. Nanği are qujaitoqnsib bem gentoqnsib uyoqnsibqa Qotei pailyoqnsib soqñeb.

⁴³ Qotei na Yesus aqa anjam maro tamo nanği di singila enjreqnaqa nanği manwa gargekoba yoqñeb. Yeqnab Yesus aqa tamo ungasari kalil nanği manwa di unoqnsib Qotei aqa ñam soqtoqñeb.

⁴⁴ Tamo ungasari kalil Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanği bati gaigai korooqnsibqa are qujaitoqnsib soqñeb. Nanço inği inği kalil di koba qaji degsib maroqnsib segi segi qa jei jeiyoqñeb.

⁴⁵ Nanço mandam ti inği inği ti qarinyeleñeqñab tamo qudei na awaiyoqnsib silali enjreqñab oqnsib Yesus aqa tamo ungasari inği inği saiqoji nanği jeisib enjroqñeb.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nanği bati gaigai are qujaitoqnsib sosibqa atra tal miligiq di korooqnsib louoqñeb. Nanço segi segi talq di dego korooqnsibqa bem gentoqnsib uyoqñeb. Nanği arebolebole ti lawo na sosibqa Qotei aqa ñam soqtoqnsib koba na inği uyoqñeb. Deyeqñabqa tamo ungasari kalil nanği nanço kumbra di unoqnsib nanği qa tulan areboleboleinjroqnej. Bati gaigai tamo ungasari qudei nanği are bulyeqñab Tamo Koba a na nanği eleñeqnaqa nanği boqnsib tamo ungasari nami Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanço miligiq aiyoyqnsib koba na soqñeb.

3

Pita Jon wo nanği na tamo sinğa qandamo boleteb

¹⁻² Bati gaigai bilaq sen kelinjteqnaqa Juda tamo ungasari nanği atra tal miligiq giloyqnsib dia Qotei pailyoqñeb. Pailyo bati bei Pita Jon wo nanği aiyel pailyqa marsib atra tal miligiq gilqa laqñabqa tamo bei ai miligiq na sinğa qandamo ñambabej qaji a atra tal siranme jomq di awesoqnej. Bati gaigai aqa was nanği a qoboiyoqnsib boqnsib siranme jomq di ateqñabqa awoqnsiqa tamo ungasari atra tal miligiq gileqñabqa silali qa ñilnjroqnej. Siranme di aqa ñam Siranme Boledamu.

³ Bati deqa Pita Jon wo nanği atra tal miligiq gilqa laqñabqa unjrsiqa silali qa ñilnjrej.

⁴ Onaqa nanği aiyel na tamo di koqyosibqa Pita na minjej, “Ni aqo nige.”

⁵ Degsi minjnaqa a are qalej, “Nanği aiyel silali bei ebqab.” Degsi are qalsiqa nanği aiyel koqñresoqnej.

⁶ Onaqa Pita na minjej, “E silali saiqoji. Ijo inği bei unu di ni emqai. Yesus Kristus Nasaret qaji aqa ñam na e ni mermonum, ‘Ni tigelosim walwel.’ ”

7-8 Degsi minjsiqa aqa ban woq di ojsiq tigeltonaqa aqa singa tombol singilaonab tigelokuqatosiq walwelej. Osiqa Pita Jon wo nanği aiyel daurnjr-siqa atra tal miligiđ gilsiq tulan areboleboleiyeqnaqa pruprugoqnsiq Qotei aqa ñam soqtoqnej.

9-10 A degyeqnaqa tamo unğasari kalil nanği a unsibqa are koba qaloqneb. Osib maroqneb, "Tamo singa qandamo bati gaigai atra tal siranme jojomq di awooqnsiqa silali qa njleqnu qaji agi a di."

Pita a atra tal miligiđ di anjam palontej

11 Tamo di a Pita Jon wo nanği aiyel daurnjr-siq laqnaqa tamo unğasari kalil nanği a unoqnsib are koba qaloqneb. Deqa nanği gurgur ti bosib atra tal međ di Pita Jon wo sonabqa koba na korooqneb. Atra tal me di aqa ñam Solomon aqa Tal Me.

12 Tamo unğasari nanği bosib koroeqneb Pita a nanği unjr-siqa endegsi minjrej, "O Israel tamo unğasari, niği kiyaaqa aqo aiyel tamo di boletonum unsibqa are koba qaleqnu? Niği kiyaaqa aqo aiyel nugsibqa endegsi mareqnu, 'Nanço segi singila na ti kumbra bole na ti tamo di boletonub walwelqo'? Niği degsi maraib.

13 Qotei aqa wau tamo Yesus aqa singila na tamo di boleosiđ walwelqo. Qotei a Abraham, Aisak, Jekop, gago moma kalil nanği ti nanço Qotei. A na Yesus lan quređ osi oqsıđ ñam kobaquja yej. Yesus qujai di niği na osib jeu tamo nanço banđ di ateb. Onaqa Pailat a olo Yesus tonto talđ dena oqeq atajıqa marnaqa niği na saideb.

14 Yesus a Qotei aqa segi Tamo Boledamu. A une saiqoji. Ariya niği na Yesus qoreiyosib saidosib Pailat minjeb, 'Tonto tamo bei oqeq atsim ege.' Niği na Pailat degsi minjnabqa a nunço anjam di dauryosiqa len ojo tamo osiqa oqeq atsiđ engej.

15 Ariya Yesus a segi ñabile qa utru. Di niği na qalnab moiyej. Moinaqa Qotei na olo subđ na tigeltonaqa iga gago ñamdamu na unem. Deqa bini iga a qa mare mare laqnum.

16 Aqo aiyel Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa iga aqa ñam na tamo singa qandamo di boletonum a singilaqo. Tamo singa qandamo di niği qalie. Niği gaigai a unoqneb. Yesus a segi na aqo aiyel singila egwoqa a qa gago areqalo singilatosisim tamo di boletonumqa nunço ñamdamuđ di walwelqo.

17 "O gago was, e qalieonum, niği ti nunço gate nanği ti une kobaquja ateb di niği poingosai.

18 Niği kumbra di yeb deqa Qotei aqa medabu o tamo kalil nanço anjam nami maroqneb qaji di aqa damu Qotei na babtej. Agi Qotei na nanço medabu singilateqnreanaqa nanği endegsi maroqneb, 'Qotei aqa Kristus a jaqatin koba osim moiqa.'

19-20 "Deqa ijo was kalil, niği are bulyosib Tamo Koba aqaq boiy. Babqa a na nunço une kobotetngsim niği singila bunuj engwas. Osim monđon a na Yesus olo qarinyim nunçoq bqa. Tamo di agi Kristus Qotei a nami niği qa osiđ giltej qaji.

21 A lan quređ oqej di unu. A di soqnimqa Qotei na mandam bunuj ti lan bunuj ti atqa bati brantimqa a olo bqa. Qotei a nami aqa kumbra deqa anjam marej. Osiqa aqa anjam di aqa medabu o qaji tamo nanği minjreanaqa nanği na nenğrenyoqneb.

22 “Nami Moses a Yesus qa endegsi marej, ‘Mondon Tamo Koba Qotei na aqa medabu o qaji tamo bei e bul nungo ambleq dena tigeltimqa a anjam merngoqnaqas. Anjam merngoqnimqa ninqi aqa anjam kalil qusib dauryoqniy.

23 Tamo ungasari kalil aqa anjam quqwa uratqab qaji nanqi Qotei na ñumim morenqab. Deqa nanqi olo Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di sqasai.’ Moses a nami Yesus qa degsi marej.

24 Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanqi dego nami Yesus qa anjam degsib maroqneb. Agi Samuel a utru atsiqa a Yesus bqajqa bati qalieosiq deqa Yesus qa anjam maroqnej. Samuel a moinaqa Qotei aqa medabu o tamo kalil bunuqna brantelenqeb qaji nanqi dego Yesus bqajqa bati qalieosib deqa anjam maroqneb.

25 “Qotei a ninqi elenqa osiq deqa aqa medabu o qaji tamo nanqi qarinjreqlaqa aqa anjam mare mare laqneb. A nami nunjo moma utru nanqi ti koba na anjam qosisibqa Abraham endegsi minjei, ‘Mondon ino moma nanqi paraosibqa lej dena tamo bei nambabqas. Nambabosim tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi boletnjrqas.’ Qotei a ninqi elenqa osiq deqa anjam di Abraham minjei.

26 Osiqa bunuqna aqa wau tamo Yesus a qarinyonaq nungoq aiyej. Qotei a are qalej, a Yesus qarinyim a ninqi kalil boletnjgimqa ninqi nunjo kumbra uge uge kalil uratqab. Qotei a degsi are qalsiq Yesus qarinyonaq nungoq aiyej.”

4

Nanqi na Pita Jon wo ojelenosib tonto talq di breinjreb

1-3 Pita Jon wo nanqi na tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam minjreqlabqa atra tamo nanqi ti Sadyusi nanqi ti atra tal taqato tamo nanjo gate ombla na tulan minjin oqetnjrnaqa bosib nanqi aiyei ojelenosib tonto talq di breinjreb. Di kiyaya? Nanqi aiyei maroqneb, “Yesus a moisiq olo subq na tigelej deqa tamo kalil nanqi dego moisiq olo subq na tigelqab.” Deqa nanqi aiyei tonto talq di breinjreb. Bilaqtej deqa nanqi aiyei tonto talq di uratnjrnab sonab nebeej.

4 Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi Qotei aqa anjam quoqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneb. Nanqi kalil turteb 5,000.

Pita Jon wo nanqi Juda gate kokba nanjo ulatamuq di tigeleb

5 Nebeonaqa Juda nanjo tamo kokba ti gate nanqi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti Jerusalem di koroeb.

6 Atra tamo gate Anas aqa lej kalil nanqi ti dego koroeb. Bei Kaiafas. Bei Jon. Bei Aleksanda.

7 Koroosib Pita Jon wo nanqi metnjrnab bonab nanjo ambleq di tigeltjreb. Tamo singa qandamyonaq olo boleej qaji a dego osi bosib tigelteb. Osib Pita Jon wo nenemnjreb, “Ninqi singila qabe na osib tamo endi boleteb? Ninqi yai aqa ñam na boleteb?”

8-9 Onaqa Mondor Bole a Pita aqa miligiq aisiq medabu singilatetonaqa a na nanqi endegsi minjrej, “O Israel tamo kokba ti gate ninqi ti ijo anjam endi quiy. Aqo aiyei na tamo singa qandamo endi boletem deqa ninqi iga osib nunjo ñamdamuq di tigeltgonub. Tamo endi a kiyersi boleej deqa ninqi qalieqa osib nenemgonub.

10 Deqa ninqi ti Israel tamo ungasari kalil ti ijo anjam endi qusib poingem. Nasaret tamo Yesus Kristus agi ninqi na namburbasq di qal nab Qotei a olo subq

na tigeltej qaji aqa ñam na tamo endi a boleqo. Boleosiq nunqo ulatamuq endi tigelesonaq ninji unonub.

¹¹ Yesus a tal ai bul. Ninji tal gereiyo qaji tamo bul. Ninji na tal ai di arqsiqbqa uge qa marsib taqal waiyeb. Onaqa Qotei na olo tal ai di osiqa tal singilatqajqa deqa tumaq di tigeltej unu.

¹² Ninji quiy. Tamo bei aqa ñam na Qotei na iga elenqasai. Yesus aqa ñam na qujai Qotei na iga elenqas. Amqa iga padalqasai. Iga elenqajqa tamo bei saiqoji. Sawa bei beiq di Qotei na tamo bei iga osorgosai bole sai.”

¹³ Pita Jon wo nanqi singila na anjam di maroqneb nanqi ulaosai. Deqa Juda tamo kokba nanqi tulan prugeb. Di kiyaya? Nanqi qalieeb, nanqi aiyel nami skul beiq gilosai. Nanqi tamo lanaj. Degsib qalieosib poinjrej, nanqi aiyel nami Yesus ombla laqneb.

¹⁴ Tamo singa qandamyonaq olo bolelej qaji a Pita Jon wo nanqo areq di tigelesonaq Juda tamo kokba nanqi unsibqa anjam bei kamba marqa keresaiinjrej.

¹⁵ Deqa nanqi na Pita Jon wo minjrnabqa taqal beiq gilmabqa nanqi segi qairosib mareb,

¹⁶ “Iga nanqi aiyel kiyernjrqom? Nanqi aiyel manwa kobaquja yonubqa Jerusalem tamo ungasari kalil nanqi quekritonub. Deqa iga gisan qa marqa keresai.

¹⁷ Unqum, iga na nanqi aiyel Yesus aqa ñam mare mare laqajqa saidnjrqom. Yimqa nanqo anjam kobaqasai.”

¹⁸ Juda tamo kokba nanqi degsib qairosib nanqi aiyel olo metnjrnab bonabqa singila na saidnjrsib minjreb, “Ninji aiyel olo Yesus aqa ñam maroqnaib. Medabu getentiy.”

¹⁹ Onaqa Pita Jon wo nanqi na kamba minjreb, “Aqo aiyel Qotei aqa anjam dauryqa uratosim olo nunqo anjam dauryqom di Qotei aqa ñamgalaq di kumbra bole e? Ninji segi mariy.

²⁰ Aqo aiyel medabu getentqa keresai. Qotei aqa manwa kalil gago ñamdamu na unoqnem qaji deqa iga mare mare laqnqom. Aqa anjam kalil gago dabkala na quoqnem qaji di dego iga mare mare laqnqom. Iga uratqa keresai.”

²¹ Onaqa Juda tamo kokba nanqi na olo nanqi aiyel Yesus aqa ñam marqajqa singila na saidnjrsib uratnjrnab gileb. Nanqi aiyel na tamo singa qandamo boletonabqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi unsibqa Qotei aqa ñam soqtoqneb. Deqa Juda tamo kokba nanqi tamo ungasari nanqi ulainjreb. Nanqi nanqo aiyel jejamuq di une bei babtosai deqa nanqi ñumqa keresai. Utru deqa nanqi tamo ungasari nanqi ulainjrsib nanqi aiyel uratnjrnab gileb.

²² Tamo singa qandamo nanqi aiyel na boleteb qaji di aqa wausau 40.

Yesus aqa wau tamo nanqi Qotei pailyeb

²³ Juda tamo kokba nanqi na nanqi aiyel uratnjrnab gilsib tamo ungasari Yesus qa nanqo areqalo singilateb qaji nanqoq di branteb. Brantosib anjam kalil atra tamo kokba ti tamo gate ti nanqi na minjreb qaji deqa sainjreb.

²⁴ Sainjrnab qusibqa tulan areboleboleinjrej. Deqa nanqi kalil medabu qujaitosib Qotei endegsib pailyeb, “O Tamo Koba, ni na lan ti mandam ti yuwal ti ingi ingi kalil ti atem unub.

²⁵ Nami ni na Mondor Bole qarinyonamqa aisiq ino wau tamo agi gago moma Devit aqa medabu singilatetonaqa endegsi marej, ‘Kiyaya sawa bei bei qaji nanqi minjin oqetnjreqnu?’

Kiyaqa nanjo areqalo tulan nanarieqnaq nanji Qotei ti qotqajqa qaireqnuq?
²⁶ Sawa bei beiq di mandor kokba nanji tigelogsib Kristus qalib moiqajqa deqa singilaeqnuq.

Gate kokba nanji na Tamo Koba aqa Kristus wo qoto itnjrqajqa deqa koroeqnuq.'

²⁷ "O Qotei, Devit aqa anjam di aqa damu gam endena brantej. Herot wo Pontius Pailat wo Israel nanji ti sawa bei bei qaji nanji ti kalil qure endia koroosibqa ino segi wau tamo bole Yesus ni nami giltem qaji a ugeugeiyqa marsibqa anjam kereteb.

²⁸ O Qotei, ni nami marem, 'Nanji Yesus qalib moiqas.' Ino anjam di agi nanji dauryosib Yesus qalnab moiyej. Nanjo segi areqalo na nanji Yesus qalosai. Ino singila na ti ino areqalo na ti nanji Yesus qalnab moiyej.

²⁹ O Tamo Koba, Juda tamo kokba nanji minjin oqetnjrqoqa iga ula egwajqa anjam merqonub di ni unime. Iga ino wau tamo unum. Deqa ni iga singila egoqnimqa iga ino anjam maroqnuq. Iga ulaqasai.

³⁰ Ni iga singila egoqnimqa iga ino wau tamo bole Yesus aqa ñam na tamo ungasari nanji boletnjroqnuq. Osim ino manwa kokba babtoqnuq."

³¹ Nanji deqsib Qotei pailyosib koboonaqa tal nanji koroesoqneq qaji di renjinej. Onaqa Mondor Bole aisiqa nanji singila enjrnaqa nanji Qotei aqa anjam mare mare laqneq. Nanji ulaosai.

Yesus aqa tamo ungasari nanji na nanjo Kristen was nanji aqaryainjroqneq

³² Bati deqa tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateq qaji nanji kalil are qujaitoqnsib soqneq. Tamo bei na aqa inji inji saiaosiq aqa segi qa marosaoqneq. Nanjo inji inji kalil di koba qaji deqsib maroqnsib segi segi qa jei jeiyqneq.

³³ Tamo Koba Yesus aqa anjam maro tamo kalil nanji aqa wau ojoqneq. A subq na tigelej anjam di nanji mare mare laqneq. Nanjo anjam di singila ti. Nanji mare mare laqneq Qotei a nanji qa are tulan boleiyqneq.

³⁴⁻³⁵ Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateq qaji nanji kalil inji kere soqneq. Bei a inji qa truquosaoqneq. Di kiyaaqa? Nanji nanjo segi mandam ti tal ti qarinyeqnabqa tamo qudei na awaiyoqnsib silali enjroqneq. Enjreqnab silali di osi boqnsib Yesus aqa anjam maro tamo nanjo banq di ateqnab nanji na tamo inji inji saiqoji nanji jeisib enjroqneq.

³⁶ Nanjo ambleq di tamo bei soqnej aqa ñam Josep. Aqa ñam bei Barnabas. Yesus aqa anjam maro tamo nanji na ñam di waiyeq. Aqa ñam di aqa damu, "Tamo are singilateq qaji." Barnabas a Livai aqa leq. A Saiprus nui qaji.

³⁷ Aqa mandam bei soqnej di tamo qudei na awaiyosib silali yonab osi gilsiq Yesus aqa anjam maro tamo nanjo banq di ateq.

5

Ananias aqa ñauñ Safaira wo nanji Qotei gisanjyeb

¹⁻² Ariya tamo bei soqnej aqa ñam Ananias. Aqa ñauñ aqa ñam Safaira. Ananias aqa mandam bei tamo qudei na awaiyosib silali yonabqa a silali di osiqa aqa ñauñ wo anjam keretosib silali oto aqa segi qa ulitosiq oto bei osi gilsiq Yesus aqa anjam maro tamo nanjo banq di ateq.

³ Onaqa Pita na minjeq, "Ananias, kiyaaqa Satan a ino are miligiq aiqoqa ni Mondor Bole a gisanjonum? Ino mandam awaiyonub silali osim kiyaaqa oto bei ino segi qa marsim ulitonum?"

4 Nami ino mandam awaiyosaisonabqa di ino segi mandam. Ariya bunuqna mandam awaiyosib silali emonub di ino segi silali. Ni segi na silali di taqatosim ni wau kiye yqa osim ye. Ni kiyaaqa gisanosim maronum, "Silali kalil agi osi bonum"? Ni kiyaaqa kumbra uge di yqajqa are qalonum? Ni que. Ino gisanj anjam di ni na tamo nanji minjrosai. Ni Qotei gisanjyqa osim minjonum."

5-6 Pita a degsi marnaqa Ananaias a anjam di qusiqa moiyoqjatosiq mandamq di ulonej. Onaqa angro wala nanji bosib aqa jejamu gara na dalaosib osi gilsib subq ateb. Subq atnabqa tamo ungasari kumbra deqa queb qaji nanji tulan ulaugteb.

7 Sokiñalayoñaq Ananaias aqa ñaun bej. Aqa gumbuluñ moiyej di a qaliesai.

8 A bonaqa Pita na minjej, "Ni mare. Ni ino gumbuluñ wo nungo mandam bei tamo qudei na awaiyosib silali enxonub qaji agi ino gumbuluñ na osi bosiq ebqo endi segi e?" Onaqa minjej, "Od. Silali kalil agide."

9 Degsi minjnaqa Pita na minjej, "Kiyaaqa ni ino gumbuluñ wo anjam keretosib kumbra uge di yonub? Ningi are qalonub, Tamo Koba aqa Mondor a nungo kumbra di unqasai. Degosib ningi yonub. Ni que. Angro wala ino gumbuluñ subq atonub qaji nanji bosib siranmeq di tigelonub. Nanji ni dego qoboimosib gilsib subq atqab."

10 Degsi minjnaqa a dego moiyoqjatosiq Pita aqa singaq di ulonej. Onaqa angro wala nanji bosib a moiyej di unsib qoboiyosib gilsib aqa gumbuluñ aqa areq di subq ateb.

11 Onaqa tamo ungasari kalil kumbra deqa queb qaji nanji tulan ulaugteb. Kristen kalil nanji dego ulaugteb.

Yesus aqa anjam maro tamo nanji manjwa gargekoba babtoqneb

12 Bati deqa Qotei na Yesus aqa anjam maro tamo nanji singila enjreqnaqa nanji manjwa gargekoba yeqnabqa tamo ungasari nanji unoqneb. Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanji kalil are qujaitoqnsibqa atra tal meq di koroqnsibqa Qotei qa louqneb. Tal me di aqa ñam Solomon aqa Tal Me.

13 Jerusalem dia tamo ungasari laña lañaj kalil nanji na tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanjo ñam soqtetnjroqnsibqa nanji ti koba na koroqajqa ulaqneb.

14 Tamo ti unja ti tulan gargekoba nanji Tamo Koba Yesus qa nanjo areqalo singilatqnsib boqnsib tamo ungasari nami Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanjo miligiq aieq nab nanji tulan kobaoqneb.

15 Kobaoqnsib nanjo ma tamo nanji sapersaq di ñeiotnjroqnsib qoboinjroqnsib gam qalaq di ateleneqneb. Di kiyaaqa? Pita a gam na walwelosim giloqnmqqa aqa serj qunun na nanji waburnjroqnmqqa nanjo ma kobooqnaqqa deqa.

16 Qure kiñilala kalil Jerusalem jomomq di soqneb qaji dena dego tamo mainjro qaji nanji ti tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nanji ti joqsib boqneb. Joqsib beq nab nanji kalil boleqneb.

Lañ angro na Yesus aqa anjam maro tamo nanji tonto talq dena oqeq atej

17-18 Yesus aqa anjam maro tamo nanji kumbra degyeq nabqa atra tamo gate aqa wau qujai agi Sadyusi nanji ti koba na unsib minjin oqetnjrnaqa nanji ojelenosib tonto talq di breinjrnab soqneb.

19 Sonabqa qoloej. Onaqa Tamo Koba aqa lan angro bei aisiqa tonto tal siranme waqtosiq nanqi joqsic oqedeb. Oqedonabqa lan angro na minjrej,

20 “Ningi gilsib atra tal miligiq di tigelosib tamo ungasari nanqi nambile gaigai sqajqa anjam palontosib minjroqniy.”

21 Onaqa nanqi lan angro aqa anjam di dauryosib nobqolo malu gameq-naqa atra tal miligiq gilsib dia tigelosib tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam palontosib minjroqneb.

Bati deqa atra tamo gate aqa wau qujai ti nanqi na Juda tamo kokba ti Israel tamo gate ti nanqi metnjrnab bosib koroeb. Koroosib anjam keretosib nanjo qaja tamo nanqi minjreb, “Ningi aisib Yesus aqa anjam maro tamo nanqi tonto talq dena joqsib boiy.”

22 Onaqa qaja tamo nanqi aisib tonto talq di brantosib nam ateb Yesus aqa anjam maro tamo nanqi di sosai. Nanqi degsi unsib deqa olo puluosib bosib Juda tamo kokba nanqi minjreb,

23 “Iga aiyonum di tonto tal siranme qandimesonaq unonum. Tal taqato tamo nanqi anj ti siranmeq di tigelenab. Ariya iga siran waqtosim miligiq gilonum di iga tamo bei unosai.”

24 Degsib minjrnabqa atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanjo gate omba na anjam di qusib are koba qalsib maroqneb, “Tamo nanqi di kiyersib tonto tal uratosib jaraiyonub?”

25 Onaqa tamo bei bosiq nanqi minjrej, “Ningi quiy. Tamo ningi na tonto talq di breinjreb qaji nanqi atra tal miligiq di sosibqa anjam plalteqnaq tamo ungasari nanqi queqnu.”

26 Degsi minjrnaqa qaja tamo nanqi ti atra tal taqato tamo nanjo gate omba na atra tal miligiq gileb. Gilsib Yesus aqa anjam maro tamo nanqi di sonab unjrsib ojeleosib joqsib gileb. Singila na ojsib gilosai. Lawo na joqsib gileb. Tamo ungasari nanqi njirinjosib meni osib nanqi nunaib deqa ulaosib lawo na joqsib gileb.

Yesus aqa anjam maro tamo nanqi aqa anjam marqajqa ulaosai

27 Joqsib gilsib Juda tamo kokba nanjo ulatamuq di tigeltjreb. Tigelon-abqa atra tamo gate na nanqi njirinjrnsiq minjrej,

28 “Ningi Yesus aqa nam mare mare laqajqa iga singila na saidngem. Di ningi na olo mare mare laqnaqqa tamo ungasari kalil Jerusalem endi unub qaji nanqi quekriteqnu. Di segi sai. Ningi gago jejamuq di une qamoqnsib mareqnu, iga na Yesus namburbasq di qalnam moiyej.”

29 Atra tamo gate na Yesus aqa anjam maro tamo nanqi degsi minjrnaqa nanqi Pita omba na kamba minjreb, “Iga Qotei aqa anjam segi dauryqom di kere. Iga tamo nanjo anjam dauryqasai.

30 Di bole, ningi na Yesus namburbasq di qalnab moiyej. Moinaqa gago moma utru nanjo Qotei na olo subq na tigeltj.

31 Yesus qujai di Qotei na lan qureq osi oqsiqa aqa ban woq di awotej. Deqa Yesus a gago Tamo Koba. A na qujai iga elenamaqa iga padalqasai. Yesus qujai dena iga Israel tamo ungasari are bulyetgoqnsiq gago une kobotetqnu.

32 Iga gago segi namdamu na Yesus aqa kumbra di unoqnem deqa mare mare laqnum. Mondor Bole a dego Yesus aqa kumbra di ubtosiq mareqnu. Mondor di agi Qotei na tamo ungasari aqa anjam dauryeqnu qaji nanqi enjreqnu.”

Gamaliel a Juda tamo kokba nanqi dalnjrej

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus aqa anjam maro tamo nanġo anjam di qusibqa minjin ani oqetnjrnaqa nanġi ñumib morenqajqa maroqneb.

³⁴ Onaqa nanġo ambleq dena Farisi tamo bei aqa ñam Gamaliel a tigelej. A dal anjam qalie tamo kobaquja. Tamo kalil nanġi bati gaigai a qa maroqneb, “A tamo bolequja.” A tigelosiqa Juda tamo kokba nanġi minjrej, “Ninġi mati tamo nanġi endi minjrib taqal beiq gileb.”

³⁵ Onaqa nanġi taqal beiq gilmabqa Gamaliel na olo Juda tamo kokba nanġi minjrej, “O Israel tamo, ninġi na tamo nanġi endi gulbe enjrqa osibqa mati geregere are qaliy.

³⁶ Ninġi qalie, nami yala tamo bei aqa ñam Teudas a tigelosiqa aqa segi ñam soqtoqnsiqa maroqnej, ‘E tamo kobaquja.’ Degsi mareqnaqa tamo 400 a dauryoqneb. Onaqa Rom nanġi na bosib a qalnab moinaqa tamo kalil a dauryoqneb qaji nanġi segi segi jaraiyonab aqa wau koboej.

³⁷ Bunuqna tamo unġasari nanġo ñam sisiyo bati qa Galili qaji tamo bei aqa ñam Judas a dego tigelosiqa Rom nanġi ti qotqajqa maroqnsiqa tamo nanġo are tigeltetnjreqnaqa nanġi a dauryoqneb. Onaqa Rom nanġi na a qalnab moinaqa tamo kalil a dauryoqneb qaji nanġi segi segi jaraiyeb.

³⁸ Deqa ninġi quiy. Ninġi tamo nanġi endi uratnjrib nanġo wau yoqnebe. Nanġi nanġo segi areqalo na wau endi tigeltqab di nanġo wau kobaqas.

³⁹ Ariya nanġi Qotei aqa areqalo na wau endi tigeltqab di ninġi na nanġi kobotnjrqa keresai. Ninġi nanġi ñumqab di ninġi Qotei ti qotqab.”

Gamaliel na Juda tamo kokba nanġi degsi minjrnaqa nanġi aqa anjam di dauryosib Yesus aqa anjam maro tamo nanġi ñumqa urateb.

⁴⁰ Osib nanġi metnjrnabqa nanġi olo bonabqa bu toqon na nanġi kumbainjrsib nanġi Yesus aqa ñam olo marqajqa singila na saidnjrsib nanġi uratnjreb.

⁴¹ Onaqa nanġi koro sawa di uratosib gileb. Qotei a are qalej, nanġi Yesus aqa ñam qa jaqatinj ti jemai ti oqa kere. Deqa nanġi areboleboleinjrnac gileb.

⁴² Nanġi Yesus aqa anjam mare mare laqajqa uratosaiqneb. Nanġi bati gaigai Yesus aqa anjam plaltoqnsib maroqneb. Atra tal miligiq di, tamo unġasari nanġo segi segi talq di nanġi anjam endegsib maroqneb, “Yesus a bole Kristus.”

6

Tamo 7 nanġi inġi jeiyu wau ojqqajqa giltnjreb

¹ Bati deqa Juda tulan gargekoba nanġi are bulyoqnsib Yesus qa nanġo areqalo singilatqneb. Juda qudei nanġi Grik qaji. Deqa nanġi Grik anjam qalie. Juda qudei nanġi Hibru qaji. Deqa nanġi Hibru anjam qalie. Bati bei Grik qaji Juda nanġi tigelosib Hibru qaji Juda nanġi qa njirineb. Di kiyaaqa? Inġi jeiyu batieqnaqa Hibru qaji Juda nanġi na Grik qaji Juda nanġo unja qobul nanġi uratnjroqnsib nanġo segi unja qobul nanġi inġi jeisib enjroqneb.

² Deqa Yesus aqa anjam maro tamo 12 nanġi na tamo unġasari kalil Yesus dauryoqneb qaji nanġi koroinjrsib minjreb, “Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum. Gago wau qujai agi iga Qotei aqa anjam mare mare laqnum. Iga gago wau di uratosim inġi jei jeiyonqasai.

³ Deqa ijo was, ninġi tamo 7 nunġo ambleq dena giltnjriy. Tamo endeqaji giltnjriy. Nanġo kumbra tulan boledamu. Qotei aqa Mondor a nanġoq di sosiqa nanġi singilatnjreqnu. Nanġi powo koba ti unub. Ninġi tamo deqaji giltnjrsib wau enjribqa nanġi na inġi jeiyetnġoqnaqab.

⁴ Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum deqa iga bati gaigai Qotei pailyoqnsim Yesus aqa anjam mare mare laqnoqom. Gago wau bole agide.”

⁵ Onaqa Kristen nanqi kalil anjam di qusib odosib tamo 7 nanqi giltjnreb. Bei aqa ñam Stiven. Stiven aqa areqalo kalil Yesus qa singilatoqnej. A areqalo aiyeltosaioqnej. Mondor Bole a Stiven aqa are miligiq aiyeqnsiq singilatoqnej. Bei aqa ñam Filip. Bei Prokorus. Bei Nikanor. Bei Timon. Bei Parmenas. Bei Nikolas. Nikolas aqa qure utru Antiok. A Juda tamo sai. A nami Jerusalem bosiqqa Juda nanqo lou dauryqa marsiq nanqo miligiq aiyey.

⁶ Kristen nanqi na tamo 7 nanqi di giltjnrsib Yesus aqa anjam maro tamo nanqo ulatamuq di tigeltjnrb nanqo gateq di ban atsib nanqi qa Qotei pailyeb.

⁷ Bati deqa Qotei aqa anjam tulan kobaoqnej. Jerusalem dia tamo unqasari tulan gargekoba nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilatoqneb. Atra tamo gargekoba nanqi dego Qotei aqa anjam dauryoqnsibqa Yesus qa nanqo areqalo singilatoqneb.

Stiven a Juda tamo kokba nanqo ulatamuq di tigelej

⁸ Qotei a Stiven qa are tulan boleiyeqnsiq a singila yeqnaqa a na tamo unqasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nanqo ñamdamuq di manwa gargekoba yoqnej.

⁹ Onaqa bati bei Juda tamo qudei nanqi tigelosib Stiven ombla anjam na qotoqneb. Tamo nanqi di Juda nanqo Qotei tal beiq di gaigai louoqneb. Nanqi nami kanqal tamo sosibqa olo bunuqna nanqo segi wau ojoqneb deqa nanqi Qotei tal dia louoqneb. Qotei tal di aqa ñam endegsib waiyeb, “Tamo Nanqo Segi Wau Ojo Qaji Nanqo Qotei Tal.” Tamo nanqi di Stiven ombla anjam na qotoqneb. Nanqi nami Sairini qure ti Aleksandria qure ti Silisia sawa ti Esia sawaq dena ti beleqeb.

¹⁰ Nanqi Stiven ombla anjam na qoteqnb Qotei aqa Mondor na Stiven powo koba yoqnej deqa nanqi aqa anjam qalotqa keresai.

¹¹ Deqa nanqi lumu na tamo qudei nanqi metjnrb bonab minjreb, “Ninqi Stiven aqa jejamu lanja gisanjiy.” Degyosib silali enjreb. Silali enjrb nanqi gisanjosib mareb, “Stiven a Moses Qotei wo qa misilij anjam mareqnaq iga quoqnem.”

¹² Nanqi anjam degsib marnabqa Juda tamo unqasari nanqi ti Juda gate nanqi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti qusibqa Stiven qa minjin oqetjnraqa a oqeb. A ojsib koro sawaq osi gilsib Juda tamo kokba nanqo ulatamuq di tigeltb.

¹³ Tigeltosib tamo qudei nanqi dego osi bonab nanqi Stiven aqa jejamu lanja gisanjosib mareb, “Tamo endi a bati gaigai Qotei aqa atra tal qa ti Moses aqa dal anjam qa ti misilij anjam mareqnu.

¹⁴ Bati bei a endegsi marnaq iga quem, ‘Nasaret tamo Yesus a na atra tal endi niñaqyosim Moses aqa dal anjam iga nami egej qaji di dego kobotosim dal anjam bunuj egwas.’”

¹⁵ Onaqa tamo kalil koro sawaq di awesoqneb qaji nanqi Stiven koqyoqneb. Koqyoqnsib aqa ulatamu lan angro aqa ulatamu bulonaq uneb.

7

Stiven a Qotei aqa anjam plaltej

¹ Onaqa atra tamo gate a na Stiven nenemyej, “Nanqo anjam maronub di bole e?”

2-3 Onaqa Stiven a kamba marej, “O ijo was ijo abu ti ninji ijo anjam endi quiy. Nami gago moma utru Abraham a Mesopotemia sawaq di sosiqqa Haran qureq gilosaionaqa gago Qotei lan qureq di unu qaji a Abraham aqa ulatamuq di brantosiqa minjej, ‘O Abraham, ni ino sawa ti ino was nanji ti uratnrjsimqa mandam mutu bei e na osormitqa deq gilime.’

4 Qotei na Abraham degsi minjnaqa a tigelosiqa Kaldia sawa uratosiq Haran qureq gilsiq di soqnej. Bunuqna aqa abu moinaqa Qotei na a qarinyonaq mandam mutu iga bini unum qaji endeq bosiq soqnej.

5 Sonaqa Qotei na mandam mutu endi a yosai. A angro saiqoji sonaqa Qotei na minjej, ‘Bunuqna e na ni ti ino moma kalil nambabqab qaji nanji ti mandam mutu endi enjwai.’

6 Osiaq minjej, ‘Mati ino moma kalil nanji sawa beiq di yaun tamo soqribqa sawa deqaji tamo nanji na wau koba enjroqnsib ugeugeinjroqribqa wausau 400 gilqas.

7 Yimqa e na kamba sawa deqaji tamo nanji peginjrsiy nunitqa ino moma nanji sawa di uratosib bosib mandam mutu endia sosib e qa louoqnaq.’ Qotei na nami Abraham degsi minjej.

8 Osiaq Abraham ombla anjam qosisiqa minjej, ‘Ni mulun unqam.’ Degsi minjnaqa Abraham aqa angro Aisak a nambabonaqa bati 8 qa mulun waiyej. Bunuqna Aisak aqa angro Jekop a nambabej. Olo bunuqna Jekop aqa angro 12 nanji dego nambabeb. Di gago moma utru 12.

9-10 “Onaqa bati bei Jekop aqa angro 11 nanji nanjo was Josep qa ugeosib a ojsib tamo qudei nanjo banq di atnabqa nanji na silali enjrsib Josep osi sumsib Isip sawaq di uratonab soqnej. Josep a Isip sawaq di gulbe ti sonaqa Qotei na aqaryaiyoqnsiqa gegerereyoqnej. Osiaq Josep powo koba yeqnaqa Isip nanjo mandor a di unoqnsiqa Josep qa are boleiyonaq soqnej. Deqa a na Josep minjej, ‘Ni gate koba sosim Isip sawa taqatqam.’ Degsi minjej deqa Josep a Isip sawa taqatoqnej. A mandor aqa tal dego taqatoqnej.

11 “Bunuqna Isip sawa ti Kenan sawa ti nanji mam koba osib gulbe kobaquja iteb. Gago moma utru nanji dego inji sainjrej.

12 Onaqa Jekop a endegsi quej, ‘Isip sawaq di inji unu.’ Qusiqa gago moma utru nanji qarinjrnac inji awaiyqajqa Isip sumeb. Sumsib inji awaiyosib olo puluosib beb.

13 Bunuqna Jekop na gago moma utru nanji olo inji awaiyqa qarinjrnac Isip sumeb. Sumsib nanjo was Josep aqa ulatamuq di tigelonab a segi qa babtonaq nanji a qa poinjrej. Josep a aqa abu qa ti aqa was nanji qa ti dego babtonaq Isip nanjo mandor a nanji qa poinjrej.

14 Deqa Josep na aqa was nanji olo qarinjrnac aisib Josep aqa len kalil aqa abu Jekop ombla joqnsib Isip sumeb. Tamo ti unja ti kalil turtonab 75.

15 Bati deqa Jekop a Isip sumsiqa dia sosiq moiyej. Gago moma utru nanji dego dia morenejb.

16 Onaqa nanjo qusa osi bosib Sekem qureq di subq ateleneb. Sub di nami Abraham a Hamor aqa angro nanjoq dena awaiyej.

17 “Ariya Israel nanji Isip uratosib mandam mutu iga bini unum qaji endeq bqajqa bati jojomej. Bati jojomonaqa Israel nanji tulan gargekobaeb. Agi nami Qotei na Abraham minjej, ‘Bunuqna e na ni ti ino moma nanji ti mandam mutu endi enjwai.’

18 Bati deqa Isip nanjo mandor bei tigelej. A Josep qa poiyosai.

19 Deqa a na gago moma nanġi gisa gisanjroqnsiq ugeugeinjroqnej. Nanġo anġro nambabeqna b a na nanġi minjre qnaq osi giloqnsib nañuq di uratnjre qna b morenjoqneb.

20 Bati deqa Moses a nambabej. Qotei a Moses qa are tula n boleiyonaq soqnej. Bai qalub qa Moses aqa ai abu nanġo talq di a ulitosib geregereiyonaq.

21 Bunuqna nanġi Moses osib yaq di uratonab sonaqa Isip nanġo mandor aqa anġro sebi n na itosiq aqa segi qa marsiq a boletonaq tamo kobaqujaej.

22 A Isip nanġo skul kobaq giloqnsiq powo koba oqnej. Deqa a tamo sinġila koba soqnej. A sinġila na wauoqnsiqa anjam maroqnej.

23-24 “Moses aqa wausau 40 kereonaqa a na aqa was Israel nanġi unjr qajqa marsiqa gilsiq nanġoq di brantej. Brantonaqa Isip tamo bei na Israel tamo bei qalougeteqnaq unsiqa a kamba Israel tamo di aqaryaiyosiq Isip tamo qalnaq moiyej.

25 Osiqa are qalej, ‘Ijo was Israel nanġi ijo kumbra di unsib endegsi poinjr qas, “Bole, Qotei a Moses giltinqa a na iga joqsim Isip sawa uratqom.” Nanġi degsi poinjrosai.

26 Nebeonaqa Moses a olo walwelosi gilsiq Israel tamo aiye l qoteqna b unjr siqa nanġi aiye l potnjrsiq minjrej, ‘Ninġi aiye l was wo. Kiy aqa ninġi qoteqna b?’

27 Degsi minjr naqa tamo aqa was qaloqnej qaji a na tigelosiqa Moses aqa ba n gotra n yetosiqa minjej, ‘Yai na ni gago gate koba atqoqa iga taqatgosim gago une gereiyqa bonum?’

28 Ya ni na Isip tamo bei qalna m moiyej degsim e olo lubsim moiyo t b qam e?’

29 Onaqa Moses a anjam di qusiqa a ula n osiq gilsiq Midian sawaq di yaunjej. Di sosisqa un a osiqa anġro mel aiye l nambabt n jrej.

30 “A di sosisqa wausau 40 koboonaqa Sainai mana aqa wadau sawaq di n am luwit yusiq pulo n eqnaqa Qotei aqa la n anġro bei n am pulo n q di sonaq unej.

31-32 Unsiqa are koba qalsiqa olo geregere unqa osiqa n am luwit utruq gilej. Gilnaqa n am pulo n miligiq di Tamo Koba a na anjam endegsi minjej, ‘O Moses, e ino moma nanġo Qotei. E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’ Degsi minj naqa Moses a qusiqa ula n yetosiqa gindagindanej. Osiqa n am pulo n di unqa uratosiqa turuej.

33 Onaqa Tamo Koba a na olo minjej, ‘Mandam mutu kiñala ni tigelejunum endi getento koba. Deqa ino sinġa tatal piqt.

34 Ni que. Ijo segi tamo unġasari nanġi Isip sawaq di gulbe koba ti sonab e unjreqnum. Nanġi akamkoba eqna b e queqnum. Deqa e na nanġi Isip nanġo mandor aqa ba n q dena elenqai. E deqa ni mermqa bonum. Deqa ni tigel. E ni qar i n mitqa Isip aiqam.’ Qotei na Moses degsi minjej.

35 “O ijo was, Moses qujai di nami Israel nanġi na qoreiyosib minjeb, ‘Yai na ni gago gate koba atqoqa iga taqatgosim gago une gereiyqa bonum?’ Agi a qujai Qotei na gate koba atsiqa qar i n yonaqa a Israel nanġoq aisiqa aqaryainjrej. La n anġro n am luwitq di sosisqa Moses aqaq di brantej qaji a Moses sinġilatonaq a kumbra di yej.

36 Moses qujai dena Isip aisiq dia ma n wa gargekoba yoqnej. Osiqa Israel nanġi joqsiqa Isip uratosib gilsib wadau sawaq di, Yuwal Lentq di Moses na ma n wa gargekoba ye qnaqa wausau 40 koboej.

³⁷ Moses qujai dena Israel nanġi minjrej, ‘Bunuqna Qotei na aqa medabu o qaji tamo bei e bul nunġo ambleq dena tigeltimqa a na ninġi anjam merġoqnaqas.’

³⁸ Moses qujai dena Israel nanġi joqsiq wadau sawaq di koroqneq. Di gago moma nanġi. Moses qujai di Sainai manaq oqsiq dia lan angro bei na anjam minjnaqa a ombla soqneq. Sosibqa Moses a anjam nambile unu qaji di Qotei aqaq dena yayosiqa gago moma nanġi enjrej.

³⁹ “Ariya Moses a Sainai mana goge di sonaqa gago moma nanġi na aqa anjam dauryqa uratosib a qoreiyosib olo puluosib Isip aqajqa maroqneq.

⁴⁰ Osib atra tamo gate Aron endegsib minjeb, ‘Ni gago qotei qudei gereiyet-gimqa nanġi na iga joqsiq puluosim Isip olo aiqom. Moses agi iga Isip dena joqsi bej qaji bini a qabitqo kiyo di iga qaliesai.’ Nanġi na Aron degsib minjeb.

⁴¹ Minjsib bati deqa nanġi na makau sigitosib aqa sulum gereiyosib gisan qotei di atraiyosib areboleboleinjroqnej.

⁴² Nanġi kumbra degyeb deqa Qotei na nanġi qoreinjrnaqa nanġi sen ti bai ti bongar ti binjinroqneq. Nanġo kumbra deqa Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi bunuqna endegsib nengrenyeb, ‘O Israel tamo unġasari, ninġi wausau 40 wadau sawaq di sosibqa makau ti kaja ti fnumqnsib gisan qotei nanġi atrainjroqneq. Ninġi e atraibosaijoqneq.

⁴³ Ninġi gisan qotei Molek aqa tal ti gisan qotei Refan aqa bongar ti sigitosib nango sulum gereiyosib wadau sawaq di osi laqnsib nanġi binjinroqneq. Nunġo une deqa e ninġi winġitqa ninġi sawa endi uratosib Babilon qure taqal beiq gilsib di sqab.’ Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam degsib nengrenyeb.

⁴⁴ “Gago moma nanġi wadau sawaq di sosibqa Qotei aqa tal gara na gereiyo qaji di osi laqneq. Tal di Qotei na nami sigitosiqa Moses osoryonaqa degsi gereiyej. Tal dia Qotei na aqa anjam bole babtoqnej.

⁴⁵ Bunuqna gago moma nanġi tal di onabqa Josua na nanġi joqsi bosiqqa mandam mutu endia soqneq. Sonabqa Qotei a Josua minjnaqa a na sawa bei bei qaji nanġi winjrnaj jaraiyonabqa Qotei a gago moma nanġi mandam mutu endi enjrej. Bati deqa gago moma nanġi Qotei aqa tal di osi bosib mandam mutu endia atnab soqnej gilsil gilsiq Devit aqa batiej.

⁴⁶ Qotei a Devit qa are boleiyonaq soqnej deqa Devit a endegsi pailyej, ‘O Jekop aqa Qotei, ni e odbimqa e ni sqajqa tal kobaquja gereiyetmqai.’

⁴⁷ Ariya a tal gereiyosai. Bunuqna Devit aqa njiri Solomon a na tal di Qotei gereiyetej.

⁴⁸ “O was ninġi quiy. Qotei Goge Koba a tal tamo na gereiyo qaji dia sqasai. Aqa medabu o qaji tamo bei a nami anjam endegsi marej,

⁴⁹ “Tamo Koba a marqo, “Lan qure a ijo awo jaram koba. Mandam a ijo sinġa atqajqa sawa. Deqa e sqajqa tal ninġi na gereiyetbqa keresai. E aqaratqajqa sawa bei sosai.

⁵⁰ E ijo segi ban na inġi inġi kalil di gereiyem unu.” ’ ’

⁵¹ Stiven a anjam kalil di marekritisq olo Juda tamo kokba nanġi singila na endegsi minjrej, “Ninġi anjam gotranjo ani tamo. Nunġo are Qotei aqaq di sosai. Ninġi sawa bei bei qaji nanġi bul. Ninġi Qotei aqa anjam quqwa urateqneq. Ninġi bati gaigai Mondor Bole aqa anjam dego quqwa urateqneq. Nunġo moma nanġi kumbra deqaji yoqneq agi ninġi na olo yeqneq.

⁵² Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi na nunġo moma nanġi anjam endegsib minjroqneq, ‘Kumbra Bole Yeqnu Qaji Tamo a bqas.’ Degsib

minjreḡnab naḡḡi quḡwa uratoḡneb. Osib Ḡotei aḡa medabu o ḡaji tamo kalil naḡḡi ugeugeinḡroḡnsib ḡḡumoḡneb. Bei uratosaiḡoḡneb. Ariya tamo di a bonaḡa naḡḡi na naḡḡo moma naḡḡo kumbra uge di dauryosib aḡi tamo di ojsib ḡeu tamo naḡḡo baḡḡ di ateb. Atnabḡa naḡḡi na ḡalnab moiyeḡ. Tamo di aḡi Yesus.

⁵³ Moses a laḡ aḡro naḡḡo baḡḡ dena dal anjam yainḡrej. Dal anjam di naḡḡi na osib olo dauryḡa urateḡnub.” Stiven a Juda tamo kokba naḡḡi deḡsi minḡrej.

Naḡḡi Stiven meniḡ na ḡalsib moiḡyoteb

⁵⁴ Onaḡa Juda tamo kokba naḡḡi Stiven aḡa anjam di ḡunab are ḡametrḡr-naḡa minḡḡi ani oḡetrḡrnaḡa ḡalagei anjam atoḡnej.

⁵⁵ Bati ḡujai deḡa Mondor Bole na Stiven siḡḡila yonaḡa a laḡ ḡoge tarosiḡa Ḡotei aḡa rianḡ koba uneḡ. Unsiḡa Yesus a deḡo Ḡotei aḡa baḡ woḡ di tiḡelesonaḡ uneḡ.

⁵⁶ Osiḡa Juda tamo kokba naḡḡi minḡrej, “Naḡḡi quiy. Laḡ waḡwoḡa Tamo Aḡro a Ḡotei aḡa baḡ woḡ di tiḡelesonaḡ e unonum.”

⁵⁷ Stiven a naḡḡi deḡsi minḡrnaḡa naḡḡi kalil aḡa anjam di quḡwa uratosib tulaḡ murḡumyosib naḡḡo dabkala baḡ na ḡetentosiḡ ḡurgur ti ḡilsib siḡḡila na Stiven oḡeb.

⁵⁸ Ojsib meniḡ na ḡalib moiḡḡaḡa titosiḡ ḡure polomḡ osi ḡileb. Osi ḡilsib meniḡ na ḡaloḡneb. Tamo naḡḡi nami Stiven aḡa jeḡamu laḡa ḡisaḡyeb ḡaji naḡḡi na naḡḡo ḡara ḡugo piḡtelenosiḡ aḡro wala bei aḡa ḡam Sol aḡa siḡḡaḡ di koroiyeb.

⁵⁹ Tamo kalil naḡḡi meniḡ na Stiven ḡaleḡnabḡa a moiḡa osiḡa endegsi pailyeḡ, “O Tamo Koba Yesus, ni na iḡo ḡunun ame.”

⁶⁰ Deḡsi pailyosiḡa siḡa tombol na awoosiḡ tulaḡ maosiḡ mareḡ, “O Tamo Koba, naḡḡi e lubonub naḡḡo une deḡa ni na kambatḡraime.” A deḡsi pailyosiḡa moiyeḡ.

8

¹⁻² Naḡḡi Stiven ḡalnab moinaḡa Sol a di unsiḡa tulaḡ areboleboleiyeḡ. Osiḡa mareḡ, “Keretosiḡ Stiven ḡalnub moiḡo.” Onaḡa tamo ḡudei Ḡotei aḡa kumbra dauryoḡneb ḡaji naḡḡi Stiven moiyeḡ deḡa akamkobaḡnsib bosib aḡa jeḡamu osib subḡ ateb.

Sol a Kristen naḡḡi ugeugeinḡroḡnej

Bati deḡa Jerusalem dia Juda tamo kokba naḡḡi Kristen naḡḡi ḡa minḡḡi oḡetrḡrnaḡa ugeugeinḡroḡneb. Deḡa Kristen naḡḡi seḡi seḡi jaraiyosiḡ Judia sawa ti Samaria sawa ti deḡ ḡiloḡneb. Yesus aḡa anjam maro tamo naḡḡi seḡi Jerusalem di soḡneb. Naḡḡi jaraiyosai.

³ Sol a deḡo Kristen naḡḡi ḡa minḡḡi oḡeḡnaḡa ugeugeinḡroḡnej. A naḡḡo seḡi seḡi talḡ ḡiloḡnsiḡa tamo ti unḡa ti oḡelerḡoḡnsiḡa naḡḡi joḡoḡnsiḡ aiyooḡnsiḡa tonto talḡ di breinḡroḡnej.

Samaria ḡureḡ di naḡḡi Ḡotei aḡa anjam mare mare laḡneb

⁴ Yesus aḡa tamo unḡasari jaraiyeb ḡaji naḡḡi sawa bei beiḡ di Ḡotei aḡa anjam bole palontoḡnsib laḡneb.

⁵ Filip a Samaria naḡḡo ḡure kobaḡuaḡ ḡilsiq dia naḡḡi Kristus aḡa anjam minḡroḡnej.

⁶ Minjroqnsiqa manjwa gargekoba yeqnaqa nanği unoqnsib Filip aqa anjam dauryoqneb.

⁷ Tamo unğasari gargekoba nanği mondor uge ti sonabqa Filip na mondor uge wiyetnjreqnaqa mondor uge nanği nango jejamu uratoqnsib tulan lelenoqnsib jaraiyoqneb. Tamo unğasari jejamu lainjro qaji ti sinğa qandamn-jro qaji ti gargekoba Filip na boletnjroqnej.

⁸ Deqa qure dia tamo unğasari nanği tulan areboleboleinjroqnej.

⁹ Qure dia quñam tamo bei sognej aqa ñam Saimon. A nami quñam gargekoba yoqnsiqa aqa segi ñam soqtoqnsiqa maroqnej, “E tamo kobaquja.” Degyeqnaqa tamo unğasari qure dia soqneb qaji nanği a ulaiyoqnsibqa binjiyoqneb.

¹⁰ Deqa tamo ñam ti tamo lanaj ti kalil qure dia soqneb qaji nanği Saimon aqa anjam quoqnsib dauryoqneb. Osib aqa ñam soqtoqnsib maroqneb, “Tamo endi a singila koba. A Qotei aqa singila na waueqnu.”

¹¹ Nanği degyoqneb. Di kiyaaqa? Saimon a nami quñam qaloqnsiq manjwa gargekoba yoqnej deqa. Degsi yonaq yonaq nanği a unoqnsib binjiyoqneb.

¹² Ariya Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas anjam bole di Filip a palontoqnsiqa Yesus Kristus aqa ñam mare mare laqnej. Laqnaqa tamo unğasari gargekoba nanği quoqnsib are bulyoqnsib Yesus qa nango areqalo singilatoqneb. Degyeqnaqqa Filip na nanği yansnjroqnej.

¹³ Onaqa Saimon a dego Filip aqa anjam di qusiqa quñam uratosiq are bulyosiq aqa areqalo Yesus qa singilatej. Deqa Filip na Saimon dego osiq yansej. Yansonaaqa Saimon a Filip dauryosiq laqnsiqa Qotei na Filip aqa ban na manjwa gargekoba yeqnaq unoqnsiqa tulan prugoqnej.

¹⁴⁻¹⁵ Bati deqa Samaria tamo unğasari gargekoba nanği Qotei aqa anjam osib Yesus qa nango areqalo singilatoqneb. Deqa Yesus aqa anjam maro tamo Jerusalem di soqneb qaji nanği degsi qusibqa Pita Jon wo qarinjnab Samaria nanğoq gileb. Gilsib Samaria nanği qa endegsib Qotei pailiyeb, “O Abu, ni na Samaria nanği ino Mondor Bole enjrieme.” Degsib Qotei pailiyeb.

¹⁶ Di kiyaaqa? Bati di Qotei aqa Mondor nanğoq aiyosaisoqnej deqa. Nanği Tamo Koba Yesus aqa ñam na segi yanso eb.

¹⁷ Ariya nanği aiyel Samaria nanği qa pailyoqnsibqa nango gateq di ban ateqnab nanği Qotei aqa Mondor oqneb.

¹⁸ Pita Jon wo nanği degyeqnaqqa Saimon a unsiqa silali osi bosiqqa nanği aiyel silali enjrqa osiqa minjrej,

¹⁹ “Ninği e dego singila ebibqa e kamba tamo qudei nango gateq di ban atoqnitqa nanği Mondor Bole oqnaqab.”

²⁰ Degsi minjrnaqa Pita na minjej, “Qotei aqa singila endi a na iga lanja egwo. Iga silali na awaiyosai. Deqa ni silali na awaiyqa maraim. Ni kumbra ugetonum. Deqa ni ino silali qoji padalqam.

²¹ Ino are miligi Qotei na unqo bolesai. Deqa ni iga ombla wau endi ojqa keresai.

²²⁻²³ E ni numonum ino are miligi tulan uge. Ino kumbra uge dena ni singila na ojejunu. Deqa ni are bulyosim ino kumbra uge di urat. Osim Tamo Koba pailiyinqa a ino are uge di taqal waiyetmqas. Yim a ni qa olo are boleiyqas.”

²⁴ Onaqa Saimon na minjrej, “Ninği segi aiyel e qa Tamo Koba pailiyi. Yimqa e padalqa merbonub di e padalqasai.”

²⁵ Ariya Pita Jon wo nanği qure dia Tamo Koba aqa anjam bole palontoqnsib aqa kumbra kalil qa saeqneb. Osib bati bei olo puluosib Jerusalem

aiyoqnsib Samaria nanngo qure qure kalilq di brantoqnsib Yesus aqa anjam bole minjre minjre aiyeq nab quoqneb.

Filip a Itiopia tamo bei itosiq Yesus qa saiyooqnej

²⁶ Onaqa Tamo Koba aqa lanj angoro bei a Filip aqaq aisiqa minjej, “Ni tigelosim gam Jerusalem dena Gas a qureq aiyejunu deq aiye.” Gam di wadau sawaq di unu.

²⁷ Onaqa Filip a lanj angoro aqa anjam di qusiqa tigelosiq gam deq aiyej. Aisiq nam atej di Itiopia tamo bei a Qotei louqajqa Jerusalem gilsiq dena puluosiq Itiopia sawaq olo aiyeqnaqa gamq di turej. Tamo di a tamo kobaquja. A Itiopia nanngo mandor aqa ñoro taqatoqnej. Mandor di aqa ñam Kandasi. A unja. Aqa ñoro ti silali ti kalil tamo dena taqatoqnej.

²⁸ Aqa karis goge di awoosiqa Qotei aqa medabu o tamo Aisaia aqa anjam nenqrenq di so qaji di sisiyoqnsiq aiyoqnej.

²⁹ Onaqa Mondor na Filip minjej, “Ni gilsim karis di jomye.”

³⁰ Degsi minjnaqa Filip a ururosiq karis jomyosiqa tamo di a Aisaia aqa anjam sisiyeqnaqa qusiqa nenemyej, “Ni anjam sisiyeqnum di aqa damu poimqo e?”

³¹ Onaqa tamo dena minjej, “E kiyersiy anjam endi aqa damu poibqas? Tamo bei na anjam endi aqa damu plaltosim merbimqa e poibqas.” Osiqa Filip metonaqa a karis gogetosiqa ombla awoeb.

³² Tamo di a Qotei aqa anjam endegsi sisiyoqnej, “A kaja du bul qalib moiqajqa osi gileb. Kaja nanngi junqum joqetnjreq nab mequmosib unub dego kere a mequmesoqnej.

³³ Nanngi a tulanj ugeugeiyosib gisanj anjam gargekoba aqa jejamuq di lanja gametoqneb. Deqa a mandamq endi olo sqasai. A angoro saiqoji unu deqa tamo qudei na aqa angoro bei qa marqa keresai.”

³⁴ Itiopia tamo dena anjam di sisiyekritosiqa Filip minjej, “Ni e merbe. Qotei aqa medabu o qaji tamo aqa anjam endi ya! qa nenqrenyej? A segi qa kiyo tamo bei qa kiyo nenqrenyej?”

³⁵ Onaqa Filip a anjam dena utru atsiq Qotei aqa anjam qudei ti turtosiqa Yesus qa saiyooqnej.

³⁶ Onaqa nanngi gam dauryosib aiyoqnsib gam qalaq di ya bei sonaq unsibqa Itiopia tamo dena Filip minjej, “Ni une. Ya agide. Ingi bei na e getentbqa keresai. Deqa ni e yansbe.”

³⁷ Onaqa Filip na minjej, “Ni are bulyosim ino areqalo kalil Yesus qa singilatqam di e ni yansmqai.” Onaqa minjej, “E ijo areqalo Yesus Kristus qa singilatosisim poibqo, a Qotei aqa Niri.”

³⁸ Degsi minjsiqa aqa karis tigeltosiqa nanngi aiye! mandamq aisib Filip na a osiq yaq aisiq yansej.

³⁹ Onaqa nanngi aiye! yaq dena tigelonabqa Tamo Koba aqa Mondor na Filip loumtosiq osi gilsiq sawa beiq di atnaqa Itiopia tamo a olo Filip unosai. A yanso ej deqa a tulanj areboleboleiyonaqa gam dauryosiqa aiyej.

⁴⁰ Onaqa Filip a Asdot qureq di brantosiqa dena walweloqnsiqa qure qureq di Yesus aqa anjam bole tamo ungasari nanngi minjroqnsiq gilsiq Sisaria qureq di brantej.

1 Bati deqa Sol na tamo unğasari Tamo Koba Yesus dauryoqneb qaji nanğı ugeugeinjrsim moyiotnjrqajqa singila na maroqnej. Deqa a atra tamo gate aqaq gilsıqa minjej,

2 “Ni anjam bei nenğrenyosim ebimqa e anjam di osiy gilsiy Damaskus qureq di Juda tamo kokba nanğı enjrqai. Enjritqa nanğı na anjam di sisiyosib e odbıbqa tamo unğasari Damaskus qureq di Yesus aqa gam dauryeqnub qaji nanğı tontnjrsiy joqsıy Jerusalem bğai.”

3-4 Degsi minjnaqa anjam di nenğrenyosıq yonaqa walwelosi gilsiq Damaskus qure jojomyeqnaqa gamq di pulonj singila koba minjal ti lanj goge na aqaq aisiq tulanj rianjonaqa a ulonjosıq mandamq di ñeiej. Neiesosıqa Yesus aqa kakro quej. Yesus na minjej, “O Sol, ni kiyaaqa e ugeugeibeqnum?”

5 Onaqa Sol na minjej, “O Tamo Koba, ni yai?” Onaqa minjej, “E Yesus agi ni na ugeugeibeqnum.

6 Deqa ni tigelosim Damaskus qureq gile. Gilsim dia tamo bei itqam. A na ni wau kiye yqam di mermqas.”

7 Onaqa tamo nanğı Sol ombla walweloqneb qaji nanğı Yesus aqa kakro qusib ñam ateb nanğı tamo bei unosai. Deqa nanğı ulaosib mequmosib lanja tigelesoqneb.

8 Onaqa Sol a mandamq dena tigelosıqa ñam plaltej a sawa unqa keresai. Deqa nanğı a babanjyosib Damaskus qureq osi gileb.

9 Sol a bati qalub ñam qandimyonaq soqnej. Deqa a inğı bei uyosai. A ya uyosai dego.

10 Damaskus qureq di tamo bei aqa ñam Ananaias a soqnej. A Yesus dauryoqnej qaji. Tamo Koba a na aqa areqalo waqtetosıqa ñeıobilqei na minjej, “O Ananaias.” Onaqa minjej, “Tamo Koba, e agiende.”

11 Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Ni tigelosımqa gam bei aqa ñam Tıntınj di dauryosim gilsim Judas aqa talq di brantqam. Tarsus tamo bei aqa ñam Sol a dia pailyoqnsiq unu di unqam.

12 E na Sol aqa areqalo waqtetonumqa a ñeıobilqei na kumbra endegsi unqo. Tamo bei aqa ñam Ananaias a bosim Sol aqaq di banj atımqa ñam poiyım sawa unqas.”

13-14 Onaqa Ananaias na kamba minjej, “O Tamo Koba, Sol a Jerusalem dia ino tamo unğasari nanğı tulanj ugeugeinjreqnu. Atra tamo kokba nanğı na a qarınjonab Damaskus qure endeq bej. A qure endia tamo unğasari ino ñam metoqnsib pailmeqnum qaji nanğı tontnjrsim joqsım Jerusalem aıqajqa deqa bej. Tamo gargekoba nanğı degsib mareq nab e queqnum.”

15 Onaqa Tamo Koba a na Ananaias minjej, “Ni ijo anjam dauryosim Sol aqaq gile. Sol a ijo wau tamo. E na a giltem deqa a ijo ñam osi walwelosim sawa sawa kalilq di tamo unğasari Qotei qaliesai qaji nanğı ti mandor kokba ti Israel nanğı ti ijo ñam ubtosim minjroqnaqas.

16 A ijo ñam qa gulbe gargekoba itoqnaqas. Gulbe di e na osoryoqnit itoqnaqas.”

17 Onaqa Ananaias na minjej, “Od, Tamo Koba, e ino anjam dauryqai.” Osıqa tigelosıq gilsiq Sol soqnej qaji tal di gogetosıqa Sol aqaq di banj atısqı minjej, “O ijo was Sol, Tamo Koba Yesus agi gamq di a segi qa babtonaq ni unem qaji a na e endegsi merbqo, ‘Ni gilsim Sol boletımqa aqa ñamdamu olo poiyqas. Yımqa Mondor Bole a Sol aqa are miligiq aısım a singilatqas.’ O Sol, Yesus na e degsi merbosıqa qarınbqoqa agi e inoq bonum.”

18 Ananaias na Sol degsi minjnaqa bati qujai deqa inğı bei qe gajige bul Sol aqa ñamdamuq dena ulonjonaq ñam poiyonaqa sawa unej. Sawa unsıqa tigelonaq Ananaias na Yesus aqa ñam na yansej.

19-20 Yansonaga a inġi uynaqa jejamu sinġilaej.

Sol a Damaskus qureq di maroqnej, "Yesus a Qotei aqa Niri"

Sol a bati qudei Damaskus qureq di tamo unġasari Yesus dauryoqneb qaji nanġi koba na koroqneb. A Juda nanġo Qotei tal dego miligiq giloqnsiqa nanġi endegsi minjroqnej, "Yesus a Qotei aqa Niri."

21 Yeqnaqa tamo unġasari aqa anjam quqneb qaji nanġi tulan prugoqnsib maroqneb, "Niġi uniy. Sol a Yesus aqa anjam mare mare laqnu. A nami Jerusalem dia tamo unġasari Yesus aqa ñam metoqnsib pailyeqnu qaji nanġi ugeugeinjroqnej. Osiqa Damaskus endia dego nanġi tontnjrsim atra tamo kokba nanġoq olo joqsim aiqajqa bej." Tamo unġasari nanġi degsib maroqnsib tulan prugoqneb.

22 Sol a sinġila na Qotei aqa wau yeqnaqa aqa sinġila ti powo ti tulan kobaoqnej. Deqa a Qotei aqa anjam geregere plaltoqnsiqa endegsi maroqnej, "Yesus a bole Kristus Qotei na qarinyej qaji." Degsi mareqnaqa Juda tamo kokba Damaskus di soqneb qaji nanġi aqa anjam qalotqa keresaiinjroqnej.

Juda tamo kokba nanġi Sol qalsib moiyoqajqa maroqneb

23 Onaqa bati gargekoba yala koboonaqa Juda tamo kokba nanġi koroosib mareb, "Iga Sol qalsim moiyoqom."

24-25 Nanġi degsib marsibqa Sol a ulañaim deqa nanġi qolo ti qanam ti qure aqa siranme kalil taqatesoqneb. Taqatesonabqa tamo unġasari Sol dauryoqneb qaji nanġi na qolo a osib gumbaqa di jigsib qure aqa jen gogetosib sil na gumba tontosib goge na ura uratonab jen qalaa aiyej.

Sol a Jerusalem aisiq di soqnej

26 Bunuqna Sol a walwelosiqa Jerusalem di brantosiq tamo unġasari Yesus dauryoqneb qaji nanġoq gilsiq minjrej, "E niġi koba na Qotei aqa wau ojgom." Degsi minjnaqa nanġi a ulaiyosib saidyeb. Di kiyaaqa? A Yesus dauryoqnej di nanġi poinjrosai deqa.

27 Onaqa Barnabas na Sol osiqa Yesus aqa anjam maro tamo nanġoq gilsiq Sol a nami gamq di Tamo Koba unnaqa anjam minnej qaji deqa nanġi sainjrej. Sol a Damaskus dia Yesus aqa ñam na anjam mare mare laqnej a ulaosaioqnej deqa ti Barnabas na nanġi sainjrej.

28 Deqa nanġi Sol osib koba na soqneb. Sosibqa Sol a Jerusalem dia Tamo Koba aqa ñam na anjam mare mare laqnej. A ulaosaioqnej.

29 Bati bei Sol a Juda tamo qudei ti anjam na qotoqneb. Tamo nanġi di Grik anjam maro qaji. Nanġi Sol ombla anjam na qotsibqa nanġi a qa ugeosib mareb, "Iga Sol qalsim moiyoqom."

30 Onaqa Yesus aqa tamo unġasari nanġi deqa qusibqa Sol osib Sisaria qureq osi gileb. Gilsib dena Sol qarinyonabqa Tarsus qureq gilej.

31 Bati deqa Judia sawaq di, Galili sawaq di, Samaria sawaq di dego tamo unġasari Yesus qa nanġo areqalo sinġilateb qaji nanġi geregere lawo na soqneb. Nanġi bati gaigai Tamo Koba aqa sorgomq di sonabqa Mondor Bole na are sinġilatetnjroqnej. Tamo unġasari gargekoba nanġi are bulyoqnsib Kristen nanġo miligiq aiyeqnaq nanġi tulan kobaoqneb.

Pita na Ainias boletej

32 Ariya Pita a sawa bei beiq di laqnsiqa gilsiq Lida qureq di brantej. Brantosiq Qotei aqa segi tamo unġasari qure dia soqneb qaji nanġi itnjrej.

33-34 Dia tamo bei soqnej aqa ñam Ainias. A jejamu laiyoqnaq soqnej. Wausau 8 a bijalq di ñeiesoqnej. Onaqa Pita na unsiqa minnej, "Ainias, Yesus

Kristus na ni boletmqo. Deqa ni tigelosim ino bijal qale.” Degsi minjnaqa aqa jejamu singilaonaq a tigelej.

³⁵ Onaqa tamo ungasari kalil Lida qure ti Saron sawa ti dia soqneb qaji nanqi tamo di boleonaq unsibqa nanqi are bulyosib Tamo Koba qa nanqo areqalo singilateb.

Pita na Tabita tigeltej

³⁶ Jopa qureq di uña bei soqnej aqa ñam Tabita. A Yesus dauryoqnej qaji. Grik anjam na aqa ñam Dorkas. A uña bolequja. A gaigai kumbra tulan bolequja yoqnsiqa tamo ungasari ingi ingi saiqoqi nanqi lueinjroqnsiq ingi anainjroqnej.

³⁷ Bati bei a maiyosiq moiyej. Moinaqa uña qudei na aqa jejamu yansosib warum bei goge di atnab soqnej.

³⁸ Lida qure di Jopa qure jojom. Deqa Jopa qureq di tamo ungasari Yesus dauryoqneb qaji nanqi Pita a Lida qureq di soqnej di qusibqa tamo aiyel qariñjnab aisib Pita minjeb, “Ni urur au. Ni iga daurgosim koba na Jopa qureq gilqom.”

³⁹ Onaqa Pita a tigelosiqa nanqi daurnjrsiqa koba na gilsib Jopa qureq di branteb. Brantonabqa nanqi Pita osib uña moiyej qaji aqa warum miligiq gileb. Gilnabqa uña qobul kalil nanqi Pita aqa areq di koroosib akamoqneb. Osib gara jugo ti gara tugo ti nami Dorkas a nanqi koba na sosibqa gereiyeleney qaji di Pita osoryeb.

⁴⁰ Onaqa Pita a nanqi minjrej, “Ningi kalil oqediy.” Degsi minjrnaqa nanqi oqedonab singa pulutosiq Qotei pailyej. Pailyosiq koboonaqa uña moiyej qaji aqa areq gilsiq minjej, “O Tabita, ni tigel.” Degsi minjnaqa a ñam plaltosiqa Pita unsiq tigelosiq awoej.

⁴¹ Onaqa Pita na aqa ban ojsiq tigeltej. Tigeltosiqa Qotei aqa segi tamo ungasari nanqi ti uña qobul nanqi ti metnrnaqa nanqi warum miligiq bosib Tabita uneb a ñambile soqnej.

⁴² Onaqa Jopa qureq di tamo ungasari kalil nanqi manwa deqa qusibqa nanqi gargekoba Tamo Koba qa nanqo areqalo singilateb.

⁴³ Onaqa Pita a bati gargekoba yala Jopa qureq di soqnej. Tamo bei wagme aqa jegara na ingi ingi gereiyo qaji aqa ñam Saimon aqa talq di a ombla soqneb.

10

Lan anqro bei na Kornilius anjam minjej

¹ Sisaria qureq di tamo bei soqnej aqa ñam Kornilius. A Rom tamo. A qaja tamo nanqo gate. A na qaja tamo 100 nanqi taqatnjroqnej. Qaja tamo nanqi di Itali sawa qaji.

² Kornilius a Qotei aqa kumbra dauryoqnej qaji. Deqa tamo ungasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanqi a ti Qotei aqa sorgomq di soqneb. Juda nanqi ingi ingi sainjreqnaqa a nanqi silali qa aqaryainjroqnej. A bati gaigai Qotei pailyoqnej.

³ Ariya bati bei sen kelinqonaqa Qotei na Kornilius aqa areqalo waqteton-aqa ñeio bulosiqa Qotei aqa lan anqro bei aqaq bonaq unej. Unnaqa lan anqro dena minjej, “O Kornilius.”

⁴ Onaqa Kornilius na lan anqro di koqyosiqa tulan ulaugetosiq minjej, “O Tamo Koba, ni kiyafa ijoc bonum?”

Onaqa laŋ anġro dena minjej, “Qotei a gaigai ino pailyo queqnu. Juda nanġi inġi inġi saiinjreqnaqa ni na nanġi aqaryainjreqnum. Ino kumbra di Qotei a unoqnsiq deqa a ni qa tulaŋ areboleboleiyeqnu.

⁵ Deqa ni que. Ni na tamo qudei nanġi qarinjrimqa Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa ñam Saimon ñam bei Pita a itqab. A itosib osib babqa a na anjam bei ni mermqas.

⁶ A tamo bei wagme aqa jegara na inġi inġi gereiyo qaji aqa ñam Saimon aqa talq di unu. Aqa tal agi alile qalaq di unu.”

⁷ Laŋ anġro dena Kornilius anjam degsi minjsiq olo ulaŋonaqa Kornilius na aqa kanġal tamo aiyel metnjrnaqa aqa areq beb. Qaja tamo qujai dego metonaq aqa areq bej. Qaja tamo di a Qotei aqa kumbra dauryoqnej qaji. A bati gaigai Kornilius ombla sosisqa wauetoqnej.

⁸ Onaqa Kornilius na anjam kalil laŋ anġro a marej qaji di nanġi qalub minjrnsiq qarinjrnqa Jopa qureq aiyeb.

Pita a ñeio bulej

⁹ Nanġi walwelosi aisib gamq di qoloinjrnaqa ñereñeb. Olo nebeonaqa tigelosib aisib Jopa cure jojomyeqnabqa bati qujai deqa Pita a Qotei pailyqa osiqa warum bei gogeqsi deq oqej. Di qanam jige.

¹⁰⁻¹¹ Oqsiq warum dia sonaqa a mamyoŋaqa uña qudei nanġi minjrnaqa inġi goiyeteb. Inġi goiyeqnaqqa Qotei na Pita aqa areqalo waqtetonaqa a ñeio bulej. A ñeio bulosiqa laŋ waqonaq inġi bei gara kobaquja bul plalosiq mutu qolqeq di ojelenosib laŋ goge dena ura uratonab aiyeqnaq unej.

¹² Gara miligiq di wagme utru segi segi soqneb. Bel ti bauŋ ti amal ti bagu ti qebari ti sonab unjrej.

¹³ Unjrnsiq kakro bei quej. A marej, “Pita, ni tigelosim wagme bei qalsim uye.”

¹⁴ Onaqa Pita na minjej, “O Tamo Koba, e uyqasai! Wagme uge uge deqaji e nami uyosaiqnem. Wagme deqaji uyqajqa di getento koba.”

¹⁵ Osiqa Pita a kakro di olo quej. A marej, “Inġi inġi e jiga saiqoji qa maronum di ni olo uge qa maraim.”

¹⁶ Gara di degsi aiyoaqalubtosiq olo torei oqej.

¹⁷ Ñeio di aqa utru Pita a poiyosai. Deqa a are koba qalsiq soqnej. Onaqa tamo qalub Kornilius na qarinjrnrej qaji nanġi Jopa qureq di brantosib tamo qudei nanġi endegsib nenemjnreb, “Saimon aqa tal qabi unu?” Degsib nenemjnrbqa nanġi na minjreb, “Saimon aqa tal agide.” Onaqa nanġi walwelosib Saimon aqa tal meq di tigeleb.

¹⁸ Tigelosib maosib mareb, “Saimon ñam bei Pita a tal endi unu e?”

¹⁹ Pita a ñeio deqa are koba qaleqnaqa Qotei aqa Mondor na minjej, “Ni que. Tamo qalub bosib ni qa maronub.

²⁰ Deqa ni tigelosim nanġi daurnjrsim gile. Ni are gulbeimaiq. E na nanġi qarinjrnronum bonub.”

²¹ Onaqa Pita a tal uratosiq mandamq aisiq nanġo areq di brantosiq minjrej, “Ninġi tamo ñameqnuq qaji agi e di. Ninġi kiyafaq bonub?”

²² Onaqa nanġi na minjeb, “Qaja tamo gate aqa ñam Kornilius a tamo bolequja. A Qotei aqa sorgomq di sosisqa kumbra bole dauryeqnu. Juda kalil nanġi a qa mareqnuq, ‘A tamo bolequja.’ Ni que. Ya bilaq Qotei aqa laŋ anġro bei a Kornilius aqaq di brantosiq minjej, ‘Ni tamo qudei nanġi qarinjrnrimqa aisib Pita minjib ino talq bosim anjam bei mermim quqnam.’”

²³ Onaqa Pita a nanjo anjam di qusiqa nanji joqsiqa tal a soqnej qaji dia koba na soqneb. Nerenosib nebeonaqa Pita a nanji koba na tigelosib gileb. Jopa tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanji dego koba na gileb.

Pita a Kornilius aqa talq gilej

²⁴ Nanji gilsib gamq di qoloinjrnaqa nereneb. Olo nebeonaqa nanji tigelosib gilsib Sisaria qureq di branteb. Kornilius a nanji qa tariñoqnsiq nam atoqnej. A na aqa tamo si nanji ti aqa segi len nanji ti kalil minjrnaq bosib a ti koroosib tariñoqneb.

²⁵ Onaqa Pita a gilsiq Kornilius aqa talq di brantej. Brantosiqa tal gogetonaqa Kornilius a bosiqqa Pita aqa siñgaq di siñga pulutosiqa a binjiyej.

²⁶ Onaqa Pita na Kornilius tigeltosiq minjej, “Ni tigel. Ni e binjibaim. Aqo ombla mandam tamo.”

²⁷ Degsi minjsiqa nanji ombla anjam qairosib warum bei miligiq gileb. Warum miligiq di tamo ungasari gargekoba nanji koroesonab unjrej.

²⁸ Unjrsiqa minjrej, “Ninji qalie, e juda tamo. Ninji juda tamo sai. Ninji sawa bei qaji. Deqa gago juda kumbra agiende. Iga nunjo tal gogetqajqa getento koba. Iga ninji koba na laqajqa dego getento koba. Moses aqa dal anjam nami degsi nenjrenyej unu. Ariya Qotei na e endegsi merbej, ‘Sawa bei bei qaji nanji ijo nãmgalaq di tamo uge edegaim.’ Qotei na e degsi merbej.

²⁹ Deqa ninji e qa anjam qarinyonab e nunjo anjam gotranjosai. E nunjo anjam dauryosim bosim nunjo tal gogetonum. Deqa ninji merbiy, ninji kiyaya e qa anjam qarinyeb?”

³⁰⁻³¹ Onaqa Kornilius na Pita minjej, “Ya ya endi bati qolqe gilqo sen bati kere endego sen keliptonaa e paileyeqnamqa tamo bei gara tulan qat jigsiqqa bosiq ijo ulatamuq di tigelosiqqa merbej, ‘O Kornilius, Qotei a gaigai ino paילו queqnu. Juda nanji inji sainjreqnaqa ni na nanji aqaryainreqnum. Ino kumbra di Qotei a unoqnsiq deqa a ni qa tulan areboleboleiyeqnu.

³² Deqa ni que. Ni na tamo qudei nanji qarijnjrimqa Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa nãam Saimon nãam bei Pita a itqab. A itosib osib babqa a na anjam bei ni mermqas. A tamo bei wagme aqa jegara na inji inji gereiyo qaji aqa nãam Saimon aqa talq di unu. Aqa tal agi alile qalaq di unu.’

³³ Lan anjro na e degsi merbonaqa e tamo qudei nanji urur qarijnjrmam Jopa qureq aisib inoq di branteb. Brantonabqa ni na nanji daurnjrsim agi ijo talq bonum. Deqa e ni qa tulan areboleboleibqo. Endego iga kalil endia koroosimqa Qotei aqa nãmgalaq di awejunum. Deqa anjam kalil Tamo Koba a na ni mermej qaji di mergimqa iga quqwom.” Kornilius na Pita degsi minjej.

Pita a anjam bole palontej

³⁴ Onaqa Pita a tigelosiqa nanji endegsi minjrej, “Endego e qalieonum, Qotei a tamo qudei bole qa maroqnsiq olo tamo qudei uge qa marosaieqnu. Aqa nãmgalaq di tamo kalil kerekere unub.

³⁵ Deqa sawa sawa kalilq di tamo ungasari kumbra bole bole yoqnsib Qotei aqa sorgomq di unub qaji nanji Qotei na tulan areinjreqnu.

³⁶ Bole, nami Qotei na aqa anjam bole qarinyonaqa Israel nanjo segiq aiyej. Anjam bole di aqa damu endegsi unu. Tamo ungasari nanji Qotei ti ombla jeu atoqnsib sonabqa Yesus Kristus na jeu kobotej. Yesus a tamo kalil nango Tamo Koba.

³⁷ Ninji qalie, Jon a bosiqqa tamo ungasari nanji yanso qa anjam minjroqnej. Bati deqa Yesus Nasaret qaji a Galili sawaq di aqa wau utru atsiqa walweloqnsiq Judia sawa nanjo qure kalil keretoqnsiq wauoqnej.

³⁸ Qotei na aqa Mondor Bole ti aqa singila ti Yesus yonaqa a walweloqnsiqa kumbra bole bole yoqnej. Yoqnsiqa tamo ungasari Satan na ugetnjro qaji nanği kalil boletnjroqnej. Qotei a Yesus ombla soqneb deqa a singila ti wauoqnej.

³⁹ Yesus a Juda nanęo sawa ti Jerusalem qure ti dia manęwa gargekoba yeqnaqa iga gago nęandamu na unoqnem. Iga deqa bini saoqnsim laqnum. Ariya nanęi na Yesus osib nęamburbasq di qalsib moiyoqneb.

⁴⁰ Bati qalub koboonaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltonaqa a tigelosiqa gago nęandamuq di branteqnaqa iga unoqnem.

⁴¹ A Juda kalil nanęo nęandamuq di brantosaiyoqnej. Iga Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa giltgej qaji gagoq di segi brantoqnej. Agi a subq na tigelosiqa iga koba na awoqnsimqa inęi ti ya ti uyoqnem.

⁴² A na mergej, 'E segi qujai Qotei na giltbej qaji. Deqa mondoņ e na tamo nęabile so qaji ti tamo moreņo qaji ti nanęi peginjraqai. Ningi na tamo ungasari nanęi e qa deqsib minjroqniy.' Yesus na iga degsi mergej.

⁴³ O ijo was, Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanęi nami endegsib maroqneb, 'Qotei na tamo ungasari kalil Kristus qa nanęo areqalo singilatqab qaji nanęi aqa nęam na nanęo une kobotetnjrqas.'

Qotei na sawa bei bei qaji nanęi aqa Mondor Bole enjrej

⁴⁴⁻⁴⁶ Pita a anjam degsi mareqnaqa bati qujai deqa Mondor Bole aisiqa tamo kalil Pita aqa anjam quoqneb qaji nanęo meņ bulyetnjrnaqa nanęi qure utru segi segi nanęo anjam poinjrnaqa mareleņoqneb. Maroqnsib Qotei aqa nęam soqteqnaqqa Juda Kristen Pita koba na beb qaji nanęi di qusibqa tulaņ prugeb. Di kiyaaqa? Bati di Qotei na sawa bei bei qaji nanęi dego aqa Mondor enjrej deqa. Onaqa Pita a endegsi marej,

⁴⁷ "Iga Juda tamo unum. Iga nami Qotei aqa Mondor em. Dego kere bini sawa bei bei qaji nanęi aqa Mondor onub. Deqa tamo bei na iga nanęi yansnjraqajqa saidgwa keresai."

⁴⁸ Osiqa nanęi minjrej, "Ningi Yesus Kristus aqa nęam na yanso oiy." Degsi minjrnaqa nanęi na yanso osib Pita minjeb, "Ni bati qudei iga koba na endi sqom." Degsi minjnabqa a nanęi koba na soqneb.

11

Pita a Jerusalem aiyej

¹ Yesus aqa anjam tamo tamo nanęi ti Yesus aqa tamo ungasari kalil Judia sawaq di soqneb qaji nanęi ti anjam endegsib queb, "Sawa bei bei qaji nanęi dego Qotei aqa anjam osib nanęo areqaloq di singilateb."

² Onaqa bati bei Pita a Jerusalem aisiq di sonaqa Juda tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanęi na Pita njirinęosib minjeb,

³ "Sawa bei bei qaji nanęi muluņ unosaieqnum. Deqa ni kiyaaqa nanęo tal gogetosim nanęi ti awoosim inęi uyoqnem?"

⁴ Onaqa Pita a nanęo anjam di qusiqa utruq na anjam endegsi sainjrej,

⁵ "E Jopa qureq di pailyeqnamqa Qotei na ijo areqalo waqtetbonaqa e nęio bulem. E nęio bulosimqa inęi bei gara kobaquja bul plalosiq mutu qolqeq di ojelenęosib laņ goge na ura uratonab ijo ulatamuq ainaq unem.

⁶ Unsim geregere gara miligi peleiyosim wagme utru segi segi unjrem. Wagme juwan ti amal ti bagu ti qebari ti gara miligiq di sonab unjrem.

⁷ Unjrsimqa kakro bei quem. A merbej, 'O Pita, ni tigelosim wagme bei qalsim uye.'

⁸ Onaqa e marem, 'O Tamo Koba, e uyqasai! Wagme uge uge deqaji e nami uyosaiognem. Wagme uge deqaji uyqajqa di getento koba.'

⁹ Onaqa kakro di a olo lan goge na brantej. A marej, 'Inji ingi e jiga saiqoji qa maronum di ni olo uge qa maraim.'

¹⁰ Gara di degsi aiyogalubtosiqqa wagme kalil gara ti olo torei goge oqej.

¹¹ "Bati qujai deqa tamo qalub nanqi bosib e soqnem qaji tal meq di tigeleb. Tamo bei na nanqi Sisaria qureq dena qarinjnrnaq ijoq beb.

¹² Bonab Qotei aqa Mondor na e merbej, 'Ni tigelosim nanqi qalub daurnjrsim gile. Ni are gulbeimaiq.' Degsi merbonaqa e tigelosim nanqi qalub daurnjrsim Yesus aqa tamo 6 agi endia tigelejunub qaji nanqi koba na gilem. Gilsim Sisaria qureq di brantosim tamo di aqa tal gogetem.

¹³⁻¹⁴ Gogetonamqa tamo dena iga endegsi saigej, 'Lan angro bei a bosiqqa ijo talq endi tigelesonaq e unem. Unnamqa merbej, "Ni na tamo qudei nanqi qarinjnrinmqa Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa ñam Saimon ñam bei Pita a itqab. A itosib osib babqa a na ni Qotei aqa anjam mermimqa anjam dena Qotei na ni oqas. Osim tamo ungasari kalil ni ombla tal qujaiq endi unub qaji nanqi dego elenqas."'

¹⁵ O ijo was, tamo dena iga degsi saigonaqa e kamba anjam marqa yeqnamqa Mondor Bole a tamo kalil tal dia koroesoqneb qaji nanqoq aiyej. Mondor a nami iga Juda gagoq aiyej dego kere nanqoq aiyej.

¹⁶ Nanqoq ainaqa e unsimqa Tamo Koba aqa anjam nami marej qaji deqa olo are qalem. Agi a endegsi marej, 'Jon a ya na tamo ungasari nanqi yansnjroqnej. Ariya e Mondor Bole aqa singila na ningi yansngwai.'

¹⁷ O ijo was ningi quiy. Iga nami Tamo Koba Yesus Kristus qa gago areqalo singilatonamqa Qotei na aqa Mondor Bole iga egej. Bini sawa bei bei qaji nanqi dego Yesus qa nanqo areqalo singilateqnaqqa Qotei na aqa Mondor nanqi enjreqnu. Deqa Qotei aqa wau di e na getentqa keresai."

¹⁸ Onaqa Juda tamo Pita njirinteb qaji nanqi aqa anjam di qunabqa nanqo njirin koboej. Deqa nanqi Qotei aqa ñam soqtosib mareb, "Bole, Qotei a sawa bei bei qaji nanqi dego are bulyetnjreqnu. Deqa nanqi dego ñambile gaigai sqab."

Antiok qureq di tamo ungasari gargekoba nanqi are bulyoqneb

¹⁹ Ariya Juda tamo Stiven qaleb qaji nanqi na Kristen nanqi ugeugeinjre-qnab segi jaraiyosib Fonisia sawa ti Saiprus nui ti Antiok qure ti deq gileleneb. Gilsib dia Qotei aqa anjam mare mare laqneb. Laqnsibqa Juda nanqi segi Qotei aqa anjam minjroqneb. Sawa bei bei qaji nanqi Qotei aqa anjam minjrosaiogneb.

²⁰ Ariya Kristen qudei nanqi Saiprus ti Sairini ti dena tigelosib Antiok qureq aisib Grik nanqi dego Tamo Koba Yesus aqa anjam bole minjroqneb.

²¹ Kristen nanqi di Tamo Koba aqa singila ti wauoqneb deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilatoqnsib are bulyoqneb.

²² Onaqa Yesus aqa tamo ungasari Jerusalem di soqneb qaji nanqi kumbra deqa qusibqa Barnabas qarinyonab Antiok gilej.

²³ Antiok gilsiqqa Qotei a Grik nanqi qa dego are boleiyoqnsiqqa aqaryain-jroqnej di unej. Unsiqa tulan areboleboleiyej. Deqa a na nanqi kalil are singilatenjroqnsiqqa minjroqnej, "Ningi Tamo Koba a gaigai dauryoqnsib soqniy."

²⁴ Barnabas a tamo bolequja. Mondor Bole aqaq di sonaqa a singila ti wauoqnej. Aqa areqalo kalil Tamo Koba Yesus qa singilatosiq soqnej. Deqa a

Yesus aqa anjam mareqnaqa tamo ungasari gargekoba nanngi quoqnsib Yesus aqaq boqneb.

²⁵ Ariya bati bei Barnabas a Sol namqajqa marsiq Tarsus qureq gilej.

²⁶ Gilsiq Sol namosiq itosiq ombla puluosib Antiok olo aiyeb. Aisib dia wasau qujai Yesus aqa tamo ungasari nanngi koba na wauoqneb. Wauoqnsibqa tamo ungasari tulanj gargekoba nanngi Qotei aqa anjam minjroqneb. Antiok dia tamo ungasari Yesus dauryoqneb qaji nanngo nam Kristen wainjreb.

²⁷ Onaqa bati bei Qotei aqa medabu o qaji tamo qudei nanngi Jerusalem dena walwelosib Antiok beb.

²⁸ Bei aqa nam Agabus. Nanngi Antiok bonabqa Qotei aqa Mondor na Agabus medabu singilatetonaqa a tigelosiq marej, "Sawa sawa kalilq di nanngi mam koba oqab." Agabus a degsi marej. Mam di bunuqna Mandor Koba Klodius aqa bati qa brantej.

²⁹ Yesus aqa tamo ungasari nanngi Agabus aqa anjam di qusibqa nanngi nanngo segi segi silali soqnej di koroiyeb. Koroiyosib nanngo Kristen was Judia sawaq di soqneb qaji nanngi aqaryainjrqa marsib silali qarinyonab nanngoq aiyej.

³⁰ Silali di nanngi Barnabas Sol wo enjrnabqa nanngi na osi aisib Kristen gate Judia sawaq di soqneb qaji nanngo banq di ateb.

12

Herot na Pita ojsiq tonto talq di waiyej

¹ Bati deqa Mandor Herot na Yesus aqa tamo ungasari qudei nanngi ojelenosiqqa ugeugeinjroqnej.

² Osiqa a na qaja tamo bei qarinyonaqa gilsiq Jon aqa was Jems serie na qalnaq moiyej.

³ A degyonaqa Juda tamo kokba nanngi areboleboleinjrej di qalieosiq deqa Pita dego ojej. Bati di Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Yori Bati Koba.

⁴ Herot a Pita ojsiq tonto talq di waiyosiqqa qaja tamo 16 nanngi minjrnaqa nanngi Pita taqatesoqneb. Herot a endegsi are qalej, "Yori bati koba nam Pasova di koboamqa e Pita osiy Juda nanngo ulatamuq di tigeltqai."

⁵ Pita a tonto talq di sonaqa Yesus aqa tamo ungasari nanngi singila na Pita qa pailyoqneb.

Lanj angro bei a bosiqqa Pita tonto talq dena oqeq atej

⁶ Herot a marej, "Nebeamqa e na Pita osiy Juda nanngo ulatamuq di tigeltqai." Qolo deqa qaja tamo aiyel na Pita osib tonto tal miligiq di warum beiq waiyosib ambletosib sil kokba aiyel na tontonab neiesoqnej. Qaja tamo qudei nanngi tonto tal siranme jojomq di tigelesosib taqatoqneb.

⁷ Onaqa qolo qujai deqa Tamo Koba aqa lanj angro bei a warum miligiq di brantoqujatej. Aqa rian na warum di tulanj suwantej. Onaqa lanj angro dena Pita jar banqaq di kontosiqqa dudumyej. Dudumyosiq minnej, "Ni tigeloqujat." Degsi minjnaqa sil kokba aiyel Pita aqa ban qoseb qaji di pamblojosib uloneb.

⁸ Onaqa lanj angro na olo Pita minnej, "Ino gara tigsim ino singa tatal jige." Onaqa Pita a degyonaqa olo minnej, "Ino gara jugo dego jigsim e daurbe."

⁹ Degsi minjnaqa Pita a warum di uratosiq lanj angro dauryosiq gilej. Lanj angro a bole Pita oqeq atej di Pita a poiyosai. A are qalej, "E neiobilqeionum kiyo?"

¹⁰ Nanngi walwelosib qaja tamo bei tonto tal taqatesoqnej qaji di bunyosib gilsib olo qaja tamo bei bunyosib siranme kobaquja ain na gereiyo qaji di brantonab siran a segi waqonaqa nanngi aiyel oqedeb. Siranme di tonto talq

dena oqedosim qureq aqajqqa siranme. Nanği siranme dena oqedosib gam dauryosib giloqnsib lan anğro na Pita uratosiq ulanej.

11 Onaqa Pita a poiyoñaqa marej, “Bole. Endego e qalieonum, Juda nanği e lubqa laqñabqa Tamo Koba a na aqa lan anğro qarinyqoqa bosiq e aqaryaibosiq Herot aqa banq dena e oqo.”

12 Pita a degsi poiyoñaqa walwewosi gilsiq Jon aqa ñam bei Mak aqa ai Maria aqa talq di brantej. Tal miligiq di Kristen gargekoba nanği koroesosib Pita qa pailyoqneb.

13-14 Onaqa Pita a tal meq di brantosiqa siranmeq di tigelosiq kindokindonosiqa maeqnaqa kanğal uña bei aqa ñam Roda a bosiq siran waqtqa osiqqa Pita aqa kakro qusiq tulan areboleboleiyej. Onaqa a siran waqtqa uratosiqqa olo urur ti warum miligiq gilsiqqa nanği minjrej, “Pita bço agi tal meq di tigelejunu!”

15 Onaqa nanği na minjeb, “Ni nanarionum. Di Pita sai.” Degsi minjnabqa a tulan sinğilaosiqqa minjrej, “E nanariosai. E bole maronum. Pita a bço aqa kakro quonum.” Onaqa nanği na minjeb, “Di Pita sai. Di aqa lan anğro kiyo?”

16 Onaqa Pita a siranmeq di tigelesosiqqa kindokindoneqnaqa nanği kalil bosib siran waqtosib Pita unsib tulan prugeb.

17 Onaqa Pita a aqa ban soqtonaqa nanği kirionabqa Tamo Koba a na tonto talq dena oqeq atej deqa nanği sainjrej. Osiqa minjrej, “Ninği gilsib Yesus aqa tamo unğasari kalil Jems ombla endegsib minjriy, ‘Pita a tonto talq dena oqedqo.’” Pita a nanği degsi minjrsiqqa nanği uratnjrsiq tal beiq gilej.

18 Nebeonaqa qaja tamo tonto tal taqatesoqneb qaji nanği ñam ateb Pita a tonto talq di sosai. Nanği degsi unsibqa tulan ulaugetosib are koba qaloqnsib maroqneb, “Pita a qabitqo?”

19 Onaqa Herot na aqa qaja tamo qudei nanği minjrej, “Ninği tonto talq gilsib Pita osib boiy.” Degsi minjrnaqa nanği tonto talq gilsib Pita qa ñamonab ugeinjrej. Ugeinjrnaqa olo puluosib aisib Herot minjeb, “Pita a tonto talq di sosai.” Degsib Herot minjnabqa a segi gilsiq qaja tamo tonto tal taqatesoqneb qaji nanği nenemjnnaqa minjeb, “Pita a qabitqo kiyo di iga qaliesai.” Nanği degsib Herot minjnabqa a na aqa qaja tamo qudei nanği minjrej, “Nanği Pita geregere taqatosai deqa ninği na nanği ñumib moreñqab.” Osiqa bunuqna Herot a Judia sawa uratosiqqa Sisaria qureq gilsiq di soqnej.

Herot a moiyej

20 Herot a nami Tair qure ti Saidon qure ti nanği qa njirinjugetej. Deqa tamo unğasari qure aiyel dia soqneb qaji nanği koroosib mareb, “Iga tamo qudei qarijnjrimqa nanği Sisaria qureq aisib Herot aqa are latetqab. Yim aqa njirin koboqas.” Nanği degsib marsib tamo qudei qarijnjrnabqa nanği aisib Herot aqa talq di brantosib tal taqato tamo aqa ñam Blastus endegsib minjeb, “Ni na Herot minjim a odimqa iga a ombla qairqom. Yim aqa njirin koboqas.” Sawa kalil Herot a taqatoqnej qaji nanğoq dena Tair ti Saidon ti nanği na inği awaiyoqneb. Utru deqa nanği Herot aqa njirin kobotqajqa mareb. Onaqa Blastus a nanğo anjam di qusiqqa gilsiq Herot minjeb.

21 Minjnaqa Herot a qusiqqa odosiqa nanği koba na qairqajqa bati atej. Bati brantonaqa nanği koroonabqa Herot a nanği anjam bei minjrqa osiqqa mandor kokba nanğo wala gaigai jigeqñub deqaji bei jigsiqqa aqa awo jaram kobaq di awoosiq nanği anjam minjroqnej.

²² Minjreqnaqa tamo ungasari koroesoqneq qaji nanqi aqa anjam di quoqn-sib tulan areboleboleijnrnaqa lelenosib maroqneq, “Herot a mandam tamo sai. A dego qotei bei. Deqa a anjam degsi mareqnu.”

²³ Herot a Qotei bole aqa ñam soqtosai. A aqa segi ñam soqtoqnsiqa anjam maroqnej. Deqa Tamo Koba aqa lan angro bei urur aisiq Herot a ma uge yonaqa aqa bi ani ambli na uynab a moiyej.

²⁴ Bati deqa Tamo Koba aqa anjam tulan kobaoqnsiqa qure qure kalil keretoqnej.

²⁵ Onaqa Barnabas Sol wo nanqi Jerusalem dia nango wau kobotosib olo puluqa laqnsib Jon aqa ñam bei Mak a osib koba na Antiok qureq gileb.

13

Antiok qureq di Kristen nanqi na Barnabas Sol wo giltjnreb

¹ Antiok dia Qotei aqa medabu o tamo nanqi ti Qotei aqa anjam plalto tamo nanqi ti Kristen nango ambleq di soqneq. Nango ñam agiende. Bei Barnabas. Bei Simeon aqa ñam bei Niger. Bei Lusius. A Sairini qaji. Bei Manain. A nami Mandor Herot ombla tal quajiq di angro kiñilala sosib boleeb. Bei Sol.

² Nanqi Tamo Koba a qa louoqnsib ingi ti ya ti uratosib sonabqa Mondor Bole na nanqi minjrej, “Ningi Barnabas Sol wo nanqi aiyel giltjnrsib qarijnribqa nanqi gilsib wau e na enjronum qaji di ojgab.”

³ Onaqa nanqi ingi ti ya ti uratosib pailiosib nango aiyel gateq di ban atsib qarijnrnab gileb.

Saiprus nuiq di Barnabas Sol wo nanqi Yesus aqa anjam bole maroqneq

⁴ Mondor Bole na nanqi aiyel qarijnrnaq gilsib Selusia qureq di brantosib dia qobun bei gogetosib qobun na gilsib Saiprus nuiq di branteb. ⁵ Brantosib Salmis qureq di tiryosib dena nanqi singa na walweloqnsib Juda nango Qotei tal qudei miligiq giloqnsib Qotei aqa anjam minjre minjre laqneq. Jon aqa ñam bei Mak a nanqi aiyel daurnjrsiq aqaryainjroqnej.

⁶ Nanqi Saiprus nui aqa qure kalil keretosib Pafos qureq di branteb. Osib qure dia quñam tamo bei aqa ñam Barjisas iteb. A Juda tamo. A na tamo ungasari nanqi gisa gisanjnroqnsiqa endegsi minjroqnej, “E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

⁷⁻⁸ Rom nango gate koba bei aqa ñam Sergius Paulus a Pafos qureq di soqnej. Barjisas a gaigai Sergius Paulus dauryosiq laqnej. Sergius Paulus a qalie tamo kobaquja. A na Barnabas Sol wo nanqi metjnrnaqa aqa areq bosib Qotei aqa anjam minjoqneq. Onaqa Barjisas (Grik anjam na aqa ñam Elimas) a are qalej, “E na Barnabas Sol wo nango anjam gegentoqnqai. Sergius Paulus a Yesus qa aqa areqalo singilato uge.”

⁹⁻¹⁰ Sol aqa ñam bei Pol. Mondor Bole a Pol aqa miligiq aisiq singila yonaqa a na Elimas koqyosiq minjej, “Ni Satan aqa angro. Ni kumbra bole kalil jeutosim laqnum. Ni gisan anjam marqajqa ino areqaloq di magejunu. Ni gisan kumbra yqajqa tulan singilaeqnum. Ni Tamo Koba aqa anjam bole beltoqnsimqa olo gisan anjam segi mareqnum. Ino kumbra uge di ni uratqa keresai.

¹¹ Deqa ni que. Endego Tamo Koba aqa singila inoq aiyimqa ni ñamdamu getenmimqa bati gargekoba yala sen unqasai.” Degsi minjnaqa aqa ñamdamu ambruiyonaqa a sawa unqa keresai. Deqa a na tamo qudei nanqi metjnroqnsiqa endegsi minjroqnej, “Ningi ijo ban ojsib e gam osorbiy.”

¹² Sergius Paulus a Tamo Koba aqa singila di unsiqá Qotei aqa anjam Pol Barnabas wo nanǵi maroqneǵ qaji di poiyonaqa tulaǵ prugosiq Yesus qa aqa areqalo siǵilatej.

Pol a Pisidia sawaq di Qotei aqa anjam palontej

¹³ Onaqa tamo nanǵi Pol dauryosib laqneǵ qaji nanǵi a koba na Pafos qure uratosib qobuǵ na gilsib Pamfilia sawaq di brantosib Perga qureq di tiryeb. Tiryosib dia Jon Mak a nanǵi uratnjrsiqá olo puluosiq Jerusalem aiyej.

¹⁴⁻¹⁵ Onaqa Pol Barnabas wo nanǵi Perga qure uratosib siǵa na wal-welosib Pisidia sawaq gilsib Antiok qureq di branteb. Brantosib di sonabqa yori batiej. Deqa nanǵi Qotei tal miligiq gilsib awoonabqa Juda gate kokba nanǵi tigelosib Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanǵo anjam ti sisiyoqneǵ. Sisiyosib koboonaqa nanǵi na Pol Barnabas wo minjreb, “O gago was aiyel, niǵi gagoq bonub deqa tamo unǵasari nanǵo are siǵilatetnjrqajqa anjam bei soqnim tigelosib mariy.”

¹⁶ Onaqa Pol a tigelosiqá aqa baǵ soqtonaqa tamo unǵasari nanǵi kirion-abqa endegsi minjrej, “O Israel niǵi ti tamo unǵasari kalil Qotei aqa sorgomq di unub qaji niǵi ti ijo anjam endi quiy.

¹⁷ Qotei a nami gago moma nanǵi giltnjrnaqa nanǵi Isip sawaq di tulaǵ gargekobaonabqa Qotei a singila na nanǵi joqsqa Isip uratosib gileb. Gago moma nanǵi di agi Israel.

¹⁸ Nanǵi gilsib wausau 40 wadau sawaq di sonabqa Qotei a nanǵo gulbe qoboiyetnjroqnej.

¹⁹ Osiaqa Kenan sawaq di qure kokba 7 padaltnjrsiqá nanǵo mandam pupoiyoqnsiq gago moma nanǵi enjroqnej. Qotei a nanǵi degnjroqnsiq bosiq bosiq wausau 450 koboej.

²⁰ Di koboonaqa Qotei a gago moma qudei nanǵi giltnjrsiqá gate kokba atsiqa siǵila enjreqnaqa siǵila dena nanǵi na Israel tamo unǵasari nanǵi taqatnjroqneǵ. Degsib yonab yonab Qotei aqa medabu o qaji tamo Samuel aqa bati brantej.

²¹ “Onaqa Israel nanǵi na Samuel minjeb, ‘Ni na tamo bei giltimqa a gago mandor koba sosim iga taqatgwas.’ Degsib Samuel minjnabqa a na Kis aqa njiri Sol giltonaqa a Israel nanǵo mandor koba soqnej. Sol a Benjamin aqa leǵ. A Israel nanǵo mandor koba sonaqa wausau 40 koboej.

²² Onaqa Qotei na Sol kobotosiqá olo Devit giltonaqa a kamba Israel nanǵi mandor koba soqnej. Qotei a Devit qa endegsi marej, ‘E Jesi aqa njiri Devit unonum, aqa kumbra tulaǵ boledamu. E Devit aqa kumbra qa tulaǵ arearetbeqnu. E qalieonum, a ijo areqalo kalil dauryoqnaqas.’

²³ O ijo was niǵi quiy. Qotei aqa anjam bei a nami marej qaji di a segi dauryosiqá Devit aqa leǵ nanǵoq dena tamo bei giltosiqá qarinjyonaq Israel gagoq bej. Tamo di aqa ñam Yesus. A iga padalo sawaq na elenqajqa deqa Qotei na qarinjyonaq bej.

²⁴ “Yesus na aqa wau utru atosaisonaqa Jon a namoqna bosiqá Israel nanǵi endegsi minjroqnej, ‘Niǵi are bulyibqa e na niǵi yansǵwai.’

²⁵ Osiaqa aqa wau kobotqa osiaqa olo endegsi maroqnej, ‘Niǵi e qa kiyersib mareqnu? E nami mernǵem, e Kristus sai. Kristus a ijo qoreq na bǵas. Aqa ñam kobaquja. E ñam saiqoji. E tamo lanaj. Deqa e na Kristus kanǵalyqajqa e tamo bolesai.’ Jon a degsi maroqnej.

26 “O Abraham aqa moma niŋgi ti tamo kalil Qotei aqa sorgomq di unub qaji niŋgi ti ijo anjam endi quiy. Niŋgi kalil ijo was. Qotei a iga padalo sawaq na elenqas anjam di a na qariniyonaq gagoq bej.

27 Tamo unqasari Jerusalem di unub qaji nanqo gate ti nanqi na Yesus qalib moiqaqqa anjam qoseb. Di kiyayaq? Yesus a bole Kristus di nanqi poinjrosai deqa. Qotei aqa medabu o tamo nanqo anjam yori bati gaigai sisiyeqnuq qaji di aqa damu dego nanqi poinjrosai. Utru deqa nanqi na Yesus qalib moiqaqqa anjam qoseb. Nanqo kumbra dena nanqi Qotei aqa medabu o tamo nanqo anjam keretosib yeb.

28 Nanqi Yesus aqa une bei babtosai. Nanqi a moiyoqajqa utru saiyoji. Deqa nanqi laŋa aqa jejamuq di une qamsib Pailat minjeb, ‘Yesus a une ti deqa ni a nqamburbasq di gaint.’ Degsib minjnabqa a na Yesus osiq qaja tamo nanqo banq di atnaqa nanqi a qal nab moiyej.

29 Anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nanqi nami nenqrenyej qaji di Juda nanqi keretosib yosib agi Yesus qalsib moiyoqeb. Moiyotosib nqamburbasq dena osib subq ateb.

30-31 Onaqa Qotei na olo Yesus subq na tigeltonaqa a tigelosiqa tamo nanqi nami a ombla Galili sawa uratosib Jerusalem aiyeb qaji nanqo nqamdamuq di bati garekoba branteqnaqa nanqi unoqneb. Deqa bini nanqi Yesus qa anjam saqnsib laq nabqa Juda tamo unqasari kalil nanqi queqnuq.

32 “Nami Qotei na gago moma nanqi anjam bole endegsi minjrej, ‘E na Kristus qariniyit bosim tamo unqasari nanqi elenqas.’ Qotei aqa anjam bole di bini aqo Barnabas wo na niŋgi merŋgeqnuq.

33 Qotei na anjam bole di aqa damu babtqa osiq deqa Yesus olo subq na tigeltej. Gago moma nanqo leŋ agi iga. Deqa Yesus a gagoq bej. Devit a nami louqa buk miligiq di Yesus qa endegsi nenqrenyej,

‘Ni ijo anqro bole.

Bini e ni nqambabtmonum.’

Devit a lou namba 2q di anjam di nenqrenyej.

34 Bunuqna Yesus a moinaqa Qotei na subq na tigeltej deqa Yesus a olo moiqasai. Aqa jejamu subq di qusaqasai dego. Agi Qotei a nami marej, ‘E nami Devit boletem dego kere e niŋgi boletnqwai. E bole merŋgonum.’

35 Deqa niŋgi quiy. Nami Devit a Qotei minjej, ‘Ni ino segi anqro bolequja ni na giltem qaji aqa jejamu subq di uratim qusaqasai.’ Devit a degsi Qotei minjsiqa louqa buk miligiq di nenqrenyej.

36 Niŋgi qalie, Devit a mandamq di sosiq a Qotei aqa areqalo dauryoqnej. A moinaqa aqa jejamu subq ateb. Aqa moma nanqi nami subq ateleŋeb a dego degsib subq ateb. Onaqa aqa jejamu subq di qusaqei.

37 Ariya tamo Qotei na subq na tigeltej qaji aqa jejamu qusaosai. Tamo di agi Yesus.

38 O ijo was, niŋgi endegsi poinqgem. Yesus qujai di aqa ñam na Qotei a nunqo une kobotetnqwas. E Yesus qujai deqa anjam plaltoqnsim niŋgi merŋgeqnuq.

39 Niŋgi Moses aqa dal anjam dauryqab gam dena Qotei a nunqo une kobotetnqwasai. A niŋgi tamo bole qa merŋqwasai dego. Tamo unqasari Yesus qa nanqo areqalo siŋgilateqnuq qaji nanqi segi Qotei na une kobotetnqroqnsiq nanqi tamo bole qa minjreanuq.

40 Deqa niŋgi geregere nqam atoqniy. Qotei aqa medabu o tamo nanqo anjam nanqi nami maroqneb qaji di aqa damu nunqoq bo uge. Agi nanqi endegsib maroqneb,

41 ‘O ijo anjam misilinyo qaji tamo, nungo bati qa e na manwa bei babbittqa ningi di unsib tulan prugwab. Tamo bei na manwa deqa saingwas di ningi bole qa marqasai. Deqa ningi padalougetqab.’ ” Pol a anjam degsi marej.

42 Onaqa lou koboonaqa Pol Barnabas wo nanngi Qotei talq dena oqendonabqa tamo ungasari nanngi na minjreb, “Yori bati bei ningi bosib anjam deqaji olo mergibqa iga quqwom.”

43 Tamo ungasari nanngi jaraiyeq nabqa nanngo ambleq di Juda gargekoba nanngi na Pol Barnabas wo nanngi daurnjreb. Sawa bei bei qaji qudei nami Qotei aqa sorgomq di sqa marsib Juda nanngo miligiq aiyeb qaji nanngi dego Pol Barnabas wo nanngi daurnjreb. Deqa nanngi aiyel na nanngo are singilatetnjroqnsib endegsib minjroqneb, “Qotei a ningi qa are boleyeqnu aqa kumbra di ningi geregere ojesoqniy.”

44 Onaqa yori bati bei tamo ungasari kalil Antiok qureq di soqneb qaji nanngi Qotei aqa anjam quqwa marsibqa bosib Qotei talq di koroeb.

45 Onaqa Juda nanngi na nanngi unjrsib are ugeinjrej. Deqa Pol a anjam mareqnaqa nanngi na aqa anjam gegentoqnsib a misilinyoqneb.

46 Yeqnab Pol Barnabas wo nanngi na Juda nanngi singila na endegsib minjreb, “Qotei na aqa Barnabas wo qaringsiq mergej, ‘Ningi namoqna Juda nanngi segi ijo anjam minjroqniy.’ Mergej deqa iga bosim Qotei aqa anjam ningi Juda segi namoqna merngeqnum. Merngeqnamqa ningi na gago anjam gotranjeq nub. Nungo kumbra dena ningi nungo segi jejamuq di une atoqnsib ningi nambile gaigai sqajqa gam urateq nub. Deqa ningi quiy. Bini aqa aiyel ningi uratngsimqa sawa bei bei qaji nanngoq giloqnsim Qotei aqa anjam nanngi minjroqnoqom.

47 Iga degyqom. Di kiyaaqa? Tamo Koba a nami iga endegsi mergej, ‘E ni qarinqmitqa ni pulonj bul sosim sawa bei bei qaji nanngoq giloqnoqam. Giloqnsim laj utru qolqeq di tamo ungasari nanngi ijo anjam minjroqnim e na nanngi elenqai.’ ”

48 Onaqa sawa bei bei qaji nanngi Pol aqa anjam di qusibqa tulan areboleboleinjrnaqa Tamo Koba aqa anjam binjyoqneb. Deqa qure dia tamo ungasari Qotei na nami nambile gaigai sqajqa giltjnrej qaji nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilateb.

49 Bati deqa Tamo Koba aqa anjam tulan kobaosiq sawa di keretej.

50 Onaqa Juda nanngi Pol Barnabas wo nanngi qa tulan minjin oqetjnnaqa unja kokba qudei Qotei qa louoqneb qaji nanngi ti qure deqa gate kokba ti nanngo are ugetetnjreb. Are ugetetjnabqa nanngi tigelosib Pol Barnabas wo nanngi ugeugeinjrsib nanngi aiyel qure dia sqajqa singila na saidnjrsib winjnab jaraiyeb.

51 Deqa nanngi aiyel nanngo singa tumbum butuyosib qure di urateb. Juda nanngi nanngo segi une qalieqajqa deqa nanngi aiyel kumbra di yeb. Yosib Aikoniam qureq aiyeb.

52 Bati deqa Antiok qureq di Mondor Bole a tamo ungasari Yesus qa nanngo areqalo singilateb qaji nanngo are miligiq aiyooqnsiq nanngi singilatnjreqlaqa nanngi tulan areboleboleinjroqnej.

14

Pol Barnabas wo nanngi Aikoniam qureq di Qotei aqa anjam palontoqneb

¹ Pol Barnabas wo nanḡi Aikoniam dia Juda nanḡo Qotei tal miligiq gileb. Gilnabqa tamo unḡasari nanḡi koroesonabqa tigelosib Qotei aqa anjam palontosib minjroqneb. Minjreqnabqa nango aiyel anjam dena tamo unḡasari tulanḡ gargekoba Juda ti Grik ti are qametnjrnaqa nanḡi Yesus qa nanḡo areqalo siḡilateb.

² Onaqa Juda qudei nanḡi Pol Barnabas wo nanḡo anjam quqwa uratosib Grik qudei nanḡo are ugetetjrnabqa nanḡi Yesus aqa tamo unḡasari nanḡi qa ugeosib misilinḡjroqneb.

³ Deqa nanḡi aiyel Aikoniam qureq di sokobaiyosib Tamo Koba a tamo unḡasari nanḡi qa are boleiyeqnu anjam di mare mare laqneb. Nanḡi aiyel ulaosai. Tamo Koba a na nanḡi aiyel siḡila enjreqlaqa nanḡi manḡa gargekoba yoqneb. Yeqnabqa tamo unḡasari gargekoba nanḡi manḡa di unoqnsib endegsi poinjroqnej, “Bole, nanḡo aiyel anjam di Qotei aqa anjam.”

⁴ Onaqa qure dia tamo unḡasari nanḡi poelenosib qudei nanḡi Juda nanḡi daurnjrsib olo qudei nanḡi Pol Barnabas wo nanḡi daurnjreb.

⁵ Deqa Grik qudei ti Juda qudei ti nango gate nanḡi ti endegsib are qaleb, “Iga na nanḡi aiyel ugeugeinjrsim meniḡ na ḡumsim moiyojnḡrom.”

⁶ Onaqa nanḡo areqalo di Pol Barnabas wo nanḡi qalieosib jaraiyosib Likonia sawa nanḡo qure aiyel Listra ti Derbe ti deq aiyeb. Aisib sawa bei jom di dego branteb.

⁷ Brantosib dia Yesus aqa anjam bole mare mare laqneb.

Pol Barnabas wo nanḡi Likonia sawaq di Yesus aqa anjam bole maroqneb

⁸ Listra qureq di tamo bei ai miligiq na siḡa qandamo ḡambabej qaji a soqnej. A nami walwelosaiocnej. Aqa siḡa siḡila saiqoji. Awogaigaisoqnej.

⁹ Bati deqa Pol a Qotei aqa anjam palonteqnaqa tamo di a quoqnej. Onaqa Pol na tamo di koqyosiq aqa areqalo unej aqa areqalo qujai Qotei na a boletbqa kere.

¹⁰ Degsi unsiq deqa tamo di metosiq minjej, “Ni tigelosim walwel.” Minjnaqa a tigelokuqjatosiq walwelej.

¹¹ Pol a kumbra di yonaqa tamo unḡasari tulanḡ gargekoba nanḡi unsibqa nanḡo segi Likonia anjam na lelenoqnsib maroqneb, “Niḡi uniy. Gago qotei nanḡi tamo bulyosib gagoq bonub.”

¹² Nanḡi degsib lelenoqnsib Barnabas minjeb, “Ni gago qotei Sus.” Pol a Qotei aqa anjam plaltoqnej deqa nanḡi a minjeb, “Ni gago qotei Hermes.”

¹³ Qure polomq di nanḡo qotei Sus aqa atra tal soqnej. Deqa atra tamo a makau qudei osiq ḡam so na walatnjrsiq Pol Barnabas wo nanḡi aiyel atrainjrq marsiq tamo unḡasari gargekoba joqsiq nanḡi koba na qure polomq gileb.

¹⁴ Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo aiyel Barnabas Pol wo nanḡi deqa qusibqa are tulanḡ gulbeinjrnaqa nanḡo segi gara bumbranyosib gurgur ti tamo unḡasari nanḡo ambleq aisib lelenosib minjreb,

¹⁵ “O tamo unḡasari, niḡi kiyaaqa kumbra endi yeqnub? Aqo aiyel mandam tamo, niḡi ti kere. Aqo aiyel na Yesus Kristus aqa anjam bole niḡi merḡeqnum. Di kiyaaqa? Niḡi are bulyosib gisanḡ qotei kalil endi torei uratnjrsib Qotei ḡambale so qaji a qa nunḡo areqalo siḡilatqajqa deqa. Qotei agi a na lanḡ ti mandam ti yuwal ti inḡi inḡi kalil ti gereiyej.

¹⁶ Bole, nami Qotei na sawa bei bei qaji nanḡi uratnjreqlaqa nanḡi nanḡo segi areqalo dauryoqnsib laqneb.

17 Bati deqa Qotei a ningi qa uliosaiognej. Ningi a qa qalieqajqa deqa a bati gaigai ningi geregereingonej. A lan goge na awa engeqnaqa ingi uyo kalil aqa bati qa melieqnaqa ningi uyoqnsib areboleboleingonej.”

18 Onaqa tamo ungasari nangi Pol Barnabas wo nanngo anjam di qusib quosaibulosib olo minjreb, “Ningi gago qotei.” Degsib minjroqnsib nangi aiyel atrainjrqajqa tulan singilaeqnaq nangi na saidnjqoneb.

19 Onaqa Juda tamo qudei nangi Antiok dena ti Aikoniam dena ti walwelosib Listra qureq bosib dia tamo ungasari nanngo are ugetetjrnabqa nangi tigelosib Pol menin na qaleb. Osib a girinyosib gilsib qure qalaq di ateb. Nangi are qaleb, “A moiqo.”

20 Onaqa tamo ungasari Yesus qa nanngo areqalo singilateb qaji nangi Pol aqa areq gilsib Pol a mandamq di neiesonaq a kainyesonabqa tigelosiq a olo qure miligiq gilej. Nebeonaqa a Barnabas osiqa ombla walwelosib Derbe qureq aiyeb.

Pol Barnabas wo nangi na Kristen nangi singilatnjreb

21 Nangi aiyel Derbe qureq aisib dia Yesus aqa anjam bole plalteqnaqnaq tamo ungasari gargekoba nangi Yesus dauryoqneb. Onaqa bunuqna nangi aiyel olo puluosib qure kalil nangi nami laqneq qaji deq olo giloqneq. Listra qure ti Aikoniam qure ti Antiok qure ti deq giloqneq.

22 Nangi aiyel degsib giloqnsibqa tamo ungasari nami Yesus dauryoqneq qaji nangi singilatnjroqnsib minjroqneq, “Ningi Yesus qa nungo areqalo singilatoqnsib soqniy. Ningi gulbe gargekoba itelenqab di unqum. Gulbe di nungoq boqniqqa Qotei a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngwas.”

23 Qure kalilq di nangi aiyel na Kristen gate atelenoqneq. Osib ingi ti ya ti uratoqnsib Kristen gate nangi qa pailyoqneq. Osib nangi joqnsib Tamo Koba agi nami a qa nanngo areqalo singilateb qaji aqa banq di atoqneq.

Pol Barnabas wo nangi olo Antiok qureq aiyeb

24 Bunuqna Barnabas Pol wo nangi Pisidia sawa amble potosib walwelosib Pamfilia sawaq di branteq.

25 Brantosib Perga qureq aisib dia Yesus aqa anjam palontoqnsib minjroqneq. Dena tigelosib Atalia qureq aiyeb.

26 Aisib dena qobun gogetosib aisib Antiok qure agi nami nangi dena tigelosib walweleb qaji di olo branteq. Dia nami Kristen nangi koroosib nangi aiyel qa pailyosib qarinjrnab gileb. Qotei a nangi aiyel qa are holeiyim nangi aiyel singila na wauoqnqajqa deqa pailyeb. Ariya nangi aiyel wau di kobotosib qure deq olo aiyeb.

27 Aisib Kristen nangi koroinjrsibqa wau kalil Qotei a nanngo ban na yoqnej qaji deqa nangi sainjroqneq. Sainjroqnsib endegsib minjroqneq, “Qotei na sawa bei bei qaji nangi dego gam waqtetnjreqnaqa nangi Yesus qa nanngo areqalo singilateqnaq.”

28 Nangi aiyel Antiok qureq di tamo ungasari Yesus dauryoqneq qaji nangi koba na sokobaiyeb.

15

Kristen nangi Jerusalem di koroeb

1 Bati bei tamo qudei nangi Judia sawaq dena walwelosib Antiok qureq gilsib dia Kristen nangi endegsib minjreb, “Ningi Moses aqa dal anjam

dauryosib muluŋ uniy. Yimqa Qotei a ningi elenqas. Ningi muluŋ unqasai di Qotei a ningi elenqasai.”

² Degsib minjrnabqa Pol Barnabas wo nanŋi qusibqa tamo nanŋi di njirinjnrsib nanŋi ti anjam na qotoqneb. Onaqa Kristen kalil nanŋi koroosib anjam endegsib kereteb, “Iga na Pol Barnabas wo Yesus aqa tamo qudei ti nanŋi qarinjrim Jerusalem aiqab. Aisib dia Yesus aqa anjam maro tamo nanŋo gate nanŋi ti koba na anjam di gereiyqab.”

³ Nanŋi degsib anjam keretosib nanŋi qarinjrnab aiyeb. Nanŋi aiyocnsibqa Fonisia sawa ti Samaria sawa ti dia Yesus aqa tamo unqasari nanŋi itnjroqnsibqa endegsib minjroqneb, “Qotei na sawa bei bei qaji nanŋi dego are bulyetnjreqnu.” Degsib minjreqnab nanŋi kalil quoqnsib tulaŋ areboleboleinjroqnej.

⁴ Nanŋi aisib Jerusalem di brantonabqa Yesus aqa anjam maro tamo nanŋi ti Kristen kalil ti nanŋo gate ti nanŋi na minjreb, “Ningi kere bonub.” Onaqa Pol Barnabas wo nanŋi tigelosib wau kalil Qotei a nanŋo baŋ na yoqnej qaji deqa nanŋi sainjreb.

⁵ Sainjrnabqa Farisi tamo qudei Yesus qa nanŋo areqalo singilateb qaji nanŋi qusibqa tigelosib mareb, “Sawa bei bei qaji nanŋi gago miligiq aiqa osibqa nanŋi mati muluŋ unsib Moses aqa dal anjam dauryqab di kere.”

⁶⁻⁷ Nanŋi degsib marnabqa Yesus aqa anjam maro tamo nanŋi ti Kristen gate nanŋi ti anjam di gereiyqa koroeb. Koroosib anjam gargekoba marelenoqneb. Onaqa Pita a tigelosiqqa nanŋi endegsi minjrej, “O ijo was kalil ningi qalie, Qotei a nami nungo ambleq dena e giltbej. E na sawa bei bei qaji nanŋi Yesus aqa anjam bole minjroqnitqa nanŋi quoqnsib Yesus qa nanŋo areqalo singilatqajqa deqa giltbej.

⁸ Qotei a tamo kalil nanŋo areqalo qalie. A na aqa Mondor Bole nami iga egej dego kere sawa bei bei qaji nanŋi enjreqnu. Aqa kumbra dena a na iga osorgeqnu, a na sawa bei bei qaji nanŋi dego elenqajqa are qaleqnu.

⁹ Qotei a gam bei na iga Juda elenqonsiq olo gam bei na sawa bei bei qaji nanŋi elenqosaeqnu. Nanŋi Yesus qa nanŋo areqalo singilateqnuqub gam dena qujai Qotei na nanŋo are miligi yansetnjreqnu.

¹⁰ Deqa ningi kiyaaqqa tamo unqasari Yesus dauryeqnub qaji nanŋi gulbe koba enjreqnub? Nungo kumbra dena ningi Qotei aqa areqalo ugeteteqnuqub. Gulbe di nami gago moma nanŋi qoboiyqa keresai. Bini iga dego qoboiyqa keresai.

¹¹ Iga endegsi poigeqnu, Tamo Koba Yesus a iga ti sawa bei bei qaji nanŋi qa ti are boleyeqnu kumbra dena qujai Qotei na iga kalil elenqenu.”

¹² Pita a nanŋi degsi minjrnaqa nanŋi kalil aqa anjam di qusibqa nanŋi mequmesoqneb. Onaqa Barnabas Pol wo nanŋi kamba tigelosib Qotei na nami nanŋi aiyel singilatnjreqnaqa nanŋi sawa bei bei qaji nanŋo ambleq di maŋwa gargekoba yoqneb deqa nanŋi sainjrnab queb.

¹³ Sainjrsib koboonaqa Jems a kamba tigelosiqqa marej, “O ijo was, ningi e na anjam bei merngit quiy.

¹⁴ Saimon a mergwo, ‘Qotei a sawa bei bei qaji nanŋo ambleq dena aqa segi tamo unqasari nanŋi elenqqa osiq giltnjrej.’

¹⁵ Saimon aqa anjam de ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanŋo anjam ti utru qujai. Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a anjam endegsi nengrenyej,

¹⁶ ‘Tamo Koba a marqo, “Bunuqna e olo bosiy Devit aqa tal ulonej qaji di olo tigeltqai. Tal aqa ingi ingi kalil ugeeleneb qaji di dego bunuj atelenqai.

17 Amqa sawa bei bei qaji nanġi e itbqa maroqnsib ijoq boqnaib. E na nanġi giltnjritqa nanġi ijo segi tamo unġasari sqab.”

18 Tamo Koba aqa anjam di a nami babtej agi bini olo babtoqnsiq mareqnu.’

19 “Deqa ijo was, e ijo areqalo endegsi mernġwai. Sawa bei bei qaji nanġi are bulyoqnsib Qotei aqaq boqnaibqa iġa nanġi gulbe bei enjrqasai.

20 Iġa anjam truquyala segi nengrenyosim nanġoq qarinyqom. Anjam agiende. ‘Niġgi gisanj qotei atrainjro qaji iġgi uyoqnaib. Niġgi sambala kumbra yoqnaib. Wagme sil na kakro tontnjrnab morenġeb qaji di niġgi uyoqnaib. Wagme lej ti dego uyoqnaib.’ Iġa anjam truquyala di segi nengrenyosim sawa bei bei qaji nanġoq qarinyqom.

21 Iġa qalie, nami koba Juda nanġi Moses aqa dal anjam qure qureq di palontoqneħ agi bini palontoqnsib unub. Yori bati gaigai nanġi nanġo Qotei tal kalil miligiq di Moses aqa dal anjam sisiyeqnuħ.”

*Kristen nanġi anjam nengrenyosib
sawa bei bei qaji nanġoq qarinyeb*

22 Jems a anjam degsi marnaqa Yesus aqa anjam maro tamo nanġi ti Yesus aqa tamo unġasari kalil ti nanġo gate ti nanġo ambleq dena tamo aiyel giltnjreb. Tamo aiyel di qarinyjrib Pol Barnabas wo nanġi daurnjrsib Antiok qureq gilqajqa deqa giltnjreb. Tamo aiyel giltnjreb qaji nanġo ñam Judas aqa ñam bei Barsabas nanġi Sailas wo. Nanġi aiyel Kristen gate soqneħ.

23 Nanġi qarinyjrqqa osibqa anjam truquyala endegsib nengrenyosib nanġo banq di ateb,

“O was niġgi kaiye. Iġa Yesus aqa anjam maro tamo iġa ti Kristen gate ti anjam endi nengrenyosim nunġoq qarinyonum. Niġgi Antiok qure ti Siria sawa ti Silisia sawa ti di unub. Niġgi sawa bei bei qaji.

24 Iġa nami quem, tamo qudei nanġi gago ambleq na tigelosib nunġoq gilsib nanġo segi areqalo na anjam bei mernġeb. Mernġsib anjam dena nunġo areqalo niñaqyetnġeb. Tamo nanġi di iġa na qarinyjrosai.

25 Deqa iġa kalil koroosim areqalo qujaitosim tamo aiyel giltnjrsimqa nunġoq qarinyjronum. Nanġo ñam Judas Sailas wo. Iġa na nanġi ti gago Kristen was bole aiyel Barnabas Pol wo nanġi ti nunġoq qarinyjronum.

26 Barnabas Pol wo nanġi gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam singila na ojsib waueqnuħ. Jeu tamo nanġi na nanġi aiyel ñumib morenqajqa mareqnaħ nanġi ulaosaieqnuħ.

27 Deqa iġa nanġi aiyel Judas Sailas wo koba na nunġoq qarinyjronum. Judas Sailas wo nanġi na gago anjam nengrenyosim qaji endi niġgi olo mernġib quqwab.

28 O was niġgi quiy. Iġa Mondor Bole ombla areqalo qujaitosim anjam endi qosonum. Niġgi gago anjam truquyala endi segi qusib dauryqab di kereqas. Iġa niġgi gulbe koba enġwasai. Gago anjam truquyala agiende.

29 Niġgi gisanj qotei atrainjro qaji iġgi uyoqnaib. Wagme lej ti uyoqnaib. Wagme sil na kakro tontnjrnab morenġeb qaji di uyoqnaib. Sambala kumbra dego yoqnaib. Niġgi kumbra di segi dauryqab di niġgi gegerere sqab. Koboqo.” Yesus aqa tamo unġasari nanġi anjam di nengrenyeb.

30 Nengrenyosib tamo qolqe nanġo banq di atsib nanġi qarinyjrnab gileħ. Gilsib Antiok di brantosib Yesus aqa tamo unġasari nanġi koroinjrsibqa anjam nengrenyeb qaji di enjreb.

31 Onaqa nanği kalil anjam di sisiyosib anjam dena nanço are singilatetnjrnaqa nanği tulan areboleboleinjrej.

32 Judas Sailas wo nanği Qotei aqa medabu o qaji tamo soqneb deqa nanği aiyel anjam olekoba Yesus aqa tamo unğasari nanği minjrnab qunabqa anjam dena nanço are singilatetnjrej.

33-34 Nanği aiyel bati qudei Antiok di sonabqa bunuqna Yesus aqa tamo unğasari nanği na minjreb, "O gago was aiyel ningi olo aiyiy." Degsib minjrsib qarinjrnabqa nanği aisib Yesus aqa anjam maro tamo Jerusalem di soqneb qaji nançoq di olo branteb.

35 Onaqa Pol Barnabas wo nanği Antiok di sosibqa Kristen qudei ti koba na wauoqnsibqa Tamo Koba aqa anjam plaltoqnsib tamo unğasari nanği minjroqneb.

Pol Barnabas wo nanği njirinğkobaosib poeb

36 Onaqa bati bei Pol na Barnabas minjej, "Aço aiyel nami qure qureq di Tamo Koba aqa anjam palontoqnem qaji deq olo gilsimqa Yesus aqa tamo unğasari nanği unjrqom. Nanği kiyersib unub kiyo di unjrqom."

37 Onaqa Barnabas na Pol minjej, "Di kere. Iga Jon olo osim koba na gilqom." Jon aqa ñam bei Mak.

38 Onaqa Pol a singila na Barnabas saidyoqnej, "Eo. Mak a nami iga koba na wauqa gilnamqa Pamfilia sawaq di a na iga uratgosiq Jerusalem aiyej deqa iga a olo osi gilqasai."

39 Pol na Barnabas degsi saidyeqnaqa nanği aiyel anjam titosib njirinğkobaosib poeb. Deqa Barnabas a Mak osiqa qobuñ na Saiprus nuiq gileb.

40 Ariya Pol a Sailas osiqa ombla gilqa laqnaqba Yesus aqa tamo unğasari nanği na minjreb, "Tamo Koba a ningi qa are boleyeme." Osib nanği aiyel qarinjrnab gileb.

41 Nanği aiyel gilsib Siria sawa ti Silisia sawa ti ambleq na walweloqnsibqa qure qureq di brantoqnsibqa Kristen nanği itnjroqnsib Qotei aqa anjam minjroqnsib singilatnjroqneb.

16

Timoti a Pol dauryej

1 Onaqa bati bei Pol a walweloqnsiq Derbe qureq di brantej. Dena tigelosiq Listra qureq gilej. Dia tamo bei soqnej aqa ñam Timoti. A Yesus dauryoqnej qaji. Aqa ai a Juda unja. A Yesus qa aqa areqalo singilatej qaji. Timoti aqa abu a Grik tamo.

2 Listra qure ti Aikoniam qure ti dia Yesus aqa tamo unğasari nanği maroqneb, "Timoti a tamo bolequja."

3 Sawa dia Juda nanği qalieeb, Timoti aqa abu a Grik tamo. Deqa Pol a Timoti osiqa a ombla wauqa marsiqa muluñ waiyej.

4 Bati bei nanği aiyel Sailas koba na gilsib qure qureq di walweloqneb. Walweloqnsibqa Jerusalem dia anjam qoseb qaji di Kristen nanği qusib dauryqajqa deqa minjroqnsib laqneb. Anjam di Yesus aqa anjam maro tamo nanço gate nanği ti qoseb.

5 Bati deqa Qotei na tamo unğasari Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanği singilatnjroqnej. Bati gaigai tamo unğasari gargekoba are bulyoqnsib Kristen nanço miligiq aiyeqnaq nanği tulan kobaoqneb.

Pol a nejio bulosiqqa Masedonia tamo bei unej

⁶ Bati bei Pol na Sailas na Timoti na nanġi qalub walwelosib Frigia sawa ti Galesia sawa ti dia Qotei aqa anjam mare mare giloqneb. Nanġi Esia sawaq di Yesus aqa anjam marqa laqnaḅqa Mondor Bole na nanġi saidnjrej.

⁷⁻⁸ Deqa nanġi walwelosib Misia sawaq di branteb. Dena Bitinia sawaq gilqa laqnaḅqa Yesus aqa Mondor na nanġi olo saidnjrnaqa nanġi Misia sawa amble potosib sumpsib torei Troas qureq di branteb.

⁹ Nanġi Troas di sosibqa qolo Pol a njeio bulosiqa Masedonia tamo bei unej. Masedonia tamo di a Pol aqa ulatamuq di tigelosiq minnej, “Ni Masedonia bosim iga aqaryaige.” ¹⁰ Pol a njeio degsi unej deqa iga tigelosim Masedonia sawaq sumem. Iga endegsi poigej, “Qotei na iga metgwo deqa iga Masedonia sawaq di tamo unġasari nanġi Yesus aqa anjam bole minjroqnoqom.”

Lidia a Yesus qa aqa areqalo sinġilatej

¹¹ Onaqa iga Troas qureq dena qobunġ gogetosim Samotres nui tinjyosim sumem. Sumsim nui di bunjyosim nebeonaqa Neapolis qureq di tirjem.

¹² Dena iga sinġa na walwelosim Filipai qureq di brantem. Qure di nami Rom nanġi bosib awoeb qaji. Qure di Masedonia nanġo qure kobaquja. Iga sumsim bati gargekoba yala qure dia soqnem.

¹³ Onaqa Juda nanġo yori bationaqa iga qure polomq aisim ya qala beig di brantem. Iga are qalem, “Ya qalaq di Juda nanġo pailyo sawa unu kiyo?” Degosim aiyem. Aisim unġasari qudei dia koroesonab nanġi itnjrsimqa nanġi koba na awoosim Qotei aqa anjam minjroqnem.

¹⁴ Nanġo ambleq di uja bei soqnej aqa niam Lidia. A gara lent oqnsiq qarinyeqnaqa tamo nanġi na awaiyoqneb. Di aqa silali wau. Aqa qure utru Taiataira. A Qotei qa louoqnej qaji. A ya qalaq di sonaqa Qotei na aqa areqalo waqtetonaqa a Pol aqa anjam qusiq poiyonaqa are bulyej.

¹⁵ Deqa tamo unġasari Lidia aqa talq di soqneb qaji nanġi Lidia a ti yanso eb. Onaqa Lidia na iga mergej, “E Tamo Koba a qa ijo areqalo sinġilatonum ninġi bole edegosib bosib ijo talq endi iga koba na sqom.” Lidia a tulanġ sinġilaej deqa iga aqa talq di a koba na soqnem.

Filipai qureq di Pol Sailas wo nanġi tonto talq di breinjreb

¹⁶ Onaqa bati bei iga olo pailyo sawaq aiyeqnamqa kanġal uja bei bosiq gamq di iga itgej. Uja di a mondor uge ti soqnej. Mondor uge dena kumbra bunuqna brantelenqas qaji di ubtosiq minjeqnaqa a kamba tamo qudei nanġi minjroqnej. Minjreqnaqa nanġi quoqnsib silali koba yeqnaḅ osi giloqnsiq aqa tamo kokba nanġo baḅq di atoqnej.

¹⁷ Iga Pol koba na aiyeqnamqa uja di a iga daurgoqnsiq tulanġ lelenoqnsiq maroqnej, “Tamo nanġi di Qotei Goge Koba aqa wau tamo. Nanġi anjam palontoqnsib Qotei a ninġi padalo sawaq na elenqajqa gam osornjeqnuḅ.”

¹⁸ Bati gargekoba uja dena anjam degsi maroqnsiq iga daurgoqnej. Deqa bati bei Pol a uja deqa minjinġ oqnaqa bulosiqa mondor uge di minnej, “E Yesus Kristus aqa niam na ni mermonum, ni uja di uratosim ulanġ.” Degsi minjnaqa mondor uge dena uja di uratosiq ulanġej.

¹⁹⁻²⁰ Pol a kumbra degyej deqa uja di aqa tamo kokba nanġi silali oqajqa gam saiinġrej. Gam sainjrnaqa di unsibqa Pol Sailas wo nanġi ojsib koro sawaq joqnsib gilsib Rom gate nanġo ulatamuq di tigeltnjreb. Tigeltnjrsibqa Rom gate nanġi endegsib minjreb, “Tamo aiyel nanġi dena iga tamo unġasari qure endia unum qaji gulbe koba egeqnuḅ. Nanġi aiyel Juda tamo.

²¹ Nanġi aiyel kumbra osorgeqnuḅ qaji di iga Rom tamo na dauryqajqa getento koba.”

22 Onaqa tamo ungasari kalil qure dia soqneb qaji nanqi anjam di qusibqa Pol Sailas wo nanqo jejamuq di une qametnjroqneb. Onaqa Rom gate nanqi na nanqi aiyel ojsib qaja tamo nanqo banq di ateb. Atnabqa nanqi na osib gara bumbranjetnjrsib bu toqon na kumbainjreb.

23 Nanqi kumbainjro gargekobatosib tonto talq di breinjrsib tonto tal taqato tamo a minjeb, "Ni na nanqi aiyel singila na tontnjrsim gegerere taqatnjresoqne."

24 Degsib minjnabqa a nanqi aiyel joqsiqu tonto tal miligiq di warum beiq di breinjrsiq namanj kobaquja na nanqo singa gitantetnjrej.

25 Onaqa qolo jige Pol Sailas wo nanqi tonto tal miligiq di Qotei pailyoqnsib loueqnabqa tamo nanqi tonto talq di soqneb qaji nanqi quoqneb.

26 Bati qujai deqa mimin koba dosiqu singila na tonto tal renginyonaqa siranme kalil waqeleneb. Sil kokba kalil tamo nanqi tontnjreb qaji di pamblonjeb.

27-28 Onaqa tonto tal taqato tamo a tigelosiqu nam atej di siranme kalil waqelenesonaq unej. Deqa a are qalej, "Tonto tamo kalil nanqi jaraiyonub." Degsi are qalsiqu aqa serie osiq aqa segi jejamu qalqa yonaqa Pol a maosiq minje, "Ni ino segi jejamu qalaim. Iga kalil endi unum. Iga jaraiyosai."

29-30 Pol a degsi tonto tal taqato tamo di minjnaqa a na qaja tamo qudei nanqi metnjrnaq wanal osi bonab warum suwanje. Onaqa a tulanj ulauge-tosiq gindaginadanosiq urur ti warum miligiq gilsiq Pol Sailas wo nanqo singaq di nam quosiq nej. Dena tigelosiqu nanqi aiyel joqsiqu oqedosiq nenemnjrej, "O tamo kokba aiyel, e kumbra kiye yitqa Qotei na e oqas?"

31 Onaqa nanqi aiyel na minjeb, "Ni Tamo Koba Yesus qa ino areqalo singilatime. Yimqa Qotei na ni ti tamo ungasari kalil ni ombla tal qujaiq di unub qaji nanqi ti elenqas."

32 Degsi minjsibqa Tamo Koba aqa anjam plalteqnaq a quoqnej. Tamo ungasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanqi dego quoqneb.

33 Onaqa qolo deqa tonto tal taqato tamo a na nanqi aiyel yu qosetnjrsiqu tamo ungasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanqi koba na yanso eb.

34 Onaqa a na nanqi aiyel joqsiqu aqa talq gilsib dia inji anainjrej. Tamo ungasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanqi a ti tulanj areboleboleinjrej. Di kiyaaqa? Nanqi are bulyosib Qotei qa nanqo areqalo singilateb deqa.

35 Ariya nebeonaqa Rom gate nanqi na qaja tamo qudei nanqi qarijnrnab aisib tonto tal taqato tamo di minjeb, "Ni na tamo aiyel di oqeq atim nanqi sumeb."

36 Onaqa a nanqo anjam di qusiqu Pol minje, "Rom gate nanqi na qaja tamo qudei qarijnrnob bosib e endegsib merbonub, 'Ni na nanqi aiyel oqeq atim nanqi sumeb.' Nanqi e degsib merbonub. Deqa ninqi aiyel are lawo sumiy."

37 Onaqa Pol a anjam di qusiqu qaja tamo nanqi minjrej, "Aqo aiyel Rom tamo. Gate nanqi na gago une bole babtosai. Nanqi aqo aiyel lanja ojsib tamo ungasari nanqo namdamuq di kumbaingosib tonto talq endi waigeb. Bini nanqi lumu na iga olo oqeq atib sumqajqa maronub. Deqa iga sumqasai. Nanqi segi bosib iga tonto talq endena oqeq atib sumqom."

38 Onaqa qaja tamo nanqi olo gilsib Rom gate nanqi Pol aqa anjam di minjrnabqa qusib ulaeb. Di kiyaaqa? Pol Sailas wo nanqi Rom tamo deqa.

39 Deqa Rom gate nanqi Pol Sailas wo nanqo are latetnjrqa marsibqa tonto talq aisib minjreb, "Bole, iga grotonum." Degsib minjrsibqa siran

waqtetnjrsib joqsib oqedeb. Oqedosib nanği aiyel minjreb, “Ninği qure endi uratosib sumiy.”

⁴⁰ Degsib minjrnabqa nanği aiyel tonto tal uratosibqa walwelosib Lidia aqa talq gileb. Gilsib dia Yesus aqa tamo unğasari qudei nanği itnjrsibqa Yesus aqa anjam na nanğo are sinğilatetnjreb. Osib nanği uratnjrsib qure di uratosib sumeb.

17

Tesalonaika nanği na Pol Sailas wo ojqa mareb

¹ Pol aqa wau qujai nanği ti sumsib Amfipolis qureq di brantosib dena walwelosib Apolonia qureq sumeb. Dena tigelosib sumsib Tesalonaika qureq di branteb. Dia Juda nanğo Qotei tal bei soqnej.

² Deqa Pol aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosiqa Qotei tal miligiq gilej. Gilsiq yori bati qalub qa Qotei aqa anjam nengrenq di so qaji di plaltoqnsiqa Juda tamo unğasari nanği minjroqnej.

³ Pol a anjam geregere plaltosiq endegsi minjroqnej, “Qotei aqa anjam nami nengrenyeb qaji di aqa utru agiende. Kristus a jaqatin koba osim moisim olo subq na tigelqas.” Osiqa minjroqnej, “Yesus agi e ninği a qa merngeqnum qaji a bole Kristus.”

⁴ Pol a nanği anjam degsi minjreqnaqa tamo unğasari qudei nanği aqa anjam di qusib poinrnaqa Yesus qa nanğo areqalo sinğilatosib Pol Sailas wo daurnjreb. Grik tamo gargekoba Qotei qa louoqneb qaji nanği ti unja kokba qudei ti nanği dego Yesus qa nanğo areqalo sinğilatosib Pol Sailas wo daurnjreb.

⁵ Onaqa Juda nanği Pol Sailas wo nanği qa minjin oqetnjrnaqa tamo uge qudei inği qarinyo sawaq dena joqsib tamo unğasari kalil nanğo are ugetetnjreb. Osib Pol Sailas wo ojqa marsib tamo bei aqa ñam Jeson aqa talq gurgur ti gileb. Nanği aiyel tal dia ñereñoqneb. Gilsib nanği aiyel tamo unğasari nanğo ulatamuq di tigeltjrqqa marsib nanği aiyel qa ñamoqneb.

⁶⁻⁷ Ñamonab ugeijnraq nanği Jeson laña ojsib Yesus aqa tamo unğasari qudei dego ojelenosib girinjsib aisib qure deqa gate kokba nanğo ulatamuq di tigeltjreb. Tigeltjrsib lelenosib endegsib maroqneb, “Pol Sailas wo qure qureq di tamo unğasari nanğo areqalo niñaqyetnjroqnsib laqñub. Agi nanği gago qure endeq bonabqa Jeson na nanği joqsiqu aqa talq di gereinjrej unub. Tamo aiyel dena gago mandor koba Sisar aqa dal anjam gotranjoqnsib mareqñub, ‘Mandor koba bei unu aqa ñam Yesus.’ Nanği aiyel degsib mareqñub.”

⁸ Juda nanği na anjam di Pol Sailas wo nanğoj jamuq di qametnjrnabqa qure deqa gate kokba ti tamo unğasari gargekoba ti nanği qusibqa nanği aiyel qa minjin oqetnjrej.

⁹ Onaqa qure deqa gate kokba nanği na Yesus aqa tamo unğasari qudei Jeson a ti minjreb, “Nanğoj aiyel une di ninği na awaiyosib silali atibqa iga ninği uratnğnam gilqab.” Onaqa nanği silali atnabqa gate kokba nanği na nanği uratnjrnab gileb.

Pol Sailas wo Beria qureq di Qotei aqa anjam maroqneb

¹⁰ Onaqa qolo qujai deqa Yesus aqa tamo unğasari Tesalonaika di soqneb qaji nanği na Pol Sailas wo qarinjrnab walwelosib sumsib Beria qureq di branteb. Di brantosib Juda nanğoj Qotei tal miligiq gilsib Qotei aqa anjam palontosib minjroqneb.

11 Juda tamo ungasari Beria di soqneb qaji nanjo kumbra tulan boledamu. Tesalonaika di soqneb qaji nanji bul sai. Nanji Qotei aqa anjam quqwjajqa tulan areboleboleinjroqnej. Bati gaigai nanji Qotei aqa anjam nenqrenq di so qaji di geregere peleyoqneb. Pol Sailas wo nanjo anjam bole kiyo sai kiyo di nanji qalieqa marsib deqa nanjo aiyel anjam ti Qotei aqa anjam nenqrenq di so qaji de ti geregere tenemtoqneb.

12 Deqa qure dia Juda gargekoba nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneb. Grik tamo ungasari kokba qudei dego Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneb.

13 Onaqa Juda nanji Tesalonaika di soqneb qaji nanji Pol a Beria qureq sumsiq dia dego Qotei aqa anjam palontoqnej di qusibqa minjin oqetnjrnaqa mareb, "Iga Pol qalqom." Degsib marsibqa Beria qureq bosib dia tamo ungasari nanjo are ugetnjreb.

14 Deyonabqa Kristen nanji na Pol qarinyonab alile aiyej. Ariya Sailas Timoti wo nanji aiyosai. Nanji Beria di soqneb.

15 Tamo nanji Pol suweiyeb qaji nanji a osib koba na torei Atens qureq sumeb. Sumsib Atens qureq di nanji Pol uratosib olo puluqa laq nabqa Pol na minjrej, "Ninji oqsib Sailas Timoti wo minjrib ijoq boqujateb."

Pol a Atens qureq di Yesus aqa anjam plaltoqnej

16 Onaqa Pol a Atens qureq di Sailas Timoti wo nanji qa tarijesosiq qure ambleq di walweloqnsiq gisan qotei nanjo sulum gargekoba unoqnsiq are tulan gulbekobaiyoqnej.

17 Deqa a bati gaigai Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiq Juda nanji ti Grik nanji Qotei qa louoqneb qaji nanji ti Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqnej. Atens nanjo koro sawaq di dego a bati gaigai tigeloqnsiq tamo ungasari nanji Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

18 Bati bei Grik nanjo qalie tamo qudei Atens di soqneb qaji nanji Pol ombla anjam na qotoqneb. Qudei nanji qalie tamo koba Epikurias aqa skulq dena qalie eb. Qudei nanji skul bei aqa nam Stoik dena qalie eb. Pol a nanji endegsi minjroqnej, "Yesus a moisiq olo subq na tigelej. Deqa mondon tamo kalil nanji dego subq na tigelqab." Pol a nanji degsi minjroqnej deqa nanji Pol ombla anjam na qotoqnsib segi segi maroqneb, "Pol a anjam lanja lanja mareqnu. A anjam kiyersi mergwajqa bjo?" Qudei nanji maroqneb, "Pol a qure bei nanjo qotei qa mergeqnu kiyo?"

19 Nanji degsib maroqnsib Pol osib nanjo koro sawa aqa nam Areopagus deq osi gileb. Osi gilsib nango ambleq di tigeltosib minjeb, "Anjam bunuj ni mareqnum qaji di aqa utru geregere mergimqa iga qusim qalieqom.

20 Anjam bunuj ni mareqnum qaji di aqa utru bei. Iga anjam deqaji nami quosioqnem. Deqa ni na anjam aqa utru geregere mergimqa iga qalieqom."

21 Bati gaigai Atens nanji ti tamo ungasari sawa bei beiq na Atens beleneb qaji nanji ti korooqnsibqa anjam bunu bunuj maroqneb.

22 Deqa Pol a nanjo koro sawa ambleq di tigelosiq minjrej, "O Atens tamo ungasari, e unonum, ninji qotei gargekoba louetnjreqnu.

23 E nungo qure ambleq di walweloqnsimqa nunjo louqajqa ingi ingi kalil unelenosim gilsim atra bijal bei unonum. Atra bijal di aqa quraq di anjam endegsi nenqrenyonab sonaq unonum, 'Atra bijal endi qotei bei iga qaliesai qaji aqa atra bijal.' O Atens tamo ungasari ninji ijo anjam endi quiy. E Qotei

ningi qaliesai qaji di ubtosiy mernḡwai. A Qotei bole. Ningingi a qa qaliesai. Ningingi a qa laḡa loueqnub.

²⁴ “Qotei di a laḡ ti mandam ti ingi ingi kalil dego gereiyelenej. A segi qujai laḡ qa ti mandam qa ti Tamo Koba. Deqa atra tal tamo na gereiyo qaji Qotei a dia sqasai.

²⁵ Iga mandam tamo unum deqa iga na Qotei aqaryaiyosim ingi bei yqa keresai. A ingi bei qa truquosaieqnu. A segi ingi ingi kalil naḡo utru. A segi na iga ḡambile egeqnu. Ingi ingi kalil dego a segi na iga egeqnu.

²⁶⁻²⁷ Qotei dena nami tamo qujai Adam gereiyonaqa aqa moma naḡi paraosibqa sawa sawa kalil kereteb. Qotei na tamo uḡgasari naḡo segi segi sqajqa bati atelenej. Naḡo segi segi sqajqa mandam beli dego atelenej. A degyej. Di kiyaaqa? Tamo uḡgasari naḡi a qa ḡamosib ḡamosib itqajqa deqa. O Atens tamo uḡgasari ningi quiy. Qotei a isaḡ di sosai. A nuḡo jojomq di unu.

²⁸ A segi na iga ḡambile egeqnaqa iga bole sosim walweleqnum. Nuḡo segi powo tamo qudei naḡi nami deqa are qalsib endegsib mareb, ‘Iga dego Qotei aqa anḡro.’

²⁹ Di bole. Iga Qotei aqa anḡro. Deqa ningi quiy. Qotei a sulum bul sai. Tamo naḡi gol na silva na meniḡ na ti sulum gereiyeqnub. Naḡo segi baḡ na ti qalie na ti sulum di gereiyeqnub. Qotei a sulum deqaji bul unu ningi edegaib.

³⁰ “Nami tamo uḡgasari naḡi nanari soqneb. Naḡi Qotei qaliesai. Deqa naḡi gisaḡ qotei naḡo sulum gereinjroqnsib binjroqneb. Bati di Qotei a naḡo kumbra di unoqnsiqa unosaibuloqnsiqa naḡi kambatnjrosaiioqnej. Ariya bini Qotei na tamo uḡgasari sawa sawa kalilq di unub qaji naḡi endegsi minjreḡnu, ‘Ningingi are buliy.’

³¹ Qotei a bati atej unu. Bati di brantimqa a na tamo uḡgasari kalil naḡo une qa peginjrqas. Aqa segi kumbra bole na ti aqa Njiri Yesus Kristus giltej qaji aqa wau na ti naḡo une qa peginjrqas. Tamo uḡgasari naḡi degsib qalieqajqa deqa Qotei na Yesus subq na tigeltej.”

³² Onaqa tamo uḡgasari naḡi subq na tigelo qa anjam di qusibqa naḡi qudei Pol kikiyeb. Ariya naḡi qudei na Pol minjeb, “Anjam di bunuqna ni na olo mergim iga quqwow.”

³³ Onaqa Pol a naḡi uratnjrsiqa gilej.

³⁴ Tamo qudei naḡi Pol aqa anjam di qusib poinjnaqa Yesus qa naḡo areqalo singilatosis Pol dauryeb. Bei aqa ḡam Dionisius. A koro sawa deqaji gate koba. Uḡa bei aqa ḡam Damaris. Tamo uḡgasari qudei dego naḡi Yesus qa naḡo areqalo singilatosis Pol dauryeb.

18

Pol a Korin qureq di Yesus aqa anjam plaltoqnej

¹ Onaqa bati bei Pol a Atens qure uratosiqa walwelosiq Korin qureq gilej.

² Gilsiq dia Juda tamo bei aqa ḡam Akwila itej. Akwila aqa qure utru Pontus. Nami yala Akwila aqa ḡauḡ Prisila wo Itali sawa uratosib Korin beb. Rom naḡo mandor koba Klodius a marej, “Juda naḡi Rom qureq endi sqasai. Kalil jaraiqab.” Deqa naḡi aiyeḡ Itali sawa uratosib Korin qureq beb. Bosib Korin di sonabqa Pol a gilsiq naḡi itnjrej.

³ Pol a naḡi ti silali wau qujai. Deqa naḡi koba na Korin di sosibqa silali qa wauoqneb. Naḡo silali wau di naḡi gara na tal gereiyoqneb.

4 Yori bati gaigai Pol a Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa Juda ti Grik ti nanji Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqnej. Aqa anjam dena nanjo are gametnjrimqa nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatqajqa deqa osiq anjam minjroqnej.

5 Onaqa bati bei Sailas Timoti wo nanji Masedonia sawa uratosib gilsib Korin dia Pol itosib nanji koba na soqneb. Deqa Pol na aqa silali wau uratosiqa Qotei aqa anjam qa segi wauoqnej. Osiqa Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa nanji singila na endegsi minjroqnej, “Yesus a bole Kristus Qotei na qarinyej qaji.”

6 Degsi minjreqlaqa nanji aqa anjam di quoqnsib gotranjoqnsib a mis- ilinjoqneb. Deqa Pol na aqa segi gara jugo tumberum butuyosiqa minjrej, “Ningi padalqab di nunjo segi une na padalqab. Ijo une na sai. Deqa bini e ningi uratngisyi tamo Juda sai nanjoq giloqnsiyqa Yesus aqa anjam minjroqnai.”

7 Pol na Juda nanji degsi minjrasiqa nanjo Qotei talq dena oqedosiq tamo bei aqa ñam Titius Jastus aqa talq di soqnej. Titius a Qotei qa louoqnej qaji. Aqa tal di Juda nanjo Qotei tal jojomq di soqnej.

8 Bati deqa Qotei tal taqato tamo aqa ñam Krispus a ti tamo ungasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanji ti Pol aqa anjam qusib Tamo Koba a qa nanjo areqalo singilateb. Korin tamo ungasari gargekoba nanji dego Pol aqa anjam qusib Yesus qa nanjo areqalo singilatosib yanso eb.

9 Bati bei qolo Pol a neio bulosiqa Tamo Koba Yesus unnaqa minjej, “O Pol, ni ulaaim. Ni qure endia sosimqa ino medabu waqtoqnsimqa boleq di ijo anjam mare mare laqne. Mequmaim.

10 E ni ombla sqai deqa tamo bei na ni ugeugeimqasai. Qure endia ijo segi tamo ungasari gargekoba unub.”

11 Onaqa Pol a anjam di dauryosiqa Korin dia wausau qujai bai 6 sosisqa tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam plaltoqnsiq minjroqnej.

12 Ariya Rom nanjo gate koba Galio a Akaia sawa taqatesonaqa bati deqa Korin dia Juda nanji Pol qa minjin oqetnjrnaqa a ojsib koro sawaq osi gilsib Galio aqa awo jaram namoq di tigelteteb.

13 Tigeltosib Galio minjeb, “Tamo endena iga Juda gago dal anjam go- tranjoqnsiqa Qotei louqajqa gam bei osorgeqnu.”

14 Onaqa Pol a kamba anjam marqa laqnaqa Galio na getentosiqqa Juda nanji minjrej, “O Juda tamo ungasari ningi quiy. Tamo endi a une kobaquja bei yimqa kiyoo bei qalim moyimqa kiyoo ningi a ojsib bosib ijo ulata- muq endi tigeltqab di e nunjo anjam quqwai.

15 Ariya ningi nunjo segi dal anjam qa ti nunjo segi moma nanjo ñam qa ti maronub deqa e nunjo anjam di gereiyqasai. Di ijo wau sai. Ningi segi na gereiyiy.”

16-17 Galio a awo jaramq di awesosiqa Juda nanji degsi minjrasiqa nanji winjrej. Onaqa Juda nanji nanjo Qotei tal taqato tamo aqa ñam Sostenes a ojsib Galio aqa awo jaram namoq di qalougeteb. Qaleqnaq Galio a di unsiqa a deqa yala are qalosai. Unsiq unosaibulej.

Pol a Jerusalem olo aisiq dena Antiok qureq gilej

18 Pol a bati gargekoba yala Korin di soqnej. Sosiqqa Yesus aqa tamo ungasari nanji uratnjrsiqa Prisila Akwila wo nanji joqsiqa koba na Siria sawaq aiaq marsib qobun gogeteb. Nanji qobun gogetqa yosib Pol a mati Senkria qureq di Juda nanjo kumbra dauryosiqa aqa segi gate banga ti me junqum ti gentej.

Nami a bati qudei Qotei pailyoqnsiq deqa aqa gate banqa ti me jungum ti uratonaq soqnej.

¹⁹⁻²¹ Ariya nanqi Senkria qureq di qobun gogetosib aisib Efesus qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq aisib Pol a Juda nanqo Qotei tal miligiq gilsiq nanqi Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej. Onaqa nanqi Pol aqa anjam qusib minjeb, “Ni bati qudei iga koba na endi sqom.” Minjnabqa a na nanqi saidnjrsiqa aica osiqa minjrej, “Qotei na odbimqa bunuqna e nunqoq olo bqai.” Degsi minjrsiqa a qobun gogetosiq aiyej. A na Prisila Akwila wo nanqi Efesus qureq di uratnjrsiq aiyej.

²² Pol a aisiqa Sisaria qureq di tiryosiqa qobun uratosiqa singa na walwewosi aisiq Jerusalem di brantej. Brantosiqqa Yesus aqa tamo unqasari nanqi itnjrsiqa koba na soqneb. Osiqa nanqi olo uratnjrsiqa walwewosiq Antiok qureq gilej.

²³ Gilsiq Antiok dia bati gargekoba yala sosiqa dena walwewosiq Galesia sawa ti Frigia sawa ti dia laqnej. Laqnsiqa nanqo qure kalilq di brantofnsiqa tamo unqasari Yesus dauryoqneb qaji nanqi koroinjroqnsiqa Qotei aqa anjam na singilatnjroqnej.

Apolos a Efesus qureq di Qotei aqa anjam paltoqnej

²⁴ Onaqa bati bei Juda tamo bei aqa nam Apolos a Efesus qureq bosiq dia wauoqnej. Aqa qure utru Aleksandria. A Qotei aqa anjam maro tamo. A Qotei aqa anjam tulan qaliedamu. Deqa a na Qotei aqa anjam kalil nenqrenq di so qaji di gegerere paltoqnej.

²⁵ Tamo qudei na nami Tamo Koba aqa gam Apolos osoryeb deqa a singila na Yesus aqa anjam paltoqnej. A Jon yansnjro qaji aqa wau qa segi qalieej.

²⁶ Deqa bati bei a Juda nanqo Qotei tal miligiq di singila na anjam palonteqnaqa Prisila Akwila wo nanqi aqa anjam qusibqa a osib qalaaq gilsibqa Qotei aqa gam bole gegerere osoryonab a poiyej.

²⁷ Onaqa bunuqna Apolos a marej, “E Akaia sawaq gilqai.” A degsi maraqa Yesus aqa tamo unqasari Efesus qureq di soqneb qaji nanqi na odyosib minjeb, “Di kere. Ni gilime.” Degsib minjsibqa anjam bei nenqrenqyosib Apolos yonab a na osi gilsiqqa Yesus aqa tamo unqasari Akaia sawaq di soqneb qaji nanqi enjrej. Endegsib nenqrenqyeb, “O gago was ningi quiy. Apolos a nunqoq bqa. Deqa ningi a osib gegerereiyi.” Ariya Apolos a Akaia sawaq di sosiqa a na tamo unqasari Yesus qa nanqo areqalo singilateb qaji nanqi Qotei aqa anjam minjreqnaqa anjam dena nanqi singilatnjroqnej. Qotei a nami nanqi elenqa marsiq deqa nanqi qa are boleiyej. Gam dena nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilateb.

²⁸ Apolos a tamo unqasari nanqo namdamuq di Juda nanqo anjam singila na gotranjoqnej. A Qotei aqa anjam nenqrenq di so qaji dena nanqi endegsi osornjrej, Yesus a bole Kristus.

19

Pol a Efesus qureq di Qotei aqa anjam palontoqnej

¹⁻² Apolos a Korin di sonaqa Pol a Esia sawa yamban nanqo qure qureq di walwewoqnej. A walwewosi aisiq Efesus qureq di brantosiqqa tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanqi sonab itnjrsiqa endegsi nenemnjrej, “Ningi Yesus qa nunqo areqalo singilatosis bati deqa ningi Mondor Bole eb e?” Onaqa nanqi na saideb, “Eo. Mondor Bole unu kiyo sai kiyo di iga nami quosaiognem.” ³ Onaqa Pol na olo nenemnjrej, “Ningi anjam kiye qusib

yanso eb?” Onaqa nan̄gi na minjeb, “Jon yansnjro qaji aqa anjam segi iga qusim dena yanso em.”

⁴ Onaqa Pol na olo minjrej, “Jon na tamo un̄gasari nan̄gi endegsi minjroqnej, ‘Nin̄gi are bulyibqa e na yansn̄gwai.’ Osiaqa minjroqnej, ‘Nin̄gi tamo ijo qoreq na b̄qas qaji a qa nun̄go areqalo sin̄gilatiy.’ Tamo Jon aqa qoreq na b̄qajqa maroqnej qaji agi Yesus.”

⁵ Onaqa nan̄gi Pol aqa anjam di qusib poinjrnaqa Tamo Koba Yesus aqa ñam na yanso eb.

⁶ Yanso onabqa Pol a nan̄go gateq di aqa ban̄ atnaqa Mondor Bole nan̄goq aisiq men̄ bulyetnjrnaqa bati qujai deqa nan̄gi qure utru segi segi nan̄go anjam marelen̄joqneb. Osib nan̄gi Qotei aqa medabu osib anjam palontoqneb.

⁷ Bati deqa tamo 12 nan̄gi Mondor eb.

⁸ Pol a bai qalub Efesus dia Juda nan̄go Qotei tal miligiq giloqnsiaqa Qotei aqa anjam minjroqnej. Qotei na aqa segi tamo un̄gasari nan̄gi taqatnjrsim nan̄go Mandor Koba sqas anjam di aqa utru Juda nan̄gi geregere poinjrqaqja deqa Pol a sin̄gila na minjroqnej.

⁹ Degyeqnaqa Juda qudei nan̄gi Pol aqa anjam di qusibqa nan̄gi a qa ugeosib aqa anjam dauryqa urateb. Osib n̄ambile gaigai sqajqa gam Yesus na babteq qaji di misilin̄yosib tamo un̄gasari nan̄gi endegsib minjroqneb, “Yesus aqa gam di uge.” Deqa Pol a nan̄gi uratnjrsiaqa tamo un̄gasari Yesus qa nan̄go areqalo sin̄gilateb qaji nan̄gi segi joqsiqa tamo bei aqa ñam Tiranus aqa skul kobaq gileb. Gilsib dia Pol a bati gaigai Qotei aqa anjam plaltoqnej.

¹⁰ Pol a wausau aiyel degyoqnej. Deqa tamo un̄gasari kalil Esia sawaq di soqneb qaji Juda ti Grik ti nan̄gi Tamo Koba aqa anjam quoqneb.

Skeva aqa n̄iri 7 nan̄gi mondor uge nan̄gi winjrqaqja wauoqneb

¹¹ Qotei a Pol aqa ban̄ na man̄wa gargekoba babtoqnej.

¹² Deqa tamo qudei na nan̄go gara ñen̄gi oqnsib Pol aqa jejamuq di betertoqnsib gara di olo osi giloqnsib tamo mainjro qaji nan̄go jejamuq di ateqnab nan̄go ma saioqnej. Tamo mondor uge ti so qaji nan̄go jejamuq di dego gara ñen̄gi ateqnab mondor uge nan̄gi jaraiyoqneb.

¹³ Juda tamo qudei nan̄gi dego sawa sawaq di walweloqnsibqa mondor uge nan̄gi winjrib jaraiqaqja wauoqneb. Nan̄gi silali oqajqa deqa marsib wau di yoqneb. Onaqa bati bei nan̄gi qudei Tamo Koba Yesus aqa ñam na mondor uge bei wiyqa osib mondor uge endegsib minjeb, “Iga Yesus agi Pol a deqa anjam palonteqnu qaji aqa ñam na ni mermonum, ni tamo di uratosim ulan̄.”

¹⁴ Juda nan̄go atra tamo koba Skeva aqa n̄iri 7 nan̄gi kumbra di degyeb.

¹⁵ Degyonabqa mondor uge na nan̄gi kamba minjrej, “E Yesus qalie. E Pol dego qalie. Ariya nin̄gi tal qabe?”

¹⁶ Onaqa tamo mondor uge ti so qaji a sin̄gila na prugosiq nan̄go qawarq di awoosiq nan̄gi ñumougetnjrsiq jejamu niñaqyentjrej. Osiaqa nan̄go gara bumbran̄yentjrn̄naqa nan̄gi tal uratosib yosi jaraiyeb.

¹⁷ Onaqa tamo un̄gasari kalil Juda ti Grik ti Efesus qureq di soqneb qaji nan̄gi kumbra deqa qusibqa ulaugateb. Osib nan̄gi Tamo Koba Yesus aqa ñam tulan̄ soqtoqneb.

¹⁸ Bati deqa tamo un̄gasari gargekoba nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo sin̄gilatoqneb. Deqa nan̄gi boqnsib nan̄go kumbra uge uge nami yoqneb qaji di tamo kalil nan̄go n̄amdamuq di ubtoqneb.

19 Tamo unğasari gargekoba quñam qaloqneḅ qaji nañgi dego boqnsib nañgo quñam qalo qaji buk kalil koroiyoqnsibqa tamo unğasari nañgo ulatamuq di koiteleñoqneḅ. Buk di nami silali na awaiyo qaji. Awai sisiyeb 50,000 kina.

20 Nañgi kumbra degyeb deqa Tamo Koba aqa anjam tulañ kobaoqnsiqa sawa sawaq gileqnaqa tamo unğasari gargekoba nañgi quoqneḅ.

Efesus nañgi Pol qa minjiñ oqetnrnaqa murqumyoqneḅ

21 Efesus qureq di Pol a Qotei aqa wau yoqnsiq koboonaqa Qotei aqa Mondor na Pol areqalo yonaqa a endegsi marej, “E Masedonia sawa ti Akaia sawa ti dia walweloqnsiyqa dena aisiy Jerusalem di brantqai.” Osiqa marej, “Di koboamqa e Jerusalem uratosiy gilsiy Rom qure dego unqai.”

22 Pol a degsi marsiqa tamo aiyel a koba na wauo qaji Timoti Erastus wo nañgi qarinqnrnaqa namoosib Masedonia sawaq gileḅ. Pol a segi Esia sawaq di soqnej. A bunuqna Masedonia sawaq gilqa marsiqa nañgi aiyel namoqna qarinqnrnaq gileḅ.

23 Bati deqa Efesus dia tamo qudei nañgi ñambile gaigai sqajqa gam Yesus na babtej qaji deqa ñirinqkobaoqneḅ.

24 Nango ñirinq aqa utru agiende. Tamo bei aqa ñam Demitrius a silva oqnsiq dena inği inği gereiyoqnej. A na gisañ qotei bei aqa ñam Artemis aqa atra tal sigitoqnsiqa atra tal sulum kiñilala silva na gereiyoqnej. Gereiyeqnaqa tamo unğasari nañgi awaiyeqnaḅqa tamo qudei a koba na wauo qaji nañgi a ti dena silali koba oqneḅ.

25 Bati bei Demitrius a na aqa wau qujai nañgi ti tamo qudei wau deqaji yoqneḅ qaji nañgi ti koroinjrsiqa endegsi minjrej, “Ninği quiy. Gago wau endena iga silali koba eqnum.

26 Ariya Pol a gago wau endi ugeteqnu. Agi a gam endena ugeteqnu. A na tamo unğasari gargekoba nango are tigeltetnrqnsiqa minjreqnu, “Tamo nañgi bañ na qotei gereiyo qaji di qotei bolesai. Di gisañ qotei.’ Yeqnaqa nañgi aqa anjam di dauryoqnsib qotei Artemis qoreiyoqnsib Artemis aqa atra tal sulum dego awaiyqa urateqnuḅ. Pol aqa kumbra di ninği uneqnuḅ. Aqa anjam dego ninği queqnuḅ. Aqa kumbra di a Efesus endia segi yosai. Esia sawa keretoqnsiqa dia dego a kumbra di yeqnu.

27 Pol aqa kumbra dena gago silali wau endi ulonqas. Di segi sai. Gago qotei koba Artemis aqa atra tal aqa ñam dego ugeqas. Amqa tamo unğasari kalil nañgi Artemis aqa ñam soqtqa uratqab. Ninği qalie, Esia sawaq endi tamo unğasari nañgi Artemis aqa ñam soqtoqnsibqa a qa loueqnuḅ. Sawa sawa kalilq di dego tamo unğasari nañgi Artemis aqa ñam soqteqnuḅ. Pol aqa anjam mareqnu qaji dena Artemis aqa ñam koba di torei ulontqas.”

28 Onaqa sulum gereiyo tamo nañgi anjam di qusib minjiñ ani oqetnrnaqa tulañ murqumyoqnsib maroqneḅ, “Efesus gago qotei Artemis a qotei kobaquja.”

29 Nañgi degsib murqumyeqnaḅqa tamo unğasari kalil Efesus di soqneḅ qaji nañgi qusibqa nañgi dego murqumyoqneḅ. Osib Masedonia tamo aiyel Pol dauryosib beb qaji ağı Gaius Aristarkus wo nañgi ojeḅ. Ojsib nañgi aiyel girinqnrnsib qure deqa gate kokba nañgo ulatamuq di tigeltnrqna marsib gurguosib koro sawaq joqsib gileḅ.

30 Onaqa Pol a deqa qusiqa tamo unğasari nango are latetnrqna marsiqa nango ambleq aiqa laqnaqa tamo unğasari Yesus dauryeb qaji nañgi na saidyeb.

³¹ Rom tamo kokba qudei Esia sawa taqatoqneq qaji nanqi Pol qalieeb deqa nanqi dego anjam qarinyosib minjeb, “Ni koro sawa miligiq gilaim.”

³² Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi koro sawaq di koroosib murqumyoqneq. Utru kiye qa nanqi bosib koroeb di nanqi qaliesai. Utru bei bei qa maroqnsibqa laja laja murqumyoqneq.

³³ Onaqa Juda qudei nanqi na tamo ungasari nanqo are latetnrqqa marsib Juda tamo bei aqa ñam Aleksander osib koro sawa ambleq di atnabqa tamo ungasari nanqi a unsib mareb, “Tamo di aqa une qa kiyo iga bosim koroonum?” Onaqa Aleksander a tamo ungasari nanqi anjam bei minjrqa osiq tigelej. Tigelosiqa nanqi kiriqa osiq aqa ban soqtej.

³⁴ Ban soqtonaqa nanqi kiriosai. Nanqi poinjrej, Aleksander a Juda tamo. Deqa nanqi kalil olo murqumyoqnsib maroqneq, “Efesus gago qotei Artemis a qotei kobaqaja.” Nanqi anjam qujai di tulan wainoqnsib sokobaiyeb.

³⁵ Onaqa Efesus nanqo gate bei a kamba tamo ungasari nanqi anjam minjrqa osiq tigelej. Tigelosiqa nanqi kiriqa osiq aqa ban soqtonaqa nanqi kirieleñonabqa minjrej, “O Efesus tamo ungasari ningi quiy. Efesus endia ningi na qotei koba Artemis aqa atra tal taqateqñub. Artemis aqa sulum nami lan goge na ulonosiq mandamq aiyej qaji di dego ningi na taqateqñub. Tamo ungasari kalil nanqi di qalie.

³⁶ Deqa tamo bei na anjam di gotranjyqa keresai. O ijo was, ningi grososib une bei yaib deqa ningi mati lawo na sosib geregere are qaliy.

³⁷ Tamo aiyel Gaius Aristarkus wo nanqi une saiqoji. Ningi na nanqi laja joqsis bonub. Nanqi gago atra talq dena ingi bei bajinosai. Nanqi gago qotei Artemis aqa ñam misilinyosai dego.

³⁸ Deqa Demetrius aqa wau qujai nanqi ti tamo qudei qa anjam bei soqnimqa joqsis Rom gate kokba nanqo ulatamuq di tigeltjrsib anjam marqab.

³⁹ Ningi dego tamo qudei qa anjam bei soqnimqa bati atibqa Rom gate kokba nanqi koroosib nunqo anjam gereiyqab.

⁴⁰ Bini iga laja njirij tigeltonum utru saiqoji. Deqa Rom gate kokba nanqi bosib koro endeqa utru nenemgibqa iga na kamba anjam bei minjrqa keresaiigo uge.”

⁴¹ Tamo gate dena tamo ungasari nanqi anjam degsi minjrsiqa nanqi winjrnaq jaraiyeb.

20

Pol a Masedonia sawa ti Grik sawa ti dia walweloqnej

¹ Onaqa tamo ungasari nanqo murqumyo koboonaqa Pol na Kristen nanqi metnjrnaqa aqa areq di koroonabqa nanqi singilatnjrej. Osiqa nanqi uratnjrsiqa Masedonia sawaq gilej.

² Gilsiq sawa dia walweloqnsiqa Kristen nanqi itnjroqnsiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. Minjreqnaqa aqa anjam dena nanqi singilatnjroqnej. Onaqa a sumsiq Grik nanqo sawaq di brantej.

³ Brantosiqa sawa dia bai qalub sosiqa dena qobun na Siria sawaq aiqa laqnaqa Juda tamo qudei na Pol qalsib moiyoqta mareqñab qusiqa endegsi are qalej, “E olo puluosiy sinqa na Masedonia sawaq oqsiy dena Siria sawaq aiqai.”

⁴⁻⁵ A degsi are qalsiqa tigelosiq Masedonia sawaq oqwa osiq tamo qudei nanqi joqsiqa koba na oqeb. Tamo di nanqo ñam agi marqai. Bei Sopater. A Pirus aqa njiri. A Beria qure qaji. Tesalonaika tamo aiyel Aristarkus

Sekundus wo. Bei Gaius. A Derbe qure qaji. Bei Timoti. Esia tamo aiyel Tikikus Trofimas wo. Tamo kalil nanġi di Pol ombla Masedonia sawaq oqsib dia iga Pol koba na uratgosib namo aisib Troas qureq di branteb. Brantosib dia iga qa tariñoqneb.

⁶ Onaqa Juda nanġo bem tiyosai qaji uyqa bati koboonaqa iga Filipai qureq di qobuñ bei gogetosim qobuñ na aisim bati 5 koboonaqa Troas qureq di tiryem. Tiryosim dia tamo nanġi iga qa tariñoqneb qaji nanġi itnjrsimqa bati 7 nanġi koba na soqnem.

Yutikus a uloñosiq moinaqa Pol na olo tigeltej

⁷ Onaqa Juda nango yori bati koboonaqa nebeonaq qolo iga Kristen nanġi koroinjrsimqa nanġi koba na bem gentosim uyoqnem. Bem uyeqnamqa Pol na Qotei aqa anjam minjroqnej. A anjam olekoba mareqnaq qolo jigeej. Di kiyaaqa? Nebeamqa a nanġi uratnjrsim aiqas.

⁸ Nanġi koroesonabqa warum goge dia wañal gargekoba pumblonjoqneb.

⁹ Anġro wala bei aqa ñam Yutikus a sirañme kiñala dadanġ gogeqsi aqa areq di awesoqnej. Onaqa Pol a anjam tulanġ olekoba mareqnaqa Yutikus a urñamyonaqa tibiboqnej. Osiq qambumtosiqa warum goge dena uloñosiq mandamq aiyej. Onaqa nanġi kalil mandamq aisib Yutikus osib soqteb a moiyej.

¹⁰ Pol a dego mandamq aisiqa anġro wala di soqonjeje. Soqonjonaqa a olo ñambile ej. Deqa Pol na tamo unġasari kalil nanġi minjrej, “Niñġi are gulbeinġaiq. A ñambile unu.”

¹¹ Pol a nanġi degsi minjrsiqa olo warum gogeq oqsiq dia bem ġinġenjyonaqa nanġi uyeb. Uynabqa Pol na olo anjam olekoba nanġi minjreñnaqa nebeej. Nebeonaqa Pol a nanġi uratnjrsiqa aiqa osiqa endegsi minjrej, “O ijo was niñġi quiy. E aiyeqnum. Deqa niñġi bole soqniy.”

¹² Anġro wala di a ñambile soqnej deqa aqa was nanġi tulanġ arebolebolein-jrnaqa a osib nanġo talq ġileb.

Pol a Troas qure uratosiqa Miletus qureq aiyej

¹³ Ariya iga na Pol uratosim namoosim qobuñ bei gogetosim aisim Asos qureq di tiryem. Di kiyaaqa? Pol a nami iga endegsi mergej, “Niñġi namooiy. E bunuqna siñga na walwelosiy aisiy Asos qureq di niñġi itñġwai. Osiy dena niñġi koba na qobuñ gogetosim aiqom.” Pol a iga degsi mergej deqa iga namo qobuñ na aisim Asos qureq di tiryosim Pol qa tariñoqnem.

¹⁴ Bunuqna Pol a Asos qureq bosiq dia iga itgonaqa iga koba na qobuñ gogetosim aisim Mitilini qureq di tiryem.

¹⁵ Nebeonaqa iga dena qobuñ na aisim Kios nui qalaq di tigelosim ñereñem. Olo nebeonaqa iga qobuñ na aisim Samos nui qalaq di tigelosim ñeiem. Olo nebeonaqa iga aisim Miletus qureq di tiryem.

¹⁶ Pol na iga endegsi mergej, “Iga Efesus qure bunyosim urur Jerusalem aiqom. Aisim di soqnimqa Juda nanġo inġi meli bunuj otoro bati ñam Pentikos di brantim unqom. E Esia sawaq endi bati olekoba sqasai.” Pol na iga degsi mergej.

Pol a Efesus nanġo Kristen gate nanġi anjam minjrej

¹⁷⁻¹⁹ Iga Miletus qureq di tiryonamqa Pol na tamo qudei nanġi qariniñjrnajnaqa nanġi siñga na ġilsib Efesus di brantosib Kristen gate nanġi endegsi minjreb, “Niñġi Miletus qureq aisib dia Pol itosib aqa areq di koroabqa a na niñġi

anjam bei mern̄gwas.” Onaqa Kristen gate nan̄gi tigelosib Miletus qureq aisib dia Pol itosib aqa areq di koroonaḅqa a na nan̄gi anjam endegsi min̄jrej,

“O Kristen gate nin̄gi quiy. E Esia sawaq di branto ḅasiti e nun̄goq bosim nin̄gi koba na soqnem. Sosimqa e bati gaigai Tamo Koba aqa anjam nin̄gi mern̄goqnem. E ijo segi ḅam soqtqajqa are qalosaioqnem. Ijo kumbra di nin̄gi qalie. E nin̄gi koba na sosimqa gulbe gargekoba itoqnsim akamoqnem. Bati gargekoba Juda nan̄gi na e lubsib moiyoḅḅqa mareqḅab dena e are gulbekobaiboqnej.

²⁰ Nin̄gi qalie, e bati gaigai nun̄go koro sawaq di, nun̄go segi segi talq di are siḅgilatetḅgawajqa anjam mern̄goqnem. E anjam deqaji nin̄gi mern̄gawajqa uratosaiqnem.

²¹ E bati gaigai Juda tamo ti Grik tamo ti nan̄gi siḅgila na endegsi min̄jroqnem, ‘Nin̄gi are bulyosib Qotei aqaq bosib gago Tamo Koba Yesus qa nun̄go areqalo siḅgilatiy.’ E degsi min̄jroqnem.

²² Deqa nin̄gi quiy. Qotei aqa Mondor na ijo are tigeltetbej deqa e Jerusalem aiyeqnum. Dia kumbra kiye ijoq di brantqas di e qaliesai.

²³ E qure qureq di laqnamqa Mondor Bole na e endegsi merbeqnu, ‘Ni Jerusalem dia tonto talq aisim gulbe koba oqam.’ Deqa e qalieonum, kumbra di ijoq ḅqas.

²⁴ “Di un̄gum. E ijo segi jejamu qa are qalosaieqnum. Wau kalil Tamo Koba Yesus na ebej qaji di e yosiy kobotqajqa are qaleqnum. Wau di endegsi unu. E siḅgila na Yesus aqa anjam bole tamo un̄gasari nan̄gi min̄jre min̄jre laqḅqai. Yesus aqa anjam bole di aqa damu agiende. Qotei a tamo un̄gasari nan̄gi qa are boleiyeqnu.

²⁵ “Deqa nin̄gi quiy. E nami nun̄go ambleq di sosimqa anjam endegsi palontoqnem, ‘Qotei na aqa segi tamo un̄gasari nan̄gi taqatḅrsim nan̄go Mandor Koba sqas.’ Ariya bini e qalieonum, e nin̄gi uratḅḅitqa nin̄gi ijo ulatamu olo un̄qasai.

²⁶⁻²⁷ Bati e nun̄go ambleq di sosimqa e Qotei aqa areqalo kalil ubtosim nin̄gi mern̄gekitem. E wau di uratosaiqnem. Deqa tamo bei a nun̄go ambleq di padalqas di ijo une na sai.

²⁸ O Kristen gate, nin̄gi nun̄go segi segi so geregere taqatosib Qotei aqa tamo un̄gasari nan̄gi dego geregere taqatḅroqniy. Qotei aqa tamo un̄gasari nan̄gi di kaja du du bul. Qotei na aqa ḅiri Yesus Kristus aqa leḅ aiyej qaji dena nan̄gi awain̄jrej. Deqa nin̄gi nan̄go gate bole sosibqa nan̄gi geregere taqatḅroqniy. Wau di Mondor Bole na nin̄gi engej.

²⁹ E qalie, e nin̄gi uratḅḅitqa gisaḅ anjam maro tamo qudei nan̄gi nun̄go ambleq aisib Qotei aqa tamo un̄gasari nan̄gi ugeugein̄jroqḅab. Baun̄ juwan̄ na kaja nan̄gi ugeugein̄jreḅnub dego kere.

³⁰ Nun̄go ambleq dena dego tamo qudei nan̄gi tigelosib Qotei aqa anjam bole olo bubulyoqnsibqa gisaḅ anjam maroqḅab. Nan̄gi degyqab. Di kiyayaqa? Tamo un̄gasari Yesus dauryeqnub qaji nan̄gi qusibqa Qotei aqa anjam bole ulontosib olo gisaḅ tamo nan̄gi di daurn̄jraqajqa deqa.

³¹ Deqa nin̄gi geregere ḅam atoqniy. Osib ijo anjam e bati gaigai nin̄gi mern̄goqnem qaji deqa are qaloqniy. Agi wausau qalub e nin̄gi koba na sosimqa qolo ti qanam ti Qotei aqa anjam nin̄gi mern̄goqnsim akamoqnem. E wau di uratosaiqnem. Nin̄gi ijo anjam deqa geregere are qaloqniy.

³² “Bini e nin̄gi Qotei aqa baḅq di atitqa a na nin̄gi geregere taqatḅgwas. Qotei a nin̄gi qa are boleiyej anjam di nin̄gi siḅgila na ojesoqḅnibqa anjam

dena nin̄gi singilatn̄gwas. Amqa in̄gi bole bole Qotei a nami aqa segi tamo un̄gasari nan̄gi enjrq̄a marej qaji di nin̄gi oqab.

³³ “E silali qa ti gara qa ti tamo bei n̄jilyosaiognem.

³⁴ Nin̄gi qalie, e in̄gi bei qa truquogn̄simqa e segi wauoqnsim ijo in̄gi awaiyoqnm̄. Osim tamo nan̄gi e koba na soqnm̄ qaji nan̄gi dego in̄gi anain̄jroqnm̄.

³⁵ Kumbra kalil e nun̄go ambleq̄ di yoqnm̄ qaji di nin̄gi segi unoqneb. Kumbra di nin̄gi dauryosib yoqniy. Kumbra agiende. Nin̄gi waukobaoqnsibqa tamo un̄gasari singila saiqoji unub qaji nan̄gi aqaryain̄jroqniy. Nin̄gi Tamo Koba Yesus aqa anjam nami marej qaji deqa are qaloqnsib degsib wauoqniy. Agi Yesus a segi nami endegsi marej, ‘Tamo bei na tamo bei in̄gi yqas di tamo in̄gi oqas qaji a areboleboleiyqas. Ariya tamo dena in̄gi yqas qaji a olo tulan̄ areboleboleiyqas.’ ”

³⁶ Pol na Efesus Kristen gate nan̄gi anjam degsi min̄jrsiq̄ koboonaqa singa pulutosiqa nan̄gi koba na Qotei pailyeb.

³⁷ Pailyo koboonaqa gate nan̄gi akamkobaoqnsib Pol soqon̄yosib kundoqyoqneb.

³⁸ Pol na min̄jrej, “Nin̄gi ijo ulatamu olo un̄gasai.” Aqa anjam deqa nan̄gi are tulan̄ gulbeinjrej. Onaqa nan̄gi na iga suweigonab iga alile aisim nan̄gi uratn̄jrsim qobun̄ gogetosim aiyem.

21

Pol a qobun̄ na Jerusalem aiyognej

¹ Iga qobun̄ na aisim Kos nui bun̄yosim nebeonaqa Rodes nuiq̄ di tiryonam olo nebeej. Nebeonaqa iga Rodes nui uratosim aisim Patara qureq̄ di tiryem.

² Dia qobun̄ bei Foniaa sawaq̄ aiqa laqnaqa iga qobun̄ di gogetosim aiyem.

³ Iga qobun̄ na aisim Saiprus nui jomyosim ban̄ qonan̄q waiyosim bun̄yosim aiyem. Aisim Siria sawa bun̄yosim Tair qureq̄ di tiryem. Tiryonamqa tamo qobun̄q di wauo qaji nan̄gi na in̄gi in̄gi kalil wan̄garosib mandamq̄ di atelejeb.

⁴ Qure dia iga Yesus aqa tamo un̄gasari nan̄gi itn̄jrsimqa bati 7 nan̄gi koba na soqnm̄. Sonamqa Qotei aqa Mondor na anjam ubtosiq̄a nan̄gi endegsi min̄jrej, “Pol a Jerusalem dia gulbe koba itqas.” Degsi min̄jrnaq̄ qusibqa Pol wain̄yoqneb, “Ni Jerusalem aiyaim.” Onaqa Pol na kamba min̄jroqnej, “Sai. E Jerusalem aiqai.”

⁵ Onaqa bati 7 koboonaqa iga Pol koba na qure di uratosim qobun̄ gogetqa marsim alile aiyem. Yesus aqa tamo kalil nan̄go un̄a ti angro ti nan̄gi na iga suweigosib alile aisim dia iga koba na singa pulutosim Qotei pailyem.

⁶ Pailyo koboonaqa iga nan̄gi ban̄ ojsimqa min̄jrem, “Nin̄gi bole soqniy.” Onaqa nan̄gi na iga mergeb, “Nin̄gi aiyiy.” Degsib mergonab iga qobun̄ gogetonamqa nan̄gi olo puluosib nan̄go qureq̄ gileb.

Qotei aqa medabu o qaji tamo Agabus a anjam bei Pol min̄jej

⁷ Ariya iga qobun̄ na Tair qure uratosim aisim Tolemes qureq̄ di tiryem. Tiryosim dia Yesus aqa tamo un̄gasari nan̄gi itn̄jrsimqa bati qujai nan̄gi koba na soqnm̄.

⁸ Nebeonaqa iga Tolemes qure uratosim walwelosi aisim Sisaria qureq̄ di brantem. Brantosim Yesus aqa anjam maro tamo Filip aqa tal gogetosimqa a ombla soqnm̄. Nami Jerusalem dia tamo 7 nan̄gi in̄gi jeiyo wau enjreb deqaji bei agi Filip.

⁹ Filip aqa anğro sebiñ qolqe nanğı a ombla soqneb. Nanğı Qotei aqa medabu o qaji uña.

¹⁰ Bati qudei iga Sisaria qureq di sonamqa Qotei aqa medabu o qaji tamo Agabus a Judia sawaq dena walwelosiq gagoq bej.

¹¹ Bosiqqa Pol aqa alalag yayiosiqqa qombilgej. Qombil aqa utru agiende. Agabus na Pol aqa alalag osiq aqa segi ban ti sinğa ti alalag dena qosej. Osıqqa mergej, “Mondor Bole na e endegsi merbqo, ‘Jerusalem dia Juda nanğı na tamo alalag endi tigeqnu qaji aqa sinğa ti ban ti endegsib qosqab. Qosisib a osi gilsib tamo Juda sai nanğo banq di atıbqa nanğı na a ugeugeiyqab.’ ”

¹² Onaqa iga Agabus aqa anjam di qusımqa tamo unğasari qudei qure dia soqneb qaji nanğı iga ti Pol minjoqnem, “Ni Jerusalem aiyaim.”

¹³ Onaqa Pol na iga mergej, “Niñgi kiyqa akamoqnsib are gulbetetbeqnub? E Tamo Koba Yesus aqa ñam qa tonto talq di waibqab di kere. Aqa ñam qa e lubib moiqai di kere. E gulbe di uratqasai. E itqai.”

¹⁴ Pol a degsi gago anjam quqwa uratosiq mergonaqa iga na olo saidyosai. Iga marem, “Unğum. Pol a Tamo Koba aqa areqalo dauryosim Jerusalem aiyem.”

Pol a Jerusalem di brantej

¹⁵ Bati qudei koboonaqa iga Jerusalem aiqa marsimqa gago inğı inğı kalil gereyosim tigelosim aiyem.

¹⁶ Aiqa yeqnam Sisaria tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanğı na iga suweigosib koba na aisim Jerusalem di brantem. Brantosim nanğı na iga tamo bei aqa ñam Nason aqa talq di uratgeb. Deqa iga Nason ombla aqa talq di soqnem. Nason a nami koba Yesus dauryoqnsiq soqnej. Aqa qure utru Saiprus.

¹⁷ Iga Jerusalem di brantonamqa Yesus aqa tamo unğasari dia soqneb qaji nanğı na iga nugsibqa tulan areboleboleinjnaqa iga osib geregereigejeb.

¹⁸⁻¹⁹ Nebeonaqa iga Pol dauryosim Jems unqajqa gilem. Gilsim Kristen gate kalil nanğı Jems koba na koroesonabqa Pol a nanğı kaiyeinjrej. Osıqqa wau kalil Qotei a Pol aqa ban na sawa bei beiq di tamo unğasari nanğo ambleq di yoqnej qaji deqa nanğı sainjrej.

Kristen gate nanğı na Pol minjeb, “Ni atra tal miligiq gile”

²⁰ Onaqa Kristen gate nanğı Pol aqa anjam di qusıbqa tulan areboleboleinjnaqa Qotei aqa ñam soqtoqneb. Osib Pol minjeb, “O gago was Pol, ni qalie, Juda tulan gargekoba nanğı Yesus qa nanğo areqalo singilateqnub. Nanğı Moses aqa dal anjam dauryqajqa dego singilaeqnub.

²¹ Deqa tamo qudei na Juda nanğı endegsib minjreqnub, ‘Pol na Juda tamo unğasari sawa bei beiq di unub qaji nanğı Moses aqa dal anjam dauryqa saidnjreqnu. Osıqqa nanğı endegsi minjreqnu, “Nunğo anğro nanğı muluñ breinjraib. Kumbra kalil Moses a nami niñgi dauryqa mernej qaji di uratıy.” ’ O Pol, tamo qudei na Juda nanğı degsib minjreqnub.

²² Juda nanğı quqwab, ni Jerusalem bonum. Deqa iga kiyerqom?

²³ Od, iga qalieonum. Iga ni endegsi mermim ni degye. Gago ambleq endi Juda tamo qolqe unub. Nanğı nami gago Juda kumbra dauryosib Qotei pailyqa osib nanğo gate banğa ti me junğum ti urateb unub.

²⁴ Deqa ni nanğı joqsım atra tal miligiq gilsim une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di nanğı koba na dauryosib yiy. Osım wagme awaiyetnjrimqa nanğı na Qotei atraiyosib nanğo gate banğa ti me junğum ti joqwab. Ni degyimqa Juda tamo kalil nanğı ino kumbra di unsib endegsib

qalieqab, 'Bole, Pol a dego Moses aqa dal anjam dauryo qaji tamo. Anjam nangi a qa mareqnuub qaji di bolesai.'

²⁵ Ariya Pol, ni qalie, iga nami anjam bei nenjrenjyosim sawa bei bei qaji nanjoq qarinyem. Nangi di Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji. Iga anjam endegsim qarinyem, 'Ningi gisan qotei atrainjro qaji ingi bei uyoqnaib. Wagme leñ ti uyoqnaib. Wagme sil na kakro tontnjrnab moreñeb qaji di uyoqnaib. Sambala kumbra dego yoqnaib.' Iga nami anjam degsim qosisim nenjrenjyosim nanjoq qarinyem."

²⁶ Onaqa Pol na tamo qolqe nangi di joqsiqua nebeonaqa atra tal miligiq gilsiq une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di nangi koba na dauryosib yeb. Osiqa atra tamo nangi minjrej, "Une kobotqajqa bati koboamqa iga gago segi segi wagme osim Qotei atraiyqom."

Juda tamo qudei nangi atra tal miligiq di Pol ojeb

²⁷⁻²⁸ Une kobotqajqa bati 7 di koboqa laqnaqa Juda tamo qudei Esia sawaq dena beleñeb qaji nangi Pol a atra tal miligiq di sonaq unsibqa a ojeb. Ojsib lelenjoqnsib tamo ungasari kalil nanjo areqalo ugetetnjrqqa marsibqa Pol aqa jejamuq di une qamsib minjreb, "O Israel tamo ungasari, ningi kalil bosib iga aqaryaigiy. Pol a sawa sawa kalilq di iga Juda qa ti Moses aqa dal anjam qa ti atra tal qa ti misilij anjam mareqnaqa tamo ungasari kalil nangi queqnuub. Di segi sai. A dego Grik tamo qudei nangi joqoqnsiqua koba na atra tal miligiq gileqnuub. Aqa kumbra dena a na Qotei aqa atra tal ugeteqnu."

²⁹ Nangi degsib mareb. Di kiyaaqa? Nami Efesus tamo bei aqa ñam Trofimus a Pol ombla Jerusalem dia laqnaqqa unjrsib are qaleb, "Pol a tamo di osiqa atra tal miligiq gilej."

³⁰ Onaqa tamo ungasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nangi anjam di qusibqa minjinjo oqetnjrnaqa gurgur ti koroosib Pol ojeb. Ojsib girinyosib atra tal oqeq atsib atra tal aqa siranme kalil kabuteleneb.

Rom qaja tamo nangi bosib Pol olo eb

³¹ Onaqa nangi Pol moiyotqa marsibqa ban na qaloqneb. Qaleqnaqqa Rom qaja tamo nanjo gate koba a anjam endegsi quej, "Jerusalem endia tamo ungasari kalil nangi minjinjo ani oqetnjreqnu."

³² A degsi qusiqa aqa qaja tamo qudei nanjo gate nangi ti joqsiqua gurgurosib tamo ungasari nanjo ambleq ainabqa unjrsibqa Pol qalqa urateb.

³³ Onaqa qaja tamo nanjo gate koba a bosiqua Pol ojsiqua aqa qaja tamo nangi minjrej, "Sil singila kokba aiyel osi bosib a tontiy." Onaqa nangi bosib Pol tontonabqa qaja tamo nanjo gate koba a na tamo ungasari kalil nangi endegsi nenemnjrej, "Tamo endi yai? A une kiye yqo deqa ningi a qaloqnaq?"

³⁴ A nangi degsi nenemnjrnaqa nangi olo lelenj kobaoqnsib anjam utru segi segi marelenjoqneb. Qudei nangi anjam bei maroqneb. Qudei nangi anjam bei maroqneb. Nangi degsib marelenjoqnsib ariya nangi Pol aqa une geregere ubtosib marqa keresai. Deqa qaja tamo nanjo gate koba a na aqa qaja tamo nangi minjrnaga nangi Pol osib nanjo ñeio talq osi gileb.

³⁵⁻³⁶ Osi giloqnsib nanjo ñeio tal jojomyeqnaqqa tamo ungasari kalil nangi minjinjo ani oqetnjrnaqa nangi daurnjroqnsib murqumyoqnsib maroqneb, "Ningi na Pol qalsib moiyotiy." Nangi degsib maroqneb deqa qaja tamo nangi na Pol soqtosib nanjo qawarq di atsib osi giloqneb.

Pol a tigelosiqua Yesus aqa anjam palontej

³⁷ Nanġi Pol osi giloqnsib nanġo njeio tal gogeq di atqa laqnaḅqqa Pol a Griċ anjam na qaja tamo nanġo gate koba endegsi nenemyej, “E ni anjam bei mermqqa kere e?” Onaqa minnej, “Ni Griċ anjam qalie e?”

³⁸ E endegsi are qalonum. Ni Isip tamo bei nami Rom ti qotqa marsiqa tigelosiġ qaja tamo 4,000 joqsiqa wadau sawaq di laqnej qaji agi ni ede-gonum.”

³⁹ Onaqa Pol na minnej, “E tamo di sai. E Juda tamo. Ijo qure utru Tarsus. Tarsus a qure kobaquja. A Silisia sawaq di unu. Deqa ni mare. E na tamo unġasari kalil endi anjam bei minjrqa kere e?”

⁴⁰ Onaqa qaja tamo nanġo gate koba a na Pol odyonaqa tetaq di tigelosiqa aqa baḅ soqtonaqa tamo unġasari kalil nanġi kiri kirionabqqa Hibru anjam na endegsi minjrej,

22

¹ “O ijo was ti ijo abu ti e kamba anjam bei mernġit quiy.”

² Pol a Hibru anjam na nanġi degsi minjrnaqa nanġi torei kiri kiriosib sonab olo endegsi minjrej,

³ “E Juda tamo. Ijo qure utru Tarsus. Tarsus a Silisia sawaq di unu. E dia nambabonam ijo ai abu nanġi na e Jerusalem osi bonabqqa e endia tamo kobaqujaem. Kobaqujaosimqa Gamaliel aqa skul kobaq di soqnem. Sonamqa Gamaliel na gago moma nanġo dal anjam gegere plaltosiġ osorboqnej. Deqa e Qotei aqa kumbra dauryqajqa tulaḅ siḅgilaoqnem. Agi bini ninġi Qotei aqa kumbra dauryqajqa siḅgilaeqnuḅ dego kere.

⁴ E na tamo unġasari Yesus aqa gam dauryoqneb qaji nanġi moiyoḅnrjqa maroqnsim nanġi tulaḅ ugeugeinroqnsim tontnroqnsim tonto talq di breinroqnem.

⁵ Ninġi na Juda tamo kokba ti atra tamo gate a ti nanġi nenemnribqqa ijo kumbra deqa ninġi saiḅwab. Agi e atra tamo gate endegsi minjem, ‘Ni anjam bei nenġrenyosim ebimqa e anjam di osiy gilsiy Damaskus qureq di Juda gate kokba nanġi enjrqi. Enjritqa nanġi na anjam di sisiosib e odbibqqa tamo unġasari Yesus qa nanġo areqalo siḅgilateqnuḅ qaji nanġi ojelenosiy joqsiy bosiy Jerusalem endia tonto talq di breinjrqi.’ E degsim atra tamo gate minjem.

Pol a kiyersi Kristen tamo brantej deqa saej

⁶⁻⁷ “Deqa e walwelosi gilsim Damaskus jojomyeqnamqa qanam jige puloḅ siḅgila koba minjal ti laḅ goge na aisiq ijo ulatamuq di tulaḅ rianonaqa e uloḅosim mandamq di njeiem. Neiesosim kakro bei brantonaq quem. A endegsi merbej, ‘O Sol, ni kiyaaq e ugeugeibeqnum?’

⁸ Onaqa e na kamba minjem, ‘O Tamo Koba, ni yai?’ Onaqa merbej, ‘E Yesus Nasaret qaji agi ni na ugeugeibeqnum.’

⁹ Tamo e ombla soqneb qaji nanġi dego puloḅ di uneb. Ariya anjam Yesus na merbej qaji di nanġi poinjrosai.

¹⁰ “Onaqa e na olo Yesus minjem, ‘O Tamo Koba, e wau kiye yqai?’ Onaqa Tamo Koba a na merbej, ‘Ni tigelosim Damaskus gilsim dia tamo bei itqam. Wau e ni emqai qaji di a na ubtosim mermqas.’

¹¹ Puloḅ di tulaḅ rianosiġ nām qamoḅbonaqa e nām ambruibonaqa nām atqa keresai. Deqa tamo nanġi e ombla soqneb qaji nanġi ijo baḅ ojsib e babanbosib Damaskus osi gileb.

12 “Damaskus dia tamo bei soqnej aqa ñam Ananaias. A Qotei aqa dal anjam dauryoqnej qaji. Juda tamo ungasari kalil Damaskus di soqneb qaji nanği a qa maroqneb, ‘A tamo bolequja.’

13 E Damaskus gilsim di sonamqa Ananaias na e itbosiqä ijo areq di tigelosiq merbej, ‘O ijo was Sol, ino ñamdamu olo poimeme.’ Degsi merbonaqa bati qujai deqa ijo ñamdamu poibonaqa e olo ñam atsim Ananaias aqa ulatamu unem.

14 Onaqa Ananaias na olo merbej, ‘Gago moma nanço Qotei a ni gilmqo. Ni aqa areqalo qalieosim Yesus unsim aqa medabuq na anjam bei quqwajqa deqa ni gilmqo. Yesus a kumbra bole tinjin yeqnu qaji tamo.

15 Deqa ni aqa anjam mare mare laqnsimqa kumbra ni unem qaji ti anjam ni quem qaji deqa ti tamo ungasari kalil nanği sainjroqne.

16 Deqa ni tariñaim. Ni urur tigelosim yanso ame. Osim Yesus aqa ñam metosim pailye. Yimqa Qotei na ino une kalil kobotetmqas.’ Ananaias na e degsi merbej.

Pol a nami sawa bei bei qaji nançoq gilej deqa saej

17-18 “Bati bei e olo Jerusalem bosimqa atra tal miligiq di Qotei pailyoqnsimqa e ñeio bulosim Yesus unem. Yesus unnamqa merbej, ‘Ni Jerusalem endia ijo anjam maroqñqam di Juda nanği ni quetmoqñqasai. Deqa ni Jerusalem endi saim. Ni urur tigelosim Jerusalem uratosim gile.’

19-20 Onaqa e na Yesus minjem, ‘O Tamo Koba, Juda nanği qalie, nami e nanço Qotei tal miligiq giloqnsimqa tamo ungasari ni qa nanço areqalo singilatoqneb qaji nanği ojelenoqnsim toqon na ñumoqnsim tonto talq di breinjroqnem. Nanği ino wau tamo Stiven meniñ na qaleqñabqa e jojom di tigelosim tamo nanği a qaloqneb qaji nanço gara jugo taqatesosim endegsi minjroqnem, “Ninği keretosib Stiven qalonub moiço.” Ijo kumbra di Juda nanği qalie.’

21 Onaqa Yesus na e olo merbej, ‘Ni gile. E ni qarimmitqa ni sawa isaq gilsim dia sawa bei bei qaji nanği ijo anjam minjroqñqam.’ ”

Pol a na qaja tamo nanği minjrej, “E Rom tamo”

22 Pol a tamo ungasari nanği anjam degsi minjroqnsiq a sawa bei bei qaji nançoq gilqa marnaqa anjam qujai di nanği qusib minjin ani oqetnjrnaqa tulan lelenoqnsib maroqneb, “Pol a qalib moiyyem. Tamo deqaji mandamq endi olo saiq.”

23 Nanği degsib maroqnsib murqumyoqnsib nanço gara jugo piqtelenosib nanço ban na wi ramboiyoqnsib breiyeqñab goge oçoqnej.

24 Onaqa qaja tamo nanço gate koba a na aqa qaja tamo nanği minjrej, “Ninği Pol osib nunço ñeio tal miligiq di bu toqon na kumbainyiy. Kumbainyosib nenemyibqa aqa une kiye qa tamo ungasari nanği murqumyoqnsib a qalib moiçajqa mareqñub di a na geregere merbimqa e quqwai.”

25 Onaqa qaja tamo nanği Pol sil na tontosib kumbainyqa laqñabqa a na qaja tamo gate bei jojom di tigelesoqnej qaji di minjej, “E Rom tamo. Deqa ninği ijo une mati qalieosaiosib e laña kumbainqñab di kumbra bole kiyo?”

26 Onaqa qaja tamo gate dena Pol aqa anjam di qusiq a qaja tamo nanço gate koba aqa areq gilsiq nenemyej, “Pol a Rom tamo. Deqa ni a kiyyeryqam?”

27 Degsi nenemyonaq qusiq a Pol aqa areq gilsiq minjej, “Ni merbe, ni bole Rom tamo e?” Onaqa Pol na minjej, “Od. E Rom tamo.”

28 Degsi minjnaqa qaja tamo nanço gate koba dena olo Pol minjej, “E silali kobaquja waiyonamqa deqa nanği na e Rom tamo ateb.” Onaqa Pol na

kamba minjej, “E silali waiyosai. Ijo ai abu nanği Rom qaji deqa e Rom tamo tiñtin.”

²⁹ Onaqa qaja tamo nanği Pol aqa anjam di qusib a kumbainyqa urateb. Qaja tamo nanngo gate koba a dego Pol aqa anjam di qusiqa a ulaej. Di kiyayaqa? A na aqa qaja tamo nanği minjrnaqa Pol sil na tonteb deqa.

Pol a Juda tamo kokba nanği anjam minjrej

³⁰ Onaqa nebeonaqa Juda nanği na une kiye Pol aqa jejamuq di qametoqneb di qaja tamo nanngo gate koba a qalieqa marsiqa Pol osiq sil palontetosiq atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti nanği metnjrnaq bosib koroonaqqa Pol osiqa nanngo ulatamuq di tigeltej.

23

¹ Onaqa Pol a Juda tamo kokba nanği koqnjrnsiqa endegsi minjrej, “O ijo was niñgi quiy. E nami Qotei aqa ñamgalaq di kumbra bole bole yoqnem agi bini yoqnsim unum. Deqa e are gulbe saiqoji.”

² Onaqa atra tamo gate aqa ñam Ananias a Pol aqa anjam di qusiqa tamo nanği Pol aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği minjrej, “Niñgi Pol aqa medabuq di qaliy.”

³ Onaqa Pol na Ananias minjej, “Qotei na ni dego lumqas. Ni ñamtañ babanq di ñam qaq na limo bul. Deqa ino uno boledamu ariya ino are miligi jigat. Agi ni Moses aqa dal anjam dauryosim ijo une qalieqajqa tigeltonum. Osim ni olo Moses aqa dal anjam gotranjosim nanği ijo medabuq di lubqajqa minjronum. Di kumbra uge.”

⁴ Onaqa tamo nanği Pol aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği aqa anjam di qusibqa minjeb, “Ni kiyayaqa Qotei aqa atra tamo gate degsi misilinyonum?”

⁵ Degsi minjnabqa Pol na minjrej, “O ijo was, tamo endi a atra tamo gate di e qaliesai. Deqa e anjam grotonum. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb unu, ‘Niñgi nunngo gate koba a anjam uge minjaib.’”

⁶ Juda tamo kokba awesoqneb qaji nanngo ambleq di Sadyusi tamo ti Farisi tamo ti soqneb. Pol a di qalieosiq deqa lelenosiq minjrej, “O ijo was niñgi quiy. E Farisi tamo. Ijo abu a dego Farisi tamo. Deqa e endegsi are qalonum, tamo kalil moreño qaji nanği mondoñ olo subq na tigelqab. E anjam deqa ijo areqalo tulañ singilateqnum. Anjam deqa qujai nanği na e ojsib nunngo ñamdamuq di tigeltonub.”

⁷ Pol na nanği degsi minjrnaqa Farisi ti Sadyusi ti nanği poelenosib ñirinjkobaeb.

⁸ Di kiyayaqa? Sadyusi nanği mareqñub, “Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqasai. Lan angro saiqoji. Mondor dego saiqoji.” Ariya Farisi nanği mareqñub, “Tamo moreño qaji nanği subq na tigelqab. Lan angro unub. Mondor nanği dego unub.”

⁹ Deqa nanği kalil poelenosib ñirinjkobaosib murqumyoqneb. Onaqa Farisi nanngo dal anjam qalie tamo qudei nanği tigelosib singila na mareb, “Iga Pol aqa anjam quonum di a une saiqoji. Mondor bei na kiyu lan angro bei na kiyu anjam minjqoqa a degsi marqo.”

¹⁰ Nanği degsib marnabqa qoto anjam tulañ kobaej. Onaqa qaja tamo nanngo gate koba a di unsiqa are qalej, “Nanği Pol aqa jejamu tulañ ugeugeiyqab.” A degsi are qalsiqa ulaosiq aqa qaja tamo nanği metnjrnaqa bosib Juda nanngo banq dena Pol yainjrsib nanngo ñeio talq olo osi gileb.

¹¹ Gilsib di sonab nebeosiq olo qoloonaqa Tamo Koba a bosiq Pol aqa areq di tigelosiq minjej, “Ni are singilatime. Ulaaim. Ni Jerusalem endia ijo anjam singila na mareqnum dego kere ni Rom gilsim dia ijo anjam minjroqnam.”

Juda tamo qudei nanqi Pol qalsib moiyoqajqa anjam qoseb

¹² Onaqa olo nebeonaqa Juda tamo qudei nanqi koroosibqa are qujaitosib anjam endegsib qoseb, “Iga Pol qalsim moiyoqom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoqosaisosimqa iga ingi ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoqosimqa bati deqa iga olo ingi ti ya ti uyqom.”

¹³ Juda tamo 40 nanqi anjam degsib qoseb.

¹⁴ Osib Juda gate nanqi ti atra tamo kokba ti nanqoq gilsib minjreb, “Iga anjam endegsi qosonum. Iga Pol qalsim moiyoqom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoqosaisosimqa iga ingi ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoqosimqa bati deqa iga olo ingi ti ya ti uyqom. Iga anjam degsi qosonum.

¹⁵ Deqa ningi ti Juda tamo kokba kalil nanqi ti endegyiy. Ningi na qaja tamo nanqo gate koba a minjiy, ‘Ni Pol osau. Osbamqa iga olo koroosimqa aqa anjam geregere qusim aqa une qalieqom.’ Ningi na qaja tamo nanqo gate koba a degsib minjibqa a Pol osi bosim nunqoq di brantosaisoqnmqa gamq di iga Pol qalsim moiyoqom.”

¹⁶ Onaqa Pol aqa jaja aqa njiri a nanqo anjam di qusiqa tigeloqujatosiq qaja tamo nanqo njeio talq gilsiq anjam di Pol minjej.

¹⁷ Minjnaq qusiqa qaja tamo gate bei metonaq aqa areq bonaq minjej, “Ni angro wala endi osim nunqo gate koba aqa areq osi aiyimqa a na anjam bei minjqas.”

¹⁸ Onaqa qaja tamo gate dena angro wala di osiq aqa gate koba aqa areq osi aisiqa minjej, “Tonto tamo Pol a na e merbqo, ‘Ni angro wala endi osi aiyie.’ Degbqo deqa agi ino areq osi bonum. A ni anjam bei mermqas.”

¹⁹ Onaqa qaja tamo nanqo gate koba a na angro wala di ban titosiq kiñala sasalosiqa nenemyej, “Ni anjam kiye merbqam?”

²⁰ Onaqa minjej, “Juda tamo kokba nanqi anjam bei kereteb. Nanqi na ni endegsib mermqab, ‘Nebe ni Pol gagoq osau. Osbamqa iga koroosim aqa anjam geregere qusim aqa une qalieqom.’ Nanqi ni degsib mermqab.

²¹ Deqa ni nanqo anjam di quetnjraim. Tamo 40 nanqi anjam endegsib qosisib maronub, ‘Iga Pol qalsim moiyoqom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoqosaisosimqa iga ingi ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoqosimqa bati deqa iga olo ingi ti ya ti uyqom.’ Nanqi anjam degsib qosonub. Deqa bini nanqi gamq di tarijeqnum. Ni na Pol osi aiyocqnmqa gamq di nanqi Pol qalsib moiyoqom.”

²² Onaqa qaja tamo nanqo gate koba a angro wala aqa anjam di qusiqa minjej, “Ni gile. Ni anjam degsi merbonum di tamo qudei minjraim. Torei tent.”

Nanqi na Pol qarinyonabqa Rom nanqo gate Feliks aqaq gilej

²³ Osiq a na aqa qaja tamo gate aiyel nanqi metnjrnaqa aqa areq bonab minjrej, “Ningi na qaja tamo 200 singa na walwelo qaji nanqi ti qaja tamo 200 anj osi laqnum qaji nanqi ti qaja tamo 70 hos na walwelo qaji nanqi ti minjribqa nanqi bini qolo sen bati 9 Pol osib Sisaria qureq gilqab. Ningi na endegsib minjriy, ‘Nunqo walwelqajqa ingi ingi gereiyosib soqniy.’ ”

²⁴ Osiqa olo nanği aiyel minjrej, “Ninği Pol aqa hos qudei dego gereiyib soqnem. Pol a hos goge di awoamqa ninği na geregere taqatosib osi gilsib Rom nanğo gate Feliks aqa talq di brantiy.” Qaja tamo nanğo gate koba a na nanği aiyel degsi minjrej.

²⁵ Osiqa anjam bei endegsi nenğrenyej,

²⁶ “O Gate Koba Feliks, ijo ñam Klodius Lisias. E qaja tamo nanğo gate koba. Ijo anjam endi ni sisiyqajqa deqa e nenğrenyosim inoq qarinyonum. O kaiye.

²⁷ Tamo agi inoq osi bonub qaji aqa ñam Pol. Juda nanği na a ojsib moiyoṭṭa laqnaḃqa e ijo qaja tamo nanği ti aisim Juda nanğo baṅq dena yainjrem. E qalieem, Pol a Rom tamo. Deqa e na a aqaryaiosim nanğo baṅq dena yainjrem.

²⁸ Nanği Pol aqa jejamuq di une kiye qametoqneb di e qalieqa osimqa Pol osi aisim Juda tamo kokba nanğo ulatamuq di tigeltém.

²⁹ Tigeltonamqa nanği anjam gargəkoba mareneqnaḃqa e qusimqa endegsi poibej, Juda tamo kokba nanği nanğo segi dal anjam qa maroqnsib deqa Pol aqa jejamuq di une qametoqneb. Nanği Pol aqa une kobaquja bei babṭosai. Deqa e na a laṅa moiyoṭṭa keresai. Tonto talq di laṅa waiyqa keresai dego. E degsi poibej.

³⁰ Ariya bini e quonum, nanği Pol qalsib moiyoṭṭajqa anjam qosonub. E di qusim deqa agi Pol inoq qarinyonum. E na tamo nanği Pol aqa jejamuq di une qameteqṇub qaji nanği endegsi minjrqi, ‘Ninği Sisaria qureq gilsib Feliks aqa ulatamuq di tigelosib Pol aqa une geregere minjib a quqwas.’ ”

³¹ Qaja tamo nanğo gate koba a anjam degsi nenğrenyej. Onaqa aqa qaja tamo nanği aqa medabu dauryosib qolo Pol osib Antipatris qureq osi gilsib dia nereneb.

³² Nebeonaqa qaja tamo siṅga na walwelo qaji nanği ti qaja tamo aṅ osi laqneb qaji nanği ti Antipatris qureq dena olo puluosib Jerusalem aisib nanğo njeio talq di soqneb. Onaqa qaja tamo hos na walwelo qaji nanği segi Pol suweiyosib torei Sisaria qureq osi gileb.

³³ Osi gilsibqa nanğo gate koba aqa anjam nenğrenyej qaji di Feliks yosib Pol osib aqa ulatamuq di tigelteb.

³⁴ Onaqa Feliks a anjam di sisiyosiqa Pol nenemyej, “Ni sawa qabe qaji?” Onaqa Pol na minjej, “E Silisia sawa qaji.”

³⁵ Degsi minjnaqa Feliks na olo minjej, “Tamo nanği ino jejamuq di une gameqṇub qaji nanği babqa e ino anjam geregere quqwai.” Osiqa qaja tamo nanği minjrnaqa nanği na Pol osib tamo koba Herot aqa talq di waiyosib taqatoqneb.

24

Juda nanği Pol aqa jejamuq di une qametoqneb

¹ Bati 5 koboonaqa atra tamo gate Ananias a ti Juda gate qudei ti nanğo anjam taqyo tamo bei aqa ñam Tertulus a ti Sisaria qureq gileb. Gilsib Feliks aqa ulatamuq di tigelosibqa Pol aqa jejamuq di une qametoqneb.

² Onaqa Feliks na Pol metonaq warum miligiq bosiq aqa ulatamuq di tigelesonaqa Tertulus a Pol aqa jejamuq di une qametqa osiqa Feliks minjej, “O Gate Koba Feliks, ni gago sawa endi geregere taqateqṇum deqa bini iḡa bole unum. Iḡa qoto saiqoji. Ni iḡa geregere aqaryaigoqnsimqa gago gulbe kalil kobotetgeqṇum.

³ Deqa iḡa ni qa tulaṅ areboleboleiqnaqa ino ñam soqteqṇum.

4 “E anjam olekoba ni mermqasai. Ni asgimo uge. Deqa ni gago anjam truquyala endi que.

5 Iga tamo endi uneqnum, a tamo uge. A kumbra uge uge yoqnsiqa Juda tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanjo ambleq di qoto tigelteqnu. Osiqa nanji pupoinjroqnsiqa minjreqnu, ‘Ninji gago Juda kumbra uratosib olo Nasaret tamo a dauryiy.’

6-7 A na gago atra tal dego ugeteqnu. Deqa iga a ojsim gago segi dal anjam na aqa une qa pegiyqa laqnamqa qaja tamo nanjo gate koba Lisias a bosiqqa gago anjam gentosiqa gago banq dena Pol singila na yaigej.

8 Yaigosiqqa mergej, ‘Ninji Pol qa anjam bei soqnimqa gilsib Rom nanjo gate Feliks aqa ulatamuq di mariy.’ Deqa iga bosim ino ulatamuq endi Pol aqa une agi mermonum. Deqa Gate Koba Feliks, ni segi na Pol nenemyimqa une kalil iga aqa jejamuq di qameqnum qaji di bole kiyo sai kiyo di a segi na mermimqa ni quqwam.” Tertulus a anjam degsiqa Feliks minjej.

9 Onaqa Juda tamo kalil nanji tigelosib Tertulus aqa anjam di singilatosib mareb, “Aqa anjam di bole.”

Pol a kamba Feliks aqa ulatamuq di tigelosiq anjam marej

10 Onaqa Feliks a Pol aqa anjam quqwjaja osiq aqa ban soqtosiq Pol met-onaqa a kamba tigelosiq Feliks minjej, “E qalieonum, ni wausau gargekoba sawa endi taqatesoqnem agi bini taqatejunum. Deqa e kamba ijo anjam mermqai.

11 Ya ya endi e Qotei louqajqa Jerusalem aiyem. E aiyem bati 12 gilqo. Ni segi na Juda nanji nenemnjrimqa degsib mermqab.

12 E Jerusalem aism di sosimqa e anjam na qotosaioqnem. Qoto tigeltosaioqnem dego. E qoto bei tigelteqnam Juda nanji e nubosai. E atra talq di, Juda nanjo Qotei talq di, qure ambleq di dego lawo na soqnem. E kumbra uge bei yosaioqnem.

13 Deqa une kalil Juda nanji ijo jejamuq di qameqnum qaji di bolesai. Nanji ijo une bei ubtosib marqa keresai.

14 “Ijo une qujai agiende. E Yesus aqa gam dauryeqnum. Juda nanji endegsib mareqnum, ‘Yesus aqa gam bunuj dena tamo ungasari nanji poeleneqnub.’ O Gate Feliks, gam di qujai e dauryoqnsimqa gago moma nanjo Qotei qa loueqnum. Osim Moses aqa dal anjam kalil qa ti Qotei aqa medabu o tamo nanjo anjam kalil nami nengrenyoqneq qaji deqa ti ijo areqalo singilateqnum.

15 Mondonj Qotei na tamo bole ti tamo uge ti nanji olo subq na tigeltjnrqas. Qotei qujai deqa e ijo areqalo singilatoqnsim subq na tigelo bati qa tarijoqnsim unum. Juda nanji dego degyeqnum.

16 E subq na tigelo bati qa tarijeqnum deqa e bati gaigai Qotei aqa njamgalaq di, tamo ungasari kalil nanjo njamgalaq di kumbra bole bole yoqnsim laqnum. Deqa e are gulbe saiqoji unum.

17 “E sawa bei beiq di Qotei aqa wau yoqnsim wausau qudei koboonaja agi ya ya endi e Jerusalem aiyem. E silali qudei osi aism Juda Kristen nanji mam soqneq deqa enjrem. Silali qudei dego osim Qotei atraiyem.

18 Bati deqa e atra tal miligiq gilsim dia une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di dauryosim yeqnamqa Juda nanji na e nubeb. E tamo ungasari gargekoba joqsim atra tal miligiq gilosai. Osim qoto bei tigeltosai dego.

¹⁹ Ariya Juda tamo qudei Esia sawaq dena Jerusalem aiyeb qaji nanği na e ojeb. Deqa tamo nanği di e qa anjam bei soqnimqa bosib ino ulatamuq endi tigelosib ijo une marqab.

²⁰ Nanği bğasai di ni na Juda tamo agi endia tigelejunub qaji nanği nenemnjre. Nenemnjrimqa e Jerusalem dia Juda tamo kokba nanço ulatamuq di tigelesonam une kiye ijo jejamuq di iteb di ni mermqab.

²¹ Bole, ijo anjam qujai endeqa nanği na ijo jejamuq di une qametbeb. E nanço ulatamuq di tigelosim lelenosim endegsi minjrem, “Tamo kalil moreno qaji nanği mondoñ olo subq na tigelqab. Anjam deqa qujai ninği na e tigeltbonub.” Pol a Feliks degsi minje.

²² Feliks a nami tamo unğasari Yesus aqa gam dauryoqneb qaji nanço kumbra qaliece. Deqa a na Juda nanği endegsi minjrej, “Nunço anjam di mati soqnem. Qaja tamo nanço gate koba Lisias a bamqa ninği olo anjam di maribqa e qusiy gereiyqai.”

²³ Osiqa qaja tamo gate bei minje, “Ni na Pol osim tonto talq di waiyosim taqatesoqne. A gulbe bei yaim. Aqa was nanği a unqa bosib inği inği qa aqaryaiyqa maroqñibqa ni na saidnjraim.”

Pol a tonto talq di sonaqa wausau aiyel koboej

²⁴ Bati qudei koboonaqa Feliks aqa ñauñ Drusila wo tonto talq di brantsi-bqa Feliks na Pol metonaq aqa areq bej. Drusila a Juda uña. Pol a bosiqqa tamo nanği Kristus Yesus qa nanço areqalo singilatqajqa kumbra qa Feliks minjnaq quej.

²⁵ Kumbra bole tintin dauryqajqa ti tamo nanço segi segi so geregere taqatqajqa ti Qotei na mondoñ tamo nanço une qa peginjrçajqa ti Pol na Feliks minjnaq quej. Qusiqqa ulaosiq Pol minje, “Ni mati aisim ino warumq di soqne. Bunuqna e bati atsiy ni metmit bosim anjam di olo plaltim e quqwai.”

²⁶ Feliks a bati gargekoba Pol aqa anjam quqwjajqa metoqnej. Aqa anjam quqwjajqa deqa segi metosaiqnej. A endegsi are qaloqnej, “E Pol metit a bosim silali ebimqa e tonto talq dena a uratqajqa deqa kiyo merbqas?” Osiq deqa metoqnej.

²⁷ Wausau aiyel koboonaqa Feliks a Judia sawa taqato wau di uratonaga tamo bei aqa ñam Porsius Festus a kamba Feliks aqa wau osiqqa Judia sawa taqatesoqnej. Feliks na Juda nanço are boletetnrçajqa deqa a Pol tonto talq di uratonag soqnej.

25

Pol a marej, “E Sisar aqa ulatamuq di tigelqai”

¹ Festus a Judia sawaq aisiq Sisaria qureq di soqnej. Bati qalub koboonaqa a dena tigelosiqqa Jerusalem aiyej.

²⁻³ Aisiq di sonaqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti nanği bosib Festus aqa ulatamuq di tigelosib Pol aqa jejamuq di olo une qamoqneb. Osib Festus minjeb, “Ni anjam qarinyim qaja tamo nanği Sisaria qureq dena Pol osib Jerusalem osi beb. Osbab gago are boleqas.” Nanği degsib Festus minjeb. Di kiyaqa? Nanği nami anjam endegsib qoseb, “Qaja tamo nanği Pol osi boqñibqa gamq di iga Pol qalsim moiyoqom.”

⁴ Onaqa Festus na kamba minjrej, “Pol a Sisaria dia tonto talq di unu. Bati qudei koboamqa e segi olo Sisaria gilqai.

⁵ Deqa nıngi Pol qa anjam bei soqnimqa nıngi na tamo ñam ti qudei gıltnırbı nıngi e daurbosib koba na Sisaria gilqom. Gılsim dia nıngi ijo ulatamuq di tigelosib Pol aqa une bei ubtosib merbib e quqwai.”

⁶ Festus a bati 8 o 10 Jerusalem di sosıqa olo puluosıq Sisaria gilej. Juda tamo qudei nıngi a dauryosib gileb. Nebeonaqa Festus a aqa awo jaram kobaq di awoosıqa aqa qaja tamo nıngi minjrej, “Nıngi Pol osi boiy.” Minjrnaqa nıngi na Pol osi bosib Festus aqa ulatamuq di tigelteb.

⁷ Onaqa Juda tamo Festus dauryosib Jerusalem dena beb qaji nıngi Pol kalilyosib Festus aqa ulatamuq di tigelosib une gargekoba Pol aqa jejamuq di qamelenjoqneb. Nanjo anjam di utru saiqoji.

⁸ Onaqa Pol a kamba marej, “E Juda gago dal anjam bei gotranjosaiognem. E gago atra tal qa anjam uge bei marosaiognem. E Rom nanjo mandor koba Sisar a dego kumbra uge bei yosaiognem. Deqa e une saiqoji.”

⁹ Pol a degsi marnaqa Festus a Juda nanjo are boletetnrqajqa deqa Pol endegi nenemyej, “Ni Jerusalem aisim dia ijo ulatamuq di tigelosim ino anjam olo marqa kere e?”

¹⁰ Onaqa Pol na minjej, “E bini Sisar aqa awo jaram namoq endi tigelejunum. Endia ijo anjam marqai. Ni qalie, e Juda nıngi qa une bei yosai.

¹¹ Une kobaquja bei ijo jejamuq di soqnimqa unqum e moiqai. Ariya une kalil Juda nıngi ijo jejamuq di gameqıub qaji di bolesaiamqa tamo bei na e laıa osim nango banq di atqa keresai. Deqa e Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.”

¹² Pol na Festus degsi minjnaqa a warumq dena oqedosıqa Rom tamo kokba qudei nıngi koba na anjam qaiosib olo warum miligiq gılsıqa Pol minjej, “Ni Sisar aqa ulatamuq di tigelqa maronum deqa e ni qarınıtıqa Sisar aqaq gilqam.”

Festus na Agripa nenemyej, “Ni Pol kiyeryqam?”

¹³ Onaqa bati qudei koboonaqa Rom nanjo mandor bei aqa ñam Agripa aqa jaja Bernaisi wo Festus unqajqa marsib Sisaria aiyeb.

¹⁴ Aisib bati gargekoba yala Sisaria di sonabqa Festus na Agripa minjej, “Tamo bei aqa ñam Pol a nami Feliks na tonto talq di waiyej unu.

¹⁵ Deqa e Jerusalem di sonamqa Juda gate nıngi ti atra tamo kokba ti nıngi na Pol aqa jejamuq di une qamsib endegsib merbeb, ‘Ni Pol aqa une qa marsim ojsim ino qaja tamo nanjo banq di atımqa nıngi na qalib moiyem.’

¹⁶ Onaqa e na kamba endegi minjrem, ‘İga tamo bei laıa ojsim qaja tamo nango banq di atqa keresai. Rom gago kumbra degsi sosai. Tamo qudei nıngi tamo bei qa anjam soqnimqa nıngi mati aqa une ubtib qusımqa a kamba aqa anjam marqas di kere.’

¹⁷ “E na Juda nıngi degsi minjrnamqa nıngi e daurbosib Sisaria beb. E tarınosai. Nebeonaqa nıngi koroesonabqa e ijo awo jaramq di awoosim ijo qaja tamo nıngi minjrnamqa nıngi Pol osi bosib ijo ulatamuq di tigelteb.

¹⁸ Onaqa Juda nıngi tigelosib Pol aqa jejamuq di une gargekoba qamelenjoqneb. E nami are qalem, nıngi une kokba Pol aqa jejamuq di qamqab. Nanjo degyosai.

¹⁹ Nanjo nanjo segi louqa kumbra qa nrınoqnsib Pol ombıa anjam tıtoqneb. Osib tamo bei qa dego anjam tıtoqneb. Pol a maroqnej, ‘Tamo di a moiyej olo nımbıle unu. Aqa ñam İesus.’

²⁰ Onaqa e nanjo anjam deqa utru itqa yonam keresaiibonaqa Pol nenemyem, 'Ni Jerusalem aisim dia ijo ulatamuq di tigelosim ino anjam olo marqa kere e?'

²¹ E degsi Pol nenemyonamqa a saidosiq merbej, 'E mati tonto talq endi sqai. Sosiy bunuqna e Mandor Koba Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.' Pol na e degsi merbonaqa e ijo qaja tamo nanji minjrem, 'Ninji Pol osib tonto talq di waiyosib taqatesoqniy. Bunuqna e Pol qarinyitqa Sisar aqaq gilqas.' "

²² Festus a Agripa degsi minjnaqa Agripa na minjej, "E dego Pol aqa anjam quqwai." Onaqa Festus na minjej, "Nebe ni aqa anjam quqwam."

²³ Nebeonaqa Agripa Bernaisi wo gara wala boledamu jigsib koro sawaq beb. Qaja tamo nanjo gate kokba ti tamo nam ti kalil nanji dego bosib koro sawaq di koroeb. Onaqa Festus na aqa qaja tamo nanji minjrnaqa nanji Pol osi bosib Agripa aqa ulatamuq di tigelteb.

²⁴ Tigeltonab Festus na Agripa minjej, "O Mandor Agripa, Pol agi osi bonub. Ni unime. Ninji koroonub qaji dego Pol uniy. E Jerusalem di sonamqa Juda kalil nanji murqumyoqnsib endegsib merboqneb, 'Pol a moiymem. A olo mandamq endi saiq.' Nanji bosib Sisaria endia dego anjam degsib merboqneb.

²⁵ E Pol aqa jejamuq di une kobaquja bei unosai deqa e a laja moiyoqta keresai. Ariya Pol na merbej, 'E Mandor Koba Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.' Onaqa e na Pol minjem, 'Di kere. E ni qarinyitqa Rom gilqam.'

²⁶ O Mandor Agripa, e Pol aqa jejamuq di une bei unosai. Deqa e a qa anjam kiye nengrenyit gago Tamo Koba Sisar aqaq gilqas? Laja qarinyitqa di Sisar a njirinqas. Deqa e Pol osi bosim ino ulatamuq endi tigeltonum. Ni segi na Pol nenemyimqa aqa une bei babtum ninji kalil qusib merbibqa une deqa nengrenyit Sisar aqaq gilqas.

²⁷ E are qalonum, tamo a une saiqoji soqnimqa e laja qarinyit Sisar aqaq gilqas di kumbra bolesai."

26

Pol a Agripa aqa ulatamuq di tigelosiq anjam marej

¹ Onaqa Agripa na Pol minjej, "Ni kamba ino anjam marimqa e quqwai." Degsi minjnaqa Pol na aqa ban soqtosiq endegsi marej,

² "O Mandor Agripa, bini e ino ulatamuq endi tigelejunum. Une kalil Juda nanji ijo jejamuq di qameqnb qaji di bolesai. Deqa e na kamba ijo anjam marit ni que. Yim e areboleboleibqas.

³ Gago Juda kumbra kalil di ni qalie. Iga gaigai anjam titeqnum qaji di ni dego qalie. Deqa ni ijo anjam endi quime. Ni asgimaiq.

⁴ "Juda kalil nanji e qa qalie unub. E angro wala qa Judia sawa ti Jerusalem qure ti dia soqnem.

⁵ Nanji nami koba ijo kumbra qaliesoqneb. Nanji ni degsi mermqa are soqnimqa mermqab. Nanji qalie, e angro wala qa Farisi nanjo ambleq di sosimqa nanjo kumbra dauryoqnem. Farisi nanjo kumbra di singila koba. Kumbra dena gago Juda kumbra kalil tulan bunyejunu.

⁶ Bini e inji bole bole Qotei a nami gago moma nanji enjrqa marej qaji di oqajqa tarinoqnsim unum. Utru deqa e ino ulatamuq endi tigelejunum.

⁷ Gago moma nanġi di agi Jekop aqa anġro 12 nanġo moma. Nanġi e ti koba na inġi bole bole di oqajqa tarinjoqnsim qolo ti qanam Qotei qa loueqnum. O Mandor Agripa, utru deqa Juda nanġi ijo jejamuq di une qametbequb.

⁸ Kiyaqa ninġi qudei endegsib are qalequb, 'Qotei na tamo morenjo qaji nanġi olo subq na tigeltjnjqasai'?

⁹ "Bole, e segi nami Yesus Nasaret qaji aqa ñam ugeugeiyoqnsim jeutosim laqnem.

¹⁰ E Jerusalem dia kumbra uge di yoqnem. Atra tamo kokba nanġi na e odbeq nabqa e Qotei aqa tamo unġasari nanġi ojelenjoqnsim tonto talq di breinjroqnem. Osim Juda gate nanġi koba na areqalo qujaitosim maroqnem, 'Nanġi ñumsib moiyojnryi.'

¹¹ E bati gargekoba Juda nanġo Qotei tal kalil miligiq giloqnsimqa dia Yesus aqa tamo unġasari nanġi ojelenjoqnsim ugeugeinjroqnem. E endegsi are qaloqnem, 'E nanġi jaqatin koba enjritqa nanġi ulaosib Yesus qoreiyosib aqa ñam misilinyqab.' Degsi are qaloqnsim nanġi ugeugeinjroqnem. E nanġi qa minjin ani oqetbeqnaqa nanġi daurnjroqnsimqa qure isa isaq giloqnsim dia nanġi itjnroqnsim ugeugeinjroqnem.

Pol a kiyersi Kristen tamo brantej deqa saej

¹²⁻¹³ "O Mandor Agripa, e degyeqnamqa bati bei atra tamo kokba nanġi na e qarinjbonabqa Damaskus qureq gilem. E gileqnamqa qanam jige pulonj singila koba minjal ti lanj goge na ijoq ainaq unem. A tulanj rianjosiaqa tamo e koba na walweloqnem qaji nanġi ti iga suwantgej. Aqa rianj di senj ti keresai. Rianj dena senj aqa rianj tulanj bunyej.

¹⁴ Suwantgonaqa iga kalil ululojosim mandamq di nreñjem. E nrejososimqa tamo bei aqa kakro quem. A Hibru anjam na e endegsi merbej, 'O Sol, ni kiyafa e ugeugeibeqnum? Ni e ugeugeibeqnum dena ino segi jejamu dego ugeugeiyeqnum. Ni qaja na ino jejamu qoruyqam dego kere.'

¹⁵ Onaqa e na minjem, 'O Tamo Koba, ni yai?' Onaqa a na merbej, 'E Yesus agi ni na ugeugeibeqnum qaji.

¹⁶ Deqa ni tigel. E ni giltmonum deqa ni ijo wau tamo sosimqa kumbra ni bini unonum qaji ti kumbra bunuqna osormoqnqai qaji ti deqa mare mare laqnam.

¹⁷ Bunuqna e ni qarijnmitqa ni Juda nanġi ti sawa bei bei qaji nanġi ti nangoq giloqnam. Deqa ni nanġi qa ulaa'im. E ni taqatmesoqnitqa nanġi ni moiyoqmqsai.

¹⁸ Ni nangoq giloqnsim ijo anjam minjroqnmqa nanġi e qa poinjroqnm ambru uratosib suwanjoq boqnqab. Ni na nanġi are bulyetjnroqnmqa nanġi Satan aqa singila uratosib Qotei aqaq boqnqab. Amqa e na nanġo une kalil kobotetjnritqa inġi bole bole e nami enjrqalo marem qaji di nanġi oqab. E na nanġi ti tamo unġasari kalil e qa nanġo areqalo singilatequb qaji nanġi ti Qotei aqa segi kumbra boleq di atelanjit sqab.'

Pol a nami Qotei aqa anjam palontoqnej a deqa Agripa saiej

¹⁹ "Deqa Mandor Agripa, lanj goge dena pulonj ainaqa e unsimqa anjam Yesus na merbej qaji di dauryem. E gotranjosai.

²⁰ E aqa anjam di dauryosim tigelosim Damaskus qureq gilem. Gilsim dia Qotei aqa anjam plaltoqnsimqa tamo unġasari nanġi endegsi minjroqnem, 'Ninġi are bulyosib Qotei aqaq boiy. Bosib kumbra bole bole yoqnbqa tamo unġasari nanġi na ninġi nunġsib mernġwab, "Bole, ninġi are bulyonub." ' E

Jerusalem dia, Judia sawaq di, sawa bei beiq di dego tamo ungasari nanği anjam di minjroqnem.

²¹ Utru deqa Juda tamo qudei na atra tal miligiq di e ojsib moiyoṭbqa maroqneb.

²² Ariya nanği e moiyoṭbosai. Qotei na e taqatboqnej deqa bini e ino ulatamuq endi tigelosimqa ni ti tamo kokba ti tamo lanaj ti Qotei aqa anjam palontosim meryeqnum. E anjam bei palontosaieqnum. Nami Moses a ti Qotei aqa medabu o tamo nanği ti kumbra bunuqna brantelenqas qaji di ubtosib maroqneb. Nanjo anjam di segi e bini palonteqnum.

²³ Nanjo anjam di aqa utru agiende. Kristus a jaqatinj koba osim moiqas. Osim a tamo kalil qa namoosim subq na tigelosim Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti anjam minjroqnimqa nanği suwanjoq boqnaqab.”

Pol na Agripa minjej, “Ni Kristus qa ino areqalo singilat”

²⁴ Pol a anjam degsi mareqnaqa Festus na aqa anjam gentosiqa lelenosiq minjej, “Pol, ni nanarionum. Ino qalie kobaquja dena ni tulan nanarimqo.”

²⁵ Onaqa Pol na minjej, “O Gate Koba Festus, e nanariosai. Ijo anjam endi bole. E areqalo bole na anjam mareqnum.

²⁶ Mandor Agripa a ijo anjam endi aqa utru nami qalieosiq soqnej. Deqa e na minjqa ulaosai. Yesus aqa kumbra kalil endi uli na brantosaiocqnej. A boleq di unu.

²⁷ O Mandor Agripa, ni kiyersi are qalonum? Qotei aqa medabu o tamo nanjo anjam nami nenjrenyeb qaji di bole e? Od, e qalieonum, ni maronum, di bole.”

²⁸ Onaqa Agripa na Pol nenemyej, “E sokiñala Kristen tamo brantqai ni degsi are qalonum e?”

²⁹ Onaqa Pol na minjej, “Ni sokiñala Kristen tamo brantqam di kere. Sokobaiyosim Kristen tamo brantqam di kere. Ariya e na Qotei endegsi pailyeqnum, ‘O Abu, tamo bini ijo anjam queqnum qaji nanği ti Mandor Agripa a ti nanği e unum degsib soqnebe. Ariya e sil na tontbeb unum nanği degsib sqajqa e ni pailmosai.’”

³⁰⁻³¹ Onaqa Agripa Bernaisi wo tamo kalil awesoqneb qaji nanği ti Festus koba na tigelosib warumq dena oqedeb. Oqedosib endegsib qairosib mareb, “Iga Pol aqa jejamuq di une kobaquja bei unosai bole sai. Deqa iga a qalsim moiyoṭtqa keresai. A tonto talq di waiyqa keresai dego.”

³² Nanği degsib marsibqa Agripa na Festus minjej, “Pol a Sisar aqa ulatamuq di tigelqa marosai qamu ni na endego a tonto talq dena uratonum oqedqo qamu.”

27

Pol a qobun na Rom qureq giloqnej

¹ Onaqa iga qobun na Itali sawaq gilqajqa anjam qosisib Pol tamo qudei ti tonto talq dena joqsib qaja tamo nanjo gate bei aqa ñam Julius aqa banq di ateb. Julius a Rom tamo. ² A na iga Pol ombla tonto tamo nanği ti joqsiqu Adramitium qure nanjo qobun bei Esia sawaq gilqa laqnaqa iga qobun di gogetosim koba na gilem. Aristarkus a iga koba na gilem. Aristarkus aqa qure utru Tesalonaika agi Masedonia sawaq di unu. Qobun di yuwal qala qalaq na dauryosim qundun kalil aiqa mareb.

³ Iga gilsim nebeonaqa Saidon qureq di tiryem. Tiryonamqa Julius a Pol qa dulosisq odyonaqa qobun uratosiq aqa Kristen was qudei nanği itnjrnaqa nanği na inji inji qa aqaryaiyeb.

4 Onaqa iga Saidon qure uratosim gileqnamqa jagwa na gotranqonaqa iga Saiprus nui taqyosim gilem.

5 Gilsim yuwal gentosim Silisia sawa ti Pamfilia sawa ti di brantosim yuwal qala qalaq na dauryosim gilsim Lisia sawaq di brantosim Maira qureq di tiryem.

6 Dia Julius a Aleksandria qure nanqo qobunq bei Itali sawaq gilqa laqnaqa unsiq a na iga Pol ombla tonto tamo nanqi ti joqsqa qobunq di gogetem.

7 Gogetosim jingga na gileqnamqa bati gargekoba koboej. Onaqa jagwa na gotranqonaqa iga singila na gilsim Nidas qure jojomyem. Dena jagwa na olo gotranqonaqa iga gilqa keresaiigonaqa qobunq bulyosimqa Krit nui aqa luwi bei nam Salmone di tinjosim oqem.

8 Oqsim luwi di bunjosimqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi waukobaosib oqsib Krit nui qoreq di beterosib qala qalaq na gileb. Iga gilsim sawa bei aqa nam Qundunq Boledamu di Lasea qure jojom di brantem.

9-10 Iga bati gargekoba uratem deqa Juda nanqo qurienq bati koboej. Yuwal ugeqa batiej deqa Pol na tamo qobunq di wauo qaji nanqi endegsi minjrej, "Ninji quiy. E qalieonum, iga qobunq na gilqom di iga gulbe koba itqom. Qobunq aqa inqi inqi gargekoba loumqas. Qobunq dego tugwas. Qobunq a segi sai. Iga tamo kalil dego padalqom."

11 Pol a nanqi degsi minjrnaqa qobunq kuñi ojo tamo wo qobunq aqa abu wo nanqi aiyel na Pol aqa anjam di dauryqa uratosib gilqa mareb. Julius a dego Pol aqa anjam dauryqa uratosiq a nanqo aiyel anjam taqyej.

12 Deqa iga qobunq na gilem. Qundunq iga soqnem qaji di jagwa bati qa qobunq heterqajqa qundunq bolesai. Deqa tamo gargekoba nanqi mareb, "Jagwa bati brantqa jojomqo deqa iga qundunq endi uratosim gilsim Finiks qundunq di jagwa bati qa beterosim sqom." Finiks a Krit nuiq di unu. Dia jagwa bati qa heterqajqa qundunq boleqaja.

Jagwa koba bonaqa yuwal ugeej

13 Onaqa jagwa lawo guta na bonaqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi mareb, "Jagwa endena iga puygim gilsim Finiks qundunq di tiryqom." Degsib marsib anka titosib qobunq miligiq di atsib dena iga Krit nui aqa qala dauryosim gilem.

14-15 Gileqnamqa manaq dena meli jagwa koba bosiq gotranqonaqa gilqa keresaiigonaqa iga loo goge oqsim di sonamqa jagwa na segi osi laqnej.

16-17 Onaqa iga nui kiñala bei aqa nam Kauda aqa qoreq di otosim sonamqa nui dena jagwa getentonaqa yuwal kiñala laej. Deqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi waukobaosib qobunq du soqtosibqa qobunq ani gogeq di atsib sil na qoseb. Qobunq du ulonaim deqa sil na qoseb. Osib olo sil bei osib qobunq ani yuwal na paraparaaim deqa sil na kainjosib singilateb. Qobunq ururosिम Afrika sawa jojomyosim dia sargum gogetosim paraaim deqa ulaosib qobunq rer qalnab aiyej. Nanqi degyeb deqa jagwa na segi osi laqnej.

18 Nebeonaqa iga loo goge di sonam jagwa tulanq kobaosiq iga gotranqonaqa yuwal ugeonaqa qobunq tuqepatej. Deqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi inqi inqi qudei breinjrnabqa yuwalq aiyeb.

19 Olo nebeonaqa nanqi qobunq aqa parara ti oyo ti osib breinjrnab yuwalq aiyeb.

20 Bati gargekoba iga senq ti bongar ti unosai. Iga namoqna are qalem, "Iga padalqasai." Ariya jagwa singila koba boqnsiq iga gotranqonej deqa gago areqalo namij di iga uratosim marem, "Iga padalqom. Jagwa endi koboqasai."

²¹ Bati gargekoba tamo qobunq di so qaji nanği ingi uyosai. Deqa Pol a nanço ambleq di tigelosiq minjrej, “O tamo ninği quiy. E nami merngem, ninği Krit nui uratosib gilaib. Ninği ijo anjam di dauryosai deqa agi iga gulbe koba itonum. Ninği uniy. Qobun aqa ingi ingi gargekoba loumelenqo.

²² Deqa e ninği olo endegsi merngwai. Ninği are laeme. Tamo bei padalqasai. Iga kalil bole sqom. Qobun segi padalqas.

²³⁻²⁴ Ya qolo ijo Qotei agi e bati gaigai a qa loueqnum qaji aqa lan anğro bei bosiq a ijo areq di tigelosiq merbej, ‘O Pol, ni ulaaım. Ni Sisar aqa ulatamuq di tigelqam. Deqa Qotei na ni taqatmim ni padalqasai. Tamo kalil ni ombla qobun na gileqnuş qaji nanği dego Qotei na taqatnjrim nanği padalqasai.’ Lan anğro na e degsi merbej.

²⁵ Deqa ninği ulaaib. E qalieonum, Qotei aqa anjam qolo merbej qaji di a dauryosim degyqas.

²⁶ Ariya ninği quiy. Iga qobun na gilsim nui beiq di sargum gogetim qobun a ojtqas.”

²⁷ Pol na nanği degsi minjrnaqa iga Mediterenian yuwalq di otosim sonamqa jagwa na segi osi laqnej. Yori aiyel koboonaqa qolo jige yuwal a mandam qaleqnaq anjam ateqnaq tamo qobunq di wauo qaji nanği qusibqa are qaleb, “Iga nui bei jojomyonum kiyo?”

²⁸ Nanği degsib are qalsibqa yuwal aqa robu qalieqajqa deqa sil waiyonab ainaq uneb di tarag yala, 40 mita. Dena iga gilokiñalayosimqa nanği olo sil waiyosib uneb di tulan taragej, 30 mita.

²⁹ Degsib unsibqa are qaleb, “Iga gilsim nuiq di sargum gogetim qobun a ojtqas.” Degsib are qalsibqa ulaosib mareb, “Iga anka waiyonamqa qobun tigelqas.” Degsib marsibqa qobun bunuq dena anka qolqe waiyonab yuwalq aiyej. Onaqa nanği endegsib wainoqneş, “Urur suwanjeme.”

³⁰ Onaqa tamo qobunq di wauo qaji nanği endegsib are qaleb, “Iga qobun uratosim qobun du na jaraiqom.” Nanği degsib are qalsibqa gisanosib tamo nanği minjreb, “Iga qobun namoq dena anka waiyqom.” Degsib minjrsib qobun du uli na osib qobun ani aqa namoq na gaintonabqa yuwalq aiyej.

³¹ Degyeqnaşqa Pol a di unsiqa qaja tamo nanği ti nanço gate Julius a ti endegsi minjrej, “Tamo qobunq di wauo qaji nanği jaraiqa mareqnuş. Nanği jaraiqab di ninği kalil padalqab.”

³² Onaqa qaja tamo nanği qobun du aqa sil gentonabqa jagwa na osi ulanej. ³³ Nebeqa laqnaqa Pol na tamo kalil nanği endegsi minjrej, “Ninği ingi uyiy. Bati olekoba ninği ingi uyosai. Nunço are ñeiosai dego. Agi yori aiyel gilqo.

³⁴ Deqa e singila na endegsi merngwai, ninği ingi uysib dena ninği singilaqab. Osib ninği kalil bole sqab. Bei padalqasai.”

³⁵ Pol na tamo kalil nanği degsi minjrnsiq a bem bei osiq nanço ulatamuq di Qotei pailyosiq a bem gentosiq uyej.

³⁶ Degonaqa tamo kalil nanği areboleboleinjrnaca nanği kamba dego bem elenosib uyeş.

³⁷ Iga tamo qobunq di soqnm qaji kalil 276.

³⁸ Tamo kalil nanği ingi uynab menetjnrcaca qobun otqajqa marsibqa bem sum osib waiyelenonabqa yuwalq aiyej.

Qobun paraparaej

³⁹ Onaqa nebeonaqa nanği ñam atsib mandam bei uneb. Nanği mandam di poinjrosai. Nanği qunduş bei dego uneb. Qunduş di aqa alile bolequja ulul ti. Unsib are qaleb, “Iga alile dia qobun tiryqom.”

⁴⁰ Degsib are qalsibqa anka nami waiyeb qaji sil serie na ginjenyosibqa anka yuwalq di urateleneb. Osib kuñi tonteb qaji sil di palontosib kuñi ojsib rer giryosib alile di tiryqajqa aiyeb.

⁴¹ Aisib qobun namoq sargum bei gogetosiq dia ojotonaq soqnej. Onaqa yuwal kokbayosiq qobun bunuq di qalnaqa paraparaej.

⁴² Onaqa qaja tamo nanği mareb, “Tonto tamo nanği qawainosib jaraiyaib deqa iga na ñumnam moreñqab.”

⁴³ Degsib marnabqa nanço gate Julius a are qalej, “Nanği Pol dego qalib moiyaım deqa e na nanği saidnırqai.” Degsi are qalsıqa nanği minjrej, “Tonto tamo nanği ñumaib.” Osıqa tamo qawaino qalie nanği minjrej, “Nıngi namo prugosib yuwalq aisib qawainosib alile di patiy.”

⁴⁴ Osıqa tamo qawaino qaliesai qaji nanği minjrej, “Qobun paraparaço qaji aqa sarçeı nıngi na elenısib bileq atsbı dena otosib aisibqa alile di patiy.” A degsi minjrnaqa nanği degyosib iga kalil koba na alile dia geregere patelenem.

28

Pol a Malta nuiq di soqnej

¹ Iga kalil alile dia patonamqa nui di aqa ñam Malta degsi mergonab quem.

² Onaqa tamo unğasari nui dia soqneb qaji nanği kumbra tulan boledamu dauryosib iga geregereıgeb. Osib awa boqnej deqa iga yorgonaqa ñam tunğuyosib mergeb, “Nıngi bosib ñamyuwo areq endi awooiy.” Degsib mergonabqa iga ñamyuwo areq di awoonam jejamu kanğancej.

³ Onaqa Pol a ñam koroiyosıqa ñamyuwoq di atnaqa amal uge ñam miligiq di soqnej qaji kanğanyonaqa oqedosıqa Pol aqa banq di unñiyosıqa gainesoqnej.

⁴ Onaqa nui deqaji tamo unğasari nanği amal uge Pol aqa banq di unñiyosıq gainesonaqa unsıbqa segi segi maroqneb, “Tamo endi a leñ ojo tamo kiyo? A yuwalq di moiyoıai deqa gago qoteı na a kambatosıqa amal uge qarınıyoqa a unñıyo. Deqa a moiıas.”

⁵ Onaqa Pol na aqa ban butuyonaqa amal ulonjosıqa ñamyuwoq ainaqa Pol a bole soqnej. Aqa jejamu yala gulbe bei osai.

⁶ Onaqa nanği Pol koqyoqneb. Aqa jejamu sunyqas kiyo a moısım ulonjoqıatqas kiyo degsib marsıbqa tarınkobaeb. Tarınonab tarınonab Pol aqa jejamuq di gulbe bei brantosai. Deqa nanği areqalo bei osib mareb, “Tamo endi a qoteı bei.”

⁷ Nui deqaji tamo bei aqa ñam Publius a soqnej. A tamo kobaquja. A na nui di taqatoqnej. Aqa tal jojom di soqnej deqa a na iga joqsıqa aqa talq gılsıqa dia bati qalub iga geregereıgoqnej.

⁸ Iga aqa talq di sonamqa aqa abu makobaiyonaqa ñeıesoqnej. Aqa jejamu tulan kanğanyosıqa bi mormantej. Deqa Pol na aqa areq gılsıqa Qoteı pailıosıq aqa jejamuq di ban atnaqa aqa ma koboosıq olo boleej.

⁹ A degyonaqa nui deqaji tamo unğasari mainjrej qaji nanği qusıbqa Pol aqa areq beq nabqa a na nanği kalil boletnjroqnej.

¹⁰ Ariya nui deqaji tamo unğasari nanği na iga geregereıgoqnsıb kumbra tulan boledamu egoqneb. Bunuqna iga nui di uratqa laqnamqa inği inği kalil iga saiıgelenej qaji di nanği na olo egelenonab gago inği inği kereej.

Pol a Rom qureq di brantej

¹¹ Iga nui dia bai qalub soqnem. Di koboonaqa iga qobuñ bei gogetosim gilem. Qobuñ di jagwa bati qa nui dia heterosiq soqnej. Qobuñ di Aleksandria qure qaji. Qobuñ aqa namoq di qotei bei aqa ñam Sus aqa angro aiyel nanjo sulum gereiyosib atnab soqnej.

¹² Iga qobuñ na gilsim Sirakyus qureq di tiryosimqa bati qalub di soqnem.

¹³ Dena qobuñ na gilsim Regium qureq di tiryosim ñeiem. Nebeonaqa jagwa guta na bonaqa iga qobuñ na gileqnam qoloej. Olo nebeonaq iga gilsim Puteoli qureq di tiryem.

¹⁴ Dia iga Yesus aqa tamo ungasari qudei nanji itnjrem. Itnjrnmaq nanji na metgonabqa iga bati 7 nanji koba na soqnem. Sosimqa nanji olo uratnjrsimqa sinja na walwelosim Rom qureq di brantqa marsim gilem.

¹⁵ Rom dia Yesus aqa tamo ungasari qudei nanji iga beqnam qusibqa gamq di iga turqajqa marsib walwelosib aiyeb. Nanji ayeq nabqa iga giloqnsim gam qalaq di qure ñam Apius Inji Qarinjo Qure dia nanji qudei turem. Olo gilsimqa qure ñam Nerejo Tal Qalub dia nanji qudei turem. Turosım unjrsimqa Pol a tulan areboleboleiyonaqa Qotei binjyosiq aqa are singilakobaiyej.

¹⁶ Ariya iga gilsim Rom di brantem. Brantonam Rom nanjo gate nanji odonabqa Pol a aqa segi talq di soqnej. Qaja tamo qujai na a taqatoqnej.

Pol a Rom dia Yesus aqa anjam bole maroqnej

¹⁷ Bati qalub koboonaqa Pol na Juda tamo gate nanji metnjrnmaq bosib aqa areq di koroonaq minjrej, "O ijo was ninji quiy. Jerusalem dia Juda nanji e lanja ojsib Rom nanjo banq di atnab nanji na e tonto talq di waibeb. E Juda gago kumbra bei ugeugeiyosai oqnem. Gago moma nanjo kumbra bei dego gotranjyosai oqnem.

¹⁸ Deqa e Rom gate kokba nanjo ulatamuq di tigelosim ijo anjam mar-namqa nanji qusibqa ariya nanji une kobaquja bei ijo jejamuq di unosai. Deqa nanji e lanja moiyoqbqa uratosib tonto talq dena e uratim oqedqajqa mareb.

¹⁹ Marnabqa Juda nanji na Rom gate kokba nanjo anjam di gotranjyeb. Deqa e gam bei saiqoji. E marem, 'E Sisar aqa ulatamuq di tigelqai. Yim a ijo anjam quqwas.' E degsi marem. Ariya e Juda nanji qa anjam bei yala sosai.

²⁰ O ijo was, e ninji nunjsiy ijo anjam mernjwajqa deqa metnjgonum. E inji bole bole Qotei a nami Israel gago moma nanji enjrq marej qaji di oqajqa tarijoqnsim unum. Utru deqa e sil kokba endena tontbonub." Pol a degsiqa Juda tamo gate nanji minjrej.

²¹ Onaqa nanji na Pol minjeb, "Judia sawaq di tamo qudei nanji ni qa anjam bei nengrenjyosib gagoq qarinyosai. Juda tamo bei na bosiq ni qa anjam uge bei mergosai dego.

²² Deqa ni segi na ino anjam mergim iga quqwom. Iga qalieonum, sawa sawa kalilq di tamo ungasari nanji mareqnuq, 'Yesus aqa gam bunuj di uge. Gam dena tamo ungasari nanji poeleneqnuq.' Juda tamo gate nanji na Pol degsib minjeb.

²³ Ariya nanji olo koroqajqa bati ateb. Koro bati di brantonaqa Juda gargekoba nanji nobqolo bosib Pol aqa talq di koroeb. Koroonaq Pol a tigelosiq anjam utru atsiq anjam olekoba nanji minjremaq gilsiq bilaqtej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam di aqa utru plaltosiq minjroqnej. Moses aqa dal anjam na ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam na ti anjam mutu quja quja elenjoqnsiq

nanngo are qametnjrimqa nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilatqajqa deqa singila na minjroqnej.

²⁴ Minjreqlaqa Juda qudei nanngi Pol aqa anjam di qusib mareb, “Anjam di bole.” Onaqa nanngi qudei Pol aqa anjam qusib quosaibulosib mareb, “Anjam di bolesai.”

²⁵ Nanngi deqsib areqalo aiyeltosib tigelosib jaraiqa laq nabqa Pol na anjam qujai endegsi minjrej, “Mondor Bole a kere Qotei aqa medabu o tamo Aisaia aqa medabuq na gago moma nanngi anjam endegsi minjroqnej,

²⁶ ‘Ninngi dab atoqnqab di ijo anjam aqa utru poingoqnqasai. Ninngi nam atoqnqab di ijo anjam aqa damu dego poingoqnqasai.’ Agi Qotei na Aisaia minnej, ‘Ni nanngoq giloqnsimqa anjam degsi minjroqne.

²⁷ O Aisaia, tamo ungasari di nanngo are miligi getenjnrejunu. Nanngo dabkala na ijo anjam quqwjqa asginjreanu. Nanngi nam brunejunub. Deqa nanngo namdamu na ijo kumbra unqa keresai. Nanngo dabkala na ijo anjam qusib utru poinjrqa keresai. Nanngi are bulyosib ijoq bqa keresai dego. Deqa e na nanngi boletnjrqasai.’ Qotei na Aisaia degsi minnej.”

²⁸⁻²⁹ Osiqa Pol a olo Juda nanngi minjrej, “O ijo was ninngi endegsi poinngem. Qotei na sawa bei bei qaji nanngi elenqa marsiqa anjam qarinyonaqa nanngoq gilej. Nanngi qusib dauryqab.”

³⁰ Onaqa Pol aqa segi tal awaiyoqnej qaji dia wasau aiyel soqnej. Sonaqa tamo ungasari nanngi a unqajqa beqnabqa a na nanngi kalil joqoqnsiqa aqa talq di koba na awooqnsib qairoqneb.

³¹ Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam di aqa utru Pol na plaltoqnsiqa nanngi sainjroqnej. Tamo Koba Yesus Kristus qa dego anjam plaltosiq sainjroqnej. Pol a anjam deqaji marqajqa ulaosaiyoqnej. A anjam deqaji mareqlaqa tamo bei na saidyosaiyoqnej.

ROM

Pol a Yesus aqa wau tamo

¹ E Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. A na e metbej deqa e Qotei aqa anjam bole mare mare laqnum. E wau di yqajqa deqa a na e giltbej.

² Tulan nami Qotei a marej, "Ijo anjam bole di aqa damu bunuqna brantqas." Onaqa Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji anjam bole di nenngrenyonab soqnej. Nenngren di Qotei aqa segi nenngren.

³ Qotei aqa anjam bole di aqa segi Niri aqa anjam. Aqa Niri a tamo bulyosiq Devit aqa lenj na nambabej.

⁴ Onaqa bunuqna Qotei na a subq na tigeltej. Tigeltonaqa bati deqa aqa Mondor Bole na iga endegsi osorgej, Yesus a Qotei aqa Niri singila koba. A gago Tamo Koba Yesus Kristus.

⁵ Yesus aqa singila na Qotei a iga qa are boleiyej. Osiqa Yesus aqa nam na iga wau egej. Deqa iga aqa anjam maro tamo unum. Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatosis aqa anjam dauryqajqa deqa are qalsiq wau egej.

⁶ Ningsi dego Yesus Kristus na metngej deqa ningsi aqa anjam dauryeqnub.

⁷ Qotei na ningsi Rom qureq di unub qaji ningsi tulan qalaqalaingeqnu. A na ningsi metngej deqa ningsi aqa segi tamo ungasari unub. O ijo was, e anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum. Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanji aiyel ningsi qa are boleinjrimqa ningsi lawo na soqniy.

Pol a marej, "E Rom Kristen nanji unjrqai"

⁸ E mati ningsi anjam bei merngwai. Ningsi Yesus Kristus qa nunjo areqalo singilateqnu deqa tamo ungasari gargekoba nanji ningsi qa saocnsib laqnaqqa sawa sawa kalilq di nanji queqnu. E deqa are qaloqnsim Yesus Kristus aqa nam na ijo Qotei minjeqnum, "Keretonum."

⁹ E ijo are miligi singilatosis deqa e Qotei aqa wau ojoqnsim aqa Niri aqa anjam bole palontoqnsim laqnum. Qotei a segi qalie, bati gaigai e pailyqa oqnsim ningsi qa are qaleqnum.

¹⁰ E gaigai ningsi qa endegsi pailyeqnum, "O Qotei, ni na merbimqa e gam itosiy aisiy Rom Kristen nanji unjrqai."

¹¹ O ijo was, e ningsi nungwajqa are koba qaleqnum. Di kiyaga? E Mondor aqa anjam ningsi merngitqa dena nunjo are singilatetngwajqa deqa.

¹² Ijo are koba endegsi unu. E nungoq bosiy ningsi Yesus qa nunjo areqalo singilateqnu di unsiyqa dena ijo are singilatqai. Ningsi dego e Yesus qa ijo areqalo singilateqnu di unsiyqa dena nunjo are singilatqab. Gam dena iga kalil koba na gago are singilatoqnsim sqom.

¹³ O was ningsi endegsib qalieoiy. Bati gargekoba e bosiy ningsi nungwajqa are qaleqnum. Ariya e nungoq bqajqa gam gaigai getenjeqnu. Ijo are koba endegsi unu. Tamo ungasari sawa bei beiq di unub qaji nanjo ambleq di e waueqnamqa nanji are bulyoqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu dego kere e nunjo ambleq di wauoqnitqa tamo qudei nanji are bulyoqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilatqab.

¹⁴ E na Grik tamo nanji ti yauj tamo nanji ti powo tamo nanji ti nanari tamo nanji ti Yesus aqa anjam minjroqnit quqwajqa deqa Qotei na e wau ebej.

¹⁵ Deqa nin̄gi Rom qureq di unub qaji nin̄gi dego e na Yesus aqa anjam bole mern̄goqnit quqwajqa are prugbeqnu.

Yesus aqa anjam bole a Qotei aqa singila ti unu

¹⁶ E Yesus aqa anjam bole di marqajqa jemaibosaieqnu. Di kiyaya? Anjam bole di Qotei aqa singila ti unu. Singila dena Qotei na tamo kalil Yesus qa nan̄go areqalo singilateqnu b qaji nan̄gi padalqa gamq na eleneqnu. A matiq Juda nan̄gi eleneqnu. Osiqa sawa bei bei qaji nan̄gi dego eleneqnu.

¹⁷ Anjam bole dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji sqajqa gam osorgej. Gam agiende. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergwas. Gam bei saiqoji. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo nan̄gi Qotei qa nan̄go areqalo singilatqab di a na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa minjr̄qas. Yim nan̄gi n̄jambile gaigai sqab.”

Tamo un̄gasari kalil nan̄gi na Qotei qoreiyeqnu

¹⁸ Iga qalie, Qotei a lan̄ goge di sosiqa aqa minjin̄ boleq ateqnu. A na tamo un̄gasari kalil a qoreiyoqnsib kumbra uge uge yeqnu b qaji nan̄gi awai uge enjreqnu. Nan̄go kumbra uge dena nan̄gi Qotei aqa anjam bole tenteqnu b.

¹⁹ Tamo un̄gasari nan̄gi di Qotei aqa kumbra qalie bole. Qotei a segi na nan̄gi aqa kumbra osornjreqnu. Ariya nan̄gi olo Qotei qoreiyeqnu b deqa a na nan̄gi awai uge enjreqnu.

²⁰ Qotei a nami mandam ti in̄gi in̄gi kalil ti gereiyonaq sonaq aqa man̄wa di tamo un̄gasari nan̄gi unoqneb dena bosibosiq agi bini nan̄gi uneqnu b. Gam dena nan̄gi Qotei aqa kumbra uliejunu qaji di qalieonub. Aqa kumbra utru ti aqa singila gaigai sqas qaji deqa ti nan̄gi qalie bole. Deqa tamo bei a marqa keresai, “E Qotei qaliesai deqa e une saiqoji.”

²¹ Nan̄gi Qotei qa qalie unub. Ariya nan̄gi aqa n̄am soqtqa uratoqnsib a binjyqa asginjreqnu. A segi Qotei bole nan̄gi deqa are qalosaieqnu b. Nan̄go kumbra dena nan̄gi nanaritn̄jroqnsiq nan̄go areqalo getetetn̄jreqnu. Deqa nan̄gi ambruq di laqnu b.

²² Nan̄gi diqoqnsib mareqnu b, “Iga powo koba ti unum.” Di gisan̄. Nan̄gi tulan̄ nanarioqnsib unub.

²³ Sosibqa Qotei n̄jambile gaigai unu qaji a qoreiyoqnsib a qa louqajqa uratoqnsib olo beloqnsib mandam tamo ti qebari ti wagme ti amal ti nan̄go sulum gereiyoqnsib nan̄gi qa loueqnu b.

Tamo un̄gasari nan̄gi kumbra uge uge yeqnu

²⁴ Tamo un̄gasari nan̄gi Qotei qoreiyeqnu b deqa a na kamba nan̄gi uratn̄jreqnaqa nan̄gi kumbra tulan̄ uge uge jigat yoqnaqajqa are prugn̄jreqnu. Kumbra dena nan̄gi na nan̄go segi jejamu tulan̄ ugeugeiyeqnu b.

²⁵ Tamo un̄gasari deqaji nan̄gi Qotei aqa anjam bole uratoqnsib olo beloqnsib gisan̄ anjam segi dauryeqnu b. Deqa nan̄gi Qotei qoreiyoqnsib in̄gi in̄gi kalil a na gereinjrej qaji di binj̄n̄jroqnsib nan̄go sorgomq di unub. O ijo was, Qotei a in̄gi in̄gi kalil qa utru deqa iga bati gaigai aqa n̄am soqtoqnqom. Bole.

²⁶ Tamo un̄gasari nan̄gi di Qotei qoreiyeqnu b deqa a na kamba nan̄gi uratn̄jreqnaqa nan̄gi jema kumbra tulan̄ uge uge yoqnaqajqa are prugn̄jreqnu. Nan̄go jema kumbra agiende. Un̄gasari nan̄gi tamo ti n̄jerenqajqa uratoqnsibqa un̄a bei bei wo n̄jerenqnu b.

²⁷ Tamo nanġi deġo uġa ti nġerenqajġa uratoqnsibqā tamo bei bei wo nġerenqajġa are tulaġ prugnġreqnu. Nanġi jemaġ kumbra di yeqnuḅ deqā Qoteġ a nanġi kambatnġroqnsiqa nanġo jejamuq di awai tulaġ ugedamu enġreqnu.

²⁸ Nanġi Qoteġ aqā sorgomq di sqajġa are qalosaieqnuḅ deqā Qoteġ na nanġi uratnġreqnaqā nanġi nanġo segi areqalo uge uge dauryoqnsib kumbra uge uge yeqnuḅ.

²⁹ Nanġo kumbra uge agiende. Nanġi kumbra bole tiġtiġ yqajġa torei urateqnuḅ. Nanġi nġoro koba oqajġa mamaulnġreqnu. Nanġi tamo nanġi jeutnġreqnuḅ. Nanġi tamo qudei inġi koba ti unuḅ qajġi nanġi qa are ugeinġreqnu. Nanġi tamo nanġi nġumoqnsib moiyotnġreqnuḅ. Nanġi laġa laġa nġiriġoqnsib gisaġ anjam mareqnuḅ. Nanġi tamo qudei nanġo inġi inġi laġa yainġreqnuḅ. Nanġi tamo qudei nanġi ugeugeinġreqnuḅ. Kumbra kalil di nanġoq di tulaġ koba unu. Nanġi yomueqnuḅ.

³⁰ Nanġi gisaġ na tamo nanġo nġam ugetetnġreqnuḅ. Nanġi Qoteġ jeuteqnuḅ. Nanġi diqoqnsib laqnsib nanġo segi nġam soqteqnuḅ. Nanġi kumbra uge uge bunuġ babtelenġeqnuḅ. Nanġi nanġo ai abu nanġo medabu gotranġyeqnuḅ.

³¹ Nanġi areqalo bole ti sosaieqnuḅ. Nanġi nanġo segi anjam bei dauryqā maroqnsib olo dauryqā urateqnuḅ. Nanġi tamo qudei nanġi qalaqalainġro-saieqnuḅ. Nanġi tamo qudei nanġi qa dulosaieqnuḅ.

³² Qoteġ aqā dal anjam endegsi unu, “Tamo unġasari kumbra uge deqajġi yeqnuḅ qajġi nanġi nġumib morenġebe.” Dal anjam degsi unu. Tamo unġasari nanġi di Qoteġ aqā dal anjam qalie bole. Ariya nanġi olo gotranġyoqnsib kumbra uge uge yeqnuḅ. Di segi sai. Tamo unġasari nanġi dena tamo qudei nanġi kumbra uge uge deqajġi yeqnuḅ nanġroqnsib nanġo nġam soqtetnġroqnsib minġreqnuḅ, “Keretonuḅ. Nġinġi kumbra deġyoqniy.”

2

Qoteġ a une tamo nanġi awai uge enġrqas

¹ O tamo, ni que. Ni une saiqoġi unum ni degsi marqā keresai. Kumbra uge uge tamo unġasari nanġi yeqnuḅ qajġi di ni segi deġo yeqnum. Deqā ni na tamo unġasari nanġo jejamuq di une qametnġreqnum di ni segi deġo ino jejamuq di une qameqnum.

² Iga qalie, tamo unġasari kumbra uge uge yeqnuḅ qajġi nanġi Qoteġ na kamba peginġrsim awai uge enġrqas. Qoteġ a kere nanġi awai uge enġrqas.

³ Ni na tamo unġasari kumbra uge uge yeqnuḅ qajġi nanġo jejamuq di une qametnġreqnum ariya kumbra nanġi yeqnuḅ qajġi di ni segi deġo yeqnum. Deqā ni kiyersi are qalonum? Qoteġ na tamo unġasari nanġi di peginġrsim awai uge enġrqas ariya a ni awai uge emqasai. Ni degsi are qalonum kiyo? Di sai.

⁴ Ni que. Qoteġ a gaigai kumbra tulaġ boledamu ni emoqnsiqa a ni qa tariġsokobaiyeqnu. A urur ni awai uge emosaieqnu. Qoteġ aqā kumbra bole di ni unsiḅ olo uge qa marsim gotranġyqam e? Degaim. Qoteġ a ni are bulyqajġa deqā are qaloqnsiq kumbra bole osormeḅnu. Ni di qaliesai kiyo?

⁵ Ariya ino are miligi getenġjunu deqā ni are bulyosai. Ino kumbra dena ni ino awai uge tumbol ateqnum. Deqā mondoġ diġo batiamqā Qoteġ a kumbra tiġtiġ na tamo unġasari nanġi peginġrsim aqā minġin boleq atsimqā a na nanġi ni ombla awai tulaġ ugedamu enġwas.

⁶ Ni qalie, diġo bati qa Qoteġ na tamo unġasari kalil nanġo kumbra kambat-osim awai segi enġrqas.

⁷ Tamo ungasari qudei nanği singila na tigelocnsib kumbra bole bole yoqnsib lan qure qa gam itqajqa waukobaeqñub. Osib nanği lan qureq di ñam koba oqajqa ti so bole gaigai sqajqa ti tulan singilaeqñub. Deqa Qotei na tamo ungasari nanği di awai boledamu enjrim nanği ñambile gaigai sqab.

⁸ Ariya tamo ungasari qudei nanği nanço segi jejamu qa are qalocnsib anjam bole gotranjoqnsib kumbra uge uge yeqñub. Deqa Qotei na tamo ungasari nanği di awai ugedamu enjrsim nanği qa minjin oqetqas.

⁹ Nanği kumbra uge uge yeqñub deqa mondoñ nanği gulbe koba ti jaqatin koba ti oqab. Matiq Juda nanği oqab. Bunuqna sawa bei bei qaji nanği dego oqab.

¹⁰ Ariya tamo ungasari kumbra bole bole yeqñub qaji nanği Qotei na aqaryainjrimqa nanği lan qureq oqsib dia ñam koba ti lawo ti so bole gaigai sqab. Matiq a Juda nanği aqaryainjrqas. Bunuqna a sawa bei bei qaji nanği dego aqaryainjrqas.

¹¹ Qotei aqa ñamgalaq di tamo ungasari kalil nanği kerekere unub. Deqa a nanço ñam qa are qalsim nanği peginjrqasai.

¹² Ningi quiy. Tamo qudei nanği dal anjam qaliesai. Di unğum. Nanği une yeqñub deqa nanği kalil padalqab. Tamo qudei nanği dal anjam qalie unub. Di dego unğum. Nanği une yeqñub deqa Qotei na nanği peginjrqas. A dal anjam aqa wau na nanği peginjrqas.

¹³ Tamo nanği dal anjam lanja queqñub qaji nanği Qotei aqa ñamgalaq di tamo bolesai. Tamo nanği dal anjam quoqnsib dauryeqñub qaji nanği segi Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole sqab.

¹⁴ Bole, sawa bei bei qaji nanği dal anjam qaliesai. Ariya nanği nanço segi areqalo na dal anjam mutu qudei dauryeqñub. Dena iga poigwo, dal anjam a nanço areqaloq di nami sosiq wauoqnej.

¹⁵⁻¹⁶ Qotei a nanço are miligiq di dal anjam nengrenyobulej deqa nanği kumbra bole ti kumbra uge ti qalie unub. Deqa mondoñ diño batiamqa nanço areqalo qudei na nanği minjrqas, “Nunço kumbra di uge.” Osim nanço areqalo qudei na olo nanği minjrqas, “Nunço kumbra di bole.” Bati deqa Qotei na tamo ungasari nanço kumbra kalil nanço are miligiq di uliejunu qaji di boleq atekritosim dena nanği peginjrqas. A Kristus Yesus aqa wau na nanği peginjrqas. Anjam bole e palonteqnum qaji aqa damu degsi unu.

Juda tamo nanği are qaleqñub, “Iga dal anjam ti unum deqa iga kere unum”

¹⁷ O Juda tamo, ningi qudei endegsib are qaleqñub, “Iga dal anjam ti unum deqa Qotei na iga pegigwasai.” Osib ningi nunço segi ñam soqtoqnsib endegsib mareqñub, “Iga Qotei aqa tamo unum.

¹⁸ Iga Qotei aqa areqalo qalieonum. Qotei na aqa dal anjam iga osorgej deqa iga kumbra bole kalil qa tulan arearetgeqnu.”

¹⁹⁻²⁰ Osib ningi endegsib are qaleqñub, “Iga dal anjam qalie unum deqa iga powo bole ti anjam bole ti ejunum. Deqa iga na tamo ungasari ñam qandimo unub qaji nanği gam osornjreqnum. Iga na tamo ungasari ambruq di unub qaji nanği suwantnjreqnum. Iga na tamo ungasari powo saiqoji unub qaji nanği powo enjreqnum. Iga na tamo ungasari anğro kiñilala bulosib nanarieqñub qaji nanği Qotei aqa anjam aqa damu osornjreqnum.”

²¹ O Juda tamo, kiyayaq ningi gaigai dal anjam plaltoqnsib ariya ningi olo dal anjam di dauryosaieqñub? Ningi mareqñub, “Bajinaib.” Ariya ningi olo bajineqñub.

²² Niŋgi mareqnuḅ, “Niŋgi tamo bei aqa uḅa jejamu ojetaib.” Ariya niŋgi olo was bei aqa ḅauḅ jejamu ojeteqnuḅ. Niŋgi gisaḅ qotei naḅgi qa asgingeqnu. Ariya niŋgi olo gisaḅ qotei naḅgo atra talq dena sulum baiḅeqnuḅ.

²³ Niŋgi nuḅgo segi ḅam soqtoqnsib mareqnuḅ, “Iga Qotei aqa dal anjam qalie bole.” Ariya niŋgi olo dal anjam di gotraḅyeqnuḅ. Nuḅgo kumbra dena niŋgi Qotei aqa ḅam ugeteqnuḅ.

²⁴ Aḅi Qotei aqa anjam bei nami niŋgi qa endegsib neḅgreḅyeḅ unu, “Nuḅgo kumbra uge di sawa bei bei qaji naḅgi unoqnsib Qotei aqa ḅam misiliḅyeqnuḅ.”

Tamo yai a Juda tamo bole?

²⁵ Bole, ni muluḅ aiqa marsim ni mati dal anjam dauryoqḅqam di kere. Ariya ni dal anjam gotraḅyoqnsim laḅa muluḅ aiqam di keresai. Ino kumbra dena ni tamo muluḅ aiyosai qaji naḅgi bulqam.

²⁶ Deqa tamo bei muluḅ aiyosai qaji a dal anjam dauryoqḅqas di a tamo muluḅ aiyeqnuḅ qaji naḅgi bul sqas.

²⁷ Bole, niŋgi Juda tamo unub deqa niŋgi dal anjam ejunub. Niŋgi muluḅ dego aiyeqnuḅ. Ariya niŋgi dal anjam gotraḅyqab di tamo muluḅ aiyo-saieqnuḅ qaji naḅgi na merḅwab, “Niŋgi une ti.” Nangi na degsib merḅwab. Di kiyaaqa? Naḅgi dal anjam dauryeqnuḅ deqa. Nangi muluḅ aiyosai di uḅgum.

²⁸ Tamo bei a laḅa baban na Juda tamo sqas di a Juda tamo bolesai. Aqa jejamu segi osim muluḅ aiqas di aqa muluḅ bolesai.

²⁹ Tamo a aqa are miligiq na Juda tamo sqas di a Juda tamo bole. A aqa are miligiq na muluḅ aiqas di aqa muluḅ bole. A na aqa jejamu laḅa osim dal anjam dauryqas di keresai. Qotei aqa Mondor na a siḅgila yimqa aqa are miligiq na a muluḅ bole aiqas di kere. Tamo di a Qotei aqa ḅamgalaq di ḅam ti sqas. A mandam tamo naḅgo ḅamgalaq di ḅam ti sqasai.

3

Qotei a kumbra bole tiḅtiḅ na tamo naḅgi peginjrqas

¹ O ijo was, niŋgi kamba e merḅqab kiyo, “O Pol, ni degsi maronum deqa uḅgum, iga Juda tamo unum di laḅa. Iga muluḅ aiyeḅ di dego laḅa.” O was niŋgi e degsib merbaib.

² Niŋgi quiy. Qotei a Juda naḅgo baḅq di iḅgi bole bole atej. Iḅgi bole bei agiende. A na Juda naḅgi aqa anjam taqatqa osiq wau enrej.

³ Bole, Juda qudeḅi naḅgi Qotei aqa anjam di naḅgo areqaloq di siḅgilatosaiyeqnuḅ. Osib aqa anjam di dauryosaieqnuḅ. Deqa iga endegsi marqom kiyo, “Qotei a dego aqa segi anjam di dauryosaieqnu?”

⁴ O ijo was, iga degsi marqasai bole sai. Iga endegsi marqom, “Tamo kalil naḅgi gisaḅ tamo. Qotei a segi qujai gisaḅ tamo sai. A anjam bole gaigai maroqnsiq a olo uratosaiyeqnu.” Aḅi Qotei aqa anjam bei nami endegsib neḅgreḅyeḅ unu,

“O Qotei, ino anjam kalil bole.

Deqa tamo qudeḅi na ni pegimqa laqḅibqa ni olo naḅgi tulaḅ buḅḅjrsim ni une saiḅoji sqam.”

⁵⁻⁶ Deqa ijo was, niŋgi kamba olo e endegsib merḅqab kiyo, “O Pol, ni marobulonum, ‘Iga kumbra uge yoqḅqom gam dena Qotei aqa segi kumbra bole olo brantoqḅqas.’ O Pol, ni degsi marobulonum deqa iga kamba marqom, ‘Degwas di Qotei a kiyaaqa gago une qa ḅiriḅosim awai uge egwas?’

Qotei aqa kumbra di uge.' Degsi marqom e?" O ijo was, iga degsi marqasai bole sai. Qotei a gaigai kumbra bole segi yeqnu. A kumbra bole yosai qamu a kiyersim tamo ungasari kalil nanği peginjrqsas? Di keresai. Nungo areqalo di mandam tamo nanço areqalo.

⁷ Ariya ninği olo e endegsib merbqab kiyo, "O Pol, ni marobulonum, 'Iga gisan anjam maroqnimqa gam dena Qotei aqa anjam bole olo brantoqnim aqa ñam tulan goge oqoqnqas.' O Pol, ni degsi marobulonum deqa iga kamba marqom, 'Degwas di Qotei a kiyaaqa iga une tamo qa mergsim awai uge egwas?' " O ijo was, nunço anjam di tulan uge.

⁸ Anjam uge deqaji tamo qudei nanği mare mare laqnu. Agi nanği endegsib mareqnu, "Unğum, iga kumbra uge uge yoqnqom. Yim gam dena kumbra bole olo brantoqnqas. Pol a anjam degsi palonteqnu." O ijo was, tamo qudei nanği degsib iga yomuigosib mareqnu. Di gisan koba. Nanço kumbra uge dena Qotei na nanği awai ugedamu enjrqsas.

Tamo bole bei sosai

⁹ Deqa iga kiyersi marqom? Iga Juda tamo unum deqa iga na tamo kalil nanği bunjreqnum degsi marqom e? Iga degsi marqasai. E nami mernğonum, iga Juda ti Grik ti kalil une na kabutgejunu.

¹⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, "Tamo bole bei sosai.

Qujai bei a Qotei aqa kumbra bole dauryosaieqnu.

Tamo dego bei sosai.

¹¹ Tamo qujai bei a Qotei qa poiyosaieqnu.

Qujai bei a Qotei itqa are qalosaieqnu. Tamo dego bei sosai.

¹² Tamo kalil nanği gam bole uratekriteqnu.

Nanği kalil tamo uge.

Qujai bei a kumbra bole dauryosaieqnu. Sai bole sai.

¹³ Nanği kalil anjam uge mareneqnu.

Tamo moiyo qaji sub waqesonaq tamo nanço jejamu sub miligiq di qusaegnu

dego kere tamo kalil nanço medabu na anjam tulan uge uge mareqnu.

Nanği gisan anjam koba mareneqnu.

Amal uge na tamo uñinreqnu dego kere tamo kalil nanço medabu na tamo nanği tulan ugetnreqnu.

¹⁴ Osib gaigai nanço medabu na tamo nanği qa anjam uge maroqnsib nanği qa are ugeinreqnu.

¹⁵ Nanği bati gaigai tamo ñumsib moiyoqnraqajqa urur ti gileqnu.

¹⁶ Nanği na tamo nanği ugeugeinraqajqa are qaloqnsib gulbe koba enjreqnu.

¹⁷ Nanği lawo kumbra qaliesai.

¹⁸ Nanği Qotei yala ulaiyosaieqnu."

O ijo was, Qotei aqa anjam nami degsib nengrenyeb unu.

¹⁹ Iga qalie, Moses a tamo ungasari dal anjam ejunub qaji nanği qa are qalsiq dal anjam nengrenyeb. Deqa tamo bei a endegsi marqa keresai, "E tamo bole. E une saiqoji." A degsi marqa keresai. Iga tamo ungasari kalil mandamq endi unum qaji iga Qotei aqa ñamgalaq di une ti unum.

²⁰ Deqa tamo bei a dal anjam dauryosim dena a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoji sqa keresai. Sai bole sai. Dal anjam na gago une iga osorgeqnu. Di segi.

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom di iga tamo bole sqom

²¹ O ijo was, iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole sqajqa gam bei unu. Iga dal anjam dauryqom gam dena sai. Qotei na gam bei babtosiq iga osorgej. Nami Moses a gam deqa marsiq dal anjamq di nengrenyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nan̄gi dego gam deqa marsib anjam nengrenyeb.

²² Gam agiende. Tamo un̄gasari kalil Yesus Kristus qa nan̄go areqalo singilateq̄nub qaji nan̄gi Qotei na tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Gam di segi. Gam bei saiqoji.

²³ Iga kalil une ateqnum deqa iga lan̄ qureq oqsim dia Qotei itqa keresai.

²⁴ Iga degsi unum deqa Qotei na iga aqaryaigwa osiqa iga qa are boleiyosiq Kristus Yesus qarinyonaqa a bosiq iga awaigej. Gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Di gago segi kumbra bole na sai. Qotei a Kristus Yesus aqa wau na iga lan̄a awaigej.

²⁵ Agi Qotei a endegsi are qalej. A na Yesus qarinyim bosim moiym aqa lēn aism tamo un̄gasari kalil a qa nan̄go areqalo singilateq̄nub qaji nan̄go une taqal waiyosim Qotei aqa minjin̄ kobotqas. Wau dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Aqa wau di a na boleq atsiq iga osorgej. Nami Qotei a tamo nan̄gi qa tarinsokobaiyoqnej. Deqa a nan̄go une qa nan̄gi urur kambatnjrosaiyoqnej.

²⁶ Ariya bini bati endi Qotei na iga endegsi osorgeqnu, a gaigai kumbra bole tintin̄ yeqnu. A na tamo un̄gasari Yesus qa nan̄go areqalo singilateq̄nub qaji nan̄gi tamo bole une saiqoji qa minjreqnu di a lan̄a minjrosaiyoqnu. A Yesus aqa wau na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Dena iga qalieonum, a kumbra bole tintin̄ yeqnu.

²⁷ Deqa tamo yai na aqa segi n̄am soqtqa kere? Tamo dego bei sosai. Iga gago segi n̄am soqtqajqa kumbra di torei koboej. Gam kiye na kumbra di koboej? Iga dal anjam dauryqom gam dena sai. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai iga gago n̄am soqtqajqa kumbra di koboej.

²⁸ Bini iga qalieonum, iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom. Iga dal anjam dauryqom gam dena sai.

²⁹ Deqa iga kiyersi marqom? Qotei a Juda nan̄go segi Qotei e? A sawa bei bei qaji nan̄go Qotei sai e? Di sai. A sawa bei bei qaji nan̄go Qotei dego.

³⁰ Qotei a segi qujai Qotei bole. Deqa mulun̄ aiyo qaji tamo nan̄gi ti mulun̄ aiyosaieq̄nub qaji tamo nan̄gi ti Yesus qa nan̄go areqalo singilatqab di Qotei a nan̄gi kalil turtnjrsim tamo bole une saiqoji qa minjrqas.

³¹ Iga maronum, iga Yesus qa gago areqalo singilatqom di iga tamo bole une saiqoji sqom. Gago anjam dena iga dal anjam ugeteqnum e? Sai. Iga dal anjam olo singilateq̄num.

4

Abraham a Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole soqnej

¹ Abraham a iga bul mandam tamo. A gago moma utru. Deqa iga a qa kiyersi marqom?

² Abraham a wau bole yoqnej gam dena a Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole soqnej iga degsi marqom e? Sai. Iga degsi maronum qamu Abraham a aqa segi n̄am soqtqa kere qamu.

³ Ariya Qotei aqa anjam kiye nengren̄q di unu? Anjam agiende. “Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej gam dena Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.”

⁴ Iga qalie, tamo a wauqas di a awai oqas. A lanja awai oqasai. A wauosim dena awai oqas.

⁵ Ariya tamo bei a Qotei aqa njamgalaq di tamo bole sqa marsimqa a kiyerqas? E marqai. A wauosaiosim Qotei qa aqa areqalo singilatqas. A degyqas di Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjqas. Iga qalie, Qotei na tamo nanqi a qoreiyeqnub qaji nanqi tamo bole une saiqoji qa minjreqnu.

⁶ Tamo nanqi di wau bole yeqnub kiyo sai kiyo di unqum. Qotei a nanqi tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Yeqnaqa nanqi tulan areboleboleinjre-
qnu. Devit a nami anjam deqaji marej.

⁷ Agi a endegsi marej,
"Qotei a tamo nango kumbra uge qa are walyimqa
nango une kobotetnrqas di
nanqi tulan areboleboleinjrqas.

⁸ Tamo Koba a tamo nanjo une qa olo bunu are qalqasai di
nanqi tulan areboleboleinjrqas."

⁹ Deqa iga kiyersi marqom? Tamo mulun aiyo qaji nanqi segi arebole-
boleinjrqas e? Tamo mulun aiyosaiyeqnub qaji nanqi dego areboleboleinj-
jqas e? Od. Nanqi kalil koba na areboleboleinjrqas. Agi iga mareqnum,
Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej gam dena Qotei na a tamo bole
une saiqoji qa minjej.

¹⁰ Ariya Abraham a kiyersi sonaqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa
minjej? A nami mulun aiyej kiyo a mulun aiyosaisoqnej kiyo? Od, Abraham
a mulun aiyosaisonaqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.

¹¹ A mulun aiyosaisoqnej bati deqa a Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa
Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej. Osiqa a toqor bei yej. Toqor di agi
Qotei na Abraham mulun waiyej. Deqa iga endegsi qalieonum, Abraham a
tamo kalil mulun aiyosaisib nanjo areqalo Qotei qa singilateqnub qaji nanjo
moma matu.

¹² A tamo nanqi mulun aiyeqnub qaji nanjo moma matu dego. Ariya
tamo nanqi nanjo jejamu lanja oqnsib mulun aiyeqnub qaji a nanjo moma
matu sai. Tamo nanqi mulun aiyoqnsib olo Abraham aqa kumbra dego
dauryeqnub qaji a nanjo moma matu bole. Gago moma matu Abraham aqa
kumbra agiende. A mulun aiyosaisosiqa Qotei qa aqa areqalo singilatej.

*Tamo ungasari Qotei qa nanjo areqalo singilateqnub qaji nanqi ingi bole bole
oqab*

¹³ Nami Qotei na Abraham aqa moma nanqi ti endegsi minjrej, "E ningi
mandam kalil enqwai." Abraham a dal anjam dauryej deqa Qotei a anjam di
marosai. A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei a anjam di marej. Osiqa
Abraham a tamo bole une saiqoji qa minjej.

¹⁴ Tamo nanqi dal anjam dauryeqab gam dena Qotei na nanqi ingi bole bole
enjrqa marej qamu iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum kumbra di lanja
ulonjej qamu. Qotei aqa anjam marej qaji di dego lanja ulonjej qamu.

¹⁵ Iga qalie, dal anjam unu deqa tamo nanqi dal anjam gotranjyeqnaqba
Qotei a nanjo une deqa minjin oqeteqnu. Dal anjam sosai qamu iga na tamo
nanqi endegsi minjrqa keresai qamu, "Ningi dal anjam gotranjyeqnub."

¹⁶ Qotei a Abraham qa ti aqa moma bunuqna branteqnub qaji nanqi qa ti
are boleiyosiq ingi bole bole nanqi enjrqa marej. Deqa tamo nanqi Abraham
aqa kumbra dauryosib Qotei qa nanjo areqalo singilateqnub qaji nanqi ingi
bole bole di oqab. Tamo nanqi dal anjam ejunub qaji nanqi segi ingi di oqasai.

Tamo kalil Qotei qa nanngo areqalo singilateqnuub qaji nanngi dego inngi di oqab. Abraham a iga kalil gago moma matu.

¹⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “O Abraham, e ni gilmem deqa ni tamo unngasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngo moma matu sqam.” O ijo was nngi quiy. Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a Qotei aqa nngalaq di gago moma matu unu. Qotei qujai di tamo moreno qaji nanngi olo subq na tigeltjnreqnu. A segi na marnaqa inngi inngi kalil nami sosai qaji di brantelenj.

¹⁸ Qotei a kiyersim aqa anjam a nami Abraham minnej qaji di dauryqas di Abraham a poiysai. Ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq marej, “Bole, Qotei na aqa anjam di dauryqas.” Aqa kumbra dena a tamo unngasari gargekoba sawa sawa kalilq di unub qaji nanngo moma matu brantej. Agi Qotei a nami Abraham endegsi minnej, “Ino moma nanngi tulan gargekobaqab.”

¹⁹ Abraham a anngro saiqoji soqnej. Aqa wausau 100. Deqa aqa singila koboej. Aqa njan Sara a dego tulan qeliej. Deqa a anngrotqa keresai. Abraham a di qalieosiq ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatqa uratosai.

²⁰ Anjam Qotei na nami minnej qaji a deqa are qalsiq soqnej. A areqalo aiyeltosai. A Qotei qa aqa areqalo singilatosiq aqa nam soqtoqnej.

²¹ A endegsi qalieej, “Bole, anjam Qotei na nami merbej qaji di a dauryqa kere.”

²² Abraham a degsi Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minnej.

²³ Anjam di Qotei aqa nengrenq di unu. Anjam agiende, “Qotei na Abraham a tamo bole une saiqoji qa minnej.” Anjam di Abraham qa segi nengrenyosai.

²⁴ Iga kalil qa dego anjam di nengrenyeb. Iga dego Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Qotei agi gago Tamo Koba Yesus subq na tigeltej qaji a qa gago areqalo singilateqnum.

²⁵ Qotei a Yesus uratonaqa jeu tamo nanngi na a qalnab moiyej. Qotei na Yesus degyej. Di kiyaga? A gago une kobotetgwajqa deqa. Onaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltosiq gam dena iga tamo bole une saiqoji qa mergej.

5

Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej

¹ Ariya iga Yesus qa gago areqalo singilatam deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Gago Tamo Koba Yesus Kristus a jeu kobotej deqa iga Qotei ombla are qujaitosim unum.

² Yesus na gam waqtetgonaqa iga a qa gago areqalo singilatam. Bati deqa Qotei a iga qa are boleiyej. Qotei aqa kumbra di iga bini ojsim tigelejunum. Deqa iga Qotei na lan qureqjoqsim oqsim dia iga a ombla sqajqa tarijeqnum. Iga deqa tulan areboleboleigeqnu.

³ Iga deqa segi areboleboleigosai. Iga gulbe eqnum deqa ti areboleboleigeqnu. Di kiyaga? Iga qalieonum, gulbe dena iga singilatgeqnaqa iga singila na tigelejunum.

⁴ Iga singila na tigelejunum deqa iga gulbe di gotranyeqnamqa Qotei na iga nugoqnsiq iga qa tulan areareteqnu. Gago kumbra dena iga Qotei na lan qureqjoqsim oqwjajqa tarijoqnsim unum.

⁵ Ariya iga lan tarijoqnsimeqnum. Qotei na aqa Mondor Bole iga egej deqa Mondor dena aqa qalaqalaiyo kumbra gago are miligiq di atej unu.

⁶ Iga nami Qotei qoreiyo qaji tamo soqnem deqa iga gago segi jejamu aqaryaiyqa keresai. Iga degsi sonamqa Kristus a iga qa moiyej. Qotei a bati giltonaqa a iga qa moiyej.

⁷ Bole, iga mandam tamo unum deqa iga na tamo bole bei aqaryaiyqa osim a qa moiqasai. Tamo tulan boledamu bei soqnim a qa kiyo iga moiqom.

⁸ Ariya Kristus a iga bul sai. Iga une tamo sonamqa a iga qa moiyej. Aqa kumbra dena Qotei na iga osorgej, a iga tulan qalaqalaigeqnu.

⁹ Kristus a moinaqa aqa len aiyej deqa Qotei a iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Deqa iga bole qalieonum, mondonj Qotei a Kristus aqa wau dena iga torei elenqas. Amqa aqa minjin oqwa batiamqa iga so bole sqom.

¹⁰ Iga Qotei ti jeu sonamqa aqa Niri a jeu kobotqa marsiq moiyej deqa bini iga Qotei ombla geregere unum. Deqa iga bole qalieonum, Yesus aqa njambile na Qotei a iga torei elenqas.

¹¹ Anjam bei dego unu. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa singila na iga Qotei ombla geregere unum deqa iga tulan areboleboleigoqnqas.

Adam a moiyo qa utru, Yesus a njambile qa utru

¹² Iga qalie, tamo qujai Adam a une atej. Aqa une dena tamo ungasari kalil nangi dego une elenqeb. Adam a une ti soqnej deqa a moiyej. Tamo ungasari kalil nangi dego une atoqnsib morenoqneb.

¹³ Dal anjam a bosaisonaqa tamo ungasari kalil nangi une atoqnsib laqneb. Dal anjam sosai deqa Qotei a nango une geregere ubtosaiognej.

¹⁴ Adam a soqnej dena bosiq bosiq Moses aqa bati qa tamo ungasari kalil nangi morenoqneb. Bole, dal anjam qujai Adam na gotranjeje qaji di tamo bei na gotranjosai. Adam a segi na gotranjeje. Ariya moiyo na nangi kalil ojesoqnej.

Adam a Kristus bunuqna bqas qaji a sigitej.

¹⁵ Ningi quiy. Qotei a iga qa are boleiyosiq Yesus egej aqa kumbra de ti Adam aqa une ti ombla kerekere sai. Tamo qujai Adam a une atej deqa tamo ungasari gargekoba nangi morenoqneb. Ariya Qotei a olo tamo ungasari gargekoba nangi qa are tulan boleiyosiq tamo qujai Yesus Kristus enjrej. Qotei aqa kumbra dena Adam aqa kumbra tulan bunyejunu.

¹⁶ Qotei na iga Yesus egej aqa kumbra de ti Adam aqa une ti ombla kerekere sai. Adam a une qujai yej deqa Qotei na tamo ungasari nangi peginjrsiq na nango jejamuq di une qametnjrej. Ariya tamo ungasari nangi une gargekoba yoqneb deqa Qotei a olo nangi qa are boleiyosiq Yesus enjrej. Osiqa nangi tamo bole une saiqoji qa minjrej.

¹⁷ Tamo qujai Adam a Qotei aqa dal anjam gotranjeje deqa tamo ungasari kalil nangi moreneqnu. Ariya tamo qujai Yesus Kristus aqa wau na tamo ungasari Qotei a nangi qa are boleiyeqnu qaji nangi njambile osib mandor kokba gaigai sqab. Tamo ungasari nangi di Qotei na tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Qotei aqa kumbra dena Adam aqa kumbra tulan bunyejunu.

¹⁸ Deqa nangi quiy. Tamo qujai Adam a dal anjam gotranjeje. Aqa kumbra dena Qotei na tamo ungasari kalil nangi peginjroqnsiq na nango jejamuq di une qametnjreqnu. Dego kere tamo qujai Kristus a kumbra bole yej. Aqa kumbra dena Qotei a tamo ungasari kalil nangi tamo bole une saiqoji qa minjroqnsiq njambile enjreqnu.

¹⁹ Tamo qujai Adam a Qotei aqa anjam gotranjeje. Aqa kumbra dena tamo ungasari gargekoba nangi dego une elenqeb. Dego kere tamo qujai Kristus a Qotei aqa anjam dauryej. Aqa kumbra dena tamo ungasari gargekoba nangi tamo bole une saiqoji sqab.

²⁰ Dal anjam a bonaqa tamo ungasari nanjo une kobaonaqa nanji dal anjam gotranjoqneb. Nanjo une kobaej bati deqa Qotei a olo nanji qa are tulan boleyej.

²¹ Une aqa kumbra na moiyo babtosiqa iga singila na taqatgesoqnej. Ariya bini Qotei a iga qa are tulan boleyeqnu kumbra dena iga olo taqatgejunu. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are tulan boleyoqnsiqa iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Kumbra dena iga nambile gaigai sqom.

6

Iga Kristus beteryosim a koba na moiyo bulem

¹ Ariya iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom kiyo, “Ungum, iga une gargekoba yoqnoqom. Yim dena Qotei a iga qa are tulan boleyoqnoqas.” Iga degsi marqom kiyo?

² Sai bole sai. Iga moiyo bulesim une aqa kumbra uratem. Deqa iga olo une yoqnoqom e? Sai.

³ Iga Kristus Yesus beteryosim aqa nam na yanso em. Kumbra dena iga a koba na moiyo bulem. Niñgi di qaliesai kiyo?

⁴ Iga yanso osim dena iga Kristus beteryosim a koba na moiyo bulem. Deqa Abu na iga Kristus koba na subq atobulej. Osiqa aqa singila kobaquja na olo Kristus subq na tigeltej. Deqa iga dego a ti nambile bunuj osim kumbra bole dauryoqnoqom.

Iga Kristus beteryosim olo subq na tigelqom

⁵ Kristus a moiyej deqa iga a beteryosim a ti moiyo bulem. A olo subq na tigelej dego kere iga kamba a beteryosim olo subq na tigelqom.

⁶ Iga qalie, une aqa singila a gago jexamuq di waueqnu. Singila di koboqajqa deqa gago areqalo namij a Kristus ombla namburbasq di moiyej. Deqa bini iga olo une aqa kanjal tamo bul sqasai.

⁷ Iga moiyo tamo bulem deqa une na iga olo ojqa keresai.

⁸ Od, iga Kristus ombla moiyo bulem deqa iga qalieonum, iga a ombla olo nambile sqom.

⁹ Iga qalie, Kristus a subq na tigelej deqa a olo bunu moiqa keresai. Moiyo na a olo taqatqa keresai.

¹⁰ A bati qujai qa moiyej. Aqa kumbra dena a na une aqa singila kobotej. Ariya bini a olo nambile unu di a Qotei ombla nambile unub.

¹¹ Dego kere niñgi endegsib are qaliy. Niñgi moiyo buleb deqa niñgi olo une aqa kanjal tamo bul sosai. Niñgi Kristus Yesus beteryosib Qotei ombla nambile unub.

¹² Deqa une a nunjo jexamu taqatqa laqnimqa niñgi na olo saidiyi. Niñgi degyqab di niñgi nunjo jexamu qa areqalo uge uge dauryoqnoqasai. Nunjo jexamu agi bunuqna moiqas.

¹³ Une a nunjo singa ti ban ti taqatqa laqnimqa niñgi na olo saidiyi. Niñgi degyqab di niñgi kumbra uge uge dauryoqnoqasai. Niñgi subq na olo tigelobulosib nambile unub deqa niñgi nunjo segi jexamu ti ban ti singa ti Qotei yibqa a segi na taqatqas. Yim dena niñgi kumbra bole dauryoqnoqab.

¹⁴ Une na niñgi olo taqatqawasai. Di kiyaya? Niñgi dal anjam aqa sorgomq di sosai. Qotei a niñgi qa are boleyej kumbra di aqa sorgomq di niñgi unub.

Iga kumbra bole aqa kanjal tamo bul unum

¹⁵ Od, iga olo dal anjam aqa sorgomq di sosai. Qotei a iga qa are boleyej kumbra di aqa sorgomq di iga unum. Deqa iga kiyerqom? Iga une yoqnoqom e? Sai bole sai.

¹⁶ Ningi qalie, ningi nungo segi jejamu osib tamo bei yosib aqa anjam dauryoqnoqab di ningi aqa kanjal tamo sqab. Dego kere ningi une dauryoqnoqab di ningi une aqa kanjal tamo bul sqab. Osib ningi morenoqab. Ariya ningi Qotei aqa kanjal tamo sosib aqa anjam dauryoqnoqab di ningi tamo bole une saiqoji sqab. Di ningi qaliesai kiyo?

¹⁷ Bole, nami ningi une aqa kanjal tamo bul soqneb. Sonabqa bunuqna Qotei na ningi anjam bole merngonoq qusibqa nungo are miligiq na dauryoqneb. Qotei a degyej deqa iga na a tulan binjyoqnoqom.

¹⁸ Nungo une na ningi tonto talq di breingobulonaq sonabqa Qotei a dena ningi olo elenej. Deqa bini ningi kumbra bole aqa kanjal tamo bul unub.

¹⁹ O ijo was, e mandam tamo nanjo kumbra qa ningi yawo anjam merngeqnum. Di kiyayaq? Ningi ijo anjam endi geregere poingosai deqa. Nami ningi na nungo sinja ti banj ti nanji odnjreqnabqa nanji kumbra jiga ti kumbra uge ti nanjo kanjal tamo bul sosibqa ningi kumbra ugeq breingonoqneb. Ariya bini ningi na olo nungo sinja ti banj ti minjribqa nanji kumbra bole aqa kanjal tamo bul soqnebe. Yim gam dena Qotei na ningi aqa segi kumbra boleq di atimqa ningi dauryoqnoqab.

²⁰ Nami ningi une aqa kanjal tamo bul soqneb. Bati deqa ningi kumbra bole aqa kanjal tamo bul sosai.

²¹ Kumbra uge uge ningi nami yoqneb qaji dena ningi aqaryaingosaiyoqneb. Agi bini ningi kumbra deqa jemaingeqnu. Kumbra dena tamo nanji moiyo gam tureqnu.

²² Ariya nungo une na ningi tonto talq di breingobulonaq sonabqa Qotei a dena ningi olo elenej. Deqa bini ningi Qotei aqa segi kanjal tamo unub. Deqa ningi inji boledamu oqab. Inji boledamu agiende. Qotei na ningi aqa segi kumbra boleq di atimqa ningi dauryoqnoqab. Osib ningi nambile gaigai sqab.

²³ Une na aqa kanjal tamo nanji awai enjreqnu. Awai agiende. Nanji moreneqnu. Ariya Qotei na iga inji boledamu laja egeqnu. Inji boledamu di agi iga nambile gaigai sqom. Nambile di iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na oqom.

7

Iga kumbra bunuj dauryoqnoqom

¹ O ijo was, ningi dal anjam qalie unub deqa e na endegsi merngwai. Ningi qalie, tamo a moiyoaisoqnimqa dal anjam na a taqatoqnoqas. A moiyimqa dal anjam na a olo taqatqasai.

² Deqa unja bei a tamo ti soqnimqa aqa tamo a moiyoaisoqnim a tamo bei ombla sqa keresai. Dal anjam na getentejunu. Aqa tamo moiyimqa di a na olo tamo bei oqa kere. Dal anjam na getentosai.

³ Deqa aqa tamo soqnim a tamo bei ombla sqas di iga endegsi marqom, a sambala unja. Aqa tamo moiyimqa a na olo tamo bei oqa kere. Dal anjam na getentosai. Deqa a na tamo bei oqas di a sambala unja sqasai.

⁴ Deqa ijo was ningi quiy. Ningi Kristus aqa jejamu beteryosib a ombla moreneqneb deqa ningi olo dal anjam aqa sorgomq di sosai. Ningi tamo bei agi Kristus subq na tigelej qaji aqa segi tamo unjasari unub. Deqa iga kumbra bole bole Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqnoqom.

⁵ Nami iga areqalo namij aqa kumbra dauryoqnem. Bati deqa dal anjam na gago banq di gago sinqaq di gago jejamuq di areqalo uge uge tigelteqnaqa iga une atoqnem. Osim kumbra dena iga moiyo gam turoqnem.

⁶ Dal anjam na iga tonto talq di breigobulonaq soqnem. Ariya bini iga Kristus ombla moyobulejunum deqa iga olo dal anjam aqa kanqal tamo bul sosai. Iga Qotei waуетeqnum. Iga dal anjam nami nenqrenyeb qaji deqa are qalsim Qotei waуетosaieqnum. Mondor na kumbra bunuj iga osorgej deqa iga Qotei waуетeqnum.

Gago une na iga moiyo tgej

⁷ E maronum, dal anjam a gago areqalo uge uge tigelteqnaqa iga une atoqnem. Deqa iga kiyersi marqom? Dal anjam a une tamo bulej e? Sai bole sai. Dal anjam na ijo une e osorbegnu. Osorbosai qamu e une poibosai qamu. Dal anjam a marej, “Ni ino was aqa inqi inqi qa mamaulmai.” Degsi marosai qamu mamaul kumbra di uge e degsi poibosai qamu.

⁸ Ariya dal anjam bej dena une a gam itosiqa ijo are miligiq di mamaul kumbra gargekoba babtelenoqnej. Dal anjam bosai qamu une a moiyo bulosiq uliejunu qamu.

⁹ Nami e Qotei aqa dal anjam qalieosaisosimqa bati deqa e nambile soqnem. Ariya bunuqna Qotei aqa dal anjam ijoq bonaqa ijo une a nambile so bulosiq tigej.

¹⁰ Onaqa dena e moiye. Dal anjam aqa wau utru agi tamo nanqi nambile enjraqjqa. Ariya e dal anjam dena nambile osai. Dal anjam na e moiyo tgej.

¹¹ Di kiyaq? Dal anjam bej dena une a gam itosiqa e gisanbej. Kumbra dena une na e moiyo tgej.

¹² Deqa iga dal anjam qa kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Dal anjam a bole. A Qotei aqa segi dal anjam. A Qotei aqaq na bej. Dal anjam mutu kalil di Qotei aqa segi anjam. Anjam di bole tintin kalil.

¹³ Deqa e kiyersi marqai? Dal anjam bole dena e lubsiq moiyo tgej degsi marqai e? Sai bole sai. Une na e moiyo tgej. Dal anjam bej dena une a gam itosiqa e moiyo tgej. Dal anjam na une aqa kumbra boleq atnaqa iga unsim qalieem, bole, une a tulan ugedamu.

Gago une na iga taqatgejunu

¹⁴ Iga qalie, dal anjam a Qotei aqa Mondor aqaq na bej. Ariya e areqalo namij di unum deqa une na e tonto talq di wai bobulej unum.

¹⁵ Kumbra e yeqnum qaji di aqa utru e poibosai. Kumbra bole e yqajqa arearetbeqnu qaji di e olo yosaieqnum. Ariya kumbra uge e yqajqa arearetbosaieqnu qaji di e olo yeqnum.

¹⁶ Kumbra uge e yeqnum qaji di e yqajqa arearetbosaieqnu. Ijo kumbra dena ijo areqalo babteqnu. Ijo areqalo agiende, Qotei aqa dal anjam a boleqja.

¹⁷ Deqa e qalieonum, e segi na kumbra uge di yosaieqnum. Une ijo miligiq di unu qaji a na kumbra uge di yobuleqnu.

¹⁸ E qalieonum, ijo miligiq di inqi bole bei sosai. E ijo areqalo namij qa maronum. Bole, e kumbra bole yqajqa arearetbeqnu. Ariya e kumbra bole di yosaieqnum.

¹⁹ Kumbra bole e yqajqa arearetbeqnu qaji di e yosaieqnum. Kumbra uge e yqajqa arearetbosaieqnu qaji di e olo yeqnum.

²⁰ Kumbra uge e yqajqa arearetbosaieqnu qaji di e olo yeqnum deqa e qalieonum, e segi na kumbra uge di yosaieqnum. Une ijo miligiq di unu qaji a na kumbra uge di yeqnu.

²¹ Deqa e kumbra endeqaji uneqnum. E kumbra bole yqajqa arearetbeq-naqa kumbra uge na olo gam getentetbeqnu.

²² Bole, ijo miligiq di e Qotei aqa dal anjam qa tulan arearetbeqnu.

²³ Ariya e kumbra endeqaji uneqnum. Une a ijo banq di ijo singaq di ijo jejamuq di wauoqnsiqa Qotei aqa dal anjam ijo areqaloq di unu qaji di qoto iteqnu. Une di singila koba. Deqa a na e tonto talq di waibobuloqnsiqa ijo ban ti ijo singa ti ijo jejamu ti di singila na taqateqnu.

²⁴ Gulbe dena e tulan ugetbeqnu! Deqa tamo yai na aqaryaibimqa e ijo jejamu moiqa qaji endi olo uratqai?

²⁵ Od, e qalieonum. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na Qotei na aqaryaibimqa e ijo jejamu endi uratqai. Deqa e Qotei tulan binjiyoqnsiy sqai. Bole, e ijo segi areqalo na Qotei aqa dal anjam dauryeqnum. Ariya e ijo areqalo namij na une aqa kumbra dauryeqnum.

8

Kristus a gago une kobotosiqa Qotei aqa Mondor Bole iga egej

¹ O ijo was kalil, iga Kristus Yesus beteryejunum deqa Qotei na gago jejamuq di olo une qametgwasai. Deqa iga awai uge oqasai.

² Nambile qa Mondor a Kristus Yesus aqa wau na ninqi aqaryaingej deqa une ti moiyo ti na ninqi olo taqatngwa keresai.

³ Qotei na aqa segi Niri Yesus qarinyonaqa a une tamo bulosiqa gago une kobotqa bonaqa aqa segi jejamuq di Qotei a gago une aqa awai uge atsiqa dena une aqa singila kobotej. Iga gago areqalo namij na dal anjam dauryqa keresai deqa Qotei na iga degsi aqaryaigej.

⁴ Deqa bini iga gago jejamu qa areqalo namij na walwelošieqnum. Iga Qotei aqa Mondor aqa kumbra na walweleqnum. Osim dena iga dal anjam aqa kumbra bole geregere dauryoqnsim kereteqnum.

⁵ Tamo nanqi areqalo namij aqa kumbra na walweleqnum qaji nanqi areqalo namij dauryeqnub. Ariya tamo nanqi Mondor aqa kumbra na walweleqnum qaji nanqi Mondor aqa areqalo dauryeqnub.

⁶ Tamo nanqi areqalo namij dauryoqnqab di nanqi morenqab. Ariya tamo nanqi Mondor aqa areqalo dauryoqnqab di nanqi lawo na nambile sqab.

⁷ Tamo nanqi areqalo namij dauryeqnub qaji nanqi Qotei ti jeu atoqnsib unub. Di kiyaaqa? Nanqi Qotei aqa dal anjam aqa sorgomq di sosai deqa. Nanqi dal anjam dauryqa keresai bole sai.

⁸ Tamo nanqi areqalo namij na walweleqnum qaji nanqi kumbra Qotei a areareteqnu qaji di dauryqa keresai.

⁹ Ariya ninqi areqalo namij aqa kumbra na walwelošieqnum. Qotei aqa Mondor a nungo are miligiq di unu deqa ninqi Mondor aqa kumbra na walweleqnum. Tamo a Kristus aqa Mondor ti sqasai di a Kristus aqa tamo sqqa keresai.

¹⁰ Ninqi une ti unub deqa nungo jejamu moiqa. Ariya Kristus a nungo are miligiq di unu deqa ninqi Qotei aqa nmgalaq di tamo bole une saiqoji unub. Deqa Mondor na ninqi nambile engwas.

¹¹ Qotei na aqa Niri Kristus Yesus subq na tigeltej. Qotei aqa Mondor a nungo are miligiq di unu deqa Qotei na nungo jejamu moiqa qaji di dego subq na tigeltosim ninqi nambile engwas. Di Mondor aqa singila na ninqi nambile engwas.

Iga Qotei aqa angro tintin unum

12 Deqa ijo was, iga areqalo namij aqa kumbra na walwelqasai.

13 Niŋgi areqalo namij aqa kumbra na walwelqab di niŋgi moreŋqab. Ariya niŋgi Mondor aqa siŋgila na nuŋgo jejamu aqa kumbra moiyoŋqab di niŋgi nambile sqab.

14 Tamo unŋasari kalil Qotei aqa Mondor na gam osornjreŋnaq walweleqnuŋ qaji naŋgi Qotei aqa anŋro tiŋtiŋ unub.

15 Qotei na niŋgi laŋa kaŋgal tamo sqajqa marsiq aqa Mondor niŋgi eŋgosai. Niŋgi laŋa kaŋgal tamo sqab di niŋgi ulaqab. Qotei na niŋgi aqa segi anŋro tiŋtiŋ sqajqa marsiq aqa Mondor niŋgi eŋgej. Deqa niŋgi endegsib Qotei meteŋqnuŋ, “O ni gago Abu.”

16 Mondor a segi gago are miligiq di waueqnu deqa iga endegsi boleq di mareqnum, “Bole, iga Qotei aqa anŋro unum.”

17 Iga Qotei aqa anŋro unum deqa mondoŋ iŋgi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di egwas. Iŋgi di gago was Kristus a ejunu. Kristus a iŋgi di osaisosiq jaqatiŋ qoboiyej. Deqa iga dego jaqatiŋ qoboiyoŋqom. Qoboiyosim mondoŋ iga a ombla iŋgi di osim so bole gaigai sqom.

Mondoŋ Qotei na iga so bole egwas

18 Mondoŋ Qotei na so bole di babtosiŋ iga egwas. E are qalonum, so bole de ti jaqatiŋ iga bini eqnum qaji de ti ombla kerekere sai. So bole dena gago jaqatiŋ kalil tulaŋ bunyesqas.

19 Mondoŋ Qotei na aqa segi anŋro naŋgi babtelenqas. Naŋgi babtqajqa bati di Qotei a nami atej. Iŋgi iŋgi kalil Qotei a gereiyelenej qaji naŋgi na bati di unqajqa deqa tariŋoŋqnsib ŋam atoŋqnsib endegsib nenemeqnuŋ, “Bati gembu bati di brantqas?”

20 Bini iŋgi iŋgi kalil naŋgi di ugeosiŋ unub. Naŋgo segi areqalo na naŋgi ugeosai. Qotei a segi na naŋgi ugetnjrej. Deqa kumbra bole bole Qotei na mondoŋ naŋgi enjrqas qaji deqa tariŋoŋqnsib unub.

21 Qotei na iŋgi iŋgi kalil di naŋgi ugetnjrsiq tonto talq di breinjrobulej unub. Ariya mondoŋ bati Qotei a nami atej qaji di brantimqa a na iŋgi iŋgi kalil di olo boletnjrimqa naŋgi aqa anŋro naŋgi ti koba na tulaŋ bole sqab.

22 Iga qalie, iŋgi iŋgi kalil Qotei a gereiyelenej qaji naŋgi jaqatiŋ koba obuloŋqnsib akam ti unub. Naŋgi nami jaqatiŋ oqneŋ agi bini oŋqnsib unub. Uŋa a anŋrotqa osiq jaqatiŋ eqnu dego kere.

23 Iŋgi iŋgi kalil di naŋgi segi akamosai. Iga Qotei aqa Mondor ejunum qaji iga dego jaqatiŋ oŋqnsim akamoŋqnsim unum. Qotei na aqa Mondor iga egej deqa iga qalieonum, a olo so tulaŋ boledamu dego iga egwas. Osim mondoŋ a boleq di mergwas, “Niŋgi ijo anŋro kalil.” Iga bati di brantqajqa deqa tariŋoŋqnsim unum. Bati di brantimqa Qotei na gago jejamu bulyetgosim jejamu bunuj egwas.

24 Qotei a iga elenej deqa bini iga jejamu bunuj di oqajqa tariŋoŋqnsim unum. Iga degyeqnum. Di kiyaaq? Iga jejamu bunuj di osaiunum deqa. Tamo bei a iŋgi bole bei oqas di a kiyaaq iŋgi deqa olo tariŋqas?

25 Iga qalie, iga jejamu bunuj di osaiunum deqa iga mondoŋ oqom. Deqa bini iga gulbe qoboiyoŋqnsim tariŋoŋqnsim unum.

26 Iga siŋgila saiŋoŋi unum deqa Qotei aqa Mondor na iga aqaryaiŋeqnu. Iga iŋgi kiyee qa pailyqajqa di iga geregere qaliesai. Iga pailyqajqa medabu gulbeigeqnaqa gago are miligiq na akamoŋqnsim pailyeqnum. Deqa Mondor a segi na iga aqaryaiŋgwa osiq iga qa pailyeqnu.

²⁷ Qotei agi tamo nanjo are miligi uneqnu qaji a Mondor aqa areqalo qalieeqnu. Deqa a na Mondor minjeqnaq quoqnsiq aqa segi tamo ungasari nangi qa pailyeqnu.

²⁸ Iga qalieonum, tamo kalil Qotei qalaqalaiyeqnu qaji nangi Qotei na geregereinjreqnu. A nami nangi elenqa osiq metnjrej deqa kumbra bei na nangi ugetnjrqa keresai. Kumbra kalil nanjoq di branteqnu qaji dena nangi olo boletnjreqnu.

²⁹ Tamo kalil Qotei a nami nangi qa qalieej qaji nangi di a na giltnjrej dego. Nangi aqa Njiri Yesus a bulosib aqa segi kumbra bole dauryqajqa deqa osiq nangi giltnjrej. Gam dena Yesus a Qotei aqa angro gargekoba nanjo was matu sqas.

³⁰ Ariya tamo kalil Qotei na giltnjrej qaji nangi di a na metnjrej dego. Tamo kalil a na metnjrej qaji nangi di a na tamo bole une saiqoji qa minjrej dego. Tamo kalil a na tamo bole une saiqoji qa minjrej qaji nangi di a na aqa segi so bole enjrej dego.

Gulbe bei na Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra getentqa keresai

³¹ O ijo was, Qotei na kumbra bole kalil di babteqnu deqa iga kiyersi marqom? Qotei na iga areigeqnu deqa tamo yai na iga olo jeutgwas? Tamo dego bei sosai.

³² Qotei na aqa segi Njiri Yesus getentosai. A na Yesus qarinyonaq iga kalil qa bosiq moiyej. A na aqa segi Njiri iga egej deqa iga qalieonum, a na ingi bole kalil dego iga egoqnqas.

³³ Qotei na iga giltgej deqa tamo yai na gago jejamuq di olo une qametgwas? Tamo dego bei sosai. Qotei a segi na iga tamo bole une saiqoji qa mergej.

³⁴ Deqa tamo yai na mergimqa iga gago une aqa awai uge olo oqom? Tamo dego bei sosai. Kristus Yesus a moisiq olo subq na tigelej. Deqa bini a Qotei aqa ban woq di awesosiqa iga qa Qotei pailyeqnu.

³⁵ Kristus a segi na iga tulan qalaqalaigeqnu. Deqa tamo yai na Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra di olo getentimqa a na iga qalaqalaigwasai? Tamo dego bei sosai. O ijo was, iga gulbe osimqa kiyo, jaqatin osimqa kiyo, tamo qudei na iga ugeugeigibqa kiyo, iga mam koba osimqa kiyo, gara saigimqa kiyo, kumbra uge bei na ugetgimqa kiyo, qoto bei gagoq di brantimqa kiyo Kristus a deqa iga qalaqalaigwasai e? Sai.

³⁶ Bole, ingi uge uge di gagoq di brantoqnqab. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb unu,

“O Qotei, iga ino segi tamo ungasari unum deqa bati gaigai jiu tamo nangi na iga lugoqnsib moiyotheqnu. Nangi iga kaja du du bul edegosib iga lugwajqa laqnu.”

³⁷ Kristus na iga qalaqalaigej deqa ingi uge uge kalil di gagoq di brantoqnqas di ungun. A na gaigai iga singlarageqnaqa iga qoto bunyoqnsim tigelejunum.

³⁸⁻³⁹ Od, Qotei na iga tulan qalaqalaigeqnu. Deqa e endegsi ijo are singlaratosim qalieonum, ingi bei na Qotei getentqa keresai. Yim a na iga qalaqalaigwasai. Moiyo ti nambile ti lan angro nangi ti mondor singlar nangi ti ingi ingi bini unub qaji nangi ti ingi ingi bunuqna brantelenqab qaji nangi ti ingi ingi singlar ejunub qaji nangi ti ingi ingi lan goge di unub qaji nangi ti ingi ingi mandam sorgomq di unub qaji nangi ti ingi ingi Qotei na gereiyelenej qaji nangi ti kalil dena Qotei getentqa keresai. Yim a na iga qalaqalaigwasai. Gago Tamo Koba Kristus Yesus aqa singlar na Qotei na gaigai iga qalaqalaigoqnsim sqas.

9

Pol a Israel nanği qa are gulbeiyognej

¹ E Kristus aqa tamo unum deqa e niği anjam bole merngeqnum. E gisan anjam merngosaeqnum. Mondor Bole na e areqalo ebeqnu deqa e qalieonum, ijo anjam endi bole.

² E gaigai are tulan gulbeibeqnaqa are koba qaleqnum.

³ Osim endegsi pailyeqnum, “O Kristus, ni na e torei taqal waibosim ijo was agi Jekop aqa moma nanği olo kamba elename.” E degsi pailyeqnum.

⁴ Ijo was nanği di Israel tamo unub. Qotei na nanği aqa segi anğro qa giltnjrej. A na louqajqa kumbra ti aqa segi rianj ti aqa anjam nami singilatej qaji de ti aqa dal anjam ti nanği enjrej. Osiqa minjrej, “Mondon e na niği inği bole bole enğwai.”

⁵ Nanğo moma utru nanği ñam koba ti soqneb. Nanğoq dena Kristus a ñambabey. Kristus a segi Qotei. A inği inği kalil nanğo gate. Deqa iga bati gaigai aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

Qotei a Israel nanğoq di kumbra kiye yej?

⁶ Qotei a nami ijo was nanği di inği bole bole enjrqa marej. Ariya a na inği di nanği enjrosai. Deqa iga endegsi marqom kiyo, “Qotei aqa anjam ulonej”? Eo, iga degsi marqasai. Tamo kalil Israel nanğo lej na ñambabeb qaji nanği Israel tamo tinğin sai.

⁷ Bole, nanği Abraham aqa lej na ñambabeb. Ariya nanği kalil Abraham aqa anğro tinğin sai. Qotei a nami Abraham minjej, “Ino anğro mel Aisak aqa lej na qujai ino anğro tinğin nanği brantqab.”

⁸ Anjam di aqa utru agiende. Tamo nanğo ai abu na nanği ñambabtnjrqab dena nanği Qotei aqa anğro tinğin brantqasai. Tamo nanği Qotei aqa anjam nami marej qaji di nanğo areqaloq di singilatqab dena qujai nanği Abraham aqa anğro tinğin brantqab.

⁹ Agi Qotei na Abraham anjam endegsi minjej, “Bati e nami atem qaji di brantinqa e olo inoq botqa ino ñauj Sara a anğro mel oqas.”

¹⁰ Qotei aqa anjam bei dego unu. Rebeka a aqaratonaga aqa anğro mel aiyel Eso Jekop wo nanği ñambabeb. Nanğo abu agi gago moma utru Aisak.

¹¹⁻¹² Ariya Qotei na anğro mel qujai segi giltej. A anğro di aqa kumbra bole bei qa are qalsiq giltosai. A segi na metosiq giltej. Deqa iga qalieonum, Qotei a gaigai aqa segi areqalo dauryoqnsiq tamo nanği giltnjreqnu. Deqa Rebeka aqa anğro aiyel nanği di ñambabosaisosib kumbra bole ti kumbra uge ti yosaisonabqa Qotei na Rebeka endegsi minjej, “Anğro namo ñambabqas qaji a na anğro bunu ñambabqas qaji aqa sorgomq di sosim a kanğalyoqngas.”

¹³ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “E Jekop qalaqalaiyeqnum. E Eso qalaqalaiyosaieqnum.”

¹⁴ Deqa iga kiyersi marqom? Qotei a kumbra uge yej degsi marqom e? Sai. Iga degsi marqasai bole sai.

¹⁵ Agi Qotei a nami Moses endegsi minjej, “E tamo bei qa are boleibqa marsiy are boleibqas. E tamo bei qa dulqajqa are soqnim dulqai.”

¹⁶ Deqa ijo was niği quiy. Qotei a tamo bei giltqas di a aqa segi areqalo na tamo deqa dulosim giltqas. A na tamo di aqa kumbra bole ti aqa are bole ti deqa osim giltqasai.

¹⁷ Agi a nami Isip nanğo mandor koba a qa dulqa uratosiqa endegsi minjej, “E ijo singila kobaquja ni osormitqa tamo unğasari kalil nanği unsib sawa

sawa kalilq di ijo ñam mare mare laqñqab. Utru deqa e ni mandor koba atem.” Qotei aqa anjam di nami nengrenyeb unu.

¹⁸ Deqa ijo was, iga endegsi qalieonum. Qotei a tamo bei qa dulqa are soqñim a tamo deqa dulqas. Ariya a tamo bei aqa areqalo getentqa are soqñim a getentqa.

¹⁹ Ariya ñingi e endegsib merbqab, “Qotei a kumbra degyeqnu deqa a kiyaaq olo iga une ti qa mergeqnu? Qotei a gaigai aqa segi areqalo dauryeqnu deqa tamo yai a Qotei aqa areqalo di olo uratqa kere? Tamo dego bei sosai.”

²⁰ O tamo, ni tamo kiyero deqa ni Qotei degsi ñirintqam? Tamo bei a web gereiyim web na tigelosim endegsi minjqas kiyu, “Ni kiyaaq e degsi gereibonum?” A degsi minjqas keresai.

²¹ Web gereiyo tamo a aqa segi areqalo na mandam onqol aiyel osimqa web aiyel gereiyqas. Web bei tulan boledamu gereiyqas. Di ñingi goiqajqa. Ariya web bei bolesai laña wau qudei qa gereiyqas. Web gereiyo tamo a degyqas di a kumbra uge yqo e? Sai. A kumbra bole yqo.

²² Qotei a dego kumbra di yeqnu. Agi a na aqa minjin boleq ateqnu. Di kiyaaq? Tamo unqasari nanqi aqa sinqila qalieqajqa deqa. Tamo unqasari Qotei a nanqi qa minjin oqeteqnu qaji nanqi padalqa gamq di unub. Ariya a na nanqi urur padaltñjrosaiyeqnu. A nanqi qa tariñsokobaiyeqnu.

²³ A degyeqnu. Di kiyaaq? Tamo unqasari a nanqi qa duleqnu qaji nanqi aqa so bole qalieqajqa deqa. Aqa so bole di tulan boledamu. Nanqi aqa so bole di oqajqa deqa a na nami giltñjrej.

²⁴ Tamo unqasari Qotei a nanqi qa duleqnu qaji nanqi di agi iga. A na iga metgej. A Juda nanqo segiq dena iga metgosai. A sawa bei bei qaji nanqoq dena dego iga metgej.

²⁵ Agi Hosea a nami Qotei aqa medabu osiqa anjam bei endegsi nengrenyey, “Tamo nami ijo tamo sosai qaji nanqi di e na olo minjrqai, ‘Ñingi ijo segi tamo unub.’ Tamo nami e na qalaqalainjrosaiqñem qaji nanqi di e na olo qalaqalainjrqai.

²⁶ E nami sawa bei bei qaji nanqi endegsi minjrem, ‘Ñingi ijo tamo sai.’ Ariya bunuqna e na nanqi endegsi minjrqai, ‘Ñingi ijo segi anqro unub. Agi e Qotei ñambile unum qaji.’ ”

²⁷ Aisaia a dego Qotei aqa medabu osiqa Israel nanqi qa are qalsiq anjam endegsi marej, “Israel nanqo moma nanqi ulul bul tulan gargekobaqab. Ariya nanqo ambleq dena Qotei a tamo quja quja segi elenqas.

²⁸ Od, Tamo Koba a na mandamq endi tamo unqasari nanqi urur ñolawotñjrqas.”

²⁹ Aisaia a anjam bei dego endegsi marej, “Qotei sinqila koba ti unu qaji a na iga quja quja uratgonaq iga bole soqñem. A na iga padaltgosai. Padaltgej qamu iga Sodom ti Gomora ti bulosim kalil padalekriter qamu.”

Israel nanqi Qotei qa nanqo areqalo sinqilatosa

³⁰ Deqa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Sawa bei bei qaji nanqi tamo bole une saiqoji sqajqa gam ñamosaiqñeb. Ariya nanqi gam di iteb. Gam agiende. Nangi Yesus qa nanqo areqalo sinqilateqñub gam dena nanqi tamo bole une saiqoji unub.

³¹ Ariya Israel nanqi Moses aqa dal anjam dauryqajqa waukobaoqñeb. Nanqi are qaloqñeb, “Gam dena iga Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une

saiqoji sqom.” Ariya nanġi dal anjam dauryoqneq gam dena nanġi tamo bole une saiqoji sosai.

³² Di kiyaqqa? Nanġi tamo bole une saiqoji sqajqa marsib Yesus qa nanġo areqalo sinġilatqa urateb deqa. Nanġi maroqneq, “Iga segi waukobaosim dena iga tamo bole une saiqoji sqom.” Nanġi degsib maroqnsib tal ai utru quraqyoqnsib manġaloqneq.

³³ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenġrenyeb unu, “Niġi quiy. E na tal ai utru bei osiy tal sinġilatqajqa deqa Saion qureq di tigeltit sqas. Tal ai utru di tamo nanġi quraqyosib manġalqab. Ariya tamo nanġi tal ai utru deqa nanġo areqalo sinġilatqab di nanġi jemainjrqsai.”

10

Israel nanġi Qotei aqa kumbra qaliesai

¹ O ijo was, e Israel nanġi qa are koba qaloqnsim endegsi pailyeqnum, “O Qotei, ni na Israel nanġi elenġame.”

² E qalieonum, Israel nanġi Qotei qa tulaġ sinġilaeqneq. Ariya nanġi powo na degyosaieqneq.

³ Nanġi Qotei aqa nġamgalaq di tamo bole une saiqoji sqajqa gam qaliesai. Deqa nanġi nanġo segi sinġila na tamo bole une saiqoji sqajqa waueqneq. Nanġi Qotei aqa gam na tamo bole une saiqoji sqajqa urateqneq.

⁴ Iga qalie, Kristus a Moses aqa dal anjam kalil keretekritej. Deqa tamo unġasari kalil Kristus qa nanġo areqalo sinġilateqneq qaji nanġi Qotei aqa nġamgalaq di tamo bole une saiqoji unub.

⁵ Israel nanġi tamo bole une saiqoji sqajqa marsibqa dal anjam dauryeqneq. Moses a nami nanġi qa osiqa anjam endegsi nenġrenyey, “Tamo a dal anjam mutu kalil torei dauryekritqas di a nġabile sqas.” Moses a anjam degsi nenġrenyey.

⁶ Ariya tamo nanġi Kristus qa nanġo areqalo sinġilateqneq qaji nanġi Qotei aqa nġamgalaq di tamo bole une saiqoji unub. Deqa Moses a nanġi qa osiqa anjam endegsi nenġrenyey, “Niġi nunġo segi are miligiq na endegsib maraib, ‘Yai a laġ qureq oqsim Kristus osim mandamq osi aiqas?’ ”

⁷ Moses a olo anjam bei dego endegsi nenġrenyey, “Niġi endegsib maraib, ‘Yai a moiyo qureq aisim Kristus olo subq na tigeltqas?’ ”

⁸ Anjam di aqa utru agiende, “Qotei aqa anjam a jojom di unu. A isaq di sosai. A nunġo medabuq di unu. A nunġo are miligiq di dego unu.” O ijo was, tamo nanġo areqalo Yesus qa sinġilatqajqa anjam di agi iga mare mare laqnum.

⁹ Deqa niġi nunġo medabu waqtosib Yesus a segi qujai Tamo Koba unu degsib boleq di mariy. Osib Qotei a Yesus subq na olo tigeltaj anjam di nunġo are miligiq di sinġilatiy. Niġi degyqab di Qotei na niġi elenqas.

¹⁰ Gago are miligiq na iga Yesus qa gago areqalo sinġilateqnum deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Gago medabu na iga Yesus aqa nġam soqtoqnsim boleq di mareqnum deqa Qotei na iga elenqnu.

¹¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenġrenyeb unu, “Tamo nanġi Kristus qa nanġo areqalo sinġilatqab di nanġi jemainjrqsai.”

¹² Od, iga Juda ti Grik ti kalil kerekere unum. Kristus a gago kalil qa Tamo Koba. Deqa a na tamo kalil a metoqnsib pailyeqneq qaji nanġi tulaġ geregereinjreanu.

¹³ Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, “Tamo kalil Tamo Koba aqa ñam metoqnsib pailyeqñub qaji nanği a na elenqas.”

¹⁴ Ariya tamo nanği Kristus qa nanço areqalo singilatqasai di nanği kiyersib a metosib pailyeqñab? Nanği aqa anjam quqwasai di nanği kiyersib a qa nanço areqalo singilatqab? Anjam palonto tamo nanği Kristus aqa anjam palontqasai di tamo nanği kiyersib aqa anjam quqwab?

¹⁵ Kristus na anjam palonto tamo nanği qarinqñqasai di nanği kiyersib aqa anjam palontqab? Di keresai kalil. Ariya anjam palonto tamo nanği agi beqñub. Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Anjam palonto tamo nanği anjam bole osi beqñabqa tamo unğasari nanği tulan areboleboleinğreñnu.”

Israel nanği Qotei aqa anjam bole dauryosaieqñub

¹⁶ Tamo unğasari kalil nanği Kristus aqa anjam bole di dauryeqñub e? Sai. Agi Aisaia a nami endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo quja quja segi gago anjam nanço areqaloq di singilateqñub.”

¹⁷ Deqa ijo was, iga qalieonum, iga gago dabkala na Qotei aqa anjam quqñom gam dena iga gago areqaloq di singilatqom. Anjam iga queqñum qaji di agi Kristus aqa medabuq na branteqñu.

¹⁸ Ariya e ninği endegsi nenemğwai. Israel nanği Kristus aqa anjam bole di nami quosai kiyo? Sai. Nanği quoqñeb. Agi nenğrenğ endegsi unu, “Qotei aqa anjam di gilsiq sawa sawa kalil keretonaqa tamo unğasari kalil nanği quoqñeb.”

¹⁹ Deqa e ninği olo nenemğwai. Israel nanği anjam di aqa utru poinjrosai kiyo? Sai. Nanği poinjrej. Agi Moses a nami Qotei aqa anjam bei endegsi marej, “Sawa bei bei qaji nanği ñam saiqoqi unub. Nanği tamo bolesai. Nanği e qa qaliesai dego. Ariya e na nanği elenqai. Osiyo ijo kumbra dena e na Israel nanço are ugetetnjrit nanği njirinğab.”

²⁰ Aisaia a dego nami sawa bei bei qaji nanği qa osiq Qotei aqa anjam endegsi singila na marej, “Tamo nanği e qa namosaioqñeb qaji nanği e itbeb. Tamo nanği e qa marosaioqñeb qaji nanği e nubeb.”

²¹ Ariya Aisaia a olo Qotei aqa medabu osiqa Israel nanği qa endegsi marej, “E bati gaigai nanği qa tarinqñsim metnjreğnam nanği olo diqoqñsib ijo anjam gotranğyeqñub.”

11

Qotei a tamo quja quja segi elenjoqñsiq olo gargekoba uratnjreğnu

¹ Deqa e ninği endegsi nenemğwai. Qotei na aqa segi tamo unğasari agi Israel nanği qoreinjrej e? Sai. E dego Israel tamo. E Abraham aqa moma. E Benjamin aqa leñ na njambabem.

² Qotei na Israel nanği qoreinjrosai. Nanği aqa segi tamo unğasari unub. A nami nanği qa qalieosiq giltnjrej. Agi Elaija aqa anjam bei nenğrenğ di unu. Aqa anjam di ninği qaliesai kiyo? Elaija a Israel nanço kumbra uge qa are qalsiq endegsi Qotei pailyej,

³ “O Tamo Koba, nanği na ino medabu o qaji tamo nanği ñumelenjoqñsib ino atra bijal niñaqyeqñub. E segi qujai ni daurmegñum deqa nanği na e lubqa laqñub.” Elaija a Qotei degsi pailyej.

⁴ Onaqa Qotei na kamba Elaija kiyersi minjej? A endegsi minjej, “Ni segi e daurbosai. Ijo tamo 7,000 nanği dego e daurbegñub. Nanği sinğa pulutosib gisanğ qotei Bal a qa louosaieqñub.” Qotei na Elaija degsi minjej.

⁵ Dego kere bini Qotei a Israel tamo quja quja segi elenjoqnsiq olo gargekoba uratnjreqnu. Tamo nanngi a na elenjoqnu qaji di a nanngi qa are boleiyonaq giltnjrej.

⁶ A nanngo wau bole bei qa are qalsiq nanngi giltnjrosai. Nanngi wau bole yonab a deqa are qalsiq nanngi giltnjrej qamu a nanngi qa are boleiyey aqa kumbra di lanja ulonjej qamu.

⁷ Deqa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Israel nanngi tamo bole une saiqoji sqajqa waueq nab ugeinjroqnej. Ariya Qotei na Israel nanngi qudei aqa segi qa marsiq giltnjrej. Deqa nanngi aqa namgalaq di tamo bole une saiqoji unub. Israel nanngi gargekoba Qotei na olo areqalo getetetnjroqnej.

⁸ Nanngi qa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Qotei na nanngi nanaritnjrsiqa nanngo namdamu ti dabkala ti torei getetetnjrej. Nanngi nami degsib soqneb bosiq agi bini degsib unub."

⁹ Devit a dego nanngi qa osiqa endegsi marej, "Nanngi inji uyqa korooqnbqqa gulbe gargekoba nanngoq di brantoqnsim kakan bul nanngi kabutnjroqngas.

Osim sil bul nanngo kakro qainyeynjrsim nanngi uneq breinjrim nanngo singa meniñq di tanyosib ululonjosib awai ugedamu oqngab.

¹⁰ Nanngo namdamu dego getennjrim sawa unqajqa keresainjrim sqab. Soqnb Qotei na nanngo qore tanu pulutetnjrim nanngi tingiqa keresai. Nanngi gaigai degsib sqab."

Qotei na sawa bei bei qaji nanngi olo elenjoqnu

¹¹ Deqa ijo was, e ninngi endegsi nenemngwai. Israel nanngi ululonjeb deqa nanngi torei padalqab e? Sai bole sai. Israel nanngi Qotei qoreiyeb deqa Qotei a olo sawa bei bei qaji nanngi elenjoqnu. Israel nanngi Qotei aqa kumbra di unsibqqa are ugeinjrim aqaq olo bqajqa deqa are qalsiq sawa bei bei qaji nanngi elenjoqnu.

¹² Israel nanngi Qotei qoreiyeb gam dena Qotei na olo tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi so bole enjreqnu. Od, Israel nanngi Qotei aqa anjam urateb gam dena Qotei na olo sawa bei bei qaji nanngi so bole enjreqnu. Deqa iga bole qalieonum, mondon Israel nanngi olo puluosib Qotei aqaq babqqa gam dena Qotei na nanngi ti sawa bei bei qaji kalil nanngi ti so tulan boledamu enjrqas.

¹³ O sawa bei bei qaji ninngi e na anjam endegsi merngit quiy. Qotei na e qarinjeb deqa e nungo ambleq di waueqnum. E ijo wau deqa tulan areboleboleibeqnu.

¹⁴ Ijo are koba endegsi unu. E na ijo was Israel nanngo areqalo tigeltetnjritqa kumbra bole bole Qotei a ninngi engeqnu qaji di nanngi dego oqajqa maribqqa Qotei na nanngi qudei elenjqas.

¹⁵ Qotei na Israel nanngi walinjrej gam dena a na olo tamo ungasari gargekoba mandamq endi unub qaji nanngi elenjosiq jeu kobotej. Deqa iga bole qalieonum, Qotei na Israel nanngi elenjqas gam dena a na tamo ungasari gargekoba nanngi olo subq na tigeltnjrqas.

¹⁶ Iga bem sum oqnsim dena bem gereyoqnsim potoqnsim taqal bei Qotei atraiyeqnum. Deqa bem kalil dego Qotei aqa segi bem. Nam aqa jirim di Qotei aqa segi jirim. Deqa nam aqa dani di dego Qotei aqa segi dani.

¹⁷ Israel nanngi nam oliv qure qaji aqa dani bul unub. Dani qudei Qotei na ginngnjrsiqa breinjrej. Ariya ninngi sawa bei bei qaji unub deqa ninngi nañu qaji oliv aqa dani bul unub. Dani di Qotei na olo elenjosiqqa nam oliv qure

qaji aqa qoboq di betertnjrej unub. Dani di agi n̄ngi segi. Dani Qotei na giŋgeŋnjrsiq breinjrej qaji naŋgo sawa di agi n̄ngi na olo eb. Deqa bini n̄ngi ŋam oliv qure qaji aqa dani naŋgi ti namur bole oqnsib unub.

¹⁸ Deqa n̄ngi diqosib endegsib are qalaib, “Iga na ŋam oliv qure qaji aqa dani qudei naŋgi buŋnjreqnum.” N̄ngi diqwab di n̄ngi mati endegsib are qaliy. ŋam oliv aqa jirim a na n̄ngi namur engeqnu. N̄ngi na jirim di namur yosaieqnu.

¹⁹ Ariya n̄ngi na kamba e endegsib merbqab, “Qotei na dani qudei giŋgeŋnjrsiq naŋgi breinjrsiqa olo iga osiqa naŋgo limeq di iga betertgej unum.”

²⁰ Nuŋgo anjam di bole. Ariya Qotei aqa kumbra di aqa utru agiende. Israel naŋgi Qotei qa naŋgo areqalo singilatosa deqa Qotei na naŋgi giŋgeŋnjrsiqa breinjrej. Ariya n̄ngi Qotei qa nuŋgo areqalo singilateqnu deqa Qotei na n̄ngi olo elenej. Di nuŋgo segi wau bole bei na sai. Deqa n̄ngi nuŋgo segi ŋam soqtaib. N̄ngi ulaoiy.

²¹ N̄ngi are qaliy. ŋam oliv qure qaji aqa dani di Qotei na giŋgeŋnjrsiqa breinjrej. Deqa n̄ngi nuŋgo segi ŋam soqtosib diqwab di a na n̄ngi dego giŋgeŋgosim breiŋgwas.

²² N̄ngi geregere are qaliy. Qotei na tamo qudei naŋgi kumbra bole enjreqnu. Osiqa olo tamo qudei naŋgi gulbe enjreqnu. Tamo naŋgi Qotei qoreiyosib uloneb qaji naŋgi di a na gulbe enjreqnu. Ariya n̄ngi Qotei aqa kumbra bole geregere ojgab di a na kumbra bole di n̄ngi engoqnas. Saiqas di a na n̄ngi dego giŋgeŋgosim breiŋgwas.

²³ Dani qudei naŋgi nami ŋam oliv qure qaji di sonab Qotei na naŋgi giŋgeŋnjrsiq breinjrej. Ariya naŋgi are bulyosib Qotei qa naŋgo areqalo singilatqab di a na naŋgi olo joqsim ŋam oliv qoboq di betertnjrqas. Od, Qotei na naŋgi olo betertnjrqas kere.

²⁴ N̄ngi qalie, nami n̄ngi naŋu qaji oliv aqa dani soqneb. Sonabqa Qotei na n̄ngi dena giŋgeŋgosiq joqsi bosiq ŋam oliv qure qaji aqa qoboq di betertnjrej. ŋam oliv qure qaji di nuŋgo ŋam utru tintinj sai. Deqa iga bole qalieonum, bunuqna Qotei na ŋam oliv qure qaji aqa segi dani naŋgi olo joqsim bosim naŋgo segi limeq di betertnjrqas.

Qotei a tamo ungasari kalil naŋgi qa are boleiyosim elenqajqa are koba unu

²⁵ O ijo was kalil, n̄ngi diqoqnsib endegsib maraib, “Iga powo koba ti unum.” N̄ngi degaib. E uli anjam bei merngwai. Israel gargekoba naŋgo areqalo getenjrejunu. Naŋgi degsib soqniq sawa bei bei qaji tamo ungasari Qotei na nami giltnjrej naŋgi di kalil elenekritosim kereamqa bati deqa a na Israel naŋgo areqalo olo waqtetnjrqas.

²⁶ Gam dena Qotei na Israel kalil naŋgi elenqas. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Aqaryaingo Tamo Koba a Jerusalem dena tigelosim bosim Jekop aqa moma kalil naŋgi are bulyetnjrim naŋgi ijo anjam gotranjqajqa kumbra di olo uratqab.

²⁷ Yimqa bati deqa e naŋgi koba na anjam qosisiy dena naŋgo une kalil kobotetnjrqai.” Qotei aqa anjam nami degsib nenngrenyeb.

²⁸ Israel naŋgi Yesus aqa anjam bole qoreiyeqnu deqa naŋgi Qotei ti jeu atoqnsib unub. Deqa Qotei na naŋgi kamba uratnjroqnsiq olo n̄ngi sawa bei bei qaji tamo ungasari eleneqnu. Nami Qotei na Israel naŋgi giltnjrsiqa qalaqalainjrej. A naŋgo moma utru naŋgi qa are qalsiq kumbra degyej.

²⁹ Iga qalie, Qotei a tamo ungasari nanği metnjrsim inği bole bole enjrqs di a bunuqna aqa kumbra di olo uratqa keresai.

³⁰ O sawa bei bei qaji ninği nami Qotei aqa anjam gotranjoqneb. Ariya bini Israel nanği kamba Qotei aqa anjam gotranjeqneb. Gam dena Qotei a olo ninği qa duleqnu.

³¹ Od, Israel nanği Qotei aqa anjam gotranjeqneb deqa Qotei a ninği qa duleqnu. Gam dena bunuqna Qotei a Israel nanği qa kamba dego olo dulqas.

³² Qotei na iga kalil aqa anjam gotranjqajqa kumbraq di breigonaqa iga tonto talq di sobulem. Qotei a degyej. Di kiyaaqa? A iga kalil qa olo dulqajqa deqa.

Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom

³³ O ijo was, Qotei aqa areqalo ti powo ti kalil tulan bolequja. Di tulan guma koba dego. Deqa iga na Qotei aqa areqalo ti powo ti di aqa utru geregere ubtosim marqa keresai. Aqa kumbra kalil dego iga dauryosim itqa keresai.

³⁴ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsis nenğrenyeb unu, “Tamo yai a Qotei aqa areqalo qalieqa kere? Osim a gam osoryqa kere?”

³⁵ Tamo yai na Qotei inği bei yqas? Yosim Qotei na kamba olo yqajqa minjqas? Tamo dego bei sosai.”

³⁶ O ijo was ninği quiy. Qotei a inği inği kalil atelenej. A inği inği kalil qa utru. Inği inği kalil di aqa segi. Deqa iga bati gaigai aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

12

Ninği nunjo jejamu osib Qotei atraiyiy

¹ O ijo was kalil, Qotei a iga qa dulej deqa e ninği singila na endegsi mernğwai. Ninği nunjo segi jejamu ñabile unu qaji di osib Qotei atraiyiy. Ninği Qotei aqa segi tamo ungasari bole unub deqa ninği kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqniy. Ninği degyqab di ninği Qotei qa bole louoqnqab.

² Ninği mandam tamo nanjo kumbra dauryosib walwelaib. Qotei a areqalo bunuj engimqa ninği tamo bunuj sosib dena ninği Qotei aqa areqalo geregere qalieoiy. Qotei aqa areqalo agiende. Ninği kumbra bole ti kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji de ti kumbra tulan bolequja de ti keretosib dauryoqniy.

Wau segi segi Qotei na ninği engej qaji di yoqniy

³ Qotei a e qa are boleiyonaq wau ebej deqa e ninği segi segi endegsi mernğwai. Ninği nunjo segi ñam soqtaib. Osib nunjo was qudei nanği bunjrqa are qalaib. Ninği areqalo bole ti sosib nunjo kumbra geregere tenemrqniy. Qotei na ninği segi segi singila engej deqa ninği singila di osib Qotei qa nunjo areqalo singilatosib wauoqniy.

⁴ Ninği qalie, iga kalil jejamu qujai. Gago jejamu miligiq di ban ti singa ti ñamdamu ti dabkala ti unub. Nanği kalil wau qujai yosaieqneb. Nanği wau segi segi yeqneb.

⁵ Dego kere iga tamo ungasari gargekoba unum. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai. Deqa iga segi segi kalil jejamu qujaiq di turtejunum.

⁶ Qotei a iga qa are boleiyonaq singila segi segi egej. A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği a qa nanjo areqalo singilatoqnsib aqa medabu osib anjam palontoqnebe.

⁷ A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği nanġo Kristen was nanği aqaryainjroqnebe. A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği aqa anjam plaltoqnebe.

⁸ A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği nanġo Kristen was nanği singilatnjroqnebe. A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği silali inġi inġi jeiyoqnsib tamo unġasari inġi qa truqueqnuub qaji nanği enjroqnebe. A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği aqa wau geregere taqatoqnebe. A na tamo qudei nanği singila enjrej deqa nanği arebolebole na tamo unġasari nanği qa duloqnebe.

Ninġi na nunġo Kristen was nanği bole qalaqalainjroqniy

⁹ O ijo was ninġi na tamo unġasari nanği bole qalaqalainjroqniy. Ninġi gisan na nanği qalaqalainjraib. Ninġi kumbra uge kalil torei uratekritisib kumbra bole segi beteryosib yoqniy.

¹⁰ Ninġi gaigai Qotei aqa segi tamo unġasari nanği nunġo was tintin edegosib nanği qalaqalainjroqniy. Ninġi nunġo segi ñam tentoqnsib Kristen was nanġo ñam olo soqtoqniy.

¹¹ Ninġi gaigai singila na Qotei aqa wau ojoqniy. Qotei aqa Mondor a nunġoq aiyoqnsim are tigeltetnġoqnmim ninġi Tamo Koba aqa wau ojqaqqa tulanġi singilaoqniy.

¹² Mondonġi Qotei na ninġi lanġi qureq osi oqwas. Ninġi deq oqwaqqa tarinġoqnsib areboleboleinġoqnebe. Osib gulbe nunġoq boqnmimqa ninġi singila na tigelooqnsib qoboioqniy. Osib gaigai Qotei pailyoqniy.

¹³ Qotei aqa segi tamo unġasari qudei nanği inġi inġi qa truquoqnbqqa ninġi na nanği aqaryainjroqniy. Tamo lanġi nanği dego nunġo meq boqnbqqa nanği oqnsib geregereinjroqniy.

¹⁴ Tamo qudei na ninġi ugeugeinġibqqa di unġum, ninġi kamba olo Qotei na nanği aqaryainjrqa marsib pailyoqniy. Qotei na nanği ugetnjrqajqa deqa pailyaib.

¹⁵ Kristen was qudei nanği areboleboleinjrimqa ninġi nanği koba na areboleboleinġeme. Kristen was qudei nanği akamoqnbqqa ninġi nanği koba na akamoiy.

¹⁶ Ninġi segi segi kalil areqalo qujaitosib soqniy. Ninġi nunġo segi ñam soqtqa are qalaib. Ninġi tamo ñam saiqoji nanği koba na laqniy. Ninġi diqoqnsib endegsib maraib, "Iga powo koba ti unum." Ninġi degaib.

¹⁷ Tamo qudei na ninġi kumbra uge enġibqqa ninġi na kamba nanği kumbra uge enjraib. Ninġi tamo kalil nanġo nġamgalaq di kumbra bole segi yoqniy.

¹⁸ Ninġi nġirinġi ti qoto ti uratij. Gam soqnmimqa ninġi gaigai tamo unġasari kalil nanği koba na are qujaitosib lawo na soqniy.

¹⁹ O ijo was bole, tamo qudei na ninġi gulbe enġibqqa ninġi na kamba nanği gulbe enjraib. Uratosib nanği Qotei aqa banġi di atibqqa a segi nanği qa nġirinġosim gulbe enjrqas. Agi Tamo Koba aqa anjam bei nami endegsib nenġrenġeyeb unu, "Une kambatqajqa wau di ijo segi wau. E segi na tamo nanġo une qa nanği kambatnjrqai.

²⁰ Deqa ino jeu tamo bei a mamymimqa ni a gereiyosim inġi anaiye. A ya qaryimqa dego gereiyosim ya anaiye. Ni a degyimqa a aqa kumbra uge qa are qalsim jemaipyqas."

²¹ O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa e ninġi segi segi endegsi mernġwai. Kumbra uge bei na ni ojqa laqnmim ni segi sinġilaosim kumbra bole dauryosim dena ni kumbra uge bunġyosim gotranġyqam.

13

Ningi sawa taqato qaji mandor nanngo sorgomq di soqniy

¹ Ningi kalil sawa taqato qaji mandor nanngo sorgomq di geregere soqniy. Iga qalie, mandor nanngi lanja wauosai. Qotei a segi na nanngi wau enjreqnaqa nanngi sawa taqateqnuub. Qotei a segi na nanngi atelenjej unub.

² Deqa tamo nanngi mandor nanngo anjam gotranycqab di nanngi Qotei aqa anjam dego gotranycunub. Tamo nanngi degyqab di nanngi awai uge oqab.

³ Mandor nanngi wau ojeqnuub di tamo kumbra uge uge yeqnuub qaji nanngi ula enjrqajqa deqa wauoqnuub. Mandor nanngi na tamo kumbra bole bole yeqnuub qaji nanngi ula enjrqajqa deqa wauosai. Deqa ningi kumbra bole bole yoqniy. Ningi degyqab di ningi mandor nanngi qa ulaqasai. Nanngi na nunngo ñam soqtetngwab.

⁴ Mandor nanngi Qotei aqa wau tamo bul unub. Nanngo wau qujai agi nanngi na ningi aqaryaingoqnsib geregereingeqnuub. Ariya ningi kumbra uge uge yoqnuqab di ningi nanngi qa ulaqab. Ningi qalie, mandor nanngi sebru ojejunub. Nanngi sebru lanja ojosai. Nanngi Qotei aqa wau tamo bul unub deqa nanngi sebru dena tamo ungasari kumbra uge uge yeqnuub qaji nanngi awai uge enjreqnuub.

⁵ Deqa iga mandor nanngo sorgomq di geregere sqom. Iga awai uge oqa uratosim deqa nanngo anjam dauryqom. Deqa segi sai. Iga gago are miligiq di qalieonum, kumbra di bole. Osim deqa ti iga mandor nanngo anjam dauryqom.

⁶ Utru deqa ningi takis waiyeqnuub. Mandor nanngi Qotei aqa wau tamo bul unub deqa nanngi gaigai singila na wau taqateqnuub.

⁷ Deqa ningi na mandor nanngo ingi ingi olo enjroqniy. Osib takis o qaji tamo nanngo banq di takis atoqniy. Od, ningi tamo kokba kalil nanngo sorgomq di geregere sosibqa nanngo anjam quoqnsib kumbra bole bole osornjroqniy. Osib nanngo ñam soqtoqniy.

Ningi qalaqalaiyo kumbra dauryoqniy

⁸ Ningi was bei aqa ingi ingi qudei ejunub di nungoq di sokobaiyaiq. A qa kamba olo yiy. Ariya kumbra bole bei nungoq di gaigai soqneme. Kumbra agiende. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Tamo a qalaqalaiyo kumbra dauryqas di a dal anjam kalil dego keretosim dauryekritqas.

⁹ Iga qalie, dal anjam a endegsi marqo, "Ningi tamo bei qalsib moiyoitaib. Ningi bajinaiib. Ningi was bei aqa ingi ingi qa mamaulngaiq. Ningi was bei aqa unja jejamu ojetaib." Anjam bei dego unu. Anjam agiende, "Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ni ino was nanngi degsim geregereinjroqne." O ijo was, anjam qujai dena dal anjam kalil kabutejunu.

¹⁰ Tamo bei na tamo bei qalaqalaiyqas di a na tamo di kumbra uge bei yqa keresai. Deqa a qalaqalaiyo kumbra dauryqas di a dal anjam kalil dego keretosim dauryekritqas.

Ningi kumbra bole dauryosib walweloqniy

¹¹ Ningi kumbra degyoqniy. Bati iga bini unum qaji endi ningi qalie. Ningi ñeio qa kumbra uratosim tigelqajqa bati agi brantqo. Ningi qalie, Qotei na iga elenqajqa bati isaq yala sonaqa iga Kristus qa gago areqalo singilatam. Ariya bini Qotei na iga elenqajqa bati jojomqo.

¹² Qolo koboeqnaqa sawa suwanqa laqnu. Deqa iga amburu qaji kumbra kalil uratosim suwan qaji kumbraq di sosim qoto qa gara bul jugwom.

¹³ Tamo a qanam walweleqnu dego kere iga kumbra bole tintin na walweloqnoqom. Deqa iga diqoqnsim alaŋkobaoqnsim ya uge uyoqnsim nanari-oqnoqasai. Iga sambala kumbra dego yoqnoqajqa are pruggoqnm kumbra uge jigat yoqnoqasai. Iga laŋa laŋa njirinoqnsim tamo qudei nanŋi qa are ugeigoqnoqasai.

¹⁴ Niŋgi Tamo Koba Yesus Kristus beteryosib a gara bul jigsib soqniy. Sosib deqa niŋgi nuŋgo segi jejamu qa areqalo namij dauryoqnaib.

14

Niŋgi nuŋgo Kristen was nanŋi peginjraib

¹ Tamo uŋgasari qudei Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilateqnub qaji nanŋo areqalo di kiŋala siŋgilaosai unu. Deqa niŋgi nanŋo kumbra pegiyosib uge qa minjraib. Osib nanŋi koba na anjam na qotaib. Niŋgi nanŋi osib gereinjriy.

² Nanŋo areqalo kiŋala siŋgilaosai unu deqa nanŋi damu uyosaieqnub. Kalil getenteqnub. Ariya tamo uŋgasari qudei Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilateqnub qaji nanŋi qalie, nanŋi inŋi kalil uyqa kere. Osib nanŋi inŋi kalil uyeqnub. Nanŋi inŋi bei getentosaieqnub.

³ Deqa niŋgi quiy. Tamo uŋgasari inŋi kalil uyeqnub qaji nanŋi na olo tamo uŋgasari damu getenteqnub qaji nanŋi uge qa minjraib. Tamo uŋgasari damu getenteqnub qaji nanŋi na kamba dego tamo uŋgasari inŋi kalil uyeqnub qaji nanŋi uge qa minjraib. Qotei na nanŋi kalil elenjej.

⁴ Ni tamo kiyero deqa ni tamo bei aqa kaŋgal tamo a uge qa minjqam? A wau bole yqas kiyo aqa wau ulonqas kiyo di aqa wau qa gate a segi na pegiyqas. E are qalonum, kaŋgal tamo di a wau bole yqa kere. Tamo Koba Qotei na a siŋgila yimqa a wau bole yqas.

⁵ Tamo bei a endegsi are qalqas, “Bati qudei yori bati kokba. Bati qudei bati laŋaj.” Ariya tamo bei a marqas, “Sai. Bati kalil kerekere unub.” O ijo was, niŋgi segi segi nuŋgo areqalo geregere tenemtosib areqalo bole ti soqniy.

⁶ Tamo qudei nanŋi yori bati kokba uneqnub di nanŋi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa uneqnub. Tamo qudei nanŋi inŋi kalil uyeqnub di nanŋi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa uyeqnub. Nanŋi inŋi uyqa oqnsib Qotei pailyoqnsib uyeqnub. Tamo qudei nanŋi inŋi qudei getenteqnub. Di nanŋi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa getenteqnub. Nanŋi inŋi getentqa oqnsib Qotei pailyoqnsib getenteqnub.

⁷ Iga qalie, tamo bei a endegsi marqa keresai, “Ijo ŋambile di ijo segi ŋambile. E segi na taqatejunum. E moiqai di e segi na marsiy moiqai.” A degsi marqa keresai.

⁸ Iga ŋambile sqom di iga Tamo Koba a qa are qalsim ŋambile sqom. Iga moiqom di iga Tamo Koba a qa are qalsim moiqom. Deqa iga ŋambile sqom kiyo iga moiqom kiyo di iga Tamo Koba aqa segi tamo uŋgasari sqom.

⁹ Kristus a dego moisiq olo ŋambile osiq subq na tigelej. Deqa a tamo ŋambile so qaji nanŋi ti tamo moreŋo qaji nanŋi ti nanŋo Tamo Koba gaigai sqas.

¹⁰ Niŋgi kiyaqa nuŋgo Kristen was nanŋo kumbra pegiyoqnsib uge qa minjreqnub? Osib nanŋi misilinŋjreqnub? Niŋgi qalie, mondoŋ iga kalil Qotei aqa ulatamuq di tigelamqa a na iga pegigwas.

¹¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsis nengrenyeb unu, “E segi Tamo Koba. E ŋambile gaigai unum. Mondoŋ tamo uŋgasari kalil nanŋi ijoq bosib ijo areq di siŋga pulutosib nanŋo medabu qujaitosib merbqab, ‘Ni segi Qotei.’”

¹² Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, diño bati qa iga segi segi kalil Qotei aqa ulatamuq di tigelosim gago kumbra kalil babtosis minjnam a quqwas.

Ningi nungo Kristen was nanqi kumbra ugeq breinjraib

¹³ Deqa iga gago Kristen was nanqi uge qa minjrqsai. Osim nanqi uneq breinjrqasai.

¹⁴ Tamo Koba Yesus na e powo ebej deqa e qalieonum, ingi ingi kalil Qotei na gereiyelenej qaji di jiga bei saiqoji. Ariya Kristen was bei a endegsi are qalqas, “Ingi di jigat.” A degsi are qalsim deqa a ingi di getentqas.

¹⁵ Ariya a ingi di getentimqa ningi olo ingi di uyib nunqsimqa a are gulbeyqas. Nungo kumbra dena ningi qalaqalaiyo kumbra uratosib nungo Kristen was aqa are gulbetetqab. Kristus a nungo was di qalaqalaiyosiq moiyey deqa ningi nungo ingi uyo qa osib a ugeugeiyaib.

¹⁶ Ningi mareqnu, “Iga ingi di uyqom di kumbra bole.” Di ningi kere mareqnu. Ariya nungo kumbra bole di Kristen was qudei nanqi unsib olo uge qa marqab di keresai. Deqa unqum, ningi ingi di uyaib.

¹⁷ Mondor Bole na aqaryaigimqa iga kumbra bole ti lawo kumbra ti arebolebole ti sqom gam dena Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas. Iga ingi ti ya ti uyoqngom gam dena sai.

¹⁸ Tamo nanqi ijo anjam deqa are qalsib Kristus aqa wau ojgab di Qotei a nanqi qa tulan arearetoqnqas. Amqa tamo unqasari kalil nanqi na nanqi unjrsib marqab, “Nanqi tamo bole.”

¹⁹ Deqa iga kalil lawo na sosim gago Kristen was nanqi singilatnjroqngom.

²⁰ Ningi ingi uyo na Qotei aqa wau ugetaib. Bole, ningi ingi kalil uyqa kere. Ariya ningi ingi bei uysib dena nungo Kristen was bei uneq waiyqab di kumbra uge.

²¹ Ningi damu ti wain ti uysibqa kiyo kumbra bei ysibqa kiyo dena nungo was bei uneq waiyqab di kumbra uge. Deqa ningi kumbra di uratiy.

²² Ningi Qotei qa nungo areqalo singilateqnu deqa ningi qalie, ningi ingi kalil uyqa kere. Ariya nungo qalie di nungo are miligiq di ulitib soqnem. Yim Qotei a segi unqas. Ningi ingi bei uyqa marsib are gulbeingwasai di ningi arebolebole na uyiy.

²³ Ariya nungo ambleq di tamo bei a ingi bei uyqa osim are gulbeyim uyqas di a une ti sqas. A Qotei qa aqa areqalo singilateqnu ariya a ingi di uyqa osim are gulbeyim uyqas di a une atqas.

15

Ningi Kristus aqa kumbra dauryoqniy

¹ Tamo unqasari qudei Yesus qa nanqi areqalo singilateqnu qaji nanqi areqalo di kiñala singilaosai unu. Deqa iga singila ti unum qaji iga na nanqi aqaryainjroqnsim nanqi gulbe qoboiyetnjroqngom. Iga gago segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai.

² Iga gago Kristen was nanqi aqaryainjroqnsim singilatnjroqngom.

³ Iga qalie, Kristus a dego aqa segi jejamu aqaryaiyosaiqnej. A nami endegsi Qotei pailley, “O Abu, tamo qudei ni qa anjam uge mareqnu qaji nanqi e qa dego anjam uge mareqnu.” Qotei aqa anjam di agi nenqrenq di unu.

⁴ Qotei aqa anjam kalil nami nenqrenyeb qaji di iga Qotei aqa gam osorgwajqa deqa osib nenqrenyeb. Anjam dena gago are singilatetgim iga singila

na tigelogqnsim Qotei na mondon iga elenqajqa deqa tarinogqnsim sqom. Utru deqa nenngrenyeb.

⁵ Qotei a segi na gago are singilatetgoqnsiq aqaryaigeqnaqa iga singila na tigeleqnum. Deqa a na marimqa ninngi kalil koba na Kristus Yesus aqa kumbra dauryosib areqalo qujaitosib soqniy.

⁶ Sosib ninngi kalil medabu qujaitoqnsib gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqniy.

Kristus na Juda nanngi ti sawa bei bei qaji nanngi ti aqaryainjrej

⁷ Kristus a ninngi qa areboleboleiyonaq ninngi gereinngi dego kere ninngi nunngo Kristen was nanngi qa areboleboleingim gereinjroqniy. Yim nunngo kumbra dena ninngi Qotei aqa ñam tulan soqtoqniy.

⁸ E endegsi marqai. Kristus a Juda nanngi qa are qalsiq wauoqnej. Qotei aqa anjam kalil bole. A nami Juda nanngo moma utru nanngi ingi bole bole enjrqa marej. Anjam di singilatqajqa deqa Kristus a wauoqnej.

⁹ Kristus a sawa bei bei qaji nanngi qa dego wauoqnej. Qotei a nanngi qa dulej aqa kumbra di nanngi qalieosib aqa ñam soqtqajqa deqa Kristus a wauoqnej. Agi Kristus aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “E sawa bei bei qaji nanngo ambleq di ino ñam soqtoqñai. E ino ñam soqtqa oqnsiy ni qa louoqñai.”

¹⁰ Anjam bei dego unu, “O sawa bei bei qaji ninngi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi ti koba na areboleboleingim soqniy.”

¹¹ Anjam bei dego unu, “O sawa bei bei qaji kalil, ninngi Tamo Koba aqa ñam soqtoqniy. Od, ninngi kalil aqa ñam soqtoqniy.”

¹² Aisaia a dego Qotei aqa medabu osiqa anjam bei endegsi marej, “Mondon Devit aqa abu Jesi aqa moma nanngoq dena mandor kobaquja bei brantqas. Brantosim a na sawa bei bei qaji kalil nanngi taqatnjroqñqas. Nanngi a bosim boletnjrqajqa deqa are qalsib tarinogqnsib sqab.”

¹³ O ijo was, Qotei a nami iga ingi bole bole egwajqa marej deqa iga tarinogqnsim unum. Ninngi Qotei qa nunngo areqalo singilateqñub deqa a na ninngi tulan keretngimqa ninngi arebolebole ti are lawo na ti soqniy. Amqa Mondor Bole na ninngi singilatngimqa ninngi ingi bole bole Qotei a nami enjwa marej qaji deqa tarinogqnsib soqniy.

Pol a Qotei aqa wau ojoqnej deqa a tulan areboleboleiyonaqnej

¹⁴ O ijo was kalil, ijo are millig di e qalieonum, ninngi kumbra bole gaigai yeqñub. Ninngi powo koba ti unub deqa ninngi Qotei aqa tamo ungasari nanngi gam bole osornjreqñub.

¹⁵ Qotei a e qa are boleiyonaq wau ebej deqa e anjam singila endi nenngrenyosim nunngoq qarinyonum. Ninngi ijo anjam endeqa are walngaim deqa e nenngrenyonum.

¹⁶ E Kristus Yesus aqa wau tamo unum deqa e sawa bei bei qaji nanngo ambleq di wauoqnsim Qotei aqa anjam bole nanngi minjre minjre laqnum. E nanngi joqsiy Qotei aqa ulatamuq di atrainjrobulitqa Qotei a nanngi qa tulan areboleboleiyqajqa deqa e waueqnum. Mondor Bole na nanngi singilatnjrimqa nanngi Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib dauryqajqa deqa ti e nanngi qa waueqnum.

¹⁷ Aqo Kristus Yesus wo ombla waueqnum deqa e Qotei aqa wau yqajqa tulan areboleboleibeqnu.

18-19 Kristus a nami ijo medabu na ti ijo ban na ti wau yoqnej. Wau deqa segi e ningi saingwai. E wau bei qa ningi saingwasai. Kristus na e singila ebeqnaqa e manwa gargekoba yoqnem. Qotei aqa Mondor na dego e singilatbeqnaqa e wauoqnem. Kristus a kumbra kalil di yoqnej. Di kiyaaqa? A na sawa bei bei qaji nanjo are tigeltetnjrimqa nangi Qotei aqa anjam dauryqajqa deqa. E Jerusalem dia wau utru atsim Kristus aqa anjam bole mare mare laqnsim gilsim torei Ilirikum sawaq di dinqem.

20 E are qalem, e na tamo ungasari Kristus aqa nam qaliesai qaji nanjo sawaq di Qotei aqa anjam bole palontogqai. Tal ai utru tamo bei na tigeltej qaji goqeq di e olo tal atqasai. E degsi are qalem.

21 Agi Qotei aqa anjam bei endegsi nengrenq di unu, "Tamo ungasari Kristus aqa nam quosai qaji nanjo a unqab. Tamo ungasari aqa anjam nami quosai qaji nanjo qusib a qa poinjrqas."

Pol a Rom Kristen nanjo unjrsim dena Spen sawaq gilqas

22 O ijo was, e Qotei aqa wau di ojeqnum deqa e nunjoq bqajqa gam getenjejunu. Deqa e nunjoq bqa yeqnam keresaiibeqnu.

23 Wausau gargekoba e ningi nungwajqa are qaloqnem. Ariya bini e sawa endia wau bei saiqoji.

24 Deqa e Spen sawaq gilqa osiy e mati nunjoq bosiy nungsiy ningi ti koba na sokiñalayitqa ningi ingi ingi qa aqaryaibibqa e Spen sawaq gilqai.

25 Ariya e mati Jerusalem aisiy dia Juda Kristen nanjo unjrsiy aqaryainjrqai. Nanjo Qotei aqa segi tamo ungasari unub.

26 Nanjo qudei ingi ingi qa truqueqnu deqa Kristen was Masedonia sawa ti Akaia sawa ti di unub qaji nanjo na nanjo aqaryainjrqas marsib silali koroiyeb unu.

27 Nanjo nanjo segi areqalo na silali di koroiyeb. Juda Kristen nanjo na nanjo Qotei aqa anjam qa aqaryainjrequeqnu deqa nanjo na kamba olo Juda Kristen nanjo jekamu qa ingi ingi qa aqaryainjrequeqnu. Nanjo wau bole agide.

28 Deqa e mati silali koroiyqajqa wau di kobotosiy silali di Jerusalem osiy aisiy bunuqna e Spen sawaq gilqa osiy e nunjoq bosiy nungwai.

29 E qalieonum. E nunjoq bqai di e Kristus aqa kumbra bole kalil ijoq di maqejunu qaji di osi bosiy ningi osorngitqa dena ningi singilacaq.

30 O ijo was ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus a qa ti qalaqalaiyo kumbra Mondor na iga osorgeqnu qaji deqa ti are qalsibqa e koba na Qotei pailyqajqa waukobaoqngom. Od, ningi e qa Qotei pailyoqniy.

31 Yim Qotei na e aqaryaibosim anjam gotranjo tamo Judia sawaq di unub qaji nanjo banjo dena e olo oqas. E Qotei aqa segi tamo ungasari Jerusalem di unub qaji nanjo qa silali koroiyeqnum. Ningi Qotei pailyibqa a na nanjo are tigeltetnjrimqa nangi ijo wau deqa tulan areboleboleinjrqas.

32 Qotei na marim e nunjoq bosiy nungsiy dena e areboleboleibqas. Osiy ningi koba na aqaratosim dena e singila oqai.

33 Qotei a are lawo qa utru. A ningi kalil koba na soqnebe. Bole.

16

Pol a kaiye anjam Rom Kristen nanjoq qarinyej

1 Ningi gago jaja Fibi osib gereyoqniy. A na Kristen tamo ungasari Senkria qureq di unub qaji nanjo qa waukobaeqnu.

² Ningi Tamo Koba a qa are qalsib Fibi qalaqalaiyoqniy. Ningi Qotei aqa segi tamo ungasari unub deqa ningi kumbra bole dauryosib Fibi qalaqalaiyoqniy. Fibi a gulbe ti soqnimqa kiyo ingi bei qa truquamqa kiyo ningi na aqaryaiyy. A nami tamo ungasari gargekoba nanqi aqaryainjroqnsiq e dego aqaryaiboqnej. Deqa ningi a urataib. A kamba dego aqaryaiyy.

³ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Prisila Akwila wo nanqi aysel minjriy. Nanqi aysel e koba na Kristus Yesus aqa wau ojeqnum.

⁴ Nami jeu tamo nanqi na e lubqa laqna nanqi aysel moiqa ulaosai. Nanqi e aqaryaibeb. Deqa e nanqi aysel minjreqnum, “Keretonub.” E segi sai. Kristen tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi dego nanqi aysel minjreqnub, “Keretonub.”

⁵ Ariya ningi na ijo kaiye anjam endi osib Kristen tamo ungasari kalil Prisila Akwila wo nanqo talq di loueqnub qaji nanqi dego minjriy.

Osib Epainetus dego ijo kaiye anjam endi minjiy. E a tulan qalaqalaiyeqnum. A Esia sawa qaji. Tamo kalil Esia sawaq di unub qaji nanqi are bulyosaisonabqa Epainetus a namoqna are bulyosiq Kristus qa aqa areqalo singilatej.

⁶ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Maria dego minjiy. A ningi aqaryaingwa maroqnsiq waukobaoqnej.

⁷ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Andronikus Junias wo nanqi aysel dego minjriy. Nanqi aysel ijo leŋ nanqi. Jeu tamo nanqi na nanqi aysel e ombla ojelenosib tonto talq di breigonab soqnem. Qotei na nanqi aysel wau enjrej deqa nanqi aqa anjam mare mare laqna. Deqa nanqi aysel dego ñam ti. E are bulyosaisonam nanqi aysel namoqna are bulyosib Kristus qa nanqo areqalo singilateb.

⁸ Ariya ningi ijo kaiye anjam endi Ampliatus dego minjiy. E Tamo Koba aqa ñam na a tulan qalaqalaiyeqnum.

⁹ Ningi Urbanus dego ijo kaiye anjam endi minjiy. A iga ti koba na Kristus aqa wau ojeqnum. Ningi Stakis dego ijo kaiye anjam endi minjiy. E a tulan qalaqalaiyeqnum.

¹⁰ Ningi Apeles dego ijo kaiye anjam endi minjiy. Iga qalieonum, a bole Kristus dauryeqnu.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Aristobulus aqa tal qujai nanqi ti dego minjriy.

¹¹ Osib Herodion a dego ijo kaiye anjam endi minjiy. A ijo leŋ.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Narsisus aqa tal qujai nanqi ti dego minjriy. Nanqi Tamo Koba aqa tamo bole unub.

¹² Ningi Trifina Trifosa wo nanqi aysel dego ijo kaiye anjam endi minjriy. Nanqi aysel Tamo Koba a qa waukobaeqnum.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Persis dego minjiy. E a tulan qalaqalaiyeqnum. A Tamo Koba aqa wau singila na ojeqnu.

¹³ Ningi ijo kaiye anjam endi Rufus dego minjiy. A tamo bolequja sosiq Tamo Koba dauryeqnu. Ningi aqa ai dego ijo kaiye anjam endi minjiy. A ijo ai bul.

¹⁴ Ningi ijo kaiye anjam endi osib Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas nanqi minjriy. Osib Kristen was kalil nanqi koba na unub qaji nanqi dego minjriy.

¹⁵ Osib Filologus Julia wo nanḡi aiyel dego ijo kaiye anjam endi minjriy. Niḡi na ijo kaiye anjam endi osib Nereus na aqa jaja na Olimp as na ariya Qotei aqa tamo unḡasari kalil nanḡi koba na unub qaji nanḡi ti minjriy.

¹⁶ Niḡi na nuḡo Kristen was kalil nanḡi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo unḡasari kalil nanḡi yeqnub.

Kristus aqa tamo unḡasari qure qure kalilq di unub qaji nanḡi na dego niḡi kaiyeiḡonub.

Tamo qudei na Kristen nanḡi potoaiyeltnjreqnub

¹⁷ O ijo was, nuḡo ambleq di tamo qudei nanḡi Qotei aqa anjam niḡi nami qusib dauryeb qaji di gotranjoqnsib olo bubulyeqnub. Osib Kristen nanḡi potoaiyeltnjroqnsib uneq breinjreqnub. Deqa e niḡi siḡgila na endegi merḡwai. Niḡi tamo deqaji nanḡi qa geregere ḡam atoqnsib nanḡi qoreinjriy.

¹⁸ Tamo deqaji nanḡi gago Tamo Koba Kristus aqa wau ojosaieqnub. Nanḡi nanḡo segi jejamu qa kumbra qa are qaloqnsib dauryeqnub. Osib tamo unḡasari nanḡi walawalainjroqnsib gisa gisanjnroqnsib nanḡi nanaritnjreqnub. Tamo unḡasari nanḡi di kumbra bole ti kumbra uge ti geregere pegiyosaieqnub.

¹⁹ O ijo was, e niḡi qa tulan areboleboleibeqnu. Di kiyayaqa? Niḡi Qotei aqa anjam geregere dauryeqnub tamo unḡasari kalil nanḡi deqa queqnub. Ariya e niḡi endegi merḡwai. Niḡi kumbra bole yqajqa geregere poiḡoqnm kumbra uge yqajqa nanariosib soqniy.

²⁰ Qotei a are lawo qa utru. Sokiñala a na Satan ojsim osi bosim nuḡo siḡaq di atim niḡi na sosqab.

Gago Tamo Koba Yesus a niḡi qa are boleiyeme.

Tamo qudei na kaiye anjam Rom Kristen nanḡoq qarinyeb

²¹ Timoti a e ombla wauo qaji. A na niḡi kaiyeiḡwo. Lusius na Jeson na Sosipater na nanḡi qalub dego niḡi kaiyeiḡonub. Nanḡi qalub ijo leḡ nanḡi.

²² Ijo ñam Tertius. E Pol aqa medabuq na anjam kalil endi osim ijo segi baḡ na nenḡrenjonum. E dego Tamo Koba aqa ñam na niḡi kaiyeiḡonum.

²³ Gaius a dego niḡi kaiyeiḡwo. A na e osiya aqa segi talq di e gereibeqnu. Osiya Kristen tamo unḡasari kalil qure endia loueqnub qaji nanḡi dego gereinjreqnu.

Erastus Kwartus wo nanḡi aiyel dego niḡi kaiyeiḡonub. Erastus a Korin qure nanḡo silali taqateqnu qaji tamo. Kwartus a gago Kristen was.

²⁴ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a niḡi kalil qa are boleiyeme. Bole.

Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom

²⁵ Yesus Kristus aqa anjam bole e mare mare laqnum qaji dena Qotei na niḡi torei siḡilatḡwa kere. Tulan nami Kristus aqa anjam bole di uliesoqnej.

²⁶ Ariya bini Qotei na anjam di boleq ateqnu. Qotei ḡambile gaigai unu qaji a marnaqa aqa medabu o qaji tamo nanḡi anjam di nenḡrenjonab soqnej. Sonaqa iga na olo osim tamo unḡasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanḡi minjre minjre laqnum. Deqa nanḡi uli anjam di quoqnsib poinjreqnu. Qotei na anjam di boleq ateqnu. Di kiyayaqa? Tamo unḡasari sawa bei beiq di unub qaji nanḡi anjam di qusib nanḡo areqaloq di siḡilatosis dauryqajqa deqa.

²⁷ Qotei qujai di a powo koba ti unu. Deqa iga bati gaigai Yesus Kristus aqa wau na Qotei aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

1 KORIN

Pol a Yesus aqa anjam mare mare laqnu

¹⁻² E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e metbosiqa wau di ebej. O ijo was kalil, aqo gago was Sostenes wo anjam endi nenğrenğyosim nunğoq qarınğyonum. Niņgi Korin qureq di Qotei qa loueqnub qaji. Kristus Yesus na niņgi elenğosiqa Qotei aqa segi kumbra boleq di atej. Qotei na niņgi aqa segi tamo unğasari sqa marsıqa niņgi gıltnğej. Osiqa Kristen kalil qure qureq di gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam meteqnub qaji nani dego gıltnğrej. Yesus a gago Tamo Koba. A Kristen kalil nanğo Tamo Koba.

³ Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanği aiyel niņgi qa are boleınjrimqa niņgi lawo na soqniy.

Pol a Korin Kristen nanği qa are qaloqnsiq Qotei biņiyeqnu

⁴ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a niņgi qa are boleıyej. Deqa e bati gaigai niņgi qa are qaloqnsim ijo Qotei biņiyeqnum.

⁵⁻⁶ Kristus aqa anjam ıga nami niņgi merıņgoqnem qaji di nunğo are miligiq di siņgila na waueqnu. Niņgi Kristus beteryejunub deqa Qotei na nunğo kumbra kalil qa ti nunğo anjam maro qa ti nunğo powo qa ti niņgi tulan keretınej.

⁷ Deqa niņgi gago Tamo Koba Yesus Kristus a mondon brantim unqajqa tariıoqnsib unub. Niņgi Qotei aqa Mondor aqa siņgila ejunub deqa niņgi siņgila bei qa truquosaieqnu.

⁸ Yesus Kristus a niņgi gaigai siņgilatıņgoqnimqa niņgi siņgila na tıgeloqnsib gilsib gilsib diıo bati itqab. Yimqa gago Tamo Koba Yesus Kristus a lan qureq na brantim niņgi Qotei aqa ñamgalaq di une saiıoıi sqab.

⁹ Yesus Kristus a Qotei aqa Niri. A gago Tamo Koba. Qotei na niņgi metınej deqa niņgi Yesus beteryosib a ombla are qujaitosib unub. Qotei a tamo bole unu deqa a niņgi uratıņwasai.

Korin Kristen nanği ñiriıoqnsib pupoeqnu

¹⁰ Ariya ijo was kalil, e gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na niņgi siņgila na endegsi merıņğwai. Niņgi kalil anjam qujai maroqniy. Niņgi anjam bei bei qa ñiriıosib pupoeııaib. Niņgi areqalo qujaitosib koba na geregere soqniy.

¹¹ Tamo nanği Kloe aqa talq di unub qaji nani na e endegsib merbonab quem, “Korin Kristen nanği ñiriıoqnsib anjam na qoteqnu.”

¹² O ijo was kalil, niņgi anjam na qoteqnu qaji nunğo utru agiende. Niņgi qudei mareqnu, “E Pol dauryo qaji tamo.” Niņgi qudei mareqnu, “E Apolos dauryo qaji tamo.” Niņgi qudei mareqnu, “E Pita dauryo qaji tamo.” Ariya niņgi qudei mareqnu, “E Kristus dauryo qaji tamo.” Niņgi anjam na qoteqnu qaji nunğo utru agide.

¹³ Niņgi kiyaqqa kumbra degyeqnu? Kristus a segi poeıosiq tamo gargekobaeı kiyo? E Pol e segi niņgi qa ñamburbasq di moiıem kiyo? Niņgi ijo ñam na yanso eb kiyo? Di sai.

14 E nami nunjo ambleq di sosim e tamo qudei nanği yansnjrosaiognum. E ijo kumbra deqa are qaloqnsim Qotei binjyeqnum. Od, Krispus Gaius wo nanği aiyele e na yansnjrem.

15 Deqa tamo bei a endegsi marqa keresai, “E Pol aqa ñam na yanso em.”

16 Bole, tamo nanği Stefanas aqa talq di unub qaji nanği dego e na yansnjrem. Ariya e tamo qudei nanği dego yansnjrem kiyo di e poibosai.

17 Kristus na e tamo nanği yansnjrqa marsiq e qarınbosai. E aqa anjam bole palontqajqa osiq e qarınbej. Deqa e mandam tamo nanjo powo na Kristus aqa anjam palontosaieqnum. E degyeqnum qamu Kristus a ñamburbasq di moiyej di a lanja moiyej qamu.

Kristus a Qotei aqa singila ti powo ti unu

18 Tamo nanği padalqa gamq di unub qaji nanği mareqnum, “Kristus a ñamburbasq di moiyej anjam di nanari anjam.” Nanği degsib mareqnum. Ariya iga Qotei na elenęeqnu qaji iga mareqnum, “Kristus a ñamburbasq di moiyej anjam di Qotei aqa singila ti unu.”

19 Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenęrenęyeb unu, “Powo tamo nanjo powo e na taqal atetnjrqai. Qalie tamo nanjo qalie dego e na kobotetnjrqai.”

20 O ijo was kalil, powo tamo ti dal anjam qalie tamo ti nanği qa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Nanği mandam qaji powo ejunub deqa Qotei na nanği olo nanaritnjreqnu. Od, tamo nanği anjam na qotqajqa arearetnjreqnu qaji nanği di Qotei na olo nanaritnjreqnu.

21 Mandam tamo nanjo powo na nanği Qotei qalieqa keresai. Qotei na aqa segi powo na gam getentetnjrej deqa nanği a qa qalieqa keresai. Nanği a qa qalieqajqa gam bei a na osornjrej. Gam agiende. Anjam iga palonteqnum qaji di tamo nanği qusib Yesus qa nanjo areqalo singilatqab di Qotei na nanği elenęas. Gam dena qujai nanği Qotei qa qalieqab. Ariya tamo qudei nanği anjam di quoqnsib mareqnum, “Di nanari anjam.”

22 Agi Juda nanği Qotei aqa mañwa lanja unqajqa mareqnum. Grik nanği mandam qaji powo oqajqa tulanj singilaeqnum.

23 Kristus a ñamburbasq di moiyej anjam di iga palonteqnsim laqnam Juda nanği quoqnsib uge qa mareqnum. Grik nanği anjam di quoqnsib nanari qa mareqnum.

24 Ariya tamo unğasari Qotei na metnjrej qaji di Juda ti Grik ti nanği qalie, Kristus a Qotei aqa singila ti powo ti unu.

25 Mandam tamo nanği mareqnum, “Anjam di nanari anjam.” Di sai. Anjam di Qotei aqa powo ti unu. Anjam dena mandam tamo nanjo powo tulanj bunęejunu. Mandam tamo nanği mareqnum, “Anjam di singila saiqoji.” Di sai. Anjam di Qotei aqa singila ti unu. Singila dena mandam tamo nanjo singila tulanj bunęejunu.

26 O ijo was ninği are qaliy. Qotei na ninği metnğej bati deqa ninği gargekoba mandam qaji powo saiqoji soqneb. Ninği gargekoba singila saiqoji soqneb. Ninği gargekoba ñam saiqoji soqneb.

27 Tamo qudei nanği mandam qaji powo ejunub deqa nanği mareqnum, “Tamo Qotei na giltnjrej qaji nanği nanari tamo.” Yeq nab nanari tamo nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di jemaı enjreqnum. Tamo singila ti unub qaji nanği mareqnum, “Tamo Qotei na giltnjrej qaji nanği singila saiqoji unub.” Yeq nab tamo singila saiqoji nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di jemaı enjreqnum.

²⁸ Tamo ñam ti unub qaji nanği mareqñub, “Tamo Qotei na giltñrej qaji nanği ñam saiqoji unub.” Yeñab tamo ñam saiqoji nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di ñam aguq atetñrejñub.

²⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa ñamgalaq di tamo bei na aqa segi ñam soqtqa keresai.

³⁰ Qotei a segi na ninği Kristus Yesus aqa banq di atej. Deqa Kristus aqa wau na iga Qotei aqa powo ejunum. Kristus aqa wau na iga tamo bole tintin unum. Aqa wau na iga Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim walweleqñum. Aqa wau na Qotei a gago uneq na iga awaigej deqa gago une na iga olo taqatgwa keresai.

³¹ Utru deqa iga gago segi ñam soqtqa keresai. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tamo bei a ñam bei soqtqa marsimqa a Tamo Koba aqa ñam segi soqtme.”

2

Korin Kristen nanği Yesus qa nanço areqalo sinğilateqñub

¹ O ijo was kalil, e nami nunçoq bosim Qotei aqa anjam palontoqñsim mernçoqñem bati deqa e mandam qaji powo na anjam palontosaiqñem. E anjam kokba laña laña palontosaiqñem.

² E endegsi are qaloqñem. E nunço ambleq di sosiy Yesus Kristus aqa anjam segi mernçoqñai. A ñamburbasq di moiyej anjam di segi ninği mernçoqñai. E degsi are qaloqñem.

³ E nunço ambleq di soqñem bati deqa e sinğila saiqoji soqñem. Deqa e ulaugetoqñsim ginda gindañoqñem.

⁴ Anjam e palontoqñem qaji di e Qotei aqa Mondor aqa sinğila na palontoqñem. E mandam qaji powo na anjam palontit ninği qusib are bulyqajqa deqa are qalosaioqñem.

⁵ Deqa ninği Kristus qa nunço areqalo sinğilateb di mandam tamo nanço powo na sai. Di Qotei aqa sinğila na.

Qotei aqa Mondor na iga powo bole egeqñu

⁶ Bole, Kristen qudei nanği Qotei aqa kumbra dauryqajqa sinğila ti unub. Deqa iga nanği anjam minjreñnam nanği powo bole eqñub. Powo di mandam qaji powo sai. Tamo kokba padalqa gamq di unub qaji nanço powo sai dego.

⁷ Di Qotei aqa segi powo nami ulitesoqnej qaji. Powo di iga ubtoqñsim mareqñum. Powo di aqa utru agiende. Tulañ nami Qotei na iga lañ qureq oqwajqa gam gereiyetgej.

⁸ Powo di mandam qaji tamo kokba nanği poinjrosaiqñu. Nanği poinjrej qamu nanği na Tamo Koba lañ qureq di unu qaji a osib ñamburbasq di qamosai qamu.

⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tamo nanço ñamdamu na lañ qure qa inği inği unosaieqñub. Nanço dabkala na inği inği deqa quosaieqñub. Nanço areqaloq di inği inği di yala sosai. Inği inği di Qotei na tamo unğasari a tulañ qalaqalaiyeqñub qaji nanği segi gereiyetñrej unu. Deqa nanği oqsib oqab.”

¹⁰ O ijo was kalil, anjam di nami uliesonaqa Qotei aqa Mondor na babtosiğ iga mergej. Qotei aqa areqalo uliejunu qaji di Mondor a segi qalie. Qalie kalil agi Mondor aqaq di unu.

¹¹ Tamo bei a tamo bei aqa areqalo qalieqa keresai. Tamo aqa mondor aqa are miligiq di unu qaji a segi aqa areqalo qalie. Dego kere tamo bei a Qotei aqa areqalo qalieqa keresai. Qotei aqa Mondor a segi Qotei aqa areqalo qalie.

¹² O ijo was kalil, iga mandam qaji mondor osai. Iga Mondor agi Qotei aqaq na bej qaji di em. Deqa lanj qure qa inji inji Qotei na egeqnu qaji di iga qalie. Mondor na inji inji di iga osorgeqnu.

¹³ Iga inji inji deqa anjam mare mare laqnum. Iga mandam qaji tamo nanjo powo na anjam marosaieqnum. Mondor na iga powo egeqnaqa iga anjam mareqnum. Mondor aqa anjam di iga na tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanji minjreqnum.

¹⁴ Tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti sosai qaji nanji lanj qure qa inji inji di oqa keresai. Di kiyayaqa? Nanji mareqnum, "Inji inji di nanari tamo nanjo inji." O ijo was kalil, inji inji di iga Mondor aqaq na elenqnum. Deqa tamo ungasari Mondor ti sosai qaji nanji inji inji deqa poinjrqa keresai. Tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanji segi inji inji deqa poinjrqa kere.

¹⁵ Od, tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanji inji inji kalil gegerere pegiyeqnum. Ariya tamo ungasari nanji di mandam tamo bei na peginjqrqa keresai.

¹⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Tamo yai a Qotei aqa areqalo qalieqa kere? Osim a gam osoryqa kere? Tamo dego bei sosai." Ariya iga Kristus aqa areqalo ejunum.

3

Pol Apolos wo nanji Qotei aqa wau tamo bole

¹ O ijo was kalil, e nunjo ambleq di soqnem bati deqa ningi Kristus aqa kumbra gegerere qalieosaisoqneb. Ningi anjro mom bul soqneb. E na tamo ungasari Qotei aqa Mondor dauryeqnum qaji nanji anjam damu ti minjreqnum. Ariya ningi areqalo namij dauryoqneb deqa e na anjam damu ti ningi mernjgwa yeqnam ugeiboqnej.

² Ningi anjro mom bul soqneb deqa ningi damu uyqa keresai. Deqa e ningi damu anainjgosaioqnem. E ningi munjgum anainjgoqnem. Agi bini ningi damu uyqa keresai unub.

³ Ningi areqalo namij dauryoqnsib unub. Agi ningi nunjo Kristen was nanji qa are ugeingeqnaqa koba na anjam na qotoqnsib laqnum. Nunjo kumbra di jejamu qa kumbra uge. Di mandam tamo nanjo kumbra.

⁴ Agi ningi qudei mareqnum, "E Pol dauryo qaji tamo." Ningi qudei mareqnum, "E Apolos dauryo qaji tamo." O ijo was kalil, nunjo kumbra di mandam tamo nanjo kumbra.

⁵ Apolos a tamo kiyero? E Pol e segi tamo kiyero? Aqo aiyel Qotei aqa wau tamo segi. Tamo Koba a na aqo aiyel wau segi segi egej. Deqa iga aqa anjam ningi mernjgonam qusib Yesus qa nunjo areqalo singilateb.

⁶ E wauq di inji yagonam Apolos a injiq di ya atej. Ariya Qotei a segi na inji boletej.

⁷ Deqa tamo inji yageqnu qaji a ñam saiqoji unu. Tamo injiq di ya ateqnu qaji a dego ñam saiqoji unu. Ariya Qotei inji boleteqnu qaji a segi ñam koba ti unu.

⁸ Tamo inji yageqnu qaji wo tamo injiq di ya ateqnu qaji wo nanji aiyel ombra Qotei aqa wau ojeqnum. Mondonj Qotei na nanjo wau segi segi pegiyosim awai enjqrqas.

⁹ Aqo aiyel Qotei ombla wau ojeqnum. Qotei aqa inġi wau agi ninġi.

Qotei aqa wau tamo nanġi tal gereiyo qaji tamo bul

Ninġi Qotei aqa tal bul unub.

¹⁰ Qotei a e qa are boleyosiq wau ebej deqa e tal gereiyo qaji tamo bul unum. E tal gereiyqajqa qalie bole deqa e tal aqa utru atem. E tal aqa utru atem deqa tamo qudei nanġi olo tal ai gogeq di tal ateqnub. Deqa e nanġi endegsi minjreqnum, “Ninġi tal geregere atoqniy.”

¹¹ O ijo was ninġi qalie, Qotei na Yesus Kristus osiq a tal ai tuma qaji bul tigeltej unu. Deqa tamo qudei na olo tal ai tuma qaji bei ataib. Yesus a segi qujai tal ai tuma qaji bole.

¹² Ariya tamo nanġi tal ai gogeq di tal atqa oqnsib gol na ti silva na ti menin naimyo na ti njamtaġ na ti liki na ti inġi nneġi aqa sau na ti tal ateqnub.

¹³ Mondorġ Qotei na tamo nanġi peginjro batiamqa a njamyuo bulosim tamo kalil nanġo wau segi segi boleq atsim pegiyosim nanġo wau bole kiyo uge kiyo di unqas.

¹⁴ Tamo qudei nanġo wau di njamyuo na yugwasai deqa nanġi awai bole oqab.

¹⁵ Tamo qudei nanġo wau di njamyuo na yuelenqas deqa nanġo wau kalil torei loumqas. Ariya tamo nanġi di padalqasai. Nanġi njamyuoq di padalqa jojomonqib Qotei na nanġi dena olo elenqas.

Ninġi Qotei aqa atra tal bul unub

¹⁶ Ninġi Qotei aqa atra tal bul unub. Qotei aqa Mondor a nunġo ambleq di unu. Di ninġi qaliesai kiyo?

¹⁷ Qotei aqa atra tal di agi ninġi. Deqa tamo bei na atra tal di ugeugeiyqas di Qotei na kamba tamo di ugeugeiyqas.

Iga tamo nanġo niam soqtqasai

¹⁸ Ninġi nunġo segi jejamu gisanjaib. Ninġi qudei mandam qaji powo ti sosib endegsib are qaleqnum kiyo, “E powo koba ti unum”? Di sai. Ninġi endegsib mariy, “Bole, e nanari tamo.” Degsib marib Qotei na olo powo enġimqa dena ninġi powo bole oqab.

¹⁹ Tamo nanġi mandam tamo nanġo powo ti unub qaji nanġi Qotei aqa njamgalaq di nanari tamo unub. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenġrenyeb unu, “Tamo nanġi mandam tamo nanġo powo ti unub qaji nanġi kumbra uge uge yeqnub. Yeqnab Qotei a kamba nanġi padaltnjreqnu.”

²⁰ Anjam bei dego unu,

“Tamo nanġi mandam tamo nanġo powo ti unub qaji nanġo areqalo Tamo Koba a segi qalie.

A qalie, nanġo areqalo di uge deqa nanġi wau bei bei yeqnab ugeinjreqnu.”

²¹ Deqa ninġi na mandam tamo nanġo niam soqtoqnaib. Inġi inġi kalil di nunġo.

²² Apolos, Pita, e Pol, mandam, nambile, moiyo, inġi inġi kalil bini unub qaji ti inġi inġi kalil bunuqna brantelenqab qaji ti di nunġo.

²³ Ariya ninġi Kristus aqa. Kristus a Qotei aqa.

4

Qotei a segi na aqa wau tamo nanġi peginjreqnu

¹ O ijo was kalil, aqo Apolos wo iga Kristus aqa wau tamo. Iga Qotei aqa wau taqateqnum. Gago wau agiende. Iga Qotei aqa uli anjam mare mare laqnum. Niŋgi iga qa degsib are qaloqniy.

² Niŋgi qalie, wau taqato tamo a na wau lanja aqa medabu dauryoqngas. Dego kere e Qotei aqa medabu dauryeqnum.

³ Deqa anjam pegiyo tamo bei na niŋgi niŋgi na kiyo ijo kumbra pegiyqab di unqum. E deqa yala are qalqasai. E segi dego ijo kumbra pegiyosaieqnum.

⁴ Ijo kumbra uge bei unu kiyo di e geregere poibosai. Ariya e une saiqoji unum degsi marqa keresai. Tamo Koba a segi na e pegibqas.

⁵ Pegiyo bati brantosaiunu deqa niŋgi na tamo qudei naŋgi peginjroqnaib. Niŋgi mati tariŋesoqniqbqa mondoŋ Tamo Koba a bosimqa a segi na iŋgi iŋgi kalil ambruq di uliejunub qaji di suwanq di atqas. Osim tamo kalil naŋgo areqalo dego boleq atqas. Yim bati deqa Qotei a gago segi segi kumbra unsim bole kiyo sai kiyo deqa mergwas.

Korin Kristen naŋgi naŋgo segi ñam soqteqnum

⁶ O ijo was kalil, aqo Apolos wo gago kumbra qa agi e na niŋgi mernqonum. Di kiyaqa? Niŋgi Qotei aqa anjam nenqrenq di unu qaji de ti olo anjam qudei ti turtosib diqoqnaib deqa. Osib tamo qudei naŋgo ñam soqtoqnsib olo tamo qudei naŋgo ñam aguq atoqnaib deqa.

⁷ Niŋgi gate kokba unub e? Sai. Niŋgo iŋgi bole kiye Qotei na niŋgi enqosaí? Niŋgo iŋgi iŋgi kalil agi Qotei na niŋgi enqej. Deqa niŋgi kiyaqa mareqnum, “Iga gago segi siŋgila na iŋgi iŋgi kalil di ejunum”? Niŋgi kiyaqa niŋgo segi ñam soqteqnum?

⁸ Agi niŋgi are qaleqnum, “Iga iŋgi iŋgi kalil kere na unum. Iga ñoro koba ejunum. Deqa iga na Pol Apolos wo naŋgi aiyel bunŋrsimqa iga segi mandor kokba bulonum.” O was niŋgi degsib are qalaib. Niŋgi mandor kokba bulonub qamu e niŋgi qa tulan areboleboleibqoqa Apolos ombla na niŋgi beternqosim niŋgi koba na mandor kokba bulonum qamu.

⁹ Ijo areqalo agiende. Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum deqa Qotei na gago ñam tulan aguq atej. Deqa iga tamo uge naŋgi bulonum. Tamo uge naŋgi agi anjam pegiyo tamo a na une ti qa minjroqnsiq moiyoŋtjreqnu. Od, a na mandam tamo ti lan anqro ti naŋgo ñamgalaq di naŋgi moiyoŋtjreqnu. O ijo was kalil, iga tamo uge naŋgi di bulonum.

¹⁰ Iga Kristus aqa ñam osi laqnum deqa iga nanari tamo bulonum. Ariya niŋgi powo ti sosib deqa niŋgi Kristus qa qalie bole. Iga siŋgila saiqoji unum. Ariya niŋgi siŋgila ti unub. Iga ñam saiqoji unum. Ariya niŋgi ñam ti unub.

¹¹ Iga nami mam ti ya qar ti soqnem agi bini unum. Iga gara bolesai. Tamo qudei na iga ugeugeiqe qnum. Iga tal saiqoji.

¹² Iga ñes na ti gago segi ban na ti wauoqnsim unum. Tamo qudei na iga misilinqeqnab iga kamba olo naŋgi qa palyeqnum. Tamo qudei na iga ugeugeiqe qnab iga gulbe di qoboieqnum.

¹³ Tamo qudei na iga yomuieqnaib iga kamba olo naŋgi anjam bole minjreqnum. Iga tamo sougetejunub qaji naŋgi bulonum. Iga tamo unqasari kalil naŋgo ñamgalaq di iŋgi tulan jigat bulosim unum. Iga nami degsi soqnem agi bini unum.

Pol na Korin Kristen naŋgi minjrej, “Niŋgi ijo kumbra dauryiy”

¹⁴ O ijo was, niŋgi ijo anjam endi sisiyosib jemaingwajqa e deqa nenqrenqosai. E niŋgo areqalo tingitetŋgwajqa deqa osim anjam endi nenqrenqonum. Niŋgi ijo anqro bole. E niŋgi tulan qalaqalainqeqnum.

¹⁵ Nungo abu qujai agi e segi. Nungo abu gargekoba sai. Tamo 10,000 nanngi na Kristus aqa kumbra ningi osornjoqnaqab di unqum. E qujai Kristus Yesus aqa anjam bole ningi mernjonam qusib are bulyeb. Dena e nungo abuem.

¹⁶ Deqa e ningi endegsi merngwai. Ningi ijo kumbra kalil dauryoqniy.

¹⁷ Utru deqa e Timoti qarinyonum a nungoq bqo. E nami Tamo Koba aqa anjam Timoti minjnam a are bulyej. Deqa a ijo angro bole. E a tulan qalaqalaiyeqnum. A nungoq bosim ijo kumbra qa ningi saingim quqwab. Ijo kumbra agiende. E Kristus beteryesosim a dauryeqnum. Ijo kumbra di e na sawa sawa kalilq di Kristen nanngi osornjreqnum.

¹⁸ Ariya ningi qudei endegsib are qaleqnum, “Pol a gagoq bqasai.” Osib ningi diqoqnsib laqnum.

¹⁹ O was ningi degaib. Tamo Koba a na odbimqa e nungoq urur boqujatqai. Tamo nanngi diqoqnsib laqnum qaji nanngo singila qabe na eqnum di unqajqa bqai. E nanngo anjam maro lanja quqwajqa bqasai.

²⁰ Ningi qalie, Qotei a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu. A lanja anjam maro na iga taqatgosaieqnu. A singila na iga taqatgeqnu.

²¹ Nungo are kiyersiq unu? E nungoq bosiy nriinqosiy tingitngwai kiyo e bosiy ningi qalaqalaingosiy lawo na gereingwai kiyo? Ningi segi mariy.

5

Sambala kumbra a Korin Kristen nanngo ambleq di unu

¹ O ijo was kalil, e anjam bei endegsi quem. Nungo ambleq di tamo bei a sambala kumbra yeqnu. Aqa sambala kumbra di tulan ugedamu. Tamo nanngi Qotei qaliesai qaji nanngi sambala kumbra deqaji yosaieqnum. Aqa sambala kumbra agiende. A na aqa abu aqa njanj oqnsiq ombla sambalaeqnum.

² Ningi aqa sambala kumbra deqa are ugeingosaieqnu, Ningi akamo-saieqnum. Ningi diqoqnsib laqnum. Ningi are ugeingej gamu ningi tamo di osib nungo ambleq dena taqal waiyeb gamu.

³ E ningi koba na sosai. E isaq endi unum. Ariya ningi ijo are miligiq di unub deqa e ningi ti sobulejunum. Deqa e sambala tamo di aqa une qa pegiyonum koboqo.

⁴ E ningi endegsi merngwai. Ningi gago Tamo Koba Yesus aqa nam na korooiy. Yim koroq di e ningi ti sobulitqa Tamo Koba Yesus aqa singila dego nungoq di sqas.

⁵ Ningi koroesosibqa tamo di ojsib Satan aqa banj di atibqa Satan na a osim aqa jejamu gulbe yqas. Yim mondon Tamo Koba Yesus a bqajqa batiamqa Qotei na tamo di aqa qunun olo oqas.

Pol na Kristen nanngi minjrej, “Ningitamo uge di wiyiy”

⁶ Ningi nungo segi nam soqteqnum di kumbra bolesai. Ningi qalie, tamo nanngi sum kinala oqnsib bem ti bulyeqnab bem tiyekritoqnsiq tulan kobaqu-jaeqnu.

⁷ Deqa ijo was kalil, ningi bem tiyeqnu qaji sum namij di taqal atiy. Osib dena ningi olo bem bunuj bulosib sum saiqoji sqab. E qalieonum, ningi sum saiqoji unub koboqo. Di kiyaaqa? Jeu tamo nanngi na Kristus qalnab a kaja du bulosiq gago une qa moisiq aqa len aiyej. Juda nanngo yori bati koba qa nanngi Yesus degyeb.

⁸ Deqa iga yori bati koba di unqom. Unsim bem tiyeqnu qaji sum namij di taqal atsim olo bem bunuj sum saiqoji unu qaji di oqom. Sum namij di

kumbra uge ti une ti sigitejunu. Bem bunuj sum saiqoji unu qaji di are bole ti anjam bole ti sigitejunu.

⁹ E nami anjam endegsi nenngrenyosim nungoq qarinyem, “Ningi sambala tamo nanngi koba na laqnaib.”

¹⁰ O ijo was, e na tamo Yesus qaliesai qaji nanngi qa ningi degsi merngosai. Ningi nanngi koba na laqnaq kere. Tamo sambalaeqnuub qaji nanngi ti tamo ñoro qa maulnjreqnu qaji nanngi ti tamo gisan na silali eqnub qaji nanngi ti tamo gisan qotei qa loueqnub qaji nanngi ti ningi nanngi koba na laqajqa e deqa ningi saidngosai. Ningi nanngi koba na laqasai di ningi torei mandam uratqab. Di keresai.

¹¹ Ariya tamo bei a marqas, “E nungo Kristen was bole.” Osim a olo sambala kumbra yqas kiyo, tamo bei aqa ñoro qa maulyqas kiyo, gisan qotei qa louqas kiyo, tamo nanngi misilinjrqas kiyo, ya uge uyoqnsim nanarioqnqas kiyo, gisan na tamo nanngo silali yainjrqas kiyo a kumbra degyimqa ningi a ombla laqnaib. Ningi a ombla ingi uyoqnaib dego. Agi e nami anjam deqa nenngrenyosim nungoq qarinyem.

¹²⁻¹³ Deqa e na tamo Yesus qaliesai qaji nanngo une qa peginjrqai e? Sai. Di ijo wau sai. Di Qotei aqa wau. Ariya Kristen nanngo une qa peginjrqajqa wau di nungo wau tinjin. Deqa ningi tamo uge di osib nungo ambleq dena taqal waiyiy.

6

Ningi nungo Kristen was bei osib anjam pegiyo talq gilaib

¹ Ningi qudei kumbra uge endegsib yeqnuub. Ningi nungo Kristen was bei qa anjam soqnim a osib anjam pegiyo tamo Qotei qaliesai qaji nanngo ulatamuq di tigeltqab. Ningi a osib Qotei aqa tamo ungasari nanngo ulatamuq di tigeltqab di kere. Ariya ningi degyosaieqnuub. Nungo kumbra uge deqa ningi jemaingosaieqnu.

² Iga Qotei aqa segi tamo ungasari unum deqa mondonj iga na tamo kalil mandamq endi unub qaji nanngo une qa peginjrqom. Di ningi qaliesai kiyo? Iga degyqom deqa kiyaqa ningi nungo Kristen was nanngo anjam kiñilala qudei qa nanngi peginjrqqa keresai?

³ Mondonj iga lanj angro nanngo une qa dego peginjrqom. Ningi di qaliesai kiyo? Iga degyqom deqa e endegsi are qalonum, iga mandamq endi gago Kristen was nanngo anjam kalil dego pegiyqa kere.

⁴ Deqa ningi Kristen was bei qa anjam soqnim kiyaqa ningi na a osib anjam pegiyo tamo Qotei qaliesai qaji nanngoq gilqab? Anjam pegiyo tamo nanngi di Kristen tamo sai.

⁵ E anjam endi ningi merngonum. Di kiyaqa? Ningi nungo kumbra uge deqa jemaingim uratqajqa deqa. Nungo ambleq di powo tamo bei unu kiyo? Sqas di Kristen was bei a was bei qa anjam soqnim powo tamo dena nanngo anjam pegiyqa kere.

⁶ Kiyaqa Kristen was bei a was bei osim anjam pegiyo tamo Yesus qa nanngo areqalo singilatosaieqnuub qaji nanngoq gilsim nanngo ulatamuq di tigeltqas?

⁷ Ningi nungo Kristen was bei qa anjam soqnim a osib anjam pegiyo tamo nanngoq gilqab di kumbra uge. Nungo kumbra dena ningi Yesus dauryqajqa uratosib ulonqab. Ningi nungo Kristen was bei qa anjam soqnim, unqum, ningi a uratib une engem. Osim nungo ingi ingi bajinjem.

⁸ Ariya nin̄gi degyosaieqñub. Nin̄gi segi kamba olo nuñgo Kristen was nan̄gi kumbra uge enjroqñsib nan̄go in̄gi in̄gi gisan̄ na yainjreqñub.

⁹⁻¹⁰ Tamo un̄gasari kumbra uge uge yeqñub qaji nan̄gi Qotei na taqatñrsim nan̄go Mandor Koba sqasai. Di nin̄gi qaliesai kiyo? O ijo was nin̄gi na nuñgo segi jejamu gisan̄yaib. Tamo sambala kumbra yeqñub qaji nan̄gi ti, tamo gisan̄ qotei qa loueqñub qaji nan̄gi ti, tamo was bei aqa ñauñ jejamu ojeteqñub qaji nan̄gi ti, tamo un̄a wo ñereñqa uratoqñsib olo tamo bei bei wo ñereñeqñub qaji nan̄gi ti, bajin̄ tamo nan̄gi ti, tamo was bei aqa in̄gi in̄gi qa mamaulñjreqñu qaji nan̄gi ti, tamo ya uge uyoqñsib nanarieqñub qaji nan̄gi ti, tamo was bei yomuiyeqñub qaji nan̄gi ti, tamo was bei aqa silali gisan̄ na yaiyeqñub qaji nan̄gi ti, tamo deqaji kalil nan̄gi Qotei na taqatñrsim nan̄go Mandor Koba sqasai.

¹¹ Nami nin̄gi qudei tamo uge deqaji soqñeb. Ariya bunuqña Qotei na nuñgo are miligi yansetñgosiqa nin̄gi aqa segi kumbra boleq di atej. Atsiqa Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na ti gago Qotei aqa Mondor aqa sin̄gila na ti nin̄gi tamo bole une saiqoji qa merñej.

Nun̄go jejamu a Qotei aqa Mondor aqa atra tal bul unu

¹² Kristen qudei nan̄gi mareqñub, “E kumbra gargekoba yqa kere. Dal anjam na getentosai.” Di nan̄gi bole mareqñub. Ariya e kumbra qudei yoqñqai dena e aqaryaibqa keresai. Od, e kumbra gargekoba yqa kere. Ariya e kumbra bei aqa sorgomq di sqasai.

¹³ Tamo qudei nan̄gi mareqñub, “In̄gi uyo aqa wau agi aisim meneq di sqas. Mene aqa wau agi in̄gi uyqas.” Di nan̄gi bole mareqñub. Ariya mondon̄ Qotei na in̄gi uyo ti mene ti di torei kobotqas. Gago jejamu di sambala kumbra yqajqa sai. Gago jejamu di Tamo Koba aqa. A segi na taqateqñu.

¹⁴ Qotei aqa sin̄gila na a Tamo Koba olo subq na tigeltej. Deqa mondon̄ a na iga dego tigeltgwas.

¹⁵ Nun̄go jejamu di Kristus aqa jejamu qujai. Di nin̄gi qaliesai kiyo? Deqa e Kristus aqa jejamu osiy sambala un̄a aqa jejamuq di betertqai di kumbra bolesai.

¹⁶ Tamo bei a sambala un̄a wo beteqñab di a un̄a de wo jejamu qujaitosib sqab. Di nin̄gi qaliesai kiyo? Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Tamo bei aqa ñauñ wo beterosib nan̄gi jejamu qujaitosib sqab.”

¹⁷ Ariya tamo bei a Tamo Koba Yesus wo beteqñab di nan̄gi aiyel Mondor qujai ti sqab.

¹⁸ Deqa ijo was, nin̄gi gaigai sambala kumbra uratoqñsib isaq giloqñiy. Une kalil tamo nan̄gi yeqñub qaji di nan̄go jejamuq di beterosaieqñu. Ariya sambala kumbra a tamo nan̄go jejamuq di beteroqñsiq nan̄go jejamu ugeteqñu.

¹⁹ Nun̄go jejamu di Mondor Bole aqa atra tal bul unu. Qotei a segi na Mondor di nin̄gi en̄jej deqa a nuñgo are miligiq di unu. Nin̄gi di qaliesai kiyo? Nun̄go jejamu di nuñgo segi jejamu sai. Di Qotei aqa jejamu.

²⁰ Qotei a awai kobaquja na nin̄gi awain̄jej. Deqa kumbra kalil nin̄gi yeqñub qaji di nin̄gi Qotei aqa ñam soqtqa are qaloqñsib yoqñiy.

¹ Ariya anjam qudei ningi nenngrenyosib ijoq qarinyeb qaji deqa kamba merngwai. Anjam bei agi unja oqajqa anjam. Deqa merngwai. Tamo nanngi laña sosib unja oqa uratqab di kumbra bole.

² Ariya sambala kumbra kobaa'im deqa ningi segi segi unja oiy. Unja ningi dego segi segi tamo oiy.

³ Tamo aqa jejamu di aqa njanj qa. Deqa a aqa jejamu getenta'iq. Unja aqa jejamu di dego aqa gumbulun qa. Deqa a aqa jejamu getenta'iq.

⁴ Unngasari nanngi na nanngo segi jejamu taqatosaieq'nub. Nanngo jejamu di nanngo gumbulun na taqateq'nub. Tamo nanngi dego nanngo segi jejamu taqatosaieq'nub. Nanngo jejamu di nanngo njanj na taqateq'nub.

⁵ Deqa ningi nunngo jejamu getenta'ib. Ariya bati bei ningi nunngo unja wo ombla areqalo qujaitosib pailyqa bati atsib di ningi nunngo jejamu getentosib pailyoq'niy. Bunuqna pailyo bati koboamqa ningi nunngo jejamu olo turtiy. Ningi nunngo segi jejamu geregere taqatqa keresai deqa Satan na ningi osim sambala kumbraq di olo brei'ngo uge.

⁶ Ijo anjam di e ningi aqaryain'gwa osim deqa merngonum. E singila na merngosai.

⁷ Ijo are endegsi unu. Tamo kalil nanngi e bul laña sqab di bole. Ariya Qotei na tamo nanngi singila segi segi enjre'qnu. A na tamo qudei nanngi singila bei enjre'qnu. Osiqu tamo qudei nanngi singila bei enjre'qnu.

⁸ Ariya tamo unja osai qaji nanngi ti unja tamo osai qaji nanngi ti e na anjam endegsi minjrqai. Unja qobul nanngi dego e na anjam endegsi minjrqai. Ningi e bul laña sqab di bolequja.

⁹ Ariya ningi nunngo segi jejamu taqatqa keresaiamqa ningi unja oiy. Ningi tamo oiy. Ningi sambala kumbra yqajqa are tulanj prun'ngoq'nqas di kumbra bolesai.

¹⁰ Ningi tamo ti unja ti unub qaji e na anjam endegsi merngwai. E segi na merngwasai. Tamo Koba a dego ningi merngwas. Anjam agiende. Unja nanngi na nanngo tamo nanngi uratnjraib.

¹¹ Ariya unja bei na aqa tamo uratqas di a olo tamo bei aiq. A laña soq'nem. Saiamqa a na aqa tamo nami uratej qaji di olo eme. Tamo nanngi dego nanngo unja nanngi uratnjraib.

¹² Ningi qudei e na anjam endegsi merngwai. Anjam endi Tamo Koba aqa anjam sai. E segi na merngwai. Ni Kristen tamo. Ariya ino njanj a Kristen unja sai. Di un'gum. Ni a urataim. A ni ombla sqa are soq'nim ni a urataim.

¹³ E unja nanngi dego anjam di minjrqai. Ni Kristen unja. Ariya ino gumbulun a Kristen tamo sai. Di dego un'gum. Ni a urataim. A ni ombla sqa are soq'nim ni a urataim.

¹⁴ Ningi quiy. Tamo bei a Yesus qa aqa areqalo singilatosa'iosim Kristen unja oqas. Kumbra dena a Kristen nanngo miligiq aisim Qotei aqa jojomq di sqas. Unja bei dego a Yesus qa aqa areqalo singilatosa'iosim Kristen tamo oqas. Kumbra dena a Kristen nanngo miligiq aisim Qotei aqa jojomq di sqas. Degsi sosai qamu nanngo an'gro nanngi Qotei aqa njanjalaq di jiga ti so qamu. Ariya nanngi Kristen nanngo miligiq di unub deqa nanngo an'gro nanngi Qotei aqa jojomq di unub.

¹⁵ Ariya Kristen tamo bei aqa unja a Yesus qa aqa areqalo singilatosa' deqa unja dena a uratqa marsim uratem. Tamo a deqa gulbe oqasai. Qotei na odyqas. Kristen unja dego aqa tamo a Yesus qa aqa areqalo singilatosa' deqa tamo dena a uratqa marsim uratem. Unja a dego gulbe oqasai. Qotei na

odyqas. Qotei a ninqi kalil koba na geregere lawo na sqajqa osiq metnqequ. Deqa ninqi ijo anjam di dauryiy.

¹⁶ O Kristen uña, ni ino gumbulun Qotei aqa anjam minjimqa a are bulyqas kiyo sai kiyo di ni qalieqasai. O Kristen tamo, ni dego ino ñaun Qotei aqa anjam minjimqa a are bulyqas kiyo sai kiyo di ni qalieqasai.

Qotei na iga gam segi segi dauryqa marsiq giltgej

¹⁷ Qotei na nami iga gam segi segi dauryqa marsiq giltgej deqa iga gam di dauryoqnsim sqom. Gam kiye Qotei na iga dauryqa metgej qaji di segi dauryqom. Ijo anjam di e na Kristen tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanqi minjre minjre laqnum.

¹⁸ Ninqi qudei nami mulun aisib sonabqa Qotei na ninqi metnqe deqa ninqi degsib soqniy. Ninqi qudei nami mulun aiyosai sonabqa Qotei na ninqi metnqe deqa ninqi dego degsib soqniy.

¹⁹ Ninqi nami mulun aiyeb kiyo ninqi mulun aiyosai kiyo di laña. Ninqi Qotei aqa dal anjam dauryqab di kumbra bole utru ti.

²⁰ Iga nami kiyersim sonamqa Qotei na iga metgej degsim sqom.

²¹ Ninqi qudei kanqal tamo sonabqa Qotei na ninqi metnqe. Ariya ninqi deqa are gulbeinqaiq. Ninqi kanqal tamo soqniy. Bunuqna ninqi kanqal tamo sqa uratosib olo nunqo segi wau ojqa gam soqnimqa degiyi.

²² Tamo nanqi kanqal tamo sonabqa Qotei na metnjrej qaji nanqi Tamo Koba aqa. Deqa nanqi aqa ñamgalaq di kanqal tamo sosai. Dego kere tamo nanqi kanqal tamo sosai sonabqa Qotei na metnjrej qaji nanqi olo Kristus aqa kanqal tamo unub.

²³ Qotei a awai kobaquja na ninqi awainqe deqa ninqi mandam tamo bei aqa kanqal tamo saib.

²⁴ O ijo was kalil, iga nami kiyersim sonamqa Qotei na iga metgej degsim olo Qotei ombla sqom.

Pol a tamo uña osai qaji nanqi ti uña tamo osai qaji nanqi ti anjam minjrej

²⁵ Ariya e na tamo uña osai qaji nanqi ti uña tamo osai qaji nanqi ti anjam bei minjrqai. Anjam endi Tamo Koba aqa anjam sai. E ijo segi areqalo na nanqi minjrqai. Qotei a e qa dulej deqa e qalieonum, ijo anjam endi bole.

²⁶ E endegsi are qalonum. Bini bati endi gulbe kokba bqa jojomeqnum. Deqa ninqi kalil kiyersib unub degsib olo soqniy.

²⁷ Ninqi uña ti unub qaji ninqi degsib soqniy. Ninqi nunqo uña uratqa gam ñamaib. Ninqi uña osai qaji ninqi dego degsib soqniy. Ninqi uña oqa are qalaib.

²⁸ Ninqi uña ti tamo ti oqab di ninqi une yosai. Dungeñge nanqi dego tamo oqab di nanqi une yosai. Ariya tamo uña ejunub qaji nanqi ti uña tamo ejunub qaji nanqi ti gulbe itoqnqab. Nanqi gulbe di itaib deqa e na anjam endi nanqi minjronum.

²⁹ O ijo was kalil, diño bati jojomqo deqa e na ninqi endegsi mernqwai. Tamo uña ti unub qaji nanqi uña saiqoji so bul soqnebe.

³⁰ Tamo akameqnum qaji nanqi akamosai bul soqnebe. Tamo areboleboleinjreqnu qaji nanqi areboleboleinjrosai bul soqnebe. Tamo ingi ingi awaiyeqnum qaji nanqi ingi ingi saiqoji so bul soqnebe.

³¹ Tamo mandam qa ingi ingi qa wauqnum qaji nanqi ingi ingi qa wauosai bul soqnebe. Ninqi qalie, sokiñala mandam ti ingi ingi kalil ti torei koboekritqab.

³² Ijo are endegsi unu. Ninqi mandam qa ingi ingi qa are qaloqnaib. Ninqi qalie, tamo uña ti sosai qaji nanqi Tamo Koba aqa kumbra torei dauryqajqa

are qaleqñub. Deqa kumbra kalil Tamo Koba a tulan areareteqñu qaji di nanji yeqñub.

³³ Ariya tamo unja ti unub qaji nanji mandam qa inji inji qa are qaleqñub. Deqa kumbra kalil nanjo unja a areareteqñu qaji di nanji yeqñub.

³⁴ Deqa nanji areqalo aiye aiyelteqñub. Dungeñge nanji ti unja tamo osai qaji nanji ti dego Tamo Koba aqa kumbra torei dauryqajqa are qaleqñub. Deqa nanji nanjo segi jejamu ti qunuj ti torei Qotei yekriteqñub. Ariya unja tamo ti unub qaji nanji mandam qa inji inji qa are qaleqñub. Deqa kumbra kalil nanjo tamo a areareteqñu qaji di nanji yeqñub.

³⁵ E ningi aqaryaingwa osim deqa anjam di merngonum. E ningi gulbe engwa osim anjam di merngosai. Deqa ningi quiy. Ningi kumbra bole bole dauryoqñsib gaigai Tamo Koba aqa wau ojoqñiy. Mandam qa inji inji na ningi titñgaiq.

³⁶ Tamo bei aqa dunje a kobaqujaosim tamo oqa kereamqa a endegsi are qalqas, “Ijo dunje a lanja sqa keresai. Deqa unjum, a tamo em. E na a tamo oqa getentqasai.” A degsi are qalqas di kere. A une atosai.

³⁷ Ariya tamo bei aqa are miligiq di singilaosim marqas, “E bole qalieonum, ijo dunje a lanja sqa kere. Deqa e na getentqai. Yim a tamo oqasai.” A degsi marsimqa aqa segi areqalo dauryosim aqa dunje getentqas di kere. A dego une atosai.

³⁸ Deqa tamo bei na aqa dunje odyim a tamo oqas di a kumbra bole yqo. Ariya tamo bei na aqa dunje getentim a tamo oqasai di a kumbra tulan boledamu yqo.

³⁹ Unja bei aqa tamo a moiyoisaisoqñimqa unja dena a uratqa keresai. Aqa tamo a moiymqa a olo tamo bei oqa are soqñim a na oqa kere. Ariya a Kristen tamo segi em.

⁴⁰ Ijo areqalo agiende. A olo tamo bei oqa uratosim lanja sqas di a areboleboleiyqas. Qotei aqa Mondor ijoq di unu deqa e anjam di ningi merngonum.

8

Sulum atrainjro qaji inji uyqajqa kumbra

¹ O ijo was kalil, e sulum atrainjro qaji inji uyqajqa kumbra qa ningi merngwai. Bole, iga kalil powo ti unum. Ariya iga olo diqoqñsim gago segi ñam soqtoqñom di uge. Iga qalaqalaiyo kumbra dauryosim gago Kristen was nanji singilatnjroqñom di kere.

² Tamo bei a marqas, “E powo ti unum.” A degsi marqo deqa iga qalieonum, aqa powo kereosaiunu.

³ Ariya tamo bei a Qotei qalaqalaiyoqñqas di Qotei a tamo deqa poiyqas.

⁴ Deqa e sulum atrainjro qaji inji uyqajqa kumbra qa ningi endegsi merngwai. Mandamq endi sulum nanji unub di nanji gisan qotei lanja sigiteqñub. Iga qalie, Qotei bole a segi qujai unu. Qotei bei sosai.

⁵ Tamo qudei nanji mareqñub, “Qotei gargekoba unub. Tamo kokba dego gargekoba unub.” Tamo qudei nanji degsib mareqñub di unjum. Lanq di, mandamq di qotei deqaji nanji unub di lanja.

⁶ Iga qalieonum, Qotei qujai unu. A gago Abu. A inji inji kalil qa utru. Iga aqa segi tamo ungasari tintin unum. Tamo Koba qujai dego unu. Di Yesus Kristus. A inji inji kalil ateleñej. Iga kalil aqaq dena ñambile em.

⁷ Ariya Kristen qudei nanġi anjam deqa geregere poinjrosai unu. Nanġi nami inġi uyo elenjoqnsib gisan qotei nanġo sulum atrainjroqneb. Deqa bini nanġi inġi di uyqa oqnsib are gulbeinjreqlaqa endegsib are qaleqñub, “Iga sulum atrainjro qaji inġi di uyqom di iga sulum nanġi olo atrainjrobulqom. Dena iga une oqom.” Nanġi degsib are qaleqñub.

⁸ Bole, gago inġi uyo na iga Qotei aqa areq gilqa keresai. Iga inġi getentqom dena iga Qotei aqa nġamgalaq di une ti sqasai. Iga inġi uyqom dena iga tamo bole sqasai dego.

⁹ Ninġi geregere are qaliy. Ninġi inġi bei uyqa are soqñim uyiy. Di une sai. Ariya ninġi inġi di uyibqa Kristen was qudei powo bole osai qaji nanġi ninġi nunġsib dena ulonjosib uneq aiqab di uge. Deqa unġum, ninġi inġi di uyaiib.

¹⁰ Ninġi powo bole ti unub qaji ninġi sulum nanġo atra tal miligiq gilsib dia inġi uyoqñib Kristen was bei powo bole osai qaji a bosim ninġi nunġsimqa a endegsi are qalqas, “Kristen was nanġi inġi di uyeqñub deqa unġum, e dego uyqai.” Osim a ulonjosim uneq aiqas.

¹¹ Nunġo powo dena ninġi na was bei di powo bole osai qaji a uneq waiyonub. Ninġi qalie, Kristus a was deqa moiyej.

¹² Deqa ninġi quiy. Ninġi na Kristen was nanġi uneq breinjrsib nanġo areqalo Kristus qa singilateb qaji di ugetetnjrqab di ninġi Kristus dego une yonub.

¹³ Deqa e damu uytqqa dena ijo was a uneq aiqas di e olo damu uyqasai. Ijo was a ulonjosim uneq aiyaim deqa e damu uratqai.

9

Pol a Yesus aqa wau ojoqnej dena a silali osaijoqnej

¹ Ninġi ijo kumbra uniy. E tamo bei aqa sorgomq di sosai. E kumbra kiye yqa are soqñim e yqai. E Qotei aqa anjam maro tamo bole. E gago Tamo Koba Yesus unem. E aqa wau ojoqñem dena ninġi are bulyeb. Ninġi ijo kumbra deqa qaliesai kiyo?

² Tamo qudei nanġi mareqñub, “Pol a Qotei aqa anjam maro tamo bolesai.” Nanġi degsib mareqñub di unġum. Ninġi segi e qa qalie. E nami Tamo Koba aqa anjam ninġi mernġonam qusib are bulyeb. Deqa ninġi qalie, e Qotei aqa anjam maro tamo bole.

³ Tamo qudei nanġi ijo kumbra pegiyeqñub deqa e na kamba endegsi minjreqlum.

⁴ Iga Qotei aqa anjam mare mare laqñum dena iga silali osim gago segi inġi ti ya ti uyqa kere.

⁵ Iga unġa oqa are soqñim Kristen unġa osim laqñqa kere. Agi Pita a unġa oqnsiq laqñu. A segi sai. Qotei aqa anjam maro tamo qudei ti Tamo Koba aqa was nanġi ti dego unġa oqnsib laqñub.

⁶ Ninġi quiy. Qotei aqa anjam maro tamo kalil nanġi silali wau uratoqnsib Qotei aqa wau ojeqñub. Deqa aqo Barnabas wo dego silali wau uratqqa kere.

⁷ Ninġi qalie, qoto tamo bei a qotqas di a silali oqas. A aqa segi silali wau ojqsasai. Tamo bei a inġi yagwas di a inġi meli osim uyqas. Tamo bei a kaja nanġi taqatnjrqas di a munġum qaq osim uyqas.

⁸ E mandam tamo nanġo areqalo dauryosim anjam di mernġosai. Anjam di Qotei aqa dal anjamq di dego unu.

⁹ Agi Moses a nami dal anjam bei endegsi nenġrenyej, “Makau nanġi inġi nġenġi paraparaiyoqnsib aqa sau taqal ateqñub. Deqa nanġi inġi nġenġi aqa

damu uyqa yoqñib ñiñgi na ñañgi saidñjraib.” O ijo was, Qotei a makau ñañgi qa are qalsiq anjam di marej kiyo? Sai. ¹⁰ A iga qa osiqa anjam di marej. Od, Moses a iga qa osiqa anjam di nenñrenyej. Ñiñgi are qaliy. Tamo bei a iñgi yagwas di iñgi meliamqa a osim uyqas. Tamo bei a iñgi ñeñgi ñoqoryosim damu segitqas di a damu osim uyqas.

¹¹ O ijo was, iga Qotei aqa anjam qa ñiñgi aqaryaingoqñem di nunño qunun qa. Deqa ñiñgi na kamba jejamu qa iñgi iñgi qa iga aqaryaiñgawajqa mernñgwom di iga une yosai. Iga nunño are miligiq di Mondor aqa iñgi yagobulem. Iñgi di meliqo deqa ñiñgi na olo otorosib jejamu qa iñgi iñgi egwajqa mernñgwom di iga une yosai.

¹² Tamo qudei ñañgi Qotei aqa anjam qa ñiñgi aqaryaingeqñub deqa ñañgi nunñoq dena olo silali iñgi iñgi yaingeqñub. Deqa iga dego nunñoq dena silali iñgi iñgi yainñwa kere.

Ariya iga Kristus aqa anjam bole ugetaim deqa iga nunñoq dena silali iñgi iñgi yainñwa uratem. Osim dena iga gulbe gargekoba qoboiyoqñem.

¹³ Atra tamo ñañgi atra talq dena iñgi oqñsib uyeqñub. Tamo ñañgi atra bijal taqateqñub qaji ñañgi atra bijalq dena atraiyqa wagme oqñsib uyeqñub. Iñgi di qaliesai kiyo?

¹⁴ Dego kere Tamo Koba a endegsi marej, “Tamo ñañgi Qotei aqa anjam bole mare mare laqñub qaji ñañgi dena silali oqñsib nango segi iñgi awaiy-oqñsib uyoqñqab.”

¹⁵ Ariya e nunño iñgi bei yainñwa osim anjam endi nenñrenyosai. E nunñoq dena silali iñgi iñgi yainñwa uratem agi bini unum. Degsi sosiy e moiñai. E ijo kumbra deqa tulan areboleboleibeqñu. Deqa tamo bei na ijo kumbra di olo uge qa maraiq.

¹⁶ E Yesus aqa anjam bole mare mare laqñum deqa e ijo segi ñam soqtqa keresai. Qotei na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqñqai. E wau di uratqa keresai. Uratqai di Qotei na e gulbe ebqas.

¹⁷ E ijo segi areqalo na Yesus aqa anjam mare mare laosaieqñum. E Qotei aqa wau tamo unum deqa e aqa areqalo dauryoqñsim aqa anjam mare mare laqñum. E ijo segi areqalo na Yesus aqa anjam mare mare laqñum qamu e dena silali iñgi iñgi eqñum qamu.

¹⁸ Deqa e awai kiye oñai? Ijo awai agiende. E Yesus aqa anjam bole mare mare laqñsim dena e silali oqa urateqñum. Ijo awai bole agide. Bole, e silali oqa kere. Ariya e oqa urateqñum. E lanja tamo ungasari ñañgi Yesus aqa anjam bole minjre minjre laqñum. Ijo awai bole agide.

Pol a tamo ungasari kalil nango kanjal tamo soqñe

¹⁹ E kumbra kiye yqa are soqñim e yqai. E tamo bei aqa sorgomq di sosai. Di unñum, e ijo segi areqalo na tamo kalil nango sorgomq di sosim ñañgi kanjalñreñum. E degyeqñum. Di kiyaaqa? E tamo gargekoba ñañgi are bulyetñroqñit Qotei na ñañgi elenqajqa deqa.

²⁰ Deqa e Juda nango kumbra dauryeqñum. Di kiyaaqa? E ñañgi are bulyetñroqñit Qotei na ñañgi elenqajqa deqa. Tamo ñañgi dal anjam aqa sorgomq di unub qaji nango kumbra dego e dauryoqñsim dal anjam aqa sorgomq di sobulejunum. Bole, e segi dal anjam aqa sorgomq di sosai. Ariya e nango kumbra di dauryeqñum. Di kiyaaqa? E ñañgi are bulyetñroqñit Qotei na ñañgi elenqajqa deqa.

²¹ Tamo ñañgi dal anjam saiñoji unub qaji nango kumbra dego e dauryoqñsim dal anjam saiñoji sobulejunum. Bole, e Qotei aqa dal anjam ti unum. Agi e Kristus aqa dal anjam aqa sorgomq di unum. Ariya e tamo ñañgi dal anjam

saiqoji unub qaji nanği are bulyetnjroqnit Qotei na nanği elenqajqa deqa e nanžo kumbra dauryeqnum.

²² Tamo singila saiqoji unub qaji nanžo kumbra dego e dauryoqnsim singila saiqoji sobulejunum. Di kiyaaqa? E nanği are bulyetnjroqnit Qotei na nanği elenqajqa deqa. O ijo was ninği quiy. E tamo kalil nanžo sorgomq di sosim nanžo kumbra dauryeqnum. Di kiyaaqa? E nanği qudei are bulyetnjroqnit Qotei na nanği elenqajqa deqa.

²³ E Yesus aqa anjam bole qa are qaloqnsim deqa kumbra kalil di yeqnum. Deqa mondonj Yesus na awai boledamu e ebqas. Tamo kalil Yesus aqa anjam bole qa nanžo areqalo singilateqnum qaji nanği dego awai di oqab.

Iga lan qure qaji awai oqajqa deqa gurgurqom

²⁴ E mandam tamo nanžo alan qa mernğwai. Tamo nanği gurguroqnsib bubunjeqnum di nanği awai oqajqa deqa. Ariya tamo qujai a segi na nanği kalil bunjrnsim awai oqas. Dego kere ninği lan qure qaji awai oqa marsib singila na gurguroqniy.

²⁵ Tamo gurgureqnum qaji nanği awai oqa marsib gurgur qalieqa osib nango segi jejamu qaloqnsib singilateqnum. Deqa gurgur batiamqa nanği singila na gurgurqab. Nanžo awai di mandam qaji awai. Deqa nanžo awai di koboqas. Ariya lan qure qaji awai iga oqa mareqnum di koboqasai. Di gaigai sqas.

²⁶ Deqa e ururoqnsim lanja lanjaq di njam atosaieqnum. E awai bole di koqyoqnsim urureqnum. E qoto tamo bul unum deqa e lanja lanjaq di ijo ban waiyosaeqnum. E tamo qalqajqa deqa ijo ban tinsim geregere waiyeqnum.

²⁷ E ijo segi jejamu qaloqnsim geregere taqatoqnsim dena e singila eqnum. Di yawo anjam. Aqa utru agiende. Tamo unğasari nanği lan qure qaji awai oqajqa deqa e na Yesus aqa anjam bole nanği minjre minjre laqnum. Ariya e segi dego awai di osaiiam deqa e singila na waueqnum.

10

Iga kumbra uge uge dauryqajqa are prugwasai

¹ O ijo was ninği ijo anjam endeqa geregere poingem. Nami gago moma nanği wadau sawaq di laqnaqqa Qotei a lanbi miligiq di sosiqa nanği gam osornjroqnej. Bati di nanği Yuwal Lent di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb.

² Nanği kalil Moses dauryeb deqa nanği lanbi ti Yuwal Lent ti dena yanso obuleb.

³ Bati deqa Qotei aqa Mondor a lan goge na nanği kalil inği anainjreqlaq uyoqneb.

⁴ Ya dego Mondor na nanği kalil anainjreqlaq uyoqneb. Mondor na nanği meniñ bei osornjrnaqa meniñ dena ya branteqnaqa nanği uyoqneb. Meniñ di wadau sawaq di nanği daurnjrnsiq giloqnej. Meniñ di agi Kristus.

⁵ Ariya Qotei a nanği qa arearetosaiqnej. Deqa a wadau sawaq di nanği gargekoba nnumnaq moreñeb.

⁶ Qotei na nanği nnumnaq moreñeb. Di kiyaaqa? Iga bini unum qaji iga ulaosim nanžo kumbra uge dauryqa are pruggaim deqa.

⁷ Deqa ijo was kalil, ninği gisan qotei nanği qa louoqnaib. Agi gago moma qudei nanği gisan qotei nanği qa louoqneb. Qotei aqa anjam bei nanği qa endegsib neñğreñyeb unu, "Nanği nanžo segi jejamu qa areboleboleinjreqlaq inği ti ya ti uyoqnsib alanoqneb."

⁸ O ijo was kalil, iga sambala kumbra dego yqasai. Agi gago moma qudei nanŋi sambala kumbra yoqneb deqa bati qujai qa Qotei na 23,000 tamo uŋgasari nanŋi ñumnaq moreñeb.

⁹ Iga Tamo Koba aqa siŋgila laña tenemtqa osim a gisañyqasai dego. Agi gago moma qudei nanŋi degyoqneb deqa Qotei na amal uge qarinjñrnaqa bosib nanŋi uñinjñab moreñeb.

¹⁰ Iga Qotei ñirintqasai dego. Agi gago moma qudei nanŋi degyoqneb deqa Qotei na padalto qaji lañ anŋro bei qarinyonaq aisiq nanŋi padaltnjrej.

¹¹ Qotei na gago moma nanŋi degsi ñolawotnjrej. Onaqa Moses a anjam di nenŋrenyonaq soqnej. Iga diño bati jojomyonum deqa iga anjam di sisiyosim ulaosim gago moma nanŋo kumbra uge dauryqa uratqom.

¹² Tamo bei a endegsi are qalqas, “E siŋgila na tigelejunum.” Ariya a olo geregere ñam ateme. A ulonjosim uneq aiyo uge.

¹³ Gulbe kalil nuñgoq di branteqnu qaji di mandam tamo kalil nanŋoq di dego branteqnu. Qotei a tamo bole unu deqa a niñgi uratñgwasai. A marimqa gulbe di aqa siŋgila na nuñgo siŋgila bunyqasai. Qotei na gam waqtetñgoqnimqa niñgi gulbe di britoqnsib siŋgila na tigelesqab.

Iga Qotei bole ti mondor uge nanŋi ti turtnjrsim biñinjñra keresai

¹⁴ Deqa ijo was bole, niñgi gisañ qotei nanŋi qa louoqnaib. Niñgi nanŋi torei uratnjrsib isaq giliy.

¹⁵ Niñgi powo ti unub deqa e na anjam di niñgi mernŋonum. Deqa niñgi ijo anjam di qusib geregere pegiyiy.

¹⁶ E niñgi benŋem qa anjam mernŋwai. Iga Qotei pailyoqnsim wain gambañ uyeqnum di iga Kristus aqa leñ aiyej qaji deqa are qaloqnsim a ombla korooqnsim uyeqnum. Iga bem giñgenyoqnsim uyeqnum di iga Kristus aqa jejamu qa are qaloqnsim a ombla korooqnsim uyeqnum.

¹⁷ Bem qujai unu agi Kristus aqa jejamu. Deqa iga kalil koba na korooqnsim bem qujai di uyeqnum. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai.

¹⁸ Niñgi Israel nanŋo kumbra qa are qaliy. Israel nanŋi atra bijalq di damu koitoqnsib oto bei Qotei atraiyoqnsib olo oto bei uyeqñub. Nanŋo kumbra dena nanŋi Qotei ombla korooqnsib damu uyeqñub.

¹⁹ Sulum nanŋi qotei bole edegaib. Sulum atrainjro qaji inŋi di atraiyqa inŋi bole edegaib.

²⁰ Inŋi di sawa bei bei qaji nanŋi na oqnsib mondor uge nanŋi atrainjre- qñub. Nanŋi Qotei bole atraiyosaieqñub. Nanŋi Qotei qaliesai deqa nanŋi kumbra di yeqñub. Deqa ijo was niñgi kumbra di uratiy. Uratqasai di niñgi mondor uge nanŋi ti beteqab.

²¹ Niñgi Tamo Koba aqa wain gambañ ti mondor uge nanŋo wain gambañ ti di turtoqnsib dena uyoqnaib. Niñgi Tamo Koba aqa atra bijal ti mondor uge nanŋo atra bijal ti di dego turtoqnsib dena uyoqnaib.

²² Iga kumbra degyqom di iga Tamo Koba aqa are ugetetim a iga qa minjin oqwas. Gago siŋgila na Qotei aqa siŋgila bunyqa kere e? Keresai.

Iga bati gaigai Qotei aqa ñam soqtoqñom

²³ Kristen qudei nanŋi mareqñub, “E kumbra gargekoba yqa kere. Dal anjam na getentosai.” Di nanŋi bole mareqñub. Ariya iga kumbra qudei yoqñom dena iga aqaryaiŋwa keresai. Od, iga kumbra gargekoba yqa kere. Ariya iga kumbra qudei yoqñom dena iga siŋgilaqasai.

²⁴ Iga gago segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai. Iga tamo kalil nanği qa are qaloqnsim nanği aqaryainjroqñom.

²⁵ Niği inği qarinyo sawaq dena damu awaiyoqnsib uyoqniy. Damu di nami tamo qudei na sulum atrainjroqñeb kiyo sai kiyo niği deqa nenemoqñab. Niği oqnsib uyoqniy. Niği nunço are miligiq di qalieonub, kumbra di bole.

²⁶ Aği Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Mandam endi Tamo Koba aqa segi mandam. Inği inği kalil mandamq endi unub qaji di dego Tamo Koba aqa.”

²⁷ Deqa tamo bei Yesus qaliesai qaji a na inği goisim niği metngimqa niği a ombla gilqa are soqñim giliy. Gilsib inği kalil a na anaingwas qaji di niği osib uyiy. Niği deqa nenemoqñab. Niği nunço are miligiq di qalieonub, kumbra di bole.

²⁸ Ariya Kristen was bei na niği merñwas, “Inği di sulum atrainjro qaji inği.” Degsi merñgimqa niği was deqa are qalsib inği di osib uyaib. Niği uyqab di niği unetqab.

²⁹ Bole, niği une yosai. Ariya tamo anjam merñwo qaji a are qalqas, niği une yonub. E deqa niği merñgonum.

Ariya Kristen was deqaji bei sosaiamqa e inği uyqa are soqñim uyqai. Di e une yosai. Kiyaqa e tamo bei aqa areqalo dauryosiy inği getentqai?

³⁰ E Qotei pailyosiy inği di uyqai di tamo bei a kiyaqa e misilinbqas?

³¹ Deqa niği inği ti ya ti uyqa oqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnsib uyoqniy. Niği kumbra bei yqa oqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnsib yoqniy.

³² Niği na Juda ti Grik ti Qotei aqa segi tamo ungasari nanği ti uneq breinjraib.

³³ Niği e nubiy. E na tamo ungasari kalil nanği kumbra bole bole enjre-qnam nanği e qa areboleboleinjreçnu. E ijo segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalosaieçnum. E tamo ungasari gargekoba nanği Qotei na elenqajqa deqa are qaloqnsim aqaryainjreçnum.

11

¹ Niği ijo kumbra kalil dauryoqniy. Aği e segi Kristus aqa kumbra kalil dauryeçnum dego kere.

Uña nanço gate kabutqajqa kumbra

² E qalieonum, niği gaigai e qa are qaloqnsib anjam kalil e nami merñgoqñem qaji di geregere dauryeçnub. Deqa e niği qa tulan arebolebolebeçnu.

³ Ariya niği ijo anjam bei dego qusib poingem. Niği qalie, tamo kalil nanço gate di Kristus. Uña nanço gate di tamo nanği. Kristus aqa gate di Qotei.

⁴ Deqa tamo nanği pailyqa osib kiyo anjam palontqa osib kiyo nanği gate tatal ataib. Nanği gate tatal atqab di nanği nanço gate jemai yqab. Nanço gate aği Kristus.

⁵ Ariya uña nanği pailyqa osib kiyo anjam palontqa osib kiyo nanği nanço gate kabutebe. Uña a aqa gate kabutqasai di a aqa gate jemai yqas. Osim a uña qudei nanço gate bança torei milalteçnub qaji nanği bul sqas.

⁶ Deqa a aqa gate kabuteme. A aqa gate kabutqa asgiyqas di unğum, a aqa gate bança dego gentosim milalteme. Ariya a dena jemaiyqa uratqas di a aqa gate kabuteme.

⁷ Tamo nanġi nanġo gate kabutaib. Di kiyaaqa? Nanġi Qotei sigitoqnsib aqa ñam ti singila ti boleq ateqnub. Ariya uña nanġi nanġo segi tamo nanġo ñam ti singila ti boleq ateqnub.

⁸ Qotei a uña aqa tanu osiqa dena tamo gereiyosai. A tamo aqa tanu osiqa dena uña gereiyej.

⁹ Qotei a uña qa are qalsiqa tamo gereiyosai. A tamo qa are qalsiqa uña gereiyej.

¹⁰ Deqa uña nanġi nanġo segi gate kabutebe. Nanġi degyqab di lanġ anġro nanġi unsib marqab, “Bole, nanġi nanġo segi tamo nanġo sorgomq di unub.”

¹¹ Tamo Koba aqa areqalo endegsi unu. Uña nanġi nanġo segi qa sai. Tamo nanġi dego nanġo segi qa sai.

¹² Qotei a tamo aqa tanu osiqa dena uña gereiyej deqa uña nanġi tamo nanġo. Tamo nanġi uña nanġoq dena ñambabeqñub deqa tamo nanġi uña nanġo. Ariya Qotei a segi qujai inġi inġi kalil qa utru.

¹³ Uña a aqa segi gate kabutosaiosim Qotei pailyqas di kumbra bole e? Niġi segi mariy.

¹⁴ Iga qalie, tamo nanġi gate mariñ uratqab di kumbra bolesai.

¹⁵ Ariya uña nanġi gate mariñ uratqab di bolequja. Di nanġo wala bole. Nanġo gate mariñ di Qotei na enjroqnsiq dena nanġo gate kabuteqnu.

¹⁶ O ijo was kalil, tamo bei a ijo anjam deqa ñirinjosim gotranjyaiq. A gotranjyas di a endegsi poiym, iġa kumbra bei dauryosaieqnum. Qotei aqa tamo uñgasari qure qure kalilq di unub qaji nanġi dego kumbra bei dauryosaieqñub.

Korin Kristen nanġi louqa korooqnsibqa kumbra uge babteqñub

¹⁷ Ariya e nunġo kumbra qudei qa areboleboleibosaieqnu. E deqa niġi mernġwai. Niġi Qotei louqa korooqnsibqa niġi kumbra bole babto-saieqñub. Niġi kumbra uge babteqñub.

¹⁸ E mati deqa niġi mernġwai. E anjam endegsi quem. Niġi Qotei louqa korooqnsibqa niġi pupooqnsibqa anjam na qoteqñub. E anjam di qusim endegsi are qalem, “Bole, nanġi degyeqñub.”

¹⁹ O was niġi pupoeqñub di kere. Niġi pupoosai qamu tamo yai nanġi Qotei aqa kumbra geregere dauryeqñub di niġi qaliesai qamu.

²⁰ E quem, niġi koroeqñub di niġi Tamo Koba a qa are qalsib inġi uyqajqa deqa koroosaieqñub.

²¹ Niġi qudei qunjan bolet deqa niġi namo boqnsib Qotei tal miligiq di inġi uyekriteqñab Kristen was qudei nanġi bunu boqnsib mamnjreqnu. Niġi qudei koroq di wain koba dego uyoqnsib nanarieqñub.

²² Nunġo kumbra dena niġi Qotei tal ugetoqnsib tamo inġi saiġoji nanġi jema enjreqñub. Nunġo segi segi tal unu deqa niġi mati nunġo talq di inġi ti ya ti uysib bunuqna bosib Qotei louqa korooyi. Ariya niġi degyosaieqñub. Deqa e anjam kiyersiy mernġwai? E nunġo kumbra deqa areboleboleibeqnu degsi mernġwai e? Sai. E degsi mernġwasai.

Pol a benġem qa anjam marej

²³⁻²⁴ Ariya benġem qa anjam e nami mernġgem qaji di olo mernġwai. Anjam di Tamo Koba Yesus na merbonaq quem. Anjam agiende. Nami Judas na Yesus osiq jeu tamo nanġo banq di atej. Qolo qujai deqa Yesus a bem osiqa Qotei pailyosiqa bem di ġinġenjosiqqa aqa anġro nanġi enjrsiqqa minjrej, “Endi

ijo jejamu. E na ningi aqaryaingwa osim deqa engonum. Deqa ningi osib uyi. Bunuqna ningi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy.”

²⁵ Degsi minjrnaqa nangi bem uynab koboonaqa a na olo wain gamban osiq Qotei pailyosiq minjrej, “Wain gamban endi ijo lej. Lej di aisim Qotei aqa anjam bunuj singilatqas. Deqa ningi osib uyi. Bunuqna ningi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy.”

²⁶ O ijo was, ningi Yesus aqa anjam deqa are qaloqnsib bati gaigai bem ti wain gamban ti di uyoqnsib anjam endegsib palontoqniy, “Tamo Koba a jaqatin osiq moiyej.” Palontoqnsib soqniq mondon a olo bqas.

Ningi bem ti wain ti uyqa osibqa ningi mati nungo segi so peleiyyi

²⁷ Deqa tamo bei a Tamo Koba Yesus aqa bem ti wain gamban ti uyqa osimqa a kumbra uge bei yqas di a Yesus aqa jejamu ti lej ti ugetqas. Dena a une yqas.

²⁸ Deqa tamo bei a bem ti wain gamban ti uyqa osimqa a mati aqa segi so peleiyyosim di a uyem.

²⁹ A Yesus aqa jejamu geregere peleiyyosaiosim bem ti wain gamban ti uyqas di a une yqas. Deqa Qotei na a kamba gulbe yqas.

³⁰ Utru deqa ningi gargekoba singila saiqoji sosib maingeqnu. Osib ningi qudei moreneqnu.

³¹ Iga gago segi segi so geregere peleiyyosim bem ti wain gamban ti uyqom di iga unetqasai. Deqa Qotei na iga gulbe egwasai.

³² Tamo Koba a gago kumbra uge qudei qa iga pegigoqnsiq gulbe egeqnu. Di a iga tingitgwajqa deqa. Yim mondon iga tamo kalil mandamq endi unub qaji nangi ti une osim padalqasai.

³³ Deqa ijo was kalil, ningi bem ti wain gamban ti uyqa koroqnsibqa ningi urur uyaib. Ningi nungo Kristen was nangi qa tariñoiy.

³⁴ Ningi qudei mamngimqa ningi mati nungo segi talq di ingi uysib bunuqna bosib korooy. Ningi namo bosib koroosib Qotei tal miligiq di ingi koba uyekritaib. Ningi degyqab di ningi une yqab. Deqa Qotei na kamba ningi gulbe enqwas.

Ijo anjam qudei e mati nengrenyqasai. Bunuqna e nungoq bosiy anjam di nungo ulatamq di gereiyqai.

12

Qotei aqa Mondor na iga singila segi segi egeqnu

¹ O ijo was, Qotei aqa Mondor na iga singila segi segi egeqnu. E deqa ningi merngit quiy.

² Ningi qalie, nami ningi Qotei qalieosaisonabqa gisan qotei nangi na ningi titngeq nabqa ningi nangi daurnjroqneq. Gisan qotei nangi di anjam marqa keresai.

³ Deqa ningi endegsi poingem. Qotei aqa Mondor a tamo bei aqa medabu singilatetimqa a endegsi marqa keresai, “Yesus a tamo uge.” Tamo bei a Mondor Bole ti sqasai di a endegsi marqa keresai, “Yesus a Tamo Koba.”

⁴ Mondor na iga singila segi segi egeqnu ariya Mondor qujai segi unu.

⁵ Iga wau segi segi ojeqnum ariya Tamo Koba qujai segi unu.

⁶ Qotei na iga kumbra segi segi egeqnu ariya Qotei qujai dena iga kalil keretgeqnu.

⁷ Mondor na iga segi segi aqaryaigeqnu. Di kiyaya? Iga na Kristen tamo unqasari kalil nangi geregereinjraqqa deqa.

⁸ Mondor na tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Qotei aqa powo babteqnu. Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Qotei aqa qalie babteqnu.

⁹ Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Yesus qa nanġo areqalo tulaġ sinġilaboletqnu. Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi tamo mainjro qaji nanġi boletnjreqnu.

¹⁰ Tamo qudei nanġi Qotei aqa marġwa babteqnu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa medabu oġnsib anjam palonteqnu. Tamo qudei na mondor kalil nanġi peginjroqnsib mareqnu, "Mondor nanġi di bole. Mondor nanġi di uge." Tamo qudei nanġi meġ bulyoqnsib qure utru segi segi nanġo anjam mareleġeqnu. Tamo qudei nanġi qure utru segi segi nanġo anjam di quoqnsib damu poinjreqnaqa ubteqnu.

¹¹ Ariya Mondor qujai dena aqa segi areqalo na tamo nanġi segi segi keretnjreqnaqa nanġi wau di yeqnu.

Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai

¹² Tamo kalil nanġi segi segi jejamu qujai. Nango baġ ti sinġa ti nġamdamu ti dabkala ti osib jejamu qujaiq di turtosib unub. Kristus a dego degsi unu.

¹³ Aġi Mondor qujai na iga kalil yansgobulosiqa turtgej deqa iga kalil jejamu qujaiq di unum. Iga qudei Juda. Iga qudei Grik. Iga qudei kanġal tamo. Iga qudei kanġal tamo sai. Di uġġum. Iga kalil Mondor qujai osim ya jumbumq dena ya uyobuleqnum.

¹⁴ Gago jejamu miligiq di baġ segi sosai. Sinġa segi sosai. Baġ ti sinġa ti nġamdamu ti dabkala ti kalil jejamu qujaiq di turtosib unub.

¹⁵ Sinġa a marġas, "E baġ sai. Deqa e jejamu miligiq di sosai. Baġ a segi unu." Di bolesai. Sinġa a dego jejamu miligiq di unu.

¹⁶ Dabkala a marġas, "E nġamdamu sai. Deqa e jejamu miligiq di sosai. Nġamdamu a segi unu." Di dego bolesai. Dabkala a dego jejamu miligiq di unu.

¹⁷ Gago jejamu a nġamdamu segi sqas di iga kiyersim anjam quqwm? Keresai. Gago jejamu a dabkala segi sqas di iga kiyersim inġi quleqgwas? Di dego keresai.

¹⁸ Gago jejamu a degsi sosai. Qotei na baġ ti sinġa ti nġamdamu ti dabkala ti osiqa jejamu qujaiq di ateleġej unub. A aqa segi areqalo na degyej.

¹⁹ Gago jejamu a nġamdamu segi sqas kiyo, a baġ segi sqas kiyo, a sinġa segi sqas kiyo di gago jejamu a kiyersi sqas? A bole sqa keresai.

²⁰ Gago jejamu a degsi sosai. Baġ ti sinġa ti nġamdamu ti dabkala ti kalil jejamu qujaiq di turtosib unub.

²¹ Nġamdamu na baġ minjġas, "Ni ulanġ. E segi wauqa kere." Degsi minjġa keresai. Gate na sinġa minjġas, "Ni ulanġ. E segi wauqa kere." Degsi minjġa keresai.

²² Nanġi kalil jejamu qujaiq di unub. Bole, nanġi qudei sinġila kiġala unub. Ariya nanġi wau bole yeqnu deqa iga na nanġi uratnjrqa keresai.

²³ Iga nanġi qudei kiġala bolesai qa mareqnum. Ariya iga na olo nanġi gereinjreqnum. Nanġi qudei iga jemai qa mareqnum. Ariya iga olo gara na nanġi kabutnjreqnum.

²⁴ Nanġi qudei uno boledamu deqa iga na nanġi kabutnjrosaiqnum. Ariya Qotei na nanġi kalil jejamu qujaiq di ateleġej unub. Deqa nanġi qudei nġam saiqoġi unub qaji di Qotei na olo nġam soqtetnjreqnu.

²⁵ Gago jejamu a poelenġaim deqa Qotei a degyeqnu. Deqa jejamu miligiq di nanġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqnu.

²⁶ Bei a jaqatin oqas di nanngi kalil dego jaqatin oqab. Bei a ñam koba oqas di nanngi kalil a ombla areboleboleinjrqas.

²⁷ Ningi kalil Kristus aqa jejamu qujai. Ningi segi segi aqa jejamu miligiq di unub.

²⁸ Qotei na Kristen tamo ungasari nanngi wau segi segi enjreqnu. Nanngi qudei a na qarinnjreqnaqa nanngi aqa anjam mare mare laqnu. Nanngi qudei a na wau enjreqnu deqa nanngi aqa medabu oqnsib anjam palonteqnub. Nanngi qudei a na wau enjreqnu deqa nanngi aqa anjam palteqnub. Nanngi qudei a na singila enjreqnu deqa nanngi aqa manwa babteqnub. Nanngi qudei a na singila enjreqnu deqa nanngi tamo mainjro qaji nanngi boletnjreqnub. Nanngi qudei a na wau enjreqnu deqa nanngi na tamo ungasari nanngi aqaryainjreqnub. Nanngi qudei a na Kristen gate atelejeqnu deqa nanngi na aqa wau taqateqnub. Nanngi qudei a na menj bulyetnjreqnu deqa nanngi qure utru segi segi nanngo anjam marelenjeqnub.

²⁹ Deqa e ningi endegsi nenemngwai. Qotei na nanngi kalil qarinnjreqnaqa nanngi aqa anjam mare mare laqnu e? Sai. Nanngi kalil Qotei aqa medabu oqnsib anjam palonteqnub e? Sai. Nanngi kalil Qotei aqa anjam palteqnub e? Sai. Nanngi kalil Qotei aqa manwa babteqnub e? Sai.

³⁰ Nanngi kalil tamo mainjro qaji nanngi boletnjreqnub e? Sai. Nanngi kalil menj bulyoqnsib qure utru segi segi nanngo anjam marelenjeqnub e? Sai. Nanngi kalil qure utru segi segi nanngo anjam di quoqnsib damu poinjreqnaqa ubteqnub e? Di dego sai. Qotei na nanngi kalil wau segi segi enjreqnu.

³¹ O ijo was, Mondor aqa singila segi segi kalil di bolequja. Ningi singila di oqajqa are qaloqniy.

Iga qalaqalaiyo kumbra dauryqom

Ariya kumbra tulan boledamu bei e na ubtosiy ningi merngit quiy.

13

¹ Kumbra boledamu di agi qalaqalaiyo kumbra. Ningi quiy. E menj bulyosiy qure utru segi segi nanngo anjam kiyo lan angro nanngo anjam kiyo maroqnqai ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo anjam maro di bolesai. Ijo anjam maro di lanja noul bulosim qatronkobaqas. Osim gruma bul lanja anjam atqas.

² E Qotei aqa medabu osiy anjam palontoqnqai kiyo, e Qotei aqa uli anjam kalil qalieosiy utru babtelenqai kiyo, e qalie koba ti sqai kiyo, e Qotei qa ijo areqalo tulan singilaboletosiy dena mana kobaquja minjitqa a ijo anjam dauryosim tigelosim sawa beiq gilqas kiyo ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo kumbra kalil di Qotei aqa ñamgalaq di bolesai.

³ E ijo ingi ingi kalil elejosiy tamo sougetejunub qaji nanngi jeisiy enjrqai kiyo, e ijo segi jejamu osiy jeu tamo nanngo banq di atitqa nanngi na osib ñamyuwo na koitqab kiyo ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo kumbra kalil dena e yala aqaryaibqa keresai.

⁴ Tamo ungasari nanngi qalaqalaiyo kumbra dauryqab di nanngi gaigai lawo na sqab. Sosib tamo kalil nanngi kumbra bole enjroqnqab. Tamo bei a ñoro koba ti soqnim nanngi a qa are ugeinjrqasai. Nanngi nanngo segi ñam soqtqasai dego.

⁵ Nanngi diqoqnsib sqasai. Nanngi nanngo segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai. Nanngi urur ñirinqasai. Tamo bei na nanngi kumbra uge enjrimqa nanngi deqa a kambatqasai.

⁶ Nanġi kumbra uge qa areboleboleinjrqasai. Nanġi kumbra bole qa areboleboleinjroqnas.

⁷ Nanġi gulbe kalil qoboiyoqnsib singila na tigelesqab. Sosib gaigai Qotei qa nanġo areqalo singilatoqnsib a qa tarijroqnas.

⁸ Qalaqalaiyo kumbra di koboqa keresai. Tamo qudei nanġi Qotei aqa medabu oqnsib aqa anjam palonteqnub. Wau di koboqas. Tamo qudei nanġi qure utru segi segi nanġo anjam mareneqnu. Wau di dego koboqas. Tamo qudei nanġi Qotei aqa qalie babteqnu. Wau di dego koboqas.

⁹ Bole, iga qalie ti unum. Ariya gago qalie di oto oto deqa iga truquiqe qnu. Iga Qotei aqa medabu oqnsim anjam palonteqnum. Anjam di dego oto oto deqa iga truquiqe qnu.

¹⁰ Mondor Yesus a olo bosim inġi inġi kalil keretimqa bati deqa qalie ti anjam ti iga truquiqe qnu qaji di torei koboqas.

¹¹ Nami e anġro kiñala sosimqa e anġro kiñilala nanġo anjam ti powo ti areqalo ti oqnsim walweloqnem. Ariya bunuqna e tamo kobaqujaosimqa e anġro kiñilala nanġo kumbra di uratem.

¹² Dego kere bini iga Qotei aqa kumbra geregere qalieosai unum. Gago qalie di oto oto deqa iga truquiqe qnu. Iga ya qolbiq di gago ulatamu geregere unqa keresai dego kere iga Qotei aqa kumbra geregere qalieosai unum. Mondor iga Qotei aqa ulatamu unsimqa bati deqa iga a qa geregere qalieqom. A iga qa geregere qalieeqnu dego kere iga kamba a qa geregere qalieqom.

¹³ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum kumbra di gaigai sqas. Iga Qotei qa tarijeqnum kumbra di dego gaigai sqas. Qalaqalaiyo kumbra di dego gaigai sqas. Ariya qalaqalaiyo kumbra di tulan boledamu. Qalaqalaiyo kumbra dena kumbra kalil tulan bunjrejunu.

14

Iga Qotei aqa anjam palontqom di wau bolequja

¹ Deqa ijo was kalil, niġi gaigai qalaqalaiyo kumbra dauryoqniy. Osib wau kalil Qotei aqa Mondor na niġi enjeqnu qaji di yqajqa tulan singilaoqniy. Wau boledamu bei agiende. Niġi Qotei aqa medabu oqnsib anjam palontqom.

² Niġi qalie, tamo nanġi meġ bulyoqnsib qure utru segi segi nanġo anjam mareqnu di nanġi Qotei segi minjeqnu. Nanġi tamo nanġi minjro-saieqnu. Mondor na nanġi singila enjreqlaqa nanġi uli anjam mareqnu. Deqa tamo bei a qusim poiyqa keresai.

³ Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam aqa damu babteqnu di tamo nanġi quoqnsib poinjeqnu. Deqa anjam dena nanġi singilatnjroqnsiq nanġi kumbra bole yqajqa are tigeltetnjroqnsiq nanġo are miligi latetnjre-qnu.

⁴ Tamo nanġi meġ bulyeqnu di nanġi nanġo segi are miligi singilateqnu. Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam aqa damu babteqnu di nanġi na Kristen kalil nanġi dego singilatnjreqla.

⁵ Ijo are endegsi unu. Niġi kalil meġ bulyoqnas di bole. Ariya niġi Qotei aqa medabu oqnsib anjam palontqom di tulan bolequja. Niġi quiy. Tamo bei a meġ bulyosim qure utru bei nanġo anjam marim tamo bei a kamba anjam di aqa damu poiyim ubtqas di kere. Anjam dena Kristen kalil nanġi singilatnjrqas. Ariya anjam ubtqajqa tamo bei sqasai di meġ bulyo tamo a anjam maraiq. Aqa anjam dena Kristen nanġi singilatnjrqasai.

⁶ O ijo was, ningi ijo anjam endeqa are qaliy. E nunqoq bosiy meŋ bulyosiy qure utru bei naŋgo anjam merngit ningi qusib poiŋwasai di anjam dena ningi kiyersim aqaryaiŋwas? Keresai. Ariya e Qotei aqa uli anjam bei ubtosiy merngitqa kiyo, Qotei aqa qalie bei babbtitqa kiyo, Qotei aqa medabu osiy anjam palontitqa kiyo, anjam bei plaltitqa kiyo ningi qusib poiŋwas di bolequja. Anjam dena ningi aqaryaiŋwas.

⁷ Ingi qudei ŋambile sosai qaji e deqa ningi merngit quiy. Tamo bei na yumba qamimqa kiyo gombin anjamimqa kiyo ariya aqa anjam ato di jagwa na osi taqal waiyqas di iga kiyersim aqa lou poiŋwas? Di keresai.

⁸ Tamo naŋgi qoto qa gilqa marsib gul anjamibqa ariya gul aqa anjam ato di jagwa na osi taqal waiyqas di tamo yai naŋgi qoto qa gilqab? Tamo dego bei sosai.

⁹ Dego kere ningi meŋ bulyosib qure utru bei naŋgo anjam marqab di tamo naŋgi kiyersib qusib poinjrqa? Keresai. Nunqo anjam di dego jagwa na osi taqal waiyobulqas.

¹⁰ Bole, mandamq endi qure utru segi segi naŋgo anjam gargekoba unub. Anjam kalil di damu ti.

¹¹ Ariya tamo bei na qure utru bei naŋgo anjam e merbim qusiy aqa damu poiŋwasai di a e qa marqas, “A yaun tamo.” Yim deqa e kamba a qa marqai, “A dego yaun tamo.”

¹² O ijo was kalil, e qalieonum, ningi Qotei aqa Mondor aqa wau ojqaqqa tulan arearetŋgeqnu. Deqa ningi na Kristen naŋgi singilatŋrqajqa wauoqniy.

Meŋ bulyo kumbra

¹³ Ariya nunqo ambleq di tamo bei a meŋ bulyosim qure utru bei naŋgo anjam marqa osimqa a mati endegsi Qotei pailiyem, “O Abu, ni na powo ebimqa e anjam endi marsiy olo aqa damu ubtqai.”

¹⁴ Ningi are qaliy. E meŋ bulyosiy qure utru bei naŋgo anjam na Qotei pailiyqai di ijo mondor ijo are miligiq di unu qaji a segi pailiyimqa ijo areqalo a lanja quqwas.

¹⁵ Deqa e endegyqai. E ijo mondor ti ijo areqalo ti turtosiy pailyoqnqai. E ijo mondor ti ijo areqalo ti turtosiy louoqnqai dego.

¹⁶ Ni ino mondor na segi Qotei pailiyosim binjiyqam di tamo lanaj bei a sosim ino pailyo di poiŋwasai. Deqa a endegsi marqa keresai, “Ni bole maronum.”

¹⁷ Bole, ni Qotei pailyoqnsim binjiyeqnum di bolequja. Ariya tamo bei a ino pailyo poiŋwasai di ino pailyo dena a singilatqa keresai.

¹⁸ E ningi kalil tulan buŋgosim bati gargekoba meŋ bulyeqnum. Deqa e Qotei minjeqnum, “Keretonum.”

¹⁹ Ariya Kristen naŋgi Qotei louqa koroesoqniqbqa e naŋgo koroq di anjam truquyala segi minjroqnit naŋgi qusib poinjrqa di tulan bolequja. E meŋ bulyosiy qure utru segi segi naŋgo anjam olekoba totoryosiy naŋgi minjroqnit naŋgi poinjrqa di bolesai.

²⁰ O ijo was kalil, ningi anqro kiŋilala naŋgi bulosib nanarioqnaib. Ningi tamo bole bole naŋgi bulosib areqalo bole na soqniy. Ningi anqro mom naŋgi dego bulosib kumbra uge qa nanariosib soqniy. Ningi qalie, anqro mom naŋgi kumbra uge qa poinjrosaeqnu.

²¹ Qotei aqa dal anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, “Tamo Koba a marqo, ‘E qure utru bei bei naŋgo meŋ na ningi anjam merngit ningi ijo anjam quetbqasai.’ ”

²² Deqa ijo was, meŋ bulyqajqa kumbra di aqa utru agiende. Kumbra dena Qotei na tamo ungasari a qa nanŋo areqalo sinŋilatoŋaieqnu b qaji nanŋi aqa manwa osornjreqnu. Tamo ungasari a qa nanŋo areqalo sinŋilateqnu b qaji nanŋi qa sai. Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanŋi anjam palontqajqa kumbra di aqa utru agiende. Kumbra dena Qotei na tamo ungasari a qa nanŋo areqalo sinŋilateqnu b qaji nanŋi aqa manwa osornjreqnu. Tamo ungasari a qa nanŋo areqalo sinŋilatoŋaieqnu b qaji nanŋi qa sai.

²³ Deqa Kristen koroq di ninŋi kalil meŋ bulyoqnsib qure utru segi segi nanŋo anjam maroqnqab di bolesai. Ninŋi degyqab di tamo lanaj qudei kiyo tamo qudei Qotei qaliesai qaji nanŋi kiyo nunŋo koro miligiq gilsib nunŋo anjam di qusib ninŋi qa marqab, “Nanŋi nanarionub deqa anjam di mareqnu b.”

²⁴ Ariya ninŋi kalil Qotei aqa medabu oqnsib anjam palontoqnqab di tamo bei Qotei qaliesai qaji kiyo tamo lanaj bei kiyo a nunŋo koro miligiq gilsim nunŋo anjam di qusim a poiyyas. Yim anjam dena aqa are qametim a aqa une qa geregere qalieqas.

²⁵ Osim aqa areqalo uge kalil aqa are miligiq di uliejunu qaji di boleq atsim sinŋa pulutosim Qotei aqa ñam soqtosim ninŋi merŋwas, “Bole, Qotei a nunŋo ambleq endi unu.”

Qotei louqajqa kumbra

²⁶ Deqa ijo was, ninŋi Qotei louqa koroqnsibqa ninŋi qudei lou babtoqniy. Ninŋi qudei Qotei aqa anjam plaltoqniy. Ninŋi qudei Qotei aqa uli anjam ubtoqniy. Ninŋi qudei meŋ bulyoqnsib qure utru segi segi nanŋo anjam maroqniy. Ninŋi qudei qure utru segi segi nanŋo anjam aqa damu poinŋim ubtoqniy. O ijo was, nunŋo wau segi segi dena ninŋi na Kristen tamo ungasari nanŋi sinŋilatnjroqniy.

²⁷ Tamo qudei nanŋi meŋ bulyqa are soqnmqa ninŋi na minjrib nanŋi aiye kiyo nanŋi qalub kiyo segi meŋ bulyqab. Tamo gargekoba nanŋi meŋ bulyqab di bolesai. Ariya nanŋi koba na turtosib meŋ bulyaib. Bei namoqna meŋ bulyim bei bunuqna meŋ bulyqas. Ariya nanŋi meŋ bulyosib anjam maroqniqbqa ninŋi na anjam ubto tamo bei minjib a nanŋo anjam di aqa damu ubteme. Yim tamo ungasari kalil nanŋi qusib poinjrqas.

²⁸ Kristen koroq di anjam ubtqajqa tamo bei sosaiamqa meŋ bulyo tamo nanŋi anjam maraib. Nanŋi mequmosib nanŋo segi are miligiq di Qotei pailyebe.

²⁹ Ninŋi na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanŋi dego minjribqa nanŋi aiye kiyo nanŋi qalub kiyo segi anjam palontoqnebe. Tamo gargekoba nanŋi anjam palontoqnaib. Nanŋi anjam palontoqniqbqa tamo qudei na nanŋo anjam di geregere pegiyuqnebe.

³⁰ Tamo bei a Qotei aqa anjam palontoqnim ariya Qotei na tamo bei awejunu qaji a anjam bei osoryim tamo nami anjam palonteqnu qaji a mati medabu getentim tamo di a kamba tigelosim anjam palonteme.

³¹ Ninŋi segi segi kalil kumbra di dauryosib Qotei aqa medabu oqnsib anjam palontoqniy. Palontoqniqb Kristen kalil nanŋi quoqnsib poinjroqnim anjam dena nanŋi sinŋilatnjroqnaqas.

³² Ninŋi na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanŋi minjribqa nanŋi nanŋo segi so geregere taqatoqnsib anjam palontoqnebe.

³³⁻³⁴ Qotei a aqa segi wau kalil geregere yoqnsiqa aqa wau bei niñaqyosaieqnu. A are lawo qa utru.

Ariya ungasari nanngi Kristen koroq di anjam maraib. Nanngi mequmeso-qnebe. Qure qure kalilq di Kristen ungasari nanngi degyeqnuub. Deqa ungasari nanngi nanngo segi ñam aguq atoqnsib nanngo tamo nanngo sorgomq di geregere mequmosib soqnebe. Agi anjam di Moses aqa dal anjamq di unu.

³⁵ Deqa Kristen koroq di ungasari nanngi anjam bei aqa damu geregere qalieqajqa are soqnim ninngi na nanngi endegsib minjriy, “Yaintim nunngo segi talq di ninngi nunngo gumbuluj nanngi nenemnjrib nanngi na anjam aqa damu merngwab.” Ninngi na ungasari nanngi degsib minjriy. Di kiyaaqa? Ungasari nanngi Kristen koroq di anjam marqab di kumbra bolesai.

³⁶ O ijo was, Qotei aqa anjam nunngoq dena namoqna brantej e? Ninngi segi na Qotei aqa anjam osib nunngo areqaloq di singilateb ariya Kristen tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam osaieqnuub e? Sai.

³⁷ Tamo bei a endegsi are qalqas, “E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. E Qotei aqa Mondor ti unum.” A kere degsi are qalqo. Ariya tamo di a olo endegsi poiyem, “Anjam Pol na nengrenjosiq gagoq qarinyoq qaji endi Tamo Koba aqa segi dal anjam tinjin.”

³⁸ Tamo di a ijo anjam endi urataiq. A uratqas di ninngi na endegsib minjjiy, “Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai.”

³⁹ Deqa ijo was, ninngi Qotei aqa medabu osib anjam palontqajqa tulan singilaoqniy. Kristen koroq di tamo qudei nanngi men bulyoqniib ninngi na nanngi saidnjraib.

⁴⁰ Ninngi Qotei louqajqa kumbra kalil geregere taqatosib dauryosib soqniy.

15

Kristus a moisiq olo subq na tigelej

¹ O ijo was kalil, Yesus aqa anjam bole e nami palontoqnsim merngoqnem qaji di bini e olo pulutosiy ninngi merngwai. Anjam di agi ninngi osib singila na tigelejunub.

² E qalie, anjam e palontoqnem qaji di ninngi torei ojsib nunngo areqaloq di singilateb. Deqa Qotei na ninngi elenjej. Ninngi lanja baban na singilateb qamu Qotei a ninngi elenqa keresai qamu.

³ Anjam bole e ninngi merngoqnem qaji di e Kristus aqa banq na em. Anjam di tulan kobaquja. Anjam agiende. Kristus a gago une qa moiyej. Anjam di agi nengrenq di unu.

⁴ A moinaqa subq ateb. Bati qalub koboonaqa a olo subq na tigelej. Anjam di dego nengrenq di unu.

⁵ A subq na tigelosiqqa Pita aqaq di brantonaq unej. Osiqa aqa angro 12 nanngoq di dego brantonaq uneb.

⁶ Osiqa bunuqna bati qujai qa a Kristen was 500 nanngoq di dego brantonaq uneb. Nanngi gargekoba bini unub. Ariya nanngi qudei moreneb.

⁷ Bunuqna a Jems aqaq di dego brantonaq unej. Osiqa aqa anjam maro tamo kalil nanngoq di dego brantonaq uneb.

⁸ Olo bunuqna a ijoq di dego brantonaq unem. Unja bei a bati grososim aqa angro ougetqas dego kere Kristus a ijoq di brantonaq unem.

⁹ E nami Qotei aqa tamo ungasari nanngi ugeugeinjroqnem. Deqa ninngi e Yesus aqa anjam maro tamo bolesai edegwab di kere. Yesus aqa anjam maro tamo kalil nanngi na e bunbejunub deqa ijo ñam tulan aguq aijejunu.

¹⁰ Ariya Qotei a e qa are boleiyey deqa bini e aqa anjam maro tamo unum. A e qa are boleiyey aqa kumbra di lanja ulonjosai. E aqa kumbra di osim singila na

waukobaeqnum. Ijo wau di tulan kobaoqnsiq Qotei aqa anjam maro tamo kalil nango wau bunyejunu. Ariya e ijo segi singila na wau di yosaieqnum. Qotei a e qa are boleiyey deqa aqa singila na e wau di yeqnum.

¹¹ Qotei aqa anjam maro tamo gudei na kiyo e na kiyo wau di yeqnum di unqum. Yesus a moisiq olo subq na tigelej anjam di iga kalil koba na palonteqnum. Anjam di qujai ninqi osib nungo areqaloq di singilateb.

Tamo ungasari moreño qaji nanqi olo subq na tigelqab

¹² Kristus a moinaqa Qotei na olo subq na tigeltej anjam di iga gaigai palontoqnsim laqnum. Ariya kiyaaqa ninqi gudei mareqnum, “Tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigelqasai”?

¹³ Tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltsosai qamu.

¹⁴ Qotei na Kristus subq na tigeltsosai qamu anjam iga palonteqnum qaji di bolesai qamu nungo areqalo Kristus qa singilateqnum qaji di laña ulonrej qamu.

¹⁵ Qotei na tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigeltnjrqsai anjam di bole qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltsosai qamu iga Qotei aqa kumbra qa mare mare laqnum di iga gisanj anjam mare mare laqnum qamu. Agi iga endegsi mare mare laqnum, “Qotei a Kristus subq na tigeltej.”

¹⁶ Qotei na tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigeltnjrqsai anjam di bolesai qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltsosai qamu.

¹⁷ Qotei na Kristus subq na tigeltsosai qamu nungo areqalo Kristus qa singilateqnum qaji di laña ulonrej qamu ninqi nungo uneq di unub qamu.

¹⁸ Deqa tamo nanqi nami Kristus qa nango areqalo singilatosib moreñeb qaji nanqi torei padaleb qamu.

¹⁹ O ijo was kalil, iga inji bole bole Kristus na mondonj egwas qaji deqa tarineqnum. Ariya iga subq na olo tigelqasai anjam di bole qamu iga mandam qa inji inji qa segi tarineqnum qamu iga tulan sougetejunum qamu. Gago so uge dena mandam tamo kalil nango so uge tulan bunyejunu qamu.

²⁰ Ariya iga degsi sougetosai. Kristus a moinaqa Qotei na olo subq na tigeltej. Kristus a tamo kalil nami moreñeb qaji nanqi qa namoosiq subq na tigelej.

²¹ Ninqi qalie, tamo qujai Adam a une atej deqa a moiyo qa utru. Dego kere Kristus a subq na tigelto qa utru.

²² Adam aqa moma kalil nanqi moreñeqnum. Dego kere Kristus aqa tamo kalil nanqi olo ñambile oqab.

²³ Iga gago segi segi bati dauryosim subq na tigelosim ñambile oqom. Namogna Kristus a subq na tigelej. Mondonj a olo lanj qureq na bamqa iga aqa segi tamo ungasari unum deqa iga dego subq na tigelqom.

²⁴ Iga subq na tigelamqa diño bati brantqas. Bati deqa mandor nanqi ti mondor uge uge ti gate kokba ti nango singila ti kalil Kristus na kobotnjrqsai. Osim a na inji inji kalil elenjosim aqa Abu Qotei aqa banq di uratqas. Yim Qotei a Mandor Koba sosim inji inji kalil di taqatqas.

²⁵ Kristus a degyqas. Di kiyaaqa? A Mandor Koba sosim gilsim gilsim diño bati brantimqa Qotei a Kristus aqa jeu tamo kalil nanqi joqsim aqa sorgomq di atim a na nanqi taqatnjresqas.

²⁶ Osim bati deqa a na aqa jeu tamo kalil nanqi di kobotnjrsim ariya a moiyo dego kobotqas.

²⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Qotei na inji inji kalil elenjosim Kristus aqa sorgomq di atqas.” O ijo was, Qotei na inji inji

kalil di elen^osim Kristus aqa sorgomq di atqas deqa iga qalieonum, Qotei a segi Kristus aqa sorgomq di sqasai.

²⁸ Mondonj Qotei na in^{gi} in^{gi} kalil di Kristus aqa sorgomq di atim soqnm Qotei aqa Niri a kamba dego Qotei aqa sorgomq di sqas. Deqa Qotei a segi na in^{gi} in^{gi} kalil di tulan bunⁿjrsmqqa a nan^{go} Mandor Koba sosim bati gaigai nan^{gi} taqatn^{jr}oqnqas.

²⁹ Nin^{gi} qalie, tamo qudei na tamo more^{no} qaji nan^{gi} aqaryain^{jr}oqnsib nan^{go} sawa osib yanso eqnub. Tamo more^{no} qaji nan^{gi} olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu nan^{gi} kiyaaq kumbra degyeqnub?

³⁰ Od, tamo more^{no} qaji nan^{gi} olo subq na tigelqab anjam di iga mare mare laqnum. Mare mare laqnam tamo gargekoba nan^{gi} iga qa n^{ri}noqnsib bati gaigai iga padaltgwa laqnum. Tamo more^{no} qaji nan^{gi} olo subq na tigelqab anjam di bolesai qamu iga kiyaaq anjam di mare mare laqnsim dena gulbe eqnum?

³¹ O ijo was, e bole maronum, e bati gaigai moiqa laqnum. E nin^{gi} qa are qaloqnsim deqa moiqa laqnum. Nin^{gi} gago Tamo Koba Kristus Yesus beteryejunub deqa e nin^{gi} qa tulan areboleboleibeqnu.

³² Jeu tamo nan^{gi} wagme juwanj bul unub deqa nan^{gi} na e moiyo^tbqa laqnum. E Efesus qureq di nan^{gi} ti qotoqnem. E mandam qaji in^{gi} in^{gi} oqajqa marsim nan^{gi} ti qotosai^oqnem. Tamo more^{no} qaji nan^{gi} olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu iga endegsi mare mare laqnum qamu, “Iga nebe kiyo moi^qom deqa un^gum, iga alan^oqnsim gago segi jejamu qa areboleboleigoqnm in^{gi} ti ya ti uyoqⁿqom.” Degsi mare mare laqnum qamu.

³³ O ijo was kalil, tamo qudei na nin^{gi} gisan^{ga}ib deqa nin^{gi} gegerere n^{am} atoqniy. Anjam bei unu di nin^{gi} qalie. Anjam agiende, “Nin^{gi} tamo uge uge nan^{gi} koba na laqnaib. Laqⁿqab di nan^{gi} na nun^{go} areqalo ni^{na}qetⁿgibqa nin^{gi} kumbra bole uratosib nan^{gi} daurn^{jr}qab.” Anjam degsi unu.

³⁴ Deqa nin^{gi} areqalo bole ti sosib olo une yoqnaib. Nin^{gi} quiy. Nun^{go} ambleq di tamo qudei nan^{gi} Qotei qaliesai bole sai. Nin^{gi} jemaⁿgwajqa deqa e nin^{gi} degsi merⁿgonum.

Tamo more^{no} qaji nan^{go} jejamu kiyero osib olo tigelqab?

³⁵ Ariya ijo was kalil, tamo bei na e endegsi nenembqas, “Tamo more^{no} qaji nan^{gi} kiyersib olo subq na tigelqab? Nan^{go} jejamu kiyero osib olo tigelqab?”

³⁶ O ijo was kalil, tamo di a nanariosim deqa degsi nenembqas. Nin^{gi} qalie. Kurgus bunuj breiyibqa mandamq aisim a la^{na} mandamq di sqas. Ariya kurgus moiyo breiyib a olo n^{am}bile sosim qoqitosim oqwas.

³⁷ Kurgus kiyo saga kiyo qoqitosiq geitqo qaji di otorosim olo yagwasai. Aqa gei moiyo segi yagim dena oqwas.

³⁸ Tamo bei na kurgus yago kiyo saga yago kiyo yagimqa a olo qoqitosim oqimqa Qotei aqa segi areqalo na nan^{gi} tanu segi segi en^{jr}qas. Nan^{go} tanu di uno segi segi.

³⁹ Tamo ti wagme ti qebari ti qe ti nan^{gi} dego nan^{go} jejamu uno segi segi.

⁴⁰ Lan^g goge qaji in^{gi} in^{gi} nan^{go} uno bei. Mandam qaji in^{gi} in^{gi} nan^{go} uno bei. Lan^g goge qaji in^{gi} in^{gi} nan^{go} wala bei. Mandam qaji in^{gi} in^{gi} nan^{go} wala bei.

⁴¹ Sen^g ti bai ti bongar ti nan^{go} rian^g segi segi. Bongar kalil dego nan^{go} rian^g segi segi.

⁴² Tamo subq na tigelqab qaji nanği kere dego. Tamo nanği moreñeqnab nanžo jejamu subq ateqnub di qusaeqnu. Nanği subq na tigelabqa nanžo jejamu olo qusaqasai. Nanği ñambile gaigai sqab.

⁴³ Tamo nanği moreñeqnab nanžo jejamu subq ateqnub di jejamu uge. Nanği subq na tigelabqa nanžo jejamu tulan boledamu sqas. Tamo nanği moreñeqnab nanžo jejamu subq ateqnub di singila saiqoji. Nanği subq na tigelabqa nanžo jejamu singila ti sqas.

⁴⁴ Tamo nanği moreñeqnab nanžo jejamu subq ateqnub di mandam qaji jejamu. Nanği subq na tigelabqa nanžo jejamu lan qure qaji jejamu sqas.

Mandam qaji jejamu unu. Lan qure qaji jejamu dego sqas.

⁴⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Adam namo qaji a mandamq endena brantej. Deqa a mandam qaji ñambile osiq soqnej.” Ariya Adam bunu qaji a Mondor ti soqnej. Deqa a na iga lan qure qaji ñambile egwas.

⁴⁶ Lan qure qaji ñambile a namoqna brantosai. Mandam qaji ñambile a namoqna brantej. Lan qure qaji ñambile a bunuqna brantqas.

⁴⁷ Qotei na Adam namo qaji a mandam na gereiyej. Deqa a mandam tamo. Ariya Adam bunu qaji a lan qureq na bej.

⁴⁸ Adam namo qaji a mandam tamo soqnej deqa aqa moma kalil nanği dego mandam tamo unub. Ariya Adam bunu qaji a lan qure qaji tamo unu deqa aqa tamo kalil nanği dego lan qure qaji tamo sqab.

⁴⁹ Adam namo qaji a mandam tamo soqnej deqa iga a bulosim mandam tamo unum. Dego kere Adam bunu qaji a lan qure qaji tamo unu deqa mondon iga a bulosim lan qure qaji tamo sqom.

⁵⁰ O ijo was, e niñgi endegsi mernğwai. Qotei na mandam tamo nanği elenqa keresai. A nanžo Mandor Koba sosim nanği taqatnjrqqa keresai dego. Gago jejamu moisiq qusaeqnu qaji di ñambile gaigai sqa keresai.

⁵¹ Deqa e uli anjam bei niñgi endegsi mernğwai. Iga kalil moiqasai. Iga kalil jejamu bulyosim jejamu bunuj oqom.

⁵² Qotei na gul bunu geten qaji anjamimqa tamo nami moreñeb qaji nanği subq na tigelqab. Deqa nanžo jejamu olo bunu qusaqasai. Iga tamo moiyoasai unum qaji iga dego jejamu bulyosim nanği ti koba na jejamu bunuj oqom. O ijo was, kumbra di urur brantoqujatqas.

⁵³ Gago jejamu ugeqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei ugeqasai qaji di oqom. Gago jejamu moiqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei moiqasai qaji di oqom.

⁵⁴ Bole, gago jejamu ugeqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei ugeqasai qaji di oqom. Gago jejamu moiqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei moiqasai qaji di oqom. Yim bati deqa Qotei aqa anjam bei nami nenğrenyeb qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, “Qotei a tulan singilaosiq deqa a qoto bunyosiq moiyo kobotej.

⁵⁵ O Moiyo, ni gaigai singilaoqnsim tamo nanği qoto itnjreqnum. Ariya ino singila di qabi unu? A koboej. O Moiyo, ni gaigai tamo nanği qaja na ñumeqnum. Ariya ino qaja di qabi unu? A koboej.”

⁵⁶ O ijo was niñgi quiy. Moiyo aqa qaja agi gago une. Une aqa singila agi Qotei aqa dal anjam.

⁵⁷ Ariya gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na iga qoto bunyoqnsim tigelejunum. Qotei a segi na iga singilatgeqnu deqa iga a tulan binjyoqnmom.

⁵⁸ Deqa ijo was bole, niñgi singila na tigelesosib Tamo Koba Yesus qa waukobaoqniy. Niñgi wau di uratosib asgingaiq. Niñgi qalie, niñgi Yesus aqa

wau ojeqñub di ñiñgi laña wauosaieqñub. Wau di ulonqa keresai. Deqa ñiñgi gaigai siñgila na wauoqñiy.

16

Korin Kristen ñañgi silali koroiyqab

¹ Ariya ijo was, ñiñgi na Jerusalem Kristen ñañgi qa silali koroiyiy. Silali koroiyqajqa gam di e nami Galesia Kristen ñañgi osornjnam ñañgi dauryeb. E ñiñgi dego gam di osornjit dauryiy. Gam agiende.

² Yori bati gaigai olo nebeoqñimqa ñiñgi segi silali soqñim oto oqñsib nuñgo segi talq di atoqñiy. Bunuqna silali kobaamqa e botqa ñiñgi nami silali ateb unu deqa urur koroiyib e na osiy qarinyit Jerusalem aiqas. Deqa bati di ñiñgi olo silali qa ñamqasai.

³ E botqa ñiñgi na tamo qudei giltñjrib e nenğrenğ bei ñañgi enjrsiy qarinyit ñañgi silali di osib Jerusalem aiqab.

⁴ E dego aiqa are soqñim ñañgi na e daurbosib iga koba na aiqom.

Pol a Korin Kristen ñañoq bqa marej

⁵ Ariya e mati Masedonia sawa ambleq na walwelosiy aisiy dia Kristen ñañgi unjrsiy bunuqna e nuñgoq bqa.

⁶ E nuñgoq bosiy ñiñgi koba na sqai kiyo. E qaliesai, e bati olekoba kiyo ñiñgi koba na soqñit ulili bati koboqas. E ñiñgi koba na sosiy olo uratñgosiy sawa beiq gilqa laqñit ñiñgi na e silali qa aqaryaihib e gilqai.

⁷ Ijo are endegsi unu. E bati truquyala ñiñgi koba na sqasai. Tamo Koba a na odbimqa e bati olekoba ñiñgi koba na sqai.

⁸ Ariya e Efesus qureq endi soqñit Juda ñañoq yori bati koba ñam Pentikos di brantqas.

⁹ Qotei na gam waqtetbej deqa e qure endia Yesus aqa wau yoqñsim tamo uñgasari gargekoba ñañgi are bulyetñjreğnum. Yeğnam jeu tamo gargekoba ñañgi ijo wau di ugeugeiyqajqa laqñub.

¹⁰ Timoti a nuñgoq bamqa ñiñgi a osib gereiyiy. Yim a ulaqasai. A ñiñgi koba na are lawo sqas. Ñiñgi quiy. Timoti a e ombla Tamo Koba aqa wau ojeğnum.

¹¹ Deqa tamo bei na Timoti aqa ñam ugetaiq. Ariya Timoti a olo ñiñgi uratñgosim walwelqa laqñimqa ñiñgi a silali qa aqaryaiyosib lawo na suweiyib a olo ijoq bqa. A Kristen was qudei ñañgi koba na ijoq bqab deqa e ñañgi qa tarinjoqñai.

¹² Gago was Apolos a endi unu. E a qa ñiñgi saingit quiy. E bati gargekoba siñgila na Apolos minjoğnem, “Gago Kristen was qudei ñañgi Korin Kristen ñañoq giloqñib ni ñañgi daurnjrsim gile.” Onaqa a gilqa uratoqnej. Bunuqna a nuñgoq bqajqa bati kereamqa a nuñgoq bqa.

Pol aqa anjam mutu qudei

¹³ Ariya ijo was, ñiñgi geregere ñam atoqñiy. Osib siñgila na tigeoqñsib Yesus qa nuñgo areqalo siñgilatoqñiy. Ñiñgi gulbe bei qa ulaaib. Ñiñgi siñgila na soqñiy.

¹⁴ Osib ñiñgi kumbra bei yqa maroqñsib qalaqalaiyo kumbra na yoqñiy.

¹⁵ Tamo kalil Akaiya sawaq di unub qaji ñañgi are bulyosaisonabqa Stefanas aqa tal qujai ñañgi namoqna are bulyeb. Stefanas aqa tal qujai ñañgi Qotei aqa tamo uñgasari ñañgi qa wauoqñsib unub. O ijo was ñiñgi di qalie. Deqa e ñiñgi siñgila na endegsi mernğwai.

¹⁶ Niŋgi tamo deqaji naŋgo sorgomq di geregere soqniy. Sosib tamo kalil Qotei aqa wau ojeqnub qaji naŋgo sorgomq di dego soqniy.

¹⁷ Nuŋgo ambleq dena Stefanas na Fortunatus na Akaikus na naŋgi qalub ijoq beb deqa e tulaŋ areboleboleibej. Niŋgi kalil ijoq bqa keresai deqa naŋgi kamba ijoq beb.

¹⁸ Bosib ijo are latetbeb. Naŋgi nami nuŋgo are dego latetŋgoqneb. Deqa niŋgi tamo deqaji naŋgi qa tulaŋ areboleboleiŋgoqneme.

¹⁹ Ariya tamo uŋgasari Esia sawaq endi Qotei qa loueqnub qaji naŋgi na niŋgi kaiyeiŋgonub. Akwila Prisila wo naŋgi aiyel dego niŋgi qa tulaŋ areboleboleiŋreŋnu deqa naŋgi Tamo Koba aqa ñam na niŋgi kaiyeiŋgonub. Tamo uŋgasari kalil naŋgo aiyel talq di Qotei qa loueqnub qaji naŋgi dego niŋgi kaiyeiŋgonub.

²⁰ Kristen was kalil qure endia unub qaji naŋgi na dego niŋgi kaiyeiŋgonub. Ariya niŋgi na nuŋgo Kristen was naŋgi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo uŋgasari kalil naŋgi yeqnub.

²¹ E Pol. E ijo segi ban na kaiye anjam endi neŋgreŋyosim nuŋgoq qarinyonum.

²² E ijo anjam getentqai. Tamo bei a Tamo Koba Yesus qalaqalaisyasai di Qotei na kamba tamo di qoreiyosim ŋolawotqas. O Tamo Koba Yesus, ni aue.

²³ Tamo Koba Yesus a niŋgi qa are boleiyeme.

²⁴ E Kristus Yesus aqa ñam na niŋgi kalil qalaqalaiŋgeqnum. Bole.

2 KORIN

Pol a Yesus Kristus aqa wau tamo

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Aqo gago was Timoti wo anjam endi nengrenyonum. Nengrenyosim ninği Korin qureq di Qotei qa loueqnub qaji ninği ti Qotei aqa segi tamo unğasari kalil Akaia sawaq di unub qaji nanği qa ti qarınyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanği aiyel ninği qa are boleınjrimqa ninği lawo na soqniy.

Qotei a gago are latetgeqnu

³ Iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqnqom. A gago Abu unu deqa a iga qa dulqajqa utru. A gago are tulan latetgwajqa Qotei.

⁴ Deqa a gago gulbe kalil qa iga are latetgeqnu. A kumbra degyeqnu deqa iga na olo kamba Kristen tamo unğasari gulbe ti unub qaji nanğo are latetjreqnum.

⁵ Kristus a jaqatın koba qoboıyej deqa iga a ombla jaqatın koba qoboıyeqnum. Dego kere Kristus a are tulan laesonaqa iga a ombla are tulan laejunum.

⁶ O ijo was kalil, aqo Timoti wo gulbe eqnum di aqa utru agiende. Gago gulbe dena Qotei na nunğo are latetjgosim ninği elenqas. Ariya Qotei na gago are latetgeqnu di aqa utru agiende. Kumbra dena dego Qotei na nunğo are latetjgoqnqas. Yimqa jaqatın iga qoboıyeqnum qaji di ninği dego qoboıyoqnsib sıngıla na tigelesqab.

⁷ Iga ninği qa gago areqalo sıngılatosim endegsi mareqnum, bole, ninği sıngıla na tigelesqab. Iga qalieonum, ninği iga ti beterosim jaqatın eqnum deqa Qotei na ninği iga ti gago are latetgoqnqas.

⁸ O ijo was kalil, iga Esia sawaq di gulbe kobaquja item. Gulbe dena iga ugeugeigosiqa gago sıngıla tulan bunıyej. Deqa iga endegsi are qalem, gulbe dena iga moiıyotgwas. O ijo was, ninği gago gulbe deqa qalieoiy.

⁹ Bole, iga are qalem, gulbe dena iga moiıyotgwas. Anjam pegıyo tamo na tamo bei minjqas, “Ni une ti unum deqa ni moiıqam.” Dego kere iga are qalem, gulbe dena iga moiıyotgwas. Qotei na gulbe di iga egej. Di kiyayaqa? Iga gago segi sıngıla qa are qalaim deqa. Iga Qotei aqa sıngıla qa are qaloqnqom. Agi a na qujai moiıyo tamo nanği olo subq na tigeltjreqnu.

¹⁰ O ijo was, gulbe dena iga moiıyotgwa laqnaqa Qotei na gulbe di taqal atetgej. Bunuqna dego a na gago gulbe taqal atetgoqnqas. Deqa iga Qotei qa gago areqalo sıngılatoqnsim mareqnum, bole, a na olo gago gulbe taqal atetgoqnqas. Yim iga bole sqom.

¹¹ O ijo was ninği iga qa Qotei pailıyoqniy. Yimqa Qotei a nunğo pailıyo de ti tamo unğasari gargəkoba nanğo pailıyo ti quoqnsim iga aqaryaıgoqnqas. Gam dena ninği na dego iga aqaryaıgoqnqab. Yim tamo unğasari gargəkoba nanği Qotei tulan bıniıyoqnqab.

Pol a Kristen nanği gısaınjrosaiıoqnej

¹² O was kalil, ijo are milıgiq di e qalieonum, e kumbra bole tıntın segi dauryoqnsim unum. E ijo kumbra deqa tulan areboleboleıbeqnu. Kumbra bole kalil Qotei na osorbeqnu qaji di segi e dauryoqnsim unum. E mandam

tamo nanjo powo na kumbra di yosaieqnum. Qotei a e qa are boleiyognsiq kumbra osorbeqnu qaji di segi e yeqnum. Deqa e na tamo ungasari kalil nanji kumbra bole gaigai enjreqnum. Agi e na ninji dego kumbra tulan boledamu enjoqnem.

¹³⁻¹⁴ Ijo anjam endi ninji sisiyosib poingwajqa deqa e nenngrenyonum. Bole, ijo anjam qudei qa ninji gegerere poingosai unu. Ariya ijo are endegsi unu. Ninji ijo anjam kalil qa poingekritim gilsib diño bati itqab. Yim gago Tamo Koba Yesus a olo bqajqa batiamqa ninji e qa tulan areboleboleingim e kamba dego ninji qa tulan areboleboleibqas.

¹⁵⁻¹⁶ Ijo are miligiq di e nami qalieem, ninji ijo kumbra kalil qa tulan areboleboleingim sqab. Utru deqa e na ninji merngem, “E mati nunjoq bosiy ninji uratngosiy Masedonia sawaq gilsiy dena puluosiy nunjoq olo bqai.” Od, e bati aiyel nunjoq bqajqa are qalem. Di kiyaaqa? Qotei na ninji gereingo aiyelngwajqa deqa. E nunjoq olo bosiy dena Judia sawaq aiqa laqnitqa ninji silali qa aqaryaiqbqqa e gamq di ingi bei qa truquaim deqa ti are qalem.

¹⁷ Ninji endegsib are qaleqnu b kiyo, “Pol aqa anjam di a dauryosai. A na iga gisanjej. A mandam tamo nanjo kumbra dauryoqnsiq deqa a anjam bei maroqnsiq olo urateqnu. A laña odoqnsiqa olo saideqnu.” O ijo was ninji e qa degsib are qalaib.

¹⁸ Qotei a tamo bole unu deqa a aqa segi anjam kalil dauryeqnu. Deqa e dego anjam bole segi ninji merngeqnum. E laña odoqnsim olo saidosaieqnum.

¹⁹ Nami aqo Timoti wo Sailas ombla na wauoqnsim Qotei aqa Niri Yesus Kristus aqa anjam palontoqnsim ninji mernjoqnem. Ninji qalie, Yesus a dego laña odoqnsiq olo saidosaieqnu. A gaigai Qotei aqa ñam na odeqnu.

²⁰ Qotei a nami ingi bole bole iga egwajqa marej. Kristus a odeqnu deqa Qotei na ingi di iga egwas. Deqa iga Kristus aqa ñam na mareqnum, “Bole.” Osim iga Qotei aqa ñam soqteqnum.

²¹ Qotei a segi na ninji iga ti singilatgeqnu. Singilatgeqnaqa ninji iga ti Kristus beryejunum. A na qujai iga aqa segi qa marsiq giltjej.

²² Osiqa aqa toqor egsiqa gago are miligiq di atej unu. Aqa toqor di aqa Mondor Bole. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa iga qalieonum, bunuqna ingi bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

Pol a Korin Kristen nanji gulbe enjrq uratosiq deqa a nanjoq olo bosai

²³ O ijo was, e Qotei aqa ñam na ninji endegsi merngwai. E ninji gulbe enjwa uratosim deqa e olo Korin qureq bosai.

²⁴ Nunjo areqalo Yesus qa singilateqnu b qaji di iga na laña taqatosaiqnum. Iga ninji ti koba na Yesus aqa wau ojeqnum. Di kiyaaqa? Ninji tulan areboleboleingwajqa deqa. Iga qalieonum, ninji nunjo areqalo Yesus qa gegerere singilatosib tigelejunub.

2

¹ Ariya e olo Korin qureq bosai. E marem, e olo are gulbe na nunjoq bqasai.

² E ninji are gulbetetngwai di tamo yai na olo ijo are boletetbqas? Ninji segi na ijo are boletetbqa kere.

³ Deqa e nunjoq olo bosiy are gulbe oqa uratonum. E nunjoq bosiy areboleboleibqas di kere. Utru deqa e anjam bei nami nenngrenjosim nunjoq qarinyem. E qalieem, e areboleboleibqas di ninji kalil dego ijo arebolebole di unsib e koba na areboleboleigwas.

⁴ Bole, e are gulbe ti akam ti sosim anjam di nenngrenyem. E ningi are gulbetetngwa osim anjam di nenngrenyosai. E ningi tulan qalaqalaingeqnum di ningi qalieqajqa deqa e anjam di nenngrenyem.

Ningi na tamo une atej qaji aqa une kobotetiy

⁵ Tamo qujai nami une atej qaji di aqa une qa e anjam koba mernngwasai. Tamo dena e are gulbetetbosai. A ningi kalil are gulbetetngej.

⁶ Aqa une aqa awai uge ningi gargekoba na a yeb di kereqo.

⁷ Deqa bini ningi olo aqa une kobotetosib aqa are latetiy. Yim a are boleqas. Ningi degyqasai di a olo are tulan gulbe ti so uge.

⁸ Deqa ningi a olo qalaqalaiyo kumbra osoryoqniy. Yim a qalieqas, ningi a torei qoreiyosai.

⁹ E nungo kumbra tenemtosiyy ningi ijo anjam kalil dauryeqnub kiyo sai kiyo di qalieqajqa deqa e nami anjam nenngrenyosim nungoq qarinyem.

¹⁰ Ningi tamo bei aqa une kobotetqab di e kamba dego aqa une kobotetqai. E tamo bei aqa une kobotetqai di e ningi qa osiy Kristus aqa njamgalaq di kobotetqai.

¹¹ Tamo uge Satan na iga gisanngosim ugeugeigaim deqa e degyqai. Satan aqa areqalo uge ti aqa uli kumbra ti di iga bole qalieonum.

Pol a Taitus unqa marej

¹² O ijo was kalil, e Kristus aqa anjam bole palontqa osim walwelosim Troas qureq di brantem. Brantonam Tamo Koba a na gam waqtetbonaqa e dia aqa wau ojoqnem.

¹³ Bati di e ijo was Taitus itosai deqa e a qa are koba qaloqnem. Deqa e Troas Kristen nanji olo uratnjrsim Masedonia sawaq gilem.

Yesus aqa wau tamo nanji qoto bunyeqnum

¹⁴ Qotei a gaigai iga aqaryaigeqnaqa iga Kristus aqa singila na qoto bunyeqnum. Deqa e Qotei tulan binjiyeqnum. Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Qotei qa bole poinjreqnu. Nanjo powo di saban quleq ti bolequja bul.

¹⁵ Od, gago wau di qurem quleq ti bul Kristus na Qotei atraiyeqnu qaji. Quleq di tamo ungasari Qotei na elenqnu qaji nanji ti tamo ungasari padalqa gamq di unub qaji nanji ti nanjoq aiyeqnu.

¹⁶ Quleq dena tamo ungasari padalqa gamq di unub qaji nanji moiyojnreqnu. Osiqa tamo ungasari Qotei na elenqnu qaji nanji nambile enjreqnu. Tamo yai nanji Qotei aqa wau di yqa kere? Tamo dego bei sosai.

¹⁷ Ningi qalie, Qotei aqa anjam maro tamo gargekoba nanji silali oqajqa deqa osib Qotei aqa anjam mare mare laqnub. Ariya iga nanji bul sai. Qotei na iga wau egej deqa iga gisan na wauosaieqnum. Iga Kristus koba na are qujaitosim Qotei aqa njamgalaq di aqa anjam mare mare laqnum.

3

Yesus aqa wau tamo nanji anjam bunuj mare mare laqnub

¹ Iga gago segi nam soqtqajqa are unu e? Sai. Tamo qudei na kiyo ningi na kiyo iga qa anjam bolequja nenngrenyqab di unngum. Ningi na kiyo tamo qudei na kiyo anjam bolequja di sisiyosib gago nam soqtetgwab di dego unngum. Iga deqa are qalosaieqnum.

² Ningi segi nengren bulosib gago kumbra qa saqnsib laqnu. Ningi nengren bul unub deqa tamo kalil nanngi nengren di sisiyoqnsib iga qa poinjreqnu. Nengren di gago are miligiq di unu.

³ Kristus a segi na anjam di nengrenyobulej. Nengren di Kristus aqag na bosiq boleq di unu. Nengren di ningi segi. Agi iga ningi wauetngeqnum. Kristus a mandam tamo bei aqa singila na anjam di nengrenyosai. A Qotei nambile gaigai unu qaji aqa Mondor aqa singila na anjam di nengrenyej. A meninq di nengrenyosai. A tamo ungasari nanngo are miligiq di nengrenyej.

⁴ Anjam di aqa utru agiende. Qotei a Kristus aqa nam na iga wau egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Qotei na aqa wau di geregere boletqas.

⁵ Bole, iga segi na wau di yqa keresai. Deqa iga gago segi singila na Qotei aqa wau yeqnum degsi marqa keresai. Qotei a segi na iga singila egeqnaqa iga aqa wau yeqnum.

⁶ Gago wau agiende. Iga Kristus aqa anjam bunuj palontoqnsim laqnum. Anjam bunuj di tamo qudei na dal anjamq di nengrenyosai. Qotei aqa Mondor a segi na babtej. Dal anjam na tamo ungasari nanngi moyotnjreqnu. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo ungasari nanngi nambile enjreqnu.

⁷ Od, dal anjam na tamo ungasari nanngi moyotnjreqnu. Dal anjam aqa wau agide. Dal anjam di Qotei a nami meninq di nengrenyonaqa a rian ti brantej. Deqa Moses aqa ulatamu rianonaqa Israel tamo ungasari nanngi aqa ulatamu koqyqa keresai. Nam qamotnjrej. Bunuqna rian di olo koboej.

⁸ Ariya Mondor aqa wau bunuj unu. Aqa wau dena dal anjam aqa wau tulan bunyejunu. Mondor aqa wau di olo torei rianosiq goge oqej.

⁹ Dal anjam aqa wau agiende. A na gago une qa iga mergoqnsiq padaltgeqnu. Bole, dal anjam aqa wau di nami rian ti bej. Ariya Qotei na iga tamo bole une saiqoqi sqajqa gam babtej. Wau di olo tulan rian koba ti bej. Rian dena dal anjam aqa rian tulan bunyejunu.

¹⁰ Wau bunuj di rian koba ti unu. Rian dena wau namij aqa rian tulan bunyejunu. Deqa iga wau namij aqa rian uneqnum di a torei koboej.

¹¹ Wau namij di gaigai sqa keresai. A koboqas. Bole, a rian ti bej. Ariya wau bunuj gaigai sqas qaji a olo tulan rian koba ti unu. Rian dena wau namij aqa rian tulan bunyejunu.

¹² Rian koba di mondon bosim gaigai gagoq di sqajqa deqa iga tarinoqnsim unum. Deqa iga ulaosaieqnum. Iga rian deqa mare mare laqnum.

¹³ Iga Moses soqnej dego sai. Moses aqa ulatamu rian ti soqnej deqa a gara mutu oqnsiq dena aqa ulatamu kabutoqnej. Di kiyaga? Israel nanngi unuib deqa. Ariya wau namij aqa rian di koboej.

¹⁴ Israel nanngo areqalo getenjnresoqnej deqa nanngi anjam namij sisiyoqneb di nanngo areqalo gara mutu na kabutobulesoqnej. Nanngi nami degsib soqneb agi bini unub. Tamo bei na gara di taqal atqa keresai. Kristus a segi na gara di olo taqal ateqnu.

¹⁵ Od, bati gaigai Israel nanngi Moses aqa dal anjam sisiyeqnu di nanngo areqalo gara mutu na kabutobulejunu. Nanngi nami degsib soqneb agi bini unub.

¹⁶ Ariya tamo nanngi are bulyosib Tamo Koba aqa areq bqab di Qotei na gara di olo taqal atetnjrqas.

¹⁷ Tamo Koba a segi Mondor. Ningi Tamo Koba aqa Mondor ti sqab di nungo une na ningi olo taqatngwa keresai. Ningi bole sqab.

¹⁸ Deqa gago ulatamu olo kabuesqasai. Iga kalil Tamo Koba aqa rian ya jeqiloq di unobuloqnom. Unoqnim rian di gagoq di tulan kobaoqnimqa

dena iga Tamo Koba a segi buloqnsim sqom. Tamo Koba a na kumbra di iga egeqnu. Tamo Koba a segi Mondor Bole.

4

Qotei aqa wau tamo nanği web bul unub

¹ Qotei a iga qa dulosiqa wau egej deqa iga aqa wau di ojçajqa asgigo-saieqnu.

² Kumbra uge uge kalil tamo nanği na ulitoqnsib yeqnu b qaji di iga olo çoreiyeqnum. Iga gisañ kumbra na walwelo-saieqnum. Iga Qotei aqa anjam bubulyosaieqnum. Iga boleq di anjam bole segi mareqnum. Deqa tamo kalil nanği gago kumbra di unoqnsib nanğo are miligiq di qalieeqnub, iga Qotei aqa ñamgalaq di wau bole yeqnum.

³ Ariya tamo unğasari padalqa gamq di unub qaji nanği Yesus aqa anjam bole iga palonteqnum qaji di aqa utru poinçrosaeqnu.

⁴ Mandam endeqa gisañ qotei Satan a na tamo unğasari Kristus qa nanğo areqalo siñgilatosaeqnub qaji nanğo areqalo getentetnçrejunu. Deqa Kristus aqa anjam bole nanğo are miligiq aiqa keresai. Nanği Kristus aqa suwañ unqa keresai dego. Kristus a segi Qotei. A segi rian ti unu.

⁵ Niñgi quiy. Iga gago segi kumbra qa saosaieqnum. Iga anjam endegsi palonteqnum, “Kristus Yesus a gago Tamo Koba unu deqa iga aqa ñam na niñgi wauetnçeçqnum.” Iga anjam deçsi palonteqnum.

⁶ Tulan nami Qotei a iñgi iñgi kalil gereiyqa osiqa endegsi marej, “Ambru aqaq na suwañ brantqas.” Ariya bunuqna Qotei aqa suwañ di gagoq bosiqna gago are miligi suwantetgej. Deqa iga Kristus aqa ulatamu geregere uneqnum. Kumbra dena iga suwañ bole unoqnsim Qotei aqa rian poigeçnu.

⁷ O ijo was, iñgi tulaj boledamu iga deqa mare mare laqnum qaji di gagoq di unu. Bole, iga siñgila saiçoji unum. Iga web çagi na gereiy qaji di bul unum. Deqa tamo kalil nanği iga nugoqnsib endegsib qalieeqnub, “Pol a aqa segi siñgila na wau di yosaieqnu. A Qotei aqa siñgila kobaçuja na wau di yeqnu. Siñgila dena mandam qaji siñgila tulaj bunyeçunu.” Tamo kalil nanği deçsib qalieeqnub.

⁸ Gulbe segi segi gargekoba gagoq beçnu. Ariya gulbe dena iga padaltgo-saieqnu. Iñgi iñgi gargekoba na gago areqalo niñaqyetgeçnu. Ariya iñgi iñgi dena gago areqalo torei ugetetgosaieqnu.

⁹ Jeu tamo nanği na iga jaçatiñ egeçnub. Ariya Qotei a deqa iga uratgo-saieqnu. Jeu tamo nanği dena iga lugoqnsib ñeiotgeçnub. Ariya nanği na iga torei ugeugeigosaieçnub.

¹⁰ Gago jeçamuq di tamo unğasari nanği gaigai Yesus aqa moiyo unob-ueqnu. Deqa Yesus aqa ñambile dego gago jeçamuq di branteçnaq nanği uneqnu.

¹¹ Iga Yesus aqa wau ojeçnum deqa jeu tamo nanği na bati gaigai iga moiyoçtwa laqnu. Nanğo kumbra dena Yesus aqa ñambile dego gago jeçamuq di branteçnaq tamo unğasari nanği uneqnu.

¹² Deqa moiyo a gagoq di waueçnu. Ariya ñambile a nuñçoq di waueçnu.

¹³ Iga Yesus qa gago areqalo siñgilateqnum deqa Qotei aqa anjam bei nençrenq di unu qaji a gagoq di branteçnu. Anjam açiende, “E Qotei qa ijo areqalo siñgilateqnum deqa e aqa anjam mare mare laqnum.” O ijo was, iga dego Yesus qa gago areqalo siñgilateqnum deqa iga aqa anjam mare mare laqnum.

¹⁴ Iga qalieonum, Qotei na Tamo Koba Yesus subq na tigeltej deqa mondoŋ a na iga dego subq na tigeltegwas. Osim iga niŋgi ti joqsim Yesus aqa areq osi oqwas.

¹⁵ E anjam di niŋgi merngonum. Di kiyaya? E qalieonum, kumbra kalil gagoq di branteqnu qaji dena niŋgi aqaryaingeqnu. Gam dena Qotei a tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanŋi qa are boleyeqnu. Deqa nanŋi Qotei binjyoqnsib aqa ñam soqteqnu.

Iga laŋ qure qaji iŋgi iŋgi qa are qaleqnum

¹⁶ Deqa iga Qotei aqa wau ojqajqa asgigosaieqnu. Bole, gago jejamu a uge qa laqnu. Ariya gago are miligi a bati gaigai olo boleqnsiq siŋgilaeqnu.

¹⁷ Iga qalieonum, gulbe ti jaqatin ti iga bini qoboieqnum qaji di tulaŋ kokba sai. Nanŋi sokiñalayosib koboqab. Iga gulbe di eqnum deqa iga qalieonum, mondoŋ iga laŋ qureq di so bole gaigai sqom. Iŋgi bole bole iga mondoŋ oqom qaji di tulaŋ boledamu. Iŋgi bole bole dena mandam qa iŋgi iŋgi tulaŋ bunjrejunu.

¹⁸ Iŋgi iŋgi iga gago ñamdamu na uneqnum qaji di sokiñalayosim koboqas. Deqa iga iŋgi iŋgi di koqyosaieqnum. Iŋgi bole bole iga gago ñamdamu na unqa keresai qaji di bati gaigai sqas. Deqa iga iŋgi bole bole di koqyoqnsim unum.

5

¹ Iga qalie, gago mandam qaji jejamu endi torei ugeqas. Gago jejamu endi gago tal bul. Mondoŋ Qotei na olo tal bei iga egwas. Tal di tamo bei na gereiyosai. Tal di laŋ qureq di bati gaigai sqas.

² Iga bini mandam qaji talq endi unum deqa iga akamoqnsim unum. Iga gago laŋ qure qaji tal osim gara bul jugwajqa deqa are koba unu.

³ Iga tal di jugwom di iga olo laŋa sqasai. Iga jejamu bunuj oqom.

⁴ Iga mandam qaji talq endi unum deqa iga are gulbeigeqnaqa akamoqnsim unum. Iga jejamu bunuj osim gara bul jugwajqa are qaleqnum. Od, iga gago jejamu moiqas qaji endi uratosim olo jejamu ñambile sqas qaji di oqajqa are qaleqnum. Iga jejamu saiqoji sqajqa asgigeqnu.

⁵ Nambile sqajqa gam di Qotei a segi na gereiyetgosiqa aqa Mondor iga egej. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa iga qalieonum, bunuqna iŋgi bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

⁶ Deqa iga gaigai are siŋgilatoqnsim unum. Iga qalie, iga mandam qaji jejamu ti unum deqa iga laŋ qureq di Tamo Koba a ombla sosaiunum.

⁷ Bini iga Yesus unosaieqnum. Ariya iga a qa gago areqalo siŋgilatoqnsim walweleqnum.

⁸ Od, iga gago jejamu endi uratosim oqsim Tamo Koba a ombla sqajqa are qaleqnum. Laŋ qure a gago qure utru sqas.

⁹ Deqa iga bini mandamq endi sqom kiyo laŋ qureq oqsim dia sqom kiyo di unqum. Iga kumbra Tamo Koba a tulaŋ areareteqnu qaji di dauryqajqa are qaleqnum.

¹⁰ Iga qalieonum, mondoŋ iga kalil Kristus aqa ulatamuq di tigelamqa a na gago kumbra qa iga pegigwas. Iga mandamq endi sosimqa iga kumbra bole yoqnem kiyo kumbra uge yoqnem kiyo di a unsim awai segi segi egwas.

Iga tamo ungasari nanŋo are bulyetnjrqajqa deqa waueqnum

¹¹ Iga Tamo Koba a qa ulaoqnsim aqa sorgomq di unum deqa iga tamo ungasari nanŋo are bulyetnjreqnum. Iga wau di ugetosaieqnum. Qotei a iga

qa qalie bole. Nungo are miligiq di ningi dego iga qa qalie bole. E degsi are qalonum.

¹² O ijo was, iga gago segi ñam soqtqa marsim anjam endi nenngrenyosai. Ningi gago kumbra qa areboleboleingwajqa deqa are qalsim anjam endi nenngrenyonum. Tamo qudei nanngi laja baban na kumbra bole yqajqa arearetnjreqnu. Nanngi are miligiq na kumbra bole yqajqa arearetnjro-saieqnu. Deqa ijo was, ningi na tamo nanngi di tingitnjroqnsib dalnjroqniy.

¹³ Tamo nanngi di endegsib mareqnu, “Pol a nanari tamo.” Nanngo anjam di bole. Iga Qotei qa are qalsim nanari tamo unum. Ariya iga ningi qa are qalsim areqalo bole ti unum.

¹⁴ Kristus na iga tulan qalaqalaigej aqa kumbra dena gago areqalo tigeltetgeqnaqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Yesus a iga kalil qa moiyej deqa iga kalil dego moreñobulem.

¹⁵ Od, a iga kalil qa moiyej. Iga ñambile unum deqa iga gago segi jejamu qa are qalsim walwelqasai. Yesus a iga qa moisiq olo subq na tigelej deqa iga a qa are qaloqnsim walweloqnoqom.

¹⁶ Deqa bini iga gago areqalo namij na tamo ungasari nanngi peginjro-saieqnum. Bole, nami iga gago areqalo namij na Kristus pegiyoqnem. Ariya bini iga degyosaieqnum.

¹⁷ Deqa tamo bei a Kristus beteryesqas di Qotei na aqa are bulyetimqa a tamo bunuj brantqas. Ningi quiy. Aqa kumbra namij torei koboej. Kumbra bunuj olo brantej.

¹⁸ Kumbra bunuj di Qotei aqaq na bej. Nami iga Qotei ti jeu sonamqa Qotei a olo Kristus aqa singila na jeu kobotej. Deqa bini iga a ombla are qujaitosim unum. JEU kobotqajqa wau di Qotei na iga egej deqa iga aqa anjam mare mare laqnum.

¹⁹ Anjam agiende. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi nami Qotei ti jeu sonabqa Qotei na nanngi a ombla are qujaitosib sqajqa marsiq Kristus aqa singila na jeu kobotej. Deqa a nanngo une qa olo are qalosaieqnu. Iga Kristus aqa anjam di mare mare laqajqa deqa Qotei na wau egej.

²⁰ Kristus na iga qaringej deqa Qotei a gago medabu na tamo kalil nanngi metnjreqnu. Iga Kristus aqa anjam palontoqnsim tamo kalil nanngi endegsi metnjreqnum, “Ningi jeu kumbra uratosib bosib Qotei ombla are qujaitosib soqniy.”

²¹ O ijo was, Qotei na iga aqaryaigwa marsiq deqa a gago une kalil osiqa Kristus aqa qawarq di atnaqa a une tamo bulej. Kristus a segi une yosaieqnu. Deqa iga Yesus beteryosim dena iga Qotei aqa segi tamo bole une saiqoji sqom.

6

Qotei aqa wau tamo nanngi gulbe iteqnub

¹ Iga Qotei ombla waueqnum deqa iga ningi singila na endegsi mernngwom, “Qotei a ningi qa are boleiyeqnu aqa kumbra di ningi laja urataib.”

² Agi Qotei a nami marej, “E ni padalo sawaq dena oqajqa bati atem. Bati di brantonaga e ino pailyo qusim ni aqaryaimem.” O was ningi quiy. Qotei na iga aqaryaigwajqa bati brantqo. A na iga padalo sawaq dena elenqajqa bati bini qujai.

³ Tamo ungasari nanngi gago wau endi uge qa marsib ulonjosib uneq aiyaij deqa iga na nanngi kumbra uge bei osornjro-saieqnum.

⁴ Iga Qotei aqa wau tamo unum deqa iga gaigai tamo ungasari kalil nanği kumbra bole osornjreqnum. Iga singila na tigeloqnsim gulbe qoboieqnum. Gago gulbe agiende. Tamo qudei na iga ugeugeiqe qnub. Une bei bei na iga niñaqgwa laqnu. Iga are jaqatinje qnu.

⁵ Jeu tamo nanği toqon na iga lugoqnsib tonto talq di breiqe qnub. Osib murqumyoqnsib iga qa anjam uge uge marene qnub. Iga gaigai nes na ti jaqatin na ti waukobae qnum. Iga geregere neiosaie qnum. Iga bati gaigai mam ti laqnum.

⁶ Iga gulbe kalil di oqnsim kumbra bole jiga saiqoji dauryeqnum. Iga qalie bole ti unum. Iga urur minjin oqosaie qnu. Iga na tamo ungasari nanği kumbra bole bole enjreqnum. Iga Qotei aqa Mondor Bole aqa singila oqnsim unum. Iga na tamo kalil nanği qalaqalainjreqnum. Iga lanja medabu na nanği qalaqalainjrosiaie qnum.

⁷ Iga Qotei aqa anjam bole gaigai mare qnum. Iga Qotei aqa singila oqnsim waue qnum. Iga gago ban wo na ti ban qonan na ti qoto qa ingi ingi ojoqnsim dena kumbra bole tinjin dauryoqnsim waue qnum.

⁸ Tamo qudei nanği gago ñam soqte qnub. Ariya tamo qudei nanği gago ñam olo ugeteqnub. Tamo qudei nanği iga yomuie qnub. Ariya tamo qudei nanği olo gago kumbra bole habte qnub. Tamo qudei nanği are qale qnub, iga gisan tamo. Sai. Iga anjam bole segi mare qnum.

⁹ Tamo qudei nanği iga qa qaliesai. Ariya tamo gargekoba nanği iga qa bole qalie qnub. Iga moiyo tamo bulonum. Ariya iga olo ñambile unum. Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq deqa iga gulbe ege qnu. Ariya gulbe dena iga moiyo gosaie qnu.

¹⁰ Iga are gulbeiqe qnu. Di unğum. Iga gaigai areboleboleiqe qnu. Iga ñoro saiqoji unum. Di unğum. Iga na tamo ungasari nanği aqaryainjreqnam nanği lan qure qaji ñoro koba elen qnub. Iga ingi ingi saiqoji unum. Di unğum. Iga ingi bole bole kalil olo ejunum.

¹¹ O Korin tamo ungasari, iga anjam kalil endi bole q atsim ninği mernğonum. Iga gago are miligi waqtosim ninği enjekritonum.

¹² Iga gago are miligi getentosai. Iga ninği tulan qalaqalainje qnum. Ariya ninği nunğo are miligi getentejunub. Ninği iga koba na are qujaitosaie qnub.

¹³ Ninği ijo anğro bul unub deqa e ninği endegsi mernğwai. Iga gago are miligi waqtosim ninği qalaqalainje qnum dego kere ninği kamba nunğo are miligi waqtosib iga qalaqalaigoqniy.

Iga Qotei aqa atra tal bul unum

¹⁴ Tamo ungasari Kristus qa nanğo areqalo singilatoie qnub qaji nanğo kumbra nunğo kumbra ti ombla kerekere sai. Deqa ninği nanği ti beterosib koba na laqnaib. Ninği kumbra bole dauryo qaji tamo unub. Ariya nanği Qotei aqa dal anjam gotranjo qaji tamo unub. Deqa ninği nanği ti beteqa kere e? Sai. Ninği suwanjoq di unub. Ariya nanği ambruq di laqnu. Deqa ninği nanği ti beteqa kere e? Sai.

¹⁵ Kristus Satan wo nanği aiyel are qujaitosib ombla sqa kere e? Keresai. Ninği Kristus qa nunğo areqalo singilate qnub. Tamo ungasari qudei nanği Kristus qa nanğo areqalo singilatoie qnub. Deqa ninği nanği ti areqalo qujaitosib ombla sqa kere e? Di dego keresai.

¹⁶ Qotei aqa atra tal ti gisan qotei nanğo atra tal ti beterosib ombla sqa kere e? Di dego keresai. Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa atra tal agi iga segi.

Deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “E nanngo ambleq di sosiy walweloqnqai. E nanngo Qotei sqai. Nanngi ijo segi tamo unngasari sqab.”

¹⁷ Tamo Koba a nami degsi marsiqa olo anjam bei dego endegsi marej, “Ninggi na tamo unngasari e qa qaliesai qaji nanngi uratnjrsib sasaloiy. Ninggi nanngo kumbra jigat bei ojaib. Ojqasai di e ninggi elenjosiy boletngwai.

¹⁸ Osiy e nunngo Abu soqnit ninggi ijo segi angoro tinjin sqab.’ Tamo Koba singila ti unu qaji a nami degsi marej.”

7

¹ O ijo was bole, inggi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. Deqa kumbra jigat kalil gago jejamu ti gago are miligi ti di unub qaji di iga torei uratekritqom. Osim dena iga Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji sosim a qa ulaoqnqom. Ulaoqnsim gago jejamu ti gago are miligi ti torei Qotei yekritisim aqa segi kumbra boleq di sosim dauryoqnqom.

Pol a Korin Kristen nanngi qa tulan areboleboleiyej

² Deqa ninggi nunngo are miligi waqtosib iga qalaqalaigoqniy. Iga nami tamo qudei kumbra uge bei enjrosaiognem. Iga tamo qudei ugeugeinjrosaiognem. Iga tamo qudei nanngo inggi inggi gisan na yainjrosaiognem.

³ E nunngo jejamuq di une qametngwa osim anjam endi merngosai. Agi e maronum, iga ninggi tulan qalaqalaingeqnum. Deqa iga moiqom kiyo iga nambile sqom kiyo di unngum. Iga gago are miligi waqtosim ninggi qalaqalaingeqnsim sqom.

⁴ E qalieonum, nunngo kumbra bolequja. Deqa e ninggi qa tulan areboleboleibeqnu. Ijo are miligi ninggi qa tulan laejunu. Iga gulbe koba eqnum di unngum. E ninggi qa are qaloqnsim dena e tulan areboleboleibeqnu.

⁵ Ariya iga Masedonia sawaq di brantosim bati deqa iga aqaratqa keresai. Sawa dia iga gulbe gargekoba itoqnem. Tamo qudei nanngi iga ti anjam na qotoqnem. Iga ulaoqnsim are tonjtongoqnej.

⁶ Ninggi qalie, tamo unngasari are gulbeinjreqnu qaji nanngi Qotei na olo are latetnjreqnu. Deqa Qotei na Taitus qarinyonaqa a gagoq bonaqa iga unsimqa gam dena gago are olo laej.

⁷ Od, gam dena Qotei na gago are latetgej. Gam dena segi sai. Taitus a nami nunngo ambleq di sonaqa ninggi na aqa are lateteb a degsi mergonaq qunamqa gam dena dego Qotei na gago are latetgej. Taitus a ninggi qa iga endegsi saigej. Ninggi e olo nubqajqa are koba qaloqnsib nunngo une qa are ugeingeqnu. Osib ninggi e ombla are qujaitosib sqajqa singilaeqnum. Taitus a ninggi qa iga degsi saigej deqa e tulan areboleboleibeqnu.

⁸ E qalieonum, anjam e nami nenngrenyem qaji di ninggi sisiyosib are gulbeingej. Ariya e deqa are ugeibosai. Bole, nami e are ugeibej. Ariya bini sai. Anjam e nenngrenyem qaji dena ninggi are gulbeingej. Sokiñalayonaq nunngo are gulbe di olo koboej.

⁹ Deqa e bini areboleboleibeqnu. Ninggi are gulbeingej e deqa areboleboleibosai. Ninggi are gulbeingej ariya bunuqna ninggi olo are bulyeb deqa e areboleboleibeqnu. Qotei a segi na are gulbe di ninggi engej. Deqa gago anjam nenngrenyem qaji dena ninggi yala ugeugeingosai.

¹⁰ Are gulbe Qotei na tamo unngasari nanngi enjreqnu qaji dena nanngo are olo bulyetnjreqnu. Deqa Qotei na nanngi eleneqnu. Nunngo are gulbe di inggi uge sai. Di inggi bole. Iga deqa are ugeigwasai. Ariya mandam tamo nanngi are gulbe

eqnub di ingi uge. Dena nanġi moiyo gam tureqnub. Di kiyaaqa? Nanġi are bulyosai deqa.

¹¹ Nanġi geregere are qaliy. Are gulbe Qotei na nanġi enġej qaji dena nanġi olo sinġilatnġej. Agi bini nanġi kumbra bole bole yeqnub. Are gulbe dena Qotei na nunġo are tigeltetnġonaqa nanġi tamo qujai nami une atej qaji di a nġirinġeb. Osib nanġi Qotei ulaiyosib aqa sorgomq di geregere soqneb. Qotei na nunġo are tigeltetnġej deqa nanġi iga qa are koba qalsib tamo une atej qaji di aqa une gereiyetqa waukobaeb. Nanġi kumbra kalil di yeb deqa iga qalieonum, nanġi tamo bole une saiqoġi unub.

¹² O ijo was, e nami anjam nenġrenyosim nunġoq qarinyem. Nanġi na tamo une atej qaji aqa une gereiyetqajqa e deqa osim anjam di nenġrenyosai. Tamo agi tamo dena une yej qaji a qa dego e are qalsim anjam di nenġrenyosai. Nanġi na iga tulaġ qalaqalaigeqnub nunġo kumbra di Qotei aqa nġamgalaq di boleq dqajqa deqa e anjam di nenġrenyem. Yim nanġi qalieqajqa, nunġo kumbra di bolequja.

¹³ Nunġo kumbra bole degsi unu deqa gago are tulaġ laejunu.

Gago are laejunu deqa iga areboleboleiqnu. Ariya iga olo tulaġ areboleboleiqnu. Di kiyaaqa? Nanġi na Taitus aqa are gulbe kobotetosib are boleteteb deqa.

¹⁴ Anjam kalil e nanġi qa Taitus saiyem qaji di bole. Deqa e ijo anjam deqa jemaibosai. E nunġo kumbra bole kalil qa Taitus saiyosim nunġo nġam soqtem. Taitus a qalie, anjam iga nanġi qa a saiyem qaji di bole.

¹⁵ Bati Taitus a nunġoq bonaqa nanġi a ulaiyosib a osib aqa anjam dauryoqneb. Nunġo kumbra bole di Taitus aqa areqaloq di unu deqa a na nanġi tulaġ qalaqalaingeqnu.

¹⁶ E nanġi qa are sinġilatosisim qalieonum, nanġi kumbra bole kalil yoqnsib sqab. Deqa e nanġi qa tulaġ areboleboleibeqnu.

8

Kristen nanġi silali koroiyeb

¹ O ijo was nanġi quiy. Qotei a Kristen tamo unġasari Masedonia sawaq di unub qaji nanġi qa are boleiyej. Iga deqa nanġi sainġonam quiy.

² Masedonia Kristen nanġi ingi ingi tulaġ saiqoġi sosib gulbe qoboiyeq nab bati deqa Qotei na nanġi sinġilatnġrnaqa nanġi areboleboleinjrnqa Judia Kristen nanġi aqaryainjrqa marsib silali koba koroiyeb.

³ E deqa nanġi mernġwai. Masedonia Kristen nanġi nanġo segi areqalo na silali di koroiyeb. Nanġo silali kiñala soqnej di nanġi koroiyeb. Osib nanġi na nanġo kumbra di bunyosib olo silali tulaġ koba koroiyeb.

⁴ Nanġi na iga wainġosib endegsib mergoqneb, “Ninġi iga odgibqa iga nanġi beternġosim Qotei aqa tamo unġasari nanġi silali qa aqaryainjrqom.”

⁵ O ijo was, iga nami are qalem, Masedonia Kristen nanġi silali koroiyqab. Ariya nanġi kumbra di olo bunyosib Qotei aqa areqalo dauryosib nanġo segi jejamu Tamo Koba Yesus yeb. Osib iga dego egeb.

⁶ Qotei a nami nanġi qa dego are boleiyej deqa Taitus a silali koroiyqajqa wau di nunġo ambleq di tigeltj. Deqa iga Taitus sinġila na minjem, “Ni olo Korin Kristen nanġoq aisim wau di kobotime.”

⁷ O ijo was, bati gaigai nanġi kumbra tulaġ boledamu yeqnub. Agi nanġi Qotei qa nunġo areqalo sinġilatoqnsib aqa anjam palontqajqa waukobaeb. Nanġi Qotei qa bole qalieeqnub deqa nanġi aqa wau ojqajqa tulaġ

singilaeqñub. Osib ningi na iga tulan qalaqalaigeqñub. Ariya Qotei a ningi qa are boleiyej deqa ningi silali koroiyqajqa wau di dego yosib silali koba atib soqñem.

⁸E ningi wau di yqajqa waingwasai. Kristen tamo ungasari qudei nangi wau di yqajqa tulan singilaeqñub. Nanjo kumbra deqa agi e na ningi saingonum. Deqa ningi dego qalaqalaiyo kumbra qa tulan singilaosib silali koroiyqajqa wau di yiy. Yibqa e unsiy marqai, “Bole, ningi qalaqalaiyo kumbra yeqñub.”

⁹O ijo was ningi qalie, gago Tamo Koba Yesus Kristus a ningi qa are boleiyej. A nami lan qure qaji ñoro koba ti soqnej. Sosiqa a ningi qa osiqa ñoro di olo uratosiqa ingi tulan saiqoji soqnej. Di kiyaaqa? Ningi kamba lan qure qaji ñoro koba oqajqa deqa.

¹⁰Silali koroiyqajqa wau deqa e olo ijo areqalo bei ubtosiy merngwai. Wausau bei nami ningi namoqna silali koroiyqajqa wau di tigeltab bati deqa ningi wau di yqajqa tulan arearetnej.

¹¹Deqa bini ningi wau di olo kobotqa singilaoy. Ningi degyqab di bolequja. Nami ningi wau di yqajqa are tulan prugnoqnej. Deqa bini ningi silali soqñim singilaosib wau di kobotiy.

¹²Ningi silali koroiyqa are soqñim ningi koroiyiy. Yim Qotei a ningi qa tulan areboleboleiyqas. Ningi silali saiamqa di unqum. Koroiyai. Qotei a deqa ñirinqasai. Ningi silali soqñim di koroiyiy.

¹³Ningi gulbe koba qoboiesoqñib tamo qudei nangi olo gulbe saiqoji sqab e deqa ningi merngosai. Iga kalil kerekere unum.

¹⁴Deqa bini ningi ingi koba ejunub qaji ningi na tamo qudei ingi qa truqueqñub qaji nangi aqaryainjroqñiy. Bunuqna ningi ingi qa truquabqa nangi na kamba olo ningi aqaryaingwab. Ningi kumbra degyqab di ningi kalil kere na sqab.

¹⁵Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Tamo nangi ingi koba koroiyeb qaji nangi ingi uynab menetnjrnaqa ingi oto bei uratosai. Tamo nangi ingi kiñala koroiyeb qaji nangi dego ingi uynab menetnjrnaqa ingi bei qa truquosai.”

Pol a tamo qudei nangi qarinjrnnaqa Korin Kristen nanngoq aiye

¹⁶E Qotei tulan binjyeqñum. Di kiyaaqa? A na Taitus are pruetetonaqa a iga ti are qujaitosiqa ningi qa are koba soqnej.

¹⁷Iga Taitus minjem, “Ni olo Korin Kristen nanngoq aiye.” Onaqa Taitus a aqa segi areqalo na odosiq silali koroiyqajqa wau deqa tulan singilaosiq nunngoq aiyej.

¹⁸Iga Kristen was bei osim Taitus ombla qarinjrnman nunngoq aiye. Was bei di a ñam ti unu. A Yesus aqa anjam bole maro qaji tamo. Kristen tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nangi a qa qalie bole.

¹⁹Di segi sai. Kristen nangi na a gilteb deqa a iga ti koba na walweloqñsimqa silali koroiyqajqa wau di taqateqñum. Wau di aqa utru agiende. Qotei a Kristen nangi sougetejunub qaji nangi qa are boleiyeqñu. Iga wau di taqateqñum deqa Tamo Koba aqa ñam tulan goge oqeqnaqa tamo kalil nangi unoqñsib iga qa mareqñub, “Bole, nangi wau di yqajqa tulan singilaeqñub.”

²⁰O ijo was kalil, silali koroiyqajqa wau di tamo qudei na yomuiyai deqa iga was bei di osim koba na silali di taqateqñum.

²¹Gago are endegsi unu. Iga kumbra bole segi gaigai yoqñqom. Tamo ungasari kalil Tamo Koba a ombla nanjo ñamgalaq di iga kumbra di yoqñqom.

²² Ariya iga gago Kristen was bei dego qarinyonam a Taitus was de wo nanngi aiyel daurnrsiq koba na nunngoq aiyeb. Was bei di agi iga nami bati gargekoba aqa kumbra tenemtoqnem. A Qotei aqa wau ojgajqa singilaoqnej iga degsi unoqnem. Bini a silali koroiyqajqa wau di ojgajqa tulan singilaeqnu. A qalie, ningi kumbra bole yo qaji tamo unub. A degsi qalieosiq deqa a silali koroiyqajqa wau di ojgajqa tulan singilaeqnu.

²³ Ningi Taitus qalie. A e ombla ningi qa are qaloqnsim waukobaeqnum. Ningi gago Kristen was aiyel nanngi di dego qalie. Nanngi Qotei aqa tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanngi qa wau bole yeqnub. Nanngo wau dena nanngi Kristus aqa nam tulan soqteqnu.

²⁴ Deqa ningi na was aiyel nanngi di kumbra bole enjroqniy. Yim Kristen kalil nanngi nunngo kumbra di unsib marqab, "Bole, nanngi qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub." Osib qalieqab, "Pol a Korin Kristen nanngo kumbra bole qa iga saigeqnu di a gisanjosaiqnu. A anjam bole saigeqnu."

9

Silali koroiyqajqa wau

¹ Iga silali koroiyeqnum di Qotei aqa tamo ungasari nanngi aqaryainjrqa-deqa deqa. Ningi wau di qalieonub deqa e olo anjam olekoba tortoryosiy nenngrenyqasai.

² E qalieonum, ningi wau di yqajqa are tulan prugnjeqnu. Deqa e gaigai Masedonia Kristen nanngo namgalaq di nunngo nam soqteqnum. Osim endegsi minjreqnum, "Wausau bei nami Akaia sawaq di Korin Kristen nanngi silali koroiyqajqa wau di tigeltqa mareb." Od, ningi wau di yqajqa tulan singilaeqnu. E na Masedonia Kristen nanngi nunngo kumbra deqa sainjreqnam quoqnsib nanngi gargekoba dego wau di yqajqa are prugnjeqnu.

³ E nanngi endegsi minjrem, "Korin Kristen nanngi silali koroiyqajqa tulan singilaeqnu." Ariya e nunngo nam laja soqto uge deqa ningi silali di koroiyiy. Utru deqa e was qalub nanngi di qarinnjmmam nunngoq aiyeb.

⁴ E qalieonum, ningi silali di koroiyosib atib sqas. Soqnim Masedonia Kristen qudei nanngi e ombla na nunngoq bosim ningi nami silali di ateb unu degsi unqom. Iga bosim degsi unqasai di iga ningi ti jemaigo uge.

⁵ E are qalem, e was qalub nanngi di minjritqa nanngi namoqna aisib nunngo silali ningi nami koroiyqa mareb qaji di ningi koba na gereiyqab. Gereiyibqa e bunuqna bosiy oqai. Yim tamo ungasari kalil nanngi silali di unsib qalieqab, bole, ningi nunngo segi areqalo na silali di ateb unu. E ningi silali di koroiyqajqa waingosaiqnem nanngi degsib qalieqab.

⁶ Ningi geregere are qaliy. Tamo a ingi kiñala yagwas di a ingi kiñala olo oqas. Tamo a ingi koba yagwas di a ingi koba olo oqas.

⁷ Deqa ningi segi segi kalil silali atqajqa are soqnim silali atoqniy. Ningi are gulbe na silali ataib. Ningi tamo bei na wainjim deqa silali ataib. Ningi nunngo segi areqalo dauryosib are bole na silali atoqniy. Yim Qotei na ningi tulan qalaqalaingoqnas.

⁸ Qotei a ningi qa are boleiyosim ingi bole bole gaigai engoqna kere. Deqa ningi tulan kere na sosibqa dena wau bole bole yoqniy.

⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Tamo qudei nanngi saga yago breiyo bul nanngo ingi ingi jeiyosib tamo ingi saiqoji nanngi enjreqnub.

Deqa nanngo kumbra bole bati gaigai sqas."

¹⁰ O ijo was ningi qalie, Qotei a na qujai tamo nanği saga yago enjreqlnaqa nanği breiyeqñub. Osiqa tamo nanği bem enjreqlnaqa nanği uyeqñub. Dego kere Qotei na inği inği engoqñimqa ninği tulan kere na sqab. Deqa ninği Qotei aqa tamo unğasari nanği aqaryainjroqñiy. Tamo nanği saga yago breiyeqñab inği koba oqeleñeñnu dego kere nunğo silali koroiyqa wau di tulan boleoqñqab.

¹¹ Qotei na inği inği koba engoqñimqa ninği na kamba Kristen nanği silali qa aqaryainjrğajqa tulan kere na sqab. Deqa ninği silali di koroiyosib gago banğ di atib iga na osi aisim Kristen nanği enjrimqa nanği deqa Qotei binjiyoqñsib sqab.

¹² Nunğo wau dena Qotei aqa tamo unğasari nanği aqaryainjrimqa nanği kere na sqab. Nanği inği bei qa truquqasai. Di segi sai. Nunğo wau deqa nanği Qotei tulan binjiyoqñqab.

¹³ Ninği wau di yqab di Qotei aqa tamo unğasari nanği unsib qalieqab, bole, ninği Kristus aqa anjam bole sinğila na ojoqñsib aqa medabu dauryeqñub. Od, ninği na Kristen nanği silali kobaquja na aqaryainjroqñqab di nanği nunğo kumbra di unoqñsib Qotei aqa ñam soqtoqñqab.

¹⁴ Osib qalieqab, “Bole, Qotei a Korin Kristen nanği qa are tulan boleiyeqñnu.” Nanği degsib qalieosib ninği tulan qalaqalainğosib ninği qa Qotei pailyoqñqab.

¹⁵ O ijo was ninği quiy. Qotei a inği tulan kobaquja iga egej. Inği di agi Kristus. Inği di aqa utru iga geregere ubtosim marqa keresai. Qotei na inği di iga egej deqa iga a tulan binjiyoqñqom.

10

Tamo qudei nanği Pol qa yomuoqñeb

¹ Ninği qudei e qa yomuoqñsib endegsib mareqñub, “Pol a nami iga koba na sosiqa aqa segi ñam aguq atoqñsiqa laesoqñej. Ariya a sawa isağ di sosiqa iga qa njirinjoqñsiqa anjam sinğila na mergeqñnu.” O ijo was ninği mati Kristus aqa kumbra qa are qaliy. A aqa segi ñam aguq atoqñsiqa laesoqñej.

² Deqa e nunğoq bosiy Kristus aqa kumbra di dauryosiy laesqai. E ninği qa njirinğasai. Ariya tamo qudei nanği are qaleqñub, iga mandam tamo nanğo kumbra dauryoqñsim laqñum. Tamo nanği di e na njirinğnjrsiy anjam sinğila na minjrğai. E laesqasai.

³ Bole, iga mandamq endi laqñum. Ariya iga mandam tamo nanğo kumbra na qotosaieqñum.

⁴ Qotei na qoto qa inği inği iga egej. Inği inği di Qotei aqa sinğila ti unu. Di mandam qaji inği inği sai. Iga dena qotoqñsim gago jeu tamo nanğo sinğila gotranjeqñum.

⁵ Areqalo uge ti gisan anjam ti di iga na gotranjeqñum. Kumbra uge kalil ninği Qotei qalieqajqa gam getetetñeñnu qaji di dego iga na gotranjeqñum. Gago wau agiende. Iga na tamo unğasari nanğo are tigeltetñreqlnam nanği nanğo areqalo kalil Kristus yekriteqñub.

⁶ Deqa ijo was, iga ninği qa tariñeñnum. Ninği gago anjam kalil dauryekritibqa iga na tamo kalil Qotei aqa anjam gotranjeqñub qaji nanği njolawotnjrğom.

⁷ Ninği lanja baban na tamo nanğo kumbra tenemtoqñai. Ninği geregere tenemtoqñiy. Tamo bei a endegsi marqas, “E Kristus aqa tamo.” Ariya tamo

di a olo endegsi poiye, a Kristus aqa tamo qa marqo deqa iga dego Kristus aqa tamo unum. A degsi poiye.

⁸ Tamo Koba a na iga singila egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga ningi singilatngwajqa deqa wau ojeqnum. Iga ningi ugeugeingwajqa deqa wau ojosaieqnum. E gago wau deqa gago ñam kiñala soqtqai. E degyqai di e jemaibqasai.

⁹ Ariya ningi endegsib are qalaib, “Pol a iga ula egwajqa deqa anjam singila na nengrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu.” Ningi degsib are qalaib.

¹⁰ Bole, tamo qudei nanqi e qa endegsib yomueqnum, “Pol a anjam singila na nengrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu. Ariya a gago ambleq endi sosiq anjam mergoqnej di a singila saiqoji soqnej. Anjam palontqa wau dego a qaliesai bole sai.”

¹¹ Tamo qudei nanqi e qa degsib yomueqnum. Deqa tamo deqaji nanqi endegsi poinjrem. Anjam iga sawa isaq endi sosim nengrenyeqnum qaji di iga nungo ambleq di sosim dauryeqnum.

¹² Tamo qudei nanqi diqoqnsib nanqo segi ñam soqteqnum. Iga nanqi unub dego sai. Gago kumbra ti nanqo kumbra ti ombla kerekere sai. Tamo nanqi di mareqnum, “Gago kumbra bole. Tamo kalil nanqo kumbra bolesai.” Nanqi degsib mareqnum. Di kiyayqa? Nanqi powo tulan saiqoji unub deqa.

¹³ Iga nanqi unub dego sai. Iga gago segi ñam soqtoqnasai. Wau Qotei na egej qaji deqa segi gago ñam soqtoqnom. Wau bei Qotei na egej qaji agiende. Iga na ningi Korin Kristen wauetngeqnum.

¹⁴ Iga Qotei aqa wau tamo kalil qa namoosim nungoq di wau utru atsim Kristus aqa anjam bole ningi merngoqnem. Iga tamo qudei nanqo wau bajinosaioqnem.

¹⁵ Wau Qotei na egej qaji di segi iga ojajqa singilaoqnsim gago ñam soqteqnum. Iga tamo qudei nanqo wau Qotei na egosai qaji deqa gago ñam soqtosaieqnum. Gago are endegsi unu. Nungo areqalo Yesus qa singilateb qaji di tulan boleqnumqa gago wau dego nungoq di tulan kobaoqnasai.

¹⁶ Kobaoqnumqa iga nungo sawaq dena tigelosim sawa sawa isaq gilqnsim dia Yesus aqa anjam mare mare laqnom. Tamo qudei nanqi nami wauoqneb qaji sawa iga deq gilqasai. Iga nanqo wau qa gago ñam soqtqasai.

¹⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo bei a ñam bei soqtqa marsimqa a Tamo Koba aqa ñam segi soqteme.”

¹⁸ Iga qalie, tamo bei a aqa segi ñam soqtqas di a Tamo Koba aqa ñamgalaq di ñam saiqoji sqas. Ariya Tamo Koba a na tamo bei aqa ñam soqtetqas di a ñam bole oqas.

11

Tamo qudei nanqi gisanjoqnsib Qotei aqa wau tamo buleqnum

¹ Ningi e odbibqa e olo nanari anjam kiñala merngwai. Ningi e odbqa kereamqa e odbiy.

² Aqo Qotei wo gago are koba endegsi unu. Ningi Kristus a segi qujai areiyosib aqa sorgomq di soqniy. Tamo bei na aqa dunge nami sambalaosai qaji di osim tamo qujai yim a na oqas dego kere e ningi Kristus aqa banq di atem.

³ E amal uge Satan qa are qalsim deqa e ningi qa ulaeqnum. A nami Iv gisanjonaqa a une atej. Une dena nungo areqalo ugetetngimqa ningi Kristus a segi qalaqalayqa urataib deqa e ulaeqnum.

⁴ E qalieonum, tamo qudei nanḡi nuḡḡoq boqnsib gisaḡḡoqnsib Yesus bei qa anjam palontoqnsib mernḡeqnub. Yesus bei deqa iga nami anjam palontosaioqnem. Tamo nanḡi di mondor bei qa dego niḡḡi mernḡeqnub. Di gisaḡ mondor. Mondor bei deqa iga nami niḡḡi mernḡosaioqnem. Yesus aqa anjam bole iga nami niḡḡi mernḡoqnem qaji di dego tamo qudei nanḡi bubulyoqnsib olo anjam bei niḡḡi mernḡeqnub. O ijo was niḡḡi kiyaaqa gisaḡ anjam di quoqnsib bole edegeqnuḡ?

⁵ Niḡḡi qudei endegsib are qaleqnuḡ, “Tamo nanḡi di Qotei na bole qariniḡḡnaq gagoq beb.” Di sai. Qotei na nanḡi qariniḡḡrosai. Niḡḡi quiy. Tamo nanḡi di ḡam ti unub ariya e dego ḡam ti unum. Deqa tamo nanḡi dena e buḡḡbosai.

⁶ Bole, e anjam marqajqa medabu gulbeibeqnu. Di uḡḡum. E powo qa truquosaieqnum. Kumbra kalil e nuḡḡo ambleq di yoqnem qaji dena e ijo powo babteqnam niḡḡi unoqneb.

⁷ Niḡḡi qalie, e Qotei aqa anjam bole niḡḡi mernḡoqnem bati deqa e nuḡḡo silali iḡḡi iḡḡi yaḡḡosaioqnem. Ijo kumbra dena e ijo segi ḡam aguq atoqnem. Di kiyaaqa? Nuḡḡo ḡam olo goge oqwjajqa deqa. E kumbra di yoqnem di e une atoqnem e? Sai.

⁸ E Kristen tamo uḡḡasari qure qureq di unub qaji nuḡḡoq dena silali oqnsim olo nuḡḡo ambleq di Qotei aqa wau laḡa ojoqnem. E nuḡḡo silali yaḡḡosaioqnem. Ijo kumbra dena e qure qureq di Kristen nuḡḡo silali bajinobuloqnem.

⁹ Bati e nuḡḡo ambleq di iḡḡi iḡḡi qa truquoqnsimqa e na tamo bei gulbe yosaioqnem. E niḡḡi gulbe enḡwajqa tulaḡ uratoqnem agi bini e degsi unum. Bati bei Kristen was qudei nanḡi Masedonia sawaq dena Korin qureq bosib iḡḡi iḡḡi qa e aqaryaiboqneb. Gam dena e niḡḡi gulbe enḡwajqa uratoqnem.

¹⁰ Kristus aqa anjam bole ijoq di unu deqa e niḡḡi endegsi mernḡwai. E nuḡḡo silali yaḡḡgwa urateqnum. Ijo kumbra deqa e ijo segi ḡam soqteqnum. E degoqnsiy sqai. Akaia sawaq di tamo qudei na e getentbqasai.

¹¹ E niḡḡi qalaqalainḡosaieqnum deqa e kumbra di yeqnum kiyo? Sai bole sai. Qotei a qalie, e niḡḡi tulaḡ qalaqalainḡeqnum.

¹² E nuḡḡo silali yaḡḡgwa urateqnum. E degoqnsiy sqai. Tamo qudei nanḡi nuḡḡo ḡamgalaq di iga bul sqa marsibqa nuḡḡo segi ḡam soqteqnuḡ. Deqa e nanḡi gam getentetḡroqḡai.

¹³ Tamo nanḡi di Qotei na qariniḡḡrosai. Nanḡi Yesus aqa wau tamo bolesai. Nanḡi gisaḡḡoqnsib nuḡḡo segi kumbra uge bulyoqnsib tamo bole buleqnuḡ. Yeqnab tamo uḡḡasari nanḡi na unḡroqnsib mareqnuḡ, “Nanḡi Kristus aqa wau tamo bole.”

¹⁴ O ijo was niḡḡi nuḡḡo kumbra di unsib deqa tulaḡ prugaib. Iga qalie, Satan a dego gisaḡḡoqnsiqa aqa segi kumbra uge bulyoqnsiqa Qotei aqa laḡ anḡro bole suwanḡoq di unub qaji nanḡi buleqnu.

¹⁵ Satan a kumbra deḡyeqnu deqa aqa wau tamo nanḡi dego nuḡḡo kumbra uge bulyoqnsib Qotei aqa wau tamo bole buleqnuḡ. Deqa iga nuḡḡo kumbra di unsim tulaḡ prugwasai. Mondorḡ Qotei na tamo nanḡi di nuḡḡo une deqa kambatḡḡsim awai ugedamu enḡḡas.

Pol a Qotei aqa wau ojoqnej deqa a gulbe gargekoba itoqnej

¹⁶ E olo mernḡwai. Niḡḡi e nanari tamo edegaib. Uḡḡum, niḡḡi e nanari tamo edegwab di kere. Deqa niḡḡi e odbibqa e olo ijo ḡam kiḡala soqtḡai.

17 E Tamo Koba aqa areqalo dauryosim anjam endi marosaieqnum. E nanari tamo bulosim deqa e anjam endi maroqnsim ijo segi ñam soqteqnum.

18 Tamo gargekoba nanği mandam tamo nanğo kumbra dauryoqnsib nanğo segi ñam soqteqnum. Deqa e dego kumbra di dauryosiy olo ijo ñam kiñala soqtqai.

19 Niñgi segi qa mareqnum, “Iga powo koba ti unum.” Ariya niñgi kiyacaq olo nanari tamo nanği odnjreqnabqa nanği nanari anjam niñgi mernğeqnum?

20 Nunğo kumbra agiende. Tamo bei na niñgi a lanğa kangalyqajqa mernğimqa kiyo, nunğo inği inği saitimqa kiyo, nunğo inği inği gisanğ na yainğimqa kiyo, aqa segi ñam soqtimqa kiyo, nunğo ula ponğimqa kiyo niñgi a odyqab.

21 O ijo was, iga tamo nanği di bul sai. Iga siñgila saiqoji unum deqa iga na gulbe deqaji niñgi eñgwa keresai. E deqa jemaibqas e? Sai.

Tamo nanği di nanğo segi ñam soqtqajqa ulaosaieqnum. Deqa e kamba dego ijo segi ñam soqtqai. O ijo was, e nanari tamo bulosiy deqa anjam endegsi mernğwai.

22 Tamo nanği di mareqnum, “Iga Hibru tamo.” Ariya e dego Hibru tamo. Nanği mareqnum, “Iga Israel tamo.” E dego Israel tamo. Nanği mareqnum, “Iga Abraham aqa moma tiñtinğ,” E dego Abraham aqa moma tiñtinğ.

23 Nanği mareqnum, “Iga Kristus aqa wau tamo.” O ijo was, e nanari tamo bulosiy endegsi marqai, e dego Kristus aqa wau tamo. Agi e na tamo nanği di tulanğ bunğnrjsimqa ñes na ti jaqatinğ na ti Kristus aqa wau ojeqnum. Bati gargekoba jeu tamo nanği na e tonto talq di waiboqneb. Osib e lubogargekobatoqneb. Bati gargekoba e moiqa jojomoqnem.

24 Bati 5 Juda nanği na e kumbainbo gargekobatoqneb. Sisiyeb 39.

25 Bati qalub nanği bu toqonğ na e luboqneb. Bati qujai nanği na e moiyoqbqa marsib meniñ na luboqneb. Bati qalub e qobunğ na gileqnam qobunğ a padalej. Qobunğ a padalonaq qolo ti qanam ti e yuwalq di otosi laqnem.

26 Bati gargekoba e sawa isaq siñga na walweloqnem. Yeqnam ya koba doqnsiqa ya na e padaltbqa jojomoqnej. E gamq di walweleqnamqa bajinğ tamo nanği gam getentoqnsibqa e lubqa laqneb. Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti dego e lubqa laqneb. Qure qureq di, wadau sawaq di, yuwalq di dego e padalqa jojomoqnem. Gisanğ Kristen nanği na dego e ugeugeibqa laqneb.

27 E ñes na ti jaqatinğ na ti waukobaoqnem. Qolo gargekoba e waukobaoqnsim ñeiosaioqnem. E mam ti laqnem. E ya qarboqnej. Bati gargekoba e inği saiqoji soqnem. Bati gargekoba e yorbegnaqa e ijo jejamu kabutqajqa gara saiqoji soqnem.

28 Ariya bini gulbe qudei dego ijoq di branteqnum. Gulbe kobaquja bei agiende. E bati gaigai Kristen tamo unğasari qure qure kalilq di unub qaji nanği qa are koba qaleqnum. Nanği bole unub kiyo sai kiyo deqa e nanği qa tulanğ are koba qaleqnum.

29 Deqa Kristen was bei aqa siñgila saiamqa e was deqa are koba qalsiy e dego siñgila saibqas. Inği bei na Kristen was bei a uneq waiyimqa e was deqa are koba qalsiy are ugeibqas.

30 O ijo was, gam bei saibqo deqa e ijo segi ñam soqtqai. Gulbe bei bei ijoq beqnu deqa niñgi poiñgeqnu, e siñgila saiqoji unum. E deqa qujai ijo ñam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo ñam soqtqasai.

³¹ Tamo Koba Yesus aqa Abu Qotei a qalie, e anjam bole mareqnum. E gisanjosaieqnum. Deqa iga bati gaigai Qotei binjyoqnum.

³² Damaskus qureq di Mandor Aretas a na qure taqato qaji tamo minjnaqa a qoto tamo qudei nanqi qarinnjrnaqa nanqi qure aqa siranme kalil taqato-qne. Di kiyaaqa? E ulanqa laqnitqa nanqi na e ojsib tonto talq di waibqajqa deqa.

³³ Ariya Kristen was qudei nanqi na e aqaryaibosib gumbaq di jigsib qure aqa jen gogetosib sil na gumba tontosib jen aqa siranme kiñalaq dena e ura uratbonab jen oqeq aiyem. Aisim qure taqato qaji tamo aqa banq dena ulanem.

12

Qotei na ñeibilqei Pol osoryej

¹ E gam bei saibqo deqa e olo ijo ñam soqtqai. Bole, e ijo ñam soqtqai kumbra dena e aqaryaibqa keresai. Di unqum. Tamo Koba a na ñeibilqei bei e nami osorbej deqa ninqi saingit quy.

² Ñeibilqei agiende. Wausau 14 koboej endi Qotei na Kristus aqa tamo bei osi oqsiga torei lan qureq oqej. Lan qure di tulan goge koba. Tamo oqej qaji di e qalie. Tamo di agi e segi. A jejamu qorbi oqej kiyo aqa jejamu uratosiq oqej kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie.

³⁻⁴ E qalieonum, Qotei na tamo di osi oqsiga lan qureq oqej. A jejamu qorbi oqej kiyo aqa jejamu uratosiq oqej kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie. A lan qureq oqsig dia anjam bei quej. Anjam di aqa damu tamo bei na ubtosim marqa keresai. Anjam di marqajqa getento koba.

⁵ E tamo di aqa ñam soqtqai. E ijo segi ñam soqtqasai. E singila saiqoji unum deqa qujai e ijo ñam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo ñam soqtqasai.

⁶ E ijo segi ñam soqtqai di e nanari tamo sqasai. Di kiyaaqa? E anjam bole marqai. E gisanqasai. Ariya e ijo segi ñam soqtq uratonum. Tamo qudei nanqi ijo kumbra qa ti ijo anjam qa ti are qalsib ijo ñam soqtetqab di kere. Nanqi ijo ñam lanja soqtetbaib.

Qotei a gulbe qarinyonaq Pol aqa jejamuq aiyej

⁷ Qotei a ñeibilqei tulan boledamu e osorbonaq unem. Ariya e di unsiy olo diqaim deqa Qotei na gulbe uge sil luwit bul qarinyonaq ijo jejamuq aiyej. Gulbe di Satan na ojsiq dena e ugeugeibeqnu.

⁸ Deqa e singila na Qotei pailyoqalubtem, “O Abu, ni na gulbe di olo taqal atebime.”

⁹ Onaqa Qotei a saidosiq endegsi merbej, “Ni singila saiqoji unum deqa e ni olo singilatmoqnqai. Osiy ni qa are boleiboqnqas. Dena ni keretmqas.” Qotei na e degsi merbej deqa e singila saiqoji unum di unqum. E olo areboleboleiboqnqas. Yim Kristus aqa singila ijoq di sqas.

¹⁰ E Kristus aqa ñam qa singila saiqoji sqai kiyo, tamo qudei na e mis-ilinboqnqab kiyo, e gulbe oqnqai kiyo, jeu tamo nanqi na e ugeugeiboqnqab kiyo, e waukobaoqnqai kiyo di unqum. E deqa areboleboleiboqnqas. Di kiyaaqa? E singila saiqoji sqai bati di e Kristus aqa singila ti sqai.

Korin Kristen nanjo areqalo Yesus qa singilateb qaji di Pol na olo singilatetnjrej

¹¹ Anjam e mareqnum qaji endi nanari anjam. Ninqi segi na ijo are tigeltetbeqnu deqa e nanari anjam endi mareqnum. Ninqi ijo kumbra bole ubtosieqnu deqa e segi kamba ijo kumbra bole ubteqnum. Bole, e

ñam saiqoji. Ariya kiyaaq nañgi na olo tamo qudei nañgo ñam soqtoqnsib mareqñub, “Tamo nañgi di Qotei aqa anjam maro tamo bolequja”? O ijo was niñgi quiy. Tamo nañgi dena e bunbosai.

¹² Agi e nuñgo ambleq di sosim mañwa gargekoba babtoqñem dena niñgi endegsib qalieeb, Qotei na e qarinqej. E singila na tigeloqñsim gulbe qoboiy-qñsim mañwa ti wau singila ti gargekoba nuñgo ambleq di babtoqñem. Kumbra dena niñgi osorñgoqnej, e Qotei aqa wau tamo bole.

¹³ Kumbra kalil e qure qureq di Kristen nañgo ambleq di yeqnum qaji di e nuñgo ambleq di dego yoqñem. Ariya kumbra qujai e nuñgo ambleq di yosai. E niñgi gulbe engwa uratosim deqa e nuñgo silali inñgi inñgi yaingosaiqñem. Di e une yoqñem e? Sai. Niñgi e une yoqñem edegosis ijo une di olo kobotetbiy.

¹⁴ E nami nuñgoq boaiyelttem. Ariya bini e olo nuñgoq bqajqa are qaleqñum. E nuñgoq bqai di e niñgi gulbe engwasai. E nuñgo silali inñgi inñgi yaingwajqa are qalosaieqñum. E niñgi segi elenqajqa are qaleqñum. Niñgi qalie, anñro kiñilala nañgi na nañgo ai abu nañgi silali qa aqaryainjro-saieqñub. Ai abu nañgi na nañgo anñro nañgi silali qa aqaryainjreñub.

¹⁵ E niñgi tulan qalaqalaingeqñum deqa e ijo inñgi inñgi ti ijo jejamu ti niñgi torei engwajqa areboleboleibeqñu. Ariya kiyaaq nañgi kamba olo e kiñala segi qalaqalaibeqñub?

¹⁶ Niñgi qudei e qa endegsib mareqñub, “Bole, Pol a gago silali inñgi inñgi boleq di yaingosaiqnej. Ariya a na iga walawalaigoqñsiq gago silali inñgi inñgi gisan na yaigoqnej.”

¹⁷ O ijo was, e nami Kristen was qudei nañgi qarinqñnam nuñgoq aiyeb. Aisib niñgi gisanñeb e? Osib nuñgo silali inñgi inñgi laña yaingosis olo bosib e ebeb e? Sai.

¹⁸ E na Taitus minñnam a nuñgoq aiyej. E Kristen was bei dego qarinyonam a Taitus dauryosiq ombla na aiyeb. Aisib Taitus a niñgi gisanñsiq nuñgo silali inñgi inñgi qudei bajinej e? Sai. Aqo Taitus wo areqalo qujai ti sosim gam qujai dauryosim kumbra bole segi yoqñem.

¹⁹ Niñgi ijo anjam kalil endi sisiyosib endegsib are qalaib, “Pol a segi une saiqoji degsi iga mergwa osiqqa anjam nenñrenñej.” Di sai. O ijo was bole, anjam kalil e nenñrenñyonum qaji endi niñgi singilatñgwajqa deqa nenñrenñyonum. E Kristus aqa tamo unum deqa e Qotei aqa ñamgalaq di anjam endi nenñrenñyonum.

²⁰ E niñgi qa ulaeqñum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra unsiy e areboleboleibqas kiyo sai kiyo? Niñgi dego ijo kumbra unsib areboleboleingwas kiyo sai kiyo? E deqa ulaeqñum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra endi unqai kiyo? Niñgi anjam na qoteqñub. Niñgi nuñgo Kristen was nañgi qa are ugeingeqñu. Niñgi minññ oqeqñu. Niñgi pupoeleñeqñub. Niñgi nuñgo Kristen was qudei nañgi misilinqñreñub. Niñgi yomueqñub. Niñgi diqeqñub. Niñgi Qotei aqa wau ugeugeiyeqñub. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra di unqai kiyo?

²¹ E bosiy nuñgo ambleq di tamo gargekoba nami une yoqñeb qaji nañgi are bulyosai degsi unqai kiyo? Degsi unqai di ijo Qotei na nuñgo ñamgalaq di e olo jemaib ebqas. Tamo nañgi di nami une endeqaji yoqñeb. Nañgi kumbra uge jigat yoqñeb. Nañgi sambala kumbra yoqñeb. Nañgi kumbra uge yqajqa are prugnñroqnej. E nuñgoq bosiy tamo nañgi di nañgo une qoreiyosai degsi unqai di e nañgi qa are gulbeibqas. E deqa ulaeqñum.

13

Pol a Korin Kristen nanngoq olo bqajqa are qaleqnu

¹ E nami nunngoq boaiyeltam. Ariya bini e olo nunngoq bqajqa are qaleqnum. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo bei a une atimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanngi aqa une unsib babtibqa iga qusim marqom, ‘Bole, tamo di a une yqo.’”

² E nami nunngoq bosim ninngi uratngosim bati bei e olo nunngoq bosim ninngi endegsi merngem, “E bunuqna nunngoq olo bosiy tamo une ateqnub qaji nanngi njolawotnjrqai.” Ariya bini e sawa isaq endi sosim anjam di ninngi ti tamo nami une ateqneb qaji nanngi ti olo merngeqnum.

³ Ninngi qalieqajqa, Kristus a ijo medabu na anjam mareqnu kiyo sai kiyo. E nunngoq bosiy tamo nanngi une ateqnub qaji nanngi di njolawotnjrit ninngi unsib qalieqab, bole, Kristus a ijo medabu na anjam mareqnu. Ninngi quiy. Kristus a singila saiqoji sosim ninngi tingitngwasai. A na aqa singila kobaquja ninngi osortngwas.

⁴ Bole, Kristus a namburbasq di gainesoqnej bati deqa a singila saiqoji soqnej. Ariya a olo Qotei aqa singila osiq deqa bini a nambile unu. Iga Kristus beteryejunum deqa iga dego singila saiqoji unum. Ariya iga Qotei aqa singila osim Kristus ombla nambile sqom. Iga nunngoq bosim singila di ninngi osortngwom.

⁵ Ninngi nunngo segi segi so tenemtoqniy. Ninngi degyqab di ninngi Kristus qa nunngo areqalo singilateqneb kiyo sai kiyo di qalieqab. Yesus Kristus a nunngo are miligiq di unu di ninngi poingosai kiyo? A nunngo are miligiq di sqasai di ninngi endegsib qalieqab, ninngi aqa tamo bolesai.

⁶ Ariya ninngi iga qa endegsi poingem, iga Kristus aqa wau tamo bole unum.

⁷ Iga ninngi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen nanngi aqaryainjrimqa nanngi kumbra uge kalil uratoqnsib kumbra bole bole yoqngqab.” O ijo was, iga wau bole yeqnum ninngi di qalieqajqa deqa iga pailyo-saieqnum. Ninngi iga wau tamo bolesai edegwab di unqum.

⁸ Ninngi qalie, iga Qotei aqa anjam ugetqa keresai. Iga Qotei aqa anjam singilatqajqa waueqnum.

⁹ Deqa iga singila saiqoji soqnm ninngi singila ti sqab di iga areboleboleig-was. Iga gaigai ninngi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen nanngi aqaryainjrimqa nanngi torei kere na sqab.”

¹⁰ Tamo Koba a na e giltbej deqa e aqa wau taqateqnum. E nunngoq bosiy njirin anjam na nunngo kumbra tingitetngwa uratonum. Deqa e isaq endi sosim anjam endi nengrenyonum. E ninngi singilatngwajqa deqa Tamo Koba a na e wau ebej. E ninngi ugetngwajqa sai.

Pol a anjam getentosiq Kristen nanngi kaiyeinjrej

¹¹ Ariya ijo was, e ijo anjam getentqai. Ninngi areboleboleingqonem. Ninngi kumbra bole kalil qa kere na sqajqa singilaoqniy. Ninngi ijo anjam quoqnsib dauryoqniy. Ninngi kalil areqalo qujaitosib soqniy. Yim Qotei a ninngi ti sqas. Agi a na ninngi tulan qalaqalaingeqnu. A are lawo qa utru.

¹² Ninngi na nunngo Kristen was kalil nanngi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi yeqneb. Qotei aqa tamo ungasari kalil qure endia unub qaji nanngi na ninngi kaiyeingonub.

¹³ Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi qa are boleyeme. Qotei na niŋgi qalaqalaingeme. Mondor Bole na niŋgi kalil aqaryaingimqa niŋgi a beteryosib koba na are qujaitosib soqniy. Bole.

GALESIA

¹ E Pol. Yesus Kristus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Mandam tamo bei na e qarınbosai. Tamo bei na e giltbosai dego. Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanđi segi aiyel na e giltbeb. Yesus ađi Qotei na subq na tigeltej.

² Kristen was kalil e koba na endi unum qaji nanđi e ti anjam endi nunđoq qarınjonum. Ningi Galesia sawaq di loueqnub qaji.

³ Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanđi aiyel ningi qa are boleınjrimqa ninđi lawo na soqniy.

⁴ Yesus a gago Abu Qotei aqa areqalo dauryosiq deqa a gago une kobotqa marsıqa aqa segi nıambile uratosiq moiyej. A na ıga elerıamqa ıga mandam qa kumbra uge uge kalil uratqa marsiq ıga qa moiyej.

⁵ Deqa ıga Qotei aqa nıam bati gaıgai soqtoqnqom. Bole.

Yesus aqa anjam bole qujai segi unu

⁶ Kristus a ninđi qa are boleıyej deqa Qotei na ninđi aqa segi tamo unđasari sqajqa osiq metınej. Ariya kiyaqqa ninđi olo urur Qotei qoreıyosib Yesus aqa anjam bole dauryqa uratosib anjam bei dauryeqnub? E nunđo kumbra deqa qusim tulanı pruguetem.

⁷ Ninđi qalie, Yesus aqa anjam bole bei saıqoji. Ariya tamo qudei nanđi nunđo areqalo niıaıyetenđıwajqa wauoqnsib Kristus aqa anjam bole olo bubulyeqnub.

⁸ Deqa ninđi quiy. Iga na kiyo lanı anđro bei na kiyo Yesus aqa anjam bole ıga nami ninđi mernđoqnem qaji di olo bubulyosim anjam bei mernđıwom di Qotei na ıga ojsim nıamyuwoq di breıgeme.

⁹ Od, tamo bei na Yesus aqa anjam bole ıga nami ninđi mernđoqnem qaji di olo bubulyosim anjam bei mernđıwas di Qotei na a ojsim nıamyuwoq waiyeme.

¹⁰ Ninđi kiyersib are qalonub? Mandam tamo nanđi e qa arearetınrqajqa kiyo Qotei a e qa arearetınrqajqa kiyo deqa e waueqnum? Ninđi quiy. Mandam tamo nanđi e qa arearetınrqajqa deqa e waueqnum qamu e Kristus aqa wau tamo bolesai qamu.

Qotei a segi na Pol giltej

¹¹ O ıjo was kalil, e bole mernđonum. Yesus aqa anjam bole e nami ninđi mernđoqnem qaji di tamo bei na babtosai.

¹² Anjam bole di e tamo bei aqa medabuq na osai. Tamo bei na e osorbosai dego. Yesus Kristus a segi na anjam bole di babtosiq osorbej.

¹³ Ninđi qalie, e nami Juda nanđo kumbra sıngıla na dauryoqnsimqa Qotei aqa tamo unđasari nanđi ugeıgeınjroqnem. Osim e nanđi torei padalınjrqajqa sıngıla na wauoqnem.

¹⁴ E ıjo moma nanđo kumbra kalil dauryqajqa tulanı sıngılaoqnem. Ijo kumbra dena e na Juda tamo gargekoba e ombla louoqnem qaji nanđi buınjroqnem.

¹⁵ Ariya e nıambabosaisonamqa Qotei a e giltbosıqa e qa are boleıyosiq metbej.

¹⁶ Osıqa bati a segi atej qaji di brantonaga a na aqa Niri Yesus e osorbosiq merbej. "Ni na Yesus aqa anjam bole osi gıloqnsim tamo unđasari sawa bei beıq di unub qaji nanđi minjre minjre laqne." Ariya bati di e na tamo qudei nanđi Yesus qa anjam bei nenemınjrosıaoqnem.

¹⁷ E Yesus aqa anjam maro tamo nanği unjrqağça Jerusalem aiyosai dego. Tamo nanği di namoqna Yesus aqa wau ojoqneb. E bunuqna aqa wau ojem. Ariya e nanği unjrosai. E Arebia sawaq aisim di soqnem. Sosim bunuqna e olo puluosim Damaskus qureğ gilem.

¹⁸ Wausau qalub koboonaq e Pita segi unqağça Jerusalem aiyem. Aisim bati 15 Pita ombla soqnem.

¹⁹ E Jerusalem di soqnem bati di e Yesus aqa anjam maro tamo bei unosai. E Tamo Koba Yesus aqa was Jems a segi unem.

²⁰ Ijo anjam e nenğrenğyonum qaji endi anjam bole. E Qotei aqa nğamgalağ di anjam bole segi nenğrenğyonum. E gisağosai.

²¹ Ariya bunuqna e Jerusalem olo uratosim Siria sawa ti Silisia sawa ti değ gilsim di laqnem.

²² Bati değa Kristus aqa tamo unğasari Judia sawaq di soqneğ qaji nanği ijo ulatamu poinğrosaisoqneğ.

²³ Nanği e qa lağa endegsib quogneğ, “Pol a nami iga padaltğwa laqneğ. Ariya bini a olo Yesus aqa anjam bole a nami ugeugeiyğa wauoqneğ qaji di palontognsiq laqnu.”

²⁴ Nanği e qa degsib quognsib tulağ areboleboleinğnağa Qotei aqa ñam soqtoqneğ.

2

Kristen gate nanği Pol ombla areqalo qujai

¹ Wausau 14 koboonaq e olo Jerusalem aiyem. E Barnabas ombla aiyognsim Taitus dego osi aiyem.

² Qotei a segi na merbeğ değa e Jerusalem aiyem. E Jerusalem aisim di sosinqa e tamo lağaj nanği koba na qairoşaiogneğ. E Kristen gate nanği segi koba na qairoqneğ. Yesus aqa anjam bole e sawa bei beiq di palontogneğ qaji di e na ubtosim minğroqneğ. E tamo lağaj bei minğosai. Di kiyaga? Yesus aqa wau e nami yoğnsim ağı bini yeğnum qaji di uloğo uge.

³ Taitus a Grik tamo. Ariya a e ombla Jerusalem di sonamğa Kristen gate nanği e endegsib merbosai, “Ni na Taitus osim muluğ waiy.” Degsib merbosai.

⁴ Bole, Kristen tamo qudeğ nanği uli na gago koro miligiq aiyeb. Nanği Kristen tamo bolesai. Nanği gisağ tamo. Iga nami kağal tamo bulosim dal anjam aqa sorgomq di sonamğa Kristus Yesus na iga eleneğ değa bini dal anjam na iga olo taqatğosai. Ariya gisağ tamo nanği dena gago kumbra di lumu na tenemtğa marsibğa gago koro miligiq aiyeb. Nanğo are koba endegsi soqneğ. Nanği na iga olo dal anjam aqa sorgomq di atibğa dal anjam na iga taqatğim iga kağal tamo bulqom. Nanğo are koba degsi soqneğ değa nanği gago koro miligiq aiyeb.

⁵ Aisib mergeğ, “Ninği Taitus muluğ waiyiy.” Onağa iga nanğo anjam di quetnğrosai. Nanği Yesus aqa anjam bole olo bubulyaib değa iga na nanği saidnğrem. Di kiyaga? Yesus aqa anjam bole di nunğoq di gaigai sqajğa değa.

⁶ Ijo areqalo ağıende. Kristen gate nanği ñam ti unub di lağa. Qotei a tamo nanğo ñam qa are qalosaieqnu. E na Kristen gate nanği ijo wau qa sainğnamğa nanği qusib mareğ, “Di kere.” Nanği olo anjam bei totoryosib e merbosai.

⁷ Pita aqa wau ağıende. A na muluğ uno qaji nanği Yesus aqa anjam bole minğre minğre laqnu. Qotei a wau di Pita yeğ. E dego wau ti. Ijo wau ağı e na muluğ unosai qaji nanği Yesus aqa anjam bole minğre minğre laqnum. Qotei

a wau di e ebej. Kristen gate nanği degsib qalieeb deqa nanği olo anjam bei totoryosib e merbosai.

⁸Od, Qotei na Pita singila yej deqa a muluñ uno qaji nanği Yesus aqa anjam bole minjre minjre laqnu. Dego kere Qotei na e singila ebej deqa e sawa bei bei qaji nanği Yesus aqa anjam bole minjre minjre laqnum.

⁹Tamo unğasari kalil nanği mareqñub, “Jems na Pita na Jon na nanği qalub Kristen gate unub.” Ariya nanği qalub qalie, Qotei a e qa dego are boleiyosiq Yesus aqa wau ebej. Degsib qalieosib deqa nanği na aqo Barnabas wo gago bañ ojsib mergeb, “Ninği gago Kristen was bole.” Osib nanği aqo aiyel ti are qujaitosib anjam endegsib keretosib mergeb, “Ninği Barnabas wo sawa bei beiq di Qotei aqa wau yoqñiy. Iga muluñ uno qaji nanği ambleq di wauoqñom.”

¹⁰Osib nanği anjam qujai segi aqo aiyel endegsib mergeb, “Gago ambleq endi Kristen qudei nanği inği inği tulañ saiqoñi unub. Deqa ninği nanği qa are walñgaiq. Ninği nanği aqaryainjroqñiy.” Onaqa iga nanği odñjem. Nami iga tamo inği inği saiqoñi nanği aqaryainjrqañja are koba soqnej agi bini degsim unum.

Pol a Pita aqa kumbra uge babtej

¹¹Ariya bunuqna Pita a Antiok pureq bonaqa e aqa ulatamuq di a nñirñtem. Di kiyaaq? A kumbra uge yej deqa.

¹²Aqa kumbra uge agiende. Nami a sawa bei bei qaji nanği koba na inği uyoqñeb. Onaqa bati bei Jems a na Juda Kristen qudei muluñ unqajqa tulañ singilaoqñeb qaji nanği qarññjrnaqa Antiok bonabqa Pita a nanği qa ulaosiq olo sawa bei bei qaji nanği di tututñjrej. Aqa kumbra uge agide.

¹³Juda Kristen qudei nanği dego Pita beteryosib gisañ kumbra di yej. Yonabqa bunuqna Barnabas a dego nanği daurnjrñsiqa nanği gisañ kumbra di yej.

¹⁴Nanği Yesus aqa anjam bole degsib ugetonabqa e unsimqa nanği ñamgalaq di Pita endegsi minjem, “Ni Juda tamo. Ariya ni Juda nanği kumbra dauryqa uratosim sawa bei bei qaji nanği bulosim nanği kumbra dauryeqnum. Di ni kere degyeqnum. Ariya kiyaaq ni olo sawa bei bei qaji nanği minjreqnum, ‘Ninği Juda nanği kumbra dauryiy?’”

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai iga tamo bole une saiqoñi sqom

¹⁵Bole, iga Juda. Di gago leñ tñññ. Iga sawa bei bei qaji sai. Agi sawa bei bei qaji nanği uneq di laqñub. Iga tamo deqaji sai.

¹⁶Ariya iga qalieonum, tamo nanği Moses aqa dal anjam dauryqab gam dena nanği Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoñi sqa keresai. Tamo nanği Kristus Yesus qa nanği areqalo singilatqab gam dena qujai Qotei na nanği tamo bole une saiqoñi qa minjrñqas. Iga dego Kristus Yesus qa gago areqalo singilatem deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoñi qa mergej. Iga dal anjam dauryem gam dena sai. Tamo a dal anjam dauryqas gam dena a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoñi sqa keresai.

¹⁷Od, iga Kristus qa gago areqalo singilatem gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoñi qa mergej. Iga degyem bati di iga sawa bei bei qaji nanği bulosim iga dego une tamo brantobulem. Deqa iga endegsi marqom kiyo, “Kristus na iga uneq breigej”? O ijo was, iga degsi marqasai bole sai.

¹⁸E dal anjam aqa sorgomq di sqa uratosiy ariya bunuqna e puluosiy dal anjam aqa sorgomq di olo sqai di ijo kumbra dena e une tamo brantqai.

¹⁹ Dal anjam na e moiyo gamq di waibosiq moiyothej deqa bini e olo Qotei ombla n̄ambile unum. E Kristus ombla n̄amburbasq di gainjobilem.

²⁰ Osim e olo n̄ambile bunuj em. N̄ambile di ijo segi n̄ambile sai. Kristus a segi ijo are miligiq di n̄ambile unu. Deqa bini kumbra kalil e mandamq endi yeqnum qaji di e Qotei aqa N̄iri qa ijo areqalo siŋgilatqnsim yeqnum. Agi Qotei aqa N̄iri na e tulan qalaqalaibosiq aqa segi n̄ambile uratosiq e qa moiyej.

²¹ Qotei a iga qa are boleiyej aqa kumbra di e na ugeugeiyqasai. Iga Moses aqa dal anjam dauryqom gam dena iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji so qamu Kristus a laŋa moiyej qamu.

3

Iga Yesus qa gago areqalo siŋgilatqajqa anjam

¹ O Galesia tamo un̄gasari, niŋgi tulan nanari. Iga nami niŋgi Yesus Kristus osorŋgonam niŋgi a n̄amburbasq di gainjesonaq unobuleb. Ariya tamo yai na nun̄go areqalo olo niŋaqyetn̄gej deqa niŋgi Yesus aqa anjam olo urateqnu?

² Ijo nenem qujai agiende. Niŋgi gam kiye na Qotei aqa Mondor eb? Niŋgi dal anjam dauryeb gam dena niŋgi Mondor eb kiyo niŋgi Yesus aqa anjam bole qusib a qa nun̄go areqalo siŋgilateb gam dena niŋgi Mondor eb kiyo?

³ Niŋgi nanarionub e? Niŋgi nami are bulyosib bati deqa niŋgi Yesus dauryqa utru atsib Mondor aqa siŋgila na walweloqneb. Ariya bini kiyaqqa niŋgi olo nun̄go segi siŋgila na Yesus dauryqa marsib walweleqnu?

⁴ Gulbe niŋgi nami qoboiyoqneb qaji di niŋgi laŋa qoboiyoqneb e? E are galonum, niŋgi laŋa qoboiyosai.

⁵ Qotei na aqa Mondor niŋgi en̄goqnsiq nun̄go ambleq di maŋwa kokba babelleqnu. A kiyaqqa degyeqnu? Niŋgi dal anjam dauryeqnu a deqa osiq degyeqnu e? Sai. Niŋgi Yesus aqa anjam bole qusib a qa nun̄go areqalo siŋgilateb a deqa osiq degyeqnu.

⁶ Qotei aqa anjam bei nami endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Abraham a Qotei qa aqa areqalo siŋgilatej gam dena Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.”

⁷ Deqa ijo was, niŋgi endegsi poingem, tamo nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo siŋgilateqnu qaji nan̄gi segi Abraham aqa an̄gro tintin̄ unub.

⁸ Nami Qotei a endegsi qalieej, “Bunuqna sawa bei bei qaji nan̄gi Yesus aqa anjam bole qusib nango areqaloq di siŋgilatib gam dena e na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa minjrqai.” Qotei a nami degsi qalieosiq deqa a Yesus aqa anjam bole di ubtosiq Abraham minjej. A endegsi minjej, “O Abraham, ino moma nan̄goq dena tamo bei brantim aqa wau na e sawa bei bei qaji nan̄gi boletnrqai.” O ijo was, anjam di agi nen̄gren̄q di unu.

⁹ Abraham a Qotei qa aqa areqalo siŋgilatej deqa Qotei na tamo un̄gasari kalil Yesus qa nan̄go areqalo siŋgilateqnu qaji nan̄gi Abraham a ti boletnrqas.

¹⁰ Tamo qudei nan̄gi endegsib are qaleqnu, “Iga dal anjam dauryqom gam dena iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.” O ijo was, tamo nan̄gi di Qotei na minjrqas, “Niŋgi tamo uge.” Osim nan̄gi padaltnjrqas. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Tamo nan̄gi Qotei aqa dal anjam mutu kalil torei dauryekritqasai di a na minjrqas, ‘Niŋgi tamo uge.’ Osim nan̄gi padaltnjrqas.”

¹¹ Qotei aqa anjam bei dego endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Tamo nan̄gi Qotei qa nan̄go areqalo siŋgilatqab di a na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa minjrqas.

Yim nanġi nġabile gaigai sqab.” Deqa iga qalieonum, tamo nanġi dal anjam dauryqab gam dena Qotei na nanġi tamo bole une saiqoji qa minjrqasai.

¹² Dal anjam dauryqajqa ti Qotei qa gago areqalo singilatqajqa ti di ombla kerekere sai. Nanġi utru segi segi. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo a dal anjam mutu kalil torei dauryekritqas di a nġabile sqas.”

¹³ Dal anjam a marqo, iga dal anjam mutu kalil torei dauryekritqasai di Qotei na iga tamo uge qa mergsim padaltgwas. Kristus a deqa are qalsiqa iga aqaryaigwa marsiqa gago padalo sawa osiqa a segi Qotei aqa nġamgalaq di tamo uge bulosiqa iga qa padalej. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo kalil nġamtan goge di gainjejunub qaji nanġi Qotei na tamo uge qa minjroqnsiq padaltnjreqnu.”

¹⁴ Kristus Yesus na iga degsi aqaryaigej deqa aqa wau na Qotei a sawa bei bei qaji nanġi Abraham a ti boletnjrqas. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena iga Qotei aqa Mondor oqom. Mondor di Qotei a nami iga egwa marej.

Qotei aqa anjam nami marej qaji di dal anjam na taqal waiyqa keresai

¹⁵ O ijo was kalil, e na mandam tamo nango kumbra qa niġi endegsi mernġwai. Tamo bei a moiyoaisosimqa a na aqa nġoro kalil aqa anġro nanġo banq di uratqa marsim a anjam bei nengrenyosim singilatqas. Deqa bunuqna a moiym aqa anġro nanġi aqa nġoro di oqab. Aqa anjam nengrenyey qaji di tamo bei na olo taqal atqa keresai. Osim olo anjam bei dego totoryosim nengrenyqa keresai.

¹⁶ Dego kere iġi bole bole Qotei na mondon iga egwas qaji di a ubtosiqa Abraham aqa moma bei wo minjrej. A Abraham aqa moma gargekoba nanġi minjrosai. A aqa moma qujai segi minjej. Anjam di nengrenq di unu. Aqa moma qujai di agi Kristus.

¹⁷ O ijo was, e niġi degsi mernġonum di aqa utru agiende. Qotei a nami Abraham ombla anjam qoseb. Onaqa wausau 430 koboonaqa dal anjam brantej. Dal anjam dena Qotei aqa anjam Abraham ombla qoseb qaji di taqal waiyqa keresai. Qotei na iġi bole bole iga lanja egwa marej awai saiqoji. Osiqa anjam di singilatej. Anjam di dal anjam na gentqa keresai.

¹⁸ Iga dal anjam dauryqom gam dena iga iġi bole bole di onum qamu Qotei na iġi di iga lanja egwa keresai qamu. Iga qalieonum, Qotei a iġi bole bole di iga lanja egwajqa are qalsiq Abraham ombla anjam qoseb.

¹⁹ Deqa bunuqna Qotei a kiyqa olo dal anjam atej? E ubtosiy marqai. A gago une boleq atqa osiqa dal anjam atej. A endegsi are qalej. Dal anjam a soqnim bunuqna Abraham aqa moma qujai di a bqas. Moses a Israel nanġi Qotei ti nanġo ambleq di tigelesosiqa yeba waiyonaqa lan anġro nanġi na dal anjam di Moses yonabqa a na kamba Israel nanġi enjrej.

²⁰ Amble qaji tamo a na tamo qujai segi aqa anjam gereiyetqa keresai. A tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanġo ambleq di tigelesosim yeba waiyosim nango anjam gereiyetnjrqas. Ariya Qotei a segi qujai unu. Deqa a anjam bei singilatimqa tamo qudei na olo aqa anjam di gentqa keresai.

Dal anjam a gago abu bul sosiqa iga Kristus aqa areq joqsiq gilej

²¹ E endegsi marqai kiyo? Dal anjam ti iġi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji de ti ombla jeu atqnsib unub. E degsi marqasai bole sai. Dal anjam mutu bei na iga nġabile egwa kere qamu iga dal anjam dauryqom gam dena iga tamo bole une saiqoji so qamu.

²² Ariya degsi sosai. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Tamo ungasari kalil nanngo une na nanngi tonto talq di breinjrobuleqnu.” O ijo was, anjam degsib nenngrenyeb deqa iga Yesus Kristus qa gago areqalo singilatem gam dena iga ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di oqom.

²³ Nami iga Yesus qa gago areqalo singilatqa bati brantosaisonaqa dal anjam na iga taqatgesoqnej. Sonaq sonaq ariya bunuqna iga Yesus qa gago areqalo singilatqa bati agi brantej.

²⁴ Dal anjam a gago abu bul sosiqa iga Kristus aqa areq joqsiq gilej. Gilnaqa iga Kristus qa gago areqalo singilatem. Deqa bini iga Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.

²⁵ Iga Kristus qa gago areqalo singilatqa bati brantej deqa iga olo dal anjam aqa sorgomq di sqasai. Dal anjam a olo gago abu bul sqasai dego.

*Tamo a Yesus qa aqa areqalo singilatqas
gam dena a Qotei aqa angro tintin sqas*

²⁶ Ningi kalil Kristus Yesus qa nanngo areqalo singilateb deqa ningi Qotei aqa angro tintin unub.

²⁷ Ningi kalil yanso osib Kristus beteryejunub deqa ningi Kristus a gara bul jigsib unub.

²⁸ Deqa ningi endegsib maraib, “E Juda qaji” o “E Grik tamo” o “E kanjal tamo” o “E kanjal tamo sai” o “E tamo” o “E unja.” Ningi degsib maraib. Ningi Kristus Yesus beteryejunub deqa ningi kalil tamo qujaiosib unub.

²⁹ Ningi Kristus aqa segi tamo ungasari unub deqa ningi Abraham aqa angro tintin dego unub. Agi ingi bole bole Qotei a nami Abraham yqajqa minnej qaji di ningi oqab.

4

Iga Qotei aqa angro tintin unum

¹ Ijo anjam agiende. Angro matu a na bunuqna aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. A angro kiñala sosim a aqa abu aqa kanjal tamo lanaj bul sqas.

² Deqa tamo qudei nanngi a taqatoqnqab. Taqatesoqnib bati aqa abu nami atej qaji di brantimqa nanngi a olo taqatqasai.

³ Dego kere iga nami angro kiñilala bulosim mondor uge uge lan ti mandam ti taqatejunub qaji nanngo kanjal tamo bul soqnem.

⁴ Ariya bati Qotei a nami atej qaji di brantonaqa a na aqa Niri Yesus qarinyonaq mandamq aiyej. Aisiq aqa ai na nambabtonaqa a dal anjam aqa sorgomq di soqnej.

⁵ A degyej. Di kiyayaqa? A na tamo ungasari dal anjam aqa sorgomq di soqneb qaji nanngi olo elenjosim nanngo uneq na awainjrqajqa deqa. Yim iga Qotei aqa angro tintin sqajqa deqa.

⁶ Deqa ijo was, bini ningi Qotei aqa angro tintin unub. Qotei na aqa Niri aqa Mondor qarinyonaqa a gago are miligiq aiyej. Aiyej deqa iga Qotei endegsi meteqnum, “O ni gago Abu.”

⁷ Deqa ningi olo kanjal tamo bul sosai. Ningi Qotei aqa angro tintin unub. Ningi aqa ingi ingi kalil oqab.

Pol a Galesia Kristen nanngi qa are koba qaloqnej

⁸ Nami ningi Qotei qalieosaisosib bati deqa ningi gisan qotei nanngo kanjal tamo bul soqneb.

⁹ Ariya bini ningi Qotei qalieonub. A ningi qa dego qalieqo. Deqa kiyaaqqa ningi olo puluosib mondor uge uge nanngo kanjal tamo bul sqajqa are qaleqnuub? Ningi qalie, mondor uge uge nanngi di singila saiqoqi unub deqa nanngi na ningi aqaryaingwawa keresai.

¹⁰ Ningi gaigai yori bati kokba ti bai qala bunuj ti wausau bunuj ti di unqajqa are qaleqnuub.

¹¹ Deqa e ningi qa ulaeqnum. Wau kalil e nunngo ambleq di yoqnem qaji di lanja ulonjaim deqa e ulaeqnum.

¹² Nami e dal anjam aqa sorgomq di sqa uratosim ningi bul soqnem. Bati deqa ningi na e une bei ebosaiqneeb. Deqa ijo was, e ningi endegsi mernjgwai. Ningi kamba e bul soqniy.

¹³ Ningi are qaliy. E maibej bati deqa e nunngoq bosim Yesus aqa anjam bole utruq na mernjoqnem.

¹⁴ Ijo jejamu singila saiqoqi soqnej deqa e ningi gulbe koba engoqnem. Ariya ningi deqa e qoreibosai. Ningi e gereibqa asgingosai. Qotei aqa lanj angoro bei kiyo Kristus Yesus a segi kiyo nunngoq bqas di ningi a osib gereiyqab dego kere ningi e osib gereibeb.

¹⁵ Bati deqa ningi e qa tulanj areboleboleingnoqnej. Deqa e qalieonum, e na ningi merngem qamu ningi nunngo njamdamu dego otorosib ebeb qamu. O ijo was, kiyaaqqa bini ningi e qa areboleboleingosaieqnu?

¹⁶ E ningi anjam bole mernjeqnum dena e ningi jeu ateqnum e? Di sai.

¹⁷ Ningi quiy. Gisanj anjam maro tamo nanngi na ningi walawalaingeqnuub. Nanngi ningi aqaryaingwajqa deqa are qalosaieqnuub. Nanngi na ningi titngibqa ningi e qoreibosib olo nanngi daurnjrqajqa deqa are qaleqnuub.

¹⁸ Iga gago Kristen was nanngi kumbra bole bole enjrqajqa singilaoqnmom di bolequja. Deqa ningi gaigai kumbra di yoqniy. E ningi koba na soqnim bati deqa segi sai. Ningi gaigai yoqniy.

¹⁹ O ijo angoro, ningi quiy. Unja angtrotqa osiq jaqatinjyeqnu dego kere e ningi qa are jaqatinjbeqnu. Ijo are koba endegsi unu. Kristus a nunngo are miligiq di soqnimqa ningi a bulosib aqa kumbra geregere dauryoqniy.

²⁰ Bini e ningi koba na sosai. E ningi koba na so qamu e ningi lawo anjam mernjo qamu. O ijo was kalil, e ningi qa are koba qaleqnum. E kiyersiy ningi aqaryaingwai di e yala poibosai.

Pol a Hagar qa ti Sara qa ti yawo anjam marej

²¹ Ningi dal anjam aqa sorgomq di sqajqa are qaleqnuub deqa e ningi nenemjgwai. Kiyaaqqa ningi dal anjam geregere poingosaieqnu?

²² Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenjyeb unu. Abraham a angoro mel aiyeltej. Angro bei Hagar na nambabtej. Hagar a kanjal unja. Angro bei Sara na nambabtej. Sara a kanjal unja sai. A Abraham aqa njanj tinjtinj.

²³ Abraham a mandam tamo nanngo kumbra dauryosiq deqa a Hagar wo njerjosib angoro qujai Ismael nambabteb. Ariya Sara aqa angoro a gam bei na nambabtej. Gam agiende. Qotei a anjam marnaqa aqa anjam di aqa damu brantonaqa Sara a aqaratonaq aqa angoro qujai Aisak nambabtej.

²⁴ Sara Hagar wo nanngo anjam di yawo anjam bul. Nanngi aiyel anjam namij ti anjam bunuj ti sigitejunub. Hagar a anjam namij sigitejunu. Anjam di Sainai manaq di brantej. Hagar aqa moma nanngi kanjal tamo unub.

²⁵ Hagar a Sainai mana sigitejunu. Sainai mana di Arebia sawaq di unu. Hagar a mandam qaji Jerusalem dego sigitejunu. Deqa aqa moma kalil nanngi a ombla kanjal tamo unub.

²⁶ Ariya Jerusalem bunuj a lanj goge di unu. A kanjal unja sai. A gago ai.

²⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “O unja, ino miligi ugeej deqa ni angtotqa keresai. Di unngum, ni areboleboleimeme. Ni angro oqajqa jaqatinmosaieqnu. Di unngum, ni are boleimim soqne. Sosim ni louoqnsim areboleboleimim kikioqne. Di kiyaaqa? Qotei a ino miligi gereiyetnimqna ni na unja kalil gumbuluj ti unub qaji nanji bunjnrsimqna angro tularj gargekoba oqam.”

²⁸ O ijo was, unja di agi Sara. Ninji Sara aqa angro Aisak a bulosib unub. Qotei a nami anjam marnaqa Aisak a nambabej. Dego kere Qotei a anjam marnaqa ninji Qotei aqa angro tintin branteb unub.

²⁹ Abraham a mandam tamo nanjo kumbra dauryosiq Hagar wo nerenosib angro qujai Ismael nambabteb. Deqa Ismael a na Sara aqa angro Aisak jeutoqnsiq augegeiyoeqnej. Aisak agi Qotei aqa Mondor aqa singila na nambabej. Dego kere bini iga Mondor ti unum qaji tamo qudei na jeutgoqnsibqa augegeiqnub.

³⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “O Abraham, ni na kanjal unja di aqa angro Ismael wo nanji winjrim jaraiyeb. Ni que. Aisak a kanjal unja aqa angro sai. A ino njaun tintin aqa angro. Deqa ino inji inji kalil a na oqas. Ismael a na ino inji inji oqasai.”

³¹ O ijo was, iga kanjal unja aqa angro sai. Iga Abraham aqa njaun tintin aqa angro unum.

5

Iga kanjal tamo bul sqasai

¹ Kristus na iga elenej deqa iga olo kanjal tamo bul sqasai. Dal anjam na iga olo bunu taqatgwasai dego. Deqa ijo was, ninji singila na tigelesosib tamo qudei na olo ninji dal anjam aqa sorgomq di sqa merngoqnb saidnjqoniy.

² E Pol. E na ninji endegsi merngit quiy. Ninji muluj aiqab di Kristus na ninji aqaryaingwa keresai.

³ Ninji qudei muluj aiqa mareqnb deqa e na endegsi merngwai. Ninji muluj aiqab di Qotei na merngwas, “Ninji dal anjam mutu kalil dego torei dauryekritiy. Qujai bei grotaij.”

⁴ Ninji qudei mareqnb, “Iga dal anjam dauryqom gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergwas.” Ninji degsib mareqnb di ninji Kristus urateqnb. Qotei a ninji qa are boleiyej aqa kumbra di dego ninji qoreiyeqnub.

⁵ O was ninji degaib. Iga Mondor ejunum deqa iga aqa wau na Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim mondonj a na iga tamo bole une saiqoji qa mergwajqa deqa tarinjoqnsim unum.

⁶ Tamo a Kristus Yesus beteryesqas di a endegsi poiyqas, “Iga muluj aiqom di lanja. Iga muluj aiqasai di dego lanja. Ariya iga Yesus qa gago areqalo singilatosim qalaqalaiyo kumbra dauryqom di kumbra bole utru ti.” A degsi poiyqas.

⁷ Nami ninji Yesus aqa gam geregere dauryosib walweloqneb. Ariya tamo yai na gam getentetnej deqa ninji olo anjam bole dauryqa urateqnb?

⁸ Nunjo areqalo ninji bini ojejunub qaji di bolesai. Qotei agi ninji metnej qaji a na areqalo di ninji engosai.

⁹ Nunjo areqalo uge di sum bul. Ningi qalie, tamo nanji sum kiñala oqnsib bem ti bulyeqnab bem tiyekritoqnsiq tulan kobaqujaeqnu. Dego kere nunjo areqalo uge di tulan kobaqujaqas. Deqa ningi areqalo di uratiy.

¹⁰ O ijo was, e qalieonum, ningi areqalo uge di uratqab. Osib ijo areqalo olo dauryqab. Tamo Koba a na aqaryainjimqa ningi degyqab. Di e qalieonum. Tamo yai nanji nunjo areqalo niñaqyetñgwajqa waueqnu di e qaliesai. Tamo nanji di awai ugedamu oqab.

¹¹ Ariya “Ningi mulun aiyiy” e anjam di tamo nanji minjreqnum qamu kiyaya jeu tamo nanji na e ugeugeibeqnu? O ijo was, e anjam di tamo nanji minjreqnum qamu Yesus a ñamburbasq di moiyej anjam dena jeu tamo nanjo areqalo ugetetñrosai qamu.

¹² Jeu tamo nanji dena nunjo areqalo niñaqyetñgeqnu. Nanji mulun aiqajqa tulan sinñilaeqnu deqa unqum, nanji nanjo segi welum gei dego potosib torei taqal waiyebe.

¹³ Od, ijo was, Yesus a ningi elenej deqa dal anjam na olo bunu ningi taqatñwasai. Qotei a deqa are qalsiq ningi metñgej. Ariya ningi endegsib are qalaib, “Iga dal anjam aqa sorgomq di sosai deqa unqum, iga gago areqalo namij dauryosim kumbra uge uge yoqnqom.” Ningi degsib are qalaib. Ningi kumbra endegyiy. Ningi nunjo Kristen was nanji aqaryainjroqnsib qalaqalainjroqniy.

¹⁴ Anjam bei dego unu, “Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ni ino was nanji degsim geregereinjroqne.” O ijo was, anjam dena dal anjam kalil kabutejunu.

¹⁵ Deqa ningi segi segi ñiriñoqnsib qotoqnaib. Qotoqnqab di ningi segi segi qa kumbra uge yoqnsib uneq aisib padalqab.

Areqalo namij ti Qotei aqa Mondor ti ombla jeu atoqnsib unub

¹⁶ Ijo anjam bei agiende. Ningi Qotei aqa Mondor aqa kumbra na walweloqniy. Degsib walwelqab di ningi nunjo segi jejamu qa areqalo namij dauryqasai.

¹⁷ Iga qalie, gago areqalo namij ti Qotei aqa Mondor ti ombla jeu atoqnsib unub. Deqa kumbra bole ningi yqajqa arearetñgeqnu qaji di ningi yosaieqnu.

¹⁸ Ariya ningi Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryqab di ningi olo dal anjam aqa sorgomq di sqasai.

¹⁹ Areqalo namij aqa kumbra di ningi qalie. Sambala kumbra ti, kumbra jiga ti, kumbra uge uge yqajqa are prunjoqa,

²⁰ gisan qotei qa louoqa, gumaninjoqa, was bei jeutoqa, ñiriñoqa, was bei aqa inñi inñi qa mauñjoqa, minñinjoqa, are ugejoqa, nunjo segi jejamu qa are qalsib anjam na qotoqa, Kristen was nanji pupoaiyeltñroqa,

²¹ tamo ñoro ti nanji qa are ugeinjoqa, ya uysib nanarioqa, alanñkobaoqa. O ijo was, areqalo namij aqa kumbra kalil agide. Tamo ungasari kumbra deqaji yeqnu qaji nanji Qotei na taqatñrsim nanjo Mandor Koba sqasai. E nami ningi degsi merngem agi olo merngonum.

²² Ariya Qotei aqa Mondor na iga kumbra bole endeqaji yqajqa are tigeltetgeqnu. Qalaqalaiyo kumbra dauryoqa, areboleboleigoqa, lawo kumbra yoqa, urur minñinjoqasai, gago was nanji aqaryainjroqnsim kumbra bole bole enjroqa, kumbra bole tinñinjoqa, kumbra bole tinñinjoqa,

²³ lawo na soqa, gago segi jejamu taqatosim areqalo namij dauryqa uratoqa. O ijo was, iga kumbra bole deqaji yoqnqom di dal anjam na iga getentgwa keresai.

²⁴ Tamo ungasari Kristus Yesus beteryejunub qaji nanği na nanęo areqalo namij ti are prugnırqajqa kumbra ti kalil namburbasq di qamnab moiyej.

²⁵ Qotei aqa Mondor na iga nambile egej deqa iga aqa kumbra na walweloqnqom.

²⁶ Iga gago segi nıam soqtqasai. Iga Kristen qudei nanęo are ugetetnjroqnsim qotoqnqasai. Iga gago was nanęo nıoro qa maulgoqnqasai dego.

6

Ni inęi bei yagwam di ni olo inęi di otorosim oqam

¹ O ijo was, Kristen tamo bei a une atımqa nınęi Qotei aqa Mondor dau-ryeqnub qaji nınęi na tamo di unsıbqa lawo na osıb aqa kumbra gereiyeti. Satan na nınęi dego uneq breınęim ulonıab deqa nınęi geregere nıam atoqnıy.

² Osıb nınęi na nunęo Kristen was nanęi aqaryainjroqnsıb nanęo gulbe qoboiyetnjroqnıy. Degsıb qoboiyqab di nınęi Kristus aqa dal anjam kere-sıb dauryqab.

³ Nunęo ambleq di tamo bei a maręas, “E nıam koba ti unum.” Ariya a nıam ti sosai. A nıam saıqoıı unu deqa a na aqa segi jejamu gısanıyo.

⁴ Deqa nınęi nunęo segi segi wau geregere peleiıy. Osıb nunęo wau di bole kiyo sai kiyo di nınęi qalieqab. Tamo a degyqas di a aqa segi wau qa areboleboleiyqas. Ni ino segi wau ti tamo bei aqa wau ti turtosım peleiıyım.

⁵ Tamo kalil nanęi nanęo segi segi wau taqatoqnıbe.

⁶ Kristen gate nanęi Qotei aqa anjam plaltoqnsıb nınęi mernęeqnub deqa nınęi na kamba nanęi inęi inęi qa aqaryainjroqnıy.

⁷ Nınęi nunęo segi jejamu gısanıyosıb endegsıb are qalaıb, “Iga Qotei maquiyımqa a gago une unqasai.” O ijo was, nınęi Qotei maquiyqa keresai. Ni inęi bei yagwam di ni olo inęi di otorosım oqam.

⁸ Tamo bei a inęi uge yagobulosım aqa areqalo namij dauryqas di aqa areqalo namij dena kumbra uge uge babbtoqnmı a padalqas. Ariya tamo bei a inęi bole yagobulosım Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryqas di Mondor dena a nambile yımqa a so bole gaıgai sqas.

⁹ Deqa iga kumbra bole yoqnqom. Iga kumbra bole yqajqa asıgıwasai di bunuqna iga awai bole oqom.

¹⁰ Deqa bati soqnmı iga na tamo unęasari kalil nanęi kumbra bole enjroqnqom. Osım tamo unęasari Yesus qa nanęo areqalo sıngilateqnub qaji nanęi kumbra bole enjırqajqa tulan sıngılaqom.

Kristus a namburbasq di moiyej anjam deqa segi Pol a areboleboleıyoqnej

¹¹ Anjam mutu endi e segi na nengrenıyonum. E nengrenı kokba ijo segi ban na atelenonum di unıy.

¹² Nınęi quıy. Tamo nanęi nınęi mulun breınęwa sıngılaeqnub qaji nanęi nunęo jejamuq dena nıam koba oqajqa deqa areboleboleınjreqnu. Kristus a namburbasq di moiyej anjam deqa nanęi nanęo areqalo sıngılataqa ulaeqnub. Osıb mareqnub, “Jeu tamo nanęi na iga ugeugeıgo uge.” Utru deqa nanęi na nınęi mulun breınęwa sıngılaeqnub.

¹³ Nanęi segi nami mulun aıyeb. Ariya nanęi Qotei aqa dal anjam dauryo-saıeqnub. Nanęi na nınęi mulun breınęosıb nunęo jejamuq dena nıam koba oqajqa deqa areboleboleınjreqnu.

¹⁴ Ariya e ijo segi ñam soqtqa keresai. E tamo bei aqa ñam soqtqa keresai dego. E gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam segi soqtqai. A ñamburbasq di moiyej anjam deqa segi e areboleboleiboqñqas. Mandam qa kumbra kalil nami ijo areqaloq di soqnej qaji di Kristus ombla moreñeb. E segi dego ñamburbasq di moiyoqñqas. Deqa e olo mandam qa kumbra kalil dauryqa uratem.

¹⁵ Iga muluñ aiqom di laña. Iga muluñ aiqasai di dego laña. Qotei na gago are bulyetgonaq aqa tamo uñgasari bunuj brantem di kumbra bole utru ti.

¹⁶ Tamo uñgasari kumbra di ojsib dauryeqñqas qaji nañgi qa Qotei a duloqñqas are latetñqas. Tamo uñgasari nañgi di Israel nañgo moma bole. Nañgi Qotei aqa tamo uñgasari tiñtiñ.

¹⁷ Tamo bei na e gulbe ebaiq. Nami jeu tamo nañgi na e luboqñeb. E luboqñeb qaji pirigi agi ijo jejamuq di unu. Niñgi di unsib endegsi poingwas, “Bole, Pol a Yesus aqa wau tamo bole.”

¹⁸ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus a niñgi qa are boleyosim nuñgo qunur taqatoqñeme. Bole.

EFESUS

Yesus na Pol qarinyej

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Niŋgi Qotei aqa segi tamo unġasari Efesus qureq di unub qaji. Niŋgi Kristus Yesus geregere dauryeqnub. E anjam endi nengrenyosim nuŋgoq qarinyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanġi aiyel niŋgi qa are bolejnrimqa niŋgi lawo na soqniy.

Kristus na laŋ qaji inġi bole bole iga egej

³ Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom. A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei. A Kristus aqa siŋgila na laŋ qaji inġi bole bole iga egej. A gago qunun qa are qalsiq deqa inġi di iga egej.

⁴ Qotei a mandam atosaisosiq bati deqa a na iga giltgej. Di kiyaaqa? Iga Kristus beteryosim Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim aqa ñamgalaq di une saiqoġi sqajqa deqa.

⁵ Tulaŋ nami Qotei na iga qalaqalaigosiq iga aqa segi anġro sqa marsiq Yesus Kristus aqa wau na iga elenjej. Qotei aqa segi areqalo na a degyej.

⁶ Aqa kumbra dena a iga qa are boleiyey. Aqa Niri Yesus a tulaŋ qalaqalaiyeqnu qaji aqa siŋgila na a degyej. Deqa aqa ñam tulaŋ goge oqoqnqas.

⁷ Qotei a iga qa are tulaŋ boledamuiyey. Aqa kumbra di aqa utru agiende. A na Kristus qarinyonaqa a gago uneq na iga awaigwa marsiq moiyej. Moisiq aqa leŋ aiyey dena Qotei na gago une kalil kobotetgej.

⁸ A iga qa are tulaŋ boleiyosiq qalie ti powo ti kalil iga egej.

⁹ Nami Qotei a are qalej, “Kristus a wau di yqas.” Osıqa aqa areqalo di ulitesoqnej. Ariya bini a na olo aqa areqalo di boleq atsiq iga osorgeqnu.

¹⁰ Deqa iga qalieonum, Qotei na inġi inġi kalil mandam ti laŋ qure ti di unub qaji nanġi taqatnroqnqas. Osim gilsim gilsim bati a nami atej qaji di brantimqa a inġi inġi kalil di olo osim Kristus aqa banq di atim Kristus a nanġo gate sqas.

¹¹ Qotei a mareqnaqa inġi inġi kalil babelenqnu. Tulaŋ nami a aqa segi areqalo dauryosiq iga na Kristus beteryosim iga aqa segi tamo unġasari sqajqa marsiq giltgej.

¹² Iga Juda unum deqa iga namoqna Kristus qa gago areqalo siŋgilatam. Gago kumbra dena Qotei aqa ñam tulaŋ goge oqoqnqas.

¹³ Niŋgi sawa bei bei qaji niŋgi dego Qotei aqa anjam bole queb. Anjam bole agiende. Qotei a Yesus aqa wau na niŋgi elenjej. Niŋgi Yesus qa nuŋgo areqalo siŋgilatosisib a beteryesonab Qotei na aqa anjam nami marej qaji di dauryosiq aqa toqor niŋgi engej. Deqa niŋgi aqa segi tamo unġasari unub. Toqor di aqa Mondor Bole.

¹⁴ Iga Mondor ejunum deqa iga qalieonum, bunuqna iga inġi bole bole Qotei a nami aqa segi tamo unġasari nanġi enjrqa marej qaji di oqom. Qotei a gago uneq na iga awaigey deqa iga inġi bole bole di oqom. Iga deqa bini tariŋoqnsim unum. Gago kumbra dena Qotei aqa ñam tulaŋ goge oqoqnqas.

Pol a Efesus Kristen nanġi qa pailyej

¹⁵ E endegsi quem. Niŋgi Tamo Koba Yesus qa nuŋgo areqalo siŋgilatosisib Qotei aqa segi tamo unġasari kalil nanġi qalaqalainjreqnub.

¹⁶ Deqa e gaigai Qotei binjyoqnsim ningi qa pailyeqnum.

¹⁷ A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Qotei. A gago Abu rian koba ti unu qaji. Deqa e ningi qa endegsi pailyeqnum, "O Abu, ni na Efesus Kristen nangi areqalo bole enjrimqa nangi ino anjam aqa utru geregere poinjrim ni qa bole qalieoqnqab."

¹⁸ O ijo was, ijo are koba endegsi unu. Qotei na nungo areqalo suwan-tetngimqa ingi tulan bole bole a nami ningi engwa osiq metnej qaji di ningi qalieqab. Agi ningi ingi di oqajqa tarinoqnsib unub. Iga Qotei aqa segi tamo ungasari unum deqa a na ingi di iga egwa marsiq gereiyetgej unu.

¹⁹ Qotei a singila koba ti unu. Singila dena a na gaigai iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum qaji iga aqaryaigeqnu. Qotei aqa singila di tulan kobaquja. Deqa iga na ubtosim marqa keresai. Aqa singila kobaquja di gagoq di waeqnu. Ningi singila di qalieqajqa deqa e ningi qa Qotei pailyeqnum.

²⁰ Singila di nami Kristus aqaq di wauonej. Agi Kristus a moinaqa Qotei aqa singila kobaquja dena a na Kristus olo subq na tigeltosiq lan qureq osi oqsic aqa ban woq di awotej.

²¹ Deqa Kristus na mondor singila nangi ti gate kokba ti mandor nangi ti tamo kokba ti kalil nangi tulan bunjrsiqa goge kobaq di unu. A na tamo kalil bini bati endeqa nam koba ejunub qaji nangi ti tamo kalil bunuqna nam koba oqab qaji nangi ti tulan bunjrsiqa goge kobaq di unu.

²² Qotei na ingi ingi kalil osiqa Kristus aqa sorgomq di atej unub. Deqa Kristus a ingi ingi kalil di nanngo gate koba sosisqa Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nangi taqatnjreqnu.

²³ Tamo ungasari nangi di agi Kristus aqa jejamu qujai unub. Kristus a nangi ti ingi ingi kalil ti ekritosiq tulan keretnjrejunu.

2

Iga morenesobulonam Qotei a iga qa are boleiyosiq qalaqalaigej

¹ Nami ningi une yoqnsib laqneb deqa ningi morenesobuleb.

² Bati deqa ningi mandam qa kumbra uge uge na walweloqneb. Ningi mondor uge uge lan goge di unub qaji nanngo gate koba Satan aqa kumbra dauryoqneb. Satan a segi mondor singila koba. Deqa a tamo ungasari Qotei aqa anjam gotranjyeqnu qaji nanngo are miligiq di singila na waeqnu.

³ Nami iga kalil dego nangi koba na laqnsimqa gago jejamu qa areqalo uge uge namij dauryoqnem. Deqa Qotei a iga ti nangi qa ti minjin ani oqetej.

⁴⁻⁵ Bole, iga une yoqnsim laqnem deqa iga morenesobulem. Ariya bati deqa Qotei a iga qa tulan dulosiq qalaqalaigej deqa a na iga Kristus ombla jambile egej. A iga qa are boleiyey aqa kumbra dena a na iga elenjej.

⁶ Osiqa iga Kristus Yesus ombla olo subq na tigeltobulosiq iga lan qureq joqsi oqsicqa Kristus aqa awo jaram kobaq di awotgej.

⁷ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a iga qa are tulan boledamuiyosiq iga boletgej. Aqa kumbra di a na tamo ungasari kalil bunuqna brantoqnqab qaji nangi osornjroqnqas.

⁸ Ningi Yesus qa nungo areqalo singilatonabqa Qotei a ningi qa are boleiyey. Aqa kumbra dena a na ningi elenjej. Ningi wau bole yonab dena Qotei na ningi elenosai. Qotei a ningi lanja elenjej awai saiqoji.

⁹ Od, ningi wau bole yonab dena Qotei na ningi elenosai. Deqa ningi nunngo segi nam soqtqa keresai.

¹⁰ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a gago are bulyetgonaqqa iga tamo ungasari bunuj brantem. Deqa kumbra bole bole kalil Qotei a nami iga dauryqajqa gereiyetgej qaji di iga dauryoqnsim walweloqnom.

Kristus a moiyej dena a jeu kobotej

¹¹ Ningi qalie, Juda nanngi muluj aiyeqnuh. Di nanngo kumbra. Deqa nanngi na ningi misilingoqnsib endegsib merngeqnuh, “Ninggi muluj aiyosai qaji tamo.” Nanngi nanngo segi ban na tamo nanngi muluj breinjrequeh. Ariya ningi geregere are qaliy. Ningi Juda sai. Ningi sawa bei bei qaji.

¹² Deqa ningi nami Kristus aqaq di sosai. Ningi isaq di soqneq. Ningi nami Israel nanngi ti sosai dego. Qotei a marej, “E na Israel nanngi inji bole bole enjrqai.” Osiqa aqa anjam di singilatosiq soqneq. Ariya a na inji bole bole di ningi enywa marosaiqneq. Deqa ningi inji bole bole deqa tarinjosaioqneq. Ningi mandamq endi lanja Qotei qaliesai soqneq.

¹³ Ariya bini ningi Kristus Yesus beteryesosibqa Qotei aqa jomomq di unuh. Nami ningi isaq di sonabqa bati deqa Kristus a ningi qa moisiq aqa len aiyej. Aqa kumbra dena a na ningi joqsiqa Qotei aqa areq bej.

¹⁴ Kristus a segi na jeu kobotej deqa bini iga kalil koba na so bole unum. Nami Juda nanngi ti sawa bei bei qaji nanngi ti jeu atoqnsib soqneq. Deqa jen a nanngo ambleg di sosiq nanngi potnjrej. Ariya Kristus a moisiq dena jen di waqtosiqqa jeu kobotosiqqa Juda nanngi ti sawa bei bei qaji nanngi ti turtnjrsiqqa sawa qujaiq di atej.

¹⁵ A moiyej gam dena a na Moses aqa dal anjam mutu kalil taqal atekritej. A na Juda nanngi ti sawa bei bei qaji nanngi ti turtnjrej deqa nanngi tamo bunuj brantosib tamo qujaosib unuh. Kumbra dena Kristus na jeu kobotosiqqa iga kalil lawo kumbraq di atej unum.

¹⁶ A na Juda nanngi ti sawa bei bei qaji nanngi ti turtnjrim nanngi koba na tamo qujaosib sqajqa deqa marsiq namburbasq di moiyej. Moisiq dena a jeu kobotej.

¹⁷ A bosiqqa anjam bole endegsi palontoquej, “Bini ningi jeu turyqajqa kumbraq di unuh.” A na anjam bole di ningi sawa isaq di unuh qaji ti tamo ungasari jomom di unuh qaji nanngi ti palontosiq merngeqneq.

¹⁸ Kristus aqa wau dena iga koba na Mondor qujai ejunum. Deqa iga kalil are qujaitosim unum. Mondor dena gam waqtetgej deqa iga gaigai gago Abu Qotei aqa ulatamug di brantoeqnom.

Kristen nanngi Qotei aqa tal bul unuh

¹⁹ Deqa bini ningi olo yaun tamo sosai. Ningi Qotei aqa angro tintin unuh. Ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi ti koba na was bole unuh.

²⁰ Ningi Qotei aqa tal bul unuh. Qotei a segi na tal di gereiyej. Qotei aqa anjam maro tamo nanngi ti aqa medabu o qaji tamo nanngi ti tal ai bul tigelejunuh. Qotei a segi na tal di tigeltej. Kristus Yesus a segi tal ai tuma qaji. A segi na tal di singilatejunu.

²¹ Tal di aqa tanu kalil nanngi Kristus beteryejunuh deqa nanngi kalil koba na singila na tigelejunuh. Qotei na tal di gereiyoqnsiq unu. Deqa tal di kobaqujaoqnsiqqa Tamo Koba aqa segi tal bul tigelejunu.

²² Ningi dego Kristus beteryejunuh deqa Qotei na ningi ti aqa segi tamo ungasari kalil nanngi ti koroingej unuh. Deqa ningi aqa segi so tal bul unuh. Qotei aqa Mondor wo nanngi aiyej na tal di gereiyosib milligiq di unuh.

3

Pol na sawa bei bei qaji nanġi Kristus aqa anjam bole minjre minjre laqnu

¹ O ijo was, Qotei a ninġi kumbra tulaġ boledamu enġej. E kumbra deqa sa'oqnsim laqnam tamo qudei na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. E Pol. E na ninġi sawa bei bei qaji aqaryainġwa osim deqa Kristus Yesus aqa wau ojeqnum. Utru deqa e tonto talq endi unum.

² Ninġi queb, Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej. O ijo was kalil, Qotei a ninġi qa dego are boleiyqajqa deqa e wau yeqnum.

³ Qotei na jeu kobotej anjam di nami ulitesoqnej ariya a na olo boleq atsiqa e osorbej. E deqa anjam truquyala endi nengrenyonum.

⁴ Ninġi ijo anjam endi sisiyosib qalieosib marij, "Bole, Kristus aqa anjam nami uliesoqnej qaji di aqa utru Pol a geregere poiyeqnu."

⁵ O ijo was, Qotei na uli anjam di tamo unġasari nami soqneb qaji nanġi minjrosai'oqnej. Ariya bini a na aqa Mondor aqa singila na uli anjam di babtosiq aqa anjam maro tamo nanġi ti aqa medabu o qaji tamo nanġi ti minjreqnu.

⁶ Uli anjam di aqa utru agiende. Qotei na sawa bei bei qaji nanġi ti Juda nanġi ti turtnjrsiqa sawa qujaiq di atej. Nanġi Yesus aqa anjam bole ojejunub deqa nanġi kalil tamo qujaiosib inġi bole bole Qotei a nami Kristus Yesus aqa wau na nanġi enjrqa marej qaji di oqab.

⁷ E Yesus aqa anjam bole di mare mare laqajqa deqa Qotei a e qa are boleiyosiqa e wau tamo atej. Osiqa aqa segi singila kobaquja e ebej.

⁸ E tamo bolesai. Qotei aqa segi tamo unġasari kalil nanġi na e tulaġ bunbejunub. Di unġum. Qotei a e qa are boleiyey deqa e sawa bei beiq di Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Kristus aqa anjam agiende. A na inġi tulaġ bole bole iga egwas. Inġi bole bole di aqa utru iga na ubtosim marqa keresai.

⁹ Ninġi qalie, Qotei a mandam ti inġi inġi kalil ti atelenej unub. Ariya kumbra a yqajqa nami aqa areqaloq di soqnej qaji di a na ulitej. Bini a na aqa areqalo di olo boleq atqa marsiq e wau ebej.

¹⁰ Od, a na aqa segi qalie ti powo ti boleq atqa marsiq e wau ebej. Deqa lan angro singila k'kba ti mondor lan goqe di unub qaji nanġi ti bini Qotei aqa areqalo di unoqnsib geregere poinjreqnu. Qotei aqa areqalo agiende. A na Juda nanġi ti sawa bei bei qaji nanġi ti turtnjrsim sawa qujaiq di atqas.

¹¹ Tulaġ nami Qotei a kumbra di yqajqa are qalej. Ariya bini a gago Tamo Koba Kristus Yesus aqa wau na kumbra di yeqnu.

¹² Iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa iga ulaosaieqnum. Iga bole qalieonum, iga Qotei aqa ulatamuq di brantqajqa gam agi Yesus a segi qujai.

¹³ Deqa ninġi quiy. E ninġi qa osim Yesus aqa wau ojeqnum. E wau di ojeqnum deqa e gulbe koba qoboieqnum. Ninġi deqa are koba qalalb. Ninġi are koba qalqab di ninġi ulonqab. Deqa ninġi ijo gulbe deqa areboleboleinġem. Ijo gulbe dena ninġi aqaryainġimqa ninġi Qotei ombla so bole gaigai sqab.

Pol a Efesus Kristen nanġi qa pailyeqnu

¹⁴ Deqa ijo was, e sinġa pulutoqnsim Abu Qotei binjyeqnum.

¹⁵ A tamo unġasari kalil lan ti mandam ti di unub qaji nanġo Abu. Deqa a na nanġo ñam segi segi breiyetnreqnu.

¹⁶ E ningi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni nami ingi tulan bole bole Efesus Kristen nanngi gereiyetnjrem. Deqa ni nanngo are miligiq di ino Mondor atim soqnim dena nanngi tulan singilaqab.

¹⁷ Amqa nanngi Kristus qa nanngo areqalo singilatesoqrib kumbra dena Kristus a nanngo are miligiq di sqas. O Abu, ni na Efesus Kristen nanngi singilatnjrimqa qalaqalaiyo kumbra nanngo are miligiq di tulan singilatib soqnome. Mandam na nam jirim ojesonaqa nam a singila na tigelejunu dego kere.” O ijo was, e ningi qa degsim Qotei pailyeqnum.

¹⁸⁻¹⁹ Deqa ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi ti singila osib Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qaliesosib soqniy. Aqa qalaqalaiyo kumbra di tulan kobaquja. A tulan olekoba. A tulan goge koba. A tulan guma koba. Od, Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra dena powo ti qalie ti kalil tulan bunyejunu. Deqa ningi aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qaliesosib soqniy. Soqrib ingi bole bole kalil Qotei na ekritisq keretejunu qaji di dego nungoq di maqesqas.

²⁰ Qotei aqa singila a gago are miligiq di waueqnu. Aqa singila dena gago areqalo ti pailyo ti kalil tulan bunyejunu.

²¹ Deqa Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi Kristus Yesus aqa nam na bati gaigai Qotei aqa nam soqtoqnsib gilsib gilsib dinjo bati itqab. Bole.

4

Iga Kristus aqa jejamu qujai

¹ E Pol. E Tamo Koba aqa wau ojeqnum deqa e tonto talq endi unum. Qotei na ningi a dauryqa osiq metnjej. Deqa e nunngo are tigeltetngitqa ningi kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqniy.

² Osib ningi nunngo segi nam aguq atoqnsibqa ningi segi segi qa lawo kumbra yoqniy. Kristen tamo qudei na ningi une bei engibqa ningi kamba olo nanngi qa urur minjinj oqaij. Ningi nanngi qalaqalainjroqnsib gulbe nanngi na ningi engeqnu qaji di qoboiyetnjroqniy.

³ Osib ningi nunngo Kristen was kalil nanngi koba na are qujaitosib lawo na sqajqa singilaoqniy. Kumbra di agi Qotei aqa Mondor na iga osorgeqnu.

⁴ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga kalil Mondor qujai ejunum. Qotei na ningi ingi qujai qa tarinqa osiq metnjej. Ingi qujai di agi lanj qureq di unu.

⁵ Tamo Koba qujai dego unu agi Kristus. Iga a qa qujai gago areqalo singilateqnum. Iga kalil yanso qujai em.

⁶ Qotei qujai unu. A gago kalil qa Abu. A na qujai tamo ungasari kalil nanngi taqatnjreqnu. A nanngo are miligiq di waueqnu. A nanngo ambleq di unu.

⁷ Kristus a iga kalil qa are boleiyosiq segi segi singila egej.

⁸ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsim nenngrenyeb unu,

“Qotei a tonto tamo gargekoba nanngi elenjosiq joqsq lanj goge oqej. Oqsq dia nanngi singila enjrej.”

⁹ O ijo was, Kristus a lanj goge oqej anjam di aqa utru agiende. A mati oqosai. A mati moiyo qureq aiyej.

¹⁰ Aisiq dena olo tulan goge oqsq lanj qure kalil bunyekritisq torei oqej. A degyej. Di kiyaaq? A na ingi ingi kalil ekritisim keretqajqa deqa.

¹¹ Deqa a segi qujai na tamo nanngi singila enjreqnu. Tamo qudei nanngi a na singila enjreqnaqa nanngi aqa anjam mare mare laqnu. Tamo qudei nanngi a na singila enjreqnaqa nanngi aqa medabu oqnsib aqa anjam babteqnu.

Tamo qudei nan̄gi a na singila enjreḡnaḡa nan̄gi aḡa anjam bole palontoḡn-sib tamo unḡasari nan̄gi are bulyetnjreḡnub. Tamo qudei nan̄gi a na singila enjreḡnaḡa nan̄gi Qotei aḡa anjam plaltoḡnsib Kristen tamo unḡasari nan̄gi taḡatnjreḡnub.

¹² Kristus na tamo nan̄gi di singila enjreḡnu. Di kiyaaḡa? Nan̄gi na kamba iḡa Qotei aḡa segi tamo unḡasari singilatḡimḡa iḡa Kristus aḡa wau geregere oḡḡajḡa deḡa. Gago wau dena Kristus aḡa jejamu a so bole sḡas. Kristus aḡa jejamu aḡi iḡa segi.

¹³ Wau di gilsim gilsim mondoḡ iḡa kalil gago areḡalo torei Kristus ḡa singilaboletosim koba na are qujaitosim sḡom. Sosim bati deḡa iḡa kalil Qotei aḡa Niri ḡa bole ḡalieḡom. Kumbra dena iḡa tulaḡ boleḡoḡnsim singila ti sosim Kristus aḡa segi kumbra bole kalil ekritosim keretḡom.

¹⁴ Gisaḡ nan̄gi maḡu kumbra yoḡnsib anjam koba laḡa laḡa maroḡnsib laḡnub. Jagwa na yuwal tigelteḡnaḡa oḡe aiyeḡnu deḡo kere anjam dena tamo unḡasari qudei nan̄gi areḡalo niḡaḡyetnjreḡnu. Ariya iḡa anḡro kiḡilala bul sḡasai deḡa anjam dena gago areḡalo niḡaḡyetḡwasai.

¹⁵ Iḡa gisaḡ anjam di qusim dauryḡasai. Iḡa ḡalaḡalaiyo kumbra dauryoḡnsim anjam bole segi maroḡḡom. Osim dena iḡa kalil boleḡoḡnsim singilaḡnsim gago Gate Koba Kristus beteryesḡom.

¹⁶ Iḡa kalil Kristus aḡa jejamu qujai unum deḡa iḡa qudei aḡa baḡ bul. Iḡa qudei aḡa siḡa bul. Iḡa qudei aḡa ḡamdamu bul. A na aḡa baḡ ti siḡa ti ḡamdamu ti di turtoḡnsiḡa qujaitejunu. Deḡa iḡa segi segi kalil Kristus beteryoḡnsim aḡa wau geregere oḡoḡnsim aḡa ḡalaḡalaiyo kumbra dauryoḡḡom. Kumbra dena iḡa tulaḡ boleḡoḡnsim singilaḡḡom.

Ninḡi so bunuj ti areḡalo bunuj ti soḡniy

¹⁷ Deḡa e Tamo Koba aḡa ḡam na ninḡi singila na endegsi mernḡwai. Sawa bei bei ḡaji nan̄gi areḡalo tulaḡ niḡaḡejunu deḡa ninḡi na nan̄gi kumbra uge uge olo dauryosib walwelaib.

¹⁸ Nan̄gi ḡalie ti powo ti tulaḡ ambruejunu. Nan̄gi tulaḡ nanarioḡnsib laḡnub. Nan̄gi are miligi geteḡejunu. Deḡa Qotei aḡa ḡambile nan̄gi deḡa sosai.

¹⁹ Nan̄gi kumbra uge uge yoḡnsib ariya nan̄gi deḡa jemainḡrosaieḡnu. Nan̄gi torei kumbra ugeḡ aiyejunub. Nan̄gi kumbra uge jigaḡ yḡajḡa are tulaḡ prugnḡreḡnu.

²⁰⁻²¹ E ḡalie, ninḡi Kristus aḡa anjam ojejunub deḡa ninḡi sawa bei bei ḡaji nan̄gi kumbra uge di dauryosaieḡnub. Nami anjam plalto tamo nan̄gi na Kristus aḡa anjam mernḡeḡnab ninḡi quoḡneḡ. Anjam di gisaḡ sai. Di Yesus aḡa anjam bole.

²² Ninḡi so namijḡ di sosib walweloḡneḡ bati deḡa so namij dena ninḡi gisaḡeḡnaḡa ninḡi kumbra uge uge yḡajḡa are prugnḡoḡneḡ. Nunḡo kumbra dena ninḡi padalḡa ḡamḡ di breiḡoḡneḡ. Deḡa bini ninḡi so namij di torei uratiy.

²³ Uratosib areḡalo bunujḡ di soḡniy.

²⁴ Ninḡi so bunuj osib gara bul jigsib soḡniy. Qotei na ninḡi a bul sḡa marsiḡa nunḡo so bunuj di gereiyetḡeḡ. Ninḡi ḡalie, tamo nan̄gi so bunujḡ di unub ḡaji nan̄gi kumbra tulaḡ bole tinḡiḡ branteḡnu. Deḡa nan̄gi Qotei aḡa segi kumbra boleḡ di unub.

²⁵ Deḡa ninḡi gisaḡ kumbra kalil uratekritosib anjam bole segi Kristen tamo unḡasari nan̄gi minḡroḡniy. Ninḡi kalil Kristus aḡa jejamu qujai unub deḡa ninḡi kumbra deḡyoḡniy.

²⁶ Ningi minjin oqimqa ariya ningi urur minjin kobotiy. Ningi minjin ti soqniq qoloaiq. Qoloqas di ningi olo une bei ato uge.

²⁷ Ningi urur minjin kobotqasai di ningi Satan gam waqtetibqa a na ningi olo uneq breingwas.

²⁸ Ariya bajin tamo nanqi olo bajinaib. Nanqi nanqo segi ban na wauoqnsib dena inji inji oqnsib tamo unqasari inji qa truqueqnuq qaji nanqi aqaryainjroqnebe.

²⁹ Ningi nunqo medabu waqtoqnsib anjam uge maroqnaib. Ningi anjam bole segi maroqnsib dena tamo unqasari gulbe ti unub qaji nanqi singilatnjroqniy. Yimqa nanqi nunqo anjam quoqniq dena Qotei a nanqi qa are boleiyosim kumbra bole enjroqngas.

³⁰ Qotei na aqa toqor ningi engej deqa ningi aqa segi tamo unqasari unub. Toqor di agi aqa Mondor Bole. Diyo batiamqa a nunqo uneq na ningi torei awainqwas. Deqa ningi na Mondor di are gulbe yaib.

³¹ Ningi are uge ti minjin ti njirin ti qoto ti misilin anjam ti kumbra uge uge ti kalil torei uratij.

³² Osib ningi na nunqo Kristen was nanqi kumbra bole bole enjroqnsib nanqi qalaqalainjroqnsib nanqo une kobotetnjroqniy. Qotei a Kristus aqa ñam na nunqo une kalil kobotetngej deqa ningi na kamba olo nunqo Kristen was nanqo une dego kobotetnjroqniy.

5

Ningi suwan qaji tamo unqasari sosib suwanjoq di laqniy

¹ Qotei na ningi tulan qalaqalaingeqnu. Ningi aqa segi anqro tintin unub deqa kumbra a segi yeqnu qaji di ningi dego dauryosib yoqniy.

² Kristus na iga tulan qalaqalaigosiq aqa segi ñambile uratosiq iga qa moiyej. Dego kere ningi qalaqalayo kumbra dauryosib walweloqniy. Atra tamo nanqi atraiyo inji inji saban quleq ti boleqaja di oqnsib Qotei atraiyeqnuq dego kere Kristus na aqa segi ñambile Qotei atraiyosiq moinaqa Qotei a deqa tulan areboleboleiyej.

³ Ningi sambala kumbra yaib. Ningi kumbra jigat dego yaib. Ningi tamo qudei nanqo inji inji qa mamaulngaiq. Nunqo ambleq di kumbra uge deqaji saiq. Iga Qotei aqa segi tamo unqasari unum deqa iga kumbra kalil deqaji dauryqasai.

⁴ Anjam jiga ti nanari anjam ti alan anjam ti di dego ningi maroqnaib. Iga anjam deqaji marqom di kumbra bolesai. Deqa ningi anjam bei marqa oqnsib anjam bole segi maroqnsib Qotei binjiyoqniy.

⁵ Ningi endegsib qalieoiy. Tamo bei a sambala kumbra ti kumbra jiga ti mamaul kumbra ti dauryqas di Kristus aqa Abu Qotei wo nanqi aiyel na a taqatqasai. Osib aqa Mandor Kokba sqasai dego. Mamaul kumbra di gisan qotei qa louo bul.

⁶ O ijo was, tamo qudei na ningi kumbra uge deqaji yqajqa titngooqnsib anjam lanja lanja mernjoqniqqa ningi nanqo anjam di qusib dauryaib. Tamo unqasari Qotei aqa anjam gotranjeqnuq qaji nanqi kumbra uge deqaji yeqnuq deqa Qotei a nanqi qa tulan minjin oqeteqnu.

⁷ Deqa ningi tamo unqasari deqaji nanqi ti beteroqnaib.

⁸ Ningi nami ambruc di soqnebe. Ariya bini Tamo Koba a na ningi elenosiq aqa suwanjoq di atej unub. Deqa ningi suwan qaji tamo unqasari sosib suwanjoq di laqniy.

⁹ Suwan a na kumbra endeqaji babteqnu. Tamo ungasari suwanog di unub qaji nanqi kumbra bole bole yeqnu. Nanqi kumbra tintin dauryeqnu. Nanqi anjam bole mareqnu.

¹⁰ O ijo was, kumbra kalil Tamo Koba a tulan areareteqnu qaji di ninqi geregere qalieqa osib dauryoqniy.

¹¹ Osib tamo ungasari ambruq di sosib kumbra uge uge yeqnu qaji nanqi ti heteroqnaib. Nanqi kumbra deqaji yeqnu deqa nanqi kumbra bole bei babtosaieqnu. Deqa ninqi na tamo ungasari nanqi di endegsib minjroqniy, “Nunqo kumbra di uge.”

¹² Tamo ungasari ambruq di unub qaji nanqi ulioqnsib kumbra yeqnu. Di kiyaga? Nanqo kumbra di tulan ugedamu. Deqa iga nanqo kumbra uge qa yala marqasai bole sai. Marqom di iga jemaigwas.

¹³ Ariya suwan a na kumbra kalil boleq ateqnu.

¹⁴ Suwan a kumbra bei boleq atqas di a suwanjobulqas. Agi anjam bei endegsi unu,

“O tamo neiejunum qaji ni olo subq na tigel.

Yim Kristus na ni suwan emqas.”

¹⁵ Deqa ijo was, ninqi nunqo segi segi walwel geregere taqatosib soqniy. Ninqi nanari tamo bulosib walwelaib. Ninqi powo ti sosib walweloqniy.

¹⁶ Bini bati uge. Deqa ninqi bati lanja nanguiyaib. Bati soqnim ninqi Qotei aqa kumbra yoqniy.

¹⁷ Ninqi nanari kumbra yoqnaib. Ninqi Tamo Koba aqa areqalo geregere qalieosib dauryoqniy.

¹⁸ Ninqi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Kumbra dena ninqi ugeugeingwas. Deqa ninqi Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryoqniy a na ninqi taqatngesqas.

¹⁹ Ninqi nunqo Kristen was nanqi ti koba na anjam maroqnsibqa bati deqa ninqi Qotei aqa louoqniy. Lou qudei nengrenq di unu qaji dena ti lou qudei Qotei aqa Mondor na nunqo are milligiq di tigelteqnu qaji dena ti ninqi Qotei qa louoqniy. Osib nunqo medabu na ti nunqo are milligi na ti Tamo Koba a qa louoqniy.

²⁰ Kumbra kiye nunqog di brantoqnim, unqum, ninqi bati gaigai gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa nam na Qotei binjiyoqniy.

Pol a tamo unqa wo nanqi anjam minjrej

²¹ Kristus a nunqo Tamo Koba unu deqa ninqi a qa ulaoqnsibqa Qotei aqa tamo ungasari kalil nanqo sorgomq di soqniy.

²² O ungasari, ninqi Tamo Koba aqa sorgomq di unub deqa ninqi nunqo gumbulun nanqo sorgomq di dego soqniy.

²³ Kristus a gago gate koba unu dego kere nunqo gumbulun nanqi nunqo gate unub. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. A na iga elenjej.

²⁴ O ungasari, Qotei aqa tamo ungasari nanqi Kristus aqa sorgomq di unub dego kere ninqi bati gaigai nunqo gumbulun nanqo sorgomq di soqniy.

²⁵ O tamo, ninqi na nunqo nanqi tulan qalaqalainjroqniy. Agi Kristus na aqa segi tamo ungasari nanqi tulan qalaqalainjrsiq aqa segi hambile uratosiq nanqi qa moiyej dego kere.

²⁶ Kristus a ya na ti aqa segi anjam na ti nanqi yansnjrej deqa nanqi Qotei aqa kumbra boleq di unub.

²⁷ Kristus a nanġi qa moiyej. Di kiyaaqa? A na nanġi aqa segi qa marsim nanġi Qotei aqa kumbra boleq di atim nanġi tulaġ boledamu une saiqoġi sqajqa deqa.

²⁸ Deqa tamo, niġi nuġo nġauġ nanġi dego tulaġ qalaqalainjroqniy. Agi niġi nuġo segi jejamu qalaqalaiyeqnu dego kere. Tamo nanġi nanġo nġauġ nanġi qalaqalainjrġab di nanġi nanġo segi jejamu dego qalaqalaiyqab.

²⁹ Iga qalie, tamo nanġi nanġo segi jejamu jeutosaiyeqnu. Nanġi nanġo jejamu geregereiyocnsib iġi bole bole anaiyeqnu. Kristus na aqa segi tamo uġgasari nanġi geregereinjreġnu dego kere.

³⁰ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga segi segi aqa sinġa ti baġ ti unum.

³¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib neġreġyeb unu, "Tamo bei na aqa ai abu nanġi uratnjrsimqa aqa segi nġauġ wo beterosib jejamu qujaitosib sqab."

³² Qotei aqa uli anjam di tulaġ kobaquja. E na Kristus a ti aqa segi tamo uġgasari nanġi ti sigitnjrsim agi niġi merġonum.

³³ O tamo, Qotei a niġi qa osiq anjam di marej. Deqa niġi na nuġo nġauġ nanġi qalaqalainjroqniy. Niġi nuġo segi jejamu qalaqalaiyeqnu dego kere. Ariya uġgasari, niġi kamba dego nuġo gumbuluġ nanġo sorgomq di sosibqa nanġi kumbra bole enjroqniy.

6

Pol a anġro nanġi ti nanġo ai abu nanġi ti anjam minjrej

¹ O anġro, niġi na Tamo Koba a beteryejunub deqa niġi nuġo ai abu nanġo anjam dauryoqniy. Niġi kumbra degyqab di bolequja.

²⁻³ Agi Qotei a dal anjam endegsi marej, "Ni ino ai abu nanġo sorgomq di sosim nanġo anjam dauryoqne." Osiqa olo anjam endegsi totoryej, "Ni degyqam di ni bole sosim mandamq endi so kobaiyqam." Qotei a anjam degsi totoryej. A nami dal anjam bei marqa osiqa anjam degsi totoryosaioqnej.

⁴ O abu, niġi na nuġo anġro nanġo areqalo ugetetnjraib. Nanġi minjġ oqetnjro uge. Niġi Tamo Koba aqa nġamgalaq di nanġi dalnjroqnsib tingit-njroqniy.

Pol a kanġal tamo nanġo wau qa gate nanġi ti anjam minjrej

⁵⁻⁶ O kanġal tamo niġi quiy. Niġi nuġo wau qa gate nanġo sorgomq di sosibqa nanġi qa ulaoqniy. Niġi Kristus qa wau bole yeqnu dego kere niġi gaigai nuġo wau qa gate nanġi qa wau bole yoqniy. Niġi gisaġ na nanġo nġamgalaq di laġa wau bole yobulaib. Niġi Kristus aqa kanġal tamo dego unub. Deqa niġi nuġo are miligiq na Qotei aqa areqalo dauryosib nuġo wau qa gate nanġi qa wau bole yoqniy.

⁷ Niġi mandam tamo nanġi segi wauetnjrosaiyeqnu. Niġi Tamo Koba a dego waueteqnu. Niġi deqa are qaloqnsib are bole na nuġo wau qa gate nanġi wauetnjroqniy.

⁸ Niġi are qaliy. Niġi wau bole yqab di Tamo Koba a na kamba awai boledamu eġwas. Niġi kanġal tamo unub kiyo niġi kanġal tamo sai kiyo di uġgum. Niġi wau bole yoqniy.

⁹ Ariya wau qa gate, niġi dego nuġo kanġal tamo nanġi kumbra bole enjroqniy. Niġi nanġi ula enjroqnaib. Tamo Koba a laġ goġe di unu. A nuġo Tamo Koba unu. A kanġal tamo nanġo Tamo Koba dego unu. Aqa nġamgalaq di tamo uġgasari kalil nanġi kerekere unub deqa a kumbra qujai

na nanġi peginjreġnu. Niġi deġa are qaloqnsib nuġo kanġal tamo nanġi kumbra bole enjroqniy.

Niġi qoto tamo bulosib qoto qa inġi inġi jigeleŋoiy

¹⁰ Ariya e ijo anjam getentqai. Niġi Tamo Koba a beteryejunub deġa niġi aqa siġgila kobaquja osib siġgila na tigelesoqniy. ¹¹ Osib qoto qa inġi inġi Qotei na niġi enġeqnu qaji di jigeleŋosib siġgila na tigelosib Satan aqa gisan anjam ti aqa uli kumbra ti gotraŋyoqnsib qotoqniy.

¹² Niġi geregere are qaliy. Iga mandam tamo unġasari nanġi ti qoto-saieqnum. Iga laŋ goge qaji siġgila ti Satan aqa mondor uge uge nanġi ti aqa gate kokba nanġi ti qoteqnum. Nanġi kalil ambru qa bati endeġa mandam taqatoqnsib unub.

¹³ Deġa bati uge endi niġi qoto qa inġi inġi Qotei na enġeqnu qaji di eleŋosib siġgila na tigelosib qotoqniy. Yim bunuqna qoto koboamqa niġi siġgila na tigelesqab.

¹⁴ Deġa niġi siġgila na tigelesqa marsibqa anjam bole alalag bul di tigsib tigeloiy. Osib kumbra bole tiŋtiŋ gara jugo bul jigsib dena nuġo are targa kabutiy.

¹⁵ Qotei na jeu kobotej deġa iga a ti are qujaitosim unum. Anjam bole di niġi siġga tatal bul jigsib mare mare laqniy.

¹⁶ Niġi qoto qa inġi inġi kalil di jigekritosib ariya Yesus qa dego nuġo areqalo siġgilatosib soqniy. Nuġo areqalo di dumu bul osib tigeloiy. Yimqa tamo uge Satan na qaja ti ŋamyuwo ti niġi qa waiyoqnmqqa nuġo dumu dena niġi na qaja ti ŋamyuwo ti di gotraŋyoqnsib.

¹⁷ Qotei na niġi eleŋej aqa kumbra di niġi gate tatal bul jigsib soqniy. Sosib Mondor aqa sebru dego ojsib dena qotoqniy. Sebru di Qotei aqa anjam.

¹⁸ Niġi Mondor aqa siġgila na gaigai Qotei pailyoqniy. Niġi aqarataib. Niġi Qotei na aqaryainġwa maroqnsib pailyoqniy. Niġi pailyoqajqa urato uge deġa niġi geregere ŋam atoqnsib soqniy. Sosib Qotei aqa segi tamo unġasari kalil nanġi qa pailyoqniy.

¹⁹ Osib e qa dego endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa medabu siġgilatetimqa a ulaqasai. A ino anjam bole nami uliesoqnej qaji di ubtoqnsim tamo unġasari nanġi minjroqnsas.”

²⁰ O ijo was kalil, Qotei na e qarinjbonaqa e aqa anjam bole di mare mare laqnem deġa jeu tamo nanġi na e tonto talq endi waibeb unum. E anjam bole di marqajqa wau ti. Deġa niġi e qa Qotei pailyoqnsibqa a na e siġgilatboqnm e ulaqasai. E aqa anjam di siġgila na tamo unġasari nanġi minjroqnsqai.

Anjam getento

²¹ Ariya Tikikus a nuġoq bqo deġa a na ijo wau kalil qa niġi saingwas. Tikikus a gago Kristen was bole. A Tamo Koba aqa wau tamo bole.

²² E na a qarinyonum nuġoq bqo. Iga kiyersim unum di a na niġi mernġwas. Osim nuġo are siġgilatetŋwas.

²³ O Kristen was kalil, Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanġi aiyel na nuġo are latetŋgebe. Osib niġi aqaryainġibqa niġi nanġi aiyel qa nuġo areqalo siġgilatoqnsib qalaqalaiyo kumbra dauryoqniy.

²⁴ Tamo unġasari kalil gago Tamo Koba Yesus Kristus qalaqalaiyoqajqa uratosaietqnsib qaji nanġi qa Qotei a are boleiyeme. Bole.

FILIPAI

¹ E Pol. Aqo Timoti wo Kristus Yesus aqa wau tamo unum. Aqo aiyel na anjam endi nengrenyonum. Nengrenyosim ningi Kristus Yesus aqa segi tamo ungasari Filipai qureq di unub qaji nungoq qarinyonum. Nungo Kristen gate nanqi ti nungo wau tamo nanqi qa ti dego anjam endi qarinyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanqi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Pol a Filipai Kristen nanqi qa Qotei pailyeqnu

³ E bati gaigai ningi qa are qaloqnsim deqa e ijo Qotei binjyeqnum.

⁴ Osim gaigai arebolebole na ningi kalil qa pailyeqnum.

⁵ Ningi nami iga betergosib Yesus aqa anjam bole mare mare laqneb. Agi bini ningi degyeqnub. Deqa e ningi qa tulan areboleboleibeqnu.

⁶ E endegsi qalieonum, Qotei a nungo are miligiq di wau boledamu yeqnu. A nami wau di utru atej. Ariya bini a wau di yeqnu dena gilsim gilsim mondon Kristus Yesus olo bqajqa batiamqa a na wau di kobotqas.

⁷ Ningi ijo are miligiq di unub deqa e kere ningi qa are qaleqnum. E tonto talq endi sqai kiyo e walwelosiy Yesus aqa anjam bole singilatoqnsiy mare mare laqnai kiyo di unqum. Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej deqa ningi kalil e beterbosib e ti koba na Qotei aqa wau ojeqnum.

⁸ Kristus Yesus a na iga tulan qalaqalaigeqnu. Aqa kumbra dena ijo are tigeltetbej deqa e ningi kalil olo nunqwjajqa are koba unu. Di Qotei a segi qalie.

⁹ E bati gaigai ningi qa endegsi Qotei pailyeqnum, "O Abu, ni na Filipai Kristen nanqi aqaryainjrimqa nanqi qalaqalaiyo kumbra nanqo are miligiq di tulan singilatosis dauryqab. Osib powo koba ti areqalo bole ti sqab."

¹⁰ O ijo was, ningi kumbra kalil geregere tenemosib kumbra bole segi yoqniy. Ningi degyqab di mondon Kristus a olo bosim tamo ungasari nanqi peginjrqa batiamqa ningi une saiqoji sqab.

¹¹ Kumbra bole kalil Yesus Kristus a segi na babteqnu qaji di nungoq di tulan kobaoqnmqa Qotei aqa nam goge oqoqnqas. Utru deqa e ningi qa Qotei pailyeqnum.

Pol a tonto talq di unu

¹² O ijo was, ningi endegsib qalieoiy, jeu tamo nanqi na e tonto talq endi waibeb unum. Ariya nanqi Yesus aqa anjam bole getentosai. Anjam bole di olo tulan singilaeqnu.

¹³ Tamo kalil nanqi qalie, e Kristus Yesus aqa wau ojoqnem deqa jeu tamo nanqi na e tonto talq endi waibeb unum. Tonto tal taqato tamo nanqi dego qalie.

¹⁴ E tonto talq endi unum deqa Kristen was gargekoba nanqi Tamo Koba a qa nanqo areqalo singilatoqnsib aqa anjam palontqajqa ulaosaieqnum.

¹⁵⁻¹⁷ Bole, tamo qudei na ijo nam tentib aguq aiqajqa deqa are qaloqnsib nanqo are uge na Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Nanqi nanqo segi nam soqtqajqa are qaloqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Nanqi tamo aqaryainjrqa deqa are qalosaieqnum. E tonto talq endi soqni nanqi ijo are ugetetbqajqa deqa are qaloqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Ariya tamo qudei nanqi are bole na Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Tamo di nanqi qalie, e Yesus aqa anjam bole singilatqajqa

waeqnamqa jeu tamo nanḡi na e tonto talq endi waibeb unum. Deqa nanḡi e tulaḡ qalaqalaiboqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqḡnub.

¹⁸ Deqa unḡum. Tamo nanḡi are bole na Kristus aqa anjam mare mare laqḡnub kiyo tamo nanḡi are uge na Kristus aqa anjam mare mare laqḡnub kiyo di kere. Nanḡi kalil koba na Kristus aqa anjam mare mare laqḡnub deqa e tulaḡ areboleboleibeḡnu.

Pol a are qalej, “E mandamq endi sosiy Filipai Kristen nanḡi aqaryainjroqḡai”

¹⁹ Deqa ijo was, e tulaḡ areboleboleibim sqai. Di kiyaaqa? E qalieonum, Qotei a nuḡḡo pailyo na ti Yesus Kristus aqa Mondor na ti e aqaryaiosim tonto talq endena oqeq atim e bole sqai.

²⁰ Deqa ijo are koba endegsi unu. Wau kalil Qotei na ebeḡ qaji di e gegerere ojoqḡḡai. Yim deqa e jemaibqasai. Bini bati endeqa ti bunuq qa ti e singila na tigelogḡnsiy ijo jejamu Kristus torei yekritosiy aqa ḡam soqtoqḡḡai. Agi e kumbra degyeqḡnum. Deqa e moiḡai kiyo e sqai kiyo di unḡum. E ijo kumbra kalil qa Kristus aqa ḡam soqtoqḡḡai.

²¹ Ijo are koba endegsi unu. E sqai di e Kristus ombla sqai. Ariya e moiḡai di e olo inḡi tulaḡ boledamu oqai.

²² E mandamq endi sosiyqa e tamo unḡasari gargekoba nanḡi aqaryainjroqḡḡai. E gam kiye dauryḡḡai di e qaliesai.

²³ E areqalo aiyeltejunum. Ijo areqalo bei agiende. E laḡ qureq oqsiy Kristus ombla sqai. E degyḡḡai di tulaḡ boleḡuja.

²⁴ Ariya e mandamq endi sosiy ninḡi aqaryainḡoqḡḡai di deḡo boleḡuja.

²⁵ Deqa e are qalonum, e mandamq endi sqai. E qalieonum, e urur moiḡasai. E mati sosiy ninḡi koba na Yesus aqa wau ojoqḡḡai. Yim wau dena ninḡi Yesus qa nuḡḡo areqalo gegerere singilatogḡnsib areboleboleinḡim sqab.

²⁶ Deqa ijo was ninḡi quiy. E olo nuḡḡoq bosiy ninḡitqa bati deqa ninḡi e qa tulaḡ areboleboleinḡim Kristus Yesus aqa ḡam soqtoqḡnsib sqab.

Ninḡi Kristus aqa ḡam qa jaqatinḡ oqḡḡab

²⁷ Ijo anjam kobaḡuja bei agiende. Ninḡi Kristus aqa anjam bole gegerere dauryoqḡniy. Ninḡi degyḡḡab di e anjam endegsi quḡwai, “Bole, Filipai Kristen nanḡi are qujaitoqḡnsib waukobaeqḡnub. Di kiyaaqa? Tamo unḡasari nanḡi Yesus aqa anjam bole nanḡo areqaloḡ di singilatqajqa deqa.” O ijo was, e olo nuḡḡoq bosiy nuḡḡwai kiyo e tonto talq endi sqai kiyo di unḡum.

²⁸ E qalieḡai, ninḡi nuḡḡo jeu tamo nanḡi qa ulaosaieqḡnub. Nuḡḡo kumbra dena jeu tamo nanḡo are qametnjreqḡnaqa nanḡi endegsi poinjreqḡnu, “Bole, iga padalqom.” Ariya ijo was, ninḡi padalqasai. Qotei na ninḡi elenjam ninḡi so bole gaigai sqab.

²⁹ Ninḡi quiy. Qotei na ninḡi giltḡḡej. Di kiyaaqa? Ninḡi Kristus qa nuḡḡo areqalo singilatqajqa deqa. Deqa seḡi sai. Ninḡi aqa ḡam qa jaqatinḡ oqajqa deqa ti ninḡi giltḡḡej.

³⁰ Nami e jeu tamo nanḡi ti Qotei aqa anjam na qoteqnam ninḡi e nubogḡeb. Agi bini e jeu tamo nanḡi ti qoteqnam ninḡi deqa queqḡnub. Ninḡi deḡo e beterbosib jeu tamo nanḡi ti qoteqḡnum. Dena ninḡi jaqatinḡ eqḡnub.

2

Ninḡi kalil are qujaitosib qalaqalaiyo kumbra dauryiy

¹ O ijo was, Kristus a gaigai nunjo are singilatetngoqnsiqa ningi qalaqalaingoqnsiqa nunjo are latetngeqnu. Qotei aqa Mondor a nunjoq di beterejunu. Ningi nunjo Kristen was nanji qa are boleingeqnaqa nanji qa duleqnu.

² E deqa ningi qa areboleboleibeqnu. Ariya ningi olo kumbra qudei dego yoqniqqa dena e tulan areboleboleiboqnas. Kumbra agiende. Ningi kalil are qujaitosib qalaqalaiyo kumbra dauryosib soqniy. Sosib ningi areqalo qujai na Qotei aqa wau yoqniy.

³ Ningi nunjo segi jejamu qa are qalaib. Ningi nunjo segi nam soqtoqnaib. Ningi nunjo segi nam aguq atoqnsib olo nunjo Kristen was nanjo nam soqtetnjroqniy.

⁴ Ningi nunjo segi ingi ingi qa are qaloqnsib gereiyonaib. Ningi nunjo Kristen was nanji qa are qaloqnsib nanjo ingi ingi dego gereiyetnjroqniy.

Yesus a aqa segi nam aguq atej deqa

Qotei na a olo nam kobaquja yej

⁵ Ningi Kristus Yesus aqa areqalo ojsib dauryoqniy.

⁶ Yesus a segi Qotei sosiqa ariya a deqa are qalosaiognaib.

⁷ A aqa nam kobaquja di ojqa uratosiqa a tamo bulyosiqa a kanjal tamo lanaj bul soqnej.

⁸ Deqa tamo kalil nanji a unoqneb di a mandam tamo soqnej. Sosiqa aqa segi nam aguq atsiqa Qotei aqa anjam dauryosiq moiyej. Od, a namburbasq di moiyej.

⁹ Onaqa Qotei na a lanj qureq osi oqsiqa nam kobaquja yej. Deqa bini aqa nam dena nam kalil tulan bunjrejunu.

¹⁰ Qotei na nam di Yesus yej deqa mondon lanj angro kalil nanji ti tamo kalil nanji ti Yesus aqa areq di singa pulutqab. Od, ingi ningi kalil lanj ti mandam ti mandam sorgom ti dia unub qaji nanji Yesus aqa areq di singa pulutqab.

¹¹ Osib nanjo medabu qujaitoqnsib maroqnaqab, "Yesus Kristus a segi Tamo Koba." Yim kumbra dena Abu Qotei aqa nam tulan goge oqoqnas.

Ningi suwan qa kumbra tamo ungasari nanji osornjroqniy

¹² O ijo was bole, e qalieonum, ningi gaigai ijo anjam dauryeqnu. Ariya ningi olo singila na dauryoqniy. E ningi koba na sqai bati deqa segi sai. Bini e isaq endi soqnit ningi ijo anjam dauryqa urataib. Ningi ijo anjam olo singila na dauryoqniy. Qotei a ningi padalo sawaq na elenej deqa ningi ulaoqnsib lanj qureq oqwjaja singilaoqniy.

¹³ E qalieonum, Qotei a nunjo are miligiq di waueqnu deqa ningi kumbra a tulan areareteqnu qaji di yeqnu. Ningi kumbra di yqajqa are koba sonaqa agi yeqnu.

¹⁴ Ariya ningi njirinjoqnsib anjam na qotoqnaib. Kumbra kalil ningi yeqnu qaji di ningi lawo na yoqniy.

¹⁵⁻¹⁶ Ningi degyqab di ningi Qotei aqa angro tintin une saiqoji sqab. Sosib ningi nambile gaigai sqajqa anjam ojoqnsib mandam qaji tamo ungasari nanjo ambleq di laqnsib suwan qa kumbra nanji osornjroqnaqab. Tamo ungasari nanji di kumbra bole dauryqa uratoqnsib kumbra uge uge yeqnu. Deqa mondon Kristus a olo bosim nanjo une deqa nanji peginjqas. Yim bati deqa e nunjo kumbra bole kalil qa tulan areboleboleibqas. Areboleboleibim qalieqai, wau kalil e nunjo ambleq di yoqnem qaji di e lanja yosaiognaib.

¹⁷ O ijo was, nungo areqalo Yesus qa singilateqnu bul. Jeu tamo nanqi na e lubib moiqai kiyo? Moisiy nungo areqalo de ti ijo leŋ wain bul aiqas qaji de ti turtosiy Qotei atraiyobulqai. E moiqai di unqum. Bini e ninqi ti koba na areboleboleigwas.

¹⁸ Ninqi dego e ti koba na areboleboleigwas.

Pol na Timoti qarinyim a Filipai Kristen nanqoq gilqa marej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na e odbimqa sokiñala e Timoti qarinyit a nunqoq gilqas. Gilsim olo puluosim ijoq bosim nunqo kumbra kalil qa e saibqas. Yim e qusiy are singilatqai.

²⁰ Timoti a gaigai ninqi qa are qaloqnsiq deqa a na ninqi aqaryainqawajqa gam ñameqnu. Tamo deqaji bei endi sosai. Aqo Timoti wo segi ninqi qa are qaleqnum.

²¹ Tamo kalil nanqi nanqo segi jejamu qa are koba qaleqnu. Nanqi Yesus Kristus aqa wau qa are qalosaieqnu.

²² Timoti aqa kumbra tulan boledamu di ninqi qalie. A na e wauetboqnsiqqa Yesus aqa anjam bole mare mare laqnu. Anqro nanqi na nanqo abu nanqi wauetnjreqnu dego kere Timoti na e wauetbeqnu.

²³ Deqa e kiñala tariŋosiy kumbra kiye jeu tamo nanqi na e ebqab di qalieosiy Timoti qarinyit a nunqoq boqujatosim sainqwas.

²⁴ E endegsi qalieonum, Tamo Koba a na e gam waqtetbimqa sokiñala e segi dego nunqoq bosiy nunqwai.

Pol a Epafroditus qarinyqa marej

²⁵ E endegsi are qalonum, e Epafroditus dego qarinyit a nunqoq gilqas. A gago Kristen was bole. A e ombla wau qujai. Aqo ombla qatqarosim jeu tamo nanqi ti qoteqnum. Ninqi nami a qarinyonab ijoq bosiqqa aqaryaiboqnej.

²⁶ Bini a ninqi nunqawajqa are koba unu. A qalie, a qure endia maiyonaqa ninqi deqa qusibqa a qa are gulbeinqej.

²⁷ A makobaiyonaq moiqa jojomonaqa Qotei na a boletosiqa a qa dulej. A qa segi dulosai. Qotei a e qa dego dulej. Di kiyaaqa? E are tulan gulbekobaibaim deqa.

²⁸ Deqa ijo was, e arebolebole na Epafroditus olo qarinyonum nunqoq gilqo. Di kiyaaqa? Ninqi a unsib tulan areboleboleinqawajqa deqa. Yim e olo ninqi qa are koba qalqasai.

²⁹ Deqa Epafroditus a nunqoq bamqa ninqi a qa tulan areboleboleinqim Tamo Koba aqa ñam na gereiyoniy. Ninqi na tamo bole deqaji kalil nango ñam gaigai soqtetnjroqniy.

³⁰ Epafroditus a aqa segi jejamu bole sqajqa deqa are qalosaieqnu. A Kristus aqa wau ojoqnsiq deqa a moiqa jojomej. Bati deqa ninqi na e aqaryaibqa keresai deqa ninqi Epafroditus qarinyonab ijoq bosiqqa a kamba e aqaryaiboqnej.

3

Tamo a Kristus qa aqa areqalo singilatqas di a tamo bole sqas

¹ Ariya ijo was kalil, e ijo anjam getentqai. E anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Ninqi Tamo Koba a qa tulan areboleboleinqim soqniy. E anjam di olo nenqrenqqa asgibosaieqnu. E are qalonum, anjam dena ninqi aqaryainqwas.

² Ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei nanji bauŋ juwan bul sosib kumbra uge uge yeqnu. Tamo deqaji nanji muluŋ aiqajqa tulan singilaeqnu. Nanjo muluŋ di bolesai. Di gisaŋ muluŋ.

³ Ariya iga tamo deqaji sai. Iga muluŋ bole aiyo qaji. Iga Qotei aqa Mondor aqa singila na Qotei qa louoqnsimqa Kristus Yesus aqa nam soqteqnum. Iga qalie, jejamu qa kumbra na iga aqaryaigwa keresai bole sai.

⁴ E nami jejamu qa kumbra dauryqajqa tulan singilaoqnem. Tamo qudei nanji mareqnu, “Gago jejamu qa kumbra na iga aqaryaigwa kere.” O ijo was, e tamo nanji di tulan buŋnjrejunum.

⁵ Ijo jejamu qa kumbra agiende. E nambabonamqa bati 8 onaqa ijo ai abu nanji na e osib muluŋ waibeb. E Israel tamo. Ijo moma utru Benjamin. E Hibiru anjam qalie bole. E dal anjam singila na dauryoqnem. Od, e Farisi nanjo kumbra na dal anjam dauryoqnem.

⁶ E Qotei aqa wau ojqajqa tulan singilaoqnem deqa e na Kristen nanji ugeugeinjroqnem. E dal anjam kalil dauryekritem deqa tamo kalil nanji na e nuboqnsib ijo une bei baltosaioqneb.

⁷ Deqa e are qaloqnem, “Ijo jejamu qa kumbra dena tamo kalil nanjo kumbra tulan buŋyeqnu.” E degsi are qalsimqa ariya bunuqna e are bulyosim ijo jejamu qa kumbra kalil unem di kumbra bolesai. Degsi unsimqa e kumbra di uratosim olo Kristus aqa gam dauryoqnem.

⁸ Di segi sai. E mandam qa kumbra kalil dego uratekritem. Di kiyaaqa? E Kristus segi ojqajqa deqa. E ijo Tamo Koba Kristus Yesus qa bole qalieem. Kristus qa qalieqajqa kumbra di tulan bolequja e degsi unem. E poibej, mandam qa kumbra kalil di qalam jiri bul. Deqa bini e Kristus segi ojqajqa are koba unu.

⁹ E a segi beteryejunum. E dal anjam dauryqai gam dena e Qotei aqa namgalaq di tamo bole sqa keresai. Deqa e gam bei na tamo bole une saiqoji unum. Gam agiende. E Kristus qa ijo areqalo singilateqnum. Od, iga Kristus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai Qotei na iga mergwas, “Ningi ijo namgalaq di tamo bole une saiqoji unub.”

¹⁰ Deqa e Kristus qa qalieqajqa are koba unu. A subq na tigelosiq singila kobaquja ej. E singila deqa qalieqajqa are koba unu. A jaqatin osiq moiyej. Deqa e a beteryosiy a ombla jaqatin osiy moiyejbulqajqa are koba unu.

¹¹ E qalieonum, mondon e olo subq na tigelqai.

Pol a Yesus aqa kumbra dauryqajqa singila na waueqnu

¹² E Kristus Yesus aqa kumbra di torej dauryekritosai unum. E gaigai kumbra di ojqajqa singila na waueqnum. Nami Yesus na e ojsiqa aqa segiq di atej deqa bini e kamba aqa kumbra ojqajqa singila na waueqnum.

¹³ O ijo was kalil, e Yesus aqa kumbra di torej ojekritosai unum. Ijo areqalo qujai agi merngwai. Jejamu qa kumbra kalil e nami dauryoqnem qaji di e uratekritisoy awai bole Qotei na mondon ebqas qaji di oqajqa singila na waueqnum.

¹⁴ Tamo nanji gurguroqnsib bubuŋeqnu di nanji awai oqajqa. Dego kere e awai oqa maroqnsim singila na urureqnum. Awai agiende. Kristus Yesus aqa wau na Qotei na e methimqa e lan qureq oqsiy dia a ombla so bole gaigai sqai.

¹⁵ E areqalo bole ti sosim anjam endi nengrenyonum. Ningi qudei Qotei aqa kumbra dauryqajqa singila ti unub deqa ningi dego areqalo bole ti soqniy. Ariya ningi qudei areqalo bei ejunub kiyo? Degam Qotei na nunjo areqalo di olo gereiyetngwas.

16 Kumbra bole bole iga ojeqnum qaji di iga singila na ojesqom. Iga uratqasai.

17 O ijo was, ningi kalil gaigai ijo kumbra dauryoqniy. Osib tamo ungasari ijo kumbra dauryeqnub qaji nanqi unjroqnsib nanjo kumbra dego dauryoqniy.

18 Kristus a namburbasq di moiyej anjam di tamo gargekoba nanqi na jeuteqnub. E nanqi qa bati gargekoba ningi sainjoqnem. Deqa bini e akam ti olo ningi sainjeqnum.

19 Tamo nanqi di nanjo segi jejamu qa kumbra qa are qaloqnsib dauryeqnub. Nanjo kumbra di nanqi na gisan qotei bul ateqnub. Nanqi bati gaigai mandam qa ingi ingi oqajqa are tulan prugnjqreanu. Osib jemai kumbra yqajqa areboleboleinjreanu. Deqa mondon nanqi njamuwoq di torei padalqab.

20 Ariya iga lan qure qaji tamo ungasari unum deqa mondon Tamo Koba Yesus Kristus a lan qureq na mandamq aisim iga elenqas. Deqa bini iga a qa tarijoqnsim unum.

21 Yesus a singila koba ti unu deqa a na ingi ingi kalil elenqsim aqa segi sorgomq di atim sqas. Aqa singila dena a na gago jejamu bulyetgimqa gago jejamu di Yesus aqa jejamu bulosim so bole gaigai sqas. Gago jejamu di agi bini gulbe ti jaqatin ti unu.

4

Ningi Tamo Koba Yesus qa areboleboleinjoqneme

1 Deqa ijo was bole, ningi Tamo Koba a beteryosib singila na tigelesoqniy. Agi e nami ningi degsi merngem. E ningi tulan qalaqalaingeqnum deqa e ningi qa are koba qaleqnum. Osim ningi qa tulan areboleboleibeqnu. Ningi segi ijo awai bole bul. E awai di oqajqa waukobaeqnum.

2 Ariya Yuodia Sintike wo, ningi aiyel Tamo Koba a beteryejunub deqa ningi aiyel ombla are qujaitosib geregere soqniy.

3 Tamo bei e ombla wauo qaji a dego Filipai di unu. E tamo di minjqai, "O was, ni na unja aiyel nanqi di aqaryainjrime. Nanqi aiyel unja bole. Nanqi aiyel e ombla na Yesus aqa anjam mare mare laqnem. Tamo qudei nanqi Klemen a ti dego e koba na wauoqnem. Nanjo nam Qotei a nambile qa buk miligiq di nenjreneyej unub."

4 O ijo was, ningi bati gaigai Tamo Koba a qa areboleboleinjoqneme. E olo merngwai. Ningi tulan areboleboleinjoqneme.

5 Ningi lawo kumbra dauryoqniqbqa tamo kalil nanqi nunjo kumbra di unoqraqab. Sokiñala Tamo Koba a olo bqas.

6 Deqa ningi ingi bei qa areqalo kobaiyaib. Ningi gaigai nunjo gulbe kalil qa Qotei pailyoqnsib a binjyoqnsib endegsib minjoqniy, "O Abu, ni na iga aqaryaiogqne."

7 Ningi degyoqniqbqa Qotei na ningi are latetngwas. Osim a na nunjo are miligi ti nunjo areqalo ti taqatetngwas. Yimqa ningi Kristus Yesus beteryosib are lawo sqab. Qotei aqa are lawo di tulan bolequja. Are lawo di aqa utru iga geregere poigwa keresai.

8 Ariya ijo was, e anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Ningi kumbra bole ti kumbra tinñti ti kumbra jiga saiqoji deqa ti kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji deqa ti are qaloqnsib soqniy. Kumbra kalil tamo nanqi yeqnab iga unoqnsim binjyeqnum qaji deqa ti are qaloqnsib soqniy.

⁹ Od, Qotei aqa anjam kalil e nami niŋgi merngeqnam quoqneb qaji di niŋgi dauryosib soqniy. Ijo kumbra kalil e nami nunjo ambleq di yeqnam niŋgi unoqneb qaji di dego niŋgi dauryosib soqniy. Yimqa Qotei a niŋgi ti sqas. Agi Qotei a are lawo qa utru.

Filipai Kristen nanŋi na Pol aqaryaiyeb deqa a nanŋi qa tulaŋ areboleboleiyej

¹⁰ O ijo was, niŋgi bini e olo aqaryaiqbajqa are qaleqnum deqa e Tamo Koba a qa tulaŋ areboleboleibeqnu. Bole, nami niŋgi e qa are qaloqneb ariya bati di niŋgi e aqaryaiqbqa gam saiqoji.

¹¹ E iŋgi iŋgi qa truqueqnum e deqa are qalosaieqnum. Niŋgi na e aqaryaiqbajqa e deqa are qalsim anjam endi merngosai. E are lawo sqajqa kumbra qalieonum deqa gulbe kiye ijoq di brantqas di unŋum, e ulaqasai.

¹² E iŋgi saiqoji sqai kiyo e iŋgi koba ti sqai kiyo di unŋum, e are lawo sqai. E are lawo sqajqa kumbra qalieonum deqa e iŋgi kere sqas kiyo e mambqas kiyo e iŋgi koba ti sqai kiyo e iŋgi qa truquoqñai kiyo di unŋum, e are lawo sqai. Gulbe kiye ijoq di brantqas di unŋum, e are lawo sqai.

¹³ Kristus a segi na e siŋilatbeqnu deqa e kumbra kalil yqa kere.

¹⁴ E gulbe ti sonamqa niŋgi e beterbosib silali qa aqaryaiiboqneb di niŋgi keretoqneb.

¹⁵ O Filipai tamo unŋasari, niŋgi qalie, e nami Yesus aqa anjam bole palontqajqa wau utru atsim Masedonia sawa uratosim walweleqnamqa niŋgi segi e qa are qaloqnsib silali qa aqaryaiiboqneb. Kristen qudei nanŋi e silali qa aqaryaibosaiiboqneb.

¹⁶ Agi e Tesalonaika qureq di sonamqa niŋgi e silali qa aqaryaiiboqneb.

¹⁷ Niŋgi olo e silali ebqajqa e deqa are qalosaieqnum. Niŋgi kumbra bole dauryibqa Qotei na kamba niŋgi awai bole enŋwajqa e deqa are qaleqnum.

¹⁸ E silali iŋgi iŋgi kere unu. E iŋgi bei qa truquosai. Di kiyaaqa? Niŋgi na silali Epafroditus yeb a na osi bosiq ebej. Niŋgi silali qa e aqaryaibeb deqa niŋgi Qotei atraiyobuleb. Atraiyo iŋgi di quleq bole ti. Qotei a atraiyo iŋgi deqa tulaŋ areboleboleiyeqnu.

¹⁹ Qotei a Kristus Yesus aqa ñam na iŋgi tulaŋ bole bole iga egoqñqas. Deqa niŋgi iŋgi bei qa truquoqñibqa a na enŋoqñimqa niŋgi tulaŋ kere na sqab.

²⁰ Qotei a gago Abu. A segi Qotei bole. Deqa iga bati gaigai aqa ñam soqtoqñqom. Bole.

Pol a Filipai Kristen nanŋi kaiyeinjrej

²¹ Niŋgi Kristus Yesus aqa tamo unŋasari unub. E na niŋgi kalil kaiyeiŋgonum. Kristen was e koba na endi unum qaji nanŋi na dego niŋgi kaiyeiŋgonub.

²² Qotei aqa tamo unŋasari kalil nanŋi na niŋgi kaiyeiŋgonub. Kristen tamo unŋasari Mandor Sisar aqa talq di waueqnum qaji nanŋi dego niŋgi kaiyeiŋgonub.

²³ Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi qa are boleiyosim nunjo qunun geregere taqateme. Bole.

KOLOSI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej.

² Aqo gago was Timoti wo anjam endi nenngrenyosim nungoq qarınyonum. Nıngi gago Kristen was bole. Nıngi Qotei aqa segi tamo ungasari Kolosi qureq di unub qaji. Nıngi Kristus qa nungo areqalo singilateqnum. Gago Abu Qotei a nıngi qa are boleiyımqa nıngi lawo na soqniy.

Kolosi Kristen nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilateb

³ Aqo Timoti wo gaigai nıngi qa pailyoqnsımqa gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei bıniyeqnum.

⁴ Aqo aiyel nıngi qa anjam bei endegsi quem. Nıngi Kristus Yesus qa nungo areqalo singilatoqnsib Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi qalaqalainjre-qnum.

⁵⁻⁶ Nami Yesus aqa anjam bole nungoq bonaqa nıngi queb. Qusibqa bini ingi bole bole Qotei na lan goge dia gereiyetngej qaji di nıngi oqajqa tarıneqnum. Yesus aqa anjam bole di sawa sawa kalilq gileqnaqa tamo ungasari gargəkoba nanngi quocnsib nanngo areqaloq di singilatoqnsib kumbra bole bole yeqnum. Nıngi dego kumbra bole bole yeqnum. Qotei a ıga qa are boleiyej anjam bole di nıngi qusib poıngonaqa bati deqa nıngi kumbra bole yqajqa utru ateb.

⁷ Anjam di Epafras a nıngi merngonaq qusib poıngej. Epafras a ıga ti Kristus aqa wau tamo bole unum. Iga Epafras tulan qalaqalaiyeqnum. A singila na nıngi aqaryaingoqnsıqa Kristus aqa wau ojeqnu.

⁸ A nıngi qa endegsi ıga saıgej, “Qotei aqa Mondor na Kolosi Kristen nanngi singilatnjreqlanaqa nanngi qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum.”

Pol a gaigai Kolosi Kristen nanngi qa Qotei pailyeqnu

⁹ Iga nami quem, nıngi kumbra bole di yeqnum. Bati deqa ıga nıngi qa pailyqa utru atem. Bini ıga gaigai nıngi qa pailyoqnsım unum. Iga endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Kolosi Kristen nanngi aqaryainjrimqa nanngi ıno areqalo geregere poınjrqas. Amqa ıno Mondor na nanngi powo koba enjroqnmıqa nanngi ıno anjam kalil bole qalieoqngab.

¹⁰ Osib nanngi kumbra kalil Tamo Koba a tulan areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqngab. O Qotei, ni na nanngi aqaryainjroqnmıqa nanngi wau bole bole yoqnsib ni qa geregere qalieoqngab nanngo qalie di tulan kobaoqngas.

¹¹ Ni ıno segi singila kobaquja na nanngi singilatnjroqnmı nanngi gulbe kalil qoboıyoqngab. Osib lawo na sosib tulan areboleboleınjroqngas.”

¹² O ıjo was, ıga degsim nıngi qa Abu pailyeqnum. Deqa nıngi a bıniyoqnsib soqniy. A na nıngi keretngej deqa ıngi bole bole a nami lan goge dia gereiyetngej qaji di nıngi mondon oqsib oqab. Agi nıngi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil suwanoc di unub qaji nanngi ti ıngi di oqab.

¹³ Nami ıga ambruq di soqnem. Ambru aqa singila dena ıga taqatgesoqnej. Onaqa bunuqna Qotei na ıga ambruq dena elenosiqa aqa segi Nıri qujai tulan qalaqalaiyeqnu qaji aqa sorgomq di ıga atej unum. Deqa bini Yesus a gago Mandor Koba sosisq ıga taqatgeqnu.

¹⁴ A na ıga awaıgosiqa gago une kobotetgej.

Pol a Yesus aqa kumbra ti wau ti deqa anjam saej

¹⁵ Yesus a segi Qotei. Gago n̄amdamu na iga Qotei unqa keresai. Ingi ingi kalil Qotei na gereinjrej qaji di Yesus a segi utru.

¹⁶ Yesus aqa wau na Qotei na ingi ingi kalil lan ti mandam ti di unub qaji di gereinjrej. Ingi ingi kalil gago n̄amdamu na uneqnum qaji ti gago n̄amdamu na unqa keresai qaji ti di Yesus aqa wau na Qotei na gereinjrej. Lan goge qaji singila ti lan angro nanngi ti mandor kokba ti mondor nanngi ti kalil di Yesus aqa wau na Qotei na gereinjrej unub. Ingi ingi kalil di Yesus a segi utru. Di aqa segi ingi ingi.

¹⁷ Tulan nami ingi ingi kalil di brantosaisonaqa Yesus a soqnej. A na ingi ingi kalil di geregere taqateqnu deqa ingi ingi kalil degsi bole unub.

¹⁸ Yesus a Kristen tamo un̄gasari nan̄go gate. Nan̄gi aqa jejamu bul. A nan̄go n̄ambile qa utru. A tamo kalil nan̄gi qa namoosiq subq na tigelej deqa a segi qujai ingi ingi kalil nan̄go gate.

¹⁹ Qotei aqa are koba endegsi unu. Aqa segi n̄ambile ti kumbra ti kalil aqa Niri Yesus aqaq di soqnim Qotei a segi Yesus aqaq di keretosim maqesqas.

²⁰ Osim a Yesus aqa wau na ingi ingi kalil mandam ti lan ti di unub qaji nan̄gi tingitnjrimqa nan̄gi a ombla geregere lawo na sqab. Aqa are koba degsi unu deqa a na Yesus qarinyonaqa a n̄amburbasq di moinaqa aqa len aiyej qaji dena a jeu kobotosiqa iga olo elenjej.

²¹ Nami nin̄gi Yesus qa isaq di soqneb. Nin̄gi nun̄go segi areqalo na laqnsibqa Qotei ti jeu atoqnsib kumbra uge uge yoqneb.

²² Ariya bunuqna Yesus a n̄amburbasq di moiyej aqa kumbra dena Qotei na jeu kobotosiqa nin̄gi olo elenjej. A degyej. Di kiyayaqa? A na nin̄gi metn̄gim nin̄gi aqa areq bosib aqa segi kumbra boleq di sosib aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqajqa deqa.

²³ Deqa ijo was kalil, une bei na nin̄gi titngwa laqnimqa Yesus aqa anjam bole nin̄gi queb qaji di nun̄go areqaloq di olo singilatoqniy. Di urataib. Nin̄gi ingi bole bole Qotei a nami nin̄gi engwa marej qaji di oqajqa tarin̄oqniy. Osib singila na tigelesoqniy. E Pol. E Qotei aqa wau tamo. E na Yesus aqa anjam bole di tamo un̄gasari kalil mandamq endi unub qaji nan̄gi minjre minjre laqnum.

Pol a Kolosi Kristen nan̄gi aqaryainjrqa marsiq jaqatin̄j koba eqnu

²⁴ Kristus aqa tamo un̄gasari nan̄gi aqa segi jejamu bul. A na nan̄gi aqaryainjrqa marsiq jaqatin̄j koba ej. Aqa jaqatin̄j di koboosaiunu deqa e dego nan̄gi qa ti nin̄gi qa ti osimqa ijo segi jejamuq di jaqatin̄j koba eqnum. Ijo kumbra dena e na Kristus aqa jaqatin̄j kereteqnum. E ijo jaqatin̄j deqa tulaj areboleboleibeqnu.

²⁵ Qotei a segi na e giltbej deqa e Kristus aqa tamo un̄gasari nan̄gi qa waeqnum. Ijo wau agiende. E Qotei aqa anjam kalil mare mare laqnum. Di nin̄gi aqaryain̄gwajqa deqa.

²⁶ Tulan nami Qotei aqa anjam di uliesoqnej. Deqa tamo un̄gasari kalil nan̄gi aqa anjam di qalieosaisoqneb. Uliesosiq bosu bosiq ariya bini Qotei na aqa anjam di olo boleq ateqnaqa aqa segi tamo un̄gasari nan̄gi quoqnsib poinjreqnu.

²⁷ Qotei aqa segi areqalo na uli anjam di boleq atoqnsiqa iga osorgeqnu. Deqa iga endegsi poiqeqnu, bole, Qotei na sawa bei bei qaji nan̄gi aqaryainjreqnu. Uli anjam di tulaj bolequja. Aqa damu agiende. Kristus a nun̄go

ambleq di unu. Mondon a na ningi elenqsim lan qureq joqsi oqimqa dia ningi inqi tulaj bole bole oqab. Ningi inqi di oqajqa tarinjoqnsib unub.

²⁸ Iga na tamo unqasari kalil nanqi Kristus aqa anjam minjreqnum. Iga powo bole ti sosim anjam di singila na minjreqnum. Iga degyeqnum. Di kiyaaqa? Nanqi gago anjam di qusib Kristus aqa kumbra torei dauryekritosib soqnsib iga na nanqi joqsim Qotei aqa areq di atqajqa deqa.

²⁹ E deqa wau koba yeqnum. Kristus aqa singila kobaquja Qotei na ebej qaji dena e wau koba yoqnsim laqnum.

2

Ningi gisanj anjam dauryaib

¹ O ijo was, ningi endegsib qalieoiy. E ningi qa ti Kristen tamo unqasari Laodisia qureq di unub qaji nanqi qa ti tamo unqasari kalil ijo ulatamu unosaieqnum qaji nanqi qa ti wau koba yeqnum.

² E ningi kalil are singilatetngitqa ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib are qujaitosib sqajqa deqa osim wau koba yeqnum. Ijo are koba endegi unu. Ningi powo bole osib Kristus qa nungo areqalo torei singilaboletosib dena ningi Qotei aqa uli anjam geregere qalieqab. Kristus a segi uli anjam di aqa utru.

³ Qalie ti powo ti kalil aqaq di uliejunu.

⁴ E ningi anjam degsi mernqonum. Di kiyaaqa? Tamo bei na bosim ningi gisanqosim walawala anjam bei mernqimqa ningi qusib dauryaib deqa.

⁵ E bini ningi koba na sosai. E isaq endi unum. Ariya ningi ijo are miligiq di unub deqa e ningi ti sobulejunum. E qalieonum, ningi wau bole yoqnsib nungo areqalo Kristus qa geregere singilatoqnsib unub. Deqa e ningi qa tulaj areboleboleibeqnu.

Iga Kristus taqyosim nambile bole oqom

⁶ Ningi nami Tamo Koba Kristus Yesus osib nungo areq di ateb deqa ningi aqa kumbra na walweloqniy.

⁷ Mandam na nam jirim ojesonaqa nam a singila na tigelejunu dego kere ningi Yesus osib nungo are miligiq di singilatosib aqa kumbra dauryoqniy. Yesus aqa anjam bole iga na mernqoqnem qaji di ningi bati gaigai nungo areqaloq di singilatosib soqniy. Osib ningi gaigai Qotei binjyoqniy.

⁸ O was ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei na bosib ningi nanqo anjam dauryqajqa walawalaingwab. Nanqi nanqo segi powo na ti gisanj anjam na ti ningi walawalaingwab. Deqa ningi nanqo anjam di dauryaib. Tamo nanqi di nanqo moma nanqo anjam dauryeqnub. Osib mondor uge uge lan ti mandam ti taqatejunub qaji nanqo anjam dego dauryeqnub. Nanqi Kristus aqa anjam dauryosaieqnum.

⁹ Ningi qalie, Kristus a tamo bulyosiq gago ambleq di soqnej. Qotei aqa segi nambile ti kumbra ti kalil Kristus aqaq di keretosiq maqejunu.

¹⁰ Inqi inqi kalil singila ti unub qaji nanqo gate koba agi Kristus. Ningi Kristus aqa segi tamo unqasari unub deqa Qotei na ningi nambile engej. Nambile di nungoq di tulaj keretosiq maqejunu.

¹¹ Ningi Kristus taqyejunub deqa ningi muluj bole aiyejunub. Di jejamu qaji muluj sai. Ningi Kristus aqa kumbra na nungo areqalo namij kalil urateb. Kumbra di muluj bole aqa utru.

¹² Ningi yanso eb bati deqa ningi Kristus beteryosib a ti moyobuleb. Onaqa Qotei na ningi Kristus ombla subq atobulej. Qotei na Kristus olo subq na tigeltej bati deqa a na ningi Kristus ombla subq na tigeltngobulej. Di kiyaaqa? Ningi Kristus qa nunjo areqalo singilateb deqa.

¹³ Nami ningi une yoqnsib laqnsib nunjo areqalo namij dauryoqneb. Dena ningi moreñesobuleb. Onaqa Qotei na ningi olo Kristus koba na ñambile enjsiqa nunjo une kalil kobotetnjej.

¹⁴ Nami dal anjam a gago une kalil boleq atsiq iga jeutgej deqa iga dal anjam aqa sorgomq di soqnem. Sonamqa Qotei na olo dal anjam mutu kalil di taqal waiyosiqa dal anjam aqa singila kobotosiqa Kristus aqa ñamburbasq di gamej.

¹⁵ Kumbra dena Qotei na mondor uge uge nanqi ti nanjo gate kokba ti kalil nanjo singila kobotetnjrej. Osiqa qoto singilaosiqa nanqi kalil tulan bunñrej. Kristus a ñamburbasq di moyiej wau dena Qotei a qoto singilaonaq tamo ungasari kalil nanqi unekriteb.

Ningi Kristus koba na moreñobuleb deqa ningi dal anjam aqa sorgomq di sosai

¹⁶ Deqa tamo bei na nunjo jejamuq di anjam qametngosim endegsi merngaiq, “Ningi ingi uyo ti ya uyo ti yori bati ti bai qala bunuj ti getentoqniy.”

¹⁷ O ijo was, kumbra deqaji señ qunun bul damu saiqoji. Kumbra dena ingi bole bole mondon brantqas qaji di iga lanja suwi osorgeqnu. Ariya Kristus a segi ingi bole bole deqa utru.

¹⁸ Tamo qudei na ningi endegsib merngwab, “Ningi nunjo segi ñam aguq atoqnsib olo lan angro nanqi qa louoqniy. Iga ñeibilqei na kumbra di unem deqa ningi degyiy.” O ijo was, ningi tamo di nanjo anjam quetnjraib. Tamo deqaji nanqi nanjo segi areqalo namij dauryeqnub. Osib mareqnub, “Iga powo bole ti unum.”

¹⁹ Tamo deqaji nanqi Kristus beteryosaieqnub. Kristus a gago gate. Iga aqa jejamu qujai. Iga aqa singa ti ban ti bul. A na iga singilatgeqnu deqa iga kalil jejamu qujaiq di turtobuloqnsim Qotei aqa wau na boleqnsim singilaeqnum.

²⁰ Ningi Kristus koba na moreñobuleb deqa ningi mondor uge uge lan ti mandam ti taqatejunub qaji nanjo sorgomq di sosai. Deqa kiyaaqa ningi olo mandam tamo nanjo kumbra dauryeqnub? Kiyaaqa ningi nanjo dal anjam dego dauryeqnub?

²¹ Nanjo dal anjam agiende, “Ni ingi di ojaim. Ni ingi di uyaim. Ingi di ino jejamuq di beternaiq.” O ijo was, ningi kiyaaqa dal anjam di dauryeqnub?

²² Dal anjam di jejamu qa ingi ingi qa anjam. Iga jejamu qa ingi ingi qa are qaloqnoqom di iga padalqom. Ingi ingi di urur koboqab. Dal anjam deqaji mandam tamo nanqi na babteqnub.

²³ Bole, iga endegsi unobuleqnum. Dal anjam dena tamo qudei nanjo are tigeltetnjreqlaqa nanqi louoqnsib nanjo segi ñam aguq atoqnsib nanjo jejamu qaloqnsib singilateqnub. Deqa nanqi are qaleqnub, dal anjam dena powo bole babteqnub. Di sai. Ningi quiy. Dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai. Iga dal anjam di dauryeqom dena iga gago segi areqalo namij uratqa keresai bole sai.

3

Kristus a gago ñambile qa utru

¹⁻² O ijo was, Qotei a ningi Kristus ombla subq na tigeltngobulej deqa ningi lanj goge qaji ingi ingi oqajqa wauoqniy. Kristus a lanj goge oqsiq Qotei aqa ban woq di awejunu deqa ningi gaigai lanj goge qaji ingi ingi oqajqa are qaloqniy. Ningi mandam qaji ingi ingi qa are koba qaloqnaib.

³ Ningi morenjobulosib olo nambile eb. Nungo nambile di agi Kristus aqaq di uliesonaqa ningi Qotei beteryejunub.

⁴ Kristus a nungo nambile qa utru. Mondonj a boleq dimqa ningi dego a koba na Qotei aqa rianj ti wala ti boleq dqab.

Ningi kumbra uge kalil uratekritiy

⁵ Deqa ningi mandam qaji kumbra kalil nungo are miligiq di unu qaji di moiyyotiy. Mandam qaji kumbra agi ubtosiy merngwai. Sambala kumbra ti, kumbra jiga ti, kumbra uge uge yqajqa are prugnogoqa, mandam qa ingi ingi qa maulngoqa di kalil moiyyotiy. Mamaul kumbra di gisanj qotei qa louo bul.

⁶ Tamo nanji kumbra deqaji yeqnuq qaji nanji mondonj Qotei na awai uge enjrsim nanji qa minjinj oqetqas. Tamo nanji di Qotei aqa anjam gotranyo qaji tamo.

⁷ O ijo was, nami ningi dego tamo deqaji nanji koba na laqnsibqa kumbra di yoqneb.

⁸ Ariya bini ningi kumbra kalil di uratekritiy. Njirinj ti minjinj ti are uge ti yomu anjam ti anjam jiga ti di kalil uratekritiy.

⁹ Ningi nungo areqalo namij aqa kumbra uge kalil qoreiyeb deqa ningi olo nungo Kristen was nanji gisanj anjam minjroqnaib.

¹⁰ Ningi so bunujq di unub. Qotei a segi na nungo so bunuj di gereiyetngej. Osiqa a na gaigai ningi powo bole engeqnu. A na ningi a bul sqa marsiqa nungo so bunuj di gereiyetngej.

¹¹ Iga so bunujq di unum deqa iga kalil kerekere unum. Deqa iga endegsi marqasai, "E Grik qaji" o "E Juda qaji" o "E mulunj aiyoy qaji" o "E mulunj aiyosai qaji" o "E yaunj tamo" o "E yambanj tamo" o "E kanjal tamo" o "E kanjal tamo sai." Iga degsi marqasai. Di kiyaaqa? Kristus a gago kalil qa Tamo Koba. A segi qujai na iga keretgejunu.

Ningi nungo Kristen was nanji qa duloqniy

¹² Qotei a ningi aqa segi qa marsiq giltnggej deqa a na ningi tulanj qalaqalaingeqnu. Deqa ningi kumbra endegyoqniy. Ningi nungo Kristen was nanji qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqniy. Osib ningi nungo segi nam aguq atoqnsib tamo nanji lawo na gereinjroqniy. Tamo qudei na ningi une bei engibqa ningi kamba olo nanji qa urur minjinj oqaiq.

¹³ Kristen tamo bei na ningi gulbe engimqa ungunj gulbe di qoboiyosib aqa une kobotetiy. Ningi degiyi. Di kiyaaqa? Tamo Koba a na nungo une kobotetnggej deqa.

¹⁴ Ningi qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Qalaqalaiyo kumbra na kumbra kalil tulanj bunjnreqnu. Deqa ningi kalil koba na areqalo qujaitosib nungo Kristen was nanji qalaqalainjroqniy.

¹⁵ Kristus a na iga lawo kumbra egeqnu deqa kumbra dena nungo are miligi taqatesoqneme. Qotei na ningi metnggej deqa ningi jejamu qujai bul sosib Qotei binjyoqniy.

¹⁶ Osib ningi Kristen aqa anjam nungo are miligiq di singilatib soqnem. Soqnim ningi na nungo Kristen was nanji areqalo bole ti powo ti osornjroqniy. Ningi nungo are miligiq di Qotei binjyoqnsib a qa louoqniy. Lou qudei

nenngrenq di unu qaji dena ti lou qudei Qotei aqa Mondor na nungo are miligiq di tigelteqnu qaji dena ti ningi Qotei qa louoqniy.

¹⁷ Nungo anjam maro na ti nungo wau na ti nungo kumbra kalil na ti ningi Tamo Koba Yesus aqa ñam soqtoqniy. Osib ningi aqa ñam na Abu Qotei binjiyoqniy.

Pol a tamo ti unja ti angro ti nanji anjam minjrej

¹⁸ O ungasari, ningi nungo tamo nanjo sorgomq di soqniy. Ningi degyqab di Tamo Koba a ningi qa tulan areboleboleiyqas.

¹⁹ O tamo, ningi nungo ñauñ nanji tulan qalaqalainjroqniy. Ningi nanjo are ugetetnjraib.

²⁰ O angro, ningi gaigai nungo ai abu nanjo anjam dauryoqniy. Ningi degyqab di Tamo Koba a ningi qa tulan areboleboleiyqas.

²¹ O abu, ningi na nungo angro nanjo are ugetetnjraib. Ningi nanjo are ugetetnjraqab di nanji are gulbeinjraqas. Osim nanji wau bole yqajqa asginjraqas.

Pol a kanjal tamo nanjo wau qa gate nanji ti anjam minjrej

²² O kanjal tamo, ningi gaigai nungo wau qa gate nanjo anjam dauryoqniy. Ningi gisanj na nanjo ñamdamuq di lanja wau bole yobulaib. Ningi Tamo Koba a qa ulaosib gaigai are bole na nungo wau qa gate nanji qa wau bole yoqniy.

²³ Wau kalil ningi nanji qa yeqñub qaji di ningi singila na yoqniy. Ningi mandam tamo nanji qa wauosaieqñub. Ningi Tamo Koba a qa wauaqñub.

²⁴ Ningi qalie, mondor Tamo Koba a na ningi awai boledamu engwas. Awai di a nami aqa segi tamo ungasari nanji enjraqa marej. Ningi are qaliy. Ningi Tamo Koba Kristus aqa kanjal tamo unub. A segi nungo Wau qa Gate.

²⁵ Tamo ungasari une ateqñub qaji nanji Qotei na kamba awai uge enjraqas. Aqa ñamgalaq di tamo ungasari kalil nanji kerekere unub deqa a kumbra qujai na nanji peginjraqas.

4

¹ O wau qa gate, ningi nungo kanjal tamo nanji kumbra bole enjroqniy. Ningi qalie, nungo Gate dego unu. Agi a lanj qureq di unu.

Ningi gaigai singila na Qotei pailyoqniy

² Ariya ijo was, ningi gaigai singila na Qotei pailyoqniy. Ningi aqarataib. Ningi pailyoqñsib areqalo bole ti sosib Qotei binjiyoqniy.

³ Ningi iga qa dego Qotei pailyoqniy. Ningi endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa wau qujai nanji ti gam waqtetnjroqñimqa nanji medabu waqtoqñsib Kristus aqa anjam nami uliesoqnej qaji di mare mare laqñqab.” O ijo was ningi quiy. Jeu tamo nanji Kristus aqa anjam di dauryqa asginjreqnu deqa nanji e ojsib tonto talq endi waibeb unum.

⁴ Deqa ningi e qa endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa medabu singilatetimqa a ino areqalo dauryoqñsim Kristus aqa anjam geregere palon-toqñqas.”

⁵ O ijo was, ningi areqalo bole dauryoqñsib tamo ungasari Yesus qaliesai qaji nanjo ambleq di kumbra bole bole yoqniy. Bati soqñim ningi Kristus aqa kumbra nanji osornjroqniy.

⁶ Ningi tamo ungasari nanjo are boletetnjraqa oqñsib anjam bole segi gaigai minjroqniy. Tamo qudei na ningi anjam bei nenemngibqa ningi kamba anjam kiyersib minjraqa oqñsib geregere are qaloqñsib minjroqniy.

Pol a Tikikus Onesimus wo qarinyrnaq nanngi Kolosi Kristen nanngoq gileb

⁷ E na Tikikus qarinyonum nunngoq bqo. A ijo wau kalil qa ninngi saingwas. Tikikus a gago wau qujai. A gago Kristen was bole. A Tamo Koba aqa wau tamo bolequja.

⁸ E na a qarinyonum nunngoq bqo. Iga kiyersim unum di a na ninngi saingim qusib dena nunngo are singilatqab.

⁹ E na Onesimus dego qarinyonum a Tikikus ombla nunngoq bonub. A dego gago Kristen was bole. A nunngo len qujai. Nanngi aiyel nunngoq bosib gago kumbra kalil qa ninngi saingwab.

Pol na Kolosi Kristen nanngi kaiyeinjrej

¹⁰ Aqo Aristarkus wo ombla tonto talq endi waigeb unum. Aristarkus a na ninngi kaiyeingwo. Mak a Barnabas aqa gagai. A dego ninngi kaiyeingwo. Mak a nunngoq bo degamqa ninngi a osib geregereiyiy. Agi e nami a qa anjam nengrenyosim nunngoq qarinyem.

¹¹ Jastus a dego ninngi kaiyeingwo. Aqa ñam bei Yesus. A Tamo Koba Yesus aqa wa. Nanngi qalub Juda tamo. Juda tamo qudei nanngi e ombla Qotei aqa wau ojosaieqñub. Nanngi segi qalub e ombla Qotei aqa wau ojeqñum. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam di nanngi segi qalub e aqaryaiboqñsib mare mare laqñub. Juda tamo bei na degyosaieqñu.

¹² Epafras a dego ninngi kaiyeingwo. A nunngo len qujai. A Kristus Yesus aqa wau tamo. A gaigai singila na ninngi qa endegsi pailyeqñu, “O Qotei, ni na Kolosi Kristen nanngi aqaryainjrimqa nanngi singila na tigeloqñsib ino kumbra bole kalil keretoqñsib ino areqalo geregere qalieqab.” Epafras a ninngi qa degsi pailyeqñu.

¹³ O ijo was, e ninngi endegsi merngwai. Epafras a gaigai ninngi qa are qaloqñsiq deqa a wau koba yeqñu. A ninngi qa ti Laodisia Kristen nanngi qa ti Hierapolis Kristen nanngi qa ti are qaloqñsiq deqa wau koba yeqñu.

¹⁴ Ariya Luk a dego ninngi kaiyeingwo. A yu qangra tamo. Iga a tulan qalaqalayeqñum. Demas a dego ninngi kaiyeingwo.

¹⁵ O was ninngi ijo kaiye anjam endi osib Laodisia Kristen nanngi dego minjriy. Osib Kristen tamo ungasari Nimfa aqa talq di korooqñsib loueqñub qaji nanngi a ti ijo kaiye anjam endi osib nanngi minjriy.

¹⁶ Ninngi ijo anjam kalil e nengrenyonum qaji endi sisiyosib koboamqa qarinyib Laodisia Kristen nanngoq gilimqa nanngi dego sisiyqab. E anjam bei dego nami nengrenyosim Laodisia Kristen nanngoq qarinyem. Ijo anjam di nanngi na kamba olo nunngoq qarinyib ninngi sisiyoiy.

¹⁷ Ariya ninngi na Arkipus endegsib minjriy, “Qotei a ni wau emej deqa wau di ni na geregere taqatosim wauoqne.”

¹⁸ E Pol. Ijo anjam bosiq endi koboqo. Deqa e ijo segi ban na kaiye anjam endi nengrenyosim nunngoq qarinyonum. E tonto talq endi unum deqa ninngi e uratbaib. Ninngi e qa are qaloqñsib soqñiy. O ijo was, Qotei a ninngi qa are boleiyeme. Bole.

1 TESALONAIKA

¹ Iga Pol na Sailas na Timoti na iga qalub anjam endi nenngrenyosim ningi Tesalonaika qureq di loueqnub qaji nunngoq qarinyonum. Ningi Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanği aiyel beternjrejunub.

Qotei a ningi qa are boleiyimqa ningi lawo na soqniy.

Tesalonaika Kristen nanği Yesus qa nanngo areqalo singilateb

² Iga gaigai ningi kalil qa pailyoqnsim Qotei binjyeqnum.

³ Ningi Yesus qa nunngo areqalo singilateqnum deqa ningi kumbra bole bole yeqnum. Osib ningi qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsib wau bole ojeqnum. Mondon gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo bqas. Ningi a qa tarinjoqnsib singila na tigelejunub. Iga nunngo kumbra deqa are qaloqnsim gago Abu Qotei binjyeqnum.

⁴ O ijo was kalil, Qotei a ningi aqa segi qa marsiq giltņgej deqa a na ningi tulan qalaqalaingeqnu. Di iga qalieonum.

⁵ Iga nami Yesus aqa anjam bole nunngoq osi bem. Iga lanja anjam maro na osi bosai. Iga singila ti Mondor Bole ti areqalo bole ti dena osi bem. Ningi qalie, iga nunngo ambleq di sosim kumbra boledamu yoqnsim ningi aqaryainjoqnem.

⁶ Ningi Qotei aqa anjam ojesoqneq deqa gulbe gargekoba nunngoq di brantonej. Bati deqa ningi gago kumbra ti Tamo Koba aqa kumbra ti dauryoqneq. Ningi uratosaijoqneq. Mondor Bole na nunngo areqalo tigeltetņgoqneq deqa ningi tulan areboleboleinjoqneq.

⁷⁻⁸ Ningi Tamo Koba aqa anjam palonteqnab anjam di giloqnsiq Masedonia sawa ti Akaia sawa ti dia brantonej. Deqa sawa dia tamo ungasari kalil Yesus qa nanngo areqalo singilateqnum qaji nanği nunngo kumbra qa quoqnsib dauryeqnum. Sawa dia segi sai. Sawa sawa kalilq di dego ningi Qotei qa nunngo areqalo singilateb deqa saoqnsib laqnab tamo ungasari nanği quekriteqnum. Deqa unqum, iga aitentosisim nunngo kumbra deqa olo mare mare laqasai.

⁹ Iga nami nunngo ambleq di sonamqa bati deqa ningi gago anjam dauryoqneq. Nunngo kumbra deqa sawa sawa kalilq di tamo ungasari nanği saoqnsib laqnum. Ningi are bulyosib gisanj qotei nanği torei uratnjsrib Qotei bole agi nambile gaigai unu qaji a areiyosib waueteqnum.

¹⁰ Osib ningi Qotei aqa Niri a lanj qureq na bqajqa deqa tarinjoqnsib unub. Nunngo kumbra deqa dego sawa sawa kalilq di nanği saoqnsib laqnum. Qotei aqa Niri di agi Yesus. A moinaqa Qotei na olo subq na tigeltej. A na iga padalo sawaq na elenėj deqa mondonj Qotei aqa minjinj oqwa bati boqnimqa iga aqa minjinj di turqasai. Iga so bole gaigai sqom.

2

Pol a Tesalonaika Kristen nanngo ambleq di wau bole yoqnej

¹ O ijo was ningi segi qalie, iga nami nunngoq bosim nunngo ambleq di waoqnem gago wau di lanja ulonjosai.

² Ningi qalie, iga nunngoq bosaisosimqa iga Filipai qureq di Qotei aqa wau ojeqnam jeu tamo nanği na iga jaqatinj egoqnsib ugeugeigoqneq. Bunuqna iga nunngo qureq bonamqa dia dego jeu tamo nanği na iga ugeugeigoqneq.

Gago Qotei na gago are singilatetgej deqa iga jeu tamo nanġi qa ulaosai. Iga singila na tigelooqnsim Qotei aqa anjam bole ninġi mernġoqnem.

³ Bati deqa iga ninġi endegsi mernġoqnem, “Ninġi Yesus qa nunġo areqalo singilatiy.” Iga anjam uge bei ninġi mernġosaoiqnem. Iga nunġo ambleq di sosim kumbra jiga ti gisanj kumbra ti yosaoiqnem.

⁴ Qotei a segi gago kumbra tenemtoqnsiq une bei unosaoiqnej deqa a na iga wau egsiqa mergej, “Ninġi ijo anjam bole mare mare laqniy.” O ijo was, mandam tamo nanġi gago wau qa arearetnjroqnaqjaqqa iga deqa are qalosaoiqnem. Iga endegsi are qaloqnem, “Qotei a segi gago are miligi peleiyoqnsim gago wau qa arearetoqnaqas.”

⁵ Ninġi qalie, iga walawala anjam bei ninġi mernġosaoiqnem. Osim nunġo inġi inġi qa maulgonaq lanja gisanj na anjam palontosaoiqnem. Qotei a segi gago kumbra qa qalie.

⁶ Iga wauoqnem di ninġi na kiyo tamo qudei na kiyo gago ñam soqtetgwa-jqa deqa wauoqnem e? Sai. Iga deqa wauosaoiqnem.

⁷ Bole, iga Kristus aqa wau tamo bole unum deqa iga ninġi endegsi mernġwa kere, “Ninġi silali inġi inġi qa aqaryaigoqniy.” Ariya iga degyosai. Iga nunġo ambleq di anġro kiñilala bul lawo na soqnem. Ai nanġi na nanġo anġro mom nanġi munġum anainjreqnub dego kere iga nunġo ai bul sosim ninġi gereinġoqnem.

⁸ Osim iga ninġi tulanj qalaqalaingqoqnem. Deqa iga nunġo silali inġi inġi yaingwajqa are qalosaoiqnem. Iga Qotei aqa anjam bole ninġi mernġwajqa deqa are qaloqnem. Di segi sai. Iga gago segi ħambile dego uratosim ninġi aqaryainġwajqa are qaloqnem. Di kiyaaq? Ninġi gago Kristen was bole unub deqa.

⁹ O was ninġi qalie, iga ninġi koba na sosimqa Qotei aqa anjam bole mernġoqnem bati deqa iga waukobaoqnem. Iga ninġi gulbe enġwa uratosim deqa gago segi banj na qanam ti qolo ti tulanj singila na wauoqnem. Osim dena gago segi inġi inġi awaiyoqnsim uyoqnem. Ninġi iga silali qa aqaryaigwajqa deqa mernġosaoiqnem.

¹⁰ Ninġi Yesus qa nunġo areqalo singilateqnuq qaji iga na kumbra bole bole osornġoqnem. Iga kumbra uge bei osornġosaoiqnem. Iga Qotei aqa ħamgalaq di kumbra bole tinġin nunġo ambleq di yoqnem. Di ninġi qalie. Qotei a dego qalie.

¹¹ Abu nanġi na nanġo anġro nanġi tingitnjroqnsib dalnjreqnub dego kere iga ninġi tingitnġoqnsim dalnġoqnem.

¹² Iga ninġi degnġoqnem. Di kiyaaq? Ninġi kumbra Qotei a tulanj arearete-qnu qaji di yoqnsib walweloqnaqjaqqa deqa. Qotei agi a na ninġi endegsi metnġej, “Ninġi ijoq babqa e nunġo Mandor Koba sosiy ninġi taqatnġitqa ninġi lanj qureq di so bole gaigai sqab.”

Tesalonaika Kristen nanġi gulbe qoboiyoqneb

¹³ Iga Qotei aqa anjam ninġi mernġeqnam ninġi quoqnsib endegsib are qalosaoiqneb, “Anjam di mandam tamo nanġo anjam.” Sai. Ninġi are qaloqneb, “Bole, anjam di Qotei aqa anjam tinġin.” Deqa bini Qotei aqa anjam di nunġo are miligiq di singila na waueqnu. Di kiyaaq? Ninġi Yesus qa nunġo areqalo singilateb deqa. Utru deqa iga gaigai Qotei binjiyeqnum.

¹⁴ O ijo was, tamo unġasari Judia sawaq di Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo qa loueqnub qaji nanġo kumbra agi ninġi dauryeqnub. Tamo unġasari nanġi

di Juda nanġi na gulbe koba enjroqneb dego kere nuġo segi len qujai nanġi na niġi gulbe koba enġeqnub.

¹⁵ Juda nanġi na Tamo Koba Yesus qalsib moiyoṭeb. Nanġi nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi dego n̄umoqnsib moiyoṭnjroqneb. Osib iga dego wigonab iga nuġo qure uratosim jaraiyem. Juda nanġi di kumbra Qotei a tulaṅ areareteqnu qaji di gotraṅyoqnsib tamo unġasari kalil nanġi jeutnjreqnub.

¹⁶ Osib iga na sawa bei bei qaji nanġi Qotei aqa anjam minjrqa yeqnam gam getetetgeqnu. Qotei na sawa bei bei qaji nanġi elenaim deqa Juda nanġi na gam getetetgeqnu. Deqa nanġi bati gaigai nanġo segi une tumbol ateqnub. Nanġi kumbra degyeqnub deqa Qotei aqa minjij bosiq nanġoq di unu.

Pol a Tesalonaika Kristen nanġi olo unjrqaqqa are koba qaleqnu

¹⁷ O ijo was, Juda nanġi na iga wigeḅ deqa iga niġi uratnġosim bati truquyala sawa beiq di soqnem. Deqa iga nuġo ulatamu unosaieqnum. Niġi gago are miligiq di unub deqa iga niġi ti sobulejunum. Deqa iga nuġoq olo bosim nuġwajqa gam n̄ameqnum. Iga niġi olo nuġwajqa are koba qaleqnum.

¹⁸ Od, iga nuġoq olo bqajqa are unu. E Pol e segi bati gargekoba nuġoq olo bqajqa yeqnam Satan na iga gam getetetgoqnej.

¹⁹ Mondon gago Tamo Koba Yesus a lan̄ qureq na bamqa bati deqa iga niġi qa are singilatosisim Yesus aqa n̄amgalaq di tulaṅ areboleboleigwas. Yim Yesus na mergwas, “Niġi ijo wau tamo bole.” O ijo was, bati deqa iga niġi qa tulaṅ areboleboleigwas.

²⁰ Od, bini dego iga niġi qa tulaṅ areboleboleigeqnu. Niġi na gago are tulaṅ boletetgeqnuḅ.

3

Pol a Timoti qarinyonaq Tesalonaika Kristen nanġoq gilej

¹ Iga niġi qa are kobaigoqnej. Deqa iga are qalem, “Unġum, iga olo tariṅqa keresai. Aqo Sailas wo Atens qureq endi sqom.”

² Iga degsi are qalsimqa Timoti qarinyonam nuġoq gilej. Timoti a gago Kristen was bole. A Qotei aqa wau tamo. A Kristus aqa anjam bole maro qaji tamo. A niġi aqaryaingosim nuġo areqalo Yesus qa singilateqnuḅ qaji di olo singilatetn̄wajqa deqa osim qarinyonam nuġoq gilej.

³ Gulbe ti jaqatin ti niġi eqnub qaji dena nuġo areqalo ugetetn̄gaim deqa marsim Timoti qarinyonam nuġoq gilej. Niġi qalie, Qotei a nami niġi ti iga ti gulbe oqajqa marsiq giltgej.

⁴ Agi iga niġi koba na sosimqa endegsi mern̄goqnem, “Gulbe gargekoba gagoq boqn̄qas.” Mern̄geqnam gulbe agi gagoq di brantoqnej. Di niġi qalie.

⁵ Utru deqa e tariṅqa keresai. Niġi nuġo areqalo Yesus qa bole singilateqnuḅ kiyō sai kiyō di e qalieqajqa deqa Timoti qarinyonam nuġoq gilej. E endegsi are qalem, walawalaiyo tamo Satan na niġi uneq wain̄gonaqa niġi gago wau lan̄ ulontosib nuġo areqalo Yesus qa singilato qaji di urateḅ kiyō? Degsi are qalsim are kobaiboqnej.

Timoti a olo bosiqqa Pol minjej, “Tesalonaika Kristen nanġo so bolequja”

⁶ Ariya Timoti a nuġoq gilsiqqa olo uratn̄gsiqqa aqo Sailas wo gagoq di brantosiqa anjam bolequja endegsi mergej, “Tesalonaika Kristen nanġi Yesus qa

nanngo areqalo singilatoqnsib segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqnu. Osib gaigai ningi qa are boleinjreanu. Ningi nanngi unjraqajqa are koba unu dego kere nanngi kamba ningi nungwajqa are koba unu.”

⁷ O ijo was, ningi Yesus qa degsib nunngo areqalo singilateqnu anjam di Timoti a bosiq aqo Sailas wo saigonaqa anjam dena gago gulbe kalil qa olo are singilatetgej.

⁸ Deqa iga qalieonum, ningi singila na Tamo Koba aqa ñam ojejunub. Iga di qalieosim deqa bini iga so bole unum.

⁹ Iga ningi qa are qaloqnsim deqa iga gago Qotei aqa ñamgalaq di tulan areboleboleqnu. Gago arebolebole di tulan kobaquja. Qotei na arebolebole di iga egej deqa iga a binjyeqnum.

¹⁰ Iga qanam ti qolo ti endegsim Qotei pailyeqnum, “O Abu, ni na odgimqa iga Tesalonaika Kristen nanngo gilsim unjrqom. Unjrsim nanngo areqalo Yesus qa singilateqnu qaji di truquinjrimqa iga na olo singilatetnjrqom.” Iga degsim Qotei pailyeqnum.

Pol a olo Tesalonaika Kristen nanngoq gilqajqa are qaleqnu

¹¹ Gago are koba endegsi unu. Gago Abu Qotei wo gago Tamo Koba Yesus wo nanngi aiyel na gam waqtetgibqa iga nunngoq olo gilqom.

¹² Gago areqalo bei dego agiende. Tamo Koba a na ningi aqaryaingimqa qalaqalaiyo kumbra nunngoq di tulan kobaeme. Amqa ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsibqa tamo ungasari kalil nanngi dego tulan qalaqalainjroqniy. Agi iga na ningi tulan qalaqalainjroqnu dego kere.

¹³ Kumbra dena Qotei a nunngo are miligi singilatetngimqa ningi aqa segi kumbra bole dauryoqnsib tamo ungasari tulan bolequja brantosib gago Abu Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji soqniy. Soqniy mondon gago Tamo Koba Yesus na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi lan qureq dena joqsim bqas. Bole.

4

Ningi sambala kumbra kalil torei uratiy

¹ O ijo was, kumbra bole kalil Qotei a tulan areareteqnu qaji di iga na nami ningi osornjoqnem. Kumbra di agi ningi dauryeqnu. Ariya bini iga nunngo are miligi singilatetngosim Tamo Koba Yesus aqa ñam na endegsi merngwom, “Ningi kumbra bole di olo torei singilatosib yoqniy.”

² Anjam kalil iga nami Tamo Koba Yesus aqa ñam na ningi mernjoqnem qaji di ningi segi qalie.

³ Anjam agiende. Qotei aqa areqalo agi ubtosiy marqai. Ningi aqa segi kumbra boleq di sosib sambala kumbra kalil torei uratiy.

⁴ Osib ningi nunngo segi so geregere taqatiy. Ningi degyqab di ningi Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib ñam bole oqab.

⁵ Yimqa nunngo areqalo uge uge na ningi titngosim sambala kumbraq di breingwasai. Ningi qalie, tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nanngi sambala kumbra dauryoqnsib unub.

⁶ Ariya ningi kumbra di uratiy. Ningi na nunngo Kristen was nanngi kumbra uge bei osornjraib. Osib nanngi gisanjrsib nanngo ñaun ugetnjraib. Tamo Koba a na tamo ungasari kumbra uge deqaji yeqnu qaji nanngi awai uge enjrqas. Iga nami ningi singila na degsi mernjoqnem.

⁷ Qotei na iga kumbra jigat yqajqa metgosai. Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa metgej.

⁸ Deqa tamo bei a gago anjam endi gotranʻyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. A tamo nanʻgo anjam gotranʻyosai. A Qotei aqa anjam gotranʻyqo. Qotei agi a na aqa Mondor Bole ninʻgi enʻgeqnu.

Ninʻgi qalaqalaiyo kumbra torei sinʻgilatosib yoqniy

⁹ Ninʻgi nunʻgo Kristen was nanʻgi qalaqalainjreqnub deqa e olo anjam bei totoryosiy nenʻgrenʻyqasai. Qalaqalaiyo kumbra di Qotei na osornʻgekritej.

¹⁰ Agi ninʻgi na Masedonia Kristen kalil nanʻgi tulan qalaqalainjreqnub. Ariya ijo was, iga nunʻgo are sinʻgilatetnʻgimqa ninʻgi qalaqalaiyo kumbra di olo torei sinʻgilatosib yoqniy.

¹¹ Osib lawo na sosib nunʻgo segi inʻgi inʻgi taqatosib nunʻgo segi ban na wauoqniy. Anjam di iga nami ninʻgi mernʻgoqnem.

¹² Ninʻgi degsib wauoqniqbqa ninʻgi inʻgi bei qa truquingwasai. Deqa tamo unʻgasari Yesus qaliesai qaji nanʻgi nunʻgo kumbra di unsib tulan arebole-boleinjrqas.

Yesus a olo bosim tamo unʻgasari morenʻjo qaji ti nʻjambile unub qaji ti nanʻgi koba na sqab

¹³ Ariya ijo was, tamo unʻgasari nami morenʻeb qaji nanʻgi mondon kumbra kiye turqab di ninʻgi qalieqajqa deqa mernʻgwom. Yim ninʻgi nanʻgi qa are gulbeinʻwasai. Tamo unʻgasari Qotei qaliesai qaji nanʻgi subq na tigelo bati qa tarijosaieqnu. Deqa nanʻgo was bei a moiqas di nanʻgi tulan are gulbeinjrqas. Ariya ninʻgi degsib are gulbeinʻwasai.

¹⁴ Yesus a moisiqa olo subq na tigelej anjam di ninʻgi iga ti gago areqaloq di sinʻgilatejunum. Deqa iga qalieonum, mondon Qotei a tamo unʻgasari kalil Yesus ombla sosib morenʻeb qaji nanʻgi subq na tigeltinʻjimqa nanʻgi Yesus beteryosib koba na lan qureq na mandamq aiqab.

¹⁵ Iga Tamo Koba aqa anjam ninʻgi endegsi mernʻgwom. Mondon Tamo Koba a mandamq aiyuqniqbqa iga nʻjambile unum qaji iga na tamo unʻgasari nami morenʻeb qaji nanʻgi bunʻjrsim namo oqsim Yesus itqasai.

¹⁶ Qotei a anjam singila na marimqa lan angro matu a lelenʻoqniqbqa Qotei a gul anjamqas. Yimqa Tamo Koba Kristus a lan qure uratosim mandamq aiyuqniqbqa tamo unʻgasari nami Kristus qa nanʻgo areqalo sinʻgilatosib morenʻeb qaji nanʻgi namo subq na tigelqab.

¹⁷ Tigelabqa bati deqa iga nʻjambile unum qaji iga ti nanʻgi ti turosim koba na lanʻbiq na oqsim Tamo Koba a itqom. Osim a ti gaigai sqom.

¹⁸ Deqa ninʻgi anjam di Qotei aqa tamo unʻgasari nanʻgi minjroqnsibqa dena nanʻgo are sinʻgilatetnʻjroqniy.

5

Yesus a bqajqa bati tamo bei a qaliesai

¹⁻² O ijo was, Tamo Koba Yesus a bati gembu bqas di tamo bei a qaliesai. A bqajqa bati di bajin tamo bul brantqas. Bajin tamo nanʻgi qolo beqnu dego kere Yesus bqajqa bati di lumu brantosim tamo unʻgasari nanʻgi pruatnʻjrqas. Ninʻgi di qalie deqa iga olo anjam bei totoryosim nenʻgrenʻyqasai.

³ Yesus a bosaisoqniqbqa tamo unʻgasari gargekoba nanʻgi endegsib maroqniqbqa, “Iga so bole unum. Iga inʻgi bei qa ulaqasai.” Degsib maroqniqbqa gulbe kobaquja nanʻgoq di brantoqujatqas. Unʻa anʻgrotqa osiq jaqatin eqnu dego kere. Gulbe di nanʻgi britosis jaraiqa keresai.

⁴ Ariya ijo was, ningi ambruq di sosai deqa Yesus bqajqa bati di bajin tamo bul bqas dena ningi pruoqngwasai.

⁵ Ningi kalil pulon aqa angro. Ningi suwan aqa angro. Iga qolo qaji tamo sai. Iga ambru qaji tamo sai.

⁶ Deqa iga nerenjo ani tamo nanqi bul sqasai. Iga nam atoqnsim areqalo bole ti sqom.

⁷ Iga qalie, tamo nanqi nerenjeqnuq qaji nanqi qolo nerenjeqnuq. Tamo nanqi ya uge uyoqnsib nanarieqnuq qaji nanqi qolo ya uyeqnuq.

⁸ Ariya iga suwan qaji tamo unum deqa iga areqalo bole ti sosim Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim qalaqalaiyo kumbra yoqngom. Gago kumbra di iga qoto qa gara jugo bul jigsim tigelesqom. Osim Qotei na iga padalo sawaq na elenqajqa deqa tarijoqngom. Gago kumbra di iga qoto qa gate tatal bul atsim tigelesosim nam atoqngom.

⁹ Qotei na iga aqa minjin turqajqa giltgosai. Gago Tamo Koba Yesus Kristus na iga elenqajqa deqa giltgej.

¹⁰ Yesus a iga qa moiyej deqa iga mandamq endi sqom kiyo iga moiqom kiyo di unqum. Iga Yesus a koba na nambile gaigai sqom.

¹¹ Deqa ningi segi segi na Qotei aqa tamo unqasari nanqi anjam bole minjroqnsib dena nanqi singilatnjroqniy. Agi bini ningi degyeqnuq.

Ningi kumbra bole bole yoqniy

¹² Ariya ijo was, iga na ningi endegsi mernqgom. Ningi nunqo Kristen gate nanqo sorgomq di soqniy. Tamo Koba a na nanqi gate atelenjej deqa nanqi ningi aqaryaingwajqa wauqnuq. Wauoqnsib Qotei aqa anjam ningi mernqgoqnsib nunqo kumbra tingitetnjeqnuq.

¹³ Nanqi wau di yeqnuq deqa ningi nanqi qa are boleingqonim nanqi qalaqalainjroqniy. Osib ningi nunqo Kristen was kalil nanqi koba na are qujaitosib soqniy.

¹⁴ O ijo was, iga nunqo are tigeltetngimqa ningi kumbra endegyiy. Ningi na tamo unqasari wauqajqa asginjregnu qaji nanqi tingitnjroqniy. Osib tamo unqasari are gulbeinjregnu qaji nanqi singilatnjroqniy. Tamo singila saiqoji unub qaji nanqi dego aqaryainjroqniy. Osib tamo kalil nanqi lawo na gereinjroqniy.

¹⁵ Tamo qudei nanqi ningi kumbra uge engibqa ningi na kamba olo kumbra uge enjraib. Ningi na gaigai nunqo Kristen was nanqi ti tamo unqasari kalil nanqi ti kumbra bole osornjroqniy.

¹⁶ Osib ningi gaigai areboleboleingim soqniy.

¹⁷ Sosib gaigai pailyoqniy.

¹⁸ Kumbra kiye nunqoq di brantoqnim, di unqum, ningi olo Qotei binjyoqnsib minjoqniy, "Ni keretnum." Qotei aqa areqalo agiende. Ningi Kristus Yesus beteryesosib degyoqniy.

¹⁹ Qotei aqa Mondor na ningi wau bei yqajqa are tigeltetngimqa ningi olo getentaib. Ningi wau di yiy.

²⁰ Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi na anjam mernqgoqniqqa ningi nanqi qa olo are ugeingaiq.

²¹ Anjam kalil ningi queqnuq qaji di ningi geregere tenemtoqnsib pegiy-qoniy. Osib kumbra kalil dego pegiyqnsib kumbra bole segi dauryoqniy.

²² Osib kumbra uge kalil uratoqniy.

²³ Qotei a are lawo qa utru. A na ningi torei aqa segi kumbra boleq di atqas. A nunqo mondor ti nunqo qunuj ti nunqo jejamu ti kalil taqatesoqnimqa

niŋgi so bole gaigai sƙab. Deƙa mondon gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo lan qureq na bamqa niŋgi aqa ɗamgalaq di une saiqoƙi sƙab.

²⁴ Qotei agi niŋgi metɗgej qaji a na niŋgi aqaryaingimqa iŋgi bole kalil di nuŋgoq di brantqas. Qotei a gisan tamo sai. Anjam kalil a mareqnu qaji di a bole dauryeqnu.

²⁵ O ijo was, niŋgi iga qa Qotei pailyoqniy.

²⁶ Niŋgi na nuŋgo Kristen was kalil nanɗi segi segi kundoqɗriy. Kumbra di agi Qotei aqa tamo unɗasari nanɗi yeqnub.

²⁷ E Tamo Koba aqa ñam na niŋgi endegsi mernɗwai. Niŋgi na Qotei aqa tamo unɗasari kalil nanɗi koroinɗrsib ijo anjam nengrenyonum qaji endi sisiyabqa nanɗi quqwab.

²⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi qa are boleiyeme. Bole.

2 TESALONAIKA

¹ Iga Pol na Sailas na Timoti na iga qalub anjam endi nenngrenyosim ninngi Tesalonaika qureq di loueqnub qaji nunngoq qarinyonum. Ninngi na gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanngi aiyel beternjrejunub.

² Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanngi aiyel ninngi qa are boleinjrimqa ninngi lawo na soqniy.

Gulbe oqa bati qa Tesalonaika Kristen nanngi singila na tigelejunub

³ O ijo was, iga gaigai ninngi qa are qaloqnsim Qotei binjiyeqnum. Iga kere degyeqnum. Di kiyaaqa? Nunngo areqalo Yesus qa singilateqnum qaji di tulan kobaqujaeqnu deqa. Ninngi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqnub. Nunngo kumbra di dego tulan kobaqujaeqnu.

⁴ Iga qure qure kalilq di Qotei aqa tamo unngasari nanngi nunngo kumbra deqa sainjroqnsim nunngo nam soqteqnum. Kumbra uge kalil jeu tamo nanngi na ninngi engeqnum qaji deqa ti gulbe kalil nunngoq di branteqnu qaji deqa ti iga na Qotei aqa tamo unngasari nanngi sainjrengnum. Osim endegsi minjrengnum, “Tesalonaika Kristen nanngi gulbe kalil qoboioqnsib Yesus qa nanngo areqalo singilateqnum.”

Qotei a kumbra bole tintin na tamo unngasari nanngi peginjrengnu

⁵ Gulbe kalil di nunngoq di branteqnu deqa iga endegsi poigwo, Qotei a kumbra bole tintin na iga pegigeqnu. Ninngi jaqatin eqnub di aqa utru agiende. Qotei a nunngo jaqatin di unoqnsiq merngeqnu, “Bole, ninngi jaqatin di eqnub deqa e nunngo Mandor Koba sosiy ninngi taqatngwa kere.”

⁶ Mondonj Qotei a kumbra bole tintin endeqaji yqas. Jeu tamo agi ninngi gulbe engeqnum qaji nanngi a na kamba gulbe enjrqas.

⁷ Tamo Koba Yesus aqa lan angro nanngi ti nanyuwo ti lan qureq na mandamq aisib tamo unngasari kalil nanngo namgalaq di brantqab. Brantib bati deqa Qotei na iga ti ninngi ti aqaryaigosim gago gulbe kalil iga bini qoboieqnum qaji di kobotim iga aqaratqom.

⁸ Yesus a mandamq aisim tamo unngasari Qotei qaliesai qaji nanngi ti tamo unngasari gago Tamo Koba Yesus aqa anjam bole dauryqa urateqnum qaji nanngi ti njolawotnjrqas.

⁹ Osim nanngi awai ugedamu enjrqas. Nanngo awai uge agiende. Nanngi Tamo Koba a ombla sqasai. Nanngi aqa singila koba ti rianj ti unqasai dego. Nanngi tulan isaq di sosibqa bati gaigai padalosib sqab.

¹⁰ Bati Qotei na nami atej qaji di brantimqa Yesus a bosim nanngi degsim njolawotnjrqas. Ariya Qotei aqa segi tamo unngasari Yesus qa nanngo areqalo singilateqnum qaji nanngi kalil a mandamq aiyeqnim unsibqa aqa nam soqtosib a qa tulan areboleboleinjrim sqab. Ninngi dego nanngi koba na areboleboleinjrim sqab. Di kiyaaqa? Qotei aqa anjam iga nami merngoqnem qaji di ninngi qusib nunngo areqaloq di singilateb deqa.

Pol a Tesalonaika Kristen nanngi qa pailyeqnu

¹¹ Deqa ijo was, iga bati gaigai ninngi qa are qaloqnsim gago Qotei endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Tesalonaika Kristen nanngi aqaryainjroqnome. Yimqa kumbra kalil ni nami nanngi dauryqa metnjrem qaji di nanngi dauryoqniqbqa ni unoqnsim tulan arearetmoqngas. O Abu, ni na nanngi

siŋgilatnjroqnimqa nanŋi kumbra bole kalil dauryqajqa are koba soqnim dauryoqngab. Osib Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilatoqnsib aqa wau geregere ojqoqngab.” O ijo was, iga degsim ninŋi qa Qotei pailyeqnum.

¹² Gago Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanŋi aiyel ninŋi qa are boleinjreanu. Deqa ninŋi gago Tamo Koba Yesus aqa ñam soqtoqniy. Yimqa a na kamba dego nunŋo ñam soqtetnjgoqngas.

2

Yesus a bosaisoqnimqa Qotei aqa dal anjam gotranjo qaji tamo kobaquja a namoqna brantqas

¹ O ijo was kalil, mondoŋ gago Tamo Koba Yesus Kristus a laŋ qureq na boqnimqa ninŋi iga ti aqa siŋgaq di koroqom. Iga deqa ninŋi anjam kiñala merŋjim quiy.

² Tamo qudei nanŋi mareqnu, “Tamo Koba a bqajqa bati brantqo koboqo.” Osib olo qudei mareqnu, “Anjam di Qotei aqa Mondor na babtosiq iga mergwo.” Olo qudei mareqnu, “Anjam di Qotei aqa anjam bole.” Olo tamo qudei nanŋi mareqnu, “Anjam di Pol aqa wau qujai nanŋi ti nenŋrenyonab iga sisiyem.” O was, ninŋi nanŋo anjam di qusib prugaib.

³ Nanŋo anjam di gisan. Nanŋi gisan kumbra dego yeqnu. Deqa ninŋi nanŋi daurnjraib. Ninŋi quiy. Yesus bqajqa bati di laŋa brantqasai. Bati di brantqa laqnimqa kumbra qudei namoqna endegsi bqas. Tamo gargekoba nanŋi Qotei qoreiyoqnsib sqab. Qotei aqa dal anjam gotranjo qaji tamo kobaquja a dego boleq dqas. Boleq dosim mondoŋ a ñamyuwoq aisim padalougetqas.

⁴ Tamo kobaquja di a diqoqnsim aqa segi ñam soqtoqnsim gisan qotei kalil nanŋi tulan bunjroqngas. Osim a Qotei aqa atra tal koba miligiq gilsim di awoosim margas, “E segi Qotei.” O ijo was, kumbra kalil di namoqna brantim Kristus a bunuqna bqas.

⁵ E nunŋo qureq di sosimqa tamo kobaquja deqa ninŋi saiŋgoqnem. Ninŋi ijo anjam di olo are walŋwo kiyo?

⁶ Tamo kobaquja di a bosaiunu. A bqajqa bati agi Qotei a nami atej unu. A namoqna baim deqa tamo bei na a bqajqa gam getentejunu. Gam getentetejunu qaji tamo di ninŋi qalie. Tamo kobaquja a bqajqa batiamqa Qotei na marim a brantqas.

⁷ Ninŋi qalie, tamo kobaquja di a Qotei aqa dal anjam gotranjo qaji tamo unu. A bini ulioqnsiq waueqnu. A uliesoqnimqa Qotei na gam getentejunu qaji tamo di taqal waiyim tamo kobaquja a boleq dqas.

⁸ A boleq dimqa bati deqa Tamo Koba Yesus a rian koba ti bosim aqa me mondor medabuq na puyqas. Puyimqa jagwa koba dosim dal anjam gotranjo qaji tamo kobaquja di qalsim moiyoqngas. O ijo was, Yesus aqa rian dena tamo kobaquja di tulan padalougetqas.

⁹ Dal anjam gotranjo qaji tamo kobaquja di a Satan aqa siŋgila ti bosim aqa gisan kumbra na maŋwa gargekoba tamo ungasari nanŋi osornjroqngas.

¹⁰ Osim aqa kumbra uge dena a na tamo ungasari padalo gam dauryeqnu qaji nanŋi gisa gisanjroqngas. Tamo ungasari nanŋi di Qotei na elenqa oqnsiq aqa anjam bole minjrengnaqa nanŋi deqa arearetnjrosaiqnu.

¹¹ Deqa Qotei na nanŋo areqalo niñaqyetnjrimqa nanŋi aqa anjam bole dauryqa torei uratosib Satan aqa gisan anjam dauryoqngab.

¹² Deqa iga qalieonum, tamo ungasari kalil Qotei aqa anjam bole nanŋo areqaloq di siŋgilatosaieqnu qaji nanŋi di Qotei na njolawotnjrsim awai ugedamu

enjrqas. Di kiyayaqa? Nanji kumbra uge uge dauryqajqa areboleboleinjreqnu deqa.

Qotei na ninji elenqajqa marsiq giltņgej

¹³ Ariya ijo was kalil, Tamo Koba a na ninji tulan qalaqalaingeqnu. Deqa iga bati gaigai ninji qa are qaloqnsim Qotei binিয়েqnum. Tulan nami Qotei na ninji elenqajqa marsiq giltņgej. A ninji giltņgwa osiqa endegsi are qalej, “Ijo Mondor Bole na Tesalonaika Kristen nanji singilatnrimqa nanji ijo segi tamo ungasari bolequja sqab. Sosib ijo anjam bole nanjo areqaloq di singilatib kumbra dena e na nanji elenqai.” O ijo was, utru deqa Qotei na ninji giltņgej.

¹⁴ Aqa are endegsi unu. Ninji gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa rianj koba ti aqa singila ti unqab. Aqa are degsi sonaqa a na ninji metņgej. A Yesus aqa anjam bole iga mare mare laqnum qaji deqa are qalsiqa ninji metņgej.

¹⁵ Deqa ijo was, ninji singila na tigeloqnsib Qotei aqa anjam kalil iga nami ninji merngoqnem qaji di dauryoqniy. Anjam kalil iga nenngrenjoqnem qaji di dego ninji dauryoqniy.

¹⁶ Gago Tamo Koba Yesus Kristus wo gago Abu Qotei wo nanji aiyel na iga tulan qalaqalaigne qnu. Qotei a gaigai iga singilatgoqnsiqa iga qa are boleiyeqnu. Mondonj a na iga torei boletgwas. Deqa bini iga a qa tarinqnsim unum.

¹⁷ O ijo was, Qotei a nunjo are singilatetņgosim aqaryaingimqa ninji kumbra bole kalil geregere dauryosib wau bole bole yoqniy.

3

Pol a Tesalonaika Kristen nanji minjrej, “Ninji iga qa Qotei pailyoqniy”

¹ Ariya ijo was, gago anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Ninji iga qa Qotei pailyoqniy. Yimqa a na iga aqaryaingimqa iga Tamo Koba aqa anjam geregere mare mare laqņqom. Laqņimqa aqa anjam di tulan kobaosim sawa sawa kalil keretoqņimqa tamo ungasari gargekoba nanji quoqnsib aqa ñam soqtoqņqab. Nami aqa anjam di nunjo ambleq di dego tulan kobaej.

² Deqa ninji iga qa Qotei pailyoqņibqa a na iga aqaryaigosim tamo kumbra uge uge yeqņub qaji nanjo banq dena iga elenqas. Ninji qalie, tamo gargekoba nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatosaieqņub.

³ Ariya ninji quiy. Tamo Koba a gisanj tamo sai. Anjam kalil a mareqnu qaji di a bole dauryeqnu. Deqa a ninji singilatņgosim taqatņgimqa Satan na ninji ugeugeingwa keresai.

⁴ Iga Tamo Koba aqa ñam na qalieonum, anjam kalil iga nami ninji merngoqnem qaji di ninji dauryeqņub. Bunuqna dego ninji dauryoqnsib sqab.

⁵ Gago are koba endegsi unu. Tamo Koba a na nunjo are prugtetņgimqa ninji Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra geregere qalieosib dauryoqniy. Osib singila na tigeloqnsib gulbe qoboioqniy. Agi Kristus a nami singila na tigeloqnsiq gulbe qoboioqņej dego kere.

Ninji kalil wauoqniy

⁶ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na iga anjam bei ninji endegsi merngwom. Kristen was qudei nanji gago anjam iga nami ninji merngoqnem qaji di dauryqa uratosib deqa nanji wauqajqa asginjre qnu. Deqa ninji na was nanji di qoreinjrsib sasaloiy. Ninji nanji koba na saib.

⁷ Niŋgi gago kumbra dauryoqnsib soqniy. Gago kumbra di niŋgi qalie. Iga nami niŋgi koba na sosimqa iga wauqajqa asgigosaiognej.

⁸ Iga nungo iŋgi uyo laŋa yaingosaiognem. Iga gago segi iŋgi awaiyoqnsim uyoqnm. Iga niŋgi gulbe eŋgwa uratosim deqa iga qanam ti qolo ti waukobaoqnm.

⁹ Bole, iga Qotei aqa anjam maro tamo unum deqa iga nungo silali iŋgi iŋgi laŋa yaingwa kere. Di iga uratoqnm. Iga endegsi are qaloqnm. Iga wauoqnsim gago segi iŋgi awaiyoqnsim uyoqnmqa gago kumbra di niŋgi unoqnsib bole qa maroqnsib dauryoqngab.

¹⁰ Niŋgi qalie, iga niŋgi koba na sosimqa endegsi merngoqnm, “Tamo a wauqasai di a iŋgi uyqasai dego.”

¹¹ Ariya iga anjam endegsi quem, “Nunگو ambleq di tamo qudei naŋgi wauqajqa asginjreanu. Naŋgi laŋa sosibqa yomu anjam koba laŋa laŋa mareqnu.”

¹² Deqa iga Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na tamo naŋgi deqaji endegsi minjrqom, “Niŋgi lawo na sosib wauoqnsib nunگو segi iŋgi awaiyoqnsib uyoqniy.”

¹³ O ijo was, niŋgi kumbra bole yqajqa asgingaiq.

¹⁴ Kristen was qudei naŋgi gago anjam iga nenɡrenyonum qaji endi uratibqa niŋgi na naŋgi taqal breinjrib isaq gileb. Yimqa naŋgo kumbra uge deqa naŋgi jemainjrqas.

¹⁵ Tamo naŋgi di nunگو jeu tamo edegaib. Niŋgi endegsib are qaloqniy, “Tamo naŋgi di gago Kristen was. Deqa iga Qotei aqa anjam minjroqnsim naŋgi olo tingitnjroqngom.” Niŋgi degsib are qaloqniy.

Pol a kaiye anjam nenɡrenyosiq Tesalonaika Kristen naŋgoq qarinyej

¹⁶ Tamo Koba a are lawo qa utru. Deqa a na nunگو are latetngimqa niŋgi gaigai are lawo soqniy. Tamo Koba a niŋgi kalil koba na soqnebe.

¹⁷ E Pol. E ijo segi ban na kaiye anjam endi nenɡrenyosim nunگوq qarinyonum. E ijo anjam kobotqa laqnsimqa e degyeqnum. Di ijo kumbra.

¹⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi kalil qa are boleyeme. Bole.

1 TIMOTI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo nanği aiyel na e wau di ebeb. Qotei na iga elenje deqa iga Yesus a olo lanj qureq na bam unqajqa deqa tarınjoqnsim unum.

² O Timoti, e anjam endi nenğrenyosim inoq qarınyonum. E nami Yesus aqa anjam bole ni mermonam qusımqa ino areqaloq di singilatem. Deqa ni ijo angro bole bulonum. Gago Abu Qotei wo gago Tamo Koba Kristus Yesus wo nanği aiyel ni qa dulosib are boleınjrimqa ni lawo na soqnime.

Iga gısanj anjam kalil gotranjoqnqom

³ E Masedonia sawaq gilqa osımqa ni endegsi mermem, “Ni Efesus qureq di soqne.” Ariya bini e anjam di pulutosiy ni mermqai, “Ni Efesus qureq di olo soqne.” O Timoti, qure dia tamo qudei nanği Qotei aqa anjam marqa oqnsib gısanj anjam bei ti turtoqnsib tamo unğasari nanği minjreqnub. Deqa ni Efesus qureq di sosımqa tamo nanği di singila na endegsi minjroqne, “Nınđi gısanj anjam di plaltoqnaib.”

⁴ O Timoti, gısanj tamo nanği di lanja sa anjam ti nanđo moma nanđo nıam qa ti anjam koba lanja lanja mareleneqnub. Deqa ni na tamo nanği di minjrimqa nanđo kumbra di uratqab. Nanđo anjam dena tamo unğasari nanđo areqalo tulanj ugeugeiyetnjreqnu. Deqa tamo unğasari nanği di Qotei qa nanđo areqalo singilatqa yeqnab gısanj tamo nanđo anjam dena nanği getentnjreqnu. Deqa inđi bole bole Qotei na iga egeqnu qaji di nanđi qalieqa keresai.

⁵ Gago wau agiende. Iga na tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam minjreqnam nanği a qa nanđo areqalo singilatoqnsib endegsi poinjreqnu, “Bole, iga Qotei aqa nıamgalaq di une saıqođi unum.” Degsi poinjreqnaqa nanği are bole ti sosib qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub.

⁶ O Timoti, tamo qudei nanği kumbra di urateqnub deqa nanği tulanj nanarioqnsibqa anjam lanja lanja mareleneqnub.

⁷ Bole, nanği Qotei aqa dal anjam plaltqajqa arearetnjreqnaqa mareqnub, “Anjam iga plalteqnum qaji endi anjam bole.” Ariya anjam nanği plalteqnub qaji di aqa utru nanği segi poinjrosaleqnu.

⁸ Iga qalieonum, Qotei aqa dal anjam a bolequja. Ariya iga dal anjam geregere daurqasai di dal anjam dena iga aqaryaıgwa keresai.

⁹ Ni que. Qotei a tamo bole nanği qa osıq dal anjam atosai. A dal anjam gotranjo qaji tamo nanği qa osıq dal anjam atej. Nanđo kumbra uge agiende. Nanği diqoqnsib Qotei qoreıyoqnsib une ateqnub. Osib Qotei aqa kumbra dauryqa uratoqnsib olo mandam qaji kumbra uge uge yeqnub. Nanği nanđo ai abu nıumsib moiyoınjreqnub. Osib tamo qudei nanği dego nıumeleneqnub.

¹⁰ Nanği sambala kumbra yoqnsib laqnum. Nanği unja wo nıerenqa uratoqnsib tamo bei bei wo nıerenqnsib sambala kumbra yeqnub. Nanği tamo qudei bajınelenqnsib nanği kanğal tamo ateqnub. Nanği gısanj anjam koba maroqnsib olo puluqnsib nanđo gısanj anjam di singilateqnub. Osib kumbra uge uge gargekoba yeqnub. Nanđo kumbra de ti Qotei aqa anjam bole ti ombla jeu atoqnsib unub.

¹¹ Qotei na e qarınbej deqa e aqa anjam bole di mare mare laqnum. Anjam di rian koba ti unu. Iga areboleboleigwajqa utru agi Qotei a segi.

Qotei a Pol qa dulej

¹² Gago Tamo Koba Kristus Yesus a na e singila ebsiqa marej, “Pol a ijo wau tamo bole sqas. A ijo wau uratqasai.” Osiqa e giltbosiqqa aqa wau ijo banq di atej. Deqa e a tulan binjyeqnum.

¹³ Bole, nami e Yesus aqa ñam misilinjoqnsim a jeutoqnsim a qa anjam uge uge maroqnem. E nanari tamo sosim ijo areqalo Yesus qa singilatqa uratoqnem deqa e kumbra uge di yoqnem. Yeqnam bati di Qotei a e qa dulej.

¹⁴ Osiqa a e qa are tulan boleiyosiq ijo are tigeltetbej deqa bini e gago Tamo Koba Kristus Yesus qa ijo areqalo singilatoqnsim qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum.

¹⁵ Anjam bei agiende. Kristus Yesus a une tamo nanqi elenqa osiq deqa mandamq aiyej. Tamo kalil nanqi anjam di qusib marqab, “Bole.” O Timoti, e nami une gargekoba yoqnem deqa e une tamo kalil nanqi tulan bunjroqnem.

¹⁶ Yesus Kristus a une tamo nanqi qa tariñsokobaiyeqnu. Aqa kumbra di tamo ungasari kalil nanqi qalieqajqa deqa a matiq e qa dulej. Di kiyaaqa? Nanqi Yesus aqa kumbra di qalieosib a qa nango areqalo singilatosis ñambile gaigai sqajqa deqa.

¹⁷ Qotei a bati gaigai gago Mandor Koba sqas. A moiqa keresai. Iga a unqa keresai dego. A segi Qotei bole. Deqa iga aqa ñam soqtoqnsim a binjyoqnom. Bole.

Pol a Timoti minje, “Ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne”

¹⁸ O ijo angro Timoti, Kristen gate nanqi nami Qotei aqa medabu osib ni qa anjam babsosib wau emeb. E deqa are qalsimqa anjam endi inoq qarınyonum. Deqa ni sisiyosim daurye. Kristen gate nango anjam babteb qaji dena ni singilatmoqnimqa ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne.

¹⁹ Gotranjoqnsimqa ino areqalo Yesus qa bole singilatoqne. Osim qalieqam, ni Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. O Timoti, tamo qudei nanqi nango uneq di tulan sougetejunub deqa nanqi Yesus aqa anjam bole qalieqa keresai. Qotei na nango kumbra tingitetnrqa yeqnaq nanqi olo urateqnum. Nanqi Yesus qa nango areqalo singilatqa asginjreqnaqa qobun a sargumq di paraeqnu dego kere nanqi areqalo uge uge dauryoqnsib laqnum. Kumbra dena nanqi tulan ugetnrqas.

²⁰ Agi Himeneus Aleksander wo nanqi aiyele kumbra uge deqaji yeqnum. Deqa e na nanqi aiyele Satan aqa banq di atem. Di kiyaaqa? Nanqi aiyele endegsi poinjrqaqqa, “Bole, iga olo Qotei misilinjqasai.”

2

Iga tamo ungasari kalil nanqi qa pailjoqnom

¹ O Timoti, e anjam kobaqaja bei endegsi mermit ni qusim daurye. Ni na Kristen nanqi minjroqnimqa nanqi tamo ungasari kalil qa pailjoqnsib Qotei binjyoqnebe.

² Osib mandor kokba ti sawa taqato qaji tamo kalil nanqi qa ti dego Qotei pailjoqnebe. Yim nanqi na iga geregere taqatgesoqnbqa iga kalil lawo na sosim kumbra Qotei a areareteqnu qaji di dauryoqnom.

³ Pailjo deqaji Qotei aqa ñamgalaq di tulan boledamu. Qotei agi iga elenje qaji.

⁴ Qotei aqa are koba endegsi unu. A na tamo ungasari kalil nanngi elenjamqa nanngi aqa anjam bole poinjrim ojesqab.

⁵ Iga qalie, Qotei a segi qujai Qotei bole. Kristus Yesus a segi qujai iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiq yaeba waiyej unu.

⁶ Yesus a moiqajqa bati kereonaqa a bosiqqa tamo ungasari kalil nanngi elenqa marsiqqa aqa segi nambile uratosiq moiyej. Aqa kumbra dena Qotei na iga endegsi osorgej, a na tamo ungasari kalil nanngi elenqajqa are koba unu.

⁷ Qotei na e giltbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. E aqa anjam palontqajqa wau ti. E bole mermonum. E gisanosai. E aqa anjam plaltoqnitqa sawa bei bei qaji nanngi poinjrim Yesus qa nanngo areqalo singilatqajqa deqa osiq e wau ebej.

⁸ Deqa ni na Kristen tamo qure qure kalilq di unub qaji nanngi minjroqnmqa nanngi minjinj ti njirin ti uratosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanngo ban soqtoqnsib pailyoqnebe.

Ungasari nanngi Qotei aqa anjam dauryosib wau bole bole yoqnaqab di nanngo wala bole

⁹ Ni na Kristen ungasari nanngi minjroqnmqa nanngi areqalo bole na gara jigoqnebe. Nanngi diqoqnsib nanngo gate banqa walatoqnaib. Osib kolilei na ti wala bole na ti nanngo jejamu maqtosib gara wala ti jigoqnaib.

¹⁰ Ni na ungasari nanngi minjroqnmqa nanngi Qotei aqa anjam dauryoqnsib wau bole bole yoqnebe. Di nanngo wala bole.

¹¹ Ungasari nanngi nanngo segi nam aguq atoqnsib medabu getentoqnsib Qotei aqa anjam quoqnebe.

¹² Nanngi Qotei aqa anjam plaltaib. Osib tamo nanngo gate saib. E na nanngi saidnironum. Nanngi medabu getentosib anjam segi quoqnebe.

¹³ Ni que. Qotei a Adam namoqna gereiyosiqqa bunuqna a Iv gereiyej.

¹⁴ Satan na Adam gisan anjam minjosai. A na Iv gisan anjam minjnaq qusiq dauryej. Osiq deqa a une atej.

¹⁵ Deqa ni na ungasari nanngi minjroqnmqa nanngi angrotoqnsib angro qa wauoqnebe. Nanngi wau di yoqnsib gaigai Yesus qa nanngo areqalo singilatoqnebe. Osib qalaqalaiyo kumbra dauryosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanngo segi jejamu taqatoqnebe. Yim deqa Qotei na nanngi elenqas.

3

Tamo bei a Kristen nanngo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnm

¹ O Timoti, ijo anjam endi bole. Deqa ni que. Tamo bei a Kristen nanngo gate sqajqa are qalqas di kere. Di wau bolequja.

² Deqa ni unime. Tamo bei a Kristen nanngo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnm. Yim tamo ungasari nanngi aqa jejamuq di une bei unqasai. Tamo di a unja aiyeltaiq. A unja qujai segi esoqnm. Osim aqa segi so geregere taqatosim areqalo bole ti soqnm. Tamo lanaj nanngi aqa meq boqnbqqa oqnsim geregereinjroqnm. A Qotei aqa anjam palontqajqa wau geregere poiyim anjam palontoqnm.

³ A ya uge uyoqnsim nanarioqnaiq. A urur minjinj oqim qotoqnaiq. A lawo na soqnm. A silali koba ti sqajqa are qaloqnaiq.

⁴ A na aqa unja ti aqa angro nanngi ti geregere taqatnjroqnmeme. Yim aqa angro nanngi aqa anjam geregere quoqnsib dauryoqnebe.

⁵ A aqa segi uña ti aqa anğro nanđi ti geregere taqatnırqasai di a Kristen nanđi geregere taqatnırqa keresai dego. Deqa a Kristen nanđo gate sqa keresai.

⁶ Ni Kristen tamo bunuj a gate ataim. A gate sqas di a diqosim aqa segi ñam soqtım Qotei na nami Satan nılawotej dego kere a nılawotqas.

⁷ Deqa ni tamo bei a Kristen nanđo gate atqa osımqa ni aqa kumbra endeqaji unsim a gate ate. A tamo unğasari Qotei qaliesai qaji nanđo nıamgalaq di ñam bole ti unu. A ñam bole ti sqasai di a gate ataim. Tamo deqaji a gate sqas di tamo qudei nanđi a misilınıyibqa Satan na a tulan ugeugeiyim a aliemq di sobulqas.

Kristen nanđo wau tamo nanđi areqalo bole ti sosib wauoqnebe

⁸ Tamo qudei nanđi Kristen nanđo wau tamo sqa marsibqa nanđi dego areqalo bole ti sosib kumbra bole bole yoqnebe. Nanđi medabu aiyeltaib. Nanđi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Nanđi tamo nanđo silali yainırqajqa are koba qalaib.

⁹ Nanđi Qotei aqa nıamgalaq di are gulbe saıqoıi sosibqa uli anjam Qotei a nami babtej qaji di singila na oıoqnebe. Uli anjam di iga nami qusim Qotei qa gago areqalo singilatem.

¹⁰ O Timoti, ni na Kristen nanđo wau tamo nanđi geregere peleinırime. Nanđi wau bole yibqa ni di unsim nanđi wau tamo ate.

¹¹ Nanđo nıauı nanđi dego areqalo bole ti sosibqa kumbra bole bole yoqnsib nanđo segi so geregere taqatosib wau kalil Qotei na nanđi enırej qaji di geregere oıoqnebe. Nanđi yomu anjam maroqnaib.

¹² Kristen nanđo wau tamo nanđi uña aiyeltaib. Nanđi uña qujai segi esoqnebe. Sosibqa nanđo nıauı nanđi ti nanđo anğro nanđi ti geregere taqatnırqoqnebe.

¹³ Kristen nanđo wau tamo nanđi wau bole yoqıqab di nanđi ñam bole ti sosib nanđo areqalo Kristus Yesus qa bole singilatoqıqab. Deqa nanđi Yesus aqa anjam mare mare laqajqa ulaqasai.

Qotei aqa kumbra nami uliesoqnej qaji di tulan kobaquja

¹⁴ O Timoti, e inoq urur bosiy numqajqa are koba unu. Ariya e mati anjam endi nengrenıyosim inoq qarınıyonum.

¹⁵ E inoq urur bqa keresaiamqa ni iıo anjam endi sisiyame. Osim kumbra bole kalil Qotei na Kristen nanđi dauryqa areareteqnu qaji di ni geregere poımqas. Kristen nanđo utru agiende. Nanđi Qotei nıambile so qaji aqa segi tamo unğasari unub. Nanđi tal ai bul tigelooqnsib Qotei aqa anjam bole singilateqıub.

¹⁶ Iga kalil medabu qujaitoqnsim endegsi mareqnum, "Qotei aqa kumbra nami uliesoqnej qaji di tulan kobaquja." Aqa kumbra agiende, A segi tamo bulyonaqa tamo unğasari nanđi a unoqnebe.

Aqa kumbra bole kalil Mondor Bole na babtosiq iga osorgej.

Lan anğro nanđi dego a unoqnebe.

Aqa wau tamo nanđi sawa bei beıq giloqnsibqa aqa anjam mare mare laqıub.

Mandamq endi tamo unğasari nanđi a qa nanđo areqalo singilateqıub.

Qotei na a olo osiq lan qureq osi oqnaqa a dia ñam kobaquja ej.

4

Gisan tamo nanđi monđoı bqaı

¹ Qotei aqa Mondor a anjam endegsi babtej. Diño bati jojomoqnmqqa tamo ungasari gargekoba nanği Yesus qa nanğo areqalo singilatqa uratoqnqab. Nanği gisanj mondor ti mondor uge uge ti nanğo anjam qusib dauryoqnqab.

² Dauryoqnibqa gisanj tamo nanği na nanğo areqalo tulanj niñaqyetnjribqa nanği nanğo segi une poinjrqa keresainjrqa.

³ Gisanj tamo nanği dena anjam uge endegsib tamo ungasari nanği minjroqnqab, “Ninği unğataib. Ninği tamotaib. Ninği damu uyaib. Di getento kalil.” O Timoti, anjam di gisanj. Qotei na inği inği kalil atelenej deqa iga inği inği di oqa maroqnsim Qotei binjyoqnsim oqnqom. Iga Qotei aqa anjam bole qalieosim gago areqaloq di singilatejunum deqa iga inği inği di oqnqom.

⁴ Iga qalie, inği inği kalil Qotei na atej qaji di bole. Deqa iga inği bei getentqasai. Iga Qotei binjyoqnsim inği inği kalil di oqnqom.

⁵ Inği inği di Qotei aqa segi inği bole tintinj. Qotei a gago pailyo na ti aqa segi anjam na ti inği inği di boleteqnu.

Pol na Timoti minjej, “Ni Yesus aqa wau tamo bole soqne”

⁶ O Timoti, ni na ijo anjam kalil endi gago Kristen was nanği minjroqne. Ni degyqam di ni Kristus Yesus aqa wau tamo bole sqam. Yimqa anjam bole ni ino areqaloq di singilateqnum qaji dena ti powo bole ni osim dauryeqnum qaji dena ti ni olo torei singilatmesqas.

⁷ Tamo qudei nanği larja sa anjam uge uge mareqnu. Anjam dena tamo ungasari nanği nanaritnjreqnu. Deqa ni anjam di qoreiyosim Qotei aqa kumbra dauryqajqa singilaoqne.

⁸ Ni qalie, iga gago jejamu qaloqnsim geregere taqatoqnqom di iga singila oqnsim sqom. Kumbra dena iga kiñala aqaryaigwas. Di gago jejamu segi aqaryaiyqas. Ariya iga Qotei aqa kumbra dauryqajqa singilaoqnqom di iga mandamq endi so bole sosim mondoj dego iga njambile gaigai sqom. Kumbra dena iga torei aqaryaigwas.

⁹ O Timoti, anjam di bole. Tamo kalil nanği qusib marqab, “Bole.”

¹⁰ Qotei njambile unu qaji a na tamo ungasari kalil nanği elenqajqa waueqnu. Od, a na tamo ungasari a qa nanğo areqalo singilateb qaji nanği bole elenėj koboqo. Deqa iga Qotei qa tarinjoqnsim unum. Utru deqa iga gaigai singila na aqa wau ojeqnum.

¹¹ Ijo anjam kalil endi ni na plaltoqnsim Kristen nanği minjroqne.

¹² O Timoti, tamo qudei nanği ni qa mareqnu, ni angro kiñala. Tamo nanği dena ino ñam ugetetmaib. Ino anjam maro ti ino walwel ti di ni geregere taqatosim kumbra bole segi yoqne. Osim qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim Qotei qa ino areqalo singilatoqnsim Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji soqne. Soqnm Kristen nanği ino kumbra di unoqnsib ni daurmoqnqab.

¹³ Ariya e inoq urur bqasai di Kristen nanği louqa koroqnbqqa ni tigeloqnsim Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di sisiyoqnsim anjam aqa damu palontoqne. Osim nanği Qotei aqa gam bole osornjroqne.

¹⁴ Nami Kristen gate nanği ino gateq di nanğo banj atnabqa Qotei na ni singila emej. Bati di tamo bei na Qotei aqa medabu osiq ni qa anjam bei bajtej. Deqa ni singila di oqnsim Qotei aqa wau ojqa asgimaiq.

¹⁵ Ni gaigai wau di geregere taqatosim singila na wauoqne. Yimqa Kristen kalil nanği ino kumbra di unoqnsib maroqnqab, “Ni Qotei aqa wau bole yeqnum.”

¹⁶ Ni ino segi kumbra ti ino anjam maro ti geregere taqatosim singila na Qotei aqa wau yoqne. Yimqa Qotei na ni ti tamo ungasari kalil ino anjam queqnuh qaji nanği ti elenqas.

5

Kristen kalil nanği gago was, jaja, ai abu bul unub

¹ O Timoti, ni na tamo qeli nanği nřirinjnroqnaim. Ni lawo na nanği tingitjnroqne. Ni nanği tingitjnřqa osimqa nanği ino abu bul lawo na tingitjnroqne. Anğro meli nanği ti anğro wala nanği ti dego lawo na tingitjnroqne. Ni nanği tingitjnřqa osimqa nanği ino was bul lawo na tingitjnroqne.

² Uņa qeli nanği dego tingitjnřqa osimqa nanği ino ai bul lawo na tingitjnroqne. Uņa meli nanği dego tingitjnřqa osimqa nanği ino jaja bul lawo na tingitjnroqne. Ni Qotei aqa nřamgalaq di une saiçoji sosimqa uņa meli nanği tingitjnroqne.

Uņa qobul nanği taqatjnřqajqa anjam

³ Nunço ambleq di uņa qobul nanği unub. Nanği qudei anğro saiçoji. Deqa ni na uņa qobul nanği di kumbra bole osornjnroqne.

⁴ Uņa qobul qudei nanço anğro ti moma ti soqni ni na nanği endegsi minjre, “Nunço ai ti moma ti nanği qobulonub deqa ningi na nanği taqatjnroqnsib ingi ingi enjnroqniy. Nunço wau bole agide. Ningi nami anğro kiñilala sonabqa nanği waukobaoqnsib ninği gereinçoqne. Bini nanği qobulonub deqa ninği na kamba nanği taqatjnroqniy. Ningi kumbra degyqab di Qotei a ninği qa tulañ areboleboleiyqas.”

⁵ Uņa qobul qudei nanği anğro saiçoji. Nanği segi unub. Nanği Qotei qa nanço areqalo singilatqnsib a qa tariñoqnsib qolo ti qanam ti pailyoqnsib unub.

⁶ Ariya nanği qudei nanço segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnuh. Deqa nanği moiyoqnsibunub.

⁷ Deqa ni na uņa qobul nanği di minjnroqnimqa nanği Qotei pailyoqnsibqa kumbra bole bole dauryoqnebe. Nanği kumbra degyqab di nanği tamo ungasari kalil nanço nřamgalaq di une saiçoji sqab.

⁸ Ariya ni que. Tamo bei na aqa segi tal qujai nanği gereinjřqasai di a kumbra tulañ ugedamu yqo. A Yesus qa aqa areqalo singilatqa uratobulqo. Ni une. Tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanği kumbra uge deqaji yosaieqnuh.

⁹ O Timoti, ni uņa qobul nanço ñam nenğrenyim Kristen nanği na ingi ingi qa aqaryainjnroqñab. Ni uņa qobul endeqaji nanço ñam nenğrenye. Nanği uņa qeli wausau 60 onub. Nanği nami tamo qujai segi esoqne.

¹⁰ Nanği wau bole bole yoqne deqa nanği tamo ungasari nanço nřamgalaq di uņa bolequja. Nanği na nanço anğro nanği gereinjroqnsib boletjnroqne. Tamo lañaj nanği nanço meq beqñabqa oqnsib gereinjroqne. Nanği na Kristen nanço sinğa yansetjnroqne. Tamo ungasari nanği gulbe ti sonabqa nanği na aqaryainjnroqne. Nanği wau bole bole yqajqa singilaoqne. O Timoti, ni uņa qobul deqaji nanço ñam nenğrenyim Kristen nanği na ingi ingi qa aqaryainjnroqñab.

¹¹ Ariya uņa qobul meli nanği singila bole unub deqa ni nanço ñam nenğrenyaim. Nanği qudei olo tamo oqajqa are prugnřeqnaqa Kristus goreiyeqnuh.

¹² Nanġi nami anjam singilatosis mareb, “Iga olo tamo oqasai. Iga Kristus aqa wau segi oġjom.” Ariya nanġo anjam di nanġi bunuqna uratosib olo tamo oqajqa are prugnjqnu. Deqa nanġi unetonub.

¹³ Nanġo kumbra uge bei agiende. Nanġi lalie kobaeqnu. Di segi sai. Nanġi ta talq giloqnsib anjam laja laja maroqnsib yomu anjam quqwjaja tulan arearetnjqnu. Anjam uge uge iga marqajqa getento qaji di nanġi mare mare laqnu.

¹⁴ Deqa e are qalonum, uja qobul meli deqaji nanġi olo tamo osib angrotoqnsib nanġo segi tal gereiyoqnaqab di kere. Nanġi degyqab di jeu tamo nanġi na Kristen nanġi misilinjraqa keresai.

¹⁵ Ni qalie, uja qobul meli qudei nanġi Qotei aqa gam bole uratoqnsib olo Satan dauryeqnu.

¹⁶ Ariya Timoti, ni que. Ungasari qudei Yesus qa nanġo areqalo singilateqnu qaji nanġo ai nanġi qobolonub. Deqa ni na nanġi minjrimqa nanġi nanġo ai nanġi taqatnjroqnsib ingi ingi enjroqnaqab. Yimqa Kristen nanġi na gulbe di qoboiquasai. Uja qobul angro saiqoji unub qaji nanġi segi Kristen nanġi na taqatnjroqnsib ingi ingi qa aqaryainjroqnaqab.

Kristen gate nanġi wau bole yeqnub deqa iga na nanġi gereinjroqnaqom

¹⁷ Kristen gate nanġi wau bole yeqnub deqa ni na tamo ungasari nanġi minjrimqa nanġi Kristen gate nanġo ñam soqtetnjroqnsib ingi ingi qa aqaryainjroqnebe. Kristen gate qudei nanġi Qotei aqa anjam palontqajqa waukobaoqnsib Qotei aqa gam bole tamo ungasari nanġi osornjqnu. Deqa ni na tamo ungasari nanġi minjrimqa nanġi Kristen gate nanġi di tulan geregereinjroqnebe.

¹⁸ Iga qalie, tamo nanġi wauqab di nanġo awai oqab. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Makau nanġi waukobaoqnsib ingi ñengi paraparaiyoqnsib aqa sau taqal ateqnu. Deqa ningi na makau nanġi damu uyqa saidnjraib.”

¹⁹ Ariya Timoti, tamo qujai na ni mermqas, “Kristen gate bei a une yqo.” Degsi mermqas di ni aqa anjam quetaim. Ariya tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanġi na degsib mermibqa ni nanġo anjam di quetnjre.

²⁰ Kristen gate qudei nanġi une yoqnaqab ni na nanġi joqsim Kristen gate kalil nanġo ulatamuq di tigeltnjrsim nanġo une boleq atsim njrinjnjre. Yimqa Kristen gate kalil nanġi ino kumbra di unsib nanġi dego une yqajqa ulaqab.

Pol na Timoti minje, “Ni Qotei aqa wau geregere taqatime”

²¹ O Timoti, Qotei aqa lan angro nanġi ti Kristus Yesus ombla nanġo ñamgalaq di e singila na anjam endegsi ni mermqai. Wau kalil e ino banq di atem qaji di ni bole taqatosim wauoqne. Ni que. Ni ino lej qujai nanġi ti tamo ñam ti nanġi segi geregereinjroqnaqom. Ni tamo kalil nanġi turtnjrsim geregereinjroqnaqom.

²² Ni tamo bei a Kristen nanġo gate atqa osimqa ino banq aqa gateq di urur ataim. Ni grotqam di a bunuqna une yimqa ni a ombla une oqam. Deqa ni ino segi so geregere taqatosim Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji soqne.

²³ Ariya Timoti, ni mene jaqatnjmeqnu deqa ni bunuqna ya segi uyaim. Ni ya ti wain ti turtosis uyoqne. Yim ino mene olo boleqas.

²⁴ Tamo qudei nanġo une boleq di unu. Qotei na tamo nanġi di awai uge enjrqas. Tamo qudei nanġo une uliejunu. Bunuqna nanġo une di dego boleq dqas.

²⁵ Dego kere tamo nanjo kumbra bole qudei boleq di unu. Kumbra bole qudei boleq dosaiunu. Kumbra di dego boleq dqas. Kumbra di gaigai uliesqa keresai.

6

Kanjal tamo nanji kumbra bole segi yoqnebe

¹ Ni na Kristen kanjal tamo nanji minjrimqa nanji nanjo wau qa gate nanjo ñam soqtoqnsib nanjo sorgomq di geregere soqnebe. Yimqa wau qa gate nanji Qotei aqa ñam ti Yesus aqa anjam ti misilinyqa keresai.

² Kristen kanjal tamo qudei nanjo wau qa gate nanji dego Kristen. Deqa ni na kanjal tamo nanji di minjrimqa nanji endegsib are qalaib, “Gago wau qa gate nanji gago Kristen was. Deqa unqum, iga nanjo anjam gotranjoqnom.” Nanji degsib are qalaib. Ni na nanji minjrimqa nanji endegsib are qalqab, “Gago wau qa gate nanji Yesus qa nanjo areqalo singilateqñub. Deqa iga nanji qalaqalainjroqñom.” Nanji degsib are qalqab di nanji nanjo wau qa gate nanji geregere wauetnjroqñab. O Timoti, ni ijo anjam di plaltoqnsim Kristen nanji minjroqne.

Tamo nanji silali koba oqajqa are qalqab di Satan na nanji uneq breinjraqas

³ Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa anjam kalil bole. Di gisan anjam sai. Iga anjam di ojgom gam dena iga Qotei aqa kumbra geregere qalieosim dauryqom. Ariya tamo qudei nanji degyosaieqñub. Nanji Yesus aqa anjam di uratoqnsib olo anjam bei Yesus aqa anjam ti ombla kerekereosai qaji di palonteqñub.

⁴ Tamo deqaji nanji nanjo segi areqalo dauryqajqa tulan arearetnjreqnaqa diqoqnsib laqñub. Nanji powo saiqoji sosibqa anjam qudei qa laña laña njirinoqnsib ñam qudei qa anjam na qotoqnsib unub. Anjam dena nanjo are ugetetnjreqnaqa nanji qotoqnsibqa misilin anjam koba maroqnsib areqalo uge ti laqñub.

⁵ Osib nanji gaigai njirin anjam koba maroqnsib areqalo uge uge na niñaqoqnsib laqñub. Nanji Qotei aqa anjam bole poinjrosai bole sai. Deqa nanji endegsib are qaleqñub, “Iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga ñoro koba ti sqom.” O Timoti, nanjo anjam di gisan.

⁶ Bole, iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga lañ goge qaji ñoro koba oqom. Jexamu qa inji inji Qotei na egeqnu qaji di iga oqnsim mareqnum, “Inji di iga qa kere.” Iga degsi mareqnum gam dena dego iga lañ goge qaji ñoro bole oqom.

⁷ Iga qalie, iga nami ñambabem di iga inji inji ti ñambabosai. Bunuqna iga moiqom di iga inji inji ti olo moiqasai dego.

⁸ Deqa iga endegsi marqom, “Iga inji uyo ti gara ti yala eqnum di kere.”

⁹ Ariya tamo nanji silali koba oqajqa are qaleqñub qaji nanji Satan na walawalainjroqnsiq uneq breinjreqnu. Aliem na wagme nanji ojeleneqnu dego kere. Deqa nanji kumbra uge uge yqajqa are prugnreqnaqa kumbra dena nanji tulan ugetnjreqnu. Mondon nanji torei padalqab.

¹⁰ Tamo deqaji nanji silali tulan qalaqalaiyeqñub. Nanjo kumbra di agi kumbra uge uge kalil qa utru. Kumbra dena tamo qudei nanji titnjreqnaqa nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatqa uratoqnsib gulbe gargekoba iteqñub.

Tamo unqasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqñub qaji nanji ñambile bole oqab

11 O Timoti, ni Qotei aqa tamo bole unum deqa ni kumbra uge kalil torei qoreiyosim taqal ate. Osim ni kumbra bole bole yoqnsim Qotei aqa kumbra dauryoqnsim a qa ino areqalo singilatoqnsim tamo ungasari nanji qalaqalainjroqne. Osim ni singila na tigelooqnsim gulbe kalil qoboiyoqnsim tamo ungasari nanji lawo kumbra osornjroqne.

12-13 Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu b qaji nanji singila na gurgurobuloqnsib bubunjeqnu. Deqa Timoti, ni singila na ururoqne. Osim dena ni nambile gaigai sqam. Nambile di Qotei na ni emqajqa are qalsiq metmej. Qotei a na qujai ingi ingi kalil nambile enjregnu. Ni tamo ungasari gargekoba nanjo njanjalaq di Kristus Yesus aqa nam ubtoqnem. Deqa Yesus agi nami Pontius Pailat aqa ulatamuq di anjam maroqnej qaji aqa Abu Qotei wo nanjo njanjalaq di e ni singila na endegsi mermqai.

14 Anjam ni qusim ojejunum qaji di ni geregere dauryoqne. Ni anjam di ugetaim. Ugetqasai di tamo nanji ni misilinjmqa keresai. Ni anjam di dauryosim gilsim gilsim gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo lanj qureq na brantim ni unqam.

15 Yesus bqajqa bati di Qotei a segi na bati atim a bqas. Gago are boletetgwajqa utru agi Qotei a segi. A segi qujai mandam ti ingi ingi kalil ti taqatejunu. A mandor kokba kalil nanjo Mandor Koba. A tamo kokba kalil nanjo Tamo Koba.

16 A segi qujai moyosaieqnu. A suwanjoq di unu. Aqa suwan di kobaquja. Deqa iga aqa areq di brantqa keresai. Tamo bei na nami aqa ulatamu unosaioqnej. Tamo bei na a unqa keresai. Deqa iga kalil gaigai aqa nam soqtoqnoqom. A bati gaigai singila koba ti sqas. Bole.

Noro tamo nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatoqnebe

17 O Timoti, ni na Kristen tamo ungasari mandam qa noro koba ejunub qaji nanji endegsim minjre, "Ninji diqosib nunjo segi nam soqtaib. Nunjo noro urur koboqas deqa ninji noro qa are singilataib. Ninji Qotei qa nunjo areqalo singilatosib soqniy. Qotei na ingi bole bole kalil iga egeqnaqa iga oqnsim areboleboleigeqnu.

18 Deqa ninji kumbra bole bole yoqnsib tamo ungasari nanji aqaryainjroqniy. Osib gaigai nunjo ingi ingi jeiyoqnsib tamo ungasari ingi ingi qa truqueqnu b qaji nanji enjroqniy. Mandam qa noro a ingi bole edegaib. Ingi bole agi tamo ungasari aqaryainjraqajqa kumbra." O Timoti, ni na tamo ungasari mandam qa noro koba ejunub qaji nanji degsim minjroqne.

19 Nanji ino anjam di dauryqab di mondon nanji lanj goge qaji ingi ingi tulanj koba koroiyib ingi ingi dena nanji tulanj aqaryainjraqas. Yimqa nanji nambile bole gaigai sqab.

Pol na Timoti minjej, "Ni Qotei aqa wau geregere taqatesoqne"

20 O Timoti, Qotei na ni wau emej deqa ni wau di geregere taqatesoqne. Tamo qudei nanji anjam uge lanja lanja mareqnu b deqa ni nanjo anjam di qoreiye. Tamo nanji di mareqnu b, "Iga powo bole ti unum." Di gisanj. Nanji Qotei jeutoqnsib aqa areqalo dauryqa asginjreqnu.

21 Tamo deqaji nanji Yesus qoreiyoqnsib a qa nanjo areqalo singilatqa urateqnu b.

O ijo was, Qotei a ninji kalil qa are boleiyeme. Bole.

2 TIMOTI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej deqa e na tamo ungasari nanji endegsi minjreqnum, “Ningi Kristus Yesus qa nungo areqalo singilatqab di ninji nambile oqab.” Nambile di Qotei a nami iga egwa marej.

² O Timoti, ni ijo angro bole bulonum. E anjam endi nenngrenyosim inoq qarinyonum. Tamo Koba Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo nanji aiyel ni qa dulosib are boleinjrimqa ni lawo na soqnime.

Iga Yesus aqa anjam bole qa jemaigwasai

³ Ijo moma nanji nami Qotei aqa wau ojqoneb dego kere e bini Qotei aqa wau ojeqnum. Ijo moma nanjo are miligiq di nanji qalieeb, nanji Qotei aqa namgalaq di une saiqoji soqneb. E segi dego ijo are miligiq di degsi qalieonum. Deqa Timoti, e qolo ti qanam ti Qotei pailyoqnsim ni qa are qaloqnsim Qotei binjyeqnum.

⁴ Nami e ni uratmqa laqnamqa ni e qa are ugeimonaqa akamem. E deqa are qaloqnsim ni olo numqajqa are koba unu. E ni numsiyqa tulanj areboleboleibqas.

⁵ Nami ino moma Lois wo ino ai Yunis wo nanji aiyel Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneb dego kere bini ni Yesus qa ino areqalo singilateqnum. Utru deqa e ni numqajqa are qaloqnsim unum.

⁶ Nami e ijo ban ino gateq di atnamqa Qotei na ni aqa wau ojqajqa deqa singila emej. Deqa e ino areqalo tigeltetmitqa ni singila deqa olo are qaloqnsim wau di singilatoqne. Tamo a nam puyim pulonjosim kobaqas dego kere ni ino wau di olo singilatim kobaqas.

⁷ Ni qalie, Qotei na iga ulaqajqa deqa aqa Mondor egosai. Iga singila ti qalaqalaiyo kumbra ti areqalo bole ti sqajqa deqa osiq aqa Mondor egej.

⁸ Deqa ni gago Tamo Koba aqa anjam qa jemaimaiq. Ni e qa dego jemaimaiq. E Yesus aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nanji na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. Deqa ni na e beterbosim Qotei aqa singila ti sosim Yesus aqa anjam bole mare mare laqne. Osim dena ni e ombla gulbe oqnsim sqom.

⁹ Qotei na iga elenjosiq iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa are qalsiq metgej. Iga wau bole bole yoqnem Qotei a deqa osiq iga metgosai. Tulanj nami a inji inji kalil atosaisosiq a aqa segi areqalo na iga metgej. Osiqa iga qa are boleiyosiq Kristus Yesus qarinyosiq dena iga elenjej.

¹⁰ Bati kereonaqa Kristus Yesus agi iga elenjej qaji a boleq dosiq moiyo aqa singila kobotej. Aqa kumbra dena Qotei a iga qa are boleiyej. E Yesus aqa anjam bole mare mare laqnum gam dena tamo ungasari nanji endegsi poinjreqnu, “Bole, iga moiqasai. Iga nambile gaigai sqom.”

¹¹ E Yesus aqa anjam bole palontqajqa ti plaltqajqa ti deqa Qotei na e giltbej.

¹² Deqa unqum, e gulbe oqnsiy sqai. E deqa jemaibqasai. E Yesus qa ijo areqalo singilateqnum. E a qa qalie bole. A e wau ebej deqa e qalieonum, a na wau di geregere taqatoqnsim gilsim a olo bqajqa bati brantqas.

¹³ O Timoti, anjam bole kalil e nami ni mermoqnem qaji di ni geregere dauryoqnsim palontoqne. Osim Kristus Yesus qa ino areqalo singilatoqnsim a qalaqalaiyoqne.

¹⁴ Qotei na aqa anjam bole di ino banq di atej. Anjam di tulan bolequja. Deqa ni anjam di geregere taqatesoqne. Mondor Bole agi gago are miligiq di unu qaji a na ni aqaryaimoqnmq na Qotei aqa wau geregere ojsim laqne.

¹⁵ Ni qalie, tamo kalil Esia sawaq di unub qaji nanqi e uratbosib jaraiyeb. Figelus Hermogenes wo nanqi aiyel dego e uratbosib jaraiyeb.

¹⁶ E endegsi pailyeqnum, "O Tamo Koba, ni Onesiforus aqa tal qujai nanqi qa dulame." O Timoti, Onesiforus a bati gargekoba ijo are boletetboqnej. E tonto talq di soqnem bati deqa a e qa jemaiyosai.

¹⁷ A Rom qureq bosiq dia e qa namosiq itbej.

¹⁸ Deqa e a qa endegsi pailyeqnum, "O Tamo Koba, mondon ni na tamo ungasari nanqi peginjrq batiamaqa ni Onesiforus a qa dulame." O Timoti, nami Efesus qureq di dego Onesiforus a e qa wau gargekoba yoqnsiqa aqaryaiboqnej. Di ni qalie.

2

Pol na Timoti minjej, "Ni Yesus aqa qoto tamo bulosim gulbe qoboiyesoqne"

¹ O ijo angro Timoti, Kristus Yesus a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena ni singilatmoqneme.

² E tamo gargekoba nanjo namgalaq di Qotei aqa anjam palontoqnem di ni quoqnem. Anjam di ni na olo tamo qudei Yesus bole dauryeqnub qaji nanqi dego minjroqnmq nanqi kamba tamo qudei nanqi minjroqngab.

³ Ni e ombla Kristus Yesus aqa qoto tamo bulosim gulbe qoboiyesoqne.

⁴ Qoto tamo nanjo kumbra di ni qalie. Nanqi qotqajqa wau ojoqnsib olo wau bei qa are qalosaieqnu. Nanqi qotqajqa wau segi ojeqnu. Deqa nanjo gate a nanqi qa tulan areboleboleiyeqnu.

⁵ Tamo bei bei wo gurgurosib bubunosib bei na bei bunyosim di a awai oqas. A ururqajqa kumbra geregere dauryqasai di a awai oqasai.

⁶ Tamo bei a wauosim ingi yagwas di ingi meliamqa a osim uyqas. Deqa tamo lanaj bei a namoqna bosim ingi uyqasai.

⁷ O Timoti, ijo anjam e ni mermeqnum qaji endi ni qusim ino areqaloq di singilatime. Yimqa Tamo Koba a na powo emimqa ni ijo anjam kalil endi geregere poimqas.

⁸⁻⁹ Ni gaigai Yesus Kristus qa are qaloqne. A moisiq olo subq na tigelej. A Mandor Koba Devit aqa moma. E aqa anjam bole palontoqnsim laqnam jeu tamo nanqi na e tamo uge bul nuboqnsib gulbe koba eboqneb. Deqa nanqi na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. Ariya nanqi Qotei aqa anjam getentqa keresai.

¹⁰ E tamo ungasari Qotei na giltnejrej qaji nanqi qa are qaloqnsim gulbe kalil qoboiyeqnum. E degyeqnum. Di kiyayaqa? Qotei na nanqi elenamqa nanqi Kristus Yesus aqa nam na nambile osib a ombla so bole gaigai sqajqa deqa.

¹¹ Qotei aqa anjam bei unu. Anjam di gisan sai. Anjam di bole. Deqa iga gago areqaloq di singilatqa kere. Anjam agiende.

"Iga Yesus ombla moiyoqnum deqa iga a ombla olo nambile gaigai sqom.

¹² Iga gulbe kalil qoboiyoqnsim singila na tigelesqom di mondon iga Yesus ombla mandor kokba sqom.

Iga a qoreiyqom di a na kamba iga qoreigwas.

¹³ Iga aqa anjam dauryqa marsimqa olo dauryqa uratqom di Yesus a segi aqa anjam uratqa keresai. A dauryoqnsim sqas."

Pol na Timoti minjej, "Ni Qotei aqa wau tamo bole soqne"

14 O Timoti, Kristen nangi ijo anjam deqa are walnjraim deqa ni na gaigai minjroqne. Osim Qotei aqa n̄amgalaq di nangi endegsim minjroqne, “Nin̄gi anjam qudei qa laŋa laŋa njirin̄oqnaib. Osib n̄am qudei qa anjam na qotoqnaib. Anjam dena nin̄gi aqaryain̄gwa keresai. Nin̄gi anjam di qusib dauryqab di nun̄go areqalo niñaqesqas.”

15 O Timoti, ni Qotei aqa wau tamo boledamu sosimqa aqa anjam bole geregere palontonqajqa singilaoqne. Yim Qotei a ino wau kalil qa tulaŋ arearetonqas. Deqa ni aqa n̄amgalaq di jemaimqasai.

16 Tamo qudei nangi anjam uge laŋa laŋa mareleŋeqnub deqa ni nan̄go anjam di qoreiye. Nan̄go anjam di tulaŋ ugedamu. Anjam dena tamo un̄gasari nangi are prugtetnjroqnim nangi Qotei aqa kumbra torei uratonqab.

17 Anjam di yu uge bulosim tulaŋ kobaqujaosim tamo un̄gasari nangi ugeugeinjroqnas. Tamo aiyel anjam uge deqaji mareqnub agi Himeneus Filetus wo.

18 Nangi aiyel anjam bole qa gam uratosib gisaŋ anjam endegsib mareqnub, “Tamo un̄gasari kalil nangi nami subq na tigeleb koboej. Deqa nangi olo bunuqna subq na tigelqasai.” O Timoti, gisaŋ anjam dena tamo un̄gasari qudei nami Yesus qa nan̄go areqalo singilateb qaji nan̄go areqalo olo niñaqeytnjreqnu.

19 Qotei aqa segi tamo un̄gasari nangi tal ai bulosib singila na tigelejunub. Tal aiq di Qotei aqa anjam endegsib nen̄grenyeb unu, “Tamo Koba a aqa segi tamo un̄gasari nangi qa qalie bole.” Anjam bei dego tal aiq di nen̄grenyeb unu, “Tamo kalil Tamo Koba aqa n̄am ejunub qaji nangi kumbra uge uge qoreiyebe.”

20 E yawo anjam bei mermqai. Tal kobaquja bei miligiq di tabir qudei gol na ti silva na ti gereiyebe. Tabir qudei n̄amtan̄ na gereiyebe. Tabir qudei jagi na gereiyebe. Tabir qudei wau bole qa gereiyosib olo tabir qudei wau kiñilala qa gereiyebe.

21 Deqa tamo bei a kumbra uge kalil uratosim Qotei aqa n̄amgalaq di une saiqoji sqas di a tabir wau bole qa gereiyebe qaji di bul sqas. Deqa a n̄am bole osim Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim Gate Koba Yesus geregere wauetonqas. A wau bole kalil yoqnqajqa tulaŋ kere na sqas.

22 Deqa Timoti, areqalo uge uge an̄gro wala nangi dauryeqnub qaji di ni na qoreiye. Osim ni kumbra bole yoqnqajqa wauoqnsim Qotei qa ino areqalo singilatoqnsim tamo un̄gasari nangi qalaqalainjroqnsim lawo na soqne. Tamo un̄gasari are bole ti sosib Tamo Koba aqa n̄am na pailyeqnub qaji nangi ni ombla kumbra kalil di yoqniy.

23 Tamo un̄gasari areqalo bole ti sosai qaji nangi nanari anjam laŋa laŋa mareleŋeqnub deqa ni nan̄go anjam di quoqnaim. Ni qalie, anjam dena qoto ti njirin̄ ti tigelteqnu.

24 Tamo Koba aqa wau tamo nangi anjam na qotoqnsib njirin̄oqnaib. Nangi na tamo un̄gasari kalil nangi kumbra bole bole enjroqnsib Qotei aqa anjam platosib minjroqnebe. Tamo qudei na nangi gulbe enjribqa nangi deqa njirin̄aib. Nangi kamba olo kumbra lawo nangi osornjroqnebe.

25 Nangi lawo na Qotei aqa anjam gotran̄yo qaji tamo nan̄go areqalo olo gereiyetnjroqnebe. Yim Qotei na nan̄go are bulyetnjrimqa nangi aqa anjam bole poinjrim dauryqab.

26 Nami Satan a tamo nangi di singila na ojesonaqa nangi aqa anjam dauryoqnebe. Deqa Qotei aqa wau tamo nangi lawo na nangi tingitnjribqa

nangi Qotei aqa anjam bole qa poinjrim olo areqalo bole osib Satan aqa banq dena jaraiyosib sawa boleq di sqab.

3

Dirjo bati jojomoqnimqa tamo nanqi kumbra uge uge yoqnaqab

¹ O Timoti, ni endegsi poimem. Mondonj dirjo bati jojomoqnimqa gulbe gargekoba mandamq endi brantelejnaqab.

² Tamo nanqi kumbra uge uge endeqaji yoqnaqab. Nanqi nanqo segi jejamu qa tulan areboleboleinjroqnaqas. Nanqi silali koba oqajqa are prugn-jroqnaqas. Nanqi nanqo segi ñam soqtoqnsib diqoqnsib ñirinj anjam koba maroqnsib tamo nanqi misilinjroqnaqab. Nanqi nanqo ai abu nanqo anjam gotranjoqnaqab. Tamo qudei na nanqi aqaryainjroqnsibqa nanqi kamba olo nanqi qa are boleinjroqnaqasai. Nanqi Qotei aqa kumbra bole kalil qoreiyonaqab.

³ Nanqi qalaqalaiyo kumbra dauryqa uratoqnaqab. Nanqi ñirinjoqnsib jeu atoqnsib olo jeu turyonaqasai. Nanqi yomu anjam gargekoba maroqnsib nanqo segi jejamu taqatqajqa asginjroqnaqas. Nanqi lanja lanja qotoqnsibqa tamo nanqi ñumoqnsib kumbra bole jeutoqnaqab.

⁴ Nanqi tamo qudei nanqi ugeujroqnaqab. Nanqi urur kumbra uge uge yoqnaqab. Nanqi kumbra di yqajqa ulaoqnaqasai. Nanqi nanqo segi ñam soqtoqnsib mandam qa inji inji qa tulan areboleboleinjroqnaqas. Nanqi Qotei qa yala arearetinjroqnaqasai.

⁵ Nanqi lanja babanj na Qotei aqa kumbra bole dauryobuloqnsib sqab. Kumbra bole aqa singila nanqi yala poinjraqasai. O Timoti, tamo deqaji brantonaqnsibqa ni na nanqi beternjraim. Torei uratnjrsim isaq gile.

⁶ Tamo deqaji nanqi kumbra uge endegyeqnub. Nanqi unja qudei nanqo tal miligiq giloqnsib nanqi walawalainjroqnsib areqalo titetnjreqnub. Unja nanqi di areqalo bole ti sosai. Nanqi une gargekoba yeqnab nanqo une dena nanqi singila na ojeqnaqa nanqi kumbra uge uge yqajqa are prugnjqnub.

⁷ Unja nanqi di gaigai qalie oqajqa are qaloqnsib ariya nanqi anjam bole aqa utru poinjraqa keresainjreqnu.

⁸ Gisanj tamo nanqi di Qotei qa nanqo areqalo singilatosaieqnub. Nanqo areqalo tulan niñaqejunu. Nami Janes Jambres wo nanqi aiyel Moses jeutoqneq dego kere gisanj tamo nanqi na Qotei aqa anjam bole jeuteqnaqab.

⁹ Ariya nanqo kumbra di tulan kobaqasai. Nami Janes Jambres wo nanqi aiyel kumbra deqaji yeqnaqabqa tamo ungasari kalil nanqi unoqnsib maroqneq, "Nanqo kumbra di nanari." Dego kere gisanj tamo nanqi kumbra uge uge yoqnsibqa tamo ungasari kalil nanqi unoqnsib maroqnaqab, "Nanqo kumbra di nanari."

Pol na Timoti minjej, "Ni Qotei aqa anjam singila na ojesoqne"

¹⁰ O Timoti, ni nami e ombla soqnem deqa ijo anjam kalil e na platoqnem qaji di ni qalie. Ijo walwel ti ijo kumbra ti di ni qalie bole. E Qotei qa ijo areqalo singilatoqnsim ijo are miligi dego gaigai singilatoqnsim waukobaqnem. Osim tamo ungasari nanqi qalaqalainjroqnsim singila na tigelonaqnsim gulbe qoboioqnem. Di ni qalie bole. ¹¹ Antiok qure ti Aikoniam qure ti Listra qure ti dia jeu tamo nanqi na e kumbra uge uge ebeqnaqabqa e jaqatinj koba oqnem. Qure qureq di kumbra uge kalil e qa brantonaqnej qaji di ni qalie. Ariya bati deqa Tamo Koba a na e aqaryaiqnsibqa gulbe kalilq dena e oqnsiq taqal atoqnej. Deqa bini e bole unum.

¹² Ni qalie, jeu tamo nanği na tamo unğasari kalil Kristus Yesus beteryesosib Qotei aqa kumbra dauryqa singilaeqñub qaji nanği ugeugeinjroqñqab.

¹³ Tamo uge uge nanği ti gisañ tamo nanği ti tulañ ugeoqñqab. Ugeoqñsib gisañ anjam gargekoba maroqñib Satan na kamba dego nanği olo gisa gisañjroqñqas. Yim nanğo kumbra di tulañ ugedamuqas.

¹⁴ Ariya Timoti, anjam iga nami ni mermonam qusim ino areqaloq di singilatam qaji di ni olo singila na ojesoqne. Ni iga qa bole qalieonum deqa ni degyoqne.

¹⁵ Nami ni angro kiñala sosimqa ni Qotei aqa anjam nenğrenq di so qaji di qalieosim bosı bosim agi qalieosim unum. Anjam dena ni powo bole emonaqa ni Kristus Yesus qa ino areqalo singilatonañqa Qotei na ni padalo sawaq dena ej.

¹⁶ Qotei aqa anjam kalil nenğrenq di so qaji di Mondor a segi na babtej. Anjam dena iga aqaryaigoqñsiqa gam bole osorgoqñsiqa gago areqalo tingitetgeqñu. Osiqa gago walwel gereiyetgoqñsiqa iga kumbra bole dauryqajqa singilatgeqñu.

¹⁷ Deqa anjam dena Qotei aqa tamo unğasari nanği keretnjreqnaqa nanği kumbra bole kalil yoqñsib wau bole bole ojeqñub.

4

Pol na Timoti minjej, "Ni Yesus aqa anjam palontqajqa tulañ singilaoqne"

¹ Qotei aqa Njiri Kristus Yesus wo nanğo ñamgalaq di e ni singila na endegsi mermqai. Mondonj Yesus a lañ qureq na brantosim tamo unğasari kalil ñambile so qaji nanği ti nami moreñeb qaji nanği ti peginjrqas. Osim a bati gaigai Mandor Koba sqas.

² Deqa ni Yesus aqa anjam palontoqne. Tamo unğasari nanği ino anjam quqwa arearetnjroqñqas kiyo asginjroqñqas kiyo di unğum. Ni na nanği tingitnjroqñsim dalnjroqñsim are tigeltetnjroqne. Ni asğimaiq.

³ O Timoti, ni que. Bunuqna tamo gargekoba nanği Qotei aqa anjam quqwa asginjroqñimqa olo anjam utru bei bei quqwajqa are prugnjoqñqas. Osib nanğo segi areqalo dauryosib anjam plalto tamo qudeı nanği methjroqñib bosib gisañ anjam minjroqñib qusib arearetnjroqñqas.

⁴ Deqa nanği anjam bole quqwa uratosib laña sa anjam quqwajqa dab atoqñqab.

⁵ Ariya Timoti, ni kumbra degyaim. Ni gaigai areqalo bole na sosimqa gulbe ti jaqatinj ti qoboıyoqne. Osim ni na Yesus aqa anjam bole tamo unğasari nanği minjre minjre laqne. Ni nanği aqaryainjrqajqa wau ti unum deqa ni wau di keretosim yoqne.

Pol a moiqa bati jojomej

⁶ Ni qalie, jeu tamo nanği na e lubsib moiyoñbqa bati jojomqo. Israel nanği wain bilentoqñsib Qotei atraiyeqñub dego kere e moisiyqa ijo lenj aiqas qaji dena Qotei atraiyobulqai.

⁷ Tamo nanği gurguroqñsib bubuñeqñub dego kere e nami singila na ururosım Yesus dauryoqñem agi bini e degyeqñum. E ijo wau kalil kobotonum. E Qotei qa ijo areqalo singilatoqñem di e uratosaiqñem. Agi bini e ijo areqalo di singila na ojejunum.

⁸ Tamo nanği gurguroqñsib bubuñeqñub di nanği awai oqajqa. Ijo awai bole agi Qotei a lañ qureq di atej unu. E awai di oqajqa tariñoqñsim unum. Ijo awai agiende. Mondonj Tamo Koba a na e tamo bole une saiqoji qa merbqas.

Di ijo awai bole. Tamo Koba a kumbra bole tiñtiñ na tamo unğasari nanği peginjıras. Peginjıra bati deqa a awai bole di e ebqas. A e segi awai ebqasai. Tamo kalil Yesus a lañ goge na brantim unqajıqa deqa areboleboleinjıreqnu qaji nanği dego awai bole enjıras.

Pol na Timoti minjej, “Ni ijoq urur au”

⁹O Timoti, ni ijoq urur au.

¹⁰Ni que. Demas a mandam endeqa kumbra qa tulañ areareteqnu. Deqa a na e uratbosıqa Tesalonaıka qureq gilej. Kresens a Galesia sawaq gilej. Taitus a Dalmesia sawaq gilej.

¹¹Aqo Luk wo segi unum. Deqa ni Mak osimqa endeq boiy. Mak a tamo bole. A na e aqaryaıboqnsıqa wau bole yeqnu.

¹²Tikikus agi e na qarınjonam Efesus qureq aıyej.

¹³Ni ijoq bıqa osimqa ijo gara jugo Troas qureq di uratem qaji di osim osau. Agi Karpus aqa talq di uratem unu. Ijo buk qudei dego osau. Ariya ijo pepa lulumo qudei wagme nanğo jegara na gereıyo qaji di dego osim osbetbe. Ni are walmıaj.

¹⁴Bras na inği inği gereıyo tamo aqa ñam Aleksander a na e ugeugeıboqnej. Deqa mondoñ Tamo Koba a na kamba Aleksander ñolawotqas.

¹⁵Aleksander a nami ıga jeutgoqnsıqa gago anjam tulañ ugeugeıyoqnej. Deqa ni a qa geregere ñam atoqne.

¹⁶Jeu tamo nanği nami e ojsib anjam pegıyo talq di tigeltbeb bati deqa tamo bei na e taqbosai. Tamo kalil nanği e uratbosıb jaraiyeb. Deqa e Qotei endegi pailiyem, “O Abu, ni nanğo une deqa olo kambatnjıraime.” E degsi Qotei pailiyem.

¹⁷Ariya Tamo Koba Yesus a segi na e taqbosıqa sıñgıla ebej deqa e anjam pegıyo talq di tigelosim Yesus aqa anjam bole mareqnamqa sawa bei bei qaji nanği quoqneb. Qotei na e aqaryaıbosıqa baun juwan nanğo medabuq na e osiq taqal waıbej.

¹⁸Deqa e endegi qalieronum. Jeu tamo nanği boqnsıb kumbra uge uge ebqa maroqñib Qotei na e aqaryaıboqnsim nanğo banq dena e oqnsim taqal waıboqngas. Osim bunuqna a na e lañ qureq osi oqsim dia e taqatbosim ijo Mandor Koba sqas. Deqa ıga bati gaıgai aqa ñam soqtoqñom. Bole.

¹⁹O Timoti, ni na ijo kaiye anjam endi osim tamo nanği Onesiforus aqa talq di unub qaji nanği ti Prisila Akwila wo nanği koba na minjrime.

²⁰Erastus a Korin qureq di unu. Trofimus a Miletus qureq di ma ti sonaq e na uratem unu.

²¹Ni ijoq urur boqujat. Ni tarınjoqñim ulili bati bo uge.

Yubulus na Pudens na Linus na Klodia na nanği qolqe Kristen tamo kalil nanği ti koba na kaiye anjam endi inoq qarınjonub.

²²Tamo Koba a na ino qunun geregere taqateme. Osim nıñgi kalil qa are boleiyeme. Bole.

TAITUS

¹ E Pol. E Qotei aqa wau tamo. Yesus Kristus na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Tamo ungasari Qotei na giltjnrej qaji nanqi aqa anjam minjroqnitqa qusib Yesus qa nanqo areqalo singilatqajqa deqa qarinjbej. E na nanqi aqaryainjritqa nanqi Qotei aqa anjam geregere qalieosib aqa kumbra dauryqajqa deqa ti qarinjbej. Qotei aqa anjam di gisañ sai. Di anjam bole.

² E na nanqi aqaryainjritqa nanqi nambile gaigai sqajqa deqa e waueqnum. Nanqi nambile di oqajqa tarinqnsib unub. Tulanj nami Qotei a inji inji kalil atosaisosiq a na nambile di iga egwajqa marej. A bole marej. A gisañosaieqnu.

³ Bati kereonaqa a na aqa anjam maro tamo nanqi wau enjrej. Kumbra dena a na aqa segi anjam babtej. A na e dego wau ebej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Anjam dena a na iga padalo sawaq na elenjej.

⁴ O Taitus, e anjam endi nenngrenyosim inoq qarinyonum. Aqo ombla Kristen tamo ungasari kalil nanqi koba na areqalo qujaitosim Yesus qa gago areqalo singilateqnum. Deqa ni ijo anqro bole bul. Gago Abu Qotei wo Kristus Yesus agi iga elenjej qaji wo nanqi aiyel ni qa are boleinjrimqa ni lawo na soqnome.

Pol na Taitus minjej, “Ni na Kristen nanqo gate atelej”

⁵ O Taitus, e ni Krit nuiq di uratmem unum. Krit nuiq di Qotei aqa wau koboosai unu. Deqa ni na wau di kobotosim qure segi segiq di Kristen nanqo gate atelej. Agi e nami wau deqa ni mermem.

⁶ Deqa ni unime. Ni tamo bei a Kristen nanqo gate atqa osimqa a peleiyosim aqa kumbra kalil unsim di ni a gate ate. Tamo di a tamo ungasari kalil nanqo nqamgalaq di une saiqoji soqnome. A unq aiyeltaiq. Aqa anqro nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilatosib soqnebe. Nanqi kumbra uge uge yoqnaib. Nanqi diqoqnsib nanqo ai abu nanqo anjam gotranjoqnaib.

⁷ Ni qalie, Kristen nanqo gate nanqi Qotei aqa wau taqateqnum. Deqa ni tamo bei a gate atqa osimqa ni aqa kumbra endeqaji unsim a gate ate. A tamo ungasari kalil nanqo nqamgalaq di une saiqoji unu. A aqa segi nam soqtosaieqnu. A Kristen tamo ungasari nanqi njirin na taqatnjrosaeqnu. A urur minjinj oqetosaeqnu. A ya uge uyoqnsiq nanariosaeqnu. A qoto ani tamo sai. A silali koba oqnaqajqa tulanj arearetosaeqnu.

⁸ Tamo lanaj nanqi aqa meq beqnaqqa oqnsiq geregereinjreqnu. A kumbra bole bole dauryqajqa are qaloqnsiq areqalo bole ti unu. A kumbra tinjinj ti Qotei aqa segi kumbra bole ti di dauryqajqa tulanj areareteqnu. A aqa segi so geregere taqateqnu.

⁹ A Yesus aqa anjam bole iga plalteqnum qaji di singila na ojeqnu. Deqa a anjam di geregere palontoqnsiq Kristen nanqo are tigeltetjnreqnu. Tamo qudei nanqi anjam di gotranjeqnaq a na nanqi tingitnjroqnsiq daljnreqnu.

Krit nuiq di tamo gargekoba nanqi gisañeqnum

¹⁰ O Taitus, Krit nuiq di anjam gotranjo qaji tamo gargekoba unub. Tamo nanqi di anjam lanja lanja maroqnsib tamo ungasari nanqi gisa gisañjnreqnum. Tamo nanqi di Juda tamo. Deqa nanqi na tamo mulun breinjrqajqa tulanj singilaeqnum.

¹¹ Nanqi na Kristen nanqo silali yainjrqa are qaloqnsib anjam uge uge iga marqajqa getento qaji di plaltoqnsib minjnreqnum. Nanqi degyeqnum deqa nanqi na Kristen qudei nanqo anqro ti nanqo was nanqi ti areqalo

ugetetnjreqnabqa nanġi Qotei aqa gam bole olo urateqñub. Deqa Taitus, ni na tamo uge deqaji nanġo medabu getentosim saidnjre.

¹² Nami Krit nuġ di qalie tamo bei a anjam endegsi marej, “Krit tamo kalil nanġi gisañ ani. Nanġi tamo uge. Nanġi wagme juwañ bul. Nanġi qunjañ bolet. Nanġi wauqa asgim ani.”

¹³ O Taitus, aqa anjam di bole. Deqa ni singila na tamo uge uge nanġi tingitnjroqne. Yimqa nanġi Yesus qa nanġo areqalo geregere singilatqab.

¹⁴ Osib nanġi Juda nanġo gisañ anjam ti tamo nanġi Qotei aqa anjam bole qoreiyeqñub qaji nanġo dal anjam ti quqwa uratqab.

¹⁵ Tamo unġasari Qotei aqa nġamgalaq di jiga saiġoji unub qaji nanġi qalie, inġi uyo kalil jiga saiġoji unu. Deqa nanġi oqnsib uyeqñub. Ariya tamo unġasari kumbra jigať dauryoqnsib Yesus qa nanġo areqalo singilatosaieqñub qaji nanġi torei jiga ti. Deqa nanġi mareqñub, “Inġi inġi kalil jigať.” Nanġo areqalo ti nanġo are miligi ti tulañ jigať.

¹⁶ Nanġi segi mareqñub, “Iga Qotei qa qalie bole.” Di gisañ. Nanġi kumbra uge uge yeqñub dena iga poigeqnu, nanġi Qotei qoreiyeqñub. Deqa Qotei na nanġi torei walinjreqnu. Nanġi Qotei aqa anjam gotrañyo qaji tamo unub. Nanġi kumbra bole bei dauryqa keresai bole sai.

2

Tamo qeli nanġi kumbra bole bole yoqnebe

¹ O Taitus, ni Qotei aqa anjam bole plaltoqne.

² Ni na tamo qeli nanġi anjam endegsim minjroqne, “Ninġi nuñġo so geregere taqatij. Osib areqalo bole ti sosib kumbra bole bole yoqñij. Ninġi Qotei aqa anjam bole geregere qalieosib qalaqalaiyo kumbra yoqnsib gulbe kalil qoboioqnsib singila na tigelesoqñij.” O Taitus, ni na tamo qeli nanġi anjam degsim minjroqne.

³ Ni na uña qeli nanġi anjam endegsim minjroqne, “Kumbra bole kalil Qotei a areareteqnu qaji di ninġi dauryosib soqñij. Ninġi yomuoqñab. Wain uyoqnsib nanarioqñab. Ninġi na Kristen nanġi kumbra bole osornjroqñij.

⁴⁻⁵ Osib uña meli nanġi dalnjribqa nanġi kumbra endegsib yoqnebe. Nanġi nango tamo ti nanġo anġro ti qalaqalainjroqnebe. Nanġi areqalo bole na walwelosib Qotei aqa nġamgalaq di une saiġoji soqnebe. Nanġi Kristen nanġi gereinjroqnebe. Nanġi nanġo tal geregere taqatosib nanġo tamo nanġo anjam dauryoqnebe. Nanġi kumbra bole degyoqñibqa nanġo tamo nanġi na unjrsibqa Qotei binjyosib aqa anjam yomuiyqa uratqab.” O Taitus, ni na uña qeli nanġi anjam degsim minjroqñime.

Pol na Taitus minjej, “Ni kumbra bole yoqñim anġro meli nanġi unsib dauryqab”

⁶ Ariya ni na anġro meli nanġi dego are tigeltetnjroqñimqa nanġi areqalo bole na walweloqnebe.

⁷ O Taitus, ni kumbra bei yqa osimqa kumbra bole segi yoqne. Yimqa anġro meli nanġi ino kumbra di unoqnsib dauryoqñqab. Ariya ni gisañ anjam maroqñaim. Ni anjam palontqa osimqa anjam bole segi palontoqne. Alañ anjam koba maroqñaim. Diqoqñaim. Areqalo bole ti sosim kumbra bole bole yoqne.

⁸ Ni anjam bole segi palontoqñimqa tamo nanġi ino anjam di uge qa marqa keresai. Deqa jeu tamo nanġi na iga yomuigwa keresaiinjrimqa nanġi jemainjrqas.

Kanjal tamo nanji gaigai nanjo wau qa gate nanjo sorgomq di soqnebe

⁹ O Taitus, ni na kanjal tamo nanji anjam endegsim minjroqne, “Ningi gaigai nunjo wau qa gate nanjo sorgomq di sosibqa wau bole bole nanji arearetnjreqnu qaji di yoqniy. Ningi nanjo medabu ojoqnaib.

¹⁰ Osib nanjo ingi bei bajinaib. Ningi nanjo anjam geregere dauryosib nanji kumbra bole bole enjroqniy. Yimqa nanji nunjo kumbra deqa tulan areboleboleinjrqas. Ningi kumbra bole kalil yoqniyqa nunjo wau qa gate nanji unoqnsib Qotei agi iga elenje qaji aqa anjam tulan binjiyoqnsib maroqnaqab, ‘Di anjam bolequja.’ ” O Taitus, ni na kanjal tamo nanji anjam degsim minjroqne.

Iga Yesus bqajqa bati qa tariñoqnaqom

¹¹ Iga qalie, Qotei a iga qa are boleiyeqnu. Aqa kumbra di a na boleq atsiq iga osorgej. Deqa a na tamo ungasari kalil nanji padalo sawaq dena elenqa kere.

¹² Qotei a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena iga endegsi osorgeqnu, iga Qotei qoreiyqajqa kumbra ti mandam qaji areqalo uge uge ti torei uratekritqom. Osim iga mandam tamo ungasari nanjo ambleq di sosimqa areqalo bole na ti kumbra bole na ti Qotei aqa kumbra na ti walweloqnaqom.

¹³ Walweloqnsim ingi bole bole iga mondon oqom qaji di oqajqa tariñoqnaqom. Yesus Kristus a segi Qotei. A singila koba ti unu. A na iga elenje. Mondon a wala bole ti rian koba ti osim lan qureq na bqas. Iga di unqajqa tariñoqnaqom.

¹⁴ Yesus a gago uneq na iga awaigosim iga aqa segi tamo ungasari tinjin sqajqa deqa marsiq aqa segi nambile uratosiq iga qa moiyej. Deqa iga gaigai kumbra bole dauryqajqa singilaoqnaqom.

¹⁵ O Taitus, ni gaigai Kristen tamo ungasari nanji anjam di minjroqnimqa nanji quoqnsib dauryoqnaqab. Ni na tamo ungasari anjam gotranjeqnu qaji nanji tingitnjroqnsim dalnjroqne. Tamo bei na ino anjam di uge qa maraiq.

3

Qotei a iga qa are boleiyosiq kumbra boledamu egej

¹ O Taitus, ni na Kristen tamo ungasari nanji anjam endegsim minjroqne, “Ningi na mandor nanji ti sawa taqato qaji tamo kokba ti nanjo sorgomq di sosibqa nanjo anjam dauryoqniy. Osib gaigai wau bole yqajqa are qaloqniy.

² Ningi tamo qudei nanji misilin anjam minjroqnaib. Osib anjam na qotoqnaib. Gaigai lawo na sosib tamo ungasari kalil nanji kumbra bole osornjroqniy.” O Taitus, ni na Kristen tamo ungasari nanji anjam degsim minjroqne.

³ Ni qalie, iga dego nami areqalo uge ti sosimqa Qotei aqa anjam gotranjoqnem. Bati deqa Satan na iga gisa gisanjeqnaqa iga Qotei aqa gam bole dauryqa uratoqnsim kumbra uge uge dauryqajqa are pruggeqnaqa gago segi jejamu qa tulan areboleboleigoqnej. Kumbra dena iga singila na taqatgesoqnej. Deqa iga minjin ti are uge ti sosim walweloqnem. Tamo qudei na iga jeutgeqnaqba iga kamba dego nanji jeutnjroqnem.

⁴ Ariya bati di Qotei agi iga elenje qaji a na iga tulan qalaqalaigosiq iga qa are boleiyosiq kumbra boledamu egej. Aqa kumbra di a segi na boleq atej.

⁵ Osiqa iga elenjej. Gago segi wau bole bole iga yoqnem qaji a deqa osiq iga elenosai. A iga qa dulosiqa iga laña elenjej awai saiqoji. Osiqa gago are miligi yansetgosiqqa aqa Mondor Bole egsiqa iga angro bunuj bul nambabtgej.

⁶ Yesus Kristus agi iga elenjej qaji aqa wau na Qotei na aqa Mondor Bole qarinyonaqa gago are miligiq aiyej.

⁷ Yesus a iga qa are boleiyej deqa iga Qotei aqa nãangalaq di tamo bole une saiqoji unum. Deqa mondonj iga nãabile gaigai sqom. Iga nãabile di oqajqa tarinqonsim unum.

⁸ Qotei aqa anjam di tulan boledamu. Deqa iga anjam di gago areqaloq di singilatqom.

O Taitus, ni Qotei aqa anjam di singila na palontoqnimqa tamo ungasari Qotei qa nanjo areqalo singilateqnuq qaji nanji quoqnsib kumbra bole bole yoqnaqab. Anjam dena tamo ungasari nanji aqaryainjreqnu.

⁹ Tamo qudei nanji laña laña njirinqonsib nanari anjam maroqnsib laqnuq. Nanji Moses aqa dal anjam qa ti nanjo moma nanjo ñam qa ti anjam na qoteqnuq. Nanji anjam di marqajqa tulan arearetjreqnu. Iga qalie, anjam dena iga aqaryaiqwa keresai. Deqa Taitus, ni tamo deqaji nanjo anjam di quetnjraim. Torei urat.

¹⁰ Tamo bei na Kristen tamo ungasari nanjo areqalo ugetetjrsim nanji pupoinjrimqa ni na tamo di minjimqa aqa kumbra di uratem. A ni quetmosaiamqa olo minje. Minjimqa olo quetmosaiamqa ni a uratosim torei qoreiye.

¹¹ Ni qalie, tamo deqaji nanji Qotei aqa gam torei urateqnuq. Nanji une yo qaji tamo unub. Nanjo une dena nanji osornjreqnu, nanji tamo uge.

Pol na Taitus minjej, "Ni urur bosim e itbe"

¹² Ariya Taitus, ni que. E na Artemas kiyo Tikikus kiyo qarinyitqa a inoq gilqas. Gilsim mermimqa ni urur bosim Nikopolis qureq di e itbe. Yuwal ugeo bati qa e dia sqai. Soqnit ni bosim dia e itbe.

¹³ Apolos wo dal anjam qalie tamo Senas wo nanji aiyel ino qure uratosib walwelqa laqniqqa ni na aqaryainjrimqa nanji gamq di inji bei qa truquqasai.

¹⁴ Ni na Kristen nanji anjam plaltosim minjroqnimqa nanji wau bole yoqnaqajqa geregere qalieosib tamo qudei inji inji qa truqueqnuq qaji nanji aqaryainjroqnebe. Nanji laña sosib wau bole bole yosaio uge.

¹⁵ Kristen kalil e koba na endi unum qaji nanji na ni kaiyeimonub. Deqa ni na kamba tamo ungasari iga tulan qalaqalaigeqnuq qaji nanji gago kaiye anjam endi minjime. Tamo ungasari nanji di iga koba na Yesus qa gago areqalo singilateqnum.

O ijo was, Qotei a ninji kalil qa are boleiyeme. Bole.

FILEMON

¹ O Filemon, e Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. E aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nangi na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. Aqo gago was Timoti wo anjam endi nengrenjosim inoq qarinyonum. Ni gago Kristen was bole. Ni iga koba na wau qujai.

² Aqo aiyel anjam endi ni qa ti gago jaja Apia qa ti Arkipus qa ti Kristen tamo ungasari kalil ino talq di loueqnub qaji nangi qa ti qarinyonum. Arkipus a iga koba na qoto tamo bulosim Qotei aqa wau ojeqnum.

³ Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nangi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Filemon a kumbra tulan boledamu yoqnej deqa Pol a areboleboleiyonej

⁴ E gaigai ijo Qotei binjyoqnsim ni qa pailyeqnum.

⁵ E ni qa anjam endegsi queqnum, ni na Tamo Koba Yesus tulan qalaqalaiy-qonsim a qa ino areqalo singilateqnum. Osim ni na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nangi dego qalaqalainjreqnum.

⁶ Ni iga ti beterosim koba na Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa e endegsi Qotei pailyeqnum, “O Abu, ni na Filemon iga ti aqaryaigimqa iga powo bole osim inji bole bole Kristus a iga egeqnu qaji di geregere poigwas.”

⁷ Od, was, e qalieonum, ni na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nangi qalaqalainjroqnsim nangi are tulan singilatetnjreqnum. Ino kumbra dena ijo are latetbeqnaqa e areboleboleibeqnu.

Pol na Filemon minjej, “Ni na Onesimus qalaqalaiyime”

⁸ O Filemon, e qalieonum, ino kumbra kalil bole. Deqa e ni kumbra bei yqajqa mermitqa ni ijo anjam daurye. E Kristus aqa ñam na ni singila na mermqa kere.

⁹ Ariya e ni tulan singila na mermqasai. Aqo ombla qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum deqa e ni lawo na mermqai. E Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. E aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nangi na e ojsib tonto talq endi waibeb unum.

¹⁰ E tonto talq endi sonamqa ino kanjal tamo Onesimus a ni uratmosiq ulanosiq Rom qure endeq bosiq e itbej. E itbonaqa e Yesus aqa anjam minjnamqa a are bulyosiq Yesus qa aqa areqalo singilatej. Deqa bini a ijo angro bul unu. Deqa e ni mermqai, ni a kumbra bole osoryime.

¹¹ A nami kanjal tamo bolesai soqnej deqa a ni qa wau bole yosaiqnej. Ariya bini a kanjal tamo bolequja unu deqa a ni qa wau bole yoqnqa kere. A e qa dego wau bole yoqnqa kere.

¹² Ariya endego e Onesimus qarinyonum a inoq olo bqo. Deqa e a qa are ugeibqo. Di kiyaga? E a tulan qalaqalaiyeqnum deqa.

¹³ E Yesus aqa anjam bole qa waueqnum deqa e tonto talq endi unum. Ariya ijo are koba endegsi unu. E Onesimus olo osiy a e ombla tonto talq endi sosim a na e aqaryaiboqnqas. A ino kanjal tamo unu deqa a na e aqaryaibqas di ni na dego e aqaryaibqam.

¹⁴ Ariya e Onesimus qarinyonum inoq olo bqo. E endegsi are qalonum. Ni na e aqaryaibqa are soqnim ni ino segi areqalo na e odbosim Onesimus olo ijooq qarinye. E singila na ni mermqasai.

¹⁵ Bole, Onesimus a bati truqyala ni uratmej. E are qalonum, Qotei a segi na gam gereiyonaqa Onesimus a ni uratmej. Di kiyayaqa? Ni na a olo osim niŋgi ombla bati gaigai sqajja deqa.

¹⁶ Onesimus a ino kaŋgal tamo segi sai. A ino Kristen was bole. A ijo Kristen was dego. Deqa e a tulaŋ qalaqalaiyeqnum. A ino kaŋgal tamo bolequja. A ni ombla Tamo Koba beteryejunub. Deqa e qalieonum, ni a olo tulaŋ qalaqalaiyoqnaqam.

¹⁷ Ni e ombla Yesus aqa wau tamo unum edegosim Onesimus osim geregereiyogne. Ni e osim geregereibeqnum dego kere.

¹⁸ Onesimus a une bei ni emej kiyo? A ino silali bei nami yaimosiq olo ni emqajja mermosiqa bunuqna ni emosai kiyo? Degamqa ni na merbimqa e kamba silali di keretosiy ni olo emqai.

¹⁹ E Pol. Anjam endi e ijo segi baŋ na nengrenyonum. Ni e merbimqa Onesimus a ino silali bei yaimej qaji di e na kamba olo ni emekritqai. Ariya ni que. Nami e Yesus aqa anjam ni mermonam qusim are bulyem. E ino qunun qa aqaryaimem. Deqa e ni endegsi mermqa kere, ni na kamba olo ino segi nambile e ebekritime. Ariya e degsi ni mermqa uratonum.

²⁰ O ijo was Filemon, ni que. Aqo ombla Tamo Koba Kristus aqa tamo unum deqa ni aqa ñam na olo Onesimus ijoq qarinyosim dena ijo are boletetbe.

²¹ E qalieonum, ni ijo anjam endi dauryqam. Osim ijo anjam endi bunyosim olo Onesimus ijoq qarinyqam. Utru deqa e anjam endi nengrenyonum.

²² Ijo anjam qujai bei agiende. E are qalonum, Qotei a nuŋgo pailyo qusim gam waqtetbimqa e nuŋgoq olo bqai. Deqa Filemon, e ino talq di ŋeijajja warum bei ni na gereiyethe.

Pol aqa wau qujai nanŋi na Filemon kaiyeiyeb

²³ Aqo Epafraŋ wo ombla tonto talq endi unum. Epafraŋ a dego Kristus Yesus aqa wau tamo. A Yesus aqa anjam mare mare laqnej deqa jeu tamo nanŋi na a ojsib tonto talq endi waiyeb unu. A na ni kaiyeimqo.

²⁴ Mak na Aristarkus na Demas na Luk na nanŋi qolqe dego ni kaiyemonub. Nanŋi e koba na wau qujai.

²⁵ Tamo Koba Yesus Kristus a niŋgi qa are boleiyosim nuŋgo qunun geregere taqatoqneme. Bole.

HIBRU

Qotei aqa Niri a na iga anjam mergeqnu

¹ Nami Qotei na gago moma utru nanɣi anjam minjroqnej. A gam endena nanɣi anjam minjroqnej. A na aqa medabu o qaji tamo nanɣi qarinjreɣnaqa nanɣi giloqnsib bati gargakoba gago moma utru nanɣi anjam minjroqneb.

² Ariya bini Qotei na iga dego anjam mergeqnu. Diɣo bati jojomqo deqa a na aqa Niri aqa medabu na iga anjam mergeqnu. Qotei na aqa Niri gilteɣ deqa a iɣgi iɣgi kalil oqas. Aqa ban na Qotei na mandam atej unu.

³ A na Qotei aqa rian koba iga osorgeqnu. Aqa so ti Qotei aqa so ti ombla kerekere. Aqa anjam siɣila ti unu. Anjam dena a na iɣgi iɣgi kalil siɣilatejunu. A gago une kobotetgosiqa lan qureq oqsıq Qotei siɣila koba ti unu qaji aqa ban woq di awejunu.

Qotei aqa Niri a lan anɣro nanɣi tulan bunjrejunu

⁴ Qotei na aqa Niri ñam kobaɣuja yej. Ñam dena lan anɣro nanɣo ñam tulan bunyejunu.

⁵ Nami Qotei na aqa Niri endegsi minjej,
“Ni ijo segi Anɣro.

Bini e ino Abu unum.”

Osiqa olo anjam bei dego aqa Niri qa endegsi marej, “E aqa Abu sqai. A ijo Anɣro sqas.” Ariya Qotei na aqa lan anɣro nanɣi anjam degsi minjrosaiocnej.

⁶ Nami Qotei na aqa Niri matu qarinyim mandamq aiqa osiqa a qa olo anjam endegsi marej, “Ijo lan anɣro kalil nanɣi aqa sorgomq di sosib a qa louoqnaqab.”

⁷ Ariya Qotei a lan anɣro nanɣi qa anjam degsi marosaiocnej. A nanɣi qa endegsi marej,

“E ijo lan anɣro nanɣi wau enjrem.

Deqa nanɣi jagwa ti nıamyuwo ti bulosib ijo wau ojeqnub.”

⁸ Ariya Qotei na aqa segi Niri endegsi minjej,

“O Qotei, ni bati gaigai Mandor Koba sqam.

Ni tamo bole unum deqa ni na ino segi tamo unɣasari nanɣi taqatnjroqnaqam.

⁹ Ni kumbra bole yqajqa tulan arearetmeqnu.

Ni kumbra uge yqajqa arearetmosaieqnu.

Deqa ino Qotei na ni giltmosiqa ino gateq di goren bilentosıq ñam kobaɣuja emej.

Deqa ni tulan areboleboleimeqnu.

Ino arebolebole dena ino was nanɣo arebolebole tulan bunyejunu.”

¹⁰ Qotei na aqa Niri degsi minjsiqa olo anjam bei dego endegsi minjej,

“O Tamo Koba, ni nami mandam atem unu.

Osim lan dego ino segi ban na gereiyem.

¹¹ Lan ti mandam ti koboqab.

Ariya ni bati gaigai sqam.

Lan ti mandam ti gara juɣo bulosib sarıosib ugeqab.

¹² Tamo bei na aqa gara lubtoqnsıq taqal ateqnu

dego kere ni na lan ti mandam ti lubtosim taqal atqam.

Tamo bei na aqa gara piqtoqnsıq taqal ateqnu

dego kere ni na lan ti mandam ti piqtosim taqal atqam.

Ariya ni segi bulyqasai.

Ni bati gaigai degsi sqam.

Ino sqajqa bati koboqasai.”

¹³ Qotei na aqa Niri degsi minjsiqqa olo minjej, “Ni ijo bar woq endi awesoqnmqqa e na ino jeu tamo kalil nanği elenjosiy ino singaq di atelenqai.” Qotei na anjam deqaji aqa lan anğro nanği minjrosaiioqnej.

¹⁴ Lan anğro nanği Qotei aqa Niri bul sai. Nanği Qotei aqa wau ojo qaji mon-dor. A na nanği qarijnjreqnaqa nanği aqa wau ojeqñub. Nanğo wau agiende. Nanği giloqñsib tamo unğasari a na elenqas qaji nanği aqaryainjreqñub.

2

Qotei na iga elenjej aqa wau di tulan kobaquja

¹ Deqa ijo was, anjam ninği nami quoqñeb qaji di ninği olo singila na ojsib dauryiy. E dego anjam di dauryqai. Iga dauryqasai di iga ulonjosim anjam di torei urato uge.

² Nami Qotei na aqa lan anğro nanğo medabu na gago moma utru nanği anjam minjroqnej. Anjam di singila koba. Deqa tamo unğasari kalil anjam di gotranjoqñeb qaji nanği Qotei na kambatnjroqñsiqu awai uge enjroqnej.

³ Bunuqna Qotei na iga padalo sawaq na elenjej. Aqa wau di tulan kobaquja. Iga Qotei aqa wau di qoreiyqom di iga awai tulan ugedamu turqom. Awai di iga britosim jaraiqa keresai.

Namoqna gago Tamo Koba a na iga elenqajqa anjam di mare mare laqnej. Onaqa tamo nanği aqa anjam di quoqñeb qaji nanği kamba olo mare mare laqñeb. Osib iga endegsib mergoqñeb, “Anjam di bole.”

⁴ Yeqnaqa Qotei na nanğo anjam di singilatoqnej. A gam endena nanğo anjam singilatoqnej. A Mondor Bole aqa wau segi segi jeisij enjreqnaqa nanği manwa ti kumbra singila ti babtoqñeb. Qotei aqa segi areqalo na a degyoqnej.

Qotei na iga elenjej aqa wau di Yesus a segi na tigeltej

⁵ Mondorj Qotei na mandam bunuj atqas. Iga qalieonum, Qotei na aqa lan anğro nanği mandam bunuj di taqatqajqa wau enjrosai.

⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenjyeb unu, “O Qotei, ni kiyaqqa tamo nanği qa are qaleqñum? Osim nanği qa duloqñsim aqaryainjreqñum?”

⁷ Ni na tamo nanği lan anğro nanğo sorgomq di atem unub. Deqa nanği lan anğro nanğo sorgomq di sokiñala soqñib bunuqna ni na nanğo ñam olo soqtetnjrimqa nanğo ñam tulan kobaosim lan anğro nanğo ñam bunyqas.

⁸ Od, ni na inği inği kalil osim tamo nanğo sorgomq di atim sqab.”

O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, a na inği inği kalil osim tamo nanğo sorgomq di atim sqab. A inği bei uratqasai. Ariya bini iga uneqñum di inği inği kalil tamo nanğo sorgomq di sosai.

⁹ Ariya iga Yesus uneqñum. Nami a lan anğro nanğo sorgomq di sokiñala soqnej. Bati deqa Qotei a tamo kalil nanği qa are boleiyonaqa kumbra dena Yesus a nanğo padalo sawa osiq moiyej. A jaqatınj koba osiq moiyej deqa Qotei na aqa ñam olo soqtetosiqqa ñam kobaquja yej.

¹⁰ Qotei a inği inği kalil qa utru. A na inği inği kalil gereiyej. A na aqa anğro gargekoba nanği joqsim lan qureq oqwjajqa deqa are qalsiq Yesus singilatonaqa a jaqatınj koba ej. Osiqa aqa jaqatınj dena a Qotei aqa anjam torei dauryekritisq tamo nanği elenqajqa wau tigeltej. Qotei a degsi Yesus singilatej di kumbra bolequja.

¹¹ Iga qalie, Yesus aqa angro kalil a na aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanği a ombla Abu qujai. Deqa a na nanği minjreqnu, “Ninği ijo was tintin.” A nanği was qa minjrçajqa jemaiyosaieqnu.

¹² Deqa a na aqa Abu endegsi minjej, “O Qotei, e na ijo was nanği di ino ñam qa sainjroqnqai. Nanği louqa korooqñibqa e nanço ambleq di tigelqnsiy ino ñam soqtoqnqai.”

¹³ Yesus a degsi aqa Abu minjsiqa olo endegsi marej, “E Qotei qa ijo areqalo singilatosiy a qa tariñoqnsiy sqai.” Osiqa marej, “Ninği e nubiy. Angro kalil Qotei na ebej qaji nanği di e koba na unum.”

Yesus na iga aqaryaiğwa osiqa tamo bulyosiq moiyej

¹⁴ Yesus aqa angro nanği di mandam tamo. Deqa Yesus a dego mandam tamo bulyosiq moiyej. A Satan aqa singila kobotqa marsiq deqa moiyej. Satan a moiyo qa utru. A na tamo unğasari nanği moiyoñjrçajqa singila ti unu.

¹⁵ Deqa nanği moiqa ulaeqñab Satan a nanği singila na ojeleñeqnu. Ariya nanği degsib ulaoqñsib sonabqa Yesus a nanği Satan aqa banq dena elenqajqa marsiq moiyej.

¹⁶ Yesus a lanğ angro nanği aqaryainjrqa osiq moiyoşai. A Abraham aqa moma nanği aqaryainjrqa osiq moiyej.

¹⁷ Utru deqa a aqa was kalil nanği bulosiq tamo yuej. Deqa bini a atra tamo gate sosisq Qotei aqa wau ojeqnu. A tamo unğasari nanği qa dulosim nanği aqaryainjrçajqa deqa marsiq atra tamo gate brantej. A tamo bole unu deqa a Qotei aqa anjam kalil dauryoqnsiqa aqa wau ojeqnu. Aqa wau agiende. A na tamo unğasari nanço une kobotetñroqnsiqa Qotei aqa minjin taqal waiyeqnu.

¹⁸ Gulbe gargekoba Yesus aqa jejamuq di branteqnaqa a jaqatin koba oqnej. Deqa a na tamo unğasari gulbe oqñsib uneq aiqa laqñub qaji nanği geregere aqaryainjrqa kere.

3

Yesus aqa ñam na Moses aqa ñam tulan burjejunu

¹ O Kristen was kalil, Qotei lanğ qureq di unu qaji a na ninği metñej deqa ninği Yesus qa are qaloqñiy. Yesus a Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa qarinyej. A gago atra tamo gate unu. Deqa iga aqa ñam boleq di maroqñom.

² Qotei na Yesus minjej, “Ni ijo wau oje.” Onaqa Yesus a Qotei aqa wau di uratosai. A wau di geregere ojoqnej. Moses a dego nami Qotei aqa wau geregere ojoqnej. A Qotei aqa tamo unğasari nanço ambleq di wauoqnej. Tamo unğasari nanği di Qotei aqa tal bul soqñeb.

³ Iga qalie, tamo nanği tal ateqñub qaji nanço ñam kobaquja. Tal aqa ñam kiñala. Yesus a tal ato qaji tamo bul soqnej deqa Qotei na a ñam kobaquja yej. Yesus aqa ñam dena Moses aqa ñam tulan burjejunu.

⁴ Tal kalil agi tamo nanği na ateqñub. Ariya Qotei a segi na inği inği kalil ateleñej.

⁵ Moses a kanğal tamo bul sosisq Qotei aqa tamo unğasari nanço ambleq di wauoqnej. Deqa Moses aqa ñam kiñala. Tamo unğasari nanği di agi Qotei aqa tal bul soqñeb. Moses a nanço ambleq di wau geregere yoqnej. A Qotei aqa medabu oqñsiqa kumbra bunuqna brantqas qaji deqa anjam maroqnej.

⁶ Ariya Kristus a Qotei aqa Niri. Deqa Qotei na a wau yonaqa a Qotei aqa tamo ungasari nanngi taqatnjroqnej. Tamo ungasari nanngi di agi Qotei aqa tal bul unub. Kristus a wau di geregere yoqnej. A Qotei aqa Niri deqa iga gaigai gago areqalo a qa singilatoqnsim a mondonj olo bosim iga boletgwaqqa deqa tarinjyoqnsim sqom. Iga degyqom di iga dego Qotei aqa tal bul sqom.

Tamo qudei nanngi Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqasai

⁷ Iga Qotei aqa tamo ungasari unum deqa iga Mondor Bole aqa anjam qusim dauryqom. Aqa anjam agiende, “Bini bati endi ninngi Qotei aqa medabu quoqniy.

⁸ Ninngi nunngo are miligi getentaib.

Ninngi nunngo moma utru nanngi bul saib.

Agi nami nunngo moma utru nanngi ijo medabu quqwa asginjreqnaqa gotranjyoqneb.

Nanngi wadau sawaq di ijo singila lanja tenemtoqneb.

⁹ Nanngi ijo singila bati gaigai unoqneb gilsil gilsiq wausau 40 koboej.

Ariya nanngi deqa e qa are qalosaioqneb.

¹⁰ Deqa e nanngi qa minjinj oqnaqa marem,

‘Nanngi nanngo are miligiq di e daurbosaieqneb.

Nanngi gaigai ijo gam bole urateqneb.’

¹¹ Deqa e nanngi qa minjinj oqnaqa endegsi minjrem,

‘Ninngi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.’ ”

¹² O ijo was, ninngi geregere nam atoqniy. Ninngi nam atqasai di ninngi qudei nunngo are miligi ugeqas. Amqa ninngi Yesus qa nunngo areqalo singilatqa uratosib Qotei nambile gaigai unu qaji a qoreiyqab. Degaib deqa ninngi nam atoqniy.

¹³ Iga mareqnum, “Bini bati endi.” Deqa ninngi bati gaigai nunngo Kristen was nanngi singilatnjroqniy. Une aqa kumbra na ninngi qudei gisanqosim nunngo are miligi getentaim deqa ninngi degyoqniy.

¹⁴ Iga nami Qotei qa gago areqalo singilatoqnem. Ariya gago areqalo di iga olo singila na ojesosim gilsim moiqom. Iga degyqom di iga Kristus aqa segi tamo ungasari tinjinj sqom.

¹⁵ Iga qalie, anjam endegsi unu,

“Bini bati endi ninngi Qotei aqa medabu quoqniy.

Ninngi nunngo are miligi getentaib.

Ninngi nunngo moma utru nanngi bul saib.

Agi nami nunngo moma utru nanngi ijo medabu quqwa asginjreqnaqa gotranjyoqneb.”

¹⁶ O ijo was, yai nanngi Qotei aqa medabu quoqnsib olo quqwa asginjreqnaqa gotranjyoqneb? Di Israel tamo ungasari agi Isip sawaq di sonabqa Moses na joqsiq gilej qaji nanngi.

¹⁷ Qotei a yai nanngi qa minjinj oqnaqa gilsil gilsiq wausau 40 koboej? Di Israel tamo ungasari agi une yoqnsib wadau sawaq di morenoqneb qaji nanngi.

¹⁸ Qotei na yai nanngi endegsi minjrej, “Ninngi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai”? Osiq minjrej, “E bole merngonum”? Di tamo ungasari aqa medabu gotranjyoqneb qaji nanngi.

¹⁹ Deqa iga qalieonum, Israel tamo ungasari nanngi di Qotei qa nanngo areqalo singilatosiaioqneb. Utru deqa nanngi Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqa keresai.

4

Qotei aqa tamo ungasari nanği aqarato sawa miligiq gilqab

¹ Qotei a nami marej, “Ijo segi tamo ungasari nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqab.” O ijo was, sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Deqa ninği ulaoiy. Ninği qudei sawa di miligiq gilqa uratosib ulonjo uge.

² Moses aqa bati qa Israel tamo ungasari nanği Qotei aqa anjam bole quoqneb. Iga dego Qotei aqa anjam bole quoqnem. Ariya Israel nanği anjam di lanja quoqnsib nanjo areqaloq di singilatosaiquoqneb. Deqa anjam dena nanği yala aqaryainjrosaiquoqnej.

³ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa a na odgim iga aqa aqarato sawa miligiq gilqom. Agi nami Qotei a Israel nanği qa endegsi marej, “E nanği qa minjin oqnaqa minjrem, ‘Ninği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.’ ” Kumbra di Moses aqa bati qa brantej. Ariya iga qalie, tulan nami Qotei a mandam atsiqa aqa wau kalil kobotej.

⁴ Agi aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb, “Qotei na aqa wau kobotosiqa bati 7 onaqa a aqaratej.”

⁵ Osib bunuqna anjam endi nenngrenyeb, “Nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai.”

⁶ Deqa iga qalieonum, aqarato sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Tamo ungasari qudei nanği miligiq gilqa kere. Tamo ungasari nami Qotei aqa anjam bole quoqnsib gotranjoqneb qaji nanği aqa aqarato sawa miligiq gilosai.

⁷ Deqa wausau gargekoba gilnaqa Qotei a olo aqarato bati bunuj atej. Agi a Devit aqa medabu na endegsi marej, “Bini bati endi ninği Qotei aqa medabu quoqniy.

Ninği nunjo are miligi getentaib.”

Devit aqa bati qa Qotei a marej, “Bini bati endi.” Anjam dena iga endegsi osorgeqnu, Qotei a tamo ungasari nanği aqa aqarato sawa miligiq gilqajqa olo bati bunuj atej.

⁸ Josua na aqarato di Israel nanği enjrosai. Enjrej qamu Qotei a bunuqna olo bati bunuj atqa marosai qamu.

⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa segi tamo ungasari nanjo aqarato bini unu. Iga yori bati gaigai aqarateqnum dego kere.

¹⁰ Iga qalie, tamo a Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqas di a aqa wau kobotosim aqaratqas. Agi Qotei a nami aqa wau kobotosiq aqaratej dego kere.

¹¹ Deqa iga aqarato sawa di miligiq gilqajqa tulan singilaqom. Singilaqasai di ninği qudei Israel nanjo kumbra dauryosib Qotei aqa anjam gotranjosib ulonjo uge.

¹² Qotei aqa anjam a nambile ti unu. Anjam di singila na waueqnu. A serie bul tulan qalat. Deqa anjam dena tamo nanjo are qametnjroqnsiqa nanjo qunuj ti tanu ti sinğa ti miligiq aiyoqnsiqa nanjo areqalo ti nanjo are miligi ti gegerere pegiyeqnu.

¹³ Inği bei a Qotei qa uliqa keresai. Inği inği kalil Qotei a atelenej qaji di a na gegerere nam atoqnsiq uneqnu. Deqa mondonj a na qujai gago kumbra kalil qa iga pegigwas.

Yesus a gago atra tamo gate unu

¹⁴ Gago atra tamo gate unu. A lanj qureq oqsiq di unu. A Qotei aqa Njri Yesus. Deqa iga aqa ñam boleq di maroqnsim ojesqom.

¹⁵ Iga segi singila saiqoji. Deqa iga na gago une aqa singila kobotqa keresai. Ariya gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa iga endegsi are qalqasai, Yesus a gago une qa iga aqaryaigwa keresai. Iga degsi are qalqasai. Satan na iga walawalaigoqnsiqa uneq waigwa laqnu. A nami Yesus dego uneq waiyqa maroqnsiq walawalaiyoqnej. Ariya Yesus a segi une saiqoji.

¹⁶ Deqa ijo was, iga Qotei aqa areq gilqajqa ulaqasai. Iga aqa areq giloqnoqom. A iga qa are boleyeqnu deqa iga aqa areq giloqnim a iga qa duloqngas. Iga gulbe ti soqnm a iga qa are boleyoqnsim gago gulbe qa aqaryaigoqngas.

5

Atra tamo gate nanjo wau

¹ Qotei a mandam tamo qudei nanji giltjroqnsiqa nanji atra tamo gate ateqnu. Atra tamo gate nanjo wau agiende. Nanji na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqa maroqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeqnu.

² Atra tamo gate nanji di iga bul mandam tamo. Nanji dego singila saiqoji unub deqa nanji une yoqngqa kere. Deqa nanji na tamo ungasari powo saiqoji unub qaji nanji ti tamo ungasari Qotei aqa gam groteqnu qaji nanji ti lawo na aqaryainjreqnu.

³ Nanji dego une ti unub deqa nanji tamo ungasari nanjo une qa ti nanjo segi une qa ti are qaloqnsib wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeqnu.

⁴ Tamo lanaj bei a aqa segi areqalo na atra tamo gate sqa keresai. Qotei a segi na atra tamo gate nanji metjroqnsiqa ñam koba enjreqnu. Agi Qotei a nami Aron metosiq atra tamo gate atej.

⁵ Kristus a dego aqa segi ñam soqtosiq atra tamo gate sqa marosai. Qotei na Kristus giltosiq atra tamo gate atej. Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej,

“Ni ijo segi Anjro.

Bini e ino Abu unum.”

⁶ Osiqo olo anjam bei dego Kristus minjej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej

dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

⁷ O ijo was, Yesus a mandamq endi sosisqa a singa pulutoqnsiqa Qotei pailyoqnej. A qalieej, Qotei na a oqa kere. Yim a moiqasai. Deqa a singila na Qotei pailyoqnej. A lelenj ti akam ti pailyoqnej. A aqa segi areqalo uratoqnsiqa Qotei aqa sorgomq di soqnej. Deqa Qotei na aqa pailyo qetoqnej.

⁸ Yesus a Qotei aqa Njri. Ariya a jaqatinj koba oqnej dena a powo osiqo Qotei aqa anjam dauryqajqa qalieej.

⁹⁻¹⁰ Qalieosiq deqa a Qotei aqa anjam torei dauryekritej. Deqa Qotei na a giltosiq minjej, “Ni atra tamo gate sqam. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.” Qotei na Yesus degsi minjej deqa Yesus a tamo kalil Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji nanji elenqas. Nanji elenqajqa utru agi Yesus qujai. Deqa nanji ñambile gaigai sqab.

Iga anjro mom bul sqasai

¹¹ O ijo was kalil, e Yesus aqa wau deqa anjam gargekoba ninji mernjgawajqa unu. Ariya nunjo areqalo getenejunu deqa ninji anjam di aqa utru geregere poinjwa keresai. Deqa e ninji anjam di mernjgawajqa banji koba.

¹² Ningi nami are bulyeb bati olekoba gilqo. Deqa ningi Qotei aqa anjam plaltqa kere. Ariya nungo powo kobaosai unu deqa ningi angro mom munqum uyeqnu dego bul unub. Ningi ingi singila uyqa keresai unub. Deqa tamo qudei na olo Qotei aqa anjam utruq na plaltosib ningi mernqwab di kere.

¹³ Iga qalie, angro mom nanqi munqum segi uyeqnu. Nanqi kumbra bole qa gam geregere poinrosai unu.

¹⁴ Tamo nanqi kokbaonub qaji nanqi ingi singila uyeqnu. Nanqi nami bati gargekoba kumbra bole ti kumbra uge ti pegiyonqeb. Deqa nanqi areqalo bole ti powo bole ti unub.

6

Iga Qotei qa tarinqonqom

¹ Deqa ijo was kalil, iga Kristus aqa anjam nami utruq na quoqnem qaji dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnoqom. Yim anjam dena iga singilatgoqnoqas. Anjam iga nami utruq na quoqnem qaji di ningi qalie. Anjam agiende. Iga Qotei qa gago areqalo singilatoqa, moiyo qaji kumbra uratosim are bulyoqa,

² yanso oqa, Kristen gate nanqo gateq di ban atoqa, subq na tigeloqa, Qotei na tamo kalil nanqi peginjroqa, tamo qudei nanqi njamyuwoq di gaigai soqa. O ijo was, Kristus aqa anjam di iga nami utruq na quoqnem. Ariya bini iga anjam dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqnoqom.

³ Qotei na marim iga degyqom.

⁴ O ijo was, ningi qalie. Nungo ambleq di tamo qudei nanqi Qotei na areqalo suwantetnrnaqa nanqi lan qureq oqwajqa gam bole qalieeb. Nanqi Mondor Bole esoqneeb.

⁵ Nanqi Qotei aqa anjam uyo oneiyonqnsib maroqneeb, “Anjam di bolequja.” Nanqi Qotei aqa singila mondon brantqas qaji di dego qalieosib ojesoqneeb.

⁶ Ariya bati bei tamo nanqi di olo ulonqosib Qotei aqa anjam qoreiyeb. Deqa nanqi bunuqna puluosib are bulyqajqa gam saiinjrej. Nanqo une dena nanqi Qotei aqa Niri olo namburbasq di qamobulosib tamo unqasari kalil nanqo nqangalaq di aqa nam tulan ugeugeiyeb.

⁷ Tamo deqaji nanqi qa e yawo anjam endegsi mernqwai. Wau lanja nanqi ingi yageqnaqba awa boqnsiq mandam aqa miligiq aiyeqnu. Aiyeqnaqa Qotei a mandam di boleteqnu deqa ingi bole oqoqnsiq melieqnaqa wau lanja nanqi boqnsib ingi oqnsib uyeqnu.

⁸ Ariya sil luwit oqsim ingi kabutnrqas di ingi bole oqwasai. Mandam di ueqas. Deqa sokiñala Qotei na mandam di torei waliyosim njamyuwo na koitqas.

⁹ O gago was bole, anjam singila di iga na ningi mernqonum. Ariya iga qalieonum, ningi deqsib padalqasai. Qotei na ningi elenqas.

¹⁰ Qotei a tamo uge sai. A tamo bole. Deqa a nunqo kumbra bole kalil unoqnsiq olo are walyosaieqnu. Nungo kumbra bole agiende. Ningi gaigai wau bolequja yoqnsib Qotei tulan qalaqalaiyoqnsib aqa segi tamo unqasari nanqi geregereinjreqnub. Ningi nami degyoqneeb agi bini ningi degyeqnu.

¹¹ Gago are koba endegsi unu. Ningi kumbra bole di singila na oqoqnsib mondon Qotei na ningi boletnqwjajqa deqa tarinqonqni.

¹² Ningi asinqaiq. Qotei aqa tamo unqasari nanqo kumbra agiende. Nanqi Qotei qa nanqo areqalo singilatoqnsib olo asinqrosaiieqnu. Deqa mondon

nanği inği bole bole Qotei a nami aqa anğro nanği enjrqqa marej qaji di oqab. O ijo was, nanngo kumbra di ninği dego degsib dauryoqniy.

Qotei aqa anjam a nami Abraham minjej qaji di a na singilatej

¹³⁻¹⁴ Nami Qotei na Abraham minjej, “E ni boletmosiy ino moma nanği tulan kobatnrqai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Mandam tamo nanği na Qotei bunyqa keresai. Deqa Qotei a mandam tamo bei aqa ñam na anjam singilatqa keresai. Deqa a anjam di Abraham minjsiqa aqa segi ñam na anjam di singilatosisq minjej, “E bole mermonum.”

¹⁵ Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq tariņosisq soqnej. A tariņqa asgyosai. A tariņesosisq bunuqna anjam Qotei na minjej qaji di aqa damu brantonaq unej.

¹⁶ Anjam singilatqa kumbra agiende. Tamo bei na anjam singilatqa osimqa a tamo kobaquja bei aqa ñam na anjam singilatqas. Yim tamo qudei nanği qusib marqab, “Anjam di bole.” Deqa tamo qudei nanği anjam di olo uge qa marqa keresai.

¹⁷ Qotei na Abraham minjej, “E ino moma nanği kobatnrqai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Aqa kumbra dena a na Abraham aqa moma nanği osornjrej, a na aqa anjam di olo bulyqa keresai.

¹⁸ Deqa Qotei aqa kumbra aiyel unu. A na anjam di Abraham minjej. Osiqa aqa segi ñam na anjam di singilatej. Aqa kumbra aiyel di unu deqa a na aqa anjam di olo bulyqa keresai. A gisanqa keresai dego. Deqa iga Qotei aqa anjam di gago are miligiq di atsim Qotei aqa jojomq giloqnsim a qa tariņoqnqom.

¹⁹ Qotei agi iga a qa tariņeqnum qaji a anka bul singila koba. Deqa iga Qotei qa gago are miligi singilatqnsim Warum Tulan Getento Koba gara gainjenu qaji di torei miligiq giloqnsim.

²⁰ Yesus a getento warum di iga qa waqtosisqa a segi namoosisq miligiq gilej. Deqa bini a getento warum dia unu. A di sosimqa bati gaigai a gago atra tamo gate sqas. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.

7

Melkisedek a ñam koba ti soqnej

¹ Melkisedek a Salem qure nanngo mandor soqnej. A Qotei Goge Koba aqa atra tamo dego soqnej. Bati deqa Abraham a mandor qudei nanği ti qotsiqa nangi ñumej. Numsiqa olo aqa qureq beqnaqa Melkisedek a gamq di Abraham turosiqa aqa gateq di ban atetosiq a qa pailyej.

² Onaqa inği inği kalil Abraham a mandor nanngoq dena elenej qaji di a na poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Melkisedek aqa ñam aqa damu agiende, Kumbra Bole Yeqnu Qaji Mandor. Qure ñam Salem aqa damu agiende, Are Lawo. Melkisedek a Salem qure nanngoq mandor soqnej deqa aqa ñam aqa damu bei agiende, Are Lawo Qaji Mandor.

³ Melkisedek a abu saiqoji. A ai saiqoji. A moma bei dego saiqoji. Aqa ñambabo bati di iga qaliesai. Aqa moiqajqa bati di dego iga qaliesai. Deqa a Qotei aqa Niri bulosisq a bati gaigai atra tamo unu.

⁴ Melkisedek aqa ñam tulan kobaquja. E deqa ninği saingwai. Gago moma utru Abraham a mandor nanngoq dena inği inği boledamu elenosisqa poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej.

⁵ Bunuqna Qotei na Livai aqa moma nanği minjrej, “Ninği atra tamo sqab.” Agi dal anjam endegsi unu, “Israel nanği na inği inği poto 10 yoqnsib oto qujai

Livai aqa moma nanği atrainjroqñqab.” Israel nanği Abraham aqa leñ na ñambabeb. Nanği Livai aqa moma nanğo was.

⁶ Melkisedek a Livai aqa leñ sai. Ariya Abraham a inği inği poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Atraiyonaqa Melkisedek a Abraham aqa gateq di ban atetosiq a qa pailyej. Abraham agi nami Qotei na minjej, “E ino moma nanği kobatñjrçai.”

⁷ Iga qalie, tamo ñam ti nanği na tamo ñam saiçoji nanğo gateq di ban atetñjroqñsib nanği qa pailyeqñub.

⁸ Israel nanği na Livai aqa moma nanği inği inği atrainjreğñub. Livai aqa moma nanği moreñeğñub. Ariya Melkisedek agi Abraham na inği inği atraiyej qaji aqa moiçajqa bati nanği nami neñğreñyosaiçoqneb. Deqa a bati gaigai sobulejunu.

⁹ Livai aqa moma utru qujai di agi Abraham. Deqa iga endegsi marçom, Livai na inği inği di osiq Melkisedek atraiyobulej.

¹⁰ Melkisedek a Abraham gamç di turej bati di Livai a ñambabosaisoqnej. Abraham a inği inği di Melkisedek atraiyej bati deqa Livai a Abraham aqa jejamu miligiq di soqnej. Bunuqna Livai a Abraham aqa leñ na ñambabeb. Deqa iga endegsi marçom, Livai a dego inği inği di Melkisedek atraiyobulej.

Yesus a atra tamo gate bunuj unu

¹¹ Livai aqa moma nanği atra tamo sosib wauoqñeb nanğo wau dena tamo unğasari nanği boletñjrosaiçoqnej. Nanği boletñjrej çamu atra tamo bei a olo brantosai çamu. Bole, dal anjam a marej, Livai aqa moma nanği atra tamo sqab. Dal anjam di Israel nanği nami esoqñeb. Ariya Qotei a olo marnaqa Yesus a gago atra tamo brantej. A Aron bulosiq atra tamo brantosai. A Melkisedek bulosiq atra tamo brantej.

¹² O ijo was, dal anjam a marej, Livai aqa moma nanği atra tamo sqab. Ariya bunuqna Qotei a nanği kobotñjrçiq olo atra tamo bei agi Yesus atej. Qotei aqa kumbra dena a na dal anjam bulyosiq olo dal anjam bei atej.

¹³ Yesus a Livai aqa leñ na ñambabosai. A leñ bei nanğoq na ñambabeb. Leñ nanği di atraiyqajqa wau nami ojosaioqñeb.

¹⁴ Iga qalie, gago Tamo Koba a Juda aqa leñ na ñambabeb. Leñ dena atra tamo nanği brantqajqa Moses a deqa marosaiçoqnej.

¹⁵ Yesus a atra tamo bunuj brantosiq Melkisedek bulonaq iga unem. Deqa iga poigeqñu, atra tamo bunuj dena atra tamo kalil nami soqñeb qaji nanği tulañ bunñjrejunu.

¹⁶ Dal anjam a marej, atra tamo nanği Livai aqa leñ na brantqab. Ariya Yesus a gam bei na atra tamo brantej. A ñambile ti siñgila ti unu. A gaigai degsim sqas. Gam dena a atra tamo brantej.

¹⁷ Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej, “Melkisedek a atra tamo soqnej dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

¹⁸ O ijo was, anjam dena iga poigeqñu, dal anjam nami soqnej qaji di siñgila saiçoji. Dal anjam dena iga aqaryaiğwa keresai. Deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyej.

¹⁹ Dal anjam dena iga boletgosaiçoqnej deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyosiq olo gam bunuj waqtetgej. Gam bunuj di tulañ bolequja. Gam dena dal anjam namij di tulañ bunyejunu. Deqa iga gam bunuj di dauryosim Qotei aqa areq giloqñsim a qa tarinjoqñom.

20-21 Qotei na Yesus giltosiqa minjej, “Ni atra tamo sqam.” Degsi minjsiqa aqa anjam di singilatej. Atra tamo nami soqneb qaji nanji dego Qotei na giltjroqnsiqa minjroqnej, “Ningi atra tamo sqab.” Ariya a aqa anjam di singilatosaioqnej. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenjyeb unu, “Tamo Koba a na Kristus endegsi minjej, ‘Ni bati gaigai atra tamo sqam.’

Osiqa aqa anjam di singilatej. Deqa aqa anjam di a olo uratqa keresai.”

22 Deqa iga qalieonum, Qotei aqa anjam bunuj di tulan bolequja. Di kiyaaqa? Yesus a segi na anjam di gereiyej deqa. Anjam dena dal anjam namij tulan bunyejunu.

23 Nami tamo gargekoba nanji atra tamo soqneb. Nanji morenoqneb deqa nanji gaigai atra tamo sqa keresai.

24 Ariya Yesus a gaigai sqas deqa a gaigai atra tamo sosim wauoqnqas. Tamo bei na aqa sawa oqa keresai.

25 Deqa tamo ungasari Yesus aqa ñam na Qotei aqa areq gileqnub qaji nanji Yesus na torei elenqa kere. Di kiyaaqa? A gaigai ñambile sosisq nanji qa Qotei pailyeqnu.

26 Yesus a atra tamo gate deqaji unu deqa a na iga tulan aqaryaigwa kere. A gaigai Qotei aqa segi kumbra boleq di sosisq dauryeqnu. A une bei saiqoji. A Qotei aqa ñamgalaq di tamo tulan bolequja. Qotei na a osi oqsiq lan qureq di awotej unu. Deqa a une tamo nanjo ambleq di sosai. A isaq di unu.

27 Atra tamo gate nami qaji nanji bati gaigai wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Mati nanji nanjo segi une qa wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Osib olo tamo ungasari nanjo une qa dego Qotei atraiyeqnu. Ariya Yesus a wau degyosaieqnu. A bati qujai qa aqa segi jejamu ñambile sonaq osiqa Qotei atraiyej.

28 Dal anjam a nami marej, mandam tamo nanji atra tamo gate sqab. Tamo nanji di singila saiqoji. Ariya bunuqna Qotei na olo anjam bei marsiqa anjam di singilatej. Anjam di aqa damu agiende. A na aqa segi Niri torei keretosiq a atra tamo gate atej. Deqa a bati gaigai atra tamo gate sqas.

8

Yesus a lan qureq oqsiq dia atra tamo gate unu

1 Ijo anjam di aqa utru agiende. Atra tamo gate deqaji unu. Di Yesus qujai. A lan qureq oqsiq Mandor Koba aqa ban woq di awejunu.

2 A lan qure qaji atra talq di atraiyo wau ojeqnu. Atra tal di Qotei aqa segi tal bole. Tamo bei na tal di atosai. Tamo Koba a segi na tal di atej.

3 Atra tamo gate nanjo wau di ninji qalie. Nanji wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa Yesus a dego atra tamo gate sosisq aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej.

4 Yesus a mandamq endi so qamu a atra tamo sosai qamu. Di kiyaaqa? Livai aqa moma nanji segi mandamq endi atra tamo sosib wagme ingi ingi Qotei atraiyeqnu. Dal anjam a degsi unu.

5 Livai aqa moma nanji gaigai mandam qaji atra tal miligiq di waueqnu. Atra tal dena lan qure qaji atra tal iga lanja suwi osorgeqnu. Moses a nami atra tal di atqa laqnaqa Qotei na tal sigitosiqa Moses osoryonaqa degsi atej. Agi Qotei na Moses endegsi minjej, “E mana goge dia atra tal sigitosim ni osormem. Deqa ni atra tal ti aqa ingi ingi kalil ti degsim gereiyime.” Qotei na nami Moses degsi minjej.

⁶ Ariya bini Yesus a atraiyo wau ojeqnu di wau tulan bolequja. Aqa wau dena atra tamo nami qaji nanngo wau tulan bunyejunu. Yesus a Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Deqa anjam bunuj dena anjam namij di tulan bunyejunu. Ingi bole bole bunuj Yesus na iga egwa marej qaji dena ingi bole bole namij dego tulan bunyejunu.

Anjam bunuj a na anjam namij tulan bunyejunu

⁷ O ijo was ninngi are qaliy. Anjam namij dena iga aqaryaigwa kere qamu Qotei a olo anjam bunuj marosai qamu.

⁸ Ariya Tamo Koba a na tamo ungasari nanngo une babtetnrjsiqa endegsi marej, “Ninngi quiy. E bati atonum unu. Bati di brantimqa e anjam bunuj qosisiy Israel nanngi ti Juda nanngi ti minjrit nanngi qusib dauryqab.

⁹ Ijo anjam bunuj di anjam namij dego sai. E nanngo moma nanngi Isip sawaq dena joqsim gilsim mana goge dia ijo anjam namij nanngi enjrem. Bati deqa nanngi ijo anjam di dauryqa uratosib gotranjoqneb deqa e na kamba nanngi qoreinjrem.

¹⁰ Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy Israel nanngo areqaloq di atqai. Osiy nanngo are miligiq di dego nengrenyqai. Deqa e nanngo Qotei soqnit nanngi ijo segi tamo ungasari sqab.

¹¹ Sosib bati deqa nanngi kalil e qa geregere qalieqab. Deqa nanngi olo bunuqna nanngo was nanngi endegsi minjrqsai, ‘Ninngi Tamo Koba a qa qalieoiy.’ Degsi minjrqsai. Nanngi kalil e qa qalieqab. Tamo ñam ti tamo ñam saiqoji nanngi ti kalil e qa qalieqab.

¹² Di kiyaqqa? E nanngi qa dulosiy nanngo une kobotetnrqai. Deqa bunuqna e nanngo une qa olo are qalqasai.” Tamo Koba a nami degsi marej.

¹³ Agi Qotei a marej, “E anjam bunuj qosqai.” A degsi marej deqa iga qalieonum, anjam a nami qosej qaji di olo namijej. Deqa anjam di sokinalayosim torej koboqa.

9

Atra tamo gate nami qaji nanngi wagme aqa leñ atraiyeqnu

¹ Israel nanngi anjam namij dauryoqneb bati deqa nanngi mandam qaji atra talq di Qotei qa louoqneb.

² Atra tal di jagwa oqajqa tal bul. Tal miligiq di warum bei soqnej. Warum di aqa ñam “Getento Warum.” Warum miligiq di nanngi lam ti atra bijal ti atraiyqa hem ti atnab soqnej.

³ Getento warum qoreq di nanngi gara kobaquja bei gainteb. Gara aqa qoreq di warum bei soqnej. Warum di aqa ñam “Warum Tulan Getento Koba.”

⁴ Qa sum koitib qurem quleqwajqa deqa marsib atra bijal gol na gereiyosib warum dia atnab soqnej. Qotei aqa dal anjam so qaji ñam monngum dego warum dia soqnej. Ñam monngum aqa qalaq di gol na walateb. Ñam monngum miligiq di lan qure qa ingi uyo Qotei na nami Israel nanngi anainjrej qaji di tabirq di atnab soqnej. Tabir di dego gol na gereiyeb. Ñam monngum miligiq di Aron aqa walwelqa toqon nami qenjilitej qaji di atnab soqnej. Menin aiyel Qotei a nami nanngo quraq di aqa dal anjam nengrenyej qaji di dego ñam monngum miligiq di atnab soqnej.

⁵ Ñam monngum aqa quraq di lan angro aiyel nanngo sigito qunun atnab soqnej. Lan angro aiyel nanngi di Qotei aqa singila sigitoqnsib unub. Nanngo

bari na nam monqum di kabutesoqnej. Nam monqum aqa qura di tamo unqasari nanqo une kobotetnrqajqa sawa. Bini e inqi inqi kalil deqa anjam koba marqasai.

⁶ Inqi inqi kalil deqaji atra tal miligiq di atnab sonabqa atra tamo nanqi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa warum dia Qotei louqajqa wau yeqnu.

⁷ Ariya atra tamo gate a segi bati qujai qa wausau gaigai Warum Tulañ Getento Koba di miligiq giloqnsiqa aqa segi une qa ti tamo unqasari nanqo une qa ti leñ oqnsiqa Qotei atraiyeqnu. Tamo unqasari nanqi di powo bole ti sosai deqa nanqi une yeqnu.

⁸ O ijo was kalil, Mondor Bole na iga endegsi osorgeqnu, atra tal namij sonaqa iga Warum Tulañ Getento Koba di miligiq gilqajqa gam getenjejunu.

⁹ Atra tal dena kumbra bunuj bini branteqnu qaji di iga lanja suwi osorgeqnu. Tal dia atra tamo nanqi wagme inqi inqi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Ariya wagme inqi inqi dena tamo unqasari Qotei qa loueqnu qaji nanqo are miligi gereiyetnrqa keresai. Deqa nanqi endegsi qalieqa keresai, “Bole, Qotei na gago une kobotetgekritqo.” Degyqa keresai.

¹⁰ O ijo was, anjam namij di a inqi uyo qa ti ya uyo qa ti yanso oqajqa ti jejamu inqi inqi qa ti segi mareqnu. Qotei na Israel nanqi anjam namij di enjrej. Di kiyaja? Nanqi anjam di dauryosib soqnil bunuqna a na olo gam bunuj gereiyqas.

Kristus na aqa segi leñ osiqa Qotei atraiyej

¹¹ Ariya Kristus a brantosiqa a gago atra tamo gate sosiqa inqi bole bole Qotei na mondon iga egwas qaji di osiqa lan qure qa atra tal miligiq gilej. Atra tal di tulañ bolequja. Atra tal dena mandam qaji atra tal tulañ bunyejunu. Mandam tamo nanqi na lan qure qaji atra tal di gereiyosai.

¹² Kristus a makau ti kaja du du ti nanqo leñ osiqa atra tal di miligiq gilosai. A aqa segi leñ osiqa bati qujai qa atra tal di miligiq gilej. Aqa wau dena a gago uneq na iga olo awaigej deqa iga nambile gaigai sqom.

¹³ Atra tamo nami qaji nanqi makau ti kaja du du ti nanqo leñ oqnsib Qotei atraiyeqnu. Osib makau nanqo damu koiteqna skuleqnaq sum oqnsib tamo unqasari nanqo gateq di bilenteqnu. Nanqi na tamo unqasari une ti unub qaji nanqo jejamu yansetnrqajqa marsib kumbra degyeqnu.

¹⁴ Ariya Kristus aqa leñ na wagme nanqo leñ tulañ bunyejunu. Kristus a jiga bei saiqoji. A gago jejamu yansetgosai. A gago are miligi yansetgej. Mondor gaigai sqas qaji a na Kristus sinqilatonaqa aqa segi nambile osiqa Qotei atraiyej. Osiaqa aqa leñ aiyej qaji dena gago are miligi yansetgej. Deqa iga qalieonum, iga Qotei aqa namgalaq di une saiqoji unum. Deqa iga moiyo qaji kumbra kalil uratqom. Osim Qotei nambile gaigai unu qaji a qa are qaloqnsim wauetoqnaqom.

Kristus aqa leñ na anjam bunuj sinqilatej

¹⁵ Yesus aqa leñ aiyej qaji dena iga bole aqaryaigej. Deqa iga Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiqoji unum. Yesus a na Qotei aqa anjam bunuj sinqilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Nami iga anjam namij aqa sorgomq di sosim bati deqa iga une yoqnsim laqnem. Onaqa Yesus a iga qa moisiq dena a iga olo awaigosiqqa gago une kobotetgej. Deqa iga ti tamo unqasari kalil Qotei na metnjreqnu qaji nanqi ti nambile gaigai sqom. Qotei a nami marej, “E na nambile di ijo segi angro tintin nanqi enjrjai.”

16 E mandam tamo nanjo kumbra qa merngwai. Tamo bei a qalieqo, a bunuqna moiqas. Deqa a pepa bei osim aqa angro nanji aqa ingi ingi kalil oqajqa marsim nanjo nam nengrenjyim sqas. A moiyoisaisoqnmqqa aqa angro nanji aqa ingi ingi oqa keresai. A moiyimqa nanji aqa ingi ingi oqab.

17 Tamo di a njambile soqnmqqa aqa anjam nengrenjyej qaji di a lanja sqas. Ariya a moiymqqa aqa anjam di singila ti sqas.

18 Dego kere nami atra tamo nanji anjam namij singilatqa osibqa nanji na wagme nanji numeq nab nanjo lej aiyognej.

19 Agi Moses a dal anjam kalil plaltosiq tamo ungasari nanji minjrsiq koboonaqa a na makau ti kaja du du ti nanjo lej osiqa ya ti sil lent ti namanja aqa dani aqa nam hisop de ti turtosiq tamo ungasari nanjo gateq di bilentej. Osiqa Qotei aqa lou gara nengrenj aqa qoreq di dego bilentej. Sil lent di kaja du du nanjo junqum na gereiyo qaji.

20 Moses a lej bilentosiq marej, "Lej endi aisiq Qotei aqa anjam singilatqo. Agi Qotei a nami ninji endegsi merngej, 'Ninji anjam di dauryiy.' "

21 Osiqa Moses a olo lej bilentonaqa atra tal ti atraiyqajqa ingi ingi ti nanjoq dego aiyej.

22 Deqa iga qalieonum, lej na ingi ingi kalil yansqas. Lej aiqasai di Qotei na tamo ungasari nanjo une kobotqasai. Dal anjam a degsi marqo.

Kristus a gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu Qotei atraiyej

23 Atra tal namij aqa ingi ingi dena lanj qaji ingi ingi lanja sigitejunu. Atra tamo nanji na wagme nanjo lej oqnsib dena ingi ingi di yanseqnub. Ariya wagme nanjo lej na lanj qaji ingi ingi yansqa keresai. Lej tulan boledamu na segi lanj qaji ingi ingi yansqas.

24 Iga qalie, Kristus a mandam qaji atra tal miligiq gilosai. Mandam qaji atra tal di tamo nanji na ateb. Tal di Qotei aqa atra tal bole lanja sigitejunu. Kristus a lanj qureq oqej deqa bini a Qotei aqa areq di sosiqa iga qa waueqnu.

25 Atra tamo gate nami qaji a wausau gaigai wagme nanjo lej oqnsiqa Warum Tulan Getento Koba di miligiq gileqnu. A aqa segi lej osaiqnu. A wagme nanjo lej oqnsiq miligiq gileqnu. Ariya Yesus a degyosaiqnu. A lanj qureq oqsiq bati qujai qa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. A bati gargekoba degyosaiqnej.

26 A bati gargekoba degyoqnej qamu Qotei na nami mandam atej bati deqa a jaqatin oqnsiq bosu bosiq agi bini olo jaqatin eqnu qamu. Ariya dijo bati jojomqo deqa Kristus a bati qujai qa mandamq aisiq gago une kobotqa marsiq aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej.

27 Iga qalie, tamo kalil nanji bati qujai qa moiyeqnu. Mondon nanji Qotei aqa ulatamuq di brantib a nanjo une qa nanji peginjqas.

28 Dego kere Kristus a bati qujai qa tamo gargekoba nanjo une qoboiyet-njrqa marsiqa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. Ariya mondon a lanj qureq na bqas. Bati deqa a na tamo ungasari nanjo une olo qoboiyet-njrqasai. A bosim tamo ungasari a qa tarijeqnu qaji nanji torei elenqas.

10

Wagme nanjo lej na gago une kobotqa keresai

1 Moses aqa dal anjam aqa wau agiende. Dal anjam na ingi bole bole Qotei a mondon iga egwas qaji di iga lanja suwi osorgeqnu. Damu osorgo-saiqnu. Atra tamo gate nanji wagme ingi ingi oqnsib wausau gaigai Qotei

atrayeꞑnub deꞑa iga qalieonum, dal anjam na tamo unꞑasari Qotei aꞑa areꞑ gileꞑnub qaji nanꞑi torei boletnꞑrꞑa keresai.

² Wagme inꞑi inꞑi dena tamo unꞑasari Qotei qꞑa loueꞑnub qaji nanꞑo une yansetnꞑrꞑa kere qamu atra tamo gate nanꞑi na olo atraiyosai qamu. Deꞑa tamo unꞑasari nanꞑi nanꞑo une qꞑa olo are gulbeinꞑrosai qamu.

³ Ariya atra tamo gate nanꞑi wausau gaigai wagme inꞑi inꞑi di oꞑnsib Qotei atraiyeꞑnub. Deꞑa tamo unꞑasari nanꞑi nanꞑo une qꞑa olo are qaloꞑnsib are gulbe ti unub.

⁴ Kumbra di aꞑa utru agiende. Makau ti kaja du du ti nanꞑo leꞑ na tamo unꞑasari nanꞑo une kobotetnꞑrꞑa keresai bole sai.

⁵ Deꞑa Kristus a mandamꞑ aiꝼa osiꝼa endegsi pailyej, "O Abu, ni atraimꝼajꝼa wagme inꝼi inꝼi qꝼa arearetmosaieꝼnu.

Deꝼa e ijo segi jejamu osiy ni atraimꝼai. Ijo jejamu di agi ni na e gereiyetbem.

⁶ O Abu, atra tamo nanꝼi na tamo unꝼasari nanꝼo une qꝼa aꝼaryainꝼrꝼa maroꝼnsib wagme inꝼi inꝼi oꝼnsib nꝼamyuwo na koitoꝼnsib ni atraimꝼeꝼnub.

Ni inꝼi inꝼi deꝼa arearetmosaieꝼnu.

⁷ Deꝼa e ni endegsi pailmonum,

'O Qotei, e bonum.

Agi nami anjam degsib e qꝼa nenꝼrenꝼyeb.

Bini e ino areqalo dauryꝼa bonum.' " Kristus a mandamꝼ aiꝼa osiꝼa degsi Qotei pailyej.

⁸ Agi Kristus a namoꝼna pailyej, "O Abu, ni atraimꝼajꝼa wagme inꝼi inꝼi qꝼa arearetmosaieꝼnu. Atra tamo nanꝼi na tamo unꝼasari nanꝼo une qꝼa aꝼaryainꝼrꝼa maroꝼnsib wagme inꝼi inꝼi oꝼnsib nꝼamyuwo na koitoꝼnsib ni atraimꝼeꝼnub. Ni inꝼi inꝼi deꝼa arearetmosaieꝼnu." O ijo was, dal anjam a nami atraiyꝼajꝼa inꝼi inꝼi deꝼa marej.

⁹ Ariya bunuꝼna Kristus a olo pailyej, "O Qotei, e ino areqalo dauryꝼa bonum." A degsi pailyej deꝼa iga qalieonum, a kumbra namij di taꝼal waiyosiqꝼa olo kumbra bunuj atej.

¹⁰ Yesus Kristus a Qotei aꝼa areqalo dauryosiq deꝼa a bati qujai qꝼa aꝼa segi jejamu osiꝼa Qotei atraiyej. Wau dena Yesus na iga elenꝼosiqꝼa Qotei aꝼa segi kumbra boleꝼq di atej.

Yesus aꝼa leꝼ na gago une kobotetꝼeꝼj

¹¹ Atra tamo kalil nanꝼi bati gaigai atra tal miligiq giloꝼnsibꝼa nanꝼo wau yeꝼnub. Nanꝼi bati gargekoba wagme inꝼi inꝼi oꝼnsib Qotei atraiyeꝼnub. Inꝼi inꝼi dena tamo unꝼasari nanꝼo une kobotetnꝼrꝼa keresai.

¹² Ariya Kristus a bati qujai qꝼa gago une kobotꝼa marsiqꝼa aꝼa segi jejamu osiꝼa Qotei atraiyej. Osiꝼa lanꝼ qureꝼq oꝼsiꝼq dia Qotei aꝼa ban woꝼq di awoej. Deꝼa aꝼa atraiyo wau di gaigai sqas.

¹³ A Qotei aꝼa ban woꝼq di awesosiqꝼa mondoꝼnꝼ Qotei na aꝼa jeu tamo kalil nanꝼi osim aꝼa sinꝼaq di koroinꝼrꝼajꝼa deꝼa tariꝼeꝼnu.

¹⁴ Yesus a bati qujai qꝼa aꝼa segi jejamu osiꝼa Qotei atraiyej. Wau dena a na tamo unꝼasari a nami Qotei aꝼa segi kumbra boleꝼq di atej qaji nanꝼi torei boletnꝼrej. Deꝼa nanꝼi bati gaigai une saiꝼoꝼji sqab.

¹⁵ Anjam deꝼajai Mondor Bole na dego iga mergeꝼnu. Agi a endegsi mergeꝼnu,

¹⁶ "Tamo Koba a marej, 'Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimꝼa e na ijo dal anjam kalil osiy tamo unꝼasari nanꝼo are miligiq di atꝼai. Osiy nanꝼo areqaloꝼq di dego nenꝼrenꝼyꝼai.' "

17 Osiqa olo anjam bei dego totoryosiq endegsi marej, “E nanjo une kobotetnrqai deqa bunuqna e nanjo une qa olo are qalqasai.”

18 O ijo was, Qotei na gago une torei kobotej deqa atraiyo inji bei na gago une olo kobotqa keresai bole sai.

Iga Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq gilqa kere

19 O ijo was kalil, Yesus aqa leŋ aiyej qaji dena gago une kobotetgej. Deqa iga Warum Tulaŋ Getento Koba di miligiq giloqnoqom. Iga ulaqasai. Warum di agi Qotei aqa atra talq di unu.

20 Yesus a segi na ŋambile qa gam bunuj waqtetgosiqa a segi namoosiq warum di miligiq gilsiq gara gainjejunu qaji dena torei miligiq gilej. Gara di Yesus aqa segi jejamu.

21 Gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa a na Qotei aqa tamo ungasari kalil nanji taqatnjreŋnu.

22 A gago kumbra uge kalil qa are qalsiqa aqa segi leŋ bilentonaqa aisiq gago are miligi yansetgej. Deqa iga ya na yanso em. Yesus aqa wau dena iga qalieonum, iga Qotei aqa ŋamgalaq di une saiqoji unum. Deqa kumbra gisaŋ kalil gago are miligiq di unu qaji di iga taqal waiyqom. Osim Qotei qa gago areqalo torei siŋgilatosisim aqa areq giloqnoqom.

23 Iga qalie, inji bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. A uratqasai. Deqa iga Qotei aqa ŋam siŋgila na ojsim boleq di maroqnsim inji bole bole deqa tariŋoqnoqom. Iga areqalo aiyeltqasai.

24 Iga gago Kristen was nanjo are tigeltetnjroqnimqa nanji qalaqalaiyo kumbra ti kumbra bole bole ti dauryoqnoqab.

25 Osim iga Qotei aqa ŋam qa koroqnoqom. Iga kumbra di uratqasai. Kristen was qudei nanji koroqajqa asinjnreŋnu. Deqa iga nanji siŋgilatnjroqnoqom. Niŋgi qalie, Yesus a olo bqajqa bati jojomqo.

Iga Qotei aqa Niri qoreiyqasai

26 Niŋgi quiy. Iga Yesus aqa anjam bole qalieonum deqa bunuqna iga diqosim gago segi areqalo na une yoqnoqasai. Yoqnoqom di Qotei na gago une kobotetgwasai. Osim atraiyqajqa inji bei iga egwasai.

27 Iga une yoqnoqom di iga pegigwajqa bati qa ulaosim tariŋqom. Pegigwajqa bati deqa Qotei na aqa jeu tamo kalil nanji ojelenosisim ŋamyuwo kankan kobaq di breinjrqas.

28 Iga qalie, tamo bei a Moses aqa dal anjam gotraŋyimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo aqa une unsib boleq di maribqa tamo ungasari nanji a qa dulqasai. Nanji a qalib moiqas.

29 Ariya tamo bei a Qotei aqa Niri qoreiyosim aqa ŋam ugeugeiyqas di aqa une deqa a gulbe tulaŋ kobaquja oqas. Aqa gulbe dena dal anjam gotraŋyo qaji tamo aqa gulbe tulaŋ bunyqas. Tamo di a nami Qotei aqa anjam bunuj Yesus aqa leŋ na siŋgilatej qaji di dauryoqnej. Osiqa a Qotei aqa segi kumbra boleq di soqnej. Ariya a olo Yesus aqa leŋ di ugeugeiyosim Qotei aqa Mondor iga qa are boleiyeqnu qaji aqa ŋam ugetqas di a gulbe tulaŋ kobaquja oqas.

30 Iga qalieonum, Qotei a nami endegsi marej, “Tamo nanjo une kalil e segi na kambatosiy awai uge enjrqai. Di ijo segi wau.” Osiqa marej, “Tamo Koba a na aqa tamo ungasari nanjo une qa peginjrqas.”

31 O ijo was, Qotei ŋambile unu qaji a na tamo bei ŋolawotqas di a tulaŋ ulaugetqas.

Nunjo areqalo Yesus qa siŋgilateqnuq qaji di geregere ojesoqniy

³² Ningi are qaliy. Nami Qotei a nungo areqalo suwantetngonaqa bati deqa jeu tamo nanngi na gulbe ti jaqatin ti gargekoba ningi engoqneb. Engeqneb ningi singila na tigelogsib gulbe di gotranjoqneb.

³³ Jeu tamo nanngi dena nungo Kristen was qudei nanngi joqoqnsib tamo ungasari kalil nango nmandamuq di tigeltjroqnsib nango nam misilinjyoqnsib nanngi ugeugeinjroqneb. Yeqneb ningi na nungo Kristen was nanngi di beternjroqnsib singilatjroqneb.

³⁴ Jeu tamo nanngi dena nungo Kristen was qudei nanngi ojoqnsib tonto talq di breinjreknab sonabqa ningi na tonto tamo nanngi deqa are qaloqnsib nanngi geregereinjroqneb. Bati di jeu tamo nanngi dena ningi qudei nungo inji inji yaingoqneb. Ariya ningi deqa are ugeingosaiqnej. Ningi areboleboleingoqnej. Di kiyaya? Ningi qalie, inji di lanja mandam qaji inji. Ingi bati gaigai sqas qaji di tulan bolequja. Mondonj ningi inji di oqab. Di ningi qalie.

³⁵ Kumbra bole ningi nami yoqneb qaji deqa olo are qaloqnsib yoqniy. Osib nungo areqalo Yesus qa singilateqneb qaji di geregere ojesoqniy. Ningi olo urataib. Ningi uratqasai di mondonj ningi awai tulan boledamu oqab.

³⁶ Ningi nungo gulbe kalil qobojoqnsib singila na tigelesoqniy. Ningi degyqab di Qotei na ningi singilatjgimqa ningi aqa areqalo dauryekritisib mondonj inji bole bole a nami ningi engwa marej qaji di ningi oqab.

³⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, "Sokiñala tamo bunuqna bqas qaji di a bqas. Deqa a tariñsokobaiyqasai. A urur boqujatqas.

³⁸ Ijo segi tamo ungasari bole nanngi e qa nango areqalo singilatqab di nanngi nambile sqab. Nanngi na e qoreibqab di e nanngi qa areboleboleibqasai."

³⁹ O ijo was, iga Qotei qoreiyosim padalqasai. Tamo qudei nanngi degyeqneb. Ariya iga tamo deqaji sai. Iga Qotei qa gago areqalo singilato qaji tamo. Deqa iga nambile gaigai sqom.

11

Iga Qotei qa gago areqalo singilatqajqa kumbra

¹ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum di aqa utru agiende. Iga qalieonum, inji bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di iga oqajqa tariñesoqnimqa a na egwas. Iga gago nmandamu na inji di unqa keresai di unqum. Iga inji di oqom.

² Qotei aqa tamo ungasari nami soqneb qaji nanngi a qa nango areqalo singilatoqneb deqa a nanngi qa maroqnej, "Nanngi tamo bolequja."

³ O ijo was, iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa iga endegsi poiqe qnu, bole, Qotei a anjam segi marnaqa lan ti mandam ti brantej. Ingi inji iga unqa keresai qaji di Qotei na elenjo siqa dena a inji inji kalil iga uneqnum qaji di gereinjrej. Iga degsi poiqe qnu.

Abel na Enok na Noa na nanngi qalub

Qotei qa nango areqalo singilateb

⁴ Abel a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a inji bei Qotei atraiyonaqa Qotei a inji deqa tulan arearetej. Kein a dego inji bei Qotei atraiyej. Ariya Qotei a Kein aqa atraiyo inji deqa arearetosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Abel a Qotei aqa nmgalaq di tamo bole une saiqoji soqnej. Abel a moiyej ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa bini a Qotei aqa anjam iga mergobuleqnu.

⁵ Enok a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a moiyoſai. A ɳabile sonaqa Qotei na a osiq laɳ qureq oqeſ. Oqnaqa tamo uɳgasari naɳgi a qa ɳamoqneb a olo unosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Qotei na Enok laɳ qureq osi oqosaisosiqa a Enok aqa kumbra qa tulaɳ arearetonej.

⁶ O ijo was, ɳiɳgi Qotei aqa areq gilqa osibqa ɳiɳgi mati a qa nuɳgo areqalo singilatosib endegsib mariy, “Bole, Qotei a unu. Deqa iga a qa ɳamosim gilsim itonam a na awai boledamu egwas.” O ijo was, ɳiɳgi degsib marqab di Qotei a ɳiɳgi qa tulaɳ arearetqas. Tamo naɳgi Qotei qa naɳgo areqalo singilatqasai di a naɳgi qa arearetqa keresai.

⁷ Noa a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na minjeſ, “E bunuqna awa qarɳiyit bosim mandam kalil keretqas. Deqa ni qobuɳ gereiyime.” Noa a awa unosaisosiqa a Qotei aqa anjam di dauryosiqa aqa aɳgro naɳgi ti aqa uɳa a ti padalaib deqa qobuɳ gereiyej. Aqa kumbra dena a na tamo uɳgasari kalil mandamq di soqneb qaji naɳgo une babtetɳreſ. A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjeſ.

Abraham Sara wo naɳgi Qotei qa naɳgo areqalo singilateb

⁸ Abraham a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na Abraham metonaqa a Qotei aqa anjam dauryosiqa mandam mutu bei Qotei na a yqajqa minjeſ qaji deq gilej. A sawa qabitqas kiyo di a qalieosaisosiqa gilej.

⁹ A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a gilsiq mandam mutu dia bran-tosiqa yaun tamo soqneſ. Mandam mutu di agi Qotei na a yqajqa minjeſ. A di sonaqa Qotei na minjeſ, “Mondoɳ e na ino moma naɳgi mandam mutu endi enjrqai.” Onaqa Abraham a mandam mutu dia laqnsiqa jagwa oqajqa tal gereiyonnsiqa di ɳeioqneſ. A na Aisak Jekop wo naɳgi joqsiqa koba na soqneb. Qotei na naɳgi aiyel dego minjreſ, “Mondoɳ e na nuɳgo moma naɳgi mandam mutu endi enjrqai.”

¹⁰ Abraham a laɳ qureq oqsim dia sqajqa deqa are qaloqnsiq tariɳoqneſ. Laɳ qure di bati gaigai sqas. Laɳ qure agi Qotei a segi na gereiyej unu.

¹¹ Abraham aqa ɳauɳ Sara a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a tulaɳ qeliosiqa marej, “Bole, e aɳgrotqai. Anjam Qotei na merbej qaji di a uratqasai. A dauryqas.” Sara a degsi marej deqa Qotei na aqa miligi gereiyetonaqa a gumanej.

¹² Abraham a dego qeliosiqa a moiqajqa bati jojomonaqa Qotei na a singila yonaqa a aɳgro mel qujai ɳambabtej. Onaqa bunuqna aqa moma naɳgi tulaɳ gargekobaeb. Bongar tulaɳ gargekoba unub dego kere Abraham aqa moma naɳgi ulul bul tulaɳ gargekobaeb. Deqa sisiyqa keresai.

¹³ O ijo was, Abel na Enok na Noa na Abraham na Sara na naɳgi kalil Qotei qa naɳgo areqalo singilatesosib moreɳeb. Naɳgi mandamq endi sosibqa inſi bole bole Qotei a nami naɳgi enjrqaj minjreſ qaji di naɳgi osai. Naɳgi inſi di oqajqa tariɳesosibqa isaq na inſi di unsib deqa areboleboleinjeſ. Deqa naɳgi maroqneb, “Iga mandamq endi so boleiyqasai. Iga mandamq endi yaun tamo bulosim sokiɳala sosim bunuqna iga mandam endi uratqom.”

¹⁴ O ijo was, iga qalieonum, tamo uɳgasari anjam degsib mareqnuɳ qaji naɳgi naɳgo segi sqajqa sawa boleq oqwjajqa are qaleqnuɳ.

¹⁵ Naɳgi naɳgo qure utruq olo aiqajqa deqa are qaleb qamu naɳgi puluosib aiyeb qamu.

¹⁶ Ariya naɳgi naɳgo qure utruq olo aiqajqa are qalosaieqnuɳ. Naɳgi sawa tulaɳ boledamu agi laɳ qureq di unu qaji deq oqwjajqa are qaleqnuɳ. Tamo

unġasari nanġi dena Qotei endegsib minjeqnu, “Ni gago Qotei.” Yeqnaqa Qotei a nanġo Qotei sqajqa jemaiyosaieqnu. Nanġi a qa nanġo areqalo sinġilateqnu deqa a nanġo qure agi lanġ goge dia gereiyetnġrej unu.

¹⁷ Abraham a Qotei qa aqa areqalo bole sinġilatej kiyo sai kiyo di Qotei a tenemtqa osiqa endegsi minjej, “Ni ino segi anġro qujai Aisak qalsim e atraibe.” Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di uratosai. Bole, Qotei na nami minjej, “E na ino moma nanġi mandam mutu endi enġrqai.” Ariya a Qotei qa aqa areqalo sinġilatej deqa a Aisak osiq Qotei atraiyqa gilej.

¹⁸ Agi Qotei a nami Abraham minjej, “Aisak aqa leŋ na ino moma nanġi bumbranyqab.”

¹⁹ Abraham a Aisak qalqa osiqa endegsi are qalej, “E Aisak qalitqa, unġum, Qotei na a olo subq na tigeltqa kere.” Abraham a degsi are qalsiq sonaqa Qotei na saidyej, “Ni Aisak qalaim.” Deqa iga yawo anjam endegsi marqom, Qotei na Aisak subq na tigeltobulosiq olo Abraham yej.

Aisak na Jekop na Josep na nanġi qalub Qotei qa nanġo areqalo sinġilateb

²⁰ Aisak a dego Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiqa Jekop Iso wo nanġo gateq di aqa banġ atetnġrsiqa nanġi qa pailyosiqa kumbra bunuqna nanġoq di brantqas qaji deqa nanġi minġrej.

²¹ Jekop a dego Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiqa Josep aqa anġro aiyel nanġo gateq di aqa banġ atetnġrsiqa nanġi qa pailyej. A tulaŋ qeliosiqa moiqa jojomosiqa deqa a na aqa walwelqa toqoŋ ojsiq sinġa pulutosiq Qotei qa louej.

²² Josep a dego Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiq deqa a tulaŋ qeliosiqa moiqa jojomosiqa a na aqa was nanġi endegsi minġrej, “Niŋgi na nunġo moma agi Israel nanġi minġribqa bunuqna nanġi Isip sawa uratoqnsibqa bati deqa nanġi ijo tanu osi gilqab.”

Moses a Qotei qa aqa areqalo sinġilatej

²³ Ariya Moses aqa ai abu nanġi dego Qotei qa nanġo areqalo sinġilateb. Deqa Moses a nġababonaqa nanġi a osib bai qalub a ulitonab soqnej. Nanġi qalieeb, Moses a anġro tulaŋ bolequja. Nanġi Isip nanġo mandor koba ulaiyosai deqa nanġi aqa anjam gotranġyosib Moses ulitonab soqnej.

²⁴ Sosiqa tamo kobaqujaonaqa Isip tamo unġasari nanġi na minjoqne, “Ni Isip nanġo mandor koba aqa asi aqa anġro.” Onaqa Moses a Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiq deqa a aqa segi nġam aguq atsiqa nanġo anjam di quqwa uratoqnej.

²⁵ A endegsi are qalej, “Qotei aqa tamo unġasari agi Israel nanġi gulbe ti unub. Deqa unġum, e nanġi koba na sosiy gulbe oqŋqai. Une qa arebolebole a sokiŋalayosim koboqas. Di e uratqai.”

²⁶ Osiqa olo endegsi are qalej, “E Kristus aqa nġam qa jemai oqai di kere. Mondoŋ e awai tulaŋ boledamu oqai. Awai dena silali ti nġoro ti kalil Isip sawaq endi unu qaji di tulaŋ bunyejunu.” Moses a awai boledamu di oqa marsiq deqa a degsi are qalej. Osiqa Qotei qa aqa areqalo sinġilatej.

²⁷ Moses a Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiq deqa a tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej. Isip nanġo mandor koba a Moses qa minġin oqetej ariya Moses a deqa ulaosai. Qotei agi iga unosaieqnum qaji di Moses na unobulosiq deqa a sinġila na tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej.

²⁸ Moses a Qotei qa aqa areqalo sinġilatosiq deqa a na Israel tamo unġasari nanġi minġrnaqa nanġi kaja du du nġumsib nanġo damu uye. Uysib kaja du du nanġo leŋ ainaqa di osib Qotei na aqa lanġ anġro bei qarinyim bosim Israel nanġo anġro matu nanġi nġumaim deqa leŋ di nanġo siranmeq di liyeb.

*Tamo ungasari tulan gargekoba nanji
Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb*

²⁹ Israel nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatosib deqa nanji Yuwal Lentq di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb. Gileqnaq Isip nanji na nanji daurnjrsib yuwal ambleq aisib ya uysib moreneq.

³⁰ Bunuqna Israel nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatosib deqa nanji Jeriko qure agutosib kalilyo bati 7 yonabqa qure aqa dadan kalil ululoneq.

³¹ Sambala unja Rahap a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Israel tamo aiyel nanji lumu na Jeriko qure unqa bonabqa a na nanji aiyel osiqa lawo na gereinjrsiqa ulitnjrej. Qure deqaji tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam gotranjoqneb deqa Qotei na nanji kalil padaltnjrej. Rahap a segi Qotei na uratonaq bole soqnej.

³² Gideon na Barak na Samson na Jepta na Devit na Samuel na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanji dego Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb. E nanji qa olo ninji saingwajqa bati keresaiibqo.

³³ Nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb deqa nanji na mandor kokba nanji qoto itnjroqnsib qoto bunjoqneb. Osib kumbra bole tintin joqneb. Ingi bole bole Qotei na nami nanji enjrqca minjrej qaji di nanji elenjoqneb. Laion nanji boqnsib nanji uyqa laqnaq nanji na nanjo medabu getentetnjroqneb.

³⁴ Namyuwo na nanji koitnjrqca laqnaq nanji olo namyuwo mosotoqneb. Jeu tamo nanji boqnsib serie na nanji nnumqa laqnaq nanji jaraiyoqneb. Nanji segi singila saiqoji sonab Qotei na olo nanji singilatnjroqnej. Nanji singilaoqnsib qotoqnsib sawa bei bei qaji nanji teteinjroqneb.

³⁵ Ungasari qudei nanjo angro nanji moreneqnaq Qotei na olo subq na tigeltnjroqnej. Jeu tamo nanji na Qotei aqa tamo qudei nanji tonto talq di breinjroqnsib jaqatin koba enjroqneb. Osib minjroqneb, "Ningi Qotei qoreiyib iga ningi uratngim ninji tonto talq dena oqedqab." Onaqa nanji na saidosib minjroqneb, "Sai. Mondon iga olo subq na tigelosim nambile tulan boledamu oqom. Deqa unqum, bini iga jaqatin oqnsim unum di kere."

³⁶ Jeu tamo nanji na Qotei aqa tamo ungasari qudei nanji misilinjroqnsib kumbainjroqneb. Osib nanji tonto talq di breinjroqnsib sil singila kokba na nanji tontnjroqneb.

³⁷ Osib Qotei aqa tamo ungasari qudei nanji menin na nnumoqnsib moiyo-tnjroqneb. Osib olo qudei nanji serie na giingenjrejqnaq morenjoqneb. Osib olo qudei nanjo jejamu qaja na qametnjroqneb. Nanji qudei gara bolesai deqa nanji kaja nanjo junqum na gara gereiyoqnsib jugoqneb. Nanji ingi ingi tulan saiinjrej deqa nanji lanja soqneb. Jeu tamo nanji na nanji gulbe enjroqnsib tulan ugeugeinjroqneb.

³⁸ Tamo ungasari nanji di tulan ugeosib soqneb deqa nanji wadau sawaq di, manaq di, menin kokba miligiq di, sub miligiq di laqneb. Nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb deqa nanji kumbra bole yoqneb. Nanji tamo ungasari kalil mandamq di soqneb qaji nanji bul sai. Nanjo kumbra tulan bolequja.

³⁹ Nanji kalil Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb deqa nanji aqa namgalaq di tamo ungasari tulan bolequja soqneb. Ariya ingi bole bole Qotei na nanji enjrqca minjrej qaji di nanji osaijoqneb.

⁴⁰ Di kiyaaqa? Qotei na olo ingi tulan boledamu bei iga egwajqa marsiqa gereiyej unu. Mondon a na iga ti nanji ti turtgosim iga kalil koba na ingi boledamu di egwas. Osim dena a na iga kalil torei boletgwas.

12

Iga Yesus koqyesosim a qa gago areqalo singilatqom

¹ Tamo ungasari nami soqneb qaji nanji di Qotei qa nanjo areqalo singilatoqneb deqa bini nanji lanbi bul iga agutgesonab iga nanji unjreqnum. Unjreqnum deqa iga singila na gurgurobuloqnsim bubunjoqnoqom. Qotei na iga giltgej deqa iga gurguroqnimqa gulbe qudei na iga getentgwa laqnimqa iga gulbe di olo gotranjoqnoqom. Une qudei gagoq di beteqajqa laqnu qaji di dego iga gotranjoqnoqom.

² Osim iga Yesus koqyoqnsim gurgurqom. Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum di Yesus a segi utru. Bunuqna a na gago areqalo di torei keretqas. Yesus a nami qalieej, a namburbasq di moisim bunuqna a olo tulan areboleboleiyqas. Jeu tamo nanji a qa maroqneb, "A tamo uge deqa a moiqa." Ariya Yesus a deqa jemaiyosai. A aqa are singilatosiq namburbasq di moiyej. Bini a olo lan qureq di Qotei aqa awo jaram ban woq di awejunu.

Qotei na iga tingitgwa marsiqa gulbe egeqnu

³ Ninji geregere are qaliy. Une tamo nanji Yesus qa tulan ugeoqnsib a jeteqnaab a singila na tigelesoqnej. Ninji dego singila na tigelesoqniy. Ninji ulaaib. Osib asgingaiq.

⁴ Bole, ninji une gotranjoqajqa singilakobaeqnu. Ariya jeu tamo nanji na kamba ninji moiyoqngosaieqnu.

⁵⁻⁶ O ijo was, Qotei a nami anjam bei ninji merngej. Ninji anjam deqa are walngwo kiyo? A ninji dalngwa osiqa endegsi merngej, "O ijo angro, e nungo Tamo Koba. Deqa e ninji tingitngwa marsiqa gulbe engoqnit ninji gulbe di qoboiyqa asgingaiq. Osib are gulbeingaiq. Ninji quiy. Tamo ungasari e qalaqalainjreqnum qaji nanji di e na olo tingitnjreqnum. Tamo ungasari e ijo segi angro qa mareqnum qaji nanji di e na olo gulbe enjreqnum." Qotei a ninji aqa segi angro sqa marsiq deqa anjam degsi merngej. Ninji anjam deqa olo are walngwo kiyo?

⁷ O ijo was, Qotei na ninji tingitnggoqnsim gulbe engoqnimqa ninji singila na tigelooqnsib gulbe di qoboiyqniy. Abu nanji na nanjo angro nanji gaigai tingitnjreqnu dego kere Qotei na ninji tingitngeqnu.

⁸ Qotei na aqa angro kalil nanji gaigai tingitnjreqnu. A na ninji tingitngwasai di ninji aqa angro sqa keresai. Ninji gam qaji unja aqa angro bul sqab.

⁹ Ninji are qaliy. Gago mandam qaji abu nanji na iga tingitgoqneb. Deqa iga nanjo nam soqtoqnem. Ariya gago lan qaji Abu a gago qunun taqateqnu. Deqa iga aqa sorgomq di geregere sosimqa aqa nam tulan soqtoqnoqom. Osim dena iga nambile sqom.

¹⁰ Gago mandam qaji abu nanji sokiñala sosib nanjo segi areqalo dauryosib iga tingitgoqneb. Ariya Qotei na iga geregere aqaryawajqa osiq iga tingitgeqnu. Di kiyaya? Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa.

¹¹ Bole, Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq gulbe egeqnaqa iga areboleboleigosaieqnu. Iga are gulbeigeqnu. Ariya bunuqna gulbe dena iga singilatgimqa iga kumbra bole tintin dauryajqa geregere qalieqom. Osim dena iga lawo na sqom.

Ninji Qotei aqa segi kumbra bole dauryiy

¹² Deqa nunjo ban a laesqas di ninji na olo singilatosib wauoqniy. Nunjo singa tombol dego laesqas di ninji olo singila na tigelesoqniy.

¹³ Tigelesosib gam bole dauryosib walweloqniy. Ningi degyqab di nungo singa ugeqasai. Nungo singa olo boleqas.

¹⁴ Ningi tamo kalil nanngi ti koba na geregere lawo na sqajqa singilaoqniy. Osib ningi Qotei aqa segi kumbra bole dego dauryqajqa singilaoqniy. Tamo a Qotei aqa segi kumbra bole dauryqasai di a Tamo Koba unqa keresai.

¹⁵ Ningi geregere nam atoqnsib soqniy. Qotei a ningi qa are boleiyeqnu aqa kumbra di ningi qudei olo uratosib ulonjo uge. Namtan oqsiq gei uge uge ateleneqnu dego kere nungo ambleq di tamo bei a are uge ti sosim kumbra uge uge babtoqnimqa ningi na saidiyiy. Tamo dena ningi niñaqngimqa ningi Qotei aqa namgalaq di jiga ti so uge.

¹⁶ Ningi na Kristen tamo ungasari nanngi saidnjribqa nanngi sambala kumbra yaib. Osib Qotei qoreiyaib. Agi Aisak aqa njiri Iso a Qotei qoreiyej. Osiga a angro matu soqnej deqa are qalosaosiq ingi bole bole aqa abu na nami a yqajqa minnej qaji di qarinyosiq dena ingi uyo bei awaiyosiq uyej.

¹⁷ Ningi qalie, bunuqna Iso a aqa abu aqa ingi bole bole di olo oqajqa marnaqa Qotei na saidyej. Deqa a akamugetej. Aqa kumbra uge yej qaji di a olo uratosim are bulyqajqa gam saiiyej.

Ningi Jerusalem bunuj lan goge di unu qaji deq beleneb

¹⁸ Nami Israel nanngi Sainai mana utru jojomyosib dia namyuwo ti ambru ti jagwa ti unoqneb. Nanngo ban na mana di ojoqneb. Ariya ijo was, ningi ingi ingi deq bosai.

¹⁹ Israel nanngi Sainai manaq di gul anjam quoqnsib Qotei aqa kakro dego quoqneb. Osib ulaugeteb. Deqa nanngi Moses minjeb, “Qotei a olo anjam bei mergaiq.”

²⁰ Nanngi Qotei aqa anjam di qusib ulaugeteb. Agi Qotei na nanngi endegsi minjrej, “Tamo bei kiyo wagme bei kiyo mana endeq oqimqa ningi a menin na qalib moiymem.” Qotei na nanngi degsi minjrej.

²¹ Manaq di nanngi ingi ingi di unoqnsib deqa nanngi tulan ulaugeteb. Moses a dego mana deqa ulaosiq marej, “E ulaugetosim tulan ginda gindaneqnum.”

²² Ariya ningi ingi ingi deq bosai. Ningi Saion manaq beleneb. Osib Qotei nambile gaigai unu qaji aqa segi qureq dego beleneb. Qure di agi Jerusalem bunuj lan goge di unu qaji. Ningi lan angro tulan gargekoba sisiyqa keresai nanngoq dego beleneb.

²³ Tamo ungasari Qotei qa korooqnsib loueqnub qaji nanngoq dego ningi beleneb. Tamo ungasari nanngi di Qotei aqa segi angro matu tintin. Nanngo nam Qotei a lan qureq di nengrenyej unu. Ningi Qotei qa ti tamo ungasari kumbra bole dauryeqnub qaji nanngo qunun qa ti beleneb. Tamo ungasari nanngi di Qotei na torei boletnjrej. Qotei agi mondonj iga kalil pegigwas.

²⁴ Ariya ningi Yesus qa dego beleneb. Yesus agi Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiga iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqqa yeba waiyej unu. Yesus aqa len bilenej qaji a qa dego ningi beleneb. Deqa len dena Qotei aqa anjam ningi merngobuleqnu. Yesus aqa len di tulan boleqaja. Len dena Abel aqa len tulan bunyejunu. Abel aqa len na dego ningi anjam merngobuleqnu.

Ningi Qotei aqa anjam quqwa urataib

²⁵ O ijo was, ningi geregere nam atoqniy. Qotei na ningi anjam merngoqnimqa ningi aqa anjam dauryqa urataib. Qotei a nami mandamq endi sosiqa Israel nanngi anjam singila na minjroqnej. Minjreqnaqa nanngi aqa anjam di dauryqa uratoqneb. Deqa Qotei na nanngi awai uge enjrej. Awai

uge di nanġi britosib jaraiqa keresai. Ariya bini Qotei a lanġ goge di sosisqa iga dego anjam singila na mergeqnu. Deqa iga a qoreiyqom di a na iga awai tulan ugedamu egwas. Awai uge di iga britosim jaraiqa keresai bole sai.

²⁶ Nami Qotei na Israel nanġi anjam singila na minjreqlaqa aqa kakro dena mandam renġinyoqnej. Ariya bini a olo anjam endegsi iga mergeqnu, “Bunuqna bati qujai qa e olo mandam renġinyqai. E mandam segi renġinyqasai. E mandam ti lanġ ti renġinjrqai.”

²⁷ A marej, “Bati qujai qa.” Deqa iga qalieonum, Qotei na inġi inġi a nami atej qaji di taqal breinjrim nanġi torei koboqab. Inġi inġi di agi Qotei na renġinjrqas. Yimqa inġi inġi a na renġinjrqasai qaji di gaigai sqab.

²⁸ Qotei a gago Mandor Koba sosisq iga taqatgeqnu. Aqa kumbra di renġinqa keresai. Deqa iga Qotei binjyoqnsim kumbra a tulan areareteqnu qaji dena a qa louoqnsim aqa ñam soqtoqnsim ulaoqnsim aqa sorgomq di sqom.

²⁹ Iga degyqom. Di kiyaqqa? Gago Qotei a ñamyuwo bul inġi inġi kalil koiteleheqnu qaji.

13

Ninġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

¹ O ijo Kristen was, bati gaigai ninġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.

² Qure bei qaji tamo nanġi nunġo meq boqnb ninġi na oqnsib geregereinjroqniy. Kumbra di ninġi urataib. Ninġi qalie, qure bei qaji tamo nanġi nami nunġo moma qudei nanġo meq beqnb tamo bole edegoqnsib geregereinjroqneb. Ariya nanġi tamo sai. Nanġi lanġ anġro.

³ Qotei aqa tamo unġasari qudei nanġi tonto talq di unub deqa ninġi nanġi uratnjraib. Ninġi nanġi qa are qaloqnsib koba na tonto talq di sobulosib nanġi gereinjroqniy. Kristen tamo qudei nanġi jeu tamo nanġi na jaqatin enjreqlub deqa ninġi nanġi qa dego are qaloqnsib koba na jaqatin obuloqnsib nanġi gereinjroqniy. Ninġi qalie, jeu tamo nanġi na nunġo jejamu dego ugegeiyqa kere.

⁴ Tamo a unatqas di kumbra bole. Unġa a tamotqas di dego kumbra bole. Deqa ninġi kumbra di ugetaib. Ninġi kumbra di geregere taqatosib Qotei aqa ñamgalaq di jiga saiqoji soqniy. Ninġi qalie, tamo unġasari sambala kumbra yeqnub qaji nanġi Qotei na awai uge enjrqas.

⁵ Ninġi silali qa mamaulnġaiq. Ninġi endegsib maroqniy, “Iga silali ti inġi ti kiñala eqnum di kere.” Agi Qotei a marej, “E ni uratmqasai. E ni qoreimqasai dego.”

⁶ Deqa iga gago are singilatoqnsim endegsi maroqnoqom, “Tamo Koba a na e aqaryaiheqnu.

Deqa e ulaqasai.

Tamo bei na e ugetbqa keresai.”

Iga Yesus dauryaqajqa jemaigwasai

⁷ O ijo was ninġi quiy. Kristen gate nanġi Qotei aqa anjam palontoqnsib ninġi merreqlub. Osib Qotei qa nanġo areqalo singilatoqnsib kumbra bole bole yeqnub. Nanġo kumbra deqa ninġi are qaloqnsib dauryoqniy.

⁸ Yesus Kristus aqa kumbra bulyqasai. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas.

⁹ Deqa tamo qudei nanġi bosib anjam utru segi segi na nunġo are tigel-tetnġibqa ninġi nanġo anjam di dauryaib. Osib Qotei aqa gam urataib. Qotei

a nîngi qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena nungo are singilatetngocneme. Ariya tamo qudei nanngi mareqnu, "Iga îngi uyo na gago are singilatoqnuqom." Di gisan. Kumbra di lanja jejamu qa kumbra. Îngi uyo dena tamo nanngi yala aqaryainjrosaiqnu.

¹⁰ Gago atra bijal bunuj unu. Atra tamo nanngi atra tal namij miligiq di waueqnu. Deqa nanngi atra bijal bunuj dena îngi uyqa keresai.

¹¹ Atra tamo gate nami qaji a tamo ungasari nanngo une kobotetnjrqca maroqnsiq wagme nanngo leŋ ocnsiq Warum Tulan Getento Koba di miligiq gileqnu. Atra tamo nanngi olo wagme nanngo damu osi aiyocnsib qure qalaq di atocnsib koitelenqnu.

¹² Dego kere Yesus a Jerusalem qure qalaq aisiq dia jaqatin osiq aqa segi leŋ bilentosiq tamo ungasari nanngi qa moiyej. Aqa leŋ dena a na tamo ungasari nanngi Qotei aqa segi kumbra boleq di atqajqa deqa marsiq nanngi qa moiyej.

¹³ Deqa îga dego qure qalaq aiyocnsim Yesus aqa areq di brantocnsim a ñam uge osiq jemaiyej dego kere îga ñam uge ocnuqom.

¹⁴ Îga qalie, mandamq endi qure kalil koboqab. Deqa îga yaun tamo bulosim qure utru saiqojilana unum. Mondon îga lan qureq ocnsim dia gaigai sqom. Îga qure deq ocwajqa tarineqnum.

¹⁵ Deqa îga Yesus aqa ñam na Qotei binjiyoqnsim atraiyobuloqnuqom. Osim îga gago medabu na aqa ñam soqtoqnuqom.

¹⁶ O îjo was, nîngi na tamo ungasari nanngi kumbra bole bole enjroqniy. Nanngi îngi qudei qa truquocnsibqa nîngi na aqaryainjroqniy. Nîngi kumbra di urataib. Nîngi kumbra degyqab di nîngi Qotei atraiyobuloqnuqab. Yim Qotei a nangokumbra deqa tulanj arearetoqnuqas.

Yesus Kristus a gago are miligiq di waueqnu

¹⁷ Nungo Kristen gate nanngi na nungo qunun taqateqnu. Mondon nanngi nanngo wau deqa Qotei minjqab. Deqa nîngi nanngo medabu geregere dauryocnsib nanngo sorgomq di soqniy. Nîngi degyqab di nanngi are gulbe na nîngi taqatngwasai. Nanngi arebolebole na nîngi taqatngwab. Osib nanngi are gulbe saiqoji sosib nîngi geregere aqaryaingoqnuqab.

¹⁸ Nîngi îga qa Qotei pailyocniy. Îga qalieonum, îga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. Îga gaigai kumbra bole dauryqajqa are qaleqnum.

¹⁹ Deqa îjo areqalo agiende. Nîngi e qa Qotei pailyibqa a na gam waqtetbimqa e nungoq urur boqujatqai.

²⁰ Gago Tamo Koba Yesus a kaja nanngo Mandor singila ti unu qaji. Aqa kaja nanngi agi îga. Aqa leŋ aiyej dena a na Qotei aqa anjam bunuj gaigai sqas qaji di singilatej. Qotei a are lawo qa utru. A na Yesus olo subq na tigeltej.

²¹ Qotei qujai dena nîngi aqaryaingimqa nîngi aqa areqalo geregere dauryosib kumbra bole yoqniy. A gago are mulligi gereiyetgimqa îga Yesus Kristus aqa wau na kumbra kalil a tulanj areareteqnu qaji di yoqnuqom. Îga kalil bati gaigai aqa ñam soqtoqnuqom. Bole.

Anjam getento

²² O îjo was, e na nîngi singilatngwajqa deqa anjam truquyala endi nenngrenyonum. Deqa nîngi îjo anjam endi geregere qusib dauryocniy.

²³ E nîngi endegsi merngwai. Gago was Timoti a tonto talq dena uratonab ocqedej. Deqa a urur ijoq bqas di aqo aiyel ombna na nungoq bosim nungwom.

²⁴ Nîngi na îjo kaiye anjam endi osib Kristen gate kalil nanngi ti Qotei aqa tamo ungasari kalil nanngi ti minjriy. Itali tamo qudei bosib endia unub qaji nanngi na dego nîngi kaiyeingonub.

²⁵ Qotei a ningi kalil qa are boleyeme. Bole.

JEMS

¹ E Jems. E Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanjo wau tamo. Israel nanjo moma utru 12 nanjo leŋ agi ninŋi. O was ninŋi kalil kaiye. E na anjam endi nengrenyosim nunjoq qarinyonum. Ninŋi nunjo segi segi qure utru uratosib jaraiyosib sawa sawa kalil keretosib di unub.

Iga gulbe qoboieqnum dena iga singila eqnum

² O ijo was, gulbe utru segi segi gargekoba nunjoq boqnimqa ninŋi gulbe deqa tulan areboleboleinŋim soqniy.

³ Gulbe deqaji nunjoq boqnimqa ninŋi nunjo areqalo Yesus qa bole singilatqab kiyo sai kiyo di Qotei a geregere unqas. Ninŋi qalie, gulbe dena ninŋi singilatŋgeqnaqa ninŋi gulbe qoboieqnum.

⁴ Deqa ninŋi bati gaigai singila na tigeloqnsib gulbe qoboieqniy. Ninŋi degyqab di ninŋi Qotei aqa kumbra bei qa truquoqnsasai. Ninŋi tulan kere na sqab.

Tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailyim Qotei na powo yqas

⁵ Ariya tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailyem. Yimqa Qotei na a powo yqas. Ninŋi qalie, Qotei a tamo ungasari kalil nangi ingi bole bole enjreqnu. Nanŋi Qotei pailyeqnab a nanŋi qa olo ŋirinosaieqnu.

⁶ Ariya tamo bei a Qotei pailyqa osimqa a are gulbeiyaiq. Osim endegsi maraiq, “Qotei na ingi bole ebqas kiyo sai kiyo?” A degsi maraiq. A Qotei qa aqa areqalo singilatosisim pailyem. Jagwa tigelosiq yuwal korkortoqnsiqa oqe aieyqnu dego kere tamo are gulbeieyqnu qaji a bati bei Qotei qa aqa areqalo singilatosisiqa olo bati bei aqa areqalo singilatosisieqnu.

⁷ Tamo Koba a na tamo deqaji nanŋi ingi bei enjrqasai. Deqa tamo deqaji nanŋi endegsib are qalaib, “Iga ingi bole bole oqnmom.” Di sai.

⁸ Nanŋi areqalo aie aiyeltoqnsib kumbra laŋa laŋa yeqnum deqa Qotei na nanŋi ingi bei enjrqasai.

Jems a ŋoro tamo ti tamo inŋi saiqoji nanŋi ti anjam minjrej

⁹ Kristen was bei a ŋam saiqoji soqnmqa a areboleboleiyem. Di kiyaga? A Qotei aqa ŋamgalaq di ŋam koba ti unu deqa.

¹⁰ Tamo bei ŋoro koba ti unu qaji a dego areboleboleiyem. Di kiyaga? A Qotei aqa ŋamgalaq di ŋam saiqoji unu deqa. Tamo nanŋi ŋoro koba ko-roiyqajqa arearetnjreqnu qaji nanŋi balamtamo aqa so bulosib sokiŋalayosib morenqab.

¹¹ Iga qalie, seŋ oqsim kanŋamqa balamtamo aqa so laosim moiym aqa wala bole di koboqas. Dego kere tamo nanŋi ŋoro koba ti unub qaji nanŋi wau bei bei yoqnsib bati qujai qa urur morenosib koboqab.

Qotei na iga are gametgosaieqnu

¹² Tamo ungasari gulbe qoboieqnsib singila na tigelejunub qaji nanŋi areboleboleinjreme. Mondoŋ Qotei a nanŋi qa tulan arearetim awai boledamun enjrim nanŋi ŋambile gaigai sqab. Qotei a marej, “E na tamo kalil e qalaqalaibeqnum qaji nanŋi awai bole enjrqai.” Qotei a degsi marej. ¹³ Deqa tamo bei a une atqajqa are prugyimqa a endegsi maraiq, “Qotei na are gametbqoqa e une atqajqa are prugbeqnu.” A degsi maraiq. Iga na Qotei

aqa are qametim a une yqa keresai dego kere Qotei na iga une atqajqa are qametgosaieqnu.

¹⁴ Gago segi segi are miligi tigelognsiqa iga titteqnu. Gam dena gago segi areqalo uge na iga uneq breigwa oqnsiqa walawalaigoqnsiqa gisanqeqnu.

¹⁵ Gago are miligi tigeleqnu di unja a gumanjeqnu dego kere. Bunuqna unja a anjroteqnu dego kere gago are miligi tigelognsiqa une babteqnu. Yeqnaqa gago une di tulan kobaeqnaqa iga moiyo gam tureqnum.

¹⁶ O ijo was bole, une aqa kumbra dena ninji gisanqaim deqa ninji une kalil uratiy.

¹⁷ Inji bole bole kalil Qotei na iga egeqnu qaji di lanj goge na branteqnaq iga lanja elenjeqnum. Abu Qotei suwanjoq di unu qaji a na inji di qarinyeqnaqa gagog beqnu. Qotei a kumbra bubulyosaieqnu. A senj qunun bul sai. Senj qunun a olekobaoqnsiqa olo truqueqnu Qotei a degyosaieqnu.

¹⁸ A aqa segi areqalo dauryosiq iga gereigej deqa a gago Abu. A aqa anjam bole na iga gereigej deqa iga inji meli bunuj bulosim inji inji kalil a nami gereinjrej qaji di tulan bunjnrejrunum.

Iga Qotei aqa anjam lanja quqwasai

¹⁹ O ijo was bole, ninji endegsi poingem. Ninji anjam bei marqa osibqa urur medabu waqtaib. Mati didaboqniy. Urur minjin oqaij.

²⁰ Tamo nanji urur minjin oqetnjreqnu qaji nanji Qotei aqa kumbra bole dauryqa keresai.

²¹ Deqa ninji kumbra uge uge jigat kalil taqal waiyoqniy. Osib nunjo segi ñam aguq atoqnsib Qotei aqa anjam a na nami nunjo are miligiq di atej qaji di ninji ojesoqniy. Ojesqab di Qotei a nunjo qunun oqas.

²² Ariya ninji Qotei aqa anjam di bole dauryoqniy. Lanja qusib olo urataib. Ninji lanja quqwab di ninji nunjo segi jejamu gisanjqab.

²³ Tamo bei a Qotei aqa anjam lanja quqnsiq olo dauryqa urateqnu di a tamo ya jeciloq di aqa ulatamu uneqnu dego bul.

²⁴ A ya jeciloq di aqa ulatamu unsim olo puluosim giloqnsim aqa ulatamu unqo qaji di a olo are walyqas.

²⁵ Qotei aqa dal anjam bunuj unu. Dal anjam di bole tintin. Qotei a gago une aqa singila kobotetgwa osiqa dal anjam di iga egej. Deqa gago une na iga olo ojqa keresai. Tamo nanji dal anjam di geregere peleiyoqnsib dauryoqnaqab di Qotei a nanjo wau kalil boletonaqas. Ariya tamo nanji dal anjam di lanja qusib olo are walnjrqas di Qotei a nanjo wau bei boletqasai.

²⁶ Tamo bei a endegsi are qalqas, "E gaigai Qotei qa loueqnum. Deqa e Kristen tamo bole." Ariya tamo di a aqa segi medabu geregere taqatqasai di a na aqa segi jejamu gisanjqas. Deqa a Qotei qa loueqnu di a lanja loueqnu.

²⁷ Iga Kristen tamo ungasari unum deqa iga kumbra bole endeqaji yoqnaqom. Iga na anjro mandum nanji ti unja qobul nanji ti geregereinjroqnsim nanjo gulbe kalil qoboiyetnjrqom. Osim iga gago segi walwel taqatosim mandam endeqa kumbra jigat kalil uratekritqom. Iga kumbra deqaji yoqnaqom di iga Qotei aqa ñamgalaq di Kristen tamo bole une saiqoji sqom.

2

Ninji na tamo kalil nanji turtnjrsib kumbra qujai enjroqniy

¹ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus a rianj koba ti unu. Ninji a qa nunjo areqalo singilateqnu deqa e ninji endegsi mernjwai. Ninji na tamo ñam ti nanji areinjroqnsib olo tamo ñam saiqoji nanji qoreinjroqnaib.

²⁻³ Nunḡo kumbra agiende. Ñoro tamo bei a gara boledamu na walaosim banḡin gol na gereiyo qaji di jigsim nunḡo Qotei tal miligiq gilqas di ninḡi aqa ñam soqtqab. Osib a geregereiyosib minjibqa awo jaram boleq di awoqas. Ariya tamo bei inḡi inḡi saiḡoji a gara jigat branḡo jigsimqa Qotei tal miligiq gilqas di ninḡi aqa ñam aguq atsib minjqab, “Ni qalaq di tigelesoqne” o “Ni mandamq di awo.”

⁴ O ijo was, ninḡi kumbra degyeqnub di ninḡi areqalo uge ti sosib tamo nanḡi lanḡa peginjreqnub.

⁵ O ijo was bole, ninḡi quiy. Tamo unḡasari inḡi inḡi saiḡoji nanḡi Qotei na giltḡnrej deqa nanḡi torei a qa nango areqalo singilateqnub. Agi Qotei a nami endegsi marej, “Tamo unḡasari e qalaqalaibeqnub qaji nanḡi di e na taqatḡrsiy nanḡo Mandor Koba sqai.”

⁶ O ijo was, ninḡi kiyaaqa tamo inḡi inḡi saiḡoji nango ñam aguq ateqnub? Ninḡi are qaliy. Yai nanḡi na ninḡi ugeugeinḡoqnsib nunḡo jejamuq di une enḡoqnsib ninḡi joqoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltḡgeqnub? Ñoro tamo nanḡi na ninḡi degḡgeqnub.

⁷ Tamo nanḡi dena Yesus aqa ñam boledamu misilinḡeqnub. Ñam di agi Qotei a nunḡoq di atej unu.

⁸ Mandor Koba Qotei aqa dal anjam bei nami endegsib nenḡrenyeb unu, “Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere tamo unḡasari nanḡi degsim gereinḡroqnime.” O ijo was, ninḡi dal anjam di dauryosib keretqab di ninḡi kumbra bolequja yqab.

⁹ Ariya ninḡi na tamo qudei nanḡi areinḡroqnsib olo tamo qudei nanḡi qoreinjreqnub di ninḡi une ateqnub. Deqa ninḡi dal anjam gotranḡo qaji tamo brantonub.

¹⁰ Tamo bei a dal anjam mutu kalil dauryekritosim ariya qujai bole qujai grotqas di a dal anjam mutu kalil grotekritqo. Deqa aqa jejamuq di gulbe sqas.

¹¹ Iga qalie, Qotei a nami dal anjam endegsi marej, “Ni tamo bei aqa unḡa jejamu ojetaim.” Osiqa dego marej, “Ni tamo bei qalsim moiyoḡaim.” Bole, ni tamo bei aqa unḡa jejamu ojetosaieqnum. Ariya ni tamo bei qalsim moiyoḡtam di ni dal anjam gotranḡo qaji tamo brantqam.

¹² Qotei a gago une aqa singila kobotetgwa osiqa dal anjam bunuj egej. Deqa gago une na iga olo ojqa keresai. O ijo was ninḡi quiy. Qotei a dal anjam deqa are qalsim iga pegigwas. Deqa ninḡi nunḡo anjam maro ti nunḡo kumbra ti kalil geregere taqatoqniy.

¹³ Ninḡi tamo nanḡi qa dulqasai di une pegiyo bati qa Qotei a kamba dego ninḡi qa dulqasai. Ariya ninḡi tamo nanḡi qa duloqnqab di une pegiyo bati qa ninḡi une saiḡoji sqab.

Tamo a Yesus qa aqa areqalo singilatqas di a kumbra bole babtoqnqas

¹⁴ O ijo was ninḡi quiy. Tamo bei a mareqnu, “E Yesus qa ijo areqalo singilateqnum.” A degsi maroqnsiq ariya a kumbra bole bei yala babto-saieqnu. Lanḡa medabu na anjam mareqnu. Deqa tamo di Qotei na oqasai.

¹⁵⁻¹⁶ Kristen was bei a gara saiḡoji kiyo inḡi saiḡoji kiyo soqnimqa nunḡo ambleq di tamo bei na minjqas, “Ni lawo na gilsim gara bei osim jigsim inḡi uysim menetḡnim soqne.” A anjam segi lanḡa minjqo deqa anjam dena kiyersim a aqaryaiyqas? Keresai.

17 Dego kere iga Yesus qa gago areqalo singilatosim ariya iga kumbra bole bei babtosaieqnum di iga lanja gago areqalo Yesus qa singilateqnum. Deqa iga tamo moisiq aqa jejamu lanja unu dego bul sqom.

18 Tamo bei a endegsi marqas, “E Yesus qa ijo areqalo singilateqnum.” Degsi marimqa e na kamba minjqai, “O was, ni kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa e kiyersiy qalieqai, ni bole Yesus qa ino areqalo singilateqnum? E qalieqa keresai. Ariya e Yesus qa ijo areqalo singilatosiy kumbra bole dego turtosiy yoqnqai di ni e nubsim merbqam, ‘Bole, ni ino areqalo Yesus qa bole singilateqnum.’

19 Ni mareqnum, ‘Bole, Qotei a segi qujai unu.’ Ni kere mareqnum. Mondor uge nangi dego degsib maroqnsib Qotei ulaiyeqnum.

20 Ni nanari tamo. Ni mareqnum, ‘E Yesus qa ijo areqalo singilateqnum.’ Ni degsi maroqnsim ariya ni olo kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa ni lanja medabu na mareqnum. Ni ijo anjam endi poimqa are soqnm poimeme.”

21 O ijo was ningi quiy. Nami gago moma utru Abraham a na aqa anqro qujai Aisak osiq Qotei atraiyqa marsiq atra bijalq di atej. Atnaqa Qotei a Abraham aqa kumbra bole di unsiq minjej, “Ni degyonum deqa ni ijo njamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.”

22 Ningi are qaliy. Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq kumbra bole dego turtosiq yej. Aqa areqalo Qotei qa singilatej qaji de ti aqa kumbra bole ti aiyeltosiq dauryej. Deqa iga endegsi marqom, Abraham aqa kumbra bole dena aqa areqalo Qotei qa singilatej qaji di taqyosiq tulan keretej.

23 Deqa Qotei aqa anjam bei nami nenqrenyeb qaji aqa damu brantej. Anjam agiende, “Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na minjej, ‘Ni ijo njamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.’” Osiqa Abraham minjej, “Ni ijo was bole.”

24 Deqa ijo was ningi qalie, tamo nangi Yesus qa nanqo areqalo singilatosim ariya nangi olo kumbra bole bei babtqasai di nangi Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji sqa keresai. Tamo nangi Yesus qa nanqo areqalo singilatoqnsib kumbra bole dego turtosib yeqnub qaji nangi segi Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji unub.

25 Ningi sambala unja Rahap a qa dego are qaliy. Rahap aqa kumbra bole agiende. Josua a tamo aiyel nangi qarinqrnmaqa Jeriko qureq gilnabqa qure deqaji nangi na tamo aiyel nangi di numqa laqnaq Rahap a nangi aiyel ulitnjrej. Osiqa gam bei osornjrnmaqa nangi jeu tamo nangi alelnjrsibqa jaraiyeb. Rahap a kumbra bole di yej deqa a Qotei aqa njamgalaq di unja bole une saiqoji soqnej.

26 Iga qalie, tamo a me mondor ti sqasai di a moiqas. Dego kere tamo bei a Yesus qa aqa areqalo singilatosim ariya a olo kumbra bole babtqasai di a tamo moisiq aqa jejamu lanja unu dego bul sqas.

3

Iga gago segi medabu geregere taqatqom

1 O ijo was kalil, tamo quja quja segi Qotei aqa anjam palontoqnebe. Tamo gargekoba nangi anjam palontoqnaib. Ningi qalie, mondor une pegiyo batiamqa Qotei na anjam palonto tamo nango wau qa geregere peginjrqas.

2 Bati gaigai iga kumbra gro groyeqnum. Ariya iga gago anjam maro qa grotqasai di iga tamo bolequja sqom. Sosimqa gago ban ti sinqa ti jejamu ti kalil geregere taqatqom.

³ Iga hos nanngo medabuq di sil atoqnsim nanngi titnjreqnam nanngi iga daurgeqnu. Iga nanngo medabu segi ojeqnam nanngo jejamu dego iga daurgeqnu.

⁴ Niŋgi qobun uniy. Qobun a tulan kobaquja. Aqa kuŋi tulan kiŋala. Ariya jagwa koba tigelosiq qobun tutqa laqnaqa qobun aqa abu na kuŋi ojoqnsiq tingiteqnaq qobun a dauryoqnsiq gileqnu.

⁵ Dego kere gago medabu kiŋala. Ariya a diq koba yeqnu. Iga gago medabu waqtoqnsim gago segi ŋam soqtoqnsim diqoqnsim anjam mareqnum.

Iga qalie, ŋamyuwo yusiq tulan kobaqujaoqnsiq ŋamtan kalil yueleŋeqnu.

⁶ Gago medabu a ŋamyuwo bul. Iga gago medabu waqtoqnsim dena iga kumbra uge uge yoqnsim gago jejamu kalil tulan jigateqnum. Mondon tamo nanngi ŋamyuwoq aisib padalqab dego kere gago medabu na gago so tulan ugeugeiyeqnu.

⁷ Niŋgi wagme nanngi qa are qaliy. Wagme ti qebari ti qe ti kalil iga na taqatnjreqnum.

⁸ Ariya iga gago medabu taqatqa keresai. Iga gago medabu na gaigai anjam uge uge mareleŋeqnum. Amal uge na tamo nanngi uŋinjroqnsib moiyoatnjreqnu dego kere gago medabu na iga kumbra uge ugeq breigeqnu.

⁹ Gago kumbra agiende. Iga gago medabu waqtoqnsim gago Tamo Koba Abu Qotei aqa ŋam soqtoqnsim olo puluoqnsim medabu qujai dena tamo ungasari nanngi misilinjreqnum. Tamo ungasari nanngi di Qotei na gereinjrsiq aqa segi so boleq di atej.

¹⁰ Iga kumbra uge deqaji yeqnum. Agi iga gago medabu waqtoqnsim Qotei aqa ŋam soqtoqnsim olo medabu qujai dena anjam uge uge mareleŋeqnum. O ijo was, gago kumbra di ugedamu.

¹¹ Ya jumbum qujaiq na ya bole ti ya uge ti brantqa keresai.

¹² Qura na oliv aqa gei oqa kere e? Wain sil na qura aqa gei oqa kere e? Yuwal a ya bole bulyqa kere e? Sai.

Tamo powo bole ti unub qaji nanngi kumbra bole bole yoqnebe

¹³ Nungo ambleq di tamo qudei nanngi qalie ti powo ti unub kiyo? Sqab di nanngi nanngo segi ŋam aguq atoqnsib kumbra bole bole yoqnebe. Yim tamo ungasari nanngi nanngo kumbra di unoqnsib maroqnaqab, "Nanngi tamo bole."

¹⁴ Ariya niŋgi olo nungo segi jejamu qa are qaloqnsib laŋa are ugeiŋgoqnm diqoqnaib. Niŋgi degyqab di niŋgi gisan kumbra dauryosib Qotei aqa anjam bole ugetqab.

¹⁵ Osib niŋgi powo uge ti sqab. Powo deqaji laŋ goge na bosai. Di mandam qaji powo. Di gago areqalo namij aqa powo. Powo di Satan aqaq na beqnu.

¹⁶ Niŋgi quiy. Tamo ungasari nanngi nanngo segi jejamu qa are qaloqnsib laŋa are ugeinjroqnm diqoqnaqab di nanngi so tulan ugeq di sosib kumbra uge uge yoqnaqab.

¹⁷ Ariya tamo ungasari laŋ goge na powo eqnub qaji nanngi kumbra tulan bolequja yeqnu. Nanngi kumbra jigat dauryosaieqnu. Nanngi lawo na sosib tamo nanngi jinnga na gereinjroqnsib nanngi qa duloqnsib kumbra bole bole osornjreqnu. Nanngi na tamo kalil nanngi turtnjroqnsib kumbra qujai enjreqnu. Nanngi laŋa baban na Qotei aqa kumbra dauryosaieqnu. Nanngi bole dauryeqnu.

¹⁸ Tamo deqaji nanngi lawo na sosib are qujaitoqnsib jeu turyoqnsib kumbra bole tinjin babteqnu. Ingi meli branteqnu dego kere.

4

Tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqas di a olo Qotei jeutqas

¹ O ijo was, ningi qudei nungo segi jejamu qa areboleboleingeqnaqa kumbra uge uge yqajqa are prugneqnu. Utru deqa ningi qotoqnsib niringkobaeqnu. Kumbra di nungo jejamu miligiq di singila na waueqnu.

² Ningi ingi ingi koba oqajqa tulan arearetneqnaqa mamaulneqnu. Ariya ningi ingi ingi di osaeqnu deqa ningi qoto tigeltqnsib tamo nimeqnu. Ningi ingi ingi di osaeqnu di aqa utru agiende. Ningi Qotei pailyosaieqnu deqa.

³ Ningi qudei ingi ingi qa Qotei pailyoqnsib ariya ningi ingi ingi di osaeqnu. Di kiyaaqa? Ningi nungo segi jejamu qa areboleboleingwajqa maroqnsib areqalo uge na pailyeqnu deqa.

⁴ Uña bei na aqa gumbulun uratosiq olo tamo bei ombla sambala kumbra yeqnu dego kere ningi Qotei uratoqnsib kumbra uge uge yeqnu. Ningi quiy. Tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqas di a olo Qotei jeutqas. Ningi di qaliesai kiyo? Od, tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqa are qalqas di a Qotei jeutqas.

⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Qotei na aqa Mondor gago are miligiq di atej unu. Mondor di a iga qa tulan areareteqnu.” O ijo was, ningi anjam di lanja sa anjam edegaib.

⁶ Qotei a iga qa are tulan boleiyeqnu. Deqa aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Tamo ungasari nanjo segi nam soqteqnu qaji nanji Qotei na olo jeutnjreqnu. Ariya tamo ungasari nanjo segi nam aguq ateqnu qaji nanji qa Qotei a olo are boleiyeqnu.”

⁷ Deqa ijo was, ningi nungo segi nam aguq atoqnsib Qotei aqa sorgomq di soqniy. Sosibqa Satan gotranjoqniy. Yimqa Satan na ningi uratngosim ulanqas.

⁸ Ningi Qotei jojomyoqniyqa a kamba dego ningi jojomngooqnas. O une tamo, ningi quiy. Tamo nanji nanjo ban yansoqnsib jiga koboteqnu dego kere ningi nungo are miligi gereiyqnsib bulyoqniy. Ningi areqalo aiyelateqnu qaji olo nungo are miligiq dena jiga kalil taqal atoqniy.

⁹ Ningi nungo une qa are gulbeingooqnim akamugetoqniy. Od, ningi nungo kiki uratoqnsib olo akamoqniy. Osib nungo arebolebole kobotosib olo are gulbeingooqneme.

¹⁰ Ningi Tamo Koba aqa namgalaq di nungo segi nam aguq atoqniy. Ningi degyqab di a na nungo nam olo soqtetngwas.

Ningi nunjo Kristen was nanji uge qa minjraib

¹¹ O ijo was, ningi segi segi qa anjam uge maroqnaib. Tamo bei na aqa Kristen was qudei nanji anjam uge minjrqas kiyo nanjo une qa nanji peginjrqas kiyo di a dal anjam dego uge qa marsiq pegiyqo. Ningi dal anjam pegiyeqnu di ningi dal anjam dauryqa urateqnu.

¹² Qotei a segi na dal anjam babtej deqa a na qujai iga pegigwa kere. A na qujai tamo ungasari nanji elenqa kere. A na qujai nanji padaltnjrqa kere. Ningi tamo kiyero deqa ningi na tamo ungasari nanji peginjreqnu? Di kumbra uge.

Ningi nunjo segi nam soqtoqnaib

¹³ Ningi qudei endegsib mareqnu, “Bini kiyo nebe kiyo iga qure beig gilsim dia wausau qujai sosim silali qa wauosim olo bqom.”

¹⁴ Ningi degsib mareqñub. Ariya nebe kumbra kiye nuñgoq di brantqas di ningi qalieqa keresai. Ningi ñam qurem bul sokiñalayosib koboqab.

¹⁵ Deqa ningi endegsib maroqñiy, “Tamo Koba a marimqa iga kumbra kiye yqa are qalsim yqom.”

¹⁶ Kiyaaqa ningi qudei olo nuñgo segi ñam soqtoqnsib diqoqnsib laqñub? Nuñgo kumbra di uge.

¹⁷ Ni geregere are qale. Ni kumbra bole qa qalieosim ariya ni dauryqasai di ni une yonum.

5

Tamo nanji ñoro koba ti unub qaji nanji awai ugedamu oqab

¹ O ñoro tamo ningi quiy. Bunuqna gulbe kokba nuñgoq boqñqas. Ningi deqa pailoqnsib akamugetoqñiy.

² Nuñgo ñoro ti wala ti kalil ugeelenqo. Sisimbin na nuñgo gara kalil dego ugeugeiyqo.

³ Nuñgo gol ti silva ti di baisuwi na ugetqo. Deqa mondoñ baisuwi dena nuñgo une boleq atsim ñamyuwo bulosim nuñgo jejamu koitosim ugeugeiyqas. Ningi ñoro koba koroiyeb deqa diño bati qa ningi awai ugedamu oqab.

⁴ Ningi quiy. Nuñgo wau tamo nanji nuñgo inñi meli gentoqnsib nuñgo banq di ateqñab ningi na kamba olo nanji gisañjroqnsib awai oto nuñgo segi qa getentoqnsib oto segi nanji enjreñub. Deqa nanji maqnsib endegsib Qotei pailyeqñub, “O Tamo Koba, nanji iga kumbra uge degsib egeqñub.” Yeqnaqa Qotei singila koba ti unu qaji a nanjo pailyo di queqnu. Deqa mondoñ a na ningi awai uge enñwas.

⁵ O ñoro tamo, ningi gara bole bole jugoqnsib nuñgo segi jejamu qa areboleboleinñe qnaqa inñi koba uyeqñub. Deqa mondoñ Qotei na ningi luñgwas. Kaja nango jejamu diq diqeqnaq nanjo mandor nanji na ñumeqñub dego kere Qotei na ningi luñgwas.

⁶ Nuñgo kumbra uge bei agiende. Ningi na kumbra bole yo qaji tamo nanjo jejamuq di une qametnjoqnsib ñumeqñub. Ariya nanji na kamba olo ningi gotrañgosaieqñub.

Ningi gulbe qoboiyoqnsib Tamo Koba a olo bqajqa tariñoqñiy

⁷ Deqa ijo was, ningi nuñgo are miligi sinñilatoqnsib gulbe qoboiyoqnsib Tamo Koba a olo bqajqa tariñoqñiy. Ningi asginñaiq. Ningi wau lanja nanji bul soqñiy. Ningi qalie, wau lanja nanji asginñrosaieqñu. Nanji inñi yagoqnsib awa qa tariñeñub. Awa beqnaqa inñi melieqnaqa nanji inñi meli di oqnsib uyeqñub.

⁸ Dego kere ningi nuñgo are miligi sinñilatoqnsib gulbe qoboiyoqnsib tariñoqñiy. Tamo Koba a bqajqa bati jojomqo deqa ningi degyoqñiy.

⁹ O ijo was, ningi Qotei aqa tamo unñgasari qudei nanji qa ñiriñoqnsib yomuqñuib. Qotei a nuñgo une di unsim ningi peginjo uge. Ningi quiy. Une Pegiyo Tamo agi bqaj jojomqo. A siranñmeq di tigelejunu.

¹⁰ O ijo was, ningi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji qa are qaliy. Nanji nami Tamo Koba aqa ñam na anjam palontoqñeb deqa jeu tamo nanji na nanji ugeugeinñroqñeb. Ariya nanji Qotei aqa anjam marqa ulaosaioqñeb. Nanji nango are miligi sinñilatoqnsib jaqatinjo oqnsib gulbe di qoboiyoqñeb.

¹¹ Ningi quiy. Iga endegsi mareqnum, “Tamo unqasari gulbe qoboioqnsib singila na tigelejunub qaji nanqi Qotei na taqatnreqnu. Deqa nanqi areboleboleinjreqnu.” Ningi Jop aqa kumbra qa nami queb. Jop a singila na tigelosiq a gulbe kobaquja qoboioyesoqnej. Ningi qalie, bunuqna Tamo Koba a na Jop olo boletej. Od, iga qalieonum, Tamo Koba a gaigai iga qa duloqnsiq a iga qa are boleiyeqnu.

Ningi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib

¹² O ijo was kalil, e anjam kobaquja bei unu. Anjam agiende. Ningi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib. Ningi lan qure aqa nam na anjam singilataib. Ningi mandam aqa nam na anjam singilataib. Ningi od qa segi mariy. Ningi said qa segi mariy. Ningi degyqab di Qotei na ningi awai uge bei enqwasai.

Tamo nanqi kumbra bole bole yeqnum qaji nanqo pailyo singila koba

¹³ Nunqo ambleq di tamo qudei nanqi jaqatin eqnub kiyo? Degamqa ningi na minjribqa nanqi nanqo jaqatin deqa Qotei pailyoqnebe. Nunqo ambleq di tamo qudei nanqi areboleboleinjreqnu kiyo? Degamqa ningi na minjribqa nanqi Qotei qa louoqnsib aqa nam soqtoqnebe.

¹⁴ Nunqo ambleq di tamo qudei nanqi mainjreqnu kiyo? Degamqa ningi na minjribqa nanqi Kristen gate nanqi metnrib bosib Tamo Koba aqa nam na nanqo gateq di ban atetnrsib gorej bilentosib nanqi qa pailyebe.

¹⁵ Nanqi Tamo Koba a qa nanqo areqalo singilatosis pailyoqab di a na tamo mainjro qaji nanqi olo tigeltjrqas. Osim nanqi une yoqnebe degamqa a na nanqo une kalil dego kobotetjrqas.

¹⁶ Deqa ijo was, ningi nunqo segi segi une palontoqnsib Kristen was nanqi ubtosib minjroqniy. Osib ningi segi segi qa Qotei pailyoqniy. Yim a na ningi boletngwas. Tamo nanqi kumbra bole bole yeqnum qaji nanqo pailyo di singila koba. Deqa nanqi pailyeqnaq Qotei a quoqnsiq a nanqo anjam dauryeqnu.

¹⁷ Ningi Elaija qa are qaliy. A iga bul mandam tamo. Ariya a endegsi pailyoqnej, “O Qotei, ni na lan getentimqa awa bqasai.” A degsi pailyeqnaqa Qotei na lan getentonaqa awa bosai. Degsi sonaq wausau qalub bei oto koboej.

¹⁸ Onaqa Elaija a olo pailyoonaqa lan waqonaqa awa bej. Bosiq ingi ingi kalil melielenej.

Kristen was bei a gam bole uratqas di iga na aqaryaiyimqa a olo Qotei aqa areq bqas

¹⁹ O ijo was ningi quiy. Kristen was bei a Qotei aqa anjam bole dauryqa uratimqa tamo bei na a olo are bulyetqas di tamo dena aqa was kumbra bolequja yqo.

²⁰ Ningi endegsib qalieoiy. Kristen was bei a une ti soqnim tamo bei na aqaryaiyimqa a gam uge di uratqas di tamo dena aqa was aqa qunur moiyo sawaq dena oqo. Deqa was di a moiqasai. Qotei na aqa une gargekoba kobotetqas.

1 PITA

¹ E Pita. Yesus Kristus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Nıngi nungo segi segi qure utru uratosib jaraiyosib sawa sawa kalil keretosib di unub. Nıngi Pontus sawa ti Galesia sawa ti Kapadosia sawa ti Esia sawa ti Bitinia sawa ti di unub. E anjam endi nengrenyosim nungoq qarınjonum.

² Tulaŋ nami Abu Qotei a nıngi qa qalieosiq gıltngej. A degyej. Di kiyacaq? Aqa Mondor na nıngi aqa segi kumbra boleq di atımqa nıngi Yesus Kristus aqa anjam dauryqajqa deqa. Yim aqa leŋ aiyej qaji dena nıngi yansıngwajqa deqa. O ijo was, Qotei a nıngi qa are tulaŋ boleiyımqa nıngi gegerere lawo na soqniy.

Qotei a ɳabile boledamu laŋ goge dia iga gereiyetgej unu

³ Iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ɳam soqtoqnqm. Qotei a iga qa tulaŋ dulosisqa ɳabile bunuj egej. A na Yesus Kristus subq na tigeltej gam dena iga ɳabile bunuj egej. ɳabile bunuj dena iga sıngilatgeqnu deqa iga ıngi bole bole Qotei na mondoŋ egwas qaji deqa tariŋoqnsim unum.

⁴ ıngi bole bole di ugeqa keresai. A koboqa keresai dego. Qotei na laŋ goge dia nıngi gereiyetgej unu.

⁵ Nıngi Yesus qa nungo areqalo sıngilateqnu deqa Qotei aqa sıngila kobaquja na nıngi taqatıgejunu. Deqa dıŋo batiamqa Qotei na nıngi torei elenqas. Kumbra di brantim nıngi unqab.

⁶ Qotei na nıngi degsim elenqas deqa nıngi tulaŋ areboleboleıngeqnu. Gulbe utru segi segi na nıngi jaqatıŋ engeqnu di unqum. Sokiɳala gulbe di olo koboqas.

⁷ Gulbe deqaji nungoq boqnimqa nıngi nungo areqalo Yesus qa bole sıngilatqab kiyo sai kiyo di Qotei a unqas. Yımqa mondoŋ dıŋo batiamqa Yesus Kristus a brantosim a nıngi qa tulaŋ areboleboleiyim nıngi bıŋıngosim ɳam koba engwas. Iga qalie, gol a ıngi tulaŋ boledamu. Tamo naŋgi ɳamyuwo na gol koitoqnsib dena qalieeqnub, gol di bole kiyo sai kiyo. Dego kere nungo areqalo Yesus qa sıngilateqnu qaji di tulaŋ bolequja. Nungo areqalo dena gol ađi ugeosim koboqas qaji di tulaŋ bunyejunu.

⁸ Nami nıngi Yesus unosaioqneb. Bini dego nıngi a unosaieqnu. Ariya nıngi a tulaŋ qalaqalaiyoqnsib a qa nungo areqalo sıngilatoqnsib a qa tulaŋ areboleboleıngeqnu. Nungo arebolebole dena mandam qaji arebolebole kalil tulaŋ bunyejunu. Nungo arebolebole di aqa utru iga na dauryosim ubtqa keresai.

⁹ Nıngi Yesus qa nungo areqalo sıngilateqnu deqa Qotei na nıngi elenqas.

¹⁰ Qotei na nıngi elenqajqa anjam di aqa medabu o qaji tamo naŋgi nami maroqneb. Nango anjam di aqa utru naŋgi qalieqa osib deqa gegerere ɳamoqnsib wauoqneb.

¹¹ Kristus aqa Mondor a naŋgo are miligiq di sosıqa naŋgo medabuq na anjam endegsi babtosiq maroqnej, “Bunuqna Kristus a jaqatıŋ osim moısım olo subq na tigelosım laŋ qureq oqsim dıa a ɳam koba ti sqas.” Qotei aqa medabu o qaji tamo naŋgi endegsib nenemoqneb, “Kristus a bati gembu bqas? Kumbra kiye namoqna brantim Kristus a bunuqna bqas?”

¹² Onaqa Qotei na kamba naŋgi endegsi minjrej, “Anjam nıngi mareqnu deqa qaji di aqa damu nungo bati qa brantqasai. A bunuqna brantqas.” O ijo

was, Qotei na nĩngi elenqajqa anjam di aqa medabu o qaji tamo nanqi nami maroqneb. Onaqa bunuqna a na aqa Mondor Bole qarĩnyonaqa lanj goge na aisiq Qotei aqa anjam maro tamo nanqi sinjilatnjqroqnej. Yeqnaqa nanqi Kristus aqa anjam bole plaltoqnsib nĩngi mernjqoqneb. Anjam bole di aqa utru Qotei aqa lanj anjgro nanqi gegerere qalieqajqa are koba unu.

Qotei na iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa osiq metgej

¹³ Deqa nĩngi nunjo walwel gegerere taqatqajqa are qaloqniy. Osib mondonj Yesus Kristus a olo lanj qureq na brantosim nĩngi qa are boleiyqajqa deqa tarijqoqnsib soqniy.

¹⁴ Sosib nĩngi anjgro du du bulosib Qotei aqa anjam gegerere qusib dauryoqniy. Nami nĩngi Qotei qaliesai deqa nĩngi nunjo areqalo uge uge dauryoqneb. Ariya bini nĩngi kumbra di olo dauryaib. Uratiy.

¹⁵ Qotei a gaigai aqa segi kumbra boleq di sosiq dauryeqnu. Deqa nĩngi dego Qotei aqa kumbra boleq di sosib dauryoqniy. Utru deqa Qotei na nĩngi metnjej.

¹⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Nĩngi ijo kumbra boleq di sosib dauryoqniy. Di kiyaaqa? E dego ijo segi kumbra boleq di sosim dauryeqnum.”

Kristus aqa leñ aiyej qaji dena Qotei na iga awaigej

¹⁷ Nĩngi Qotei endegsib meteqnub, “O gago Abu.” Qotei aqa ñamgalaq di tamo unjasari kalil nanqi kerekere unub deqa a kumbra qujai na nanjo une qa peginjqreqnu. A nanjo segi segi wau unoqnsiq dena nanqi peginjqreqnu. Deqa nĩngi endegsib maroqniy, “Mandam endia gago qure utru sosai.” Degsib maroqnsib Qotei qa ulaoqnsib aqa sorgomq di gegerere soqniy.

¹⁸ Nĩngi qalie, nami nĩngi nunjo moma nanjo kumbra uge uge dauryoqnsib soqneb. Sonabqa Qotei na olo nunjo uneq na nĩngi awaingej. Mandam qa ñoro ti gol ti silva ti koboqas qaji dena Qotei na nĩngi awaingosai.

¹⁹ Kristus aqa leñ aiyej qaji dena nĩngi awaingej. Kristus aqa leñ di tulan bolequja. Kaja du du nami Qotei atraiyoqneb qaji nanjo jejamuq di yu bei saiqoji. Dego kere Kristus aqa jejamuq di une bei saiqoji.

²⁰ Tulan nami Qotei a mandam atosaisosiq a Kristus qa qalieosiq giltej. Ariya bini diño bati jojomoq deqa Qotei a nĩngi qa osiq a Kristus qarĩnyonaq bej.

²¹ Bosiq nĩngi aqaryaingej deqa nĩngi Qotei qa nunjo areqalo sinjilatoqnsib unub. Kristus agi moinaqa Qotei na olo subq na tigeltosiq metonaqa a lanj qureq oqsıq dia ñam kobaquja ej. Utru deqa nĩngi Qotei qa nunjo areqalo sinjilatoqnsib a qa tarijqoqnsib unub.

Iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom

²² Nĩngi anjam bole dauryosib nunjo qunuj yansobuleb. Utru deqa nĩngi na nunjo Kristen was nanqi bole qalaqalainjqreqnu. Ariya kumbra di nĩngi olo torei sinjilatosisib segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib soqniy.

²³ Nĩngi iñgi meli bulosib ñambile bunuj eb. Ingi meli ugeqas qaji dena nĩngi ñambile osai. Ingi meli gaigai sqas qaji dena nĩngi ñambile eb. Ingi meli di Qotei aqa anjam. Anjam di ñambile ti. A gaigai sqas.

²⁴ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo unjasari nanqi mandamq endi bati olekoba sqasai. Nĩñ a gaigai kanjrañeqnaqa balamtamo aqa so a sokiñalayoqnsiq ulonjqnu dego kere tamo unjasari nanqi urur koboqab. Nanjo ñam balamtamo aqa so bulosim ulonjqas.

²⁵ Ariya Tamo Koba aqa anjam a bati gaigai sqas.” O ijo was, anjam bole di agi Yesus aqa anjam maro tamo nanği palontoqnsib ninği mernğoqneq.

2

Yesus a tal ai bul

¹ Ninği nğabile bunuj eb deqa ninği kumbra uge kalil uratiy. Gisañ anjam ti maqu kumbra ti are uge ti yomu anjam ti kalil di ninği torei uratekritiy.

² Iga qalie, anğro mom nanği munğum qağ uyqajqa qarnjreanu. Dego kere ninği munğum qağ bolequja Qotei aqaq na beqnu qaji di oqajqa are qaloqniy. Munğum qağ di Qotei aqa anjam. A jiga bei saiqoji. Munğum qağ dena nunğo qunun aqaryaiymqa ninği tulañ boleosisingilaqab. Yim Qotei na ninği elerqas.

³ Tamo Koba a na ninği kumbra bole engeqnu. Aqa kumbra di ninği uyo oneiyoqnsib mareqnuq, “Bole.”

⁴ Tamo Koba a tal ai bul singila na tigelejunu. Tal ai di nğabile unu. Ninği tal ai deq boiy. Tal ai di tamo qudei na unsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Ariya Qotei na olo tal ai di giltosiqa marej, “Tal ai di tulañ bolequja.”

⁵ Ninği dego tal ai bul nğabile unub. Qotei aqa Mondor na ninği aqa segi tal sqa marsiqa ninği gereñgeqnu. Deqa ninği Qotei aqa atra tamo bolequja sosib Yesus Kristus aqa ñam na nunğo segi jejamu Qotei atraiyoqneq a ninği qa tulañ arearetoqnaqas.

⁶ Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Ninği quiy. E na tal ai qujai giltosim tal singilatqajqa deqa tumaq di tigelttem unu. Tal ai di tulañ bolequja. A singila koba. E na Saion manaq di tigelttem unu. Deqa tamo nanği tal ai di osib nanğo areqaloq di singilatqab di nanği jemainjrqasai.”

⁷ O ijo was, tal ai tuma qaji di agi Kristus. Ninği Kristus qa nunğo areqalo singilateqnuq deqa ninği mareqnuq, “Tal ai di tulañ bolequja.” Ariya tamo nanği Kristus qa nanğo areqalo singilatosaieqnuq qaji nanği tal ai di uge qa mareqnuq. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tal gereiyo qaji tamo nanği na tal ai di arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigelttey unu.”

⁸ Qotei aqa anjam bei dego nami endegsib nenğrenyeb, “Tamo qudei nanği tal ai di quraqyoqnsib manğaleqnuq.” O ijo was, tamo nanği di Qotei aqa anjam gotranjeqnuq. Utru deqa nanği tal ai di quraqyoqnsib manğaleqnuq. Qotei a nami marej, “Nanği tulañ padalqab.”

⁹ Ariya Qotei na ninği giltñgey deqa ninği aqa atra tamo sosib a ombla mandor kokba tigelonub. Tigelosib ninği aqa segi kumbra boleq di sosib dauryeqnuq. Ninği aqa segi tamo unğasari tiñtiñ unub. A na ninği giltñgey deqa ninği aqa so bole kalil ubtekritoqnsib mare mare laqnuq. Nami ninği ambruq di soqneq deqa Qotei na ninği metñgonaqa ninği ambru uratosib suwanjoq beleñeb. Suwanjo di tulañ bolequja.

¹⁰ Nami ninği tamo unğasari lanaj soqneq. Ariya bini ninği Qotei aqa segi tamo unğasari unub. Nami Qotei a ninği qa are boleiyosaiyoqnej. Ariya bini a ninği qa are boleiyeqnu.

Iga Qotei aqa wau tamo bole sqom

¹¹ O ijo was bole, ninği mandamq endi yaun tamo bulosis unub deqa e ninği endegsi mernğwai. Nunğo areqalo namij ti nunğo qunun ti ombla qoteqnuq. Deqa ninği nunğo areqalo namij torei qoreiyiy.

¹² Bini ningi sawa bei bei qaji nanngo ambleq di unub. Deqa ningi nanngo namgalaq di kumbra bole bole dauryoqniy. Dauryoqniy nanngi nunngo kumbra di unoqniqab. Unoqnsib nanngo yomu anjam ningi qa mareqnuq qaji di nanngi uratosib mondonj une pegiyo bati qa nanngi Qotei aqa nam soqtoqniqab.

¹³ O ijo was, ningi Tamo Koba a qa are qaloqnsib sawa taqato qaji tamo nanngi ti mandor kokba ti nanngo anjam dauryoqniy.

¹⁴ Osib tamo gate nanngo anjam dego dauryoqniy. Tamo gate nanngi di agi mandor kokba nanngi na qarinjreqlab giloqnsib tamo ungasari kumbra uge uge yeqnuq qaji nanngi kamba awai uge enjreqlab. Osib tamo ungasari kumbra bole bole yeqnuq qaji nanngo nam soqtetnjreqlab.

¹⁵ Qotei aqa areqalo agiende. Ningi kumbra bole bole yoqniqba nanari tamo agi ningi yomuinqeqlab qaji nanngi nunngo kumbra di unsibqa nanngo anjam uge di olo uratosib mequmesqab.

¹⁶ Bole, ningi tamo bei aqa sorgomq di sosai. Ningi deqa are qaloqnsib walweloqniy. Ariya ningi endegsib are qalaib, "Iga tamo bei aqa sorgomq di sosai deqa unqum, iga kumbra uge uge yoqniqom." Ningi degsib are qalaib. Ningi Qotei aqa kanqal tamo bul unub deqa ningi aqa sorgomq di soqniy.

¹⁷ Ningi tamo ungasari kalil nanngi kumbra bole bole osornjroqniy. Osib nunngo Kristen was nanngi qalaqalainjroqniy. Ningi Qotei ulaiyoqniy. Ningi mandor kokba nanngo nam soqtetnjroqniy.

Iga Kristus aqa kumbra dauryoqnsim jaqatinj qoboioqniqom

¹⁸ O kanqal tamo, ningi nunngo wau qa gate nanngo sorgomq di sosibqa nanngo anjam dauryoqniy. Wau qa gate bole nanngo anjam segi dauryoqnaib. Wau qa gate uge nanngo anjam dego dauryoqniy.

¹⁹ Ningi Qotei qa are qalsib wau bole yib nunngo wau qa gate nanngi lanja jaqatinj enqwab di unqum. Ningi jaqatinj di qoboioqniy. Yimqa Qotei a nunngo kumbra deqa tulanj areboleboleiyqas.

²⁰ Ariya ningi wau uge yib nunngo wau qa gate nanngi deqa lunqib ningi jaqatinj qoboiyqab di Qotei a ningi awai bole enqwasai. Ningi wau bole yib nunngo wau qa gate nanngi na lunqib ningi jaqatinj qoboiyqab di Qotei a nunngo kumbra deqa tulanj areboleboleiyqas.

²¹ Kristus a dego ningi aqaryainqwa osiqa jaqatinj qoboioyosiq moiyej. Aqa kumbra di a na ningi osornjeq deqa ningi kamba aqa kumbra di dauryosib jaqatinj oqnsib soqniy. Qotei a ningi degyqa osiqa metnjeq.

²² Kristus a une bei yosaiqneq. Aqa medabu na gisanj anjam bei dego marosaiqneq.

²³ Jeu tamo nanngi na a misilinyoqnsib anjam uge uge minjeqlab a deqa kamba anjam uge bei nanngi minjrosaiqneq. Nanngi a jaqatinj koba yeqnuq a deqa olo nanngi jaqatinj enjraqajqa marosaiqneq. A aqa segi jejamu osiqa Qotei aqa banq di uratej. Qotei agi iga geregere pegigeqnu qaji.

²⁴ Kristus a gago une kalil qoboioyosiq aqa segi jejamuq di gago une atsiqa a namburbasq di iga qa gainej. Iga moiyoqbulosim olo nambile sosim une aqa kumbra uratosim kumbra bole yoqniqajqa deqa osiqa namburbasq di iga qa gainej. Jeu tamo nanngi na Yesus qalougetosib jaqatinj koba yeb. Aqa jaqatinj dena a na iga olo boletgej.

²⁵ Nami ningi kaja bul sosibqa nunngo segi areqalo na aleloqnsib laqneq. Ariya bunuqna ningi Mandor Yesus aqa areq beb deqa a na nunngo qunun geregere taqatejunu.

3

Tamo unja wo nanŋi kumbra bole yoqnebe

¹ O ungasari, niŋgi nunŋo gumbuluŋ nanŋo sorgomq di soqniy. Nunŋo gumbuluŋ qudei nanŋi Qotei aqa anjam dauryosaiabqqa di unŋum, niŋgi mequmesosib nanŋo ŋamgalaq di kumbra bole bole yoqniy. Yibqqa nanŋi unsib dena nanŋi are bulyqab.

² Niŋgi degsib kumbra bole na walwelosib nanŋo sorgomq di soqniy nanŋi unsib marqab, niŋgi ungasari bole.

³ Niŋgi nunŋo jejamu walatqajqa are prunŋoqnaiq. Niŋgi nunŋo gate pranyoqnsib wala bole bole gateq di jugoqnaib. Osib kolilei na nunŋo jejamu walatoqnaib. Gara wala ti dego jugoqnaib. Inŋi inŋi di laŋa jejamu qa wala.

⁴ Niŋgi nunŋo are miligi walatqab di bolequja. Are miligi aqa wala agiende. Niŋgi are bole na sosibqqa tamo ungasari kalil nanŋi lawo na gereinjroqniy. Are miligi aqa wala di Qotei aqa ŋamgalaq di tulaŋ boledamu. Wala di ugeqa keresai.

⁵ Agi Qotei aqa ungasari nami soqneb qaji nanŋi nanŋo are miligi degsib walatoqneb. Osib Qotei aqa kumbra boleq di sosib a qa tariŋoqnsib nanŋo gumbuluŋ nanŋo sorgomq di soqneb.

⁶ Niŋgi Sara uniy. A na aqa tamo Abraham aqa anjam dauryoqnsiqa minjoqnej, “Ni ijo tamo koba.” Deqa ungasari, niŋgi Sara aqa kumbra di dauryosib kumbra bole yoqniy. Niŋgi ulaaib. Niŋgi kumbra bole yoqnaqab di niŋgi Sara aqa anŋro tintin sqab.

⁷ O tamo, niŋgi dego areqalo bole dauryosib nunŋo ŋauŋ nanŋi koba na geregere soqniy. Nunŋo ŋauŋ nanŋi tamo sai. Nanŋi unja. Nanŋo jejamu siŋgila sai. Deqa niŋgi lawo na nanŋi kumbra bole bole osornjroqniy. Niŋgi qalie, nunŋo ŋauŋ nanŋi niŋgi ti koba na ŋabile gaigai sqab. Deqa niŋgi nunŋo ŋauŋ nanŋi geregereinjroqniy. Niŋgi kumbra degyqab di inŋi bei na nunŋo pailyo getentqa keresai. Qotei a nunŋo pailyo quoqnaqas.

Niŋgi gaigai kumbra bole yoqniy

⁸ Ariya e na ijo anjam endi kobotqa osiy niŋgi endegsi mernŋwai. Niŋgi kalil koba na geregere are qujaitoqnsib tamo ungasari kalil nanŋi qa duloqniy. Osib niŋgi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib Kristen was nanŋi qa are boleinŋoqnm nunŋo segi ŋam aguq atoqniy.

⁹ Tamo qudei na niŋgi kumbra uge enŋibqqa niŋgi kamba olo nanŋi kumbra uge enjraib. Tamo qudei na niŋgi anjam uge mernŋibqqa niŋgi kamba olo nanŋi anjam uge minjraib. Niŋgi nanŋi qa endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na nanŋi boletnjrime.” Qotei a niŋgi degyqa osiqa metnŋej. Deqa niŋgi degyibqqa Qotei a kamba niŋgi boletnŋoqnaqas.

¹⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nernŋrenyeb unu, “Tamo bei a so bole sqqa marsimqa a anjam uge bei maroqnaiq. A gisaŋ anjam dego maroqnaiq.

¹¹ A kumbra uge kalil torei qoreiyosim kumbra bole segi yoqneme. Osim tamo ungasari kalil nanŋi koba na lawo sqajqa siŋgilaqne.

¹² Tamo ungasari nanŋi kumbra bole deqaji yoqnaqab di Tamo Koba a na nanŋi geregere taqatnjroqnaqas.

Osim nanŋo pailyo dego quetnjroqnaqas.

Ariya tamo ungasari kumbra uge uge yeqnuq qaji nanŋi Tamo Koba a na olo qoreinjroqnaqas.”

Iga kumbra bole bole yimqa jeu tamo nanği na iga jaqatinğ egwab

13 O ijo was, niği kumbra bole bole yqajqa siğılaoqñqab di tamo yai na niği olo ugeugeiğwas?

14 Bole, niği kumbra bole bole yibqa tamo qudei na niği jaqatinğ eñgwab. Di uñgum. Niği deqa areboleboleiğem. Tamo nanği dena niği ula eñgeqñub. Ariya niği nanği ulainjraib. Osib are gulbeinğaiq.

15 Niği nuñgo are miligiğ di Tamo Koba Kristus atsib soqñiy. So- qñibqa tamo qudei na niği endegsib nenemñgwab, “Niği iği bole kiye qa tariñoqñsib deqa areboleboleiğeqñu?” Degsib nenemñgibqa niği na kamba anjam kiyersib minjrqa oqñsib geregere are qaloqñsib minjroqñiy.

16 Ariya niği anjam siğıla na nanği minjraib. Niği Qotei ulaiyoqñsib lawo na nanği anjam minjroqñiy. Osib niği gaigai Qotei aqa ñamgalaq di une saiçoji sosib Kristus aqa ñam na kumbra bole bole yoqñiy. Yoqñib jeu tamo ağı niği misiliğeqñub qaji nanği nuñgo kumbra di unsib jemainjrğas.

17 Deqa iga kumbra bole bole yoqñqom. Yoqñim Qotei a marim tamo qudei na iga jaqatinğ egoqñqab di kere. Ariya iga kumbra uge uge yimqa tamo qudei na iga jaqatinğ egwab di uge. Iga degyqasai.

Kristus a iga qa moisiq olo subq na tigelej

18 Niği Kristus qa are qaloqñiy. Kristus a une saiçoji sosiqa a une tamo nango padalo sawa osiq nango une qa moiyej. O ijo was, Kristus na niği joqsim Qotei aqaq oqwağja deqa osiq niği qa moiyej. A bati qujai qa moiyej deqa a olo moiqa keresai. A tamo bulyosiqa mandamq endi sonaqa jeu tamo nanği na a qalñab moiyej. Moisiq olo subq na tigelosiqa a mondor ti soqñej.

19 Sosiqa moiyo sawaq aisiq dia mondor uge uge nanği Qotei aqa anjam palontosiq minjroqñej.

20 Noa aqa bati qa mondor nanği di Qotei aqa anjam gotranjoqñeb. Bati deqa tamo uñgasari nango kumbra uge tulañ kobaoqñej. Ariya Qotei a nanço uge qa urur kambatnjrosaiocqñej. A tariñosiq sokobaiyonaqa Noa a qobuñ kobaquja gereiyej. Gereiyosiq kobooñqa tamo uñgasari 8 segi qobuñ gogetosib sonabqa awa koba bosiqqa ya tulañ koba dej. Tamo uñgasari 8 nanği di Qotei na elenjej deqa nanği bole soqñeb.

21 Ya di yawo anjam bul. Qotei na nanği yaq dena elenjej dego kere niği ya na yanso onabqa Qotei a niği elenjej. Ya dena Qotei a nuñgo jejamu qaji jiga yansetñgosai. Niği yanso osib Qotei pailyonab a nuñgo pailyo di qusiqa nuñgo are miligi qaji jiga yansetñgej. Qotei a Yesus Kristus olo subq na tigeltej gam dena a na niği elenjej.

22 Kristus a lañ qureq oqeğ deqa bini a Qotei aqa bañ woq di awejunu. Deqa lañ anğro nanği ti lañ qaji mondor kokba ti lañ qaji siğıla ti kalil nanği Kristus aqa sorgomq di unub.

4

Iga gago areqalo namij uratqom

1 Kristus na aqa segi jejamu osiqqa jaqatinğ koba qoboyosiq moiyej. Dego kere niği Kristus aqa kumbra di siğıla na dauryosib nuñgo segi jejamu osib jaqatinğ qoboyesoqñiy. Niği degyiy. Di kiyaaq? Tamo bei na aqa segi jejamu osim jaqatinğ qoboyiqas di a une uratqas.

2 Osim a Qotei aqa areqalo segi dauryoqñqas. A aqa jejamu qa areqalo namij olo dauryqasai.

³ Ningi qalie, sawa bei bei qaji nanḡi kumbra uge uge yqajqa tulaḡ arearetnjreqnu. Nami ningi dego nuḡo areqalo namij na walweloqnsib kumbra uge uge yoqneb. Sawa bei bei qaji nanḡo kumbra agiende. Nanḡi sambala kumbra yqajqa are prugnjqreqnu. Qolo jigeeqnaqa nanḡi ya uge uyoqnsib alaḡkobaqnsibqa nanarioqnsib laqnu. Osib Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsib gisaḡ qotei nanḡi binjnjreqnub.

⁴ Nami ningi nanḡi daurnjrsib koba na kumbra uge uge deqaji yoqneb. Ariya bini ningi kumbra di urateqnu deqa nanḡi na ningi nuḡoqnsib tulaḡ prugoqnsib ningi misilinqeqnub.

⁵ Mondon sawa bei bei qaji nanḡi di Qotei aqa ulatamuq di tigelosib nanḡo une kalil babtosis minjib a quqwas. Bati deqa Qotei na tamo ḡambile so qaji nanḡi ti tamo moreḡo qaji nanḡi ti peginjrqas.

⁶ Utru deqa Kristus a nami tamo moreḡo qaji nanḡi aqa anjam bole palontosiḡ minjroqnej. Tamo nanḡi di jejamu ti sonab Qotei na nanḡi peginjrej. Ariya mondon nanḡi olo ḡambile osib Qotei bulosis mondor ti sqab.

Qotei a ningi wau segi segi enḡej

⁷ Mandam ti inḡi inḡi kalil ti kobaqajqa bati jojomqo. Deqa ningi areqalo bole ti sosib nuḡo kumbra kalil geregere taqatoqniy. Ningi degyqab di ningi Qotei pailyqa oqnsib geregere pailyoqnaḡ.

⁸ E anjam kobaquja bei dego ningi endegsi mernḡit quiy. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Qalaqalaiyo kumbra dena une gargekoba kabutejunu.

⁹ Deqa Kristen was nanḡi nuḡo talq boqniḡqa ningi nanḡi oqnsib geregere-injroqniy. Ningi nanḡi aqaryainjrqajqa asḡingaiq.

¹⁰ Qotei a ningi kalil qa are boleiyosiḡ wau segi segi enḡej. Deqa ningi aqa wau tamo bolequja sosibqa aqa tamo unḡasari nanḡi qa wauoqnsib aqaryainjroqniy.

¹¹ Ningi qudei anjam palontqa wau osibqa Qotei aqa anjam geregere palontoqniy. Ningi qudei tamo unḡasari nanḡi aqaryainjrqqa wau osibqa Qotei na siḡgila enḡimqa siḡgila dena wauoqniy. Amqa wau kalil nanḡi yeqnub qaji di tamo unḡasari nanḡi na unoqnsib Yesus Kristus aqa ḡam na Qotei binjyoqnaḡ. Yesus Kristus a bati gaigai ḡam koba ti siḡgila ti sqas. Bole.

Kristus a jaqatin qoboiej dego kere iga jaqatin qoboieqnum

¹² O ijo was bole, gulbe ugedamu ḡamyuwo bulosiḡ nuḡoq beqnu. Ningi deqa tulaḡ prugosis endegsib are qalaib, "Gulbe deqaji nami gagoq di brantosaioqnej." Ningi degsib are qalaib. Ningi nuḡo areqalo Kristus qa bole siḡgilateqnuḡ kiyo sai kiyo di Qotei a tenemtqa osiḡ deqa gulbe qarinyeqnaqa nuḡoq beqnu.

¹³ Kristus a nami jaqatin qoboiej dego kere ningi jaqatin qoboieqnuḡ. Ningi deqa areboleboleiḡim soqniy. Yimqa mondon Kristus a rian koba ti brantimqa bati deqa ningi olo tulaḡ areboleboleiḡim sqab.

¹⁴ Ningi Kristus aqa ḡam ojejunub deqa tamo qudei na ningi misilinqwab di unḡum. Ningi deqa areboleboleiḡem. Ningi qalie, Qotei aqa Mondor rian ti unu qaji a na ningi beternḡejunu.

¹⁵ Ariya ningi tamo ḡumibqa kiyo, inḡi bajinjibqa kiyo, tamo nanḡi ugeugein-jribqa kiyo, tamo bei aqa wau ugetibqa kiyo tamo qudei na unsib deqa jaqatin enḡwab di kere enḡwab. Deqa ijo was, ningi kumbra uge di yaib.

¹⁶ Ningi ñam Kristen ojesoqñib tamo qudei na ñam deqa jaqatinj engwab di kere. Ningi deqa jemainqaiq. Ningi tulanj areboleboleinjim Qotei aqa ñam soqtoqñiy.

¹⁷ Une pegiyo bati jomqo deqa Qotei a namoqna aqa segi tamo ungasari nanji peginjqas. Deqa iga qalieonum, tamo ungasari Qotei aqa anjam bole gotranyeqñub qaji nanji a na peginjrism awai tulanj ugedamu enjrqas.

¹⁸ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, “Qotei na tamo ungasari kumbra bole bole yeqñub qaji nanji elenqajqqa banji koba. Deqa iga qalieonum, tamo ungasari Qotei qoreiyoqñisib une yeqñub qaji nanji a na elenqajqqa olo tulanj banji koba.”

¹⁹ Deqa ijo was, Qotei a are soqñim ningi qudei jaqatinj oqab di kere. Ningi nunqo segi jejamu osib Qotei aqa banq di uratosib kumbra bole bole yoqñiy. Qotei a gago Abu. A segi na iga gereigei deqa a bati gaigai iga taqatgesqas.

5

Kristen gate nanji na Qotei aqa tamo ungasari nanji geregere taqatnjroqnebe

¹ O Kristen gate kalil, e ningi anjam endegsi mernqwai. E dego gate. Kristus a jaqatinj osiq moinaqa e ijo segi ñamdamu na unem. Mondonj a olo rianj koba ti brantimqa bati deqa Qotei na lanj goge qaji inji bole bole ninji e ti egwas. Deqa Kristen gate, ningi wau endegyiy.

² Ningi Qotei aqa tamo ungasari nanji geregere taqatnjriy. Nanji kaja bul unub deqa Qotei na nanji joqsiqua nunqo banq di atej. Qotei na ninji wau di engej deqa ninji are bole na wauoqñiy. Tamo qudei na ninji singila na waingibqa ninji deqa wau di ojaib. Ningi silali qa osib wau di ojaib.

³ Ningi nunqo segi ñam soqtosib Qotei aqa tamo ungasari nanji njirin na taqatnjraib. Qotei na nanji joqsiqua nunqo banq di atej deqa ninji kumbra bole na ti lawo na ti nanji taqatnjriy. Yimqa nanji nunqo kumbra di unsib ninji daurnqwab.

⁴ Ningi kumbra degyibqa mondonj kaja nanqo Mandor Koba a lanj qureq na brantimqa bati deqa ninji awai tulanj boledamu oqab. Awai di ugeqa keresai. Gaigai sqas.

Iga gago segi walwel geregere taqatqom

⁵ O anqro wala, ningi Kristen gate nanqo sorgomq di soqñiy. O ijo was kalil, ningi nunqo segi ñam aguq atoqñiy. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, “Tamo ungasari nanqo segi ñam soqteqñub qaji nanji Qotei na olo jeutnjreqnu. Ariya tamo ungasari nanqo segi ñam aguq ateqñub qaji nanji qa Qotei a olo are boleiyeqnu.”

⁶ Deqa ninji nunqo segi ñam aguq atoqñisib Qotei singila ti unu qaji aqa sorgomq di soqñiy. Yimqa bati kereamqa a na nunqo ñam olo soqtetngwas.

⁷ Qotei a gaigai ninji qa are koba qaleqnu. Deqa ninji na nunqo gulbe kalil oqñisib Qotei aqa banq di uratoqñiy.

⁸ Ningi nunqo segi walwel geregere taqatosib ñam atoqñisib soqñiy. Laion nanji tulanj lelenoqñisib tamo ñumoqñisib uyeqñub dego kere nunqo jeu tamo Satan a gaigai tamo ungasari nanji padaltnjqajqqa ñamoqñisq laqnu. ⁹ Deqa ninji Yesus qa nunqo areqalo singilatoqñisib Satan gotranjoqñiy. Ningi qalie, ninji jaqatinj eqñub dego kere Qotei aqa tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji degsib jaqatinj eqñub.

¹⁰ Qotei a iga qa are boleiyqajqa utru. A Kristus Yesus aqa ñam na niñgi metñgej deqa mondon niñgi Kristus ombla aqa rian ti so bole gaigai sqab. Deqa niñgi mandamq endi sokiñala jaqatin oqnsib koboamqa Qotei na niñgi olo boletñgosim singilatñgimqa niñgi gaigai singila na tigelesqab.

¹¹ Qotei a bati gaigai singila koba ti sqas. Bole.

Anjam mutu qudei

¹² Anjam truquyala endi Sailas na e aqaryabosiq nengrenyosiq nungoq qarinyqo. E qalieonum, Sailas a gago Kristen was bole. O ijo was, Qotei a niñgi qa are boleiyeqnu. E nungo areqalo tigeltetñgitqa aqa kumbra di niñgi geregere ojsib tigelesoqniy. E aqa kumbra deqa are qalsim anjam endi nengrenyonum.

¹³ Kristen was nanqi Babilon qureq di Qotei qa loueqnub qaji nanqi na niñgi kaiyeñgonub. Agi nanqi niñgi ti Qotei na giltñgej. Mak a dego niñgi kaiyeñgwo. Mak a ijo angro bul.

¹⁴ Niñgi na nungo Kristen was kalil nanqi segi segi kundoqnrsib qalaqalaiyo kumbra osornjriy.

Niñgi kalil Kristus beteryejunub deqa niñgi lawo na soqniy. Bole.

2 PITA

¹ E Saimon Pita. E Yesus Kristus aqa wau tamo. A na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Yesus Kristus a gago Qotei. A kumbra bole yeqnu qaji tamo. A iga padalo sawaq na elenjej. Niŋgi iga ti Yesus qa gago areqalo siŋgilateqnum.

² Niŋgi gago Tamo Koba Yesus aqa Abu Qotei wo naŋgi aiyel qa bole qalieonub. Deqa Qotei a niŋgi qa are tulaŋ boleiyosim nuŋgo are latetŋeme.

Niŋgi Qotei aqa segi tamo uŋgasari tiŋtin unub

³ Yesus Kristus a segi Qotei. A siŋgila koba ti unu. Iga a qa bole qalieonum deqa a na iga ŋambile qa ti Qotei aqa kumbra qa ti tulaŋ keretgej. Osiqa aqa segi rian na ti so bole na ti iga metgej.

⁴ A na laŋ qure qa iŋgi bole bole iga egej. A nami iŋgi di iga egwa marej. Iŋgi di tulaŋ boledamu. Mandam tamo uŋgasari naŋgi kumbra uge uge yqajqa are prugnreqnu. Kumbra dena naŋgi ugetnreqnu. Deqa ijo was, niŋgi kumbra di uratosib Qotei aqa segi kumbraq di soqniy.

⁵ Niŋgi Yesus qa nuŋgo areqalo siŋgilateqnum deqa niŋgi kumbra bole bole yqajqa waukobaoqniy. Osib dena niŋgi Qotei qa bole qalieosib soqniy.

⁶ Osib dena niŋgi nuŋgo segi jejamu geregere taqatoqniy. Osib dena niŋgi gulbe qoboiyoqnsib siŋgila na tigelesoqniy. Osib dena niŋgi Qotei aqa kumbraq di sosib walweloqniy.

⁷ Osib dena niŋgi nuŋgo Kristen was naŋgi geregereinroqniy. Osib dena niŋgi qalaqalaiyo kumbra dauryosib soqniy.

⁸ Kumbra bole deqaji nuŋgoq di tulaŋ kobaoqneme. Amqa niŋgi gago Tamo Koba Yesus Kristus qa bole qalieqab. Nuŋgo qalie di loumqa keresai. Qalie di nuŋgoq di tulaŋ siŋgilaoqnsim gei gargekoba atelenqas.

⁹ Kumbra bole deqaji tamo qudei naŋgoq di sosai deqa naŋgi ŋam qandimo bul unub. Naŋgi geregere ŋam atqa keresai. Bole, Qotei a nami tamo naŋgi di naŋgo une kobotetnrej. Ariya naŋgi deqa olo are walnreqnu.

¹⁰ O ijo was kalil, Qotei a nami niŋgi giltŋgosiq metŋgej deqa niŋgi aqa segi tamo uŋgasari tiŋtin sqajqa siŋgilaoqniy. Niŋgi degyqab di niŋgi ulonqa keresai.

¹¹ Qotei na gam waqtetŋgoqnimqa gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga elenjej qaji a nuŋgo Mandor Koba sosim niŋgi taqatŋgimqa niŋgi so bole gaigai sqab.

¹²⁻¹³ Bole, niŋgi ijo anjam endi qalieosib Qotei aqa anjam bole kalil siŋgila na ojejunub. Ariya niŋgi ijo anjam endeqa olo are walŋgaim deqa e mandamq endi sosiy bati gaigai niŋgi merngoqnsiy nuŋgo areqalo tigeltetŋgoqnqai. E kere degyeqnum.

¹⁴ E qalieonum, sokiŋala e ijo jejamu uratosiy moiqai. Gago Tamo Koba Yesus Kristus na e degsi merbej.

¹⁵ Deqa e ijo anjam endi niŋgi merngoqnqai. Merngoqnsiy bunuqna e moiytqa niŋgi ijo anjam endeqa gaigai are qaloqnsib sqab.

Qotei a Yesus ŋam kobaquja yej

¹⁶ Iga nami gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa siŋgila qa ti a bqajqa bati qa ti niŋgi anjam merngeqnam niŋgi quoqneb. Iga anjam di merngoqnem bati

deqa iga mandam tamo nanjo sa anjam dauryosaiogqem. Iga segi na Yesus aqa rianj ti manjwa ti unsim deqa ninji sainjogqem.

¹⁷ Iga endegsi unem. Abu Qotei na Yesus ñam koba yosiqa aqa segi rianj ti manjwa ti Yesus aqaq di atej. Osiqa Yesus qa endegsi marej, “Endi ijo Angro e na qalaqalaiyeqnum qaji. E a qa tulanj areboleboleibeqnu.”

¹⁸ Iga Qotei aqa getento manaq di Yesus ombla sonamqa Qotei a lanj goge na anjam di marnaq iga quem.

¹⁹ Deqa iga bole qalieonum, Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam nami maroqneb qaji di anjam bole. Deqa ninji nanjo anjam di torei ojiy. Ninji ojgab di bolequja. Nanjo anjam di wanjul bul sawa ambruc di puloñeqnu. Puloñosiqa nebe qa burbas oqeqnu dego kere nunjo are miligiq di suwanjeqnu.

²⁰⁻²¹ O ijo was, ninji endegsib qalieoiy. Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji nami anjam maroqneb nenjrenj di unu. Nanjo anjam maroqneb qaji di nanji mandam tamo nanjo areqalo na marosaiogqem. Mondor Bole na nanjo areqalo tigeltetnjreqnaqa nanji Qotei aqa medabu oqnsib anjam maroqneb.

2

Bunuqna tamo qudei nanji bosib gisanj anjam koba maroqnqab

¹ Bole, gisanj anjam maro tamo nanji Israel nanjo ambleq na tigelosib anjam maroqneb. Nanji Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai. Bunuqna nunjo ambleq na dego tamo deqaji nanji lumu tigelosib gisanj anjam koba ninji mernjogqnaqab. Yimqa ninji qudei nanjo anjam dauryosib padalqab. Tamo nanji dena Gate Koba Yesus nami nanji awainjrej qaji a qoreiyoqnaqab. Deqa mondonj nanji urur padalqab.

² Gisanj tamo nanji di kumbra uge uge yoqnbqa tamo ungasari gargekoba nanji na nanjo kumbra di dauryosib Qotei aqa gam bole misilinyqab.

³ Gisanj tamo nanji di mamaul ani deqa nanji bosib nunjo silali inji inji gisanj na yainjogqnaqab. Tulanj nami Qotei na gisanj tamo nanji di peginjrqba bati atsiqa nanji qa endegsi marej, “E nanji padaltnjrougetqai.” Od, tamo nanji di bole padalqab. Qotei a nanji padaltnjrqba bati qa tariñeqnu.

⁴ Ninji qalie, nami lanj anjro qudei nanji une atoqneb. Deqa Qotei na nanji uratnjrosai. A nanji ojsiqa sub guma kobaq di breinjrej unub. Sub di ambruc koba. Sub dia ñamyuwo unu. Dia lanj anjro nanji tariñesoqnbqa mondonj Qotei a nanjo une qa peginjrsim awai uge enjrqas.

⁵ Tamo ungasari Noa aqa bati qa soqneb qaji nanji Qotei qoreiyeb deqa Qotei na nanji dego uratnjrosai. A nanji padaltnjrej. Awa koba aisiqa mandam ya maqonaqa dena Qotei na nanji padaltnjrej. Ariya Qotei a Noa padaltosai. Noa a Qotei aqa anjam palontoqnsiq tamo ungasari nanji endegsi minjroqnej, “Ninji kumbra bole dauryoqniy.” Deqa Qotei na Noa a ti tamo ungasari 7 nanji ti geregere taqatnjrnaqa nanji bole soqneb.

⁶ Sodom qure ti Gomora qure ti nanji dego Qotei na padaltnjrqba marsiqa ñamyuwo qarinjyonaqa aisiq nanji koitnjrnaq nanji torei padalekriteb. Deqa bunuqna tamo ungasari nanji Sodom Gomora ti nanji qa are qaloqnsib ulaoqnaqab. Osib Qotei qoreiyqa uratqab.

⁷ Lot a kumbra bole yoqnej deqa a Sodom qureq di sosisqa tamo uge uge nanji kumbra ugeteqnaqba di unoqnsiqa are gulbekobaiyoqnej. Deqa Qotei na Lot olo osiqa sawa boleq di atnaqa a padalosai.

⁸ Lot aqa kumbra bolequja. A Sodom qureq di bati gaigai nanjo kumbra uge unoqnsiq nanjo anjam uge dego quoqnej. Aqa are miligi tulan boledamu deqa nanji Qotei aqa dal anjam gotranjeqnaabqa di unoqnsiq a prugetoqnsiq are tulan jaqatin kobaiyoqnej.

⁹ O ijo was ninji quiy. Tamo Koba Qotei a nami kumbra kalil di yoqnej deqa iga qalieonum, tamo ungasari bini Qotei dauryeqnub qaji nanji gulbe iteqnabqa a na nanji elenqa kere. Nanji elenqajqa gam di Qotei a segi qalie bole. Tamo uge uge nanjo kumbra dego Qotei a qalie bole. Deqa mondonj a na nanji peginjrsim awai uge enjrqas.

¹⁰ Tamo qudei nanji kumbra tulan uge uge yeqnub deqa nanji awai ugedamu oqab. Tamo nanji di sambala kumbra tulan jigat yoqnqajqa are prugnjqenu. Osib nanji endegsib are qaleqnu, “Tamo Koba Qotei aqa anjam kalil lanja sa anjam. Deqa iga dauryqasai.”

Gisanj anjam maro tamo nanjo kumbra tulan uge. Nanji kumbra endeqaji yeqnub. Nanji diqoqnsib nanjo segi areqalo dauryeqnub. Nanji lan angro kokba nanji misilinjraqaja ulaosaieqnu.

¹¹ Lan angro qudei nanji tulan singila koba ti unub deqa nanji na lan angro kokba nanji di bunjreqnub. Ariya lan angro singila ti unub qaji nanji di digosaieqnu. Nanji gisanj anjam maro tamo nanji bul sai. Deqa nanji Tamo Koba Qotei aqa ulatamuq di lan angro kokba nanji misilinjrosaeieqnu.

¹² Gisanj tamo nanji di wagme juwanj bul tulan nanarioqnsib laqnu. Nanji nanjo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnub. Anjam nanji poinjrosai qaji di nanji olo misilinyeqnub. Iga wagme juwanj nanji ojelenjoqnsim numeqnum dego kere mondonj Qotei na gisanj tamo nanji di nnumougetqas.

¹³ Nanji kumbra uge uge yeqnub deqa bunuqna nanji gulbe koba itqab. Nanjo kumbra agiende. Nanji qanam jige alan kobaoqnsibqa ya uge uyoqnsib nanarieqnu. Nanji kumbra di yqajqa tulan areboleboleinjreqnu. Nanji ninji ti ingi uyoqnsib dena nunjo nam ugetoqnsib ninji jiga engeqnu. Nanji gisanj kumbra dauryqajqa tulan areboleboleinjreqnu.

¹⁴ Nanji gaigai unja qa mamaulnjreqnu deqa nanji sambala kumbra yqajqa are koba unu. Nanji une yoqnqajqa tulan arearetnjreqnaqa olo uratosaeieqnu. Nanji na tamo qudei areqalo aiye aiyelteqnu qaji nanji walawalainjreqnabqa nanji daurnjroqnsib une yeqnub. Gisanj tamo nanji di tamo qudei nanjo ingi ingi qa mamaulnjreqnu. Nanji kumbra di yqajqa qalie bole. Deqa Qotei na nanji torei padaltnjrqas.

¹⁵ Nanji Qotei aqa gam bole uratoqnsib nanarioqnsib laqnu. Osib nanji Beor aqa angro Balam aqa gam dauryeqnub. Balam a nami kumbra uge yoqnsiq silali oqajqa tulan arearetoqnej.

¹⁶ Donki nanji anjam marqa keresai ariya donki bei a tamo bulosiq medabu waqtosiq Balam aqa kumbra uge deqa njirinje. Onaqa Balam a qusiq aqa nanari kumbra di olo uratej. Balam a nami gisanjoqnsiq maroqnej, “E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

¹⁷ Gisanj tamo nanji di ya sub bul jenjo qaji. Jagwa na awa puyeqnaqa urur koboeqnu dego kere tamo nanji di babanj na tamo bole unub ariya nanji kumbra bole bei babtosaieqnu. Deqa mondonj Qotei na nanji sawa ambruq di breinjrqas. Sawa di Qotei na nami nanji gereiyetnjrej unu.

¹⁸ Gisanj tamo nanji di medabu waqtoqnsib diqoqnsib anjam uge uge mareleneqnu. Nanji na tamo ungasari qudei nanji walawalainjreqnabqa

sambala kumbra yoqnsib nanngo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnub. Tamo ungasari nanngi di ya ya endi are bulyosib tamo nanngi Qotei qaliesai qaji nanngo kumbra urateb. Ariya gisanj tamo nanngi na nanngi titnjreqnab nanngi olo kumbra uge uge dauryeqnub.

¹⁹ Gisanj tamo nanngi dena tamo ungasari nanngi walawalainjroqnsib endegsib minjreqnub, “Ninngi iga daurgwab di kumbra bei na ninngi taqatngwa keresai. Deqa unngum, ninngi nunngo segi areqalo na kumbra kiye yqa maroqnsib yoqniy.” Nanngo anjam di gisanj. Agi nanngo segi kumbra uge uge na nanngi tulanj singila na ojoqnsiq nanngi taqatnjreqnu. Ninngi qalie, tamo bei aqa kumbra bei na a taqatesqas di a kumbra di aqa kangal tamo bul sqas.

²⁰ Bole, tamo ungasari nanngi di nami gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga elenjej qaji a qa bole qalieeb. Nanngi degsib qalieeb deqa nanngi mandam qa kumbra jigat kalil urateb. Ariya bini nanngi puluosib kumbra jigat di olo dauryeqnub. Deqa kumbra dena nanngi singila na ojesonaq nanngo so tulanj ugeeqnu. Nanngo so uge namij dego sai. Nanngo so olo tulanj ugedamueqnu.

²¹ Nanngi nami kumbra bole qa gam qaliesai qamu di kere. Ariya nanngi gam di qalieosib Qotei aqa anjam ojesoqneb. Ojesosib olo bini nanngi anjam di qoreiyeqneb. Deqa mondonj nanngi awai tulanj ugedamu oqab.

²² Tamo ungasari nanngi di baunj ti bel ti bul. Yawo anjam endegsi unu, “Baunj nanngi njloqnsib olo puluoqnsib nanngo njlo uyeqneb.” Yawo anjam bei dego unu, “Bel nanngi yaq di yaloqnsib olo boqnsib jagiq di brineqneb.”

3

Tamo Koba Yesus a olo bqas

¹⁻² O ijo was bole, e nami anjam bei nenngrenyosim nunngoq qarinyem. Bini e olo anjam endi nunngoq qarinyonum. Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngi anjam palontoqneb. Tamo Koba Yesus agi iga elenjej qaji aqa wau tamo nanngi dego anjam palontoqneb. E nunngo areqalo tigeltetngitqa ninngi nanngo anjam deqa olo are qaliy. E deqa anjam endi nunngoq qarinyonum.

³ Ariya e na anjam kobaquja bei ninngi merngjit poingem. Mondonj dinjo bati jojomoqnmq meqe meqem tamo nanngi boqnsib nanngo segi areqalo uge uge dauryoqnsib misilinj anjam endegsib maroqngqab,

⁴ “Qotei a nami marej, ‘Mondonj Kristus a olo bqas.’ Ariya a qabi unu? Ninngi uniy. Gago moma utru nanngi morenoqneb bosu bosiq agi bini iga degsi unum. Qotei a nami mandam atej agi bini mandam a degsi unu. Deqa Kristus a qabi unu?”

⁵ O ijo was, meqe meqem tamo nanngi di tulanj nanariosib deqa nanngi anjam degsib maroqngqab. Nami Qotei a anjam marnaqa lanj brantej di nanngi poinjrosai. Qotei a olo anjam marnaqa mandam a ya ambleq di brantej di dego nanngi poinjrosai.

⁶ Noa aqa bati qa Qotei a olo marnaqa ya koba dosiqa mandam ya maqosiqa inji inji kalil padaltej.

⁷ Bini lanj ti mandam ti tarinjroqnsib unub. Tarinjesoqnbq mondonj Qotei a olo anjam marimqa nanngi njamyuwo na yusib koboqab. Bati deqa Qotei na tamo ungasari a qoreiyeqneb qaji nanngo une qa peginjrsim nanngi torei padaltnjrqas.

⁸ O ijo was bole, ninngi ijo anjam endeqa olo are walngaiq. Qotei aqa areqalo agiende. Bati qujai a wausau 1,000 dego kere. Wausau 1,000 a bati qujai dego kere. Bati qujai ti wausau 1,000 ti nanngi ombla kerekere.

⁹ Ariya tamo qudei nan̄gi endegsib mareq̄nub, “Tamo Koba Qotei a nami in̄gi bole bole iga egwa marej. Kiyaya a in̄gi di iga egwajqa tariñoq̄nsiq laṅa sokobaiyeq̄nu?” Di sai. Qotei na tamo bei padaltqajqa arearetosaieq̄nu. Deqa a niṅgi kalil are bulyqajqa marsiq lawo na niṅgi qa tariñoq̄nsiq unu.

Mandam ti laṅ ti koboqab

¹⁰ Diṅo bati brantimqa Tamo Koba a bajin̄ tamo bul urur boqujatqas. Bamqa bati deqa laṅ a poṅosim koboqas. In̄gi in̄gi kalil Qotei na atej qaji di dego ṅamyuwo na tulaṅ kaṅkaṅam yusib koboqab. Deqa mandam ti aqa in̄gi in̄gi kalil ti olo bunu sqasai.

¹¹ Niṅgi are qaliy. In̄gi in̄gi kalil degsi koboqas deqa e niṅgi kumbra kiye dauryqajqa mern̄gwai? Od, niṅgi kumbra endi dauryiy. Niṅgi nuṅgo segi jeamu Qotei yekritosib aqa segi kumbra boleq di soq̄niy.

¹² Sosib Qotei aqa bati koba brantqajqa deqa tariñoq̄niy. Bati di urur brantqajqa deqa niṅgi siṅgila na wauoq̄niy. Bati di brantimqa laṅ a ṅamyuwo na yusim koboqas. In̄gi in̄gi kalil Qotei na atej qaji di dego ṅamyuwo na tulaṅ kaṅkaṅam yusib ya bulosib koboqab.

¹³ Qotei a nami endegsi marej, “E na laṅ bunuj ti mandam bunuj ti gereiyqai.” A degsi marej deqa iga maṅwa di unqajqa tariñoq̄nsim unum. Laṅ bunujq dia, mandam bunujq dia kumbra bole tiṅtiṅ gaigai sqas.

Niṅgi ṅam atoq̄nsib Tamo Koba Yesus qa tariñoq̄nsib soq̄niy

¹⁴ O ijo was bole, niṅgi maṅwa di brantqajqa tariṅeq̄nub deqa niṅgi Qotei aqa ṅamgalaq di tamo bole une saiṅq̄ji sqajqa siṅgila na wauoq̄niy. Osib niṅgi Qotei omb̄la areq̄alo qujaitosib lawo na soq̄niy. Soq̄nib mondoṅ Qotei a nuṅgo kumbra di unqas.

¹⁵ Gago Tamo Koba a na iga elen̄qajqa deqa tariṅeq̄nu. Niṅgi di qalieqajqa deqa e anjam endi nen̄gren̄yonum. Gago was bole Pol a dego Qotei na powo yeq̄naqa anjam deq̄aji nen̄gren̄yoq̄nsiq nuṅgoq qariṅyoq̄nej.

¹⁶ Pol a gaigai anjam deq̄aji nen̄gren̄yoq̄nej. Bole, Pol aqa anjam qudei iga poigwajqa wau koba. Deqa nanari tamo qudei Yesus qa nuṅgo areq̄alo siṅgilatosi qaji nan̄gi Pol aqa anjam di bubulyoq̄nsibqa ugeugeiyeq̄nub. Osib Qotei aqa anjam kalil nen̄gren̄q di unu qaji di dego ugeugeiyeq̄nub. Deqa mondoṅ nan̄gi tulaṅ padalougetqab.

¹⁷ O ijo was bole, niṅgi qalie, maṅwa kalil di brantqas. Deqa niṅgi geregere ṅam atoq̄niy. Niṅgi ṅam atqasai di dal anjam gotraṅyo qaji tamo nan̄gi bosib niṅgi gisaṅgosib tiṅgibqa niṅgi siṅgila na tigelesqa uratosib uloṅo uge.

¹⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga elenej qaji a niṅgi qa are boleiyeq̄nu. Niṅgi a qa qalieonub. Nuṅgo qalie di kobaqujaeme. Yim Yesus a olo niṅgi qa are tulaṅ boleiyeq̄nqas. A rian̄ ti ṅam koba ti unu deqa bini bati endi iga aqa ṅam soq̄toq̄nqom. Osim bati gaigai aqa ṅam soq̄toq̄nsim sqom. Bole.

1 JON

Anjam a boleq donaqa iga unem

¹ Anjam a n̄abile unu. Anjam di nami soqnej. Anjam di iga quoqnem. Gago n̄amdamu na unoqnem. Gago ban na dego ojoqnem.

² N̄abile di boleq donaqa iga unem. N̄abile di gaigai sqas. N̄abile di aqa Abu wo sosiqa boleq donaqa iga unem. Deqa iga a qa n̄ingi sain̄geqnum.

³ Iga anjam di gago n̄amdamu na unoqnem. Iga a quoqnem. Deqa iga a qa n̄ingi sain̄geqnum. Di kiyaaqa? N̄ingi iga ti beterosim are qujaitosim sqajqa deqa. Agi n̄ingi iga ti Abu Qotei aqa N̄iri Yesus Kristus wo nan̄gi aiyel betern̄rsim nan̄gi koba na are qujaitosim unum.

⁴ Iga n̄ingi ti tulan̄ areboleboleigwajqa deqa iga anjam endi nen̄gren̄josim nun̄goq qar̄inyonum.

Qotei a suwan̄oq di unu dego kere iga suwan̄oq di walwelqom

⁵ Yesus Kristus a anjam endegsi mergonaq iga quem, “Qotei a pulon̄ bul. Ambru bei aqaq di sosai.” Iga anjam di qusimqa agi n̄ingi olo mern̄geqnum.

⁶ Iga marqom, “E Qotei beteryosim a ombla are qujaitosim unum.” Degsi marsimqa ariya iga olo ambruq di walwelqom di iga gisan̄eqnum. Iga kumbra bole dauryosaieqnum.

⁷ Qotei a suwan̄oq di unu dego kere iga suwan̄oq di walwelqom di iga Qotei aqa tamo un̄gasari kalil nan̄gi ti beterosim are qujaitosim sqom. Degsi sqom di Qotei aqa N̄iri Yesus aqa len̄ aiyej qaji dena gago une kalil yansetgimqa iga aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.

⁸ Iga marqom, “E une yosaieqnum.” Degsi marqom di iga gago segi jejamu gisan̄yeqnum. Deqa anjam bole gago are miligiq di sqa keresai.

⁹ Ariya iga gago segi une babtosisim marqom, “Od, e une ti.” Degsi marqom di Qotei a iga uratgwasai. A kumbra bole tint̄in̄ dauryosim gago une yansetgwas. Osim gago kumbra uge kalil taqal waiyimqa iga aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.

¹⁰ Iga marqom, “E nami une yosaioqnem.” Degsi marqom di iga Qotei aqa n̄am ugetoqnsim a gisan̄ tamo qa min̄jobuleqnum. Deqa aqa anjam gago are miligiq di sqa keresai.

2

Yesus a gago aqaryaigo tamo

¹ O ijo an̄gro kiñilala, n̄ingi une yoqnaib deqa e anjam endi nen̄gren̄josim nun̄goq qar̄inyonum. Ariya n̄ingi qudei une yibqa aqaryaigo tamo Yesus Kristus a na n̄ingi aqaryaingwas. Yesus agi aqa Abu ombla sosiqa gaigai kumbra bole tint̄in̄ yeqnu.

² A gago une kobotetgosim Qotei aqa min̄jin̄ taqal waiyqajqa bej. A iga segi une kobotetgwajqa bosai. Tamo un̄gasari kalil mandamq endi unub qaji nan̄gi dego une kobotetnr̄qajqa bej.

Tamo a Qotei qa qalieqas di a Qotei aqa anjam dauryoqn̄qas

³ Iga kiyersi endegsi qalieqom, “Bole, iga Qotei qa qalieonum”? E ubtosiy marqai. Iga Qotei aqa dal anjam dauryqom dena iga bole qalieqom.

⁴ Tamo bei a marqas, “E Qotei qa qalieonum.” Degsi marqas ariya a Qotei aqa dal anjam dauryosaieqnu. Deqa tamo di a gisañ tamo. Aqa are miligiq di anjam bole sosai.

⁵⁻⁶ Ariya tamo bei a Qotei aqa anjam dauryoqnqas di Qotei aqa qalaqalaiyqo kumbra tamo di aqa are miligiq di tulan kobaoqnsim singilaoqnqas.

Tamo bei a marqas, “E Qotei beteryejunum.” A degsi marqas di a kumbra kalil Yesus yoqnej qaji di dauryosim yoqneme. Iga degyqom di iga qalieqom, iga Qotei beteryejunum.

⁷ O ijo was bole, dal anjam e nenngrenyonum qaji endi dal anjam bunuj sai. Endi dal anjam namij ninji nami quoqneb qaji.

⁸ Ariya dal anjam e nenngrenyonum qaji endi dal anjam bunuj dego. A anjam bole. A Kristus aqaq di sosisa nungoq di dego unu. Di kiyaaqa? Ambru a koboqa laqnaqa suwan a olo branteqnu deqa.

⁹ Tamo bei a marqas, “E suwanjoq di unum.” Degsi marqas ariya a na olo aqa Kristen was qudei nanji jeutnjreqnu. Deqa tamo di a suwanjoq di sosai. A ambruc di unu.

¹⁰ Tamo bei na aqa Kristen was nanji qalaqalainjroqnqas di iga unsim qalieqom, bole, tamo di a suwanjoq di unu. Deqa une bei na a ulontosaieqnu.

¹¹ Ariya tamo bei na aqa Kristen was qudei nanji jeutnjrqas di iga unsim qalieqom, tamo di a ambruc di sosisq walweleqnu. Ambru na aqa namdamu getentetqo deqa a sawa qabiteqnu di a qalieqasai.

¹² O ijo angro kiñilala, ninji quiy. Kristus aqa ñam na Qotei a nunjo une kalil kobotetnjej. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

¹³ O abu ninji quiy. Tamo nami soqnej agi bini unu qaji a qa ninji qalieonub. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

O angro wala, ninji Satan gotranjeqnu. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

¹⁴ O ijo angro, ninji Abu qa qalieonub. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

O abu ninji quiy. Tamo nami soqnej agi bini unu qaji a qa ninji qalieonub. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

O angro wala ninji quiy. Qotei aqa anjam nungoq di unu deqa ninji singila ti sosib Satan gotranjeqnu. E deqa anjam endi nenngrenyosim nungoq qarinyonum.

Ninji mandam endeqa kumbra qalaqalaiyaib

¹⁵ O ijo was, ninji mandam endeqa kumbra qalaqalaiyaib. Tamo a mandam endeqa kumbra qalaqalaiyqas di a Abu qalaqalaiyqa keresai.

¹⁶ Mandam qaji tamo ungasari nango kumbra agiende. Nanji nango segi jejamu qa are prugnjqnaqa ñoro koba oqajqa mamaulnjreqnaqa tulan diqoqnsib laqnu. Kumbra di Abu aqaq na bosai. Di mandam endeqa kumbra.

¹⁷ Mandam endi koboqas. Mandam endeqa are prugyoqa ti mamaulyoqa ti dego koboqab. Ariya tamo a Qotei aqa areqalo dauryoqnqas di a gaigai sqas.

Bini Kristus aqa jeu tamo gargekoba nanji branteqnu

¹⁸ O ijo angro, diño bati jojomqo. Ninji nami queb, Kristus aqa jeu tamo kobaquja a bqas. Bini Kristus aqa jeu tamo gargekoba nanji branteqnu. Deqa iga qalieonum, diño bati jojomqo.

¹⁹ Jeu tamo nan̄gi di gago ambleq di sosib olo iga uratgosib jaraiyeb. Di kiyaq̄a? Nan̄gi gago Kristen was bolesai deqa. Nan̄gi gago Kristen was bole qamu nan̄gi iga koba na unum qamu. Ariya nan̄gi iga uratgosib jaraiyeb deqa iga qalieonum, nan̄gi gago Kristen was bolesai.

²⁰ Niñgi Qotei aqa Mondor Bole ejunub deqa niñgi kalil powo ti unub.

²¹ E anjam endi nen̄gren̄yosim nun̄goq qarinyonum. Di kiyaq̄a? Niñgi anjam bole qalieonub deqa. Niñgi anjam bole qaliesai e deqa are qalsim anjam endi nen̄gren̄yosai. Niñgi qalie, anjam bole ti gisañ anjam ti ombla kerekere sai. Anjam bole na gisañ anjam bei babtqa keresai.

²² Gisañ anjam maro tamo nan̄gi tal qabe? E niñgi mern̄gwai. Tamo nan̄gi di endegsib mareq̄nub, “Yesus a Kristus sai.” Nan̄gi degsib maroq̄nsib deqa nan̄gi Abu Qotei aqa N̄iri wo qoreiyeq̄nub. Osib Kristus jeuteq̄nub.

²³ Tamo a Qotei aqa N̄iri qoreiyq̄as di a Abu dego qoreiyq̄as. Tamo a Qotei aqa N̄iri qa aqa areq̄alo siñgilatq̄as di a Abu qa dego aqa areq̄alo siñgilatq̄as.

Qotei aqa Mondor na niñgi anjam bole mern̄geq̄nu

²⁴ Anjam niñgi nami quoq̄neb qaji di niñgi olo siñgila na ojesoq̄niy. Ojesq̄ab di niñgi na Abu Qotei aqa N̄iri wo betern̄jrsib nan̄gi ti sq̄ab.

²⁵ Nami Kristus na iga endegsi mergonaq̄ quem, “E niñgi ñambile en̄gitqa niñgi ñambile gaigai sq̄ab.”

²⁶ O ijo was kalil, gisañ tamo nan̄gi na niñgi gisañgwajqa laq̄nub. E deqa are qalsim anjam endi nen̄gren̄yosim nun̄goq qarinyonum.

²⁷ Niñgi Kristus aqa Mondor eb agi nun̄goq di unu deqa niñgi powo qa truq̄osaieq̄nub. Deqa e anjam bei totoryosiy niñgi mern̄gwasai. Mondor a segi na anjam kalil niñgi mern̄geq̄naq̄ quoq̄nsib poingeq̄nu. Mondor aqa anjam di gisañ sai. Di anjam bole. Deqa niñgi Mondor aqa anjam di qusib poingim Kristus beteryosib soq̄niy.

Iga Qotei aqa segi an̄gro tiñtin̄ unum

²⁸ Od, ijo an̄gro kiñilala, niñgi Kristus beteryosib soq̄niy. Niñgi degyq̄ab di mondoñ a olo brantimqa niñgi jemaingwasai. Niñgi are siñgilatosis aqa ulatamuq̄ di tigelesq̄ab.

²⁹ Niñgi qalie, Kristus aqa kumbra kalil tulañ bole. Deqa niñgi endegsib qalieoiy, tamo kalil kumbra bole yeq̄nub qaji nan̄gi Qotei aqa segi an̄gro tiñtin̄ unub. Nan̄gi olo ñambabobulosib Qotei aqa an̄gro branteb.

3

¹ Gago Abu Qotei na iga tulañ qalaq̄alaigeq̄nu. A na iga aqa segi an̄gro sq̄a marsiq̄ giltgej deqa iga aqa an̄gro tiñtin̄ unum. Mandam qaji tamo nan̄gi Qotei qa qaliesai. Deqa nan̄gi iga qa dego qaliesai.

² O ijo was bole, iga Qotei aqa segi an̄gro unum. Ariya mondoñ iga kiyersim sq̄om di iga geregere qalieosai unum. Iga qalie, Yesus a olo bamqa iga a unsim iga a bul sq̄om.

³ Tamo un̄gasari kalil Yesus bam unq̄ajqa tariñeq̄nub qaji nan̄gi nan̄go une olo urateq̄nub. Deqa nan̄gi Qotei aqa ñamgalaq̄ di jiga saiq̄oji unub. Agi Yesus a segi jiga saiq̄oji unu dego kere.

⁴ Une atq̄ajqa kumbra ti dal anjam gotran̄yq̄ajqa kumbra ti di ombla kerekere. Deqa tamo un̄gasari une ateq̄nub qaji nan̄gi Qotei aqa dal anjam gotran̄yeq̄nub.

⁵ Niñgi qalie, Yesus a gago une kobotqa bej. A segi une saiq̄oji.

⁶ Tamo bei a Yesus beteryesqas di a une atoqnqasai. Tamo bei a une atoqnqas di iga poigwas, a Yesus unosaieqnu. A Yesus qa qaliesai dego.

⁷ O ijo angro kiñilala, ningi geregere ñam atoqniy. Tamo bei na bosim ningi gisango uge. Ningi quiy. Tamo nanqi kumbra bole tiñtiñ dauryeqnub qaji nanqi tamo bole tiñtiñ unub. Yesus a tamo bole tiñtiñ unu dego kere.

⁸ Satan a nami une atoqnsiq boqnej agi bini a degyeqnu. Deqa tamo ungasari une ateqnub qaji nanqi Satan aqa angro unub. Ariya Qotei aqa Niri a Satan aqa wau kobotqa bej.

⁹ Tamo bei a olo ñambabobulosim Qotei aqa segi angro brantqas di a une atoqnqasai. Aqa are miligiq di Qotei aqa segi ñambile unu deqa a une atoqnqas keresai. Di kiyayaqa? A Qotei aqa segi angro unu deqa.

¹⁰ Tamo bei a Qotei aqa angro unu kiyo a Satan aqa angro unu kiyo di iga kiyersi qalieqom? E ubtosiy marqai. Tamo ungasari kumbra bole tiñtiñ dauryosaieqnub qaji nanqi Qotei aqa angro sai. Tamo ungasari nanqo Kristen was nanqi qalaqalainjrosaeqnub qaji nanqi dego Qotei aqa angro sai.

Yesus na iga qalaqalaiyo kumbra osorgej

¹¹ O ijo was kalil, iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom. Anjam di ningi nami queb.

¹² Deqa iga Kein aqa kumbra dauryqasai. Kein a Satan aqa tamo sognej. A na aqa was Abel qalñaq moiyej. Kiyayaqa a na aqa was qalñaq moiyej? Utru agiende. A kumbra uge yoqnej deqa. Ariya Abel a kumbra bole tiñtiñ yoqnej.

¹³ O ijo was, mandam qaji tamo nanqi na ningi jeutñgoqñibqa ningi deqa prugosib ulaaib.

¹⁴ Iga gago Kristen was nanqi qalaqalainjreqnum deqa iga endegsi qalieonum, iga padalqa gam uratosim ñambile gaigai sqajqa gamq di unum. Ariya tamo nanqi nanqo Kristen was nanqi qalaqalainjrosaeqnub qaji nanqi padalqa gamq di unub.

¹⁵ Tamo nanqi nanqo Kristen was nanqi jeutñjreqnub qaji nanqi leñ ojo tamo bul unub. Ningi qalie, leñ ojo tamo nanqi ñambile gaigai sqa keresai.

¹⁶ Yesus a aqa segi ñambile uratosiq iga qa moiyej. Aqa kumbra dena a na iga qalaqalaiyo kumbra osorgej. Deqa iga dego gago segi ñambile uratosim gago Kristen was nanqi qa moreñqom.

¹⁷ Tamo bei a mandam endeqa ingi ingi koba koroiyosimqa ariya aqa Kristen was bei ingi saiqoji soqñim unsim a aqaryaiyqasai di iga endegsi qalieqom, Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra tamo di aqa are miligiq di sosai.

¹⁸ O ijo angro kiñilala, ningi quiy. Iga lanja anjam maro na Kristen nanqi qalaqalainjrqom di keresai. Iga kumbra bole dego turtosim enjroqnqom di kere.

Iga Qotei aqa ulatamuq di are lawo sqom

¹⁹⁻²⁰ Iga tamo ungasari nanqi qalaqalainjrqom di iga endegsi qalieqom, iga anjam bole dauryeqnum. Deqa gago une bei na iga are gulbetetgwas di unqum, iga Qotei aqa ulatamuq di are lawo sqom. Qotei aqa qalie kobaquja. Aqa qalie dena gago are tulaj bunyejunu.

²¹ O ijo was bole, gago une bei na iga are gulbetetgwasai di iga are singilatosisim Qotei aqa ulatamuq di tigelesqom.

²² Osim iga ingi bei qa Qotei pailyimqa a gago pailyo qusim ingi di egwas. Di kiyayaqa? Iga aqa dal anjam dauryoqñsim kumbra a areareteqnu qaji di yeqnum deqa.

²³ Qotei aqa dal anjam agiende. Iga aqa Niri Yesus Kristus aqa ñam qa gago areqalo singilatosim segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom. Qotei aqa dal anjam di a na nami iga mergonaq quem.

²⁴ Tamo bei a Qotei aqa dal anjam dauryqas di a Qotei beteryesqas. Qotei a kamba dego tamo di beteryesqas. Qotei na aqa Mondor iga egej deqa iga qalieonum, Qotei a iga betergejunu.

4

Ningi na mondor kalil nanngi peginjroqniy

¹ Tamo gargekoba nanngi mandamq endi laqnsibqa endegsib mareqnu, "Iga Qotei aqa medabu o qaji tamo bole." O ijo was bole, nanngo anjam di gisanj. Deqa ningi nanngo anjam di nungo areqaloq di singilataib. Ningi na mondor kalil nanngi geregere peginjroqnsib dena ningi qalieqab, nanngi Qotei aqaq na beqnub kiyo sai kiyo.

² Tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti unub qaji nanngi endegsib mareqnu, "Yesus Kristus a tamo bulyosiqa mandamq aiyej." Dena ningi qalieqab, tamo ungasari nanngi di Qotei aqaq na beb.

³ Ariya Yesus a tamo bulyosiqa mandamq aiyej anjam di tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti sosai qaji nanngi saideqnu. Dena ningi qalieqab, tamo ungasari nanngi di Qotei aqaq na bosai. Nanngi mondor uge ti unub. Mondor uge di Kristus aqa jeu tamo kobaquja aqa segi mondor. Ningi nami queb, mondor uge di a bqas. Agi a bosiq mandamq endi laqnu.

⁴ O ijo angro kiñilala, ningi Qotei aqaq na beb. Qotei aqa Mondor a nungoq di unu deqa ningi na gisanj anjam maro tamo nanngi gotranjreqnu. Qotei aqa Mondor a na mondor agi mandam tamo nanngoq di unu qaji a tulanj bunyeqnu.

⁵ Gisanj anjam maro tamo nanngi di mandamq endena branteb deqa nanngi mandam qa segi anjam mareqnu. Mareqnu mandam tamo nanngi nanngo anjam quoqnsib dauryeqnu.

⁶ Iga Qotei aqaq na bem deqa tamo ungasari Qotei qa qalieonub qaji nanngi gago anjam quetgeqnu. Ariya tamo ungasari Qotei qa qaliesai qaji nanngi gago anjam quetgosaieqnu. Kumbra dena iga anjam bole qa Mondor ti gisanj mondor ti nanngi peginjroqnsim nanngi qa poigeqnu.

Iga Qotei qalaqalaiyqom di iga Kristen nanngi dego qalaqalainjrqom

⁷ O ijo was bole, Qotei a qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa iga gago Kristen was nanngi qalaqalainjrqom. Tamo kalil qalaqalaiyo kumbra dauryeqnu qaji nanngi olo ñambabobulosib Qotei aqa segi angro tintinj unub. Deqa nanngi Qotei qa qalieonub.

⁸ Qotei a segi qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa tamo bei a qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di a Qotei qa qalieqa keresai.

⁹ Qotei aqa Niri qujai unu. Qotei na a qarinyonaq mandamq aiyej. Deqa iga aqa ñam na ñambile gaigai sqom. Kumbra dena iga osorgej, Qotei na iga qalaqalaieqnu.

¹⁰ Qotei a qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa iga endegsi are qalqasai, iga namoqna Qotei qalaqalayem. Di sai. Qotei a namoqna iga qalaqalaiegej. Osiqa aqa Niri qarinyonaq mandamq aisiqa gago une kobotetgosiqa Qotei aqa minjinj taqal waiyej.

¹¹ O ijo was bole, Qotei na iga degsi qalaqalaieqnu deqa iga kamba dego segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom.

12 Iga nami Qotei aqa ulatamu unosaioqnem. Ariya iga segi segi qa qalaqalayiyo kumbra yoqnoqom di Qotei a gagoq di beteresoqnimqa aqa qalaqalayiyo kumbra di gago are miligiq di tulan kobaoqnsim singilaoqnaqas.

13 Iga kiyersim qalieqom, Qotei a gagoq di beteresonaqa iga kamba dego a beteryejunum? E ubtosiy marqai. Qotei na aqa Mondor iga egej dena iga qalieqom.

14 Abu na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanqi elenqa osiq deqa aqa Niri qarinjyonaq mandamq aiyej. Aqa kumbra di iga unsim deqa saqnsim laqnum.

15 Tamo bei a endegsi marqas, “Yesus a Qotei aqa Niri.” Degsi marqas di Qotei na a beteryesqas. Yimqa a dego Qotei beteryesqas.

16 Iga qalieonum, Qotei na iga qalaqalaigeqnu. Qalieosim deqa iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum.

Qotei a segi qalaqalayiyo kumbra qa utru. Tamo a qalaqalayiyo kumbra dauryqas di a na Qotei beteryesqas. Yim Qotei a dego tamo di beteryesqas.

17 Beteryesoqnim qalaqalayiyo kumbra gago are miligiq di tulan kobaoqnsim singilaoqnaqas. Bole, iga mandamq endi unum. Ariya iga Yesus bulosim unum deqa mondon Qotei na iga pegigwa batiamqa iga are singilatosisim aqa ulatamug di tigelesqom.

18 Tamo a qalaqalayiyo kumbra dauryqas di a ulaqasai. Aqa are miligiq di qalaqalayiyo kumbra tulan kobaoqnsiq singilaeqnu deqa ulaqajqa kumbra aqaq di sosai. Ulaqajqa kumbra aqa utru agiende. Tamo bei a are qaleqnu, “Mondon Qotei na e njolawotbosim awai uge ebqas.” A degsi are qaloqnsiq deqa a ulaeqnu. A degsi ulaeqnu deqa iga qalieonum, aqa are miligiq di qalaqalayiyo kumbra singilaoqnu.

19 Iga gago Kristen was nanqi qalaqalainjreqnum. Di kiyaqqa? Qotei a namoqna iga qalaqalaigej deqa.

20 Tamo bei a marqas, “E Qotei qalaqalaiyeqnum.” Degsi marqas ariya a na olo aqa Kristen was nanqi jeutnjreqnu. A na nanqi qalaqalainjrosaiqnu. Deqa tamo di a gisanj tamo. A na aqa Kristen was agi nanjo ulatamu gaigai uneqnu qaji nanqi qalaqalainjrosaiqnu. Deqa iga qalieonum, a Qotei agi aqa ulatamu nami unosaioqnej qaji a dego qalaqalayiqa keresai.

21 Tamo a Qotei qalaqalayiyoqas di a aqa Kristen was nanqi dego qalaqalainjreme. Dal anjam di iga Yesus aqaq na em.

5

Iga mandam endeqa singila gotranjyeqnum

1 Yesus a segi Kristus. Tamo nanqi degsib maroqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilatqab di nanqi olo njambabobulosib Qotei aqa angro tintin sqab. Tamo nanqi Abu qalaqalayiyoqab di nanqi aqa angro nanqi dego qalaqalainjrqab.

2 Iga Qotei qalaqalayiyoqasim aqa dal anjam dauryqom di iga qalieqom, iga Qotei aqa angro nanqi dego qalaqalainjreqnum.

3 Qotei qalaqalayiyoqajqa kumbra agiende. Iga aqa dal anjam dauryqom. Iga aqa dal anjam dauryqajqa di gulbe sai. Di oto.

4 Tamo nanqi olo njambabobulosib Qotei aqa segi angro unub qaji nanqi mandam endeqa singila gotranjoqnaqab. Od, iga Qotei qa gago areqalo singilatqom di iga qoto bunjoqnsim mandam endeqa singila gotranjoqnaqom.

Qotei na aqa Niri qa anjam babtej

5 Tamo kiyero nanqi mandam endeqa singila gotranjoqnaqab? E ubtosiy marqai. Tamo nanqi di mareqnuq, “Yesus a Qotei aqa Niri.” Nanqi degsib

maroqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilateqnub deqa nanji segi mandam endeqa singila gotranjoqnqab.

⁶ Yesus Kristus a bosiqqa ya na yanso ej. Osiqa namburbasq di moinaqa aqa leñ aiyey. A ya na yanso oqajqa deqa segi bosai. A moiymqa aqa leñ aqajqa deqa ti bej. Qotei aqa Mondor a anjam bole qa utru. A Yesus Kristus aqa anjam babteqnu.

⁷ Tamo qalub nanji Yesus aqa anjam babteqnub.

⁸ Tamo qalub agiende. Mondor ti ya ti leñ ti nanji qalub anjam qujaitosib Yesus aqa anjam babteqnub.

⁹ Tamo lanaj nanji iga anjam mergwab di iga qusim marqom, bole. Ariya Qotei na aqa segi Niri qa anjam iga mergeqnu. Anjam dena tamo lanaj nanjo anjam tulan bunjejunu.

¹⁰ Tamo nanji Qotei aqa Niri qa nanjo areqalo singilatqab di nanji aqa anjam dego nanjo are miligiq di atib sqas. Ariya tamo nanji Qotei aqa anjam deqa nanjo areqalo singilatqasai di nanji na Qotei aqa nam ugetosib Qotei a gisan tamo qa minjobulqab. Di kiyaaqa? Nanji Qotei aqa Niri qa anjam Qotei na iga mergeqnu qaji di nanjo areqaloq di singilatqasai deqa.

¹¹ Qotei aqa anjam agiende. A na iga nambile gaigai sqajqa marsiq nambile egej. Nambile di Qotei aqa Niri aqaq di unu.

¹² Tamo bei a Qotei aqa Niri beteryesqas di a nambile oqas. Ariya tamo bei a Qotei aqa Niri beteryesqasai di a nambile oqasai.

Iga qalieonum, iga nambile gaigai sqom

¹³ O ijo was, ningi Qotei aqa Niri aqa nam qa nunjo areqalo singilateqnub. E na anjam endi nenngrenyosim nunjoq qarinyonum. Di kiyaaqa? Ningi bole qalieqajqa, ningi nambile gaigai sqab.

¹⁴ Iga ingi bei qa pailyqa osimqa iga Qotei aqa areqalo dauryosim pailyqom di a gago pailyo quqwas. Deqa iga ulaqasai. Iga are singilatqom Qotei aqa ulatamuq di tigelesqom.

¹⁵ Iga qalieonum, Qotei a gago pailyo gaigai queqnu. Deqa iga ingi bei qa Qotei pailyimqa a na egwas.

¹⁶ Ningi na Kristen was bei a une atim unsibqa ningi a qa Qotei pailyiy. A moiqajqa une atosai deqa ningi a qa pailyibqa Qotei na aqa une kobotim a moiqasai. A nambile sqas. Ariya Kristen tamo bei a moiqajqa une atqas di Qotei na a qalim moiqas. Ningi a qa pailyqajqa e na merngosai.

¹⁷ Kumbra uge kalil tamo nanji yeqnub qaji di une. Ariya une qudei qa Qotei na tamo nanji moiyojnrosaiqnu.

¹⁸ Iga qalie, tamo ungasari Qotei aqa segi angro unub qaji nanji une atosaiqnub. Qotei aqa Angro Yesus a na nanji taqatnjreqnu deqa tamo uge Satan na nanji ugeugeinjrqa keresai.

¹⁹ Iga qalie, iga Qotei aqa segi angro unum. Mandam qaji tamo ungasari kalil nanji tamo uge Satan aqa sorgomq di unub. Deqa a na nanji singila na taqatnjreqnu.

²⁰ Iga qalieonum, Qotei aqa Niri a bosiq iga powo egej deqa iga Qotei qa bole qalie. Iga Qotei beteryejunum. Iga aqa Niri Yesus Kristus dego beteryejunum. Yesus a segi Qotei bole. A segi nambile gaigai sqajqa utru.

²¹ O ijo angro kifilala, ningi gisan qotei kalil nanji torei qoreinjrsib sasaloiy.

2 JON

¹ E Kristen gate. Ni uña Qotei na giltmej qaji. E anjam endi nenngrenyosim ni qa ti ino angro nanqi qa ti qarinyonum. E ningi bole qalaqalaingeqnum. E segi sai. Tamo ungasari kalil anjam bole qalieonub qaji nanqi dego ningi qalaqalaingeqnum.

² Anjam bole gagoq di unu. Anjam di bati gaigai gagoq di sqas. Utru deqa iga ningi qalaqalaingeqnum.

³ Abu Qotei aqa Niri Yesus Kristus wo nanqi aiyel anjam bole na ti qalaqalaiyo kumbra na ti iga qa dulosis are boleinjrimqa iga lawo na sqom.

Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

⁴ Ino angro qudei nanqi anjam bole dauryeqnub. E di quoqnsim tulan areboleboleibeqnu. Abu a nami iga mergej, “Ningi anjam bole di dauryiy.”

⁵ Ariya uña, e anjam bei nenngrenyitqa ni sisiyosim daurye. Anjam agiende. Iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnoqom. Anjam di dal anjam bunuj sai. Di dal anjam iga nami quoqnem qaji.

⁶ Qalaqalaiyo kumbra agiende. Iga Qotei aqa dal anjam dauryqom. Dal anjam di agi ningi nami quoqneb. Deqa ningi dauryosib walweloqniy.

Ningi Kristus aqa anjam singila na ojesoqniy

⁷ Ningi quiy. Gisanj tamo gargekoba nanqi mandamq endi laqnub. Laqn-sibqa Yesus Kristus a tamo bulyosiq mandamq aiyey anjam di nanqi na olo saideqnum. Tamo deqaji bei a Kristus aqa jeu tamo kobaquja. A gisanj ani tamo.

⁸ Deqa ningi geregere nam atoqniy. Ningi nam atqab di gago wau iga nami nungo ambleq di yoqnem qaji di ningi olo ulontqasai. Ningi singila na tigelesosib mondon awai tulan boledamu oqab.

⁹ Ningi Kristus aqa anjam ojqa uratosib olo anjam bei totoryosib dauryqab di ningi Qotei ombla sqa keresai. Ningi Kristus aqa anjam singila na ojesqab di ningi Abu Qotei aqa Niri wo nanqi aiyel koba na gaigai sqab.

¹⁰ Tamo bei a nungoq bosim ariya a Kristus aqa anjam ti bqasai di ningi a ban ojetaib. Ningi a osib nungo talq osi gilaib dego.

¹¹ Ningi a ban ojetqab di ningi a beteryesosib a ombla wau uge yqab.

Jon a Kristen nanngoq bosim anjam kalil minjrekritqas

¹² E anjam gargekoba nenngrenyosiy nungoq qarinyqa kere. Ariya e nenngrenyqasai. E bosiy ningi nungsiy anjam kalil merngekritqai. Yim ningi qusib areboleboleingwas.

¹³ Ino jaja agi Qotei na giltej qaji aqa angro nanqi na ni kaiyemonub. Bole.

3 JON

¹ E Kristen gate. O ijo was bole Gaius, e anjam endi nenngrenyosim inoq qarinyonum. E ni bole qalalaimeqnum.

² O ijo was bole, e ni qa endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Gaius aqa wau kalil boletime. Osim a singilatim a ma saiqoji soqneme.” O Gaius, e qalieonum, ino qunun a bole unu.

³ Nami Kristen was qudei nanji e nubqa bosib merbeb, “Gaius a anjam bole dauryeqnu.” Degsib merbonab e qusim tulan areboleboleibej. Od, Gaius, e qalieonum, ni anjam bole dauryeqnum.

⁴ Ijo angro nanji anjam bole dauryeqnub e di quoqnsim deqa tulan areboleboleibeqnu. Ijo arebolebole dena arebolebole kalil tulan bunyejuna.

Gaius na aqa Kristen was nanji geregereinjreqnu

⁵ O ijo was bole, e qalie, ni kumbra bole dauryoqnsim ino Kristen was nanji geregereinjreqnum. Osim Kristen was qudei nanjo ulatamu ni qaliesai qaji nanji qure beiq na beq nabqa nanji dego ni na geregereinjreqnum.

⁶ Was nanji di ino qalalalaiyo kumbra qa saeq nab Kristen tamo ungasari qure endia unub qaji nanji queq nub. Deqa ni que. Was nanji di olo ni uratmosib walwelqa laq nabqa ni na inji inji qa nanji aqaryainjrim nanji walwelqab. Qotei a ino kumbra deqa tulan arearetoqnas.

⁷ Was nanji di Yesus aqa wau ojqajqa are qaloqnsib aqa nam osib walweleq nub. Nanji sawa bei bei qaji nanjo ambleq di waueq nub. Nanjo wau dena nanji silali inji inji osaieq nub.

⁸ Deqa iga tamo deqaji nanji aqaryainjroq nqom. Iga degyqom di iga nanji koba na wau ojoqnsim anjam bole singilatoq nqom.

Diotrefes a kumbra uge yeqnu

⁹ Nami e anjam qudei nenngrenyosim Kristen tamo ungasari ino qureq di unub qaji nanjoq qarinyem. Ariya Diotrefes a gago anjam quetgosaieqnu. A tulan diqoqnsiqa a na Kristen kalil nanji bunjrsim aqa segi nam soqtqajqa singilaeqnu.

¹⁰ Deqa e nunjoq bosiy Diotrefes aqa kumbra qudei qa olo saingwai. Aqa kumbra bei agiende. A iga qa anjam uge uge mareleqnu. Di segi sai. Kristen was nanji walwelosib nunjo qureq beq nab a na nanji aqa meq joqsi gilqa urateqnu. Yeqnaqa tamo qudei na was nanji di nanjo meq joqsi gilqa laq nab a na nanji dego getentjreqnu. Osiqa nanji Qotei tal miligiq gilqa saidnjreqnu.

Demitrius a kumbra bole yeqnu

¹¹ O ijo was bole Gaius, ni kumbra uge dauryaim. Ni kumbra bole segi daurye. Tamo a kumbra bole dauryqas di a Qotei aqa tamo sqas. Ariya tamo nanji kumbra uge uge dauryeqnub qaji nanji Qotei unqa keresai.

¹² Tamo kalil nanji Demitrius a qa mareq nub, aqa kumbra bole. Anjam bole a segi dego tamo sigitosiqa Demitrius aqa kumbra bole qa mareqnu. E segi dego a qa mareqnum, aqa kumbra bole. Ni qalie, ijo anjam a bole.

Jon a Gaius unqajqa bosim a ombla anjam qairqab

¹³ E anjam gargekoba nenngrenyosiy inoq qarinyqa kere. Ariya e nenngrenyqasai.

¹⁴ Sokiñala e inoq bosiy ni numsiy aqo ombla anjam marqom.

¹⁵ Ni lawo na soqnime. Kristen was qure endia unub qaji nanği ni qa kaiye anjam qarinyonub. E dego Kristen was kalil ni koba na unub qaji nanği qa kaiye anjam qarinyonum. Ijo kaiye anjam endi ni na nanği minjime. Bole.

JUT

¹ E Jut. E Yesus Kristus aqa wau tamo. E Jems aqa was. E anjam endi nenngrenyosim ningi tamo unngasari Qotei na metnjej qaji nungoq qarinyonum. Abu Qotei na ningi qalaqalaingeqnu. Yesus Kristus a segi na ningi taqatngeqnu.

² Qotei a ningi qa tulan dulosim qalaqalainjimqa ningi geregere lawo na soqniy.

Jeu tamo nanngi uliosib Kristen nanngo ambleq aiyeb

³ O ijo was bole, Qotei na ningi e ti padalo sawaq na elenej. Qotei aqa wau deqa e na nenngrenyosiy nungoq qarinyqajqa are koba unu. Ariya e anjam bei dego nenngrenyosiy nungoq qarinyqajqa are unu. Anjam agiende. Gago areqalo Yesus qa singilatem qaji di jeu tamo nanngi na ugeugeiyqa laqnub. Deqa ningi na tamo nanngi di gotranjroqniy. Ningi qalie, Qotei na gam waqtetgonaqa iga Yesus qa gago areqalo singilatem. Iga Qotei aqa tamo unngasari unum deqa tamo bei na gago areqalo di ugeugeiyqa keresai.

⁴ O ijo was, tamo qudei nanngi uliosib nungo ambleq aiyeb. Qotei a nami tamo nanngi deqa endegsi marej, “Mondon e nanngo une qa peginjrsiy padaltnjrqi.” Od, tamo nanngi di Qotei qoreiyeqnub. Qotei a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra di tamo nanngi dena olo bubulyoqnsib mareqnub, “Qotei a iga qa are boleiyeqnu deqa unngum, iga kumbra uge uge yoqngom.” Nanngi degsib maroqnsib gago Gate Koba Yesus Kristus qoreiyeqnub.

⁵ Ningi qalie, nami Israel nanngi Isip sawaq di sonabqa Tamo Koba a nanngi joqsiq sawa beiq gilej. Joqsiq gilsiq ariya nanngi qudei a qa nanngo areqalo singilatosai deqa a na nanngi padaltnjrej. E nungo are tigeltetngitqa ningi Israel nanngo kumbra deqa are qaliy.

⁶ Ningi lan angro uge uge nanngi qa dego are qaliy. Tulan nami nanngi lan qureq di Qotei aqa wau ojoqnsib olo lan qure uratosib jaraiyeb. Deqa Qotei na nanngi ojelenosiq sawa ambruq di breinjrsiq tontnjrej. Nanngi sawa dia tarijsokobaiyib mondon dijo batiamqa Qotei na nanngi olo osimqa nanngo une qa nanngi peginjrqa.

⁷ Nami Sodom ti Gomora ti qure kalil jojom di soqneq qaji nanngi ti lan angro uge uge nanngo kumbra di dauryoqnsib sambala kumbra tulan ugedamu yoqneq. Nanngo sambala kumbra di tulan bei. Deqa mondon Qotei na nanngi namyuwoq di breinjrim nanngi bati gaigai dia sqab.

Qotei na nanngi degsim padaltnjrqaq deqa iga ulaoqnsim nanngo kumbra uge di dauryqa uratqom.

⁸ Ariya tamo nanngi nungo ambleq aiyeb qaji nanngi dego kumbra uge deqaji dauryeqnub. Agi nanngi neibolqeiqnsib dena nanngo segi jejamu jiga yeqnub. Osib Qotei a nanngo Tamo Koba sqajqa deqa asginjreqnaqa olo diqoqnsib Qotei aqa lan angro kokba nanngi misilinjreqnub.

⁹ Lan angro gate Maikel a kumbra degyosaieqnu. A nami Satan ombla njirinosis nanngi Moses aqa qusa oqajqa deqa anjam na qotoqnsib ariya Maikel a Satan misilinyosai. A Satan misilinyqa uratosiq minjej, “Tamo Koba a segi na ni saidmim medabu getentqam.”

¹⁰ Tamo nanngi nungo ambleq aiyeb qaji nanngi di tulan diqoqnsib kumbra nanngi poinjrosai qaji di olo misilinyeqnub. Nanngi wagme juwan bul tulan

nanarioqnsib nanço segi jejamu qa areboleboleinjreqnu. Nanço kumbra deqa mondoñ Qotei na nançi ñumougetqas.

¹¹ Od, tamo nançi di tulañ padalougetqab. Kein a nami kumbra uge yoqnej dego kere tamo nançi di Kein dauryosib kumbra uge yeqnub. Nançi silali koba oqajqa deqa maroqnsib gam grotoqnsib Balam aqa kumbra uge dauryosib laqñub. Kora agi nami Qotei aqa anjam gotranjoqnej qaji aqa kumbra uge dego nançi dauryeqñub. Deqa nançi padalougetqab.

¹² Tamo nançi di tulañ ugedamu. Niñçi inçi uyqa korooqnsibqa Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra dauryqa oqnsib awoeqñab tamo nançi di uli na boqnsib nunço ambleq di kumbra tulañ jigat yeqñub. Nançi kumbra di yqajqa jemainjrosaieqnu. Nançi nanço segi jejamu qa are qaleqñub. Jagwa na awa puyeqnaqa urur koboeqnu dego kere tamo nançi di kumbra bole bei babtosaieqñub. Qura geitqa batieqnaqa a geitosaieqnu dego kere tamo nançi di kumbra bole bei babtosaieqñub. Iga ñamtañ moiyo otoroqnsim taqal breinjreqnum dego kere tamo nançi di Qotei na osim sawa ugeq di breinjrqas. Deqa mondoñ nançi moiyougetosib torei padalqab.

¹³ Jagwa na yuwal tigelteqnaqa yuwal korkortoqnsiq mormanñ aiyeqnu dego kere tamo nançi di kumbra uge uge babtelenoqnsib nançi nanço kumbra uge deqa jemainjrosaieqnu. Nançi bongar bul dego unub. Agi bongar nançi lañ goqe di gam grotoqnsib laña laña laqñub. Deqa mondoñ Qotei na tamo nançi di breinjrim sawa ambruç aiyelenosib bati gaigai dia sqab. Sawa ambru di Qotei na nami nançi gereiyetñrej unu.

¹⁴ Nami Enok a Qotei aqa medabu osiqa tamo uge nançi deqa anjam maroqnej. A Adam aqa silei 7q dena ñambabej. A anjam bei endegsi marej, “Niñçi uniy. Mondoñ Tamo Koba a na aqa segi lañ ançro tulañ gargekoba nançi joqsim bqas.

¹⁵ Bosim tamo kalil a qoreiyeqñub qaji nanço une qa peginjrsim ugeugeinjrças. Osim nanço kumbra uge uge kalil nançi osornjrimqa nançi deqa are koba qalsib gulbe kokba oqab. Tamo nançi di Qotei qa misilin anjam koba maroqnsib kumbra ugedamu yeqñub. Deqa Qotei na nançi gulbe tulañ kokba enjrças.” Enok a nami anjam degsi marej.

¹⁶ Tamo nançi di gaigai ulatamu ugeinjreqnaqa tamo nanço jejamuq di anjam laña laña qamelenoqnsib nanço segi areqalo uge uge dauryeqñub. Nançi nanço medabu waqtoqnsib diqoqnsib nanço segi ñam soqteqñub. Osib tamo unçasari nançi walawalainjreqñab nançi na nançi daurnjreqñub.

Nanço areqalo Qotei qa singilateqñub qaji di niñçi ojesoqniy

¹⁷ Ariya ijo was bole, niñçi kumbra mondoñ brantqas qaji deqa are qaloqniy. Gago Tamo Koba Yesus Kristus a na aqa anjam maro tamo nançi qarijnjreqnaqa nunçoq boqnsib kumbra deqa mernjoqñeb. Nanço anjam deqa niñçi olo are qaloqniy.

¹⁸ Agi nançi anjam endegsib mernjoqñeb, “Mondoñ diño bati jojomamqa meqe meqem tamo nançi boqnsib Qotei qoreiyosib nanço segi areqalo uge uge dauryoqñab.”

¹⁹ O ijo was kalil, meqe meqem tamo nançi dena Kristen nançi potoaiyeltñreqñub. Osib mandam qa inçi inçi qa are koba qaleqñub. Qotei aqa Mondor a nançoq di sosai deqa nançi kumbra uge di yeqñub.

²⁰ Ariya ijo was bole, nunço areqalo Qotei qa singilateqñub qaji di niñçi ojesosibqa dena niñçi tulañ singilaqab. Osib niñçi Mondor Bole aqa singila na pailyoqniy.

²¹ Qotei a ningi qalaqalaingeqnu deqa ningi a beteryesoqniy. Yimqa a gaigai ningi qalaqalaingoqnqas. Ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus a iga qa dulqajqa tarinqniy. Ningi degyqab di ningi nambile gaigai sqab.

²² Tamo qudei Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanjo areqalo olo gulbeinjreqnu. Deqa ningi nanji qa duloqniy.

²³ Tamo qudei nanji une ti unub deqa nanji njamyuwoq aiqa laqnu. Deqa ningi nanji urur minjribqa nanji nanjo une uratosib are bulyqab. Osib deqa nanji njamyuwoq aiqasai. Qotei na nanji elenqas. Tamo qudei nanji nanjo areqalo namij dauryeqnu deqa nanji gara sari bulosib tulan jiga ti unub. Deqa ningi nanji qa olo duloqnsib nanjo une qa ulaosib kumbra jigat deqaji kalil uratosib sasaloiy.

Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom

²⁴ O ijo was kalil, Qotei na ningi taqatngimqa ningi ulonqasai. Mondon a na ningi joqsim lan qureq osi oqimqa ningi aqa rian unsib une saiqoji sqab. Bati deqa ningi tulan areboleboleingim sqab.

²⁵ Qotei a segi qujai Qotei bole. A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na iga elenej. Deqa iga aqa ñam soqtoqnqom. A gago Mandor Koba singila ti unu qaji. A na ingi ingi kalil taqatejunu. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas. Bole.

ULI ANJAM KRISTUS NA BABTEJ QAJI

¹⁻³ Nami anjam endi uliesonaqa Yesus Kristus na babtej. Qotei na anjam endi Yesus minjnaqa a babtej. E Jon. E Yesus aqa wau tamo. E Qotei aqa medabu osim anjam endi nenngrenjonum. Kumbra kalil e unem qaji di e ubtosim buk endia nenngrenjonum. Osim Qotei aqa anjam ti Yesus Kristus aqa anjam ti bole qa marsim palontonum. Tamo a Qotei aqa anjam endi sisiyqas di a tulan areboleboleiyqas. Tamo ungasari anjam endi quoqnsib dauryeqnub qaji nanqi dego tulan areboleboleijnrqas. Kumbra kalil e ubtosim buk endia nenngrenjonum qaji di brantqajqa bati jojomqo. Kumbra di urur brantqas deqa Yesus na aqa wau tamo nanqi osornjrej. A gam endena nanqi osornjrej. A na aqa lan angro qarinjyonaqa ijoq bosiqqa anjam endi e merbej. Merbej deqa agi e nenngrenjonum.

Jon a anjam endi Kristen tamo ungasari qure 7 di unub qaji nanngoq qarinyej

⁴ E Jon. E anjam endi nenngrenjosim ninqi tamo ungasari qure 7 di unub qaji nanngoq qarinyonum. Ninqi Yesus aqa nam qa koroeqnub qaji. Ninqi Esia sawaq di unub. Qotei bini unu, nami soqnej, bunuqna bqas qaji a ninqi qa are boleiyimqa ninqi lawo na soqniy. Mondor 7 Qotei aqa awo jaram koba namoq di unub qaji nanqi dego ninqi qa are boleijnrimqa ninqi lawo na soqniy.

⁵ Yesus Kristus a Qotei aqa anjam kalil geregere palonteqnu. A tamo kalil nanqi qa namoosiq subq na tigelej. A mandor kokba kalil mandamq endi unub qaji nanngo Tamo Koba. A dego ninqi qa are boleiyimqa ninqi lawo na soqniy.

Yesus a iga qalaqalaigeqnu. A moisiqa aqa len aiyej dena a na gago une kalil kobotetgej.

⁶ Iga aqa Abu Qotei aqa atra tamo sqajqa deqa ti iga a ombla mandor kokba sqajqa deqa ti marsiq iga giltgej. Yesus Kristus a bati gaigai nam koba ti singila koba ti sqas. Bole.

⁷ Ninqi uniy. Yesus a lanbi ambleq na boqnimqa tamo kalil nanqi a unqab. Tamo kalil nami a qaja na qameb qaji nanqi dego a unqab. Tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanqi a qa are ugeijnrimqa tulan akamugetqab. Od, kumbra di brantqas. Bole.

⁸ Tamo Koba Qotei singila koba ti unu qaji a marej, “E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai.” Di bole. Qotei a segi qujai nami soqnej. A bini unu. A bunuqna bqas.

Jon a Kristus unej

⁹ E nungo was Jon. Iga kalil koba na Yesus aqa tamo ungasari unum. E ninqi ti gulbe qoboiyoqnsim jaqatin elenjeqnum. Qotei a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu. Deqa iga singila na tigeloqnsimqa gulbe qoboiyeyjunum. E Qotei aqa anjam ti Yesus aqa anjam ti palontognsim laqnem deqa jeu tamo nanqi na e taqal waibosib nui nam Patmos endia e ateb unum.

¹⁰ E Patmos nui endi sonamqa Tamo Koba aqa bati brantej. Bati brantonaqa Qotei aqa Mondor Bole na e singilatbonaqa ijo qoreq di tamo bei lelenonaqa e aqa kakro quem. A tulan lelenkobaej. Gul anjameqnu dego kere.

¹¹ Lelenjosiq merbej, “Kumbra kalil ni unqam qaji deqa anjam nenngrenye. Nenngrenyosim qarinyimqa tamo ungasari qure 7 dia Yesus aqa ñam qa koroeqñub qaji nanngoq gilem. Tamo ungasari nanngi di agi Efesus qureq di, Smerna qureq di, Pergamum qureq di, Taiataira qureq di, Sardis qureq di, Filadelfia qureq di, Laodisia qureq di Yesus aqa ñam qa koroeqñub.”

¹² Onaqa e tamo anjam merbej qaji di unqajqa bulosim ñam atsimqa lam 7 gol na gereiyo qaji di sonab unjrem.

¹³ Lam nanngo ambleq di tamo bei sonaq e unem. Tamo di a Tamo Angro bul. A gara olekoba jugnaq aisiq sinğa kabutej. Aqa are targaq di alalag gol na gereiyo qaji dena kainyej.

¹⁴ Aqa gate ti gate banğa ti lanbi bul tulan qat soqnej. Aqa ñamdamu ñam pulon bul pulonjoqnej.

¹⁵ Aqa sinğa minjaloqnej. Bras ñamyuwo na koiteqñab minjaleqñu dego kere. E aqa kakro quem di ya kobaquja meli dosiq anjam ateqñu dego kere.

¹⁶ Aqa ban wo na bongar 7 ojeleñesoqnej. Aqa medabuq na serie olekoba tulan qala uge qala aiyel brantej. Aqa ulatamu señ bul tulan suwanjoqnej.

¹⁷ E tamo di unsimqa tulan ulaugetosim ñam ambruibonaqa e aqa sinğa jomq di ulonjosim moiyoqñub. Onaqa a na aqa ban wo ijo gateq di atsiqa merbej, “Ni ulaaim. E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai.

¹⁸ E ñambile gaigai sqajqa utru. Nami e moiyoqñub. Bini ni e nube. E olo ñambile unum. E bati gaigai ñambile sqai. E segi na moiyoqñub ti moiyoqñub qure ti taqatejunum.

¹⁹ Deqa kumbra ni unonum qaji deqa nenngrenye. Kumbra bini unu qaji ti kumbra bunuqna brantelenqas qaji deqa ti nenngrenye.

²⁰ Bongar 7 ijo ban woq di unub qaji nanngi ti lam 7 gol na gereiyo qaji nanngi ti di ni unjronum. Di anjam ulito qaji. Aqa utru mermqai. Bongar 7 dena tamo ungasari qure 7 dia e qa koroeqñub qaji nanngo lan angro 7 nanngi sigitnjrejrunub. Lam 7 dena tamo ungasari qure 7 dia e qa koroeqñub qaji nanngi sigitnjrejrunub.”

2

Jon a Efesus qure nanngoq anjam qarinyej

¹ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Efesus qureq di tamo ungasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanngo lan angro qa anjam endegsi nenngrenye, ‘E ijo ban wo na bongar 7 ojejunum. E lam 7 gol na gereiyo qaji nanngo ambleq di walweleqñum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

² Ino kumbra ti ino wau ti di e qalieonum. E qalie, ni singila na tigeloqñsimqa tamo uge nanngi qa tulan asgimeqñu. Tamo nanngi di endegsib mermeqñub, “Iga Qotei aqa anjam marqajqa qarinyej qaji tamo.” Di gisan. Qotei na nanngi qarinyjosai. Ni nanngo anjam di tenemtosim endegsi poimqo, nanngi gisan tamo.

³ Ni ijo ñam ojejunum deqa tamo qudei na ni ugeugeimeqñub. E qalieonum, ni singila na tigeloqñsimqa gulbe di qoboiyeqñum. Ni asgimo-saieqñu.

⁴ “Ariya ino kumbra uge qujai e ubtosiy mermqai. Nami ni e qa ino areqalo singilatqa utru atsim bati deqa ni na e tulan qalaqalaiboqñem. Bini ni degsim e qalaqalaiboqñem.

⁵ Nami ni kumbra bole dauryoqñem. Bini ni kumbra di uratosim ni ulonjonum. Deqa ni que. Kumbra ni nami yoqñem qaji deqa olo are qalsimqa

are bulyosim kumbra di daurye. Ni dauryqasai di e inoq bosiy ino lam olo taqal atetmqai.

⁶ Ariya ino kumbra bole bei agi ubtosiy mermqai. Nikolas aqa wau tamo nanqi kumbra uge uge yeqnub. Nanqo kumbra di ni tulan urateqnum. Keretosim urateqnum. E dego urateqnum.

⁷ “Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo unqasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqnum qaji nanqi minjreqnu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na lan qure qa ñam gei osiy anaiyit a uysim dena ñambile gaigai sqas. Ñam di Qotei aqa lan qureq di unu.’ O Jon, ni anjam degsi nenqrenyosim Efesus nanqo lan anqro aqaq qarinye.”

Jon a Smerna qure nanqoq anjam qarinyej

⁸ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Smerna qureq di tamo unqasari ijo ñam qa koroeqnum qaji nanqo lan anqro qa anjam endegsi nenqrenye, ‘E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. Nami e moiye. Bini e olo ñambile unum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

⁹ Ni gulbe ti jaqatin ti ejunum di e qalie. Ni ingi tulan saiqoji unum di dego e qalie. Ariya ni lan qure qa ingi ingi koba elenqjunum. E qalie, tamo qudei na ni misilinmoqnsib anjam uge uge mermeqnum. Nanqi segi qa mareqnum, “Iga Juda tamo.” Di gisan. Nanqi Satan aqa anqro.

¹⁰ Bunuqna ni jaqatin koba oqngam. Ni deqa ulaaim. Ni que. Satan na ningi qudei ojeleosim tonto talq di breingwas. Ningi ijo ñam geregere ojqab kiyo sai kiyo di Satan a qalieqajqa deqa ningi tonto talq di breingwas. Ningi bati 10 gulbe ti jaqatin ti sqab. Bati deqa ningi e qa nunqo areqalo singilatosib soqniy. Soqniy jeu tamo nanqi na ningi lungib morenqab. Amqa e ningi awai boledamu engwai. Awai agiende. Ningi ñambile gaigai sqab.

¹¹ “Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo unqasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqnum qaji nanqi minjreqnu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di a moiyo bunu qaji turqasai. Moiyo dena a ugetqa keresai. Sai bole sai.’ O Jon, ni anjam degsi nenqrenyosim Smerna nanqo lan anqro aqaq qarinye.”

Jon a Pergamum qure nanqoq anjam qarinyej

¹² Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Pergamum qureq di tamo unqasari ijo ñam qa koroeqnum qaji nanqo lan anqro qa anjam endegsi nenqrenye, ‘E serie olekoba tulan qala uge qala aiyel ojejunum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹³ E qalie, qure ni unum qaji di Satan na taqatejunu. Aqa awo jaram koba qure dia unu. Ariya e qalie, ni ijo ñam singila na ojesosimqa e qa ino areqalo singilateqnum. Ino areqalo di ni na ulitosaieqnum. Nami ijo anjam palonto tamo Antipas a nunqo ambleq di wauoqnej. Antipas a ijo anjam geregere dauryoqnej deqa jeu tamo nanqi na a qalnab moiyej. Moinaqa ni di unsimqa ni deqa ulaosai. Osim e qoreibosai. Qure dia Satan a unu.

¹⁴ “Ariya ino kumbra uge qudei e ubtosiy mermqai. Tamo qudei Pergamum qureq di unub qaji nanqi Balam aqa kumbra uge singila na ojesonab ni na nanqi saidnrosaeqnum. Balam aqa kumbra uge agiende. Nami a na Balak gam osoryonaqa gilsiqqa Israel nanqi gisa gisanjroqnsiqqa kumbra ugeq breinjroqnej. Breinjroqnsiqqa areqalo tigeltetjreqnaqa nanqi gisan qotei atrainjro qaji ingi uyoqnsib sambala kumbra yoqnsib laqneb.

¹⁵ Tamo qudei dego Pergamum qureq di unub qaji nan̄gi Nikolas aqa wau tamo nan̄go anjam dauryeqnub.

¹⁶ Deqa ni are bulye. Ni are bulyqasai di e urur inoq bosiy serie olekoba ijo medabuq di unu qaji dena tamo nan̄gi di qoto itnjrqai.

¹⁷ “Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqnub qaji nan̄gi minjreqnu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na lan̄ qure qa in̄gi uliejunu qaji di anaiyit uyqas. Meniñ qat dego yqai. Osiy meniñ quraq di ñam bunuj nen̄grenyqai. Ñam di tamo bei a qalieqasai. Tamo meniñ oqas qaji a segi ñam di qalieqas.’ O Jon, ni anjam degsi nen̄grenyosim Pergamum nan̄go lan̄ an̄gro aqaq qarinye.”

Jon a Taiataira qure nan̄goq anjam qarinye

¹⁸ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Taiataira qureq di tamo ungasari ijo ñam qa koroeqnub qaji nan̄go lan̄ an̄gro qa anjam endegsi nen̄grenye, ‘E Qotei aqa Niri. Ijo ñamdamu ñam puloñ bul puloñeqnu. Ijo singa minjaleqnu. Bras geregere ñomyeqnab minjaleqnu dego kere. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹⁹ Kumbra bole kalil ni yeqnum qaji di e qalieonum. E qalie, ni qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim e qa ino areqalo singilatoqnsim wau bole bole yeqnum. Osim gulbe kalil inoq di branteqnu qaji di geregere qoboioqnsim singila na tigelejnum. Kumbra ni nami yoqnem qaji di bolequja. Ariya kumbra ni bini yeqnum qaji di olo tulan̄ boledamu. Di e qalie.

²⁰ “Ariya ino kumbra uge qujai agi ubtosiy mermqai. Un̄a Jesebel a ni ombla sosis waueqnaqa ni na a wiyosaieqnum. A segi qa mareqnu, “E Qotei aqa medabu o qaji un̄a.” Di sai. A na ijo wau tamo nan̄gi gisa gisan̄jroqnsiqa gam osornjreqnaqa nan̄gi sambala kumbra yoqnsibqa gisan̄ qotei atrain̄jro qaji in̄gi uyeqnu.

²¹ A are bulyqajqa e bati yem di a are bulyosim aqa sambala kumbra uratqajqa saidej.

²² Deqa ni que. E na un̄a di jaqatin̄ koba yitqa a makobaiyqas. Tamo nan̄gi a ombla sambalaoqnsib laqnub qaji nan̄gi dego jaqatin̄ ti gulbe koba ti en̄jrqai. Nan̄gi aqa kumbra uge uge uratosib are bulyqasai di e nan̄gi degn̄jqai.

²³ Aqa an̄gro nan̄gi dego ñumit moreñqab. Amqa tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqnub qaji nan̄gi qalieqab, e tamo kalil nan̄go are miligi ti areqalo ti geregere unoqnsim peleiyeqnum. Deqa niñgi quiy. E nun̄go kumbra segi segi keretosiy awai engwai.

²⁴ “Ariya niñgi qudei Taiataira qureq di unub qaji nun̄go kumbra bole agi ubtosiy mern̄gwai. Niñgi Jesebel aqa anjam dauryosaieqnub. Tamo nan̄gi mareqnub, “Di Satan aqa uli anjam.” Anjam di niñgi qaliesai. Deqa e niñgi gulbe bei engwasai.

²⁵ Kumbra bole kalil niñgi ojejunub qaji di singila na ojesoqñib e bqai.

²⁶ “Tamo a Satan ombla qotsim singilaosim ijo kumbra dauryosim gilsim gilsim diño bati itqas di e singila yitqa a na tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nan̄gi taqatin̄jroqñqas.

²⁷ A na nan̄gi tulan̄ singila na taqatin̄jroqñqas. Tamo nan̄gi web paraparain̄jreqnub dego kere. E na tamo di singila yitqa a wau di yqas. Ijo Abu na e singila ebej dego kere a singila yqai.

²⁸ Nebeqa burbas bunuj oqeqnu qaji di dego a yqai.

²⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreçnu.’ O Jon, ni anjam degsi nenğrenjyosim Taiataira nanğo lanğ anğro aqaq qarinye.”

3

Jon a Sardis qure nanğoq anjam qarinyej

¹ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Sardis qureq di tamo ungasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanğo lanğ anğro qa anjam endegsi nenğrenye, ‘E Qotei aqa Mondor 7 ejunum. E bongar 7 dego ojejunum. E na anjam endi inoq qarinyonum. Kumbra ni yeçnum qaji di e qalieonum. Ino kumbra di bolesai. Nanği ni qa mareqñub, “Ni ñambile unum.” Di sai. Ni moiym.

² Deqa ni ñam sirosim olo tigel. Ino kumbra bole qudeı moiyoıaiunu qaji di ni na olo siñilat. E ino kumbra kalil unonum di ijo Qotei aqa ñamgalaq di keresai.

³ Anjam bole ni nami quısim dauryem qaji deqa olo are qale. Are qalsim anjam di geregere dauryosim are bulye. Ni ñam sirosim tigelqasai di e bajın tamo bul inoq boqujatqai. Bati gembu e inoq bqai di ni qalieqa keresai.

⁴ “Ariya tamo ungasari qudeı Sardis qureq di unub qaji nanğo kumbra bolequja. Nanğo gara jigatosai deqa nanği gara qat jigsib e ombla walweloqñab.

⁵ “Tamo a Satan ombla qotsim siñilaqas di e na gara qat jigetqai. Aqa ñam ñambile qa buk miligiq di unu qaji di e na olo nuntqasai. Aqa ñam di e na ijo Abu ti aqa lanğ anğro nanği ti nanğo ulatamuq di ubtqai.

⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreçnu.’ O Jon, ni anjam degsi nenğrenjyosim Sardis nanğo lanğ anğro aqaq qarinye.”

Jon a Filadelfia qure nanğoq anjam qarinyej

⁷ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Filadelfia qureq di tamo ungasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanğo lanğ anğro qa anjam endegsi nenğrenye, ‘E Qotei aqa tamo bole une saiçoji unum. E kumbra bole qa utru. Devit a nami mandor koba soqnej dego kere e kamba Mandor Koba unum. Deqa e siran waqtqai di tamo bei na getentqa keresai. E getentqai di tamo bei na olo waqtqa keresai. E na anjam endi inoq qarinyonum.

⁸ Kumbra bole kalil ni yeçnum qaji di e qalieonum. Deqa ni unime. Ino ulatamuq di e siran bei waqtetmonum. Di tamo bei na getentqa keresai. E qalie, siñila kiñala inoq di unu. Ni ijo anjam geregere oçoqnsim dauryeqnum. Ni ijo ñam uratosaiçeqnum.

⁹ Deqa ni que. E na maritqa Satan aqa wau tamo nanği bosib ino siñgaq di siñga pulutosib endegsib qalieqab, e ni qalaqalaimeqnum. Nanği segi qa mareqñub, “Iga Juda tamo.” Di gisanj. Nanği Juda tamo sai.

¹⁰ Ni ijo anjam dauryoçnsim gulbe qoboıyejunum deqa e ni taqatmesoqñitqa Satan na tamo ungasari kalil nanği uneq breinjırqa batiamqa a ni uneq breimqasai.

¹¹ E inoq boqujatqai. Deqa anjam ni ojejunum qaji di siñgila na ojesoçne. Amqa tamo bei na ino awai bole yaimqasai.

¹² “Tamo a Satan ombla qotsim siñilaqas di e na a osiy ijo Qotei aqa tal ai bul namoq di tigelit sqas. Deqa a olo bunu Qotei aqa talq dena oqedqasai. Aqa jejamuq di e na ijo Qotei aqa ñam ti ijo Qotei aqa qure koba ağı Jerusalem

bunuj aqa ñam ti ijo segi ñam bunuj ti nenngrenyqai. Jerusalem bunuj agi lanj goge di unu. Qure di ijo Qotei aqag dena mandamq aiqas.

¹³Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreqnu.' O Jon, ni anjam degsi nenngrenyosim Filadelfia nanjo lanj anğro aqag qarinye."

Jon a Laodisia qure nanjoq anjam qarinyej

¹⁴Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, "Laodisia qureq di tamo ungasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanjo lanj anğro qa anjam endegsi nenngrenye, 'Ijo ñam Anjam Bole. E Qotei aqa anjam kalil geregere palonteqnum. Inği inği kalil Qotei na gereiyej qaji di aqa utru agi e segi. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹⁵Kumbra kalil ni yeqnum qaji di e qalieonum. E qalie, ni ulili sai. Ni kanğan sai. Ni ulili sqam di kere. Ni kanğan sqam di kere.

¹⁶Ni tulan kanğan sai. Ni tulan ulili sai. Ni kanğan kiñala segi. Deqa e ni inği qusa bul ijo miligiq na oqsım ijo medabuq na beqmğai.

¹⁷Ni ino segi ñam soqtoqnsım mareqnum, "E silali koba ti unum. E ñoro koba ejunum. E inği bei qa truquosaieqnum." Di ni gisañonum. Ni inği inği tulan saiçoji. Ni sougetejunum. Ni ñam qandimo unum. Ni yosi laqnum. Di ni segi poimosai.

¹⁸Deqa e ni endegsi mermğai. Ni ijoq dena gol ñamyuwo na yusiq milalej qaji di awaiyosim dena ni ñoro bole ti sqam. Ni gara qat dego awaiyosim jugwam dena ino jejamu kabutim tamo bei na ino yosi unqasai. Amqa ni jemaimqasai. Ni gorenj dego awaiyosim dena ino ñamdamu piyim ñam poimqas.

¹⁹Tamo nanği e qalaqalainjreqnum qaji di e na olo ñirinjtnjroqnsım dalnjreqnum. Deqa ni ino kumbra tingitqa sinğilaosim are bulye.

²⁰"Ni e nube. E siranmeq di tigelesosim kindokindoñeqnum. Tamo bei a ijo kakro qusımqa siran waqtetbqas di e miligiq gilsiy aqo ombla inği uyqom.

²¹Tamo a Satan ombla qotsım sinğilaqas di e na minjitqa aqo ombla ijo awo jaram kobaq di awoqom. Nami e segi qoto sinğilaosımqa aqo ijo Abu wo aqa awo jaram kobaq di awoem dego kere.

²²Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreqnu.' O Jon, ni anjam degsi nenngrenyosim Laodisia nanjo lanj anğro aqag qarinye." Yesus na e degsi merbej.

4

Lanj qureq di nanği Qotei binjyoqnsib loueqñub

¹Onaqa e olo ñam atsimqa lanj goge dia siran bei waqesonaq unem. Unsim koqyeqñamqa tamo nami leleñonaq aqa kakro gul anjamobulonaq quem qaji a na endegsi merbej, "Ni goge endeq au. Bamqa kumbra kalil bunuqna brantelenqas qaji di e ni osormğai."

²Onaqa bati qujai deqa Qotei aqa Mondor na e sinğilatbonaqa e tarosim lanj goge dia awo jaram kobaquja sonaq unem. Tamo bei a awo jaramq di awesoqnej.

³Aqa jejamu tulan minjalej. Meninj jaspata tulan minjaleqnu dego kere. Aqa jejamu meninj konilian bul tulan lent. Tuembinj na awo jaram di kalilyesoqnej. Tuembinj aqa nenngrenj di tulan minjalej. Meninj emeral tulan minjaleqnu dego kere. Tuembinj di ñam banğa gesgi bul.

⁴ Ariya e olo nam atsimqa awo jaram kokba 24 unjrem. Awo jaram kokba 24 dena awo jaram kobaquja ambletesoqneb. Tamo gate 24 nanji awo jaramq di awoelenesoqneb. Nanji gara qat olekokba jigelenosib mandor kokba nanjo gate tatal wala ti gol na gereiyo qaji di atelenosib soqneb.

⁵ Awo jaram kobaqujaq dena minjal branteqnaq unem. Qatron ti kola anjam ti dego branteqnaq quem. Awo jaram namoq di nam pulonj 7 pumblonjeneb. Nam pulonj dena Qotei aqa Mondor 7 nanji sigitnjrejunub.

⁶ Awo jaram namoq di inji kobaquja bei sonaq unem. Inji di yuwal banga bul. A qunun bul dego. A tulan jeqilo.

Ariya e olo nam atsimqa wagme nambile so qaji qolqe unjrem. Nanji na awo jaram kobaquja agutosib tigelesoqneb. Nanjo bile ti qore ti dia namdamu gargekoba soqneb.

⁷ Wagme nambile so qaji namba 1 a laion bul. Wagme nambile so qaji namba 2 a makau bul. Wagme nambile so qaji namba 3 aqa ulatamu tamo ulatamu bul. Wagme nambile so qaji namba 4 a baira kobaquja tiosiq laqnu dego bul.

⁸ Wagme qolqe nambile so qaji nanji di segi segi bari 6 ti. Bileqsi qoreqsi bariqsi namdamu gargekoba soqneb. Qanam ti qolo ti nanji gaigai louoqnsib endegsib mareqnu, “Qotei a singila koba ti unu. Singila kalil aqaq di unu. A nami soqnej. A bini unu. A bunuqna bqas.” Nanji degsib louoqnsib maroqnsib olo wainoqnsib mareqnu, “Qotei a getento koba. Qotei a getento koba. Qotei a getento koba.” Wagme qolqe nanji gaigai degsib louoqnsib mareqnu. Nanji aqaratosaeqnu.

⁹ Tamo awo jaram kobaqujaq di awejunu qaji a nambile gaigai unu. Deqa wagme qolqe nambile so qaji nanji a qa tulan areboleboleinjreqlaqa aqa nam soqtoqnsib binjiyeqnu.

¹⁰ Yeqlaqa tamo gate 24 nanji singa pulutoqnsibqa tamo awo jaramq di awejunu qaji a qa loueqnu. Tamo di agi nambile gaigai unu qaji. Tamo gate nanji nanjo gate tatal wala ti gol na gereiyo qaji di awo jaram kobaquja namoq di breiyoqnsibqa endegsib loueqnu,

¹¹ “O gago Tamo Koba Qotei, ni segi qujai lan goge di unum. Deqa tamo kalil nanji ni qa tulan areboleboleinjreqlaqa ino nam soqtoqnsibqa ino singila binjiyeqnu.

Nanji ni kumbra degmeqnu. Di kiyaaq? Ni na qujai marnam inji inji kalil branteb unub.

Ni ino segi areqalo na inji inji kalil gereiyem.

Gam dena qujai inji inji kalil branteb unub.”

5

Jon a buk bei unej

¹ Onaqa e olo nam atsimqa tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ban woq di buk bei ojesonaq unem. Buk di aqa banga olekokba. Banga di lulumesonaq unem. Buk aqa miligiqsi qoreqsi nengrej ti soqnej. Buk di tamo bei na plaltosim aqa miligi unaim deqa nanji na aqa banga lulumyosib kandel aqa namur na qandrato 7 yeb.

² Onaqa e olo nam atsimqa lan angro singila koba bei brantonaq unem. Lan angro di a tulan lelenosiq marej, “Tamo yai a tamo bole unu deqa a na kandel aqa namur waqtosim buk di plaltqa kere?”

³ Onaqa tamo bei na buk di plaltosim aqa miligi unqajqa tamo dego bei sosai. Lan qureq di, mandamq di, mandam sorgomq di tamo dego bei sosai.

⁴ E degsi unsim deqa e tulan akamugetem.

⁵ Onaqa tamo gate bei na merbej, “O Jon, ni akamaim. Ni que. Laion a Juda aqa leñ na ñambabej deqa a qoto singilaosiq aqa jeu tamo nanği tulan buññrej. A Mandor Koba Devit aqa leñ na ñambabej deqa a na kandel aqa namur waqtosim buk di plaltqa kere.”

Jon a Kaja Du unej

⁶ Onaqa e olo ñam atsim Kaja Du tigelesonaq unem. A qalnab moiyej olo ñambile so bulonaq unem. A awo jaram ti wagme ñambile so qaji qolqe nanği ti tamo gate nanği awo jaram kokba ti ambleq di tigelesonaq unem. A qala 7 ti ñamdamu 7 ti soqnej. Ñamdamu 7 dena Qotei aqa Mondor 7 nanği sigitñrejñunub. Mondor di Qotei na qarinjñrnaqa sawa sawa kalilq gileleñeb qaji.

⁷ Onaqa Kaja Du a bosiqqa tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ban woq dena buk di yaiyej.

⁸ Buk di yaiyonaqa wagme ñambile so qaji qolqe nanği ti tamo gate 24 nanği ti bosib Kaja Du aqa areq di singa puluteb. Nanği kalil segi segi gombin ti tabir gol na gereiyo qaji ti ojelenesoqneb. Tabirq dena qurem oqoqnsiqa Qotei aqa ulatamuq di branteqnu. Qurem di quleq boledamu. Qurem di aqa utru agiende. Qotei aqa segi tamo ungasari nanği pailyo qurem bul oqoqnsiqa aqa ulatamuq di branteqnu.

⁹ Wagme qolqe nanği ti tamo gate nanği ti bosib Kaja Du aqa areq di singa pulutosibqa lou bunuj na endegsib louoqneb, “O Kaja Du, ni buk di osimqa kandel aqa namur buk qandratejunu qaji di waqtqa kere.

Ni lumnab moisim ino leñ aiyej deqa ni na ino segi tamo ungasari nanği awainjrsimqa Qotei aqa banq di atelenem unub.

Od, ni na tamo ungasari leñ segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi, sawa segi segi nanği awainjrsimqa Qotei aqa banq di atelenem.

¹⁰ Ni na nanği giltñrem deqa nanği Qotei aqa atra tamo ti mandor kokba ti sosib mandamq di tamo ungasari nanği taqatñroqñqab.”

İngi ingi kalil nanği Kaja Du aqa ñam soqtoqneb

¹¹ Ariya e olo ñam atsimqa lan anğro tulan gargekoba tigelesonab unjrem. Nanği di iga na sisiyqa keresai. Nanği handet milion dego. Nanği tigelosibqa awo jaram ti wagme ñambile so qaji nanği ti tamo gate 24 nanği ti agutñjresosibqa tulan murqumyeqñab e nanği kakro quem.

¹² Nanği endegsib lelenoqnsib maroqneb, “Kaja Du agi nami qalnab moiyej qaji a singila ti ñoro ti powo ti ñam ti rian ti arebolebole ti oqa kere.

Deqa tamo ungasari kalil nanği aqa ñam soqtoqnsibqa a qa tulan areboleboleinñroqñimqa a binjyoqnsib sqab.”

¹³ Onaqa ingi ingi kalil Qotei na gereinjrej qaji nanği anjam mareqñab e nanği kakro quem. İngi ingi kalil lan qureq di, mandamq di, mandam sorgomq di, yuwal milligiq di unub qaji nanği anjam mareqñab e nanği kakro quem. Od, ingi ingi kalil sawa sawa kalilq di unub qaji nanği kakro quem. Nanği endegsib maroqneb,

“Tamo awo jaramq di awejunu qaji nanği Kaja Du wo bati gaigai arebolebole ti ñam ti rian ti singila ti oqnsib sqab.

Deqa iga bati gaigai nanği aiyeñ binjñroqñom.”

¹⁴ Onaqa wagme qolqe ñambile so qaji nanği maroqneb, “Anjam di bole.” Degsib mareqñabqa tamo gate nanği singa pulutoqnsib louoqneb.

6

Kaja Du a kandel aqa namur 7 waqtelenej

¹ Onaqa Kaja Du a buk di ojesonaq e unem. Buk di kandel aqa namur na qandrato 7 yeb. Kaja Du a kandel aqa namur namba 1 waqtonaqa wagme nambile so qaji matu a namoosiq marej, “Ni au.” Aqa kakro di kola anjam ato bulonaq e quem.

² Degsi marnaqa e nam atsimqa hos qat bei brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji a anj ti. Nanngi na gate tatal wala ti yonabqa aqa gateq di atsiqa qoto singilaqa marsiqa gilsiq qoto singilaoqnej.

³ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 2 waqtonaqa wagme nambile so qaji namba 2 na marnaq e quem, “Ni au.”

⁴ Degsi marnaqa hos bei brantej. Hos di lent. Nanngi na tamo hos quraq di awesoqnej qaji a singila yeb. Yonabqa a na tamo ungasari mandamq di soqneb qaji nanngo areqalo niñaqyetrnarnaqa nanngi lawo kumbra uratosib tamo nanngi nūmoqnsib moiyojnroqneb. Nanngi na a serie kobaquja yonabqa gilsiq wau di yoqnej.

⁵ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 3 waqtonaqa wagme nambile so qaji namba 3 na marnaq e quem, “Ni au.” Degsi marnaqa e nam atsimqa hos tulu brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa banq di skel ojesonaq e unem.

⁶ Unsimqa wagme qolqe nambile so qaji nanngo ambleq di tamo bei na anjam marnaq e aqa kakro quem. A na tamo hos quraq di awesoqnej qaji di minnej, “Ni na tamo ungasari nanngi mam koba enjre. Yimqa nanngi silali kobaquja na bem sum tabir qujai segi awaiyoqngqab. Silali kobaquja na bali dego tabir qalub segi awaiyoqngqab. Deqa ni na oliv namtanj ti wain sil ti ugeugeiyaim.”

⁷ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 4 waqtonaqa e wagme nambile so qaji namba 4 aqa kakro quem. A marej, “Ni au.”

⁸ Degsi marnaqa e nam atsimqa hos merient brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa nam Moiyo. Moiyo Qure na a dauryosiq laqnej. Onaqa nanngi aiyel singila osib tamo ungasari mandam taqal qujaiq di so qaji nanngi serie na ti mam na ti ma uge na ti wagme juwan na ti nūmnab morenejeb. Mandam taqal qalubq di so qaji nanngi uratnjrnbab soqneb. Nanngi nūmosai.

⁹ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 5 waqtonaqa Qotei aqa tamo ungasari nami nūmnab morenejeb qaji nanngo qununj atra bijal sorgomq di sonab e unjrem. Tamo ungasari nanngi di Qotei aqa anjam singila na ojesosib mare mare laqneb deqa jeu tamo nanngi na nanngi nūmnab morenejeb.

¹⁰ Nanngo qununj tulanj lelenjoqnsib Qotei endegsib minjoqneb, “O Tamo Koba, ni ingi ingi kalil nanngo Mandor Koba. Ni gaigai kumbra bole yeqnum. Ni getento koba. Ni kumbra bole segi yeqnum. Deqa ni iga merge. Iga bati gembub tarinonamqa jeu tamo mandamq di unub qaji nanngi na iga lugnbab gago lenj aiyej deqa ni kamba peginjrsim awai uge enjrqam?”

¹¹ Onaqa Qotei a gara jugo qat olekokba elenjosiaqa nanngi segi segi jigetnjrnsiqa minjrej, “Ninngi mati kiñala aqaratosib tarinjoqnsib soqniy. Jeu tamo nanngi na ninngi lungnab nunngo lenj aiyej dego kere nunngo wau qujai nanngi ti nunngo was nanngi ti degsib nūmqab. Tamo gembub jeu tamo nanngi na nūmqab di e segi maritqa nanngi kalil nūmekritib kereamqa bati deqa e kamba nanngi peginjrsiy awai uge enjrqai.”

¹² Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 6 waqtonaqa e nam atsimqa mimin tulanj kobaquja donaq unem. Unem di senj ambruosiq gara tulu bulej. Bai lentosiq lenj bulej.

13 Onaqa bongar nanği lan goge na ululoᅇosib mandamq aiyeleneb. Jagwa koba boqnsiq qura qunjimyeqnaqa gei qoqi ululoᅇosib mandamq aiyeleneqnub dego kere.

14 Lan dego loumej. Qobun rer qalsib lubteqnub dego kere. Mana ti nui ti kalil nanᅇo so sawa uratosib jaraiyeb.

15 Jaraiyonabqa mandor kokba ti tamo ᅇnam ti qaja tamo nanᅇo gate ti ᅇoro tamo ti tamo singila ti kanᅇal tamo ti tamo nanᅇo segi wau ojo qaji nanği ti kalil gulbe di unsibqa ulaugetosib meniᅇ kokba miligiᅇ di ulieleneb. Osib mana miligiᅇ di dego ulieb.

16 Uliesosib tulan leleᅇkobaoqnsib mana ti meniᅇ kokba ti kalil endegsib minjroqneb, “Ninᅇi bosib iga kabutᅇibqa tamo awo jaramq di awejunu qaji a na iga nugwasai. Kaja Du aqa minjin dego gagoᅇ bᅇasai.

17 Nanği aiyel tamo unᅇasari nanği qa minjin oqetnjrqa bati brantᅇo deqa tamo yai na nanᅇo singila gotranᅇya kere? Tamo dego bei sosai.”

7

Israel tamo 144,000 nanği Qotei aqa toqor eb

1 Onaqa lan anᅇro qolᅇe nanği lan utru qolᅇeᅇ di tigelesonab e unjrem. Jagwa qolᅇe nanği na mandam ti yuwal ti ᅇnam banᅇa ti puynjraib deqa lan anᅇro qolᅇe nanği dena jagwa qolᅇe di getentnjresoqneb.

2 Lan anᅇro nanği di Qotei na mandam ti yuwal ti niᅇaqnjrqajqa singila enjrej. Onaqa lan anᅇro bei seᅇ oᅇo sawaq dena brantonaᅇ e unem. A na Qotei ᅇambile gaigai unu qaji aqa toqor ojesosiqa tulan leleᅇosiqa lan anᅇro qolᅇe nanği di minjrej,

3 “Ninᅇi mandam ti yuwal ti ᅇnam banᅇa ti nami niᅇaqnjraib. Iga mati gago Qotei aqa wau tamo nanᅇo lanjaᅇ di toqor atnam soqnimqa di ninᅇi na inᅇi inᅇi kalil di niᅇaqnjriy.”

4 Onaqa tamo gembub toqor eleneb di marnab e quem. Tamo 144,000 nanᅇo lanjaᅇ di toqor ateleneb. Tamo nanği di Israel nanᅇo moma utru 12 nanᅇo leᅇ.

5 Juda aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Ruben aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Gat aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb.

6 Aser aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Naptali aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Manase aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb.

7 Simeon aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Livai aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Isakar aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb.

8 Sebulun aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Josep aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb. Benjamin aqa leᅇ na tamo 12,000 nanği toqor eleneb.

Tamo unᅇasari tulan gargekoba nanği koroesosibqa Qotei binᅇyoqneb

9 Onaqa bunuᅇna e olo ᅇnam atsimqa tamo unᅇasari tulan gargekoba koroesonab unjrem. Tamo unᅇasari nanği di tamo bei na sisiyqa keresai. Nanği leᅇ segi segi, sawa segi segi, jejamu segi segi, anjam maro segi segi. Nanği awo jaram ti Kaja Du ti nanᅇo areᅇ di tigelosibqa gara jugo qat olekokba jigelenosib nanᅇo banᅇ na tuwom banᅇa ojeleᅇesoqneb.

10 Osib nanği singila na endegsib maroqneb, “Iga padalqa laqnamqa gago Qotei awo jaram kobaᅇ di awejunu qaji nanği Kaja Du wo na iga elenᅇosib boletᅇeb.”

¹¹ Onaqa laŋ aŋgro kalil naŋgi na awo jaram ti tamo gate naŋgi ti wagme qolqe ŋambile so qaji naŋgi ti agutnjrsib tigelesoqneb. Tigelesosibqa awo jaram namoq di singa pulutoqnsib Qotei qa endegsib louoqneb,

¹² “Bole. Gago Qotei a bati gaigai arebolebole ti rianj ti powo ti ñam ti singila ti sqas. Deqa iga a binjyoqnsim sqom. Bole.”

Qotei na aqa tamo uŋgasari naŋgo gulbe kalil kobotetnjrqas

¹³ Onaqa tamo gate bei na nenembej, “Tamo uŋgasari gara qat olekokba jigejunub qaji di yai naŋgi? Naŋgi tal qabe?”

¹⁴ Onaqa e na kamba minjem, “O ijo tamo koba, ni segi qalie.” Onaqa merbej, “Tamo uŋgasari naŋgi di jeu tamo naŋgi na tulaŋ ugeugeinjsib gulbe ti jaqatinj ti enjreb. Naŋgi Kaja Du aqa leŋ aiyey qaji dena naŋgo gara yanselenonab qatej.

¹⁵ Deqa naŋgi Qotei aqa awo jaram namoq di tigeleqnsibqa bati gaigai qanam ti qolo ti Qotei aqa atra tal miligiq di sosibqa a waueteqneb. Qotei awo jaram kobaq di awejunu qaji a segi naŋgi koba na sosimqa taqatnjroqnsqas.

¹⁶ Deqa naŋgi olo bunu mamnjrqasai. Naŋgi bunu ya qarnjrqasai. Seŋ na olo naŋgi kaŋkaŋnjrqasai. Ingi bei na dego naŋgi kaŋkaŋnjrqasai.

¹⁷ Kaja Du awo jaram jojomq di unu qaji a naŋgo Mandor Koba gaigai sqas. A naŋgi jojoqnsim ŋambile gaigai sqajqa ya jumbumq giloqnsqas. Qotei na naŋgo ŋam ya kalil nuntetnjrimqa naŋgi olo bunu akamqasai.”

8

Kaja Du a kandel aqa namur namba 7 waqtej

¹ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 7 waqtonaqa laŋ qureq di naŋgi kirikiriosib sonab sawa dabkoŋosiq sokiñalayej.

² Sokiñalayoŋaq e na laŋ aŋgro 7 Qotei aqa ulatamuq di tigelesoqneb qaji naŋgi unjrem. Unjrem di naŋgi gul 7 ojsib tigelesoqneb.

³ Onaqa laŋ aŋgro bei bosiqqa atra bijal jojomq di tigelesoqnej. A tabir gol na gereiyo qaji di ojesoqnej. Di kiyaaqa? A ŋam sum osim tabir miligiq di bilentosim koitimqa qurem quleq ti oqwaŋqa deqa. Onaqa naŋgi ŋam sum koba a yonabqa osiqa Qotei aqa segi tamo uŋgasari kalil naŋgo pailyo ti ŋam sum de ti turtosiqa atra bijal gol na gereiyo qaji dia Qotei atraiyej. Atra bijal di awo jaram namoq di unu.

⁴ Atraiyoŋaqa Qotei aqa segi tamo uŋgasari naŋgo pailyo ti qurem quleqt de ti laŋ aŋgro aqa banq dena oqsqa Qotei aqa ulatamuq di brantej.

⁵ Onaqa laŋ aŋgro a tabir di osiqa atra bijalq dena ŋamyuwo osiqa tabirq di jugonaq maqonaqa waiyoŋaq mandamq aiyey. Ainaqa kola anjam ti qatronj ti minjal ti miminj koba ti brantej.

Laŋ aŋgro qolqe naŋgi gul anjameb

⁶ Onaqa laŋ aŋgro 7 gul 7 ojesoqneb qaji naŋgi gul anjamqajqa tigelosib rarieb.

⁷ Laŋ aŋgro namba 1 a namo aqa gul anjamej. Gul anjamonaqa ais awa bul ŋamyuwo ti leŋ ti turtosib mandamq aiyeb. Ainabqa ŋamtaŋ ti ñinj ti mandam taqal qujaiq di so qaji di kalil yuekriteb. Mandam taqal aiyel uratonab soqnej.

⁸ Onaqa laŋ aŋgro namba 2 na aqa gul anjamonaqa ingi bei mana kobaquja bul yusiŋ puloneqnaqa osib waiyonab yuwalq aiyey. Ainaqa yuwal taqal qujai leŋ bulyej. Yuwal taqal aiyel leŋ bulyosai.

⁹ Degonaqa wagme kalil yuwal taqal qujaiq di nambile so qaji nanği moreneḅ. Qobun kalil dego yuwal taqal qujaiq di so qaji nanği padalekriteḅ.

¹⁰ Onaqa lanğ anğro namba 3 na aqa gul anjamonaqa bongar kobaquja tor bul yusiq puloḅosiq lanğ qure uratosiq ya ti ya jumbum ti mandam taqal qujaiq di so qaji deq aiyej. Mandam taqal aiyeḷq di sai.

¹¹ Bongar di aqa ñam Isa Koba. Bongar di ya ti ya jumbum ti mandam taqal qujaiq di so qaji deq ainaqa ya di isakobaeb. Deqa tamo gargekoba nanği ya di uysib isakobainjrnaqa moreneḅ.

¹² Onaqa lanğ anğro namba 4 na aqa gul anjamonaqa senğ taqal qujai ugeej. Bai taqal qujai dego ugeej. Bongar kalil lanğ taqal qujaiq di so qaji nanği dego ugeeleḅ. Lanğ taqal aiyeḷq di sai. Deqa qanam senğ taqal qujai ambruej. Qolo bai taqal qujai ambruej. Bongar kalil lanğ taqal qujaiq di so qaji nanği dego ambrueleḅ.

¹³ Onaqa e olo ñam atsimqa baira kobaquja lanğ sorgomq di tiosiq laḅnaq unem. A tulanğ leleḅosiq endegsi marnaq e quem, “O aiyu! Lanğ anğro qalub nanği gul anjamosaiunub. Nanği gul anjamabqa tamo unğasari mandamq di unub qaji nanği gulbe tulanğ kokba osib padalougetqab.”

9

Lanğ anğro namba 5 na aqa gul anjamej

¹ Onaqa lanğ anğro namba 5 na aqa gul anjamonaqa bongar bei lanğ uratosiq mandamq aiyeqnaq e unem. Unem di nanği na bongar di siḅgila yonabqa a giḅsiqa sub guma koba waqtej.

² Waqtonaqa qurem koba subq dena oqeḷ. Liki yusiq qurem koba oqeqnu dego kere. Subq dena qurem oqsıqa senğ ti lanğ ti ambrutej.

³ Onaqa quremq dena sis tulanğ gargekoba nanği brantosib mandamq aiyeleḅ. Mandamq ainabqa Qotei na nanği siḅgila koba enjrej. Siḅgila di belqalaqala nanğ siḅgila ti kere.

⁴ Siḅgila enjrsıqa minjrej, “Niḅgi na ñinğ ti ñam baḅga gesgi ti ñamtaḅ ti ugeugeinjraib. Nanği uratnjrib soqneḅ. Tamo unğasari nanğ lanjaq di Qotei aqa toqor osai qaji nanği segi ugeugeinjriy.

⁵ Ugeugeinjrsib jaqatiḅ koba enjroqniḅqa bai 5 nanği jaqatiḅ oqnsib sqab. Ariya niḅgi na nanği moiyoḅnjraib. Jaqatiḅ segi enjroqniy.” Onaqa sis nanği dena tamo unğasari Qotei aqa toqor osai qaji nanği jaqatiḅ tulanğ uge enjroqneḅ. Belqalaqala na tamo unğasari nanği uñinjreqnub dego kere.

⁶ Bati deqa tamo unğasari nanği moreḅqa gam ñamab ñamab ugeinjrqa. Nanği moreḅqa are soqnim nanği moreḅqa keresai.

⁷ E sis nanği unjrem di hos qoto qa gilqajqa walatnjreqnub dego kere. Sis nanğ gateq di gate tatal gol na gereiyo qaji atelenesoqneḅ. Nanğ ulatamu tamo ulatamu bul.

⁸ Nanğ gate baḅga olekoba. Unğ nanğ gate baḅga bul. Nanğ qalagei laion nanğ qalagei bul.

⁹ Nanğ are targaq di gara jugo dumu bul siḅgila koba atesoqneḅ. Nanğ bari aqa anjam ato hos gargekoba roḅgom ti qoto qa gurgur ti gileqnaḅ siḅga anjam ateqnub dego kere.

¹⁰ Sis nanğ weru belqalaqala nanğ weru bul, qaja ti. Nanğ siḅgila weruqsi unu. Weru dena tamo unğasari nanği jaqatiḅ enjrqqa kere. Yiḅ nanği bai 5 jaqatiḅ oqnsib sqab.

¹¹ Sis nanġo mandor agi sub guma koba taqato qaji lanġ anġro. Aqa ñam Hibru anjam na Abadon. Gago anjam na Tamo Padaltnjro Qaji.

¹² Gulbe kobaquja namba 1 agi koboqo. Niŋgi quiy. Gulbe kokba aiyei brantosai unub. Sokiñalayosib brantqab.

Lanġ anġro namba 6 na aqa gul anjamej

¹³ Onaqa lanġ anġro namba 6 na aqa gul anjamonaga atra bijal gol na gereiyu qaji aqa qala qolqe nanġo ambleq dena tamo bei aqa kakro brantonaq e quem. Atra bijal di Qotei aqa ulatamuq di unu.

¹⁴ Onaqa tamo dena lanġ anġro namba 6 gul ojesoqnej qaji di minnej, “Lanġ anġro qolqe Yufretis ya koba qalaaq di tontnjreb unub qaji nanġi di palontnjre.”

¹⁵ Onaqa lanġ anġro namba 6 a anjam di qusiqa gilsiq lanġ anġro qolqe nanġi di palontnjrej. Nanġi na tamo unġasari kalil mandam taqal qujaiq di so qaji nanġi ñumib morenqajqa deqa osiq nanġi palontnjrej. Tamo unġasari mandam taqal aiyeiq di so qaji nanġi ñumqasai. Nanġi bole sqab. Bati Qotei a nami giltej qaji di brantimqa lanġ anġro qolqe nanġi dena tamo unġasari nanġi ñumqab. Nanġi deqa tariñosib sonab bati di tintinj brantonaqa lanġ anġro namba 6 a gilsiq nanġi palontnjrej.

¹⁶ Onaqa qaja tamo tulanġ gargekoba hos quraq di awesoqneb qaji nanġi branteb. Nanġi 200 milion e degsi quem.

¹⁷ E ñeio bulosimqa tamo hos quraq di awesoqneb qaji nanġi unjrem di nanġo are targaq di gara jugo dumu bul singila koba jigelenesoqneb. Gara jugo qudei di nanġo wala lent. Qudei qenjent. Qudei merient. Hos nanġo gate laion nanġo gate bul. Nanġo medabuq na ñamyuwo ti qurem ti meniñ yuo ti branteleneb.

¹⁸ Gulbe qalub dena tamo unġasari kalil mandam taqal qujaiq di so qaji nanġi ñumeleneb. Mandam taqal aiyei urateb. Ñamyuwo ti qurem ti meniñ yuo ti hos nanġo medabuq na branteleneb qaji dena tamo unġasari nanġi ñumeleneb.

¹⁹ Hos nanġo singila nanġo medabuqsi weruqsi unu. Nanġo weru amal bul, gate ti. Nanġo weru dena tamo unġasari nanġi ugeugeinjreqnub.

²⁰ Ariya tamo unġasari gulbe qalub dena ñumosai qaji nanġi are bulyosai. Nanġi mondor uge uge ti gisan qotei nanġo sulum ti binjinroqneb. Nanġo kumbra uge di nanġi uratosaiqneb. Nanġo segi ban na sulum di gereiyuqneb. Gol na silva na bras na meniñ na ñamtañ na ti gereiyuqneb. Sulum di qunuñ saiqoji. Deqa nanġi ñam atqa keresai. Nanġi anjam quqwa keresai. Nanġi walwelqa keresai.

²¹ Tamo unġasari nanġi di leñ ojoqneb. Nanġi gumaninjoqneb. Nanġi quñam qaloqneb. Nanġi sambalaoqneb. Nanġi bajinjoqneb. Nanġo kumbra uge uge kalil di nanġi uratosaiqneb. Osib are bulyosaiqneb.

10

Jon a buk kiñala uyej

¹ Onaqa lanġ anġro bei a lanġ goge na aiyeqnaq e unem. A lanġ anġro singila koba. A lanġi na kabuosiqa aqa gateq di tuembiñ atesoqnej. Aqa ulatamu senj bul suwanjoqnej. Aqa singa tal ai yusiq ñangao bul.

² Aqa banq di buk kiñala bei waqesonaq ojesoqnej. Aqa singa wo yuwalq di atej. Singa qonanj mandamq di atej.

³ A tulan lelenej. Laion anjameqnu dego kere. Lelenonaqa kola 7 nanji anjam ateb.

⁴ Kola 7 nanji anjam atnabqa e nanjo anjam qusim nenngrenyqa laqnamqa lan goge dia tamo bei anjam marnaqa e aqa kakro quem. A na merbej, “Kola 7 nanjo anjam di qusim tent. Nenngrenyaim.”

⁵ Onaqa lan angro yuwalqsi mandamqsi singa atsiq tigelesonaq e unem qaji a na aqa ban wo soqtonaqa lanq oqej.

⁶ Osiqa Qotei lan ti mandam ti yuwal ti ingi ingi kalil ti gereiyelenej qaji aqa ñam na endegsi marej, “E bole marqai. Diño bati jojomqo. Deqa Qotei a tarin sokobaiyqasai.

⁷ Lan angro namba 7 na aqa gul anjamamqa Qotei aqa uli anjam nami aqa medabu o tamo nanji minjroqnej qaji di a na babtekritqas. Uli anjam di Qotei aqa anjam bole. Aqa medabu o tamo nanji di aqa wau tamo.”

⁸ Onaqa tamo lan goge dia anjam merbonaqa e aqa kakro quem qaji a na olo merbej, “Ni gilsim lan angro aqa singa yuwalqsi mandamqsi atsiq tigelejunu qaji aqa banq di buk waqejunu di yayiosim am.”

⁹ Onaqa e lan angro di aqa areq gilsim minjem, “Ni buk kiñala ino ban na ojejunum qaji di e ebe.” Onaqa merbej, “Ni osim uye. Uyimqa ino medabuq di bisim qaç bul tulan qaçatinmqas. Aisim ino bi aniq di isakobaimqas.”

¹⁰ A degsi merbonaqa e aqa banq dena buk kiñala di yayiosim uyem. E uynamqa ijo medabuq di bisim qaç bul tulan qaçatinbej. Aisiq ijo bi aniq di isakobaibej.

¹¹ Onaqa nanji na olo merbeb, “Ni Qotei aqa medabu osimqa anjam palontoqnqam. Tamo ungasari len segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi nanjo kumbra qa ni anjam palontoqnqam. Mandor kokba gargekoba nanjo kumbra qa dego ni anjam palontoqnqam.”

11

Tamo aiyel nanji Qotei aqa anjam palontoqneb

¹ Onaqa nanji na e walwelqajqa toqon ebsibqa merbeb, “Ni toqon endi waiyosim Qotei aqa atra tal aqa ole keret. Osim atra bijal aqa ole dego keret. Tamo ungasari atra tal miligiq di loueqnub qaji nanji dego sisiy.

² Ariya ni que. Koro sawa atra tal meq di unu qaji di keretaim. Di urat. Qotei na koro sawa di tamo Juda sai nanji enjrimqa nanji aqa qure koba niñaqyoqniqbqa bai 42 gilqas.

³ Bati deqa e na ijo anjam palonto tamo aiyel qarinjritqa nanji are ugeo qaji gara jigsib ijo anjam palontoqniqbqa bati 1,260 gilqas.”

⁴ Tamo aiyel di kanar qeli bul. Nanji aiyel lam bul dego. Nanji mandam taqato qaji Tamo Koba aqa ulatamuq di tigelejunub.

⁵ Tamo qudei na nanji aiyel ugeugeinjrqa maribqa nanjo aiyel medabuq na nanyuwo brantosim nanjo jeu tamo nanji di koitnjrim yuekritisib morenqab. Tamo bei na nanji aiyel ugeugeinjrqa marimqa kumbra dena qujai a segi moiqas.

⁶ Qotei na nanji aiyel singila enjrimqa nanjo anjam maro bati qa nanji lan getentibqa awa bqasai. A na nanji aiyel singila enjrimqa nanji maribqa ya kalil len bulyqas. Nanji aiyel na tamo ungasari nanji gulbe uge uge enjroqnqa kere. Yim dena nanji tulan niñaqoqnqab. Nanji aiyel manjwa di babtqajqa are soqnm babtoqnqab.

7 Nanjo aiyel anjam maro bati koboamqa wagme juwan sub guma kobaq di unu qaji a subq dena brantosim nanji aiyel qoto itnjrsim a qoto singilaosim nanji ñumim morenqab.

8 Morenabqa nanjo aiyel jejamu qure aqa gam ambleq di uratnjrib sqab. Qure di aqa ñam iga sasirosim mareqnum, “Sodom ti Isip ti.” Qure dia nami nanjo Tamo Koba ñamburbasq di qamnab moiyej.

9 Nanjo aiyel jejamu gam ambleq di soqnibqa tamo ungasari jejamu segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, leñ segi segi kalil nanji belenosis nanjo aiyel jejamu koqnjroqnbqa bati qalub bei oto gilqas. Nanjo aiyel jejamu subq atqa saidoqnbqab.

10 Nanji aiyel morenonub deqa tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanji tulan areboleholeinjroqnmqa ingi uyoqnsib lou tuoqnsib nanjo was nanji lueinjroqnbqab. Nanji kumbra degyoqnbqab. Di kiyaqa? Qotei aqa medabu o tamo aiyel nanji dena tamo ungasari kalil mandamq di so qaji nanji jaqatin koba enjroqneq deqa.

11 Bati qalub bei oto di koboonaqa Qotei na jagwa qarinyonaqa nanjo aiyel miligiq aiyej. Ainaqa nanji aiyel olo mondor osib ñambile sosib tigeleb. Tigelonabqa tamo ungasari nanji na nanji aiyel unjrsib tulan ulaugeteb.

12 Onaqa lanj goge dia lanj angro bei a tulan lelenosiqa nanji aiyel metnjrej, “Ñingi goge endeq boiy.” Metnjrnaqa nanji aiyel aqa kakro qusibqa lanji miligiq na lanj qureq oqeqnabqa nanjo jeu tamo nanji na nanji koqnjresoqneq.

13 Onaqa bati qujai deqa mimiñ tulan kobaquja dosiq qure koba di reñginyonaqa qure taqal qujai padalej. Qure taqal 9 padalosai. Mimiñ dena tamo ungasari 7,000 padaltnjrej. Onaqa tamo ungasari mimiñ dena padaltnjrosai qaji nanji tulan ulaugetosib Qotei lanj qureq di unu qaji aqa ñam soqteb.

14 Gulbe kobaquja namba 2 agi koboqo. Ningi quiy. Sokiñalayimqa olo gulbe kobaquja namba 3 brantqas.

Lanj angro namba 7 na aqa gul anjamej

15 Onaqa lanj angro namba 7 na aqa gul anjamonaqa tamo ungasari kalil lanj qureq di so qaji nanji tulan lelenosis endegsib marnab e quem, “Gago Tamo Koba aqa Kristus wo Mandor Kokba sqajqa bati brantqo. Deqa nanji aiyel bati gaigai Mandor Kokba sosib mandam taqatqab.”

16 Onaqa tamo gate 24 Qotei aqa ulatamuq di nanjo awo jaramqsi awesoqneq qaji nanji singa pulutosib ñam quosib Qotei louetoqneq.

17 Osib endegsib pailyoqneq,
“O Tamo Koba Qotei, singila kalil inoq di unu.

Ni bini unum. Ni nami soqnem.

Ni na ino singila osim ni Mandor Kobaonum.

Deqa iga ni binjimeqnum.

18 Sawa bei bei qaji nanji tulan minjin oqetnjreanu.

Ino minjin oqwajqa bati dego brantqo.

Ni na tamo ungasari moreño qaji nanji peginjrqaqqa bati brantqo.

Ni na ino wau tamo kalil nanji awai bole enjrqajqa bati dego brantqo.

Ino wau tamo nanji di agi ino medabu o qaji tamo ti, ino segi tamo ungasari bole nanji ti, tamo kalil ino ñam qa ulaeqnub qaji nanji ti.

Ino wau tamo nanji di agi tamo ñam kokba ti tamo ñam saiqoji ti. Ni na nanji awai bole enjrqajqa bati brantqo.

Ariya tamo ungasari mandam ugeugeiyeqñub qaji nanği ni na kamba ugeugeinjırqa bati dego brantqo.”

¹⁹ Tamo gate 24 nanği degsib Qotei qa loueqñabqa lanğro nanği na Qotei aqa atra tal lanğ qureq di unu qaji aqa siranğ waqteb. Waqtosibqa Qotei aqa dal anjam so qaji nam monğum tal miligiq di sonaq uneb. Onaqa minjal ti qatronğ ti kola anjam ti miminğ ti ais onğol kokba awa bul ti aiyelenğeb.

12

Jon a unğa bei amal uge wo unğrej

¹ Lanğ goge dia Qotei aqa manğa bei brantonaq e unem. E unem di unğa bei tigelesoqñej. Unğa di a seņ na kabuosıqa baiq di tigelesoqñej. Aqa gateq di bongar 12 atsiq soqñej.

² Unğa di a gumanj ti. A anğro oqajqa jejamu jaqatinğyeqñabqa tulanğ pailoqñej.

³ Onaqa lanğ goge dia manğa bei brantonaq e unem. E unem di amal lent kobaquja soqñej. Amal di aqa gate 7 ti aqa qala 10 ti soqñej. Aqa gateq di dego gate tatal 7 soqñeb. Gate tatal di mandor kokba nanği na ateqñub deqaji bul.

⁴ Aqa weru na bongar kalil lanğ taqal qujaiq di so qaji nanği butuynğrnaqa ululoņosib mandamq aiyelenğeb. Lanğ taqal aiyelq di sai.

Unğa di anğrotimqa amal dena anğro a qalsim uyqajqa deqa osiq unğa aqa areq di tigelesosiq koqyosiq tariņoqñej.

⁵ Onaqa unğa di aqaratonaqa aqa anğro mel nğambabej. Anğro di mondoņ Qotei na singila yimqa a bu toqonğ ojsim tamo ungasari kalil sawa sawa kalilq di unub qaji nanği singila na taqatnğroqñqas. Anğro mel nğambabej qaji di Qotei na oqujatosiq lanğ qureq osi oqej. Oqsıqa aqa awo jaramq di awotej.

⁶ Onaqa unğa di a ulanoşıqa wadau sawaq gilej. Dia aqa segi so sawa Qotei na nami gereiyetej. A di soqñimqa Qotei na bati 1,260 a taqatesosim inği anaiyoqñqas.

⁷ Ariya lanğ goge dia qoto koba brantej. Lanğ anğro gate Maikel aqa lanğ anğro nanği ti tigelosib amal qoto iteb. Onaqa amal aqa lanğ anğro nanği ti kamba tigelosib Maikel aqa lanğ anğro nanği ti qoto itnğreb.

⁸ Onaqa amal aqa lanğ anğro nanği ti qoto singilaqajqa keresaiinğrej deqa nanği lanğ qureq di sqa keresai.

⁹ Qotei aqa lanğ anğro nanği na amal kobaquja aqa lanğ anğro nanği ti breinğrnab mandamq aiyelenğeb. Amal di nami soqñej qaji. Aqa nam Satan. Aqa nam bei, “Tamo Unğasari Kalil Nanğo Nam Ugetetnğro Qaji.” A na tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanği gisa gisaņnğreqnu.

¹⁰ Onaqa olo lanğ goge dia lanğ anğro bei tulanğ leleņonaqa e aqa kakro quem. A anjam endegsi marej, “Tamo ungasari nanği padalqa laqñabqa gago Qotei na nanği elenqo. A kumbra di yqo deqa aqa singila boleq dekritqo. A gago Mandor Koba unu. Amal na qolo ti qanam ti Qotei aqa ulatamuq di gago Kristen was nanğo nam ugetetnğreqnu. Amal di waiyonub mandamq aiqo. Deqa bini Qotei aqa Kristus a nam koba ti singila koba ti unu.

¹¹ Gago was nanği nanğo segi jejamu bole sqajqa deqa are qalosaioqñeb. Kaja Du a moisiq aqa lanğ aiyej deqa nanği qoto bunyoqñsib endegsib are qaloqñeb, ‘Unğum, jeu tamo nanği na iga lugwajqa marsib lugwab di kere. Iga deqa ulaqasai.’ Nanği degsib are qaloqñsib Yesus aqa anjam mare mare laqñeb.

12 Deqa lan qure ti tamo ungasari lan qureq di unub qaji ninqi ti areboleboleingeme. Mandam ti yuwal ti ninqi geregere nam atiy. Gulbe kobaquja nungoq di brantqas. Satan a sokiñalayosim padalqas di qalieosiq deqa minjin ani oqetqoqa ninqi ugeugeingwa aiqo." Lan anqro a anjam degsi marej.

13 Amal di waiyonab mandamq aiyej di unsiq a na unq anqro mel nambatej qaji di qalim moiqaqqa deqa dadauryoqnej.

14 Onaqa nanqi na baira kobaquja aqa bari aiyej unq di yonabqa jigsiqua amal di uratosiqua pururuosiqua aqa segi so sawaq gilsiqua wadau sawaq di brantej. Dia Qotei na unq di geregere taqatosimqa wausau qalub bai 6 inqi anaiyoqñqas.

15 Onaqa e olo nam atsimqa amal aqa medabuq na ya beqyonaqa ya meli do bulosiqua unq di dauryonaq unem. Ya dena unq di qalsim moiyoqñqqa deqa amal na ya di beqyej.

16 Onaqa mandam na unq aqaryaiyosiqua meanosiqua ya amal na beqyej qaji di kalil uyekritej.

17 Deqa amal a unq qa minjin ani oqetonaqa unq aqa anqro qudei nanqi qoto itnjrqajqa gilej. Unq aqa anqro nanqi di agi tamo ungasari Qotei aqa dal anjam dauryoqñsibqa Yesus aqa anjam mare mare laqñub qaji.

18 Ariya amal a gilsiqua alile di tigelesoqnej.

13

Wagme juwan aiyej nanqi branteb

1 Onaqa e olo nam atsimqa wagme juwan unem. A yuwalq dena brantonag unem. Aqa gate 7 ti aqa qala 10 ti soqneb. Aqa qalaq di gate tatal 10 soqneb. Gate tatal di mandor kokba nanqi na ateqñub deqaji bul. Aqa gateq di nam qudei nenqrenyonab soqneb. Nam di Qotei misilinyo qaji nam.

2 Wagme juwan e unem qaji di pusi juwan bul kobaquja. Pusi di aqa nam lepat. Aqa singa bea aqa singa bul. Aqa medabu laion aqa medabu bul. Amal na aqa segi singila wagme juwan di yosiqua minjej, "Ni e ombla mandor kokba sqom." Osiqua a nam kobaquja yej.

3 Wagme juwan di aqa gate bei nami qalñab moisiq yu ti so bulonaq e unem. Yu di olo mosoonaq e aqa pirigi unem. Onaqa tamo ungasari kalil wagme juwan di uneb qaji nanqi tulan prugugetosib a dauryoqñeb.

4 Amal na aqa segi nam wagme juwan di yej deqa tamo ungasari nanqi amal a qa louoqñeb. Osib wagme juwan a qa dego louoqñsibqa maroqñeb, "Tamo yai aqa singila wagme juwan aqa singila ti kere? Tamo yai na a qoto itqa kere? Tamo dego bei sosai."

5 Onaqa Qotei na wagme juwan di odyonaqa tigelosiqua diqoqñsiqua Qotei misilinyoqnej. Qotei na a singila yonaqa bai 42 a kumbra di yoqnej.

6 Yoqñsiqua aqa segi medabu waqtoqñsiqua Qotei misilinyoqnej. Osiqua Qotei aqa nam ti aqa tal ti tamo ungasari lan qureq di unub qaji nanqi ti misilinjroqnej.

7 Onaqa Qotei na wagme juwan di olo odyonaqa tigelosiqua Qotei aqa segi tamo ungasari nanqi qoto itnjroqñsiqua nanqi numoqñsiqua a segi qoto singilaoqnej. Onaqa Qotei na a olo singila yonaqa a na tamo ungasari kalil leñ segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi nanqi taqatnjroqnej.

8 Deqa tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanqi na wagme juwan di binjyoqñsib aqa nam tulan soqtoqñqab. Tamo ungasari nanqi di Qotei a nami mandam atosaisosiqua nanqi nambile gaigai sqajqa saidosiq nambile qa buk

miligiq di nanqo ñam nenqrenyqa uratej. Buk di agi Kaja Du nami qalnab moiyej qaji aqa buk.

⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a anjam endi geregere qusim poiyem.

¹⁰ Qotei a tamo bei tonto talq di waiyqa marimqa tamo di osib tonto talq di waiyqab. Tamo bei na tamo bei sebru na qalqas di a kamba sebru na qalib moiqas. Kumbra deqaji brantimqa bati deqa Qotei aqa segi tamo unqasari nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilatoqnebe. Osib gulbe qoboiyoqnsib soqnebe.

¹¹ Onaqa wagme juwan bei mandam miligiq na brantonaq e unem. Wagme di aqa gateq di qala aiyel soqneb. Qala di kaja du nanqo qala bul. E aqa anjam maro quem di amal aqa anjam maro bul.

¹² Wagme juwan dena wagme juwan e nami unem qaji aqa singila kalil yaiyej. Yaiyosiqa a na mandam ti tamo unqasari mandamq di so qaji nanqi ti nanqo areqalo tigeltetnjreqnaqa nanqi wagme juwan e nami unem qaji a qa loueqnub. Wagme juwan e nami unem qaji di agi qalnab moisiqa aqa yu olo mosoonaq e aqa pirigi unem.

¹³ Wagme juwan bunu brantej qaji di a manwa tulan kokba babteqnaq e unem. A manwa bei endegsi babteqnu. A na tamo unqasari nanqo ulatamuq di namyuwo meteqnaqa lan goge na namyuwo brantonaqsiqa mandamq aiyeqnu.

¹⁴ Qotei na odyej deqa a manwa di wagme juwan nami brantej qaji aqa ulatamuq di babteqnu. Osiqa kumbra dena a na tamo unqasari mandamq di so qaji nanqi gisa gisanjnroqnsiqa endegsi minjreqnu, “Ningi sulum bei gereiyiy. Gereiyqa osibqa wagme juwan aqa ulatamu bul gereiyosib aqa ñam soqtoqniy.” Wagme juwan di agi nami serie na qalnab moisiq olo tigelosiqa nambile soqnej.

¹⁵ Qotei na wagme juwan bunu brantej qaji di odyonaqa a na sulum di mondor yonaqa a nambile osiqa anjam mareqnu. A degyeqnu. Di kiyaaqa? Tamo unqasari nanqi sulum di binjiyoqnsib a qa louoqnaqajqa deqa. Tamo unqasari sulum di binjiyqa urateqnu qaji nanqi di a na ñumim morenqab.

¹⁶ Ariya wagme juwan bunu brantej qaji a na aqa wau tamo nanqi endegsi minjreqnu, “Ningi na tamo unqasari kalil nanqo ban woqsi lanjaqsi ijo toqor atetnjriy.” Degsi minjreqnaqa nanqi giloqnsib toqor atetnjreqnub. Tamo ñam saiqoji nanqi ti tamo ñam ti tamo ñoro ti tamo ingi ingi saiqoji nanqi ti kanqal tamo ti tamo nanqo segi wau ojo qaji nanqi ti kalil nanqo ban woqsi lanjaqsi toqor ateleneqnub.

¹⁷ Tamo bei aqaq di toqor atqa minjib saidqas di a olo bunuqna ingi awaiyqajqa getentqab. A ingi bei qarinyosim silali oqajqa dego getentqab. Toqor di wagme juwan aqa segi ñam. Iga ñam di sisiiyqom di aqa utru brantqas.

¹⁸ Tamo a areqalo bole ti sqas di a wagme juwan aqa ñam di geregere sisiiyosim poiyem. Ñam di tamo nanqo ñam bul. Iga ñam di sisiiyqom di 666 brantqas.

14

Kaja Du aqa tamo unqasari nanqi lou bunuj na louoqnebe

¹ Onaqa e olo nam atsimqqa Kaja Du a Saion manaq di tigelesonaq unem. Tamo 144,000 nanqi dego a koba na tigelesonab unjrem. Unjrem di nanqo lanjaq di Kaja Du aqa ñam ti aqa Abu aqa ñam ti nenqrenyonab soqnej.

² Onaqa lan goge dia tamo unqasari tulan gargekoba nanqi anjam bei murqumyoqnsib mareqnaqba e nanqo kakro quem. E nanqo kakro quem

di ya koba meli dosiq anjam ato bul. Kakro di kola aisiq anjam atobulej. E kakro quem di tamo nanği gombin anjamo bul.

³ Tamo unğasari nanği di Qotei aqa awo jaram namoq di tigelesosibqa wagme qolqe nambile so qaji nanği ti tamo gate nanği ti nanço nımdamuq di lou bunuj na louoqneb. Tamo 144,000 Qotei na nami mandamq dena awaiyelenęej qaji nanği segi lou di qalieqa kere. Tamo qudei nanği lou di qalieqa keresai.

⁴ Tamo 144,000 nanği di nami unğa ti sambalaosaiqneb. Deqa nanço jejamu yala jigatosai. Nanği une saiqoji. Kaja Du a walweloşiq sawa sawaq gileqnaqa nanği a dauryosib laqnuş. Tamo kalil mandamq di unuş qaji nanço ambleq dena Qotei na tamo 144,000 nanği di awaiyelenęej. Deqa nanği inği meli bunuj bulosib Qotei aqa Kaja Du wo nanço segi tamo unuş.

⁵ Nanği nami gisañ anjam bei marosaiqneb. Nanço jejamuq di une bei saiqoji.

Lanğ anğro qalub nanği Qotei aqa anjam maroqneb

⁶ Onaqa lanğ anğro bei lanğ sorgomq di pururueqnaqa e unem. Lanğ anğro dena Qotei aqa anjam bole bati gaigai sqas qaji di osi giloqnsiqa tamo unğasari kalil mandamq di unuş qaji nanği minjroqnsiq laqnej. A na tamo unğasari lanğ segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi nanği turtnjroqnsiq anjam bole di minjroqnsiq laqnej.

⁷ A tulanğ lelenoqnsiqa endegsi minjroqnej, “Qotei na tamo unğasari nanği peginjraqajqa bati brantqo. Deqa ninği Qotei ulaiyoqnsib aqa nıam soqtoqniy. Qotei a lanğ ti mandam ti yuwal ti ya jumbum ti kalil gereiyej. Deqa ninği a qa louoqniy.”

⁸ Onaqa lanğ anğro bei na lanğ anğro di dauryosiq bej. Bosiq endegsi marej, “Qure koba Babilon a tulanğ padalougetqo! Od, a tulanğ padalougetqo! Babilon a na tamo unğasari kalil mandamq di so qaji nanço are tigeltetnjreqnaqa nanği aqa sambala kumbra dauryoqneb. Osıqa a na wain şingila koba bul nanği anainjreqnaq nanarioqneb.”

⁹ Onaqa lanğ anğro bei a lanğ anğro aiyel nanği di daurnjrsiq bej. Bosıqa tulanğ lelenosıqa marej, “Tamo bei a wagme juwan aqa sulum wo qa louoqnsimqa aqa lanjaqsi banqsi toqor oqas di a wain şingila koba uyobulqas.

¹⁰ Wain dena Qotei aqa minjin şingila koba sigitejunu. Qotei a wain di ya ti bulyosai. A na aqa minjin gambanğ di qamsim tamo di anaiyim uyqas. Uysimqa Qotei aqa lanğ anğro nanği Kaja Du ombła nanço ulatamuq di nıamyuwo na ti meniñ yuo na ti jaqatinğ koba oqnsim sqas.

¹¹ Nıamyuwo di aqa qurem bati gaigai oqoqnaş. Tamo nanği wagme juwan aqa nıam ti aqa toqor ti osib aqa sulum wo bininjreqnuş qaji nanği bati gaigai qanam ti qolo ti jaqatinğ koba oqnsib sqab. Nanği aqaratqa keresai.”

¹² Kumbra deqaji brantimqa bati deqa Qotei aqa segi tamo unğasari nanği gulbe qoboıyoqnsib şingila na tigelesoqnebe. Nanği di Qotei aqa dal anjam dauryoqnsibqa Yesus qa nanço areqalo şingilateqnuş.

¹³ Onaqa lanğ goqe dia tamo bei a lelenonaqa e aqa kakro quem. A na merbej, “Ni anjam endegsi nenğrenye, ‘Bini qa ti bunuq qa ti tamo unğasari Tamo Koba a qa nanço areqalo şingilatosis moreñqab qaji nanği tulanğ areboleboleinjrim sqab.’ ” Onaqa Qotei aqa Mondor a dego merbej, “Od, nanği mandam qa wau kalil uratosib lanğ qureq oqşib dia aqaratosis sqab. Kumbra bole kalil nanği mandamq di yoqneb qaji di aqa awai bole nanği lanğ qureq oqşib itqab.”

Mandam qa inği meli gentqa batiqo

¹⁴ Onaqa e olo ñam atsimqa lanbi qat unem. Tamo bei a lanbiq di awesoqnej. Tamo di a Tamo Angro bul. Aqa gateq di gate tatal gol na gereiyo qaji di atsiq soqnej. Aqa banq di sarep olekoba tulan qala uge ojesoqnej.

¹⁵ Onaqa lan angro bei a Qotei aqa atra talq dena brantosiq tulan lelenosiqa tamo lanbiq di awesoqnej qaji di minjej, “Ingi meli gentqa batiqo. Mandam qa ingi kalil meliekritonub deqa ni ino sarep osimqa ingi meli ginjenye.”

¹⁶ Onaqa tamo lanbiq di awesoqnej qaji a na aqa sarep ganinyosiqa mandamq di ingi melielenej di kalil ginjenyej.

¹⁷ Onaqa olo lan angro bei a Qotei aqa atra tal lan qureq di unu qaji dena brantej. A dego sarep tulan qala uge ojesoqnej.

¹⁸ A brantonaqa olo lan angro bei a Qotei aqa atra bijalq dena brantej. Lan angro di Qotei na singila yonaqa a ñamyuwo taqatesoqnej. A brantosiqa tulan lelenosiqa lan angro sarep qala uge ojesoqnej qaji di minjej, “Mandam qa wain sil aqa gei meliekritonub. Deqa ni ino sarep qala uge di osimqa wain sil aqa gei ginjenyosim sawa qujaiq di koroinjre.”

¹⁹ Degsi minjnaqa lan angro dena tigelosiqa aqa sarep osiqa ganinyej. Ganinyosiqa mandamq di wain sil aqa gei melielenej qaji di kalil ginjenyekritosiqa sawa qujaiq di koroinjrej. Osiqa wain gei parato qaji kulum kobaqujaq di breinjrej. Kulum dena Qotei aqa minjin sigitejunu.

²⁰ Kulum di qure koba aqa polomq di ateb unu. Kulum miligiq di nanqi na wain sil aqa gei paraparinjnabqa kulumq dena len koba aisiqa mandamq di tulan maqosiq oqsicq hos nanqi medabu tinq di dinjej. Osiqa sawa tulan kobaquja kabutej. 300 kilomita dego.

15

Lan angro 7 nanqi gulbe uge uge 7 ojesoqneb

¹ Onaqa manwa kobaquja bei lan goge di brantonaq e unem. Unsimqa tulan prugugetem. Lan angro 7 nanqi gulbe uge uge 7 ojesoqneb. Gulbe uge uge di koboamqa Qotei aqa minjin torei koboqas. Amqa gulbe uge deqaji olo bunu brantqasai.

² Onaqa e ingi bei yuwal banqa bul unem. A tulan jeqilosiq qunun bulej. Yuwal baban gogeq di ñamyuwo puloñoqnej. Tamo ungasari nami qoto singilaosib wagme juwan ti aqa sulum ti aqa ñam aqa toqor ti gotranjnreb qaji nanqi yuwal qalaq di tigelosib Qotei aqa gombin ojelenesoqneb.

³ Osib Qotei aqa wau tamo Moses aqa lou ti Kaja Du aqa lou na ti endegsib luoqneb,

“O Tamo Koba Qotei, singila kalil inoq di unu.

Wau kalil ni yeqnum qaji di singila koba.

Iga ino wau di unoqnsim deqa tulan prugeqnum.

Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi Mandor Koba agi ni segi.

Kumbra kalil ni yeqnum qaji di tulan boledamu.

⁴ O Tamo Koba, ni segi qujai kumbra tulan bolequja yeqnum.

Ino jejamuq di une bei saiqoji.

Deqa tamo ungasari kalil nanqi bati gaigai ni binjimoqnsibqa ino ñam soqtoqn-sib sqab.

Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi ino areq boqnsib ni qa louoqnqab.

Ino kumbra bole kalil ni segi na boleq babetkritonum.”

⁵ Onaqa e olo ñam atsimqa Qotei aqa atra tal lan qureq di unu qaji aqa siran waqesonaq unem. Tal dia Qotei na aqa anjam bole babetqnu.

⁶ Onaqa laŋ anġro 7 gulbe uge uge 7 di ojesoqneḅ qaji naŋġi Qotei aqa atra talq dena brantosib oqedeb. Naŋġi gara jugo qat tulaŋ boledamu jigelenosib alalag gol na gereiyo qaji dena naŋgo are targaq di kainjosib soqneḅ.

⁷ Onaqa wagme ŋambile so qaji bei a brantosiq tabir 7 gol na gereiyo qaji di elenosiqa laŋ anġro 7 naŋġi di enjrej. Tabir 7 di Qotei bati gaigai sqas qaji aqa minjin na maqesoqneḅ.

⁸ Onaqa Qotei aqa rian ti aqa singila ti dena qurem koba oqsiqa Qotei aqa atra tal getentej. Deqa tamo bei a Qotei aqa atra tal miligiq gilqa keresai. Laŋ anġro 7 naŋġi gulbe uge uge 7 di bilentib koboamqa bati deqa tamo naŋġi olo Qotei aqa atra tal miligiq gilqa kere.

16

Laŋ anġro 7 naŋġi tabir 7 bilentonab mandamq aiyej

¹ Onaqa tamo bei Qotei aqa atra tal miligiq di soqnej qaji a anjam bei marnaqa e aqa kakro quem. A tulaŋ lelenosiqa laŋ anġro 7 naŋġi di endegsi minjrej, “Niŋġi tabir 7 Qotei aqa minjin na maqelenjejunu qaji di bimblenyib mandamq aiyej.”

² Onaqa laŋ anġro matu a gilsiqqa aqa tabir namo bilentonaqa mandamq aiyej. Mandamq ainaqa tamo uŋgasari wagme juwan aqa toqor osib aqa sulum binjoqneḅ qaji naŋgo jejamuq di yu singila kokba tulaŋ uge bumbranjelenjeb.

³ Onaqa laŋ anġro namba 2 a olo gilsiqqa aqa tabir yuwalq di bilentej. Bilentonaqa yuwal a tamo moiyo qaji naŋgo leŋ bulej. Onaqa iŋġi iŋġi kalil yuwal miligiq di ŋambile so qaji naŋġi moreŋekriteb.

⁴ Onaqa laŋ anġro namba 3 a kamba gilsiqqa aqa tabir bilentonaqa ya ti ya jumbum ti deq aiyej. Ainaqa ya kalil leŋ na ugeej.

⁵ Onaqa laŋ anġro bei a olo brantej. Laŋ anġro di ya kalil taqato qaji laŋ anġro. A na endegsi marnaq e quem, “O Qotei, ni bini unum. Ni nami soqnem. Ino kumbra kalil tulaŋ bolequja. Ino jejamuq di une bei saiqoġi. Ni segi getento koba. Utru deqa ni na jeu tamo naŋġi peginjrsimqa gulbe endi naŋgoq qarinyonum. O Qotei, ino kumbra di tulaŋ bole tiŋtinj.

⁶ Jeu tamo naŋġi dena ino medabu o qaji tamo naŋġi ti ino segi tamo uŋgasari naŋġi ti moiyoŋjreqnab naŋgo leŋ aiyuqnej. Deqa ni na kamba leŋ anainironum naŋġi uynub. Keretosim anainironum.”

⁷ Onaqa atra bijal a endegsi marnaq e quem, “Od, Tamo Koba Qotei, singila kalil inoq di unu. Ni na jeu tamo naŋġi di peginjreqnum di ni kumbra bole tiŋtinj yeqnum.”

⁸ Onaqa laŋ anġro namba 4 a gilsiqqa aqa tabir seŋq di bilentonaqa Qotei na odonaqa seŋ tulaŋ kaŋkaŋosiqa tamo naŋgo jejamu koitetnjrej.

⁹ Seŋ aqa ŋamyuwo di tulaŋ kaŋkaŋosiq tamo naŋgo jejamu koitetnjrej. Qotei na gulbe uge di qarinyej deqa naŋġi aqa ñam misilinyoqnsib aqa ñam soqtqa urateb. Osib naŋġi are bulyosai.

¹⁰ Onaqa laŋ anġro namba 5 a gilsiqqa aqa tabir osiqa wagme juwan aqa awo jaramq di bilentej. Bilentonaqa tamo uŋgasari wagme juwan na taqatnjresoqnej qaji naŋġi ambrukobainjrnaq soqneḅ. Sosib jaqatin tulaŋ koba osib qala bisiriqtoqneḅ.

¹¹ Naŋgo jaqatin qa ti yu uge uge naŋgo jejamuq di bumbranjelenjeb qaji deqa ti naŋġi tulaŋ minjin oqetnjrnaqa Qotei laŋ qureq di unu qaji a

misilinyoqneb. Nanjo kumbra uge uge yoqneb qaji di nanji uratosai. Nanji are bulyosai dego.

¹² Onaqa lan angro namba 6 a gilsiq aqa tabir Yufretis ya kobaq di bilentej. Bilentonaga ya jijosiq mandor kokba nanji sen oqo sawaq dena bqajqa gam wajej.

¹³ Onaqa e mondor uge qalub unjrem. Mondor uge qalub di balum du du bul. Nanji amal aqa medabuq na ti wagme juwan aqa medabuq na ti gisan anjam maro qaji wagme juwan aqa medabuq na ti branteleneb.

¹⁴ Mondor uge qalub dena manwa gargekoba yoqnsibqa mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanjoq giloqnsib minjreqlub, “Ninji na nunjo qaja tamo kalil koroinjsib minjribqa Qotei a tamo ungasari nanji peginjrqqa batiamqa nanji qotelenqab.” Qotqajqa bati di Qotei singila ti unu qaji aqa bati koba.

¹⁵ Onaqa Yesus a marej, “Ninji quiy. E bajin tamo bul nunjoq boqujatqai. Deqa tamo bei a nam sosim aqa gara tigsim sqas di a areboleboleiyqas. A yosi laqasai. Tamo ungasari nanji aqa jemai unqasai.”

¹⁶ Ariya mondor uge qalub dena mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanji joqnsibqa Armagedon sawaq di koroinjreb. Nam Armagedon di Hibru anjam. Aqa damu, Megido mana.

¹⁷ Onaqa lan angro namba 7 a gilsiq aqa tabir jagwaq di bilentej. Bilentonaga atra tal miligiq di tamo bei a anjam marnaqa e aqa kakro quem. Tamo di a Qotei aqa awo jaram jojomq di tigelesoqnej. A tulan lelenosiqqa marej, “Gulbe kalil koboqneb.”

¹⁸ Onaqa minjal ti qatron ti kola anjam ti brantej. Miminj dego brantej. Miminj di tulan kobaquja. Miminj deqaji nami brantosaiqnej. Qotei na Adam gereiyej bati deqa miminj deqaji brantosai dena bosiq agi bini unum.

¹⁹ Miminj dena Babilon qure koba tulan niñaqyosiqqa potogalubtej. Qure kalil dego padaleleneb. Babilon aqa kumbra tulan ugedamu. Aqa kumbra deqa Qotei a are qalsiqqa wain singila koba gambanq di qamsiq Babilon anaiyonaq uysiq nanariej. Wain dena Qotei aqa minjin koba sigitejunu.

²⁰ Onaqa nui kalil nanjo so sawa uratosib jaraiyeneb. Mana kalil dego jaraiyosib koboeb.

²¹ Bati deqa ais onjol kokba awa bul aiyelenej. Ais onjol di tulan kokba. Ais onjol segi segi nanjo gulbe 50 kilogram. Ais di lan goge na tamo nanjo jejamuq aisiqa nanji tulan ugeugeinjrej. Qotei na ais di qarinyej deqa tamo nanji Qotei misilinyoqneb.

17

Qotei na sambala unja kobaquja awai ugedamu yqas

¹ Onaqa lan angro 7 tabir 7 ojesoqneb deqaji bei na bosiqqa merbej, “Ni endeq au. Bamqa Qotei na sambala unja kobaquja a pegiyosim awai ugedamu yim ni osormit unqam. Sambala unja di ya kokbaq di awejunu.

² Mandor kokba kalil mandamq di unub qaji nanji a ombla na sambaloqnsib laqneb. Tamo kalil mandamq di unub qaji nanji dego a ti sambaloqnsib laqneb. Deqa nanji wain bul uyoqnsib nanarioqneb.”

³ Balaqa Qotei aqa Mondor na e singilatbonaqa lan angro dena e osiqqa wadau sawaq osi gilej. Osi gilnaqa e nam atsim unja bei sonaq unem. Unja di a wagme juwan bei lent aqa quraq di awesoqnej. Wagme juwan aqa jejamuq di nam

gargekoba nenngrenyonab soqneb. Ñam di Qotei misiliñyo qaji ñam. Wagme juwan di aqa gate 7 soqneb. Aqa qala 10 dego soqneb.

⁴ Uña di gara lent utru aiyla dena kabuosiq soqnej. Gol ti meniñ naimyo ti kolilei boledamu na ti walaosiq awesoqnej. Aqa banq di gamban gol na gereiyo qaji ojesoqnej. Aqa kumbra uge uge na ti aqa sambala kumbra jigat dena ti gamban miligiq di maqelenesoqnej. Aqa kumbra di Qotei aqa ñamgalaq di tulan ugedamu.

⁵ Uña aqa lanjaq di aqa ñam nenngrenyonab soqnej. Ñam di sasir anjam. Aqa ñam bole agiende, “Babilon cure kobaqaja. A sambala uña kalil nanjo ai. Mandam qa kumbra uge uge kalil nanjo ai agi a segi.” Aqa ñam bole agide.

⁶ Uña dena Qotei aqa segi tamo ungasari nanji ugeugeinjqnsiqa ñumeleñeqnaq moreñoqneb. Tamo ungasari nanji di Yesus qa nanjo areqalo siñgilatosib aqa ñam mare mare laqneb qaji. Uña dena nanji ñumeqnaq nanjo leñ aiyeqnaqa a leñ di wain bul uyoqnsiq nanarioqnej. Yeqnaqa e di unsimqa tulan pruguetosim are koba qaloqnem.

⁷ Onaqa lan angro dena e merbej, “Ni kiyaaq are koba qaleqnum? Uña de wo wagme juwan lent wo nanjo kumbra di sasir anjam. Wagme juwan di agi gate 7 ti qala 10 ti unu. A na uña di qolaiyejunu. Nanjo aiyel sasir anjam di aqa utru uliejunu. Di e na babbatqa ni que.

⁸ Wagme juwan ni unonum qaji di a nami soqnej. A bini sosai. Bunuqna a olo sub guma kobaq dena brantosim torei padalqas. Amqa tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanji na wagme juwan di unsibqa tulan pruguetqab. Wagme juwan di a nami soqnej. A bini sosai. A olo bunuqna brantqas. Tamo ungasari nanji di Qotei a nami mandam atosaisiqa nanji ñambile gaigai sqajqa saidosiq ñambile qa buk miligiq di nanjo ñam nenngrenyqa uratej.

⁹ “Tamo a areqalo bole ti sqas di a anjam endi geregere poiym. Wagme juwan aqa gate 7 nanji dena mana 7 sigitnjrejunub. Uña di a mana 7 gogeqraq di awejunu.

¹⁰ Gate 7 nanji dena mandor kokba 7 sigitnjrejunub. Mandor 5 nanji nami padaleb. Qujai unu. Qujai a mandor brantosaiunu. A mandor brantqajqa tariñeqnu. A bunuqna mandor brantosim sokiñalayosim padalqas.

¹¹ Wagme juwan a dego mandor koba bei. A mandor kokba 7 nanjo ambleq di unu. A mandor koba namba 8. A dego torei padalqas. A nami soqnej bini sosai.

¹² “Ariya qala 10 ni unjonum qaji di nanjo utru e na ubtit ni quqwam. Nanji na mandor kokba 10 sigitnjrejunub. Nanji dego mandor brantosaiunub. Nanji bunuqna wagme juwan aqa ñam osib a ombla mandor kokba sqab. Sokiñalayosib olo padalqab.

¹³ Nanji mandor kokba sosibqa areqalo qujaitosib nanjo segi siñgila ti ñam ti kalil wagme juwan di yqab.

¹⁴ Osib Kaja Du qa nriñjosisib qoto itqab. Amqa Kaja Du a qoto siñgilaosimqa nanji bunñjrqas. Kaja Du a tamo kokba kalil nanjo Tamo Koba. A mandor kokba kalil nanjo Mandor Koba. Tamo ungasari a ombla unub qaji nanji a ti qoto siñgilaqab. Nanji di Kaja Du na metnjrsiq aqa segi tamo ungasari sqajqa gilitnjrej qaji. Deqa nanji aqa anjam bole dauryeqnub.”

¹⁵ Onaqa lan angro dena olo merbej, “Ya kokba sambala uña a di awesonaq ni unonum qaji di aqa utru e na ubtit ni quqwam. Ya kokba dena tamo ungasari tulan gargekoba nanji sigitnjrejunub. Nanji di leñ segi segi, jejamu segi segi, anjam maro segi segi nanji.

¹⁶ Qala 10 ni unjronum qaji nanği ti wagme juwan a ti nanği na sambala unğa di jeutosib a tulan ugeugeiyosib gara bumbranjetosib aqa damu uyekritosib tanu nıamyuwo na koiqtqab.

¹⁷ Qotei a segi na mandor kokba 10 nanęo are tigeltetnjrej deęa nanği aqa areqalo dauryosib unğa di degsib ugeugeiyqab. Deęa bati brantimęa nanği areqalo qujaitosib nanęo segi singila ti nıam ti kalil wagme juwan di yibqa Qotei aqa anjam kalil nami marej qaji di aqa damu brantęas.

¹⁸ Unğa ni unonum qaji di aqa utru e na ubtıt ni quęwam. Unğa di a qure kobaquja. A mandor kokba kalil mandamę di unub qaji nanęo mandor koba sosıqa nanği taqatnjreęnu.”

18

Babilon qure kobaquja a tulan padalougetej

¹ Onaęa lanę anęro bei a lanę qure uratosıę mandamę aiyeqnaę e unem. Lanę anęro di tulan singila koba. Aqa qasanę na walaej dena mandam kalil suwanękritej.

² A tulan lelenosıqa endegsi marej, “Babilon qure kobaquja a padalougetqo! Od, a padalougetqo! Babilon qure di monđor uęe uęe kalil nanęo so sawa. Monđor uęe nanği ti qebari jigat nanği ti qebari uęe kalil deęo qure dia unub.

³ Tamo unęasari sawa sawa kalilę di unub qaji nanği Babilon ombla na sambalaoęnsib laęneb. Deęa nanği wain singila koba bul uyoęnsib nanari-oęneb. Mandor kokba mandamę di unub qaji nanği deęo Babilon ombla na sambalaoęnsib laęneb. Silali qa wauo tamo nanği Babilon aqa kumbra uęe uęe dena silali koba oęneb. Babilon a kumbra tulanę uęedamu yoęnej. Aqa kumbra deęa a jemaiyosai-oęnej.”

⁴ Onaęa lanę goęe dia tamo bei a lelenonaęa e aqa kakro quem. A endegsi marej, “O ijo tamo unęasari, nińęi Babilon qure di uratosib ijoę boiy. Une kalil a yeęnu qaji di nińęi yo uęe. Aqa une deęa a gulbe tulanę uęedamu oęas. Nińęi a beteryosib gulbe di o uęe.

⁵ Babilon aqa une kalil di tumbolosıę oęsię lanę qure ojçoqa e unonum. Aqa kumbra uęe deęa Qotei a are walyosaieęnu.

⁶ Nińęi aqa kumbra uęe kalil deęa a kambatiy. A kumbra uęe yoęnsıqa olo di buńyoęnsıqa kumbra tulanę uęedamu yeęnu. Nińęi aqa kumbra uęe deęa keretosib a kambatiy. A wain singila koba gambańę di qamsıę bulyeęnu. Deęa nińęi olo wain tulanę singila koba bulyosib a kamba anaiyiy.

⁷ A na aqa segi nıam soętoęnsıqa sambalaoęnsıqa kumbra uęe uęe yeęnu. Nińęi aqa kumbra deęa keretosib a jaęatinę koba yibqa a akamuęetęas. A segi qa mareęnu, ‘E mandor koba unum. E ijo segi awo jaram kobaqujaę di awejunum. E unğa qobul sai. Gulbe bei ijoę bqa keresai. Deęa e akamęasai.’

⁸ A degsi mareęnu deęa bati qujai qa gulbe tulanę uęe uęe aqaę aiyelenosim a makobaiyim akamuęetęas. Osim a mamyimęa aqa jejamu nıamyuwo na yugwas. Qotei Koba singila ti unu qaji a degsim Babilon aqa kumbra uęe qa pegiyosim tulanę padaltouęetęas.

⁹ “Mandor kokba mandamę di unub qaji nanği Babilon ombla na sambalaoęnsib kumbra tulanę uęedamu yoęneb. Deęa Babilon a nıamyuwo na yuim qurem oęoęnimęa mandor kokba nanği qurem di unsibqa akamaniyosib tulanę are gulbeinjręas.

¹⁰ Nanği Babilon aqa jaęatinę koba di unsibqa tulanę ulaueętqab. Osib isaę di tigelesosib maroęnqab, ‘O Babilon, ni qure kobaquja! Ni nami qure

singila koba soqnem! Ariya bini ni tulan padalougetonum! Bati qujai qa ino kumbra uge aqa awai agi ni itonum!

11 “Silali qa wauo tamo sawa sawa kalilq di unub qaji nangi Babilon aqa jaqatin di unsibqa akamaniyoqnsibqa are tulan gulbeinjroqngas. Di kiyaqa? Tamo qudei nangi olo nanngo ingi ingi awaiyoqngasai.

12 Nanngo ingi ingi agi gol, silva, meniñ boledamu, kolilei tulan boledamu, gara qat naimyo, gara lent utru segi segi, gara yauño pirqaço. Nanngo ñoro qudei agi ñamtañ quleqt bole bole, ingi ingi elefan aqa qalagei na gereiyo qaji, ingi ingi ñamtañ boledamu na gereiyo qaji, ingi ingi bras na gereiyo qaji, ingi ingi ain na gereiyo qaji, ingi ingi meniñ naimyo na gereiyo qaji.

13 Nanngo ingi ingi qudei agi meiwo, lei uyo qaji, sum koitib quleq oqwajqa, namur quleqt, goren quleqt, wain, goren goiyo qaji, bem sum. Nanngo ñoro qudei agi makau, kaja, hos rongom ti, kangal tamo nanngo jejamu ti nanngo qunun ti. Ingi ingi kalil deqaji tamo qudei nangi olo bunu awaiyoqngasai.

14 Deqa silali qa wauo tamo nangi na Babilon endegsib minjoqngab, ‘Ingi ingi kalil ni tulan arearetmoqnej qaji agi ni uratmosib koboönub. Ñoro bole bole kalil ni silali kobaquja na awaiyem qaji de ti ino wala bole bole ti agi koboönub. Deqa ingi ingi kalil deqaji ni olo bunu unqasai bole sai.’

15 “Silali qa wauo tamo nangi na ingi ingi deqaji gargekoba qarinyeqnabqa Babilon na awaiyoqnsiqa silali tulan koba enjroqnej. A kumbra di yoqnej deqa bunuqna a jaqatin kobaiyqas. Yimqa silali qa wauo tamo nangi di unsibqa ulaugetosib isaq di tigelesosibqa akamaniyoqnsib are tulan gulbeinjroqngas.

16 Osib endegsib Babilon minjoqngab, ‘O qure koba Babilon, ni tulan padalougetonum! Nami ni gara qat tulan naimyo na kabuoqnsimqa gara lent utru segi segi jugoqnsimqa ino jejamu gol na ti meniñ boledamu na ti kolilei boledamu na ti walatoqnsim soqnem.

17 Deqa bati qujai qa ino silali ti ino wala ti kalil agi saiekritonub.’ Silali qa wauo tamo nangi degsib Babilon minjoqngab.

“Qobun ojo tamo nangi ti tamo qobun na laqñub qaji nangi ti tamo qobunq di waeqñub qaji nangi ti tamo yuwalq dena silali eqñub qaji nangi ti kalil Babilon qure koqyosibqa isaq di tigelesqab.

18 Tigelesosib ñamyuwo na a yuim qurem oqoqñimqa di unsibqa tulan lelenoqnsib maroqngab, ‘Qure endi tulan kobaquja. Qure bei qure ende ti keresai.’

19 Nangi degsib maroqnsibqa wi sum oqnsib nanngo gateq di atoqnsibqa akamaniyoqnsibqa are tulan gulbeinjroqngas. Osib tulan lelenoqnsib endegsib Babilon minjoqngab, ‘O qure koba Babilon, ni padalougetonum! Qobun taqato tamo yuwalq di laqñub qaji nangi inoq dena silali tulan koba oqñeb. Deqa nangi ino jaqatin di unsibqa are tulan gulbeinjroqngas. O aiyol Bati qujai qa ni torei padalougetonum!’

20 “O lañ qure ti Qotei aqa segi tamo ungasari niñgi ti tamo kalil Yesus na aqa anjam mare mare laqajqa qaringej qaji niñgi ti Qotei aqa medabu o tamo niñgi ti Babilon qure padalougetqo di unsib areboleboleingeme. Babilon aqa kumbra uge kalil Qotei na unekritosiqa deqa keretosiq awai uge yqo. Babilon na niñgi ugeugeingojnej deqa Qotei na kamba a ugeugeiyqo.”

21 Ariya anjam di koboonaqa lañ angro singila koba bei a bosiqqa bem sum kuroyo qaji meniñ kobaquja osiq soqtosiqa yuwalq di waiyej. Osiqqa marej, “Qotei na degsim Babilon qure koba singila na waiyim tamo qudei na olo bunu a unqasai.

²² O Babilon qure, bunuqna tamo nanği inoq di gombin ti yumba ti gul ti nanço anjam ato olo quoqnqasai. Inği inği gereiyo tamo nanği dego olo bunu inoq di sqasai. Bem sum kuroyibqa inoq di olo anjam atim quqwasai.

²³ Wanjal inoq di olo pulonqasai. Inoq di tamo uña wo olo ban ojqasai. Deqa nanço aiyel anjam inoq di bunu quqwasai. Nami ino silali qa wauo tamo nanği tamo kokba soqneb. Ariya bini nanği koboonub. O Babilon, ni ino gumaninğ kumbra na tamo unğasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanği gisa gisanğroqnem.

²⁴ “Babilon qure a na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanği ti Qotei aqa segi tamo unğasari nanği ti ñumeqnaq moreñoqneb. Aqa une di aqa jejamuq di sonaqa Qotei a unço. Tamo unğasari kalil jeu tamo nanği na ñumoqneb qaji nanço leñ aiyeqnaq Qotei a unsiqa une di Babilon aqa jejamuq di atqo.”

19

Tamo unğasari nanği Qotei aqa ñam soqtoqneb

¹ Onaqa lan goge dia tamo unğasari tulan gargekoba nanği murqumyeqnaq e nanço kakro quem. Nanği murqumyoqnsib endegsib maroqneb, “Iga gago Qotei aqa ñam soqtoqnqom! A ñam koba ti singila koba ti unu. Iga padalqa laqnamqa a na iga elenjej.

² A kumbra bole tintin na tamo unğasari nanği peginjreqnu. Agi a na sambala uña kobaquja pegiyqo. Uña dena aqa sambala kumbra na tamo unğasari kalil mandamq di so qaji nanği ugeugeinğroqnej. Osiqa Qotei aqa wau tamo nanği dego ñumeqnaq moreñoqneb. Aqa une deqa Qotei na a awai uge yqo.”

³ Ariya nanği olo leleñoqnsib endegsib maroqneb, “Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom! Namyuwo na Babilon qure yuim aqa qurem bati gaigai oqoqnqas!” Nanği degsib maroqneb.

⁴ Onaqa tamo gate 24 nanği ti wagme qolqe ñambile so qaji nanği ti sinğa pulutosibqa Qotei awo jaramq di awejunu qaji a qa louoqnsib maroqneb, “Bole. Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom!”

⁵ Onaqa awo jaram jojomq di tamo bei a tiğelosiqa anjam bei marnaqa e aqa kakro quem. A leleñoqnsib endegsi marej, “Qotei aqa wau tamo ninği ti tamo unğasari Qotei qa ulaeqnub qaji ninği ti tamo lanaj ti tamo ñam ti kalil ninği Qotei aqa ñam soqtoqnqom!”

Kaja Du aqa uña ban ojqa batiqo

⁶ Onaqa lan goge dia tamo unğasari tulan gargekoba nanği murqumyoqnsib anjam mareqnaq e nanço kakro quem. Nanço kakro di ya kobaquja meli dosiq anjam atobulej. Nanço kakro di kola aisiq anjam atobulej. Nanği tulan leleñoqnsibqa endegsib maroqneb, “Iga gago Tamo Koba Qotei aqa ñam soqtoqnqom! Singila kalil aqaq di unu. Deqa bini a Mandor Koba sosiq inği inği kalil taqateqnu!”

⁷ Bini iga Qotei qa tulan areboleboleigoqnmq aqa ñam soqtoqnqom. Di kiyaca? Kaja Du na aqa uña ban ojqa bati brantqoqa aqa uña a walaosiq aqa jejamu gereiyqo.

⁸ Qotei na a gara qat tulan naimyo jigetqo. Gara di tulan milalosiq suwanėjunu.” Gara qat naimyo dena kumbra bole tintin kalil sigitejunu. Kumbra bole di Qotei aqa segi tamo unğasari nanği dauryeqnub.

⁹ Onaqa lan anğro dena olo merbej, “Ni anjam endegsim nenğrenye, ‘Kaja Du aqa uña ban ojqa batiqo deqa aqa Abu Qotei na inği koba goiqo. Goisiq

aqa segi tamo ungasari nanngi metnjrcoqa ingi uyqa bonub. Bonub qaji nanngi tulan areboleboleinjras.” Osiqa merbej, “Anjam endi Qotei aqa anjam bole.”

¹⁰ Lan angro na e degsi merbonaqa e aqa areq di singa pulutosim a binjiyqa laqnamqa a na olo merbej, “Ni e binjibaim! E ni bul. E ni ti tamo kalil Yesus aqa anjam qa nanngo areqalo singilateqnuq qaji nanngi ti koba na wau qujai. Iga kalil was. Deqa ni Qotei segi binjiyoqnime. Iga qalie, Yesus a Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngo are tigeltetnjreqlaqa nanngi aqa anjam palonteqnuq.”

Jon a tamo hos quraq di awesonaq unej

¹¹ Onaqa e olo nam atsimqa lan waqonaqa hos qat bei brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa nam agiende, “Qotei aqa wau geregere taqateqnu qaji tamo.” Aqa nam bei, “Kumbra bole yeqnu qaji tamo.” A kumbra bole tintinj na tamo ungasari nanngi peginjroqnsiqa nanngi qoto itnjreqnu.

¹² Aqa namdamu nam pulon bul puloneqnu. Aqa gateq di gate tatal gargekoba atejunu. Gate fatal di mandor kokba nanngi na ateqnuq deqaji bul. Aqa jejamuq di nam bei nenngrenyeb unu. Nam di a segi qalie. Tamo bei a nam di qaliesai.

¹³ A gara olekoba osiqa lenq di tuqtosiq dena kabuejunu. Aqa nam endegsib mareqnuq, “Qotei aqa Anjam.”

¹⁴ Qaja tamo tulan gargekoba lan qureq dena hos segi segi osibqa hos quraq di awoelenosib tamo di dauryosib gileqnaq e unjrem. Hos nanngi di qat kalil. Qaja tamo nanngi di gara qat tulan naimyo milalo jigejunub.

¹⁵ Tamo di aqa medabuq na serie olekoba tulan qala uge branteqnu. A serie di osimqa tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngi numelenqas. A bu toqon ain na gereiyo qaji di dego ojsimqa dena tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngi singila na taqatnjroqnaq. Osimqa wain gei parato qaji kulumq di aqa singa waiyosim wain gei paraparainjras. Kulum dena Qotei singila koba ti unu qaji aqa minjin sigitejunu.

¹⁶ Tamo di aqa gara olekobaqsi aqa qaloqsi nam endegsib nenngrenyeb unu, “Mandor kokba kalil nanngo Mandor Koba. Tamo kokba kalil nanngo Tamo Koba.”

¹⁷ Onaqa lan angro bei senq di tigelesonaq e unem. A tulan lelenosiq qebari kalil lan sorgomq di pururueqnuq qaji nanngi endegsi minjrej, “Ningi bosib koroabqa Qotei na ingi koba atsim metnjgim ningi uyiy.

¹⁸ Mandor kokba ti qaja tamo nanngo gate kokba ti tamo singila ti hos nanngi ti tamo hos quraq di awejunub qaji nanngi ti nanngo qusa ningi bosib uyiy. Kanjal tamo ti tamo nanngo segi wau ojo qaji nanngi ti tamo lanaj ti tamo nam ti kalil nanngo qusa ningi bosib uyiy.”

¹⁹ Onaqa e olo nam atsimqa mandam qaji mandor kokba kalil nanngi ti nanngo qaja tamo nanngi ti wagme juwan a ti bosib koroesonab unjrem. Nanngi na tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa qaja tamo nanngi ti qoto itnjrqa marsib koroesoqneq.

²⁰ Ariya tamo dena wagme juwan wo gisan anjam maro qaji wagme juwan wo nanngi aiyel oje. A na nanngi aiyel nambile sonab ojsiqa wainjnaq namyuwoq aiyeb. Namyuwoq di meniñ kalil yusiq nangaeqnu. Wagme juwan aqa ulatamuq di gisan anjam maro qaji wagme na manwa tulan kokba yoqnej. Aqa kumbra dena a na tamo ungasari nanngi gisa gisanjroqnej. Tamo ungasari nanngi di wagme juwan aqa toqor osib aqa sulum binjiyoqneq.

²¹ Onaqa tamo hos quraq di awesoqnej qaji a na wagme juwan aqa qaja tamo kalil nanngi numeqnaq morenoqneq. Serie olekoba aqa medabuq na

brantej qaji dena nanġi ñumoqnej. Onaqa qebari kalil nanġi bosib qaja tamo nanġo qusa uynab mene diqnej.

20

Satan a wausau 1,000 sub guma kobaq di sqas

¹ Onaqa lanġ anġro bei lanġ goge na mandamq aieqnaq e unem. Qotei na a siġila yonaqa a sub guma koba taqatqajqa marsiq sil raunġa osiq mandamq aieje.

² Aisiq amal kobaquja ojsiq sil dena tontej. Amal di wausau 1,000 tontim sqas. A nami soqnej qaji. Aqa ñam Satan. Aqa ñam bei, "Tamo Unġasari Kalil Nanġo Ñam Ugetetnjro Qaji."

³ Lanġ anġro dena Satan ojsiq tontosiqqa sub guma kobaq di waiyej. Waiyosiqqa sub me kabutosiqqa qandimtej. A dia wausau 1,000 sqas. Deqa a na sawa bei bei qaji nanġi olo gisa gisanjrqasai. A subq di tarijosim soqnmqqa wausau 1,000 di koboamqqa a olo uratib oqedosim sokiñalayqas.

⁴ Onaqa e awo jaram kokba qudei unġrem. Awo jaram kokbaq di tamo qudei nanġi awoleñesoqneb. Tamo nanġi di Qotei na wau enjraqa nanġi awo jaram kokbaq di awoosib tamo unġasari nanġi peginjroqneb. Onaqa e tamo unġasari tulanġ gargekoba nami moreñeb qaji nanġo qunuj unġrem. Tamo unġasari nanġi di nami Yesus aqa ñam maroqnsibqqa Qotei aqa anjam siġila na ojesoqneb deqa jeu tamo nanġi na nanġo kakro ġinġenjnab nanġi moreñeb. Tamo unġasari nanġi di wagme juwanġ aqa sulum wo biñjrosaiqneb. Nanġo lanġaqsi banġsi wagme juwanġ aqa toqor osai. Deqa nanġi olo ñambile osib wausau 1,000 Kristus ombla mandor kokba sqab.

⁵ Di subq na tigelolo namo qaji. Tamo unġasari Yesus qa nanġo areqalo siġilatosa qaji nanġi bati deqa ñambile oqasai. Nanġi mati tarijosib soqnbqqa wausau 1,000 di koboamqqa nanġi subq na tigelqab.

⁶ Tamo unġasari namoosib subq na tigelqab qaji nanġi di Qotei aqa segi tamo unġasari bole. Deqa nanġi tulanġ areboleboleinjrqas. Nanġi moiyo hunu qaji turqasai. Moiyo dena nanġi taqatnjrqqa keresai dego. Nanġi Qotei aqa Kristus wo nanġo atra tamo sosib wausau 1,000 Kristus ombla mandor kokba sqab.

Satan a bati gaigai ñamyuwo kobaq di jaqatinj oqnsim sqas

⁷ Wausau 1,000 di koboamqqa sub guma koba aqa me olo waqtibqqa Satan a subq dena oqedqas.

⁸ Oqedosim sawa sawa kalilq giloqnsimqqa tamo unġasari nanġi gisa gisanjroqnaqas. Tamo unġasari nanġi di Gok sawa ti Magok sawa ti dena belenqab. Satan na nanġi koroinjrimqqa qoto qa gilqab. Nanġo qaja tamo nanġi tulanġ gargekoba. Nanġi ulul bul sisyqqa keresai.

⁹ Nanġi sawa sawa kalilq dena bosib Qotei aqa qure koba a na tulanġ qalaqalaiyeqnu qaji di agutesqab. Osib Qotei aqa segi tamo unġasari nanġo so sawa dego agutesqab. Yim bati deqa lanġ goge na ñamyuwo aisim qaja tamo nanġi di koitnjrqas.

¹⁰ Satan a nanġi gisa gisanjroqnej aqa une deqa Qotei na a waiyim ñamyuwoq aiqas. Ñamyuwoq di meniñ kalil yusiq ñanġaeqnu. Wagme juwanġ wo gisanġ anjam maro qaji wagme juwanġ wo nanġi aiyeñ nami ñamyuwoq di breinjreb unub. Deqa Satan a dego Qotei na waiyim ñamyuwoq aisim nanġi aiyeñ koba na bati gaigai qolo ti qanam ti ñamyuwoq di jaqatinj oqnsib sqab.

Qotei a awo jaram kobaqujaq di awesoqnej

¹¹ Onaqa e awo jaram kobaquja bei tulan qat unem. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ulatamuq dena mandam ti lanj ti jaraiyosib loumeb.

¹² E nam atsimqa tamo ungasari nami morenej qaji nanqi awo jaram namoq di tigelesonab unjrem. Tamo nam ti tamo lanaj ti kalil e unjrem. Unjreqram lanj angro qudei nanqi na buk qudei osi bosib waqtelejeb. Buk miligiq di kumbra kalil tamo ungasari nanqi nami yoqneq qaji di Qotei na nenjrenjonaq soqnej. Buk bei dego lanj angro nanqi osi bosib waqteb. Buk di nambile gaigai sqajqa buk. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a buk miligiq di anjam sisiyosiq anjam dena tamo ungasari moreno qaji nanqi peginjrej.

¹³ Tamo ungasari kalil nami yuwalq di morenej qaji nanqi yuwal na uratnirnaq tigeleb. Moiyo Qure na dego tamo ungasari nami morenej qaji nanqi uratnirnaq tigeleb. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a na tamo ungasari nanjo segi segi kumbra kalil dena nanqi peginjrej.

¹⁴ Osiqa Moiyo Qure osiq namyuwo kobaq di waiyej. Namyuwo koba di moiyo bunu qaji.

¹⁵ Tamo ungasari kalil nanjo nam nambile qa buk miligiq di sosai qaji nanqi di Qotei na breinjirnaq namyuwo kobaq aiyelenjeb.

21

Lanj bunuj ti mandam bunuj ti brantqab

¹ Onaqa e lanj bunuj ti mandam bunuj ti unjrem. Lanj namij ti mandam namij ti koboeb. Yuwal dego koboeb.

² Onaqa e Qotei aqa qure koba Jerusalem bunuj di dego unem. Qure di Qotei aqaq di sosiqa lanj goge dena mandamq aiyeqnaq e unem. Qure di aqa wala tulan boledamu. Unja a tamo banj ojqa osim walaqas dego kere.

³ Onaqa awo jaram namoq di tamo bei a tigelosiq anjam marnaqa e aqa kakro quem. A tulan lelenosiq marej, "Ningi quiy. Bini Qotei aqa tal aisiq tamo ungasari nanjoq di unu. Deqa Qotei a nanjo ambleq di sqas. Nanqi aqa segi tamo ungasari sqab. Od, Qotei a nanqi koba na sqab. A nanjo Qotei sqas.

⁴ A nanjo nam ya kalil nuntetnirqas. Deqa nanqi olo akamqasai. Nanqi olo morenqasai. Nanqi olo are gulbejnirqasai. Nanqi olo jaqatin oqasai. Kumbra namij kalil di koboqas."

⁵ Onaqa tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a marej, "Ningi quiy. E ingi ingi kalil bunuj atonum." Osiqa merbej, "Ni ijo anjam kalil endi nenjrenje. Anjam endi bole. Tamo nanqi qusib marqab, 'Bole.' "

⁶ Osiqa olo merbej, "Bati kereqo. E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. E ingi ingi kalil qa utru. Wau kalil e yeqnum qaji di e olo koboteqnum. Tamo a ya qaryimqa e na nambile qa ya jumbumq dena tigsy anaiyit uyqas. Ya di awai saiqoji. E na lana anaiyqai.

⁷ Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na ingi ingi kalil di lana yqai. E aqa Qotei soqnit a ijo angro sqas.

⁸ "Ariya tamo ulakobaecnub qaji nanqi ti tamo Yesus qa nanjo areqalo singilatosaieqneb qaji nanqi ti namyuwo kobaq aiqab. Tamo kumbra uge uge yo qaji, lenj ojo qaji, sambala kumbra yo qaji, gumanijo qaji, qunam qalo qaji, gisan qotei bininjro qaji, gisan anjam maro qaji nanqi di namyuwo kobaq aiyelenqab. Namyuwoq di meninj yusiq nangaeqnu. Namyuwo di moiyo bunu qaji."

Jon a Jerusalem bunuj unej

9 Onaqa lan angro 7 tabir 7 ojesoqneb nanqi deqaji bei bosiq a ijo areq di tigelej. Tabir 7 miligiq di nami gulbe uge uge 7 jigsib bilentonab mandamq aisiq tamo ungasari nanqi tulan ugeugeinrsiq Qotei aqa minjin kobotej. Lan angro dena merbej, “Ni endeq au. Bamqa Kaja Du aqa unja bunuj walaqo qaji di osomit unqam.”

10 Onaqa Qotei aqa Mondor na e singilatbonaqa lan angro dena e osiq mana tulan goge kobaq oqej. Oqsic dia Qotei aqa qure koba Jerusalem bunuj osorbej. Qure di Qotei aqaq di sosisqa lan goge dena mandamq aiyeqnaq e unem.

11 Qure di Qotei aqa rian na tulan suwantej. Qotei aqa rian di tulan bolequja. A meniñ boledamu bul. A tulan suwanosiq meniñ jaspalej. Osiqa tulan jeqilosiq qunun bulej.

12 Qure di nanqi na dadanyeb. Dadan di tulan goge koba. Dadan di aqa siranme 12 soqneb. Siranme jojomq di lan angro 12 nanqi tigelesoqneb. Siranmeq di Israel tamo ungasari nanqo moma utru 12 nanqo ñam nenngrenyonab soqneb.

13 Dadan guta qa di siranme qalub soqneb. Dadan taun qa di siranme qalub soqneb. Dadan bebeñ qa di siranme qalub soqneb. Dadan guma qa di siranme qalub soqneb.

14 Meniñ kokba 12 na dadan aqa utru singilateb. Meniñ quraq di tamo 12 Kaja Du na qarinjrnac aqa anjam mare mare laqneb qaji nanqo ñam atnab soqneb.

15 Lan angro e anjam merbej qaji a toqon bei gol na gereiyo qaji di ojesoqnej. Ojsiq qure ti qure aqa dadan ti dadan aqa siranme ti nanqo ole keretej.

16 Qure aqa par ti ole ti kerekere. Lan angro dena toqon di osiq qure keretej di aqa par ti ole ti goge ti 2,200 kilomita. Qure aqa par ti ole ti goge ti kerekere.

17 Lan angro na qure aqa dadan keretej di aqa goge 144 meta. Toqon lan angro na ojesoqnej qaji di mandam qaji toqon. Kereto dena a na dadan keretej.

18 Qure aqa dadan di Qotei na meniñ jaspalej. Qure di gol na gereiyej. Qure di tulan rianosiq qunun bulej.

19 Meniñ boledamu segi segi na dadan aqa utru walatej. Meniñ boledamu namba 1 aqa ñam jaspalej. Meniñ namba 2 aqa ñam sapaia. A qenjent. Meniñ namba 3 aqa ñam aget. Meniñ namba 4 aqa ñam emeral. A ñam banqa gesgi bul.

20 Meniñ namba 5 aqa ñam sadonikis. A lentosiq gatej dego. Meniñ namba 6 aqa ñam konilian. A lent. Meniñ namba 7 aqa ñam krisolait. A merient. Meniñ namba 8 aqa ñam beril. A ñam banqa gesgi bul. Meniñ namba 9 aqa ñam topas. A merient. Meniñ namba 10 aqa ñam krisopres. Meniñ namba 11 aqa ñam haiasin. Meniñ namba 12 aqa ñam ametis. A lent.

21 Dadan aqa siran 12 di meniñ qat kokba 12. Meniñ kokba di kolilei tanu bul. Siran segi segi di meniñ qat qujai. Qure aqa gam kalil gol na gereiyej. Gam di tulan jeqilosiq qunun bulej.

22 Qure dia e atra tal bei unosai. Tamo Koba Qotei singila ti unu qaji aqa Kaja Du wo nanqi segi aiyel qure di aqa atra tal.

23 Qure di señ ti bai ti na suwantosai. Qotei aqa segi rian na qure di suwanteqnu. Kaja Du a segi qure di aqa pulon.

²⁴ Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi qure di aqa rianj na walweloqnqab. Mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanqi na nango ñoro bole bole oqnsib qure miligiq osi boqnqab.

²⁵ Dadanj aqa siranme kalil waqesqab. Olo kabuesqasai. Bati gaigai waqesqab. Qure dia qolooqnqasai. Gaigai suwanjo sqas.

²⁶ Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi na nango wala ti nango ñoro bole bole ti oqnsib qure koba di miligiq osi boqnqab.

²⁷ Ariya tamo kumbra uge uge yeqnub qaji nanqi ti tamo gisanj anjam mareqnub qaji nanqi ti ingi ingi jiga ti kalil qure di miligiq gilqa keresai. Tamo ungasari nanjo ñam ñambile qa buk miligiq di Qotei na nengrenyej qaji nanqi segi qure di miligiq gilqa kere. Ñambile qa buk di agi Kaja Du aqa segi buk.

22

Jon a ñambile qa ya ti ñam ti unej

¹ Onaqa lanj angro dena e ya bei osorbej. Ya di ñambile qa ya. Ya di tulan rianjosiq qununj bulej. Ya di Qotei aqa Kaja Du wo nango awo jaramq dena bosiq qure aqa gam koba dauryosiq sumoqnej.

² Ya qalaq di ñambile qa ñam bei tigelesoqnej. Ñam di bai segi segi gei utru yoqnqas. Bai bei gei utru bei yqas. Bai bei gei utru bei yqas. Degsim gilsim gei utru 12 yqas. Aqa banja na tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanjo ma kobotetnjroqnqas. ³ Ingi kalil Qotei a uge qa mareqnu qaji nanqi qure dia sqasai.

Qure dia Qotei aqa Kaja Du wo nango awo jaram sqas. Qotei aqa wau tamo nanqi a qa louoqnqab.

⁴ Osib aqa ulatamu unoqnqab. A na aqa segi ñam nanjo lanjaq di nengrenyim sqas.

⁵ Qure dia ambruqasai. Deqa wanjal qatrentqasai. Sej suwanqasai. Tamo Koba Qotei a segi na tamo ungasari nanqi suwanñjroqnm nanqi bati gaigai mandor kokba sqab.

Yesus a boqujatqas

⁶ Onaqa lanj angro dena olo merbej, “Anjam endi bole kalil. Tamo nanqi qusib marqab, ‘Bole.’ Tamo Koba Qotei na aqa lanj angro qarinyqoqa bosiq aqa wau tamo nanqi kumbra urur brantqas qaji di osornjrqo. Qotei na aqa medabu o qaji tamo nanjo are tigeltetnjreqnaqa nanqi aqa anjam palonteqnub.

⁷ Ninji quiy. Yesus a marqo, ‘E nunjoq boqujatqai.’”

Tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam e buk endia nengrenyonum qaji di dauryqab di nanqi tulan areboleboleinjrqas.

⁸ E Jon. E anjam kalil endi quem. Kumbra kalil e ubtosim buk endia nengrenyonum qaji di e unem. Unsimqa lanj angro kumbra di osorbej qaji aqa areq di sinja pulutosim a binjiyqa laqnamqa a na merbej,

⁹ “Ni e binjibaim! E ni bul. E ni ti ino was agi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi ti koba na wau qujai. Tamo ungasari buk endia anjam dauryeqnub qaji nanqi dego iga koba na wau qujai. Deqa ni Qotei segi binjiyoqnime.”

¹⁰ Osiqa merbej, “Qotei aqa anjam ni buk endia nengrenyonum qaji di tentaim. Kumbra kalil ni ubtosim buk endia nengrenyonum qaji di brantqa bati jojomoqo.

¹¹ Deqa unqum. Tamo unqasari kumbra uge uge yeqñub qaji nanqi olo kumbra uge uge yoqnebe. Tamo unqasari kumbra jigat yeqñub qaji nanqi olo kumbra jigat yoqnebe. Tamo unqasari kumbra bole bole yeqñub qaji nanqi olo kumbra bole bole yoqnebe. Tamo unqasari Qotei aqa kumbra boleq di sosib dauryeqñub qaji nanqi olo aqa kumbra boleq di sosib dauryoqnebe.”

¹² Yesus a mareqnu, “Ninji quiy. E urur boqujatqai. Bosiy tamo nanqo kumbra segi segi pegiyosiy awai enjrqai.

¹³ E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. E segi namo qaji. E segi bunu qaji dego. E inqi inqi kalil qa utru. Wau kalil e yeqñum qaji di e olo koboteqñum.

¹⁴ “Tamo unqasari nanqo gara yansonab qatej qaji nanqi tulan areboleboleinjrím sqab. Nanqi nambile qa nam gei osib uyqa kere. Nanqi Qotei aqa qure koba dego miligiq gilqa kere. Deqa nanqi areboleboleinjrím sqab.

¹⁵ Ariya tamo unqasari kumbra uge uge yeqñub qaji nanqi Qotei aqa qure koba di miligiq gilqasai. Nanqi oqeq di sqab. Tamo unqasari gumaninjo qaji, quñam qalo qaji, sambala kumbra yo qaji, len ojo qaji, gisan qotei binjro qaji, gisan kumbra dauryqajqa tulan arearetnjro qaji nanqi Qotei aqa qure koba di miligiq gilqasai. Nanqi oqeq di sqab.

¹⁶ E Yesus. E na ijo lan anqro qarinyonumqa ninqi qure qureq di ijo nam qa koroeqñub qaji nunqoq aisiq anjam endi palontosiq mernqwo. E Mandor Koba Devit aqa len na nambabem qaji. E Devit aqa Anqro. Nebeqa burbas bunuj oqeqnu dego kere e degsim minjaleqñum.”

¹⁷ Qotei aqa Mondor wo Kaja Du aqa unja bunuj wo nanqi aiyel na mareqñub, “Yesus, ni aue.” Tamo kalil ijo anjam endi queqñub qaji nanqi marebe, “Yesus, ni aue.” Tamo bei a ya qaryimqa bosim nambile qa ya osim uyem. Ya di awai saiqoji. Qotei na lanja anaiyqas.

Jon a anjam bei singila na marej

¹⁸ E Qotei aqa anjam buk endia nengrenyonum. Tamo kalil anjam endi queqñub qaji nanqi e singila na endegsi minjrjai. Tamo bei a anjam bei osim Qotei aqa anjam ende ti turtqas di gulbe uge uge kalil e ubtosim buk endia nengrenyonum qaji di Qotei na kamba tamo di yqas.

¹⁹ Tamo bei a Qotei aqa anjam e buk endia nengrenyonum qaji mutu bei osim taqal waiyqas di Qotei na kamba tamo di taqal waiyimqa a nambile qa nam gei osim uyqasai. A Qotei aqa qure koba miligiq gilqasai dego.

²⁰ Tamo a kumbra endi kalil ubtosiq marqo qaji a olo marqo, “Bole, e boqujatqai.”

Anjam endi bole. O Tamo Koba Yesus, ni aue.

²¹ Tamo Koba Yesus a tamo unqasari kalil nanqi qa are boleiyeme. Bole.

Yesus Aqa Anjam Bole
Yesus Aqa Anjam Bole
Anjam New Testament

Map of the World	MANDAM KALIL
North America	NOT AMERIKA
South America	SAUT AMERIKA
Africa	AFRIKA
Europe	YUROP
Pacific Ocean	Pasifik Yuwal
Atlantic Ocean	Atlentik Yuwal
Indian Ocean	India Yuwal
England	Inglan
Spain	Spen
Italy	Itali
Greece	Grik sawa
Asia	ESIA
Australia	AUSTRELIA
New Zealand	Niu Silan
Israel	Israel
Egypt	Isip
China	Saina
Papua New Guinea	Papua Niu Gini
Fiji	Fiji
Indonesia	Indonisia
Philippines	Filipins
Taiwan	Taiwan
India	India
Korea	Koria
Japan	Japan
Russia	Rasia
Canada	Kanada
Greenland	Grinlan

Paul's First Journey	Pol a namoqna walwelej	
Acts 13:1-14:28	Aposel 13:1-14:28	
Mediterranean Sea	Mediterenian Yuwal	
Act 27:5	LYCIA	LISIA
Act 13:14	PISIDIA	PISIDIA
Act 14:6	LYCAONIA	LIKONIA
Act 2:10	PAMPHYLIA	PAMFILIA
Act 21:39	CICILIA	SILISIA
Act 13:4	CYPRUS	SAIPRUS
Act 15:23	SYRIA	SIRIA
Act 13:1	Antioch	Antiok
Act 13:4	Seleucia	Selusia
Act 13:5	Salamis	Salamis
Act 13:6	Paphos	Pafos
Act 14:25	Attalia	Atalia
Act 13:13	Perga	Perga
Act 13:14	Antioch (Pisidian)	Antiok
Act 13:51, 14:19	Iconium	Aikoniam
Act 14:6	Lystra	Listra
Act 14:6	Derbe	Derbe
Act 9:11	Tarsus	Tarsus

Paul's Second Journey	Pol a olo walwelej	
Act 15:36-18:22	Acts 15:36-18:22	Aposel 15:36-18:22
Mediterranean Sea	Mediterenian Yuwal	
Act 16:9	MACEDONIA	MASEDONIA
Act 19:21	ACHAIA	AKAIA
Act 27:21	CRETE	KRIT
Act 16:7	MYSIA	MISIA
Act 19:27	ASIA	ESIA
Act 13:14	PISIDIA	PISIDIA
Act 16:7	BITHINIA	BITINIA
Act 16:6	GALATIA	GALATIA
Act 21:39	CILICIA	SILISIA
Act 13:4	CYPRUS	SAIPRUS
Act 15:23	SYRIA	SIRIA
Act 1:8	JUDEA	JUDIA
Act 8:26	Jerusalem	Jerusalem
Act 15:25	Antioch (Syrian)	Antiok
Act 9:11	Tarsus	Tarsus
Act 14:6	Derbe	Derbe
Act 14:6	Lystra	Listra
Act 13:51, 14:19	Iconium	Aikoniam
Act 13:14	Antioch (Pisidian)	Antiok
Act 16:8	Troas	Troas
Act 17:1	Apollonia	Apolonia
Act 16:11	Neapolis	Neapolis
Act 16:12	Philippi	Filipai
Act 17:1	Thessalonica	Tesalonaika
Act 17:10	Berea	Beria
Act 17:15	Athens	Atens
Act 18:1	Corinth	Korin
Act 18:18	Cenchrea	Senkria
Act 18:19	Ephesus	Efesus
Act 8:40	Caesarea	Sisaria

Paul's Third Journey	Pol a olo walweloqalubtej	
Act 18:23–21:17	Acts 18:23–21:17	Aposel 18:23–21:17
Mediterranean Sea	Mediterenian Yuwal	
Act 16:9	MACEDONIA	MASEDONIA
Act 19:21	ACHAIA	AKAIA
Act 27:21	CRETE	KRIT
Act 16:7	MYSIA	MISIA
Act 19:27	ASIA	ESIA
Act 13:14	PISIDIA	PISIDIA
Act 16:6	PHRYGIA	FRIGIA
Act 16:6	GALATIA	GALATIA
Act 21:39	CILICIA	SILISIA
Act 13:4	CYPRUS	SAIPRUS
Act 15:23	SYRIA	SIRIA
Act 1:8	JUDEA	JUDIA
Act 18:23	Antioch	Antiok
Act 9:11	Tarsus	Tarsus
Act 18:19	Ephesus	Efesus
Act 20:13	Assos	Asos
Act 16:8	Troas	Troas
Act 16:11	Neapolis	Neapolis
Act 16:12	Philippi	Filipai
Act 17:1	Apollonia	Apolonia
Act 17:1	Thessalonica	Tesalonaika
Act 17:10	Berea	Beria
Act 18:1	Corinth	Korin
Act 17:15	Athens	Atens
Act 20:14	Mitylene	Mitilini
Act 20:15	Chios	Kios
Act 20:15	Samos	Samos
Act 20:15	Miletus	Miletus
Act 21:1	Cos	Kos
Act 21:1	Rhodes	Rodes
Act 21:1	Patara	Patara
Mat 15:21	Tyre	Tair
Act 21:7	Ptolemais	Tolemes
Act 8:40	Caesarea	Sisaria
Act 8:26	Jerusalem	Jerusalem

Paul's Journey to Rome	Pol a Rom qureq aiyej	
Acts 27:1-28:14	Acts 27:1-28:14	Aposel 27:1-28:14
Mediterranean Sea	Mediterenian Yuwal	
Act 18:2	ITALY	ITALI
Act 16:9	MACEDONIA	MASEDONIA
Act 19:21	ACHAIA	AKAIA
Act 27:21	CRETE	KRIT
Act 19:27	ASIA	ESIA
Act 21:39	CILICIA	SILISIA
Act 13:4	CYPRUS	SAIPRUS
Act 15:23	SYRIA	SIRIA
Act 1:8	JUDEA	JUDIA
Act 8:26	Jerusalem	Jerusalem
Act 8:40	Caesarea	Sisaria
Mat 15:21	Sidon	Saidon
Act 27:5	Myra	Maira
Act 21:1	Rhodes	Rodes
Act 27:7	Cnidus	Nidus
Act 27:7	Salmone	Salmone
Act 27:8	Lasea	Lasea
Act 27:16	Cauda	Kauda
Act 27:12	Phoenix	Finiks
Act 28:1	Malta	Malta
Act 28:12	Syracuse	Sirakyus
Act 28:13	Rhegium	Regium
Act 28:13	Puteoli	Puteoli
Act 18:2	Rome	Rom

Seven Churches of Asia	Qure 7 dia Yesus qa loueqnub qaji	
Rev 1:9	Patmos	Patmos
Rev 1:4	ASIA	ESIA
Rev 2:12	Pergamum	Pergamum
Rev 2:18	Thyatira	Taiataira
Rev 2:8	Smyrna	Smerna
Rev 3:1	Sardis	Sardis
Rev 3:7	Philadelphia	Filadelfia
Rev 2:1	Ephesus	Efesus
Rev 3:14	Laodicea	Laodisia

The Holy Land in the Time of Jesus Christ	Yesus aqa bati qa Juda nango mandan
Kilometers	Kilomita
Luk 6:17	Sidon
Act 9:2	Damascus
Luk 6:17	Tyre
Mat 16:13	Caesarea Philippi
Mat 11:21	Chorazin
Mat 4:13	Capernaum
Mat 11:21	Bethsaida
Jhn 2:1	Cana
Mat 14:34	Gennesaret
Mat 15:39	Magadan
Mat 2:23	Nazareth
Luk 7:11	Nain
Luk 8:26	Gerasa
Act 25:4	Caesarea
Jhn 4:5	Sychar
Act 9:38	Joppa
Mat 27:57	Arimathea
Act 9:32	Lydda
Luk 24:13	Emmaus
Luk 10:30	Jericho
Act 8:26	Jerusalem
Mat 21:17	Bethany
Mat 2:1	Bethlehem
Gen 13:18	Hebron
Act 8:26	Gaza
Act 15:41	SYRIA
Act 21:2	PHOENICIA
Mat 15:29	GALILEE
Mat 4:25	DECAPOLIS
Act 8:1	SAMARIA
Mat 2:1	JUDEA
Mrk 3:8	IDUMEA
Mrk 1:5	Jordan River
Mat 15:29	Sea of Galilee
Mediterranean Sea	Mediterenian Yuwal
Dead Sea	Moio Yuwal Agu

The Roman Empire	SAWA KALIL ROM NA TAQATEJ QAJI	
Act 18:2	Rome	Rom
Act 28:13	Puteoli	Puteoli
Act 28:13	Rhegium	Regium
Act 28:12	Syracuse	Sirakyus
Act 17:10	Berea	Beria
Act 17:1	Thessalonica	Tesalonaika
Act 16:12	Philippi	Filipai
Act 16:8	Troas	Troas
Rev 1:11	Smyrna	Smerna
Act 27:2	Adramyttium	Adramitium
Rev 1:11	Thyatira	Taiataira
Rev 1:11	Sardis	Sardis
Act 18:19	Ephesus	Efesus
Act 27:12	Phoenix	Finiks
Act 27:8	Lasea	Lasea
Act 27:7	Salmone	Salmone
Act 2:10	Cyrene	Sairini
Act 6:9	Alexandria	Aleksandria
Act 8:26	Jerusalem	Jerusalem
Act 9:36	Joppa	Jopa
Act 9:31	Samaria	Samaria
Act 8:40	Caesarea	Sisaria
Mat 15:21	Tyre	Tair
Mat 15:21	Sidon	Saidon
Act 9:3	Damascus	Damaskus
Act 13:6	Paphos	Pafos
Act 13:5	Salamis	Salamis
Act 13:4	Seleucia	Selusia
Act 13:1	Antioch, Syrian	Antiok
Act 9:11	Tarsus	Tarsus
Act 14:6	Derbe	Derbe
Act 14:6	Lystra	Listra
Act 13:51, 14:19	Iconium	Aikoniam
Act 13:14	Antioch, Pisidian	Antiok
Col 1:2	Colosse	Kolosi
Col 2:1	Laodicea	Laodisia
Act 14:25	Attalia	Atalia
Act 21:1	Patara	Patara
Act 28:1	MALTA	MALTA
SICILY	SISILI	
Act 18:2	ITALY	ITALI
2 Ti 4:10	DALMATIA	DALMESIA
Act 16:9	MACEDONIA	MASEDONIA
Act 19:21	ACHAIA	AKAIA
Act 27:21	CRETE	KRIT
Act 19:27	ASIA	ESIA
Act 16:6	PHRYGIA	FRIGIA
Act 16:7	BITHYNIA	BITINIA
Act 16:6	GALATIA	GALESIA
Act 2:9	PONTUS	PONTUS
Act 2:9	CAPPADOCIA	KAPADOSIA
Act 2:10	PAMPHYLIA	PAMFILIA
Act 13:4	CYPRUS	SAIPRIUS

Anjam Mutu Qudei

Ni qalie bei oqajqa are soqnimqa kiyo gulbe bei inoq di brantimqa kiyo ni Qotei aqa anjam mutu endi sisiy.

Ni Qotei qa qalieqajqa marsimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Aposel 14:14-17; Aposel 17:22-31; Rom 1:18-23; Rom 11:33-36; 1 Korin 8:4-6; Mak 12:29-30; Jon 4:23-24; 1 Timoti 1:17; 1 Timoti 6:15-16; Hibru 4:13; Hibru 10:30-31; Jems 1:17; 1 Pita 1:14-17; 1 Jon 1:5; 1 Jon 4:7-12, 16; 2 Korin 1:3; Jut 24-25; Uli Anjam 4:8-11; Uli Anjam 15:3-4

Ni Qotei aqa Niri Yesus Kristus qa qalieqajqa marsimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 1:1-18; Filipai 2:5-11; Kolosi 1:15-20; Kolosi 2:9-10; Hibru 1:1-14; Rom 1:3-4; 2 Korin 4:4-6; Luk 1:26-38; Galesia 4:4-5; Matyu 16:13-17; Jon 5:19-29; Jon 6:35-40; Jon 11:25-27; Jon 14:5-11; Jon 17:1-5; Jon 20:26-31; Aposel 3:13-16; Aposel 4:10-12; 1 Jon 2:1-2; 1 Jon 5:20; Uli Anjam 19:11-16

Ni are qalonum kiyo, "Qotei a e qa are qalosaieqnu." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

1 Jon 4:9-10; Rom 5:8; Jon 3:16; 1 Timoti 2:3-6; 2 Pita 3:9

Ni are qalonum kiyo, "E une saiqoji." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Rom 3:10-12, 23-24; Rom 5:12; Galesia 3:22; 1 Jon 1:8-10; Jon 3:18-20, 36; Aposel 17:30-31; Kolosi 3:5-10; Rom 6:23; Galesia 6:7-8; 2 Tesalonaika 1:7-9; 1 Pita 4:3-5; Uli Anjam 20:11-15

Ni are qalonum kiyo, "Qotei na ijo une kobotqasai." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Aposel 5:31; Aposel 10:43; Aposel 26:18; Efesus 1:7; Kolosi 1:13-14; Kolosi 2:13-14; 1 Timoti 1:15-16; Hibru 10:17-18; 1 Jon 1:8-10

Ino areqalo qujai agi Yesus Kristus na ni oqajqa. Deqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 1:12; Jon 3:15-18, 36; Jon 14:6; Jon 20:31; Aposel 4:12; Aposel 16:30-31; Rom 3:20-22; Rom 10:9-10; Galesia 2:16; Efesus 2:8-9

Ni qaliesai, ni nambile gaigai sqam kiyo sai kiyo? Deqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 3:1-16; Jon 5:19-29; Jon 11:25-26; Jon 14:6; Jon 17:2-3; Jon 20:31; Rom 8:10-17; 2 Korin 5:17; Efesus 2:1-6; Kolosi 2:13; Taitus 3:4-7; 1 Jon 5:11-13

Ni maronum kiyo, "E Qotei pailyoqnqai e?" Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 6:5-13; Matyu 7:7-11; Matyu 14:23; Matyu 18:19-20; Mak 1:35; Mak 11:24-25; Luk 5:16; Luk 6:12; Luk 18:1-8; Luk 21:36; Jon 14:13-14; Jon 15:7; Jon 16:23-24; Rom 8:26-27; Rom 12:12; Efesus 6:18; Filipai 4:6-7; Kolosi 4:2; 1 Tesalonaika 5:17; 1 Timoti 2:1-4, 8; 1 Timoti 4:4-5; Hibru 4:16; Hibru 10:19-22; Jems 1:5-8; Jems 4:2-3; Jems 5:13-18; 1 Pita 4:7; 1 Jon 3:21-22; 1 Jon 5:14-15

Ni maronum kiyo, "E ingi kiye qa Qotei pailyqai?" Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Luk 11:1-4; Luk 22:32, 39-46; Jon 17:1-26; Aposel 4:24-31; Aposel 16:25; Rom 1:9-10; Rom 10:1-2; Rom 15:30-33; 2 Korin 12:7-10; Efesus 1:15-20; Efesus 3:14-21; Efesus 6:19-20; Filipai 1:3-5, 9-11; Kolosi 1:9-12; Kolosi 4:3-4; 1 Tesalonaika 3:9-13; 2 Tesalonaika 1:11-12; 2 Tesalonaika 3:1-2; Hibru 5:7; Hibru 7:25

Ni gulbe ti jaqatij ti eqnum kiyo. Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Rom 8:18-25, 28, 35-37; Rom 12:12; 2 Korin 1:3-5; 2 Korin 4:16-18; Jems 1:2-4; 1 Pita 1:3-9; 1 Pita 2:19-23; 1 Pita 5:8-10

Ni maimimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 4:23-25; Matyu 9:35; Matyu 11:2-5; Aposel 3:1-6; Aposel 8:4-8; Aposel 19:11-16; Aposel 28:8-9; 1 Korin 12:9, 29-30; 2 Korin 12:7-10; 1 Timoti 5:23; 2 Timoti 4:20; Jems 5:14-15

Ni moiqajqqa ulaosimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Jon 6:39-40; Jon 11:17-27; Jon 14:1-4; Rom 8:38-39; Rom 14:7-9; 1 Korin 15:12-58; 2 Korin 5:1-10; Filipai 1:20-24; 1 Tesalonaika 4:13-18; Hibru 2:14-15; Uli Anjam 14:13; Uli Anjam 21:1-4; Uli Anjam 22:1-5

Ni qalieqajqqa, Kristen nanği kumbra kiye dauryqab? Deqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Jon 13:34-35; Rom 12:9-13; Galesia 5:22-26; Efesus 4:25-32; Kolosi 3:12-17; 1 Tesalonaika 5:12-22; Taitus 2:11-14; Jems 3:13-18; 2 Pita 1:3-9

Ni qalieqajqqa, kumbra bei a uge kiyo bole kiyo? Deqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Rom 1:18-32; 1 Korin 6:9-11; Galesia 5:19-21; Efesus 5:3-5; Kolosi 3:5-10; Jems 4:17; 1 Pita 4:3; 1 Jon 2:15-17; 1 Jon 3:4-5

Ni are qalonum kiyo, “E Qotei aqa kumbra dauryqqa keresai.” Degamqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Jon 14:16-23; 1 Korin 10:13; Efesus 3:20-21; Filipai 1:6; Filipai 4:13; Kolosi 1:11-12; 1 Tesalonaika 5:23-24; Hibru 13:5-6; 1 Jon 5:3-5

Ni Kristen unum deqa tamo qudei na ni ugeugeimeqñub. Deqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 5:10-12; Mak 13:9-13; Luk 12:4-9; Jon 15:18-21; Jon 16:1-4; Aposel 5:41; Rom 8:35-37; Rom 12:14, 17-21; 1 Korin 4:11-13; 2 Korin 4:8-12; 2 Korin 12:10; Filipai 1:28-29; 2 Tesalonaika 1:4-8; 2 Timoti 3:10-13; Hibru 10:32-39; Hibru 12:3-4; 1 Pita 3:13-17; 1 Pita 4:12-19; Uli Anjam 2:10

Ni are qalonum kiyo, “E Kristen tamo qudei nanği ti korooqñqasai.”

Degamqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 18:19-20; Aposel 2:41-47; Rom 12:4-8; Efesus 1:22-23; Efesus 4:11-16; Kolosi 3:15-17; 1 Timoti 4:13; Hibru 10:24-25

Tamo bei na ni kumbra uge emimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 6:12-15; Matyu 18:21-35; Mak 11:25; Luk 17:3-4; Rom 12:17-21; Efesus 4:31-32; Kolosi 3:13

Ni tamo ti unğa ti unum kiyo? Degamqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

1 Korin 7:1-16; Efesus 5:21-33; Kolosi 3:18-19; Taitus 2:3-5; Hibru 13:4; 1 Pita 3:1-7; Matyu 5:31-32; Matyu 19:3-9; Luk 16:18; Rom 7:2-3

Ni unğa bei kiyo tamo bei kiyo ombla ñeiqajqqa are soqñimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 5:27-28; Jon 8:2-11; Rom 13:8-10; 1 Korin 6:9-20; Galesia 5:19; Efesus 5:3; Kolosi 3:5-6; 1 Tesalonaika 4:1-8; Hibru 13:4; Jut 7

Ni anğro ti sosimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Efesus 6:1-4; Kolosi 3:20-21; 1 Timoti 3:4-5

Ino ai abu nanği soqñibqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 15:3-6; Efesus 6:1-3; Kolosi 3:20; 1 Timoti 5:4-8

Ino was bei a gulbe ti soqñimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 7:12; Matyu 25:31-46; Luk 3:10-11; Luk 6:38; Aposel 11:27-30; 1 Korin 10:24; 2 Korin 8:1-15; 2 Korin 9:1-15; Galesia 6:9-10; Filipai 4:14-19; Hibru 10:24; Hibru 13:1-3, 16; Jems 1:27; Jems 2:15-16; 1 Jon 3:16-18

Ni une bei atqajqqa are prugmimqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 6:13; Matyu 26:41; 1 Korin 10:13; Hibru 2:18; Hibru 4:14-16; Jems 1:12-15

Ni une bei atonum kiyo? Degamqqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Luk 15:11-24; Rom 6:1-23; 1 Jon 1:9-2:2; Jems 4:7-10; Uli Anjam 3:19-20; Hibu 12:1-2

Ni Satan aqa mondor uge nanği qa ti ulaoqnsimqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 4:1-11; Matyu 6:13; Luk 22:31-32; Jon 17:14-19; Rom 16:19-20; 1 Korin 16:13; 2 Korin 12:7-10; Efesus 3:20-21; Efesus 6:10-18; 1 Tesalonaika 3:5-8; 2 Tesalonaika 3:3; Jems 4:7-8; 1 Pita 5:8-11; 1 Jon 4:4; Uli Anjam 12:7-12

Ni tamo bei qa minjin oqimqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Galesia 5:22-23; Efesus 4:26; Kolosi 3:8, 13; Jems 1:19-20

Ni diqoqnsim ino segi ñam soqtoqnsimqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 5:3-12; Matyu 18:1-5; Luk 14:7-11; Luk 18:9-14; Rom 12:16; 1 Korin 4:7; 2 Korin 10:17-18; Efesus 4:2; Kolosi 3:12-13; Jems 4:6, 13-16; 1 Pita 5:5-7
Ni yumal anjam mareqnum kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisiiy:
Efesus 4:29; Efesus 5:4; Filipai 4:8; Kolosi 3:8; 1 Timoti 4:12; Jems 1:26; Jems 3:9-10

Ni gisan anjam bei marqajqa are prugmimqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Efesus 4:25; Kolosi 3:9; 1 Pita 3:10; Jon 8:44; Uli Anjam 21:8; Uli Anjam 22:15
Tamo qudei na ni osib nanği koba na ya uge uysib nanriqajqa mermibqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Rom 13:13; 1 Korin 5:9-11; 1 Korin 6:9-10; Galesia 5:19-21; Efesus 5:18; 1 Timoti 3:1-3; Taitus 1:7; 1 Pita 4:3-5

Ni ingi ingi koba oqnqajqa are prugmeqnu kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 6:19-21, 24-34; Luk 12:13-21, 32-34; Aposel 20:35; 1 Timoti 6:6-10, 17-19; Hibu 13:5-6

Tamo qudei na ni gisan qotei nanği qa louqajqa mermibqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 4:10; Aposel 17:22-31; 1 Korin 5:11; 1 Korin 6:9-11; 1 Korin 8:1-13; 1 Korin 10:1-22; 2 Korin 6:14-18; Galesia 5:19-21; 1 Tesalonaika 1:9-10; 1 Jon 5:21; Uli Anjam 21:8; Uli Anjam 22:15

Ni qalieqajqa, “E kumbra kiye ijo gate kokba nanği enjrqi?” Deqa ni anjam mutu endi sisiiy:

Matyu 22:15-22; Rom 13:1-7; 1 Timoti 2:1-4; Taitus 3:1; Hibu 13:17; 1 Pita 2:13-17